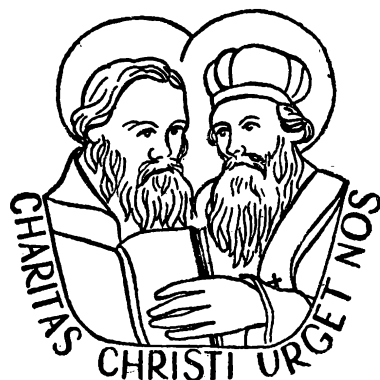

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

M Ě S Í Č N Í K K A T O L I C K É H O D U C H O V E N S T V A

P. J. Plojhar vysvětluje poslání vlasteneckého kněze

Dr V. Šanda promlouvá při zahájení nového školního

● *roku na bohoslovecké fakultě v Praze*

P. L. Hronek uvažuje na thema věčný život

P. Fr. Tripský nabádá k duchovnímu životu

Dr J. Sobota vyzývá k práci pro mír

ČÍSLO **1** ROČNÍK PRVNÍ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815, 22168, 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ

CÍRKEVNÍ SCHVÁLENÍ N. E. 3693 ZE DNE 20. X. 1950.

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU:

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. ThDr Josef Koutný
Univ. prof. ThDr František Kraus
Univ. prof. ThDr Josef Kubalík
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
Univ. prof. ThDr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda
Univ. prof. Th a JUDr Josef Šima

PRO ČÁST PRAKTICKOU:

P. Josef Buchta
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
P. Jan Mara OCr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OFM.

Jak veliké to bude štěstí, když tam nebude žádné zlo, když tam nebude žádné dobro skryto a půjde jen o velebení Boha, jenž bude vším ve všem (1. Kor. 15, 28)! Nevím totiž, co jiného bychom dělali tam, kde nás žádná lenost nebude odvracet od činnosti, aniž nás bude jaká potřeba nutit k práci. Vzpomínám si na místo svatého žalmu, kde čítám nebo slyším: „Blažení, kdo sídlí v tvém domě; na věky věků tě chválit budou“ (83, 5). Všechny údy a vnitřnosti neporušitelného těla, které nyní vidíme ve službách rozmanitých nezbytných úkonů, budou přispívat k Boží chvále, protože tehdy nebude žádná nezbytnost, nýbrž plná, jistá, bezpečná a věčná blaženost.

Neboť všechny ty vztahy tělesné harmonie, o kterých jsem již mluvil, jak jsou rozmístěny po celém těle vnitř i vně, nezůstanou skryty a budou spolu s ostatními velikými a úžasnými věcmi, které tam budeme vidět, oblažovat svou rozumovou krásou naši rozumnou mysl a podněcovat ji k velebení tohoto velikého umělce. Jak se tam budou taková těla pohybovat, to si netroufám jen tak rozhodnouti, ježto se toho neumím domyslit; přesto jejich pohyb i držení, zrovna jako sám zevnějšek, bude pěkný, protože tam nebude na ničem nic nepěkného. Zajisté bude tělo okamžité tam, kam bude chtít duch, a duch nebude chtít nic, co by mohlo duchu nebo tělu neslušet.

Bude tam pravá láska, protože nikdo nebude chválen ani omylem, ani z pochlebenství; tam bude pravá čest, která nikoho hodného nemine a nebude vzdávána žádnému nehodnému, ale také se k ní nikdo nehodný nebude drát, protože tam nebude smět být nikdo kromě hodného; tam bude pravý mír, jelikož tam nebude nikdo trpět žádné protivenství ani sám od sebe ani od druhého.

Sv. Augustín, O Boží obci, kniha XXII (O věčném štěstí a ustavičném svátku Boží obce).

OBSAH PRVNÍHO ROČNÍKU

Římská čísllice značí číslo časopisu, arabská stranu.

A. THEOLOGIE.

<i>Dr. Ig. Březina</i> : Kdy se narodil Kristus	V-8
<i>Dr. Fr. Falkenauer</i> : Cesta k poznání jsoucnosti Boží	VIII-6
<i>Dr. Fr. Falkenauer</i> : Má pátá cesta sv. Tomáše objektivní platnost?	X-10, XI/XII-23
<i>Dr. Ant. Hrdý</i> : Péče o tělo podle zásad morálky	VIII-2
<i>Dr. Ant. Hrdý</i> : Rozbor Speszovy Katolické mravouky	IV-5
<i>Dr. Jos. Hronek</i> : Didaktické zásady s ohledem na náboženství I-III	VI-10, VII-10, VIII-8
<i>Dr. Jos. Hronek</i> : Formy školské práce katechetické I-III	IX-12, X-14, XI/XII-26
<i>Dr. Jos. Hronek</i> : Některé methodologické otázky	III-8
<i>Dr. Jos. Kasan</i> : Kněz a lid	IV-7
<i>Dr. Jos. Kasan</i> : Nová úprava studia	I-3
<i>Dr. Jos. Kasan</i> : Sociální pozhánání svátostí	II-8
<i>Dr. Fr. Kotalík</i> : Stvoření prarodičů	XI/XII-21
<i>Dr. Fr. Kotalík</i> : Šestidenní	IX-5
<i>Dr. Fr. Kotalík</i> : Šumerové I-III	IV-4, V-7, VI-9
<i>Dr. J. Merell</i> : Bible a český národ I-II	V-3, VI-5
<i>Dr. J. Merell</i> : Exegeticky obtížné místo v P. S.	II-4
<i>Dr. J. Merell</i> : Mír a pokoj v P. S.	IX-4
<i>Dr. J. Merell</i> : Několik exeget. poznámek k radostné vánoční zvěsti	III-6
<i>Dr. J. Merell</i> : Nový žaltář, předzvěst reformy breviáře I-II	IX-7, X-12
<i>Dr. J. Merell</i> : Novinky katol. novozákonní literatury	VIII-10
<i>Dr. A. Salajka</i> : Nový článek víry o Nanebevzetí P. M. I-II	II-2, III-3
<i>Dr. V. Šanda</i> : Koptický Transitus B. M. V.	XI/XII-16
<i>Dr. V. Šanda</i> : Martyrologium svátku Narození Páně	II-7
<i>Dr. V. Šanda</i> : Počátek křesťanské éry	VII-7
<i>Dr. V. Šanda</i> : Řeč v Karolinu	IV-2
<i>Dr. V. Šanda</i> : Turinské plátno	VI-3
<i>Dr. V. Šanda</i> : Zahajovací projev	I-4

B. ŽIVOT VEŘEJNÝ.

1. Články:

Buduj vlast - posílíš mír	V-1
Ex Oriente pax (<i>Dr. J. Plojhar</i>)	IV-1
In terra pax hominibus (<i>Dr. J. Plojhar</i>)	X-1
Celostátní mírový sjezd (<i>Prof. J. Beneš</i>)	XI/XII-2
Chcemy pokoju (<i>Ks. A. Waloszek</i>)	X-3
Katolická mravouka a světový mír (<i>Dr. A. Spesz</i>)	III-1
Katoličtí kněží odhlasovali resoluci	II-13
Kněz mučedník P. J. Štemberka z Lidic	VIII-13
Naše duchovenstvo vítá svatováclavský sjezd	X-5
Nikdy nesmíme zapomenout (<i>Fr. Skn</i>)	XI/XII-37
Proč jsme kázali o míru (<i>P. A. Slezák</i>)	II-12
S křížem do boja za Kristovu pravdu (<i>prof. J. Lukačovič</i>)	X-2
Šedesátiny nám. předsedy vlády Zd. Fierlingera	IX-1
Telegramy biskupů a ordinářů	X-4
Účast kněží a církví v hnutí za světový mír	II-11
Úkoly církve v lidové demokracii a náš boj za mír (<i>Zd. Fierlinger</i>)	V-11
V předních řadách (<i>prof. J. Beneš</i>)	IX-2
V předních řadách obránců míru	V-1
Vlastenecký kněz (<i>Dr. J. Plojhar</i>)	I-1
Všem pozhánání radosti míru (<i>Dr. J. Sobota</i>)	I-14
Výzva hnutí vlasteneckých kněží	VI-25
Zahraniční kněží návštěvou v Praze	II-1

2. Reportáže:

Česká katolická Charita před novými úkoly	VI-13
Čestný doktorát	IV-9
Dobré dílo se podařilo	XI/XII-30
Instalace nových kanovníků v Českých Budějovicích	VII-15
Kanovník P. Fr. Čech zemřel	VIII-14
Konference generálních a kapitulních vikářů	VI-2
Mgřre E. Oliva generálním vikářem v Litoměřicích	IV-10
Nastolení generálního vikáře v Hradci Králové	I-11
Noví kanovníci v Olomouci a v Brně	VI-17
První konference slovenských biskupů a ordinářů	VII-4
Radostná slavnost bohoslovců	III-12
Slavnostní instalace čtyř metropol. kanovníků	VI-15
Slavnostní zahájení	XI/XII-31
Slib věrnosti republice	VII-14
Slib věrnosti republice českých a slovenských biskupů a ordinářů	VI-1

C. ŽIVOT NÁBOŽENSKÝ.

1. Asketika:

Boží mír (<i>P. K. Sahan</i>)	VI-12
Cestou křížovou (<i>J. B.</i>)	V-18
Ejhle, Hospodin přijde (<i>P. V. Šebek</i>)	XI/XII-27
Jak se modliti při vyprahlosti duše (<i>P. F. Tripský</i>)	I-9
Jediný muž svého století (<i>P. V. Šebek</i>)	VIII-11
Kristus, vzor duchovního života (<i>P. V. Tripský</i>)	I-8
Kvas (<i>P. V. Šebek</i>)	X-15
Kříž (<i>J. B.</i>)	V-18
Kříž školou a vůdcem kněze (<i>P. F. Tripský</i>)	IV-8
Mír mnohý těm, kteří milují zákon Tvůj (<i>P. R. Petrovický</i>)	V-10
Nejkrásnější obraz P. M. (<i>P. V. Šebek</i>)	VII-13
Potřeba rozjímání o životě J. K. (<i>P. F. Tripský</i>)	IX-13
Proste, a vezmete (<i>P. D. Jirků</i>)	II-10
Prostřednice (<i>J. B.</i>)	VII-14
Prvorozený lidské rodiny (<i>J. B.</i>)	III-13
Rozjímání před jesličkami (<i>P. D. Jirků</i>)	III-11
Srdce Ježíšovo, zdroj pokoje a míru (<i>P. V. Šebek</i>)	VIII-11
Sv. Cyril a Metod (<i>P. B. Černocký</i>)	VIII-1
Sv. Petr a Pavel (<i>Dr. K. Kabourek</i>)	VIII-12
Svatí mluví (<i>P. J. Lebeda</i>) I-IX	IV-8, V-9, VI-12, VII-13, VIII-11, IX-13, X-15, XI/XII-27
Tajemství Mariino (<i>Sv. Ludvík</i>)	II-11
Tichá noc, svatá noc (<i>J. B.</i>)	II-13
Velikonoční poselství našich arcipastýřů	VII-2
Zdrávas buď, milosti plná (<i>Dr. Š. Trochta</i>)	VII-1

2. Duchovní správa:

Kdo je příslušným farářem při uzavírání manželství (<i>Dr. F. Jedlička</i>)	VIII-16
K novému vydání Českého kancionálu (<i>P. Rauwolf</i>)	I-16
Májová pastorace (<i>P. V. Šebek</i>)	VI-19
Naše další pastorace (<i>P. V. Šebek</i>)	IX-15
O církevním kalendáři (<i>P. T. Birke</i>)	VI-18
Pastorace v červnu (<i>P. V. Šebek</i>)	VII-15
Prohlášení manželství za neplatné (<i>Dr. F. Jedlička</i>)	IV-13
Prohlášení za mrtva (<i>Dr. F. Jedlička</i>)	V-20
Unum necessarium (<i>Dr. J. Hronek</i>)	IV-11
Zachování míru a naše pastorace (<i>P. A. Kindl</i>)	X-16

D. RŮZNÉ.

1. Galerie vlasteneckých kněží:

Balbín	IV-16
Dobrovský	III-19
Dobner	V-22
Durych	VI-21
Hurdálek	X-19
Jirsík	I-17
Marek	XI/XII-38
Procházka	VII-17
Stojan	II-17
Voigt	VIII-17
Vydra	IX-20

2. Básně:

<i>Iwackiewicz</i> : Mír	II-10
<i>Novák</i> : Výkřik duše	V-9
<i>Šimek</i> : Královně míru	VII-13
<i>Šrámek</i> : Prosinec	II-10

3. Umění:

Duch vánočních písní a zpěvů (<i>Dr Fikrle</i>)	III-15
Honore de Balzac, konvertita (<i>Ľ. B.</i>)	II-15
Hry posvátné i světské (<i>Ing. F. Pujman</i>)	XI/XII-32
Jan Zrzavý, malíř křesťanské víry a lásky	II-16
Mariánské písně (<i>prof. A. Cmíral</i>)	VIII-14
Naši spisovatelé věřícím (<i>P. F. Špatný</i>)	I-14
Původ hudby a P. S. (<i>Dr Fikrle</i>)	IX-16
Švabinského pomník věčné krásy (<i>Dr V. Vácha</i>)	III-13
Umění oslavou a chválou Boha (<i>Dr V. Vácha</i>)	I-12

4. Věda profánní:

<i>RNDr Ľ. Kašpar</i> : Na pokraji atomového věku I-III	IV-14
<i>RNDr Ľ. Kašpar</i> : Televis	IX-18, X-17, XI/XII-32
<i>Dr H. Slouka</i> : Kouzlo hvězdy betlemské	III-17
<i>P. R. Petrovický</i> : Kněz miluje strom	IX-19

5. Z katolického světa:

I-19, II-19, III-21, IV-18, V-24, VI-23, VII-19, VIII-18, IX-22, X-21, XI/XII-40

6. Náš zápisník:

I-20, II-20, III-22, IV-19, V-24, VI-24, VII-20, VIII-20, IX-23, X-21, XI/XII-42

7. Hlídka učitelů náboženství:

II-21, III-22, IV-21, V-26, VII-22, VIII-20

8. Paprsek, hlídka bohoslovců:

IV-23, V-27, VI-27, VII-23, VIII-24

9. Nové knihy:

v každém čísle na 3. straně obálky

10. Pastorační pomůcky:

Direktář na leden 1951	III-25
Direktář na únor 1951	zvláštní příloha k č. IV
Direktář na březen 1951	zvláštní příloha k č. V
Nedělní oznámení v homil. příloze 1-23, II-23, III-24, IV-XII	
Nový formulář mše sv. na Assum. B. M. V. zvláštní příloha k č. VIII	

E. HOMILETICKÁ PŘÍLOHA.

1. Kázání:

1. neděle adventní (<i>Ľ. D.</i>)	I-1
2. neděle adventní (<i>Ľ. D.</i>)	I-5
3. neděle adventní (<i>Ľ. D.</i>)	I-8
4. neděle adventní (<i>Ľ. D.</i>)	I-11
1.-4. neděle adventní (<i>Dr Kovařík</i>)	XI/XII-10
Skizza adventního kázání (<i>prof. Ľ. Beneš</i>)	I-15
Hod Boží vánoční (<i>Ľ. Bílý</i>)	II-1
Poslední den v roce (<i>K. Sahan</i>)	II-5
Poslední den v roce (<i>Ľ. Bílý</i>)	II-12
Nový rok (Pevnou půdu - <i>Ľ. Beneš</i>)	II-16
Zjevení Páně	II-23
1. neděle po Zjevení Páně (O výchově dětí - <i>Dr Kasan</i>)	III-1
2. neděle po Zjevení Páně (<i>D. Ľirků</i>)	III-5
5. neděle po Zjevení Páně (<i>Ľ. Dvořák</i>)	XI/XII-1
6. neděle po Zjevení Páně (<i>V. Zemek</i>)	XI/XII-4
Devítník (O práci - <i>Dr Kasan</i>)	III-8
Neděle postní (<i>F. Panuška</i>) I.-VI.	III-12, IV-1, V-1
Velký pátek (<i>F. Tripský</i>)	V-14
Hod Boží velikonoční (<i>K. Sahan</i>)	V-17
Pondělí velikonoční (<i>Dr Kasan</i>)	V-22
1. neděle po velikonočních (<i>L. Spurný</i>)	V-25
2. neděle po velikonočních (<i>F. Tripský</i>)	V-30
3. neděle po velikonočních (<i>Dr Kouřil</i>)	V-33
4. neděle po velikonočních (<i>A. Titman</i>)	VI-38
5. neděle po velikonočních (<i>M. Šindelář</i>)	VI-40
6. neděle po velikonočních (<i>R. Petrovický</i>)	VI-43
Hod Boží svatodušní (<i>Ľ. Beneš</i>)	VII-41
Hod Boží svatodušní (<i>A. Malý</i>)	VII-47
Pondělí svatodušní (<i>R. Petrovický</i>)	VII-51
Nejsvětější Trojice (<i>R. Petrovický</i>)	VII-53
3. neděle po sv. Duchu (<i>R. Petrovický</i>)	VII-58
4. neděle po sv. Duchu (<i>Ľ. Ľaroš</i>)	VIII-7
6. neděle po sv. Duchu (<i>C. Foral</i>)	VIII-10
7. neděle po sv. Duchu (<i>Ľ. Šanda</i>)	VIII-12
17. neděle po sv. Duchu (<i>K. Sahan</i>)	IX-1
18. neděle po sv. Duchu (<i>F. Hájek</i>)	IX-6
19. neděle po sv. Duchu (<i>Ľ. Šanda</i>)	IX-9
21. neděle po sv. Duchu (<i>Ľ. Dvořák</i>)	X-5
22. neděle po sv. Duchu (<i>Ľ. Šebek</i>)	X-8
23. neděle po sv. Duchu (<i>Ľ. Košnar</i>)	X-130
Poslední neděle po sv. Duchu (<i>K. Sahan</i>)	XI/XII-6
Svátek Božského Srdce Páně (<i>E. Hurník</i>)	VIII-1
Boží Tělo (<i>F. Hájek</i>)	VIII-4
Svátek sv. Petra a Pavla (<i>C. Foral</i>)	VIII-17
České nebe (<i>Dr Falkenauer</i>):	
1. Sv. Cyril a Method	VIII-20
2. Sv. Ludmily	IX-13
3. Sv. Václava	IX-17
4. Sv. Kosmy a Damiána	IX-22
5. Sv. Hedviky	X-26
6. Sv. Benedikt s bratřími	XI/XII-19
Májové promluvy (Růženec - <i>Spurný, Košnar, Dr Kasan</i>)	VI-1, VII-1

2. Příklady:

III-19, V-36, VI-48, IX-27, XI/XII

3. Zvláštní příloha:

Mírová kázání (*Msgre Oliva, P. Šebek, P. Sahan, P. Beneš*)

F. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA.

V každém čísle.

Duchovní PASTÝŘ

VLASTENECKÝ KNĚZ

P. J. Plojhar

V proudu našich dějin se často setkáváme s pojmem vlasteneckého kněze. Bylo to vždy tehdy, když kněží pochopili své poslání v národě. Funkce kněžského úřadu, daná péčí o svěřené duše, nemůže setrvati jen na tomto čistě duchovním a theologickém poli. Člověk, jeho morálka, jeho postoj k věcem duchovním, je ovlivňován vnějšími okolnostmi a zájem o tyto okolnosti musí být také starostí duchovního správce a kněze. Dění tohoto světa se nelze vyhnout. Je mu vystaven každý jedinec, a tím i celý národ. Proto přivlastku vlastenecký kněz se dostalo těm kněžím, kteří pochopili snahu doby, tužby národa a uměli je ve skvělé synthesi snoubit s věcmi duchovními. Od doby, kdy naše země byly posvěceny evangeliem, se táhne nepřetržitá řada duchovních, kteří si zaslouží názvu vlasteneckých kněží. To jsou ti, na které národ nezapomíná, kteří jsou zapsáni zlatým písmem v dějinách národa a obdivem v srdcích lidu. Z jejich příkladu čerpali věřící sílu, nabývali rozhodnosti v problémech, před které je stavěla doba, v níž žili.

Dnes žijeme v době, která jedinečně vytváří historii nejen naší současné generace, ale celé budoucnosti lidstva. Je to doba, v níž se rodí nový svět. Nerodí se sám ze sebe, ale z trpkých a bolestných zkušeností minulosti, z níž zavrhuje vše špatné a pochybené a ponechává dobré a osvědčené.

Široké masy pracujících přijímají nadšeně nové formy socialistického života a budování, z něhož se rodí nejen pro ně, ale pro celá příští pokolení spokojený život a blahobyt. A zde má vlastenecký kněz svůj úkol a své poslání. Jeho křesťanská, vlastenecká a duchovní povinnost mu velí, aby se nejen ze srdce radoval z tohoto dosaženého úspěchu, ale aby spolu s tímto pracujícím lidem tvořil hodnoty nového života a šel mu příkladem.

Bohužel na druhé straně u církevní hierarchie se jeví nepochopení, prýšticí z neupřímných a politicky motivovaných pohnutek, a vlasteneckému kněžství se kladou překážky v jeho práci. Není to nic nového. Vlastenečtí kněží nejen dnes, ale v celých dějinách bývali začasté trnem v oku zpátečnické hierarchii, která nechápajíc proud nových myšlenek, se stavěla zatvrzele proti jejich poctivé práci. Avšak tito kněží nedbali zákazů, ani hrozeb, stejně tak jako jich nedbají dnes. Vědí, že tyto zákazy a hrozby nemají nic společného s církevní disciplínou, ale že jsou jen výsledkem ryze politických aktů. Jestliže v minulosti se nepodařilo biskupům, kteří na základě svého přesvědčení německého, či na Slovensku maďarského, anebo na podkladě povýšenosti, pramenící z jejich aristokratického původu, zmařit vlasteneckou činnost kněží, bylo to proto, že vlastenecké kněžství mělo na své straně národ, že lid šel s ním a proto, že duchovní vyslovovali názory lidu a svěřených duší.

A jako kdysi - když selhalo vyšší duchovenstvo, zasáhlo a vývoji pomáhalo nižší vlastenecké kněžství, tak také dnes, přesto, že na vyšších církevních místech jim tato činnost nevynese pochvalu, vyslovuje vlastenecké kněžství svá mínění a názory, jde za pravdou a plní v souladu s pracujícím lidem jeho přání.

Požadavek, aby vlastenecký kněz spolupracoval s lidem, není nový. Tak jako kněží se stali šířiteli české knihy za germanisace, tak jako se stali ukazateli lepších cest v zemědělství a pokroku v kultuře, stejně jako spolupracovali v hnutí křesťansko-socialistickém za lepší uspořádání sociálních a hospodářských poměrů, tak také dnes nemůže nikdo žádat, aby kněží stáli stranou nového rodícího se společenského života a řádu a aby se stavěli proti lidu.

V minulosti se ukázalo, že cesta vlasteneckých kněží byla správná. Však i budoucnost dala za pravdu jim a nikoli jejich pronásledovatelům a hanobitelům. Jak trpce by dnes vzpomínal lid na katolické kněze, kdyby v minulosti, místo aby s ním budovali pokrok hospodářský, sociální a kulturní, se stavěli proti němu. A kdo dnes zná jména těch, kteří vlasteneckým kněžím ztrpčovali život? Jsou to jména, která čas zanesl prachem zapomenutí, avšak jména vlasteneckých kněží žijí a budou žít na našich českých dědinách, žijí a budou žít v myslích lidu a v dějinách národa.

Vlastenecký kněz zná dobře svou cestu. Je to cesta po boku lidu a z ní se nedá ničím odvrátit, neboť jeho vlastní svědomí je mu ukazatelem pravdy a jeho srdce ho vede k práci s lidem, z něhož vyšel. Náš národ a naše doba nepotřebuje falešných mučedníků, ale skutečných apoštolů a misionářů. Žádá si, aby kněží šli mezi lid, aby se ho nevzdalovali a aby se stali jeho rádci na cestě k lepšímu životu. Místo vlasteneckého kněze není v uzavřenosti farních zdí, v bezvýsledném vzpomínání zašlých dob, ale jeho místo je mezi lidem na vesnici, v továrnách a všude tam, kde se kuje nový život. Se strany nepřátel vlasteneckých kněží se často tvrdí, že kněz se nemůže smířit s úpravou nového života. Je zřejmé, že křesťanství, socialismus a komunismus nejsou totožné. Ale křesťanství a socialismus ve své konečné fázi mají týž cíl, jehož jedni chtějí dosáhnout materialismem a křesťané cestou křesťanského realismu a theismu. My, vlasteneckí kněží, tvrdíme, že není třeba, aby tyto dvě ideologie na sebe narážely, aby se proti sobě stavěly nepřátelsky, ale že je v zájmu lidstva a nejvyšším ideálem lidství, aby šly paralelně a pomáhaly si k dosažení společného cíle.

Socialismus osvobozuje pracujícího člověka z diktátu kapitalismu, vytyčuje si zrovnoprávnění lidí na světě a jde dokonce tak daleko, že do rukou bývalé potlačované třídy dává výrobní prostředky, aby se jich použilo k prospěchu celku a ne jen jedince. Je snad v tomto názoru něco protikřesťanského? Vždyť křesťanství hlásá totéž. Hlásá rovnoprávnost a bratrství všech. Tvrdíme, že jeden nemá být před Bohem vyšší a druhý otrokem. Všichni křesťané jsou bratři bez ohledu na rasu, národ nebo řeč. Tvrdíme tak na základě učení Ježíše Krista, a jestliže marxismus tvrdí totéž na podkladě materialismu, není tu důvodu, abychom šli proti sobě, naopak musíme se snažit jít paralelně za společným cílem a pomáhat vítězství socialismu nad kapitalismem.

Původní křesťanství v dobách otrokářského řádu kladlo otroka na stejnou úroveň jako pána. Stejně tak socialismus si klade za jeden z úkolů osvobodit utiskované koloniální národy, dát jim svobodu, samostatnost a rovnoprávnost s národy ostatními. Osvobození otroka bylo větší revolucí než snaha po svobodě zotročených koloniálních národů. Jestliže socialismus chce zbavit koloniální národy moderního otroctví, pak my, křesťané, musíme jít s ním, protože chceme svobodu pro každého člověka, stvořeného k obrazu Božímu.

Socialismus chce vytvořit na světě takové podmínky a takovou formu vlády, aby bylo navždy zamezeno všem válkám. Socialismus zaměřuje velkou část své práce v úsilí o mír. A může být pro křesťana a pro kněze něco krásnějšího, než je mír? Socialismus chce mír, aby mohl pracovat, tvořit a budovat a aby mohl v době co nejkratší poskytnout lidu blahobyt a zajistit pokojný vývoj budoucích generací. Na opačné straně je kapitalismus a imperialismus, který žije z válek, jež přinášejí zbídačení obrovských mas lidu, na nichž imperialistům nezáleží proto, že v jeho hospodářském systému nejde o zlepšení životní úrovně celku, ale o zvýšení blahobytu a zisků několika málo jedinců. Proto se imperialismus nemůže postavit do služeb míru, poněvadž by se stavěl sám proti sobě, zatím co socialismus roste a sílí mírem. Kde je místo křesťanů? Kde je místo kněží? Ve službách podněcovatelů a připravovatelů války, anebo ve službách obránců míru? Křesťané nemají vyššího poslání než hlásat mír. Platí-li slova přikázání „nezabiješ“ pro jednotlivce, platí tím více i pro národy. Kristova slova „pax vobis“ zavazují nás pracovat pro mír. Musíme postavit proti podněcovatelům války velké mírové hnutí, které osvobodí člověka od strachu před nejistou budoucností, a proto se my křesťané musíme postavit do prvních řad obránců míru. Je nepochopitelné, že některý biskup nebo kněz může odmítat spolupráci za nejlepší ideál křesťanství, za příkaz církve - za mír.

Vlastenecký kněz se této povinnosti nevyhýbá! Je si vědom, že je to nejen příkaz jeho víry, ale že je to i přání milionů lidí celého světa. Proto vlastenecké kněžstvo horlivě propaguje myš-

lenku míru a v této obraně míru stojí v jedné frontě se všemi, kteří se snaží zabránit válce.

Vlasteneční kněží slučují ve své práci ideály křesťanské a lidské. Ze své příslušnosti ke katolické církvi a z poslušnosti slov Kristových nalézají kladný postoj ke státu, k národu a lidu.

Jako katoličtí kněží a jako vlastenci pokládáme za svou povinnost upozornit i druhé na chyby, které páchají svou lhostejností anebo negací. Považujeme za správné hájit toto své stanovisko i proti mylnému názoru hierarchie. Jako sv. Kateřina Sienská se nebála vytknout chyby papeži, tak ani my se nesmíme bát vytknout chyby těm, kteří se jich dopouštějí, zvláště když jde o chyby na poli politickém a ne věroučném. Žijeme ve velmi vážné době a nemůžeme připustit v zájmu církve, aby nám budoucí generace vyčítaly neodpovědnost a lehkomyšlnost při budování nového společenského řádu.

Vlastenecký kněz zůstává knězem církve, ale zůstává také knězem národa, z kterého vyšel, synem lidu, jehož je duchovním pastýřem a půjde s ním v prvních řadách za jeho lepší budoucnost duchovní i hmotnou.

THEOLOGIE

NOVÁ ÚPRAVA STUDIA NA KATOLICKÝCH FAKULTÁCH BOHOSLOVECKÝCH

Prohloubení bohosloveckého studia

Vládním nařízením o bohosloveckých fakultách ze dne 14. července 1950, č. 112/50 Sb., soustřeďuje se veškeré římskokatolické bohoslovecké studium v českých krajích v římskokatolické bohoslovecké fakultě v Praze, která je samostatnou bohosloveckou fakultou a nese název: „Římskokatolická cyrilometodějská bohoslovecká fakulta v Praze.“ Na Slovensku soustřeďuje se toto studium v římskokatolické bohoslovecké fakultě v Bratislavě, která nese název: „Římskokatolická cyrilometodějská bohoslovecká fakulta v Bratislavě.“ Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta v Olomouci, diecéšní učiliště a řeholní učiliště se tímto vládním nařízením zrušují.

Tímto soustředěním bohosloveckého studia, které se nevztahuje jen na církev římskokatolickou, nýbrž na všechny církve státem uznané, bude dosaženo na podkladě vysokoškolském zkvalitnění studia. Odstraňuje se dosavadní roztržičnost tohoto studia a studium se prohlubuje, neboť při dosavadním stavu jistě nebylo dostatek kvalifikovaných profesorů, kteří by mohli přednášet na tolika bohosloveckých učilištích, kolik jsme jich dosud měli - a na některých z nich studovalo jen několik málo desítek bohoslovců.

Toto vládní nařízení zaručuje profesorům i posluchačům těchto vysokých učilišť stejná práva a stejné sociální zabezpečení, jaké je podle vysokoškolského zákona na všech našich vysokých školách. Tím staví naše vláda studium theologie na roveň každému vysokoškolskému vzdělání a doktorského diplomu, jež tyto bohoslovecké fakulty mají právo udělovat, může nyní dosáhnouti každý nadaný a schopný bohoslovec a

bude též dokladem o velkém a hlubokém vzdělání, jehož bohoslovec na některé z těchto bohosloveckých fakult získá. Dosud se posluchači bohosloveckých fakult dívali jaksi „svrchu“ na posluchače různých těch diecésních učilišť, což budilo mezi nimi jakousi řevnivost při různých těch bohosloveckých sjezdech o prázdninách pořádaných. A konečně společné studium bude jistě mít velký význam pro vzájemné seznámení se budoucích kněží všech diecésí z Čech i Moravy, a na Slovensku ze všech diecésí slovenských. Dnes jsou si všichni rovni a mohou s velkou radostí a povděkem uvítati tuto novou úpravu bohosloveckého studia. A potom, takové vyšší vzdělání jim daleko lépe umožní, aby věrně sloužili jako praví vlasteneční kněží Bohu, církvi, vlasti i svému lidu, z něhož vyšli a s nímž a pro něj mají i pracovat.

Ba i pro kněze samé bude mít toto vysokoškolské studium mnoho výhod, a to nejen duchovních, ale i hmotných, neboť ukončené vysokoškolské vzdělání jim přinese lepší možnost uplatnění, a tím i větší odměnu.

Stát bude rovněž pečovat o posluchače bohosloví i po stránce sociální, zdravotní, kulturní a mravní. Všichni posluchači budou bydlet, jak tomu dosud bylo, v semináři, kde po stránce duchovní budou vedeni vzorným rektorem a zkušeným spirituálem. Posluchači však budou povinni studovat a pracovat ze všech svých sil, aby co nejlépe splnili studijní plán a aby se z nich stali opravdoví vlasteneční kněží, kteří pak budou zdárně působit mezi lidem v duchovní správě mu svěřeným.

Bohoslovci, kteří dosud studovali na kterémkoliv bohosloveckém učilišti diecézním nebo řeholním, je dána možnost nerušeně pokračovati ve studiu dále na některé této bohoslovecké fakultě.

Také studijní řád bohoslovecké fakulty je velmi pečlivě připraven a je stejně zárukou jak úrovně, tak i výchovy kněžského dorostu v duchu církve římskokatolické.

Studium theologie trvá 4 roky - 8 semestrů a je rozvrženo do 6 kateder, v nichž budou soustředěny hlavní stolice. První katedra obsáhne křesťanskou filosofii a základní teologii se stolicemi křesťanské filosofie a základní theologie. Druhá obsáhne dogmatiku a morálku se stolicemi dogmatiky a morálky. Třetí obsáhne biblické obory se stolicemi Starého a Nového Zákona. Čtvrtá je historická a má stolicí pro všeobecné církevní dějiny a české dějiny církevní. Pátá obsáhne obory praktické se stolicemi pro pastorálku, pedagogiku a katechetiku a pro církevní právo. Šestá soustředí tři stolice pro společenské nauky.

Profesorský sbor je složen takto:

Děkan fakulty:	Prof. ThDr Vojtěch Šanda.
Proděkan fakulty:	Prof. ThDr Jan Merell.
Filosofie:	Prof. ThDr Jaroslav Beneš a prof. P. František Panuška.
Fundamentálka:	Prof. ThDr Josef Kubalík.
Starý Zákon:	Prof. ThDr Josef Koutný.
Nový Zákon:	Prof. ThDr Jan Merell.

Církevní dějiny:	Prof. ThDr František Kraus.
Dogmatika:	Prof. ThDr Antonín Salajka.
Morálka:	Prof. ThDr Antonín Hrdý.
Pastorálka:	Prof. PhDr a JUDr Josef Kasan.
Církevní právo:	Prof. ThDr a JUDr Josef Šíma.
Pedagogika a katechetika:	Prof. ThDr Josef Hronek a prof. Ladislav Pokorný.
Staroslovanština:	Prof. ThDr Antonín Salajka.
Semitská nářečí:	Prof. ThDr Vojtěch Šanda.
Hebrejštiny:	Prof. ThDr František Kotálík.
Společenské nauky:	Prof. Oldřich Polívka, Prof. Dr Miroslav Houska a Prof. Jaroslav Vejvoda.

Při všech disciplínách budou zřízeny studijní semináře. Církevní slovanština, zaměřená se zřetelem ke slovanské liturgii, je jedním z dalších povinných pomocných vyučovacích oborů. Z těchto pomocných nauk jsou dále povinné latina, řečtina a hebrejštiny, tedy řeči, důležité ke studiu starých církevních pramenů. Dále budou přednášeny ještě některé předměty, jichž návštěva je nepovinná. Jsou to: semitská nářečí, křesťanská archeologie, dějiny církevního umění, církevní hudba a moderní jazyky.

Všichni uvedení profesori obdrželi kanonickou missi a jsou zárukou, že nově organizovaná fakulta bude plnit zdárně své poslání a vychovávat dobré, církvi, vlasti a lidu oddané kněze.

PhDr a JUDr Jos. Kasan

ZAHAJOVACÍ PROJEV DĚKANA ŘÍMSKOKATOLICKÉ CYRILOMETODĚJSKÉ FAKULTY PROF. DR VOJTĚCHA ŠANDY

Nebývalo nikdy zvykem naší bohoslovecké fakulty každoroční zahájení přednášek oslavovat zvláštní okázalostí. Vždyť to není nic jiného než začátek práce a práce je samozřejmým údělem, požadavkem a příkazem pro každého člověka, zvláště v nynější době. Avšak toto shromáždění profesorů a posluchačů na půdě staroslavného učení Karlova za účasti zástupců státu a obecnosti má význam docela jiný. Právě jsme dokončili přeměnu a přeorganizování fakulty pražské na jedinou fakultu ústřední pro všechny kraje českomoravské po zrušení fakulty olomoucké a bohosloveckých ústavů v Brně, Litoměřicích, Českých Budějovicích a Hradci Králové, tedy spojení dřívější roztržštěnosti v jeden mohutnější a výkonnější aparát. Není to nikterak myšlenka nová, nýbrž tak stará jako theologie sama. Již v druhém století byla proslavena škola alexandrijská, která, nikoli náhodou, povstala právě tam, kde již v době předkřesťanské existovala slavná a bohatá knihovna, založená ptolemejskými králi a pozdějšími válkami poškozená a opět doplněná knihovnou z Pergamu. Tam učili slavní theologové Klement a Origenes, jejichž učení nikdy neupadne

v zapomenutí a z nichž my stále ještě čerpáme. Druhou takovou školu ve čtvrtém století nalézáme v Cesarei v Palestině, třetí brzo poté v Antiochii, kde byla vyškolená celá řada nejvíce vynikajících křesťanských učitelů a učenců. Od osmého století křesťanská vzdělanost se ovšem odstěhovala do klášterů, kde byla více chráněna před nájezdy divokých, nábožensky a kulturně dosud nezkrocených hord. Avšak od začátku třináctého století veškerá vzdělanost theologická se koncentruje opět v jednotlivých slavných sídlech a tento stav věcí trvá až po koncil tridentský v druhé polovině šestnáctého století, ba ještě až do doby osvícenské. Nejzajímavější na tom je duch universalnosti, nadnárodnosti a nadregionálnosti, který všechno ovládal. Němec Albert Veliký studoval v Padově, Bologni a v Paříži a pak učil v Kolíně a v Paříži. Jeho největší žák, Ital Tomáš z Aquinu, učil v Kolíně, Paříži, Bologni a v Neapoli. Nejsubtilnější ze všech theologů Duns Scotus, rodem Angličan, učil v Oxfordu, Paříži a Kolíně. František Toledo, první veliký theolog z řádu jezuitského, učil v Salamance a v Římě. Gregorius de Valetia, rozený Španěl, učil

v Římě, Dillingen a Ingolstadtu, František Suarez, rozený v Granadě, učil v Římě, Alcalá, v Coimbre a Lisabonu. Z nejpozdějších budiž jmenován Roderich Arriaga, jenž zemřel v roce 1667 a učil ve Valladolidě, Salamance a posléze dlouho v Praze. Byl děkanem fakulty a jeho knihy vyšly v Antverpách. Říkalo se o něm: „Kdo neviděl pana Arriagu, neviděl Prahu.“

Co je patrné z toho všeho? Že právě vědění, také theologické, kvete nikoli v zákoutích, nýbrž ve velkých střediscích, nikoli v regionálním ústředí, které se výborně hodí pro školy střední, nýbrž na křižovatkách světové kultury a mezinárodního zápolení. Také naše Praha chce být a je takovou křižovatkou, a proto naše vláda s nevšední prozíravostí se ujala té veliké myšlenky, o jejíž uskutečnění usiloval již Otec vlasti Karel IV., učinit z fakulty pražské po zrušení ostatních regionálních ústavů velké středisko theologické vzdělanosti. Zasadme nejkrásnější růži do chudé, suché, sluncem nevyhříváné půdy, tak přes všechnu péči zahyne. Tak je to i s mnohým talentovaným člověkem. Pouze ve vhodném prostředí se jeho vlohy úplně vyvinou, jinak částečně nebo úplně zakrní. Jedině velké ústředí skýtá mnoho povzbudivých momentů pro duševní práci, větší knihovnu a četnější literární pomůcky. Při ušlechtilém vědeckém zápolení lehčeji vyniknou duchové vedoucí nad talenty prostřední, nábor nových sil do profesorského sboru je snazší a šťastnější a literární působnost profesorů opisuje stále větší kruhy. Pro posluchače z různých nesusousedících krajů z jediného střediska plyne vzájemné intimnější seznámení a přátelství pro celý život, svazky mezi vedoucími duchy různých krajů se utužují, roste duch pospolitosti a jednota státu se upevňuje.

Nová fakulta měla ovšem vzápětí zrušení ostatních bohosloveckých ústavů. Je to nutná oběť, přinesená celku. Mnozí regionalisté dosud nepotlačili své rozhořčení nad státním zásahem, jemuž ve prospěch pražské fakulty padla za oběť jejich učiliště nebo fakulta, a pokoušejí se o jakousi bojkotovací kampaň. Nejlepší odpovědí na to bude klidné zahájení přednášek. Až vše poběží nerušeným tempem dále, bez ohledu na jejich kritiku, páni se brzo poučí o bezúčelnosti takového postupu. Namítalo se, že podle církevního kodexu zřízení ústředních seminářů a tím i zrušení dřívějších regionálních učilišť vyžaduje svolení svaté Stolice. To je pravda, ale páni biskupové podle can. 81 mohou od tohoto zákona dispensovati a také tak učinili tím, že nový ústřední seminář i s fakultou uznali. Ostatně již tridentský dekret o seminářích má na zřeteli hlavně semináře malé, totiž internáty pro středoškoly, jelikož pečlivá mravní a náboženská výchova hochů je zvlášť dobrou zárukou povolání kněžského. Stran bohosloveckých studií jak kodex, tak dřívější ustanovení jasně připouštějí, že z vážných důvodů lze alumny dát na studium mimo vlastní diecési. Dále tíž regionalisté namítají, že páni biskupové

nedali novým profesorům kanonickou missi již před jmenovacím jednáním nebo za něho, ale tato metoda nebyla ani v Rakousku zvykem a nebyla zvykem ani v prvé republice. Když však se dověděli, že oba páni arcibiskupové kanonickou missi všem žadatelům udělili a naši fakultu uznali, a to ústně i písemně, pak zase prohlásili, že toto udělení a uznání neuznávají ..

Napřed tedy horlí pro zachování a respektování církevní autority, a když ta rozhodne proti jejich přání, pak tuto autoritu neuznávají. Je to fair? Je to gentleman like? Je to vůbec logické?

Konečně nutno upozorniti všechny tyto theoretické nadkatolíky, kteří se jinak pro církevní zájmy nikde a nikdy neexponují, že ten ideálně krásný poměr mezi státem a církví, jak jej líčí největší papež středověku Inocenc III., podle něhož je církev Kristova jako slunce a stát jako měsíc, jenž od slunce dostává své světlo, anebo že církev, podle papeže Bonifáce VIII. dostala od Boha dva meče, z nichž jeden, duchovní, si podržela a druhý, hmotný, světský, ponechala státu, že tyto krásné theorie oproti moderním názorům, které dnes v životě státním převládají, zní už jen jako legendy a bajky ze zašlých dob, že církev už není v době Justinianově, který svůj Codex civilis začíná slovy: „...in nomine domini nostri J. A.“, že církvi nenáleží spoléhání na nějaká dávno zašlá a státem již neuznaná práva, nýbrž počítání s tím, co odpovídá dnešním požadavkům našeho lidově demokratického státu a jeho rozvoje pro blaho všeho lidu a co odpovídá konec konců zájmům církve svaté samé!

Vážené shromáždění, je tomu bez několika málo dní právě 32 let, kdy jsem taktéž jako děkan bohoslovecké fakulty pražské stanul na tomto věky posvěceném místě starobylého učení Karlova a při instalaci nového rektora právníka Hermanna Otavského za spoluúčasti ostatních děkanů, profesora Vavříčka z fakulty právnické, historika profesora Novotného z fakulty filosofické a profesora Srdínka z fakulty lékařské. Tenkrát na tomto místě přednesl prof. Krejčí obšírný traktát o realismu, nikoli ovšem o realismu středověkém, jednajícím o obecninách, nýbrž masarykovském, který staví „kriticky“ přítomnost proti minulosti a zavrhuje romantické idealisování. Oproti tomu jak vláda naše, tak i všichni střizliví a poctiví katolíci jsou opravdu praktickými realisty, kteří mají na zřeteli přítomnou skutečnost i z ní plynoucí budoucnost a usilují o blaho našeho státu a lidu.

Pravé zásady křesťanské tím ani nepopíráme, ani je nijak nefalšujeme!

A nyní se obracím k těm, kteří zítra nastupují na fakultě do přednášek. Jednou z nejmohutnějších náboženských postav dvanáctého století je sv. Bernard. Když r. 1112 vstoupil asi s třiceti urozenými šlechtici do kláštera Cîteaux, který se pak skrze něho stal kolébkou nového řádu, položil před sebe na stůl a stále tam choval tabulku s nápisem: Bernarde, ad quid venisti?

Tato utkvělá a ustrnulá myšlenka ho všude doprovázela a učinila z něho to, čím se stal, velikého, svatého, apoštola křížácké války, kazatele, církevního spisovatele. Tak také vy máte stále mít na mysli, k čemu jste vstoupili do semináře a na fakultu, k usilovné, neúnavné práci, k bedlivé přípravě na kněžství a na službu církvi a lidu. Ta příprava je dvojitá, příprava srdce a vůle na jedné a příprava rozumu na straně druhé, nebo jinými slovy příprava k zbožnosti a příprava k vědě. Obé je zapotřebí, nedobrý kněz je ten, jemuž chybí jedno nebo druhé a špatnému chybí obé. To první vám nabízí seminář, to druhé fakulta, srdce a vůli musíte obohatit ctností, rozum obdařiti theologickou vědou. Obé je naprosto nutné, obé je těžké a vyžaduje velké námahy a sebezapření. Nevím, znáte-li slavný výrok starého řeckého básníka Hesioda. Před ctnost položili bohové nesmrtelní pot čili námahu. Dlouhá a obtížná je cesta k ní a napřed drsná. Ale když se přijde na vrchol, pak se stane lehká, ačkoli byla těžká. Ctnost znamená zde především zručnost mravní čili lehkost dobrých skutků, a tato zručnost má své sídlo hlavně ve vůli. Ale areté je také zručnost rozumová čili věda, která sídlí v rozumu. Tedy ani mravně dobrým člověkem, ani učeným se nikdo nestane bez velké námahy a trpělivosti. Perské přísloví praví: Har ke rá sabr nist hikmet nist. - Komu chybí trpělivost, tomu chybí moudrost. Proto trpělivě a energicky a denně vždy znovu napněte veškeré síly, abyste horlivým studiem a bedlivou předcházející pozorností v přednáškách zmohli přednesenou látku, nepromarněte ani minutu drahocenného seminárního času, zanechtejte všechny zbytečné marnivosti, nezkracujte si dobu studia, snažte se všemu porozumět, všechno si objasnit a pamatujte, že se učíte nikoli pro zkoušky, nýbrž pro život. Už samo pilné a neúnavné snažení v studiu je značnou výchovou charakteru. Mne nikdy nezklamala zkušenost, že bohoslovci obstáli v životním boji se skutečně dobrými, nikoli pouze darovanými známkami a že ztroskotanci jsou mezi kněžími namnoze lidé slabé inteligence, kterým zevnější cetky více imponují než podstata věci a jimž chybí abstrahovací schopnost a veškerý smysl pro věci nadpozemské, který je jedním z nejpodstatnějších požadavků pro řádného sluhu Božího.

Kdo smí vystoupit na horu Páně a stanout v jeho svatyni? Odpověď na tuto otázku zní: „Kdo má ruce bez viny a srdce čisté.“ K tomu však je zapotřebí více než nosit kolárek, který kněze nedělá, jako ani mnicha jeho hábit. Bez upřímné, časté a hodně individuální, osobně vycítěné modlitby se nikdo nemůže k Bohu skutečně přiblížit a každá prosba, kterou vznášíme k božskému majestátu a která má být skutečně účinná, předpokládá pravou upřímnost, veškerou pozornost a koncentraci ducha a ponížení sama sebe před neskonalou velikostí Boží až do samého prachu té nejnížší a nejnicotnější osobní maličkosti. Chcete-li se dobře modlit, kupte si malou latinskou knížku, z které se také přiučíte dobré latině, je to *Medulla pietatis christianae*, vydaná u Bachena v Kolíně nad Rýnem. Nestačí pro kněze číst jen breviář, zvláště když se buď v chóru anebo mimo chór po dervišsku rychle a jen zevně odseká, je zapotřebí také modlitby individuální. *Ora et labora* je staré osvědčené přísloví. Je třeba se stejně upřímně modlit jako horlivě studovat. Musíme opět a opět zdvíhati *vasa cordis nostri*, nádoby srdcí našich k Pánu nebes jako ti vojíní za Marca Aurelia, tak zvaná *legio fulminatrix*, o níž se zmiňuje i pohan Dio Cassius; oni pozdvihli dychtivě a pokorně své přilby k oblakům a vyprosili celému vojsku římskému blahobytný déšť. Také naše doba má zapotřebí deště milosti Boží, a kdo je povolanejší jej vyprositi než kněží nastávající nebo aktivní, kteří denně opakují ty krásné modlitby v mešním kánonu, naposled redigované od papeže Gelasia kolem roku 495. Na mne aspoň působí jak slohově, tak obsahově velkolepým dojmem.

Děkuji ještě jednou vládě za velkodušné, velkorysé, štedré a prozíravé zřízení a finanční zajištění přeorganisované fakulty, která má, musí a bude také sloužiti vzdělání, vědě, církvi, státu a lidu. A jelikož každý dar dokonalý a všechno dobré dění sestupuje shůry, od Otce světél, u něhož není ani proměny, proto prosím Boha nebes, aby vzal nově organisovanou fakultu milostivě pod svoji ochranu a udělil nám všem hojnost svých nebeských darů, hojnost prospěchu ve vědě a víře k dobru naší země a našeho národa a končím latinským přáním: *Quod fortunatum, felix faustum-que sit*. Díxi.

VĚČNÝ ŽIVOT

Nábožensko-filosofická úvaha

Každý opravdový křesťan usiluje o věčný život. V tom je pro věřícího člověka smysl jeho existence. „To pak jest život věčný, aby poznali tebe, jediného pravého Boha a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista.“ (Jan 17, 3.) Poznání Boha se dosáhne ne rozumem, ale naprostým přesvědčením o Boží přítomnosti a jsoucnosti, což přivede k empirickému pochopení

Božské bytosti. V poznání Boha záleží podstata věčné blaženosti, to je ono Pavlovo „patření na Boha tváří v tvář“. Empirickým poznáním Boha může se křesťan stát podobným Bohu a nabyti svatosti a počestnosti a dosáhnouti mravní výše.

A co vede člověka k tomu, aby se snažil Boha poznati a Jemu se připodobniti? Je to Božská láska. Lás-

kou poznáváme Boha. „Bůh jest láska a kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm.“ (I. Jan 4, 16.) „Každý, kdo miluje, z Boha se zrodil a zná Boha.“ (I. Jan 4, 7.) Člověk poznává Boha *skutečně* a ne jen zdánlivě a šalebně, když pociťuje jsoucnost živého Boha bezprostředně, když se Bůh stane člověku základem, který jej oduševňuje a přetvořuje. Takové poznání Boha může být nazváno životem, životem věčným. Takového pravého poznání Boha dosahuje však jenom ten, kdo se snaží stát se podobným Bohu, kdo bojuje proti hříchu, kdo očisťuje svoje srdce. „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.“ Čím více se člověk přiblíží k podobnosti Božímu, tím mocněji bude usilovat o to, aby měl těsnější obcování s Bohem. Obcovati s Bohem a tím Boha poznávati je viděti Boha v sobě samém, podílet se na věčném životě Božím. Ze štěstí vlastní své duše poznává světec, v čem záleží a jaký je ve své podstatě život Boží. Jinými slovy: poznání Boha, tvořící podstatu věčné blaženosti, na své opačné straně má připodobnění se Bohu a vytvoření v sobě pokud možno dokonalého obrazu Božího.

Obcování s Bohem je proto nerozlučně spojeno s mravním zdokonalením člověka. Poznává Boha, učí se člověk žítí ctnostně a naopak, živ jsa ctnostně, ze získaných životních zkušeností poznává Boha.

Opravdový křesťan usiluje o ctnost a svatost. Nabývá svatosti, člověk přibližuje se nejvyšší svatému Bohu. Již za života pozemského se projevuje u něho obcování s Bohem jako vnitřní blaho, větší životní radost a vnitřní uspokojení. A tak i věčná blaženost ve věčném životě bude rovněž záležeti v obcování s Bohem, v patření na Boha.

V tom je podstata věčného života.

A proto lidská spravedlnost, t. j. svatost, není břemenem pro tento život a také nečeká na nějakou odměnu, protože „ona sama v sobě je odměnou, zahrnující v sobě každou možnou odměnu“. (Jan Zlatoústý.)

Proto není to myšlenka na věčnou blaženost jako budoucí odměnu, která je povzbuzením ke ctnosti. Myšlenka na budoucí oslavení toliko posiluje víru v dobro, dává člověku jistotu, že se nezmýlil ve volbě své životní pouti a že právě v takto zaměřené životní pouti je pravda.

Již před myšlenkou na dosažení blaženosti věčné křesťan nalézá zalíbení v dobru a sklání se před jeho čistým majestátem, uznává ctnost za své vyšší blaho.

Žítí podle vůle Boží nezdá se člověku pouhou strohou nevyhnutelností nebo pouhou povinností, ale potřebou. Proto ctnost je onou blažeností, kterou křesťan hledá. A proto, aby pochopil blaženost, kterou přináší obcování s Bohem, aby se stal účastníkem blažené slávy v životě věčném, musí se nutně zřici svých sobeckých tužeb ve prospěch dobra, musí se odpoutat od sebe sama a usilovat celou svou bytostí o splnění ve všem vůle Boží.

Sobec vidí ve vůli Boží, jako ostatně v každém

omezování svých žádostí, akt nepřátelský a nežádoucí a Bůh zdá se mu nemilosrdným vládcem, který sklízí tam, kde nezaséval. Pro egoistu svatost ani nemůže být vyšším blahem a pro něho není obcování s Bohem radostí, ale její překážkou.

Jestliže však člověk zapře sebe sám a zamiluje si svatost, stává se mu Bůh oporou v konání dobrých skutků a cílem všeho jeho úsilí. Ten, kdo hledá svatost, pro obcování s Bohem, odřekne se všeho, co se mu s lidského hlediska může zdát cenné a drahé. Proto také v té chvíli, kdy židovský národ, vyšedší právě z Egypta, umíral strachem na úpatí Sinaje, kde cítil blízkost Boží, v té chvíli, kdy tento lid prosil, aby byl zbaven strašlivého a pro něj nesnesitelného setkání s Bohem (II. Mojž. 18, 19), v té chvíli světec Mojžíš naopak z celé své duše usiloval o toto setkání a když Bůh projevil mimořádné působení své milosti a pomoci jeho prostřednictvím, on modlil se: „Jestliže nalezl jsem milost před obličejem tvým, ukaž mi tvář svou, abych poznal tebe.“ (II. Mojž. 33, 13.)

Jest pravda, že na počátku sebezáporu ve prospěch ctnosti může vzniknout u člověka domněnka, že je pro něho *výhodné* jíti po cestách sebezapření. Ale to bývá jen při prvních krocích. Dále však, čím dokonaleji člověk poznává Boha, čím více Bohu se přibližuje, tím vzdálenější bude mu podobná vypočítavost. Člověk vidí v Bohu především lásku, lásku Boží, která naplňuje svým blahem každého, kdo je schopen se státí účasten tohoto blaha. Člověk si uvědomuje, že si ničím této lásky nezasloužil. Či je možno, aby čistý, dobro a ctnost milující člověk v odpověď za tuto lásku nezahořel toužou neomezenou a nezištnou láskou, jakou vidí v Bohu? Vždyť jednou pro člověka bude ztraceno a jako dým rozplyne se všechno: i on sám i budoucí odměna i zákon spravedlnosti - a zůstane toliko sám Bůh, pro kterého člověk žil a o rozkvět jehož království jako o říši dobra on jediné snil, zcela zapomínaje, zda on sám bude mít místo v tomto království či nikoliv. Člověk žije jediné láskou k Bohu, Prameni lásky.

Podstatou věčného života je obcování s Bohem, přímé poznávání Boha. Je tu možno mysliti, že věčný život se začíná teprve po smrti? Je-li obcování s Bohem člověku vždy a všude možno, pak ani věčný život není odročen jediné na dobu po smrti. Věčný život závisí výlučně na mravním vývoji člověka a proto se může u vyvolených beze vší pochyby začít již v životě pozemském. Dosáhnouti věčného života neznamená proto přejíti z jedné oblasti svého bytí do oblasti druhé, nýbrž znamená dosažení určité dokonalosti duševního stavu. Podle učení sv. Otců již zde na zemi se vytváří v člověku ten duševní stav, který bude pokračováním jeho života po smrti. Sv. Makarius Egyptský praví: „Duše dobrého již za života pozemského stává se účastnou království Kristova, přechází do života věčného a tam ozářena jest věčným světlem.“

Křesťanské učení, pokud je čisté a neporušené, pokládá tedy život věčný za pokračování života pozem-

ského. Proto počátek věčného života teprve po smrti je pouze zdánlivý. Křesťan již zde na zemi se musí pokládat za nebešťana a již zde na zemi musí začít svůj věčný život, aby, pokud je to možno, již zde na zemi učinil počátek své věčné blaženosti.

Zde na zemi není ovšem úplného rozvinutí všech krás věčného života. Na tomto světě panuje zlo, nepřátelství, sobectví; na tomto světě vládne smrt. V soukromém životě lidském stojí také v cestě dokonalosti duchovního života hříchy, smyslnost a sobectví. Proto pro člověka i celé jeho okolí je nevyhnutelně nutná mravní obnova a osvobození ode všeho hříšného, aby pak mohl ve vši plnosti zaujmout své místo

v budoucím království. To se stane na konci světa. Při tomto druhém vzkříšení člověk i svět se stanou způsobilými plně přejít do věčného života, tehda „město svaté Jerusalelem sestoupí s nebe od Boha“. (Apok. 21, 10.)

Z toho je patrné, že v křesťanském pojetí věčný život, věčné spasení je vnitřně spojeno s mravní obnovou a s polepšením života.

Člověk, pokud žije na zemi, upevňuj se v dobrém!

Věčná spása, život v království nebeském, je apotheosou dobra, je jeho následkem, je blažeností věčnou.

P. Lad. Hronek

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

MEDITACE

Kristus vzor duchovního života

Náš vnitřní život je něco velikého. Štásten, kdo dovede nalézt krásnou linii pro své duchovní snažení. Je mnoho duší, které hledají a nenaleznou nic, nebo ne to pravé. Začínáme po prázdninách, je třeba povzbuzení, abychom nezapomněli, že především kněz je povolán, aby se svým životem stával vždy věrnějším následovníkem Ježíše Krista. Je třeba opět vyzvednouti na světlo z hlubin to nejhlubší, čistou lásku ke Spasiteli. To člověka hluboce nábožensky promění a nadchne na cesty vnitřního života, to člověku ukáže podivuhodnou krásu našeho náboženství v jasném světle.

Kristus musí být středem pozornosti duchovního člověka, protože u něho hledá odpovědi na všechny své problémy, od něho se učí. Kristus je dárce milosti a síly. O něho se musíme opřít, neboť v něm je veliká síla přemáhat veškeré zlo. V něm vidíme vzor ideálního člověka. V něm vidíme vzor lásky a milosrdenství, pokoje a míru duše. Zvláště však vidíme, jak u něho se láska k pravdě snoubí s tichostí a pokorou, statečností a neohrožeností s odevzdaností do vůle Boží. Pro lidskou duši přichází na svět, pro ni žije, pro ni pracuje, pro ni umírá. Všechny miluje láskou nezištnou. Jako učitel je příkladem shovívavosti a neúnavné starostlivosti, na kříži je nedostupným ideálem obětavosti a trpělivosti. Zkrátka umět číst v jeho životě a v jeho skutcích, to největší moudrost, a umět ho následovat, to největší umění.

Jak chci tedy pracovat v praxi, aby život můj podobal se životu Pána Ježíše Krista? Pěstujeme vnitřní modlitbou stálé spojení s Bohem. Užijeme za dne i při

své práci krátkých střelných modliteb, jež toto spojení v duši naší oživují. Denně obnovujeme v srdci svém dobrou předsevzetí. Na př. když nám někdo ublíží, budu to snášet trpělivě a klidně. Budu přemáhat zlo dobrem. Budu si častěji připomínat, že jsem pastýřem duší a že ničeho tolik nepotřebuji jako vnitřního ducha. Jako vystydne krb, nehoří-li na něm denně oheň, tak snadno ochladne horlivost v ctnosti a člověk zase upadá do svých dřívějších chyb, nepracuje-li denně horlivě, aby je zkontroloval. Kdo nepečuje o svůj duchovní život, ničí sebe a duši nezískává. Otaž se své duše, nedáváš-li více pohoršení než povzbuzení? Nezanedbáváš-li prostředků, zejména častější sv. zpovědi, jež i jiným doporučuješ? Pozoruj svou horlivost. Jaká je horlivost, takový bude i klid tvé duše. Málo věcí horlivě vykonaných má větší cenu než přemnoho věcí vykonaných povrchně. Nikdo nemůže dát jinému více dokonalosti, než jí má sám. Přičiň se, aby skutky tvé byly takové, aby se jim nemohlo nic právem vytýkat, t. j. aby byly opravdové, nikoli zdánlivě dobré.

Láska k Bohu musí vést a ovládat celý život člověka, nemá-li být život bezcenný před Bohem. Proto každému, komu záleží na duchovním pokroku, musí také záležet na tom, aby Kristus byl opravdu vzorem a středem jeho duchovního života.

Ó Maria, která toužíš po tom, aby srdce kněžská co nejvíce se připodobnila Tvému Synu, pomoz nám, službám Tvým, abychom podle jeho vzoru a příkladu stále více a více se zdokonalovali a tak pravého a trvalého štěstí dosáhli. Amen.

P. Fr. Tripský

Jak se modlití při vyprahlosti a bezútěše ducha

Veškerá vnitřní útěcha je zvláštním darem Božím, který zřídka je udělován nedbalým, častěji horlivým, ale ne vždy. Proto nezoufej, když jsi při modlitbě a rozjímání vyprahlý a bez útěchy: upokoř se tím více a rci s prorokem: Zvadlo srdce mé, protože zapomněl jsem jísti chleba svého. Žalm 101, 5.

At tě to netrápí, že nejsi schopen vyššího nazírání: více je třeba cvičit se v pokoře a trpělivosti. Pak uvažuj o chybách a nedostacích svých, pro které jsi tak ubohý, a říkej s důvěrou tato slova jím podobná: Pane, ejhle, nedovedu se modlit, stydím se před tváří Tvou. Ejhle, duše má jako země bez vláhy před Tebou. Žalm 142, 6. Ovšem, Pane, zaslouhuji si takového trestu, ba ještě většího, pro své hříchy a nepravosti.

Ejhle, Tys mne nakrátko opustil, ale ne úplně, a již jsem se stal vlažným a neužitečným, abych poznal, že nic nezmohu bez Tebe. Dobře jest mi, žeš mě upokojil, abych poznal Tvou spravedlnost. Žalm 118, 71.

Opravdu nejsem hoden Tvé útěchy, ale Ty vzhleďni na mne a slituj se nade mnou, poněvadž jsem nemocen a sláb, ubohý a slepý.

Ukaž mi, Pane, své milosrdenství a spasení své dej mi, to jest chléb můj nadpřirozený a radost duše mé.

I když není radno bráti chleba synům a házeti jej psům, přece však i štěňata požívají z drobtů, jež padají se stolu pánova.

Velice se mi líbí pokorná modlitba, a když ti to prospěje, vyslyším tě, ale zatím se odevzdej do mé vůle, protože kárám a trestám ty, jež miluji. Zachovej si dobrou vůli, protože nadejde pokoj, který převyšuje veškerý smysl. Slyšel jsi, co bylo řečeno: Aby bylo zřejmé, pokouší vás Pán Bůh váš, aby se vědělo, zda ho milujete nebo ne. Deuter. 13, 3.

Proto buď silný, pokorný a trpělivý: neznepokojuj již se srdce Tvé a přidržuj se Pána. Jan 14, 27.

P. Fr. Tripský

ZAHÁJENÍ NOVÉHO ŠKOLNÍHO ROKU NA ŘÍMSKOKATOLICKÉ CYRILOMETODĚJSKÉ BOHOSLOVECKÉ FAKULTĚ V PRAZE

Ve středu 18. října byla slavnostně zahájena činnost Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty. Studijní rok byl otevřen slavným Veni Sancte v Týnském chrámu za účasti světicího biskupa Dr A. Eltschknera. Přítomni byli dále generální vikář Dr B. Opatrný, profesorský sbor fakulty v čele s děkanem Dr V. Šandou, místopředseda NS Dr D. Polanský, ministr zdravotnictví J. Plojhar, zástupce Státního úřadu pro věci církevní, zástupci státních úřadů a j.

Po slavnostní mši sv., ukončené svatováclavským chorálem, bylo valné shromáždění fakulty ve velké aule Karolina, jehož se dále zúčastnili děkani fakult, náměstkové místopředsedy vlády a ministra pověřeného vedením Státního úřadu pro věci církevní posl. Jar. Havelka a ing. Plíhal, primátor hl. města Prahy Dr V. Vacek, předseda Katolické akce Ing. Pujman a četní vlastenečtí kněží.

Po chorálu přivítal prof. Polívka na staroslavné půdě vysokého učení Karlova oficiální hosty a přečetl dopis místopředsedy vlády Zdeňka Fierlingra, v němž se vzpomíná, že nová fakulta se rodí v těžkých dobách, nicméně že se strany vlády se jí dostane plné a účinné pomoci. Místopředseda vlády Zd. Fierlinger v dopise dále vybízí profesorský sbor i fakultu samu, aby se nelekali obtíží a s důvěrou hleděli vstříc šťastné budoucnosti. Děkan fakulty prof. Dr V. Šanda zdůraznil, že právě vědění kvete nikoli v zákoutích, nýbrž ve velkých střediscích, na křižovatkách světové kultury a mezinárodního zápolení. Jeho významný projev přinášíme na čelném místě.

Náměstek ministra posl. Jar. Havelka pravil m. j., že bylo snahou státní správy zajistit, aby fakulta byla po všech stránkách plně vybavena, aby bylo zlepšeno sociální zajištění posluchačů, aby profesori a docenti měli nejlepší podmínky pro svou práci. Bylo naší poctivou snahou, aby fakulta měla nejlepší předpoklady pro svou zdárnou činnost, aby bohoslovecký dorost římskokatolické církve, největší církve v republice, měl své důstojné učiliště. Bylo pro nás samozřejmé, že Cyrilometodějská fakulta bude fakultou římskokatolickou, že bude vyučovat bohoslovce v duchu církve a podle ustanovení církve. Práce spojená s přípravami k zahájení činnosti fakulty, nebyla však snadná. Bylo třeba rozptylovat předivo pomluv a nepravd, bylo třeba překonávat překážky, kladené od tud, kde by měl být zájem církve nejvíce uvažován. Přes všechny obtíže, přes všechny překážky přišel dnešní den, kdy fakulta opět slavně zahajuje svou činnost.

Základ byl položen, velká práce však vás, profesory i studenty Cyrilometodějské fakulty, nyní čeká. Na vás, na vaší práci, pilnosti, pevnosti, odhodlání záleží, jakých výsledků, jaké úrovně fakulta dosáhne, jaké místo zaujme v náboženském a církevním životě naší země. Náš lid si bude vážit vaší práce, jestliže Cyrilometodějská římskokatolická bohoslovecká fakulta bude vychovávat vzorné, čestné, ryzí kněze, oddané své církvi i svému lidu, kteří s vroucností víry spojí i lásku ke své rodné zemi, věrnost našemu dobrému lidu, kteří se s radostným zanícením zúčastní výstavby nového, mravnějšího a krásnějšího života naší země, kte-

ří obohatí život církve a přispějí k tomu, aby celá církev našla svoje místo po boku lidu, na straně nového života, kterému patří v naší zemi budoucnost. Přeji vám, abyste v zájmu naší země i v zájmu církve samé splnili tyto těžké a odpovědné úkoly, které před vás staví dnešní veliká doba, aby se Cyrilometodějská římskokatolická fakulta pražská stala učilištěm, hodným svého krásného jména, aby se zlatým písmem zapsala do historie náboženského života a katolicismu v naší zemi.

Jménem věřícího lidu a jménem vlasteneckých kněží blahopřál ke zřízení fakulty ministr J. Plojhar. Tímto dnešním aktem se stává skutkem to, pravil ministr, po čem jsme volali a po čem jsme toužili od roku 1918. Jako bohoslovec před dvaceti pěti lety jsem byl na Velehradě pověřen dožadovat se ústředního semináře a ústřední fakulty, aby už jednou zmizely rozdíly mezi kněžími. Toto volání z malicherných důvodů nebylo vyslyšeno. Jsem proto dnes, jako jeden z těch, kdož bojovali o uskutečnění tohoto ideálu, obzvláště šťasten, že jsem se této chvíli dočkal. Co čekáme od naší fakulty? Žádost je to jednoduchá a prostá: žádáme, aby nám vychovávala katolické kněze a dobré kněze vlastenecké. Však i náš stát má plně oprávněnou prosbu k naší fakultě, aby kněz svého povolání a postavení nikdy nezneužil proti státu, proti lidu. A my slibujeme, že se tak nikdy nestane, neboť z lidu jsme vzešli, svému lidu a státu věrni zůstaneme!

Dobrým knězem je jedině vzdělaný kněz! Chceme také, aby naše fakulta a s ní seminář vychovávala katolického kněze s pevným, čistým charakterem. Žádáme, aby nám fakulta vydávala dobré vlastenecké kněze. Vždy platilo a zvláště dnes platí o knězi - z lidu a pro lid. A není dobrým knězem, ani katolickým knězem, kdo toto poslání neplní. Je naopak zrádcem ten, kdo se od lidu odděluje.

A mám ještě jednu prosbu. Tu na rektora semináře, aby nám vychovával zdatné kněze nejen po stránce mravní, ale i fyzické, abychom si byli všichni pamětlivi, že jen ve zdravém těle je zdravý duch. Tento úkol staré semináře s primitivním zařízením neplnily. Jestliže takto budeme chápat výchovu, pak národ nezklameme. Bohoslovci, stejně jako naše ostatní vysoké školy, si uvědomují a musí dbát toho, že vzdělání v této dokonalé míře jim plyne z výsledků tvrdé práce našeho lidu. A jestliže u nás platí každý hospodářem na svém pracovišti, platí to i o našich profesorech a o studentech. Závěrem přál ministr J. Plojhar sboru a bohoslovcům hojnost Božího požehnání.

Po pozdravném telegramu vysoké školy umělecké v Praze primátor hl. města Prahy Dr. V. Vacek jménem ÚNV a pražského lidu m. j. řekl, že veškerá péče o potřeby církve je pádným dokladem náboženských svobod u nás a vyzval bohoslovce aby pracovali v duchu křesťanských zásad pro mír.

Jménem bohoslovců promluvil ctp. Lubomír Rosenreiter:

Dovolte mi, abych vás uvítal a pozdravil jménem posluchačů nově zřízené Římskokatolické cyrilometodějské fakulty bohoslovecké v Praze.

Dnešní první valné shromáždění naší fakulty v tomto památném sále starobylé Karlovy university je událostí vpravdě významnou. Tento den je dějinným mezníkem bohovědného studia v naší zemi. Veškeré theologické studium v Čechách a na Moravě je soustředěno na Cyrilometodějskou fakultu v Praze. Vzniká tak nový typ bohosloveckého učiliště, a je tedy samozřejmé, že v této chvíli soustřeďuje se k naší fakultě zájem všeho českého katolického lidu, jemuž záleží na tom, jací kněží z této nové fakulty vyjdou. Odpověď na tuto otázku můžeme a musíme svému národu dáti my, posluchači fakulty. Je na nás, abychom co nejvíce vytěžili ze všech výhod, jež nám fakulta poskytuje. Již to, že leží v samém srdci státu, kde se soustřeďuje veškerý veřejný i kulturní život, je velikou výhodou. Státní stipendium nám umožní klidné studium bez obav o hmotné zajištění. A je zase na nás, abychom svou houževnatou prací a upřímnou dobrou vůlí překonali všechny počáteční obtíže, které se mohou v první době vyskytnout, a tak nejen udrželi, ale ještě zvýšili úroveň fakulty.

My bohoslovci jsme rádi, že se Cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu podařilo zřídit v tak dokonalé formě a s tak vysokou vědeckou úrovní; je mi proto radostnou povinností, že mohu s tohoto místa poděkovati všem, kteří se o toto krásné dílo zasloužili.

Sešli jsme se, abychom na tomto památném místě zahájili nový studijní rok. Všechny nás pojí jediný úmysl, jediný vznešený cíl - státi se hlasateli Kristova evangelia, evangelia lásky a pokoje. To znamená, býti podle přání náměstka Kristova svému národu „nadpřirozeným sluncem, jež by osvětlovalo lidskou mysl pravdou Kristovou a zapalovalo ducha lidí Kristovou láskou“. (Pius XII., 24. VI. 1939.) Chceme i nadále nésti slavný odkaz otců, vznešenou ideu cyrilometodějskou: pokračovati v díle svatých bratří soluňských, jejichž jasnými jmény byla pojmenována naše fakulta. Pro tento svatý odkaz slibujeme svému národu, z něhož jsme vyšli a k němuž budeme jednou poslání jako jeho duchovní pastýři, svou lásku a věrnost.

Pro svaté poslání, jehož se nám z milosti Boží dostane vkládáním rukou našich biskupů-světitelů, slibujeme na počátku nového studijního roku svou lásku a synovskou oddanost i svým nejdůstojnějším pánům biskupům, kteří jsou v naší zemi představiteli naší svaté církve římskokatolické.

Chceme kráčet ve stopách našich národních světců, ve stopách sv. Václava, sv. Vojtěcha, sv. Jana a ostatních, ve stopách jejich lásky a oddanosti Bohu, církvi, vlasti a národu. Proto prosíme svůj drahý český národ, aby svými modlitbami a poctivou prací svých mohlých rukou pomáhal nám v naší snaze dosáti vznešeného cíle, státi se duchovními pastýři svého lidu.

Nenalézám vhodnějších slov, jimiž bych vyprosil našemu dílu a celé vlasti hojnost požehnání, než jsou ta, jimiž tak často a tak vroucně se k Pánu obrací věřící český člověk, když v písni volá:

*„Vyslyš, Pane, vyslyš prosbu vřelou,
kterou k trůnu Tvému skládáme,
požehnej vlast, žehnej církev celou,
zůstaň s námi, zbožně žádáme.“*

Významnou slavnost dokreslily vstupní slavnostní intrády a Largo skladatele Guiseppa Tartiniho, které mistrovsky přednesl na cello p. Chuchro ml. a doprovázel na varhany regenschori u sv. Ignáce p. J. Hlucháň.

JVS.

NASTOLENÍ GENERÁLNÍHO VIKÁŘE V HRADCI KRÁLOVÉ

Ve čtvrtek 19. října byl slavnostně uveden ve svůj vysoký úřad generálního vikáře královéhradecké diecése Ladislav Hronek, jeden z předních činitelů hnutí vlasteneckých kněží. V katedrále sv. Ducha, kde se shromáždili četní věřící a oficiální hosté, ministr Josef Plojhar, náměstek ministra posl. Jar. Havelka, krajský předseda ČSL posl. Dr A. Prokeš, předseda JNV Pickart, zástupci lidové správy, profesorský sbor Římskokatolické cyrilometodějské fakulty v čele s děkanem prof. Dr V. Šandou, celebroidal nový generální vikář L. Hronek, povoláný na tento úřad z rozhodnutí J. E. královéhradeckého biskupa Dr M. Píchy, za asistence kněží pontifikální mši svatou, již byli přítomni světitel biskup J. E. Dr A. Eltschkner, generální vikář Dr B. Opatrný, prelát Msgr Dr J. Sobota, kanovník Dr Drábek z Mikulova a j. V nástupní promluvě generální vikář L. Hronek vytyčil úkoly dobrého pastýře, který je vůdcem lidu a jenž učí lid křesťanské lásce a lásce k zemi, národu, státu a vládě. Doslovné znění přinášíme v homiletické příloze. Pontifikální mše svatá byla zakončena čs. hymnou a chorálem Svatováclavským. Poté se sešli kněží spolu s představiteli Státního úřadu církevního a zástupci lidové správy ke konferenci vlasteneckých kněží, kterou zahájil gen. vikář L. Hronek. Promluvili na ní dále ministr J. Plojhar, náměstek ministra posl. Dr J. Havelka, posl. Dr A. Prokeš, zástupce lidové správy a zdravice přednesli zástupci vlasteneckých kněží.

Konferenci, kterou řídil nový generální vikář L. Hronek, zahájil významným projevem náměstek ministra posl. Dr Jar. Havelka, který m. j. zdůraznil, že v osobě L. Hronka je církevně jmenován na významné vedoucí místo v diecési kněz, který v posledních letech, plných rozporů a zápasů na církevním poli, neustále jasně a neúchylně prosazoval, aby se římskokatolická církev v naší zemi dovedla vyrovnat s převratnou dobou, našla svoje místo v nové, spravedlivější společnosti a postavila se na stranu našeho pracujícího lidu. „Po útocích, kterým jste byl spolu s jinými čestnými vlasteneckými spolubratry vystaven, dostává se vám plného zadostučinění. Stále více se množí řady poctivých, čestných katolických kněží, kteří se s radostí účastní krásného díla výstavby, kteří po boku lidu budují nový, lepší, bohatší náš život. Drobné katolické kněžstvo se oprošťuje od nenáboženských, státu nepřátelských svodů, uvědomuje si svoje náboženské povinnosti, zbavuje se nedůvěry a nespokojenosti, kterou mu hleděla reakce naočkovat. Dnes můžeme říci, že plán, postavit katolickou církev proti státu a proti lidu, definitivně ztroskotál. Jak brzy však zavládne na církevním poli úplné dorozumění a pokoj, po němž tisíce katolických kněží tolik touží, záleží nyní jen na církvi samé, záleží především na práci, na úsilí a odhodlání tisíců drobných katolických kněží. Ukáží-li tisíce katolických kněží svým kladným postojem, jak je spolupráce kněžstva s lidem dobrá

a prospěšná církvi samé, přesvědčí-li v církvi, že kněžstvo si přeje a žádá shody a dorozumění, pak není královéhradecký generální vikář posledním lidovým knězem na vedoucím místě v církvi. Velikým zkušeným kamenem, který bude sledovat a zkoušet věřící lid a kněžstvo celé naší země, stává se královéhradecká diecése. Tato diecése za působení pana generálního vikáře Hronka může ukázat celé církvi, jak může církev žít ve shodě se státem a s lidem a jak takový dobrý a rozumný poměr nejvíce prospěje církvi samé, královéhradecká diecése může se stát příkladem pro ostatní české diecése, může svým vzorem posílit uvědomělé lidové duchovenstvo v celé naší zemi a tak podstatně přispět k vyřešení dlouhých sporů.“

Jménem Národní fronty v Hradci Králové blahopřáli generálnímu vikáři poslanec čs. strany lidové Dr Ant. Prokeš, který m. j. pravil: „Po dlouhé době vakance funkce generálního vikáře rozhodl se arcipastýř královéhradecké diecése Jeho Excel. Dr Mořic Pícha po dohodě se SÚC jmenovati nového generálního vikáře, t. j. svého zástupce, pro správu celé diecése, nejdůstojnějšího p. Ladislava Hronka. Je to velká událost církevní, je to ale také velká událost politická. Generálním vikářem je jmenován kněz z diecése jehož dosavadní činnost pastorační ohodnotila sama církev svými ordinariátními představiteli již v dřívějších dobách jeho jmenováním biskupským notářem a čestným konsistoriálním radou. Stát pak našel v jeho osobě jednoho z prvních vlasteneckých kněží, který se dobrovolně přihlásil do řad kněží spolupodvodatelů na novém hospodářském, politickém a kulturním sociálním řádu lidové demokracie v Československé republice.

Jmenování generálního vikáře v osobě L. Hronka je významnou manifestací touhy po přátelském poměru v životě církve a státu.

Osoba pana gen. vikáře je nám zárukou, že náboženský život v naší diecési se bude vyvíjet ve smyslu křesťanských ideálů, k rozkvětu náboženskému a k rozkvětu naší vlasti. Prosím pana generálního vikáře, aby dnes započatý klid nejen udržel, ale svou osobností zaručil.“

Jako další generálnímu vikáři blahopřáli jménem slovenských vlasteneckých kněží rožňavský generální vikář Zoltán Belák, generální tajemník hnutí vlasteneckých kněží P. Románek a jménem českého duchovenstva ředitel České katolické charity P. Mára. Děkan Cyrilometodějské fakulty prof. Dr V. Šanda na slovech žalmisty dokázal, že zvítězí a musí zvítězit v církvi úsilí o plodnou spolupráci se státem.

Taktéž projev ministra J. Plojhara podtrhl významnou událost. „Naše dnešní slavnost“ - řekl ministr Plojhar - „je významnou slavností celé kněžské rodiny, a to, že je jí přítomna v takovém počtu veřejnost a zástupci lidové správy, je důkazem, že navazuje na

všední život. Tuto významnou jednotu s každodenním životem je si třeba uvědomovat.“

Poté podrobně promluvil o světovém zápasu mezi táborem míru a války. „Pro nás, pro všechny křesťany, zní příkaz dát se do spolupráce s lidem, s těmi státy a národy, které usilují o mír. To je úkolem nás, vlasteneckých kněží. Dokážeme znovu a znovu, že myslíme správně. Toho dokladem je vzrůst hnutí vlasteneckých kněží nejen u nás, v lidových demokraciích, ale všude ve světě, ve Francii, Itálii, ba i v Americe.“

Nato vypočítal všechny přesvědčivé úspěchy, kterými znovu vláda i lid dokázaly svou pomocnou ruku církvi, ať již to byly církevní zákony, zřízení Cyrilo-metodějské bohoslovecké fakulty, Kněžský domov, který co nevidět bude slavnostně otevřen a j.

To vše jsou výsledky radostné práce a naše odměna. Na závěr vyslovil ministr pevné přesvědčení, že takových významných chvil, jako tato, bude pro vlastenecké kněze bezpočet.

Projevy, významné svým vroucím postojem k lidu a vlasti, uzavřel Msgre Dr J. Sobota. Z konference byl odeslán náměstkovi předsedy vlády Zd. Fierlingrovi tento telegram: „Vážený pane náměstku předsedy vlády, u příležitosti uvedení vlasteneckého kněze vldp. Ladislava Hronka v úřad generálního vikáře královéhradecké diecése jsme se sešli k slavnostní konferenci, abychom tuto významnou událost oslavili a abychom si připomněli velkou podporu, kterou Vy a celá naše vláda církvi poskytuje. Dobře jsme si vědomi, že v moudrém předvídání událostí byly uzákoněny církevní zákony, které umožňují upravit vztah mezi církví a vládou k oboustrannému prospěchu a které nám také umožňují oslavit dnešní významný den. Za veškerou práci a podporu jsme Vám, pane náměstku, a celé vládě vděční a slibujeme, že nikdy nezradíme pracující lid, z kterého jsme vyšli, lid, který si buduje trvale šťastné žití a věčný mír.“

Pozdravy shrnul generální vikář Msgre Dr L. Hronek, řka: „Kéž Pán Bůh ve své nevyzpytatelné moudrosti řídí moje kroky v tomto novém poslání a Panna Maria svou přímlovou u Božího trůnu se přimluví,

aby moje práce byla požehnáním pro církev, vlast a národ.“

Přicházím k vám, bratři naší diecése, v poslání generálního vikáře ne jako váš nadřízený, nýbrž jako rovný k rovným, jako váš bratr, jako váš opravdový přítel, ke kterému se budete moci vždy obracet ve všech svých starostech úředních i osobních. Velmi vážně jsem se zamýšlel nad tím, zda mohu přijmouti tak důležité místo v církvi, zda jsem dosti schopný a zda jsou dostatečné moje síly k tak důležitému a vážnému poslání. Nakonec však rozhodlo jedno: vůle Boží a prospěch církve.

Prožíváme velmi hluboký dějinný převrat v naší vlasti, kdy celé společenské a hospodářské zřízení se mění. Jsme svědky toho, jak se mění také vztahy člověka k člověku. Církev tu stojí před otázkou, zda se má distancovat od tohoto dění, nebo zda má z pramenů své víry říci své slovo. Bylo by ke škodě církve i věci samé, kdyby církev neměla co říci, správněji řečeno, nechťela lidem co říci a kdybychom my, duchovní římskokatolické církve, se ve veliké době ukázali jako lidé malého ducha. Ač jsou názory naše rozdílné, jedno je jisté, což každý z nás upřímně a pozitivně musí uznat, že nový svět, který se tvoří, je křesťanskému ideálu a tomu, co nazval sv. Augustin „civitas Dei“, mnohem bližší než starý zanikající svět. Skutečný život nás o tom ve své každodenní praxi přesvědčuje. A proto my s čistým svědomím v zájmu církve, poslušni hlasu svého svědomí, chceme přispěti svou hřívnou k výstavbě této nové společnosti. Při tom, jako věrní synové římskokatolické církve, jsme poslušni sv. Otce, který v nejedných encyklikách poukázal na amorálnost starého světa. Církev jako živý organismus, který jest spjat s tímto světem, musí reálně počítat se vším děním v něm. Střežíme si čistotu své katolické víry a radujeme se z toho, že jsou nám zaručeny přímo ústavou všechny náboženské svobody a nadto hospodářsky zabezpečen rozvoj naší drahé církve. Těším se z toho, že jsem byl řádně kanonicky úřadem generálního vikáře pověřen a tak prakticky bylo projeveno přání, v jakém duchu mají důstojní páni plnit své duchovní poslání.“

Konference byla zakončena modlitbou. JVS.

UMĚNÍ OSLAVOU A CHVÁLOU BOHA

Podobno nedozírné hladině mořské, uvádějící v úžas množstvím svých vod i nekonečně rozmanitou podobou svých drobných vln, je umění, které vyvěralo z víry člověka v Boha, aby se stalo jeho oslavou, chválou a výrazem lásky. Chtít obsáhnout v jediném článku toto velkolepé dílo, stavěné lidstvem na základě křesťanské ideje od prvních dní křesťanství až po dnešek a zabírající všechny obory umělecké tvořivosti, bylo by stejně bláhové, jako snažit se přelít moře do pískové jamky. Přece však je možno přehléd-

nout celou tu tvorbu věků a národů v několika obrovitých úsecích, ohraničených životním a uměleckým slohem, to je jednotným výrazem života společnosti, jejího světového názoru a směřování v určité době, a především tedy i jejího vztahu k Bohu. Táž ústřední myšlenka, též výtvarný výraz tu olvádá umění mnoha národů, jež je tak - přes všechnu národní rozrůzněnost - důkazem nesmírné jednotící síly křesťanské ideje.

První umělecké projevy starokřesťanského umění

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLU PRVNÍMU

Ministr zdravotnictví P. J. Plojhar zahajuje za účasti zahraničních delegátů konferenci všech křesťanských církví v Luhačovicích.

Infulovaný papežský prelát Msgr Dr J. Sobota v kruhu duchovních při polní mši svaté na Velehradě.

Mohutná mírová manifestace na staroslavném Velehradě. Svou vůli po zachování míru manifestovalo více než 120.000 věřících.

Představitelé čs. vlády na velehradské manifestaci věřícího lidu.

Záběr z konference římskokatolických duchovních na Velehradě.

Vlastenečtí duchovní pokládají věnec ke hrobu arcibiskupa lidumila Dr. A. C. Stojana.

Pověřenec pošt prof. P. J. Horák při projevu k vlasteneckým duchovním.

Nepřehledné zástupy věřících, semknuté kolem Krista Krále, manifestují svou nezdolnou víru ve vítězství myšlenky míru.

katakomb navazují sice na principy římského řemeslného stylu, ale naplňují jej zcela novým smyslem, novým životním názorem, novou vírou, a ta si za krátko vytváří i vlastní formální mluvu: vzniká umění do krajnosti zjednodušené a prosté, až primitivní, ale nanejvýš opravdové, vyjadřující sílu přesvědčení prvních bojovníků za víru; je to umění plné symbolů, svatá řeč Písma, přeložená do výtvarných znaků. Nevyjadřovalo krásu, nýbrž nejvyšší pravdu. Umění přísné a vážné jako ti, kteří se musili se svým přesvědčením ukrývat pod zemí a za svou víru dávali i život.

Jeho pokračováním je umění románské z doby, kdy křesťanství bylo již zaváděno jako oficiální náboženství. Nyní si již buduje své první stavby na povrchu země; ale jakoby plny nedůvěry v okolí zůstávají tyto kaple a kostely pevně přisedlé k zemi, do níž se i později stále noří svými kryptami. Je tu táž vážnost, prostota, strohost prvních křesťanů, kteří si pro své bohoslužby vyžadují jen kus bezpečného místa. Stavby, vznikající nejdříve při knížecích hradech, jsou samy podobny hradům, pevnostem nové víry v jediného Boha. Uzavřeny pevnými zdmi s okénky podobnými střílnám, zdůrazňují tíhu a hmotnost konstrukce, jež je stejně důkladná a pevná jako víra těch, kdo se pod ni uchylují. Nejsou tu velké možnosti plastické výzdoby, jen malířství mosaik zápasí svým zlatým pozadím se šerem kostelních vnitřků; i ono je hmotné - je to kamenná malba znehýbněle strohých linií a symbolické idealisace, avšak působící - jako celý románský sloh - přísnou opravdovostí své víry.

Vrcholný rozmach křesťanství nachází svůj výraz v gotice. Nová víra již plně ovládla srdce, mysl a celý život člověka. Není to už bojovník za víru, nýbrž věřící, prodchnutý láskou k Bohu a upírající všechnu svou mysl k nebesům. Gotika je triumfem křesťanství a její nejvyšší výraz - katedrála - je důkazem síly ducha přemáhající kámen, jenž jako by tu přestal klást odpor. Je to harmonické sloučení velkolepého majestátu s krajkovou křehkostí, vyjadřující ideál úplného oddání se Bohu. Jako by tu plamen víry vyšlehl k nebesům a zkameněl, či vlastně tisíce plamének, celý les fíal, úponků, věžiček... Klenebné linie letí přímo vzhůru, aby se kdesi ve výši setkaly ve zbožném oblouku sepjatých rukou.

Gotická katedrála je nejmohutnějším výtvozem lidské stavitelské schopnosti, zahrnující v sobě v bohaté míře i ostatní umění. Nesčetné plastiky v bludišti výklenků, znázorňující scény z bible, vytvářejí často celé souvislé děje; je to Písmo svaté, tesané do mramoru, kamenná bible. A malířství nikoli už jako hmotná mosaika - umění šera, ale v podobě rozsáh-

lých okenních maleb pomáhá dotvářet onu tajemně přízračnou krásu vnitřků katedrál: malba se změnila ve světlo, jež přichází shůry a promítá se hluboko do chrámových prostor. K věřícím tak přichází nehmotný obraz, nesený paprskem bohatě barevného světla jako zjevení, jako zázrak uskutečněný na pokyn Stvořitele v okamžiku, kdy slunce vychází zpod mraků.

Gotika je umění nesmírně silné, opojné a čisté, a je samozřejmě, že její dlouhé období doznalo i svou vnitřní diferenciací. Proti přísné klasické gotice 13. století dochází u nás ve století následujícím k jejímu změkčení, k zlyřičtění: tvary nabývají oblosti a vytvářejí tak velice měkké světelné přechody. Ale další věk přináší již nové revoluční myšlenky, jimiž prosvítá konec středověku, a gotika v sobě obráží tento neklid; vytváří bohatou spleť klenebného žebroví, bizarní útvary, rozrušuje prostou eleganci linií a na ostrých profilech a hustém žlábkování dosahuje prudkých efektů roztržitého světla a stínu.

Ale to se již zjevně dovršuje proces hospodářské přestavby společnosti, nastolující zcela nový životní názor. Jeho umělecký výraz - renesance - neznamená však v našich zemích zdaleka tolik jako gotika, jejíž mohutnou myšlenku jen ztěžka překonává. Jako sloh převážně světských budov se uplatnil jen zřídka i při stavbách církevních svými základními principy, harmonickým centrálním vyvážením prostoru na základě horizontály se směle zaklenutou kupolí.

Uvolněním dosavadní vyváženosti vyúsťuje pak renesance do baroka. V jeho podstatě je vzrušující dramatický svár mezi bouřlivým příklonem k co nejvzrušenějšímu smyslovým počátkům a mezi vášnivou touhou po nadzemském úniku, svár, který se vybíjí mohutným pathosem, prudkým pohybem tvarů, rozkolísáním všech linií a ploch. Vše směřuje k co nejvyššímu účinu, využívajícímu všech možností přepychu a dekorace. Ilusionistická malba na stěnách a stropěch předstírá neskutečné prostory a klenby, plastika rozevlátých gest znásobuje dramatickост prostoru. Rozměrné fresky rozvádějí ve svých šerosvitných malbách zápas světla a tmy, jenž jako by symbolisoval samu podstatu tohoto - přes všechnu neuměřenost - mohutného slohu.

Baroko zůstalo posledním velkým historickým stylem; pozdější doby neměly již v sobě ideje, jež by dovedla stmelit citovou i názorovou různost společným výrazem. To vše neznamená, že dohasl tisíciletý proud umění, nesený vírou v Boha. Nová a nová díla, plná krásy a horoucího citu víry vznikají a budou vznikat stále, dokud člověk v zbožném zanícení bude obracet svou duši k Bohu. Dr Jaroslav Vácha

Výbor vlasteneckých kněží římskokatolických hlavního města Prahy zasílá Vám ze své pracovní schůze srdečné pozdravy a ujištění, že jsme odhodláni upřímně pracovat pro vybudování socialismu v naší vlasti a k zajištění trvalého míru na světě. V tomto duchu chceme vést i věřící a utužovat tak jejich vědomí pozitivního občana lidově demokratického státu.

Zdravice náměstkovi předsedy vlády a ministru pověřenému řízením Státního úřadu pro věci církevní Zdeňku Fierlingerovi z pracovní schůze vlasteneckých kněží hlavního města Prahy.

VŠEM POŽEHNÁNÍ RADOSTI MÍRU

Věru, ještě se nezacelily mravní a hmotné rány, které těžce zkoušené lidstvo utrpělo za poslední války, a na pole oráčů, do kovové písne strojů a do lásky rodin, kteřížto spolu se sv. Augustinem žádného jiného slova radostněji neslychají a po ničem horoucněji netouží než po míru, se znovu ozývá hlas sýčků, kteří chtějí lidstvo opět přibít na kříž.

Proč?

Proto snad, že nesčetné miliony lidí, poučeny válkou, hledají především to společné, co je sbližuje? Proto snad, že v tomto společenství si v potu v tváři jeden vedle druhého vpravdě kutají nový život, naplněný dobrodiním práce a míru? Či snad proto, že chtějí konečně zapomenout na války a tím radostněji se obírat tvůrčí a žhavou přítomností, která kuje dobrý pluh do brázdy zítřků?

Ano, je tomu tak. S velikou bolestí je třeba přiznat, že jsou dnes vlády, které, i když mluví o míru, chtějí mír svůj, mír nastolený zbraněmi. Ale takový mír není mírem, neboť skutečný mír, skutečný pokoj je nedělitelný. Zajisté víme, že pro válku stačí na jedné straně zlá vůle a válka s celou svou hrůzou může být skutkem, ale víme také, že pro mír je třeba dobré vůle nejen na jedné, ale i na druhé straně. A v tom právě vidíme přední úkol nás kněží římskokatolické církve a s námi všech kněží, abychom společně se Světovým výborem obránců míru vyzývali všechny národy a všechny lid, aby donutil své vlády, aby již nikdy nestřílely, ale aby se domlouvaly. A tento náš hlas musí být slyšen všude po celé zemi, musí svou úderností proniknout i zdmi Spojených národů, aby tato vrcholná organizace čestně přistoupila k opravdovému nastolení trvalého míru ve světě.

Víme dobře, že v této nejisté době, kdy se rozhoduje mezi životem, znamenajícím lásku, anebo vyhlazením lidstva, se plní kostely věřícími. Nejen u nás, nejen v Polsku, v Bulharsku, Maďarsku a všude jinde po celé Evropě, ale i v té zemi atomické a vodíkové bomby, jak o tom mluví poslední zprávy, kde velká většina americké veřejnosti hledá pro velkou tíseň a a nejistotu cestu zpět, cestu k Bohu. Na to je odpověď

jednoznačná! Jako u nás a v ostatních zemích lidové demokracie, jakož i všude jinde v demokratickém táboře, poklekají lidé, aby si mír od Boha vymodlili, stejně tak činí i v Americe. A my, kněží, bychom měli zůstat k tomuto volání lidu, který je voláním Božím, hluší? Je vůbec kněz mezi námi, který by tohoto hlasu úpěnlivého volání neslyšel? Nikoli, v hnutí vlasteneckých kněží u nás tak tomu není, neboť my máme k svému lidu tak blízko, že jeho radost je naší radostí a jeho žal naším žalem. A to nás zavazuje!

Spolu s ním na naší české vesnici, alšovsky krásné, v našem městě, ať výstavném či chudém, budeme znovu a znovu prohlašovat a nadto také uvádět ve skutek, že mír s pomocí Boží je možno upevnit a přeměnit ve skálu proti jakémukoli příboji nenávisti. Stane se tak proto, že s pravou křesťanskou láskou budeme prohlubovat široké dorozumění, že si nejen osvojíme cestu, pro kterou se český a slovenský lid rozhodl, ale že k našemu požehnání navíc bez falše přidáme své ruce, své hlavy a svou lásku.

Každého občana je třeba! Proto je třeba i naší pomoci! My, vlasteneční kněží, prohlašujeme, že jdouce s naším lidem, máme ve svých řadách tolik přesvědčivé síly, že rozptýlíme možné pochyby váhavců, že vlejeme nový život do žil zemdlených, abychom ve vši rozhodnosti své víry ještě odhodlaněji dosáhli spolu s lidem lepšího společenského řádu, abychom spolu s tímto statečným lidem vybojovali také to, co je tak drahé nám všem, našim matkám, našim otcům, těm vroucím a obětavým českým ženám i dětem - mír. Úkol nad jiné veliký a břímě těžké. Ale je povinností křesťana nést břímě. Je to povinností všech křesťanů! A tato cesta křesťanů všech zemí je zárukou onoho skutečného pokoje, té radosti míru. Naše pomoc pro tento cíl musí být živá, skutečně do krajnosti naplněná apoštolskou vírou, neboť Bůh chce, abychom pomáhali, skutečně pomáhali.

Lid u nás, lid po celém světě nás o to žádá prostřednictvím Pána Boha, kterého vyhledává v chrámech, a Pán přikazuje: Pokoj všem lidem dobré vůle! A to je cesta, to je náš cíl.

Dr. Jan Sobota

NAŠI SPISOVATELÉ VĚŘÍCÍM

To, jak český člověk obrací svou tvář k Bohu, aby se s ním rozdělil o svou radost i o své bolesti měrou nejvrchovatejší, nejúplněji vyjadřují naši spisovatelé, jimž duše lidu je studnicí živé vody. Slyšte jen, jak úderně zachytil Alois Mrštík zvonivou náladu cyrilometodějského svátku: V nejkrásnější době roční, na den sv. Cyrila a Metoděje, slaví Morava svůj svátek. Památka věrozvěstů po tisíci letech posud kvete v srdcích moravského lidu a v den jim zasvěcený celou

Moravou táhnou slavné písně cyrilometodějského dne:

*Bože, cos ráčil před tisíci roky
rozžati otcům víry světlo blahé,
jenžto jsi řídil apoštolů kroky
z východu k naší Moravěnce drahé,
k Tobě hlas prosby z této vlasti vane:
dědictví otců, zachovej nám, Pane!*

A slavný Velehrad hemží se toho dne mraky moravského lidu. Se všech stran slévají se, hoří jeho průvody a ohromný chrám až v základech se *otřásá písní*, již jakousi strašnou silou a takorčka jedním dechem bouří nepřehlední zástupové.

Kdo nezná Velehrad, nezná Moravu! Nezná nezměrné té síly lidu, když v ohromných spoustách těl do sebe sražených z plna srdce, veškerou myslí, duší takorčka vichrem zachvácenou udeří svým zpěvem v klenbu nad ním rozepjatou a zajásá tak, že již daleko od kostela je slyšeti úžasný, uvnitř se tísnící zpěv. A v chrámě, v ohni svého vlastního nadšení a v radostném vytržení téměř hoří se všech stran shromážděné množství.

Jak libě, jak přesvědčivě zní slova písně:

*Nezhyne rod, jenž věřit neustane:
dědictví otců, zachovej nám, Pane!*

Velehrad!

V ústraní ohromných rovin, v závinu údolí, chráněného lesíky a mírnými vlnkami kraje, za Hradištěm pod vysokým Buchlovem věžemi svými k nebi se zdvíhá pro tisíce a tisíce lidu vystavěný chrám. Mlčí nádvoří, sladce tu hovoří v tichu ševelící koruny lip. A pojednou, jako když zvonem dá znamení, veškerou Moravou to trhne náhlým toužením a roviny hradištěského, hodonského kraje, žirné luhy strážnické i chudé koutky hornáckých dolin ožívují malými i většími procesími, takže všechny cesty a silnice, sbíhající se nakonec v tichý Velehrad, ani se netrhnou pestrými průvody.

Krví Slovače zalije se rázem veškeré jindy šedé a takřka žizní zprahlé prostranství velehradské. Haná sem putuje v tisících, chudí Valaši ruce si tu tisknou se Slovenskem. A znova ožívá nadšení předešlých věků, znova se plní prostory chrámu Páně, takřka do hloubky se propadávajícího, zas vzduch hoří, země se pění úbělem sněžných rukávců, rdí se veliká a rudá ohněm nachového kvítí:

*Vyslyš, Pane, vyslyš prosbu vřelou - -
Provázej nás naездеjší pouti,
nedej lidu svému zahynouti!*

Ten zpěv září úchvatnou svou čistotou, roste vznikem silou po všech těch tisících a tisících lidu venku meškajícího a rozléhá se v chrámu jako bouře hrůzně krásnou svou velebou.

Tak píše o velehradských poutích vynikající spisovatel, laik Alois Mrštík. Jiný moravský spisovatel J. Merhaut líčí své dojmy z pouti hostýnské takto:

Hostýn!... Ztrácel se za čarou obzoru, jak ujížděl vlak a hned zase vyplul vpřed. Kdejaká silnice šedá, kdejaká pěšinka polní, na prorvách lesa i svítivých pasekách potroušeny byly hloučky spěchajících k Němu výš a výš.

Drobná procesí, v chumáče sražená, napřed spěchala, jasná v barvě i zpěvu. Dávno utekla a zahýbala už v domy Bystřice. A za nimi teď, jaká čára černá, nekonečná, hustá, truchlivě pravidelná plížila se k městu.

Obrovský průvod lidí v tmavých šatech nynějšího o kroj okradeného venkova zvolna se bral kupředu. Šli s hlavami odkrytými, v těsných řadách, s očima sklopenými v poutní kancionál - - - samí mužové, jinoši i starci, tisíce mužů a za nimi jen hlouček žen, jako markytánky táhnou za armádou nebo matky z dálky vyprovázejí syny do vojny.

To mužové z uhelných dolů na hranicích Moravy a Slezska putovali k Boží Řodičce.

Procesí všechna vycházela z chrámu a stavěla se dole pod schody špalírem... a v hlaholu zvonů, ve zpěvech a hudbě, za vlání korouhví, obrovskými řadami lidu, jenž kvetl jako pole makové, z kostela bral se průvod ke kapli sv. Sarkandra. Pod baldachýnem s monstrancí kráčel mohutný kněz a kněží v pluviálech, kvetoucích nachem i zlatem, kněží v bělostných rochetách v jeho průvodu.

Přenášeli Nejsvětější...

A všechno, co chápat bylo možno smysly, všechno viděné i slyšené, přírodu i jeho tvorstvo, nebesa i země, všechny zvuky i barvy zpívat se zdály v symfonii velebné: „Svatý, Svatý, Svatý.“

Chválu zpívali lidé, hudby i zvony a vítr vál majestátně, unášeje symfonii dál, nad lesy a skály, nad propasti a hory, za obzory neznámé a mlhavé.

Modrá oblaka kadidla táhla se průvodem, opíjela zástupy, které na kolenou, skloněny k zemi, bály se k Němu oči pozvednouti a zlomeny celým tělem v prach, bily se v prsa pokorně.

Šel Bůh zástupů, šel blízký ve svém bílém symbolu, v paprscích zlatých. Neviditelný se chvěl... Šel zástup veliký a nepopíratelný, jediný a pravý všeho počátek i konec, netělesný a přece všechno obsahující.

Ideál, šel nesporný nad všechny hádky a privilegia, vysoko vznešený, dogmaty nevysvětlitelný a marně hledaný, nevystižitelný výroky a příkazem autorit, sám Autorita jediná a pravá, stejný pro všechny a všem, Bůh Metodějův i Husův, Pán pánů i otroků, Král králů, jenž Syna poslav na svět Matkou chudobnou, ke trůnu svému malé i vyděděné vznesl... A šel Soudce spravedlivý, šel mezi svým lidem rád... (J. Merhaut „Andělská sonáta“).

Mistr Petr Bezruč byl uchvácen kouzlem zpívajícího zástupu poutníků v mohutném mariánském chrámu v Hrabyni. Poslyšte jeho zvonivý verš:

*Tak leckdy, kdy lehké topasy přší
s topolů v cestu a ve sny mi srší,
tak leckdy se mihnou pobožné řady
s korouhví napřed a dojemným zpěvem.
Ctím tvoji víru, ty staříku sivý,
ctím vaši víru, vy děvouchy ze vsi.*

*Dávno je tomu, tenkrát jsem býval
syneček švarný, po cestě jsem zpíval,
korouhev napřed, za ruku otec
vedl mě dolem a vedl mě horem,
vedl mě poli a vedl mě borem,
až přišla Hrabyň, vysoká Hrabyň,
mohutný kostel s Marií Pannou,
poutníkům žehnal pan farář Böh.*

*Byli tu z Modré a byli tu z Polské,
byli od Váhu a my od Těšína,
nabit byl kostel, sladkými zory
hleděla na nás Hrabyňská Panna
a před ní kázal pan farář Böh:
bílý jsem čelo do prachu chýlil,
andělů zástup srdcem mi pilil,
sladkými zory hleděla na mne
Hrabyňská Panna a před ní kázal
pan farář Böh.*

Věřící putují na místa posvěcená životem, působností a hrobem jeho drahých světců, dobrodinců národa, vzorů a příkladů svatosti nebo k milostným obrazům svaté Panny, aby si vyprosili útěchu ve strastech nebo aby jí na Sv. Hostýně poděkovali za dobrodiní prokázaná v těžkých chvílích našeho národa. Slyšme, co o tom píše spisovatel Mrštík v „Roku na vsi“:

Kdo pochopí, jak žijí a cítí ty tisíce putujícího lidstva, které rok co rok v zástupech po všech zemích vyhledávají svou milovanou P. Marii, aby v slávě ji vzývali a ctili a v tom uctění povznegli i sebe?

Cesty po krásných koutech země, koncerty v křišťalových palácích, nádherná divadla s měkkými polštáři, obrazárny v Louvru, bohatě vypravené knihy světových básníků, to vše nestačí, aby zplna vyvážilo ztrátu jediné takové pouti za P. Marií.

Poesii zpívajících poutníků líčí národní umělec mistr J. B. Foerster ve své knize „Co život dal“ takto:

Procesí k sv. Anně. V městě, kde je provázejí skeptické pohledy, nikoliv. Venku v polích je musíte potkat, na cestách vroubených čekankou, mariánskými slzičkami, lučním mákem a rmenem, chrpami a třezalkou. Vizte, jak se vine vzhůru do kopce nad ztichlou vesničkou! Vpředu korouhev s pozlaceným křížem na špičce, vydychující při každém zachvění větru vůni kadidla, pak družičky v dojemné dětské nešikovnosti, plny důležitosti svého poslání, panny, ženy, stařenky s dětmi na rukou, mladší i starší muži. Nechybí pan učitel se zpívajícími žáčky a stará píseň, již miloval i veliký Antonín Dvořák: „Tisíckráte pozdravujem Tebe, ó matičko Krista Ježíše,“ mísí se v tklivé tóny se zvony domovského kostela. Rozzářilo se slunce, rozlilo zlato po širých lánech, klasy podél cest se uklánějí a trávy nabízejí zbožným chodcům svůj koberec. Sledujete tklivý obraz, až zvlhlému zraku mizí jako vidina v hluboké lesní zeleni. Jaká krása, jak dojemný zvyk, jaká poesie...

Jak bývalo dříve krásně na venkově, dokud tam byla živá víra, o tom vypravuje B. Němcová v „Babičce“ a J. Š. Baar ve spise „Jan Cimbury“.

Tehdy náboženství prolínalo celý život člověka. Všimněte si dobře Jana Cimbury: „Sluníčko boží líbalo ho do tváří... větřík ovíval... ptáček mu na cestu zpívali.“

Řeka šuměla... všechno v přírodě k němu mluvílo... Jako ohromné varhany zdála se mu celá příroda kolem a Pán Bůh je varhaník, jako pan učitel, který sedí za varhanami. Když přišla Boží neděle, smysl doma prach... a šel do kostela „pozdvihnout i duši z prachu“, šel se modlit a zpívat...“

Záleží tedy jen na nás, aby náboženství bylo opět živé.
Vybral P. Alois Špatný

K NOVÉMU VYDÁNÍ ČESKÉHO KANCIONÁLU

Nakladatelství České katolické charity připravuje nové vydání Českého kancionálu. O naléhavé potřebě tohoto zpěvníku není pochybností. V tomto článku chci informovat dp. spolubratry s prací na nové úpravě, aby mohli též uplatnit svá přání a připomínky. Je jisté, že Český kancionál, ač jej beze sporu můžeme kvalifikovat jako nejlepší z našich zpěvníků, nesplnil požadavky naň kladené. Tři věci by se mu daly vytknout: 1. malý výběr písní vánočních, mariánských a pod.; 2. dosti obtížná harmonisace, mnohdy až násilná a strohá, 3. málo obsažná část modliteb. Z toho vyplývají úkoly pro nové vydání. Vyskytne se však obava, aby nové vydání nezvětšilo ještě chaos a stávající roztržitost. Této obavě se čelí tím, že nejde v podstatě o nový zpěvník, nýbrž o rozšíření starého Čes. kancionálu ve shora uvedených bodech. Po-

kud bude píseň táž, přejímá se beze změny do nového vydání. Nové písně jsou vybírány z Boží cesty nebo z Cyrilometodějského kancionálu; vždy se přihlíží k tomu, co má lepší znění. Tím se naváže spojení s Moravou. Úplného sjednocení se však těžko dosáhne, neboť při studiu a srovnávání písní poznáváme, že některé mají sice stejnou nebo velmi podobnou melodii, avšak jiný, zcela odlišný text. Jindy je tomu naopak.

Nový Český kancionál (název není definitivně stanoven) bude obsahovat: písně, dodatek a modlitby. Jak již bylo podotknuto, písně z Čes. kancionálu jsou převzaty, až na nepatrné výjimky, beze změny. Malé změny budou v písních: „Ejhle, oltář“ (místo „Cyrila a otce Metoděje“ původní „svatých Cyrila a Metoděje“), „Anděle Boží“ (bude znění totožné s textem

modlitby), „Tobě, Bože, chvála, díky“ (první sloka bude „Bože, chválíme tebe“) a při písni po kázání (místo „svatým slovem - našim dušem“ bude „slovem svatým - našim duším“). Písňe budou rozvrženy na: I. hymny, II. adventní, III. vánoční, IV. postní, V. velikonoční, VI. písňe o sv. Duchu, VII. písňe k P. Ježíši, VIII. písňe k Nejsv. Svátosti, IX. písňe k P. Marii, X. písňe k svatým, XI. písňe mešní, XII. písňe příležitostné. Zvláště vyjdou roráty, období vánoční a nešpory.

V dodatku budou písňe, které by narušovaly svým stylem celkový charakter zpěvníku. Zvláště po stránce hudební jsou sentimentální a nehodí se přímo k liturgii. Nutno je však přece zařadit, neboť je těžké jejich vymýcení, jelikož jsou příliš vžitá. Tož alespoň ať jsou jednotné po stránce textové a melodie.

Jsou ještě četné jiné, zvláště vánoční písňe, tyto však nemohly býti zařazeny, aby kancionál příliš nevzrostl. To je konečně již věc toho kterého ředitele kůru nebo varhaníka, jak si je umí opatřit a v podobě „vloček“ uplatnit. Ztratily by tím i svou působivost, neboť vyniknou spíše při provedení sólovém nebo malým sborem (pastorely, ukolébavky a pod.).

Při harmonisaci se uplatní zásada slavného rožmítláského kantora J. J. Ryby. Musí jevit „vznešenou slavnost bez nádherné pompy, vážnost bez příkrosti, příjemnost bez rozmazlenosti, milostnost bez měk-

kosti, plesání bez třeštivosti, hlubokost bez hrdosti, oheň bez prudkosti“. Bude dbáno, aby rozloha písni nebyla vysoká, neboť zpěvník musí sloužit nejširším vrstvám věřících. Je na příklad zbytečné harmonisovat v As dur, když G dur je přístupnější i méně zkušeným varhaníkům a pohodlněji se zpívá. Konečně mnoho varhan venkovských kostelů má vysoké ladění a nejsou řídké případy varhan s krátkou oktávou. Původně se zamýšlelo vydat zpěvník s notací, avšak od tohoto úmyslu bylo upuštěno z praktických důvodů. Zpěvník by se prodražil, jeho vydání by se oddálilo a pro velkou většinu věřících notace prakticky nic neznamená. Kdo je hudebník a má zájem, opatří si rád doprovod a bude mít celou harmonisaci.

Na konec považuji za svou povinnost poděkovat za vzornou spolupráci p. R. Zindulkovi, varhaníku a řediteli kůru v Liberci, p. prof. Hlucháňovi z Prahy a dp. J. Pilátovi, děkanu v Hořovicích, kteří nejen slovem, ale i skutkem byli nápomocni. Jejich pomoc je tím milejší a vítanější, zvláště když má výzva, uveřejněná v 5. čísle Věstníku, byla téměř „hlasem volajícího na poušti“ a jen málo spolupratří jí věnovalo pozornost. Jest si jen přát, aby zpěvník co nejdříve vyšel a pomohl v srdcích věřícího lidu šířit lásku k duchovní písni, prohloubit víru v náboženský život a tak splnit naděje do něho vložené.

P. Jaroslav Rauwolf

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

Český národ má mnoho stran své historie psaných krví a slzami. Kolik bojů podstoupil český lid, aby si uchránil kousek výsluní, kolik krůpějí potu práce zavlažilo tu milovanou českou zem?

A budete-li číst v zežloutlých listech české historie, naleznete zajímavý fakt: v dobách útisku, útrap a ponížení, v dobách národního porobení nachází český lid spolubojovníky a těšitele právě v drobném českém knězi.

Drobný český kněz, jehož kolébka stála pod doškovými střechami chudých chalupníků, v dílnách drobných řemeslníků, mezi čtyřmi chudými stěnami českých dělníků - zkrátka drobný český kněz, který vychází z řad pracujícího lidu měst i venkova a který prožil své dětství v bídě, otroctví, utrpení a útisku, nezapomněl nikdy na bolesti svých věřících, neboť všechnu bídu a útlak prožívá spolu s nimi a s českým lidem také bojuje o zachování jazyka a národa proti cizáckým pánům.

Historie leckdy zachovala jen jména hrdinů-kněží - odhaduje se na 2400-2500 vlasteneckých kněží, kteří se neobávali postavit v čelo svého národa v dobách kritických a aktivně se zúčastnili obrozeneckých národních bojů - leč i tak máme povinnost, zvláště v našich dobách, vynést na světlo Boží jejich zásluhy a v zamýšlení nad životem jejich i svým načerpati síl ke své práci pro Boha, církev a národ.

VLASTENECKÝ BISKUP JAN VALERIÁN JIRSÍK

„Pro Boha, církev a národ“ bylo heslo jednoho z největších vlasteneckých kněží poslední doby - biskupa českobudějovického, Jana Valeriána Jirsíka.

Jeho rodištěm je romantické místo na Sázavě, Kácov, kde se narodil dne 10. června 1798, a po studiích

gymnasiálních a filosofických v Hradci Králové, v Praze a v Litomyšli vstupuje do pražského bohosloví, aby ve svých 22 letech věku byl vysvěcen na kněze. Jako kaplan působí Jirsík v Cítově u Mělníka, v Roudnici nad Labem a v Železně Hoře, farářem byl

v Minicích u Velvar, načež se stal kanovníkem u sv. Víta v Praze a posléze biskupem v Českých Budějovicích, kde také po 17letém blahodárném působení umírá dne 23. února 1883.

Biskup J. V. Jirsík je „vzácná perla“, jak se o něm vyjádřil před 100 lety jeho ordinarius. Jeho vlastenecká a lidumilná činnost nalezla v jižních Čechách vděčné pole. Sotva se stává biskupem, již zakládá studentský seminář, kde měli chudí studenti bezpečný útulek, pečlivé ošetření a potřebný klid pro svá studia, ale hlavní jeho dílo, kterým si získal nesmrtelné zásluhy, obdiv a všeobecnou lásku českého národa, je vybudování českého gymnasia, jemuž znalci přičítají hlavní podíl na tom, že český jih nebyl pogermanisován.

Jan Valerián Jirsík má nehynoucí zásluhu o to, že zůstal český jih českým.

Vybudování českého gymnasia v tehdejší době nebylo ovšem věcí snadnou. Především je třeba si uvědomit, že to byla krutá doba Bachova absolutismu a že Jirsík jako diecéšní biskup musel být pastýřem obou národností. Byl si toho také plně vědom, neboť při nastolení otevřeně prohlásil, že přichází stejně k Němcům jako k Čechům, všichni že jsou stejně jeho dítkami - ale své hrdé češství nikdy netajil a dokazoval nejen slovy, nýbrž i skutky. V četných pastýřských listech teple a mile sálá jeho láska k vlasti, a zvláště hlavní váhu klade na výchovu mládeže v jazyce mateřském, a aby skutkem dokumentoval svou lásku k vlasti, přistupuje k obtížnému dílu - založení českého gymnasia. Potíže se strany habsburské vlády byly nesmírné, ale Jirsík nepovolil: svým nákladem postavil budovu, staral se o vyučovací prostředky a po celé tři roky vedl sám náklad na celý ústav, takže vydal celkem 90 tisíc zlatých. Na bohatství nehleděl, pamětliv slov Kristových „Neshromažďujte sobě pokladů...“, ale shromažďoval poklady nehynoucí ceny, protože všechny tyto oběti přinesly Jirsíkovi jistě nejen odplatu nadpřirozenou, nýbrž i radost z uznání jeho díla celým českým národem. Již za svého života se dočkal ocenění a mnohá česká města, jako Česká Třebová, Náchod, Dobruška a j., si pokládala za čest udělit občanství tak vynikajícímu vlastenci.

Jan Val. Jirsík vyšel z lidu, s lidem cítil a žil. Proto chudina nalézala u něho stůl vždy prostřený; zřídil fond pro chudé kněze, spolek pro ošacení chudé mládeže, založil ústav pro hluchoněmé, sirotčinec a j. Veřejného života se nevzdaloval, plně se účastnil politického dění. Roku 1861 byl zvolen do říšské rady, kde věrně stojí na straně české opozice po boku Palackého, Riegra a Braunerů.

Jeho spisy jsou psány slohem jasným a jadrným, krásnou a čistou češtinou, a proto také velmi lidem oblíbené. Zvláště je to Jirsíkova Dogmatika, sbírka kázání a Bohomil. Po Pešinovi byl také krátký čas redaktorem Časopisu katolického duchovenstva.

Zadíváte-li se na postavu vlasteneckého biskupa J. V. Jirsíka, ucítíte z jeho tváře vanouti dech pocti-

vosti přímého muže, který se neobává překážek a dovede přinést i oběti pro své přesvědčení, ale který má také hluboké porozumění pro přesvědčení jiných a nedovede nikomu vnucovati svůj názor.

A Jirsík skutečně takovým byl.

Jednou přišel Jirsík na inspekci do gymnasia k profesorovi Blažkovi na hodinu češtiny. Byl vyvolán žák, který měl husitskou kravatu - černou s rudými kalichy - již si zřejmě uvázal jen proto, aby biskupa provokoval. A Jirsík si opravdu kravaty povšiml.

„Copak to máš, synáčku?“

„Kravatu s husitskými kalichy, Vaše Excellence.“

Ve třídě nastalo velké napětí, žáci zapomněli dýchat, profesor nervosně přeshlapoval a do toho ticha zaznívá otcovsky vážný hlas biskupův:

„Vidím, synáčku, že prožíváš Husovu krizi. Každý syn české matky prožítí ji musí v letech, kdy se vzdělává a poznává. Přeji ti, abys její bolesti šťastně překonal s duší čistou a s věrou ve svaté učení Kristovo tak pevnou, jako měl Hus.“

A potom se pozvedl a měl se k odchodu. Leč nedalo mu a promluvil ještě k ostatním žákům:

„Květém národa je mateřská řeč. Nemůže-li se národ vzdělávati ve své mateřštině, jistě zakrní a nevydá ku blahu člověčenstva a slávě Boží toho ovoce, k jehož vydání byl Prozřetelností do řady národů postaven. Děkuje se mnou, synáčkové, Otci nebeskému, že mládež česká má již rozličné školy ke svému vzdělávání, uče se v takové škole pilně a rádi a prospívejte na slávu Boží věděním i uměním.“

Po těchto slovech se rozloučil s profesorem podáním ruky a odešel.

A co student? Přiznal se, že ve svém pokojíku vstrčil hlavu do peřin a hoře si poplakał. Stydl se za to, že ctihodného kmeta chtěl pro nic za nic provokovat...

J. V. Jirsík se dožil vysokého věku a zachoval si statnost a tělesnou krásu. Jeho pravidelný obličej byl zdoben širokým klenutým čelem, pod nímž se dívaly moudré, jaré, mladické modré oči, vždy živě reagující. Jeho hlas byl zvučný a lahodný. Ještě v pozdním věku si zachoval kadeře, které byly sice šedivé, ale bohatě zdobily jeho hlavu jakoby svatozáří. Celým svým zevnějškem budil dojem velebnosti, avšak nebyla to velebnost povýšeného hierarchy, povýšeného majestátu nad ostatními smrtelníky, ale velebnost ctihodného starce, který miluje velikého Boha a malý, drobný lid, vše objímá svým srdcem naplněným obětavou láskou.

V polovině února 1883 se vracel z procházky a z kočáru zdravil a odpovídal s úsměvem na pozdravy, leč po vjezdu do residence byl zasažen mrtvicí. Marná byla lékařská pomoc, marné prosby a modlitby jeho věrných. J. V. Jirsík 23. února 1883 vydechl naposled - -

Vlastenecký biskup Jirsík nám připomíná pracovat podle jeho hesla „Pro Boha, církev a vlast“.

Prof. P. Josef Beneš

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

ŘÍM.

Milostivé léto má být prodlouženo až do roku 1951. V Milostivém létě má být prohlášeno nové dogma o Nanebevzetí Panny Marie. S dotazem o vyhlášení nového dogmatu souhlasilo 98.2% katolických biskupů a jen 1.8% vyjádřilo určité pochybnosti. Prohlášení dogmatu bude na svátek Všech svatých 1. listopadu 1950.

SSSR.

Kancléř arcibiskupství litevského P. Josef Stankevičius promluvil v Moskvě na mírové konferenci. Vyzval katolíky celého světa k práci pro mír, odsoudil anglo-americké válečné štváče a řekl mimo jiné: „Bůh křesťanský není Bohem války, ale Bohem míru.“

POLSKO.

Podobně jako u nás, i v Polsku se stará demokratická vláda o opravy různých církevních staveb. Tak na př. v Krakově se právě provádí velká konservátorská práce na paláci arcibiskupství, kde se upravuje zeď ze 13. – 15. stol. a západní fasáda se zídka kolem kostela sv. Ondřeje z 11. stol. Rovněž opatství v Tyncu a různé stavby církevní ve Varšavě jsou opravovány ze státních dotací.

MAĎARSKO.

Nedávno se konalo v Budapešti zasedání mírového výboru maďarských katolických kněží. Bylo to skoro měsíc od doby, kdy maďarský katolický biskupský sbor a vláda Maďarské lidové republiky podepsaly dohodu mezi státem a církví. Tato dohoda splnila tužby milionů a je mezníkem v nejnovějších maďarských církevních dějinách. Dohoda je velikou možností a také velkým úkolem. Je možností a úkolem toho, aby katolická církev a katolické duchovenstvo se postavily za ty miliony maďarských pracujících, za lid, za budovatele nové vlasti, protože jejich místo je v jejich řadách.

Závěrem kongresu mírový výbor katolických kněží se obracel s výzvou ke katolickému duchovenstvu a věřícím. Zásadou a zárukou dohody mezi maďarským katolickým biskupským sborem a vládou Maďarské lidové republiky je spolupráce mezi státem a církví ve všech otázkách týkajících se osudu maďarského lidu, - praví se ve výzvě. Imperialistické válečné štvání, válečná propaganda, válečné přípravy a útoky každým dnem zostřují mezinárodní situaci. Proto neobyčejně důležitý je ten bod dohody, podle něhož biskupský sbor podporuje hnutí za mír, schvaluje úsilí maďarského lidu a vlády Maďarské lidové republiky na záchranu míru. V tomto mírovém boji - praví výzva - je naším bezprostředním úkolem, úkolem věřících i kněží stejnou měrou, aktivní účast ve volbách do místních rad, protože věřící katolický člověk je také věrným členem svého národa.

NĚMECKÁ DEMOKRATICKÁ REPUBLIKA.

Na schůzce duchovních Německé demokratické republiky promluvil ministerský předseda Saská Max Seidewitz. Ve svém projevu m. j. prohlásil, že ani vládní orgány Německé demokratické republiky, ani vládní orgány Saská nemají v úmyslu se vměšovat do vnitřních záležitostí církve nebo omezovat v nějaké formě náboženské úkony.

BERLÍN

V americkém sektoru Berlína byl v těchto dnech zatčen farář Rackwitz, jehož jediným proviněním bylo, že se účastnil práce

v mírových výborech. Před šesti lety byl zatčen gestapem pro negativní postoj k nacismu. Podivná shoda.

ČÍNA.

Podle zpráv čínských listů se konají po celé Číně konference věřících křesťanů, na nichž se diskutuje o náboženských otázkách. V Kweisutu, hlavním městě provincie Suiyuanu, se sešlo nedávno na 200 delegátů různých křesťanských institucí a mezi nimi i ředitel křesťanské společnosti Cia Yi a zástupce misijních škol Čia Ju-ping. Toto shromáždění vyslovilo souhlas s vládním programem Lidové republiky čínské a s červencovým provoláním vedoucích činovníků křesťanského hnutí. Ředitel křesťanské společnosti vyzval věřící, aby šli dál nastoupenou cestou a oprostili církev od imperialistických vlivů.

ITALIE.

Chrámová věž 53 m vysoká se zřítíla v Arcoli nedaleko Verony. Mnoho osob bylo zraněno, o život však nepřišel nikdo, protože - třeba se nešťěstí stalo v neděli - byly bohoslužby již ukončeny.

ANGLIE.

Katolíci angličtí vzpomínají letos stého výročí obnovení katolické hierarchie, která v druhé polovině XVI. stol., v době anglické reformace, zmizela. Téměř 300 let byli angličtí katolíci bez duchovního vedení, zbavování občanských práv, ožebračování a pronásledování. Před 100 lety nastal zvrat a návrat katolíků anglických k lidsky důstojnému životu.

FRANCIE.

Není tomu dlouho, co pařížský arcibiskup Msgre Feltin odňal abbému Boullierovi právo na výkon kněžské funkce za jeho činnost v mírovém hnutí. Kdyby nebyly v pozadí momenty politické, bylo by toto rozhodnutí jeho ordináře překvapující. Což není snaha o mír největším příkazem věřících? Což se církev nemodlí za mír? Víme však, že suspence abbého Boulliera nebyla provedena proto, že by se dopustil přečinů proti zákonu Božímu nebo církve, že by byl knězem nehodným. Je to jen vystupňovaný útlak, kterým kapitalismus pronásleduje ty, kteří mu nechťejí sloužit, je to jen nové zneužití církve, která má zlomit neohroženého bojovníka za mír.

Abbé Boullier je si vědom, že je knězem a že je jeho povinnost nejen jako kněze, ale i jako člověka zůstat věrným práci hnutí obránců míru. Tuto jeho poctivost, i když ji neuměli ocenit jeho církevní představitelé, oceňují tisíce pokrokových kněží světa a miliony věřících, kteří ve svých dopisech a projevech abbému Boullierovi projevují svůj obdiv a svůj dík za jeho práci pro mír.

Také českoslovenští katolíci kněží poslali abbému Boullierovi projev solidarity, v němž praví m. j.: „Vytkl jste si za cíl dát celou svoji osobnost do služeb věci míru ve své vlasti i v celém světě. Získal jste si tak nepřehledné řady přátel, kteří s obdivem sledují Váš boj o nejušlechtlejší ideál lidstva. I my radíme se k nim, ujišťujeme Vás svou oddaností i láskou a jsme hrdí na to, že jste odhodlán setrvat na cestě práce pro pokrok a vítězství míru mezi národy a státy celého světa.“

Katolické kněžstvo Československa i jeho lid si Vás tím více váží, přeje Vám mnoho dalších úspěchů a věří s Vámi, že světový mír bude uhájen.“

Z LISTU GEN. VIKÁŘE Dr. M. BEŇY (DIEC. NITRANSKÁ)

„Důrazně upozorňuji naše duchovní, aby v této velké a vážné době byli rozvázní a dívali se vpřed, nikoli nazpět, aby věřícím byli nápomocní ve vážných hospodářských úkolech, aby nekladli překážky, ale podporovali zakládání JZD. Rada a pomoc duchovního otce bude jistě vítána i státními činiteli a přispěje k upevnění spolupráce mezi církví a státem. Chceme, aby kněz vždy, i v dnešní vážné době, zůstal nejen duchovním otcem, ale i pastýřem a rádcem svěřených duší i v otázkách pozemských, jako tomu bylo v minulém století.“

KONFERENCE FARSKÝCH HOSPODYŇ

Česká katolická charita svolala na 24. října t. r. konferenci farských hospodyň, jíž se zúčastnili kromě hospodyň také zástupci SÚC a Svazu československých žen. Delegátky byly informovány o chystaném hmotném zajištění farských hospodyň ve stáří a pro případ invalidity.

Od 1. října t. r. budou přihlášeny farské hospodyně, ať už jsou v řádném pracovním poměru nebo nikoliv, u příslušných ONP na minimální pojistnou cenu Kčs 2000.-. Dpp. farářům tím nevzniknou žádné výlohy, protože pojistné prémie (měsíčně 476.- Kčs) bude v plné výši hradit stát. Úhradu pojistných premií pro poslední čtvrtletí t. r. provede SÚC prostřednictvím okr. církevních tajemníků. Pro příští rok si započítají dpp. farářů pojistné prémie do svého farního rozpočtu. - Pojistná hodnota Kčs 2000.- je minimální a každý dp. farář má možnost připojistit svou hospodyně na vyšší částku.

VLASTENECKÝ KNĚZ PŘEDSEDOU MNV

V obci Kostelní Myslová v okrese Třešť je předsedou místního národního výboru vlastenecký kněz, místní římskokatolický farář P. Hlaváč. V lidové správě pracuje již od r. 1945, nejdříve jako místopředseda, od loňského roku pak stojí v čele obce jako předseda MNV. Jaké oblibě se těší nejenom v obci, ale i celém okolí, dokazuje, že při reorganizaci MNV počátkem června byl zvolen velkou většinou hlasů a postaven opět na toto vedoucí místo. Současně je také členem akčního výboru NF.

Na dotaz, co soudí o povinnostech vlasteneckého kněze, odpověděl: „Je povinností každého z nás kněží, abychom bojovali všemi silami za světový mír, a je skutečně odsouzení hodné, když kněz odmítá podepsat mírovou resoluci ze strachu před klatbou nebo exkomunikací. Poslouchat svatého Otce ve věcech církevních pokládám za samozřejmost, ale v občanském životě se budu jako každý jiný občan řídit vždy podle našich státních zákonů. Nikdo nemá práva mi nařizovat, abych pracoval proti našemu lidu, usilujícímu o uskutečnění socialismu. Vždyť mezi cíli křesťanství a socialismu, v budování spravedlivého života, není rozporu, a proto ať kněží ruku v ruce s lidem pomáhají ve vytváření šťastného a bohatého života na zemi. A to považuji za první a nejvyšší povinnost každého vlasteneckého kněze. A tato povinnost, pramenící z jeho křesťanského poslání, mu káže, aby šel mezi lid a zúčastnil se účinnou pomocí jeho budovatelského úsilí. Chceme - a náš věřící lid potřebuje - rozhodně a uvědoměle duchovní, kteří mu pomáhají v jeho úkolech a kteří chápou jeho sílu po lepším zítřku...“

Věřící z Kostelní Myslové mají ve svém faráři opravdovou oporu, neboť je nejen dobrým duchovním, ale i poctivým občanem našeho státu, který správně pochopil snahu naší vlády a pomáhá

svým spoluobčanům ve všech jejich denních problémech a úkolech. slg

PŘÍKLADNÁ PRÁCE KNĚZE S LIDEM

Jsem farářem ve Veverské Bítýšce u Brna a zároveň členem místního národního výboru. Farníci a občané si mě váží nejen proto, že plním vzorně své kněžské povinnosti, ale že jsem také činným ve veřejném životě, kde uplatňuji zásady dobra a pokroku.

Letošní skupinové žně, jež byly přípravou na vytvoření místního JZD, jsem zahájil slavnostním projevem v místním rozhlasu. Na kulturním dění svých farníků a spoluobčanů se účastním tím, že jsem jednatelem místní osvětové komise a újezdni osvětové besedy.

Dne 20. srpna jsem uspořádal tradiční pouť k nejstaršímu kostelíku na Moravě, pocházejícímu ze XII. století, ke kostelíku Matky Boží u hradu Veveří. Pouti se zúčastnilo více než 600 věřících a vyzněla manifestačně pro světový mír. Ve slavnostním kázání jsem poděkoval Bohu za letošní bohaté žně a zástupcům lidové správy a Národní fronty za hmotnou pomoc, poskytnutou na opravy památného kostelíka. Ostatní část jsem zaměřil na Pannu Marii, patronku kostelíka. Po bohoslužbách měl mírový projev předseda ONV O. Svoboda a na závěr pěkné pouti vložili poutníci svou touhu po zachování míru do resoluce, adresované organizaci Spojených národů, ve které ve jménu křesťanské lásky žádali okamžité zastavení nelidského vraždění v Koreji. Resoluce, již jsem přečetl, byla všemi nadšeně přijata.

Petr Franta, farář, Veverská Bítýška

NOVĚ OPRAVENÝ KOSTEL

V Sedlčanech byla dokončena oprava chrámu Páně sv. Martina. Věřící sebrali Kčs 300.000. - a ostatní hradil stát. V neděli dne 21. října byla slavnost znovuotevření, při níž kázal P. Volný z Prahy, slavnou mši sv. celebroidl P. J. Hasík z Kosovy Hory a po ukončení církevní slavnosti pronesl s balkonu děkanství mírový projev ředitel České katolické charity P. J. Mára. Sedlčanský děkan vldp. Bučil vyjádřil svou radost nad dokončením opravy kostela za pomoci státu, a tím poděkoval pracujícím lidu, který se zasloužil o prostředky.

JMENOVÁNÍ CÍRKEVNÍHO CENSORA PRO SLOVENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

Apoštolská administratura v Trnavě oznámila všem farním úřadům své diecése připisem ze dne 29. srpna 1950, číslo 2439/1950, že podle Can. 1384 § 2 CIC zřizuje církevní censuru Katolických novin a pověřila tímto úřadem preláta Msgre Jana Pöstényho. Tím se dostalo těmto novinám církevního schválení.

HROMADNÝ ODBĚR A PRODEJ NOVIN PŘED KOSTELEM.

Slovenské Katolické noviny dostaly od Apoštolské administratury v Trnavě církevní schválení, a proto bylo tímto úřadem také doporučeno jejich rozšiřování a prodej před kostelem. Farní úřady římskokatolické trnavské diecése dostaly dopis tohoto znění: „Upozorňujem všetky rím.-kat. farské úrady na možnosť hromadného odběru Katolických novin, ako to bolo predtým, i na odpredaj týchto pred kostolmi po farských bohoslužbách, nakoľko som sa postaral o menovanie cirkevného censora v súlade s platnými predpismi cirkevnými. Zároveň upozorňujem všetky farské úrady na to, že úhrada Katolických novin, ktoré

dochádzejú na každý farský úrad, muože sa diať vecných nakladov farskej pokladnice. Do vašich modlitieb sa odporúča Jozef Minárik v. r., generálny vikár.“

VÝBOR ŘÍMSKOKATOLICKÝCH VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

byl ustaven v těchto dnech. V nejbližší době bude svolána plenární schůze, na níž bude řádně zvolen výbor a vytyčen program pro nejbližší pracovní období.

MÍROVÁ NEDĚLE

Ve všech pražských kostelích bude v neděli dne 12. listopadu t. r. vzpomenu to v promluvě touhy všech lidí dobré vůle, aby nastal světový mír a při bohoslužbách se budeme k Pánu Bohu za tento mír modlití. V tento den bude také konána dobrovolná sbírka ve prospěch Světového fondu míru.

KNĚZ ÚDERNÍKEM

Je jistě potěšitelné, že i mezi římskokatolickými kněžími nalézáme stále větší počet takových, kteří jsou úderníky. Na př. Otto Szöcs, který z počátku pracoval na Slovensku mezi mládeží, pracuje nyní spolu s mladými na Stavbě mladých budovatelů socialismu v Ostravě. Podepsal závazek, že bude pracovat nad sto procent a ten plní tak, že byl odměněn údernickým průkazem. Jeho kredo je modlit se a pracovat pro blaho člověka.

VÝZNAMNÉ OBJEVY SLOVANSKÉHO SÍDLIŠTĚ NA ČESKOBRODSKU

Ključovské naleziště na Českobrodsku odhalilo nejen slovan-skou osadu z 8. století, nýbrž i významný nález z doby daleko starší. Při rozšiřování jedné sondy se přišlo na naleziště pazourků a střepů z mladší doby kamenné. Je to objev skutečně jedinečný na území naší republiky, neboť základy chat z neolitu byly dosud objeveny jen v Polsku a v Německu. Sídliště ukazuje na dobu asi 2200 let před Kristem.

REKREACE ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

Ústředí České katolické charity umožnilo duchovním, řádovým sestrám a farským hospodynám rekreaci v nejkrásnějších koutech naší vlasti, a to v Mariánských Lázních „Notre Dame“, v Karlových Varech u „sv. Josefa“, v Janských Lázních „Marianum“, ve Františkových Lázních „Charita“, na Slovensku v Dolním Smokovci ve Vysokých Tatrách a v Piešťanech. Duchovní měli tak možnost po celoroční práci spojit odpočinek s lázeňskou léčbou za velmi výhodných podmínek, neboť byt a strava činila pouze 72 Kčs denně. Rekreačním byla dále poskytnuta 33procentní sleva na dráze. Pro řádové sestry byl vyhrazen ústav BMV ve Štěkni, kde se zaslouženě rekreovaly pracující řádové sestry, aby nabraly nových sil ke svému odpovědnému zaměstnání.

O tom, jaké oblibě se těší rekreační střediska České katolické charity u katolického duchovenstva, svědčí nejen to, že každý jednotlivý turnus vykazoval plně obsazenou zotavovnu, ale i spousta děkovných dopisů, kterými duchovní děkují za umožnění krásného pobytu v lázních.

Tak na př. dp. Ladislav Černý, administrátor, Vysoké Popovice, píše: „Srdečně Pán Bůh zaplať Katolické charitě a ctihodným sestrám. Rád budu vzpomínat na krásné chvíle, strávené v překrásném koutu naší vlasti, uprostřed milých spolubratří a ostatních hostů. Vracím se domů osvěžen na těle i na duši, abych jako katolický kněz pracoval mezi dobrým českým lidem k blahu církve svaté a milé vlasti.“

Dp. Robert Miko zo Slovenska nám píše: „Muoj prvý pobyt v Mar. Kúpeľoch u milých sestričiek v útulne Notre Dame patrí medzi tie najprijemnejšie zážitky životné. Milé prostredie, výborná strava podávaná hosťom vždy s radostným úsmevom

prísluhovacích okolo stola, príjemná spoločnosť tu prítomných a sv. pokoj boží charakterizuje dom, v ktorom panuje Boh a jeho láska. Pán Boh zaplať milým sestričkám za ochotu, s ktorou nás tak ponížene, ale s veselou myslou obsluhovaly. Práve tak Pán Boh zaplať všetkým činiteľom, čo nám umožnili tento príjemný pobyt v krásných Mar. Kúpeľoch.“

ZIMNÍ REKREACE

Protože je z řad duchovenstva zájem též o zimní rekreaci v našich zotavovných, vyhovělo ústředí České katolické charity přání duchovních a připravuje taktéž zimní rekreaci, a to v Janských Lázních „Marianum“, na Slovensku v Dolním Smokovci a v Piešťanech. Zimní rekreační provoz bude zahájen 15. prosince a skončen 30. března. Ubytování a strava bude poskytnuta za stejných podmínek, t. j. za 72 Kčs denně. Lístková úhrada bude jako v zotavovných ÚRO a rekreačním bude poskytnuta 33procentní sleva na dráze.

Prosíme důstojné pány, aby své žádosti o zimní rekreační pobyt včas zaslali na ústředí České katolické charity, Praha III, Sněmovní 13.

CHARITA

Obchodní odbor České katolické charity byl ustaven, aby se lépe posloužilo potřebám našich chrámů, duchovenstva i věřících. Nejde toliko o distribuci bohoslužebných a upomínkových předmětů, ale též o vzornou a plánovanou výrobu všeho, co spadá do tohoto oboru.

Dohodou s dřívějšími drobnými výrobci chrámových potřeb byly vytvořeny vzorné výrobny, v nichž jsou hlavně zaměstnáni pracovníci bývalých drobných podniků pod vedením odborníků. Ve všech těchto výrobnách se přihlíží zejména k tomu, aby se vyrábělo zboží jakostní, nepředražené, ale také vkusné a slohově způsobilé. Tato potřeba se zvláště ukázala v bohoslužebných textiliích.

Co vyjde z podniku Charity, musí mít známku dokonalosti i výtvarně bezvadnosti.

Naši věřící si rádi pořizují devocionálie, kříže, požehnání, svatě obrázky a j. Ponejvíce jsou tyto předměty vyhledávány na poutích a poutních místech. Leč mnohé z těchto věcí byly dosud vyráběny velmi povrchně a ledabyle. Autory byli většinou neškolení amatéři a přihlíželo se k tomu, aby pořizování bylo co nejlevnější. Byl to poutový brak a kýč a nebyty mnohdy nápisu, kterého světce má devocionálie představovat, nepřišli bychom na to ani při sebevětší fantazii.

Proto Charita se snaží, aby i tyto předměty byly pořizovány solidněji, umělecky a byly cenově přístupné. Vdk

ZVONY

*„Budeme zplivati věrně druh s druhem,
jako kdys jásaly nad zdejšíh luhem
,Jakub‘ a ,Marie‘, války jež vír
zničil, než světu Bůh udělil mír.*

*Hřimavým choděm jásavých slok
srdce at tlukou nám v kovový bok,
k lásce a svornosti poj se náš hlas:
Lide náš, zbožně žij po všechem čas!“*

(Na zvonech v Plesné.)

Kdož by nevzpomněl těch dojemných a citově prosycených veršů, které bývaly na kostelních zvonech vyryty. Dokazují, že našemu zbožnému lidu nebyly zvony jen obyčejným kostelním inventářem, ale, aby ve zvonech, které nadšeně volaly věřící k službám Božím, svým jasným tónem jásaly v dobách dobrých

a plakaly v dobách zlých, spatřoval lid svého přítele a milého druhu své domoviny.

Velkou pohromu utrpěly naše chrámy rekvisicí zvonů v obou světových válkách.

V první válce zmizelo navždy hodně zvonů zvláště historicky cenných, které za první republiky byly zčásti nahrazeny zvony novými. - Za poslední války Němci odcizovali ještě bezohledněji naše zvony, a tak se stalo, že jsou i kostely, kde nezbyl ani jediný zvon. Část odvěšených zvonů, na které již nezbyl čas, je dosud porůznu v Německu, zvláště v Hamburku, a proto Charita zahájila činnost pro repatriaci těchto zbylých zvonů.

Nechť již tato záslužná akce Charity dopadne jakkoliv, jisto je, že v budoucnu se bude i vyzvánění na našich chrámech, zvláště těch, které byly o zvony ochuzeny, modernisovati, a to rozhlasovým zvoněním, které má tu výhodu, že i z toho nejmenšího kostelíka mohou zaznívat třeba hlasy staroslavných zvonů svatovítských.

Slyšitelnost rozhlasového zvonění na dálku je těž. jako zvonů samých a výhoda je i v tom, že rozhlasové zvonění se může řídit třeba z farní kanceláře nebo z bytu kostelníka. S pomocí hodi nového automatu je možno již večer zařídit, aby časné ráno bez obsluhy vyzvánělo klekání.

Dokonalé a spolehlivé rozhlasové zvonění dodává a instaluje Česká katolická CHARITA v Praze.

Vdk.

VDOVA

středních let, pracovitá, s praxí hospodyně na faře, hledá místo hospodyně na faře. Informace podá administrace Duchovního pastýře.

SEKRETARIÁT HNUTÍ VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

Ústředí vlasteneckých kněží.

Na velehradské pracovní konferenci vzešlo oprávněné volání vldpp. spolubratří po Ústředí vlasteneckých kněží, které by bylo oficiálním mluvčím duchovenstva a bylo ve stálém styku se Státním úřadem pro věci církevní. Takové ústředí bylo nyní zřízeno v Praze II, Ječná 2. V plném vědomí víry a svého kněžského poslání budeme pracovat o to, aby si katoličtí kněží i věřící jako celek i jednotlivě našli kladný a aktivní postoj k budovatelskému úsilí našeho lidu. Znovu připomínáme naši nekompromisní zásadu, že jsme a zůstaneme věrnými římskokatolickými kněžími a opravdovými občany našeho státu. Milujeme svou církev a milujeme svou vlast. Budeme důsledně uskutečňovat práva církve svaté i její svaté učení a prosíme vás, milí spolubratři, abyste nám pomáhali. Obracete se k nám s bratrskou důvěrou se svými oprávněnými požadavky, názory, stížnostmi a bolestmi. Máme všichni stejné přání, aby u nás došlo k dohodě mezi episkopátem a vládou. Uskutečnění takové dohody v Polsku a v Maďarsku nám dodává naději, že tomu tak bude i u nás. Soustřeďte proto své modlitby a činy k tomuto cíli. Kéž Bůh a Královna míru žehná naší práci.

Kněžský domov v Praze.

V těchto dnech byl zřízen v Praze II, Ječná 2, Kněžský domov, který poskytuje duchovenstvu římskokatolickému vhodné ubytování a stravu. Cena za jeden den (nocleh i strava) je Kčs 50.-. Dům je vzorně vybaven, nově vymalován a upraven, vytápěn ústředním topením, má koupelny, společenské místnosti, klubovnu, knihovnu děl starých i moderních. V domě je redakce Duchovního pastýře a sekretariát Hnutí vlasteneckých

kněží. Ve všech svých záležitostech úředních i osobních je vám tento sekretariát k dispozici. Sjedná vám návštěvu u odborných lékařů, veřejných činitelů, podá vám informace v otázkách právních, obstará vám vstupenky do kulturních podniků atd. V chrámu sv. Ignáce je možno celebrovati. Rovněž je dána možnost sv. zpovědi u spirituála Kněžského domu P. K. Sahana, který byl k tomuto úřadu ustanoven zvláštní jurisdikcí nejdůst. arcibiskupského Ordinariátu.

Bohoslužebné předměty.

Upozorňujeme farní úřady na možnost získání bohoslužebných předmětů, které byly z některých klášterů soustředěny v Praze a které jsou určeny, aby sloužily účelům bohoslužebným. Jsou to většinou bohoslužebné předměty z konventních kaplí, jako paramenta, rochet, alby, komže, kalichy, monstrance, svícny, kříže, obrazy atd. Všechny tyto předměty budou odevzdány farním úřadům úplně zdarma. Svoji žádost adresujte na sekretariát Hnutí vlasteneckých kněží v Praze II, Ječná 2.

HOVORNA REDAKCE

Redakční den.

Pravidelně každé *pondělí* dopoledne i odpoledne jest šéfredaktor v kanceláři redakce a přijímá redakční návštěvy. Prosíme, abyste, pokud možno, dodržovali tento termín jako den návštěv.

Redakční uzávěrka.

Příští číslo Duchovního pastýře vyjde dne 1. prosince t. r. Redakční uzávěrka pro články jest dne 15. listopadu, pro zprávy dne 23. listopadu.

Všem dopisovatelům.

Duchovní pastýř je náš stavovský časopis, který má být pomocníkem kněze v duchovní správě. Aby byl skutečně tím, co se od časopisu očekává, je třeba spolupráce všech. Redakce bude velmi vděčna za každý článek a zprávu, ale bude také vděčna za každý kritický postřeh. Prosíme vás, abyste se neobávali napsat kritiku tohoto čísla a otevřeně sdělili, co se vám nelíbí, co v časopise postrádáte a v čem byste rádi viděli nápravu. Redakce vás ujišťuje, že má opravdu vroucí touhu vytvořit časopis živý a čtený. Proto píše co nejčastěji o všem, co vás zajímá, co se vás dotýká, nebo v čem byste chtěli mít jasno. Duchovní pastýř vám odpoví buď v Hovorné redakce, bude-li mít váš dotaz význam všeobecný, nebo dopisem, bude-li to dotaz pouze soukromý.

Obsah druhého čísla Duchovního pastýře.

Pro druhé číslo Duchovního pastýře připravuje redakce jako obrázkovou přílohu reportáž z Řím.-katol. cyrilometodějské fakulty bohoslovecké v Praze a ze slavnosti nastolení nového generálního vikáře L. Hronka v Hradci Králové, v části theologické články z pera děkana Dr. Šandy a proděkana Dr. Merella, v galerii vlasteneckých kněží o arcibiskupu Stojanovi, v homiletické příloze návrhy na kázání vánoční a j.

Předplatné.

Předplatné na časopis Duchovní pastýř činí ročně Kčs 50.-, což jistě při technickém provedení, v jakém časopis vychází, není mnoho. Použijte složenek, které budou vloženy do jednoho z příštích čísel D. P.

OZNÁMENÍ BĚHEM CÍRKEVNÍHO ROKU

Podáváme návrhy, jak oznamovati věřícím nejdůležitější události církevního roku. Duchovním správcům mají býti pomůckou při ohlašování, aby při nedělních bohoslužbách byli věřící obeznámeni s nejdůležitějšími událostmi liturgického života církve a stručnými životopisy významnějších světců.

I. neděle adventní.

Dnešním dnem začíná nový církevní rok, který nám ve svých jednotlivých svátcích vždy znovu předvádí život Pána našeho Ježíše Krista a připomíná nám význam a velikost jeho vykupitelského díla. Doba adventní je dobou přípravy na příchod Vykupitele a připomíná nám dobu očekávání příchodu Ježíše Krista. Je to doba kající, proto církev svatá užívá rouch barvy fialové, barvy popela, aby nám stále stavěla před oči myšlenku „bďte a modlete se, abyste nevešli v pokušení“. Nejlepší přípravou na příchod Ježíše Krista - svátky vánoční - je očista našich duší v koupeli svátosti pokání. Svatá zpověď bude se konati v naší farnosti vždy.....

Abychom sobě i celé naší farnosti vyprosili zvláštní pomoc Rodičky Boží, budou se konati denně mše svaté k úctě Panny Marie, tak zvané roráty, které budou ve všední den o hodině a v neděli o hodině. Je krásným českým zvykem, že se těchto mší svatých denně zúčastní aspoň jeden člen každé rodiny.

Tento týden slavíme tyto svátky: V pondělí svaté panny Barbory a svatého Petra Chrysologa, ve středu svatého biskupa Mikuláše, ve čtvrtek je předvečer svátku Neposkvrněného početí Panny Marie a zároveň památka svatého Ambrože. V pátek je svátek Neposkvrněného početí Panny Marie. Protože tento svátek je zasvěcený, ale po dobu zvýšeného pracovního úsilí našeho lidu se překládá na neděli, bude v našem chrámu Páně obětována mše svatá o hodině a večer v době pracovního klidu o hodině s kázáním.

Příští neděli, II. adventní, budou služby Boží konány s tímto pořadem:..... Mše svaté tento týden budou obětovány:

II. neděle adventní.

Tento týden si připomínáme zvláště dva význačné světce naší svaté církve, a to ve středu svaté Lucie a v sobotu svatého Eusebia, biskupa a mučedníka.

Svatá Lucie podle staré legendy křesťanské žila jako čistá panna v Syrakusách na ostrově Sicílii. Byla velmi zbožná a celý svůj život zasvětila Bohu. Učinila slib ustavičného panenství, a proto odmítala výhodný sňatek, do kterého ji sama matka nutila. Konečně se přiznala své matce, že učinila slib, požádala ji, aby jí dala její věno, aby je mohla dát chudým a trpícím.

Byla obžalována, že je křesťankou, odmítla obětovat pohanským bohům a hrdě prohlásila před soudem: „Neznám jiného Boha než pravého Boha, živého a všemohoucího Stvořitele světa.“ Svatá Lucie byla popravena roku 304, kdy ji kat vrazil dýku do hrdla.

Tento týden budou obětovány tyto mše svaté:.....

III. neděle adventní.

Tento týden připadá kvatembr. Jsou to dny díků za tělesné a duševní milosti, které jsme přijali v uplynulém čtvrtletí, jsou to dny prosby za nové milosti v příštím čtvrtletí, a jsou to také dny prosby za nové kněze, aby Bůh poslal dělníky na vinici svou. Tento týden vzpomínáme svátku svatého Tomáše apoštola, o němž nám Písmo svaté vypravuje jako o muži, který když spatřil Ježíše zmrtvýchvstalého, byl překonán úžasem a láskou, padl k jeho nohám a zvolal: „Pán můj a Bůh můj!“

Mše svaté tento týden budou obětovány:.....

IV. neděle adventní.

Dnes slavíme předvečer Božího hodu vánočního čili Štědrý den. O půlnoci bude sloužena slavná mše svatá půlnoční, před níž o hodině budou zpívány koledy (hodinky a pod.).

Ve Svaté noci oslavíme živou upomínku na narození Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista. Nejkrásnější oslava vánoc je ovšem tím, když upravíme sami své srdce jako jesličky Pánu Ježíši, t. j. když očistíme svou duši a přijmeme Krista svátostného, Krále pokoje, aby se takovým způsobem víc a více uskutečňovalo v naší farnosti mírové poselství vánoc. Příležitost k sv. zpovědi bude ještě zítra, na Hod Boží vánoční od hodiny ranní.

Ve většině rodin zazáří světla vánočního stromku. Tato světla nám zvěstují radostnou zprávu, že Kristus, Světlo světa, byl této noci dán jako Spasitel lidstvu, které bylo v temnotách hříchů. Nezapomínejte na krásný zvyk stavění jesliček. V každé rodině by měly býti alespoň malé jesličky, kolem nichž se po štědrovečerní večeři shromáždí celá rodina, aby přečetla vánoční svaté evangelium a zazpívala koledy.

Svátky, které doprovázejí Hod Boží vánoční, jsou sice nezasvěcené, ale zvláště svátek sv. Štěpána, prvo-mučedníka, se slaví i církevně, takže mše sv. budou v našem chrámu Páně o hodině. Kdo by se však na sv. Štěpána bohoslužeb nezúčastnil, hříchu nemá.

Zítra může každý kněz obětovati tři mše svaté: půlnoční, jitřní a velkou. V našem chrámu Páně bude tento pořad božích hodových bohoslužeb:

—š.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Первая статья этого номера, П. Иосифа Плойгара ограничивает понятием и задачи патриотического священника в настоящее время. В области теологической профессор университета, доктор философии Иосиф Касан О Праем пишет о новой теологическом факультете в Праге. Ладислав Гронец, генеральный викарий краловоградской епархии, предлагает философско-религиозной труд на тему Вечная жизнь и декан Кирилломефодийского факультета богословского Др. Войтех Шанда публикует свою речь, произнесенную при Вени санкте. В разделе Религия и жизнь находятся духовные размышления Франтишка Трипского О Мин, главы о искусстве Др. Вахи и репортаж с торжества возведения нового генерального викария в Градце Кралове. О красоте церковного пения пишет Франтишек Шпатный. К плеяде патриотических священников принадлежит чешскобудейовицкий Ян Валериан Иршик. Короткие сведения из католического мира приносит наш журнал и гомелитические приложения имеет образцы проповедей для праздничных богослужений. Фотоприложение показывает паломничество велеградское и конференцию патриотических священников в Велеграде.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Dans le premier article de ce numéro le Père Jos. Plojhar définit la notion et les devoirs du prêtre patriote de nos jours. Dans la partie théologique, le professeur de l'université PhDr et JUDr Jos. Kasan O. Praem. traite de la nouvelle faculté théologique de Prague, le Père Lad. Hronek, le vicaire général du diocèse de Hradec Králové, présente un thème de philosophie religieuse sur la vie éternelle et le doyen de la faculté théologique de Cyril et Methode, ThDr Vojtěch Šanda publie son discours à l'occasion de Veni sancte. Dans la partie „la Religion et la Vie“ il y a des méditations spirituelles par le Père Fr. Tripský O. Min., les chapitres sur l'art par le docteur Vácha, et le reportage des solennités de l'installation du nouveau vicaire général à Hradec Králové. Le Père Fr. Špatný écrit sur la beauté du chant d'église. Dans la galerie des prêtres patriotes on nous présente l'évêque de Čes. Budějovice Jan Valerian Jirsík. „Notre Carnet“ apporte les faits-divers du monde catholique et dans le supplément homilétique il y a quelques modèles de sermons pour le premier dimanche de l'Avent. Le supplément illustré nous montre quelques instantanés du pèlerinage de Velehrad et de la conférence des prêtres patriotes à Velehrad.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Der erste Artikel der vorliegenden Nummer hebt den Begriff und die Aufgaben des vaterländischen Priesters in unserer Zeit hervor. Im theologischen Abschnitt stellt der Universitätsprofessor PhDr. und JUDr. Josef Kasan O. Praem. eine Erwägung an über die neue theologische Fakultät in Prag; P. Ladislaus Hronek, der Generalvikar der Königrätzer-Diözese, bietet eine philosophisch-religiöse Studie dar auf das Thema „Das ewige Leben“ und der Dekan der Cyril-Method-Fakultät ThDr. Vojtěch Šanda veröffentlicht seine Rede beim Veni sancte. Der Abschnitt „Religion und Leben“ enthält Betrachtungen des P. Franz Tripský O. Min., Abhandlungen über die Kunst von Dr. J. Vácha und eine Reportage der Einsetzungsfeier des neuen Generalvikars in Königrätz. Über die Schönheit der Kirchenmusik schreibt Franz Špatný. In der Galerie der vaterländischen Priester stellt sich uns der budweiser Bischof Johannes Valerian Jirsík vor. Kurzberichte aus der katholischen Welt bringen „Unsere Notizen“ und die „Homiletische Beilage“ bringt Predigtmuster für alle Advents-sonntage. Die Bilderbeilage zeigt Momentaufnahmen von der Wallfahrt auf dem Velehrad und von der Konferenz der vaterländischen Priester dortselbst.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

The first article of this copy is by the Rev. Father Jos. Plojhar. He defines the idea and the task of a patriotic priest at the present time. In the theological part university professor PhDr & JUDr Josef Kasan O. Praem. deals with the new theological faculty in Prague. The Rev. Father Lad. Hronek, vicar-general of the diocese of Hradec Králové brings forward a study about the theme Eternal Life and the dean of the theological faculty of Cyril & Method, ThDr Vojtěch Šanda publishes his speech on the occasion of Veni sancte. In the part „Religion & Life“ there are spiritual meditations by the Rev. Father Fr. Tripský O. Min., chapters about art by Dr Vácha, and a report on the solemn ceremony of the installation of the new vicar-general at Hradec Králové. The Rev. Father F. Špatný writes about the beauty of the church singing. The bishop of Čes. Budějovice, Jan V. Jirsík, is introduced in the gallery of patriotic priests. „Our Note-Book“ brings news in brief from the catholic world and in the homiletic supplement there is a collection of sermons for Advent Sunday. The illustrated supplement shows us snapshots from the pilgrimage to Velehrad and from the conference of patriotic priests at Velehrad.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník I. - Číslo 1. - V Praze dne 1. listopadu 1950.

NOVÉ KNIHY

AURELIUS AUGUSTINUS: O BOŽÍ OBCI KNIH XXII.

(De civitate Dei libri XXII). Překlad Dr Julie Novákové, nakl. Vyšehrad v Praze. I. svazek str. 693, II. svazek str. 737. Cena obou svazků Kčs 340.-.

Svatý biskup Augustin z Hippo po bludné cestě různými filosofickými směry našel po dlouhé době konečně klid a duševní vyrovnaní v hlubinném učení Kristově. Ve svých Vyznáních se kajícím přiznává ke všem svým omylům a bludům a v knize De civitate Dei vyzpíval všechnu krásu, kterou mu dal světový názor křesťanský, ale ukazuje také v této první filosofii dějin na vznešenou syntézu kultury s Božím zjevením. Stará helénská tradice filosofická - boj dobra se zlem - se jeví sv. Augustinu jako zápas spravedlivých s nespravedlivými, jako boj říše dáblov s obcí Boží, kterýžto boj musí skončiti úplným vítězstvím království Božího. Při rozboru tohoto boje nás jistě překvapí Augustinův křesťanský anarchismus, hlásající, že stát je nutné zlo a bude trvati tak dlouho, dokud budou na světě nespravedliví. Kdyby na světě zavládl spravedlivý řád, kdyby všichni lidé byli spravedliví, nebylo by potřeba státu, stát by zanikl a zůstalo by jen řízení společných potřeb lidstva. Tyto myšlenky připomínají dnešní ideál beztřídní společnosti.

De civitate Dei je velmi obsáhlá a zevrubná učebnice křesťanského světového názoru. V první části se vyrovnává s učením pohanství a ukazuje na nesmyslnost jeho filosofie a v části druhé rozvíjí mohutný obraz království Božího na zemi, t. j. cestu spravedlivých vyznavačů pravého Boha, zasazenou do rámce světových dějin. Je tedy část první ponejvíce apologetická, část druhá historická. Čekali bychom, že svatý Augustin bude začínati důkazy existence Boží - jak nacházíme u středověkých spisovatelů - leč tyto filosofické a theologické úvahy vkládá autor do různých odboček od centrálního thema a do příležitostných explikací nesnadných biblických míst.

Český překlad jest velmi krásný a poslouží jistě čtenářům k přiblížení velikého křesťanského filosofa a svěťce sv. Augustina. Vydáním tohoto díla přispělo nakladatelství Vyšehrad k velikému obohacení náboženské literatury české. -š.

NOVÁ KNIHA KLEMENTA GOTTWALDA

Není důležitého úseku v naší politice, hospodářství a kultuře, k němuž by prezident Klement Gottwald nezaujal stanovisko a neobjasnil je s hlediska leninsko-stalinského názoru. Mnohé z jeho projevů jsou dosud neznámé širší veřejnosti, která zná prezidenta Gottwalda většinou jen z jeho státnických projevů po roce 1945.

Kniha „Za socialistický stát a socialistické právo“, vydaná péčí ministerstva informací a Jednoty čs. právníků, která právě vyšla, shrnuje prezidentovy články a projevy zaměřené k výstavbě nového právního řádu v lidově demokratickém státu. Od prvních počátků v roce 1929, kdy Klement Gottwald proslovil svoji první parlamentní řeč až do r. 1950, kdy vstoupilo socialistické právo v život, můžeme v této knize sledovati nesmlouvavou linii politicko-právní nadstavby, která od počátku boje proti třídně buržoasní podstatě práva spěje k uskutečnění nových norem a nového ducha našeho práva.

Již v prvním projevu formuluje Klement Gottwald poslání a znaky nového právního řádu, jehož úkolem je přebudování společnosti a ochrana revolučních vymožeností před třídním nepřítelem. Pojem socialistického práva prezidenta Gottwalda není v této knize zúžen jen na problémy čistě právní, ale právě leninsko-stalinskou náplní nabývá na šíři a zasahuje do všech pracovních úkolů stejně tak jako socialismus. Ve vzájemném vztahu socialismu a práva můžeme sledovati na časově seřazených člán-

cích Klementa Gottwalda, jak se vzrůstem a rozkvětem socialismu rostl a rozvíjel se i pojem socialistického práva.

I v temných dobách národa, v době nacistické okupace nezapomínal Klement Gottwald na plány lidově demokratického Československa a ve svém článku z této doby formuluje podstatné znaky nejen politiky, ale i práva.

V roce 1929 prohlašuje ve svém parlamentním projevu: „My bojujeme a budeme bojovat za stát proletářský, za stát dělníků a rolníků. My tento boj povedeme bez ohledu na oběti, houževnatě, cílevědomě doté doby, až vaše panství bude smeteno.“ O dvacet let později, v roce 1949, když je již smeteno panství kapitalismu, rýsuje prezident Gottwald nové cesty socialistického práva: „V naší společnosti, budující socialismus, potřebujeme nové právo, takové, které slouží lidu a jeho blahu, které posiluje a chrání vládu lidu a jeho budovatelskou práci, které je zbraní proti nepříteli lidu a socialismu. Tedy nikoli již t. zv. nadtřídní a nepolitické právo, ale právo, hájící otevřeně a upřímně věc lidu, právo socialistické.“

V tomto krátkém přehledu nelze ani zdaleka zhodnotit a ukázat plně myšlenky nové knihy prezidenta Gottwalda, která se stane jistě učebnicí naší socialistické výstavby, neboť rýsuje jasnou cestu budování našeho lidově demokratického státu a jeho právní ochranu. J. Plojhar.

DVA ROKY S LIDEM

Jednou z těch knih, k nimž se bude čtenář rád vracet, aby si znovu a znovu připomněl horkost bojů za lepší a spravedlivější svět, jak k němu v památném únoru vykročil český a slovenský pracující člověk, je kniha z pera ministra J. Plojgara „Dva roky s lidem“. Věru, nedlouhá doba, ale jaký růst, jaké bohatství tyto dva roky znamenají. Je to kniha trpělivého, ale také úspěšného přesvědčování nikoli slovy, ale skutky, „aby nám,“ jak autor sám říká, „vyrostla silná, fysicky i mravně duševně zdravá, nová, šťastná a svobodná generace našeho národa a lidu.“ Za takovou generaci je třeba, abychom se bili všichni bez rozdílu. Tedy i kněží. Dva roky s lidem pak v četných statích znovu a znovu se obrací do řad kněží, mobilisuje je, upřímně jim ukazuje cestu z nejistoty a váhání přímo do dílny, kde se tento nový život tvoří, a přikazuje jim společně pracovat a budovat. A právě to je tak vzácné a tak přesvědčující na této knize: upřímnost, s níž autor uprostřed lidu, který má stejně s Fučíkem rád, staví se ke všem problémům, jež proměna nového života s sebou přináší, a řeší je nikoli od zeleného stolu a dekretováním, ale z hloubky svého křesťanského světového názoru, jenž ve svém konečném cíli je týž jako cíl socialismu. A čtouce tuto knihu, znovu si ověřujeme, jak snad počáteční váhavost těch, k nimž J. Plojhar mluví, mění se v radostný souhlas k tvůrčí práci, znovu si ověřujeme, jak všechno to, co nepřátelé chtěli nakupit kolem hnutí římskokatolických vlasteneckých kněží, padá do prachu pod silou autorových argumentů: „Odmítáme rozhodně nesmyslné, vymyšlené a zlovestné pomluvy, že my, katoličtí kněží, my, katoličtí věřící, kteří pracujeme pro dohodu církve se státem, snad zrazujeme církev svatou, že snad máme úmysly již předem odsouzené k zániku, pokoušet se o zřízení nějaké národní katolické církve... jsme a zůstaneme věrnými katolickými kněžími!“

I když autor nezůstane poplacen žádnému problému, který před něho tato revoluční doba postavila, všimneme si pro krátkost ještě jednoho, který jadrně mluví za všechny ostatní, a to je to nekompromisní Plojgarovo stanovisko pro věc světového míru. Řekli-li jsme tedy, že je to kniha optimistická, je ještě navíc knihou vzácného pochopení údělu člověka na této zemi: nikoli zmar, ale život, život tvůrčí, život radostných povinností a víselého srdce křesťanské lásky. JVS.

VŠE, CO POTŘEBUJETE

pro Váš chrám Páně,

VEŠKERÁ BOHOSLUŽEBNÁ ROUCHA, NOVÁ I OPRAVY ROUCH,
VNITŘNÍ OPRAVY KOSTELŮ A KAPLÍ, OPRAVY A ZNOVUZLA-
CENÍ NÁČINÍ, OLTÁŘŮ, SOCH, ODBORNÁ RENOVOVACE OBRAZŮ,
ZAŘIZOVÁNÍ KOSTELNÍHO ROZHLASU I ROZHLASOVÉHO ZVO-
NĚNÍ, DODÁVKY DEVOCIONÁLÍ A VŠE OSTATNÍ

CHARITA, VÝROBNÍ A DISTRIBUČNÍ PODNIK

PRAHA II, VLADISLAVOVA 12 (TELEFON ČÍSLO 316-53 AŽ 55)

Radostná zvěst

o dědictví, které je nám přislíbeno od věčnosti. Slovo vyslovené Ježíšem Kristem a jeho Apoštoly

NOVÝ ZÁKON

nám ukazuje smysl našeho života. Tato kniha ležela od nepaměti na stole našich domovů jako duchovní pokrm. Kniha, v níž promluvil Bůh k lidem. Kniha, která je základem naší kultury. Kniha životní moudrosti, protože Moudrosti věčné. Vázaný výtisk Kčs 71.—.

ŽALTÁŘ ŘÍMSKÉHO BREVIÁŘE

Žalmy a hymny Církve jsou hlubokou studnicí věčných pravd, které svatopisci podávají s básnickým vzletem, takže věřící je přímo strhován úžasem. Jeví se v nich bezprostřednost, upřímnost a přímo dětská důvěřivost ve vztahu člověka k Bohu jako k přepevnému Středu našeho života, jeho radostí i strastí. Nový latinsko-český text s liturgickým výkladem uspořádal P. Jan B. Bárta O. F. M. 580 stran na biblovém papíře v celoplátěné vazbě, cena 135 Kčs.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

M Ě S Í Č N Í K K A T O L I C K É H O D U C H O V E N S T V A

Dr. Antonín Salajka vykládá nové dogma

*Dr. Jan Merell vysvětluje vsuvku v kap. 5 evangelia
podle sv. Matouše*

Dr. Josef Kasan uvažuje o sociálním požehnání svátosti

P. Dominik Jirků medituje na thema Proste a vezmete

P. Josef Plojhar promlouvá ve Varšavě

ČÍSLO **2** ROČNÍK PRVNÍ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815, 22168, 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU:

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. ThDr Josef Koutný
Univ. prof. ThDr František Kraus
Univ. prof. ThDr Josef Kubalík
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda
Univ. prof. Th a JUDr Josef Šima

PRO ČÁST PRAKTICKOU:

P. Josef Buchta
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
P. Jan Mára OCr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OFM.

Vánoce. Kolik kouzla a poesie v sobě tají toto jediné slovo. Od velkého mystického zrození Syna Božího až do prosté, nevinné víry malého dítěte, které se těší na dárky přinesené Ježíškem. Pro křesťany znamenají tyto svátky jeden z největších dnů v roce, neboť Kristus, právě zrozený, spojil lidskou přirozenost s božskou a obraz Syna Božího se otiskl dokonale do lidské duše.

Bývalo krásným zvykem, že na Štědrý den vycházeli lidé do ulic a zvali ke svému stolu náhodné pocestné, poskytovali aspoň na jeden den v roce pohostinství těm, jimž byly odepřeny radosti slaviti Štědrý den u vlastního krbu nebo ve vlastní rodině. Jestliže dnes stavíme na ulicích vánoční stromy republiky, není to nic jiného než rozšíření této rodinné radosti z úzkého prostoru čtyř stěn městského bytu do širšího prostoru ulic, rozšíření radosti mezi větší počet lidí, oproštění od vlastní sobecké radosti a podílení se na ní všeobecněji.

Až budete stát u vánočního stromku v kruhu těch, kteří jsou vám nejbližší, které nejvíc milujete, vzpomeňte těch, kteří by byli šťastni, kdyby se mohli radovati tak jako vy. Nechť světlo vánočního stromku rozžehne ve vašich srdcích pocit sounáležitosti k světu a touhu dát se mu k dispozici v boji o mír, podpořit svou práci ty, kteří jsou mluvčími nás všech na velkém fóru světovém.

Josef Plojhar, Dva roky s lidem.
(Pokojné vánoce str. 116.)

Duchovní PASTÝŘ

ZAHRANIČNÍ KNĚŽÍ NÁVŠTĚVOU V PRAZE

Na cestě na II. Světový kongres obránců míru ve Varšavě zastavili se v Praze dva římskokatoličtí kněží P. Jean Boulrier z Paříže a P. Andrea Gaggero z Janova.

V pondělí dne 13. listopadu poctili svou návštěvou také Kněžský domov, který si důkladně prohlédli a potom setrvali v delším přátelském rozhovoru, kterého se zúčastnili Spectabilis Prof. Dr V. Šanda, ministr P. Josef Plojhar, Prof. Dr František Kotalík a j. Požádali jsme oba vldpp., aby napsali pozdrav našim čtenářům. Jejich slova přinášíme v originále i v překladu.

Io saluto con tutto il cuore il clero cecoslovacco che ho avvicinato un poco in occasione del secondo Congresso Mondiale della Pace a Varsavia. Sono venuto dall'Italia e vorrei portare a Voi tutti, Sacerdoti Cecoslovacchi la voce del popolo cattolico italiano, che vive in una condizione di grande povertà dopo de terribili conseguenze di una folle guerra voluta ed imposta dal Governo Fascista. Noi cattolici italiani gridiamo a Voi perchè ci aiutate a risolvere senza esitazioni il problema della pace non solo per evitare le inconcepibili conseguenze di una guerra, ma anche perchè pensiamo che la pace sia il primo fondamento per il cammino verso l'amore. Noi siamo stanchi di odiare e siamo stanchi di parole di pace sempre illusorie. Abbiamo bisogno di pace per riuscire finalmente ad amarci o almeno per avere finalmente il tempo di pensare all'amore. Se voi ci aiuterete in questa battaglia non solo ci solveremo noi stessi da nuove distruzioni, ma salveremo anche la fede e l'unità della Chiesa a degli uomini.

P. Andrea Gaggero Genova-Italia.

Srdečně zdravím československé duchovenstvo, s kterým jsem se alespoň trochu seznámil u příležitosti druhého Světového kongresu míru ve Varšavě. Přicházím z Itálie a rád bych Vám, československému duchovenstvu, umožnil slyšet hlas katolického národa italského, který žije ve veliké bídě, následku to šílené války chtěné a vnucené fašistickou vládou. My, italští katolíci, k Vám voláme, abyste nám pomohli bez prodlení vyřešit otázku míru. Věc míru není pouze předpoklad odstranit nepředstavitelné následky války, ale je především základním kamenem k cestě vzájemné lásky. Jsou již nesnesitelné projevy o nenávisti, než právě tak nesnesitelné jsou všechny zcela neupřímné řeči o míru. Tolik potřebujeme míru, abychom konečně dospěli k vzájemné lásce, nebo abychom alespoň získali čas k vážnému přemýšlení o ní. Pomůžete-li nám v tomto boji, nejen se uchráníme před opětovným pustošením a ničením, ale zachráníme též víru a jednotu Církve i všeho lidstva.

La lutte pour la paix est ce „bon combat“ auquel Saint Paul exhorte les chrétiens. Si nous prions pour la paix - et nous devons le faire - comment pouvons nous ne pas lutter pour la paix? Ce serait faire de la prière une dérision qui insulte le ciel. La troisième guerre mondiale ne viendra pas comme un tremblement de terre, mais comme un crime contre l'humanité. Tout crime suppose des criminels.

Il faut que la volonté des peuples qui veulent la paix s'oppose aux desseins des criminels. Cette volonté pacifique inscrite au coeur des hommes de bonne volonté de tous les hommes, de toutes les races, de tous les climats de toute l'humanité, c'est la voix de Dieu au fond de leurs âmes.

Les combattants de la paix (zdůrazněno spisovatelem) n'ont pas d'autre programme: que Votre volonté soit faite!

Jean Boulrier 11 rue du Marché S. Honoré Paris.

Boj za mír je onen „dobrý boj“, ke kterému sv. Pavel vyzývá všechny křesťany. Jestliže se modlíme za mír - a my tak máme činit - jak můžeme nebojovat za tento mír? To by znamenalo, že naše modlitba je pouze výsměchem, který by stoupal až k nebesům. Třetí světová válka nebude pouhým otřesem celého světa, nýbrž se stane zločinem proti lidstvu. Každý pak zločin volá svého původce. Je proto třeba, aby vůle národů, toužících po míru, se zcela postavila proti úmyslům těchto původců zločinu a války. Mír je vepsán do srdce lidí dobré vůle, do nitra všech lidí, všech ras, všech zemí, celého lidstva - tento mír je hlasem Božím, vycházejícím z hloubi duše nás všech. *Bojovníci míru* mají jediné přání: Buď vůle Tvá!

NOVÝ ČLÁNEK VÍRY O NANEBEVZETÍ PANNY MARIE

Celý katolický svět uvítal jistě s velikou radostí, že sv. Otec Pius XII. v Milostivém létě na slavnost Všechny svatých (1. listopadu 1950) prohlásil „ex cathedra“, t. j. jako učitel a nejvyšší pastýř všech věřících, *nový článek víry o Nanebevzetí Panny Marie*, t. j. že tělo Panny Marie bylo po její smrti uchováno bez zkázy, vzkříšeno a vzato do nebes, kde se opět spojilo s duší Matky Boží.

Svátek Nanebevzetí Panny Marie slaví přes 400 milionů katolíků po celém světě podle liturgického kalendáře 15. srpna. Již na koncilu Vatikánském (r. 1870) žádali 204 biskupové o prohlášení tohoto obecně rozšířeného učení o Nanebevzetí Panny Marie za článek víry a uváděli pro toto prohlášení hlavně dva důvody, totiž její vítězství, které s Kristem dobyla nad smrtí a ďáblem, a její panenské Mateřství. To se opakovalo i později¹⁾. Sv. Otec Pius XII. se obrátil zvláštním listem z 1. května 1946 ke všem biskupům katolického světa s dotazem o žádoucnosti a vhodnosti prohlášení článku víry o Nanebevzetí Panny Marie²⁾. S prohlášením nového článku víry projevilou souhlas 98.2 procent katolických biskupů, zbývajících 1.8 procent vyjádřilo jisté pochyby o vhodnosti nového článku víry a o možnosti prohlásiti takový článek víry jako zjevenou pravdu.

V tomto článku předešleme nejdříve několik poznámek o *článku víry o Nanebevzetí Panny Marie*, potom uvedeme příslušné *důkazy* pro tento nový článek víry z *Písma sv. a ústního podání*, k nim pak u bohoslovců uváděné *důvody theologické*, a zakončíme jej *závěrem*.

Článek víry.

Nadpřirozené *zjevení Boží* představuje souhrn pravd víry a mravního jednání, které Bůh sám pokolení lidskému oznámil čili zjevil. Nestalo se tak najednou, nýbrž postupně podle chápavosti a potřeb lidstva. Podle doby rozeznáváme zjevení Boží *předkřesťanské* (Starý Zákon) a *křesťanské* (Nový Zákon): a) Už prvním lidem v ráji zjevil Bůh některé náboženské pravdy, na př. že Bůh je Stvořitelem nebe i země, dal jim přikázání v ráji a po pádu do hříchu jim slíbil Vykupitele. b) Další zjevení božské bylo dáno skrze patriarchy, Mojžíše a proroky. c) Poslední zjevení Boží přinesl světu Spasitel světa, Ježíš Kristus a apoštolové. Zjevení Boží bylo Ježíšem Kristem a apoštolů skončeno.

1) Srv. G. Hentrich-R. G. de Moos, *Petitiones de Assumptione corporea B. V. Mariae in caelum definienda ad Sanctam Sedem delatae*, 2 tomi. Typis polyglottis Vaticanis, 1942.

2) Text listu v čas. *Marianum*, 8 (1946), 284–85.

Podle vůle Ježíše Krista má *Církev obecná* čili katolická uchovávat neporušeně všechny zjevené pravdy, všem lidem je hlásati a s přispěním Ducha Svatého je neomylně vykládati. Poklad všech zjevených pravd je tedy uchováván v Církvi katolické, která má podle zaslíbení Kristova trvati až do konce světa.

Zjevené pravdy jsou trojího druhu: a) Některé můžeme nalézt i poznati pouhým rozumem, na př. že jest Bůh, že duše lidská je nesmrtelná, že člověk má svobodnou vůli a pod. b) Jiných pravd by člověk sám nikdy nenašel, může však, když je Bůh zjevil, tyto pravdy poznati a je pochopiti, na př. hřích, věčnou odměnu a trest a pod. c) Některé pravdy nemůže rozum lidský ani nalézt, ani když mu byly zjeveny, je pochopiti, na př. že v jednom Bohu jsou tři božské osoby, že v Ježíši Kristu jsou spojeny přirozenost božská a lidská v jedné osobě a pod. Tyto poslední pravdy se nazývají tajemství víry.

Pravdy víry jsou co do věčného obsahu nezměnitelné, neboť vše, co pochází od Boha, jest na věky pravdivé. Růsti může pouze naše (subjektivní) poznání zjevených pravd, a to jak u jednotlivců, tak v celé Církvi.

A tak může Církev, t. j. její neomylný učitelský úřad, prohlásiti nový článek víry čili dogma (od řec. *δοκεῖν*, *dokein* - míniti, rozhodnouti). V tom spočívá rozvoj víry, o němž nutno pamatovati, že se netýká podstatného obsahu zjevených pravd, že tedy není změnou určité náboženské pravdy, nýbrž jejím lepším poznáním a objasněním.

Každá zjevená pravda, kterou Církev katolická jako takovou hlásá a k věření předkládá, jest článkem víry. Články víry jsou obsaženy v Písmě sv. a v ústním podání čili tradici, které představují prameny zjevení Božího. Nutno zde upozorniti, že všechny články víry nejsou obsaženy v Písmě sv., a to jasně a výslovně, některé jsou obsaženy pouze v ústním podání, a pokud se týče prvotního ústního podání, tedy mnohdy jen temně a zavinutě.

O všech zjevených pravdách lze dokázati a musí býti dokázáno, že Bůh je skutečně zjevil, že jsou tedy obsaženy v pramenech zjevení Božího, že jsou v soulase jak mezi sebou, tak i s pravdami čistě rozumovými. Krátký souhrn zjevených pravd a článků víry se nazývá vyznáním víry čili symbolem. Nejstarší vyznání víry je apoštolské, potom následuje nicejsko-cařihradské (325, 381), t. zv. athanasianské a trident-ské (1563), které bylo doplněno na koncilu Vatikánském (1869-70).

Předběžné poznámky o Nanebevzetí Panny Marie.

Poklad zjevených pravd, který zůstává stále týž, jest od učitelského úřadu Církve buď řádným nebo mimořádným způsobem během staletí vždy více vysvětlován. Tak na př. výslovně (explicite) věříme některé články víry, které dříve byly obsaženy v úkonu katolické víry pouze zavinutě (implicite), na př. článek víry o Neposkvrněném Početí Panny Marie, o němž bohoslovci před jeho prohlášením (8. prosince 1854) disputovali. Věřoucný rozvoj zjevených pravd s přispěním Ducha Svatého stále pokračuje. A tak byl i prohlášen nový článek víry o Nanebevzetí Panny Marie podle těla.

Katoličtí bohoslovci mnoho pracovali, aby ukázali, jak Nanebevzetí Panny Marie je obsaženo v pramelech zjevení Božího a jak tato výsada Panny Marie souvisí s jinými milostmi jí udělenými. Z bohoslovců, kteří ve svých spisech se ukázali více méně nepřiznivými k prohlášení článku víry o Nanebevzetí Panny Marie, buďtež uvedeni aspoň dva: A. Stolz O. S. B.³⁾ a J. Coppens.⁴⁾ Bohoslovci, kteří v poslední době psali o Nanebevzetí Panny Marie a souhlasili s prohlášením tohoto učení za článek víry, jsou na př.: P. Renaudin⁵⁾, Mattiussi⁶⁾, Panella⁷⁾, G. Hentrich-R. G. de Moos⁸⁾, O. Faller S. J.⁹⁾, C. Balić O. F. M.¹⁰⁾, L. Carli¹¹⁾, M. Jugie A. Ass.¹²⁾, L. G. da Fonseca S. J.¹³⁾, G. M. Roschini O. S. M.¹⁴⁾, C. Sträter S. J.¹⁵⁾ a četní jiní; k nim pak přistupují nespočetní autoři příruček dogmatického bohosloví z různých národů.

O podstatném předmětu Nanebevzetí Panny Marie čili o jeho rozsahu nebylo plné jednoty mezi bohoslovci. Někteří, na př. Al. Janssens, Lépicier, Lernerz a j., se domnívali, že podstatným předmětem této výsady je slavné vzkříšení Panny Marie. Jiní naopak, na př. Renaudin, Broussolle, Müller, Jugie a j., předběžné vzkříšení Panny Marie oddělovali od jejího

³⁾ Neue Dogmen (Benedikt. Monatschrift, 16 (1934), 181–201.

⁴⁾ La définibilité de l'Assomption (Eph. Theol. Lov., 23 (1947), 5–35.

⁵⁾ La doctrine de l'Assomption de la T. S. Vierge, sa définibilité comme dogme de la foi catholique. Paris 1913; Assumptio B. Mariae Virginis. Taurini-Romae 1933;

⁶⁾ Utrum corporea Virginis assumptio ad fidei depositum spectet. Aquipendii 1922.

⁷⁾ La Virgen en el misterio de la Assunción. Madrid 1931.

⁸⁾ Petitiones...

⁹⁾ De priorum saeculorum silentio circa Assumptionem B. M. Virginis. Romae 1946.

¹⁰⁾ De definibilitate Assumptionis B. Mariae in caelum. Romae 1945.

¹¹⁾ La morte e l'Assunzione di Maria SS. nelle Omelie greche dei secoli VII, VIII. Romae 1941.

¹²⁾ La mort et l'Assomption de la Sainte Vierge, Étude historico-doctrinale (Studi e Testi 114). Città del Vaticano 1944.

¹³⁾ L'Assunzione di Maria nella Sacra Scrittura. Roma 1948.

¹⁴⁾ Compendium Mariologiae. Romae 1946.

¹⁵⁾ De convenientia Assumptionis B. Mariae Virginis (Marianum, XII (1950), fasc. III, 270–84.

tělesného oslavení tvrdíce, že pouze to patří podstatně k odchodu Panny Marie, že totiž její tělo je spojeno s oslavenou duší, ať už Panna Maria ve skutečnosti zemřela nebo ne. Obojí mínění se snaží spojit Bittremieux¹⁶⁾, který rozlišuje Nanebevzetí Panny Marie ve smyslu abstraktním a konkrétním. Podle abstraktního smyslu jest podstatným předmětem Nanebevzetí tělesné oslavení Panny Marie, v konkrétním smyslu uzavírá v sobě i smrt. Avšak toto mínění, stejně jako první, předpokládá, že skutečnost smrti a tělesné oslavení Panny Marie jsou téhož stupně jisty, což nelze připustiti.

Názvu „Nanebevzetí“ se výslovně používá k označení tělesného oslavení Panny Marie. Odlišuje se od Nanebevstoupení, které přísluší jedině Kristu, který vlastní mocí vstoupil na nebesa. Nanebevzetí pak přísluší jedině Panně Marii, která prostřednictvím jí uděleného daru do nebes byla vzata.

O Nanebevzetí Panny Marie může býti uvažováno s dvojího hlediska: *historického*, pokud je to dějinná skutečnost, a s hlediska *theologického*, pokud je to milost čili výsada udělená Panně Marii. Zde máme na mysli pouze *theologické* hledisko a tážeme se, zdali z pokladu zjevení Božího lze a jak Nanebevzetí Panny Marie odvozovat. V dalším uvádíme *důkazy*, že pravdu o Nanebevzetí Panny Marie možno pokládati za *formálně zavinutě zjevenou* (veritas formaliter implicite revelata), která může býti tedy nepochybně prohlášena za *článek víry* (veritas definibilis).

Nutno také zkoumat, se kterou jinou výsadou Panny Marie těsně souvisí její Nanebevzetí podle těla, čili co jest blízkým ontologickým základem Nanebevzetí. Je jisté, že všechny ostatní výsady Panny Marie se zakládají na jejím božském Mateřství. Podobně i její tělesné Nanebevzetí. Je však otázka, zdali božské Mateřství Panny Marie jest ontologickým důvodem výsady jejího Nanebevzetí nebo je-li to některá jiná její výsada.

Důkazy pro Nanebevzetí Panny Marie.

A. Z Písma sv.¹⁷⁾

1. Především není nutno se zabývat příliš různými *symboly* (Eva, Sara, Ester a j.), *typy* (archa úmluvy) nebo *texty* S. Z. (Ž. 44, 10; 131, 8; Velep. 2, 10; 3, 6; 4, 8), neboť jejich doslovný (literární) smysl, ba ani smysl obrazný (typický) nepodávají biblický důkaz pro Nanebevzetí Panny Marie. Pokud tyto symboly, typy a texty vykládají sv. Otcové o oslavě a Nanebevzetí Panny Marie, jsou svědectvím ústního podání.

2. Na druhém místě jsou texty, z nichž možno odvoditi *pravděpodobný* důkaz vhodnosti Nanebevzetí Panny Marie.

Sem patří text Ex. 20, 12: „Cti otce svého i matku svou“ spolu s textem Lk. 1, 43, kde se praví, že Maria

¹⁶⁾ Eph. Theol. Lov., VIII (1931), 468.

¹⁷⁾ Srv. L. Gonzaga da Fonseca, uv. kn. 7 dd. G. M. Roschini, uv. kn. 459 dd.

jest „Matkou Páně“. Spojíme-li oba texty, můžeme z nich vyvoditi následující důkaz pro Nanebevzetí Panny Marie: Víme z Písma sv. (na př. Mt. 5, 17, Lk. 2, 51), že Ježíš choval ke své Matce city synovské úcty a lásky a zachovával čtvrté přikázání Boží. Avšak porušil by toto přikázání, kdyby mohl Pannu Marii uchovati před porušením v hrobě a bezprostředně ji vzkřísiti, aby byla spolu s ním v nebeské slávě – a nebyl by to učinil. Nuže, Syn Boží to učinil, uchránil ji před porušením v hrobě, vzkřísil ji a oslavil. Průkaznost tohoto důkazu neunikla sv. Otcům, kteří důsledně spojovali Nanebevzetí Panny Marie s jejím božským Mateřstvím.

Druhým textem je Zjev. sv. Jana 12, 1: „I ukázalo se veliké znamení na nebi: Žena oděná sluncem a měsíc pod nohama jejíma, a na hlavě její koruna z dvanácti hvězd.“ Tento text poskytuje důkaz nejen biblický, nýbrž i historický.¹⁸⁾ Podle exegetů „veliké znamení“ představuje současně Církev i Pannu Marii: podle jedněch na prvním místě přímo Pannu Marii, na druhém místě a pod obrazem Panny, Církev; podle jiných (pravděpodobněji) na prvním místě Církev pod obrazem Matky Boží. Je jisté, že některé rysy 12. kap. se hodí v doslovném smyslu na Pannu Marii, jiné zase osobně na Krista nebo obecně na Krista mystického, t. j. Církev.

Z uvedeného textu podáváme tento důkaz pro Nanebevzetí Panny Marie: V celé 12. kap. Zjev. sv. Jan popisuje boj pekla proti Církvi Boží, pod obrazem ne-

přátelství pekelného draka proti tajemné Ženě, které se odehrává ve třech obdobích: a) drak se snaží pohltiti syna tajemné Ženy, avšak tento je vzat od Boha k jeho trůnu (v. 4-5); b) zklamaný drak obrátí svou zuřivost na Ženu, která však tajemně chráněna od Boha, utekla na poušť, na místo připravené od Boha, a tím unikne definitivně dábelskému pronásledování (v. 6, 14-15); c) drak, vida, že jeho útoky proti Ženě byly marné, obrátí svůj hněv proti „ostatním z pokolení jejího“, t. j. těm, „kteří zachovávají přikázání Boží a mají svědectví Ježíšovo“ (v. 17).

O tajemné Ženě se praví, že porodila syna, který bude ovládati národy „berlou železnou“, z čehož plyne, že tu jde o Mesiáše a jeho Pannu-Matku; tato se však odlišuje od těch, kteří zůstanou na světě se svědectvím Ježíšovým, t. j. od Církve bojující. A proto v tajemném útěku Ženy, t. j. Panny-Matky, na místo připravené od Boha, kde jednou provždy jest ušetřena pekelného pronásledování, nutno viděti Nanebevzetí Panny Marie spolu s narážkou na nějakou dějinnou událost nám neznámou.

Avšak nutno se tázati: týkalo se toto Nanebevzetí jen duše, nebo též oslaveného těla Panny Marie? Na to sv. Jan neodpovídá otevřeně, avšak dostatečně naznačuje, že tu jde o osobu lidskou s tělem a duší, kterou viděl v nebi jako královnu.

Také tyto uvedené texty, které poskytují jen pravděpodobný důkaz vhodnosti Nanebevzetí Panny Marie, ve světle výkladu sv. Otců a liturgie podávají krásný důkaz ústního podání. *Pokračování přístě.*

ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka

¹⁸⁾ Srv. M. Jugie, uv. kn. 14, 21 dd.

EXEGETICKY OBTÍŽNÉ MÍSTO VE SVATÉM EVANGELIU

(Mt 5, 32 a Mt 19, 9)

Jeden z nejtěžších exegetických oříšků je výklad omezujícího dodatku „excepta fornicationis causa“ (5, 32) a „nisi ob fornicationem“ (19, 9) v evangeliu sv. Matouše v Kristových slovech o manželství a jeho nerozlučitelnosti. Netřeba podotýkati, že vyřešení dodatku se dotýká kořene manželství a na odpověď čeká jak církevní právo, tak věrouka. Je známo, že církve protestantské a východní dovozují z tohoto omezujícího dodatku rozlučitelnost manželství pro cizoložství. Otázka se stala v posledních letech předmětem četných studií¹⁾ a pokusů o výklad, z nichž *řešení ve smyslu inkluzivním* nabývá dnes mezi exegety převahy. Pokusím se v tomto článku vyličit stav otázky, podat přehled výkladů a vyložit pravděpodobný smysl omezujícího dodatku Matoušova evangelia.

Souvislost a okolnosti Kristových slov.

Je uznanou hermeneutickou zásadou, že k nalezení správného smyslu některého biblického místa je třeba přihlídnouti k paralelním místům, a to v první řadě

k místům u téhož autora. Z toho, že Duch svatý je hlavním původcem Písma sv., vyplývá, že pravda na jednom místě Písma sv. nemůže odporovati pravdě jiného biblického místa.

¹⁾ A. Ott, Die Auslegung der neutl. Texte über Ehescheidung, Münster 1910. – A. Ott, Die Ehescheidung im Mt-Evangelium, Würzburg 1939. – F. Vogt, Das Ehegesetz Jesu, Freiburg 1936. – K. Staab, Die Unauflöslichkeit der Ehe u. die Ehebruchsklauseln (Festschrift Eichmann), Paderborn 1940 (str. 435–452). – K. Staab, Zur Frage der Ehescheidungstexte im Mt-Evangelium, Zeitschrift f. kath. Theol. 67 (1943), 36–44. – J. Sickenberger, Die Unzuchtsklausel im Mt-Ev., Theol. Quartalschr., Tübingen 1942, str. 189–206. – A. Allgeier, Die crux interpretum im nt. Ehescheidungsverbot, Angelicum 20 (1943), str. 128–142. – U. Holzmeister, Die Streitfrage über die Ehescheidungstexte bei Matthäus 5, 32; 19, 9. Biblica 26 (1945), str. 133–146. – A. Tafi, „Excepta fornicationis causa“ Verbum Domini 26 (1948), 18–26. – T. Schwegler, De clausulis divortii Verbum Domini 26 (1948), 214–217. – M. Brunec, Tertio de clausulis divortii, Verbum Domini 27 (1949) 3–16. – J. Bonsirven, Le divorce dans le N. T., Tournai 1949

Vedle dvou textů v evangeliu sv. Matouše (5, 31–32; 19, 3–9) i u druhých synoptiků je výrok o nerozlučitelnosti manželství (Mr 10, 11–12; Lk 16, 18), avšak bez Matoušova omezujícího dodatku.

Kdy pronesl Kristus slova o manželství? V kázání na hoře (Mt 5, 31 n.) či při poslední cestě do Jerusalema před utrpením (Mt 19, 3 n.)? Připustíme-li velmi pravděpodobný dohad, že Horské kázání je umělelou skladbou Matoušovou (jsou zde Logia Ježíšova, která byla pronesena při různých příležitostech), pak ze srovnání s paralelním místem u sv. Marka byla Ježíšova slova o nerozlučitelnosti manželství pronesena spíše v souvislosti s devatenáctou kapitolou Matoušova evangelia, když totiž přišli k Ježíšovi farizeové, a chtějíce ho pokoušeti, pravili: „Je dovoleno člověku propustiti svou manželku z kterékoliv příčiny?“ (Mt 19, 3.) Ježíš jde ke kořenům věci. Jeho odpověď ve věci nerozlučitelnosti manželství je jasná. Potvrzuje ji a zároveň ukazuje, jak nerozlučitelnost odpovídá prvotní vůli Stvořitele, který stvořil dvě různá pohlaví, aby je spojil, a tak zajistil pokračování lidského pokolení na zemi. On jim odpověděl: „Což jste nečetli, že Stvořitel na počátku stvořil lidi jako muže a ženu a řekl: „Proto opustí člověk otce svého a matku svou a přilne k své manželce a ti dva budou jedním tělem“? Nejsou tedy již dva, nýbrž jedno tělo. Proto co Bůh spojil, člověk nerozlučuje!“ (Mt 19, 4–6.)

Tím však nebylo odpověděno na úskočnou otázku farizeů. Ti chtěli znát stanovisko Ježíšovo k lístku zápuďnému a důvody, pro které by bylo dovoleno propustit manželku. Proto jejich nová otázka: „Proč tedy přikázal Mojžíš dáti (ženě) propustný lístek a propustit (ji)?“ (Mt 19, 7.)

Abychom porozuměli úskočnosti otázek, je nutno si uvědomiti židovské názory té doby na manželství a rozluky. Podle zákona Mojžíšova (Deut 24, 1–4) směl muž propustit manželku jen v tom případě, shledal-li na ní 'ervath-dábhár, t. j. ošklivou věc. V takovém případě měl muž právo dáti manželce lístek zápuďný a propustiti ji ze svého domu. Již dávno před Kristem byly spory mezi rabíny o tom, co je „ošklivou věcí“ a co je tedy dostatečným důvodem pro manželskou rozluky. V době Kristově zaujímaly dvě školy protichůdné stanovisko. Stoupenci přísnější školy Šammajovy dovolovali rozluky pro cizoložství, stoupenci mírného rabbiho Hillela dovolovali rozluky z kterékoliv, třeba i nepatrné příčiny. Proto otázka farizeů: „Je dovoleno člověku propustiti svou manželku z kterékoliv příčiny?“ Ať už tedy položili otázku hillelovci nebo šammajovci, byla to otázka úskočná. Připustí-li rozluky, bude si odporovati, nepřipustí-li, bude v rozporu se zákonodárstvím Mojžíšovým. Když Ježíš přešel jak stoupence Hillelovy, tak Šammajovy a obíral se vlastní podstatou manželství a jeho nerozlučitelností, mohlo se zdáti, že je v rozporu s Mojžíšem, a proto nová otázka farizeů: „Proč tedy přikázal Mojžíš dáti (ženě) propustný lístek a propustit (ji)?“ Ježíš odpovídá: „Pro

tvrdost vašeho srdce dovolil vám Mojžíš propouštěti vaše manželky; ale z počátku tak nebylo.“ (Mt 19, 8.) V odpovědi je znovu zdůrazněna nerozlučitelnost manželství, která odpovídá nejenom prvotnímu plánu Stvořitelovu, ale i přání Mojžíšovu, který pouze proto, aby zabránil většímu zlu, dovolil lístek propustný.

Cím však je jasnější nauka Kristova o nerozlučitelnosti, tím temnější je verš devátý pro slova: „Pravím však vám: Kdokoli propustí svou manželku - vyjma pro smilstvo (μη ἐν ἰ πορνείᾳ) - a vezme si jinou, cizoloží; a kdo si vezme propuštěnou, cizoloží.“ Stejná jsou slova Kristova v Horském kázání: „Já však pravím vám, že každý, kdo by propustil svou manželku - vyjma pro smilstvo (παρεκτός λόγου πορνείας) - uvádí ji v cizoložství; a kdo by propuštěnou pojal za manželku, cizoloží.“ (Mt 5, 32.) Omezující dodatek Ježíšův nemůže naprosto znamenat dovolnost rozluky v případě smilství. Doktrinální argumentace Kristova předpokládá uvedení manželství k prvotní svatosti a nerozlučitelnosti chtěné Bohem. Nestalo by se tak, kdyby Kristus dovolil rozluky, a tak mosaický zákon nezdokonalil. Kdyby Matoušova klausule dovolovala rozluky, prohlásil by Kristus nauku podobnou nauce Šammajově. Jasnou nauku o nerozlučitelnosti manželství dokazují paralelní místa ostatních synoptiků, hlavně sv. Marka. Jak sv. Marek, tak sv. Lukáš, píšíci pohanokřesťanům, omezující dodatek „vyjma pro smilstvo“, týkající se židů, vynechávají. Zaznamenávají jen to, co pro křesťany v Novém Zákoně je podstatné, t. j. Kristovo tvrzení o naprosté nerozlučitelnosti manželství.

Otcové a spisovatelé prvních křesťanských století, kteří tyto verše vykládají, jsou přesvědčeni o nerozlučitelnosti manželství i v případě smilství a cizoložství.

Jak tedy vyložit Ježíšův „omezující dovětek“?

Než uvedeme jednotlivé výklady, je nutno si dobře všimnouti *kritického řeckého znění Matoušových slov*.

U Matouše 5, 32 čteme: πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτός λόγου πορνείας.

V 19, 9 čteme: ὃς ἂν ἀπολύῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μη ἐν ἰ πορνείᾳ.

a) V obojím textu je substantivum πορνεία (Vulg.-fornicatio), t. j. smilstvo a nikoliv μοιχεία (adulterium), t. j. cizoložství.

b) V obojím textu je sloveso ἀπολύειν, t. j. odloučiti, rozvázati, propustiti a nikoliv jen χωρῖσθῆναι (1 Kor 7, 10–12), oddělit, rozvésti (manente vinculo).

c) παρεκτός = mimo, mimo to.

d) μή u Matouše 19, 9 je pouhý zápor a nikoliv ἐν μή.

Výklady Matoušova omezujícího dodatku.

1. Moderní nekatoličtí autoři (Weiss, Loisy, Harnack) se snaží dokázat, že slova jsou vsuvkou v Matoušově evangeliu. Kristus sice hlásal nerozlučitelnost manželství, ale Matouš ve svém evangeliu, aby vyšel vstříc požadavkům židů, kteří přijali křesťan-

ství, ale nechtěli se zřici rozluky při nevěrnosti manželky, nauku Kristovu zde změnil. Toto řešení nejenom odporuje nauce o neomylnosti Písma sv., ale je kriticky i historicky neudržitelné, jak správně píše G. Ricciotti: „Metoda jistě velmi pohodlná, která by se zde nadto velmi hodila katolíkům; ale také neodůvodněná, není-li podepřena - jak je tomu právě zde - žádným dokladem. Mimo to odporuje zásadě, podle níž těžší znění má mít přednost jako lepší před zněním snadnějším. Zde právě Matouš se svou zvláštní obtíží budí právem dojem, že lépe nám uchoval celek Ježíšových slov.“²⁾

2. Nejrozšířenější výklad mezi katolickými exegety je: Kristus těmito slovy dovolil rozvod, nikoli však rozluky (sv. Jeronym, Knabenbauer, Ricciotti, Sýkora, Col. ...). Výklad zdomácněl u většiny dogmatiků i církevních právníků, a přece je exegeticky i filologicky těžko udržitelný.

Z celé souvislosti (jak bylo výše ukázáno) je zřejmo, že farizeové pokoušejíce Krista chtěli od něho výklad 'ervath-dábhár, čili vyjádření, je-li stoupencem Šammajovým nebo Hillelovým. Položivše Kristu otázku, neměli na mysli pouhý rozvod, nýbrž skutečné rozvázání manželského pouta za účelem uzavření nového manželství. Židé neznali právního zřízení dnešního rozvodu, a proto také v tomto smyslu odpověď Kristovu nemohli chápat. I filologicky je výklad neudržitelný, protože sloveso ἀπολύειν (jak je uvedeno v bodě b) v nejvlastnějším slova smyslu znamená rozloučení a ne rozvedení. Rovněž substantivum πορνεία (jak předpokládá výklad) neznámá cizoložství, nýbrž smilstvo. Z těchto důvodů dnešní exegese opouští tento výklad, který byl po celá staletí takřka všeobecný, a hledá nové cesty řešení.

3. Ze starších výkladů stojí za zmínku výklad sv. Augustina,³⁾ podle něhož slova παρεκτός λ. πορνείας mají smysl: „Nechme stranou případ cizoložství.“ Pak by však Kristus spor mezi hillelovci a šammajovci nevyřešil a neodpověděl na otázku farizeů. Tento způsob v otázce tak zásadní neodpovídá důstojnosti nejvyššího učitele, který v Horském kázání s takovou autoritativností prohlašuje zdokonalený zákon.

4. Nedostatkem výše uvedených řešení je, že neponechávají řeckým termínům jejich nejvlastnější smysl (smilstvo, rozloučení, zápor μή a nikoliv εἰ μή). Proto již v minulém století Schegg a Patrizi a po nich Cornely, Prat, Šanda a nejnověji Bonsirven vykládají Matoušovy verše: Kristus nejenom hillelovcům a šammajovcům, ale celému lidstvu slavnostně prohlásil nerozlučitelnost a jednotu manželství. Podle jejich výkladu dovoluje Ježíš propustit ženu (u sv. Matouše je substantivum γύνη, t. j. žena a ne manželka), která není pravoplatnou manželkou, nýbrž jen konkubinou. Tento výklad ponechává jednotlivým

slovům jejich nejvlastnější význam (smilstvo, rozloučení). Podle 18. kapitoly knihy Leviticus bylo zakázáno manželství v blízkých příbuzenských stupních, bylo smilstvím, a tak omezující dovětek se může týkat těchto zakázaných manželství. Podle tohoto výkladu druhá část verše: „Kdo by propuštěnou pojal za manželku, cizoloží,“ se již netýká propuštěné konkubiny, nýbrž manželky pravoplatné.

Ani tento výklad však nemůže plně uspokojiti, protože ze souvislosti je vidno, že jak Kristus, tak farizeové měli na mysli ty, kteří žili ve skutečném a platném manželství.⁴⁾

5. V posledních letech věnují exegeté znovu pozornost Matoušovu dodatku a pokoušejí se vyložití verše ve smyslu inkusivním. Ani toto řešení není úplně nové a bude tomu bezmála sto let, co J. N. Oislinger se pokusil o inkusivní překlad Matoušova dovětku: „Kdo propustí svou manželku... i v případě cizoložství, a vezme si jinou, cizoloží.“⁵⁾ Jeho překlad a výklad v inkusivním smyslu zůstal ovšem bez povšimnutí, až se k němu vrátil v roce 1911 A. Ott a znovu v roce 1939 studii o manželské rozluce u sv. Matouše. Ottovy studie, hlavně s hlediska filologického, ještě více prohloubili F. Vogt, K. Staab a A. Allgeier,⁶⁾ takže se zdá, že tento výklad zvítězí.

Za základní text je nutno vzít Mt 19, 8 n., protože v této souvislosti byla pravděpodobně řečena Ježíšem slova o nerozlučitelnosti manželství. Kristově nauce o naprosté nerozlučitelnosti manželství by nejlépe odpovídalo, kdyby bylo možno přeložití dovětek: μή ἐπὶ πορνείᾳ „ani ne v případě smilství“, t. j. ve smyslu inkusivním. A tento překlad možný je. Nesmíme zapomenout, že řecké evangelium Matoušovo je překladem z aramejštiny a že hebrejské וְאֵין odpovídající řecké částici μή v knihách Starého Zákona má někdy smysl „není dovoleno“ (Est 8, 8; Esd 9, 15; Paralip 5, 11). V Novém Zákoně možno uvést řadu míst, kde částice μή má smysl inkusivní, na př. u sv. Jana 13, 9 μή τοὺς πόδας, nejen mé nohy, nýbrž i ruce a hlavu. V epištole k Římanům 3, 8 výstižně překládá Dr P. Škrabal: „καὶ μή ποιήσω ἐν τὰ κακά. A neplatí to, co o nás roztrušuje a co podle některých říkáme: „Čiňme zlo...“ (srv. též Řím 14, 1; Gal 5, 13 a j.). Možno tedy se Staabem Matouše 19, 9 přeložit: „Kdokoli propouští svou ženu - ani pro smilstvo nesmí - a vezme si jinou, cizoloží.“

Jestliže tedy smysl základního textu u Matouše je inkusivní a ne exklusivní, pak nutně smyslem tomuto textu musí odpovídat i paralelní místo v Horském ká-

²⁾ Život Ježíše Krista, str. 446 (Praha 1947).

³⁾ Částečně též sv. Tomáš, sv. Robert Bellarmin, P. Lagrange T. Zahn.

⁴⁾ Tomuto výkladu je blízký výklad Döllingerův. Podle Döllingera Ježíš Kristus mluvil pouze o manželství židovském, vykládaje 'ervath-dábhár (Deut 24, 1 n.) o případu, kdy shledal muž po sňatku, že žena není pannou a že se dopustila smilství. Tohoto výkladu se přidržuje též Sušil v komentáři k evangeliu sv. Matouše.

⁵⁾ Die christliche Ehe, Schaffhausen 1852.

⁶⁾ Viz literaturu v poznámce 1).

zání (5, 32), kde evangelista používá částice *παρεκτός*. Protože výklad dovětku závisí právě na této částici, bude nutno všimnouti si textů LXX, Nového Zákona, papyrů, profánní řečtiny, kde a v jakém smyslu se tato částice vyskytuje. Protože se částice *παρεκτός* v LXX ani v papyrech nevyskytuje a v řečtině profánní velmi zřídka, je s hlediska čistě filologického nesnadno rozhodnouti, zda u Mt 5, 32 je částice ve smyslu inklusivním nebo exklusivním.

V Novém Zákoně se vyskytuje *παρεκτός* dvakrát, a to ve Skutcích apoštolských 26, 29 a ve 2 Kor 11, 28. V této epištole Pavlovi nepochybně ve smyslu inklusivním. Sv. Pavel vypočítává nejrozličnější druhy utrpení a ve v. 28 praví: *Χωρίς τῶν παρεκτός*, „Nehledě k jiným věcem (Škrabal), t. j. včetně jiných věcí, denní nával ke mně.“ Ve Skutcích je sice částice ve smyslu exklusivním, ale s hlediska mluvčího, t. j. sv. Pavla, rovná se negaci. Apoštol ve své obranné řeči před Festem praví: „Dej Bůh, abyste se stali takovými .. jakým i já jsem, kromě těchto okovů.“ Myšlenka Pavlova je jasná, přeje posluchačům obrácení, ale nikoliv, aby nosili pouta jako on. Smysl slov je „okovy nechme stranou“ - „okovy v úvahu nepřicházejí“.

Jestliže v tomto myslu přesložíme omezující dodatek v Horském kázání, bude překlad odpovídat základnímu textu Matoušově (19, 9) i Kristově nauce o naprosté nerozlučitelnosti manželství. Pak smysl Ježíšových slov v Horském kázání by byl: „*Já však pravím vám, kdo by propustil svou manželku - nechme stranou případ smilstva* (‘ervat dábhár nemá již více platnosti) - *uvádí ji v cizoložství; a kdo by propuštěnou pojal za manželku, cizoloží.*“⁷⁾ Že učedníci po této odpovědi Kristově byli přesvědčeni o naprosté nerozlučitelnosti manželství; o tom svědčí jejich slova: „Je-li to takové mezi mužem a ženou, lépe je neženit se“ (Mt 19, 10).

Exegeté i filologové se budou ještě častěji k tomuto omezujícímu dodatku Matoušovu vracet, a i když není naděje, že bude nalezena původní aramejská forma Matoušova evangelia, alespoň papyry, ve kterých by se vyskytovala částice *παρεκτός*, by mohly vnést nové světlo k výkladu těchto veršů.

ThDr Jan Merell

⁷⁾ Možnost tohoto překladu připouští Dr P. Škrabal v poznámce k Mt 5, 32, kde píše: Možno přeložit také: „Nehledě k cizoložství“, neb „ani ne v případě cizoložství.“

MARTYROLOGIUM SVÁTKU NAROZENÍ PÁNĚ

Na každý den církevního roku připadá některá význačná událost ze života svatých a světic Božích, již formou stručnou, ale často slovy přímo lapidárními připomíná martyrologium. Protože na svátek Narození Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista je čtení martyrologia zvláště významné, přinášíme jeho překlad od Spectabilis děkana bohoslovecké fakulty ThDr Vojtěcha Šandy, který doporučuje, aby se toto čtení zavedlo do našich chrámů Páně při slavné půlnoční mši svaté, a to před evangeliem, takže by mohl býti pořad asi tento: čtení martyrologia, čtení svatého evangelia, zpěv písně Narodil se Kristus Pán a potom teprve mše svatá.

Letopočty uváděné v martyrologiu nejsou ovšem přesné, neboť přesných se patrně nikdy nedopočítáme. Zajímavé jest, jak krásně je položeno narození Páně do středu lidských dějin.

Od začátku, kdy Bůh stvořil nebe a zemi - roku 5199 od stvoření a uvedení Adama a Evy do ráje podle počtu Hillelova - roku 2957 od potopy, kdy Bůh povodní vyhladil lidstvo a ušetřil Noema a syny jeho - roku 2015 od narození Abrahama v Ur, městě chaldejském - roku 1510 od Mojžíše a východu synů izraelských z Egypta - roku 1032 od pomazání mladého Davida na budoucího krále izraelského - roku 776 podle Řeků

čili ve 4. roce 194. olympiady - roku 752 od založení města Říma - roku 312 podle syrského letopočtu nástupců Alexandrových - roku 167 od povstání kněze Mattatijáše v Modinu, jímž založeno poslední samostatné království židovské na domácí půdě palestinské - roku 63 od zrušení tohoto království skrze římského vojevůdce Pompeja, čímž naplněno proroctví Jakubovo, že nebude odňata berla vládařská od kmene Judova, dokavad nepřijde Messiáš - roku 34 panování cizího idumejského krále Heroda v Jerusalemě - roku 30 panování římského císaře Oktaviána Augusta - když uplynulo čtyřiašedesát týdnů ze sedmdesáti předpověděných prorokem Danielem - v šestém období svéta - když naplněn byl čas - když celý okresek zemský se ocitl v pokoji a míru a ruch zbraní nakrátko utichl.

JEŽÍŠ KRISTUS, věčný Bůh a syn věčného Otce, chtěje svět láskyplným příchodem svým posvětit a když se byl počal z Duchu sv. a uplynulo devět měsíců od vtělení Páně, této noci v Betlemě judském z Marie Panny naroden jest a stal se člověkem. NAROZENÍ PÁNA NAŠEHO JEŽÍŠE KRISTA PODLE TĚLA.

Téhož dne sv. Anastazie, panny a mučednice, která za císaře Diokleciána, posledního velkého pronásledovatele křesťanů, když byla dlouho s jinými křesťany v zajetí držána na ostrově Palmaria blíž Neapole, dnešního dne ohněm upálena jest.

Taktéž v Barceloně ve Španělsku sv. Petra Nolasco, vyznavače a zakladatele řádu, jehož svátek se koná dne 31. ledna z rozkazu papeže Alexandra VII.

Taktéž v Římě v pohřebišti aproniánském sv. Eugenie, panna a mučednice, dcery sv. mučedníka Filipa, která po dlouhých mukách a útrapách dnešního dne mečem popravena jest.

Konečně v Nikomedii, v severových. Malé Asii, památka několika tisíc mučedníků, kteří na oslavu narozenin Kristových v tamním chrámu se shromáždili

a z rozkazu císaře Diokleciána, poněvadž nechtěli obětovati modlám, tamtéž uzavření, ohněm upálení a pod troskami svatyně pohřbení jsou, takže v týž den korunu mučednickou v nebesích obdrželi, v který Kristus ke spáse lidstva s nebe sestoupil. - A jinde jiných nesčetných svatých mučedníků a vyznavačů, jakož i svatých panen.

SOCIÁLNÍ POŽEHNÁNÍ SVÁTOSTÍ

Sedm svátostí - toť sedmero pramenů, z nichž prýští voda věčného života, jsou rourami, jimiž bývá nám rozváděna milost Ducha sv. skrze zásluhy Ježíše Krista.

Při vzácném vztahu milosti k přírodě jsou svátosti přizpůsobeny běhu života, jež krásně roubí. Na prahu života bývá člověk znovu zrozen k životu synovství Božího. Na konci dětských let, kdy drsný život nás volá do práce a bojů, bývá dospívající mládež posílena svátostí mužnosti. Jak přirozený život se udržuje stravou a v onemocněním léčí, tak i duši je připraven pokrm andělský a ve zpovědi lék milosrdného Samaritána.

Při volbě stavu, kdy se mladík rozhoduje, má-li jíti s nemnohými na kněze, anebo s mnohými voliti stav manželský, skýtá mu církev pro ten či onen stav milost. V nebezpečích smrti bývá duše posledním pomazáním přichystána pro život věčný. Tak provází milost člověka na všech cestách a přelomech života, od kolébky po hrob, nad celým jeho životem, od úsvitu až po večer září hvězdnaté nebe Boží lásky ve svátostech.

Svátosti tyto nejsou zde jen pro jednotlivce, nýbrž pro celou lidskou společnost, rodinu, obec, stát. Dvě svátosti stojí přímo ve službách sociálního žití, manželství, jež zachovává a množí přirozený život, a kněžství, jež chrání nadpřirozený život před vymřením. Ale i ostatní svátosti prospívají lidské kultuře a dohromady tvoří sedm sloupů, pomáhajících nésti sociální řád.

1. Křest.

Když stvořil Bůh nebe i zemi slovem svým, tu šestého dne pravil: „Učiňme člověka podle obrazu a podobenství svého.“ Tři božské osoby vtiskují člověku, této koruně všeho tvorstva, svůj obraz, činí ho zvláštním způsobem svým majetkem. Na křtu sv. Bůh trojjediný vchází s člověkem v úzký svazek a člověk slibuje Bohu věrnost. Slib křestní nám ukládá svatou povinnost, abychom svým životem, jednáním, myšlením, citěním, mluvením Boha veřejně vyznávali. Křtem sv. jsme se stali křesťany. Jako máme býti národovci nejen podle jména, ale i podle skutků, tak budme i křesťany, abychom byli hodni vznešeného jména Kristova.

2. Biřmování.

Druhá svátost je početí náboženské zletilosti. Křest položil jí základ, biřmování má ji vybudovati, dokončiti. Matrikové katolíci nejsou pokročilí, nýbrž zakrnělí, trpasličí, nehotoví katolíci - kostely, jež nebyly dostavěny a nyní tu stojí v rozvalinách. Biřmování, toť svátost náboženského pokroku a dospělosti a uděluje se u nás na přelomu do jinošských let. Právě v těch letech, kdy Pán zúčastnil se jako zletilý poutí do Jerusalema, kdy se postavil David ve jménu Páně proti Goliášovi, bývá i mládež naše vybavena silou shůry do boje proti nepřatelům spásy, jsouc pasována biskupem na bojovníky Kristovy. Svátost, vychovávající dobré křesťany, vychovává i dobré, dokonalé lidi. Proto je svátost biřmování nutnou svátostí pro život společenský.

3. Svátost oltářní.

Třetí svátost a vrchol prostředků milosti je svátost lásky. Všechn žár své lásky uzavřel Pán do ní. Její ustanovení je v rámci umývání nohou a velekněžské modlitby, v níž každá věta tluče tempem lásky Páně. Pán mohl svým učedníkům zanechat na památku svou hůl jako Aron, svůj plášť jako Eliáš, své jesle, svůj kříž, svůj obraz malovaný andělem, evangelium psané andělskou rukou. Jemu nešlo o věčnou památku. On sám chtěl zůstati osobně přítomen u lidí s bohatstvím svých zásluh. Tím se stává tato svátost příkazem osobního přispění na poli charity. Lékař je víc než lék, otec víc než dědictví, slovo útěchy víc než almužna. Zvláště tato svátost je svátostí lásky. „Tělo mé, jež za vás bude vydáno, krev za vás prolitá.“ (Mat. 26, 28.) Denně je svět ve znamení oběti mše sv. přinášené na památku Jeho „od východu až na západ“. (Luk. 22, 19.) Kéž by se všichni naučili u stupňů oltáře obětovati své rozmary, svá přání v domácím životě. Eucharistie je dále svátostí lásky k chudým. Spasitel se ubytoval nejen v kapli sv. Otce, ve velechrámech, nýbrž i v každém venkovském kostelíčku. U stolu Páně klečí chudí i bohatí, všichni se modlí: Chléb nás vezdejší dej nám dnes! Svátost oltářní je konečně svátostí pokoje, lásky mezi všemi stavy. U stolu Páně není žádných sociálních rozdílů. „Jedno tělo jsme, neboť všichni účastni jednoho chleba.“ (1. Kor. 10, 17.) Kéž všichni, kdož je přijímají, jsou jedné myslí, jednoho srdce!

4. Svátost pokání.

Je-li hřích hlavním pramenem bídy národů, je svátost pokání sociálním dobrodiním lidstva, chrání čistotu manželství, nedotknutelnost majetku, vychovává k povinnosti, a jak sám praví Voltaire: „Nejmocnější uzdou vášní!“ Sahá hluboce do svědomí a napravuje, léčí. Není rozhršení bez restituce (náhrady), odvolání pomluv, usmíření. Lidé rádi přehlížejí, podceňují hřích. Tak tomu bylo za časů Kristových, tak je tomu i dnes. Zpověď je velkým dobrodiním lidstva. Ve sv. zpovědi se připomínají každému křesťanu povinnosti lásky k bližnímu. Každý musí nejprve zkoumat sám, zda povinnosti své řádně plnil. Musí svých chyb litovati, je na sebe žalovati a pevně si umíniti, že již hřešiti nebude. Ve sv. zpovědi bývá napomenut, aby nadále plnil povinnosti k bližnímu, bývá mu připomenuto slovo Božského Spasitele: „Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim!“ Ano, zpověď je velikým dobrodiním lidstva, pramenem mnohých dobrodiní!

5. Poslední pomazání.

Slavný pohanský mudrc řecký Aristoteles napsal: „Ze všech hrozných věcí nejhroznější je smrt!“ Písmo sv. nazývá smrt „hořkou“. (Kráľ. 15.) Co činí smrt hořkou, jest úzkost před věčností, toto působí hřích. Člověk na smrtelném lůžku je největším ubožákem. Vše, co měl na světě nejradši, musí opustiti - i jeho nejlepší přátelé, v jejichž očích lesknou se slzy, už jen sbohem mu šeptají a naposled ruku na rozloučenou mu podávají. Nyní sám a sám se musí odebrati na dalekou cestu, z níž není návratu - na věčnost. Nikdo ho nedoprovodí, nikdo ho nepotěší, neposílí. Nedočkavě obrací své zraky ke dveřím. Koho očekává? Pán slyšel výkřik umírajícího lidstva: „Pane, zachraň nás, hyneme!“, a On, jenž nemocné, choré si zamiloval a Sám umíral v opuštěnosti, chtěl touto svátostí ulehčiti nejtrpčí hodinku. Pro lidi zdravé je svátost tato nábožensko-sociálním příkazem, abychom nenechali nemocného na lůžku bolesti samotného, nýbrž abychom ho vyvedli z temnot na světlo a závčas ho nechali zaopatřit, zavolali kněze. Ten přinese mu Boha, milého Spasitele, tichého, pokorného, zakrytého bílou hostií. A v této chvíli přijímá Toho, jenž volával: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím!“

6. Svěcení kněžstva.

Slova Spasitelova neměla dozníti jen v Palestině, kapka Jeho krve zaschnouti jen na skále Golgotě. I jiné země chtěly slyšeti slova života, choditi ve světle Jeho evangelia a čerpati ze zřídél Jeho milosti. Svěcením kněžstva bývají jeho učedníci ustanoveni, aby myšlenky Jeho velekněžského srdce dále rozvíjeli, slova Jeho úst k dalším ústům podávali a díla rukou Jeho dalším zprostředkovali. „Tak o nás sud každý, jako o služebnících Kristových a správcích Jeho tajem-

ství!“ (I. Kor. 4, 1.) Vlastním úkolem kněžským je správa svátostí se všemi sociálními užitky. Sociální ráz kněžství však ještě více vynikne, když patříme na kněze jako na prostředníka mezi Bohem a lidmi. Kněžství je velice vznešeným úřadem, úřadem nade vše povznešenějším. Všechny stavy na světě jsou ve službách života věčného, jediný kněz ve službách života věčného, všechny stavy jsou ve službách lidí, jediný kněz ve službách Boha. Celá duchovní správa je sociálním velečinem! Kdo odtrhuje lid od jeho kněží, dopouští se sociálního zločinu. Kněží jsou strážci mravního a tím i sociálního řádu. Náboženství, mravnost a pořádek patří tak úzce k sobě, že všude tam, kde šlapou po náboženství, odnáší to mravnost a pořádek. Proto nepřátelé náboženství jsou i nepřáteli státu.

7. Svátost manželství.

Poslední svátost v počtu je korunou prostředků, v sociálním smyslu: svátostí, jež se uděluje zároveň dvěma, posvěcuje posly tvůrčího požehnání, jako kněžství posiluje posly vykupitelského požehnání. Manželský svazek je buňkou lidské společnosti, kořenem veřejného života. Rodina je základem státu. Je-li rodina dobrá, dobře stojí i stát, je-li špatná, stojí i stát na špatných základech. Správně praví velký sociální papež Lev XIII.: „Rodina je kolébkou lidské společnosti a právě od rodinného krbu je často určen osud států. Pokud bude míti lidská společnost dobrou, křesťanskou rodinu, muž křesťanskou ženu, žena křesťanského muže, dívky křesťanské rodiče, a tím zase navzájem zvedené dívky, jimž je svato IV. přikázání Boží, potud stojí nerozborná hráz, o níž se rozbíjejí veškeré nevěrecké snahy nepřátel víry katolické. Svátost manželství je zvláštním požehnáním národům, ochranou před bacily národa! Nerozlučnost manželství chrání ženu a děti, je požehnáním pro rodinu!“

Jaká je tedy působivá moc sv. svátostí! Svátosti jsou trvalým spojením člověka s Bohem, tajemstvím mystického těla Kristova, studnicí milostí Ducha sv., výbornými prostředky k ozdravení křesťanské společnosti. Kdo pochopí, co sv. svátosti v církvi a ve světě působí, kolik hříchů a provinění zahladily, kolik trestných soudů od lidstva odvrátily, kolik nadpřirozeného života, ctností a svatostí na zemi štípily a k rozkvětu přivedly, kolik zásluh pro nebe jimi vzrostlo, kolik utrpení posíleno a potěšeno, kolik radostí se v duši rozvilo! Vskutku, sv. svátostmi se obnovuje tvárnost země a proměňuje v ráj, a nebe vděčí jim za svou krásu a ozdobu! Poděkujme Bohu za tyto prostředky milosti. Važme si jich a učme věřící lid, naši duchovní správě svěcený, hojně jich též užívejme! Nedejme, aby tyto proudy milosti kolem nás tekly a odplynuly nepoužity. „Pojďte všichni a čerpejte s radostí ze zřídél Páně!“

PhDr. a JUDr. Jos. Kasan

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

MÍR

*Mír nepřiletí k nám jak holubice,
ani nepřijde jak jaro nebo léto,
ani nezazáří jako ranní zora
- světový mír.*

*Nepřijde ověncem girlandami květů,
ani za blesku, ni pod mrakem,
nerozklene se jak pestrá duha
- světový mír.*

*On musí přijít jenom z vůle lidu,
jak krev nám musí tryskat z boku,
z našeho úsilí se musí zvolna rodit
- světový mír.*

*Jak plamen vyšlehnout
on musí z tuhé práce,
z mozolné ruky, ze společných kroků,
z halasu, volání všech lidí:
My chceme mír!*

*Jaroslav Iwaskiewicz
Z polštiny přeložil L. Hronek*

PROSINEC

*Po sněhu půjdu čistém, bílém,
hru v srdci zvonkovou.
Vánoční země je mým cílem.
Až hvězdy vyplovou,
tu budu blízko již. A budu ještě blíž,
až lesní půjdu tmou.*

*Tu ztichnu tak, jak housle spící,
a malý náhle, dětinný,
a v rukou žmole beranici,
včarován v ticho mýtiny,
tu budu blízko již. A budu ještě blíž,
svých slz až přejdu bystřiny.*

*Mír ovane mne, jak by z chléva,
v němž vůl a oslík klímají,
světýlka stříknou zprava, zleva,
noc modrá vzlykne šalmají,
tu budu blízko již. Ach, jsem tak
blízko již,
snad pastýři mne poznají - - -*

Fráňa Šrámek, Splav

MEDITACE

PROSTE A VEZMETE!

Tak se nám někdy zdá, když čteme životopisy svatých a dočítáme se tam o jejich vysokých stupních modlitby, jak dovedli netoliko na svých modlitbách vytrvati celé noci - ne dni, dni věnovali práci - ale taková i přivolati Boha na zem, vizme různá zjevení svatých, jež měli (což bylo jen plodem či odměnou jejich krásné modlitby), že oni tak činili jen pod dojmem mimořádných milostí, které jim Bůh udílel snad proto, aby byli svatými a že proto se nám toto přihoditi nemůže. Proč? Předně proto, že svatí nejsme - tak dalece jsme pokorní, abychom toto uznali, za druhé proto, že se svatými asi nestaneme, to konečně vysvětlá - bohužel - někdy z naší praxe. A tak míváme tyto záznamy o drahocenných darech modlitby jako něco, co vskutku je admirandum, ale ne immitandum. Ale když ono přece to tak zcela není! Podívejme se: zodpovězme si otázku, proč se lidé světšší nemodlí? Nemodlí se proto, že buď v Boha nevěří, a pak je to jen zcela logický následek jejich nevěry, anebo v Boha nedůvěřují, t. j. snad v něj věří, ale schází jim víra buď pravá anebo silná. Ale tyto předpoklady, pro které se lidé nemodlí, nemohou býti dány u nás. Vždyť který kněz vysloveně v Boha nevěří, který kněz aspoň v theorii nevěří v Boží dobrotu, velikost a moc? A přece vidíme, jak často se nám do modlitby nechce, bohužel ani pro hrozby se strany Boží, t. j. i kdyby to byl hřích. Jak bolestné to někdy je... Nuže, ptáme se nyní, proč? Proč i my se neradi modlíme, ač by to mělo býti pro nás vskutku ne něčím samozřejmým, ale v y t o u ž e n ý m. A tu odpověď zasahuje ne tak dogmatickou stránku naší víry, ta snad stojí jakž takž pevně, ale morální stránku. Morální stránku naší duše. A to je netoliko důvod, proč se někdo z nás nemodlí, ale i proč se někdo z nás poctivě a r á d modlí. V praxi, abychom byli struční, je to otázka ctnosti a hříchu, milosti či - Bůh uchovej - nemilosti v naší duši. Aby nám to vyniklo lépe, srovnáme si to na příkladě. Dejme tomu, že zdravý člověk má velmi rád určité jídlo, určitou zábavu a pod. Tyto své „koníčky“ miluje nade všecko. A hle, teď se stane, že onemocní. Poněhlu přestává ho bavit i to, co měl rád, nemůže se ani podívat na to, co ještě včera tak rád jedl.. Proč? Protože včera byl zdravý, a dnes je nemocen. Není to někdy s naší duší také tak? Uvažme, a pokud možno hodně hluboce - vždyť nejde zde o nějaký manévra a formalitu Duchovního pastýře, ale o spokojenost Nejdobrotivějšího Boha s naší duší - a tím i o naši spásu a stupeň naší blaženosti - uvažme, že je to až obdivuhodné, s jakou matematickou přesností přestává duši chutnati modlitba, vstoupil-li do ní h ř í c h. Neznáme to sami jen ze své pastorace, zvláště u mládeže, nýbrž i ze své vlastní praxe. A tu by nás to vedlo již ke krátkému závěru. Zkoumejme, jak daleko nám chutná modlitba, jak rádi se modlíme brevť, a pozorujme-li, že to není u nás tak slavné, tu se rozpomeňme na slova sv. Pavla čtená na první neděli adventní: „Bratři, je třeba, abychom již ze sna povstali.“ Rozhojňme milost ve svém srdci, očistme je ode všeho, co se Pánu na něm nelíbí a prosme v době adventní, aby dobrotivý Bůh vložil nám do našeho srdce tolik čistoty, aby také nám pak modlitba byla tím drahocenným nápojem či pokrmem, jako byla světcům a jako měl Bůh ve svém úmyslu, když nás zavazoval, abychom se modlili neustále. A je jisté, že ze všech darů, jež Bůh rád dává, dává nejraději dar modlitby...

P. Dominik Jirků OFM

TAJEMSTVÍ MARIINO

Maria je nazvána svatým Augustinem a je ve skutečnosti forma Dei, to znamená, že jen v ní se utvořil přirozeně Bohočlověk, a to znamená rovněž, že jen v ní se může přirozeně přetvořit člověk v Boha, pokud je toho schopna lidská přirozenost milostí Ježíše Krista.

Sochař může přirozeně vytvořit sochu dvěma způsoby. Buďto použije své dovednosti, síly, vědomosti a dobrých nástrojů, aby vytvořil obraz v beztvárné a tvrdé hmotě, anebo jej vyleje do formy. První způsob je zdoluhavý a obtížný, přivádí mnoho nehod. Stačí často jediný špatný úder dlátem nebo kladivem, aby se zkazilo celé dílo. Druhý způsob je rychlý, snadný a příjemný, téměř bez námahy a útraty, jen když je nástroj dokonalý a představuje věc přirozeně a když je látka, již používá, dosti tvárná a nijak se nevzpírá jeho ruce.

Maria je velký nástroj Boží, utvořený Duchem Svatým k přirozenému vytvoření Bohočlověka hypostatickým spojením a k vytváření člověka-Boha milostí. Nechybí této formě žádný rys božství. Kdykoli se do něho vrhne a nechá se volně zpracovati, přijímá zde všechny rysy Ježíše Krista, pravého Boha, způsobem jemným a přizpůsobeným lidské slabosti bez mnoha utrpení a námah, způsobem bezpečným a nemusí se bát šálení, neboť ďábel nikdy neměl a nebude mít přístupu k Marii, a konečně způsobem svatým a neposkvrněným, bez stínu nejmenší poskvrny hříchu. Ó, jaký rozdíl je mezi duší přetvořenou v Ježíše Krista cestami obyčejnými, která spoléhá jako sochař na svou zručnost a dovednost, a mezi duší docela tvárnou, jemnou, měkkou, která, nespolehající na sebe, vrhá se v Marii a nechává se v ní utvářeti činností Ducha Svatého. Kolik je skvrn, kolik chyb, kolik temnot, kolik klamů, kolik přirozeného a lidského je v první a jak je druhá čistá, božská a podobná Ježíši Kristu!

Sv. Ludvík M. Grignion z Montfortu

ÚČAST KNĚŽÍ A CÍRKVÍ V HNUTÍ ZA SVĚTOVÝ MÍR

Druhý kongres obránců míru se měl konati v Anglii. Britská vláda znemožnila uspořádání kongresu v Sheffieldu. Zamítla visa celé řadě delegátů, mezi nimiž bylo také osmnáct delegátů Československa. I těm zástupcům mírového hnutí, kteří britská visa dostali, znemožňovala britská vláda vstup do země a účast na kongresu. Proto bylo rozhodnuto uspořádat mírový kongres v Polsku, jedné z lidově demokratických zemí, jejichž vlády i lid mají k boji za mír nejpřímnější stanovisko, protože mír je náplní celého jejich života.

Přinášíme projev p. ministra P. Josefa Plojgara na mírovém zasedání ve Varšavě, který pronesl francouzsky, v doslovném znění:

Snaha o mír je v samém věroučném základu všech křesťanských církví. Až do letošního roku šla každá církev svou cestou. Teprve luhačovická konference začátkem července t. r. se stala mezníkem v práci kněží a všech křesťanských církví pro mír. Této konference se účastnili zástupci křesťanských církví nejen z Československa, ale zástupci pravoslavné církve vedení metropolitou krutickým a kolomenským Dr Nikolajem, zástupci anglikánské církve vedení děkanem Johnsonem z Canterbury, polská římskokatolická delegace vedená P. Lempartym, maďarští zástupci vedení P. Baloghem, delegace z Německé demokratické republiky, Austrálie a ostatních států. Všichni přišli vyjádřiti svoje rozhodnutí, účastnit se společně práce po boku obránců míru a budovatelů nového, lepšího života, v němž nebude válek, bídy a utrpení. Po prvé v dějinách se sešli zástupci všech křesťanských církví, aby na nové široké základně si podali ruce k spolupráci.

Představitelé jednotlivých křesťanských církví do-

kumentovali jen to, co již dávno prakticky provádějí miliony pokrokových věřících celého světa. Dosvědčila to i slova canterburského děkana Johnsona, který měl možnost při své cestě do Austrálie a do Kanady poznat činnost křesťanů ve značné části světa.

V době, kdy nad světem se vznáší nová hrozba války, v níž se rozhoduje o stamilionech životů, vychází z luhačovických porad výzva ke všem křesťanům světa: „Ve jménu křesťanské lásky,“ praví se v ní mimo jiné, „spojte své síly se všemi lidmi dobré vůle, aby mír ve světě byl zachován.“

Křesťanské církve a kněží nastupují do nové, radostné spolupráce se socialismem. Uvědomují si, že je to imperialismus a kapitalismus, který žene svět do války. Budující socialismus nechce a nepotřebuje válku. Chce tvořit, chce stavět a to je možné jen v míru. Pro křesťana kteréhokoliv vyznání není nic krásnějšího než myšlenka míru. Přes všechny věroučné rozdíly všichni křesťané se hlásí k příkazu „Pokoj lidem dobré vůle“ a k posledním slovům Kristovým „Pax vobis“.

„Mír s vámi,“ ano, mír s námi, mír celého světa. Pro tento mír bojovat, tento mír budovat je úkolem všech věřících. Je to povinnost všech představitelů křesťanských církví, je to příkaz všem duchovním.

Všichni ti, kteří pochopili toto pravé křesťanství, se hlásí pod prapory obránců míru a stávají se jeho průkopníky. Na celém světě, na východě i na západě, vytvářejí tito pokrokoví duchovní podmínky pro rozkvět míru.

Podíl křesťanských církví na nejmohutnější manifestaci po míru, jakou bylo podpisování stockholmské výzvy, nebyl nepatrný. Všude tam, kde kněžstvo a církve správně pochopili své poslání, projeвили věřící

svoji touhu po míru i podepsáním stockholmské výzvy.

Naše československé duchovenstvo chápe již ve své většině svoji povinnost a své závazky k míru. Při nedávných krajských mírových manifestacích 15. října t. r. se podílelo i kněžstvo svým úsilím na zdaru. Ve všech chrámech byly slouženy mše sv. za mír a konány modlitby za mír. Účast kněžstva na mírových shromážděních a projevy kněží ukazují, že mírový program stává se pro církev den za dnem více skutkem a životem.

Ve službách míru plní křesťanství nejen své velké ideály, ale i ideály socialismu, s nímž chce jít v jedné frontě obránců míru.

Po dvou velkých válkách, v nichž trpělo všechno lidstvo, v nichž miliony životů byly zmařeny na frontách i v zázemí, nesmíme dopustit, aby došlo pro zájem několika málo imperialistů a kapitalistů k třetí světové válce. Stín války, který obchází světem, musí býti vypuzen světlem míru, jehož nositelem musí býti nejen každý duchovní, ale i každý věřící křesťan. Je potěšitelné, že křesťané bojující za mír si stále více a více uvědomují, že tímto bojem splňují a uskutečňují i vlastní a nejušlechtilější ideje své víry.]

Je mi ctí, že mohu jako předseda mezinárodního výboru křesťanských duchovních oznámit a prohlásit, že pokrokové kněžstvo stojí v předních řadách bojovníků za mír. Je mi ctí a potěšením, že tyto řady neustále rostou a že věřící následují své pastýře.

Víme, že nestačí se za mír jen modlit, ale že je třeba pro mír i pracovat i bojovat.

Úloha všech duchovních je velmi vážná. Naši věřící jsou spojeni svým duchovním životem se svými kněžími. A kněží plní své povinnosti k míru i tím, že využívají pro formování své práce všech možností, aby v harmonickém souladu s učením Kristovým uskutečňovali jeho odkaz v každodenním životě. Křesťanství svou aktivní podporou mírového hnutí se stává kladnou součástí nového života.

Každodenními modlitbami za mír, výzvami v kostelích, účastí na mírových projevech, přesvědčováním jedinců a celým svým životem nepřestanou křesťanské církve, kněží a věřící bojovat o mír. Ukazují světu, že chtějí budovat nejen svůj vlastní život, život své vlasti, ale život celého světa v míru pro šťastnější budoucnost všeho lidstva. Usilují o to, aby království Božího míru zavládlo nejen v duších jedinců, ale v životě všech lidí celého světa.

PROČ JSME KÁZALI O MÍRU

Proto, že zrovna tak upřímně ze srdce si mír přeje-me.

Proto, že se všemi lidmi dobré vůle bychom chtěli hlasitě volat do celého světa: „Zachovejte mír!“

Proto, že Ježíš Kristus je „Knížetem pokoje“ a my máme být následovníky jeho.

V breviáři se modlíme slova žalmu: „Bože, potři národy, které chtějí válku!“

Mnoho krásného a výstižného o míru a pokoji nacházíme v nauce křesťanské. Po staletí bylo toto učení hlášáno světu, a shledáváme, jak málo příkladu a poučení si z něho vzali křesťané pro praktický život. Uváděním evangelia ve skutky byl by svět ušetřen mnoha zhoubných válek a ani dnes bychom nežili v tak rozdvojeném světě.

Druhé tisíciletí křesťanství se schyluje ke konci. Tu se tážeme sami sebe, můžeme-li my křesťané ještě něco napravit, když čteme v knihách prorockých o času, půl času a plnosti času, který Bůh ve své prozřetelnosti vyhradil určitým dějům.

V odpověď nám přicházejí na mysl slova Kristova, když plakal nad zkázou, která měla postihnout město Jerusale: „Kdybys poznalo i ty, a to aspoň v tento den tvůj, co je tobě k pokoji ..!“ (Lk 19, 42) Shledáváme tedy i zde, že Jerusalemti měli vyhraněný určitý čas. Zajisté pronesl Kristus uvedená slova proto, že by nápravou byla odvrácena zkáza svatého města.

Kdybychom také my křesťané a kněží poznali aspoň dnes, co je nám a lidstvu ku pokoji!

Ku pokoji a míru neslouží sobecké shromažďování mamonu a usilování o nadvládu nad jinými, ale poctivá práce pro bližní čili pro kolektiv, neboť Kristus žádá milovati bližního jako sebe samého.

Nestačí tedy jen se odvolávat na to, že učení křesťanské je pro mír a nestačí za mír se modlit, ale je třeba též pro mír pracovat, o mír usilovat. Písmo svaté nás poučuje, že víra bez skutků jest mrtvá (Jak. 2, 20) a naši předkové říkali: Člověče, přičiň se a Pán Bůh ti pomůže.

P. Jan Slezák

Podle agentury Fides od konce srpna zničila americká letadla v Koreji:

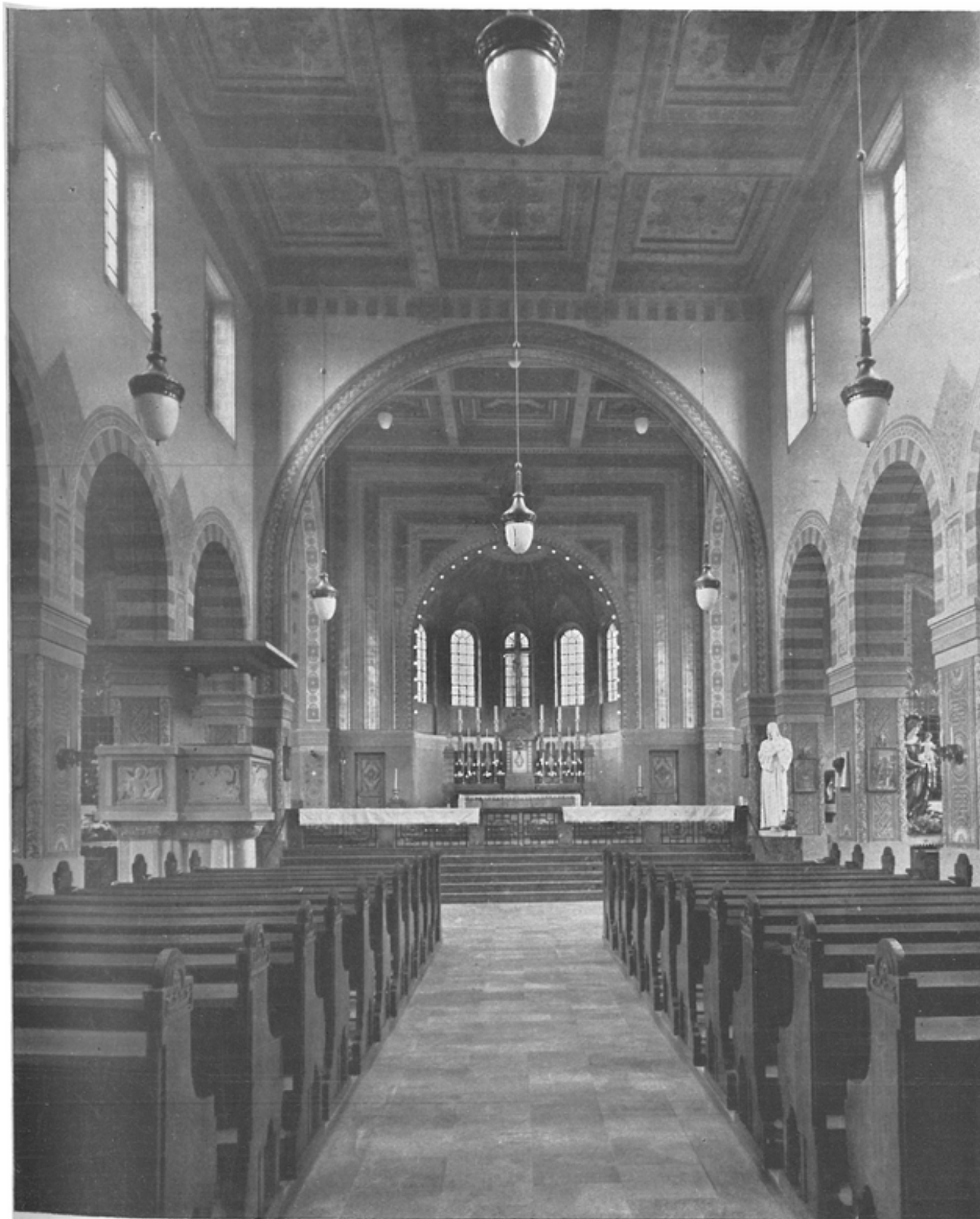
1. V Seulu katedrálu, arcibiskupství, seminář a klášter sv. Pavla de Chartres;
2. chrámy v Taijonu, Nonsanu, Kongju, Chonau, Antoung, Kiusen, Yetchou, Pohang, Waikan a Chinju;

3. kláštery položené v blízkosti těchto chrámů byly rovněž zničeny americkými bombardéry.

Dne 6. září byla Seulská katedrála nejsilněji bombardována. Po první vlně bombardérů se probořila.

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLO DRUHÉMU

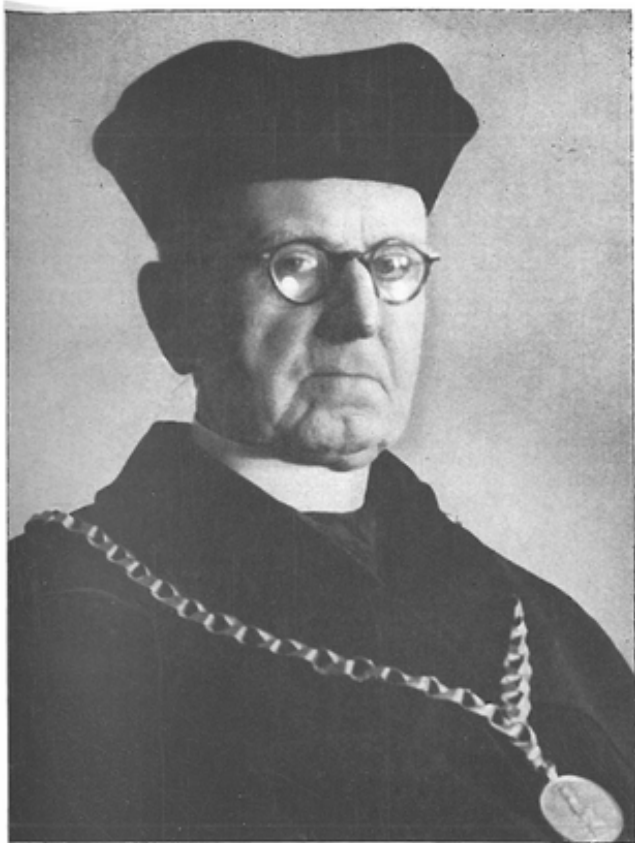
Pohled do seminárního chrámu Páně Římskokatolické Cyrilometodějské fakulty bohoslovecké v Praze.

Profesorský sbor Římskokatolické Cyrilometodějské fakulty v Praze.

Skupina bohoslovců v semináři Nového Zákona se naklání nad starými kodexy.

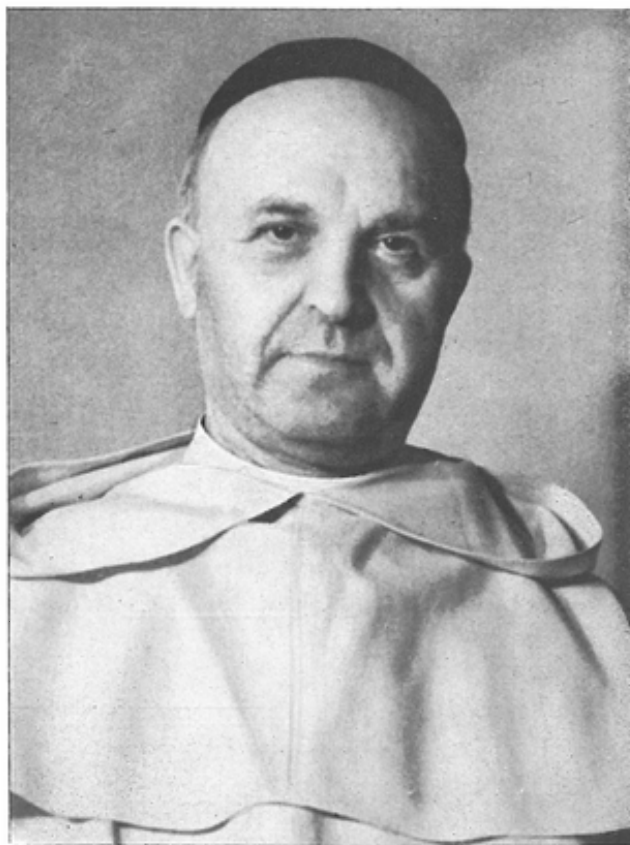
Spectabilis děkan ThDr Vojtěch Šanda.

Rektor semináře P. František Tripský OFMin.

Spirituál semináře P. Jan Lebeda.

Prefekt semináře P. Vincenc Straňák OP.

Generální vikář L. Hronek při instalaci.

Katedrála sv. Ducha v Hradci Králové při pontifikální mši svate

*V rozhovoru s ministrem zdravotnictví
P. Josefem Plojharem.*

*J. E. nřdp. biskup Dr A. Eltschkner promlouvá s novým
generálním vikářem.*

KATOLIČTÍ KNĚŽÍ ODHLASOVALI RESOLUCI K II. SVĚTOVÉMU KONGRESU OBRÁNCŮ MÍRU

Ve čtvrtek 9. listopadu bylo starobylé prostředí strahovského kláštera svědkem pracovní, ale zároveň i slavnostní schůze římskokatolických kněží, kteří v závěrečné resoluci pozvedli svůj hlas pro zachování míru a kterou čs. delegace bude tlumočit na zasedání II. Světového kongresu obránců míru ve Varšavě. Jednání, které zahájil ministr J. Plojhar, se z počátku zúčastnil světící biskup Dr. Ant. Eltschknér, gen. vikář Dr. B. Opatrný a během jednání se dostavil místopředseda vlády Zd. Fierlinger se svými náměstky.

V úvodu svého projevu ministr Plojhar zdůraznil, že není třeba na schůzi duchovních se zabývat zdůvodňováním oprávnění otázky míru a mírového hnutí, které dnes hýbe světem. Po trpkých zkušenostech dvou válek a u vědomí toho, že stále ještě existují lidé, kteří by chtěli připravit ještě hroznější třetí světovou válku, vyburcovalo se svědomí a aktivita lidstva celého světa. O míru se již dávno mluvilo, avšak pouze v intimních kroužcích idealistických intelektuálů, kteří zapomínali na to, že otázka míru je především otázkou celého lidstva. Mír se nevyřeší jenom přáním nebo modlitbou, ale prací a především bojem.

Poté promluvil ministr Plojhar o úkolech katolických duchovních při vybudování lepšího života v naší vlasti. Prohlásil, že je třeba zaujmout stanovisko k celému společenskému dění a všem jeho problémům.

Právě kněží musí zaujímat ke všem otázkám jasné, třeba i kritické, ale především jasné stanovisko, které by bylo v souladu se stanoviskem lidu. Heslem každého katolického duchovního se musí stát: „Z lidu a pro lid!“ Vždyť většina katolických duchovních z lidu pochází a jejich přední povinností je pečovat nejen o posmrtné blaho, nýbrž i o veškerý život svých věřících. Dále odsoudil ministr Plojhar nekatolický, byrokratický, jednostranný postup nadřazených úřadů, které zakázaly kněžím přijímat funkce, plnit důvěru svých věřících, hovořit s lidem o jeho veškerých problémech.

Náměstek předsedy vlády Zd. Fierlinger vzpomněl úspěšné konference katolických duchovních na Velehradě, která se stala bezpečným základem, aby se poměr mezi církví a státem úspěšně rozvíjel. Hnutí vlasteneckých kněží se úspěšně rozvíjí, ale to vyžaduje práci i osobní oběti.

Starý svět se rozhodně nevrátí a bylo by nelogické se domnívat, že socialistická myšlenka se dá na ústup. Jistěže budeme mít potíže, ale ty úspěšně překonáme. Nás musí posilovat víra v lid a jedině ten, kdo tuto víru má, může novému našemu světu prospět. Politika vlády vůči církvi je upřímná a poctivá a krok za krokem odstraňuje obtíže, které nahromadila nepřátelská propaganda. Takovým příkladem je vše to, co

TICHÁ NOC, SVATÁ NOC...

Roku 1818, kdy ještě plachetnice brázdily ponurou hladinu řeky Salzach, slavil nový vikář Josef Mohr svůj vjezd do malé farnosti Oberndorf. Byl to tichý, zbožný muž, který velmi rád vyhledával a navštěvoval chudé dřevěné chatrče lodníků. Tyto ubohé chatrče stály vedle sebe v hustých řadách, jakoby přilepeny na skalní stěny, tyto zčernalé domečky s tak malými okénky, že jimi takřka děcko nemohlo prostrčiti hlavičku, vzhlížely do světa pokryty černým zvětralým šindelem, a aby je horská smršť neodnesla, byly ještě zatíženy velkými balvany.

Byl mrazivý prosincový den. Prudký východní vítr se proháněl krajem jako zběsilý nezbeda, chladný, ledový, čečral svými perutěmi zamlklé vršky Hannsbergu, mělká Salzach vlekla líně před sebou drobnou ledovou tříšť tak pomalu a vážně, jako by se rozmyslela, má-li se ve svém věčném kolotavém běhu oddati libému snění.

Kostelník od sv. Mikuláše, který právě odzvonil klekání, dýchl si do ztuhlých rukou, zavřel za sebou na zámek dveře vedoucí k věži a odnášel svazek klíčů, jež měl připevněny na širokém řemeni, do pracovny pana vikáře. Tento seděl v příjemně zahřáté jizbičce u psacího stolu, pero, jež držel v rukou, čile poletovalo po

bílých arších papíru a občas vypustil ze své obstarožní dýmky do vzduchu mocné mračno kouře. Hodiny na stěně zpívaly svou monotonní píseň, jiskry v krbu tančily divným rejem nad suchým bukovým dřevem, jež pohlcovaly čisté zlatožluté plameny dravého ohně, a vikář v posvátné osamělosti snil a rozjímal. Pak opět vnořil dřevce do inkoustu, pokračoval v psaní, a když byl skončil, přečetl napsané znovu a byl se svou prací velmi spokojen. Velkými ráznými písmeny bylo napsáno na papíře, co právě proběhlo jeho myslí:

*Tichá noc, svatá noc
vše halí ve svou moc.
Jenom dvě znavené bytosti bdí,
v jesličkách spanilý chlapecek sní,
andělský mu zpívá chór.*

Tak vznikla tato slavná vánoční píseň, jejímž původcem byl prostý kněz z Oberndorfu. Tento zbožný sluha Páně netušil, že tato slova, jež se zrodila v tomto okamžiku na bílém papíře, jež tryskala z hloubi srdce nábožensky vroucného člověka, jednou zachvátí celý křesťanský svět.

Příštího dne, sotva se rozbřeslo, ozvalo se u farní brány prudké zazvonění. Před dveřmi stál sedlák, jeho vous byl celý bílý, šaty pokryté mrazivým jíním, jeho

se nakupilo kolem theologické fakulty, ale tomu je třeba se bránit. Máme katolický tisk; musíme se starat, aby byl dobrý, čtenáře zajímal a byl na výši.

Co však žádáme? Žádáme především, aby se duchovní zapojili do mírové akce, což vlastně už vysvítá z jejich poslání duchovního - mobilisovat lid proti válce. Žádáme, aby duchovní šli ruku v ruce s lidem, se socialismem, aby měli kladný poměr k budování. Jistěže nežadáme od duchovních, aby jejich fary byly politickými sekretariáty, aby se v kostelích kázalo o socialismu, aby před kostely věřící uzavírali socialistické závazky, ale vaše kázání necht' jsou účinná, spjatá se životem, necht' se životem inspirují, čerpají z něho. Chceme, aby se duchovní zapojili svým křesťanským způsobem do každodenní všední práce na podporu naší výstavby a žádáme konečně, aby duchovní byli dobrými rádci věřících. To ovšem znamená, aby kněz byl politicky na výši a té dosáhne, když poctivě bude též pracovat s lidovou správou.

Poté náměstek předsedy vlády na několika příkladech ukázal nesmyslnost počínání reakce, jako ku příkladu její pochyby v pevnost naší měny, a zdůraznil, že není objektivních příčin k rozpoutání války.

Po diskusi odhlasovalo shromáždění tuto resoluci:

Prožíváme dny a týdny mezinárodního napětí, kdy světová veřejnost je vzrušována americkou agresí na Koreji, remilitarisací Západního Německa a stálými hrozbami zbraní masového ničení. Svědomí křesťana se bouří proti nelidské bezohlednosti imperialistických válečných podněcovatelů, kteří by chtěli pro svoje obrovské zisky

přivodit na lidstvo nezměrné utrpení nové světové války. My, duchovní římskokatolické církve v Československu, cítíme spoluodpovědnost za osud lidstva před Pánem Bohem i před budoucím pokolením, a proto pozvedáme svůj hlas. Volali jsme po zachování míru na letošní konferenci v Luhačovicích a na Velehradě a protestovali jsme svým podpisem na stockholmské resoluci se stamili-ony lidí dobré vůle proti použití atomové zbraně.

V přítomné době, kdy se blíží zasedání II. Světového kongresu obránců míru, zdůrazňujeme tyto své protesty a cítíme povinnost podpořit co nejrozhodněji mírovou politiku naší lidové demokratické republiky. Prosíme Pána Boha, aby dal mír našim dnům, mír duším, mír rodinám, mír vlasti naší, mír mezi národy a vyzýváme své spolubratry i náš věřící lid, aby se všichni spojili k vroucím modlitbám za mír. Prosíme, abyste sloužili mše svaté za mír a svá kázání věnovali myšlence míru v neděli 19. listopadu, kdy vrcholí II. Světový kongres obránců míru v Sheffieldu.

Mír je pro nás výrazem úsilí o Království Boží na zemi, základem života, práce i budování naší vlasti. Svou usilovnou prací a podporou současného budovatelského úsilí našeho pracujícího lidu chceme jej upevnit. Radujeme se z toho, že síly míru nezadržitelně rostou, že jsou mocnější nežli síly války a věříme pevně ve vítězství veliké věci míru.

Zdravíme upřímně II. Světový kongres obránců míru a stavíme se za jeho ušlechtilé cíle, které se shodují s evangeliem lásky a pokoje Ježíše Krista. Kéž Bůh žehná všem, kdož pracují pro mír! JVS.

deh byl nepravdivý. Bylo zřejmo, že spěchal a poselství, které přinesl vikáři, bylo opravdu smutné.

Asi hodinu od Oberndorfu leží vesnička Arnsdorf. Zde zastával řídící F. X. Gruber svůj odpovědný úřad. Mnohou písničku, kterou mu poslal dobrotivý vikář, zhudebnil a díky svým hudebním znalostem stal se varhaníkem v oberndorfském kostelíku.

Před několika roky si přivedl milý pedagog do svého domu tichou, skromnou žinku - dvouletý chlapec se tou dobou proháněl po pokoji - ale paní byla těžce churavá a zpráva, jež byla vikáři doručena, věštila, že se blíží její poslední hodinka.

Co nejrychleji se připravil vikář na cestu do Arnsdorfu. Měkký bílý koberec sněhový pokrýval daleko široko kraj, nesčetné křišťálové vločky, paprsky bílých hvězdiček poletovaly mrazivým vzduchem a snášely se neslyšitelně na ztuhlou zem. Již spatřili obrysy kostelní věže, dojížděli k prvním domkům Arnsdorfu.

Jakási temná postava přeběhla přes silnici. Byl to místní farář, již se oba kněží poznali. „Přicházím od tamtud,“ pravil duchovní pastýř a ukázal na školu. „Dobrá paní dožila, zesnula tiše, smířena s Bohem.“ A srdečným stiskem ruky loučil se s vikářem. Věděl dobře, jak velice miloval jeho spolubratr malou rodinu řídícího učitele. S tlukoucím srdcem se blížil vikář ke školní budově.

U zdi domu byla opřena černá nosítka, která se ještě výrazněji odrážela od obrazu bílé pohádky. Ze dveří vyšla právě selka, nesla na ruku učitelovic chlapečka. „Mamicta ajá,“ žvatlal maličký. Uvnitř klečelo několik starších žen v tiché modlitbě, v pozadí plápolaly svíce a ozařovaly matným leskem obličej mrtvé.

U lože seděl mladý učitel, tichý, němý, ztrnule se dívaje na své zhaslé štěstí. A nyní, kdy se chvějící ruka přítelova dotkla jemně jeho paže, vydral se z jeho hrudi těžký, bolestný vzlykot.

Od té doby každý den k večeru, kdy nebeská bář oživila miliony světél, ubíral se vikář do sousední zasněžené vesničky a hleděl svého přítele povzbudit a potěšit.

Týden před vánočními svátky přinesl mu vikář svou novou vánoční píseň a doufal, že se učitelovi podaří ji zhudebnit. Ale ten potřásl jen hlavou - „snad za několik let, ale nyní, pane vikáři, není možno, nemohu tak rychle vytvořit žádnou melodii,“ pravil. Farář však nechal svou báseň ležeti u něho na starém klavíru.

Přišel Štědrý večer. Když se na zem s padajícími soumrakem snášel velebný klid svaté noci, přicházely sousedky, aby malému sirotkovi připravily nějakou radost. Přinesly s sebou zlaté ořechy, krásná ruměná jablčka a velkého dřevěného houpacího koně, vše pěkně uspořádaly a na malém vánočním stromečku rozžehly několik svíček. Když nyní malý klučina vstoupil do pokoje a

HONORÉ DE BALZAC KONVERTITA

V literárních úvahách k stému výročí smrti nepřekonaného romanopisce Lidské komedie Honoré de Balzaca (1799-1850) nečtli jsme nikde zmínky o jeho kladném postoji ke katolické církvi. Můžeme ho s dobrým svědomím zařadit mezi konvertity pro jeho téžavé usilování o náboženskou pravdu za neustálých citových výhvěvů, v níž nakonec jeho život spočinul, aby se obnovil v Bohu.

Narodil se za jakobínské revoluce z otce bezbožce a volteriána, a ze světácké matky, jež se ráda bavila a požadovala po mladých mužích, aby se také bavili. Není jisto, byl-li Honoré pokřtěn.

Byl poslán do koleje do Vendôme, kde dostal „chuť na božskou přirozenost“, jak vypravuje v autobiografickém románu Louis Lambert, a vykonal první přijímání, při němž se jeho víra projevila sentimentální formou, charakteristickou pro jeho ducha a také pro dobu, zmiňovanou nábožností à la Chateaubriand.

Jako jinoch se stal kořistí racionalismu Cousinova a když začal psát, přiklonil se k módním protikřesťanským směrům, připojuje se ke kritice posmívající se náboženským pravdám a mravním zásadám.

Nebyl však nikterak přesvědčeným, neboť v jeho duchu zápasily a dlouho zápasily, směr rozkladného a popěračského skepticismu a směr touhy po objektivních pravdách a především po míru v Bohu lásky. Jeho díla nesou na sobě četné stopy - téměř rány - tohoto vnitřního zápolení, při němž duch se zmitá mezi

pirronismem a katolicismem, mezitím co obrací pozornost ke všem perspektivám a úchylkám na př. k magnetismu a okultismu, jež jsou náhražkou a uvádějí v omyly, avšak hlad Balzacův nenasytí.

Z r. 1824 je nedokončený traktát La prière (modlitba); avšak rozhodnější, třeba pozvolný vývoj ve směru víry se uskutečňuje mezi 1829 a 1836. V té době si umiňuje, že zjedná spravedlnost „nejkrásnější společnosti, jež byla kdy založena“ čili Tovaryšstvu Ježíšovu, o němž píše Histoire impartiale des Jésuites (nestranné dějiny jesuitů), avšak přece se nevzdá používání slova jezovita, jak bychom česky řekli, ve smyslu opovržlivém, jak je zavedli Quinet a Michelet.

Když se život a dějiny církve, její ústavy a zákony seskupovaly s větší přesností a přitažlivostí, přistihl se někdy při modlitbě, takže spisovatel, který začal svou kariéru útoky na celibát, jal se velebit kněžství, mnišství, panenství, liturgii, manželskou cudnost, lásku k bližnímu, i když se úplně nezbavil těžkých stínů subjektivismu, zaviněného bezuzdnou pohotovostí tvůrčí fantasie a přímo způsobem svého hledání, konaného bez určitého cíle a bezpečných vůdců.

Roku 1850 se katolicky oženil v Polsku s katoličkou a po čtyřiceti letech přijal zase eucharistického Krista. Za několik měsíců potom zemřel v Paříži jako oběť přílišné práce. Arcibiskup Msgre Sibour mu poslal k úmrtnímu loži své požehnání a sopečný spisovatel zesnul s city katolické zbožnosti. J. B.

jasnými očima ztral udiveně na světélka, když radostně ručkama sahal po všech těch krásných dárcích, zabolalo učitele u srdce, musil odejít k oknu, aby zakryl své pohnutí. Tu náhle spočinul jeho pohled na svítku bílého papíru; byla to zapomenutá báseň J. B. Ježova. Vzal ji do rukou, přečetl si ji, zasedl ke klavíru a rozmáchl se k několika akordům. Zmocnila se ho bolestná vánoční nálada, polo v snění, polo při vědomí zahrál melodii k višňové krásné básni.

Pak přenesl v několika tazích melodii na papír, ukryl je do kapsy a vydal se na půlnocní mši svatou do Obernlorfu. Byla krásná vánoční noc, hvězdičky zářily na jasném nebi, sníh ostře chrčel pod tvrdými kročejemi chodců. Se všech stran spěchaly temné stíny s rozžatými svítilnami z domů, mrzivým nočním vzduchem prorážely do dalekého okolí rány z pušek a do mohutného chradu velkých zvonů blízkého města se mísily jásavě nalé zvonky kostelíků a kaplí. „Pokož lidem dobré vůle!“

Učitel kráčí cestou sám a sám. V Gastagu na jedné z největších ulic zářila mu vstříc osvětlená okna, všude ve všech domech oslavovali lidé příchod Božského dělátká. Z hospůdky na vršku vystoupily právě čtyři postav; tři z nich byly oděny zelenými řízami, s bílými širokými límci, s hnědými klobouky, po boku koženou nošnu a v ruce pastýřskou hůl. Čtvrtá měla dlouhý bílý

šat, bílá křídla a na hlavě zlatou korunu. Byli to pastýři, kteří chodíce dům od domu předváděli v místě oblíbené pastýřské hry.

Od náměstí zazníval veselý pochod. To garda lodníků v plné parádě pochodovala s hudbou do kostela. Před hlavním oltářem stáli dva nejstarší lodníci čestnou stráž, oblečení v dlouhý červený kabátec, v černé úzké kalhoty, bílé punčochy a v ruce hala partnu.

Slavná mše svatá začala. Celá obec tonula v tiché zbožnosti. Trubky a pozouny hřímaly jásavě při Gloria a Kředu, klenba venkovského kostelíka se otřásala, při obětování však nastalo náhle ticho.

Zpěváci na chóru užasli. Vždyť připravovali radostné Offertorium, nacvičili je, avšak nyní nebylo na stojících nic. Tu předstoupil učitel. Tiché, krátké preludium a pak zazněla po prvé kostelíkem nádherná píseň: „Tichá noc, svatá noc“, zpíváná krásným zvukným hlasem od samého tvůrce. Všichni bez dechu naslouchali, otáčeli se dojatě k chóru a k předstoupivšímu u oltáře nekravou obět, řinuly se žhavé slzy pohnutí po lících.

Jak pozoruhodné a nevyzpytatelné je řízení Boží! Jako při narození Božského Spasitele nejprve prostým pastevcům, pasoucím svá stáda na pohoří betlemském, byla tato radostná zpráva zvěstována, tak i tato nádherná píseň, již až dosud vítáme Jezulátko, zazněla po prvé chudým lodníkům na říčce Salzach.

JAN ZRZAVÝ, MALÍŘ KŘESŤANSKÉ VÍRY A LÁSKY

Životní dílo malíře Jana Zrzavého, který nedávno dovršil šedesátý rok svého života, lze snad nejvýstižněji charakterisovat slovy, jimiž on sám vystihl podstatu tvorby staroitalského malíře Giotta, s nímž ho přes časový odstup dlouhých století pojila nejužší vnitřní příbuznost: „Víra a láska, bezmezná pokora jsou tajemstvím tvého umění a moci... není třeba k umění uměti malovat, ale věřit a horoucně milovat.“ Ano, hluboká křesťanská víra, pokora a láska tvoří vnitřní náplň obrazů Jana Zrzavého, ať už je jejich vnější výraz jakkoli vývojově proměnlivý.

Sestoupíme-li až k prvním a nejhlubším zážitkům umělcova dětství, abychom tu našli síly, které pak po celý život ovlivňují směr jeho vývoje, nacházíme tu dojmy z krásy sice prosté, ale silné svou vnitřní opravdovostí: vesnický kostelík se svou výtvarnou výzdobou, mše svatá, hudba varhan - to jsou první zážitky, které se vrývají do mysli i do srdce samotářského hochy, syna řídicího učitele v Okrouhlici u Havlíčkova Brodu. A velmi záhy přicházejí i dojmy ryze malířské: biblická dějeprava se svými ilustracemi zvláštěního starobylého původu a prostoty, jež se zřetelně odráží v pozdější tvorbě umělcově, a zvláště pak svaté obrázky, jichž si Jan nashromáždil plnou krabici. A byly mezi nimi miniaturní reprodukce obrazů slavných Madon, děl starých italských mistrů. Tak již od nejútlejšího mládí vzniká v Janu Zrzavém touha vyjádřit vlastní výtvarnou prací svou lásku k Bohu. A je zajímavé, že to nebylo původně malířství, ale sochařství, jehož prostřednictvím se děly tyto první pokusy, jak nám vypráví sám Mistr: „Já jsem nejdříve nemyslel na to, že bych mohl být malířem. Já jsem chtěl dělat sochy, vyřezávat je ze dřeva jako Božetech.“ A s úsměvem dodává: „Ale měl jsem tupou kudlu a pořezal jsem se; ani modelovací hlínu jsem pak nesehnal, a tak jsem se sochařem nestal.“ V perspektivě celého dalšího malířského díla Zrzavého nelze však tuto dětskou touhu po plastickém výrazu považovat za pouhý chvilkový rozmar; vždyť nad jeho obrazy a kresbami se nelze ubránit dojmu, jako by postavy i předměty byly vykrouženy ze dřeva či vytesány a vyhlazeny z mramoru.

Malovat začíná Zrzavý již ve svých desíti letech a po třech rocích již pronáší své neodvratné rozhodnutí stát se malířem, rozhodnutí, jež ovšem naráží na silný odpor otcův. Na školách, jež v té době Zrzavý navštěvuje, jediné náboženství a kreslení dovede udržet jeho zájem; propadá na gymnasiu v Havlíčkově Brodě, propadá i příštího roku na reálce v Kutné Hoře, aby pak absolvoval měšťanku v Příbyslavi a Havlíčkově Brodě. Místo učení se plně věnuje malbě, neboť již příliš silně cítí své osudové určení. Jako kompromis mezi jeho tužbami a přáním rodičů po pevném životním zajištění je zvolena Uměleckoprůmyslová škola v Brně. A tu přichází na pomoc osudová událost, jež rozhoduje o dalším směru života: po půlroční návštěvě

vě školy připoutává těžká nemoc Zrzavého na půl roku na lůžko a vkládá lékaři do úst výrok, podle něhož Janův život nepřekročí dvacátý rok. Pod tímto dojmem povoluje otec svému synu uskutečnění jeho životní tužby. Jan Zrzavý odchází do Prahy, aby se stal malířem.

Navštěvuje nejdříve soukromé malířské školy, potom Uměleckoprůmyslovou školu v Praze, ale ani zde není uspokojen, neboť tu nenachází onu vnitřní náplň umělecké tvorby, po níž prahne jeho duše. Chodí do školy zcela bez zájmu, ale tím intenzivnější život prožívá ve svém soukromí; studuje v reprodukcích staré italské mistry, již se stávají jeho velikými láskami: půvabné Madony Raffaelovy, dokonalé kompozice Leonarda da Vinci, hluboká zbožnost Fra Angelica, a především fresky Giottovy, prosté až k primitivismu, ale tím silnější a bezprostřednější ve svém vyjádření křesťanské víry, ve které je ještě mnoho z vážnosti a přísnosti starokřesťanského umění. Ale především v těchto letech Zrzavý pro sebe objevuje bibli, v níž se zvláště noří do evangelia sv. Jana a jež se mu stává od té doby knihou nepostradatelnou. Začítá se i do stránek díla Zeyerova, kde nachází vroucnost náboženského citu v bohatém a pestrém rouchu orientální barvitosti, jež vzněcuje jeho výtvarnou představivost.

Po dvou letech je vyloučen ze školy a marně se pak snaží vstoupit na Akademii výtvarných umění. Po čtvrtém bezúspěšném pokusu o složení přijímací zkoušky radí mu prof. Hynais, aby se šel raději učit zahradníkem. Ještě jednou se pak Zrzavý podrobuje přání rodičů a vstupuje na obchodní školu, jež měla být základem jeho pevné civilní existence. Ale již po roce definitivně odchází z domova, aby se plně věnoval umění. Tím se skončil zápas o nastoupení životní dráhy, jež - započata snad již v nejútlejším mládí - vedla zákonitě k umělecké tvorbě, pojaté jako služba Bohu.

Nad celým dosavadním dílem Jana Zrzavého si uvědomujeme, jak je proniknuto křesťanským duchem a hlubokou vírou. Výraz této víry nacházíme i ve vlastních slovních projevech umělcových, z nichž chceme citovat jen jeho vroucí slova o sv. přijímání: „Přijímání mi dává sílu, sílu snášet samotu a chtít ji. Miluji tuto jednotu s Kristem... je největším štěstím, jehož jsem schopen. Ve skutečnosti nemiluji nikoho než samého Krista.“

Je samozřejmé, že nejvíce se hloubka tohoto náboženského citu projevuje v obrazech s náměty biblickými. Již ve svých devatenácti letech Zrzavý maluje Krista, v jehož pojetí lze zřetelně stopovat vliv starokřesťanského umění z katakomb - je příznačné, že už jako sedmiletý obkresluje reprodukce katakombálních maleb, z nichž zvláště obličej Kristův mu utkvívá hluboko v paměti. Odtud i jeho nábožný primitivismus, který nacházíme v celé jeho další tvorbě, slouče-

ný s nesmírně jemnou a čistou lyrikou. Tak vznikají jeho visionářské obrazy se zjeveními biblických scén: „Kázání na hoře“ s typickou hornatou, jakoby měsíční krajinou v pozadí, „Biblická krajina“, a především pak roku 1913 klasická „Svatá večeře“, neskonale dojemná ve své evangelické chudobě prostého večera-dla s řadou postav apoštolů kolem Ježíše, podobnou svou jemnou krásou květinovým kalichům.

Již dříve před tímto obrazem vznikly první kresby na motiv Poutníků emauzských a podle nich pak později byl vytvořen velký obraz, z něhož nad jiné výrazněji hovoří křesťanská prostota a pokora. V letech první světové války, pod dojmem strašného utrpení milionů lidí, maluje Zrzavý „Milosrdného samaritána“, dílo nekonečné lásky k trpícímu člověku. A jak nevzpomenout jeho „Zvěstování“, jež v několika podobách zobrazuje výjev anděla a Panny Marie; snad ještě nikde nebylo tak prostými prostředky dosaženo takového dojmu ryzí krásy, cudnosti a čistoty jako zde.

Po první světové válce přestává Zrzavý těžkou nemoc, jež znamená jistý obrat v jeho tvorbě. V dlouhých dnech, kdy se pohyboval na rozhraní života a smrti, začal hledět novými očima na tento svět. Pochopil, že vše kolem je tímž výtvozem Boží lásky jako sám člověk, že vše vychází z téže podstaty. Od té doby počíná i jeho zájem o malbu krajiny. Oblíbil si zá-koutí v Bretagni s opuštěným ostrůvkem, zemi chu-

dou a mlčící; takovou, jakou vždy hledal, „co nejméně změněnou rukou lidí, takovou, jak ji Bůh stvořil“. Ale vždy se odtud vrací domů, ke své vlastní zemi, bez níž nemůže trvale žít. I ji maluje, ty prosté domky a vesničky na Českomoravské vysočině, s červenými střechami, jakoby vyšlými z ruky lidového malíře. Tu je nejlépe patrné, jak je Zrzavý blízký lidovému umění, s nímž sdílí bezprostřednost a vroucnost citu.

A jako lidový malíř, jako staroitalský mistr i jako umělec z doby prvních křesťanů i malíř Jan Zrzavý pojímá své umění jako výraz křesťanské víry a lásky. „Co by mohlo být krásnějším dovršením životní práce než vyzdobit freskami či mosaikou nějaký kostel, tak aby zůstalo trvalé dílo...“, pravil nám ve dnech svých šedesátin. Bohužel sešlo zatím z velkolepé mosaikové výzdoby kostela sv. Jana Nepomuckého v Kostiřích, pro nějž Zrzavý pracoval po dva roky na návrhu „Posledního soudu“. Hotový návrh monumentální krásy zůstal nyní nevyužit k velké škodě našeho umění. Ale plný rozkvět umělcových tvůrčích sil opravňuje k naději, že velké dílo, dovršující životní práci, vykonáno bude. Jak tu nevzpomenout slov, jež před čtyřiceti lety, v době zápasů o své životní určení, napsal dvacetiletý umělec v dopise: „Nikdo, věrte mi, si nepřeje toužebněji vidět výsledek nynější mé práce než já - ale přes všechny překážky, posměch a potupu vytrvám a dobudu vítězství nad životem a uměním - abych, až předstoupím před tvář Krista, mohl říci: „Pane, hle, rozmnožil jsem hřivnu.““ *Dr Jar. Vácha*

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

Dr ANTONÍN CYRIL STOJAN

„Stojan se stane jednou slavným,“ prohlásil třídní profesor Mathia na kroměřížském gymnasiu, jakoby nadán prorockým duchem, když viděl, jak se pevně krystalisují vzácné povahové znaky mladého studenta. A nemýlil se! „Tatiček Stojan“, jak jej s láskou nazývá lid, se skutečně velmi hluboko vryl v paměť národa.

Narodil se v Beňově u Přerova dne 22. května 1851 jako synek řemeslníka. Pro své mimořádné nadání byl dán na nižší gymnasium piaristické v Příboře. Vyšší gymnasium ukončil maturitní zkouškou s vyznamenáním v roce 1872 v Kroměříži. Potom byl na vojně, ale současně chodil na přednášky theologické, aby konečně roku 1871 přijal kněžské svěcení v metropolitním chrámu sv. Václava v Olomouci.

Stojanovo první působení bylo město Šilperk na severní Moravě, později Příboř, Věřovice a Dražovice u Vyškova. Není účelem těchto řádků vyčerpání zcela všech činů tohoto velikého muže, ale není možno

také pomlčet o neúnavné horlivosti, kterou dovedl rozšířit na každém místě, a to činnost nejen duchovní, nýbrž i veřejnou - a je opravdu s podivem, jak bylo možno dostati do 24 hodin denně všechny záležitosti, práce a starosti, když přece musel také spát! Je známo na př., že když byl administrátorem ve Věřovicích, chodíval velmi často zpovídat do Příbora, který je vzdálen 3 hodiny cesty, častokrát pozdě v noci se vracíval opět domů, pracoval ve všech spolicích, častokrát za den i šestkrát řečnil, byl v mnohých spolicích čelným funkcionářem, starostou hasičů - a přece měl ještě čas na různé jiné záležitosti, studoval a vzorně se staral o svou farnost.

V Příboře ovšem plně rozvinul své schopnosti a nadání. Město bylo poněmčilé, a když se naskytla vzácná příležitost posílit českou baštu zřízením českého gymnasia na místě zrušeného německého, Stojanovo vlastenecké srdce zahořelo touhou po činech, nehleděl na překážky a obtíže - až konečně stál u mety

otevření nového chrámu věd se 150 českými studenty. Leč v poslední chvíli dochází zákaz od ministra Gautsche, Stojan se nevzdává, energicky zakročuje u samého ministra, on, prostý venkovský kaplan, ale ani tento zákrok nepomohl, leda k tomu, že se stal příliš nápadným a nežádoucím pro tyto dusivé a napjaté národnostní poměry, na vyšší rozkaz musí opustiti město, ale odchází jako vítěz - s diplomem čestného občanství - a s velikým uznáním, jak vyjadřuje diplom:

„Důstojný pane! Jsa vzorným a obětavým knězem, horlivým a svědomitým vychovatelem a otcem mládeže Vaší péči svěřené, jsa dále neohroženým a věrným bojovníkem za nezadatelná práva svého národa, jakož i obratným a vytrvalým pracovníkem v oboru veškeré duševní i hmotné činnosti lidské - získal jste si dlouholetým blahodárným a bohumilým působením svým tolik neocenitelných a vzácných zásluh o utěšený nynější rozkvět města Příbora, že Vás, důstojný pane, obecní výbor ve schůzi 17. listopadu 1887 jednomyslně svým čestným občanem jmenoval.“

Antonín Stojan odešel z Příbora a hned se zase pustil do nového boje. Arcibiskupská konsistoř již delší dobu vyjednávala s vládou o zřízení samostatné fary v obci Svěbohov, ale marně. Stojan se do toho vložil. Nejenže zajel do Vídně a vyjednával na příslušných místech, docela se dostal k audienci k císaři - a dosáhl všeho, čeho žádal. A. C. Stojan byl opravdovým vlastencem činem. Nemluvil jen o lásce k vlasti, ale celým svým životem a svými činy pracoval pro svůj milovaný národ a drahou vlast. Sotva se dověděl, že ve Václavově má býti otevřena nová německá škola Schulverein, již sbírá příspěvky a intervenuje, aby byla otevřena škola česká, ve Vyškově zakládá novou českou školu měšťanskou a kolik chvil svého života věnoval menšinám českým ve Vídni, to snad ani se spočítat nedá; sotva objevil nového českého kněze, který buď ve Vídni studoval, nebo tam byl jen na návštěvě, hned mu posílá soukromý list a prosí, aby zašel do kostela a věnoval se českému lidu ve Vídni.

Je zcela přirozené, že tento vlastenecký kněz si musel získati srdce lidu a že lid skutečně také za ním šel. Nejlépe se to projevilo při Stojanově promoci, na niž přišlo tolik lidí, že je ani aula pojmuti nemohla. „Našinec“ přinesl tuto zprávu:

„Promoce vldp. Dra Antonína C. Stojana podala velmi výmluvný důkaz, jaké lásce, přiznání a vděčnosti se těší tento ctihodný kněz vlastenecký po celé vlasti své. Mluví-li se o promoci, „sub auspiciis imperatoris“, může se o této promoci říci, že se dělá „sub auspiciis populi“, neboť tolik národa a tolik nadšení neviděli jsme ještě při žádné promoci na zdejší fakultě...“

Roku 1897 byl zvolen Dr A. C. Stojan za poslance do říšské rady a tato volba byla skutečně velmi nadšeně přijata a označována proto šťastnou, že „Dr Stojan jest jedním z oněch mála, kteří veškerou svou činnost veřejnou dali do služeb lidu hospodářsky slabých a kteří ze všech sil svých se snaží pomoci malému

člověku“. Je to totéž, jako kdybychom řekli dnes, že se bil za práva pracujícího člověka - a to poslanec Dr Stojan skutečně také dělal. Jestliže německý list, který jistě velmi nerad pronášel chválu na význačného českého politika, musel přinést článek, který dole cituji, pak musela býti Stojanova činnost skutečně věhlasná a pronikavá.

„Zvláště je nakloněn ‚malému člověku‘,“ píše Neues Wiener Tagblatt, „vše, co v parlamentě dýchá, ví, že Dr Stojan není sice ‚zlatým srdcem‘ Vídně, ale jistě sněmovny. Stane-li se něco některému sluhovi, má-li některý úředník nějakou nepříjemnost nebo chová-li některý zdánlivě nesplnitelné přání, na koho se obrací, s kým se radí a kdo jest to, jenž vždy se ujme ochotně a pomocně radou i činem stísněného? Pan poslanec Dr Stojan, v jehož dobře známé tváři jasně se zračí laskavost, dobrotivost a blahosklonnost...“

Jak však musela být vyčerpávající tato neúnavná činnost!? Kolik jenom dopisů bylo třeba denně vyříditi!? Už když byl ve Svěbohově, měl tak čilou korespondenci, že šel zábrzežský poštovník do pense a když byl Dr Stojan farářem v Dražovicích, musely být dány na poštu v Novém Rousínově dvě pomocné síly. Sám starosta vídeňský Dr Lueger záviděl Stojanovi jeho korespondenci a prohlásil, že on se tak četnou korespondencí pochlubiti nemůže.

A jaká to je korespondence?

Bolesti, nářky, prosby, žádosti. A Dr Stojan trpělivě sedí, pročítá, radí, přimlouvá se, těší a pomáhá. Není jediného dopisu, který by ponechal bez povšimnutí. Vše koná nezištně, nic nežádá a nepřijímá, sám platí poštovné a častokrát i kolky na žádosti... Ano, i své osobní příjmy věnuje potřebám lidu.

Dr Stojan však dostával i dopisy díky a žehnání. „Slovácké noviny“ uveřejnily jeden z takových dopisů vděčného žadatele, kterému bylo pomoheno intervencí vlasteneckého kněze a poslance Dr Stojana.

„Nemohu jinak, než Vám, dobrý tatíčku chudých nezaměstnaných, veřejně poděkovati. Byl jsem chudý, nepatrný student bez místa, čekal jsem na různé záznamy - až Vy jste se mne ujal. Dosáhl jsem chleba, třebas těžkého... Máte své činitele mezi lidmi všech politických stran, s úctou před Vámi smekne klobouk i robotník ozdobený červeným karafiátem. Vždyt jste pomohl každému, kdo Vás požádal. Mne jste se též neptal, zda jsem stoupencem nějaké strany, jen to jste se mne ptal, když jsem k Vám do Kroměříže přišel, zda mám hlad. A měl jsem.. Kéž se Vám vyplní sen o velké sjednocené Slavii. Nuž, sbohem, tatíčku dobrý...“

Jako člověk byl Dr Antonín Cyril Stojan prostý, otevřený, chodil po světě, jako by nosil své srdce na dlani. Všichni lidé - a zvláště drobný, chudý lid - mu byli bratřími a sestrami, které miloval svou nezlíbenou a účinnou láskou. A takovým zůstal Stojan i tenkrát, když dosedl na arcibiskupský stolec v Olomouci. Zůstal tatíčkem Stojanem, v jehož hrudi bilo srdce zpívající hymnus Bohu a drobnému božmu lidu...

Prof. P. Josef Beneš

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

ŘÍM

L'Osservatore Romano uveřejnil zprávu, že americký kardinál F. Spellman vyzval katolické duchovenstvo v USA, aby se hlásilo do řad vojenských kaplanů, zatím co se u nás semkli duchovní pod prapor míru. Tuto vůli křesťanů po zachování míru vyjádřil jasně i II. světový kongres obránců míru ve Varšavě, jehož se zúčastnilo 72 delegátů-kněží.

POLSKO

Polské katolické nakladatelství „PAX“ vypsal literární soutěž na díla, která by zachytila život katolíků na přelomu dvou epoch: té, která zapadá a v které katolíci horlili za vyrovnání nespravedlivosti, vyplývajících z kapitalistického systému, a té epochy, z které vítězně vzchází socialismus; soutěž se končí 15. února 1951 a za čtyři nejlepší práce se celkem vyplátí 400.000 zl., při čemž první cena bude 150.000 zl.

NĚMECKÁ DEMOKRATICKÁ REPUBLIKA

Farář Hildebrandt z Vogtlandu prohlásil, že úkolem německých věřících je bojovat za jednotu Německa, zmařit záměry podněcovatelů války a bojovat za trvalý mír.

Farář Zipfel ze Schwarzenbergu v německém Krušnohoří prohlásil: „Jako duchovní mám velikou odpovědnost za to, abych ze všech sil sloužil míru. Nesmí se stát, aby naše kostely, jež zůstaly v minulé válce ušetřeny, byly zničeny ve válce nové, nesmí se stát, aby byly ničeny domovy mírumilovných lidí... My křesťané musíme nejen hlásat, ale i uskutečňovat slova: Pokoj lidem dobré vůle na zemi!“

ČÍNA

„My, členové náboženských obcí v Pekinu, pevně odmítáme ozbrojenou imperialistickou agresi proti Tajvanu a na Koreji. Zvláště protestujeme proti svévolnému bombardování pokojných Korejců a ostřelování čínského území americkým letectvem.“ To se praví v prohlášení, které podepsalo několik tisíc duchovních a věřících různých církví v čínském hlavním městě Pekinu. Manifest dále pokračuje: „Tajvan je část čínského území a jeho osvobození se jednomyslně žádá čínským lidem... Hájíme stanovisko, že asijské záležitosti mají být vyřizovány asijským lidem.“

HOLANDSKO

Pomník umučenému katolickému novináři. V Tetteringenu v Holandsku konalo se na tamějším hřbitově slavnostní posvěcení pomníku katolického novináře Dr. Hoevena. Tento po dobu minulé války byl nacisty nejprve vězněn a potom popraven. Celá jeho vina spočívala v tom, že zaujal odmítavé stanovisko k Hitlerovi a k nacismu. Dr. Hoeven za svého života hrál významnou úlohu v kulturním životě Holandska, byl funkcionářem mezinárodní novinářské organizace.

EL SALVADOR

V středoamerickém státě El Salvador ještě v roce 1950 se museli salvadorští katolíci dožadovat zrušení zákona, podle něhož bylo katolickým duchovním odňato volební právo. Tento zákon duchovním rovněž zakazoval členství v jakékoli politické

straně a bránil jejich volbu do jakýchkoli veřejných úřadů. Taková je ve Střední Americe „náboženská svoboda“.

NĚMECKO

V sobotu 4. listopadu byl v berlínské státní opeře slavnostně zahájen první sjezd německých obránců míru, na němž svůj hlas po záchraně míru pozvedli i duchovní. Kongresu se zúčastnilo přes 1600 delegátů a hostů, a do předsednictva kongresu byl v rámci zahraničních delegátů jmenován ministr P. J. Plojhar.

Prvního sjezdu německých obránců míru se zúčastnili četní kněží katolické církve. Všichni vydali ke svým věřícím prohlášení, ve kterém je vybízeli, aby bojovali za mír. V prohlášení katolických kněží se zdůrazňuje m. j.: Podle našeho názoru myšlenka míru je jedinou základnou, na které se sejdou názory všech lidí. Proto vyzýváme všechny německé katolíky, aby účinně bojovali za úspěch mírového hnutí.

FRANCIE

Mírové hnutí nachází mohutnou odezvu i v kapitalistických zemích. V tomto čestném úkolu zaujímají vůdčí postavení také katoličtí duchovní.

Čelný francouzský deník „Témoignage Chrétien“ se dotýká této složité otázky úvodníkem tohoto znění:

„Osud světa, náš osud, se hraje současně na tisících šachovnicích. Ve veřejném mínění, v tisku, v rozhlasu, v biografiích, ve škole, všude tam, kde se provádí propaganda tak často lživá, hraje se o krach naší hospodářské struktury v nerovnováze obyvatelstva. Hraje se rovněž v našich nedbalých parlamentech, v našich stranických sporech, všude tam, kde se uplatňuje rasismus, nacionalismus a totalitarismus. Hraje se konečně i v našich srdcích roztrhaných a zatvrdlých.“

Je zbytečno pokoušet se to zakrývat. Boj za mír není tak jednoduchý. Je to denní boj na všech frontách. V prvé řadě válka není nevyhnutelně nutná: Jak jsme již několikrát zdůraznili, válka není nutná, ledaže by se celý svět domníval, že je nutná.

Náš optimismus se staví proti fatalismu i proti naivnosti a vychází z odporu proti válce a z důvěry v člověka. Máme za to až do poslední chvíle, že válce může být zabráněno. Odsunout ji o čtvrt hodiny znamená možná ji odsunout o několik dní či o několik roků. A během této doby v zápasu o mír bude pokračováno. V boji za mír katolíci musí být přítomni. Naše nepřítomnost na tomto poli je skandálem.“

Uvedený článek dotvrzuje toliko pravdu, že všichni katoličtí věřící veškerým zaměřením svého učení jak v životě veřejném, tak soukromém se přičiní, aby všechna mírová hesla stala se činy podporovanou skutečností.

ANGLIE

Dr. Barnes, anglikánský biskup v Birminghamu se vyslovil jednoznačně proti válce a žádá, aby státníci dělali politiku mírovou. Ve svém kázání poukázal na to, že jsou to velkopřemyslníci, kteří v zájmu zvýšení svých zisků podporují zbrojení. Anglikánský kněz z Brightonu D. W. Canbridge vyjádřil své přesvědčení, že Sovětský svaz nemá útočných úmyslů. „Jako občan a jako křesťan jsem přesvědčen, že mám pravdu,“ řekl ve své přednášce.

NÁŠ ZÁPISNÍK

DĚKAN A. SCHEFFER KAPITULNÍM VIKÁŘEM

Spišská šedelní kapitula po udělení předcházejícího souhlasu Slovenským úřadem pro věci církevní zvolila 26. října jednomyslně Andreje Scheffera, děkana v Lipt. Sv. Ondřeji, za kapitulního vikáře spišské diecése.

Nově zvolený kapitulní vikář Andrej Scheffer složil 31. října v Bratislavě do rukou pověřence Ladislava Holdoše, pověřeného vedením Slovenského úřadu pro věci církevní, zákonem předepsaný slib věrnosti Československé republice. Spolu s ním složili tento slib stálý zástupce kapitulního vikáře, ředitel diecéšní kanceláře kanovník Dr. Štefan Lach a zástupce ředitele Michal Beran.

Aktu složení slibu se zúčastnily jako hosté přední osobnosti církevního a politického života, m. j. pověřenec pošt Alexander Horák, pověřenec techniky Jozef Lukačovič, děkan Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Bratislavě Dr. Mikuláš Višňovský a vlastenečtí duchovní.

K slavnostní instalaci nového kapitulního vikáře došlo v neděli 5. listopadu za přítomnosti představitelů slovenského veřejného života v katedrálním chrámu Spišské Kapituly.

Po slavnostní mši sv. byla konference duchovních s představiteli politického a veřejného života, která se stala manifestací věrnosti a oddanosti slovenského vlasteneckého duchovenstva zájmům pracujícího lidu při výstavbě lidové demokratické republiky. Promluvil na ni pověřenec Ladislav Holdoš, pověřený vedením Slovenského úřadu pro věci církevní, a pověřenec pošt prof. Alexander Horák. Další projevy měli předsedové KNV v Košicích Michal Chudík a v Žilině Rudolf Strechaj. Za Cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu v Bratislavě promluvil děkan Dr. M. Višňovský. Za české duchovenstvo blahopřál novému kapitulnímu vikáři generální vikář z Hradce Králové L. Hronek a děkan pražské Cyrilometodějské fakulty Dr. V. Šanda.

KNĚŽ VEDE JZD

Do obce Herálce, okres Hlinsko, přistěhoval se v r. 1932 farář Josef Menšík. Obyvatelstvo v této malé vesničce žilo ve velmi těžkých poměrech a farář Menšík se snažil ze všech sil jim jejich úděl ulehčit. Pracoval na stavbě kostela jako zedník a povzbuzoval své věřící. Za okupace se zapojil do odbojové činnosti, organizoval a společně s majorem Orlovem stál v čele partyzánského hnutí skupiny „Pered“. Za své zásluhy byl odměněn vyznamenáním prvního stupně. Hned po osvobození se zapojil do budování naší lidové demokratické republiky. Již v r. 1948 se stal zakládajícím členem JZD, pracoval jako pokladník. Dnes pod jeho vedením vstupuje JZD v Herálci do III. typu společného hospodaření.

VLASTENECKÝ KNĚŽ PŘEDSEDOU MNV

V obci Kostelní Myslová na okrese Třešť je předsedou MNV farář P. Hlaváč. V lidové správě pracuje od r. 1945, nejdříve jako místopředseda. Při nedávné reorganizační mu projevila převážná většina občanstva opět svou důvěru a byl zvolen do čela obce.

KATOLIČTÍ KNĚŽI NA SLOVENSKU

Do práce v jednotných zemědělských družstvech se na Slovensku zapojuje stále větší počet katolických kněží. Tak na př. P. Štefan Hříbký ze Socovic chodil pravidelně s brigádníky na žně, P. Štefan Lörincz, farář z Kostelné Bašty, je členem pří-

pravného výboru JZD, P. Michal Horváth z Jedlové Kostoliány je předsedou dozorčího výboru JZD, P. Štefan Onderka z Lenartova, jako předseda JZD, převedl družstvo z I. typu do typu II.

FARÁŘ DIRIGENTEM FILHARMONIE

11. listopadu t. r. sehrál městský symfonický orchestr v České Skalici již III. abonentní koncert, na jehož programu byli Glinka, Rimskij-Korsakov, Moniuszko a Dvořák. Sedmdesátiletý symfonický orchestr cvičí a řídí místní římskokatolický děkan vldp. P. Karel Tomíček.

KNĚŽ MLUVÍ K SNB

Při slavnostní přísaze frekventantů školy SNB ve Veverské Bítýšce 5. XI. t. r. promluvil místní farář dp. Petr Franta, který řekl mimo jiné:

Škola SNB ve Veverské Bítýšce už nescítlněkrát nám podala důkaz, že SNB jde s lidem a je jeho dobrodincem.

Škola SNB ve Veverské Bítýšce jako exponent státní moci také dokázala svou účastí na opravě kostelíka Matky Boží na Veveří, že v našem lidově demokratickém státě je pro lidi, kteří to myslí s republikou poctivě a upřímně, naprostá náboženská svoboda, že stát, jak nepřátelský rozhlas by chtěl světu namluvit, nemá v úmyslu náboženství zničit, ale pokud lid umravňuje a vede k poctivosti, je podporuje.

80 mužů školy SNB ve Veverské Bítýšce odpracovalo na obnově starobylé kapličky Matky Boží na Veveří 400 pracovních hodin. Jménem zdejšího věřícího lidu frekventantům školy SNB a jejich velitelům vyslovuji za tento počín upřímný dík a nadšeně vítám příslib další pomoci. Ruce, které dovedou obratně vládnout motykou, rýčem, lopatou a kolečkem, budou též zdatně bránit vlast.

FAKULTNÍ SPOLEK POSLUCHAČŮ ŘÍMSKOKATOLICKÉ CYRILOMETODĚJSKÉ BOHOSLOVECKÉ FAKULTY V PRAZE

Ve středu 15. listopadu 1950 konala se ve velké posluchárně fakulty valná hromada Fakultního spolku katolických bohoslovců, na které byl schválen nový název spolku: Fakultní spolek posluchačů Římskokatolické Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze.

Shromáždění posluchačů a hostů přivítal za přípravný výbor Luboš Rosenreiter, který zdůraznil, že nový fakultní spolek musí být a bude spolkem všech posluchačů. Po úvodním přivítání jménem profesorského sboru pověděl bohoslovcům doc. O. Polívka, jak se na jejich práci dívá veřejnost. „Je věcí osobní cti,“ pravil m. j., „moci říci: jsem studentem na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Praze. Bohoslovci musí ukázat, že jejich studium a práce není zbytečná, ale právě naopak velmi důležitá a odpovědná. Musíte ukázat, že to s naším lidem myslíte dobře a že jeho důvěru nezklamete.“

Církevní referentka p. Šimáčková z ONV Praha XIX slíbila všestrannou spolupráci a pomoc lidové správě. Pak bylo přikročeno k volbě nového výboru, jehož předsedou byl jednomyslně zvolen P. J. Rouč. Jednotliví referenti přednesli své pracovní programy a bylo usneseno, aby valné shromáždění posluchačů bylo konáno každý měsíc.

BOHOSLUŽEBNÉ PŘEDMĚTY

Z likvidovaných klášterů v Čechách a na Moravě byly v Charitě soustředěny nejrůznější bohoslužebné předměty.

Jedná se převážně o věci používané, které vyžadují větších nebo menších oprav. Svezené předměty budou buď po opravě nebo v původním stavu dány k dispozici farním úřadům, aby tak sloužily plně svému účelu, jak jsme oznámili již v minulém čísle D. P.

Farní úřady mohou požádat o některé bohoslužebné předměty na sekretariátě vlasteneckého kněžstva, Praha II, Ječná 2. Předměty budou vydány k trvalému bezplatnému používání proti potvrzení.

Ani výlohy poštovní a dopravní se nepočítají. Možno žádati o tyto bohoslužebné předměty:

Zařízení do kostelů.

Oltáře, kazatelny, zpovědnice, lavice, klekátka, křtitelnice, stojany, konsoly, podstavce, pulty pod misály, svícny, skřínky, kasety, stolky, květinové stolky, prádelníky, regály, židle, křesílka, teplomety.

Obrazy.

Obrazy svatých, náboženské výjevy, portréty, kompletní křížové cesty, ikony, a to olejomalby, barbotisky, fotografie, akvarely rámované i bez rámu a samotné rámy jednoduché i ozdobné.

Sochy a plastiky.

Sochy a sousoší svatých, busty, hlavičky, reliefs, plakety, těžítka všech velikostí a druhů ve dřevě, terakotě, sádře i kameni.

Kovové předměty.

Veškeré bohoslužebné nádoby, křížky, svícny, depositáře, krompenky, tácky a podnosy, oltářní zvonky, kropáče a krompenky, stojánky, kadidelnice, ložky na kadidlo, misky, schránky na hostie, na sůl, na sv. olej, formy na hostie, věčné lampy, mešní konvičky, plakety, pokladničky a jiné drobné kovové předměty.

Textilie.

Bohoslužebná roucha všeho druhu (ornáty, pluviály, alby, rochetty, kasule, štolky, vely, birety, cingula), polštářky, závěsy a záclony, koberce a běhouny, oltářní plachty a pokrývky, antependia, dalmatiky, kolárky, korouhve, nebesa, kalichové prádlo, postní plátina, ručníky, utěrky, ubrousky, přehozy, deky a dečky, krajky, vyšívání a dekorační textilie všeho druhu.

Kříže.

Kříže nástěnné, stojací, s korpusem i bez korpusu, ve všech velikostech, v provedení dřevěném, sádrovém, kovovém a v terakotě.

Tiskoviny.

Římské misály mešní, modlitby, kancionály, různé nábož. knihy a brožury, obrázky k sv. přijímání a biřmování, zpěvníky, sv. obrázky, pohlednice a j.

Skleněné předměty.

Mešní konvičky, tácky, misky pod květináče a svícny, vázy, svícny, plakety, poklopy na sochy, vitrinky, džbánky, žárovky.

Hudební nástroje.

Piana, pianina a harmonia.

Hodiny.

Nástěnné obyčejné, pokojové, stojací skřínkové a sloupkové hodiny.

POŽEHNANÁ PADESÁTKA

Jméno prof. Dr. Bohumila Ryby, který dovršil padesátku svého pracovního života, je i širší veřejnosti dobře známo. V době jubilejních oslav Karlovy university překvapil svým zjištěním a uveřejněním neznámých latinských universitních proslovů Husových i starších mistrů artistické fakulty, později důmyslným rozluštěním záhad literárních nápisů kaple Betlémské. Cesta k těmto a četným jiným objevům prof. Ryby je poznamenána důkladným vzděláním průpravným, širokým rozhledem po literatuře antické a středověké písemnictví latinském, neúnavnou a odřikavou vlastní prací badatelskou. V studiu četných rukopisů v knihovnách domácích i zahraničních, v bohatých zkušenostech paleografických a především v pronikavosti analytického a kritického ducha jest uloženo tajemství Rybových vědeckých úspěchů.

G. B. SHAW ZEMŘEL

Ve čtvrtek 2. listopadu v časných ranních hodinách zemřel ve věku 94 let v Ayot St. Lawrence britský spisovatel George Bernard Shaw.

Více než 94 let se naplnilo od jeho zrození a G. B. Shaw měl možnost během této doby nahlédnout do nespočetných vztahů, situací, problémů i prostředí, aby poznal, že člověk nikdy nesmí ustrnout, že nádherný život mu dá tolik darů, kolik si jich vybojuje vlastní pílí, nadáním i odvahou.

HLÍDKA UČITELŮ NÁBOŽENSTVÍ

Prvé číslo „Duchovního pastýře“ se rozléto po vlastech českých a možno říci, že bylo radostně přijato a toužebně očekáváno. Prvé číslo se dostalo nejen do rukou duchovenstva, kterému bylo vlastně určeno, ale i do rukou našich laických učitelů náboženství. Tito pak přijímali tento časopis tím radostněji, protože znamená vlastně vhodný doplněk jejich předběžného vzdělání. Laický učitel náboženství si jasně uvědomuje, že na škole působí v zastoupení kněze-duchovního správce osady. Duchovní správce jest odpověden za svěcené farníky, jimiž jsou i školní děti, nejdražší to statek národa i církve. Proto i působnost laického učitele náboženství ve škole potřebuje nutné usměrňovací vodítko jeho činnosti.

Jest pravda, že základní přípravu dostal učitel náboženství v přípravných odborných školách, kterou si vhodně doplňoval pozorným nasloucháním slovu Božímu v kostele, jakož i soukromým studiem.

Vzorný učitel náboženství vyhledává i častý rozhovor s duchovním správcem a nevyhýbá se ani rozhovorům s ředitelem školy. Tyto rozhovory učitelé náboženství prakticky jen prospívají.

V poslední době dostalo se našim učitelům náboženství ideového školení, kde si osvojili nejnужnější základy společenských nauk. Jest jistě radostnou skutečností, že někteří, jmenovitě ovšem pražští učitelé náboženství, jsou zapsáni na Řím.-katol. C-M. bohoslovecké fakultě jako mimořádní posluchači.

Zákonnou úpravou, známou pod jménem „církevní zákony“, upravila naše lidově demokratická republika, vycházející z Ústavy 9. května, i otázku náboženskou. Byly také přijatelně vyřešeny hmotné, existenční otázky laiků, vyučujících náboženství. Tato úprava dala tomuto stavu dlouho postrádanou sociální nezávislost a spravedlivě ocenila jeho práci v kolektivu lidí pracujících. Nová úprava také postavila učitele náboženství v učitelském sboru na daleko vyšší stupeň a tak posílila i jeho autoritu, jakož i jeho sebevědomí.

Učitelé náboženství mají upřímnou snahu na svém pracovním úseku platně přispět jak k upevnění lidově-demokratického řá-

du, tak i k výstavbě republiky. Tento řád vychovává nového člověka, škola dává základy po výtce pro život vezdejší, kteréžto základy vyučování náboženství vhodně doplňuje i pro život věčný.

Učitel náboženství si proto uvědomuje, že musí tento ušlechtilý cíl mít stále na očích, neboť „konám svůj úřad na místě Kristově, jako by Bůh mluvil skrze nás“ (2. Kor. 5, 20.)

Jsme povoláni, abychom naplnili svůj úkol. V lásce a v míru! „Bůh vložil do nás slovo smíru“ (2. Kor. 5, 19), proto oba úkoly naší jednotné školy bude učitel náboženství naplňovat poctivou službou Bohu i vlasti.

Jsme vděční redakci „Duchovního pastýře“, že bude pravidelně otiskovati i pro náš stav zprávy a že ve stále rubrice bude rozmnožovati naše vědomosti jak po stránce základní, didaktické i duchovní a tak nás povede k tomu, abychom dovedli rozuměti a do paměti své i našeho žactva uměli vštěpovati to nejpotřebnější. Dostane se nám tak možnosti, abychom kráčeli jako pionýři s bezpečným světlem v ruce i v srdci cestou vpřed a tak dali naší milované republice opravdu mládež novou!

„Duchovního pastýře“ dostanou nyní do rukou všichni učitelé náboženství (kdo nedostane, reklamuj v Praze II, Ječná 2) a tak tento časopis i po této stránce naplní své poslání dané mu jeho názvem.

Na tuto cestu vyslovujeme mu přání nejkrásnější, totiž „Zdař Bůh!“

J. P.

SEKRETARIÁT

KNĚŽSKÝ DOMOV

Ačkoliv nebyl ještě kněžský domov slavnostně otevřen, přesto je velmi navštěvován spolubratry z venkova, kteří se přechodně léčí v Praze, a není dne, aby stále noví spolubratři nenavštívili kněžský domov. Jsme rádi, že přicházejí kněží se svými žádostmi a informacemi, že vidí v kněžském domově svůj domov, kde se jim líbí. U příležitosti mírové pracovní konference všech křesťanských církví, na níž byli přítomni i naši spolubratři ze Slovenska, uspořádal sekretariát večerní představení úzkého zvukového filmu, na němž byl promítnut ruský film Vraťte jim vlast. Jsou obdivuhodné talenty dětí, které v tomto filmu vystupují tak přirozeně, tak lidsky a statečně v utrpení, které jim připravili Američané. Stojí za to zhlédnouti tento psychologický film. Dne 13. m. m. zavítal do našeho kněžského domova v doprovodu p. ministra Plojgara - bojovník za světový mír abbé Boulter, s velkým zájmem si prohlédl náš dům a měl radost z naší práce, kterou konáme pro Boha a vlast.

BOHOSLUŽEBNÉ PŘEDMĚTY

Upozorňujeme na zprávu, v níž je přesně vypočítán seznam bohoslužebných předmětů, o něž možno žádat. Na sekretariát přišlo z farních úřadů již velké množství žádostí o převzetí různých těchto předmětů. Je pořízen přesný záznam a postupně budeme farním úřadům žádané předměty expedovati.

ADMINISTRACE

Prosíme naše vededůstojné spolubratry, aby nám oznámili, nebyla-li adresa, pod níž jim došlo první číslo Duchovního pastýře, správná. Následkem různých změn není adresář přesný a úplný. Je naší snahou, aby časopis vám docházel přesně, proto vás žádáme, abyste nám sdělili každou změnu své adresy. Časopis chce býti pomůckou ve vaší duchovní správě i na kazatelně a obohacením našeho theologického vědění i duchovního života. Nezapomeňte při návštěvě Prahy navštívit i náš kněžský domov. Rádi vás uvítáme. Chceme být jedinou kněžskou rodinou, chceme se všichni znáti a navzájem si pomáhati. V jednotě a vzájemné důvěře bude se nám s pomocí Boží dílo dařit.

HOVORNA REDAKCE

Naše tribuna.

Verba movent, exempla trahunt je stará známá pravda. Sebe-nadšenější slova nikdy nedokáží to, co dovede učinit častokrát prostý životní zážitek. A nejen to, nýbrž i okolnost, že člověk není nikdy dosti moudrý a že se musí stále učit, přivedlo nás na myšlenku, že i my kněží potřebujeme si navzájem sdělovati své životní zážitky a tím zlepšovati svou pastorační.

Otvíráme rubriku v našem časopise s názvem

Můj nejkrásnější kněžský zážitek

a jsme přesvědčeni, že vldpp. spolubratři použijí této příležitosti k tomu, aby sdělili své zkušenosti z duchovní správy, z farní kanceláře, ze školy i z veřejného života. Mnohá taková příhoda dovede říci člověku více než dlouhé pojednání. Kolik je jenom duchovních radostí při dobré přípravě umírajícího, při zaopatřování nebo při dobře vyřešeném případě odstranění bídy nezaviněné, při provádění účinné lásky k bližnímu, při opravě kostela atd., atd. Neponechávejte si tyto zkušenosti jenom pro sebe, ale sdělte je i svým spolubratřím. Pište na námět „Můj nejkrásnější kněžský zážitek“!

Předplatné.

Do tohoto čísla D. p. jsou vloženy složenky Státní banky k zaplacení předplatného, které činí Kčs 50.-. Žádáme vldpp., aby neodkládali se zaplacením předplatného.

Redakční uzávěrka.

Příští číslo D. p. vyjde s datem 1. ledna 1951. Redakční uzávěrka pro články jest již 10. prosince t. r. a pro zprávy 15. prosince. Žádáme vás, abyste své zprávy a články do tohoto data zasílali na adresu redakce, Praha II, Ječná 2.

Upozornění.

Vldpp. dopisovatele prosíme, aby pokud možno psali své příspěvky na stroji na jedné straně papíru.

LISTÁRNA REDAKCE

Je zcela přirozené, že první číslo D. P. vzbudilo ohlas u čtenářů. Redakce dostala mnoho dopisů a postupně na ně odpovídá. Těší nás, že všechny dopisy si časopis pochvaluje. Jen dva jsou negativní a jeden z nich docela nepodepsaný. Myslím, že v našich řadách by se nemuseli vyskytovat takové zjevy, jako jsou anonymové!

Otiskujeme část dopisu univ. prof. Dr. J. Hronka na prvním místě, pro jeho vzácné pochopení a podporu dobrých snah:

Mnohotvárný život dneška vytváří nové skutečnosti, které působí na všechny stránky společenského života, a tak zasahují i pastorační. Není třeba ani podrobně rozvádět, jakou velkou úlohu bude tu mít „Duchovní pastýř“, jenž bude veden jednotným hlediskem nových forem pastorační práce, a to nových řečeno se sv. Augustinem diverso stilo - non diversa fide.

Jak ukazuje prvé číslo „Duchovní pastýř“ své poslání splní. Jeho linie, výběr článků a jejich náplň zaměřena k hlavním aktuálním otázkám, které duchovní správa v dnešních dobách řeší, není v něm planého theoretisování, ani schematických, zaprášených a nehybných vědomostí. Dokumentární cenu má obrazová příloha, zachycující významné momenty náboženského života. Pastorační duchovních dnes je vysoce kvalifikovaná, složitá a namáhavá práce, část její usnadní jim homiletická příloha s náměty pro činnost na kazatelně. Kéž vlna aktivní spolupráce s novým časopisem zasáhne co nejširší okruh duchovenstva.

Dr Jedlička: Jistě bude vldpp. spolubratry zajímat článek o prohlášení za mrtva a neplatném manželství propter defectum formae. Prosím, zašlete. - A. M., Bulhary: Děkujeme za pocho- pení. - F. G., Svinov: Děkujeme za tři správné poznámky. Pošle-

me dopis. - A. C., Bohuslavice: Kancionál vyjde co nejdříve, ta- ké Katechismus a Prvouka. - Dr J. Z.: Vyhovujeme a Hovornu otvíráme. - Igš: Pošlete ukázkou své práce, hlavně z pasto- rálky.

OZNÁMENÍ BĚHEM CÍRKEVNÍHO ROKU

Hod Boží vánoční.

Dnes odpoledne budou se o hodině ... zpívati ko- ledy a po nich bude svaté požehnání. Zítřka připadá církevní památka sv. Štěpána, prvomučedníka a jáhna. Bohoslužby se konají jako v neděli, t. j. o ho- dině ...

Svatý Štěpán, jáhen, vynikal nadáním řečnickým i jinými dary nadpřirozenými. Ve svých řečech hlá- sal, že Ježíš Kristus je slíbený Mesiáš, a proto již ne- platí předpisy Starého Zákona. Učitelé židovští vy- stupovali proti němu, ale sv. Štěpán, vědecky vzdě- laný, vždy nad nimi zvítězil. Proto hledali příležitost, aby se ho zbavili. Prohlásili jej rouhačem a odvěkli za město, kde jej roku 37 po Kr. ukamenovali. Roku 415 bylo jeho tělo nalezeno a přeneseno na horu Sion.

Tento týden si připomínáme památku sv. Jana, mi- láčka Páně a apoštola, zítřka a ve čtvrtek památku Mlá- dátek, dětí betlemských, které dala utratiti vražedná ruka Herodova.

Příští neděli, poslední v tomto občanském roce 1950, budou služby Boží jako obvykle, a to ..., odpo- ledne o hodině ... bude kázání na rozloučenou se sta- rým rokem a pobožnost se svátostným požehnáním.

Neděle v oktávě Narození Páně.

Dnes odpoledne o hodině ... bude pobožnost lou- čení se starým rokem 1950, při níž budeme rozjímati o milostech, které jsme od Pána Boha v uplynulém roce obdrželi a poděkujeme za všechny dary a dobro- diní, jež jsme od Něho dostali.

V uplynulém roce bylo pokřtěno dětí. Kéž prospívají věkem a moudrostí i milostí Boží jako Jeho pravé dítky.

Svatých přijímání bylo v naší farnosti za uplynulý rok uděleno

Svátost stavu manželského přijalo Kéž jim dá Všemohoucí hojnost svých milostí pro jejich svatý a spokojený život rodinný.

Do církve svaté bylo přijato dospělých. Vy- stoupilo

S námi se rozžehalo věřících, a to mužů a žen. Nejstarší byl, který zemřel ve vě- ku let, měsíců a dnů. Nejstarší žena byla ve věku let, měsíců a dnů. Svobodných zemřelo, ženatých a vdaných a vdovců a vdov Odpočinutí věčné dej všem zemřelým, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí, ať od- počívají ve svatém pokoji. Amen.

Zítřka slavíme zasvěcený svátek Obřezání Páně čili Nový rok. Mše svaté budou obětovány o hodině

Obřezání Páně či Nový rok 1951.

Dnešní den je dnem přání, proto i já, jako Váš du- chovní správce, přeji Vám od Pána Boha hojnost jeho darů, milostí a požehnání, aby celý ten nový rok 1951 byl nám všem opravdu rokem šťastným, aby Všemohoucí zažehnal všechna nepřátelství od nás a dal světu pravý mír, klid a spokojenost.

Dnes odpoledne o hodině se budou zpívati v našem kostele koledy a po nich bude pobožnost u jesliček a svátostné požehnání.

Zítřka slavíme svátek Jména Ježíš. Toto jméno je utvořeno z hebrejského Jehošua nebo zkráceně Ješua a znamená Spasitel. Je to jméno nejsvětější, neboť Písmo svaté nám říká, že v tomto jménu se má sklo- niti každé koleno na nebi, na zemi i pod zemí. Je tedy naší povinností, abychom jméno Ježíš vyslovo- vali vždy s úctou a hlavně, abychom si již jednou odvykli vyslovovati je při každé příležitosti, lehko- myslně, neuctivě a nadarmo. Věřící mohou v tento den a po celé osmidenní (oktávu) získati plnomocné odpustky, které mohou býti věnovány duším v očistci. Podmínky jsou obvyklé: svatá zpověď, zbožná účast na mši svaté, svaté přijímání a modlitba na úmysl svatého Otce. Příležitost ke svaté zpovědi v našem chrámu Páně je každý den před mší svatou od hodin. Ve čtvrtek večer před prvním pátkem bude svatá hodina v našem chrámu Páně o hodině Před svatou hodinou se slyší svatá zpověď od hod. V pátek o hod. je slavná mše sv. před vy- stavenou Nejsvětější Svátostí Oltární a při ní spo- lečné svaté přijímání.

V sobotu je zasvěcený svátek Zjevení Páně čili sva- tých Tří králů, kdy si připomínáme, jak přesvaté Dítě betlemské se jako Bůh zjevil učencům z východu, kteří jako první pohané vzdali hold Ježíši Kristu. V předvečer, t. j. v pátek odpoledne o hodině, se bude světit tříkrálová voda, křída a kadidlo. Svěce- nou křídou pak označíme dveře svých příbytků pís- menami K + M + B + 1951 podle staročeského zbožného zvyku, při čemž poprosíme Boha, aby se- slal anděla míru, aby opatroval a chránil všechny obyvatele domu. Protože svátek Tří králů je pracov- ním dnem, budou se konati služby Boží v našem chrámu Páně ráno o hodině a večer o hodině ...

Příští neděli I. po Zjevení Páně se budou konati služby Boží jako obvykle, a to

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Доктор теологии Аптонин Салайка объясняет новую догму, доктор теологин Ян Мерелл освещает Мт. 5, 32 и на основе филологической доказывается возможность толкования во включительном смысле, доктор теологии Войтех Шанда подает перевод из мартирографии и доктор философии Йосиф Касан показывает на социальное благословение святости. О рождественских размышлениях написал Доминик Ирку. В практическом отделе этого номера напечатана речь министра Плойгара в Варшаве, из которой цитируем: „Ежедневными молитвами за мир, проповедями в цевках, участием в мирных манифестациях, убеждением отдельных лиц и всей своей жизнью, христианские церкви, священники и верующие не перестанут бороться за мир. Они показывают миру, что хотят строить не только свою собственную жизнь, жизнь своей родины, но и жизнь всего мира в мире для счастливого будущего всего мира. Они стараются, чтобы царство Божьего мира владело не только в душах отдельных лиц, но и в жизни всех людей во всем мире.“ Иллюстрированное приложение приносит снимки Кирилло-Методеевского богословского факультета в Праге и церковного праздника торжественного введения в должность генерального викария в Градце Кралове. Гомилетическая часть журнала содержит проповеди для рождественских служб.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Th et Sc. Or. Dr Antonín Salajka explique un nouveau dogme, Th Dr Jan Merell met en lumière le chapitre V. 32 de Saint Matthieu et apporte des preuves du point de vue philologique en disant qu'il soit possible d'interpréter ce problème dans le sens inclusif, Th Dr Vojtěch Šanda publie la traduction de la martyrologie et JUDr et PhDr Josef Kasan montre que les saints sacrements sont une bénédiction du point de vue social. Le Père Dominik Jirků, OFM, présente les méditations de l'Avent. Dans la partie pratique de ce numéro on trouve le discours du ministre Plojhar à Varsovie. Voici un passage de ce discours: „Par leurs prières quotidiennes pour la paix, par leurs appels dans les églises à participer aux manifestations de paix, par la persuasion individuelle, et par leur vie toute entière, les églises chrétiennes, leurs prêtres et leur fidèles ne cesseront pas de combattre pour la paix. Ils montrent au monde qu'ils veulent bâtir non seulement pour leur propre vie et la vie de leur patrie, mais aussi pour l'avenir pacifique de tout l'univers et pour le bonheur de toute l'humanité. Ils aspirent à ce que le royaume de la Paix Divine s'établisse non seulement dans les âmes des personnes individuelles, mais dans la vie même de tous les hommes du monde entier.“ - Le supplément illustré apporte des instantanés de la faculté théologique de Cyril et Methode à Prague et de l'installation du vicaire général à Hradec Králové. Dans la partie homilétique on trouve des sermons pour le Noël.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

Th et Sc. Or. Dr. Antonín Salajka expounds a new dogma, ThDr Jan Merell interprets Matthew V, 32 and shows philologically the possibility of explaining this problem from the inclusive standpoint, ThDr Vojtěch Šanda brings in his translation from the martyrology and JUDr et PhDr Josef Kasan reveals the blessing of Holy Sacraments from the social standpoint. The Rev. Father Dominik Jirků OFM wrote Advent meditations. In the practical part of this copy there is the speech of Minister Plojhar in Warsaw, from which we quote: "By their daily prayers for peace, by their appeals in churches, by their participation in the peace manifestations, by persuading individuals and by their life, Christian Churches, priests and the congregation will not cease to fight for peace. They show to the world their will not only to build up in peace their own life, the life of their country, but also the life of the whole world. They endeavour that the Kingdom of God's Peace may spread not only in the souls of individuals, but also through the life of all men of the whole world." - The illustrated supplement brings snapshots from the theological faculty of Cyril & Method in Prague and from the ceremony of installation of the vicar-general at Hradec Králové. The homiletic part brings a collection of sermons for Christmas-tide.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Th. et Sc. Or. Dr. Anton Salajka erklärt das neue Dogma. Th. Dr. Johann Merell erleutert Math. 5, 32 auf filologischer Grundlage die Möglichkeit eines inclusiven Sinnes. ThDr. Šanda bietet eine Übersetzung aus dem Martyrologium, während JUDr. und PhDr. Josef Kasan auf den sozialen Segen der hl. Sakramente hinweist. Eine Adventsmeditation schrieb P. Dominik Jirků O. F. M. - Im praktischen Abschnitt bringt die Nummer die Rede des Herrn Minister Plojhar in Warschau, der wir folgende Stelle entnehmen: „Durch ihre täglichen Gebete um den Frieden, durch ihre Aufforderungen in den Kirchen, durch ihre Teilnahme an den öffentlichen Kundgebungen, durch Überzeugung Einzelner und durch ihre ganze Lebenshaltung hören die christlichen Kirchen, Priester und Gläubige, nicht auf für den Frieden zu kämpfen. Sie zeigen der Welt, dass sie nicht bloss das eigene Leben nicht bloss das Leben ihres Vaterlandes, sondern das Leben der ganzen Welt aufbauen wollen im Frieden für eine glücklichere Zukunft der ganzen Welt. Sie setzen sich dafür ein, dass das Reich des Gottesfriedens nicht bloss herrsche in den Seelen Einzelner sondern im Leben aller Menschen der ganzen Welt. Die „Bilderbeilage bringt Fotoaufnahmen aus der Cyril-Methodius-Fakultät in Prag und aus der kirchlichen Installationsfeier des Generalvikärs von Königrätz. Der homiletische Teil der Zeitschrift enthält Predigten für die Weihnachtszeit.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník I. - Číslo 2. - V Praze dne 1. prosince 1950.

NOVÉ KNIHY

NOVÁ KNIHA SLOVENSKÉHO KATOL. BÁSNÍKA

V nakladatelství Matice slovenské vyšla letos básnická sbírka předního katolického básníka a jednoho ze zakladatelů slovenské Katolické Moderny Pavla Gašparoviče Hlbiny: *Ozveny slnka*, která je již jeho 9. básnickou knihou. Ve svém nejnovějším díle přináší autor nové pohledy do současného dění ve světě pohledem přímým, básnický odměřeným a umělecky plně zvládnutým.

Již v úvodní básni naznačuje, že: „je čas už život vážne brat / jak chlieb ho položiť si do úst“ a konstatuje v dalších verších to, co vytvořilo skutečnost přítomnosti. Budování naší vlasti, odhalení záškodných válečných štváčů, vykořisťování, vraždění nevinných, touha po míru, upřímné projevy lásky k hrdinům Rudé armády, radost z práce a budování, zpěv o chudobě Františkově, toť stručně zvýrazněna obsahová náplň Hlbinových veršů. Hlbina ve sbírce dokázal nejenom jasně zobrazit skutečnost, ale ji i mistrně dovedl přetvořit do vhodného slova, upravit do esteticky působivého verše a zvýraznit ve formálně vyspělé básně.

Z řady charakteristických veršů uvádíme alespoň poslední strofu z básně Prvý máj: „dnes ráno modlíme sa skrze vietor na ceste / a skrze červeň dievčích úst / Daj, Bože, šťastie našej Republike / májovej mladej neveste / a národ usilovný v práci neopust“, která je průkaznou ukázkou Hlbinovy nové tvorby a také důkazem, jak v ní básník a kněz v jedné osobě dovedl odhalit pravdu dneška v její nejskutečnější podobě. *E. Korba.*

NAKLADATELSTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

soustřeďuje do nedávna roztržité vydávání náboženské a liturgické literatury, církevních hudebnin, svatých obrázků a náboženských učebnic. České katolické Charity se tak dostalo úkolu velmi čestného a závažného.

„Všichni spolupracovníci nakladatelství jsou prodchnuti láskou k věci a mají na mysli odpovědné vydávání knih ze všech oborů duchovních věd, děl liturgických, chrámových zpěvníků, knih modlitebních, reprodukcí klasických mistrů církevní malby a tvorby umělců současných, duchovní a chrámové hudby a pramenů náboženského vzdělání školní mládeže.

Roztržitost v vydávání katolické literatury nebyla třeba čtenářské veřejnosti a duchovním pracovníkům zjevně patrna. Stávalo se však, že dílo téhož autora vyšlo ve dvou i více současných vydáních u různých nakladatelů, kdežto díla hlubokého náboženského obsahu, překonávající svým významem staletí, se nedočkala vydání vůbec. Ještě nyní se doprodávají tři vydání Nového Zákona před časem téměř současně vydaná od různých překladatelů a úpravců, kdežto Starý Zákon, po němž volají odborníci i laikové, nelze již po několik roků získati vůbec.

Nakladatelství České katolické Charity usiluje proto o doplnění všech mezer a naléhavých potřeb v těchto oborech. V současné době je v přípravě tisku latinsko-český Římský Misál, jehož dřívější vydání jsou rozebrána. V těchto dnech vychází Svato-václavský kalendář 1951 a Moravan 1951, zábavné a poučné kalendáře s katolickým obsahem a stolní kalendář Charity s obrazovými reprodukcemi, čerpajícími látku z náboženského života. V edici Listy víry, ve které vyšly již dva svazky, vyjde nyní další s vánočním tematem. Touto edicí chce nakladatelství sloužiti potřebě širokých vrstev věřících, toužících po stálých pramenech drobnější náboženské četby, obírající se všemi problémy duchovního i tělesného života. Před dokončením tiskařských prací k vydání v nejbližší době je Miklíkova Biblická archeologie, kdežto jiné publikace jsou ještě v řízení povolení k tisku nebo před sazbu v tiskárně, jako příručka Josefa Vlastimila „Vzorný kostelník“.

Pro potřebu duchovenstva vydává nakladatelství letos opět bohoslužebné direktáře na rok 1951 všech diecézí Čech a Moravy.

V oboru svatých obrázků je již vydáno 18 reprodukcí děl klasických i novějších mistrů.

Skladby duchovní a chrámové hudby jsou v hojném výběru na skladě a o vydání dalších je zažádáno.

Reorganisační nakladatelského podnikání podle nového zákona se zdrželo vydání náboženských učebnic. Nakladatelství proto připravuje jejich vydání tak, aby v příštím školním roce mohlo vyhověti potřebě učitelů náboženství i jejich žáků.

Aby nakladatelství České katolické Charity mohlo plnit dobře své povolání i ve styku se čtenářstvem, laiky či knězi, zřídilo vlastní knihkupecké prodejny v těchto městech:

Praha II, Jindřišská 23, tel. 311-87,
Brno, Kapucínské nám. 14, tel. 156-53,
Hradec Králové, Ul. Nár. vojska 300, tel. 2134,
Litoměřice, Vrchlického 7, tel. 291.

Tím je značně usnadněna distribuce vydávaných náboženských knih v katolické veřejnosti. Je naším přáním, aby se tyto prodejny staly předmětem zájmu vdpp. duchovních i ostatní veřejnosti a ujišťujeme je, že budou vlídně přijímání a ochotně obslouženi.

Nakladatelství České katolické Charity chce obohatiti duchovní stůl českého národa ve všech složkách a oborech katolického duchovního života, aby se z něho sytili všichni, kdo prahnou po duchovním sebevzdělání a prohloubení víry. Chce věřiti, že noví, dosud snad skrytí i stávající pracovníci na tomto díle spojí svoji snahu a úsilí o vzdělávání vinice Páně s posláním tohoto nakladatelství, aby nové plody ducha posílily mysl věřícího lidu.

FRANTIŠEK BARTOŠ: NAŠE DĚTI.

Obrázky Mikoláše Alše. 350 stran, brož. 155 Kčs, váz. 180 Kčs. Nakladatelství Vyšehrad.

„Našimi dětmi“ - píše znamenitý moravský národopisec a dialektolog František Bartoš v předmluvě ke své knize z r. 1888 - „rozumím tu jednak děti moravské, jak jsem je poznal delším pozorováním ve své otčině a na svých dlouholetých cestách po Moravě a Slezsku, jednak děti skutečně naše, jak si je vychoval náš lid sám v rodině i v obci, a jak děti spolu vyrůstaly a sebe vychovaly svou vlastní kázní ve volné Boží přírodě a v ovzduší své libezné poesie při společných hrách a zábavách i při společné práci.“ Pro tyto děti a vlastně za přímého spolupracovníctví těchto dětí samých (ovšem i pro jejich vychovatele) napsal Bartoš tuto krásnou, dnes klasickou knihu. Na svých cestách Moravou pečlivě zachycoval drobné básničky, popěvky, říkánky a hry našich dětí, jak je přináší koloběh roku. Zaznamenal zvyky a obřady, kterými slavila drobotina (podíleli se na nich samozřejmě i dospělí) příchod sv. Mikuláše, vánoc, velikonoc, vítání jara a topení Zimy-smrti, zdařilo zachytil dětskou jízdu králů a mnoho jiných her a zábav, rozumně spojených s drobnou dětskou prací. Bartošova metoda, metoda „naši samorostlé školy mateřské“, kterou nežná láska našich matek svým miláčkům vybásnila, metoda, instinktivně uplatňovaná v celé knize, všechno to, co se u dětí po staletí osvědčovalo, co poskytovalo tolika pokolením nové a nové radosti a ušlechtilé zábavy, co rozvíjelo a osvěžovalo jejich tělesné i duševní síly - a Bartoš to všechno nashromáždil v této knize s příkladnou láskou a péčí - není ani dnes překonána, naopak je posud osvědčenou metodou přirozené výchovy. Právě pro svou věrnost a poctivou službu mládí Bartošovy „Naše děti“ nestárnou. Radost, kterou rozdávaly tolika generacím, nejen neubývá, nýbrž přibývá. Jsou opravdovým zázračným hrnečkem, který tím víc vaří, čím více se z něho jí. Syti zdravým chlebem ryzí poesie i generace dětí technického věku a pro dnešní městské dítě mají půvab stejný jako pro venkovské před sto lety. Nejsou tedy jen národopisným dokumentem, který nás zpravuje o věcech zaniklých a projevech neživých, nýbrž opravdovým pramenem, který svědčí o veliké a spontánní tvořivosti našeho lidu, již nelze upřít ani poesie, ani veliké moudrosti.

NAKLADATELSTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRAHA III, SNĚMOVNÍ ULICE 9 - TELEFON 451-45, 446-12, 473-76

LITERATURA NÁBOŽENSKÁ A LITURGICKÁ

MODLITEBNÍ KNIHY A ZPĚVNÍKY

DUCHOVNÍ A CHRÁMOVÁ HUDBA

OBRÁZKY A OBRAZY SVATÝCH

PAMÁTKY NA PRVNÍ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ

NÁBOŽENSKÉ UČEBNICE, EDICE LISTY VÍRY

TOUTO NÁBOŽENSKOU LITERATUROU I OSTATNÍ LITERATUROU ZE VŠECH OBORŮ
VÁS OBSLOUŽÍ NAŠE PRODEJNY

**KNIHKUPECTVÍ ČESKÉ
KATOLICKÉ CHARITY**

PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ 23, TEL. 311-87

HRADEC KRÁLOVÉ, TR. NÁRODNÍHO VOJSKA 300, TEL. 2134

BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁM. 14, TEL. 156-53

LITOMĚŘICE, VRCHLICKÉHO ULICE 7, TEL. 291

Radostná zvěst

o dědictví, které je nám přislíbeno od věčnosti. Slovo vyslovené Ježíšem Kristem a jeho Apoštoly

NOVÝ ZÁKON

nám ukazuje smysl našeho života. Tato kniha ležela od nepaměti na stole našich domovů jako duchovní pokrm. Kniha, v níž promluvil Bůh k lidem. Kniha, která je základem naší kultury. Kniha životní moudrosti, protože Moudrosti věčné. Vázaný výtisk Kčs 71.-.

ŽALTÁŘ ŘÍMSKÉHO BREVIÁŘE

Žalmy a hymny Církve jsou hlubokou studnicí věčných pravd, které svatopisci podávají s básnickým vzletem, takže věřící je přímo strhován úžasem. Jeví se v nich bezprostřednost, upřímnost a přímo dětská důvěřivost ve vztahu člověka k Bohu jako k přepevnému Středu našeho života, jeho radostí i strastí. Nový latinsko-český text s liturgickým výkladem uspořádal P. Jan B. Bárta O. F. M. 580 stran na biblovém papíře v celoplátěné vazbě, cena 135 Kčs.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

*Dr A. Spesz se zamýšlí nad světovým mírem podle
katolické mravouky*

*Dr Ant. Salajka pokračuje ve výkladu nového dogma
o Nanebevzetí Panny Marie*

*Dr Merell vykládá některá vánoční místa svatého
evangelia*

*Dr Josef Hrcnek probírá methodologické otázky z kate-
chetiky*

Dr R. Fikrle se obdivuje kráse vánočních písní a zpěvů

Dr H. Slouka zalétá v hvězdné prostory

ČÍSLO **3** ROČNÍK PRVNÍ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815 22168 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU:

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. ThDr Josef Koutný
Univ. prof. ThDr František Kraus
Univ. prof. ThDr Josef Kubalik
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda
Univ. prof. Th a JUDr Josef Šíma

PRO ČÁST PRAKTICKOU:

P. Josef Buchta
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
P. Jan Mára OCr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OFM

Betlem byl a je ještě dnes na hranicích stepi a nevzdělávané, opuštěné roviny, jež dávala pastvu jen stádům. Několik stád, patřících obyvatelům městečka, bylo na noc zahrnuto do okolních chlévů, ale mnohá stáda zůstávala stále pod širým nebem na pastvině s nějakým hlídačem; ve dne a v noci, v létě i v zimě ona stáda ovce a těch několik lidí žilo spolu nerozdílně z pastviny a na pastvině. Takovíto ovčáci měli špatnou pověst u farizeů a zákoníků. Předně již jejich kočovný život na pastvinách, kde byl nedostatek vody, byl příčinou, že byli špinaví, že páchli a neznali nejzákladnější předpisy o mytí rukou, o čistotě nádob, o rozlišování pokrmů, a byli tudíž víc než jiní „národem země“, jež měli farizeové v největším opovržení. Mimo to byli všichni pokládáni za lupiče a radilo se nekupovat od nich ani vlnu ani mléko, protože to mohly být věci kradené. Na druhé straně se nemohlo na ně příliš naléhat, aby zachovávali tradici a doporučet jim mytí rukou a vyplachování nádob před jídlem, neboť byli to lidé sukovití a srdnatí, a jako byli schopni rozbít holí lebku vlku, který znepokojoval jejich stádo, tak by jistě byli neváhali rozbít hlavu farizeovi nebo zákoníkovi, jenž by znepokojoval jejich svědomí. Proto tito lidé opovrhovaní a s tvrdou pěstí byli vyloučeni ze soudů a jejich svědectví - podobně jako svědectví lupičů a vyděračů - na soudě neplatilo.

Avšak tito ubozí pastýři, vyloučení ze soudního dvora farizeů, vstupují do královského dvora novorozeného syna Davidova a jsou tam pozváni nebeskými dvořany Nejvyššího.

Giuseppe Ricciotti, Život Ježíše Krista, str. 231-2.

Duchovní PASTÝŘ

KATOLÍCKA MRAVOUKA A SVETOVÝ MIER

Dr Alexander Spesz

Dnes po celom svete stá milióny volajú energicky po mieri. Je to hlas neskazenej ľudskej prírody, ktorá hlasne protestuje proti barbarstvu a nesmyselnosti vojny. A keďže tento hlas ľudu je i hlasom kresťanstva, podľa Tertulianovho výroku: Ľudská duša je prirodzene kresťanskou, nebude od veci letmo skúmať, aký postoj má kresťanstvo, menovite katolicizmus k svetovému mieri.

Ani Starý Zákon, o ktorý sa tiež opiera kresťanstvo, hoci je bojovný, nie je bezpodmienečne za vojnu. Mojžiš, muž boja, ako ho vytesal z mramora v rímskom kostele S. Pietro in Vincoli na pamiatku vojnového pápeža Julia XI., nariadil Židom, aby prv, než by sa mesto obliehalo, sa rokovalo o mieri (Dt. hl. 20). A kniha II. Kráľov varuje: Výsledok vojny je rozličný a meč zožiere raz toho, raz onoho (II. 25).

Nový Zákon, hlavný prameň kresťanskej mravouky, zákon lásky a porozumenia medzi ľuďmi, nová zvesť, ešte rozhodnejšie sa stavia proti vojne, ako proti zločinu, páchanému na bližnom. Na základe evanjelia našli sa niektorí cirkevní spisovatelia, ako sv. Justin, ktorí bezpodmienečne zavrhovali každú vojnu. Tento filozof a mučeník († 161 a 166) napísal: »Nemáme právo odpovedať za boj bojom. A Boh si tiež nepraje, aby sme napodobňovali zlé veci. Naopak, všetkých nás nabádal, aby sme všetkých odrádzali od hanby, pričom chce, aby sme boli trpezliví a jemní.« On, ako mučeník, bol medzi prvými, ktorí túto náuku vlastnou krvou podpísali (Martyr non pugnare).

Ani prvý systematik teológie, sv. Augustín, nie je absolutne za vojnu, ale za mier medzi národmi. Podľa neho všetky národy tvoria veľkú ľudskú rodinu, v ktorej má prebývať pokoj a nie boj. V tom ohľade pripisuje veľký význam Cirkvi, ktorá všetky národy spája v Kristu. (De mor. Ecclesiae, P. L. t. 32, col. 1336.) Vojnu považuje iba za nevyhnutné zlo. Výstižne to vyjadruje svojím duchaplným spôsobom: »Pacem habere debet voluntas, bellum necessitas... Hostem pugnans necessitas perimat, non voluntas.« (Mier usmerňuje vôľa, vojnu potreba... Bojujúceho nepriateľa má poraziť nevyhnutnosť, nie vôľa. Ad Bonifacium, 6.) I vojna je iba prostriedkom mieru, lebo »non pax quaeritur, ut bellum excitetur, sed bellum quaeritur, pax acquiratur«. (Nehľadá sa mier, aby sa vyvolala vojna, ale vojna sa vedie, by sa dosiahol mier. Epist. 189, n. 6. P. L. t. 2. col. 856.) Táto náuka opanuje celý kresťanský starovek, stredovek, ba i nový, lebo v jadre sa vlastne nezmenila. Jen v jej aplikácii sa najnovšie zmenila a to v tom smysle: Keďže vojna je iba prostriedkom mieru a za dnešnej vyvinutej vojnovnej techniky nemôže byť viac ním, útočná vojna dnes za žiadných okolností nemôže byť dovolená.

Náuku sv. Augustína takmer bez zmeny prevzal sv. Tomáš Akvinský. I on prizvukuje, že vojna je nedovolená, ak nie je prostriedkom mieru. Ináč porušuje nielen spravodlivosť, ale i lásku, prepotrebnú pre spolunažívanie národov. (Contra Gentiles I. III., c. 130) Preto nepovoľuje bo-

jovať biskupom a duchovným vôbec, lebo to odvádza ich od kontemplácie božských vecí a pobáda na krviprelievanie, čo sa protiví duchovnému stavu.

I František de Vittoria, profesor v Salamanke († 1546), ktorý napísal knihu »De iure belli«, považuje vojnu iba za prostriedok obrany alebo nápravy porušenej spravodlivosti. Po nej má sa siahnuť iba vtedy, ak niet už iného východiska. On, zakladateľ medzinárodného práva, ešte hlasnejšie volá po solidarite všetkých národov, ako sv. Augustín. (Ae. Naszályi, *Doctrina Fr. de Vittoria de statu*, Roma, Scuola Salesiana del Libro, 1937, 62-3.) Hlása: »Kedže štát je čiastkou celého sveta... ak vojna je prospešná jednému štátu, ale je škodlivá svetu alebo kresťanstvu, tým vlastne škodí celku a je nespravodlivá.« Inými slovami: Nemôže osožiť jednému štátu, čo druhému škodí. (*Relectiones theologicae*, XII, Lugduni 1537. De potestate civili, 13. p. 193.) To je najhlbšie odôvodnenie medzinárodnej solidarity.

Fr. Suarez (1548—1617) tiež vyzdvihuje jednotu ľudského pokolenia a preto tiež odsuzuje vojnu ako zločin proti tejto jednote. Píše: »Ľudské pokolenie, hoci je rozdelené na národy a rozličné štáty, zachováva vždy istú jednotu, a to nielen špecifickú, ale takmer politickú a morálnu, ktorá je výslednicou prirodzeného zákona vzájomnej lásky, zákona to, ktorý sa vzťahuje na všetkých, i na cudzincov. Preto hoci každé nezávislé mesto, štát alebo kráľovstvo, s dokonalými spoločnosťami a skladajú sa z vlastných členov, jednako každá taká spoločnosť je so svojej strany nejako i členom kolektíva, ktorým je ľudské pokolenie. Vskutku, tieto spoločnosti, navzájom oddelené, nikdy si nemôžu stačiť tak, že by nepotrebovaly vzájomnou pomoc, spojenie, aby zlepšili vlastné podmienky a zveľadili svoje výhody, alebo pre nejakú morálnu potrebu, ako to dokazuje skúsenosť. (De legibus, I. II, c. 19, 9.) Tuto prirodzenú medzinárodnú jednotu porušuje vojna a preto treba ju odstrániť. Lebo je nemožné, »aby Stvoriteľ prírody nechal ľudí v takom stave zápasov, aby svrchovaní vládcovia štátov, ovládání viac dohľadmi ako rozumnou úvahou, vyriešili všetky svoje spory vojnou. Veď to odporuje rozumu a všeobecnému blahu ľudského pokolenia. Vojna teda je proti spravodlivosti. (De caritate: De bello, I. vl. 5.)

I L. Taparelli (1793—1862) prizvukuje v medzinárodných vzťahoch spravodlivosť, ktorá dáva každému štátu to, čo mu patrí a takto sa predíde vojnám. (*Saggio teoretico di diritto naturale*, Roma, Civiltà Cattolica, 1928, n. 1249.) Avšak spravodlivosť nestačí. Hoci ona je najmenšia miera lásky, lebo nemôžem milovať toho, komu ani to nedám, čo mu patrí, jednako nestačí na odstránenie medzinárodných sporov. Tu môže pomôcť iba láska, ktorá nedišputuje o rovnosti práva, ale dáva viac ako patrí, súc si istou, že mieru dobra radšej prekročí, ako menej dá, porušujúc takto i spravodlivosť. (Tamže, n. 1252.) Ak by sa však štát chcel riadiť iba spravodlivosťou, nie láskou, v sporných otázkach sa odporúča arbitrážne riešenie. V tomto riešení má neutrálny štát istú výhodu. Ba on je takmer z prírody vecí rozhodcom medzi oboma stranami. (Tamže, n. 1337.)

Po týchto autoroch, 19. októbra 1931, teda viac ako 10 rokov po skončení prvej svetovej vojny, ktorá ukázala vojnu v celej jej zhubnosti, sišli sa vynikajúci moralisti a právnici vo Friburgu (Švajciarsko), aby pojednávali o dovoľenosti vojny. Boli to Charriere, Mayer, Keller, de Solages, Delos, Stratmann, Noppel a Valensin. Tu prijali rezolúciu, ktorú vydali i tlačou. (Paix et Guerre, Juvisy, Cerf, 1932.) V tejto rezolúcii sa hovorí: »Treba odpovedať na otázku, či ešte môže trvať nahodilá oprávnenosť vojny. Vojna, vyhlásená štátom, z vlastného rozhodnutia, bez predchádzajúceho odvolania sa na medzinárodné fórum, nemôže byť zákonným postupom. Dnes vojna prináša takú hmotnú a duševnú skazu pre jednotlivca, spoločnosť a náboženstvo a stáva sa takým ničiteľom pre celý svet, že prestáva byť prostriedkom mieru a lepšieho ľudského života. Vojna teda dnes, za ohromného pokroku vojnovéj techniky, ostáva bez morálneho a právneho podkladu.« (Cavaglieri, *Corso di diritto internazionale*, Napoli, 1934, 557.)

I úradná Cirkev držala krok s týmto vývinom nedovoľenosti vojny. Už Benedikt XV. v známej note z 1. augusta 1917 žiada sníženie počtu vojakov a vojnového aparátu vôbec na mieru,

ktorá je potrebná na zachovanie verejného poriadku. To sníženie by mali urobiť všetky národy naraz a rovnakým spôsobom. Má sa zostaviť medzinárodný súd, ktorému by sa mali podrobiť všetky národy v medzinárodných sporoch. Pravidlá, podľa ktorých by mal tento súd rokovať, mali by sa stanoviť spoločnou dohodou. Súd by mal mať poruke aj iné sankcie proti národom, ktoré by sa mu nepodrobili. (V. Cathrein, *Philosophia moralis*, Herder, 1935, 515.) V úsilí o mier sveta veľkú službu môže vykonať človečenstvu Cirkev, ako to dokazujú dejiny. »Staré národy Európy, žijúce v divom barbarstve, keď boli presiaknuté duchom Cirkvi, pomaly tlmily vzájomné roztržky, odstránili hádky a konečne sa spojily v jednotnú spoločnosť.« (Pacem Dei munus z 23. mája 1920.)

THEOLOGIE

NOVÝ ČLÁNEK VÍRY O NANEBEVZETÍ PANNY MARIE

Pokračovanie z 2. čísla.

3. Konečne pristupujeme k textům, v nichž je Nanebevzetí Panny Marie obsaženo „formálně zavínutě“ (formaliter implicite). Jsou to texty, které byly nově osvětleny prohlášením článku víry o Neposkvrněném Početí Panny Marie a uváděny na koncilu Vatikánském v žádostech Otců koncilu o prohlášení článku víry o Nanebevzetí Panny Marie.¹⁹⁾

Je to v první řadě *protoevangelium* (Gen. 3, 15): „Nepřátelství ustanovuji mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím; ona (ono) rozdrtí hlavu tvou, kdežto ty budeš úklady činiti její patě.“

V tomto slavném textu je prorokováno absolutním způsobem společné nepřátelství a společné vítězství Krista-Spasitele a jeho božské Matky, s ním nerozlučně spojené, nad hadem pekelným čili ďáblem. Nuže: vítězství Krista-Spasitele - jak je neomylně jisté z pozdějšího zjevení - bylo trojí: nad hříchem, žádostivostí a smrtí. A proto také vítězství Marie Panny, která je s Kristem nerozlučně spjata, musí být rovněž trojí: nad hříchem, žádostivostí a smrtí.

Vítězství Panny Marie nad hříchem bylo nejúplnější v jejím Neposkvrněném Početí, t. j. že byla uchráněna hříchu dědičného (článek víry), nad žádostivostí tím, že byla ustavičnou Pannou a neměla žádného osobního hříchu (článek víry); z čehož plyne, že také její vítězství nad smrtí musilo být úplné, aspoň dokonalým uchráněním před porušením jejího těla v hrobě a následujícím jeho vzkříšením a oslavením čili Nanebevzetím Panny Marie.

Obě návěsti uvedeného důkazu jsou pravdy obsažené výslovně v Písmě sv. nebo pravdy definované. Že v uvedeném textu Gen. 3, 15, je řeč o Kristu-Spasiteli a jeho božské Matce, o jejich společném nepřá-

telství a vítězství nad ďáblem, potvrzuje bulla papeže Pia IX. „*Ineffabilis Deus*“ z r. 1854.

Vítězství Kristovo nad ďáblem bylo podle Písma sv. trojí: nad hříchem: „Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa“ (Jan 1, 29), nad žádostivostí (kterou nazývá sv. Pavel také hříchem): „Kdo mě vysvobodí z těla smrti této? Díky Bohu skrze Ježíše Krista, Pána našeho“ (Řím. 7, 24-25) a konečně nad smrtí: „Jakožto poslední nepřítel bude zničena smrt“ (1. Kor. 15, 26), „Kde jest, ó smrti, vítězství tvé? Kde jest, ó smrti, ostn tvůj? Ostnem pak smrti je hřích, a mocí hříchu jest zákon. Ale díky Bohu, který nám dává vítězství skrze Pána našeho Ježíše Krista“ (tamtéž, 55-57).

Z řečeného plyne logický závěr našeho důkazu: Jestliže Panna Maria jest nerozlučně spojena s Kristem-Spasitelem ve společném nepřátelství a plném vítězství proti peklu, musí s ním být spojena i ve trojím způsobu téhož vítězství. A tak jako zvítězila nad hříchem a žádostivostí, podobně musila zvítěziti i nad smrtí. Avšak: Panna Maria podle obecného přesvědčení byla podrobena smrti a zemřela! Ale i Kristus zemřel, a přece zvítězil nad smrtí svým slavným zmrtvýchvstáním. Podobně i vítězství Panny Marie nad smrtí nemohlo být jiné, spolu s Kristem zemřela a zvítězila nad smrtí tím, že její tělo bylo uchráněno před zkázou v hrobě a vzkříšeno k oslavenému životu v nebi.

A proto v textu *protoevangelia* (Gen. 3, 15), vysvětleném a doplněném jinými texty pozdějšího zjevení, máme solidní biblický důkaz pro Nanebevzetí Panny Marie.

Na druhém místě jsou to z Nového Zákona slova *pozdravení andělského*: „Zdráva buď, milostiplná, Pán s tebou, požehnaná tys mezi ženami“ (Lk. 1, 28) a slova sv. *Alžběty*: „Požehnaná tys mezi ženami a požehnaný plod života tvého“ (Lk. 1, 42).

¹⁹⁾ Srv. Hentrich-Moos, uv. kn. I, 97 dd., II, 733 dd.

V bulle „Ineffabilis Deus“ se praví, že podle výkladu sv. Otců a církevních spisovatelů slova andělova, který nazývá Pannu Marii „milostiplnou“, značí, že Maria byla stolicí všech božských milostí, ozdobena všemi dary Ducha svatého, ano těchto darů skoro nekonečným a nevyčerpatelným pokladem. Také vykladači Písma sv. a bohoslovci uznávají, že slova pozdravení andělského mají tento hluboký význam, zvláště pro prohlášení článku víry o Neposkvrněném Početí Panny Marie.

Důkaz pro Nanebevzetí Panny Marie je sestaven z uvedeného pozdravu takto: Panna Maria byla pozdravena jakožto „milostiplná“, t. j. mající skoro nekonečný a nevyčerpatelný poklad milostí a darů Ducha svatého. A vskutku Panna Maria byla plná milostí již od prvního okamžiku, byla uchráněna hříchu dědičného, jak učí článek víry o jejím Neposkvrněném Početí. Kde však není ani stínu hříchu, nemůže býti ani trestu za hřích, kterým jest podle Písma sv. a ústního podání stav smrti a tělesného porušení v hrobě. Panna Maria je tedy nepodstoupila, nýbrž byla slavnostně vzata do nebes.

K tomu přistupuje jiný důvod: nebeská sláva, která je dosažením milosti, je především slávou duše, na druhém místě i těla, na které prýští z duše. Jestliže Panna Maria je „milostiplná“ také v nebi, je též plná slávy a nemůže jí tedy chyběti ani sláva těla.

Podobný důkaz můžeme vyvoditi ze slov andělových i Alžbětiniých: „Požehnaná tys mezi ženami.“ Tato slova prohlašují Pannu Marii „požehnanou“ zcela zvláštním způsobem a jsou ve spojení s jejím božským Mateřstvím, které připravují (v. 28) nebo uznávají (v. 42). Podle výkladu sv. Otců a církevních spisovatelů ta slova značí, že Panna Maria nebyla stížena žádným zlořečením: jednak tím, které se týká všech žen-matek (Gen. 3,16), jednak oním trojím, je-muž jsou podrobena všichni potomci Adamovi: hříchu, žádostivosti a smrti. Z toho plyne, že v tomto zvláštním požehnání je obsažena i milost tělesného neporušení v hrobě a unikla-li Panna Maria zlořečení hříchu a žádostivosti, musila uniknouti i zlořečení smrti, čili byla podle těla do nebe vzata.

Můžeme tedy uzavírat, že z těchto dvou textů: Gen. 3, 15 a Lk. 1, 28, 42, správně objasněných, a ve světle jiných biblických textů, se dají vyvoditi solidní *biblické důkazy* pro Nanebevzetí Panny Marie. Ústní podání nás pak přesvědčuje, že výklad uvedených textů je správný, čímž jeho jistota tím více vzrůstá.

B. Z ústního podání.

Vzhledem k Nanebevzetí Panny Marie rozlišujeme v ústním podání trojí období: a) prvních pěti století, b) od století 6. do 12., c) od století 12. až po naši dobu.

V *prvním* období máme pouze stopy tohoto učení. V prvních stoletích není v ústním podání výslovné zmínky o tělesném Nanebevzetí Panny Marie. Vyjímáme tu apokryf „Transitus s. Mariae“ (z konce

4. stol., který byl r. 494 odsouzen od papeže Gelasia), rovněž tak apokryfní list sv. Jeronyma „De assumptione B. M. V.“ a t. zv. „Historia Enthymiacae“ (asi z 8. stol.), které použil sv. Jan Damašský k své homilii (Homil. 2 in dormit. b. Mariae, n. 18). V ústním podání prvních století jsou svědectví o její slávě v nebi. Ve 4. stol. mluví o neporušenosti těla Panny Marie po smrti sv. Efrema syr. (hymnus in b. Virg.), o jejím vzkříšení sv. Ambrož (De instit. virg. c. 7, u. 49, P. L. 16, 233), o tom, že zvítězila nad smrtí, sv. Řehoř Nyss. (De virg. c. 13, P. G. 46, 37). V 5. stol. sv. Epifanius, který, zdá se, pochyboval o smrti Panny Marie (Adv. baer. l. III, t. II, 78, P. G. 42, 176), píše jinde, že Panna Maria požívá blaženosti v nebi se svým tělem (Adv. baer. l. I, t. III, 42, P. G. 41, 777) a j.

Pokud jde o relativní mlčení ústního podání o Nanebevzetí Panny Marie v prvních stoletích, nutno upozorniti především na to, že spisy sv. Otců, z nichž některé zanikly, nepředstavují jediný pramen ústního podání. Je tu spíše živý učitelský úřad Církve, a proto spisy nebyly v těch dobách absolutně nutnými, zvláště přihlížíme-li k častému pronásledování, ty spisy pak, které byly napsány, se týkaly většinou vtělení Syna Božího. Dále je možné, že mlčení o Nanebevzetí Panny Marie bylo tehdy vhodné kvůli nebezpečí zbožnění Panny Marie, zvláště u národů obrácených z pohanství k víře křesťanské.²⁰⁾

V *druhém* období (od 6. do 12. stol.) učí výslovně o Nanebevzetí Panny Marie na př. sv. Řehoř Turonský ze 6. stol. (De gloria martyrum, c. 4), sv. Ondřej Krétský z 8. stol. (Sermo 1 in dormit. Mariae), dále sv. Germanus, sv. Theodor Studita, císař Lev VI. Význačným svědkem Nanebevzetí Panny Marie je sv. Jan Damašský z 8. stol., který složil tři homilie o Nanebevzetí Panny Marie podle těla a ujišťuje, že podává jen starobylou nauku. Od té doby jsou velmi četná svědectví učitelů Církve, kteří jednomyslně oslavují Nanebevzetí Panny Marie. Je tedy o tomto učení stále a obecné ústní podání, jehož počátky předcházejí 6. století.

Závažným důkazem pro Nanebevzetí Panny Marie jest zavedení zvláštního *svátku* k oslavě této obecné víry. Podle dějepisce Nicephora Callista (Hist. eccl. 17, 28) císař Mauritius (582-602) nařídil slaviti svátek Zesnutí Panny Marie 15. srpna (místo 18. ledna) k oslavě jejího Nanebevzetí. Je to jeden z nejstarších mariánských svátků. Že se slavilo Nanebevzetí Panny Marie již před koncilem v Efesu (431) a v Chalcedonu (451), plyne z toho, že nestoriáni a monofysité, kteří se v 5. stol. odloučili od obecné Církve, slavili tento svátek. Také nejstarší národní církve, na př. arménská, habešská, mají uvedený svátek. Můžeme říci, že svátek Nanebevzetí Panny Marie se obecně slavil na křesťanském Východě od 6. stol., na Západě pak od

²⁰⁾ Srv. O. Faller, uv. kn.; C. Crosta, L'Assunta nell odierna teologia cattolica. Milano 1903.

7. stol. Měl různá jména: Zesnutí P. M., Uložení P. M. a j. Je jisté, že předmětem tohoto svátku jak na Východě, tak na Západě byla nejen smrt Matky Boží nebo nanebevzetí a oslavení její duše, nýbrž i oslava Panny Marie podle těla. Je to patrné z liturgických modliteb a z homilií složených na tento svátek (sv. Řehoře Turon., sv. Jana Damašského, sv. Theodora Studity, sv. Odilona a j.). V sakramentáři sv. Řehoře (jehož nejstarší rukopis je z 8. stol.) a v misálu gotském (před 8. stol.) je vyjádřena víra v Nanebevzetí Panny Marie na svátek téhož jména. Zatím co se v misálu gotském uvádí svátek Nanebevzetí Panny Marie 18. ledna, v misálu mozarabském (po 5. stol.) má den 15. srpna.

V třetím období (od 12. stol. až po naši dobu) učení o Nanebevzetí Panny Marie jest od bohoslovců obecně zastáváno, ať už jsou to autoři spekulativní a historicko-kritičtí, nebo asketičtí, nebo kazatelé, které všechny uváděti zde není možno.²¹⁾

Nutno též připomenouti, že víru v Nanebevzetí Panny Marie podle těla uchovávají odloučené církve východní (pravoslavné, nestoriánské i monofysitské), které též slaví příslušný svátek Zesnutí P. Marie (15. srpna).

C. Z důvodů theologických.

Theologické důvody (rozumové), uváděné pro Nanebevzetí Panny Marie, jsou dvojího druhu: jedny přihlížejí ke Kristu, druhé k Matce Boží.

1. Vzhledem ke Kristu je to především důvod jeho slávy. V knize Přísloví (17, 6) se praví: „Koruna starců (jsou) synové synů, a sláva synů - otcové jejich“ (a jistě též matky). Avšak Kristus by nedbal dosti své cti a slávy, kdyby tělo své Matky, z níž přijal své tělo, ponechal porušení v hrobě. Dobře však by se postaral o svou čest a slávu, kdyby svou Matku hned po smrti vzkřísil, nebo bezprostředně s duší i tělem na nebe vzal.

K tomu přistupuje důvod *synovské úcty a lásky*. Syn má svou matku ctít a milovati. Avšak Kristus by své Matce neprokazoval dosti synovské úcty a lásky, kdyby ponechal její tělo v hrobě. A to tím spíše, poněvadž láska touží po jednotě, a proto Kristus by nemohl dopustiti, aby zatím co duše jeho Matky byla s ním spojena v nebi, bylo její tělo v hrobě od něho vzdáleno. Jeho synovská úcta a láska k Matce tedy žádala, aby byla vzkříšena a na nebe vzata podle těla.

2. Vzhledem k *Panně Marii* je to především důvod jejího *přibuzenství a shodnosti* s Kristem. Tělo Kristovo má svůj původ z těla blah. Marie Panny. Nejvyšší úcta a slušnost tedy žádala, aby tělo Panny Marie, z níž bylo vzato tělo Kristovo, nebylo ponecháno porušení v hrobě, nýbrž zachováno bez zkázy, na nebe vzato a tam spojeno s duší Panny Marie. Matka Boží měla též účast na hlavních tajemstvích života Kris-

tova. Bylo tedy vhodné, aby se mu připodobnila i v jeho zmrtvýchvstání, nanebevstoupení a oslavení.

Dalším důvodem jest, že Panna Maria byla *uchráněna hříchu dědičného*. Musila býti tedy uchráněna aspoň od jeho následku, jímž jest tělesné porušení v hrobě, a i když dobrovolně zemřela, aby se připodobnila svému Synu, musila brzy po smrti i slavným Nanebevzetím podle těla se mu státi podobným.

Z toho plyne, jak Nanebevzetí Panny Marie je formálně zavinitě (formaliter implicate) obsaženo v článku víry o jejím Neposkvřněném Početí. Dovojuje se totiž z dvou pravd formálně výslovně (formaliter explicite) zjevených, t. j. z pravdy o Neposkvřněném Početí a z pravdy o bezprostředním přenesení těla Adamova do nebe v předpokladu, že by nezhřešil (Gen. 2, 17).

Ještě dalším důvodem jest *nebeská blaženost* Panny Marie, která požaduje její Nanebevzetí podle těla. Panna Maria nebyla poskvřněna ani nejmenším hříchem, nebyla podrobena smrti jako následku hříchu dědičného. Veškerým svým životem a svou smrtí si zasloužila slavného vzkříšení a Nanebevzetí. Jinak by byli blaženější Henoch a Eliáš, kteří byli i podle těla vzati do nebe (ač to byli lidé hříšní, aspoň s hříchem dědičným), kde požívají podle obojí části lidské přirozenosti nebeské blaženosti. I nutno souditi, že Bůh dobrotivý a spravedlivý nemohl ponechat tělo Panny Marie až do obecného vzkříšení v hrobě, nýbrž že byl takřka povinen ji brzo po smrti vzkřísiti a podle duše i těla ji vzíti do nebe.

Závěr.

Uvedli jsme si krátce důkazy z Písma sv., z ústního podání a důvody theologické pro článek víry o Nanebevzetí Panny Marie. Uzavíráme z nich, že nebylo žádného důvodu, který by stál proti možnosti, vhodnosti a prospěšnosti tohoto nového článku víry.

Připomeňme si, že zjevení Boží neuložil Bůh původně do knih Písma sv. anebo do spisů sv. Otců, církevních učitelů a různých památek ústního podání, nýbrž do *vědomí* Církve sv. A v tomto vědomí Církve se uchovává celý poklad víry (depositum fidei) a pod vlivem Ducha svatého z něho Církev čerpá a rozdává věřícím ony pravdy, které jsou jim za těch neb oněch poměrů nutné nebo užitečné. Písmo sv. a prameny ústního podání jsou jen zevně promítnutým výrazem pokladu víry, který Církev ve svém nitru chová. A tak je to i s pravdou o tělesném Nanebevzetí Panny Marie, kterou Církev chovala ve svém vědomí od dob apoštolských. A poněvadž Církev již po tolik staletí obecně hlásá tuto pravdu jako pravdu zjevenou a věřící v ni věří, bylo opravdu na místě, aby učení o Nanebevzetí Panny Marie podle těla bylo nejvyšší autoritou Církve prohlášeno slavnostně za *článek víry* (dogma formale declaratum), což se i stalo dne 1. listopadu 1950.

Blah. Panna Maria byla uchráněna hříchu dědič-

²¹⁾ Srv. na př. Chr. Pesch, Praelect. dogm. IV, u. 617; Crosta, uv. kn. 289—315 a j.

ného a neměla žádného hříchu osobního. A tedy v článku víry o jejím Neposkvrněném Početí jest blížkový ontologický základ pro článek víry o jejím Nanebevzetí podle těla.²²⁾

K článkům víry o Panně Marii: že jest Matkou Boží (koncil efeský z r. 431), že jest ustavičnou pannou (koncil cařihradský II. z r. 553), že byla bez každého osobního hříchu (koncil tridentský z r. 1545-63), že byla uchráněna hříchu dědičného (bulla „Ineffabilis Deus“ z r. 1854), že jí přísluší obecně úcta (koncil

tridentský), přistupuje nyní nový článek víry *Nanebevzetí Panny Marie* podle těla.

Nový článek víry přispěje jistě k zvětšení a prohloubení úcty k Panně Marii v celém katolickém světě a obecně Církvi Kristově, bohoslovcům pak bude podnětem, aby blíže zkoumali a objasňovali i další důsledky z dosavadních článků víry o Panně Marii plynoucí, t. j. že Panna Maria jest naší duchovní Matkou, že měla spoluúčast na vykupitelském díle Kristově (Co-redemptrix), že jest naší Přímělkyní v nebesích, ano Prostřednicí všech milostí (Mediatrix omnium gratiarum).

ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka

²²⁾ Srv. C. Strater, uv. čl. 280 dd.

NĚKOLIK EXEGETICKÝCH POZNÁMEK K RADOSTNÉ VÁNOČNÍ ZVĚSTI

V uplynulých dnech v kněžských hodinách i mešním formuláři jsme četli řadu úryvků z prvních dvou kapitol evangelia sv. Matouše a Lukáše o zvěstování a narození našeho Spasitele. Nejedna z těchto textů byl již od křesťanského starověku napadán, avšak nové archeologické objevy, nálezy papyrů, různých nápisů, studium starověku, to vše nemálo přispělo v posledních desetiletích k objasnění a potvrzení věrohodnosti zpráv evangelia. K textům, o nichž bylo již mnoho psáno, patří zvláště tato místa:

1. Zvěstování Panny Marie. Sv. Lukáš se zvláštním důrazem podotýká, že byl archanděl Gabriel poslán *ad Virginem desponsatam viro...* (1, 27) a ve verši 34 tato zasnoubená panna je udivena, že se stane matkou: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Bylo v plánu Božím, aby se Syn Boží vtělil pod ochranu zákonitého manželství, aby matka nebyla uvedena v podezření a pohanu. Manželství u Židů se uzavíralo dvěma akty, zasnoubením a svatbou. Zasnoubení mělo větší váhu než dnešní zasnubky, bylo smlouvou, která činila muže pánem nad ženou. Smrtí snoubencovou se stávala vdovou a pro nevěrnost byla trestána jako cizoložnice. Za nějakou dobu po zasnoubení následovala svatba, t. j. uvedení nevěsty do domu ženichova. U snoubenky panny to bývalo zpravidla po roce, u vdovy za měsíc. Také Panna Maria v době Zvěstování nebyla ještě uvedena do domu sv. Josefa, jak víme z Mt. 1, 18.

Mimoděk se však vkrádá na mysl otázka, proč Panna Maria, která chtěla zachovat panenství, dala souhlas k zasnoubení? Evangelia nedávají vysvětlení na tuto otázku, ale nalezneme je v současných židovských zvycích. Svobodný stav u Židů nebyl ve vážnosti. Bezdětnost byla pokládána za kletbu Boží (Deut. 7, 14) a velké potomstvo bylo ctí. Největší starostí otce i poručníků bylo zasnoubit dívku, jakmile dosáhla potřebného věku (kolem 13. roku). Snad v této době Panna Maria již neměla rodičů, a proto tím spíše se

musela podrobit vůli poručníka. Z odpovědi P. Marie andělovi (v. 34) je zřejmo, že její zasnoubení s Josefem nemělo za účel manželství obvyklého druhu a že zde bylo předsevzetí zachovat i v manželství čistotu a že i sv. Josef o tomto předsevzetí věděl a dal k němu souhlas. *Virum non cognosco* je biblický termín a je eufemistickým vyjádřením manželského spolužití. Toto P. Maria odmítá, a to nejenom pro přítomnost, ale i pro budoucnost. Je to zřejmo z řeckého textu, kde častěji *praesens* zastupuje v biblické řečtině *futurum* (Mt. 27, 63; 1. Kor. 15, 22). Maria se nediví zprávě, že bude Matkou Syna Božího, nýbrž matkou vůbec. Kdyby neměla úmysl zachovat panenství i později, byl by tento údiv nepochopitelný u dívky, která již uzavřela zasnubky. P. Maria měla tedy pevný úmysl v přítomnosti i v budoucnosti neužívat práv manželských. Sv. Augustin, sv. Tomáš a mnozí exegeté se proto domnívají, že P. Maria učinila slib panenství. Nebylo by to něco naprosto cizího duchu této doby, kdy mysl některých Židů byla nakloněna přísnější askesi (Esseni). Většina moderních exegetů (Lagrange) se kloní však spíše k názoru, že u Matky Boží nešlo o slib, nýbrž jen o úmysl. V plánu Božím bylo, aby se Mesiáš zrodil z panny, ale zároveň aby dítě i matka byly chráněny před pohanou, a proto se tak stalo pod ochranou manželství.

2. Málomluvný verš evangelií byl již od starokřesťanských dob tak napadán jako Mt. 1, 25, *Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum*. Ve starých dobách byl to Helvidius a Jovinianus, proti nimž psal sv. Jeronym, kteří použili tohoto verše v boji proti panenství P. Marie. Moderní nekatolíčtí exegeté v podstatě užívají těchto argumentů jako tito starokřesťanští bludaři. Kamenem úrazu jsou hlavně slova *primogenitus* a *donec peperit*.

a) *Primogenitus*. Připomínka, že P. Maria porodila Ježíše jako prvorozeného by podle těchto vykladačů byla zbytečná a slovo „prvorozený“ by nemělo smys-

lu, kdyby P. Maria později neporodila syny další. Námitka je bezdůvodná. Již sv. Jeronym odpověděl Helvidiovi, že „každý jednorozený je také prvorozený; není však každý prvorozený jednorozený! Prvorozený je nejen ten, po němž se narodili ještě jiní, ale i ten, před nímž se nenarodil nikdo“ (Adv. Helvid, 10). Argument sv. Jeronyma byl krásně potvrzen náhrobním epitafem, který v r. 1922 publikoval C. C. Edgar v *Annales du service des Antiquités de l'Égypte*. Náhrobní nápis pochází z Tell el Jehudieh (Leontopolis?). R. 5 př. Kr. mladá židovská matka Arsinoés zemřela při porodu svého prvního syna. Na náhrobním kameni jsou slova: „...Osud mne přivedl na konec života za bolestí s prvorozeným synem...“ Dítě je zde tedy nazýváno prvorozeným synem, ač je jisto, že žádné jiné dítě se již zesnulé matce nemohlo narodit.

A ještě jednu skutečnost je třeba zdůraznit. Slovo „primogenitus - prvorozený“ kriticky do Mt. 1, 25, ani nepatří. V nejlepších kodexech se nevyskytuje. Dodatek primogenitus vnikl do některých kodexů (C D) z Lk 2, 7. Tam sv. Lukáš sice poznamenává, že Ježíš byl prvorozeným synem P. Marie, ne však proto, aby naznačil, že P. Maria měla ještě další dítka, nýbrž proto, že v následujících verších píše o obětování P. Ježíše v chrámě, kterémužto obřadu podléhali prvorození z Izraele. To je důvod zdůraznění prvorozenství Ježíše Krista.

b) *Donec peperit*. Spojka *donec*, *heós*, *dokud* neporodila svého syna, svádí k domněnce, jako by po panenském zrození Ježíše poznal sv. Josef tělesně Pannu Marii. Je opět nutno přihlídnout k souvislosti a ujasnit si význam spojky a uvidíme, že toto místo naprosto není v rozporu s panenstvím Boží Rodičky.

Souvislost: Mt. 1, 18-25, líčí příchod Krista na svět, a to zvláště se zřetelem na Isaiášovo proroctví, 7, 14, že neporušená panna porodí. Sv. Matouš, který píše židokřesťanům, užívá každé příležitosti, aby ukázal na vyplnění proroctví Starého Zákona. Dovolává se tedy proroctví Isaiášova, praví, že Maria až do narození byla neporušenou pannou... *et non cognoscebat eam donec peperit*... a tak na Marii se splnilo, co prorok předpověděl. O tom, co se stalo po zrození Kristově, Mt. již nemíní psát. Ani netvrdí, ani nepopírá, že by Panna Maria po panenském zrození měla dítka další.

Význam spojky *donec*, *heós*: spojka označuje gramaticky činnost, o níž se předtím mluvilo, odezírá však od toho, co se stane v budoucnosti. Správně podotýká k tomuto místu již sv. Jeronym: „*Donec in hoc loco negat praeteritum, ut non asserat futurum*.“ K místu pak uvádí celou řadu případů ze St. Zákona (2. Sam. 6, 23 a j.). Snad nejlépe význam spojky osvětlí žalm 109, 1, kde se v nedělních nešporách modlíme: *Sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum*... I když je zde užito spojky *donec*, není pochybnosti o tom, že Mesiáš zůstane a dextris Dei i po zničení nepřátel Božích. Proto na

př. P. Buzy překládá tento verš: *Et, sans qu'il l'eût connue, elle enfanta un fils...*

3. Neméně byla napadána i některými historiky zpráva sv. Lukáše o soupisu a cestě Panny Marie a sv. Josefa za účelem sčítání do Betlema: *Et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem* (2, 3). Námitky proti existenci sčítání (proti technické neproveditelnosti) jsou dnes vyvráceny egyptskými papyry, z nichž je zřejmo, že taková sčítání právě v této době se prováděla a že dokonce Lukášův termín apografé je přímo úřední označení, terminus technicus, těchto soupisů. Tak na př. na jednom papýru čteme:

„G. Vibios Maximos, místodržitel Egypta, uvádí ve známost: jelikož se chystá soupis rodin, je nezbytno všem, ať se nalézají z jakéhokoli důvodu mimo domov, poručiti, aby se navrátili k rodnému krbu a umožnili tak výkon obvyklého

soupisu

a řádně se věnovali příslušným svým polním pracím.“

Nařízení, o němž píše sv. Lukáš, znělo asi podobně.

Proč sv. Josef i Panna Maria šli ke sčítání do Betlema? E. Schürer v *Geschichte des jüdischen Volkes* chce ukázat nehistoričnost Lukášova tvrzení a píše: „Durch einen römischen Zensus konnte Joseph nicht zur Reise nach Betlehem und Maria nicht zur Mitreise dorthin veranlassen werden“ (str. 524). Exegeté většinou vyvracejí tuto námitku zdůrazněním příslušnosti k domu Davidovu a tvrzením, že se census nekonal způsobem římským, nýbrž židovským, podle místa, odkud pocházel rod (tak na př. Ricciotti, *Život Ježíše Krista*, str. 227). I když Římané měli ohled k zvyklostem podrobených národů, toto tvrzení nelze dokázat. I když se konalo sčítání podle způsobu římského, dá se uvést v soulad (jak ukázaly nové studie, na př. u Holzmeistera) se zprávou sv. Lukáše. Římský způsob se přidržel domovské příslušnosti jednotlivcovy a místa, kde vlastnil pozemky. Římský způsob ukládal daň z hlavy, půdy a soli. „Si quis agrum in alia civitate habet, in ea civitate profiteri debet, in qua ager est“ (Digestae, de censibus 4, 2). Moderní exegeté se domnívají, že P. Maria byla dcerou dědičkou (filia haeres) a měl-li rod Davidův v Betlemě nějaké nemovitosti (jako společný majetek), jsme u důvodu cesty P. Marie a sv. Josefa k soupisu do Betlema. A je velmi pravděpodobné, že někteří členové rodu Davidova v Betlemě bydleli, neboť z Mišny (Ta'anith 4, 5) se dovídáme, že potomci rodu Davidova měli za povinnost odvádět do jerusalemského chrámu dříví pro oběti.

Uzavírám těchto několik exegetických poznámek krásnými slovy Pia XII. z poslední biblické encykliky *Divino afflante Spiritu*, jež jsou řečena vykladačům Písma svatého, hlavně kazatelům: „Tak nám zbývá jen ještě, ctihodní bratři a milovaní synové, abychom všem zástupcům biblické vědy, kteří jsou oddanými syny Církve a její nauku a nařízení věrně plní, s otcovskou láskou blahopřáli, že jsou vyvolení a povo-

láni k tak vznešenému úřadu, a abychom jim zároveň dodali mysl, aby i nadále převzatý úkol konali s denně novou silou, s plnou horlivostí a se vši pečlivostí. Pravíme: vznešený úkol. Vždyť co jest vyššího, než zkoumati, vykládati, věřícím přednáseti, proti nevěřícím brániti samo slovo Boží, darované lidem vnuknutím Ducha svatého? Tímto duchovním pokrmem živí se vlastní duše vykladače Písma a posiluje se „k myšlence na víru, k útěše v naději, k povzbuzení v lásce“ (sv. Augustin). „V těchto studiích žiti, tyto pravdy rozjímají, ničeho jiného nehledati: nezdá se

vám to býti již zde na zemi přebýváním v nebesích?“ (sv. Jeronym). Touž stravou nechť jsou živeny duše věřících; z ní nechť čerpají poznání a lásku k Bohu, pokrok ve vnitřním životě a štěstí. Vykladači Písma svatého ať se tedy věnují celou duší tomuto svatému úkolu. „Nechť se modlí, aby nabyli porozumění“ (sv. Augustin), nechať pracují, aby den ze dne vníkali hlouběji do tajemství Posvátných knih; nechť učí a káží, aby odkrývali i jiným poklady slova Božího.“

ThDr Jan Merell

NĚKTERÉ METHODOLOGICKÉ OTÁZKY Z KATECHETIKY

Mnohotvárný život dneška tvoří nové skutečnosti, které působí na všechny stránky společenského života, a tak zasahují školu a výchovu a volají po nové formaci výchovné práce. Nová doba vyžaduje nové výchovné cesty také ve výchově náboženské, která se těší pozornosti a zájmu lidově demokratického státu, jenž vědom si mravního poslání náboženství, nejen že popřává škole možnost vzdělání náboženského, nýbrž výslovně v základním školském zákoně ze dne 21. dubna 1948, č. 95 Sb., § 19, ukládá škole povinnost starati se o náboženskou výchovu. Naším úkolem je tudíž pečovat na tomto svěřeném nám úseku školské práce o její zkvalitnění.

Revidují-li se téměř všechny problémy pedagogické a didaktické, je nutné, aby i výchova náboženská, majíc vyhověti dnešním kulturním, společenským a hospodářským potřebám našeho života, přehodnotila staré vyučovací metody a vytvářela aktivní teorii výchovy, která vylučuje schematické, zaprášené, mrtvé vědění a chápe se takových prostředků, jimiž aktualizuje všechny nadpřirozené a přirozené hodnoty, a to, abychom se vyjádřili s velkým učitelem církevním sv. Augustinem, nových prostředků *diverso stilo - non diversa fide*, a jimi bezpečně budovali jak teorii náboženské výchovy, tak i její praxi in actu et in spe.

Pro cílevědomou práci náboženského vychovatele je nezbytné, aby znal tyto prostředky, jinak by se snadno ocitl na scestí nebo v zajetí romantických hesel a idejí. Bohudík je zásada *laissez faire*, která přenechává vše náhodě, dnes překonána, ani se už nespolečá, že „dabitur nobis in illa hora“. Přirozený výchovný proces se nedá jen tak jednostranně provést jedinou metodou, nedá se také zachytit v rámci jediné věty. Jeví se potřeba obrátit pozornost také na jiné vědní obory, které mohou mít pro výchovu význam nebo aspoň k zvládnutí výchovného procesu použití těch hledisek, do jejichž rámce výchovný proces zapadá, to jest hlediska biologického, psychologického a sociologického. Vedle těchto přirozených aspektů je nezbytně nutno použití hodnot duchovních, nadpřirozených, které v hierarchii hodnot zaujímají ústřední postavení a tvoří vlastní základ výchovného procesu.

Nesmíme ani na okamžik spouštět se zřetele, že náboženská výchova a vyučování je zvláštní povahy, odlišné od povahy výchovy vůbec, opírá se o učitelský úřad církve - *magisterium Kristovo*. Kristus nezůstavil po sobě toliko mrtvou literu, ale živý učitelský úřad, který by se dovedl přizpůsobiti všem okolnostem a všem potřebám. Mluvené slovo je v lidském životě již od pradávna podmanivou, strhující silou. Tomuto požadavku lidské přirozenosti se přizpůsobil i Kristus Pán. Rozesílá své učedníky, převádí na ně své poslání, jež mu udělil Bůh, a promlouvá k nim takto: „Jděte a uče (matheteusate) všechny národy!“ A z útěšného slibu: „A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa“ - vychází najevo, že toto poslání míní pro všechny budoucí doby. I učení apoštolů nebyla litera, nýbrž slovo: „slovo Boží“ (Sk. ap. 4, 31), „slovo o spáse“.

Kristus vložil veškeré bohatství zjevených pravd do rukou církve. *Ecclesia est „custos et magister verbi revelati“* (Vaticanum). Církev je sděluje lidstvu stále živým, svěžím a neomylným hlásáním víry. Dvojí je způsob tohoto sdělování: *kázání a katechese*. Starší z nich je apoštolská katechese.

Pro dospělé křesťany je hlavním zdrojem poučení kázání. Je samozřejmé, že člověk přijímá božskou pravdu svým lidským způsobem, proto se musí tato pravda odít v roucho lidských pojmů a slov. Duchovní ve své činnosti kazatelské nespokojí se snad jen s periferií teologie nebo jednotlivými dílčími pravdami, ale *káží celé učení víry*, soustředěné kolem náznorné postavy Ježíše Krista, všímají si též současného společenského řádu se všemi jeho determinanty a nepřehlížíjí ani konkrétních a aktuálních otázek dnešního života a pracujícího člověka s obzíravou moudrostí sub specie aeternitatis. A tak při hlásání božských pravd uplatňují se v dnešních dobách nové cesty.

Znovu a znovu se ozývají hlasy, jak se dostati se slovem Božím k lidu, volá se po živějším hlásání, hlubším proniknutí ve výklad zjevených pravd, prožití všeho toho, čemu učí theorie. Theologické existenciální myšlení dává vznik t. zv. *kerygmatické theologii*, hlasatelské theologii, která nezabývá se ničím

z toho, co vybudovali největší theologové - *sana doctrina catholica*. Přizná-li se kerygmatickéologii oprávněnost a samostatné postavení uvnitř theologie, může nabýti žádoucího tvaru a rázu jako t. zv. *theologia cordis*. Nemíníme se nyní zabývatí problematikou hlasatelské theologie, její použitelností, oprávněností, obsahem, vědně theoretickým postavením, zájemce odkazujeme na díla, která o tom napsali E. Mersch S. J., Lakner, Lotz, Rahner a jiní. Nebudeme se obírat ani kázáním, které je vlastním oborem homiletiky, o níž napsali základní systematická díla pastoralisté, jako Schleining, Jungmann, Meyenberg, Monsabré, Guesdon, Nikolussi, Sertillanges, Toth, Keppler a jiní. Rozhlédneme se hlavně po metodologických základech katechetiky.

Starší forma hlásání „slova Božího“ byla *apoštolská katechese*. Prof. Dr. J. Merell ve svém „Úvodu do četby Nového Zákona“ (1947, str. 59) o tom píše: Aby, posluchači poznali veřejný život Páně, vytvořili si apoštolové jakýsi plán katechese, jehož hlavními body byl: křest Kristův, kázání v Galileji, cesta z Galileje do Jerusalema, umučení a zmrtvýchvstání Páně. Dokladem tohoto schematu apoštolské katechese je kázání sv. Petra před setníkem Korneliem (Sk. ap. 10, 37—41). Tato katechese se vytvořila v prostředí palestinském a nezměnila se v podstatě, ani když se rozšiřovala do prostředí řecko-římského. Ohlas palestinské ústní katechese je v evangeliu sv. Matouše, katechese Petrovy podává evangelium sv. Marka, ohlas katechese sv. Pavla je v evangeliu sv. Lukáše. Jejich zprávy doplnilo evangelium Janovo.

V denním životě obrací se učitelský úřad církve ústy učitele náboženství k dětem a k dospívající mládeži *novodobou katechesí* se stejným však určením podle slov Páně: „To pak je život věčný, aby poznali Tebe, jediného pravého Boha, a Toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“ (Jan 17, 3.) Církev od prvopočátku pokládala katechesi za jeden z nejdůležitějších úkolů kněze a z nejdůležitějších. Je známo, že katechese je základem veškeré kněžské činnosti, je prvním předpokladem úspěchu a pokroku kněžského působení zejména v přítomné době, proto podávána má býti co nejdokonaleji.

O katechesi jedná *katechetika*. Co je katechetika? Katechetika je teorie výchovy, založené na zjevení Božím, na učení a učitelském úřadě církve - *theologia catechetica* v protikladu k vychovatelské činnosti, která v lepší své formě jest uměním.

Slova katechetika a didaktika náboženská se často ztotožňují. Děje se tak neprávem. Pojem *didaktika* jest užší než katechetika. Didaktika náboženská je toliko teorie náboženského vyučování, nauka o tom, jak učit náboženství. Časem se ustálilo mnoho vyučovacích pravidel a způsobů, které se shrnují společným názvem didaktické principy a metody. Didaktické principy jsou určitá elementární, základní pravidla, jimiž se řídí celý didaktický proces. Jsou to jakési zákony didaktiky, ukazující základní směr a cestu vy-

učování, opírající se o základní stránky noetiky a psychologie poznávacího procesu.

Didaktickými principy nevyčerpává se ještě celý obsah pojmu vyučování. Aby se dosahovalo žádaných výchovných výsledků, nutno znáti způsoby či metody vyučování. Rozvoj methodického myšlení i nových methodických směrů dal vznik methodice náboženského vyučování. *Methodika náboženská* jedná o povaze a používání didaktických method při vyučování náboženském. Jako samostatný úsek vědní oddělila se od didaktiky. Rozsah didaktiky je však širší než methodiky.

Snad v žádném jiném oboru lidských činností není theorie v tak úzkém vztahu s praxí jako v náboženství.

V katechesi nejde jen o prostou aplikaci obecných didaktických směrnic, nýbrž nutno míti stále na zřeteli *nadpřirozený charakter* náboženství. Prvním učitelem je vždy *Bůh*. „Není něčím ani ten, kdo sází, ani ten, kdo zalévá, nýbrž Bůh, jenž dává vzrůst“ (1. Kor. 3, 7). Bůh vychovává člověka svou nadpřirozenou pomocí - milostí. Cíl křesťanské výchovy je rázu nadpřirozeného: spása věčná. Tomuto nadpřirozenému cíli odpovídají nadpřirozené prostředky, totiž prostředky milosti: *modlitba a svátosti*. I když Bůh užívá při udělování milostí ve svátostech také prostřednictví člověka, zůstává vždy Bůh vlastním dárce milostí.

Když mluvíme o vyučování náboženství, jde tu o činnost člověka, i když je zaměřena k nadpřirozenému cíli. Milost předpokládá přirozenost a na ní staví - *gratia supponit naturam*. Tak buduje i náboženský růst na růstu přirozeném a na něj navazuje. Má-li dítě vrůst do života náboženského, je třeba mu jej podávat tak, aby jej mohlo vnímat smysly. Náboženství musí být prožíváno, musí být vidět, slyšet, aby bylo přístupno dítěti. Tu je na prvním místě povolána především rodina, která klade základ náboženského života dítěte. Na ni navazuje náboženská výchova a vyučování ve škole. Na učiteli náboženství potom je, aby užíval všech prostředků k rozvinutí a uplatnění milosti Boží v duších svých svěřenců. Chce-li s úspěchem působiti, má nabýti vedle odborných vědomostí náboženských přehledné znalosti sil člověka a prostředků rozvoje jejich vzdělání a dokonale se obeznámit s didaktikou. Těžké chyby by se dopouštěl, kdyby se dovolával nadpřirozeného působení milosti, aby tím zakryl svou nezralost v didaktice a příslušných disciplín, které svými tendencemi pedagogickými pomáhají k zvládnutí výchovného procesu.

Při učení nejdříve padají na váhu *momenty tělesné*. Předmětem péče katechetovy jest dítě. Při prvním pohledu na svého žáka se katecheta seznamuje s jeho tělesným rázem. Vychovateli je třeba znáti tělesný vývoj mládeže, činnost tělesných orgánů, respektive jejich poruchy. Tělesný stav žákův, a to jeho normalnost, je první podmínkou veškeré výchovy a vyučování. Výchově a vyučování skýtá *dnešní biologie* ve smyslu studia tělesného vývoje dítěte a žáka pevnější oporu. Zkoumat fyziologické, tělesné podmínky nenáleží

ovšem katechetice, to jsou vlastní předmětné úkoly biologické vědy, jejich řešení ponecháváme biologii samé a jejím speciálním oborům (sommatologii, anthropologii, školské hygieně) a svým zájmem se soustředujeme spíše na nejdůležitější výsledky studia v jejich poměru k pochodům výchovy nebo k takovým problémům, jako je na př. otázka dědičnosti získaných vlastností, pohlavní problém dětství, kdy v duševním vývoji dítěte začíná se vytvářeti vlastní povaha - charakter dítěte nebo temperament dítěte a pod. Nutno se však vyvarovati biologismu na úkor duchovních hodnot! Tím však nechceme tvrdit, že bychom neměli revidovat mnoho ze svých názorů v biologii člověka střízlivým a věcným postojem k novým skutečnostem. V obor biologický spadá *pathologie dětského věku*, školního věku mládeže. Často nás překvapují úchylné stavy školní mládeže. Reedukace takových dětí je úkolem nápravné či léčebné pedagogiky ve zvláštních školách.

O problémech biologické pedagogiky psal E. Babák, J. Matiegka, P. Godin, L. a R. Dieulafé. Pedagogickou pathologií se obírá Mauer, Zeman, Strümpel, Descoeudresová.

Katecheta především působí na *duši dítěte*. Kdo však chce působiti účinně na duševní život, musí znáti zákony tohoto života. Zkoumání jednotlivých funkcí duševního života patří psychologii. Proto i katecheta musí se obracet o poučení do oboru, jehož vlastním předmětem jsou problémy psychologické. A je to především *psychologie dětství a mládeže*, v podstatě vývojová psychologie, která si všímá duševních jevů se zřetelem k dětství, stanoví poznatky a zákony duševního dění v době dětství, které jsou kvalitativně odlišné od člověka dospělého.

V duši dítěte jsou to vyšší schopnosti rozum a vůle, které má náboženský vychovatel chrániti před nebezpečím a nadpřirozeně zušlechťovat. Především obrátí svůj zřetel k intelektuální stránce duševního života, tedy zaujmou ho zvláště psychologické podmínky učení. Základní podmínkou správného duševního života je správné fungování smyslů. Duševní život dítěte se vyvíjí vzájemným působením života nadpřirozeného z přirozeného.

Vedle rozumového vzdělání musíme zároveň podporovat vývoj bytosti dítěte po stránce volní. Žák musí být veden od počátku k tomu, aby dovedl vědomostí užívat. V náboženství je dosti příležitosti, aby se vůle uplatnila. Na nižším stupni stojí v popředí emocionální momenty, později ustupují čím dál více momentům rozumovým, ale na citové se nesmí zapomínat. Učení, proniknuté prvky zájmu, radosti, má nejlepší výsledky, protože asociace v tomto stavu vytvořené jsou nejpevnější. Podrobněji o psychologických

předpokladech učení se strany dítěte promluvíme při jiné příležitosti v samostatné stati.

Psychologická orientace nesmí upadnout v jednostranný psychologismus, který redukuje výchovný proces pouze na jeho psychologické aspekty.

Z autorů předních děl psychologie dlužno uvést: St. Baleye, K. a Charlottu Bühlerovy, Čádu, Decrolyho, Dwelshauverse, Fröbese, Habricha, Kornilova, Kratinu, Piageta, Smirnova, Sprangera, Sterna, Těplovu, Tumlrize, Vaňka a j.

Poněvadž výchova je jev společenský, s celým společenským životem těsně spjatý, je také *sociologie* jako věda o společnosti a jevech společenských prospěšná i pro katechetiku, která z ní může čerpati poučení o povaze, vlivu a významu těch sociálních tendencí, které společně určují výchovný proces z jeho složky. Ač naše stanovisko je dáno celkovým metafysickým pojetím výchovy, to nevylučuje však vliv sociálního prostředí, v němž se rodina vyvíjí, její vliv na tělesný a na duševní vývoj dítěte, dále se tu uplatňují vlivy prostředí hospodářského a sociálního. Zjišťujeme, že prostředí působí na inteligenci, charakter a mravnost člověka, že člověk je výrazem prostředí, vnější podmínky mají při jeho vývoji rozhodující význam, tím odkládáme se od učení Mendla a Morgana a stavíme se k proměnám ve vědě o životě na stanovisko akademika T. Lysenka. Na dítě se nemůžeme dívat jako na něco izolovaného od vnějšího prostředí, nýbrž jako na součást jednoho velkého celku.

Sociologickou pedagogikou se obírá: J. A. Bláha, E. Durkheim, J. Král, J. Kratochvíl, D. Snedden, G. Rouma, Uhlíř a j. Poněvadž však sociologická pedagogika spočívá téměř výhradně na stanovisku empirickém, nesmíme zapomenouti na duchovněnou orientaci a nedat se zmásti jednostranným pozitivistickým objektivismem při aplikaci sociologických hledisek a poznatků na výchovný proces a na metody výchovné a vyučovací.

Zjevené náboženství s metafysikou dává pevný základ náboženské výchovné práci, neboť nepočítá pouze psychofysickými jevy lidské bytosti, nýbrž i s vlastní její podstatou.

Zjevené náboženství s etikou ukazuje životní cíl a zároveň i vede bezpečnou cestou k jeho dosažení. Konkrétním praktickým cílem náboženské výchovy je *člověk s nábožensko-mravním charakterem*, jenž plní své povinnosti k Bohu, k sobě a k bližnímu, k církvi a vlasti, je *opravdový křesťan a poctivý občan lidově demokratického státu*, jenž chápe, že je jeho úkolem zúčastnit se ochotně, radostně a vydatně budovatelského díla a touto oddanou službou národu a státu přispívat k udržení a zajištění trvalého míru.

Prof. ThDr Jos. Hronek

Ještě dnes nablízku sluje, kde se Pán narodil, je celá řada takových jeskyň. Jedny mají přístavek a jsou obývány, vidíme však z celého bytu jen vchod s dveřmi. V druhých se přechovává chrastí, jiné jsou opět chlévem nebo v nich také bydlí pastýři-kočovníci, přicházejí-li sem z pouště za obchodem.

V takové jeskyni porodila Maria svého Syna...

F. M. Willam, *Život Ježíše Krista*, str. 42

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

MEDITACE

ROZJÍMÁNÍ PŘED JESLIČKAMI

Ponoříme-li se do mysteria jesliček, tu zůstává nám, lidem vězícím často hluboko ve všedních starostech, rozum stát. Bůh si vyvolil toto místo pro své první přebývání, ač měl možnost vybrati si místa daleko lepší. Víme, proč to udělal, jaké důvody Ho k tomu vedly - pohrdání leskem a slávou světa - ale pochopiti to nedovedeme. A právě v tomto poznání nás svatí předešli, neboť oni pochopili, že to ani jinak Bůh-člověk při svém božském původu nemohl udělati. A byvše spříznění s Ním, dovedli podobně opovrhovati vším, co mělo na sobě punc světské slávy a přepychu. Proto jejich působení se tak často odlišovalo od působení jiných lidí. Nuže, zamysleme se opět chvíli nad tímto tajuplným obrazem Boží nemohoucnosti.

Když jednou měl Bohočlověk odevzdati Šimonovi úřad nad jiné vznesený, tu se ho tázal: „Šimone, miluješ mne?“ A opakoval to třikrát. A Petr také po třikráte stejně odpovídá: „Ano, Pane. Ty víš, že Tě miluji.“ Můj Bože, nač na vše ses mohl ptáti. Mohl ses ptáti Petra: Umíš řecky, umíš latinsky, jsi sociologem, jsi pedagogem? Ale nic z toho se neptáš. Není pochyby, že až snad na ony řeči jsi dal všechny potřebné vlastnosti apoštolské již do povahy Petrovy a mohl ses tedy ptáti, jak s nimi spolupracoval, ale Ty jen opakuješ třikrát za sebou: „Petře, miluješ mne...?“

A my nyní také hledíme na jesličky. Také na nás nyní, jako na mnoho svatých, shlíží milá dětská tvářička Božského Dítěte a na jejím výrazu bychom též mohli čísti nevyslovenou otázku: „Diligis me, sacerdos mi?“ A co my? Kdo může do těchto očí, jež nám představují oči Všemoudce, říci s klidným svědomím: „Ano, Pane, já Tě miluji.“ Kdo? Vždyť ani svatí neměli odvahu to vysloviti. Vždyť co nám všem chybí k lásce, jak On si ji představuje. Neb co milujeme my? Co miluji já? Umění, slávu, vědu, moc a vliv, činnost či snad ještě něco méně hodnotnějšího?... Co...? A přece bych měl stále viděti ve všech svých zálibách tu otázku v očích drahého Dítěte-Ježíše: „Diligis me, sacerdos mi?“

A tu naše srdce ihned se začne ospravedlňovati a dokazovati tomu dobremu Bohu: „Ale, Pane, vždyť já miluji Tvoji vědu, já miluji Tvoje umění, já hořím pro Tvoji krásu, pro Tvůj řád. Já se opájím Tvou liturgií... Což nestačí Ti to?“ A duše doufá, že dostane ujištění, že toto je Bohu dostačující. Ale nikoli! Z těch svatých očí čteme odpověď: „Ne, to nestačí! Miluješ moji vědu? Ano, tvořila ji moje moudrost... horuješ pro můj řád a krásu? Ano, vždyť je odleskem mého Otce... opájíš se mou liturgií? Ano, vdechl jsem do ní Ducha svého... ale to vše n e j s e m já, tvůj Bůh, tot jen moje dílo...“

„Sacerdos mi, diligis me?“ Tak se ptá i nás náš Bůh. Již sv. Tomáš napsal zásadu věčnou: *Agere sequitur esse*. Ničím Boha neoslavíme, nebude-li také naše „esse“ odpovídati našemu „agere“. A co je to za „esse“, jež přináležejí knězi? Je to *diligere Deum ex toto corde... etc. Diligere Deum...* Uvažme nyní ještě před těmito jesličkami, co překáží naší lásce k Bohu, buď aby vůbec byla, nebo aby byla *ex toto corde*. Brání této lásce k Božskému Dítěti, tak drahému a sladkému, osoba, věc, místo, pohodlí, či, jak jsme uvedli na počátku, ještě něco méně hodnotného? A jestli ano, ptejme se: Můj Bože, proč to miluji více než Tebe...? Proč... protože je to blíže než Ty? Nikoli, Ty jsi všude, i ve mně. Protože je to cennější než Ty? Nikoli, Ty jsi nade všechno a přede vším. Nebo proto, že je to krásnější? Ani to ne,

VÁNOČNÍ

Ó krásu hledaná

po světě celém,
v úzkosti poznaná
z hvězd pod tvým čelem,
marně jsme volali,
hledíce do dále,
a ty jsi zde!

Smíme tě spatřiti
v nejvyšší kráse,
jež z očí září ti,
s rtů usmívá se,
když tobě ke skrání
hlavu svou přiklání
Děťátko tvé!

Můžem jen slzami
vidět je kvěsti.
Nemáš strach před námi
o svoje štěstí,
až se ti rozvine,
že ti je zabije
vlastní náš hněv?

Nedívej se nám teď
do srdce zlého:
S láskou svou na rty hled
Poupátka svého -
Nám pak až z milosti
v poslední úzkosti
štěstí své zjev!

Ty jsi Krása nestvořená, neskonalá. Ó Bože, proč Tě nemiluji tak, jak to zasluhuješ, proč беру svoji lásku Tobě a dávám ji tvorům...

A zděv našeho rozjímání: Pochopme onu nicotnost, v níž skryl Bůh-Novorozeně své „esse“. A pochopme, že není jiného prostředku, jímž bychom se Mu odměnili, než diligere Eum ex toto corde...

Vylučme vše, co se neshoduje s touto láskou v našem srdci, prosíme o velikou lásku k tomuto Dítěti, které milostným a milosti plným a ručkama nedovede rczdávati než samou sladkost, dobrotu, lásku a milost. A slibme Mu, našemu drahému Pánu, hlubokou lásku přede všemi tvory a často mu tento slib v roce opakujeme...

P. Dominik Jírků OFM

RADOSTNÁ SLAVNOST BOHOSLOVCŮ

Se vzácnou pílí a odhodláním přistoupili bohoslovci Cyrilometodějské fakulty v Praze, kteří dosud neměli zkoušku dospělosti, ke studiu ve čtyřtydenním kursu, aby dohnali to, o čem z jakýchkoli příčin byli ochuzeni. Dobrá práce samosprávy, vědomí odpovědnosti a nadšení způsobilo, že mezi velmi dobrými studijními výsledky je pět bohoslovců s vyznamenáním. V úterý 28. listopadu byly tyto zkoušky slavnostně uzavřeny za účasti profesorů kursu i profesorů theologické fakulty v čele s děkanem prof. dr. V. Šandou, zástupců SÚC a j. Prof. Polívka ocenil práci bohoslovců a vyzval je, aby byli pamětlivi toho, že lid potřebuje kněží, kteří jsou spjati se životem. Po vyhlášení výsledků vedoucím kursu předseda maturitní komise prof. Ottl spolu s prof. Polívkou podarovali vyznamenané bohoslovce knižními dary.

V poděkování bohoslovec Zdeněk Váňa pravil:

„Bylo zde toho již dost krásného řečeno o našem kursu, byla k nám pronesena celá řada slov opravdu upřímných a povzbuzujících. Byla to ale slova, řečená o našem kursu jaksi z vnějška. A nyní stojím před těžkým úkolem povědět vám něco o nás, o našem kursu, ale jaksi zevnitř. Je to úkol těžký, skoro nemožný, leč přesto podniknu takovou menší výpravu do našich srdcí. Budu vám vyprávět o nich historii novou, ne viděnou z vnějška, o srdcích, která, ač náležela lidem různých povah, různého stáří a různých jazyků, přikládala se k sobě a spojena jedinou myšlenkou státi se kněžími, stvořila kolektiv, který ovšem i s vaší pomocí překonal všechny potíže.

Ale než vůbec jsme se začali sjíždět do tohoto semináře, odehrával se v našich nitrech tuhý boj a z tohoto boje vedly dvě cesty. Snad ta cesta, která nás sem vedla, nebyla vždy přímá. Vzpomeňme, jak jsme se mnohdy na této cestě chtěli vymaniti z mocné ruky Boží, ale bezvýsledně. Jak jsme mnohdy nechtěli poslechnout volání Boží a nakonec jsme přece přišli k názoru, že Bohu neutečeme, a to ani tenkrát, jestliže mezi něho a sebe položíme smrduté bažiny lidských poklesků a hříchů. Až tam sahá Jeho ruka, a když se již hodně topíme, tu alespoň za vlasy nás drží. Či bylo snad snadnou věcí rozhodnouti se k povolání kněžskému dnes, kdy se mladému člověku naskýtá, zvláště v našem státě, tolik možností krásné existence? Tím, že Bůh nám dal v našem duševním zápase šach -

mat, se skončila naše první cesta. A pak zde byla ta druhá, od Boha k člověku. Věděli jsme, že každý z nás je určitým způsobem připoután k společenské stavbě. A pak každý z nás stál před problémem, jak se vyrovnat se společností. Byli někteří z našich bratří, kteří si ze svého náboženství utvořili přímo krunýř a vězeli v něm jako v uzavřené nádobě. Jejich cesta vedla jiným směrem. A ti zde mezi námi nejsou. Jejich obzor se zúžil, nepochopili ani náboženství, ani dobu. A pak zde byla ještě jedna část bohoslovců, a ti volili nejprve cestu útěku od společnosti, ale nakonec přece jen přišli k názoru, že státi se člověkem, který společnosti nic nedá a od něhož společnost nic nečeká, to že je nemožné.

Neboť utéci před lidmi, před myšlenkami, které vycházejí ze společnosti, z mas, to by znamenalo utéci nejen před sebou.

Jsmo pamětlivi toho, kdo nás prvně učil se modlit. Byly to naše dobré české maminky a byly to upracované ruce našich otců, které nás živily. Naši rodičové byli pracující lidé. Lidé trpící, ale přece neumírající, ubíjení, ale přece dále žijící, trýznění, vykořisťování a vyssávání, zdeptání a přec nakonec vítězní!

Tak jako před nedávnem, tak i v dobách minulých loučili se rodičové a občani se svými bohoslovci a budoucími kněžími. V nich loučil se s nimi celý pracující lid a oni po letech přišli nazpět do vesnic a městeček jako kněží vlastenci a buditelé, kteří vysoko v rukou třímali evangelium Kristovo, ale kteří také svírali v rukou prapor demokracie a svobody. Přitisknutí na srdce svého národa dovedli odposlouchávat jeho tlukot, dovedli rozeznat jeho šelesty a příznaky společenských chorob a láskou je léčili. A tito kněží se nám stali vzorem.

Někteří z nás neměli maturitu a tu se naskytla vaše pomocná ruka, našli se lidé, kteří nás pochopili a kteří nám usnadnili a usnadňují naši cestu býti kněžími. Jak rádi jsme se jí uchopili, to ani nemusím říkat. My chtěli k lidu a lid ve svých představitelích vyšel nám vstříc. Byli tu ještě drobné obtíže, byli jsme různého stáří, různého předchozího vzdělání i různých národností. A to byla další věc, která nám pomohla. Říká se: Přičin se a Bůh ti požehná! Ale sebelepší přičinění nestačí, kdyby nebylo pomoci našich učitelů. Proto jménem bohoslovců děkuji řediteli kursu, který nám

novými studijními metodami a methodou kroužků pomohl překonat všechny potíže. A nyní stojíme před vámi, vašim přičiněním již jako maturanti. Na cestě za kněžstvím máme opět o jeden kámen méně. Jmé- nem nás všech bohoslovců přijměte náš upřímný křesťanský dík: Zaplat vám to Pán Bůh.

Mezi bohoslovci, kteří v úterý 28. listopadu složili zkoušku dospělosti, je také Michal Hičar, kterému válka nedovolila ukončit školu. Jako chlapec prožil

boje o Duklu, pomáhal proti fašismu jako spojka, spolu s jinými ničil německé zásoby a v Tatrách byl za těž- kých bojů těžce zraněn. Chce být dobrým knězem. Však to byl jeho sen od mládí, chce být knězem lidu, kteří, jak řekl bohoslovec Váňa, majíce ucho přitisk- nuto na srdci národa, dovedli odposlouchat jeho tlu- kot, dovedli rozeznat jeho šelesty a příznaky společen- ských chorob s láskou léčili.

JVS

ŠVABINSKÉHO POMNÍK VĚČNÉ KRÁSY

Koncem listopadu dokončili zaměstnanci závodu Česká mosaika v katedrále sv. Víta v Praze imposant- ní dílo národního umělce M. Švabinského mosaiku svatého Jana Křtitele. Komise ministerstva školství, věd a umění, která dílo zhlédla, vydala o něm posu- dek mimořádně příznivý, v němž se znovu dostává díky umělci, ale i našim českým sklářům, neboť v po- sudku se praví, že neobyčejně šťastně byla realizována autorova představa. Tento posudek uzavírají pak slo- va Maxe Švabinského, že v chrámu svatého Víta mu- sí být všechno velebné, krásné a správné. A skutečně, kdo zhlédl mosaiku svatého Jana Křtitele, potvrdí plně pravdivost těchto slov.

Nuže, povězme si něco o tomto dílu. Mistr Max Švabinský navrhl pro tento jedinečný stavitelský kle-

not rozměrnou mosaiku s biblickým thematem Křtu Pána Ježíše svatým Janem Křtitelem, kteréžto vprav- dě velké umělecké dílo se stalo s největší péčí našich sklářů skutkem. Ale podívejme se do dílny, kde se ro- dílo. Však kdo by za slepou šedí starého domu, na dvorku jako dlaň hledal před celým světem ukryté dílny, kde přes všechny nedostatky, nepohodlí a skou- pé světlo dýchá z každého pracovníka taková tvůrčí radost a taková láska k těm nikdy a nikým nespočíta- ným tisícům a tisícům kamének všech možných ba- rev, z nichž se jen pomalu, ale zato do trvalosti, rodila mosaika, onen do pokory zahleděný obraz Mistrův pro chrám, kde všechno musí být velebné, krásné a správné.

Ne, opravdu není v těch několika dílnách mnoho

PRVOROZENÝ LIDSKÉ RODINY

Kristus sblížil lidi v Otcově domě, sloučiv je opět v rodinu. Učinil je z dvojího titulu členy této rodiny tím, že se stal jejich bratrem - byl prvorozeným Božím Synem, spříbuznil je svým polidštěním znovu s Otcem.

Jeho nauka a především jeho osoba jsou stěžejním bo- dem, kolem něhož se točí světové dějiny: osoba stále živá a působící, skrze niž se tato souvislá tkanina po každém roztržení znovu spojuje. „Účelem křesťanství je napo- dobit Krista v lidském měřítku“ (Sv. Basilius, Regulae fusiis tractatae, 48, I. PG 3, L, 1028).

A přece nebyl Kristus ani zákonodárcem, ani sociálně náboženským reformátorem typu Mojžíšova, Numova nebo Mohamedova, ale způsobil radikální obrat v hodně vzdálené oblasti, v oblasti duchovní. Zřídil království, ne však s tohoto světa. Provedl mravní a náboženskou revoluci. Ježto je však život společnosti určován jejími mravními zásadami a její teologií, proto Kristovo uče- ní pozvolna přetvářelo všechna občanská a sociální zří- zení, pozměňujíc je v jejich mravní a theologické účelové bytnosti, to jest v jejich konečných cílech a přítomných hranicích.

Tendence, zbavit Ježíše jeho duchovního mesiášství, učinit z něho zkrachovaného vůdce lidu, jednoho z ne- mála náčelníků, kteří se vydávali za Mesiáše a které

Římané dříve nebo později bez milosti zahubili, jsou křesťanskému výkladu na míle vzdáleny.)*

Ježíš prováděl svou sociální činnost zcela jinou cestou. Nechoval se jako nějaký indický mudřec, který by se odebral na poušť nebo na horské srázy, aby se znicotnil v kontemplaci nirvány. Nikoli. Byl na poušti, ale pou- hých čtyřicet dní, aby tam zocelil síly pro své poslání, určené společnosti. Sv. Jan Křtitel, který náležel ještě starému řádu, byl spíše asketa, nejedl, nepil a odíval se kožešinami, proto o něm Židé říkali, že má zlého ducha. Kdežto „přišel Syn člověka, který jí a pije, a pravíte:

*) R. Eisler po probádání slovanského překladu „Židovské války“ a původního staršího díla „Halosis tés Hierousalem“ (Dobytí Jerusalema) Josefa Flavie měl za to, že má v rukou pů- vodní nezvratné dokumenty usvědčující Krista ve vlastnosti po- litického agitátora; vítězný vjezd do Jerusalema byl prý počáteč- ním aktem revoluce uskutečněné v noci 16. dubna o velikonočních roku 21 s pomocí 150 otroků a namířené proti modlám a císařovi a skončivší pobitím vzbouřenců a jejich vůdce Pilátovým voj- skem. Později prý křesťané, aby rehabilitovali svého vůdce, uči- nili z něho mírumilovného zákonodárce, a za tím účelem vložili do Flaviova textu výroky schopné potlačit jeho revoluční vlast- nosti. - K rozmetání této pevnosti stačí uvážit, že Pilát byl pro- kurátorem Judey od 26 do 36 roku. V knize Westbury-Jones, Roman and Christian imperialism, London 1939, str. 55, nalézá autor v třetím pokušení Ježíšově, v pokoušení k vládě nad světem, plín „jak by se měl stát římským prokurátorem nebo přímo imperátorem!“

lidí. Pomalu by je člověk spočítal na prstech, kteří tu pracují v moři kaméneků nejbohatší barevné palety, ale všichni jsou zaujati každým svým nervem svou prací, která, a tu se opět dovoláváme slov Mistra Maxe Švabinského, je radostná proto, že věděli, kam dílo přijde, až bude hotovo.

Jistěže bychom se měli zastavit u materiálu, z něhož dílo roste. Ale dříve jen tak letmo projdeme historií tohoto podivuhodného umění sklářského, jehož kolébka leží podle všeho v Egyptě a Persii. A jen zběžně se zastavíme u několika dat: největšího rozkvětu se dočkala mosaika v antice, Řím, Ravenna a jiná čelná města italská jsou pokladnicemi starověké mosaiky. Při této příležitosti jen na okraj ještě vzpomeneme nejstarší české mosaiky, zasazené na „Porta Aurea“ chrámu svatého Víta a představující Poslední soud, která pochází z doby Karla IV, i toho, že moderní doba pohřbívá mosaikovému umění valně nepřála. Ale s úlevou přiznáváme, že mosaika, jako každá dobrá věc, se opět živelně prosadila. Důkazem toho jsou dosavadní práce našich sklářů i sama mosaika sv. Jana Křtitele.

Výroba mosaikového skla je známa jen v několika málo zemích. Zvláštností tohoto odvětví sklářského průmyslu je nesmírná škála barev. Proto huť, vyrábějící mosaikové smalty, musí prakticky natavit všechny myslitelné barevné odstíny. S jejich kombinacemi pak při skladbě mosaiky vznikají opět další odstíny. Jistěže pro sklářské hutníky je to věru velký a těžký

úkol. To také vysvětluje, proč po celá staletí měla monopolní postavení ve výrobě smaltů Itálie, která navazovala skoro na dvoutisíciletou tradici tohoto umění.

U nás v Čechách byly provedeny pokusy tavení tak asi před dvaceti lety, ale brzy si česká výroba mosaikového skla, díky houževnatým a pro věc nadšeným průkopníkům, našla svou nezávislou cestu výroby. A výsledky této poctivé české práce se brzy ukázaly. Tak české mosaikové sklo má jiné chemické složení, jiné výrobní postupy než sklo italské. To také znamená, že má i zcela odlišné podstatné vlastnosti. Chemická odolnost českého mosaikového skla je mimořádně vysoká, a tudíž česká mosaika je prakticky nezníčitelná. Díla vytvořená z tohoto materiálu, na němž se opět ukázala přemýšlivost českého člověka, českého hutníka, přetrvávají tisíciletí, aniž jejich barevná svěžest a hloubka jakkoli časem utrpí.

Mistr Max Švabinský říká o českém mosaikovém sklu, jehož zrod, ale i vítěznou cestu připravilo několik nadšenců, mezi nimiž i zasvěcený hutník inženýr M. Ajwaz, opět výstižně: „Ano, s naším materiálem jsem ohromně spokojen. Vždyť je tak krásný, že ke mně přicházejí známí, abych jim každému kousek dal, že si ho zasadí do prstýnku. I barvy má naše sklo krásnější než italské. Barva italské mosaiky je až příliš pestrá, kdežto naše barvy jsou mužné a ladí.“

A na důkaz svých slov loví národní umělec z kapsy u vesty kamínek, jehož zeleň jako bys sloup s listu našeho laskavce...

- *Hle, jedlík a pijan vína, přáteli se s celníky a hříšníky“ (Lk VII, 34). Když si odmyslíme utrhačnost, zrcadlí tento lidový úsudek vlastní znak lidového Mesiáše, který se nerozpakuje stýkat se se všemi, ať s farizeji, ať se zavrhanými celníky a s lidmi považovanými za nečisté; dokonce je vyhledával, jako lékař vyhledává nemocné. Takto se choval i po vzkříšení, kdy splnil svou úlohu, byl již ve slávě.*

Po přípravném pobytu na poušti byl stále mezi lidem jako lékař, těšitel, kazatel, jako člověk mezi lidmi jedl, pil s ostatními s takovou srdečností a vytrvalostí, že nelze pochopit, kde se mohla vzít učenecká herese, jež z něho udělala božský fantom. Idea Boha, který by jedl a se odíval jako oni, je děsila a odepřeli mu tedy lidství. Kdežto on měl dokonale lidství, plakal nad mrtvým přítelem, objímal příbuzné a přátele, byl ospalý a hladový, křečovitě se chvěl pod ranami, byl zkrúšen dojetím, křičel bolestí na kříži a posléze vybudil Tomáše, aby se dotkl jeho ran.

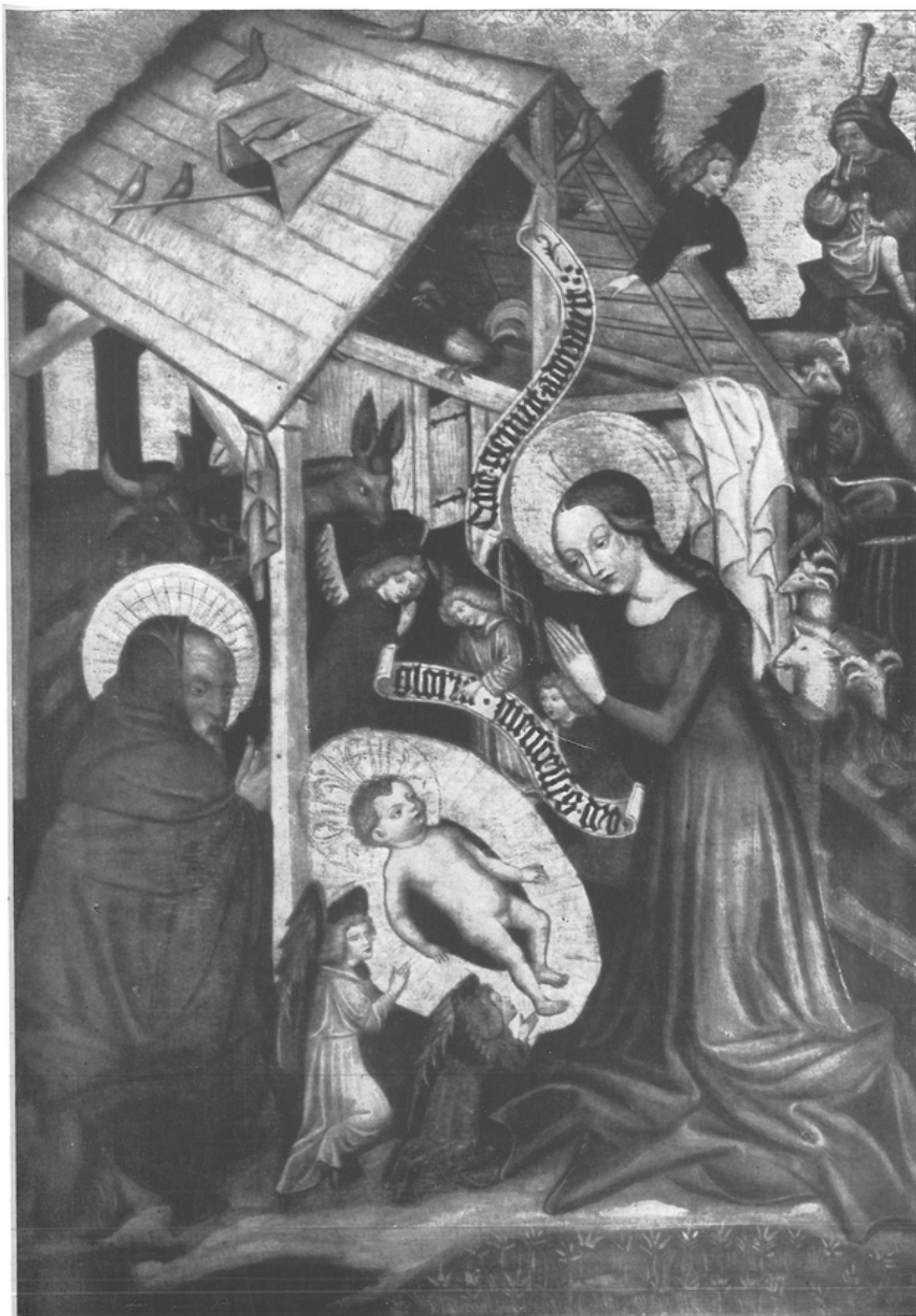
Křesťanstvo stále jedná jako palestinské zástupy, jež jdou za ním v patách a když se schyluje k večeru a nemají odvahu ho opustit, tu „pocítí nad nimi lítost“, a zatím co učedníci - příliš dosud Židé - mu našeptávají, aby je poslal pryč, aby si mohli opatřit potraviny, Ježíš si usmyslí, že je hned nasytí. Dá jim slova i pokrm. Z téže lásky dává vytrysknout řeči o blaženstvích a dvěma zázrakům s chleby. Nezavírá oči před lidskými potřebami,

neodlučuje duši od těla, spiritualitu od ekonomie, koordinuje lidské a božské, tělo a duši. Pouze zlo zavrhuje.)*

Vzpomeňme gesta, jímž rozděluje chleby a ryby, jež mu učedníci podávají. Dříve než je rozmnoží, svolává na ně Boží požehnání, činí i z jídla posvátný obřad, žehná - neztrácí - i pokrm, takže exegetové v tom gestu spatřovali symbol eucharistické fractio panis. Druhý zážrak pak následuje, když se s vroucím pohledem zahleděl na zástupy, jejichž vzezření - přepadlé obličejy, planoucí oči, výrazy únavy a hladu, rozedrané šaty mu vynutilo doznání, jež je jako sociální pohon Božího království: - Je mi líto zástupu.

Božský Spasitel nesestoupil mezi lid s břešnými a strach nahánějícími projevy, nýbrž v nejpokornější, nejlidštější podobě, již bylo nesnadno odolat. Tak pokorné, že Nazaretané, srovnávající jeho pověst a moudrost s jeho proletářským původem z kastovního fetišismu, který chudí cítí neméně než patriciové, skoro se pohoršovali a ptali: „Odkud má takovou moudrost a ty zázraky? Což to není syn tesařův? Což se nejmenuje jeho matka

*) Sv. Jeronym poznamenává, že Ježíš mluvil stejně „v městech, vesnicích a hradech“ a tedy „k malým i velkým“ a dodává: „post praedicationem atque doctrinam curabat omnem languorem et omnem infirmitatem, ut quibus sermo non suaserat, opera persuaderent“ (in Matth. I, 9, 35). Sociální činnost k podpoře theologie.

Adorace Krista od Mistra Nesení kříže z Vyššího Brodu (kolem roku 1430).

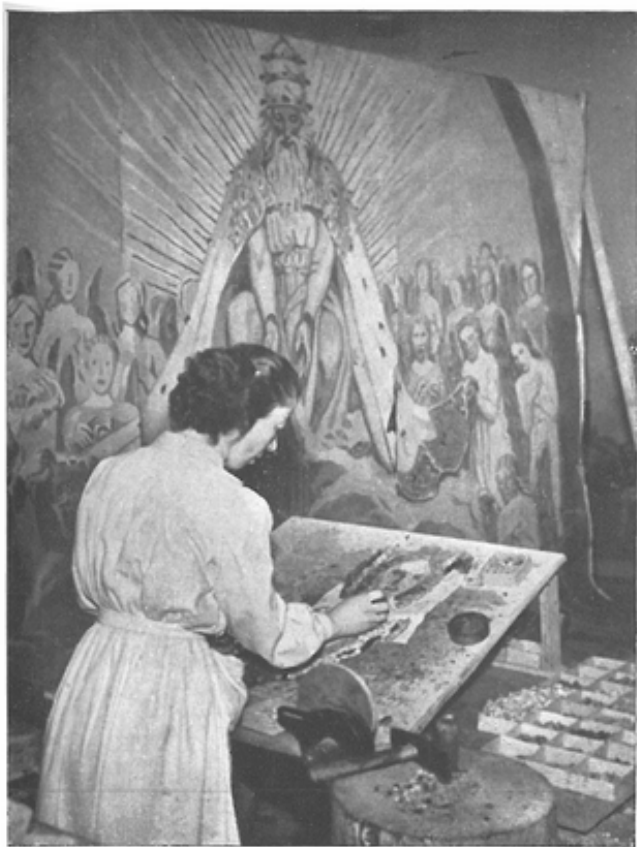
Nová mosaika ve velechrámě svatovítském.

Mistr Max Švabinský před svým dílem.

Štípání kaménků do tvaru.

Lepení mosaiky.

Sestavování dílů.

Sekání skla, t. zv. „placek“.

Předseda vlasteneckých kněží hlavního města Prahy prof. P. Osvald Novák s delegací u primátora Dra Vacka.

Bohoslovci složili s úspěchem závěrečné zkoušky.

S radostí přiznáváme, že velkou zásluhu o dobudování a o rychlý rozvoj tohoto vděčného sklářského uměleckého průmyslu mají Československé závody sklářské a především závod Česká mosaika v Praze.

Mimo jakýmkoli penězi nevyvažitelný význam kulturní - tato výtvarná forma dokonale vyjadřuje a na věky uchovává umělecká díla - má i svůj přínos hospodářský: jednak mosaikové sklo nemusíme dovážet, a naopak dobrá jakost českého materiálu, který je podle odborníků desetkrát lepší než materiál italský, se prosazuje i na zahraničním trhu. Tavení českého mosaikového skla se provádí v moderně vybavené huti v hostomickém závodě Duchcovských skláren. Tam vyrobený materiál - placky - se ovšem zpracovává v závodě Česká mosaika, kde jsme se již za svého putování po mosaice zastavili. Základem práce, jak již řečeno, jsou placky. Jsou to modré, zelené, žluté, červené skleněné koláče sta a sta barev, které jeden ze zaměstnanců České mosaiky ručně štípe na malé obdélníčky. Kaménky se třídí podle barev do dřevěných bedýnek a putují do velké a nejsvětější místnosti. Tady se napojují na představu umělce. Pilné,

hbité ruce je skládají podle barev a myšlenky umělce do tvarů kus po kuse. Piplačka, řekli byste, ale práce krásná, tvůrčí, kolektivní. Tu a tam v ruce děvčete klepne kladívko, aby změnilo tvar kaménku, ale jinak je v dílně ticho. Ostatní pracují na kartonech, na něž malíř podkreslil tu či onu část Mistrova díla. Kladou do lepidla kamínek vedle kamínku, barvu vedle barvy, červen s hnědím, žlut s modrým tak, aby jejich sled lahodil, tak, aby byl podobný skutečnému tahu malířského štětce.

Potom se jednotlivé části složily a s dny a měsíci vyrostl tu z kolektivní a trpělivé práce ve své obdivuhodné kráse a velikosti svatý Jan Křtitel. Po částech byl obraz zvláštní technikou přenesen na zeď chrámu svatého Víta. A poutník se tu zastavuje s úžasem, neboť umění a práce, která chválí Boha, jsou veliké. Jen pomněte, že na jeden čtvereční metr připadá deset tisíc kaménků a Švabinského mosaika je vysoká devět metrů a čtyři metry široká. Na věky tato mosaika bude vydávat pravdivé svědectví o síle českého výtvarného ducha a poctivé umělecké práci.

JVS

DUCH VÁNOČNÍCH PÍSNÍ A ZPĚVŮ

Údobí gotiky náleží v dějinách hudby k nejvýznamnější epoše duchovní hudby. Pro dějiny české duchovní hudby (a pro rozvoj hudby vůbec) má doba Karla IV. dalekosáhlý význam. Karel IV., tvůrčí a

jemně cítící duch, měl obzvláštní smysl pro otázky umělecké. Jeho doba poskytla neobyčejně příznivé podmínky k rozvoji nových tvůrčích sil a zasloužila se i o to, aby i staré hudební památky doby románské

Maria?“ (Mt XIII, 55). Chudí lidé nesnášeli, aby se někdo povzněl nad svůj stav, aby jim kázal tak vznešeně; bouřili se proti osvobození, jež jim stavěl před oči muž, který vyšel z jejich řad, ač důvodem k hrdosti a důvěře měla být právě ta okolnost, že byl tesařovým synem, jenž až do třiceti let měl jako ostatní na rukou mozoly od práce. Ježíš své krajany zbavoval toho druhu modlářství, kdy podřízený člověk vyhovuje zvykům pánů a bohatců a fatalisticky přijímá svůj osud plný odříkání, a dokonce si přeje, aby bohatcům nebyl zkrácen na svém přepychu a výsadách. Ba i chléb od úst by si utrhl, jen aby vyplnil poslední vrtoch utlačovatelů. Alexandrijské obyvatelstvo se seběhlo jako ke slavnosti, když přicházela Kleopatra, a poklekalo před její chlupatou slávou, třpytící se zlatem a drahokamy. - Nikdo není ve vlasti prorokem; - jaký smutek v této Ježíšově poznámce, když přece přišel, aby pozvedl ponížené, ale jakým důvodem k hrdosti pro ponížený lid je skutečnost, že Ježíš - muž z jejich řad - uskutečnil revoluci, skrze níž měli být po prvé ponížení pyšní a povýšení ponížení!

Aby dotvrdil toto své intimní bratrství s lidmi, užíval nejživějších výrazů. Můžeme si představit, jak miloval svou matku a své bratrance, druhy svého dětství a důvěrníky svého jinošství. A přece jednou, když mu byli ohlášeni ve chvíli, kdy učil zástupy, odpověděl: „Kdo je má matka a kdo jsou moji bratři! Neboť každý, kdo

činí vůli mého Otce na nebesích, to je můj bratr, sestra a matka“ (Mt XII, 48—50).

Význam odpovědi je jasný: každý, kdo přijme Boží otcovství, jež je předmětem evangelického hlásání, vstupuje jako člen do Ježíšovy rodiny, stává se jeho bratrem, sestrou, matkou. Křesťanství spřibuzňuje s Kristem a skrze něho s Bohem prvním stupněm přibuzenství, jímž je bratrství. Žádný křesťan není sám, proto i stylita i anachoreta jsou jako bratři spojeni s Kristem a v Kristu se všemi ostatními, kteří činí Otcovu vůli. Tato zvěst rozpoutává magnetickou sílu sdružovací, jež překonává každou překážku.

Při takové lásce k lidem můžeme pochopit sílu pozvání: „Pojďte ke mně všichni, kdo se loptíte a jste břemenem obtíženi, a já vás občerstvím“ (Mt XI, 28). Neboť se obrací na nejpočetnější část lidstva - a kdyby pýcha nevztýčovala štíty iluzí - na veškeré lidstvo. V prostém podání u sv. Matouše, který se snad doslovně držel původního Mistrova výroku a jen málo přičinil ze svého osobního talentu, když o něm referoval, nabývá tato výzva, jež následuje po potvrzení jeho božského synovství a intimního spojení s Otcem, rodinné příchuti, jako by v té chvíli veškeré lidstvo plačící za ohradami neznámého strádání si konečně v něm osvoboděné vzdychlo.

J. B.

nabyly náležitěho uplatnění. A proč právě doba Karlova přispěla k tak mohutnému rozkvětu duchovní hudby? Celou tuto epochu charakterizuje úsilí o mocnou duchovní prohloubenost a náboženskou opravdovost, jež dojírá svou duchovní hloubkou a velikostí, a to tím více, že náboženská upřímnost a láska k Bohu tryskala nejen ze srdcí prostého lidu, ale i ze srdce Karlova. A hudba, umění tak nehmotné, je přímo předurčena, aby zachycovala nejjemnější záhyby lidské duše a tóny vyjádřila duchovní náplň doby. Jen hudba je schopna vykreslit nejabstraktnější pojmy, ba i mystické stavy. Doba Karlova rozvinula všechny duchovní síly v člověku a přivedla je k mohutnému a pronikavému užití. Hudba duchovní pronikala neobyčejně mocně do nejširších vrstev lidových a zde nabývala nového tvaru i obsahu. Byly to vlivy hudby světské, které se zpětně odrážely v hudbě duchovní a tak nastávalo vzájemné prolínání hudby duchovní a světské, které, i když po celý středověk plynuly vedle sebe, přece jen nezůstaly od sebe izolovány.

Nejvlastnějším projevem lidové hudby byla lidová píseň. Na její růst vedle liturgického zpěvu, jehož ná nápěvy znal lid z kostela a tyto melodie si přetvářel rytmicky, působila i hudba umělá a instrumentální. Toto vzájemné ovlivňování můžeme pozorovati zejména na t. zv. rorátních zpěvech, jichž vznik se klade do začátku 14. století.

Kdybychom chtěli zkoumat kořeny rorátních zpěvů, museli bychom se vrátit daleko nazpět. Celý advent, který je výrazem úcty k Panně Marii, je po staletí vyplněn zpěvy, které Matku Spasitelovu oslavují. Je známo, že kult mariánský je v katolické církvi od dob apoštolských stále živý. Nebývalého rozšíření však nabyl v době rytířské, kdy úcta k Panně Marii zachvacuje myšlení a citění tehdejšího člověka. Ježto konec 13. století je dobou největšího rozkvětu liturgického zpěvu a kult jeho nabývá netušeného rozšíření v době Karla IV., je samozřejmostí, že jakýkoliv jiný hudební projev musel nésti znaky tohoto zpěvu. Tak v nově se tvořících zpěvech se mísí prvek světský s liturgickým, jak toho důkazem jsou různé tropy, při mších zpívané, které však nabývaly stále většího světského rázu, že církev byla nucena proti nim ostře bojovati. Zkoumáme-li tropy po stránce melodické, dojdeme k přesvědčení, že mezi nimi a zpěvy rorátními jsou mnohé společné melodické znaky. Tak na př. vliv hudby umělé zjistíme na tropu „Salve lux fidelium“, jehož melodický základ v počátečních taktech je totožný s písní „Narodil se Kristus Pán“, jež rytmus však dodává jí vznešenějšího a slavnostnějšího rázu, než je tomu u jmenovaného tropu, jehož $\frac{6}{4}$ takt je spíše tanečního charakteru.

Snad právě prolnutí liturgického zpěvu se světským prvkem přiblížilo rorátní i vánoční zpěvy věřícímu lidu a oblíba jejich pro pohyblivost melodie a radostný ráz byla a je proto tak veliká. V tom lze spatřovati oblību rorátních a vánočních zpěvů podnes, neboť

druhé podobné údobí, 18. století, vyrůstalo téměř ze stejných základů. Nejzajímavější je právě to, že zpěvy rorátní a vánoční se těší stálému zájmu jako hudba barokní, zatím co duchovní hudba z mezidobí těchto dvou epoch nenabyla toho rozšíření. Zpěvy rorátní i hudba barokní jsou proto tak oblíbeny, že jsou věřícímu člověku celým svým ústrojenstvím tak blízké, neboť jsou vyjádřením a ztělesněním jeho nitra svou výrazovou prostotou a radostným rázem. Tyto dvě složky jsou nejdůležitějším činitelem pro rozšíření a živý zájem.

Také doba vzniku oblíbené posud vánoční hudby barokní a z období nejbližší následujícího je prolnta prvky hudby světské. Je to doba vzniku lidových písní a rozkvětu hudby instrumentální, jejíž hluboký vliv na hudbu duchovní té doby je nepopíratelný. Nelze ještě s určitostí tvrdit, které vlivy byly silnější, zda hudby umělé nebo lidové. Jako vliv hudby umělé na lidovou píseň světskou byl veliký, nelze zase naopak popírat zpětný vliv lidové hudby na hudbu umělou. Ve středu těchto dvou proudů stála hudba duchovní a přijímala znaky obou druhů.

Tak jako v rorátních a vánočních zpěvech doby Karlovy, tak i v duchovní hudbě doby barokní a raně romantické nabývaly rozhodujícího vlivu prvky lidové. Prostý lid nemiluje umělecké strojenosti a učnosti a dovede si i nejsložitější problémy zjednodušiti a přizpůsobiti. Tomuto vkusu vycházeli vstříc i skladatelé a tak vznikla rozsáhlá hudební literatura, která nalezla cestu k srdcím věřícího lidu, jehož oddanost sdílí až po naše časy. A byly to právě vánoční skladby, v nichž skladatelé odkládali skvělé roucho okázalého projevu i učenou mluvu hudební, jindy tak na odív stavěnou, a snažili se býti přístupnými a srozumitelnými všem vrstvám obyvatelstva a vzbuzovati v nich radost z narození Jezulátka prostými melodiemi, úmyslně naivními, čerpanými často ze zpěvu lidového nebo jej napodobujícími. Později sahali i k českým textům, básnickým plodům naivní poesie lidové. Tak vzniká bohatá vánoční hudební literatura, jež v sobě zahrnuje již charakteristické znaky slohu, totiž napodobení prostých melodií pastýřského rohu, pohyblivých se na držené tonice s kvintou v basu, dále převládající homofonii, jednoduché, nehledané harmonie, kolébavý rytmus šestiosmičkový, jasný, veselý ráz. Nechybí ovšem ani zde zpěv koloraturní, je však umírněný a omezen na nespočetná místa. Jsou to tedy vesměs znaky stylu a prostředky, užívané pak tradičně beze změny našimi skladateli až do poloviny 19. století, kdy se uzavírá dlouhá řada domácích autorů pastorální skladby.

Také instrumentálně dosaženo barev náladě odpovídajících zvýšeným úkolem dřevěných nástrojů sólových (hoboje, flétny, klarinety) vedle lesních rohů. Ve většině skladeb té doby je patrný úmysl přiblížiti se rázem melodie lidovým zpěvům. A tak vedle hudby, vyhrazené jen kruhům aristokratickým, jejichž společenskou hudební formou byla opera, proudí li-

dový směr, který se nejvýrazněji uplatnil v hudbě chrámové. Chrámová hudba 18. století byla vůbec nejdůležitějším činitelem, daleko důležitějším než opera, neboť zaznívala i v nejzapadlejších koutech naší vlasti a český člověk, jemuž byla dána Bohem do vínku tvůrčí síla, mohl se činně a tvořivě uplatnit na kostelním kůru. Z venkovských kůrů rozléval se proud lidovosti, z kostelních kůrů vycházeli oni první zapadlí vlastenci, kteří své city a srdce rozdávali hudbou a v hudbě.

Toto je výklad hudební. Nelze však odlučovati hudbu jako každé umění od života. Život není abstraktem, je reálným uskutečňováním myšlenek, citů a názorů. Jestliže hudební realismus je tónové zachycení a vyjádření reálného života, myšlení a snažení člověka, pak duchovní hudba je tónové vystižení náboženského citění lidu. Jsou-li vánoční zpěvy a hudba výrazem radosti a veselí, musíme hledat toho příčiny. Může být radostnější události než oslava narození

našeho Spasitele? Vždyť vlastně život opravdového křesťana nemá být naplněn ničím jiným než touhou po věčném životě s naším Pánem a pozemský náš život se všemi bolestmi nemůže nic změnit na našem cíli. Bolest, utrpení nemohou věřícího katolíka přivést z klidné rovnováhy životní a nemohou mu nikdy zkaliti jasný pohled na cestě k věčnému životu. Jeť učení naší katolické víry učení radosti, která, čím hlouběji zakotví v našich srdcích, tím více klidu a duševní pohody přináší. Proto vánoční hudba, ať z doby Karlovy či z 18. století, má tolik pohody a jásavosti, protože vznikla v době hluboké náboženské víry a vytryskla ze srdcí umělců, kteří byli Bohu oddáni celým životem a celou duší. Bez tohoto výkladu bychom se nikdy nedopátrali pravé příčiny poklidné pohody vánočních zpěvů. Z toho vyplývá, že jen z nehlubšího přilnutí k jesličkám a Děťátku v něm uloženému vyroste nová hudba, plná radosti a štěstí.

Dr Rudolf Fikrle

KOUZLO HVĚZDY BETLEMSKÉ

Ani si již nemůžeme vánoce představit bez zářící hvězdy nad jesličkami, v kterých odpočívá děťátko. Objevuje se ve vzpomínkách našeho mládí, známe ji ze sta a sta vyobrazení, vidíme ji v kostelích nad betlemskou chaloupkou a vzpomínáme na evangelium sv. Matouše, kde stojí psáno: „A aj, hvězda, kterouž byli viděli na východu Slunce, předcházela je, až i přišedši, stála nad místem, kde bylo děťátko.“ Snivé kouzlo betlemské hvězdy vedlo však již mnohého k hlubšímu přemýšlení a k otázce: co říká věda tomuto zjevu a jak ho vysvětluje?

Předně nutno si říci, že právě astronomie a chronologie má zvláště zájem na zjevu hvězdy nad Betlemem. Astronom-historik zkoumá, zda se vůbec kdy taková hvězda mohla objeviti a jaké byla podstaty, zatím co chronolog vidí v ní možnost přesně stanovit dosud neznámé datum narození Ježíšova a tím oprávněně nyní používanou časomíru o přesné datum.

V astronomii předává generace hvězdářů své problémy generacím následujícím, které se znovu pokoušejí rozřešiti to, co pro nedostatek pozorování neb matematických prostředků se nepodařilo jejich předchůdcům. Tak tomu bylo i zde. První, koho betlemská hvězda zajímala s hlediska astronomického a kdo se opovážil evangelium sv. Matouše zkoumati, byl hvězdář Jan *Kepler*, pracující před více než třemi sty lety se slavným Tycho de Brahem na dvoře císaře Rudolfa II. v Praze. Byl skvělým matematikem a jeho snahou bylo ovládnouti pohyb planet výpočtem tak, aby se dozvěděl, jakými zákony jsou řízeny. Jeho velký učitel Tycho de Brahe byl vynikajícím pozorovatelem a tak se oba v práci doplňovali. Tisíce a tisíce pozorování Tychonových sloužilo Keplerovi k sestavování tabulek pohybů planet a k zkoušení, jakými matema-

tickými zákony by se tyto pohyby daly vyjádřiti. Dlouholeté práce vedly ho konečně k úspěšnému výsledku. Objevil zákony pohybu planet, které byly později po něm nazvány zákony Keplerovými. Pomocí nich může hvězdář ve spojení se zákonem přitažlivosti vypočítati polohy planet kolik tisíc let do minulosti i do budoucnosti. Tak se podařilo již Keplerovi vypočítati, jaká byla konstelace planet v době, do které bible kladla narození Kristovo. Zjištěním konstelace získal vědomosti o rozložení planet na nebi a o jejich umístění v souhvězdích.

Kepler byl však nejen theoretik, ale také pozorovatel, i když v této druhé vlastnosti nedosáhl výše Tychonovy. Proto pozorně sledoval úkazy na nebi, zkoumal, jak odpovídají jeho předpovědím a konečně, ježto to doba žádala, podával k nim i astrologická vysvětlení v podobě opatrných horoskopů. Astronomy i astrology zajímaly zejména konjunkce planet, t. j. když dvě planety neb i více se k sobě na nebi zdánlivě přiblíží. Takovou zajímavou konjunkci předpověděl Kepler ze svých výpočtů pro planety Jupitera a Saturna na 16. — 18. prosince 1603 a na podzim 1604. První konjunkce nebyla příznivá, planety Jupiter a Saturn byly příliš blízko Slunce a vycházely hodinu před ním. 17. prosince 1603 přišlo v Praze a teprve až 25. nastalo bezmračné časně ráno. V ten čas pozoroval Kepler planety Jupitera, Saturna a Merkura tvořící zajímavý trojúhelník zářících hvězd na nebi. Svých pozorování použil Kepler k propočítání příštího zajímavého setkání planet, které mělo nastati v září 1604. Příchod události byl všude a zejména na císařském dvoře s velkým zájmem očekáván, neboť astrologové spojovali s úkazem i velmi významné události na Zemi, které měly nastati. 26. září 1604 bylo však zase zamračeno

v Praze, avšak příštího večera se vyjasnilo a Kepler mohl měřiti polohy planet na nebi. Mars byl asi 3^0 pod Saturnem a tento asi 7^0 západně od Jupitera. Muse-la to býti velmi zajímavá podívaná. 9. října 1604, kdy mělo podle Keplerových výpočtů nastati ještě větší přiblížení planet, bylo zase zamračeno. *Jan Brunovský*, pobočník císařského vicekancléře, který jevil velký zájem o astronomii a s Keplerem pozoroval, zahlédl planety 8. října trhlinou v mracích a Keplerovi o svém pozorování referoval. 10. října v neděli večer měl Brunovský zvláštní štěstí. Zahlédl vedle planety Jupitera po jeho pravé straně jasnou zářící hvězdu. Husté mraky zatáhly však za chvíli nebe a více se nevyjasnilo. Druhého dne sdělil Brunovský své pozorování Keplerovi, který byl objevem nadšen, avšak špatné počasí znemožnilo až do 17. října pozorování. Teprve v tento den večer zahlédl hvězdu také Kepler a věnoval jí svou celou pozornost, neboť okamžitě poznal, že tu jde o velmi důležitý a zajímavý zjev astronomický. Nazval ji „Nova Stella in Pede Serpentarii“, t. j. „Nová hvězda v noze Hadonoše“ a ve hvězdářských knihách nalézáme ji zaznamenanou jako Nova Nr. 1 (1604) Ophiuchi, druhá nejjasnější nová hvězda zaznamenaná v dějinách astronomie. Keplera tak zaujala, že o ní vydal knihu, která vyšla v Praze v roce 1604. V dodatku k této knize referuje Kepler o spise Vavřince Suslygy z Polska, kde rozvádí úvahy o datu a místu narození Spasitele. Kepler přichází k závěru, že Ježíš se narodil rok neb dva po velké konjunkci tří horních planet, Marta, Jupitera a Saturna v souhvězdích buď Skopce, neb Ryb a chyba v počítání letopočtu činí asi čtyři léta, která by bylo nutno připočítat. „Tedy,“ píše Kepler, „hvězda, která vedla krále k jesličkám Kristovým, dala by se porovnati s pozorovanou hvězdou Novou.“ Kepler se tedy domníval, že v době narození Krista podobná hvězda se objevila na nebi a společně ve velké konjunkci planet, která tehdy také nastala, na příchod Spasitele upozornila.

Tato theorie se však neukázala býti správnou. Nebe bylo pozorováno různými národy, zejména Číňané zanechali podrobné astronomické anály se záznamy nových a nezvyklých zjevů na nebi. Nikde nebylo nic o takové hvězdě v uvedené době známo. Keplerova domněnka, že pozoruhodné setkání planet mělo za následek objevení se nové hvězdy, věstící příchod mimořádné, pro svět nanejvýše významné události, nebyla ničím než snůžkou vědecké pravdy s astrologickou pověrou. Avšak Kepler první ukázal cestu k řešení tak zajímavého zjevu. Mnohem později, v roce 1921, upozornil *Dr Münter*, dánský biskup na Zeelandu, že

betlemská hvězda mohla býti pravděpodobně konjunkce obou jasných velkých planet Jupitera a Saturna a nabádal hvězdáře, aby velmi pozorně propočítali polohy planet na nebi v době kolem Kristova narození. Hvězdář a chronolog *Ideler* podnikl tuto obtížnou a velmi pracnou úlohu. Vypočítal, že Jupiter se setkal se Saturnem v roce 7 před Kr. (našeho letopočtu), a to 20. května, 27. října a 12. listopadu. Pomocí dokonalejších početních prostředků opakoval výpočet anglický hvězdář *C. Pritchard* v roce 1856 a potvrdil Idelerovu práci, pouze den nejbližšího setkání planet stanovil na 4. prosince, časně ráno.

Někteří jiní badatelé tyto práce již jenom potvrdili a snad poněkud rozšířili jejich výklad. K pochopení těchto událostí bylo nutno také rozuměti celému kulturně-historickému významu tehdejší doby, a to nejen v Palestině, ale také v Babylonii, sídle tisícileté astronomické a astrologické kultury, odkud přišli biblí jmenovaní tři mudrci Kašpar, Melichar a Baltazar. Židovští astrologové v Babylonii, kteří bedlivě nebe pozorovali, věděli již na jaře v roce 7 př. Kr., když se ráno vynořily ze slunečních paprsků planety Jupiter a Saturn, že nastává doba velké konjunkce, která bude několik měsíců trvat. Tento nebeský úkaz spojovali s důležitými úkazy na Zemi a proto se připravili na návštěvu země svých otců, Palestiny. Na cestu se vydali po uplynutí doby největších veder, v říjnu, a dospěli do Jerusalema v prosinci, krátce před třetí a to nejvýznamnější konjunkcí. V Palestině byly v tu dobu porůznu nepokoje a král Herodes musel mít obavy z cizích mudrců, kteří rozšiřovali zprávu o významné nebeské události, která bude mít za následek důležité změny na Zemi. Židé žili neustále v naději na Mesiáše a není proto divu, když příchod mudrců byl spojován s hledáním nově narozeného Spasitele. Při cestě z Jerusalema do Betlehemu vskutku „hvězda, kterouž byli viděli na východu Slunce, předcházela je“. Použití jednotného názvu hvězda nás nemusí mýlit, stejně lze pod tím rozuměti souhvězdí neb konstelace. Konečně také bylo evangelium sv. Matouše napsáno několik let po Kristově smrti a není divu, že evangelista se snažil vypsáním zajímavého nebeského zjevu svému líčení ještě dát větší význam a konstelaci spojil s narozením Kristovým. Vidíme tedy zde výsledek velmi úzké spolupráce astronomie, historie a filologie a jako nejzajímavější poznatek vyplývá také z těchto úvah jistota, že Kristus se nenarodil v roce nultém našeho letopočtu, nýbrž v roce 7 př. Kr. Značně podobnou konjunkci planet zažili jsme v letech 1940 a 1941, příští bude viditelná v letech 1980 a v zimě 2238-39.

Dr Hubert Slouka

Nádherná a velkolepá díla Boží, celý stvořený svět měly by nám býti prostředkem k službě Boží a vésti nás blíže k Bohu. Ale jak často zůstává člověk státi u tvorů a nepovznáší se od nich k Bohu; ano někdy jich i zneužívá proti Bohu. Lze se diviti, že Bůh zavrhne toho, kdo dobrodiní mu skýtaných zneužívá, anebo že aspoň odepírá svého požeňání?

P. Boh. Spáčil, Psallite Regi nostro str. 232

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

JOSEF DOBROVSKÝ VLASTENECKÝ KNĚZ A BUDITEL

Nejvýznačnějšímu knězi buditeli, otci slavistiky, ukládali o dobré jméno po celý život. Začalo to již při jeho narození: spatřil světlo světa 17. srpna 1753 v Ďarmotech v Uhrách jako syn Jakuba Doubravského, strážmistra u dragounů, původem ze Solnice. v Čechách. Kněz z jazykové neznalosti v matričním zápisu překroutil jeho jméno na Josef Dobrovský, jež mu už zůstalo - jako tak mnohá pomluva utrhačných nevědomců na něm ulpěla - ač se sám v dopisech několikrát podepsal „Jozef Doubravský“. Rodiče se brzo po jeho narození odstěhovali do Čech, kde otec záhy zemřel a matka se po druhé vdala za jakéhosi vysloužilce, rodilého Chorváta, s nímž se odstěhovala do německého města Horšova Týna. Doma i ve škole se mluvilo německy. Jeho nadání se ve škole brzo projevilo. Ale na studie by mu nebylo dopomohlo, ježto jeho rodiče byli nezámožní, kdyby nebyla zasáhla ironická náhoda: jeho otčím měl v Německém Bredě dubiosní pohledávku a tu, nechtěje vyjít úplně naprázdno, dal 1762 svého nevlastního synka Josefa zapsat na tamní gymnasium, aby pohledávku u neplatícího dlužníka cdbýdlel; a z téže příčiny ho později stravoval na vyšším gymnasium v Klatovech jiný otčímův dlužník. Na těchto ústavech si Dobrovský osvojil vedle všeobecných znalostí také svůj mateřský jazyk.

Již jako patnáctiletý přichází ve školním roce 1767 až 1768 do Prahy na filosofická studia, kde si ho oblibují představitelé dvou protichůdných směrů, matematik a fysik jesuita Josef Stepling a voltairián, racionalista, osvícenec Karel Seibt, kteří mu opatřují placené vyučování v rodinách. Dobrovský, duch od přirozenosti kritický a skeptický, přiklání se bezvýhradně k osvícenství a určuje tak svou příští dráhu vědeckého kriticismu.

Po dosažení titulu magistra filosofie volí si stav duchovní a je na podzim 1772 přijat do jezuitského řádu. Jak později píše Kopitarovi, svému žáku, chtěl se stát jesuitou proto, aby uviděl nový svět. Ale jezuitský řád je 1773 zrušen a Dobrovský pokračuje v theologických studiích v Praze, která dokončuje 1776 vysvěcením na jáhna.

Tento rok je důležitým mezníkem v jeho životě také z jiné příčiny: na doporučení svých učitelů Steplinga a Seibta je přijat jako domácí učitel do domu hraběte Fr. Ant. Nostice a dostává se tak přímo do středu tehdejších intelektuálních snah. V této funkci setrval 11 let a učil čtyři syny Nosticovy matematice a fysice. Vliv tohoto prostředí a jeho styky s ním nesmírně blahodárně působily na badatelskou činnost Dobrovského.

Svým kritickým smyslem už za svého theologického studia postřehl, jaký význam má studium orientálních jazyků pro exegesi, a věnoval se jim spolu s orientalistou Durychem, který v něm vzbudil zájem o slovanské překlady Písma pro exegetické účely. První důležitou prací v tomto oboru bylo r. 1778 kritické probádání zlomku pražského evangelia sv. Marka, o němž dokázal, že není evangelistovým rukopisem, jak se do té doby mělo za to, nýbrž že pochází z IX. století. Prof. Michaelis označil jeho práci jako „*dar pro kritiku nejvyšší důležitý*“ a dodal: „*Kritikovi se naléhavě vmucuje přání, aby p. Dobrovský vydal varianty slovanského překladu k celému Novému Zákonu. Jen několik archů by obnášel; pro kritiku byly by však darem, jenž by zvětšil jméno dárce.*“¹⁾ Pelcl správně vycítuje jeho vlohy a obrací jeho zájem k studiu pramenů českých dějin a českého jazyka. Dobrovský už 1779 dokazuje, že Pelcla uposlechl, vydáním časopisu „*Böhmische Litteratur*“, který pod názvem „*Magazin*“ vycházel až do 1783. Jeví se v něm už jako uvědomělý slavista. Nevěnuje se však jenom literární historii, nýbrž v duchu osvícenství zastává se statečně nižšího kleru proti útisku moravské hierarchie, označuje směle kanovníka a profesora Voldřicha jako nevědomce, protože řekl bohoslovcům, že není prý třeba se učit orientálními jazyky, ježto je všechno přeloženo do latiny (!), ba dokonce samostatnými spisky brojí proti kněžskému celibátu, proti „*Korbersche Inkquisition*“ a ve výhrůžném listu arcibiskupovi nebojácně se ujímá Bolzana a jeho stoupenců. Proto mu bylo odepráno vysvěcení na kněze, k němuž mělo dojít 8. června 1781. Arcibiskup po něm žádal, aby napřed v některém klášteře konal exercicie nebo pokání, ač, jak poznamenává Pelcl, vede Dobrovský život zdržlivější a duchovnímu příslušnější nežli duchovní a sám arcibiskup.

Ve svých spisech vystupuje Dobrovský uvědoměle jako strážce spisovné češtiny. Z lásky k živé lidové mluvě chodí za svého tříletého pobytu na Moravě po rozličných krajích a studuje mezi lidem živý jazyk. Své bádání jazykozpytné uložil v „*Geschichte der böhmischen Sprache und Litteratur*“, jež má přednostní buditelský význam, neboť je sepsána v době jazykového úpadku. Vychází v díle historicky i jazykozpytně od společného slovanského původu. Jeho cesty do Švédska a na Rus obohatily jeho literární historické znalosti a vzbudily zájem o ruskou řeč. Příbuzenství Čechů s Rusy takto uvádí: „*Jakkoli Čech na Labi a na Vltavě vzdálen jest od Rusa na Dněpru*

¹⁾ Orient. u. Exeg. Bibl. XIII. Th. (1778), str. 108 násl.

a na Volze mnoho set mil, přece ještě oba je spojuje páska společného původu, jak je zřejmo po rozdvojení více než tisíciletém na jejich řeči.“ Jest litovati, že velická slavistická studia, hlavně mluvnické české řeči a redigování „Slavína“, přezvaného později na „Slovanku“, zabrala Dobrovskému tolik času, že nemohl uskutečnit dějiny slovanských překladů bible, na nichž pracoval po celý život a práci měl vlastně hotovou. O slovanském překladu se rozepsal v Michaelisově Neue Orient. und Exeget. Bibl. VII. (1790), str. 155-168, kde srovnal starý slovanský překlad s řeckým originálem. „Aspoň nyní cizinci nabyli mnohem lepšího mínění o slovanském překladu,“ libuje si v listě Ribayovi z 22. listopadu 1790. Po desetiletí se obíral záměrem vydat slovanskou polyglotní bibli, k níž sbíral materiál, a chtěl dílo věnovat císařovně ruské nebo císaři ruskému, „který vládne skoro nade všemi slovanskými národy... Škoda, kdyby to vše mělo zůstat smem!“ Rovněž chtěl napsat zevrubné dějiny českých, hlavně rukopisných, biblických překladů.

Když dokončil Dobrovský svůj úkol v domě Nosticově, octl se takřka na dlažbě. Marně se ucházel o různé úřady, až nakonec na naléhání svých přátel požádal o místo vicerektora v generálním semináři v Hradisku u Olomouce, když ho předtím jeho přítel biskup Háj v Hradci Králové vysvětil 17. prosince 1786 na kněze. Ve svém úřadě vicerektora a později rektora si počínal vzorně. Zavedl přísný pořádek a svým alumnům nevštěpoval jen smysl pro čestnost a mravnost, nýbrž i lásku k českému národu a mateřskému jazyku. Po zrušení generálních seminářů 1790 byl opět bez chleba a odkázán pouze na svou pensí 500 zl. a štedré pohostinství v šlechtických domech. Po pravdě řečeno, nestál příliš o pevné, trvalé zaměstnání. „Svůj volný čas cením si výše než několik set zlatých,“ řekl sám a pracoval dále vědecky o themech sobě blízkých.

R. 1822 vyšlo jeho životní dílo „Institutiones linguae slavicae dialecti veteris“, mluvnické staroslověnského jazyka. V tomto díle vyvrcholilo jeho exegetické bádání, jež se kritikou řeckých rukopisů i překladů chtělo dopátrat původního textu Písma. Bylo výsledkem úmorné práce mnoha desetiletí v nesčetných evropských archivech a knihovnách, kde si z rukopisů i tištěných knih pořizoval výpisky. Vyniká proto „úplností a všestranností, širokou znalostí řeči, hlubokým vnikáním v organismus jazyka, jejichž pomocí konstruuje obraz jazyka staroslověnského“.²⁾

Bylo v povaze jeho studia a jeho duchovního zaměření, že pronesl svůj soud také v otázce cyrilometodějské. Učinil tak spisem „Cyrill a Method, apoštolé slovanští“. Svůj definitivní úsudek shrnul ve větě, že původní jazyk staroslověnský je „starý, nesmíšený dialekt srbsko-bulharsko-macedonský“. Důkaz pro to vidí v tom, že Cyril přinesl na Moravu již hotové knihy v řeči, kterou znal ze Soluně.

Celý svůj život a neobyčejné nadání věnoval Dobrovský jedinému cíli, aby pozvedl český jazyk z hlubokého úpadku, aby mu dal pevný vědecký základ a vytvořil tak český literární jazyk v tom pevném přesvědčení, že bez mateřského jazyka každý národ musí zahynout. Jde mu o to, jazykovým povznesením začlenit český národ mezi ostatní kulturní národy, hlavně slovanské. Tím dává základ slovanské myšlence, na němž se vyvíjela až do let třicátých. Charakteristický je pro jeho slovanské citění list Durychovi z 24. listopadu 1795: „A co mně po Bohu dražším může být než vlast? Avšak i cizincům a všemu lidu chci býti prospěšný...“ Teď prý nastává slovanská doba, „jelikož Bůh veliké věci na Slovanech a skrze Slovany zjeví působením toho, jež Duch svatý řídí... Do země Slovanů, kteří mír milují, sejdou se všichni vyvolení, jimž rádi práva pohostinská prokážeme... Království české rozmnoží se nesmírně a vyvine se mohutně; Polska trestaná pro zanedbání své mateřské řeči pokvete opět; ruské carství se rozmnoží a rozšíří až k hranicím Persie a Indie, t. j. slovanský národ zpětným chodem dotkne se těch krajín, které původně obýval...“ Věru těžko bychom hledali v jeho době projev nadšenější lásky k slovanské rodině. A přece byl pozdější buditelskou generací označen za obhájce německého ducha u nás. Jungmannovi je „ein slaviserender Deutsche“, kdežto on literární převaze němčiny čelí němčinou, jak správně poznal Masaryk. Skepticky pohlížel na budoucnost českého jazyka sám Jungmann, Šafařík a Kollár, a to mnohem později.

Ale ani jeho kněžská čest nezůstala nepohaněna. Tradovalo se o něm, že prý sloužil někdy obět mše svaté bez bohoslužebných rouch, bez hostie a bez vína. Snad! Nesmíme ovšem zapomínat, že Dobrovský trpěl občas záchvaty pomatenosti, v nichž jednal úplně nepřičetně. Podle jeho vlastního názoru byly tyto záchvaty následkem projektilu, který mu zůstal vžet v těle, když na honu 1781 obětavě svým tělem zaštitil svého svěřence, který by býval byl zasažen. V této pomatenosti kreslil také zednářský trojúhelník, ač podle bádání Flajšhansova lze pochybovat o tom, že by Dobrovský byl býval zednářem. V tomto osočování lze spíše hledat úmysl vysoké hierarchie otrást autoritu svého nebezpečného odpůrce.

Nicméně on jediný, jak prohlásil Bolzano, se ze tří milionů Čechů těšil evropské pověsti a když 6. ledna 1829 v Brně zesnul, napsal o něm Goethe: „Tento vzácný muž, který již záhy šel za studiem slovanských jazyků a dějin s geniální pilností knižní a herodotskými cestami, každý vědecký výsledek vždy se zálibou uváděl zpět na znalost lidu a země v Čechách, spojuje takto s největší slávou ve vědě vzácnější slávu muže populárního. Kde on zasáhne, hned je vidět mistra, který všude pochopil svůj předmět a jemuž se zlomky rychle řadí v celek.“ Až do naší doby zaléhají slova Dobrovského: „Mějte se dobře, milujte své vlastence, členy národa a všechen slovanský jazyk.“

²⁾ Jakubec c. d., str. 127.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

ŘÍM

Podle rozhodnutí Congregatio Rituum ze dne 31. října 1950 jest třeba vložit do Litanie loretské invokaci „Královno na nebe vzatá“ (Regina in caelum assumpta), a to za invokaci „Královno bez hříchu prvotního počatá“. Na 15. srpna vydala Kongregace ritu nový formulář mše sv., který přineseme v některém z příštích čísel D. P.

SSSR

Do Moskvy se vrátily vědecké expedice, které měly za úkol pátrat v nejrůznějších končinách SSSR po stopách kulturního vývoje národů Sovětského svazu. Výzkumných prací se zúčastnilo 30 výprav ústavu dějin materiální kultury při Akademii věd SSSR. Skupina archeologů, která prováděla bádání ve Staré Rjazani, dávném středisku rjazaňského knížetství, prozkoumala sídliště z XII. a XIII. století. Byla zjištěna zajímavá podobnost architektury Staré Rjazani s architekturou kyjevskou a černigovskou, což potvrzuje příbuznost kultur národů, které obývaly různé končiny země. Mezi několika tisíci nalezených předmětů jsou zejména cenné stříbrné klenoty z XIII. století. Vykopávky potvrdily, že již ve XII. století Stará Rjazan náležela mezi největší města s vyspělými řemesly. Pozoruhodné jsou též vykopávky z moskevského Zajardija. Podle názoru sovětských archeologů pocházejí nejstarší předměty, svědčící o osídlení tohoto území, z doby bronzové.

POLSKO

Druhému světovému kongresu obránců míru, který byl v minulých dnech ve Varšavě, došel dopis polského episkopátu, podepsaný biskupem Zygmuntem Choromańskim, v němž polský episkopát spolu s duchovenstvem obnovuje svá prohlášení o míru, složená svého času vládě Polské republiky, a konstatuje ještě jednou, že úsilí o mírové a spravedlivé vyřešení mezinárodních otázek si zaslouhuje podpory všeho obyvatelstva. Episkopát zastává rovněž stanovisko, že věc míru je výsledkem spolupráce mnoha činitelů, mezi nimiž připadá nemalá úloha složce morální a náboženské.

Z celého Polska docházejí dopisy katolických duchovních a věřících, kteří se dožadují ustavení stálé církevní administrativy v západních územích Polska. Situace v církevní administrativě se dotýká kněží i duchovních tím více, že politická a hospodářská stabilizace západních území Polska byla zajištěna mezinárodními smlouvami, zejména mezi vládami Polska a Německé demokratické republiky, která potvrdila, že hranice na Odře a Nise je hranicí míru. Avšak Vatikán tomuto volání nechce vyhovět, čemuž napomáhají i anglický list The Tablet a Catholic Herald. V minulých dnech byl apoštolským ordinářům v Polsku doručen mimo jiné také list, který podepsalo 21 000 věřících. Práví se v něm, že zachování prozatímnosti v církevní administrativě v západních územích je vodou na mlýn pro revisionistické tendence v západním Německu, záměrně podporované válečnými paliči.

RAKOUSKO

Francouzský list Action píše, že v Rakousku byl nalezen dosud neznámý rukopis Ludwiga van Beethovena s názvem Óda k svo-

bodnému člověku. Rakouská Beethovenova společnost měla v úmyslu provést v rozhlasovém americkém pásmu tuto skladbu, ale americké vojenské úřady, polekány názvem díla, provedení Ódy zakázaly.

FRANCIE

Ve francouzských Alpách, blízko St. Etienne, se zřítilo letadlo s poutníky Milostivého léta. Na palubě tohoto velkého kanadského letadla byla 7členná posádka a 51 poutníků. Ani jediná z těchto osob nepřežila katastrofu. Mezi troskami letadla našel jeden z horských vůdců i potrhane stránky deníku, které byly popsány těsně před zřícením letadla.

AUSTRALIE

Jako protest proti „nesmyslnému krveprolití“ v Koreji uveřejnilo 16 australských duchovních otevřený dopis tohoto znění:

„Drazí spoluobčané,

my, kteří podpisujeme tento dopis a jejichž mínění a soud o událostech v Koreji odráží rozpory všeobecně existující v našem společenství, shromáždili jsme se, abychom jako kněží vás upozornili na některé aspekty této války, které musí vzbudit mocný protest našeho svědomí.

Víme, že válka jest něčím nelidským a že není snadné, když již byla jednou rozpoutána, ji udržeti v mezích humanity. Jsme však kromobyčejně znepokojeni čtouce zprávy podávané časopisy všech politických směrů, které potvrzují skutečnost, že bombardování prováděné americkými letadly zabíjí v různých částech Koreje velký počet nevinných občanů, mládeže a starců. Skutečnost, že australská letadla jsou zúčastněna v bojích na korejské frontě, nám dává dostatečný důvod k znepokojení. Jsme ohromeni skutečností, že žádné komuniké se nezmiňuje o bombardování, které by bylo prováděno leteckými silami Koreje, a že tedy dokonce ani neexistuje výmluva na odvetu.

Není zapotřebí mnoho obrazotvornosti, abychom si představili, co se tam děje. Nesmíme pak býti překvapeni, jestliže národy Asie posuzují bombardování přicházející po amerických vojenských porážkách jako represálie. Jeden americký žurnalista před několika dny napsal z Indie v „New York Times“: „Tou měrou, jak zprávy o válce v Koreji oznamují, že města a vesnice jsou v plamenech, vzrůstá neoblíbenost Spojených států.“

Jest snad proto neúčelné žádati na prezidentu Trumanovi, na příslušných místech amerických a našich vlastních, aby všemi možnými prostředky zabránili nesmyslnému krveprolití civilního obyvatelstva?

Náš důrazný protest proti takovému všeobecnému bombardování není založen na úvahách politických, ať jsou jakkoli důležité pro nekřesťany. My žádáme o nápravu této situace orgány Spojených národů, které se prohlašují za křesťanské. Organisueme protesty proti hromadnému všeobecnému bombardování. Obrátme se se svými námitkami na své zástupce (vedoucí).

Podotýkáme konečně, že nám nemálo tane na mysli potupné znamení, které se připíná k vzpomínkám na nacistické bombardování Coventry a Rotterdamu, italské bombardování Ha-beše a japonské bombardování Šanghaje.“

NOVÝ GENERÁLNÍ VIKÁŘ ROŽNAVSKÉ DIECÉSE

V minulých dnech byla v Rožnavě slavnostní instalace generálního vikáře pro rožnavskou diecézi. Generálním vikářem je Zoltán Belák. Po slavnostní instalaci se konala celodiecéšní kněžská porada za účasti pověřenců L. Holdoše, P. J. Lukačoviče a P. J. Horáka, poslanců a církevních hodnostářů v čele s kapitulním vikářem rožnavským biskupem Dr. R. Pobožným a děkanem theologické fakulty v Bratislavě Dr. M. Višňovským. Porady, na níž byla vyhlášena oddanost lidové demokratickému zřízení a jeho představitelům, se zúčastnilo na dvě stě duchovních, mezi nimi i kanovníci rožnavské diecése.

GOTTWALDOVSKÝ KRAJ

se stal průkopníkem na poli vzájemné spolupráce mezi Církví a státem. I když dnes hlavní pozornost je zaměřena na výstavbu klíčového průmyslu, bylo na Gottwaldovsku na rok 1950 přidělen na údržbu a opravu čtyřiceti čtyř kostelů a farních budov veškerý potřebný materiál a 5,600.000 Kčs. Většina těchto kostelů a far byla již opravena. Na platy duchovních připadá v Gottwaldovském kraji 1,700.000 Kčs měsíčně a na čtvrtletní hrazení řádných rozpočtů duchovním 1,680.000 Kčs.

VÝBOR VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ HL. MĚSTA PRAHY

23. X. 1950 byl ustaven výbor vlasteneckých kněží hl. města Prahy. Po pracovní schůzi byli členové výboru přijati primátorem hl. města Prahy JUDr. V. Vackem a nastínili mu program své činnosti v nejbližší době. Jedním z nejdůležitějších úkolů vlasteneckých kněží bylo aktivní zapojení do mírového úsilí národů celého světa. V neděli 12. XI. 1950 - před zasedáním II. světového kongresu OM - promluvili při farních bohoslužbách o myšlence míru. Vedle duchovního úsilí v boji o mír byl dobrovolnými sbírkami v pražských kostelích posílen Světový fond míru částkou 34.974.90 Kčs. Vlastenečtí kněží hl. města Prahy skutkem dokázali, že půjdou s lidem v jednom řídku bojovat proti rušitelům světového míru.

NAŠE ROVY

19. listopadu zemřel ve věku 70 let vyšehradský kanovník Msgr. Josef Bouzek. - 5. prosince zemřel ve věku 76 let Ph. et ThDr. Bohumil Spáčil T. J., dlouholetý univerzitní profesor a spisovatel. R. I. P.

Dr. FERDIŠ JURIGA ZEMŘEL

23. listopadu 1950 zemřel v Karlově Vsi vynikající kněz slovenský Dr. F. Juriga ve věku 76 let. Dr. Juriga byl v čele všech moderních snah a proto zasahoval do různých polí činnosti; psal do Katolických novin, do Ludových novin, vydával samostatné spisy (Lúčenie, Blahozvestovanie a j.) a zanechal po sobě i krásnou knihu modlitební „Sedmobolestná“. Pro své nebojácné a sebevědomé vystupování byl zvolen do Revolučního Národního shromáždění, kde pracoval na vytvoření první ústavy ČSR.

SBÍRKY NA KOREU

Na Slovensku se vybralo při chrámových sbírkách pro bojovníky na Korei celkem 1,550.916.60 Kčs, z toho katolíci dali 1 milion 98.551.10 Kčs. V samotné diecézi nitranské se vybralo 230.000 Kčs. Ve sbírkách se pokračuje.

MEZINÁRODNÍ KONGRES MARIOLOGŮ

Koncem října se sešel mezinárodní kongres mariologů, který byl obelán mnoha profesory dogmatiky a kněží světských i řeholních. Hlavním thematem kongresu bylo: „Matka Boží v denním životě, v dogmatech a v historii.“

NOVÉ VYDÁNÍ RYBOVY ČESKÉ PŮLNOČNÍ MŠE

Je to desetidílná série (5 desek) vánoční půlnoční mše, jejíž náplň tvoří slavná Česká vánoční mše pro sóla, smíšený sbor, orchestr a varhany, Jana Jakuba Ryby. Vydaly ji nově Gramofonové závody. Pro gramofonový záznam upravil ji zesnulý prelát Jan Pauly a je natočena pěveckým sborem a orchestrem basiliky sv. Václava na Smíchově, za řízení Jana Kühna, se sólisty F. Petrakovou, J. Chválou a F. Noskem.

JAK LIDÉ UMÍRAJÍ

Podle statistických výzkumů poslední doby je úmrtnost lidí podle věku takto: v prvním roce umírá 10 %, ve dvacátém 20 %, v 30. roce 25 %, ve 40. roce 33 %, v 60. roce 50 % a v 80. roce věku 90 % lidí, kteří se tohoto věku dožili. Je zajímavé, že podle jednoho lékaře má věk také rozhodující význam pro hojení ran. Tak rána 10 cm čtver. veliká se vyléčí u 6letého za 6 dní, u 10letého za 7 dní, u 20letého za 10 dní, kdežto 30letý potřebuje již 13 dní, 40letý 18 dní, 50letý až 25 dní a starší člověk docela i celý měsíc.

HLÍDKA UČITELŮ NÁBOŽENSTVÍ

I.

ÚKOL NÁBOŽENSKÉHO VYUČOVÁNÍ.

Jest vlastně dán odpovědi na otázku: proč jsme na světě? Náboženská výuka má po duševní i tělesné (nebojte se tohoto slova!) stránce uschopnit školní děti, aby v životě dosáhly samostatné cíle, a to časného i věčného. K tomu jsou nevyčerpatelné prostředky milosti Boží a jest třeba naučit nám svěřené žactvo z těchto čerpati, aby

1. poznalo, co Bůh zjevil k našemu spasení a co nám k pomoci nabízí, co přikazuje a co zakazuje. Žactvo to má nejen vědět, ale musí tomu také rozumět. To jest ono náboženské věření. Ono jest světlem na cestu. Ovšem, světlo samo nestačí k dosažení cíle, proto

2. nutno žactvo vésti k věření pravdám náboženským. „Bez víry se nelze líbit Pánu“ (Žid. 11, 6). Školní mládež musí umět věřit svaté pravdy. Musí věřit věrou Božskou, co On, Bůh, zjevil, co nabízí i co žádá. Pravdy nutno podávat tak, aby se nejen líbily, ale aby byly zjevné. Tím nebudeme popírat, že víra jest dar Boží (Efes. 2, 8), neboť nelze ji vstoupiti pouhým naučením, ale cílevědomou a soustavnou výchovnou péčí. Tím postupně dosáhneme, že

3. žactvo si navykne žít v víře. A to jest náš hlavní cíl. Umět z Boha čerpat pro sebe, pro celek, jehož článkem jsou děti, naší péčí svěřené, a to pro život praktický i pro život věčný.

Víra musí být kvasem právě v dětském věku, jak čteme u sv. Matouše (13, 23), aby se člověk uměl Bohu klanět a jemu děkovat z lásky k Bohu. Tuto lásku musí v sobě důvodně cítit a u této také plnit své drobné (jak u dětí školních ani jinak nelze)

povinnosti raného mládí. Plněním povinností pak nabýt přesvědčení, že tím Bohu i vlasti slouží a sobě obecně prospívá.

Vidíte zde ty velké úkoly náboženského vyučování? Vložte proto do svého působení ve škole lásku a dobrou vůli a využijte dobrodiní zákonné úpravy a tak stůjte dobře na svém místě v práci a povinnosti. To bude s Vaší strany také dobrá služba míru i pro budoucnost, k čemuž nechť Vám novorozené Děťátko ze svých jesliček žehná přesvatou ručkou svou měrou přehojnou.

V l á d n í n a ř í z e n í

z 14. července 1950,

kterým se vydává platový řád pro laické učitele náboženství.

Vláda republiky Československé nařizuje podle § 32 zákona č. 66/1950 Sb. o pracovních a platových poměrech státních zaměstnanců (dále jen „zákon“):

§ 1.

Osobní rozsah.

(1) Tento platový řád upravuje platové poměry laických učitelů náboženství.

(2) Laickými učiteli náboženství jsou státní zaměstnanci, kteří obstarávají vyučování náboženství na školách, je-li tato práce těžištěm jejich činnosti.

§ 2.

Pracovní třídy.

Pracovní třídy se stanoví podle druhu práce takto:

Pracovní třída	Druh práce
I	Vyučování náboženství na školách národních a středních.
II	Vyučování náboženství na gymnasiích.

§ 3.

Přijímání, zařadování a přeřadování učitelů.

(1) Učitelé náboženství se přijímají v rámci schváleného plánu pracovních sil po slyšení duchovenského úřadu příslušné konfese.

(2) Při přijetí se učitel zařadí do pracovní třídy odpovídající druhu práce, pro jejíž výkon byl přijat.

(3) Koná-li učitel práce zařazené do obou pracovních tříd, zařadí se podle práce, kterou koná převážně.

(4) Podrobnosti, zejména o přeřazení z jedné třídy do druhé, stanoví Státní úřad pro věci církevní v dohodě s ministerstvem financí a práce a sociální péče.

§ 4.

Z á k l a d n í p l a t.

(1) Výše základního platu činí:

Ve stupnici	při době započitatelné pro zvýšení základního platu		V pracovní třídě	
	od počátku	do konce	I Kčs měsíčně	II Kčs měsíčně
1.	—	5. roku	3000.—	3500.—
2.	6. roku	10. roku	3380.—	3940.—
3.	11. roku	15. roku	3760.—	4380.—
4.	16. roku	20. roku	4140.—	4820.—
5.	21. roku	—	4500.—	5250.—

(2) Postup do vyššího stupně základního platu se přizná jen učitelům, který prokáže vyšší politickou a odbornou způsobilost a dobré pracovní výsledky.

(3) Učitel, který při zastupování nepřítomného učitele koná

s úspěchem práce zařazené do vyšší pracovní třídy déle než měsíc, přísluší za dobu dalšího zastupování náhrada ve výši rozdílu mezi jeho základním platem a základním platem, který by mu příslušel ve vyšší pracovní třídě.

Doba započitatelná pro zvýšení základního platu.

§ 5.

(1) Pro zvýšení základního platu se s omezením stanoveným v § 6 započte doba:

a) strávená v pracovním poměru dosavadních profesorů a učitelů náboženství (definitivních, čekatelů a výpomocných),
b) vojenské služby v československé branné moci, pokud nebyla prodloužena (nasluhována) v důsledku výkonu trestu,

c) služby v československých legiích nebo strávená ve vlastnosti účastníka národního boje za osvobození, a to v rozsahu, ve kterém byla dosud započitatelná pro zvýšení služného (platu mu odpovídajícího) podle zákona č. 462/1919 Sb. o propůjčení míst legionářům, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, nebo podle zákona č. 255/1946 Sb. o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození.

(2) Státní úřad pro věci církevní může pro zvýšení základního platu započísti také dobu nezaviněné nezaměstnanosti nebo dobu, po kterou byla učitel práce znemožněna pro politickou, národní nebo rasovou persekuci.

(3) Státní úřad pro věci církevní může ve zvláště odůvodněných případech povolit i započtení jiné doby.

(4) Totéž období může být započteno pro zvýšení základního platu jen z jednoho důvodu; při více důvodech se provede započtení způsobem pro učitele nejvýhodnějším.

§ 6.

(1) Ze započtení pro zvýšení základního platu je vyloučena doba:

- a) strávená před dovršením 18. roku věku, pokud nejde o období uvedená v § 5, odst. 1, písm. c),
- b) neomluvené nepřítomnosti v práci,
- c) neplaceného pracovního volna,
- d) po kterou byl učitel podle příslušných předpisů zproštěn výkonu práce, leč by mu za tuto dobu příslušel plný základní plat,
- e) která byla v předchozím pracovním poměru vyloučena ze započtení pro zvýšení pracovních příjmů.

(2) Státní úřad pro věci církevní může v odůvodněných případech povolit započtení doby uvedené v odstavci 1, písm. c) a e).

§ 7.

V y u č o v a c í p o v i n n o s t.

(1) V pracovní době stanovené všeobecnými předpisy je učitel povinen plnit normální míru vyučovací povinnosti, obstarávat práce související s vyučováním a práce, které se mu uloží zvláštními předpisy.

(2) Normální míra vyučovací povinnosti učitelů náboženství se stanoví:

- a) v pracovní třídě I. 28 vyučovacích hodin týdně,
- b) v pracovní třídě II. 24 vyučovacích hodin týdně.

(3) Učiteli, jemuž byla na jeho žádost snížena normální míra vyučovací povinnosti z jiných důvodů než zdravotních, stanoví výši základního platu Státní úřad pro věci církevní podle počtu vyučovacích hodin poměrnou částkou.

(4) Směrnice o tvoření vyučovacích obvodů, oddělení pro vyučování náboženství, počtu žáků v nich a o započítávání doby trvání cest do normální míry vyučovací povinnosti vydá Státní úřad pro věci církevní.

(Pokračování v příštím čísle)

OZNÁMENÍ BĚHEM CÍRKEVNÍHO ROKU

Neděle I. po Zjevení Páně a Svátek svaté rodiny Ježíše, Marie a Josefa.

Církev svatá nás dnes přenáší do domečku nazaretského, kde v dokonalém míru a pokoji žila svatá rodina. Chce nám tím dát příklad, jak mají žít naše křesťanské rodiny. Rodina je základem lidské společnosti, proto platí: jaká rodina, takový národ. Když v našich rodinách se bude žít podle vzoru svaté rodiny, když mužové budou ve spravedlnosti a práci následovati sv. Josefa, naše ženy blahoslavenou Pannu Marii a děti zvláště v poslušnosti budou následovat Ježíška - zavládne v našich domovech klid a svatá spokojenost.

Církev svatá po celý týden slaví oktávu svátku Zjevení Páně.

Příští neděli budou služby Boží

Neděle II. po Zjevení Páně.

Tento týden si připomínáme: Dnes sv. Hilara, biskupa a učitele církevního, zítra sv. Pavla, poustevníka, který se narodil kolem roku 230 v Thébách v horním Egyptě. Jeho rodiče byli velmi zámožní, záhy mu zemřeli. Pavla se ujal jeho švagr, který byl pohan a při pronásledování křesťanů za císaře Decia, aby se zmocnil Pavlova jmění, udal, že je Pavel křesťanem. Leč Pavel, když se dověděl o činu svého příbuzného, opustil dům i veliké své bohatství, odešel do pouště, kde žil v jeskyni a živil se prostými dary přírody. Za svého života se sešel také s velikým světcem poustevníkem sv. Antonínem, který jej také pochoval. Sv. Pavel je otcem a zakladatelem života poustevnického. Zemřel kolem roku 342 pryč ve věku 112 let.

Sv. Antonín, poustevník, jehož památku si připomínáme ve středu, se narodil kol roku 251 v Kómě v severním Egyptě. Byl velmi zbožný, a když slyšel slova Kristova: „Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej vše, co máš a rozdej chudým... pojď a následuj mne!“, rozhodl se, že tak učiní. Rozdal všečen svůj majetek chudým a odešel na poušť. Nežil však sám, jako sv. Pavel, nýbrž spojil rozptýlené poustevníky v jednu společnost, a proto je nazýván zakladatelem a tvůrcem života mnišského. Zemřel ve věku 105 let roku 356.

Příští neděle je devátá před Hodem Božím velikonočním, proto se nazývá neděle Devítník. Mše sv. budou

Neděle Devítník.

Dnes je neděle Devítník, t. j. devátá neděle před Hodem Božím velikonočním, který je středem církevního roku a jemuž předchází dlouhá doba přípravy pokáním a modlitbou. K tomu nás má také vybízeti fialová barva rouch mešních, abychom v usebranosti

mysli Pánu Bohu sloužili a svůj život vyplnili dobrými skutky.

Církevní památka tento týden připadá: dnes svatě Anežky, která žila kolem roku 300 a z lásky ke Kristu Pánu odmítla sňatek se zámožným synem Symfroniovým, nepodlehla ani darům, ani hrozbám, podivuhodným způsobem byla ochráněna i v domě hanby, kam byla uvržena - až na konec zemřela mučednickou smrtí, stětím. Svatá Anežka se obvykle maluje s beránkem, protože podle zbožného podání se zjevila po smrti svým rodičům s beránkem v náručí a potěšila je slovy: „Neplačte nade mnou, rodičové moji, ale radujte se, že mi dal Kristus korunu slávy věčné.“

Zítra připadá památka sv. Vincence a Anastasia, v úterý svatého Raymunda, ve středu svatého Timothea, česky Bohuslava, a v sobotu sv. Jana Zlatoústého, vynikajícího kazatele a učitele církevního, který zemřel 14. září roku 407 ve věku 60 let.

Příští neděli, I. po Devítníku, budou služby Boží v tomto chrámu Páně...

Neděle I. po Devítníku.

Dnes připadá církevní památka sv. Cyrila Alexandrijského, vynikajícího učenice a učitele církevního, který žil v 5. století po Kr., kdy se počaly šířit bludy zvané nestorianismus. Proti těmto bludům vystoupil sv. Cyril, objasnil správné učení církve sv. a jako patriarcha předsedal na efeském všeobecném koncilu roku 431, na němž bylo správně formulováno učení o Panně Marii, Matce Boží. Sv. Cyril Alexandrijský napsal 15 knih. Zemřel roku 444.

Zítra je památka sv. Františka Saleského, v úterý sv. Martiny, panny a mučednice, ve středu sv. Jana Bosca, zakladatele salesiánů.

Ve čtvrtek večer se koná pobožnost Svaté hodiny. Před pobožností i po požehnání je příležitost k sv. zpovědi. Na první pátek v měsíci zároveň připadá nezasvěcený svátek Očišťování Panny Marie čili hromnic. V tento den vzpomínáme Matky Páně, která se pokorně podrobuje zákonu očišťování a obětuje svého Syna Bohu. Stařec Simeon jej vítá v chrámě jako světlo světa, proto bude před slavnými službami Božími o hodině... žehnání svící zvaných hromničky. V tento den mají věřící také pamatovati na světlo kostelní, na svíce, které by hořely při nejsvětější Oběti mše svaté.

V sobotu dne 3. února, je památka sv. Blažeje. Svatoblažské požehnání, aby nás Pán Bůh chránil všech neduhů krčních a jiných zel, se bude udělovati o hodině...

Příští neděli je II. po Devítníku. Služby Boží budou... o hodině...

DIREKTÁŘ NA LEDEN 1951

Protože z technických důvodů se nepodařilo vydati nové direktáře k 1. lednu 1951, otiskujeme directarium na měsíc leden 1951 arcidiecése pražské. Vldpp. jiných diecézí si snadno podle tohoto direktáře upraví direktáře své. Bylo přislíbeno, že koncem ledna nebo počátkem února budou nové direktáře expedovány.

1. Fer. 2. CIRCUMCISIO DOMINI ET OCTAVA NATI-A VITATIS DOMINI DUPL. 2. CL. SOL. FORI (I.) (Offic. Schol.) lect. 1. Noct. *Quid ergo dicemus*, In Hymn. concl. *Jesu*, ad Prim. V. *Qui natus usque ad Non. Vigil.* Epiph. Dom. incl.
- o. i. Missa cum Gl. et Cr., Praef. et *Communic.* Nativ. Dom., Appl. pro par.
Vesp. 2. sine com.
Hodie juvabit fideles attentos reddere de instanti prima feria sexta Januarii necnon de subsequenti Sabbato sacerdot.
In Martyrol.: Festum Sanctissimi Nominis Jesu.
2. Fer. 3. SSMI NOMINIS JESU DUPL. 2. CL. (Offic. A Custod.) Offic. propr., com. in Laud. diei Oct. S. Stephani Protom. (Ant. et V. ut in festo; Or. propr.)
- o. i. Missa (in antiqu. Missalibus in Propr. de Sanctis post diem 11. Jan.) cum Gl., Or. 2. (in Miss. priv. tant.) diei Oct. S. Stephani Protomart., Cr., Praef. Nativ. sine *Communic.*
Vesp. 2. sine com.
Cras et fer. 5. prohibentur Missae priv. vot. sine cantu et lectae quotid. defunct.
3. Fer. 4. OCT. S. JOANNIS AP. ET EV. SIMPL. Ant. et A Ps. ad omnes Hor. et V. unci Noct. de fer. 4. in Psalt., Invit., Hymn., Capit. etc. ut in festo, lect. et Resp. propr. non dicit. Suffr. Ss. nec prec. ad Prim.
Missa cum Gl., Or. 2. *Deus, qui salutis* (Secr. *Tua Domine* e Missa vot. B. M. V. a Purific., et sic semper, quoties haec Or. sumenda est), 3. *Eccl.*, 4. imp. pro Archiep., sine Cr., Praef. Apost.
Vesp. (Ant. et Ps. fer. 4. ritu simpl.) a Cap. de sequ., Cap. *Vidi supra montem*, Hymn. *Salvete*, V. *Herodes*, Ant. ad Magn. *Hi sunt*, Or. de festo; non dicit. Suffr. Ss. nec prec. ad Compl.
4. Fer. 5. OCTAVA SS. INNOCENTII MM. SIMPL. R Offic. ut heri notat. lect. et RR. propr.; non dicit. Suffr. Ss. nec prec. ad Prim.
Missa festi cum Gl., Or. 2. *Deus, qui salut.*, 3. *Ecclesiae* vel pro Papa, Grad. sum 2. *Allel.* et V. sequ. *Laudate pueri* sine Tractu, sine Cr., Praef. Nativ. Dom. sine *Communic.*
Vesp. de sequ. Vigil. ritu semid. ut in Brev. notat., com. S. Telesphori PP. M. (Or. *Gregem*), Compl. Dominicae.
Quoad benedictionem aquae, auri, thuris at cretae vide Direct. 1950, pag. 20.
Cras et per Oct. Epiph. prohibentur Missae vot. cant. et lectae priv., pro Sponsis et defunct.; excepta unica Missa exequiali pro die obitus, quae tamen die 6. Jan. dici nequit.
Cras est prima fer. sexta Jan.; loco Missae vot. de SS. Corde dicitur Missa de die sine com. (o. i.)
5. Fer. 6. Vigilia Epiphaniae privileg. 2. cl. DE EA SEM. Off. A ut in festo Circumcis. et propr. loco; com. S. Telesphori PP. M.; non dicit. Suffr. Ss. nec prec. ad Prim.
- o. i. Missa propr. (Conv. post Tert.; ad Or. et post. Elevat. non genuflect.) cum Gl., Or. 2. S. Telesphori (omnes e Missa *Si diligis*), 3. *Deus, qui salutis*, Cr., Praef. Nativ. sine *Communic.*
Vesp. de sequ. (I. per tot. Oct.) In Hymn. concl. *Jesu...* qui apparuisti gentibus per tot. Oct., nisi aliter notet.

Cras est Sabb. sacerdot. Loco Missae vot. *Iuravit* dicit. Missa de die.

6. Sabb. EPIPHANIA DOMINI DUPL. 1. CL. CUM OCT. A PRIVIL. 2. ORD. SOL. FORI (Off. Archiep.). Matut. hodie tant. sine *Domine labia mea*, sine Invit. et sine Hymn. incip. ab. Ant. *Afferte* (sub maiore signo crucis); in 3. Noct. (in choro stando) dicit. Ant. *Venite adoremus* cum Ps. 24. (omissis Ant. *Homo* et Ps. *Fundamenta*) hodie tant., ad Prim. V. *Qui appar.* per tot. Oct., nisi aliter notet.
- o. i. Missa cum Gl. et Cr., Praef. et *Communic.* propr. per tot. Oct. Appl. pro paroch.
In 2. Vesp. (Ant. ad Magnif. per tot. Oct. quotidie propr.) com. 1. sequ., 2. Dom. (*Remansit, Omnes de Saba*).

Cum factus esset Jesus annorum duodecim. Luc. 2, 42-52.

7. Dom. 1. post Epiph. infra Oct. S. FAMILIAE JESU, A MARIAE, JOSEPH DUPL. MAJ. Offic. propr., com.
8. 1. Dom. infra Oct. Epiph. sine 9. lect. (*Remansit, Omnes de Saba*), 2. diei 2. infra Oct. (*Ab Oriente, Adorate*); in Hymn. concl. *Jesu tuis oboediens usque* ad Compl. incl., ad Prim. V. *Qui Mariae et Joseph.*
- o. i. Missa cum Gl., Or. 2. Dom., 3. Oct., Cr., Praef. et *Communic.* de Oct., in fine Ev. S. Joannis ord. Appl. pro paroch.
In 2. Vesp. com. 1. sequ. diei infra Oct. (*Videntes stellam, Reges Tharsis*), 2. Dom. (*Fili, Omnes de Saba*).
8. Fer. 2. DE 3. DIE INFRA OCT. EPIPH. SEM. lect. A 1. Noct. Init. Ep. 1. b. Pauli Ap. ad Corinth. e Dom. 1. post Epiph. cum Resp. Oct. *Hodie in Jordane*, lect. 2. et 3. Noct. de die 3. infra Oct.
- o. i. Missa cum Gl., Or. 2. Dom. infra Oct. Epiph., 3. *Deus, qui salutis*, Cr., in fine Ev. S. Joann. Ord. - Vel. Missa Dom. infra Oct. Epiph. in col. a cum Gl., Or. 2. Oct., 3. *Deus, qui salutis*, Cr., Praef. et *Communic.* de Oct., in fine Ev. S. Joann. ord. (Unica Missa Conv. post Tert. de Dom. infra Oct. Epiph.)
Vesp. 2.
9. Fer. 3. DE 4. DIE INFRA OCT. SEM. lect. 1. Noct. A *Omnino* cum Resp. de Oct. (*Tria sunt*), lect. 2. et 3. Noct. de 4. die infra Oct.
- o. i. Missa cum Gl., Or. 2. *Deus, qui salut.*, 3. *Ecclesiae* vel pro Papa, Cr.
Vesp. 2.
10. Fer. 4. DE 5. DIE INFRA OCT. SEM. lect. 1. Noct. A *Audet* cum Resp. de Oct. (*Tria sunt*), lect. 2. et 3. Noct. de Oct.
- o. i. Missa cum Gl., Or. 2. *Deus, qui salut.*, 3. *Eccl.* vel pro Papa, Cr.
Vesp. 2., com. S. Hygini PP. M. (or. *Gregem*).
11. Fer. 5. DE 6. DIE INFRA OCT. SEM. lect. 1. Noct. A *De quibus* cum Resp. de Oct. (*Tria sunt*), com. S. Hygini PP. M.
- o. i. Missa cum Gl., Or. 2. S. Hygini (omnes e Missa *Si diligis*), 3. *Deus, qui salut.*, Cr.
Vesp. 2.
Memores fratrum nostrorum in Domino defunctorum:
Cras † 1950 Chytil Fridericus C. Ss. R., Rector, Mor. Ostrava.
12. Fer. 6. DE 7. DIE INFRA OCT. SEM. lect. 1. Noct. Si A *linguis* cum Resp. de Oct. (*Tria sunt*).
- o. i. Missa cum Gl., Or. 2. *Deus, qui salut.*, 3. *Ecclesiae* vel pro Papa, Cr.
Vesp. de sequ. ut in 1. Vesp. festi Or. propr.
Cras † 1950 Pavlik Antonius, Archipresb. emer., Kroměříž, Rozsypal Joseph, Parochus, Podhoří.
13. Sabb. OCTAVA EPIPHANIAE DUPL. MAJ. lect. 1. A Noct. *De collectis* cum Resp. de Oct. (*Hodie*).
- o. i. Missa propr. cum Gl. et Cr.
In 2. Vesp. com. 1. sequ. Dom. (*Suscepit, Vespertina*),

2. S. Hilarii, Ep. C. et Eccl. Doct. *O Doctor*, 3. S. Felicis Presb. M. Compl. Dom.

Vel Missa de SS. Nomine Jesu vide adnotationem in Directorio 1950, pag. 25.

Nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae. Joann. 2, 1-11.

14. Dom. 2. post Epiph. DE EA SEM. Invit. *Adoremus Dominum* usque ad Dom. Septuag. exclus., Hymn. Matut. *Primo die*, Laud. *Aeterne*, lect. 1. Noct. Init. Ep. 2. b. Pauli Ap. ad Corinth., com. 1. S. Hilarii. Ep. C. et Eccl. Doct., 2. S. Felicis Presb. M.; *omitt.* Suffr. Ss. et ad Prim. Symb. ac prec.

Missa cum Gl., Or. 2. S. Hilarii, 3. S. Felicis, Cr., Praef. de SS. Trinitate, Appl. pro paroch.

In 2. Vesp. com. 1. sequ., 2. S. Hilarii Ep. C. et Eccl. Doct., 3. S. Mauri Abb. (*Euge, Os justi*); *omitt.* Suffr. Ss. et prec. ad Compl.

15. Fer. 2. S. PAULI PRIMI EREMITAE C. DUPL. m. t. v. A lect. 1. Noct. cum suis Resp. de fer. curr., 9. lect. et com. S. Mauri Abb. (*Similabo, Amavit e 1. Vesp.*)

Missa cum Gl., Or. 2. S. Mauri, 3. imp. pro omni gradu, sine Cr.

In 2. Vesp. com. sequ.

16. Fer. 3. S. MARCELLI I. PP. ET M. SEM. lect. 3. Noct. R *Venit Jesus*, Resp. 8. *Domine praevenisti*, Suffr. Ss. et prec. ad Prim.

Missa *Si diligis* cum Gl., Or. 1. propr., 2. *Deus, qui salutis*, 3. *Ecclesiae* vel pro Papa, sine Cr., Praef. Apost. (In Metropol. Annivers. Oo Episc., Prael. Canon., Benefact. Eccl. Metropol. — Off. Scholast.)

Vesp. de sequ., com. praec.

17. Fer. 4. S. ANTONII ABB. DUPL.

A Missa cum Gl., Or. 2. imp. pro Archiep., sine Cr.

Vesp. de sequ. (I.), com. 1. S. Pauli Ap., 2. praec., 3. S. Prisciae V. M.

Cras † 1950 Konečný Joseph, Par. emer., Tatenice.

18. Fer. 5. CATHEDRA S. PETRI AP. ROMAE DUPL. A MAJ. Offic. de Comm. C. Pont., lect. 1. Noct. cum Resp. propr., com. 1. S. Pauli Ap., 2. S. Prisciae V. M. cum 9. lect.

Missa cum Gl., Or. 2. S. Pauli, 3. S. Prisciae, Cr., Praef. Apost.

In 2. Vesp. com. 1. S. Pauli Ap., 2. sequ., 3. S. Canuti Reg. M.

19. Fer. 6. SS. MARI, MARTHA, AUDIFACIS ET R ABACHUM MM. SIMPL. lect. 1. et 2. de fer. curr. cum Resp. eiusdem fer., ad 2. Resp. additur *Gloria Patri* et repet. Et *liberasti*, lect. 3. de Ss. Mm. com. S. Canuti Reg. M., Suffr. Ss. et prec. ad Prim.

Missa cum Gl., Or. 2. S. Canuti, 3. *Deus, qui salutis*, sine Cr.

Vesp. de sequ. sine com.

20. Sabb. SS. FABIANI PP. ET SEBASTIANI MM. DUPL. R (Offic. Canon. 1.) Omnia ut in Breviario sine ulla mutatione.

Missa (ut in Missali sine mutatione) cum Gl., Or., sine Cr. Praef. Apost.

Vesp. de sequ. Dom. (Ant. Ps. Hymn. et de Sabb., Ant. ad Magn. et Or. Dom. Septuages.); com. 1. praec., 2. S. Agnetis V. M. (Dupl. simpl.) Ant. propr.; Vesp. cum duplici *Alleluja*, et deinceps non dicitur *Alleluja* tam in Officio quam in Missa, licet fors in textu reperiatur, usque ad Sabb. Sanctum; ad init. Horarum dicitur loco *Alleluja*: *Laus tibi, Domine* usque ad Coenam Domini; prec. ad Compl.

IN MARTYROL: Dominica Septuagesimae, in qua deponitur canticum Domini *Alleluja*.

mile est regnum coelorum homini patrifamilias. Matth. 20, 1-16.

1. Dom. Septuagesimae maj. 2. cl. DE EA SEM. Offic. ut in 7 Ordin. et Psalt. per annum ac propr. loco; Invit. *Praeoccupemus*, lect. 1. Noct. Init. lib. Genesis, *omitt.* *Te Deum*, Ant. ad Laud. et Hor. in Dom. usque ad Pascha propr.,

Ps. ad Laud. 2. loco; com. S. Agnetis V. M. (Ant. propr.), 4 Ps. ad Prim., *omitt.* Suffr. Ss. et prec. ad Prim.; non dicit. Symbolum usque ad Dom. 1. post. pent.

o. i. Missa sine Gl., Or. 2. S. Agnetis, Cr., Appl. pro paroch. (In Missis solemn. ante Quadrages. ministri utuntur dalmatica et tunicella.)

* In 2. Vesp. com. 1. sequ., 2. S. Agnetis V. M. (Ant. propr.); *omitt.* Suffr. Ss. et prec. ad Compl.

22. Fer. 2. SS. VINCENTII ET ANASTASII MM. SEM. R Suffr. Ss. et prec. ad Prim.

Missa *Intret* cum Gl., Or. 2. *Deus, qui salutis*, 3. *Ecclesiae* vel pro Papa, 4. imp. pro omni gradu, in Graduali omissis duobus *Alleluja* cum V. sequ. dicit. Tractus usque ad Pascha, sine Cr.

Vesp. a Capit. de sequ., m. t. v., com. 1. praec., 2. S. Emerentianae V. M., Suffr. Ss. et prec. ad Compl.

23. Fer. 3. S. RAYMUNDI DE PENNAFORT C. SEM. A 9. lect. et com. S. Emerentianae V. M., Suffr. Ss. et prec. (†) ad Prim.

Missa *Os justi* de Comm. C. non Pont. cum Gl., Or. 1. propr., 2. S. Emerentianae, 3. *Deus, qui salutis*, sine Cr.

Vesp. de sequ., com. praec.

24. Fer. 4. S. TIMOTHEI EP. M. DUPL.

R Missa cum Gl. Or. 2. imp. pro Archiep., sine Cr.

Vesp. de sequ. (I.), com. 1. S. Petri Ap., 2. praec., Compl. Dom.

25. Fer. 5. CONVERSIO S. PAULI AP. DUPL. maj. lect. A 1. Noct. cum Resp. propr., com. S. Petri Ap.

Missa cum Gl., Or. 2. S. Petri, Cr., Praef. Apost.

In 2. Vesp. com. 1. S. Petri Ap., 2. sequ.

26. Fer. 6. S. POLYCARPI EP. M. DUPL.

R Missa cum Gl. sine Cr.

Vesp. a Capit. de sequ., m. t. v., *O Doctor*, com. praec.

27. Sabb. S. JOANNIS CHRYSOSTOMI EP. C. ET ECCL. A DOCT. DUPL.

Missa cum Gl. et Cr.

Vesp. de sequ. Dom., com. 1. praec., 2. S. Petri Nol. (dupl. simpl.), 3. S. Agnetis V. M. secundo (Ant. et Or. propr.); *omitt.* Suffr. Ss. et prec. ad Compl.

Juvabit cras fideles monere de instanti feria VI. Februarii necnon de subsequenti Sabb. sacerdot.

Cum turba plurima convenirent. Luc. 8, 4-15.

28. Dom. Sexagesimae maj. 2. cl. DE EA SEM. Off. ut in VI Dom. Septuages., com. 1. S. Petri Nolasci, 2. S. Agnetis V. M. secundo (Ant. propr.); *omitt.* Suffr. Ss. et prec. ad Prim.

o. i. Missa sine Gl., Or. 2. S. Petri Nolasci, 3. S. Agnetis, Cr. Appl. pro paroch.

In 2. Vesp. com. 1. sequ. *O Doctor*, 2. S. Petri Nolasci C.; *omitt.* Suffr. Ss. et prec. ad Compl.

29. Fer. 2. S. FRANCISCI SALESII EP. C. ET ECCL. A DOCT. DUPL. m. t. v.

Missa *In medio* cum Gl., Or. 1. propr., 2. imp. pro omni gradu, Cr.

In 2. Vesp. com. sequ.

30. Fer. 3. S. MARTINAE V. M. SEM. Hymn. Matut. et R Laud. propr., Suffr. Ss. et prec. ad Prim.

C Missa *Loquebar* cum Gl., Or. 2. *Deus, qui salutis*, 3. *Ecclesiae* vel pro Papa, sine Cr.

Vesp. de sequ., com. praec.

31. Fer. 4. S. JOANNIS BOSCO C. DUPL. Officium novum.

Missa propr. cum Gl., Or. 2. imp. pro Archiep., sine Cr.

Vesp. a Capit. de sequ., com. praec.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Д-р Александр Спеш в передовой „Католическая этика и всеобщий мир“ дополняет католическую этику цитатами из Священного писания и отцов церкви. Д-р Салайка продолжает разъяснять новый догмат, Д-р Мерелл разъясняет три места из Евангелия, а именно: Матфея 1, 27, Матфея 1, 25 и Луки 2, 3. Д-р Гронек показывает новые пути катехетики в соответствии со словами святого Августина *diverso stilo - non diversa fide*. Медитацию перед яслями написал патер доминик Йирку. Репортаж разъясняет работу Чешской мозаики, которая осуществила замысел мастера Макса Швабинского в соборе Св. Вита в пражском кремле. Иллюстрации к этому репортажу помещены на страницах 2 и 3 приложения. Рождественскими мотивами занимаются д-р Фикрле (Дух рождественских песен и песнопений) и д-р Слоука, астроном, разъясняющий чудо вифлиемской звезды. В галерее священников-патриотов выделяется Йозеф Добровский, один из немногих чешских священников своего времени, получивший известность во всём мире. В дальнейшей части журнала помещены сообщения из католического мира и внутренние сообщения. На первой странице иллюстрированного приложения помещена картина „Прославление Христа младенца“, принадлежащая кисти Вышебродского мастера от 1430 года. На последней странице находятся снимку посещения пражским патриотическим духовенством приматора д-ра Вацека и домашнего торжества богословов. В гомилетическом приложении помещены черновики проповедей на воскресенье после Преображения, Господня и на первое воскресенье поста.

Д-р Гронек между прочим говорит: „Новая эпоха требует новых путей в религиозном воспитании, пользуемся вниманием и интересом народно-демократического государства, которое создавая нравственную миссию религии, не только даёт возможность получения религиозного воспитания в школе, но даже в основном законе о школе от 21 апреля 1948 г. № 95 § 19, вменяет школе в обязанность заботиться о религиозном воспитании.“ Д-р Гронек заканчивает: „Конкретная практическая цель религиозного воспитания заключается в том, чтобы человек, отличающийся религиозно-нравственным характером, выполнял свои обязанности по отношению к Богу и к своим ближним, к церкви и к родине, чтобы он был истинным христианином народно-демократического государства. Он должен понимать, что его обязанность состоит в том, чтобы охотно и радостно, активно принимать участие в созидательном труде и таким образом путем преданного служения народу и государству способствовать сохранению и обеспечению прочного мира.“

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

In the leading article, referring to the quotations from the Saint Scripture and from the writers of the Church, Dr Alexander Spesz shows us the doctrine of the Catholic Church concerning the peace. - Dr Salajka continues explaining the new dogma, Dr Merell interprets three passages of the Gospel: Matthew I, 27, Matthew I, 25 and Luke II, 3. Dr Hronek shows new ways of catechesis according to the statement of St Augustine *diverso stilo - non diversa fide*.

Hronek says among other things: "New time requires new ways of education also in religious education which finds attention and interest in the State of People's Democracy. The State is aware of the moral mission of religion, and gives not only the possibility of the religious education at school, but also by the fundamental School Law of 21st April 1948, No 95, § 19, definitely states the duty of the school to take care of religious education." Dr Hronek ends like this: "The practical aim of religious education is man with religious and moral character, who fulfils his duty towards God, towards himself and his neighbour, towards the Church and his country, becoming a real Christian and honest citizen of the People's Democracy, a citizen, who understands that his task is to participate willingly, amply and with joy in the construction of his State and by that devoted service to the nation and his country to contribute to the maintenance and the safety of the lasting peace. - The Rev. Father Dominik Jirků wrote meditations about Christmas-crib. There is a report about the Czech mosaic and its practical realisation in the St Vitus Cathedral at the Castle of Prague shows the picture by the painter Max Švabinský. Pictures illustrating this report will be found on page 2 and 3 of the illustrated supplement. Christmas topics are dealt with by Dr Fikrle (the spirit of Christmas songs and chants) and by Dr Slouk, astronomer, who expounds the enchantment of the Star of Bethlehem. In the gallery of patriotic priests we find Josef Dobrovský, one of the little number of the Czech priests of his time, who acquired a worldwide reputation. Further in this copy there are the news from the catholic world and from this country. The illustrated supplement, on the title page, brings the picture which represents the Adoration of Jesus by a painter from the year 1430 and on further pages there is a snapshot of the visit made by patriotic priests to the mayor of Prague Dr Vacek and another picture showing the internal festival of the students of theology. The homiletic supplement contains models of sermons for Sundays: the first after epiphany, Septuagesima and the first in Lent.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Dr Alexander Spesz dans l'article d'introduction „La Morale Catholique et la Paix mondiale“ s'en rapporte aux citations de l'Écriture Sainte et des oeuvres des écrivains d'Eglise pour montrer la doctrine de l'Eglise catholique en ce qui concerne la paix.

Prof. ThDr Salajka continue à expliquer le nouveau dogme, Prof. ThDr Merell explique trois passages de l'Evangile, c'est-à-dire saint Matthieu (I. 27 et I. 25) et saint Luc (II. 3). Dr Hronek montre la nouvelle voie de la catéchèse au sens de la sentence du saint Augustin *diverso stilo - non diversa fide*. Dr Hronek dit plus loin: „Les temps nouveaux exigent aussi les nouvelles voies dans l'éducation religieuse qui jouit de l'attention et de l'intérêt de la part de l'état de la démocratie populaire qui se rends compte de la mission morale de la religion et l'état donne non seulement la possibilité de l'éducation religieuse dans les écoles, mais il impose formellement par la loi fondamentale concernant l'instruction publique du 21 avril 1948, No. 95, § 19, à l'école le devoir de prendre soin de l'éducation religieuse.“ Et il finit par dire: „Le but concret et pratique de l'éducation religieuse est l'homme avec le caractère religieux et moral qui remplit ses devoirs envers Dieu, envers soi-même et ses prochains, envers l'Eglise et sa patrie et devient le vrai chrétien et l'honnête-citoyen de l'état de la démocratie populaire, et qui comprends qu'il est son devoir de prendre part à l'oeuvre de construction et par ce service dévoué à la nation et à l'état d'aider à maintenir et à assurer une paix durable.“ Le Père Dominik Jirků a écrit les méditations devant la crèche. - Le reportage explique les travaux de la mosaïque tchèque. On en a réalisé l'oeuvre du peintre Max Švabinský dans la cathédrale de St. Guy au château de Prague. On trouve des images de ce reportage sur la page 2 et 3 du supplément illustré. Des thèmes de Noël s'occupent Dr Fikrle (l'esprit des chansons et du chant de Noël) et Dr Slouka, astronome, qui explique l'enchantement de l'étoile de Bethléhem. Dans la galerie des prêtres patriotes on trouve Josef Dobrovský, un du petit nombre des prêtres tchèques de son temps, qui atteignit une renommée mondiale. Plus loin, on trouve des nouvelles du monde catholique et de notre pays. Sur le frontispice du supplément illustré il y a la reproduction du tableau de l'an 1430 par un peintre de Vyšší Brod, représentant l'Adoration du Jésus et plus loin des instantanés - actualités de la visite des prêtres patriotes chez le maire de Prague Dr Vacek et des fêtes des étudiants de théologie. Dans le supplément homilétique on trouve quelques modèles des sermons pour le dimanche après l'épiphanie, la septuagésime et le premier dimanche de carême.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Dr. Alexander Spesz bringt in seinem Leitartikel „Die katholische Sittenlehre und der Weltfrieden“ Belege aus den Zitaten der Hl. Schrift und den kirchlichen Schriftstellern für die Lehre der katholischen Kirche über den Frieden. ThDr. Salajka setzt seine Erklärung des neuen Dogmas fort. ThDr. Merell erklärt drei Stellen aus dem Evangelium und zwar: Mth. 1, 27, Mth. 1, 25, und Lk. 2, 3. Dr. Hronek zeigt neue Wege in der Katechetik im Sinne eines Ausspruches des hl. Augustinus *diverso stilo - non diversa fide*. Dr Hronek sagt unter anderm: „Die neue Zeit fordert neue erzieherische Wege und so auch in der religiösen Erziehung, die sich der Aufmerksamkeit und des Interesses des demokratischen Volksstaates erfreut, der im Bewusstsein der sittlichen Sendung der Religion der Schule nicht nur die Möglichkeit einer religiösen Bildung, sondern ausdrücklich sogar in seinem Schulgrundgesetz vom 21. April 1948, Nr. 95, § 19, den Auftrag gibt, um die religiöse Erziehung Sorge zu tragen. Und er beschliesst seine Ausführung mit den Worten: „Das konkrete praktische Ziel der religiösen Erziehung ist der religiös-sittliche Charakter, der seine Pflichten Gott, dem Nächsten, seinem Ich, seiner Kirche und seinem Vaterlande gegenüber erfüllt, der ein wahrhaftiger Christ und zugleich auch ein ehrlicher Bürger im demokratischen Volksstaate ist, der begreift, dass es seine Aufgabe ist, breitwillig, freudig und energisch teilzunehmen an der Aufbauarbeit und so durch eine solche dem Volke und dem Staate ergebenden Dienst, beizutragen zur Erhaltung und zur Sicherung des Friedens.“ P. Dominik Jirků schrieb eine Meditation vor der Krippe. Die Reportage erklärt die Arbeit des „Tschechischen Mosaik“, das das Werk des Meisters Maximilian Švabinský im St. Veitsdom auf der Prager Burg realisierte. Die Bilder zu dieser Reportage sind auf der Seite 2 und 3 der Bilderbeilage zu finden. Mit Weihnachtsmotiven beschäftigen sich Dr. Fikrle „Der Geist der Weihnachtslieder und der Weihnachtsgesänge“ und der Astronom Dr. Slouka, der den Zauber des betlehemitischen Sternes erklärt. In der Galerie der vaterländischen Priester erscheint Josef Dobrovský, einer von den wenigen tschechischen Priestern seiner Zeit, die einen solchen Weltruf erlangt haben. Im weiteren Abschnitt der Zeitschrift sind Nachrichten aus der katholischen Welt und aus der Heimat. Die Bilderbeilage zeigt auf der Titularseite das Bild der Adoration des Christkindleins aus der Hand eines Hohenfurter Meisters aus dem Jahr 1430 und auf der letzten Seite aktuelle Aufnahmen vom Besuch der vaterländischen Geistlichen der Hauptstadt Prag beim Primator Dr. Vacek und von einer internen Feier der Theologen. Die homiletische Beilage bringt Predigtskizzen für die Sonntage nach Epiph. und Septuag. und den ersten Fastensonntag.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník I. - Číslo 3. - V Praze dne 1. ledna 1951.

NOVÉ KNIHY

SV. ALFONS MÁRIA LIGUORI, CESTA SPÁSY.

Nakl. Spolok sv. Vojtecha v Trnave. 380 stran, váz. 77 Kčs.

Dílo sv. Alfonse, mistra v asketickém životě, Cesta spásy (Via della salute), podává krátké meditace o základních pravdách naší svaté víry, které třeba rozjímati, abychom dosáhli křesťanské dokonalosti. Tato kniha je velmi potřebná pro absolventy duchovních cvičení, aby si mohli ve volných chvílích zopakovat všechny náboženské pravdy a vyvolat znovu zbožné dojmy na chvíle svaté samoty - a pro ty, kteří nemají možnost vykonat si exercicie, bude kniha znamenitou pomůckou a vládou pro duši, aby nevysychala.

JOZEF ŠPIRKO, PATROLOGIA.

Nakl. Spolok sv. Vojtecha v Trnave. 415 stran, váz. 90 Kčs.

Edice Ad fontes se ujala záslužného díla, přiblížit poklady uložené v dílech sv. Otců a v starokřesťanské literatuře. Dílo univ. docenta ThDr. Jozefa Špirko je výběr míst z děl sv. Otců, aby čtenář se nejen obdivoval kráse a bohatství myšlenek těchto dávnověkých autorů, nýbrž aby mu také dovedly v dnešní době dát odpovědi na jeho otázky náboženského života. Ukazuje, že i první křesťané měli různé problémy a potíže, a že tyto problémy byly mnohem těžší, neboť neměli dlouhou křesťanskou tradici, která by formovala jejich smýšlení, ale že přesto dovedli potlačit v sobě všechno přizemní a pohanské a šli k cíli, k němuž i my musíme: utvořit srdce své podle Srdce Ježíše Krista.

MARIÁN J. TEMEŠ, JÚLIUS PLOŠIC.

Nakl. Spolok sv. Vojtecha v Trnave. 90 stran, váz. 59 Kčs.

Postava vlasteneckého kněze slovenského Júlia Plošice, kněze období Stúra a Moyses, je nesmírně zajímavá pro jeho teplý a krásný postoj k drobnému lidu slovenskému, pro jeho bystrý postřeh pro rodící se novou dobu a pro jeho předvídavost, která ukazovala, že byl více než prostým venkovským farářem. V serii životopisů buditelských vlasteneckých kněží je tato kniha velkým přínosem.

ŽIVÝ RŮŽENEC.

Modlitební kniha sestavená od F. R. Osvalda. Nakl. Spolok sv. Vojtecha v Trnave. 130 stran, cena neuvedena.

Modlitební knížka, která je určena pro členy živého růžence, přináší nejen vysvětlení, návod a rozjímání na jednotlivé desátky sv. růžence, nýbrž i jiné modlitby a písně chrámové.

JOZEF ROSINSKÝ, PRAKTICKÝ ORGANISTA.

Nakl. Spolku sv. Vojtecha v Trnave. 160 stran velkého formátu, cena neuvedena.

Znameníť pomůcka pro varhaníky, která ve svém prvním díle obsahuje 120 předehér a meziher ve všech tóninách, a to pro každou tóninu 5 skladeb. Druhý díl je určen pro varhaníky již zbláhlejší ve hře; obsahuje různá preludia, meditace, adventní i vánoční fragmenty, fugy, slavnostní skladby a pod.

LUDEK PECHMAN, ZÁVODNÍ KLUBY.

Nakl. ROH. 44 stran, 3 Kčs.

Jako 13. kniha odborářského školení vychází tato brožura o významu a úkolech závodních klubů jako středisek nového společenského života.

BHABANI BHATTÁČARJÁ, HLAD SE VALÍ DO INDIE.

Román. Nakl. Práce v Praze. 245 stran, brož. 55 Kčs.

To není jenom román, ale zároveň hrozný dokument, který staví čtenáři před oči Indie, jaká je, Indie z doby, kdy v zemi zahynulo 5 milionů lidí hladem. Autor knihy dává prolínat dvěma románovým hladinám: románu rodiny profesora Rahúla a rodiny chudého venkovana. Rozdílné osudy, ale jeden společný výsledek: poznání, že vlastenecké hnutí a revoluce může svrhnouti všechny upíry, kteří sedí na prsou indického lidu.

ŘEČI MOJŽÍŠOVY. PÁTÁ KNIHA TORY.

Přeložil Dr. Gustav Sicher, vrchní rabín pražský. Nakl. Melantrich. 125 stran, brož. 159 Kčs.

Deuteronomium, pátá kniha Pentateuchu, která obsahuje tři řeči Mojžíšovy a dodatek, dostává se českému čtenáři v novém překladu Dr. G. Siche, který po prvé tuto perlu Starého Zákona tlumočí přímo z hebrejského textu. V první řeči připomíná Mojžíš řadu událostí, z nichž vysvětluje Boží dobrotu a milosrdenství a napomíná Izraele, aby dodržoval smlouvu, kterou učinil s Bohem. Druhá řeč připomíná zákony a povzbuzuje k poslušnosti, v třetí se představuje jako veliký vůdce Izraele. Dodatek obsahuje krásný zpěv, připomínající dobrotu Boží a Mojžíšovo požehnání, které uděluje 12 kmenům těsně před svou smrtí. Krásný a přiléhavý překlad, který se snaží zachovat původní originalitu, je skutečným přínosem pro naši literaturu.

KOSMOVA KRONIKA ČESKÁ.

Nakl. Melantrich. 230 stran, brož. 70 Kčs.

Stará známá Kosmova kronika je stále oblíbenou četbou lidí, kteří mají rádi historii svého národa, protože je psána tak světlým způsobem, že její stáří 1000 let není na kronice pozorovat. Kosmas měl nejen vysokou inteligenci a široký rozhled, kterým převyšoval všechny své vrstevníky, ale i smysl pro dramatickosti, hudbu slov, ano i vtip. Je krásným činem nakladatelství Melantrich, že podává čtenářům tento skvost naší národní historie, a že podává knihu v rouše opravdu důstojném, s četnými dokumentárními obrazy.

RALPH PARKER, STÍN PADL NA ITALII.

Nakl. Melantrich. 58 stran, 25 Kčs.

Historie moderní vraždy nezaměstnaných dělníků. Doprovazeno četnými obrázky.

IVÁN BOLDISZÁR, FORTOČKA.

Nakl. Melantrich. 250 stran, 60 Kčs.

„Fortočka je titul této knihy,“ říká autor a vysvětluje: „Fortočkou se nazývá malé okénko, kterého ruský sedlák užívá v drsné ruské zimě, zalepiv a zabedniv velké okno. Takovou fortočkou, vyhlídkou, nahlídl jsem do Sovětského svazu.“ A potom vypravuje ve formě deníku své zážitky z cesty po SSSR, ale vypravuje tak živě, že skutečně prožíváte všechno s sebou.

TRIUMF ŽENY V SSSR.

Nakl. Mír, tisk. podniky SBS. 280 stran, váz. 83 Kčs.

Ruský originál knihy je nazván „Zemi své milované“. V této knize mluví sám život, když ukazuje, jak opravdová láska k vlasti, statečnost a obětavá práce dovedou ze sovětské ženy, která dříve byla zotročena, ponižována a přehlížena v životě veřejném i soukromém, učiniti uvědomělého člověka, získávajícího triumf za triumfem. Je to dramatický obraz veliké dějinné skutečnosti.

JEAN BAUMIER, BITVA O ZÁPAD.

Nakl. Mír, tisk. podniky SBS. 140 stran, váz. 49 Kčs.

Podtitul knihy „Od Nového řádu k Atlantickému paktu“ ukazuje, že autor knihy podrobuje kritice t. zv. ideologickou výzbroj amerického Trojského koně, který vniká do zemí západoevropských, aby je učinil vasalem imperialistických plánů Washingtonu. Autor formou vyspělého publicisty rozvíjí před čtenářem evropský mythos nového federalistického hospodářského sjednocení podle synarchických zásad jako veliký americký bluf a ukazuje jasně, že to je staronová cesta hitlerovské „Nové Evropy“.

ALEXANDRU SAHIA, VÝKŘIK.

Nakl. Mír, tisk. podniky SBS. 110 stran, váz. 48 Kčs.

Touto knihou je naše literatura obohacena o dílo vynikajícího rumunského spisovatele, který, ač zemřel mlád, přece zanechal po sobě světlou stopu. Tato kniha novel je skutečným výkřikem mladého autora do svědomí těch, kteří vykořisťovali pracující, neboť byla psána v době fašistického moru v Evropě.

NAKLADATELSTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRAHA III, SNĚMOVNÍ ULICE 9 - TELEFON 451-45, 446-12, 473-76

LITERATURA NÁBOŽENSKÁ A LITURGICKÁ

MODLITEBNÍ KNIHY A ZPĚVNÍKY

DUCHOVNÍ A CHRÁMOVÁ HUDBA

OBRAZKY A OBRAZY SVATÝCH

PAMÁTKY NA PRVNÍ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ

NÁBOŽENSKÉ UČEBNICE, EDICE LISTY VÍRY

TOUTO NÁBOŽENSKOU LITERATUROU I OSTATNÍ LITERATUROU ZE VŠECH OBORŮ
VÁS OBSLOUŽÍ NAŠE PRODEJNY

**KNIHKUPECTVÍ ČESKÉ
KATOLICKÉ CHARITY**

PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ 23, TEL. 311-87

HRADEC KRÁLOVÉ, TR. NÁRODNÍHO VOJSKA 300, TEL. 2134

BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁM. 14, TEL. 156-53

LITOMĚŘICE, VRCHLICKÉHO ULICE 7, TEL. 291

Radostná zvěst

o dědictví, které je nám přislíbeno od věčnosti. Slovo vyslovené Ježíšem Kristem a jeho Apoštoly

NOVÝ ZÁKON

nám ukazuje smysl našeho života. Tato kniha ležela od nepaměti na stole našich domovů jako duchovní pokrm. Kniha, v níž promluvil Bůh k lidem. Kniha, která je základem naší kultury. Kniha životní moudrosti, protože Moudrosti věčné. Vázaný výtisk Kčs 71.—.

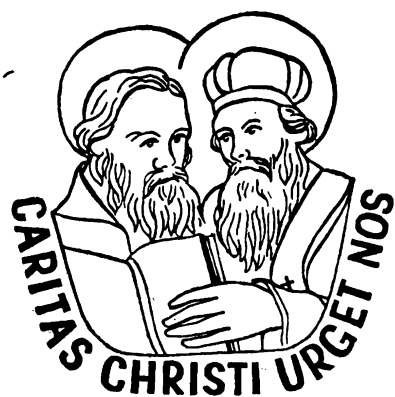
ŽALTÁŘ ŘÍMSKÉHO BREVIÁŘE

Žalmy a hymny Církve jsou hlubokou studnicí věčných pravd, které svatopisci podávají s básnickým vzletem, takže věřící je přímo strhován úžasem. Jeví se v nich bezprostřednost, upřímnost a přemožetelná důvěřivost ve vztahu člověka k Bohu jako k přepevnému Středu našeho života, jeho radosti i strastí. Nový latinsko-český text s liturgickým výkladem uspořádal P. Jan B. Bárta O. F. M. 580 stran na biblovém papíře v celoplátěné vazbě, cena 135 Kčs.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

ČASOPIS KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

ThDr Josef Plojhar promlouvá ve velké aule Karolína

*ThDr Vojtěch Šanda osvětluje úsili o světový mír
s theologického hlediska*

*ThDr František Kotalík vykládá o vztazích Šumerů
k národu židovskému*

*ThDr Antonín Hrdý recensuje novou knihu katolické
mravouky*

P. Jan Lebeda dává promlouvat českým světcům

RNDr Josef Kašpar vysvětluje podstatu atomové energie

Bohoslovecká fakulta se představuje vlastní hlídkou

ČÍSLO **4** ROČNÍK PRVNÍ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815 22168 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU:

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš

Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý

Univ. prof. ThDr Josef Hronek

Univ. prof. ThDr Josef Koutný

Univ. prof. ThDr František Kotalík

Univ. prof. ThDr Josef Kubalík

Univ. prof. ThDr Jan Merell

Univ. prof. P. František Panuška CSSR

ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka

Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda

Univ. prof. Th a JUDr Josef Šima

PRO ČÁST PRAKTICKOU:

P. Josef Buchta

P. Ladislav Hronek

P. Dominik Jirků OFM

Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.

P. Jan Mára OCr.

Msgre PhMg Eduard Oliva

ThDr P. Josef Plojhar

P. Karel Sahan CSSR

Prelát Ph a ThDr Jan Sobota

P. Karel Tomíček

P. František Tripský OFM

Rád říkávám v kázání o míru, že tvrzení o nevyhnutelnosti války je dokonce urážkou Boží. Kdo by nechtěl modlitbou, v myšlenkách, slovech i skutcích usilovat upřímně o pravý, trvalý, spravedlivý mír v domnění, že světová situace se může rozřešit jedinečně válkou, dopouští se urážky samého Boha všemohoucího, jenž ve své moudrosti může najít i jiné, a to pokojné řešení. Jen zloba lidská může chtít vyvolat válku, která se přiči Boží vůli a lásce. Bůh je láska. Bůh války nechce, nanejvýš ji dopouští, protože umí největší zlo obrátit v dobro. Bůh sám však je zdrojem pokoje.

Proto nedáme se nikdy ovlivnit hlasy, které šíří názory, že válka je nevyhnutelná. Bez ostrých výrazů a bez rekriminací *svým křesťanským způsobem*, jak to naznačil Zdeněk Fierlinger, povedeme také duše nám svěřené k lásce vůči míru a sociální spravedlnosti, hotovi odsoudit, třeba-li, úchyly od těchto svatých zásad Božích i ve vlastních řadách. Padni, komu padni! Jsme stoupenci míru a odpůrci války! Jistě je nám bližší a také duchu Církve Kristovy a Bohu samému dokonce ideový odpůrce, jenž upřímně usiluje o lásku a mír mezi lidmi, než ten i v našich řadách, kdo je přesvědčen o nutnosti války a podle toho smýšlí, mluví a jedná. Podobně je nám i Bohu blíže, kdo v lásce usiluje o sociální spravedlnost, než kdo chrání mamon. V těchto případech nebe stojí zajisté při tom, kdo je blíže Kristu, chudému dělníku a Knížeti pokoje. Bůh nám často odnímá statky a dobra tohoto světa, abychom se mu snáze přiblížili. A žehná často nápadně těm, kteří pomáhají nejmenším bratřím Páně.

Podáváme tudíž opravdově ruku všem, kteří konají dobro a jsme ochotni pomáhat úsilí o sociální spravedlnost na světě, která jest základem míru a pokoje.

Z projevu děkana zbraslavského vsdp. *P. Václava Šebka* na mírové konferenci katolického duchovenstva v Praze.

Duchovní PASTÝŘ

EX ORIENTE PAX

ThDr Josef Plojhar.

Římskokatolická Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta v Praze udělila našim spolubratřím P. Josefu Plojharovi a P. Alexandru Horákovi v uznání zásluh za neúnavnou práci za zachování světového míru doktorát theologie h. c.

ThDr Josef Plojhar poděkoval za toto vyznamenání, vzpomněl svých zesnulých rodičů a ke konci řekl:

Co může být srdci a přesvědčení kněze bližší nežli práce pro to, co je nejkrásnější v lidském i křesťanském slova smyslu? Vždyť základem křesťanského učení je láska — a kde je láska, je mír a pokoj. Na úsvitu křesťanství slyšíme shůry známá slova: Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis — Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle. To je náš program — starati se o mír, klid a pokoj v theologickém a náboženském slova smyslu, aby každý člověk měl mír a klid ve svém srdci, poněvadž vnitřní rozháranost nemůže být základem lidské spokojenosti a lidského štěstí. Proto je posláním každého náboženství starati se o tento vnitřní pokoj a mír každého člověka na tomto světě.

Bylo by však příliš nekřesťanské a příliš sobecké a nelidské, kdybychom se chtěli starat jen o individuální mír jednotlivce, věřícího příslušníka vlastního národa. To, čeho věřící srdce je plno, musí vyzařovat do okolí a nesmí znát hranic řečí, rasy nebo světadílů. Takový mír chceme dát lidské duši a zanést do celého světa. Úžasná magnetická síla od člověka k člověku musí zachvátit celý svět, chceme-li vybudovat lidem pokoj a štěstí života. To znamená být bojovníkem za světový mír. Nestačí jenom za mír se modlit, o míru mluvit, psát o něm básně a knihy. Pro mír nutno pracovat a v daném okamžiku i za mír odhodlaně bojovat. Do této služby jsme se dali jasně a nekompromisně. V tom vidíme cíl naší práce a života. Zůstaneme věrni tomu. Mír bude naším programem ve smyslu theologickém, křesťanském — ale také ve smyslu všenárodním, světovém, všelidském. Do této práce jsme se dali, této práci jsme zasvětili své ideály, své nadšení — všechny mohutnosti našeho kněžského života. Chceme se všemi lidmi dobré vůle zajistit mír, a že je toho zapotřebí, vidíme v dnešních dnech. Měl jsem příležitost na varšavském kongresu obránců míru slyšet autentické vyprávění, ale i vidět fotografie, film z nynější války na Koreji. Tu jsem si řekl na podkladě 6 let strávených v koncentračním táboře nacistů, že američtí imperialisté, kteří vraždí ženy a děti, nejsou pouze dobrými žáky svých nacistických učitelů, ale že zde platí naše průpověď, že učedník je nad mistra. V takové době žít znamená zamyslet se nad velkým posláním člověka. Mír má naplnit celé lidstvo. Sv. Augustin, jeden z největších vykladačů a systematiků theologie, odmítá co nejrozhodněji válku a klade jako vzor křesťana život v míru. Ve své knize *De civitate Dei* píše, že válka je zlo tak ohromné, tak hrozné a tak ukruté, jako žádné jiné. »Mír je klidem řádu,« praví sv. Augustin, a výbojnou válku nepokládá za nic jiného, než za loupežnickou výpravu. Jak se hodí tato slova křesťanského veleducha první křesťanské éry na dnešní dobu. Nic není tak časové jako prosba, úpěnlivé volání žalmisty Páně, který praví: »Dissipa gentes, quae bella volunt — Rozmetej národy, které chtějí válku!« Nechť si tato slova k srdci vezmou ti, kteří by ji rádi vyvolali. I my z upřímného srdce voláme k Bohu: »Znič a rozmetej národy, lidi, politiky a vlády, které chtějí válku.«

Dvakrát přišlo z východu jasné světlo, které zazářilo do srdcí lidstva. Po prvé, když se naplnil čas, kdy byly zaplašeny temnoty rozumu i srdce a políbily se nebe se zemí, po prvé — *ex oriente lux* — z východu zazářilo světlo, když hvězda betlemská zvěstovala narození Nejvyšší Lásky. A po druhé — když na troskách hrůz první světové války vzešlo lidské bídě nádherné světlo Velké říjnové revoluce — po druhé: *ex oriente lux*.

Mnozí by nám chtěli namluvit, že tato dvě světla, tyto dva ohně, se musí navzájem pohlcovat. Ne! Plameny se spolčují v sytý žár a v tomto žáru obou plamenů z východu společně kujeme nové heslo:

EX ORIENTE PAX — Z VÝCHODU MÍR!

Všichni lidé dobré vůle si musí podat ruce k této práci pro záchranu lidského štěstí.

Když se nám toto dílo podaří, pak v novém, důstojném a sociálně spravedlivém světě uskuteční se to ideální, pro život určené slovo žalmisty Páně: »Iustitia et pax osculatae sunt — Spravedlnost a mír se políbily.«

THEOLOGIE

SPECTABILIS DĚKAN Th Dr VOJTĚCH ŠANDA PROMLOUVÁ VE VELKÉ AULE KAROLINA

u příležitosti udělení čestných doktorátů ministru J. Plojharovi a povereníku A. Horákovu

Před několika týdny jsme na této věky posvěcené půdě staroslavného učení Karlova, ke kterému podle zakladací listiny Otce vlasti patřila od začátku i naše fakulta theologická, slavnostně zahájili činnost nově organisované fakulty jako jediného ústavu toho druhu pro kraje českomoravské. Zažili jsme dosti těžkých chvil a překonali mnoho nesnází. Dnes nadešla pro nás chvíle velmi radostná. Pozvali jsme si sem zástupce naší společnosti z různých tříd a vrstev národa, aby s námi byli svědky skromné sice, ale pro nás nejvyšší možné pocty, kterou hodláme udělit dvěma z nejvíce vynikajících mužů naší vlasti, velezasloužilým o výstavbu státu, o uhlazení všech hran a protiv, o odstranění všech překážek ve veřejném životě, o zlepšení poměru mezi státem a církví, mužům cílevědomě organisátorsky, konstruktivně a neochvějně pracujícím na konečné výstavbě naší společnosti, kteří šmahem neodhazují vše staré a osvědčené, mužům, jichž neúnavná činnost při vši velké námaze daleko přesahuje úzké hranice republiky a nese se vzhůru k nejvyšším metám, k brzkému uskutečnění nejskvělejších a nejvznešenějších ideálů lidstva. Není nám neznámo, že přes vše toto jsou oba předmětem i nepříznivé kritiky, zvláště se strany těch, kteří se za nějakou myšlenku nebo ideál ve veřejnosti nikdy neexponují, ale při tom se vydávají za zachránce práva a náboženství. Ale to právě je důkazem, že naši dnešní oslavenci jsou skutku lidé vynikající, neboť lidí malých si kritikové ani nevšimnou. Ostatně, čím je kdo duchem větší, tím méně se ho taková kritika dotkne, jako jednou řekl mladý Alexander Dumas o svém otci A. Dumasu starším: „Můj otec je veletok, a ten to snese, když někdo do něho plivne.“ Arabové mají v tomto smyslu krásné přísloví: „Hvězd je na nebesích bez počtu, ale žádná nebývá zatemněna než slunce a měsíc.“

Z téměř nepřehledné služby veřejnosti, kterou naši oslavenci k obecnému blahu mocně a hojně přispívají, vybrali jsme si, když šlo o udělení čestného doktorátu, jednu zářivou stránku, nanejvýš sympatickou a záro-

veň k přítomné světové situaci těsně přiléhající, šlechetné úsilí obou pánů o světový mír, o jeho zachování v nynější hroživé situaci, zvláště však úsilí stejně vzácné a vznešené o konečné nastolení mezinárodního míru po celém světě, ke kterému musí lidstvo jednou dospět, a jak doufáme, také konečně dospěje. Není to nic nemožného, vždyť jiné kazy na těle společnosti lidské jsou již překonány. Zlořády, jež se kdysi zdály nutností, jsou dávno vyhlazeny, otroctví je skoro vymýceno, nepálí se již tak zvané čarodějnice, kvůli náboženství se téměř žádné války již nevedou atd. Proč by nemohla úplně odpadnout i válka jako prostředek k vynucení skutečného nebo zdánlivého práva? Opak války je mír, a co je mír? Nic jiného než soulad, a soulad je pořádek. Pořádek však je plnění zákona, především onoho přirozeného, který Bůh vštípil v srdce všech lidí, čili Desatera. Tento mír musí především jednotlivci nositi ve svém nitru, býti duševně vyrovnaný, čímž je pouze tehdy, když zachovává zákon Boží, jinak to odnese okolí takového člověka a máme domácí válku v malém, ale i stát musí býti naznačeným způsobem vnitřně vyrovnaný, jinak je neklid v obci a lehce se přenesse na okolí. Pravá pak válka povstává, když je nesoulad mezi státy. Otázka, zdali válka, jak se dosavad praktikovala, je mravně dovolena, je zde pro nás bezpředmětná. Je to vždy velké zlo, a svět se musí snažit válku ze svých praktik úplně vymýtit.

Nyní Spectabilis rozvádí před očima posluchačů hrůzný obraz válečného běsnění a svůj projev končí:

Trvalý mír lze budovati pouze na motivu společné lásky a úcty před lidskou přirozeností od Boha stvořenou. Tento program je vyjádřen nápisem na synagoze v Jerusalemské ulici, kde stojí: „Zdali nemáme všichni jednoho Otce, zdali nás nestvořil jeden Bůh?“ To je verš 10 z kap. 2 proroka Malachiáše; a na druhé straně portálu k tomu přidáno z Žalmu 118, 20: „To je ta brána Hospodinova a spravedliví skrze ni

vejdou.“ Jedině poznání, že jsme všichni tvory, a tím v jistém smyslu dítkami Božími, toho Boha, který všem vstípl v srdce zákon lásky k bližnímu, často zneuznaný, ale konec konců vždy vítězí, přivede lidstvo na cestu stálého míru. Vždyť motiv lásky k bližnímu ve světě již nyní mocně působí, byť i jen ve formě humanity nebo filantropismu, to úplně stačilo na ty krásné výsledky zvláště po válce ve formě různých darů, buď v penězích, nebo v potravinách, v surovinách, naturáliích, lécích atd., atd. Proč by idea, že máme všichni jednoho Otce a Stvořitele, nemohla lidstvo povznést i k té nejvyšší metě trvalého míru a vymýcení všech válek? Tedy podklad všeobecného míru je náboženský, monotheistický. Tu mně však někdo namítne: vždyť polovina lidstva pozůstává z pohanů. Avšak i pohané mají zákon lásky v srdce vstípený a statisticky to tak jednoduché není. Křesťanů je na světě 790 milionů, z toho 420 milionů katolíků a 370 milionů různých jiných křesťanů. Mohamedánů je dohromady s židy asi 340 milionů. Tito všichni, tedy 1 miliarda 130 milionů vyznávají jednoho Boha. Ale je tu i velký národ čínský, totiž 480 milionů, tedy se zmíněnými dohromady jedna miliarda 600 milionů lidí. Číňané však byli původně monotheisté, pravým bohem u nich byl jen Šangti, bůh nebes, jenž všechno učinil a všechno řídí, dobré odměňuje a zlé trestce. Monotheistický ráz starého boha Šangti u Číňanů uznávají i kritikové zcela nepodezřelí, jako Natan Söderblom, švédský arcibiskup z Upsaly. Čínský mudrc Konfucius nejvyšší suverenitu boha Šangti nepokrytě přiznává a jeho morálka je zbudována na této nejvyšší zásadě jako křesťanská. „Co nechceš, aby ti činili lidé, nečiň jim sám.“ Tím se vysvětluje, že Čína za časů starých jezuitů, kteří řídili hvězdárnu v Pekinu a ovládali císařský dvůr, nikdy neměla daleko k hromadnému pokřesťení, až mnišský spor o jisté náboženské zvyky další vyhlédly zmařil. Nemůžeme se zabývat jednotlivostmi, ale budování míru na theistickém podkladě je po celém světě nejen nutné, nýbrž i možné a již předem velmi slibné.

A tím se opět vracíme tam, odkud jsme vyšli. Vy, vznešení páni doktorandi, jste se vedle všech ostatních starostí, námah a povinností a prací s celou energií a s nevšedním idealismem obětavě věnovali vznešenému ideálu šíření a nastolení všeobecného míru na celém světě. Nikdo jako vy nezná lépe překážky, jež se tak závrtně vysokému cíli stavějí v cestu, nikdo však jako vy nezná i všechny prostředky, jak psychologické, tak efektivní či citové, ba i čistě hmotné, jimiž lze všechny obtíže překonat. Máte rozsáhlé známosti mezi spřátelenými národy celého světa, ba i spolehlivé styky s upřímnými zastánci míru v táboře opozičním, o jehož získání a převedení na cestu pravého míru se

musí neúnavně dítí vhodné, opatrné a opětné pokusy. Přejeme vám ve vašem dalším úsilí mnoho zdaru a prosíme Boha všemohoucího, aby vaši práci žehnal, milostí svou vás doprovázel a vaši vůli sílil k dalším úspěchům jak domácím, tak zahraničním, až ke konečnému nastolení stálého míru a sbratření mezi národy. Dejž vám Bůh hodně zdaru v pracích vašeho speciálního resortu a hojně odměňž veškeré vaše, od některých lidí stále ještě nepochopené, ale nejvýš vhodné a užitečné úsilí o vyjasnění konečného poměru mezi státem a církví. My pak, theologická fakulta, jsouce přesvědčeni, že theisticko-náboženský podklad je nutný a potřebný pro veškeré úsilí o světový mír, a že, poněvadž je to podklad theologický a ethický, spadá hlavně do oboru kněžského theoretického snažení, a proto chtějice vás jako zářivý příklad vyzdvihnouti před ostatními kněžími a celému světu vás vystavit jako vábivý vzor k následování a k šlechetnému zápolení na poli pravé humanity, rozhodli jsme se ke cti vaší i naší zároveň vám udělit *čestný doktorát*.

Itaque quod felix faustumque sit, in honorem Dei O. M., in patriae ornamentum, in ecclesiae profectum, in religionis augmentum, in virtutis praemium et exemplar, in meritorum documentum, omnibus rerum et personarum adiunctis et circumstantiis longa disceptatione acuratissime examinatis et singulis suffragiis in unum unanime et concors votum lubentissime collatis facultas nostra viros illustrissimos, ingenio, scientia, zelo, eloquentia, virtute laboribusque insignes, pro patria at communi gentium pace susceptis, in doctorum suorum beatissimum coetum admittere honoribusque, qui ipsi praesto sunt, laeto et grato animo augere non dubitavit. Ideo rogo dilectissimum doctorem et professorem Joannem Merrell, huius facultatis prodecanum et promotorem ad hoc legitime constitutum, ut viros illustrissimos Josephum Plojhar, ministrum supremi officii curandae valetudinis in republica Bohemoslovenica et Alexandrum Horák, toti rei veredariae per ditionem Slovenicam praepositum, id quod vota publica iamdudum flagitabant, approbante et annuente integra hac ornatissima corona clarissimorum hominum, qui in hanc aulam perantiquam nobis invitantibus huius sollemnitate gratia undequaque laetantes et gratulabundi convenerunt, ad dignitatem theologiae doctorum honoris causa, omni forma legitima rite et acuratissime servata in nomine Facultatis nostrae evehere dignetur.

My, katoličtí intelektuálové, kteří jsme se sešli ve Varšavě na tomto historickém zasedání, jsme se rozhodli, že se zúčastníme boje na obranu míru a že učiníme vše, co je v našich možnostech, k sednocení sil národa, abychom přispěli tak k vítězství velké společné věci, k záchraně míru.

ThDr J. C z u j, děkan theologické fakulty Varšavské university.

ŠUMEROVÉ, JEJICH JAZYK A VZTAHY K NÁRODU ŽIDOVSKÉMU

I. Šumerové a jejich jazyk.

Jménem *Šumerové* označujeme pradávny, nesemitský národ, který spolu se semity od nejstarších historických dob obýval Babylonii. Svou zemi jmenovali *Ki-en-gi*. Později psávali též *Ki-in-gi*, výraz tento znamenal zemi, území (= babyl. mátu, irsitu). Proč Šumerové takto nazývali své území, vysvětlí se z mnohých archaických textů. Často totiž tento národ označoval svou vlast prostě slovem *-kalama* (= půda, země); tento název měl být zcela určitě protikladem k výrazu *-kur* (= cizina), země barbarů, cizích národů. Klínový samoznak, ideogram jména *Ki-en-gi* od dob Gudea psával se s fonetickým doplňkem *ra*. Takto přicházíme dnes k všeobecně užívanému názvu tohoto národa Šumer. Jméno to po prvé čteme v zákoníku Hammurapiho (5, 7) *-a-na ma-at, šu-me-ri-im*. Gudea byl králem města Lagaš, který se pokládal za syna bohyně Gatumdug. Vládl po roce 2502.¹⁾ Není ovšem dosud jisté, zda již za krále Gudea ideogram *Ki-en-gi-ra* se vyslovoval šumer. Podle Deimela i jiných je pravděpodobnější, že nejprve muselo nastat sloučení slova *Ki-en-gi-ra* nebo *Ki-in-gi-ra* na tvar *Kengir-ra* nebo spíše *Kingir-ra*. Z těchto tvarů již výslovnost *Šumer-ra*, snad pravděpodobněji *Šimer-ra*, nepůsobí příliš velkých jazykových obtíží. Přejít z *Kingir* na *Kimer* nalézáme i u slova bůh (*dingir*) a odtud tvar *dimer* nebo *dimmer*. Souhláskový přechod z *-k-* na *-š-* není filologicky zcela překvapující. Deimel uvádí příklad souhláskových změn alespoň ve výslovnosti z moderních jazyků - česky *Čína*, něm. *China*, ital. *Kina* výslovností, franc. *Sin*, opět ve výslovnosti.²⁾

Ve Starém Zákoně (Gen. 10, 10) čteme jméno *Šin'ar*, které je bezpečně jazykově totožné s názvem *Kingir* = *Kengir*. Jen jediný, který tuto totožnost popíral, byl A. Jirků. Frd. Delitzsch, F. Böhl, J. Theis i nám známý E. König ve svém hebr. slovníku jazykově ztotožňuje *šumer* a *šin'ar*. Jen po věcné stránce se naskytá určitá nejasnost. V Gen. 10, 10 jméno *šin'ar* označuje celé území Babylonie, *Šumer* však je v klínových nápisích název pouze pro jižní část Babylonie.

Než i tento nesoulad v rozsahu tohoto názvu lze nejpravděpodobněji odstranit tímto způsobem. Není totiž jisté, zda rozdělení Babylonie na *Šumer* a *Akkad* bylo běžné již v nejstarších historických dobách. Nejdříve se dovídáme o tomto rozdělení z klínových nápisů poslední třetí dynastie města Ur. Časově asi rok 2296-2186, nebo podle Junker-Delaporte (op. cit. str. 338-9) rok 2354-2238, poslední panovníci této dynastie jsou *Bur-Sin*, *Gimil-Sin*, *Ibi-Sin*. Důkazy pro ten-

to výklad možno podrobněji poznat v časopisu *Biblica* II, 1921, 71-74 a *Bibl.* VIII, 1927, 353..., od A. Deimela.

Šumer je tedy jižní část Babylonie, kde sídlila v nejstarších historických dobách většina šumerského národa. Než severní část Babylonie spolu s národy semitskými obývali též Šumerové. Šumerský název pro severní část Babylonie je *Ki-uri*. Králové třetí dynastie Ur se nazývali *lu-gal Ki-en-gi Ki-uri-ge*. Semitský překlad tohoto titulu nalézáme v zákoníku Hammurapiho (5, 7...) *-a-na ma-at šu-me-ri-im u Ak-ka-di-im šarrum mu-uš-te-eš-mi*.

Jistě bude též zajímavá poznámka o dvou odstínech jazykových, spíše dialektech, nazvaných *eme-sal* a *eme-ku*. Po prvé upozornil na tato nářečí P. Haupt roku 1880.³⁾ Haupt i Frd. Delitzsch pokládají nářečí *eme-ku* za jazyk území Akkad, nářečí pak *eme-sal* za řeč země Šumer.

Jistě věrohodněji řeší otázku dvou dialektů K. Bezold. *Eme-ku* je nejstarší nesemitský jazyk jižní Babylonie - Šumer; *eme-sal* je též nesemitský jazyk, podobný *eme-ku*, ale v severní části Babylonie - Akkad. Akkad byl později přímo zaplaven semitskými Babyloňany. Oprávněně proto i semitský babylonský jazyk se jmenuje akkadský (A. Deimel, ŠG, 1939, § 11). Ve jménech *eme-ku* a *eme-sal* pouze první část je jasná; *eme* totiž znamená jazyk, řeč; částice *ku* a *sal* jsou dosud nevyjasněné, nepřeložitelné.

Podle dnešního stavu filologického bádání jsou Šumerové skutečným nesemitským národem. V počátečním stadiu poznání tohoto jazyka razil roku 1874 Halévy zvláštní teorii. Podle něho šumerština nebyla živým jazykem, nýbrž pouze umělým jazykem, sestaveným semitskými Babyloňany již ve čtvrtém tisíciletí př. Kr. Tomuto výmyslu se i po určitou dobu klonil Delitzsch (Assyr. Gramm., 1. vyd., § 25). Po důkladném studiu šumerských textů, a především samostatných starošumerských bez semitského překladu, byla tato prapodivná teorie navždy opuštěna.

Na nesemitský původ mezi prvními upozornil již roku 1850 Hincks, později pak a zcela nezávisle Rawlinson a Oppert. Rawlinson toto nesemitské klínové písmo nazval *skythské*, pak *akkadské*. Oppert řadil šumerský jazyk k čeledi uralské. Týž Oppert roku 1869 jako první dal tomuto jazyku název šumerský. Správnost pojmenování potvrdil šumerský text 14013 (Bezold), kde je též interlineární semitský překlad.⁴⁾

Nelze též opominouti, že Šumerové jsou vynálezci klínového písma, které přijali semitští Babyloňané, aniž sami co podstatně nového přidali (Deimel, Keilschrift-Paläographie). Nutno zároveň poznamenati, že šumerský jazyk v pozdější době, kterou není možno

¹⁾ Junker-Delaporte, Die Völker des antiken Orients, 1933, Zeittafel, str. 338.

²⁾ A. Deimel, Šumerische Grammatik, Řím, 1939, § 1.

³⁾ Nachrichten der Gesell. der Wissenschaften zu Göttingen 1880, č. 17.

⁴⁾ Orientalische Literatur-Zeitung, 1905, 270.

přesně určit, přestává být živým, mluveným jazykem a přechází v mrtvý liturgický jazyk, též i v předmět školního vzdělání. Ještě o první dynastii Babelu⁵⁾ vyskytují se samostatné šumerské nápisy.

Snad se též mnohému zavděčím, uvedu-li stěžejní díla šumerské řeči. První pokusy o poznání šumerštiny jsou shrnuty v díle: *Brünnow: A classified List, Leiden 1889.*

Počátkem tohoto století vycházejí již úplná filologická díla: *Langdon: A Sumerian Grammar, Paris 1911; Delitzsch: Grundzüge der sumerischen Grammatik, Leipzig 1914; Poebel: Grundzüge der sumerischen Grammatik, Rostok 1923; Deimel: Šumerische Grammatik, Rom 1924, 2. vyd. 1939; Gadd: A Sumerian Reading-Book, Oxford 1924.*

Závěrem první části svého pojednání předložím čtenáři pokud možno nejstručnější typické vlastnosti pradávného jazyka babylonského území. Vzorem letmého pohledu do šumerštiny byl mi *Fr. Kortleitner: De Sumeriis eorumque cum vetere testamento rationibus, Commentationes biblicae V. Oeniponte, 1930, str. 47-9.*

Vizme nejprve přehled samohlásek a souhlásek tohoto jazyka. Samohlásky *-a-i-e-u-*, souhlásky *-b-p-g-k-d-t-, l-r-n-m-, 'g-z-s-š.* Jmenné tvary se takřka neliší od jejich základu. Užívá se předpon (praeforma) a přípon (suffixa). Jako praeforma *-a-i-e-u-*; nebo *-ki-lu-*; *ág-* pro subst. abstracta, rovněž *-nam-* př. *lugal* = král, *nam-lugal* = království. Plurál se tvoří buď opakováním celého substantiva *-kur-kur* = hory, nebo suffixy *-ene-me-meš;* *dingir-ene* = bozi, *sal-me* = ženy.

Skloňování: gen. suffixem *-a-*, též *-ge-*, *-ka-*, *-ga-*.

⁵⁾ Od 2105—1961 př. Kr. opět podle Junker-Delaporte, op. cit. str. 339—40.

Dat. suffixem *-ra-*, *-r.* Příklady: *mu-lugal-a* = jméno krále, *lugal-ra* = králi...

Mužský a ženský rod se většinou gramaticky nerozlišuje, *eru* = otrok i otrokyně, mnohdy femininum se utvoří přidáním slova *sal* (= žena); *dumu* = syn, *dumu-sal* = dcera. Jinde jsou samostatné výrazy pro feminina, *giš* = muž, *ki-el* nebo *géme* = žena. Mezi dvěma podst. jmény nebo slovesy nebývá spojka, později spojka *-ú-* zdá se být semitismus.

Sloveso je vyjádřeno prostě základem slova a nabývá významu i trans. i intrans. i causat. i act. i pass. Mnohdy formy slovesné se zdůrazňují praeformy *-e-*, *m-*, *b-*, *n-*. Sloveso má dva časy: perfectum, vyjádřené holým základem slovesným; imperfectum, holý základ se suffixem *-e-*, *-a.* Příklad: *in-sar* = napsal, *in-sar-e* = píše, napíše atd. Zájmena osobní se u sloves nemusí označit. Záporné částice jsou *-nu-na-nam-*; zřídka *-bara;* *la* je jistě semitismus. Místo předložek jsou suffixy, viz příklad *-ad-da-ru* = k otci, *ru* = k (něčemu), jako předložka.

Zájmena osobní jsou zde uvedena podle našeho pořadí *-ma,* *má-e;* *ze,* *za-e;* *e-ne;* plur. *-méne;* *-zene;* *-e-ne-ne-ne.*

Zájmena přivlastňovací v témž pořadí *-mu,* *-má;* *zu-za;* *ni-na-bi-ba;* plur. *mén-mé;* *zu-néne;* *néne,* *bi-ne,* *bi-néne.*

V nejstarších textech jsou adjectiva i genetivy za svým podstatným jménem. Později se slovosled zřejmě přizpůsobuje zesilujícímu se tlaku semitských jazyků.

Z tohoto nejstručnějšího jazykového nástinu je zcela jasné, že šumerština náleží k řečem agglutinuujícím. Lze ji tedy podle své vnitřní stavby přičlenit k čínštině, japonštině, samojedštině a turko-tatarským jazykům. (Deimel, ŠG, § 2.) Prof. ThDr Fr. Kotlík

STRUČNÝ ROZBOR „KATOLICKÉ MRAVOUKY“ OD Dr ALEXANDRA SPESZE

Profesor morálky na bohoslovecké fakultě v Bratislavě Dr. Alexander Spesz vydal roku 1948 svou „Katolickou mravouku“. (Vydal Spolek svatého Vojtěcha v Trnavě, 419 stran, brož. 124 Kčs, váz. 160 Kčs.)

V předmluvě píše autor, že tato kniha je určena pro katolické laiky, aby měli spolehlivou orientaci v ožehavých otázkách dnešního morálního života.

Chceme v tomto článku podat stručnou analýzu tohoto díla, aby bylo vidět, zdali autor tohoto cíle dosáhl. Tato analýza je určena pro kněze v duchovní správě, aby si hleděli tuto knihu opatřit, pročíst a laické inteligenci ve své farnosti doporučit. Neboť víme, že morálek tohoto druhu máme málo.

Autor rozděluje látku na čtyři části: a) základní principy morálky, str. 7-90, b) nauku o přikázáních Božích, str. 91-314; c) nejdůležitější přikázání církevní, závazná pro všechny katolíky, str. 315-338; d) přikázání církevní, závazná pro některá světská povolání (žalobce, obžalovaný, soudce, svědek, advokát, notář, lékárník, lékař), str. 339-354.

Na konci knihy probírá tři zajímavé problémy:

- a) morálka a sport, str. 355-358,
- b) morálka a psychotherapie, str. 358-404,
- c) morálka a soukromá vidění a zjevení str. 405 až 419.

První část. Morálka je věda o lidských skutcích, usměrněných k napřirozenému cíli. Tímto formálním předmětem se stává vědou theologickou a liší se od etiky, která též jedná o mravní lidské činnosti, ale usměrňuje ji jenom k přirozenému cíli, takže každá etika je vědou filosofickou. Morálka se opírá o pilíř nadpřirozeného morálního řádu. Autor se letmo zmi-

ňuje o třech pilířích, na nichž je vybudována katolická morálka. Tyto pilíře jí dodávají pevnosti a jednotnosti, kterou bychom marně hledali u kterékoli z dnešních etik. První pilíř je nauka o absolutně posledním cíli člověka. Podle toho, jak si člověk rozřeší problém, v čem záleží smysl našeho života zde na světě, dopadá jeho mravní život. Katolík ví, kterak má zodpovědět tuto otázku, protože jeho rozum i vůle je chráněna učitelským úřadem Církve (magisterium autoritativum vivum). Autor podává jen katolický názor, ale běžných moderních názorů o smyslu lidského života nepodává. Odůvodňuje to tím, že by tak látka příliš vzrostla. Myslíme však, že by neškodilo uvést názory kulturních progresistů, o nichž moderní katolík slyší velmi často mluvit. Druhý pilíř je svobodná vůle. Katolická morálka hlásá (jakž autor zdůrazňuje) relativní determinismus a naprosto nepřezírá spoustu aktuálních i habituálních vlivů na konečné rozhodnutí vůle. My katolíci hlásáme zásadu, že všechny tyto vlivy jsou usměrňující, nikdy však nutící. A konečně třetí pilíř, jímž je nadpřirozený mravní řád. Nadpřirozený mravní řád přirozeného mravního řádu neničí, neboť sám Kristus Pán prohlásil, že nepřijel přirozeného mravního řádu rušit, nýbrž naplnit. Tyto tři pilíře zaručují morálce pevnost a jednotnost.

V další nauce o skutcích lidských a o morálních skutcích je příliš letmo probrána nauka o vášních a o normě mravnosti. Nauku o vášních probírá sv. Tomáš tak duchaplně, že dodnes nenacházíme v morální filosofii nic dokonalejšího. Jako by předvídal, s jakým horečným úsilím se budou dnešní etiky snažit bojovat proti katolickému názoru na tuto věc. Snad by bylo dobré aspoň letmo se o tom zmínit.

Nauka o normě mravnosti probrána velmi stručně, neboť je velmi rozsáhlá a zabrala by mnoho stránek v knize. Zevnější a vzdálenou normou mravnosti je zákon Boží, vnitřní a subjektivní je svědomí.

Z nauky o zákonu by bylo velmi dobré rozvést podrobněji nauku o sankci zákona a pak účinek zákona - povinnost. O obou problémech existuje velká literatura a katolík laik by jistě rád přijal podrobnější poučení.

V nauce o svědomí pojednává autor stručně, ale srozumitelně o morálních systémech, jež pomáhají člověku odstranit prakticky pochybné svědomí a dopomáhají mu k tomu, aby i při spekulativní pochybnosti o slušnosti a dovolenosti skutku (manente dubio speculativo de honestate et liceitate actus) si mohl zformovat prakticky jisté svědomí.

Nauka o ctnostech je pro laika dosti těžká. Nauka o ctnostech je srdcem morálky (jako nauka o milosti je srdcem dogmatiky). Obšírněji podává autor nauku o kardinálních ctnostech.

Též nauka o hříších je obtížná, zvláště těžký hřích v subjektivním smyslu. Moderní etiky rády mluví o hříchu filosofickém a přikrývají jeho zlobu pláštěm shovívavosti. - Tolik o principech.

II.

Nejlépe zpracoval autor nauku o přikázáních Božích. Začíná ovšem úkony víry, naděje a lásky po stránce pozitivní a negativní. Nevěra, herese, pochybnost u víře, účast na bohoslužbách akatolíků, zoufalství, opovážlivé spoléhání, nenávisť Boha, hříchy proti theologické sebelásce a proti lásce k bližnímu, nenávisť, pohoršení, pokušení k hříchu a spoluúčast na hříchu bližního - toť kaleidoskopický přehled látky. Dotýká se některých případů spoluúčasti: stavba jinověreckých kostelů, výroba paramentů a bohoslužebných předmětů, sochy, obrazy pohoršlivé co do obsahu a formy, povinnosti asistentek při závadných operacích, prodáváci v krámech, kde se obchoduje s morálně závadnými předměty, hostinští, typografové, rozhlas.

I. přikázání. Velmi dobře jsou zpracovány hříchy proti bohopoctě, zvláště hadačství a spiritismus, teleepatie, hypnosa a animální magnetismus.

II. přikázání. Dobře zpracována blasfemie, přísaha a slib.

III. přikázání. Účast na mši sv. a klid od služebných prací. Pěkně a srozumitelně vyloženy případy, kdy neúčast na mši sv. není hříchem a kdy je dovoleno konat v den Páně služebné práce.

IV. přikázání. Poměr dětí k rodičům a rodičů k dětem a poměr občanů ke státu a státu k poddaným.

V. přikázání. Zajímavě zpracována vražda nevinného. Zvláště potratové praktiky a jejich nebezpečí pro stát. Poukazuje na zostřené předpisy o potratářských zákrocích v nemocnicích v Sovětském svazu. Poprava zločinců. Církevní stanovisko o této věci. Církev učí, že jediné státní autorita má právo za určitých podmínek odsouditi zločince na smrt. Velmi pěkně je zpracována nauka o válce. Přidává se na stranu těch katolických autorů, kteří *útočnou* válku prohlašují za per se nemravnou. A myslím, že tento názor přijme dnes každý praktický katolík bez nejmenších rozpaků. Informativní jsou řádky o organizaci Spojených národů a bylo by záhodno, aby se veškeré lidstvo sjednotilo, aby znemožnila novou světovou válku, neboť je tu nebezpečí, že by se lidstvo z veliké části vyvražďilo a ztráty na majetku by byly nepředstavitelné.

Pěkně je zpracována i nauka o sebevraždě, souboji a zabiti nespravedlivého útočníka.

VI. přikázání. Autor pěkně objasňuje, proč je smilstvo svou podstatou těžký hřích. Rozbírám stručně peccata luxuriae comematae juxta i contra naturam. Pro laika je důležitá i stať o hříších manželského aktu.

VII. a X. přikázání Boží se autorovi nejlépe podařilo. Jednotlivé stati mají rychlý spád, ale jsou srozumitelné - způsoby nabývání soukromého vlastnictví původní - odvozené, t. zv. smlouvy. Ze smluv: jedno-

stranné, dvojstranné, herní smlouvy. Z původních je důležité promlčení a vydržení vlastnického práva a dědictví. Zde je nutno podotknouti, že nový občanský zákon přinesl mnoho reforem, kterých si musíme sami všimnout, abychom mohli poradit, aby hledali pomoci u odborníků.

V druhé části VII. přikázání mluví autor o porušení vlastnictví krádeží, poškozování a spoluúčasti na poškozování (podle známého mnemotechnického verše: jussic, consilium, consensus, palpe, recursus, participans, mutus, non obstands, non manifestans.)

Ve třetí části: náhrada škody a okolnosti této náhrady. VIII. přikázání Boží. Je to důležitý pilíř, na němž je vybudován společenský život lidstva. Podkopat důvěru lidí, podvodem, pomluvou, nactiutrháním, prozrazováním tajemství a život je velice ztížen, jeden druhému nevěří, bojí se udavačství, zrady, život rozeštván.

Církevní přikázání

- a) přikázání o postu zdrženlivosti a újmy a o přímém postu,
- b) každoroční zpověď,
- c) velikonoční sv. přijímání,
- d) vydržování kněží (tam, kde stát se nestará o hmotné zabezpečení kněžstva),
- e) zákaz četby závadných knih.

Autor poukazuje na to, že není možno mítí církvi za zlé, když chrání své věřící ode všech nebezpečí, jež mohou ohrozit klid jejich duše. Pěkně mluví autor o indexu zakázaných knih.

Na konec knihy píše autor o stavovských povinnostech některých společensky důležitých stavů (ob-

žalovaný, žalobce, advokát, svědek, notář, státní návladní, lékárník, lékař).

Autor přidal k morálce tři časové otázky:

a) morálka a sport. Mluví o světlých a stinných stránkách sportu a zvláště o sportu žen. Varuje před zlořádem „dělat rekordy“ při závodech, zimních sportech, zápasech atd., které připravily mnoho mladých lidí o život.

b) Druhá otázka je morálka a psychotherapie. Psychoanalysu zavedl vídeňský profesor psychiatrie Zikmund Freud, docílil dosti úspěchů.

Praktický katolík - tak soudí autor - nepotřebuje se léčit touto methodou, protože když žije pořádně podle přikázání Božích, nepropadá žádným neurosám. Nesmí ovšem pěstovat pověrečné zvyky, ani věřit příliš jednostranně ve vliv zlého ducha - varovat se pověrečného šetření - medicina magica, řetězové modlitby, přílišné pocty. - Víra naše má dost síly, aby člověku dodala odvahy k plnění povinností a aby se nebál žádných okultních jevů.

c) Poslední časová věc, kterou se autor zabývá, je morálka a revelationes privatae. Vise (visiones) smyslové, jež se zrodily ve fantasii, třeba ve snu - rozumové k různým viděním, jež mají hysterické osoby, musí katolík přijímati opatrně a rezervovaně.

Autor píše jednoduše a srozumitelně. Jeho řeč má klidný spád myšlenek a je logicky pevně skloubená. Proto četba knihy neunavuje. Ostatně nikdo ze zájemců nebude chtít tuto knihu číst jako beletristickou reportáž, ale po chvíli odloží a obsah promyslí.

Specz je sám profesorem morálky a látku, o níž píše, prakticky ovládá a ovládá i potřebnou literaturu. Lze tedy tuto knihu vřele doporučit.

Prof. ThDr Ant. Hrdý

KNĚZ A LID

„Všeliký kněz z lidí vzatý pro lid bývá ustanoven...“ (Žid. 5-1.)

Pozorujeme-li pozemský život Božského Spasitele a zvláště za jeho veřejné činnosti, vidíme nápadný zjev. Stav se člověkem, nechtěl býti „vysokorodým“, nýbrž sestoupil do nejnížší vrstvy společenského života. Zvolil si chudičkou matku a za pěstouna pouhého dělníka-tesaře. Rodištěm jeho byl ovčín, jeho prvními přáteli prostí pastýři. Věnoval se namáhavé práci. Po celý život zůstal chudým.

Když začal veřejně působit, pohyboval se hlavně mezi prostým lidem. To všecko mělo hluboký význam. Přišel pro spásu všech. A kdo tvoří z největší části lidskou společnost? Vrstvy vázané k práci o denní chléb. Ty tvoří jádro lidské společnosti. Proto Spasitel žil a působil právě mezi těmi, kteří tvoří tuto převážnou část lidské společnosti - lid.

Naprostá většina kněží pochází z lidu, z vrstev obyčejného lidu, jako byli apoštolové Páně. Je to tím, že v prostém lidu jest nejvíce víry, která cení kněžskou důstojnost. Pro rodiče z těchto společenských tříd bývalo a je dosud ctí a radostí, že mohou mít syna knězem. Kněžství je obětí. Mladík, jenž roste v prostých poměrech, jenž vidí kolem sebe jen práci, námahu a nevyhnutelné oběti, nebojí se tak obtíží a sebezáporu, který je spojen s kněžstvím. Kde si však člověk zvykl od malička na pohodlí a vysoké postavení, není vábívým stav kněžský, v němž je povinností všelicheho se odříci. Proto jest nejvíce kněží ne z těch, jak se říká „z horních“ vrstev, nýbrž z lidu.

Ano, kněz je z lidu a žije s lidem. A nejen to, že mezi lidem žije, ale on žije a pracuje pro lid. Lid má kněze stále u sebe a pro sebe. Kněz je co nejúžeji spojen s každou křesťanskou rodinou. Když matka na novorozené dítě se prvně usměje, odnášejí je po krátkém

čase ke knězi, aby křtem svatým je přijal do té víry, která šťastným a blaženým činí každého, kdo jí poctivě slouží. Když matka se zotaví, spěchá s novorozenátkem ke stupňům oltáře, kde kněz jí vyprošuje milosti k velké úloze: ke vzornému vychování dítky. Když se naučilo dítko mluvit a poznávat, spěchá do školy, kde kněz je vyučuje svatým pravdám náboženství a učí je kráčet cestou ctností v životě. Když dospěje a vyhledá si družku života, přistupuje opět k oltáři a žádá kněze, aby potvrdil a posvětil jeho svazek manželský. Když poklesne a prohraje mravní boj, spěchá ke knězi, jemu otevře své nitro až na dno a pak povstává od zpovědnice potěšen, posílen a vzpružen k novému životu. Když naplnil řadu let, které Bůh mu určil, a v bolestech leží na lůžku smrtelném, tu za smutného zvuku zvonku spěchá kněz dědinou, aby jej připravil na cestu do věčnosti. Pak s lehkým srdcem umírá uprostřed těch, kteří ho milovali. Třetí den dostaví se kněz, aby ho doprovodil na cestě do věčnosti, k poslednímu odpočinku. Modlí se nad jeho mrtvolou a pak ji provází ke hrobu. Za bolestného pláče modlí se: Requiem aeternam dona eis, Domine - odpočinutí lehké dejž jim, ó Pane, a pak odchází. Ale za ním ohlížejí se sirotci i vdova, jako by čekali

od něho pomoci. Ano, čekají! Sirotci vidí v knězi duchovního otce, který jim bude radit a pomáhat místo toho, který dřímá v hrobě, a vdova vidí v něm těšitele a pomocníka místo toho, na jehož rakev vhodila hrst hlíny, smočenou slzami. Tak úzce jest spojen kněz s celou rodinou: má podíl na těch nejvýznamnějších událostech křesťanské rodiny, je svědkem jejich radosti a účastníkem bolesti.

Kněz takto žijící a působící jest největším dobrodincem své farnosti a celek takového lidového kněžstva jest neocenitelným ziskem pro celý národ. Nemá-li lid dosti dobrých, pro něho pracujících kněží, postrádá vlastně nejspolehlivější vůdce a hlavní výchovné síly. Necení-li kněžskou činnost a neváží-li si dobrých kněží, vydává si špatné svědectví a jedná sám proti sobě. Způsob, jak se lid chová ke knězi, jest dobrým měřítkem jeho mravní a kulturní vyspělosti.

Proto budme opravdu muži Božími, jak praví sv. Pavel, a spolu „muži z lidu“. Pracujme, jak jen dove-deme, pro slávu Boží jako muži Boží a pracujme horlivě pro blaho a spásu duší nám svěřených jako „muži lidu“ a budeme mít velikou, nesmrtelnou zásluhu o lid, národ a vlast!

Prof. PhDr. a JUDr. Jos. Kasan

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

SVATÍ MLUVÍ...

I.

Ze zástupu, jehož nikdo sečísti nemůže, se ke mně přiblížil proud světců z české země. V čele průvodu jsem pozdravil tebe, prvokřestane Ivane! V tobě stanula přede mnou osobnost neobyčejná, výrazná, cílevědomá, proniklá duchovností až k vyzařování. Pochopil jsem, co znamenala na úsvitě našeho křesťanství jediná osobnost k světlu obrácená, v lásce založená a svatodušně statečná.

Zdvihl jsi přede mnou kříž, svou jedinou knihu, svůj program. Postihl jsem celoživotní kázání, které jsi nepronášel ústy: Já, Ivan, spatřil světlo vykoupení a v jeho výhni učiněn jsem vaším apoštolem. Za příbytek u vás jsem si vybral jeskyni, ve které vaši otcové sloužili zloduchovi. Mým průkopnickým dějinným úkolem bylo pronášeti exorcismus. Nejtvrdší poustevnickou sebekázní jsem v Čechách připravoval cesty Páně.

MEDITACE

KŘÍŽ ŠKOLOU A VŮDCEM KNĚZE

Plyne den za dnem, míjejí léta, prchá život. Jedno však z toho všeho trvá: povinnost skládat počet ze svého života. Život náš přináší nám různé povinnosti a někdy se stává povinnost i těžkou a nesnadnou. Tu pohledme na kříž, neboť kříž z lidí křehkých, slabých činí lidi silné, pevné, lidi svaté. Přibližuje se doba svatopostní, která je dobou duchovních žní, která veškerou svou liturgii a všemi svými modlitbami nás vybízí, abychom pamatovali především na spásu své duše. Církev svatá v této době svatopostní staví nám před oči kříž, aby nám zdůraznila, že spásy můžeme dosáhnouti jen tenkrát, budeme-li trpělivě nésti křížky své, budeme-li sebe zapírat. Kdyby pro spásu lidstva byla cesta lepší, nežli cesta utrpení, Kristus zřejmě byl by nám slovem i příkladem tuto cestu ukázal. On však zdůraznil, že chceme-li za ním jíti, že jest třeba nésti kříž svůj. Proto chceme-li býti jeho upřímnými učedníky a vzornými kněžími, jest naší povinností zapřítí sebe, vzít kříž svůj a následovati Krista.

Proč máme rozjímati o umučení Páně? Protože umučení Spasitelovo čili kříž jest ohniskem tajemství Božích a zřídlem našeho spasení, a kdož má o tom častěji rozjímati ne-li kněz, který zvěstuje tajemství Boží a pracuje o spásu lidí a povinen jest starati se i o spásu svou.

Z tohoto rozjímaní plynou přehojné milosti, jak sám Božský Spasitel zjevil sv. Anděle z Foligne: „Kdokoliv si přeje nalézt milost, nemá nikdy odvracet svých očí od kříže, i když mu Prozřetelnost utrpení sesílá, i když

mu radosti a veselí uštědřuje.“ Skutečně co duši obrátilo již rozjímání o umučení Páně s cesty hříchu na cestu ctnosti. Kříž i tebe kříž udrží na cestě ctnosti. Kříž jest nejdokonalejší knihou, z níž duše zbožné učí se cestám Božím a ctnostem křesťanským, a komu ta znalost jest více potřebná ne-li knězi? Uč se proto od Ježíše trpícího, jakou cenu má každá duše a s jakou horlivostí třeba pracovati o spásu duší.

Z toho rozjímání plyne láska k Bohu i lidem, neboť kříž velmi jasně nám zvěstuje, že Bůh tak miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal za svět. Proto již pouhý pohled na kříž nabádá k všelikým obětem a uprostřed nesnázi a utrpení života posiluje. Proto aspoň v době postní zadávěj se v jednotlivé scény umučení Páně a vyvozuj z nich různé myšlenky a čiň náležité předsevzetí. Měj při tom živou víru a odhalí se ti celá hloubka toho tajemství, neboť jenom Bůh sám mohl tak lidi milovat a toliko láska Boží mohla vynalézt tajemství kříže. Rozjíměj netoliko o tom, co Pán vytrpěl na těle, ale především o tom, co vytrpěl na duši, vnikej do jeho srdce, neboť tam teprve odkryješ nepochopitelnou lásku. Pamatuji si, že čím více miluješ kříž, tím větší radost budeš z něho čerpat. Kříž je tvým vůdcem a volá k tobě: „To jsem učinil pro tebe, a co ty činíš pro mne?“

Pozastav se nad sebou a zpytuj se... Jak ses odplácel Bohu za tak četná dobrodíní? Jak se podobáš Tomu, který se ponížil až k smrti kříže? Jak si vážíš milosti svého povolání? Nezapomínáš, že milost povolání je významný úkon lásky Boží? Bůh od věčnosti tě vyvolil, před mnoha jinými, jedině proto, že tě miloval víc než jiné. Jsi za tuto lásku a milost vděčný? Chodíš snad již desítky let ke sv. zpovědi, zbavil ses alespoň jediné vášně, jediné chyby? Není tvoje vyznání rok co rok stejné? Víry v srdci snad je dost, ale chybí odvaha postavit se v poctivý boj se svými vášněmi. Doba svatopostní dává ti příležitost poznat lépe svoje slabosti a nedokonalosti, zda v těchto chybách vzpomínka na umučení Páně nepomůže, neposílí, nepovzbudí k větší horlivosti? Vzbuzuj city lásky, lítosti, pokory, odhodlanosti ke všemu a zvláště k povinnostem kněžským. Pros Pána, aby oživil tvou víru, roznítil lásku, prohloubil pokoru a lítost tak, abys potřebnou vnitřní sílu si udržoval ke svědomitému konání svých povinností a tak zachoval věrnost svému Pánu.

P. Fr. Tripský OFM

Výkladem toho všeho bylo mnohaleté ticho, mlčení, samota. Odvrátil ode mne tvář, vešel do jeskyně ke studánce. Kříž zavěsil na stěnu a před ním padl na kamenné obětiště; tak proklečel dny a noci, celý život. Hroužil se do ran Kristových, v jichž hlubinách se odehrávají skryté dějiny všeho lidstva. Věděl jsem, že v tomto zdánlivém nicnedělání právě na mne myslí a na mé duši neviditelně pracuje.

Vhroužením do ran Kristových se ztrácela pozemská osobnost Ivanova. Modlitbou a postem se zkázněné tělo přetvořovalo až k podobnosti s Ukřižovaným, jenž svoje dílo započal nazaretským a vyvrcholil velkopátečním mlčením. Ivan se stával spoluvykupitelem světa. Zahlédl jsem poslední a vrcholný den jeho života: V Ivanově promodlené jeskyni tetínský kněz obětoval pravému Bohu a poustevníkovi jako odměnu podal Chléb věčného života.

V té chvíli ke mně dozníval hlas volajícího na poušti a já prožil posvátnost Ivanovy krajiny. Stál jsem u stříbrné rakvičky s kostmi prvokřesťana, jehož význam je dodnes plodný, protože jeho vnitřní život nebyl prázdný, povrchní, mělký. Nad jeho hrobem se vypíná vysoká skála jako velikonočně odvalený kámen a na jejím temenu Ivanovo vítězné dědictví - kříž a v něm dogmaticky definovaná pravá a jediná podoba následovníka Kristova.

P. Jan Lebeda

ČESTNÝ DOKTORÁT

Ve středu 13. prosince 1950 se stala staroslavná půda učení Karlova významným dějištěm vzácné slavnosti. Toho dne totiž ministr J. Plojhar a povereník prof. Alexander Horák byli promováni na doktory theologie honoris causa.

Slavnostní promoce se zúčastnili předseda Národního shromáždění a generální tajemník Ústředního akčního výboru Národní fronty Dr. Oldřich John s místopředsedy NS Dr. D. Polanským, Fr. Komzálou, náměstkové předsedy vlády J. Ševčík, armádní generál L. Svoboda, ministři armádní generál Dr. A. Čepička, V. Nosek, Dr. Št. Rais, E. Erban, prof. Dr. ing. E. Šlechta, Dr. A. Neumann, pověřenci prof. Lukačovič, E. Polák, za kancelář presidenta republiky její předncsta B. Červíček, za čs. stranu lidovou gene-

rální tajemník posl. Ant. Pospíšil s členy předsednictva a poslanci, primátor hl. města Prahy Dr. Vacek, posádkový velitel hl. města Prahy gen. Ejem, světící biskup J. E. Dr. A. Eltschkner, rektor Karlovy university prof. J. Mukařovský, rektori fakult v talárech, generální vikář J. M. Dr. B. Opatrný, generální vikáři diecézí, exarcha pravoslavné církve Jejevferij, četní hodnostáři církví, velmi početná delegace vlasteneckých duchovních, zástupci masových organizací a osobní a političtí přátelé.

Sotvaže uhodila desátá hodina, zazněly universitní fanfáry, za nichž zaujal svá místa profesorský sbor theologické fakulty v talárech v čele se Spect. děkanem prof. Dr. V. Šandou.

Promoční akt zahájil doc. J. Polívka, který přivítav

četné hosty zdůraznil, že theologická fakulta v Praze splní do všech důsledků všechny úkoly. Je mi ctí, pokračoval, že mohu jménem fakultní rady této fakulty zahájit dnešní významnou slavnost udělení doktorátů h. c. ministru J. Plojharovi a povereníku A. Horákovi za jejich velké zásluhy ve světovém hnutí obránců míru. Jsou nám vzorem a příkladem, že náboženství ve své praktické náplni není nijak v rozporu s budováním lepšího života. Uděluje se tedy tato významná pocta jednak za velké zásluhy v mírovém hnutí, jednak za vpravdě velký přínos obou pánů doktorandů v budování.

Děkan fakulty prof. Dr V. Šanda poté v projevu narýsoval životodárnou sílu křesťanství. Hlavní pasáže jeho řeči přinášíme v theol. části časopisu.

Nato, po latinském proslovu promotora prof. Dr J. Merella, vykonali oba doktorandi akademický slib a převzali diplomy, a slova se ujal ministr ThDr

J. Plojhar, jehož řeč přinášíme jako úvodník tohoto čísla.

Po projevu ministra ThDr J. Plojgara se ujal slova povereník ThDr A. Horák, jenž v úvodu narýsoval možnosti svobody náboženského vyznání, jež dává čs. lidu Ústava 9. května. Ale náš stát, pokračoval, jde ve věci této svobody ještě dále. Nejenže zaručuje svobodu projevu, ale i hmotně ji umožňuje tím, že ze svých prostředků udržuje dvě katolické theologické fakulty, na kterých se vědeckými metodami zdůvodňuje a podpírá náš katolický světový názor. Dostalo se nám té ctí, zdůraznil dále, být čestnými doktory theologické fakulty, jejímž úkolem je vychovávat duchovenstvo, které by sladilo mravoučné zásady církve s platnými zákony, linií a duchem našeho státu. Je to důkazem, že naše veřejná činnost je v naprostém souladu s učněním víry a v naprosté shodě se zákony lidové demokratického státu.

JVS

Msgr EDUARD OLIVA GENERÁLNÍM VIKÁŘEM V LITOMĚŘICÍCH

Na závěr roku, bohatého na četné církevní události, staly se i historické Litoměřice svědkem významné slavnosti, kdy slavnou mší svatou v katedrále sv. Štěpána byl uveden ve svůj vysoký a odpovědný úřad generálního vikáře Msgr Eduard Oliva. Tato skutečnost se stala příčinou přátelské schůzky duchovních, která opět stvrdila, že duchovní ve svém celku jsou zajedno s věřícím a pracujícím lidem, usilujícím o lepší a šťastnější budoucnost našeho státu. Této přátelské schůzky se zúčastnili ministr ThDr J. Plojhar, odborový přednosta státního úřadu pro věci církevní Dolek, zástupci lidové správy a Hnutí vlasteneckých kněží. Úvodem ministr ThDr J. Plojhar zdůraznil, že toto jmenování nového generálního vikáře pro litoměřickou diecesi v osobě Msgr E. Olivy lze vítat z upřímného kněžského srdce, neboť je to čin, který jde ku prospěchu nejen kněží samých, ale i věřícího lidu. Ne tak tomu bylo při podobných jmenováních v dřívějších dobách, kdy při ustanovování duchovních hodnostářů byly začasto brány v úvahu jiné momenty než zájem věřících. Začasté v takových případech rozhodovaly důvody ryze společenské, politické, ba i germanisační a mnohdy se stávalo, že takový církevní hodnostář lidu nerozuměl a také nenášel cestu k jeho srdci. Mezi představiteli církve na jedné straně a věřícími na straně druhé docházelo k odizování. Ale dnes na tato místa přicházejí se souhlasem státu i církve duchovní z lidu vzeší a pro lid určeni. Msgr E. Oliva byl mezi prvními, kteří po únoru dovedli nalézt místo po boku lidu. Konstatuji, že my všichni máme radost, že na význačná místa tedy se dostávají vlasteneční kněží. A při této příležitosti je na místě, abychom si také všichni uvědomili vítěznou cestu našeho hnutí. Na vlastenecké kněze bylo útočeno, ale my, řídíce se a pracující podle hesla, že Boží

pravda zvítězí, dočkali jsme se toho, že naše hnutí roste a mohutní ke slávě Boží a ku prospěchu lidu. Ne slovy, ale skutky jsme se přesvědčili a naše pravda dochází nyní uznání i na církevních místech. Dnes kněží z našich řad jsou dosazováni pány biskupy na nejodpovědnější místa, jako je tomu případ našeho nového generálního vikáře. A to vše je nám pobídkou, abychom na této cestě pravdy vytrvali, abychom těm spolubratřím, kteří jsou dosud stranou nikoli ze zlé vůle, tak pomáhali, aby u nás platilo - jeden ovčinec, jeden pastýř.

Odborový přednosta Dolek na dosavadním vývoji ukázal, že duchovní jdou správnou cestou a že kněží našemu budování mohou přinést mnoho dobrého při utváření charakteru člověka. Poté následovaly pozdravy zástupců KNV, ONV, vlasteneckých duchovních, generálního vikáře L. Hronka, ředitele České katolické Charity P. J. Máry, generálního tajemníka Hnutí P. J. Románka a schůzku uzavřel generální vikář Msgr E. Oliva náčrtem své práce.

Řekl mimo jiné:

Považuji za svou povinnost hned z počátku docela jasně vyložit, podle jakých zásad se chci ve výkonu svého úřadu generálního vikáře řídit. Tuto zásadu určují slova našeho Spasitele, Ježíše Krista: „Dávejte Bohu, co je Božího, a císaři, co je císařovo.“ Prosím vás důrazně, abyste si uvědomili, že naše vláda tato slova Kristova plně respektuje. Nechce od nás kněží nic jiného než úctu k zákonům, které si lid dal, a jejich plné zachovávání. Zákony zaručila možnost dávat Bohu, co je Božího. Nejenže v naší republice nebyl a nebude zavřen jediný kostel nebo zakázána jakákoliv bohoslužba a účast věřících na ní, zabezpečila naše vláda zákonem o hospodářském zabezpečení církvi, že církev a její kněží mohou se bez starosti o hmotnou stránku plně vě-

novati svému kněžskému poslání. Rozvoj náboženského života záleží jen na nás, kněží. Možnosti, naprostá svoboda a předpoklady pro to jsou nám se strany státu plně dány. Byla by to jen naše vina, vina nás kněží, kdybychom těchto možností ve prospěch duchovního dobra nám svěřených duší plně nevyužili. Tedy nikdo nám nebrání, abychom v plné míře nedávali, co je Božího Bohu. Nikde v západním světě nemá církev svatá pro svůj růst a pro svou duchovní činnost tak skvělé předpoklady, jaké jsou dány u nás. My, jimž slovo *justicia* nesmí být prázdnou frází, musíme to plně a vděčně uznat. Uznává to náš věřící lid, který plní naše kostely a který v nich čerpá duchovní posilu pro svou usilovnou budovatelskou práci. Tím spíše krásný a naprosto upřímný postoj naší vlády musíme ocenit my, kteří kněžským svěcením stali jsme se duchovními vůdci nám svěřeného věřícího lidu. Tedy, opakuji znovu, máme plnou a zaručenou možnost dávat Bohu, co je Božího. Avšak Kristus Pán výslovně pravil, abychom dávali také císaři, co je císařovo. Lid naší lidově demokratické republiky dal si svoje zákony. Tyto zákony platí pro každého, tedy také pro kněze. Buď někdo tyto zákony plní a respektuje a pak si může být jist, že tytéž zákony ho chrání, anebo je neplní a nerespektuje, a pak ovšem musí počítat s tím, že tyto zákony dopadnou svou tíhou na něho. Kristovými slovy „Dávejte císaři, co je císařovo“ je jasně vysloven příkaz k zachovávaní státních zákonů. K přísnému zachovávaní státních zákonů nabádá ostatně i svatý Pavel a církevní Otcové. Kdo tyto zákony nezachovává, proti nim se prohřešuje, nejenže dokazuje, že není řádným občanem naší republiky, ale jedná-li se o kněze, stává se neposlušným i příkazu Kristova a nesmí se divit, když na něho tíha zákona plnou měrou dopadne.

Rekl jsem, že mou zásadou pro výkon u úřadu generál-

ního vikáře budou slova Kristova: „Dávejte Bohu, co je Božího a císaři, co je císařovo.“ Budu s pomocí Boží se starostlivou péčí dbát o to, aby v celé diecési bylo vždy věrně dáváno Bohu, co je Božího. A každý spolubratr, který věrně bude plnit tuto svou povinnost, spolu s povinnostmi, dávat císaři, co je císařovo, převedeno na dnešní dobu – co je státního, státu, co patří lidu – lidu – může se spolehnouti, že u mne najde nejen plné ocenění a podporu, ale také za všech okolností zastání. Stejnou měrou ovšem budu dbát o to, aby vedle příkazu, dávat Bohu, co je Božího, byl plněn i příkaz dávat císaři, co je císařovo. Není opravdovým knězem Kristovým ten, kdo oba tyto zákony neplní a nemůže očekávat mého zastání, jestliže by porušil jeden z obou.

Svůj projev zakončil generální vikář Msgre E. Oliva slovy:

V nynější době, kdy všechen náš lid vystupňuje do krajnosti své úsilí vybudovat pro sebe a hlavně pro své potomky šťastnější budoucnost, nestačí jenom striktní plnění povinností ke státu. Má-li historie jednou opravdu kladně ocenit činnost katolických kněží v době dějinně významné, pak musíme našemu lidu a našemu státu dávat víc, než snad zákon stroze stanoví. Musíme mu dát své kněžské srdce, naplněné opravdovou láskou k člověku, bez které není lásky k Bohu. Musíme ho ze všech sil povzbuzovat a podporovat v jeho úsilí o budování lepšího dneška a zítřku, musíme se mu dát cele. Používám zde hesla, které razí bratr ministr Plojhar, „Ex hominibus pro hominibus“ – Jsme z lidu a pro lid dejme vše. Celou svou bytost, celé své láskou Kristovou naplněné srdce, neboť jedině tak zhodnotíme se plně svého kněžského úkolu a jedině tak obstojíme jednou před soudnou stolicí Boží.

JVS

UNUM NECESSARIUM

Unum necessarium – jediné, čeho tolik právě potřebujeme, je *dobrá náboženská učebnice*. Každý, kdo ve škole působí, ví, že není možno se obejít bez učebnice. Učebnice, umožňující dosáhnouti výchovného cíle, je naprosto nutnou pracovní předlohou učitelů a pro žáka je přirozeným doplňkem vyučování.

S radostí jsme uvítali zprávu, že *Česká katolická Charita*, chápající velký význam učebnic jako výtečné učební pomůcky, plánuje vydávání náboženských učebnic. Tím uskutečňuje jeden z nejkrásnějších skutků křesťanské lásky k našim dětem, podávajíc jim to, čeho je jim tolik třeba.

Učebnice je kniha, o kterou se opírá učitel, protože mu podává učební látku vyčerpávající úkoly osnov, žáku pak usnadňuje vlastní práci prohloubit, procvičit a naučit se probrané učební látce, aby se stala jeho trvalým majetkem.

Rozvádějíc obsah učebních osnov není učebnice snad jen pouhým souborem učiva, jak tomu bývalo

u dřívějších učebnic, v přítomné době žádáme, aby podávala i návod, jak se učební látka podává, zpracovává a shrnuje.

Výběr učiva žákům má být přiměřený, má obsahovat jen tolik látky, kolik jí je zapotřebí; proto musí být prosta všech zbytečností. Přemíra látky svádí učitele, že chce vyčerpat všechno, co je v učebnici, a tak dochází k formalismu a verbalismu, jímž jsou děti přetěžovány, následkem toho omezuje se vyučování jen na slovní učení a pouhé memorování látky. Učebnice se musí varovat balastu pamětného učiva, těžiště náboženské učebnice není a nesmí být v biflování a dření. Všechno poznání postupuje od živého názoru k abstraktnímu myšlení, k teorii a odtud zase k užítí, k praxi. Theoretické poznání navazuje těsně na praxi. Soulad teorie s praxí, školy se životem je nejdůležitější požadavek, který klademe na náboženskou učebnici.

V procesu vyučovacím těsně souvisí živé slovo uči-

telovo s učebnicí, jeho funkce ve škole nezaniká. Učitel náležitě učební látku osvětlí a vyloží, aby jí žáci rozuměli a osvojili si ji. Tady ovšem se objevuje jiný problém. Samo vyučování nestačí k tomu, aby si žáci mohli učivo ve dvou hodinách, v nichž se jim náboženství podává, trvale osvojit. Stává se často, že žák nestačí úplně pochopit učební látku, a i když ji pochopil, lehko se mu z paměti ztrácí, nemůže-li si ji zopakovat. Tu se jasně ukazuje význam a potřeba učebnice, která poskytuje žákovi možnost učební látku si vlastní prací osvojit, doplnit, co mu zůstalo při vyučování nejasné, nakonec pak to nejdůležitější: nacvičit a zopakovat! Nacvičování učiva je podstatný článek učebního procesu a opakování je důležitou podmínkou, vlastně jeden ze zákonů učení, jímž se dosahuje přesnosti a trvalosti vědomostí.

Proto mnoho na tom záleží, aby učebnice byla dětem přístupná, a to nejen po stránce rozsahu a obsahu látky, ale i po stránce stylistické a mluvnické. Žádá se, aby učebnice byla psána prostě, srozumitelně a stručně, bez abstraktních definic, aby budila zájem žactva. Po stránce mluvnické je samozřejmé, že se dbá správnosti spisovného jazyka, věty jsou logicky i gramaticky správné, řeč je živá a vyhýbá se zbytečným cizím výrazům.

Jestliže učebnice byla postavena na promyšlený základ, jestliže každé slovo v ní bylo pečlivě uváženo a dostala pevný, naukový obsah, zvýší úroveň a hodnotu poskytovaných vědomostí. Je tudíž předním požadavkem správné pojetí učebnice. Správně pojaté učebnice, uvážené i po stránce methodické a didaktické, přispějí i k tomu, že žáci zvládnou látku více a že ji zvládnou i lépe.

Při náboženské učebnici nezapomínejme i na její knižní úpravu, aby nebyly snad mezi ostatními učebnicemi popelkou. Brožované učebnice nejsou vhodné. Důležitá je typografická stránka učebnice: tisk, papír, ilustrace. Tisk má být jednoduchý a dostatečně velký. Tiskářským písmem je záhodno rozlišiti učební látku tak, aby již z textu bylo žákovi jasné, co je hlavní a co vedlejší, co jako pamětné učivo si osvojit. Nejlépe vyhovuje pro učebnice papír bílý, matný a neprůsvitný. Náznost a pestrost dodávají učebnici ilustrace, které s textem tvoří organický celek a jsou po stránce umělecké dokonalé.

Problém náboženských učebnic byl u nás v nedávné době úspěšně vyřešen, takže po této stránce se nevyskytnou při vydávání nějaké obtíže, snad tu a tam bude třeba jen nepatrného doplnění. Nejnáléhavěji potřebujeme náboženské učebnice pro školy národní.

Na nižším stupni školy národní v 1., 2. a 3. postupném ročníku osvědčuje se dosavadní *elementární zvlášť upravená učebnice biblická*, v níž na podkladě nejznámějších biblických příběhů vtiskujeme do duše dítěte základní pojmy náboženské. K biblickým příběhům přičleněny katechismové poučky a příprava k I. sv. zpovědi a k I. sv. přijímání.

Na středním stupni ve 4. a 5. postupném ročníku

jsou vedoucí učebnicí *Biblické dějiny*, vedle kterých se začíná užívat též *katechismu*, pokud se vyvozují z biblických článků katechismové poučky. Čilý ruch katechetický v nejnovější době se znovu vrací k biblickým dějinám, neboť jimi se klade *první základ* náboženství v dětské srdce. Moderní úsilí o biblické vyučování shrnuje Bergmann v tyto směrnice:

1. Biblické dějiny jsou nepostradatelným učebním prostředkem v náboženské výchově.

2. V methodickém podání poskytují: a) průběh skutečnosti, b) dovolují prožívat děj krok za krokem, c) odhalují mravní pravdy, jimiž se vzdělává, cvičí a sílí mravní charakter křesťanský.

3. Ve výběru biblické látky nechybí žádná část z božského plánu spásy: *Kristus stojí uprostřed*.

4. Forma biblického vyprávění se úzce přimyká na slovo Písma sv., aby tím vlastní slovo Ducha svatého svou životodárnou silou působilo na charakter dětí.

Kdysi sporná otázka, zda má být užito v učebnici slov Písma sv., či dětem přístupné mluvy, je dnes rozřešena: biblické mluvy, pokud tím neutrpí účel vzdělání, jinak ve vzorné mluvě spisovné dětem přístupné. Pro Biblické dějiny byly by vítány příručky Dr J. Miklíka opět vydané a přehlédnuté.

Na *střední škole* je vedoucí knihou *katechismus katolického náboženství*, vedle kterého se užívá též Biblických dějin. Pro závěrečnou čtvrtou třídu byla by jistě vhodná zvláštní učebnice křesťanské životosprávy, neboť žáci tohoto ročníku většinou odcházejí do života, a tu by podobná učebnice měla zvláště důležité ethické poslání, uvážíme-li, že právě v tomto období leží převážná odpovědnost za základní vyladění a formování charakterních znaků budoucích povah žáků.

Katechismus v současnosti změnil od základů svou formu i funkci. Opouští svou známou tradiční formu jako pouhý soubor učiva v otázkách a odpovědích, učební látku člení v themata, a to tak, že předkládá nejdříve učivo v souvislých článcích, které stručně podávají nejdůležitější obsah každé nové látky, návod k aplikaci a posléze otázky a odpovědi, jež nevylučuje, protože mají svoje oprávnění. Kde třeba, připojují se ještě pamětné věty. Ovšem k tomu se přihlíží, aby těchto pamětných vět nebylo mnoho. Götzl navrhuje dvojí pamětní věty: jedny ať znají děti *věcně*, druhé *doslova* a počet těchto druhých stanoví celkem na 40. Správně poznamenává prof. F. Bureš: „Každá doba žádá svůj katechismus. Minuly doby, kdy byl katechismus jen pomůckou k memorování. Dnes má také jinou úlohu: *působit přímo na duši dítěte!* Vedle vydání katechismu pro mládež je žádoucí vydání katechismu pro učitele s methodickými poznámkami.

Tolik jsme chtěli říci, než dojde k stabilisaci náboženských učebnic a jako *dík České katolické Charitě*, a to jak z důvodu *didaktického*, tak i z důvodu *hospodářského*, neboť Charita bude učebnice vydávat.

Prof. ThDr Josef Hronek.

PROHLÁŠENÍ MANŽELSTVÍ ZA NEPLATNÉ A NEZVĚSTNÉHO ZA MRTVA

Nová doba přinesla i různé nové případy, které musí ve své praxi řešit duchovní správa. Požádali jsme odborníka o zpracování takových případů.

Aby církevní manželský soud mohl hladce a bez průtahů vyřizovat žádosti o prohlášení manželství za neplatné, event. nezvěstného za mrtva, jest třeba, aby žádosti byly řádně doloženy.

Uvádíme napřed postup při žádosti o prohlášení manželství za neplatné *propter defectum formae prae-scriptae*.

Katolík - muž nebo žena - uzavřel manželství civilní nebo coram ministro acatholico. Manželství bylo krajským nebo okr. soudem pravoplatně rozloučeno a katolická strana hodlá uzavřít nový sňatek - ovšem po povinném obč. sňatku - v kostele katolickém.

Farní úřad sepíše se stranou po přísaze asi takovouto žádost:

Nejdůstojnější (arci)biskupské konsistoři

▼.....

Přisáhám Bohu všemohoucímu, že o mém manželství uzavřeném s N. N. pouze před úřadem světským (podle obřadu nekatolického) budu vypovídati podle pravdy a podle svého nejlepšího svědomí. Tak mi dopomáhej Bůh a toto svaté evangelium, jehož se rukou svou dotýkám. Amen.

ženich.

nevěsta.

1. Jak se jmenujete (za svobodna)? - Kdy a kde jste se narodil(a)? - Kdy, kde a podle jakého obřadu jste byl(a) pokřtěn(a)? - Kde nyní bydlíte?

2. Jaké bylo vaše náboženské vyznání v době, kdy jste uzavřel(a) sňatek s N. N. před světským úřadem (podle obřadu nekatolického)? - Jaké je vaše náboženské vyznání nyní? - Byl(a) jste tehdy svobodný(á), rozloučený(á) nebo vdovec(a)?

3. Jak se jmenuje váš(e) manžel(ka), s ním jste uzavřel(a) sňatek pouze před úřadem světským (podle obřadu nekatolického)? Kdy a kde se narodil(a)? - Kdy, kde a podle jakého obřadu byl(a) pokřtěn(a)? Kde nyní bydlí?

4. Jaké bylo náboženské vyznání vaší(ho) manželky(a) v době, kdy jste s ní(m) uzavřel(a) sňatek? - Jaké je jeho náboženské vyznání nyní?

5. Měli jste možnost uzavřít sňatek před katolickým knězem? - Proč jste tak neučinil?

6. Kdy a kde jste uzavřeli sňatek před úřadem světským (podle obřadu nekatolického)? - Jak dlouho jste spolu žili - měli děti? Jejich jména, věk a nábož. vyznání? Kde nyní žijí?

7. Kdy a kde bylo ono manželství pravoplatným rozsudkem světského soudu rozloučeno - datum a číslo?

8. Nebylo vaše manželství od církve konsolidováno nebo sanováno?

9. Proč chcete, aby ono vaše manželství bylo také církevně prohlášeno neplatným? Ví váš(e) manžel(ka) o této vaší žádosti a souhlasí s ní?

10. Chcete ještě něco dodat?

V.....dne.....

ženich.

nevěsta.

Podepsaný farní úřad prosí, aby byla prohlášena neplatnost tohoto manželství pro církevní obor.

farář.

Doklady, jež nutno předložit:

1. *Křestní list* snoubence, který žádá prohlášení neplatnosti civilního - nekatolického - manželství. Nej důležitější doklad, že žadatel byl pokřtěn podle obřadu římskokatolického a tedy vázán kanonickou formou.

2. Možno-li, *křestní list osoby, s níž je snoubenec rozloučen*. Bezpodmínečně je nutný tehdy, když snoubenec, žádající prohlášení neplatnosti civilního - nekatolického - sňatku, nebyl vázán kanonickou formou - tedy rodilý nekatolík.

3. *Oddavkový list civilní (nekatolický)*.

4. Pravoplatný *rozsudek státního soudu o rozluce*, jestli snoubenec žádá prohlášení manželství neplatným před uzavřením občanského sňatku. Uzavřeli-li již snoubenci povinný občanský sňatek, není toho dokladu třeba, poněvadž v tom případě se starají o předložení rozsudku o rozluce civilní úřady, před nimiž je sňatek uzavírán; církevní soud rozhoduje pak samostatně nezávisle na státním soudu. Naprosto zbytečno jest zasílat církevnímu soudu jako doklad protokol nového zamýšleného manželství.

Několik příkladů ze soudní praxe:

1. Farní úřad žádá o prohlášení manželství neplatným a o prominutí překážky mixtae confessionis. Po šetření vrací se žádost zpět jako bezpředmětná. Ženich - vyznání čs. uzavřel manželství v československém kostele s nevěstou pokřtěnou podle obřadu církve československé. Manželství státně rozloučené je pro foro ecclesiastico platné a jeden z manželů nemůže uzavřít nové manželství v kostele katolickém, dokud druhý manžel žije.

2. Rozvedený evangelík chce se stát katolíkem, aby mohl uzavřít nový sňatek s katoličkou v katolickém kostele. První sňatek je platný - oba manželé nekatolíci nebyli vázáni kanonickou formou; nezáleží na tom, byl-li sňatek uzavřen pouze občanský nebo coram ministro acatholico. Za života první manželky nemůže uzavřít nový církevní sňatek, i kdyby vstoupil do církve římskokatolické.

3. Rozvedená manželka žádá o prohlášení svého manželství státně rozloučeného za neplatné a odvolává se, že v době uzavírání sňatku byla katoličkou. Šetřením se zjistily tyto skutečnosti: žadatelka byla pokřtěna podle obřadu církve československé, svými pěstouny byla sice na úřadě hlášena do církve římskokatolické, ale pro foro ecclesiastico nebyla fakticky nikdy přijata do církve. Sňatek uzavřela občanský s nekatolíkem. Manželství trvá.

Z uvedeného vyplývá hlavní zásada:

Manželství nekatolíků, kteří nejsou vázáni kanonickou formou, at byla uzavřena kdekoli, považuje církev za platné a nemohou tedy za života druhého manžela uzavřít nový sňatek podle obřadu římskokatolického.

P. JUDr František Jedlička

NA POKRAJI ATOMOVÉHO VĚKU

V usnesení Druhého světového kongresu obránců míru jest také bezpodmínečný zákaz všech druhů atomových zbraní. Atomová energie, užitá ve službách mírových, bude znamenat počátek nového věku. Domníváme se, že nejnovější bádání v oboru přírodních věd bude zajímat čtenáře, zvláště když od dob středoškolských studií už uplynulo několik let.

Snaha o probádání, jak je sestaven svět kolem nás a z čeho se skládá hmota všemožných útvarů od hvězd až po krystaly, zaměstnávala lidstvo jistě již od pradávna. Dokladem toho je nám učení řeckých filosofů-atomistů. Podle jejich názorů, které byly výsledkem pouhých úvah, pokusem nepodložených, je podstatou veškeré hmoty jakási pralátka, která se skládá z velmi malých částic, dále již nedělitelných. Tato nedělitelnost jim vynesla název atomy.

Jsou vsutku nedělitelné? Na tuto otázku i na další, z čeho se skládají atomy, dostalo se nám odpovědi teprve před nedávnem. Nejsmělejší pokusy, fantastické dohady a složité výpočty nám prokázaly, že atom je složitý útvar. V jeho stavbě rozlišujeme dvě hlavní části, vnější a vnitřní.

Vnitřní část atomu se nazývá jádro. V něm, v prostoru velmi nepatrném, je prakticky soustředěna veškerá hmota atomu (hmotou tělesa rozumíme to, nač působí zemská přitažlivost, působící váhu tělesa) a kladný náboj atomu. Každému z 96 dosud známých prvků přísluší různé těžké jádro jeho atomu. Platí tu pravidlo, že se stoupajícím pořadovým číslem prvku v periodické soustavě Mendělejevově stoupá též hmota jádra. Bereme-li hmotu jádra vodíkového, nazvaného proton, za jednotku, pak hmota jádra vzácného plynu helia je rovna 4, to znamená, že jádro helia je čtyřikrát těžší než proton, jádro atomu kyslíku má hmotu 16, jádro atomu uranu, posledního prvku v přírodě se ještě vyskytujícího, má hmotu 238. Hmota v jádře je tak koncentrována, že špendlíková hlavička z hmoty jádra by vážila tolik jako námořní loď.

Vnější část tvoří elektrony, t. j. nejmenší, dále již nedělitelné částice záporné elektriny. Ty jsou mnohem lehčí než jádro (2000krát lehčí než proton, který je ze všech jader nejlehčí), krouží kolem jádra po eliptických až kruhových drahách, přesně zákonitě rozvrstvených, a je jich normálně tolik, kolik kladných

nábojů má jádro. Oba náboje se vzájemně ruší a atom je navenek elektricky neutrální.

Atomy různých prvků se liší od sebe jednak počtem oběžných elektronů, jednak velikostí jádra. Počet elektronů, a tedy i počet kladných nábojů v jádře, souhlasí s pořadovým číslem prvku v Mendělejevově periodické soustavě a nazývá se atomovým číslem. Tak první prvek, vodík, má atomové číslo 1, tedy jeden oběžný elektron, v jádře rovněž jeden kladný náboj. Dalšímu prvku heliu přísluší atomové číslo 2, tedy jeho jádro má dva kladné náboje a kolem něho krouží 2 elektrony. Kyslík o atomovém čísle 8 má jádro o 8 kladných nábojích obklopené 8 obíhajícími elektrony. Údaje o nábojích a jeho atomové hmotě lze snadno vyčíst z Mendělejevovy tabulky.

Podle dosud uvedeného vidíme, že si můžeme atom představit jako zdrobnělou sluneční soustavu (slunce zastupuje jádro, oběžnice pak elektrony) anebo výstižněji tímto modelem: kdyby se jádro atomu zvětšilo až do velikosti špendlíkové hlavičky, pak elektrony budou jako větší tenisové míčky obíhat ve vzdálenosti větší než 100 m od jádra. Ve stavbě jádra jsou pozoruhodné dvě věci, jednak nesmírná prázdnota (obdoba s prázdnotou ve vesmíru) a pak rozměry jádra proti rozměrům elektronů, ač má hmotu několikrát větší než elektrony.

Všimněme si nyní, jak u atomu malá změna množství má za následek změnu kvality. Stačí totiž zmenšit nebo zvětšit náboj a hmotu jádra a tím dostat z jednoho prvku druhý. Tak na příklad ze rtuti lze dostat zlato, když z atomu rtuti ubereme jeden kladný náboj a patřičně zmenšíme jádro. Má tedy jádro při proměně (transmutaci) jednoho atomu v druhý, t. j. jednoho prvku v prvek jiný, velký význam. Pro náš další výklad postačí, uvedeme-li si, že jádro atomu se skládá z protonů a neutronů, které jsou téměř stejně velké jako protony, ale jsou bez elektrického náboje. Protony dodávají jádru kladný náboj, neutrony pak doplňují hmotu protonů na atomovou hmotu. Tak jádro vodíku se skládá z jednoho protonu, jádro helia ze dvou protonů (ty ruší náboj dvou obíhajících elektronů) a dvou neutronů, jádro kyslíku z 8 protonů a 8 neutronů, jádro uranu z 92 protonů a 146 neutronů.

Rozdělení na prvky je dáno počtem protonů v jád-

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLU ČTVRTÉMU

Pohled do velké auly Karolína při slavnostní promoci ThDr h. c. Josefa Plojhara a ThDr h. c. Alexandra Horáka.

Ministr ThDr. Josef Plojhar při promoční řeči.

Povereník ThDr. Alexander Horák promlouvá v Karolinu.

Při slavnostním aktu byli přítomni: rektor Karlovy university prof. Dr. Mukařovský, děkan římskokatolické C. M. bohoslovecké fakulty bratislavské prof. Dr. Višnovský, děkan Husovy bohoslovecké fakulty v Praze prof. Dr. Hník a ostatní děkani fakult. Spectabilis Dr. V. Šanda při projevu.

Při slavnostním uvedení v úřad generálního vikáře litoměřické diecése sloužil Msgr. E. Oliva svou první pontifikální mší sv.

Předseda výboru vlasteneckých kněží hlavního města Prahy prof. P. Osvald Novák blahopřál ministru ThDr. Josefu Plojharovi a odevzdal dar v upomínku.

J. E. nřdp. biskup ThDr Ant. Eltschkner vysvětil dne 23. prosince 1950 v seminárním chrámu Páně sv. Vojtěcha 10 jáhmů na kněze.

Před svým světitelém klečí noví dělníci na vinici Páně.

ře. Počet neutronů v jádře nemění chemických vlastností atomů, zvyšuje jen atomovou hmotu. Máme proto případy, kdy týž prvek (t. j. s týmž počtem protonů v jádře) může mít různou atomovou hmotu. Atomům týčž chemických vlastností, ale různé hmoty (různého počtu neutronů) říkáme isotopy.

Že přeměna jednoho prvku v prvek jiný je možná, nám prokázal objev radioaktivity (roku 1896). Bylo totiž pozorováno nejprve na uranu a pak i na dalších prvcích (jsou to vesměs těžké kovy) na konci Mendělejevovy periodické soustavy, že jejich atomy samovolně vyzařují energii ve formě trojího druhu paprsků a mění se jím v atomy jiných těžkých kovů. Vyzařované paprsky radioaktivními látkami byly nazvány alfa, beta a gamma paprsky. Pro náš další výklad postačí, seznámíme-li se trochu blíže s alfa a beta paprsky. Oboje paprsky jsou hmotné povahy, t. j. oboje paprsky se skládají z hmotných částic. Alfa částice mají atomovou hmotu 4 a nesou dva kladné elementární náboje, čili jsou to heliová jádra, beta částice jsou elektrony, letící bezmála světelnou rychlostí. Vyzáření alfa částice, t. j. dvou protonů a dvou neutronů, atomem radioaktivního prvku má za následek velkou změnu jak v atomovém čísle, které se zmenší o dvě jednotky - ubyly dva protony - tak v atomové hmotě, která se zmenší o čtyři jednotky. Tak na př. plutonium, o němž bude zmínka později (o atomovém čísle 94 a atomové hmotě 239), se přemění vyzářením částice alfa na uran o atomovém čísle 92 a atomové hmotě 235. Vyzáření částice beta čili elektronu - není to ovšem žádný z oběžných elektronů, nýbrž elektron vyltetěší z jádra, kde vznikl rozpadem jednoho neutronu na proton a elektron - neznamená pro svoji nepatrnou hmotu prakticky žádnou změnu v atomové hmotě, ale zvýšení atomového čísla o jednotku, neboť uvedeným rozpadem přibyl v jádře jeden proton. Příklad uvedeme si později.

Radioaktivita je přírodní zjev, při němž se proměny prvků dějí samy sebou. Lidem se po prvé podařilo proměnit jeden prvek v druhý v roce 1919. Tehdy Rutherford ostřeloval atomy dusíku paprsky alfa, které letí rychlostí tisíckrát větší než dělový granát. Z nich však jen každý miliontý měl zásahové podmínky tak příznivé, že se srazil s atomovým jádrem dusíku a vyvolal jeho změnu. Jednak totiž pravděpodobnost, že částice alfa se srazí s atomovým jádrem dusíku, je velmi malá (tataž, že v našem modelu atomu při hození kuličky o velikosti špendlíkové hlavičky do koule o poloměru 100 m zasáhneme cíl stejně veliký uprostřed koule), jednak jest tato částice kladně nabitým jádrem odpuzována (dva stejné náboje se odpuzují). Po srážce s atomovým jádrem dusíku jest jím částice alfa pohlcena, při čemž vzápětí jest vystřelena jiná částice, proton. Jádro atomu dusíku pozbude sice jeden proton o váze 1, získá však částici alfa o váze 4, takže vyjde ze srážky o 3 jednotky těžší, a tedy atomová hmota se zvětší ze 14 na 17. Podobně je tomu i s jeho kladným nábojem v jádře. Před srážkou má

7 elementárních kladných nábojů, srážkou získá 2 a jeden pozbude, takže výsledné jádro má o 1 elementární náboj více než jádro dusíku a patří proto kyslíku. Podařilo se tady Rutherfordovi ozařováním paprsky alfa proměnit dusík atomové váhy 14 v isotop kyslíku o atomové váze 17 a proton. Je velmi důležité zjištění, že protony vyltetující z jádra dusíku přenášejí větší energii než původní částice alfa. To nám říká, že část energie je jaderného původu. Vzniká tu přeměnou hmoty v energii. Když se totiž provede přesná bilance hmoty před srážkou a pak po ní, zjišťuje se, že hmota po srážce je menší a že uvolněná energie a ztráta hmoty odpovídají Einsteinovu vzorci o ekvivalenci hmoty a energie. Podle něho přísluší hmotě v klidu určitá energie, vyjádřená součinem hmoty a čtverce světelné rychlosti (300 000 km za vteř.). Tato energie hmoty je úžasně velká, neboť při přeměně 1 g libovolné hmoty v energii bylo by možno získat energii, která by třeba vydržela pohánět stroj o výkonu 10 000 k. s. skoro 14 dní. (Slunce přemění za každou vteřinu 4 000 000 tun své hmoty v energii, která se vyzařuje slunečními paprsky.)

Vzácnost radioaktivních prvků způsobila, že výsledky transmutací pomocí částic, vysílaných těmito prvky, byly nepatrné, a to jen u lehkých prvků. Proto byly vynalezeny stroje na umělé urychlování nabitých částic: protonu, deuteronu (jádro isotopu vodíku, složené z protonu a neutronu) a částic alfa. Výsledky byly mnohem větší (při nich se podařilo získat isotopy až dosud neznámých prvků a řadu uměle radioaktivních isotopů známých prvků, jichž se užívá v biologii, botanice a lékařství ke studiu látkové výměny i k léčení), ale stále ne ještě zcela uspokojující. Velkou závadou byl kladný náboj bombardujících částic, které byly kladným jádrem bombardovaného prvku odpuzovány. Ale vědcům se podařilo najít v samém jádru velmi účinnou střelu, která nemá elektrický náboj, totiž - nám již známý - neutron.

Při ostřelování různých prvků neutrony nastává několik druhů atomových reakcí. Jednoduchý případ je ten, kdy pohlcený neutron zůstane vězet v zasaženém jádře a zvýší tím atomovou hmotu o jednotku. Ostřelovaný prvek se tak přemění na tvůj těžší isotop. Jestliže na př. obyčejný uran o atomové hmotě 238 pohltí neutron, proměňuje se v atomové jádro prvku v přírodě neznámého, v isotop uranu 239. Poněvadž se v přírodě nenachází, znamená to, že je značně nestálý, je uměle radioaktivní. Vymrštjuje samovolně elektrony, což - jak již víme - znamená přírůstek jednoho kladného náboje v jádře. Z isotopu uranu 239 stane se tak prvek o atomovém čísle 93, zvaný neptunium. (Ten a stejně i další prvky, stojící v Mendělejevově periodické soustavě za uranem - říká se jim transurany - se pro svoji silnou radioaktivnost v přírodě vůbec nevyskytují.) Neptunium je radioaktivní a po vyslání částice beta se mění v prvek s atomovým číslem 94, nazvaný plutonium.

Jinou důležitou reakcí, způsobenou v jádře atomu

neutronem, je štěpení atomového jádra. Při pohlcení neutronu těžkým atomem, na př. uranem 235 nebo plutoniem, vznikne totiž jádro, které se okamžitě rozštěpí na dva téměř stejné úlomky a několik neutronů. Tyto úlomky odletí od sebe nesmírnou rychlostí a představují tak zisk energie. Celková hmota obou úlomků a vymrštěných neutronů je menší než původní hmota uranového jádra a pohlceného neutronu. A právě tento rozdíl hmoty se při štěpení promění v energii podle Einsteinova vzorce. Nejde tedy při štěpení - kterého se využívá v atomových bombách - o úplnou přeměnu hmoty v energii, nýbrž o zužitkování rozdílu hmot před atomovou reakcí a po ní.

Kromě zisku energie je ještě velmi důležité, že z rozbitého jádra vyletí dva nebo i více neutronů. Ty při menším množství bombardované látky mohou vyletět ven, aniž by narazily na nějaké další jádro. Teprve při větším „kritickém“ množství látky se zvyšuje pravděpodobnost zasažení dalšího jádra a jeho rozbití. Z nově zasažených jader vypadnou opět neutrony a ty zase rozbíjejí další jádra, čímž vznikne lavinovitě štěpení ve velmi krátké době, které vede k výbuchu (atomová bomba). Je-li mírně vhodnými látkami, které pohlcují nadbytečné neutrony, je možno ovládat uvolňování atomové energie tak, že se jí dají pohánět motory (uranové pece).

K plnění atomových bomb užívá se patrně čistého

uranu 235 a neptunia. Výbuch může nastat účinkem libovolného neutronu, je-li výbušniny tolik, že dosahuje kritické velikosti. Hlavní tajemství atomové bomby je asi v tom, jak spojit dva nebo tři kusy o menší velikosti než kritické v jeden kus kritické velikosti v dostatečně krátkém čase.

V uranových pecích užívá se k získání energie přírodního uranu, v němž je 99,3 % uranu 238 a 0,7 % uranu 235. Jediný neutron pec „zapálí“. Nastává tu dvojitý proces. Jednak transmutace uranu 238 v plutonium, jednak uran 235 se lavinovitě štěpí. Vznikne-li tak při štěpení uranu 235 více neutronů, než je pohlceno uranem 238, pec vyvíjí tepelnou energii.

Jestliže atomové bomby jsou založeny na štěpení jader těžkých prvků, pak ve vodíkové bombě jde patrně o pochod zcela opačný, totiž o slučování čtyř jader vodíkových v jádra helia. Uvolněná energie je v tomto případě enormně veliká.

Dnes po uvolnění atomové energie můžeme se tázat, jaký vliv na dějiny lidstva bude mít atomové jádro. Lidstvo má před sebou skvělé možnosti přetvořit uvědoměle společenskou skutečnost v nové vyšší formy zřízení, uskutečnit do nedávna ještě fantastické ideály vědecké a technické. Proč by tedy měli lidé válčit a ničit to, co dosud vytvořili, když nyní po uvolnění atomové energie mohou vytvořit právě zázraky vědy a techniky?

Prof. RNDr. Josef Kašpar

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

BOHUSLAV BALBÍN, KNĚZ-BUDITEL

Balbínové, jinak Škornicové z Vorličné, se připomínají již v XV. století jako starousedlíci v Hradci Králové. Předposlednímu potomku, Lukášovi, purkrabímu pardubického hradu, který jej v letech 1618 a 1619 proti stavům hájil a uhájil, narodil se 3. prosince 1621 v Hradci Králové syn Bohuslav Ludvík, který byl posledním a přitom nejslavnějším a nejzasloužilejším potomkem svého rodu. Jeho křestním kmotrem byl vévoda Albrecht z Valdštejna. Jeho matka, Zuzanka Vodičková, po mužově smrti 1622 prodala zděděný dům jezuitům na stavbu koleje a odstěhovala se do Častolovic, kde dost nuzně žila, štědře podporována pány Mikulášem ze Schönfeldtu a Otou z Oppersdorfu. Prvního vychování se malému Bohuslavovi dostalo doma u matky a znamenité babičky Doroty Vilémovské z Petrovic. Již v mládí projevoval neobyčejné schopnosti a význačnou zálibu pro dějepisné vyprávění. Hájkovu kroniku přečetl několikrát, ještě dříve než mu bylo sedm let. V r. 1631 byl poslán na gymnasium do Broumova, odkud odešel do Jičína do koleje svého kmotra Valdštejna, po jehož smrti pokračoval ve studiích v Praze a posléze v Olomouci v je-

suitské koleji, jejíž prefekt P. Mikuláš Lancicius nebolí Zrczycki rozdmýchal v Balbínovi lásku k jezuitskému řádu, začož mu byl Balbín po celý život vděčný. O prázdninách býval v Častolovicích u pana Oty z Oppersdorfu, který ho na svých loveckých toulkách seznamoval s přírodou a vzbudil v něm lásku k ní.

Po noviciátě v Brně a Kladsku věnoval se studiu filosofie, jež ukončil v klimentské koleji 1642. Jeho dějezpysné záliby definitivně zaměřila cesta po Čechách, kterou podnikl jako průvodce visitátora řádu Španěla P. Rodr. Arriagy, při níž nashromáždil hojně dějepisného materiálu. Pak vyučoval několik let na řádových školách, až konečně studuje bohosloví. Jako bohoslovec se aktivně účastní obrany Prahy proti Švédům 1648. Kněžské svěcení obdržel 1650 spolu s hodností magistra filosofie. Od té doby se datuje neúnavná, záměrná jeho činnost k větší slávě Boží, k povznesení mravnosti a k záchraně českého jazyka. Nejprve byl poslán do duchovní správy v Rychnově a Žamberce, ale poněvadž se mu za tu dobu podařilo získat Církvi jenom asi 1500 duší, rozhodli jeho představení, že se lépe hodí pro povolání učitelské. Toto roz-

hodnutí bylo moudré, ježto Balbín Inul k tomuto zaměření a dosáhl během svého třináctiletého působení v Kladsku, v Praze, Jindřichově Hradci, Brně, Krumlově a Jičíně neobyčejně zdárných výsledků u svých svěřenců ve prospěch Církve a vlasti. Byl neúnavný. Všeho volného času, který mu zbýval po splnění učitelských povinností, užíval k pilnému sbírání listinného materiálu, který byl důležitý pro dějiny českého národa a české řeči. V této snaze našel si znamenitého pomocníka v osobě Tomáše Pešiny z Čechorodu, který si, aby se Balbínova práce netříštila, za předmět svého bádání zvolil Moravu. Důkazem jeho kněžského gentlemanství je, že se nevyhýbal ani stykům s jinověrci, pokud poctivě pracovali na povznesení národa. Příkladem toho je Pavel Stránský ze Zhoře, jehož spisu „*Respublica Bojema*“ si velmi vážil a často jej citoval. Styk s ním mu prostředkoval lékař Marcus Marci, k němuž ho poutala osobní vděčnost, protože ho vyléčil z těžké nemoci.

Jeho nesmlouvavé vlastenectví mu způsobilo vážné nesnáze při vydání *Epitome rerum Bohemicarum*. Spis schválila obojí censura, církevní i státní, ale když byl spis už částečně vytištěn, zakázal jeho vydání 1670 nejvyšší pražský purkrabí Bern. Ignác hrabě z Martinic z důvodů osobní msty pod záminkou domnělých závad politických, národních a dynastických. Spis byl proto poslán k prozkoumání generálovi řádu do Říma a císaři Leopoldovi I. do Vídně a jeho autor do vyhnanství do Klatov. Ale protože všechno je k prospěchu těm, kdo milují Boha, využil Balbín těchto nedobrovolných prázdnin, a k radosti svých přátel, zvláště Tomáše Pešiny, napsal svou slavnou Obranu jazyka českého. Útrapy této nevlídné doby, kdy mu bylo strádat nemocemi a trpět pro své národní přesvědčení, statečně snášel, jen si v listě příteli postěžoval, že „si nenavykl lživě psát a pravdu nesmí“. Ale Bůh svému vzornému knězi přispěl ku pomoci: jeho bývalí žáci se ho horlivě ujali a mezi nimi nejvíce mu svou intervencí pomohl prezident apelačního soudu František Oldřich hrabě Vchynský. Řím neobjevil ve spise nic závadného a Vídeň ústy učeného Petra Lambecia, císařského knihovníka, pronesla o něm dokonce pochvalnou kritiku s dodatkem, aby byl co nejdříve vydán, což se stalo r. 1677. Balbín, který se byl zatím přestěhoval z Klatov do Opavy, vrátil se do Prahy, odkud se již nevzdálil, nepřetržitě pracuje na vydávání svých spisů. Roku 1683 byl raněn mrtvicí, ale nevzdal se; přemáhal svou nemoc statečným duchem, z něhož vytrysklo jeho heslo: „*In silentio et spe fortitudo mea*“, pro něho tak významné, a dále tvořil diktuje písaři výsledky svého bádání, až konečně zemřel 28. listopadu 1688, odkázav všechn svůj majetek, který vytěžil z literární činnosti, pražské studentské knihovně.

Balbínovo působení spadá do doby, jež v našich zemích znamená obnovování celistvosti mystického těla Kristova. Nicméně byla to doba, jež bezohlednou germanisací vážně ohrožovala budoucnost českého jazyka, a tím českého národa. Zůstává nepopíratelnou

slávou Církve, že její kněz se obrací proti tomuto téměř smrtelnému nebezpečí a spisuje svou slavnou obranu, nadepsanou původně *De regni Bohemiae felici quondam, nunc calamitosa statu, ac praecipue de Bohemiae seu Slavicae linguae in Bohemia autoritate, deque eius abolendae noxiis consiliis aliisque rebus huc spectantibus brevis et accurata tractatio. Ad clariss. virum T. Cz.* (t. j. Tomáš z Čechorodu). Známkou strachu vídeňských kruhů je skutečnost, že mohlo být vydáno po více než sto letech r. 1775 pod titulem *Disertatio apologetica pro lingua Slavonica precipue Bohemica*, a to ještě pod policejním dohledem. Jak mohutnou syntesou je Balbínův svatý Václav, hrdina na válečném koni, jako symbol národní i náboženské víry, symbol vzpružující prvky víry i národního uvědomění! Toto vlastenectví Balbínovo, posvěcené a oduševnělé mystickou důvěrou v účinnou pomoc svěťce Václava, jest hnáno nejúčinnější silou: *mesianismem*. To po stránce náboženské.

Po stránce historické založil Balbín svou obranu po výtce historicky; ježto má obšírné znalosti, pokud jde o dějiny české, a vedle toho hluboké vzdělání literární, dokazuje na příkladech, kdy se veřejně užívalo češtiny a jaké úctě se těšila; líčí, jakým útokům byl jazyk český vystaven v různých dobách a jak je odrazil. Dokazuje zlou vůli nepřátel českého národa, aby vyhladili český jazyk. Na pranýř staví zlomené patolízalské charaktery, jež za nějaké místočko u dvora, za vlídný úsměv držitelů moci zaprodávají svůj jazyk. Statečně odhaluje záměry vídeňské vlády pod záminkou vzpoury a státní nespolehlivosti oslabit a ještě lépe vyhubit český národ. Jako prozíravý politik ukazuje na osudu Slovanů, žijících kdysi mezi Němci a postupně poněmčených a vyhubených, jaký osud musí čekat český národ, nebude-li na stráž a nezachrání-li svůj jazyk. Jeho vlastenectví mu propůjčuje výmluvnost vpravdě ciceronovskou, jehož se na několika místech dovolává. Aby podepřel své vývody, předvádí čtenáři jiné vzdělané národy, jak hrdě a uvědoměle se hlásí k svému jazyku a národu. Pro neobyčejně bohatý materiál a důvody se stala Balbínova obrana vzorem pro ostatní obrany, jsou to zejména: starobylost slovanského jazyka, jeho územní rozsáhlost, schopnost učit se snadno jiným jazykům, ježto ve slovanských jazycích jsou všechny hlásky, snadné odvozování od kořenů, zvláště pak pevné Balbínovo uvědomění příbuznosti všech Slovanů; tyto všechny vývody přecházejí s obměnami do všech ostatních pozdějších obran: Hankeovy, Thámovy, Rulíkovy, do spisů Vydrových.

Z ostatních spisů Balbínových, které tvoří úctyhodnou knihovnu, uveďme tři monografie poutních míst mariánských *Diva Vartensis*, *Diva Turzanensis*, *Diva S. Montis*, neboť byl vroucím ctitelem Panny Marie, které byl v mládí obětován v Krupce a ve Staré Boleslavi díkem za to, že byl uzdraven z četných nemocí.

Životním a také nejobširnějším dílem Balbínovým jsou *Miscellanea historica regni Bohemiae*, jež začala

postupně vycházet r. 1679. Dílo bylo velkoryse založeno a rozvrženo na dvě dekády, ale za jeho života vyšlo jenom prvních osm knih první dekády: *I. Liber naturalis*, *II. popularis*, *III. chorographicus*, *IV. hagiographicus* neboli *Bohemia sancta*, *V. parochialis* neboli *saserdotalis*, *VI. episcopalis*, *VII. regalis*, *VIII. epistolaris*; z druhé dekády byly vydány dvě knihy obírající se rodopisem české šlechty. Zbývající knihy tohoto díla měly stejný osud jako jeho obrana: byly vydány za sto let po Balbínově smrti, a to najednou dvěma badateli, augustiniánem P. Candidem a S. Theresia a Ungarem, pod názvem *Bohemia docta* v letech 1776 až 1780. Toto dílo je takřka návodem k literárně historickému bádání v té době a podrobně

je probírají Piter, Pelcl, Durych, Dobrovský, Voigt, Procházka. - „Všichni naši literární historikové probuzenští navazují na Balbína, opravují a doplňují jej,“ praví Vlček.

Český národ je tomuto ušlechtilému knězi-vlastenci a badateli zavázán trvalou vděčností, že v našich vlastech pomáhal rozněcovat světlo pravé víry a zároveň udržovat víru v zachování národní existence: aby jednotlivci žili na věky, aby národ žil v čase. Bylo by ušlechtilým důkazem této vděčnosti, kdyby jeho památka byla oživena v nynější době důkladnou moderně pojatou monografií tohoto muže a jeho díla, jež zůstává vzorem práce všem katolickým kněžím.

J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

ŘÍM

Na přání širokých vrstev věřících bude zahájen informační proces k blahoslavení mnichovského kněze P. Ruperta Mayera. P. Mayer, neohrožený kazatel, byl mnohokrát během nacistického režimu zatčen a dlouhý čas strávil v koncentračních táborech. Zemřel v roce 1945.

V podzemních chodbách a prostorách basiliky sv. Petra v Římě byly již delší dobu prováděny významné archeologické průzkumy. Bylo pátráno zejména po hrobce apoštola sv. Petra, prvního římského biskupa. Jak bylo na sklonku roku oznámeno z odpovědných církevních míst, neminuly se tyto výzkumy úspěchem. Byla skutečně nalezena a identifikována hrobka sv. Petra. Na jedné straně hrobky byl nalezen zbytek lidských kostí, o nichž nelze bezpečně určit, zda představují pozůstatky apoštola sv. Petra. Celý nález je předmětem dalšího bedlivého zkoumání a sděluje se, že vbrzku budou oznámeny další podrobnosti o postupu minulých i současných prací.

VATIKÁN

Vatikánský orgán L'Osservatore Romano před nedávnem oznámil, že se soudy ve Spojených státech severoamerických „cele postavily za úplné posvěštění škol a zakázaly organizování náboženských kursů na školách, byť i mimo normální vyučování“! Nepomáhají ani intervence rodičů. Stát také není ochoten poskytovat na toto vyučování nějakou podporu, přý proto, že by škola, kde se vyučuje náboženství, „nepředstavovala pravou demokratickou tradici americké kultury“.

L'Osservatore se snaží americké státníky a soudce všelijak omlouvat a pokorně se dožaduje, zda by nešlo alespoň spojit vyučování náboženství pro všechny církve a vybrat za předmět vyučování ty zásady, které „jsou společné všem náboženstvím“.

MAĎARSKO

Chrámové zvony zvonily v Maďarsku po patnáct minut jako výraz díkůvzdání za vyhlášení dogma o Nanebevzetí Panny Marie.

Na sklonku roku se konala v szolnocké župě v Maďarsku konference katolických duchovních. Ve schválené resoluci se m. j.

praví: „Budeme přesvědčovat katolické věřící, že válce lze zabránit jednotou stamilionů lidí ve světě.“

V szolnocké župě v Maďarsku skončila 22. prosince konference katolických duchovních - obránců míru. Konference jednomyslně přijala resoluci, ve které se praví m. j.: Usnesení II. světového kongresu obránců míru ukazují cestu, kterou musejí jít všichni čestní pracující celého světa a s nimi i všichni duchovní a katoličtí věřící.

Právě vyšlé první číslo nově založeného maďarského listu „A Kereszt“ („Kříž“), který bude dvakrát v týdnu vycházet jako orgán Mírového sdružení katolických duchovních, je cele zaměřeno na službu mírovému hnutí a na udržení světového míru. Ve shodě se stále rostoucími mírovými snahami všeho maďarského lidu připojují se nyní k tomuto ušlechtilému poslání i lidé věrní katoličtí kněží. List uveřejňuje mírová prohlášení katolických duchovních Józsefa Mihácziho, Dr Ference Badyho a Alfonze Czikbánfalviho, a dále stať apoštolského prefekta László Lombosa, který žil dlouhý čas v Číně a zabývá se rovněž mírovou otázkou.

POLSKO

Za přítomnosti členů polské hierarchie vysvětil biskup Kubina nově postavenou katedrálu v Czénstochowé, která byla zničena za války Němci. Katedrála v Czénstochowé je největší katedrálou v Polsku a každým rokem je navštěvována polskými věřícími, aby vzdali hold Panně Marii. Stavba původní czénstochowské katedrály byla zahájena roku 1900, plných 25 let před zřízením episkopátu.

RUMUNSKO

Rumunský katolický akční výbor, v jehož čele stojí P. Andrej Agotha, přivítal rozhodnutí rumunského Národního shromáždění, kterým byl schválen zákon na obranu míru. V dopise katolického akčního výboru se m. j. praví: „Rumunští duchovní a věřící projevují bezvýhradný souhlas s ušlechtilou věcí obrany míru. Katoličtí kněží a věřící se plně připojují k usnesení varšavského mírového kongresu a schvalují zákon na obranu míru, přijatý velkým Nár. shromážděním Rumunské lidové republiky.“

NDR

Jak oznámil berlínský list „Tägliche Rundschau“, poskytuje vláda Německé demokratické republiky církvi ročně příspěvek ve výši 20—25 milionů marek. V posledních letech byla na území Německé demokratické republiky opravena celá řada za války zničených kostelů. Církev dostává příspěvky též ze zemských rozpočtů.

Nedlouho před vánocemi zemřel berlínský biskup kardinál von Preysing.

ŠVÉDSKO

Švédský biskup Nelson, který je jedním z mála římskokatolických církevních hodnostářů v severských zemích, navštívil na podzim Británii, kde se zúčastnil porady britských církevních představitelů. V rozhovoru se zástupci tisku pohovořil o poměrech ve své vlasti, jmenovitě o životních podmínkách církve. Z jeho náčrtu požadavků, za které musí švédští katolíci bojovat, vysvítá, že ve Švédsku, tak jako ve většině ostatních západních zemí, nelze hovořit o svobodě svědomí a vyznání. Biskup Nelson, který je apoštolským vikářem ve Švédsku, vyznačil za jeden z hlavních požadavků švédských katolíků přání, aby katolické děti nemusely ve školách navštěvovat hodiny lutheránského náboženství. Dále žádají, aby dvojice katolických snoubenců nemusely být oddávány protestantskými pastory. Již samy tyto požadavky dobře ukazují, že by bylo přehnaným optimismem hovořit o svobodě vyznání a svědomí ve Švédsku, protože tato svoboda tam neexistuje.

ITALIE

V Římě se v těchto dnech sešel Italský výbor míru, který projednal a přijal řadu závažných rozhodnutí, jež budou podnětem pro nové rozmahy mírového hnutí v Itálii. Na zasedání byla přijata resoluce o vytvoření Národní rady míru, složené z delegátů varšavského II. světového kongresu obránců míru, z členů Italského výboru obránců míru, ze zástupců lidových organizací a významných osobností. Zasedání pověřilo zvláštní komisi, aby

prostudovala nejvhodnější formy, jak navázat styk se všemi organizacemi, které chtějí spolupracovat s Národní radou míru. Druhá resoluce, přijatá na zasedání Italského výboru obránců míru, žádá vydání zákona proti válečné propagandě. Ve třetí resoluci bylo přijato rozhodnutí o zaslání dopisu všem duchovním v Itálii. V dopise budou vysvětleny cíle Národní rady míru a nutnost zapojení katolických duchovních do mírového hnutí.

KOREA

Americký katolický misionář George Carroll potvrdil vlastním zjištěním zprávy o ukrutnostech, které páchali Jihokorejci na zajatcích a vězňích v městě Seulu, pokud bylo toto město v moci Američanů. Přiznal, že vězňové, vesměs osoby obviněné z vlasteneckého citění, byli živeni jediné nevařeným zrním a i toho bylo málo. Ve vězení byl též velký počet žen a dětí. Několik dětí se narodilo přímo ve věznici. Carrollova slova jsou zvláště zajímavá proto, že sám je kaplanem u amerických intervenčních armád v Koreji.

Osmá americká armáda zavlékla při svém ústupu ze Seulu velký počet seulských občanů na jih. Je mezi nimi též 800 vedoucích představitelů křesťanských církví v korejském hlavním městě Seulu, z toho 135 katolíků, mezi nimiž je skoro deset kněží.

Vedle mnoha jiných kostelů zničili američtí letci v Koreji také katolický chrám v korejském městě Fenjanu, které bylo hlavním městem Korejské lidové republiky.

TIBET

Již po týdny a měsíce postupuje čínská lidová armáda Tibetem, osvobozujíc z feudálních okovů tuto horskou zemi. Ve chvíli, kdy čínská lidová armáda vstoupila do Tibetu, nebyl na jeho území jediný katolický kněz. Jedině na čínsko-tibetských hranicích bylo několik osamělých katolických kolonií, ale i ty byly na popud buddhistických fanatických lamů zničeny. Postupující lidová armáda přináší tibetskému lidu nejen svobodu sociální, ale i svobodu náboženskou.

NÁŠ ZÁPISNÍK

REKOLEKCE

Dne 6. února t. r. se koná odpoledne o 4. hodině rekolekce duchovenstva v chrámu sv. Ignáce v Praze II, Karlovo nám. Rekolekční promluvu má vdp. P. Dominik Jirků OFM. Po odpolední pobožnosti příležitost k sv. zpovědi.

SVĚCENÍ KNĚŽSTVA

V sobotu před svátky vánočními byli J. E. njdp. biskupem ThDr Ant. Eltschknerem vysvěceni na kněze vlpp.: Vladimír Benda z Chrutenic, Karel Dušek z Prahy-Nuslí, Lubomír Huf z Rohatce, Miroslav Vágner z Dolní Smržovky, Miroslav Vlček z Kladna, František Žák z Prahy VII, Alois Hakeš z Krásné Horky, Jan Hallang z Jihlavy, Emil Pristupný z Trenčína a Josef Škop ze Smidar. Svěcení se udělovalo v seminárním kostele sv. Vojtěcha v Praze-Dejvicích. Dne 29. prosince byl ještě vysvěcen na kněze jako jedenáctý vlpp. Gustav Čejka z Prahy XI. Svěcení mu udělil J. E. njdp. biskup ThDr Ant. Eltschkner v chrámu Páně na Žižkově.

PRAŽŠTÍ TUNELÁŘI UCTILI SV. BARBORU

V Praze vyrůstá jedna z největších mírových staveb naší republiky. Na nový most pod letenskou plání má navázat tunel, ústící u velkých sportovních letenských stadionů. Dělnictvo, zaměstnané budováním tohoto tunelu pod Letnou, přišlo dne 4. prosince uctít do kostela sv. Antonína svoji patronku sv. Barboru.

Místní farář v krátkém proslovu zdůraznil velikost mírového budovatelského úsilí naší vlády, kterého je letenská stavba krásným příkladem. Tuneláři mohou být hrdi, že uskutečňují stavbu, o které se již mluvilo snad desetiletí, ale teprve naše doba a naše vláda ji uskutečňuje. Je také velmi potěšitelné, že právě přední dělníci velké stavby republiky nezapomínají i na své duchovní potřeby, a přicházejí do kostela, aby zde načerpali i duchovní sílu pro svoji budovatelskou práci. Při mši svaté uspořádali tuneláři sbírku ve prospěch Fondu obránců míru, aby tak ještě lépe potvrdili snahu sloužit prospěchu a užitku všech.

O VYŠŠÍ POLITICKÉ VZDĚLÁNÍ KNĚŽÍ

K početným gratulantům, kteří blahopřáli k akademické poctě, již udělila Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta ministru ThDr. J. Plojharovi, připojili se také duchovní Pražského kraje, kteří ústy svého předsedy prof. P. O. Nováka v Kněžském domě poděkovali ministru ThDr. J. Plojharovi za to, s jakou vážností a odpovědností přispěl ke konsolidaci církevních poměrů u nás, a za to, že se i ve jménu českých kněží postavil do boje za světový mír.

V odpovědi ministr ThDr. J. Plojhar zdůraznil, že vysoké vyznamenání rozhodně nepřijal osobně, ale kolektivně. Naše práce, pravil, nebyla vždy lehká, ale od počátku jsme měli klidné svědomí, neboť jsme si svou cestu dobře uvážili, a také proto, že máme ke své práci vřelý, lidský i politický postoj. Některým spolubratrům není dosud vše jasné, což vysvětluje z nedostatku politického vzdělání. A proto vítám, že na fakultě se dostane našim budoucím spolubratrům v tomto směru patřičného vzdělání. Vždyť dnes politiku dělá lid, a protože k lidu patří i kněz, musí i ten mít pochopení a znalosti politické, aby splnil své velké poslání.

KATOLIČTÍ KNĚŽÍ PRO MÍR A BUDOVÁNÍ

Dne 16. prosince 1950 se sešli v Rakovníku kněží okresu k poradě. Po zahájení promluvil Dr. Josef Šmíd, administrátor ve Hředlích, který zdůraznil, že je povinností všech katolických kněží, aby nejen sami všichni stáli v řadách obránců míru, ale také pro mír pracovali a pro myšlenku míru lid získávali. Navrhl, aby byla odhlasována a odeslána resoluce, v níž se odsuzuje válka a slibuje podpora obráncům míru.

Mírové hnutí a zakládání výborů obránců míru ve městech i na vesnicích se velmi rozmáhá. Okresní výbor ve Slaném byl nedávno ustaven; předsedou je první úderník závodu ČKD Jana Švermy J. Novák. Ve výboru zasedá i farář dp. F. Dražil z Vraného.

V Jihlavě byla krajská konference římskokatolických kněží. Pětapadesát duchovních z celého kraje za předsednictví faráře P. J. Hlaváče z Kostelní Myslové přijalo mírovou resoluci, která byla odeslána prezidentu republiky Klementu Gottwaldovi a Čs. výboru obránců míru.

V přijaté resoluci se praví m. j.: My, duchovní římskokatolické církve, shromáždění na krajské konferenci kněží v Jihlavě, prohlašujeme, že se stavíme plně po bok obránců světového míru a v duchu listopadového varšavského kongresu, který se stal mocnou vzpruhou pro posílení myšlenky světového míru.

V zasedací síni ÚNV v Brně se konala pracovní mírová konference římskokatolických kněží města Brna a okresu Brno-venkov. Sekretář biskupské konsistoře P. Josef Kristek o poměru římskokatolických kněží k mírovému hnutí pravil, že jedině v míru je možno tvořit hodnoty, které činí lidský život krásným a šťastným.

Z konference v Blovicích nám hlásí: Římskokatoličtí duchovní okresu blovického na poradě v Blovicích dne 21. prosince konané jednohlasně se rozhodují připojit se k resoluci, která byla odhlasována na pražské mírové konferenci římskokatolických kněží. Svou prací chtějí podporovat každé poctivé snažení o dosažení trvalého míru a bratrského soužití nejen v našem národě, ale také v celém světě mezi národy, aby pracující člověk mohl v klidu užívat ovoce své práce, tak jako je to obsaženo v zásadním učení katolické církve a požadavkem spravedlnosti.

Podobně se usnesla i konference kněží okresu plaského a v jiných místech.

PASTÝŘSKÝ LIST PŘEDSTAVITELŮ KATOLICKÉ CÍRKVE NA SLOVENSKU

Římskokatoličtí duchovní - kapit. a gen. vikáři na Slovensku - vydali před vánočními svátky pastýřský list, v němž jménem katolických věřících na Slovensku se hlásí k velké myšlence světového míru. V pastýřském listě m. j. praví: „Ještě nedávno jsme prožili hrůzy druhé světové války. Její stopy nejsou dosud zahlazeny a již opět váleční štváči mluví o třetí válce. Moderní válka se zbraněmi hromadného vraždění a ničení by přeměnila naše krásné kraje na hromadu trosek a velký hřbitov. Naším heslem proto je: Nikdy již válku! Na odvrácení válečného zla musíme podniknout všechno, co je v našich silách.“ V pastýřském listě žehnají slovenští duch. pastýři práci slovenského lidu.

PASTÝŘSKÝ LIST SPIŠSKÉHO KAPITULNÍHO VIKÁŘE

Kapitulní vikář spišské kapituly O. Scheffer, zvolený podle obvyklých církevních předpisů na základě kánonu 429 par. 3, vydal pastýřský list, ve kterém promlouvá ke kněžstvu a věřícím o poměru občana ke státu. Navazuje na slova apoštola: Každá duše nechť je poddána vrchnostem, neboť není vrchnosti, leč od Boha, a ty, které jsou, od Boha jsou (Řím. 13, 1) a nabádá všechny, kdož tento pastýřský list budou slyšet, k aktivní práci na budování našeho státu.

Vikář spišské kapituly se pak vrací k poslání člověka na zemi. Říká: „Budeme usilovat o to, aby se uskutečnilo velké učení Kristovo o vybudování takového stavu na zemi, který by byl hodný důstojnosti Kristem vykoupeného člověka. Jsem pevně přesvědčen, že s Boží pomocí a za přispění všech oltářních bratří a věřících otevrou se nám brány do radostnější, lepší a šťastnější budoucnosti.“

DOBÝ POMĚR K PRACUJÍCÍMU LIDU

Dp. Lilák ve Starém Sedle nabídl zaměstnancům ČSST, kteří mají nouzi o byty, polovinu farní budovy (5 místností) k obývání jako byt. Po případě je dává k dispozici pro pensisty z měst, aby uvolnili byty pro pracující, kteří musí dojíždět do práce.

Dp. Baštár, administrátor ve Stráži, který administruje také děkanství v Boru u Tachova, pronajme budovu děkanství pracujícím rodinám.

Dp. administrátor v Srbech na Horšovotýnskú P. Bohumil Barták nabídl předsedovi MNV, že pomůže při zřízení dvou nových studní v obci. Denně bylo vidět dp. adm. Bartáka v pracovním oděvu, jak pomáhá budovat nové studně a svou prací přispívá na zlepšení zdravotního stavu a vzhledu obce. Mimo této práce odpracoval několikadenní brigádu při sklizni brambor a i jinak je radou i skutkem nápomocen v obci.

KNĚZ PŘEDSEDOU MNV

Kněz, který jde s lidem, může pro jeho blaho mnoho vykonat. Ukazuje nám to případ dp. faráře Hlaváče, kterého si zvolili v Kostelní Myslové u Třešti předsedou místního národního výboru. V lidové správě pracuje již od roku 1945 jako místopředseda národního výboru. Avšak při reorganizaci národních výborů projevila mu převážná většina obce důvěru a zvolila si ho předsedou.

ROZPOČET HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

pamatuje v roce 1951 na potřeby církví a náboženských společností a na vyučování náboženství na školách částkou 49,750.000 Kčs. Kromě toho připadá na investice církví, na opravy kostelů a pod. 17,500.000 Kčs.

HLÍDKA UČITELŮ NÁBOŽENSTVÍ

II.

OSOBNOST A ŠKOLA

V poslední naší hlídce jsme pojednali o úkolech náboženského vyučování. Každý pochopí, že nelze jenom znát úkol, ale je nad jiné důležité vědět, kdo a jak tento úkol plní.

Působistém učitele náboženství jest škola, kde učitel přichází se žáky do bezprostředního styku. Ovšemže i mimo školu jest v první řadě žactvem samým život katechety sledován a z toho vyplývá nezbytný požadavek *naprosto bezúhonného života* vyučujícího. Slova povzbuzují, příklady táhnou! Učitel náboženství potřebuje více jak kdo jiný, aby jej jeho svěřenci měli v úctě, ba co více, aby ho srdečně milovali. Proto musí učitel náboženství žactvu:

1. imponovat všestrannou převahou ducha. Rozuměj tomu tak, že vždy musíš znát více a vědět více nežli vydáš, ale nestravovat sám sebe zcela a úplně. Není správné řídit se tvrzením, že svíce, dávajíc světlo, sama sebe stravuje. To by znamenalo zánik a ne život. Převyšovat své okolí a stát se hodným Kristových slov: „Kdo vás slyší, mne slyší...“ (Luk. 10, 16), musí být snahou učitelovou, i když ona slova platila o kněžích. Převyšování svého okolí se projevuje;

2. po stránce všeobecného vědění, tedy rozumově. Proto nauč se stálému sebevzdělávání. Stále a stále doplňuj své vědomosti. Osvojí-li si učitel náboženství dokonale látku, kterou v té které třídě přednáší a ovládne každou situaci (jmenovitě ve vyšších třídách střední školy) při dotazech, a když může po stránce mravní „sám sebe prosazovat jako vzor“ (Tit. 2, 7), ve všem a vždy, bude učitelem, který jest pro svoji působnost ve škole dobře na svém místě. Dovede-li pak toto vše doplniti i

3. výchovnou láskou, která jest patrna všem, která není mazlivá, která nefavorisuje, která ale není ani dobrácká, ani slabošská, ale jest „vonná růže stolistá“ (1, Kor. 4-7), přesazená ze srdce božského Přítele dítek, bude onou osobností, která bude žactvu opravdu svítit zářným příkladem. Lásku jest ovšem třeba stále a stále rozněcovat, denně nanášet sobě i žactvu nové pohnutky, třeba i vzpomínkami osob i zážitků příjemných chápaní dítek. To bude klíč k srdcím dětí, které se kolem svého učitele náboženství soustřeďují.

4. Škola. Jsou tři stupně našich škol, kam vkročí učitel náboženství, i když povětšinou jest výuka náboženství laikům svěřována jen na školách národních a středních nižšího stupně. Učitel náboženství, jehož náš řád postavil v lidově demokratickém zřízení na značně vyšší stupeň v učitelském sboru, musí ovšem dokonale ovládat všechny školní předpisy a zákony, jmenovitě ony, které se týkají jeho působení. Nikdy mu nebude na škodu, bude-li vědět více nežli méně. Vyučování náboženství jest vlastně úpravou platů učitelů náboženství vřazeno do vyučovacích předmětů, neboť nemáme zájmu na tom, aby učitel náboženství, třeba bez vlastního zavinění, zahálel. Proto i úprava rozvrhu se musí dít v naprosté shodě, a to tak, aby vyučující byl plně využit a tak si za poctivou, ale skutečnou práci zasloužil svého platu! Že musí učitel náboženství

5. žít v naprosté shodě se všemi školskými činiteli, jest naprosto a samozřejmým příkazem. Sem patří celý učitelský sbor té které školy, církevní tajemník ONV, okresní školní inspektor a duchovní správce. Tito spolu s učitelem náboženství tvoří onen pracovní kolektiv, který má národu a státu dát mládež novou - nového člověka v novém řádu!

Posláním učitele náboženství tedy jest naučiti v místě jeho působistě své svěřence znát základ, to jest úhelný kámen náboženského vzdělání, Ježíše Krista! „Všechno stojí v něm“ (Kol. 1, 17), a proto v příští kapitole budeme mluvit o náboženském učivu a jeho praktickém podávání. J. P.

Vládní nařízení z 14. července 1950

(pokračování z minulého čísla.)

§ 8.

Přespočetné hodiny a odměny.

Směrnice pro honorování přespočetných hodin a poskytování odměn stanoví Státní úřad pro věci církevní v dohodě s ministerstvy financí a práce a sociální péče. Úhrnnou roční částku odměn stanoví vláda.

§ 9.

Doba, po kterou přísluší příjmy z pracovního poměru, a podmínky vzniku a zániku nároku na ně.

(1) Základní plat přísluší, pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak, ode dne, kdy byly splněny podmínky pro jeho přiznání s výjimkou doby:

- a) neomluvené nepřítomnosti v práci,
- b) neplaceného pracovního volna,
- c) neschopnosti k práci pro nemoc nebo úraz, pokud tato neschopnost přesahuje dobu 6 týdnů, nebo pokud si učitel nemoc (úraz) způsobil úmyslně nebo hrubou nedbalostí; lhůta 6 týdnů se prodlužuje o 2 týdny učitelům, jejichž zaměstnání ve veřejné službě ke dni onemocnění (úrazu) trvá již 10 roků, a o další týden za každých dalších 5 roků zaměstnání ve veřejné službě.

d) nepřítomnost v práci pro těhotenství nebo mateřství, pokud tato nepřítomnost přesahuje dobu 6 týdnů; není-li však učitelka zaměstnána ve veřejné službě alespoň 2 roky, nepřislouží základní plat od počátku nepřítomnosti v práci.

(2) V odůvodněných případech může Státní úřad pro věci církevní povolit výjimky z ustanovení odstavce 1, písm. c) a d) podle směrnic, které stanoví vláda.

(3) O přídatku na děti, výplatě příjmů z pracovního poměru, administrativních srážkách a doplácích a přeplacích na příjmech z pracovního poměru platí ustanovení platná pro státní zaměstnance, na které se vztahuje zákon.

§ 10.

Převod dosavadních zaměstnanců.

(1) Učitelé náboženství podle tohoto nařízení se stávají ode dne počátku jeho účinnosti laičtí učitelé náboženství, ustanovení dosud podle zákona č. 104/1926 Sb., a laičtí profesori náboženství, ustanovení dosud podle zákona č. 103/1926 Sb., u nichž byly v tento den splněny podmínky stanovené v § 1, odst. 2, nebo u nichž tyto podmínky nebyly splněny jen z toho důvodu, že v tento den:

- a) vykonávali vojenskou službu,
- b) byli uvolněni k výkonu poslaneckého mandátu, veřejné funkce, funkce v politické straně, v jednotné odborové organizaci nebo závodní radě,
- c) byli přiděleni do jiného oboru práce podle předpisů o všeobecné pracovní povinnosti,
- d) účastnili se brigád v jiném pracovním oboru,
- e) byli ze zdravotních důvodů v práci nepřítomni.

(2) Dosavadní učitelé náboženství za duchovní správu (pomocní učitelé náboženství) mohou se státi, požádají-li o to a budou-li vyhovovati podmínkám pro přijetí do státní služby,

učiteli náboženství podle tohoto nařízení za předpokladu, že pro ně bude zaručena normální míra vyučovací povinnosti. Pro určení výše základního platu se jim započte plně doba, po kterou vyučovali, počet hodin, rovnající se nejvyšší výměře učební povinnosti, při čemž se školní rok započítává 10 měsíci. Doba, po kterou učitel vyučoval nižší počet hodin, se započte poměrným dílem. K době strávené na cestách do školy a zpět se nepřihlíží.

(3) Učitel se při převodu zařadí v rámci prozatimního plánu pracovních sil do pracovní třídy odpovídající druhu práce, kterou konal před převedením. Výše základního platu ke dni převodu do nových příjmů se určí podle celkové doby započitatelné k tomuto dni pro zvýšení základního platu podle obdoby ustanovení § 5.

§ 11.

Externí učitelé.

(1) Zaměstnanci přijatí k vyučování náboženství jen na určité časové období a zaměstnanci, pro které nebude zaručena normální míra vyučovací povinnosti, jsou externí učitelé.

(2) Na externí učitele se tento platový řád nevztahuje; jejich platové poměry upraví Státní úřad pro věci církevní v dohodě s ministerstvy financí a práce a sociální péče.

§ 12.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. dubna 1950; provede je ministr pověřený řízením Státního úřadu pro věci církevní v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Zápotocký v. r.

Fierlinger v. r.

HOVORNA REDAKCE

Ř. H., Písek. Vaše velmi obsažné připomínky jsme předali přímo České katolické Charitě k projednání, protože práce na vydání Nového kancionálu se již chýlí ke konci. A. Rokyta. Námetky týkající se kancionálu jsme rovněž předali přímo Charitě. Ostatní jsme vzali v úvahu. Frant. Pukl. Vaši práci o sociálním a kulturním významu svátku Všechny svatých a Dušiček jsme zatím uložili v archivu. Alf. Macek. Snad se hodí později. Ostatní dopisy budou zodpověděny přímo.

K článku Prof. Dr. J. Merella

v druhém čísle D. P. na str. 4-7 přišla redakci připomínka od dp. Metoda Fily, faráře v Bítově u Znojma. Protože Dr. Merell připouští i tento výklad, otiskujeme poznámku dp. Fily:

Inklusivní smysl částic μή καί εκτός dává možnost upravit výklad moderních nekatolických autorů, uvedený na prvním místě, s jakýmsi zadostučiněním slovům jejich protivníka Ricciottiho: „Právě Matouš se svou zvláštní obtíží... lépe nám uchoval celek Ježíšových slov.“

Mějme tedy za to, že Pán Ježíš k farizeům mluvil (Mat. 19, 9) bez vložky μή επι κορπελας, tak totiž, jak vyprávějí jiní synoptikové. Ale po rozmluvě s farizeji nastala v soukromí diskuse mezi apoštoly a Ježíšem (Mat. 19, 10-12). Sv. Matouš vložil stručně vyjádřený autentický výklad Ježíšův jako svou poznámku k samým slovům Ježíšovým k farizeům: „bez ohledu na smilstvo“ či „bez ohledu na cizoložství“. (Cizoložství je kvalifikované smilstvo.)

Tímto výkladem se dá držet nápad Döllingerův (pozn. 4, str. 6), jehož následoval Sušil.

Stejným způsobem by se dalo vyložit PAUPERE SPIRITU. Slovo SPIRITU, = smýšlením, připojil sv. Matouš jako nejkrásší vyjádření autentického výkladu Ježíšova v soukromé rozmluvě s apoštoly.

Tyto výklady jsou tím přijatelnější, že se původně neužívaly rozdělovacích znamének, ani ne závorek, kterých by snad užil svatopisec dnes.

Můj nejkrásnější kněžský zážitek.

Na tuto výzvu ve 2. čísle D. P. přišlo několik dopisů, většinou však tak dlouhých, že pro nedostatek místa není možno je otisknout. Nicméně jsou mnohé z nich ukázkou, jak plně jsou naši spolubratři zaměstnání a jak mnozí dovedou v nové době i nově řešiti své pastorační povinnosti. Nemohu si však odpustit, abych necitoval aspoň závěr jednoho z těch dopisů: „Ráno za tmy jsem vyšel do přifařené obce a večer za tmy se vracel domů. Čekal ještě breviář, ten krásný průvodce náš až do hrobu. To byla moje neděle, kdy jsem také poznal, jak je krásná duchovní správa mezi drobným pracujícím lidem, jakou radost mu dává ten náš dobrý lid a nic jsem nedbal na to, že jsem v pravém smyslu slova zedřený a únavou již ani nevidím - radost z dobré práce hřeje mé kněžské srdce.“ (P. Alfons Macek, farář a děkan, Bulhary.)

Zlepšovací návrh.

Naši spolubratři si pochvalují oznámení během církevního roku. „Tím nám mnoho usnadňujete práci,“ říkají. Ale stěžují si na nepraktičnost formátu a dávají návrh, aby bylo Oznámení tištěno tak, aby se mohlo vložit do perikop. Je to zlepšovací návrh, který s radostí přijímáme a počínajíc tímto číslem budou Oznámení vkládána doprostřed Homiletické přílohy, odkud se dají lehce vyjmout.

Někteří pp. spolubratři

vrátili D. P., když jim přišlo na ukázkou první číslo. Někteří vrátili také číslo druhé. Nebylo jich mnoho, ale z těch mála se již mnozí vzpamatovali a přihlašují se za odběratele, omlouvající své dřívější jednání. To není hanba, to je čest, když na př. jeden dp. spolubratr píše: „Táhnu sice již 70 let a mám zažádáno do pense, ale přece chci zůstat v theologii obeznámen s vývojem dnešních časů. Proto mi zašlete vrácené 1. a 2. číslo a pošlete mi další pravidelně, ale ne na adresu..., nýbrž:...”

Vplatní listky.

Oznámili jsme, že budou do druhého čísla D. P. vloženy vplatní listky. Protože se tak pro technické potíže nestalo, žádáme všechny pp. spolubratry za prominutí, vplatní listky pro předplatné (Kčs 50.-) vkládáme do tohoto čísla a prosíme ty, kteří již jakýmkoli způsobem předplatné vyrovnali, aby tyto vplatní listky pokládali pro sebe za bezpředmětné.

Redakci došlo

SOVĚTSKÉ ODBORY V BOJI ZA JEDNOTU MEZINÁRODNÍHO ODBOROVÉHO HNUTÍ. Nakl. Práce, vyd. ROH, brož. 5,50 Kčs.

BUDOVATELSKOU PRACÍ BOJUJEME ZA SVĚTOVÝ MÍR. Nakl. Práce, vyd. ROH, brož. Kčs 7.—.

LUDVÍK FREJKA, O ZNÁRODNĚNÍ ČS. PRŮMYSLU. Nakl. Orbis, brož. Kčs 5.—.

F. VEDIN, VELKÝ PŘÍKLAD. Nakl. Naše vojsko, brož. Kčs 7.—.

PROCES PROTI Vatikánským agentům v Československu. Nakl. Orbis, brož. Kčs 17,50, str. 180.

Brožura obsahuje obžalovací spis a protokoly z veřejného hlavního přelíčení, výsledky obviněných, výpovědi svědků a rozsudek.

PAPRSEK

HLÍDKA BOHOSLOVCŮ ŘÍMSKOKATOLICKÉ CYRILOMETODĚJSKÉ
BOHOSLOVECKÉ FAKULTY V PRAZE

Řídí tvůrčí kolektiv - Fakultní radě odpovídá Doc. P. Ladislav Pokorný

POZDRAV A PŘÁNÍ NA CESTU...

Řečnění a publicistika jsou dva nejmocnější prostředky k šíření a popularisování důležitých myšlenek na světě. Jest tudíž i pro studující bohosloví nejen užitečné, nýbrž i přímo nutné stát se co nejlepšími řečníky a co nejbratnějšími publicisty. Tohoto podkladem jest ovšem znalost teologie a moderních myšlenkových proudů, jinak řečnické a publicistické praktiky klesnou na pouhou frázovitost bez solidního obsahu. Takový řečník nebo pisatel je pouze aes sonans a cymbalus tiniens, řádně po česku prázdný hrnec, jehož zvuk trvale nikoho neupoutá. Říkalo se už před padesáti lety, že sv. Pavel, kdyby dnes žil, stal by se novinářem, i Pius XI., předchůdce nynějšího papeže, se jednou tak vyjádřil. Nejsem toho názoru: Pavel by i dnes zůstal, čím byl, největším myšlenkovým budovatelem křesťanství, žádným pouhým kompilátorem cizích myšlenek. Přesto však vulgarisování slovem a perem, t. j. řečnictví a publicistika, mají skoro stejný význam jako myšlenkové budovatelství a být velkým vulgarisátorem, jenž si dovede zcela osvojit ideové poklady jinými objevené a jejich obsah obrátným perem zpracovat, je něco pro pokrok lidstva nesmírně nutného, ba nepostradatelného. V církvi tato vulgarisace se vždy dělá řečněním a spisováním. Na výcvik řečnický se v bohosloveckém studiu celkem bere patřičný zřetel. K publicistické činnosti má všem theologům být jakousi průpravou a cvičným kolbištěm nová část Duchovního pastýře v tomto čísle zahájena. Mladý člověk se tím naučí především své myšlenky náležitě tříbit a zkoumat, zdali se s nimi vůbec smí odvážit před kritickou veřejností, dále musí hledati vhodnou formu výrazu, co možná krátkou, přesnou a jasnou, bez frázovitého tlučení na prázdný hrnec, jehož dojem rychle mizí. Konečně třeba opatrnosti, která už předem počítá s možnými námitkami a pozdější polemikou, často velmi užitečnou k úplnému objasnění nějakého, jinak snad banálního, ale nutného problému. Z těchto důvodů vítáme nový literární podnik jako užitečnou vzpruhu a průpravu k pozdější ideové práci na vinici Páně. Je ovšem samozřejmé, že časopis jednak poslouží i k zlepšení práce na fakultě samé, jednak našim bohoslovcům bude orientačním prostředkem po veškerém životě kulturním. Čtenáři Duchovního pastýře přijmou novou část časopisu s laskavou vlídností a jejich blahovolné výtky a poznámky budou vždy vděčně kvitovány. Dále se čtenáři v nových sloupcích poněkud poučí o práci a činnosti na fakultě a o jejím neustálém vývoji, pro budoucí osud kněžského dorostu v našich krajích tak důležité. Tím se utvoří jakési ideové pojítko mezi seminářem a duchovní praxí v našich diecích. Z ideologie starých veteránů a z mentality mladých nováčků náležitě usměrněné může pak vzejít nová synthese pro budoucí pastorační užitečná. Mimo to doufám, že časopis přispěje k soustředění účastné pozornosti naší veřejnosti k fakultě, která si ji jistě právem zaslouží.

Krásné a vznešené úkoly vzal si list našich bohoslovců do vínku a já mu opravdu upřímně a vroucně přeji na jeho další cestě mnoho úspěchu a Božího požehnání.

Prof. ThDr Vojtěch Šanda, děkan fakulty

POVÁNOČNÍ PÍSEŇ MÍROVÁ

E. Korba

*V těch vánočních dnech zapomeně čist
a vidět nebudeš, jak na stole ti stojí
starý kalendář s datem, jménem, číslem,
jen cítit budeš, jak vchází, jak hoří
a nesou znamení své lásky - pokoje.*

*A rozpomeň se proto na den svíček
barevných, hezkých, ze šňůry a vosku.
V dětství jsi rád zapaloval touhu svou
a dnes zrovna jako před lety ti v mozku
touha tvá tak mocně plápolá...*

*Však dnes ji všichni věrní čtou jak epištolu.
Vidím tě, matko sovětská, ženo od Koreje,
ty, směle děvče slovenské, taky touhu máš
a víš všechno, co bylo zlé a co se ještě děje
ve světě zmatkem zvráceném...*

*Ale víš a přesvědčena jsi správně,
že Jezulátko na zem nepřineslo svárů.
Jen rozpomeň se na všechno, co u Betlema
bylo,
na hvězdu, na pastýře a příchod králů,
na andělů zpěv: Pokoj, lidé, vám.*

*Jen směle, bratře, připal svíčku
a zpívej svoji píseň mírovou,
at nedoznívá v kruhu povánočních dnů,
ale at zní a přelévá se v píseň novou
do našich tužeb, do našich snů...*

ÚVAHA O MÍRU

Prožili jsme hroznou druhou světovou válku a jen ztěžka se smazávají stopy válečné litice. Ještě dnes na mnohých místech naší vlasti můžeme spatřit její pozůstatky a neblahé stopy. Na tíživé zjevy války jsme dosud nezapomněli, ale již se ozývají hlasy po nové, ještě strašnější válce. Jak je to možné? Což nejsou poučením pro lidstvo hrůzy minulé války? Vždyť jistě velkou většinu lidských srdcí rozechvívaly jediným přáním: Mír! Nikdy už válku! Je nutné, abychom se hlouběji podívali na kořeny dnešní krise. Náš hlas, tím chci říci hlas křesťanství, praví, že na svět přišla Láska. Ale opakem lásky je nenávist, rozvíjející se přebujelým sobectvím, a ta je vlastně současně jednou z příčin válek. Na světě je nenávist, a tedy stálý zdroj nepřátelství mezi lidmi. Pohlédme krátce na situaci před druhou světovou válkou. Hrůza sobeckých vykořisťovatelů s nenávistí k lidem, čím dál, tím větší bezohledností prováděla své špinavé plány na ovládnutí světa a využívala k tomu všech možných prostředků. Byli to lidé, pro které byli pracující ne lidmi, ale pouhým prostředkem k zvěčňování moci a majetku. To, že jeden utiskuje druhého, je již nekřesťanské a jestliže jsme viděli před druhou světovou válkou dělnické demonstrace a stávky, bylo lze zřetelně cítit, že krise společnosti uzrává. Ale bylo na druhé straně i vidět nové jaro v těch trsech zdvižených pěstí.

V krásných dnech po vítězství jsme však znovu uslyšeli hrozbu další války. Ale jak se my, křesťané, niterně postavíme proti tomuto běsnění? Budeme se snažit zbavit se zárodků války, které jsou v našem srdci a budeme se snažit, aby obraz Boží v nás i v jiných nebyl tupen, ale ozářen láskou? Stojíme před povinností křesťanů pracovat pro mír. Nejen na poli jeho sociální a hospodářské výstavby, ale - což je velmi důležité - ve svém srdci pěstiti a burcovati lásku k lidem a v zárodku utlumiti sobectví a nenávist - jed, jehož hrůzným znamením je poznamenána válka mezi lidmi.

Zdeněk Váňa

CHVILIČKU BUDEME SVÍTIT NEŽ PŮJDEME SPAT

(Jiří Wolker: Deštivý den.)

*Nad městem se snáší večer. V dílnách a v kancelářích
pohasla světla, umkla píseň strojů, doznělo bušení kladiv.
Zešerelá ulice ožila proudy lidí spěchajících z práce.
Jedni se těší na klidný večer v kruhu rodiny, druzí hledají
veselé pobavení. Jako bludičky probleskují večerní
tmou neonové nápisy všech barev, divadla, biografy a
koncertní síně lákají pestrostí svého programu. Osvětlená
okna bytů proteplují svým světlem chlad tmavé ulice
a vyprávějí o klidném odpočinku po dobré práci.*

Za městem vyřízené řady nemocničních oken široce rozevřenýma očima očekávání hledí vstříc nastávající noci...

*Zatím co lidé odpočívají nebo se baví, velká armáda
pracovníků na železnici, v dolech, v elektrárně, v továrnách
a na mnoha jiných místech střeží chod života. Horník
doprovázen svým věrným druhem, světlem svého kahance,
fára pod zem, aby lidé měli světlo a teplo, aby se
nezastavilo tempo života. Mohutná ohnivá záře daleko
ve tmě svědčí o tom, že práce vysokých pecí nepřestává
ani v noci.*

„Antoníne, topiči elektrárenský, do kotle přilož!“

*Krátký, stručný rozkaz. Za ta dlouhá léta jej Antonín
dobře zná. Zná jej lépe než radostný smích své ženy.
„Rukama, jež nad ohněm ztuhly, přikládá plnou
lopatu uhlí - a že jenom z člověka světlo se rodí, tak za
uhlím vždycky svých očí kus hodí...“*

*Vždyť světla musí hořet! Všude lidé potřebují světla.
Srdce lidské by zůstalo chladné a prázdné, kdyby nemělo
světla. Světla, jež osvětluje každého člověka, přicházejícího
na tento svět.*

*Zatím co světla v bytech a zábavních podnicích zhasínají,
hoří v tajemném tichu kostela malé, červené světlo.
Svou barvou krve a lásky připomíná, že zde nablízku
hoří ještě jiné světlo, Světlo nehasnoucí, Světlo, které
tma nepojala. Hoří celé věky od chvíle, kdy podivná záře
nad Betlemem židským prorazila tmou pohanství a
ohlásila Jeho příchod. Z náruči Simeonova se rozlévá
do celého světa. Lumen ad revelationem gentium. Zapaluje
oheň v milionech srdcí. Zapaluje, aniž by samo vyhaslo.
Svítlí i do našich duší...*

*Lumen ad revelationem gentium. Svítí po celém světě.
V nesčetných lampách a stále zůstává jedno a totéž.
Jasně a silně. Není mraku, který by je zakryl. I vy jste
ozáření tím světlem. Bděte, aby neuhasl!*

L. Rosenreiter

ZRCADLO FAKULTY

VOLÁME DO SPOLUPRÁCE!

Ve středu 15. listopadu 1950 jsme si ustavili nový Fakultní spolek: Fakultní spolek posluchačů římsko-katolické Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze.

Zvolili jsme také jeho výbor. Nezvolili jsme tedy spolky dva, ale spolek jeden. Někteří kolegové se stále ještě domnívají, že jsou-li posluchači fakulty, nemusí mít nic společného se spolkem. Jiní zase myslí, že spolek, hlavně jeho výbor, je k tomu, aby se sice staral o zájmy posluchačů, avšak ne o posluchače samé. Hned při zahájení valné hromady jsme si řekli, že spolek bude spolkem všech posluchačů.

K tomu potřebujeme spolupráce a dobré vůle všech bohoslovců. Vítráme jasnou, upřímnou a tvořivou kritiku. Nelíbí-li se někomu něco, ať poradí, jak věc zlepšit. Není-li schopný některý funkcionář spolku, má spolek - tak zvané plenum všech posluchačů - nejen právo, ale povinnost delegovat do výboru pracovníka schopnějšího. Těšíme se na kritiku a návrhy z nejširších řad členů.

Fakultní spolek upozorňuje, že tato bohoslovecká hlídka je tvořena všemi, kteří se odváží vyjet na literární kolbiště. Jako zbraně jsou dovoleny pero, tužka, pro technické oddíly psací stroj. Krycím štítem je jediné papír. Bojová taktika se řídí mezinárodními předpisy: Pište čitelně a nezapomeňte se podepsat! Vítězové budou odměňováni uznávacím metálem a hodnoceni v KČs. Pakli budou pietně pohřbeni v redakčním archivu, bude se na jejich památku každoročně utírat prach. Budou-li si pozůstalí přát, vrátíme jim nebožtíky k vlastnímu pohřbení. Z uvedení vyplývá, že podmínky jsou neobvykle výhodné. Příspěvatelé docházející na fakultu ušetří navíc ještě poštovné. Ještě dnes si připravte zbroj. Osedlaný pegas budiž připraven.

Rosenreiter

SÚC PRAŽSKÝM BOHOSLOVCŮM

K vánočním svátkům jsme dostali milý a cenný dar. Státní úřad církevní poslal všem bohoslovcům pod stromček kvalitní látku na kleriky. Děkujeme za milý dárek a slibujeme, že v nových klerikách se zaskvíme skvělými studijními výsledky.

Prosíme jen ctihodné spolubratry, aby ke krejčímu docházeli plánovaně a dali přednost I. ročníku. Hromadný nápor by nás asi ochudil o krejčího. -Rr-

INTROIBO AD ALTARE DEI

Konec Milostivého léta jsme oslavili nejkrásnějším způsobem. 23. XII. bylo vysvěceno 10 našich bratří na kněze. Jedenáctý byl svěcen poslední den v roce ve farním kostele svého bydliště. Je to cbětavý loňský

předseda Fakultního spolku P. Gustav Čejka. Přeje-me všem novokněžím pro celý jejich život na vinici Páně plnost darů Ducha svatého a mocnou ochranu Blah. Panny Marie. -Rr-

OSLAVA NOVÉHO DOGMATU V SEMINÁŘI

Dne 8. XII. 1950 večer na svátek Neposkvrněného početí Panny Marie jsme vzpomněli vyhlášení nového dogmatu o Nanebevzetí Panny Marie slavnostní mší sv., kterou celebroid prof. Dr. Antonín Hrdý za asistence našich bohoslovců. O významu dogmatu promluvil prof. Dr. Antonín Salajka. -K-

CHARITA PRAŽSKÝM BOHOSLOVCŮM

V sobotu 16. prosince 1950 pořádal Fakultní spolek v refektáři semináře kulturní večer, při němž vystoupil soubor ČSM ze Státního úřadu pro věci církevní a soubor studentů ze smíchovského gymnasia, který zazpíval národní písně. P. Jan Mára odevzdal bohoslovcům velké gramoradio, které věnovala Katolická Charita. Bude to jistě vítaným přínosem a cenným doplňkem studia. Bude zařízena diskotéka obsahující celý vývoj české hudby, od svatovojtěšského chorálu až k dílům nejnovějších skladatelů. Bohoslovcům se tento podnik líbil a těší se na příští.

Sláma

POZDRAV VÝLETNÍKŮM DO TATER

Slovo zní - příklad hřmí! Tak zní jedno prastaré přísloví. A tuto pravdu vyjádřenou tímto „mudroslovím lidovým“ vzali si k srdci někteří representanti výboru Fakultního spolku a zrealizovali je svým odjezdem do Tater.

Ano, slovo zní. Opravdu znělo z jejich drahých úst, když nadšeně líčili posluchačům rekreaci Tater a horský vzduch s otázkou: „Máte zájem, lidi?“ Dlouho však nevydrželi radostí čekat na odpověď a zahřměli ji svým příkladem - odjezdem na Slovensko. Jistě je asi blaží, že se nesplnilo na nich přísloví „Co se jde s očí, sejde s myslí“, neboť je denně provázejí nescetné vzpomínky ostatních zájemců lapajících vzduch velkoměsta a přejících jim, aby, jelikož jich jest tam tak málo, je ten horský vzduch neporazil. -GČ-

ZÁVAZEK BOHOSLOVCŮ.

K prvnímu sjezdu čs. obránců míru zavázali se všichni posluchači naší fakulty, že každý odpracuje 8 brigádnických hodin měsíčně do konce školního roku. Tyto hodiny budou odpracovány zvláště na úpravě seminářů. Tento závazek si dali bohoslovci s vědomím, že za mír nutno bojovat zvláště pilnou a svědomitou prací.

TĚŠÍ NÁS...

že redakce Duchovního pastýře umožnila nám vydávání naší stálé přílohy. Ale zavazuje to všechny bohoslovce, abychom si této vzácné laskavosti zasloužili a plně jí využili.

že v řadě upřímných gratulantů k promoci p. ministra ThDr. J. Plojhara a p. povereníka ThDr. A. Horáka jsme mohli také jménem českých a slovenských katolických bohoslovců blahopřát k jejich vysoké poctě a že jsme účastí v pořadatelské službě přispěli ke krásnému vyznění celé akademické slavnosti.

že v osobě P. Františka Tripského dostáváme zkušeného představeného a tím i kormidelníka v našem seminárním životě. Je naším společným přáním, aby jeho povzbuzující slova k nám byla pro nás i pro něho víc než pouhým příslibem, ale aby byla oboustranným závazkem.

že počáteční nedůvěra bohoslovců k Duchovnímu pastýři se ukázala bezpodstatnou, jak jsme to viděli na příklad i v distribuci druhého čísla, které bylo ihned rozebráno, nemluvě o třetím. *Žehlička*

BOLÍ NÁS...

že někteří členové fakultního výboru nekonají své funkce důsledně. Jsou referenti, kteří ještě vůbec nezahájili svou činnost. Mnozí nemohli činnost začít, mnozí měli příležitost pomoci jiným referentům, ale nepomohli. Napomínáme je!

že nemáme na fakultě zřízeno nějaké pevné recitační nebo hudební těleso a že k našim pořadům musíme žebrot o cizí soubory.

že tajemník p. Škop vyhrál to na celé čáře v soutěži fakulty a semináře na nejlepší název našeho časopisu, ale těší nás jeho zpráva, že cenu 200 Kčs věnuje redakčnímu kroužku jako základní kapitál časopisu. A tak mu za všechny bohoslovce z plného srdce k jeho úspěchu gratuluje a za dar děkuje (škoda, že cena nebyla vyšší; přišli bychom mu gratulovat osobně a ve svátečním) *Rákoska*

TĚM, KTERÍ SE ROZHODUJÍ...

Bůh je láska, to jest, dar sebe. Kdo přebýval v lásce k Bohu, přebývá Bůh v něm. To je celé křesťanství a to je celé kněžství. Není na světě nic krásnějšího než dar sebe, obětování sebe. Nikdy není příliš brzo a nikdy příliš pozdě na to, dát lásce celé srdce ve svém životě. Dát se zcela, bez postranních myšlenek; není nic božstějšího, nic užitečnějšího lidstvu, nic, co by více povznášelo toho, jenž se takhle umí dát. Svět žije z lásky, kterou Kristus zapálil v srdcích lidských. Nikdy nemůžeme dosti živiti tento oheň. Nikdy jej nemůžeme dosti nebo příliš milovati.

(Kardinál Suhard)

LITERATURA

Kniha v mém životě.

Vypsali jsme literární anketu „Kniha v mém životě“. Jde nám o vyjádření vašeho vztahu ke knihám. Jistě že každý z vás přečetl knihu, nebo celou řadu knih, které nějakým dojmem zapůsobily a sblížily váš osobní vztah ke knihám. V odpovědích uveďte, která kniha nebo knihy vás nejvíce zaujaly, jak, čím a proč na vás tak nebo jinak zapůsobily. Můžete také napsat libovolné nápady, které se předloženého motivu dotýkají. Anketou chceme ukázat, že my, katoličtí bohoslovci, si zvlášť ceníme významu tištěného slova na přetvoření nového, lepšího člověka a že dobrá kniha je nám nejbližším přítelem a pomocníkem v naší nynější i budoucí práci. Odpovědi budou odměněny knihami i peněžitě a nejlepší uveřejníme v naší příloze Duchovního pastýře.

Kult. ref. Fakultního spolku

Nezvalův Zpěv míru.

Básnická sbírka Vítězslava Nezvala *Zpěv míru* je vzácným tlumočnickem neaktuálnější otázky a tužby celého mírumilovného lidstva. „Aby člověk dlouho žil - aby měli pastýři hojnost mléka - a rybám nevytekla řeka - v mé vesničce a kdekoli - zpívám zpěv míru.“ Touto myšlenkou začíná autor svůj zpěv a tato myšlenka proniká celou skladbou. Fundamentální postulat sbírky spočívá ve vyjádření těch neupřímnějších a nešlechetnějších citů, které tak jako básník hluboko procítil, procítuje dnes každý člověk dobré vůle a statečného svědomí. V Nezvalovi dostávají tyto společné a všelidské city skvělého interpreta, který je umělecky mistrně ztvárnil a básnický docela přesvědčivě ovládl. -a-

Kniha o liturgii a umění.

Mezi nejnovější knižní novinky Spolku sv. Vojtěcha patří kniha Anselma *Weissehofera*: *Liturgia a umenie*. Dílko chce poskytnout kněžím i umělcům nástin správné cesty k vytváření sakrálního umění. Rozbírá složitost této vždy aktuální a aktuální otázky a poukazuje na nutnost přizpůsobit umění jako prostředku k docílení působivého duchovního vznětu při liturgii.

Úvod ke knize napsal vynikající, nedávno zemřelý slovenský liturgista Msgr. Jan Jalovecký. Z němčiny knihu přeložil V. Mikula. -ek-

Ať procítne dřevorubec.

Tato básnická kniha chilského básníka Pablo Nerudy je jedním z nejvíce plamenných a nejvíce strhujících zpěvů původní sbírky „Canto general“, jak mluví v úvodu ke knize J. Drda a správnost těchto charakteristických slov potvrzuje nejlépe obsah veršů samých. Autor jako motto uvedl citát z Lukáše 10, 15: „A ty, Kafarnaum, kteréž jsi až do nebe vyvýšeno, až do pekla svrženo budeš.“ Tím nejlépe naznačil smysl svých bojových veršů, jejichž ústředním motivem je horoucí zápas o svržení zločinných vykořisťovatelů, usilujících o podmanění a vykořisťování všeho lidstva. -a-

FILM

Pád Berlína.

Vítězný film posledního Mezinárodního filmového festivalu Pád Berlína ve svých dvou dílech představuje obraz událostí, kterých mnozí z nás byli v nedávné době očitými svědky. Film ukazuje na nacistickou útočnost a touhu germánského fašismu po světovládě a na druhé straně nadšené odhodlání a obětavost sovětských vojáků, prýstících z bezmezného vlastenectví a z lásky k velikému J. V. Stalinovi. Tyto skutečnosti zachycuje film ve věrné podobě, jak jsme je i my sami mohli bezprostředně poznat. Film je skvělým mluvčím všech živých i mrtvých bojovníků a varovatelem před vším tím, co by znovu vedlo lidstvo k válce, vraždění a ničení. -a-

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

В опубликованной в качестве передовой статьи речи, произнесенной по случаю присвоения ему звания доктора теологических наук, министр здравоохранения Иосиф Плойгар указал на христианскую основу борьбы за мир и в заключение сказал: „Уже дважды проник с востока ясный свет, осветивший сердца человечества. Впервые, когда наступил момент и была изгнана тьма разума и сердца и небо поцеловалось с землей, впервые ex oriente lux - с востока проник свет, когда вефлеемская звезда возвещала о рождении Величайшей Любви. И во второй раз, когда на руинах ужасов первой мировой войны перед человеческими бедствиями вззошел прекрасный свет Великой Октябрьской Социалистической Революции - новое ex oriente lux. Многие хотели бы убедить нас в том, что эти два света, эти два огня, должны взаимно погашаться. Нет! Пламени воссоединяются в полносвечный жар и в этом жаре обеих пламеней, проникших с востока, мы совместно куем общий лозунг: ex oriente lux - с востока мир. Все люди должны подать друг другу руки на совместную работу, направленную на сохранение человеческого счастья.“

В научной части журнала доктор теологии Франтишек Коталик пишет о шумерском языке и об отношении Шумера к еврейскому народу. Спектабилис д-р. теологии Войтех Шанда представил в распоряжение редакции свою речь, произнесенную по случаю промоции д-р. теологии И. Плойгара и д-р. теологии А. Горака, а д-р. теологии Антонин Грды помещает рецензию на новую книгу католического нравоучения д-р. А. Спеша. В практической части опубликованы размышления патера П. Трипского, ректора семинарии и патера Лебеды, спиритуала, репортажи о последних церковных событиях и статья д-р. И. Кашпара об сущности атомной энергии. В галерее патриотических священников напечатан духовный портрет одного из первых бойцов за права народа и его языка патера Б. Балбина. В иллюстрированное приложение входят документальные снимки промоции наших братьев д-р. Плойгара и д-р. Горака, торжественного введения на должность генерального викария монсиньора Оливы в Литомержицах и предпраздничное освящение духовенства, которое давал епископ д-р. Елтшкнер. В гомилетическом приложении мы продолжаем публиковать постные проповеди профессора патера Фр. Панушки. В этом номере впервые печатается обширный обзор теологического факультета, который своими литературными работами заполняют сами богословы.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

In his graduation speech, which you will find in the leading article of this copy, Minister ThDr Josef Plojhar has shown the Christian basis of the fight for peace and he finished by saying: "Twice from the East the serene light came which illuminated the hearts of humanity. The first time it was, when Time was fulfilled, when the darkness of the reason and of the heart was dispersed, and earth and Heaven kissed, the first time ex oriente lux - the light flashed up from the East, when the Star of Bethlehem announced the birth of the highest Love. - The second time it was, when on the ruins of the horrors of the first World War the magnificent Light of the Great October Revolution rose to drive away the human distress - a new ex oriente lux. - Many would persuade us that these two lights, these two flames must devour each other. No! The flames unite in a bright glow and in the glow of both flames from the East we mutually shape a new slogan: ex oriente pax - from the East - Peace! - All men must offer one another a helping hand in the work for saving human happiness." -

In the scientific part of this copy ThDr František Kotlík relates some facts about the Sumerian language and about the relation of the Sumerian people to the Jewish people, Spectabilis ThDr Vojtěch Šanda placed at the disposal of the editors his speech he made on the occasion of the graduation of ThDr J. Plojhar and of ThDr A. Horák; ThDr Antonín Hrdý reviews the new book about Catholic ethics by ThDr A. Spesz. In the practical part there are meditations by the Rev. Father Tripský, the rector of the seminar and the reports on the recent Church events by the Rev. Father Lebeda, head-seminarist, and an essay on atomic energy by RNDr J. Kašpar. In the gallery of patriotic priests we introduce one of the first fighters for the right of the nation and its language, the Rev. Father Boh. Balbín. - The illustrated supplement brings snapshots from the graduation ceremony of our colleagues, ThDr Plojhar and ThDr Horák, from the installation of the vicar-general, Msgr Ed. Oliva at Litoměřice, and further from the new priests' ordination, which was performed before Christmas by the bishop ThDr A. Eltschkner. - In the homiletic supplement there is the sequel of sermons for Lent by the Rev. Father Fr. Panuška CSSR. - The first time in this copy a review appears, where you will find literary contributions written by the students of theology themselves.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Dans son discours de promotion qui se trouve dans l'article d'introduction de ce numéro, le ministre ThDr Josef Plojhar a montré le fondement chrétien de la lutte pour la paix et il finit ainsi: « Deux fois la lumière est venue de l'Est, la lumière qui a brillé dans les coeurs de l'humanité. Pour la première fois, quand le temps s'accomplit, quand les ténèbres de la raison et du coeur furent dispersées et le ciel et la terre s'em brassèrent, la première fois ex oriente lux - la lumière étincela de l'Est, lorsque l'Etoile de Bethlehem annonça la naissance du grand amour. - Pour la deuxième fois, quand sur les ruines des horreurs de la première guerre mondiale une lumière splendide de la Grande Revolution d'Octobre se leva pour dissiper la misère humaine. - Plusieurs voudraient nous persuader que ces deux lumières, ces deux flammes doivent se dévorer mutuellement. Non! Les flammes s'unissent pour faire naître une chaleur intense et dans cette chaleur de deux flammes de l'Est nous forçons une devise nouvelle: ex oriente pax - de l'Est la paix! Tous les hommes doivent se tendre les mains pour sauver le bonheur humain. »

Dans la partie scientifique ThDr Fr. Kotalík explique la langue sumérienne et les rapports du peuple sumérien avec le peuple juif. Spectabilis ThDr Vojtěch Šanda a donné à la disposition de la rédaction son discours prononcé à l'occasion de la promotion de ThDr J. Plojhar et de ThDr A. Horák. ThDr Antonín Hrdý fait le compte rendu du nouveau livre de la morale catholique de ThDr A. Spesz. Dans la partie pratique il y a les méditations du Père Tripský, recteur du séminaire, et le reportage sur les récents événements de l'Eglise du Père Lebeda, père spirituel. Un traité sur l'énergie atomique par RNDr J. Kašpar. Dans la galerie des prêtres patriotes nous présentons un des premiers combattants pour les droits de la nation et de sa langue, le Père Boh. Balbín. - Le supplément illustré nous apporte les instantanés de la promotion de nos confrères ThDr Plojhar et ThDr Horák, de l'installation du vicaire général Msgre Ed. Oliva à Litoměřice et de la cérémonie de l'ordination faite par l'évêque ThDr A. Eltschkner avant le Noël. - Dans le supplément homilétique le Père Fr. Panuška CSSR, continue ses sermons de carême. Pour la première fois dans ce numéro on trouve des comptes rendus de la faculté de théologie où les étudiants de théologie collaborent par leurs propres articles.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

In seiner Promotionsrede, welche diese Nummer als Leitartikel bringt, wies ThDr Josef Plojhar hin auf den christlichen Grund des Kampfes um den Frieden und zum Schluss sagt er: „Zweimal kam vom Osten her ein helles Licht, welches hineinleuchtete in die Herzen der Menschen. Das erste Mal in der Fülle der Zeit, da die Finsternis des Verstandes und der Herzen verscheucht wurde und der Himmel die Erde küsste, das erste Mal ex oriente lux - strahlte auf im Osten ein Licht, da der Stern von Bethlehem die Geburt der Höchsten Liebe verkündigte. - Und das zweite Mal, als aus den Schreckensruinen des ersten Weltkrieges dem menschlichen Elend das herrliche Licht der Grossen Oktoberrevolution aufleuchtete - ein neues ex oriente lux. - Viele möchten uns einreden, dass diese zwei Lichter, dass dieses Doppelfeuer, einander verschlingen müsse. Nein! Flammen vereinigen sich zur Vollglut und in der Glut dieser Doppelflamme vom Osten schmieden wir eine neue Parole: Ex oriente pax - vom Osten her der Friede! - Alle Menschen müssen sich die Hände reichen zu dieser Arbeit an der Rettung des menschlichen Glückes.“

Im wissenschaftlichen Abschnitt der Zeitschrift Univ. Prof. ThDr Franz Kotalík gibt Aufschluss über die Sprache der Sumerer und ihre Beziehungen zum jüdischen Volke. Spectabilis Univ. Prof. ThDr Vojtěch Šanda gab der Redaktion seine Rede zur Verfügung, die er anlässlich der Promotion des ThDr J. Plojhar und des ThDr A. Horák hielt. ThDr Anton Hrdý rezensiert ein neues Buch über die katholische Sittenlehre von Dr. A. Spesz. Der praktische Abschnitt enthält Erwägungen vom Rektor des Seminars P. Tripský und vom Spiritual P. Lebeda, Reportagen von der letzten kirchlichen Ereignissen und eine Abhandlung des RNDr J. Kašpar über die Grundlage der Atomenergie. In der Galerie der vaterländischen Priester stellt sich vor einer von den ersten Kämpfern für die Rechte des Volkes und seine Sprache P. Boh. Balbín. - Die Bilderbeilage bringt dokumentäre Photoaufnahmen von der Promotion unserer Mitbrüder Dr. Plojhar und Dr. Horák, von der feierlichen Einsetzungsfeier des Generalvikärs Msgre Oliva in Leitmeritz und die vorweihnachtliche Priesterweihe, die S. E., der hochwürdigste Bischof Dr. A. Eltschkner erteilte. - Die homiletische Beilage setzt die Fastenpredigten des Prof. P. Franz Panuška fort. - In dieser Nummer erscheint zum ersten Male eine inhaltsreiche Rundschau der theologischen Fakultät, welche die Theologen selbst mit ihren literarischen Beiträgen ausfüllen.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník I. - Číslo 4. - V Praze dne 1. února 1951.

NOVÉ KNIHY

NA PRAHU ROKU 1951. Nakl. Orbis. 25 stran, 3,50 Kčs.

Novoroční projev presidenta republiky Klementa Gottwalda. President republiky Kl. Gottwald se zabývá plněním druhého roku naší pětiletky v některých důležitých odvětvích a povšečně hodnotí hospodářské úspěchy, dosažené mohutným budovatelským úsilím našeho pracujícího lidu, zejména výsledky našeho finančního hospodaření a zahraničního obchodu, který se díky dlouhodobé hospodářské smlouvě se SSSR a lidovými demokratiemi zdárně rozvíjí. Projev presidenta republiky je přehledkou všeho, co bylo vykonáno, a je nám posilou v našem boji za lepší přítí, za socialismus a zachování světového míru.

KALENDÁŘE 1951

Ministerstvo informací a osvěty povolilo dotisk SVATOVÁCLAVSKÉHO KALENDÁŘE 1951 a kalendáře MORAVAN 1951, aby bylo možné vyhovětí veliké poptávce zájemců. Objednávky zasílejte na expedici knihkupectví České katolické. Charity, Praha II, Jindřišská ul. 23, nebo na prodejny v Brně, Kapucinské nám. 14, v Hradci Králové, třída Národního vojska 300, v Litoměřicích, Vrchlického 7. Také stolní kalendáře 1951 jsou ještě na skladě.

LISTY VÍRY, svazek č. 1 (Příprava školních dítek k první sv. zpovědi a k sv. přijímání) a svazek 2 (Práce je požehnáním člověka). Nakl. Česká katolická Charita. 5 Kčs.

KAREL BRADÁČ, PÉTOVO DOBRODRUŽSTVÍ MEZI ČERNOUŠKY. Nakl. Práce, vyd. ROH. 32 stran, váz. 52 Kčs.

Prostým, srozumitelným a humorně zabarveným veršem vypráví autor o malém českém chlapci Pétovi, který prožije ve snu poutavá a veselá dobrodružství v zemi černoušků. Malí čtenáři tu poznají dvě naprosto různá prostředí: náš pionýrský letní tábor, kde Péta tráví prázdniny a kde šťastně žije s ostatními dětmi - dále pak Afriku a smutné osudy černošských dětí vykořisťovaných bílými plantážníky. Příběh o Pétovi malého čtenáře upoutá i pobaví a zároveň mu nenásilně vstřípí odpor k ponižování černošských lidí. Podstatnou část knihy tvoří barevné obrázky Aleny Ladové.

DVĚ HRY PRO DIVADELNÍ OCHOTNÍKY. Nakl. Práce, vyd. ROH, Praha. Brož. 11 Kčs.

Vděčným obohacením repertoáru divadelních kroužků a ochotnických spolků je svazek knižnice „Závodní kluby ROH“, obsahující dvě jednoaktové hry: Bert Brecht, *Pušky paní Carrarové* a Albert Maltz, *Zkouška*.

NAOŠI TOKUNAGA, ČTVRŤ BEZ SLUNCE. Nakl. Práce, vyd. ROH. Váz. 57 Kčs.

Román nese pečeť hořce prožité skutečnosti. Ve zvichřeném ději, s rychle se střídajícími scénami, zalidněném množstvím živých postav, zaujme nás stejně osud Hagimury, revolučního pracovníka, jemuž policie, zaprodaná vyfídichům, ukládá o život - jako jímavý a tragicky skončivší příběh dělnice Okajo, jejíž milenec je mučen ve vězení. Se stejnou přesvědčivostí, s jakou líčí život a boje dělnických hrdinů, jejich strádání, zápas s reformisty a stávkokazy - vykreslil Tokunaga i život velkoburžoasních příslušníků, jejich intriky, brutalitu a nenávist k dělnému japonskému lidu. Román je vysoce hodnotným uměleckým dokumentem o tom, že o svá sociální práva bojují lidé všech barev a plemen po celém světě.

RUDOLF FUCHS, VZKAZ. Nakl. Čs. spisovatelů. 160 stran, brož. 47 Kčs.

Pod tímto prostým názvem vydal Čs. spisovatel pozoruhodný a u nás dosud neznámý literární odkaz Rudolfa Fuchse (nar. 1890, zemř. za války v emigraci), rodáka z Poděbrad, básníka a překladatele, který představuje s E. E. Kischem a J. Hrstkou německých antifacistických spisovatelů z Čech, kteří zůstali věrni dělnické třídě. Zásaditou Fuchsovy překladů se již před druhou válkou seznámily pokrokové vrstvy německého lidu s Nerudou, Bezručem a Wolkrem. Vrcholným obdobím Fuchsovy tvorby byla však léta v emigraci, kde vytvořil své nejlepší básně, ze-

jména báseň Nad hrobem Karla Marxe a báseň Matka, napsanou krátce před vstupem SSSR do války. Výbor obsahuje také Fuchsovo drama Katastrofa, napsané pod dojmem pražské stávební katastrofy r. 1928 a studii P. Bezruč - básník proti své vůli.

JAN NERUDA, OBRAZY Z CIZINY. Jako osmý svazek spisů Jana Nerudy vydal Čs. spisovatel v Knihovně klasiků. Str. 420, 44 Kčs.

Zajímavý a pronikavě viděný obraz světa Nerudových dob. Cařihrad, Athény, Neapol, Řím, Bělehrad, Bukurešť a jiná místa na jihu a v orientě, která navštívil český básník a z nichž zachytil své dojmy v črtách trvalé ceny. *Obrazy z ciziny* redigoval Ústav pro českou literaturu České akademie věd a umění a k vydání připravil a poznámkami doprovodil Karel Polák.

A. P. ČECHOV, POVÍDKY V. (z let 1893—1895). Vydal Čs. spisovatel za redakce E. Frynty. Stran 392, brož. 52 Kčs, váz. 80 Kčs.

Pátý svazek spisů A. P. Čechova v Knihovně klasiků shrnuje povídky z let 1893—95, z období, kdy Čechov věnoval svou pozornost nejnaléhavějším společenským otázkám. Odhaluje měšťáckou lidumilnost, která bídu neléčila, nýbrž jen zakrývala, a dospívá k poznání neudržitelnosti tehdejšího společenského řádu.

A. N. OSTROVSKIJ, HRY I. (z let 1849—1860). Vydal Čs. spisovatel, str. 436, brož. 78 Kčs, váz. 109 Kčs. Za redakce J. Kopeckého přel. L. Fikar, J. Kmoníček, J. Kopecký, S. Machonin, B. Mathesius a J. Vorel.

U Ostrovského, který byl nazván zakladatelem ruského národního divadla, vidíme - řečeno slovy kritika Dobroljubova - „jak se tyranství opírá o tlustou tobolku, které říkájí Boží požehnání, a jak pokora lidí před tímto Božím požehnáním je určována hmotnou závislostí na něm. „Tato slova jsou nejlepším úvodem k poznání nesmírného díla, jímž Ostrovskij připravoval cestu revoluci a z něhož jako 1. sv. vyšly v Knihovně klasiků HRY I. (Bankrot, Chudá nevěsta, Z cizí viny kocovina, Výnosné místo, Schovanka, Bouře).

LENIN-STALIN, O OBRANĚ SOCIALISTICKÉ VLASTI. Nakl. Naše vojsko, str. 224, Kčs 26. —.

Tento sborník obsahuje hlavní projevy, články a dokumenty Lenina a Stalina z doby 1917—20. Naši armádě i pracujícímu lidu a mládeži ukazuje sborník cestu, jak budovat pokojnou výstavbu vlasti, a dává poučení, že žádná moc nemůže porazit lid, který bojuje za svou skutečnou svobodu.

WILLI BREDEL, V STALINGRADSKÉM KOTLI. Nakl. Naše vojsko, str. 150, Kčs 25. —.

Autorem knihy je přímý účastník stalingradské bitvy a kapitulčního jednání, pokrokový německý spisovatel Willi Bredel, který nenapsal pouhou reportáž, ale ve svém cenném literárním díle a dokumentu pronikl mentalitu nadutého a přitom zbabělého hitlerovského propagandisty a ukázal s otřesnou hloubkou vlčí morálku fašismu.

HARRISON FORMAN, CO JSEM VIDĚL V RUDE ČÍNĚ. Nakl. Mír, str. 284, váz. Kčs 110. —.

Měšťácká literatura a tisk, zejména předválečné cestopisy, kryly imperialistické zločiny proti čínskému lidu líčením čínské zaostalosti, kterou ostatně imperialisté právě udržovali a podporovali, t. j. historkami o copech Číňanů a zmračených nohách Číňanek, o pozlacených dlouhých nehtech mandarinů a rasistickými plky o „žlutém nebezpečí“. O hrdinském boji čínského lidu proti domácím a cizím utiskovatelům, jenž měl řadu obdobných rysů s bojem čs. lidu, o pravém smyslu opiové války, tajfunské vzpoury i boxerského povstání, o národní a demokratické revoluci, vedené po první světové válce velkým měšťáckým revolucionářem Sun-Yat-senem, nedověděl se náš lid před válkou téměř nic, nebo jen skresleně a kuse. Formanova kniha ukazuje na Čínu, jaká je a jak dnes připravuje pro svůj lid nový a šťastný věk.

NAKLADATELSTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRAHA III, SNĚMOVNÍ ULICE 9 - TELEFON 451-45, 446-12, 473-76

LITERATURA NÁBOŽENSKÁ A LITURGICKÁ

MODLITEBNÍ KNIHY A ZPĚVNÍKY

DUCHOVNÍ A CHRÁMOVÁ HUDBA

OBRÁZKY A OBRAZY SVATÝCH

PAMÁTKY NA PRVNÍ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ

NÁBOŽENSKÉ UČEBNICE, EDICE LISTY VÍRY

TOUTO NÁBOŽENSKOU LITERATUROU I OSTATNÍ LITERATUROU ZE VŠECH OBORŮ
VÁS OBSLOUŽÍ NAŠE PRODEJNY

**KNIHKUPECTVÍ ČESKÉ
KATOLICKÉ CHARITY**

PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ 23, TEL. 311-87

HRADEC KRÁLOVÉ, TR. NÁRODNÍHO VOJSKA 300, TEL. 2134

BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁM. 14, TEL. 156-53

LITOMĚŘICE, VRCHLICKÉHO ULICE 7, TEL. 291

Radostná zvěst

o dědictví, které je nám přislíbeno od věčnosti. Slovo vyslovené Ježíšem Kristem a jeho Apoštoly

NOVÝ ZÁKON

nám ukazuje smysl našeho života. Tato kniha ležela od nepaměti na stole našich domovů jako duchovní pokrm. Kniha, v níž promluvil Bůh k lidem. Kniha, která je základem naší kultury. Kniha životní moudrosti, protože Moudrosti věčné. Vázaný výtisk Kčs 71.—.

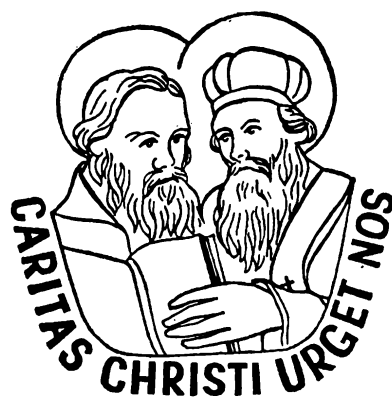
ŽALTÁŘ ŘÍMSKÉHO BREVIÁŘE

Žalmy a hymny Církve jsou hlubokou studnicí věčných pravd, které svatopisci podávají s básnickým vzletem, takže věřící je přímo strhován úžasem. Jeví se v nich bezprostřednost, upřímnost a přímo dětská důvěřivost ve vztahu člověka k Bohu jako k přepevnému Středu našeho života, jeho radostí i strastí. Nový latinsko-český text s liturgickým výkladem uspořádal P. Jan B. Bárta O. F. M. 580 stran na biblovém papíře v celoplátěné vazbě, cena 135 Kčs.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

ČESKÝ KATOLICKÝ DUCHOVENSTVÍ

*Zdeněk Fierlinger, náměstek předsedy vlády vytyčuje
úkoly církve v lidové demokracii a náš boj za mír*

ThDr Jan Merell přehlíží české rukopisné bible

*ThDr František Kotalík vykládá vlivy Šumerů na
veřejný a společenský život Hebreů*

*ThDr Ig. Březina podává archeologický důkaz roku
narození Kristova*

P. Roman Petrovický medituje na slova žalmu 118

*P. ThDr Fr. Jedlička vysvětluje postup při prohlášení
za mrtva*

ČÍSLO **5** ROČNÍK PRVNÍ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815 22168 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. ThDr Josef Koutný
Univ. prof. ThDr František Kotalík
Univ. prof. ThDr Josef Kubalík
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda
Univ. prof. Th a JUDr Josef Šima

PRO ČÁST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
P. Jan Mára OCr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
ThDr P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OMConv.

My si uvědomujeme, že jest zde skutečné určité válečné nebezpečí. Uvědomujeme si, že kapitalismus, imperialismus a celý ten k zániku odsouzený západní svět činí pokusy, plánuje, pokouší se již i ve skutek uvádět své válečné plány: my však nejsme ani zastraseni, ani malomyslní, ani se nedáme vyrušit ze své budovatelské práce, protože víme, že proti těmto válečným štváčům, proti těmto zkrachovaným generálům, proti těmto fabrikantům a bankéřům, proti těmto monopolistům a vydělavačům, kteří by rádi proměňovali proudy lidské krve v chladné a tvrdé zlato, vyrůstá nový svět pokroku a socialismu, stamilionový svět obránců míru, bojovníků za světový mír.

Výzva k Organizaci Spojených národů z varšavského světového kongresu obránců míru a Manifest k národům celého světa je toho důkazem, je vážným mementem, ale je také posílením našich nadějí a perspektiv do krásné budoucnosti za udržení světového míru. Tento Manifest by měl každý znát dobře nazpaměť, tento Manifest by měl být vyvěšen na každém pracovišti, v každé škole, v každé rodině, tento Manifest musí přejít v mysl, srdce, práci a ve skutky každého poctivého člověka na celém světě.

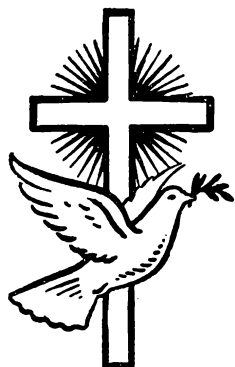
Proto se rozejdeme z tohoto našeho krásného shromáždění u vědomí, že o tom, bude-li nebo nebude-li válka, nebude rozhodovat ani Truman, ani Eisenhower, ani Acheson, ani Churchill, nýbrž miliony a miliony poctivých lidí na celém světě. My si uvědomujeme - a toto vědomí budeme šířit a budeme je prohlubovat, pro tuto myšlenku budeme získávat posledního člověka v naší republice, v naší vlasti a na celém světě - že závisí na každém z nás, na každém člověku na celé zeměkouli, bude-li nebo nebude-li třetí hrozná světová válka.

A proto se dáme do práce, budeme burcovat lidstvo, budeme volat pracující lid, aby si uvědomil svou sílu a svou velkou historickou odpovědnost. Dáme se do práce a postavíme se všichni bez rozdílu do mohutné, pevné, nerozborné, jednotné fronty, vedené prvním dělníkem a prvním bojovníkem naší republiky za mír, naším presidentem Klementem Gottwaldem.

Z projevu ministra Dr J. Plojgara na I. sjezdu čs. obránců míru v Praze.

Duchovní PASTÝŘ

V PŘEDNÍCH ŘADÁCH OBRÁNCŮ MÍRU

My římskokatoličtí kněží shromáždili jsme se před zahájením I. čs. sjezdu obránců míru v Praze, abychom manifestovali své pevné odhodlání - ještě usilovněji pracovat pro mír. Jestliže všichni čestní a poctiví lidé na celém světě považují dnes za svou povinnost státi v řadách obránců míru, pak tím spíše cítíme a uvědomujeme si tuto povinnost my, katoličtí kněží.

Jsmе hlasateli Kristova učení lásky a pokoje, a nemáme-li se tomuto svému duchovnímu poslání zpronevěřit, pak musíme celým svým kněžským působením usilovat o šťastný a pokojný život lidu, jemuž máme býti duchovními rádci a vůdci. Avšak šťastný život může být prožíván jedině v míru, v radostné budovatelské práci u vědomí, že plody této práce nebudou zničeny novou válkou.

Jménem katolických věřících odsuzujeme co nejrozhodněji ty, kteří se pokoušejí rozpoutat novou světovou válku, neboť o nich praví Písmo svaté: „Dissipa gentes, quae bella volunt - rozpraš národy, které osnují válku.“

Platí to o snahách politiků a veřejných činitelů, kteří prosazují znovuvyzbrojení západního Německa. Bezvýhradně se stavíme do řad bojovníků za mír v duchu usnesení II. světového kongresu obránců míru ve Varšavě. Program tohoto kongresu chceme uskutečňovat ve své duchovenské práci a jeho zásady, které jsou v plné shodě s Kristovým evangeliem, šířit mezi našimi věřícími.

Zdravíme I. čs. sjezd obránců míru a přejeme jeho jednání hodně zdaru a Božího požehnání.

Resoluce k I. čs. sjezdu obránců míru

BUDUJ VLAST - POSÍLÍŠ MÍR

Na dny 21. a 22. ledna t. r. svolal Československý výbor obránců míru do Prahy I. čs. kongres obránců míru, jehož se zúčastnilo devadesát šest duchovních ze všech krajů republiky, aby spolu s pracujícím lidem pozvedli hlas pro věc míru, pro šťastnou budoucnost naší vlasti. Sjezdu, který především dokumentoval tvořivou jednotu čs. lidu, předcházely mohutné přípravy, vyhlášení závazků, čehož se velmi aktivně zúčastnili i duchovní. Byli to oni, kteří volali věřící lid do řad obránců míru, byli to naši duchovní, kteří burcovali svědomí. J. E. nřdp. biskup pražský ThDr Antonín Eltschkner tyto přípravy uzavřel slovy: „Jako katolický biskup jsem celým svým kněžským srdcem pro mír a prosím Boha modlitbou církve, kterou denně při mši svaté svátostnému Spasiteli šeptám: Da nobis pacem in diebus nostris - Dej mír v našich dnech. A já věřím, že Bůh vyslyší modlitby mé i modlitby milionů lidí dobré vůle, kteří touží, aby v míru a klidu mohli pracovat a žít dny svého života.“ Významný projev na sjezdu měl ministr Dr J. Plojhar, který v projevu, jež co chvíli delegáti přerušovali bouří souhlasu, zhodnotil světové mírové hnutí, jež

se stalo historickou silou. Na vyčerpávající analýze mezinárodní situace zdůraznil, že boj za mír a naši práci pro mír jsme postavili na pevném přesvědčení a na zásadě, že kapitalismus, imperialismus a koloniální politika jsou nepřítelem číslo jedna světového míru. Nás nemusí poutat pakty, podivné cesty generálů, nýbrž nás pojí společná myšlenka, že musí na tomto světě zvítězit člověk, jeho práce a lidskost, a to jednou provždy. Ať se hlásíme do kteréhokoli tábora, jsme zajedno v tom, že nenávidíme smrt a že chceme život, že si přejeme učinit děti šťastnějšími, než jsme my.

Mluvě o všech těch možných pokusech, jichž zneužívají váleční paliči, ministr Dr J. Plojhar vyzvedl dvě významné zásady pro každého křesťana, a to být nekompromisním bojovníkem za mír, za druhé ta skutečnost, že spolupráce mezi křesťanstvím a socialismem není jen možná, ale je naprostou nutností, neboť teprve v socialistickém řáde mohou křesťané uskutečňovat pravé, poctivé křesťanství. Otázku válka či mír nerozhodnou generálové, nýbrž miliony poctivých lidí a závisí od každého z nás, bude-li či nebude-li

třetí a¹ hrozná světová válka. A proto musíme burcovat lidstvo, volat pracující lid, aby si uvědomil svou sílu a svou velkou historickou odpovědnost.

Znovu a znovu se zvedala v ústřety řečníkovi vlna souhlasu, příboj potlesku a volání zdravíc. Jak věc míru je našemu duchovenstvu vlastní, vysvitlo na sjezdu i z diskuse, již se zúčastnili četní kněží. Chceme být našemu věřícímu lidu dobrými pastýři, řekl m. j. generální vikář Msgre E. Oliva, a proto při každé příležitosti budeme dodávat odvahy do boje za mír umdlévajícím, napomínat a přesvědčovat váhavé a liknavé a povzbuzovat v práci obránce míru. Jménem římskokatolických ordinářů a zástupců římskokatolických diecézí na Slovensku kapitulní vikář Ján Dechet přečetl prohlášení, v němž se m. j. praví, že sotva kdy měla církev větší odpovědnost za osud světa než dnes, kdy v očích milionů lidí visí otázka války nebo míru, otázka života, anebo smrti. Mír je však

úsměv Boží a válka vzpoura proti Stvořiteli. Proto nemají práva dovolávat se křesťanství ti, jejichž skutky jsou v rozporu s nejzákladnějšími pravdami křesťanského učení.

A nebyl by ani mírový kongres úplný, kdyby delegáti-kněží a delegáti z řad čs. strany lidové si nevyprosili v kostele sv. Ignáce požehnání. U bočních oltářů obětovali mši svatou kněží delegáti, u hlavního oltáře P. prof. J. Beneš. Poslední požehnání a k chrámové klenbě letí slovo evangelia, podobenství o dělnících na vinici Páně. Věru že se zdá, jako by posvátné texty byly psány zvláště pro tuto mírovou mši svatou. Doznělo kázání a všichni pozvedají svůj hlas k vroucí písni: „Nechť Tvůj oltář nikdy neuhasne v našich zbožných vlastech slovanských, nechť se denně v záři míru jasné koná oběť v chrámech křesťanských...“

PROHLÁŠENÍ PRVNÍHO ČS. SJEZDU OBRÁNCŮ MÍRU K OBČANSTVU

Občané republiky!

Na celém světě povstaly miliony lidí, aby bojovaly za mír. Váleční paliči se obávají obránců míru. Bojí se lidu, který chce mír. Přes půl miliardy podpisů lidí všech národů a vyznání bylo shromážděno pod stockholmskou výzvou, žádající zákaz atomových zbraní. To je ta síla, která zabránila americkým útočníkům svrhnout v Koreji atomové bomby. Z jejího úspěchu je vidět, jaké účinnosti už dosáhl společný boj za světový mír.

Váleční paliči dále rozvíjejí své plány na rozpoutání nové světové války. Když utrpěli porážku v Asii, snaží se tím více provokovat v Evropě. Vládcí Spojených států severoamerických porušili všechny dohody, které podepsali. Porušují Chartu Spojených národů. V současné době obnovují v západním Německu nacistickou armádu. Propouštějí z vězení a najímají do svých služeb hitlerovské generály, esesáky a gestapáky. S jejich pomocí se snaží vytvořit v západním Německu nové žoldnéřské vojsko, kterého chtějí zneužít k novému válečnému tažení proti Sovětskému svazu a zemím lidové demokracie — tedy i proti naší vlasti.

K tomu my nechceme a nebudeme mlčky přihlížet. My, Češi a Slováci, jsme nezapomněli na kruté ponaučení z nedávné minulosti, z doby po hanebné mnichovské zradě. Proto se plně stavíme za prohlášení zahraničních ministrů osmi států na nedávné pražské konferenci, kteří navrhli, jak zajistit mírový demokratický vývoj v Německu. Proto nám promluvil z duše varšavský světový kongres obránců míru, který se jménem stamilionů lidí postavil proti znovuvyzbrojení západního Německa. Proto se pevně řadíme do světové mírové fronty, která zabráni válečným paličům uskutečnit zločinné záměry s obnovenou nacistickou armádou. Proto též podáváme ruku těm mírumilovným Němcům, kteří po všech zkušenostech dnes usilují o jednotný, demokratický a mírumilovný německý stát a bojují proti znovuvyzbrojení Německa. Jen zrádci své vlasti, odpadlíci a utečenci mohou pomáhat americkým válečným paličům v jejich špinavém díle. Jen takoví odporní zrádci, kterých se každý československý občan štítí, se mohou smlouvat a bratřit s odsunutými nacisty a počítat s nimi pro novou válku proti našemu lidu.

My, občané Československa, uvědomujeme si historický význam utvoření Světové rady míru, souhlasíme se všemi požadavky, které na obranu míru vyhlásil varšavský světový kongres obránců míru, plně se s nimi ztotožňujeme a budeme za jejich uskutečnění ze všech sil bojovat.

V naší národní historii byla celá dlouhá, smutná období, kdy jsme neměli svobodu a samostatnost. Tím pevněji jsme zajedno s utlačovanými asijskými národy, které dosud bojují spravedlivý boj za svou svobodu a kterým je vzorem mocná lidová Čína. Považujeme je za své bratry a vidíme v nich spolubojovníky proti imperialistickým utlačovatelům a osnovatelům válek — spolubojovníky ve velkém světovém zápase o mír.

My, občané Československa, odhalujeme ze svého mírového sjezdu v naší drahé, staroslavné Praze přede všemi poctivými lidmi na celém světě štvavou válečnou propagandu. Když Hitler v roce 1939 vtrhl do naší vlasti, tvrdil, že k nám jede zachovat křesťanskou západní civilizaci. Ve skutečnosti k nám přišel utlačovat, drancovat a vraždit. Zcela stejně dnes mluví američtí fašisté o hrozbě komunismu a o záchraně civilizace. Nevěřte jim!

Velký Sovětský svaz, který buduje komunismus, ukazuje cestu k míru. Staví obrovské elektrárny, gigantické přehradu a průplavy, vyvíjí nesmírné mírové úsilí při přetváření přírody na širokých rozlohách své země. V Sovětském svazu spatřujeme nejmocnější záruku a nepřemohitelnou pevnost míru. Milujeme sovětský lid, který nás osvobodil. S úctou a láskou vzhlížíme k nejlepšímu příteli našeho národa a k největšímu bojovníku za mír, k velikému Stalinovi.

Věci míru posloužíme nejlépe tím, že přijmeme mírové budovatelské závazky, že ještě znásobíme své úsilí při výstavbě republiky. Naše vlast je nedílnou součástí tábora míru.

Obracíme se ke všem občanům naší republiky, aby pozvedli svůj hlas a vyjádřili svůj rozhodný protest proti znovuvyzbrojování západního Německa. Pověřujeme Československý výbor obránců míru, aby připravil všenárodní protestní akci proti obnově nacistické armády v západním Německu.

Varšavský světový kongres byl zakončen slovy našeho národního hrdiny Julia Fučíka. I my voláme ze svého pražského sjezdu nejen do všech koutů a koutků své milované země, ale i do celého světa slavná Fučíkova slova: Lidé, bděte!

Mír na nás nečeká, mír musí být vybojován!

Proto vzhůru do boje za mír!

THEOLOGIE

BIBLE A ČESKÝ NÁROD

V kultuře všech evropských národů má bible své čestné místo, v kultuře a životě národa našeho místo zvláště význačné. S biblí se setkáváme na prahu naší kultury a našich dějin a bible zůstala drahým pokladem českého lidu ve všech dobách.

I. Staroslovanský a český překlad bible.

U samých počátků české kulturní tradice je bible spjata se jmény svatých bratří soluňských. Sv. Cyril a Metoděj přinesli k nám překlad evangelií v lidové řeči slovanské, která se mnoho nelišila od češtiny. Na Moravě pak pokračovali v díle započatém v Cařihradě a ztlumočili postupně žaltář a ostatní části bible, jež se předčítaly při bohoslužbě. Podle staroslovanské legendy přeložil sv. Metoděj z řečtiny na sklonku svého života všechny ostatní knihy bible, kromě knih Mukačevských. Protože se tento překlad nezachoval, domnívají se někteří slavisté (Dr J. Vajs), že nešlo o skutečný překlad, nýbrž jen o jakousi zkrácenou biblí, v níž liturgická starozákonní čtení byla doplněna parafrází ostatních částí biblických.

Zánik slovanské bohoslužby na Sázavě a vítězství latiny koncem 11. stol. odsunuly staroslovanskou biblí do pozadí. Značně k tomu přispělo i pozvolné utváření češtiny v samostatný jazyk, značně odchylný od církevní slovanštiny. Tím se dostavila *potřeba nového českého překladu bible*. Pro první tři století nemáme však jiných dokladů než několik glos, poznámek, vepsaných v 11. nebo 12. stol. do latinské bible z 9. stol., chované nyní v Národní knihovně vídeňské. Tyto t. zv. „Vídeňské glosy“ jsou jazykově směsicí staré češtiny s církevní slovanštinou. Překvapuje, že tyto glosy se shodují s evangeliím textem první staročeské recense biblické z 2. pol. 14. století. Z této podobnosti možno usuzovati, že již v 11. nebo počát-

kem 12. století, kdy byly tyto glosy psány, existoval souvislý evangelií překlad, který se v nich odráží.

Z biblických knih byly do češtiny nejdříve překládány knihy nutné pro bohoslužbu, evangelia a žaltář. Staročeských evangeliářů je známo asi šestnáct. Jejich dobrý znalec Dr J. Vašica je charakterisuje: „Nejsou to nádherné kodexy, jaké patřily k bohatému inventáři panských sídel nebo zámožných domů měšťanských, nýbrž památky většinou nevzhledné, spěšně a mnohdy i nedbale vepsané na prázdné listy latinských rukopisů... Byly po většině soukromou pomůckou knězovou, kterou si často sám upravil podle místních potřeb, aby text Písma byl lidu při předčítání v kostele co nejsrozumitelnější. Odtud se vysvětlí značná pestrost těchto památek po stránce jazykové, ve fonetice, v tvarech i v lexiku, s příměsí dialektických prvků, jejichž krajový okrsek se dá leckdy i blíže určití.¹⁾ Vedle evangelií nejrozšířenější biblickou knihou byl staročeský žaltář. Má se za to, že existoval již v 10. nebo 11. stol. Nejstarší úryvky překladu žalmů byly vepsány koncem 13. stol. mezi řádky latinského žaltáře z kláštera svatojirského v Praze. Další redakci žalmového překladu představuje žaltář Wittenberský (1. pol. 14. stol.), Klementinský (rovněž 1. pol. 14. stol.), Kapitulní (kolem r. 1370), Pasovský, Poděbradský a několik menších zlomků.

Ostatní knihy Starého i Nového Zákona byly překládány asi v téže době, kdy se utvářel text evangelií a žaltáře, t. j. od konce 13. stol. do druhé poloviny 14. století. V biblickém překladu se jeví i povaha doby. Je to kněžstvo, které od 13. století si všímá české řeči, netají se svým češtvím a „překládáním žalmů,

¹⁾ Staročeský překlad bible v ročence „Chudým dětem“ (separát), Brno 1935, str. 6—11.

perikop, homilií a formulí zpovědních se stává prvním přestitelem národního písemnictví a přirozeným obráncem rodného jazyka“.²⁾

Po staletém zrání přišla konečně doba sklizně. Koncem 14. stol. byly sebrány všechny knihy Písma svatého v jeden svod, v jednu staročeskou bibli. Dr. Josef Vraštil ve své, bohužel dosud netištěné práci o první recenzi staročeské bible, klade její vznik do osmdesátých let 14. století, kdy byla napsána nejstarší česká bible Leskovecko-dráždanská. V roce 1914 byl tento vzácný rukopis poslán do Lovaně k ofotografování, kde v srpnu téhož roku za německého útoku shořel. V letech 1409-1416 byla napsána pro pana Petra Zmrzlíka bohatě iluminovaná třísvazková bible Litoměřicko-třeboňská. Časově třetí staročeská bible první recenze je bible Hlaholská, dopsaná r. 1416 v klášteře na Slovanech (přil. X). Je psána charv. hlaholicí, ale její text je český. Poslední rukopis první recenze je dvoudílná bible Olomoucká z r. 1417; v ní je nejúplněji zachován text první recenze, jelikož z Leskovecké máme k dispozici toliko třetinu ve fotografických opisech, z Hlaholské jen druhý díl a Litoměřicko-třeboňská byla podrobena pronikavějším pozdějším korekturám.

Ještě před hnutím husitským, na prahu 15. století, vzniká pravděpodobně druhá recenze české bible (bible Pražská, Mikulovská a j.). Nejnověji dokazuje to polský slavista Stanislav Urbańczyk, který z jazykových důvodů soudí, že tvůrce této recenze je třeba hledati v okruhu vlivu Štítného. Kež by byla pobídkou k usilovnějšímu studiu českých biblí slova, která řekl univ. prof. Dr. Josef Vašica při druhém biblickém týdnu v Praze 26. srpna 1948: „Celá otázka staročeských biblických recenzí, jejich počet a povaha bude muset být, jak ukazují Rybovy a Urbańczykovy příležitostné poznámky, od základů znova prozkoumána. Dnes ještě jsme hodně vzdáleni od okamžiku, kdy bude možno napsat dějiny staročeského textu biblického, ale ani teď, při zběžném listování starými památkami, se neubráníme obdivu nad úžasným úsilím, s jakým v bouřlivých a neklidných dobách 15. století se pracovalo na zdokonalení českého biblického překladu.“

Význam staročeského překladu bible výstižně charakterisuje prof. J. Vašica: „Staročeský překlad bible, jehož nejstarší recenze byla kodifikována v těchto čtyřech rukopisech, přesahuje daleko svým významem rámec bohemistiky. Především je to vůbec nejstarší překlad celé bible ve slovanštině. Legenda o svatém Metodějovi sice vypráví o tom, kterak stařícký arcibiskup moravský v posledních letech svého života za pomoci dvou kněží-rychlopisců přeložil z řečtiny všechny knihy Písma, kromě Makabejských, pokud nebyly ztlumočeny již dříve společnou prací se sv. Cyrelem, ale bylo-li tomu skutečně tak, dílo Metodějovo

zmizelo beze stopy. Teprve roku 1499 na Rusi novgorodský arcibiskup Gennadij, s velkým úsilím shledav po klášteřích ruských i balkánských knihy již přeložené a ostatní dav nově přeložiti, pořídil úplnou církevněslovanskou bibli jako zbraň proti židomilskému kacířství, které užívalo k své propagandě jmenovitě textů starozákonních. Dále staročeský překlad zasáhl svým vlivem i mimočeská kulturní prostředí. Jeho účinek možno stopovati hluboko do 16. století, na př. v prvním vydání běloruské bible Františka Skoriny a v první tištěné bibli církevněslovanské nákladem kněžete Ostrožského z roku 1561; nejvíce však mu podlehl překlad staropolský. Závislost na staročeské předloze se jeví jak v nejstarším polském žaltáři, psaném v roce 1340 pro polskou královnu Marketu, dceru Karla IV., tak i v bibli královny Žofie z roku 1455... Kdežto první, úplná bible polská, tak zvaná bible Leopoldy, je tisk až z roku 1561, český národ vlastní jen z 15. věku přes 30 celých rukopisných biblí, z nichž některé svou výzdobou patří mezi neocenitelné památky domácího umění, a skoro třikrát tolik rukopisných částí bible, nehledě ani k dvěma prvotiskům úplné bible již z konce 80. let téhož století.“³⁾

Nedostatek místa nedovoluje zdržeti se více u významu bible pro český jazyk a pro biblické překlady u jiných slovanských národů. Než přejdeme k českým biblím tištěným, je třeba ještě jednou vrátiti se zpět do minulosti a zastaviti se vedle biblí českých také u nesčetných biblí latinských, jež vznikly na naší půdě a jež jsou dokladem naší kulturní vyspělosti i dokladem lásky našich předků k biblí při pořizování rukopisů Písma, jež v té době byly věci velmi nákladnou.

II. Bible v době románské.

Nejdříve několik slov o biblích nebo jejich částech, jež sice nejsou našeho původu, ale jsou od staletí chovány v našich zemích a tak spjaty nerozlučně s naší kulturou. Jejich získání a pečlivé ošetřování u nás jsou také dokladem lásky českého národa k biblí.

K nejvzácnějším biblickým památkám *cizího původu* patří evangelium sv. Marka ze 6. stol., chované původně v Akvileji. Protože evangelium bylo mylně považováno za vlastní rukopis evangelisty sv. Marka, vyžádal si Karel IV. při svém pobytu v Akvileji roku 1354 na tamějším patriarchovi Mikulášovi, který byl jeho nevlastním bratrem, poslední dva kvaterny (16 listů), t. j. asi třetinu celého evangelia a daroval je pražské metropoli, kde v kapitulní knihovně je tento starý rukopis uložen dodnes (Cim 1). V téže knihovně je i jiný vzácný rukopis, evangeliář z 9. stol. (Cim 2), asi korbejského původu. Pozdním projevem karolinského umění je evangeliář Strahovský, vzniklý v některém klášteře u Mosely, patřící do skupiny nádherných knih psaných zlatem. Jsou-li tyto a jiné bible cizího původu spjatý s naší kulturou, jsou s ní tím

²⁾ J. Šusta, Dvě knihy českých dějin (2. vyd. 1926), str. 283 a 286.

³⁾ I. c., str. 16.

více spjaty *bible původu domácího*. Bible je úzce spjata s nejstaršími projevy malířství v Čechách. S budováním prvních kamenných kostelů a založením prvních klášterů se projevuje románské malířství v nástěnné i knižní malbě. V knižní malbě jsou to v první řadě bible, hlavně evangeliáře a žaltáře, kde se setkáváme s románským malířstvím na naší půdě. Protože k inventáři každého kostela vedle misálu patřil též evangeliář a žaltář, setkáváme se u nás v románské době s těmito úryvky bible, často nádherně iluminovanými, i když v této době byla iluminovaná kniha věcí drahou.

V oblasti latinské vzdělanosti se písařství pěstovalo dlouhou dobu v klášterech a kostelích. Bible opisovali nejenom mniši, ale i jeptišky. Některé kláštery měly své písařny (scriptoria). Když r. 1097 se stal ve slovanském klášteře na Sázavě opatem Děthart a shledal, že klášter nemá latinských knih, dal knihy opisovati jednak silami kláštera, jednak najatými písaři. Nad písaři měl dozor zvláštní člen řádu, rozděloval práci a opatroval písařské potřeby. I biskupové pečovali o opisování bible a liturgických knih. Tak olomoucký biskup humanista Jan ze Středy (1310-80) měl na svých hradech ve stálých službách písaře. První pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic († 1364) vydržoval si písaře i iluminátory pro výrobu chorálních knih pro chrám svatovítský.

S písaři se někdy uzavíraly smlouvy o opisování díla. Takovou smlouvu učinil 18. května Jan, písař z Hradce Králové, s Janem z Rabštejna o opsání české bible. Měl to býti kvinter veliký, na každé straně o 50 řádkách. Smluvený honorář činil 50 grošů za stranu. Objednatel dal písaři zálohu jedné a půl kopy grošů, za což byl písař povinen až do jejího vyčerpání psáti stranu po 10 groších. Za nedodržení smlouvy písařem bylo smluveno penále 85 grošů. Písař slíbil, „že se nechce na písmě horšiti... ale lepšiti“, „...že knih, z kterých bude psáti, dobře chovati a jich neztracovati ani kde zastavovati bude“... Cena rukopisných biblí byla nemalá. V 11. stol. se za vyhotovení rukopisné bible dával statek nebo vinice. Opat benediktinského kláštera v Břevnově koupil na poč. 14. století velkou bibli za 15 hřiven, malou za 6 hřiven. Opis bible trval jeden a čtvrt až jeden a půl roku. Matěj z Prahy pracoval na české obrázkové bibli pět let. Opisování bible byla práce velmi namáhavá. Věděli to ti, kdo si knihu dali psáti, ale především ti, kdo psaním knihy byli pověřeni. Nejedna písař dokončil knihu poznámkou buď prostou, nebo rýmovanou, v níž dal najevo radost, že je s prací hotov, a líčil svoji námahu, jako onen písař z 15. stol.:

„A napsány sú od jednoho,
tent jest jedl suchých partek mnoho
a psal ti je sedě na lavě
a máť humence na své hlavě,
a dokonal je tu středu den sv. Řehoře
(= 12. března) létha... 1455.“⁴⁾

⁴⁾ Z. Tobolka, *Knihy*. Praha 1949, str. 32-35.

Po těchto několika poznámkách o těch, kteří bible opisovali, všimněme si alespoň několika nejvýraznějších a nejcennějších biblických rukopisů.

K nejbohatěji zdobeným evangeliářům nejen v Čechách, nýbrž v celé románské Evropě, patří kodex Vyšehradský, korunovační evangeliář krále Vratislava z druhé pol. 11. stol. Evangeliář obsahuje mimo titulní obraz (viz obr. přílohu) a mimo malovaný čtyřstránkový rodokmen Kristův, třicet tři obrazy evangelické, jakož i bohatě vypravené strany s iniciálami před počátkem evangelií. Po stránce ikonografické představuje souhrn bezmála všech obrazů, jež byly v době románské vypěstěny ve velkém okruhu středoevropském, ukazuje však mezi svými komposicemi i takové, jež byly ve svém složení v malbě románské vzácné, ne-li úplně neznámé. Známe málo děl, jež vynikají tak skvělou názorností a sdílností obrazů, zejména v scénách dramaticky rušných. Svou stránkou formální jeví kodex Vyšehradský vypracovaný, jednolitý malířský sloh nevšední rázovitosti, jež prozrazuje, že se vyvinul v místě silné tradice malířské a čilé iluminační práce.

K hodnotným výtvorům souvěké knižní produkce ve střední Evropě komposicí, kresbou a zejména plným vývinem barevné formy se řadí Ostrovský žaltář kapit. knihovny v Praze. Tento rukopis jest zdoben několika celostrannými obrazy a jest charakteristické pro dobu, jaké obrazy malíř volil. Obraz Madony s Děckem dokládá vzrůst mariánského kultu, Ukřižování (1. str. obr. přílohy) ukazuje nové soucítění s utrpením Krista-člověka, jak šířilo se světem pojetím velkého mystika Bernarda z Clairvaux, obraz Nejsvětější Trojice se řadí jako poslední k výjevům Kristova života, jež byly v té době v žaltářích obrazem zdůrazňovány.⁵⁾

V první polovině vznikl v benediktinském klášteře v Podlažicích u Chrudimě latinský biblický kodex, který je dnes ozdobou královské knihovny ve Stockholmu, kde hlásá lásku našeho národa k Písmu svatému. Kodex je mimořádný svými rozměry (49 × 89,3) a je pro tuto velikost nazýván *Gigas librorum*, nebo *Codex gigas*. V r. 1648 byl vyvezen Švédy z Čech. Rukopis má veliký význam pro biblickou textovou kritiku. Starý Zákon je přepsán z Vulgáty až na žalmy, které podává podle Jeronymova žaltáře „Juxta Hebraeos“. Pořad novozákonních knih je odlišný od běžného pořadu, listy sv. Pavla jsou položeny až za Apokalypsou. V textu novozákonních knih, zvláště ve Skutcích apoštolských a Zjevení sv. Jana, je mnoho variant z Vulgáty.

I zbožné řeholnice se věnovaly opisování a iluminování biblí, jak dokazuje na příklad žaltář, pocházející z kláštera sv. Jiří na Hradčanech (obr. č. 3). Možná se domnívati, že na sklonku románské doby byla u nás zvýšená činnost písařská i umělecká. Je

⁵⁾ Viz A. Matějček v *Dějepis výtvarného umění v Čechách*. Praha 1931, str. 65-69.

známo, že na příklad pražský děkan Vít pořídil na svůj náklad za nevyhovující liturgické knihy také nové rukopisy žaltářů a evangeliářů a jeho příkladu jistě následovaly kvetoucí kláštery a bohaté farní kostely.

Na sklonku 13. stol. odumíral u nás malířský sloh románský; ze západu postupovalo k nám umění nové, jež našedší půdu periodou románskou zkypřenou, zmohutnělo v půlstoletí do té míry, že Čechy, dotud jen na cizím příkladu závislé a nesamostatné, počaly si dobývati ve světové soutěži místo přední a brzy i místo ve středoevropském okruhu vedoucí⁶⁾ a jsou to opět bible, jež se čestně řadí k biblím gotické doby v ostatní Evropě.

III. Bible v době gotické.

Století 14. a počátek gotické doby je dobou neobyčejného rozmachu rukopisné produkce a s ní spojené knižní malby. Nikdy nebylo pořízeno v Čechách tolik nádherných rukopisů jako právě v tomto století. Netřeba ani podotýkati, že nejčestnější místo v této rukopisné produkci zaujímají právě bible. I když mnoho vzácných rukopisů zaniklo v pozdějších dobách pro bouře válečné i pro nedostatek šetrnosti a porozumění pro starožitnosti, přece zbytek zachovaných rukopisných biblí je dokladem jak naší vysoké kulturní vyspělosti v této době, tak i živého vztahu našich předků k biblí. Po stránce ilustrační se projevuje v biblích 14. stol. nový duch, nastává uvolnění z pout románské abstrakce, z ustálených schemat a na jejich místo poznenáhlu nastupuje obraz přizpůsobený smyslovému vjemu. Iniciála je bohatá na figury, symboly, jsou v ní umísťovány podobizny těch, kteří bible objednávali, a obrázková iniciála se stává ilustrací textu. Biblické osoby jsou komponovány v krojích doby, kdy vzniká rukopis.

S biblickými rukopisy první poloviny 14. stol. je spjato jméno královny Rejčky, vdovy po Václavu II. a Rudolfu Habsburském. V dílně, kterou vyvolala k životu a která vynikla zvýšeným uměleckým úsilím nad soudobá scriptoria, byly objednány královnou Rejčkou pro cisterciácký klášter (snad pro ženský klášter na Starém Brně, jí r. 1323 založený) rukopisy. Ze sedmi známých rukopisů jsou tři rukopisy biblické, dvoudílný lekcionář (dnes ve vídeňské knihovně), žaltář (tamtéž od r. 1774) a pak žaltář, známý pod jménem Breviář královny Rejčky. Jiný význačný a svérázný rukopis této doby, ne sice přímo biblický, ale s biblickými motivy, je t. zv. Pasionál abatyše Kunhuty, považovaný za nejdokonalejší památku českého gotického knižního malířství. Byl psán i iluminován v Praze kolem r. 1320 iluminátorem, který dokonale ovládal soudobý kreslířský styl.⁷⁾

V psané knize doby gotické náleží čím dále, tím více slovo obrázku. Tak je tomu i v biblích. Knižní ilus-

trace se stává sdílným prostředkem myšlenek, jež vyvěrají v zbožné duši gotického člověka při četbě bible. Text se stává někdy pouhým doprovodem obrazu. Již v polovině 13. století projevují se tyto tendence ve Francii, a ve střední Evropě výrazem těchto snah jsou tak zvané bible chudých (*Biblia pauperum*), kde jsou znázorněny vybrané scény z Nového a Starého Zákona. Každé scéně ze života Ježíše Krista bývají protějškem odpovídající scény ze Zákona Starého. Tyto bible bývaly pomůckou nižšího kleru a užívalo se jich při kázání a vyučování. Podobných biblí se nezachovalo mnoho, poněvadž byly častým užíváním ničeny. U nás je podobná bible zachována v metropolitní knihovně v Praze. Rovněž našeho původu je obrázková bible Krumlovská, dnes ve státní knihovně ve Vídni. Máme však u nás ještě jednu ilustrovanou bibli, která je nejvýznačnější památkou svého druhu z poloviny 14. stol. v celé střední Evropě, t. zv. bibli Velislavovu (č. 4). Pracovalo na ní několik kreslířů a má více než 700 perokreseb, částečně kolorovaných. Je dnes uložena v Národní a universitní knihovně v Praze a nazývána Velislavovou po svém objednateli, patrně notáři kanceláře Karla IV. Je to neúplná obrázková bible, v níž ke starozákonním cyklům biblickým (*Genesis, Exodus, Daniel, Judicum, Judith*) je připojen cyklus o Antikristovi, úryvky z cyklu pašijového, Skutků apoštolských, Apokalypse a legenda o sv. Václavu.⁸⁾

Do čtyřicátých let česká knižní (také biblická) malba byla závislá na knižním umění západním a nepřesahovala mnohdy úroveň průměrného řemesla. Ve čtyřicátých letech 14. stol. dostává se knižní malbě nejlodnějších námětů z Itálie, k níž se v době Karlově české země vízí silným kulturním poutem. Pobyt českých studentů a kleriků v Itálii, import italských knih k nám přispívá zprvu k napodobování cizích předloh, později k projevení se nového stylu od českých iluminátorů. Vlašský sloh vítězí za arcibiskupa Arnošta z Pardubic, který se vrátil do Čech po studiu v Bologni, Padově a pobytu v Avignoně, prosycen kulturou těchto světových středisk. Není možno vypočítávat všechny bible, které u nás vznikly v druhé polovině 14. stol. S hlediska gotické malby je pozoruhodný evangeliář iluminovaný Janem z Opavy, lanškrounským farářem (z r. 1368), dnes v Národní knihovně ve Vídni, v němž Jan z Opavy využívá iniciál k dekoraci celých stran, zjev to v gotické knižní malbě ojedinělý. Jiná bible, již z počátku 15. stol., je dnes v Antverpách (museum Plantin Moretovo), je to bible, kterou dal zhotovit mincmistr Konrád z Vechty. Biblí zdobili čtyři iluminátoři a je vynikajícím zástupcem směru, který vlád v knižní malbě v první čtvrti 15. století. Umělecky hodnotný je z této doby Žaltář roudnický (kapit. knihovna) a latinská bible, rovněž z kapitulní knihovny, jejíž obrazy stvoření světa jsou malovány školenou rukou.

⁶⁾ A. Matějček, I. c. str. 83.

⁷⁾ Více viz A. Matějček, *Pasionál abatyše Kunhuty*. Praha 1922.

⁸⁾ Srv. A. Matějček, *Velislavova bible*. Praha 1926.

V letech 1411-1414 byla psána pražským písařem Matyášem trojdílná (obr. č. 5) česká Litoměřická (Slavatovská) bible, která je z nejstarších svodů českých první recense a o níž bylo psáno již dříve. Jde tu již o dílo průměru, který se ustaloval v četných dílnách a který nabyl v dobách husitských rázu po výtce řemeslného.⁹⁾

V době husitské nabývá bible v knižní produkci vrchu nade všemi ostatními knižními druhy. Jsou to jak bible latinské, tak bible české. S hlediska uměleckého, pro kulturní izolaci Čech v době válek husitských, zachovávají archaistickou tvářnost stylu počátku 15. století a ještě v polovině tohoto století se

v Čechách pracovalo překonaným slohem (řemeslně ustáleným), který patřil době vývojově dávno prošlé. Aby si čtenáři učinili alespoň malou představu produkce biblí 15. stol., uvádím jména biblí nejznámějších. Jsou to: bible Olomoucká (z r. 1417), Boskovská, Kristiny Švédské z doby po r. 1430 (Vatikánská knihovna), bible Filipa z Padeřova (stát. knihovna ve Vídni), bible Zaháňská (univ. knihovna ve Vratislavi), bible Šellenberská (1444-46), Pernštejnská (1471), Dlouhoveská (1475), Bočka z Kunštátu a celá řada jiných.

Nový rozmach české bible nastává vynalezením knihtisku. Než o tom až příště.

⁹⁾ A. Matějček, l. c., str. 343 násl.

Prof. ThDr Jan Merell

ŠUMEROVÉ, JEJICH JAZYK A VZTAHY K NÁRODU ŽIDOVSKÉMU

(Pokračování druhé)

II. Vlivy Šumerů na veřejný a společenský život Hebreů.

Semitští národové Babylonie byli přirozeně v přímém vztahu k nesemitskému obyvatelstvu Šumerů. Proto též jako jediní bezprostředně přijímali mnohé poznatky nejrůznějšího oboru veřejného života tohoto vysoce kulturního šumerského národa. V semitských jazycích Babylonie nacházíme překvapující množství slov, která svým původem jsou jasně šumerská. U národa židovského není tak snadné přesně stanovit přímou závislost mnohých výrazů na jazyce šumerském, protože bezprostřední styky mezi těmito národy nelze tak bezpečně dokázat a také, proto, že ve Starém Zákoně mnohá slova pravděpodobného původu šumerského byla jistě přejata již přes semitské Babyloňany. Proto pro hebrejský jazyk a tak i pro veřejný a společenský život Izraele ponecháme stranou otázku přímé nebo nepřímé závislosti na Šumerech a spokojíme se pouze výčtem a výkladem některých důležitějších výrazů z různých oborů veřejného života, které velmi často přes akkadštinu vedou k témuž slovnímu základu v šumerštině.

Zemědělství a pastevectví bylo převážně rozšířeno mezi Šumery. Tím nalézáme i mnohá slova z tohoto odvětví v hebrejštině. Hebr. *ikkár* - významem - rolník, zemědělec (Is. 61,5; Jer. 14, 4-31, 24; Jo. 1, 11; Am. 6, 16-2; Chr. 26, 10). Gesenius poznamenává, že původ slova je pravděpodobně babylonský - *ikkaru* (Ges. Heb. und Ar. Handwört., 17. vyd. 1921). Akkadské *ikkaru* je velmi blízké šumerskému *en-gar*. Než mnozí chybně vykládají význam toho slova. Překlad *en-gar* jako majitel pole nebude přesný. Pravda, slovo šum. *en-* znamená hlídati, strážce, pán, vysoký atd., ale *gar* nemá výlučný význam slova pole. Spíše šum. *en-gar* je úprava tvaru *in-gar* = okopává, původně tedy sloveso základní v perf. *Gar* jako substant. =

= *mar* = motyka. Hebr. *ásám* významem zásobní komora, též sýpka (Dt. 28, 8; Pr. 3, 10), je z akkad. *asammu*, které bezpečně vyplývá ze šumer. *asam* = = hliněná nádoba. Z biblické archeologie dobře víme, jak často obilné zrno se uchovávalo v hliněných džbánkách. Hebr. *urwáh* = stáj (2. Chr. 9, 25-32, 28) se váže na akkad. *uru* nebo *urú* = ohrazení, plot, kryt, střecha, šumer. *ur* = *uri* = *sig*, *sig-anšu* = stáj pro osly, koně (Deimel, Akkad. Šumer. Glossar-Šumer. Akkad. Glossar 1925-37). Hebr. *gan* (Gn. 2, 8-10; 3, 1-3) nebo plný tvar *gannáh* (Ct. 6, 11; Is. 1, 30) = zahrada je šumerské slovo *gan* = pole. V akkad. šumer. *gan* v totožném významu je vyjádřeno tvarem *eklu*.

Místa, kde se soustředilo několik rodin, obyvatel, Šumerové jmenovali *uru*, výraz ten byl též v obměněném tvaru *-eri*. Jméno pak jistě v naprosté podobnosti nacházíme v hebr. *'ir*. Již Gesenius ve svém slovníku poznamenává, že slovo to je nejisté etymologie, pravděpodobně ze šumerského *-uru*, nebo *-eri*. Jistě nebude bez zajímavosti, že město Jerusalem - *Jerušálaim* - v první části nám přináší šumerské jméno *-uru-eri*.

Babyloňané již od nejstarších dob čile obchodovali se svými nejbližšími sousedy, především se Šumery, tak v akkadštině máme mnoho výrazů měr a vah ze šumerštiny, které čteme i v textech Starého Zákona. Míra sypkých látek i tekutých se nazývá v hebr. *qór* - aram. *kórá*; blízký význam v akkad. je *gurru*, nebo snad i *kurru*. Původ všech těchto jmen je ze šumerského *-gur*. Míra obilí v hebr. *seáh*- (Ex. 16, 36; Is. 5, 10) upozorňuje na akkad. *še'uše'atu*, které vychází jistě ze šumerského *-še*. Délková míra třiceti loket se nazývá v hebr. *qáv*- (2. Chr. 4, 2; Jer. 31, 39), akkadština má již výraz velmi blízký šumerštině *-kú*. V šumerštině *-gú* znamená nit, provaz. *Máneš* je u Ez. 45, 12, míra váhy, u Neh. 7, 71 je též výraz vahou stříbra,

v 1. Reg. 10, 17 je *máneš* vahou zlata. Hebrejské pojmenování bezpečně vychází z akkad. *manú*. Je až dosud nejisté, zda akkad. *manú* je původu šumerského *ma-na* = označení váhy i ceny; jednotka *ma-na* = 60 šiklů; či spíše šum. *ma-na* je z akkad. *manú*. Osobně bych se klonil k druhému mínění již proto, že v akkad. máme sloveso *manú* = počítati, určiti... i jako part. pass. *manú* = *manítu* = spočítáno, určeno. Již tedy slovesný význam akkad. má blízký vztah významový k určité míře váhy nebo ceny, šumerské pak *ma-* nebo *ma-na* nemá samostatného významu, blížíciho se jednotce míry, váhy nebo ceny.

Četné názvy rostlin, zvířat i kovů, jež čteme ve Starém Zákoně, jsou původu šumerského. *Arbeh* (Lev. 11, 22) významem luční koník - Ges. gryllus migratorius - v akkad. *aribu-eribu-eribú*, v šumer. *garub*. Hebr. *gázám* (Jo. 1, 4; Am. 4, 9) značí též určitý druh lučního koníka, jméno pak odvozeno z akkad. *kisim-mu*, které opět ze šumer *kisim*. V Is. 44, 14 čteme hebr. *eren* = druh cedrového stromu, totožné jméno v akkad. *erinu-ernu*, šumerské *erin-eren-erina-erin-na* = vonící cedrové dřevo (Deimel, ŠA Glossar). Často ve Starém Zákoně se vyskytuje název *barzel* pro kov, železo. Aramejsky *parzel*, klas. arab. *firzil*, akkad. *parzillu*, šumersky *bar-gal*.

Mnohé dějepisné názvy a pojmenování pravděpodobně Izraelité též přejali od Šumerů. *Agám* (Is. 14, 23; 41, 18; Ps. 107, 35) jako bažina, močál, v akkad. *agammu* znamená rybník, jezero, močál... v šumerštině *agam* = *a-gam* významem rybník, kde voda je nehybná, mrtvá (šum. *gam-*). Známé slovo z prvních kapitol Genese -*éd-* (Gen. 2, 6) snad jako pramen, přítok, tok mohutný... přímo ukazuje na akkad. *edú* ze

šumer. *a-de-a* = stoupání vod, povodeň, příval vod (Deimel ŠA). Tak známý technický archeologický termín -*tél-* vychází též z akkad. *tillu* = kopec, pahorek, nános ssutin, rozvalin; šumer. pak základní radikál vidíme v tvaru *dul* = krytí, pokrytí i přemoci.

Nelze rozřešiti, zda nejběžnější názvy pro nejužší příbuzenské vztahy v hebrejštině a v semitských řečech Babylonie jsou též původu šumerského, či zda je závislost opačná, což je velmi málo pravděpodobné. Snad nejspíše tyto základní pojmy v každé lidské společnosti vyplývají z prapůvodního jazykového pokladu lidského rodu. Pro toto mínění by mohly jako důkazy býti až překvapující shody v nejrůznějších řečech světa. Hebr. *áb* = otec, akkad. *abu*, šum. *ab* jako pater familias, *ad*, *ad-da* (*atta*) otec, Lallwort (Deimel). Hebr. *ém* = matka, akkad. *ummu*, šum. *um* = matka, matrona, stařena. Snad i hebr. *íš* = muž nalézá tvarově podobu v akkad. *ušu*, v šumerském -*uš* = penis, mužský, mužské pohlaví, státi, přilnouti, strana, podepřítí (Deimel). V této otázce viz dílo S. Landesdorfer, Sumerisches Sprachgut im Alten Testament; Die sumerische Frage und die Bibel.

V tomto stručném článku vybral jsem jen běžné výrazy hebrejské a označil jejich vztahy k semitskému jazyku Babylonie a odtud pak k šumerštině. Je pochopitelné, že národy Babylonie a jejich kultura ovlivnila sousední národy, a tím i národ izraelský a jejich jazyk. Jen jediná otázka zůstává mlhavá a nejasná: jaký přínos bohaté kultury Babylonie pro ostatní národy náleží bezprostředně nesemitskému národu Šumerů a jaké přínosy společné kultury předávaly okolí semitské národy dávnověké Babylonie.

Prof. ThDr Fr. Kotlík

KDY SE NARODIL KRISTUS?

Ve 3. čísle Duchovního pastýře ve článku: „*Kouzlo hvězd bytelské*“ stojí na konci: „*Vidíme z toho tedy zde výsledek velmi úzké spolupráce astronomie, historie a filologie a jako nejzajímavější poznatek vyplývá také z těchto úvah jistota, že Kristus se nenarodil v roce nultém našeho letopočtu, nýbrž v roce 7 př. Kr.*“

Že tomu tak, dodávám ještě důkaz archeologický. Isaiáš prorok praví, že Kristus se narodí, kdy svět bude v míru - *tum omnia bella cessaverunt* - a sv. Augustin to opakuje. Tedy Kristus se narodil za panování císaře Augusta - *exivit edictum a caesare Augusto*, jak také praví sv. Lukáš.

Dále víme z evangelia sv. Matouše, že Kristus se narodil za panování Heroda Velikého - *in diebus Herodis regis* -. Smrt tohoto Heroda, zvaného Veliký, se dá zjistit přesně. Flavius praví, že tento Herodes obdržel vládu od Římanů v roce 714 od založení Říma a připojuje, že zemřel, když panoval 37 let, tedy zemřel v roce 750 od zal. m. Říma. Dále víme od téhož Flavie, že zemřel krátce před svátky velikonočními, které se slavily na jaře (v měsíci Nisanu).

Od 4. století víme, že Kristus se narodil 25. prosince (VIII Kalendas Januarias) - *natus est Christus in Betlehem Juda*. Není zde dokladu, který by odporoval nebo vyvracel toto tvrzení. Proto je toto datum správné.

Kristus se tedy narodil před rokem 750. Když bylo pronásledování Herodovo, byl Kristus v Egyptě, jak praví sv. Matouš ev.: *Et erat ibi usque ad obitum Herodis*.

Sv. Lukáš mluví o soupisu - sčítání - který nařídil Augustus. V Palestině měla vykonat tento soupis jedna osoba. *Haec descriptio facta a praeside Syriae Cyrino*. To je první neúplnost a nepřesnost. Neboť text řecky zní:

αὕτη ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου.

Podle toho má býti v textu ne *a praeside*, nýbrž za panování Cyrina. Druhá nepřesnost je *ve slově*, neboť nebyl to *Cyrinus*, ale *Quirinus*. V této době byl mír, soupis byl všeobecný. Pro tento soupis byly zfoto-

veny zeměpisné mapy - orbis pictus - a tyto mapy byly na poli Martově. Dále byl zhotoven *porticus Pollae*, kde byly popsány vzdálenosti od význačnějších měst (Padova, Mantova, Florencie atd.). A konečně za třetí bylo zhotoveno *milliarium aureum* v chrámě Saturnově, který byl zasvěcen (*dedicatum*) v roce 747. A právě v tomto roce se narodil Kristus.

Jsou zde ještě jiné důkazy. Quirinius není osobou neznámou. Tacitus o něm mluví. Byl konsulem v roce 742. Josefus Flavius byl vyslancem v Syrii a vykonal soupis v roce 758. Také Tertullian mluví o tomto soupisu a způsobuje novou potíž. Chtěl totiž dokázat proti heretikovi Martionovi, že Kristus skutečně existoval a narodil se za Sentia Saturnina. Tato osoba je též dobře známa, neboť byl správcem Syrie v roce 747. Tedy v tomto roce se měl Kristus narodit. Sv. Lukáš však praví, že se Kristus narodil za panování Quirinia! Jak se to vysvětlí?

Jisto je, že P. Sulpicius Quirinius byl správcem v Syrii v době pozdější a konal soupis v roce 759. To je nade vše jisté, ale také je nade vše jisté, že Kristus se narodil v roce 747, kdy byl skutečným správcem Sentius Saturninus. Tato nesrovnalost se rozluští tímto způsobem:

Tertullian jistě znal evangelium sv. Lukáše. Nemohl přece říci nic proti tomuto sv. evangeliu, když praví, že záznam o Kristově narození je v archívech a že toto narození se stalo za Sentia Saturnina. Když toto řekl, potom musíme připustit, že tento Sulpicius Quirinius byl *dvakrát* správcem v Syrii. To také vysvětluje z nápisu, který se našel v Tivoli u Říma ve století XVIII. a je nyní uložen v museu Lateránském. Víme též, že Sulpicius Quirinius měl vilu u města Tivoli, kde žil a také zemřel. Tento nápis je neúplný, zlomkový a je třeba jej doplnit. Nápis zní takto:

CEM · QVA · REDACTA IN PO
AUGUSTI POPULIQUE ROMANI SENATU.
SVPLICATIONES · (BINAS) · OB · RES PROSP. .
IPSI ORNAMENTA · TRIVMPH . .
PROCONSUL ASIAM PROVINCIAM · OB
DIVI AUGUSTI · (ITERUM) · SYRIAM · ET · PH.

Tento člověk vydobyl dvakrát vítězství - *ob res prospere gestas* - a byly pro něho stanoveny ovace triumfální. Tento Sulpicius Quirinius zemřel po smrti Augustově. Je to též Quirinius, o němž mluví sv. Lukáš. Tacitus o něm říká, že pro první vládu, kterou měl v Syrii, měl posláni *mimořádné*, a to, aby bojoval proti národům-rebelům (*Omonadenses*), a tyto také přemohl, jak praví nápis svrchu uvedený: *iterum Syriam et Phoeniciam obtinuit* - a potom zde zůstal s nejvyšší autoritou, která byla mimořádná. Tato jeho suprema auctoritas úplně souhlasí s rokem 747, kdy se stal soupis per Sentium Saturninum (Tertul.).

Tedy když se konal soupis - sčítání lidu - byl Sentius Saturninus ve skutečnosti pouze *officialis* - úředníkem, ale Sulpicius Quirinius měl mimořádnou pravomoc - *cum summa auctoritate*. Quirinius v roce 759 vykonal nový soupis po smrti Archelaa, nástupce Heroda, kdy Judaea byla přivtělena do Syrie. Flavius praví, že tento soupis byl *ad census accipiendos* - pro odhad daní, kdežto první soupis byl, jak praví Tertullian, pro poznání válečných sil. *A ten soupis ad census accipiendos byl v roce 759*. A proto praví sv. Lukáš: *Haec descriptio facta est PRIMA...* to znamená: Chci mluvit o tomto *prvním* soupisu. Sv. Lukáš se nemohl zmýlit, protože byl současným spisovatelem. Dobře věděl, že byl učiněn také druhý soupis a poněvadž tento byl *ad census accipiendos*, byl pro Židy důležitější.

Jak je tedy možný rok 754 od založení města Říma?

Dříve se nepsalo datum a Nativitate Domini, nýbrž podle jmen konsulů, mučedníků (za pronásledování Diokleciána atd.), papežů, biskupů atd. Potom ve století VI. mnich Dionysius Exiguus chtěl začít datum ab Nativitate Domini. Studoval a našel, že rok narození Krista Pána je rok 754. *Tady tedy chybil.*

V XVIII. století sv. Klement první přišel na tuto chybu a napsal proto spis: *De vulgaris erae emendatione*. Ale papež mu řekl, že je nemožno to napravit. Tedy zůstalo při starém.

Ke konci můžeme tedy říci:

Letošní rok (1951) je rok obecný. Křesťanský rok by byl 1958. *ThDr Ignác Březina*

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

VÝKŘIK DUŠE

A. S. T. NOVÁK

Byť hříchů mých snad bylo jako vody v moři,
nad oceány vin Tvá láska, Kriste, hoří
od chvíle, kdy kříž na Golgotě stál.
Z tmy nepravosti v touze spatřím k jasné
zoři
Tvé lásky nesmírné, jež divy v duších tvoří,
za něž bys znovu křížovat se dal.

Sám rukou svou, ó Bože, v život můj mi
sáhni
a číši milosti mně hojně nahní,
bych znovu z ní zas napítí se směl.
Má duše vyschlá tolik prahní.
S tváře své roušku hněvu stáhni,
bych úsměv míru, odpuštění zřel. -

SVATÍ MLUVÍ...

II.

Když přišel první listopad a otvíral
výhledy do zázvětna, putovali jsme na
nejstarší pohřebiště označené už z do-
by předhistorické hřbitovními jmény:
Žalov a Podmordáň. V levohradec-
kém kostelíku jsme stanuli také nad

hrobem první křesťanské svatyně u nás. Rozsvítili jsme oltářní voskovice a z lodi zazněl náš mešní zpěv. Překlenuli jsme délku celého tisíciletí a věřili jsme, že u osamělého oltáře obětuje Otec Kajch.

Při východu z kostela mne vítaly ve večerním stmívání bílé květy, které svítily na hrobech. Mezi nimi, hned proti kostelním dveřím, mne upoutalo prázdné travnaté místo, velmi zanedbané, ale také vyhlíželo jako hrob. Těžko čitelná tabulka oznamovala, že je to poslední lůžko kněze, asi před sto lety předčasně zesnulého.

V té chvíli stál vedle mne Kajch, první kněz, jehož jméno známe, předchůdce tisíců, po nichž už nezbyl ani zanedbaný a opuštěný hrob.

Ti všichni žijí - řekl mi Kajch. My všichni máme živou účast v práci všech svých pokračovatelů a nástupců. Jsme vám mnohem blíže, než tušíte. Jednou budete šťastni mezi námi.

Viš přece, že mne k vám poslal svatý Metoděj. Mám ti tlumočit cyrilometodějskou prosbu: Neopouštěj tvrdou lichu svého apoštolského poslání. Buď věrný svému lidu až k sebezmaření. Obětuj všechno: nadání i zdraví, čas i čest.

Nejpotřebnější je zaznamenané v legendách - pravil. Jsou to poslední slova obou našich otců. Slyš, co říká předčasně umírající Cyril na samém prahu věčného vidění: „Blahoslavený Bůh, který nás nevydal za kořist..., ale potřel osidlo.“ Slyš, co říká umírající Metoděj, jenž ve světle věčnosti spatřil velkopáteční tříbení svého a bratrova díla: „V ruce tvé, Pane, poroučím ducha svého.“

Modli se to upřímně s oběma bratry a budeš mít v duši cyrilometodějský klid. P. Jan Lebeda

MEDITACE

MÍR MNOHÝ TĚM, KTERÍ MILUJÍ ZÁKON TVŮJ

Bůh je nejvyšší spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé trestá. Důkazem této pravdy jsou celé dějiny lidské. Jednotlivec podléhá Boží spravedlnosti jak v odplatě dobra, tak i v trestu za zlo zde na světě i na věčnosti.

Mnohou bolest a životní ránu můžeme si vysvětliti jako trest za hříchy, jako následek nesprávného života. Je ovšem v moci člověka, aby dopad některých ran zmírnil silami fyzickými. Věda a vynálezy lidské mohou částečně omeziti zhoubnou působnost některých přírodních katastrof.

A jak je to s válkou? Nikdy svět s větší účastí si tuto otázku nekladl jako dnes po strašlivých dvou světových válkách. Vždyť se zdá, že zkrvavený jezdec apokalyptický zase zdvihá smrtonosná kopyta, aby vyjel na širé lány světa a nesl zhoubu a zkázu války městům i dědinám i celým národům.

Věda lidská a vynálezy zmírnily neštěstí a katastrofy, ale válku zhoršily, aby její účinky a následky lidské hoře a utrpení stokrát znásobily.

První polovice dvacátého století je krvavým písmem zapsána do lidských dějin. Jaká bude druhá polovina? Všichni se jistě s upřímností svých kněžských srdcí modlíme za zachování míru a všichni pracujeme za odvrácení války, kterou by chtěli nekřesťanští a nesvědomití lidé rozpoutat.

A jak na tu otázku odpovídá Písmo svaté? Žalm 118 praví: „Mír mnohý těm, kteří milují zákon Tvůj.“ Jednotlivci, rodiny i celé národy zakusí sladké ovoce míru, budou-li plniti příkázání Boží. A stačí k tomu dobrá vůle, ježto kníže pokoje, Bůh silný, jak zpívali andělé ve svaté noci vánoční, dává pokoj na zemi lidem dobré vůle. Dobrá vůle, byť i síly scházely, pozlacuje veškeré lidské myšlení, plány, skutky, celý život.

Lidé dobré vůle jsou miláčky Božími, jsou účastníky království pokoje a míru jak vnitřního, tak vnějšího.

Mír a pokoj má lidstvo ve svých rukou. Válce se může lidstvo vyhnouti. Posvátná doba postní, a to zvláště na počátku nového půlstoletí, vybízí jak jednotlivce, tak i celé národy, aby se konečně již jednou vážně zamyslili, kajícně vyznali své viny, uznali potřebu návratu k Bohu a jeho zákonu, vyhladili ze svých srdcí sobectví a nenávist a dali je prohráti ohněm lásky k Bohu a bližnímu.

Žalmista Páně ujišťuje: „Jako smilovává se otec nad syny, tak slitovává se Hospodin nad těmi, kteří se Ho bojí.“

Proto bojme se Boha a nebudeme se musit bát nové války! Do začátku čtyřicetidenního postu zaznívá ještě ozvěna andělské vánoční hymny, která objasňuje pravdu, již vyřkla ústa božského Učitele: „Hledejte nejprve království Boží a jeho spravedlnosti a ostatní vám bude přidáno.“

Dejme Bohu slávu a chválu, kterou jsme mu zavázáni a povinni, a dostaneme od něho pokoj a mír se vším, co je potřebné k lidskému štěstí, k blahu jak časnému, tak i věčnému. P. Roman Petrovický

ÚKOLY CÍRKVE V LIDOVÉ DEMOKRACII A NÁŠ BOJ ZA MÍR

V předvečer tohoto historického I. čs. sjezdu obránců míru shromáždili se v Obecním domě hl. města Prahy duchovní z Pražského kraje za účasti kněží-delegátů k slavnostní konferenci, aby se na závěr své schůze manifestačně usnesli na resoluci, kterou přednesl na sjezdu P. prof. O. Novák. Konference se zúčastnili náměstek předsedy vlády Zdeněk Fierlinger, ministr Dr. J. Plojhar, světící biskup pražský J. E. nřdp. ThDr. Ant. Eltschknier, děkan Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty Spect. prof. Dr. V. Šanda s profesorským sborem, poverenci Dr. A. Horák a prof. Lukačovič, generální vikáři a j. Významné jednání zahájil ministr Dr. J. Plojhar, který zejména vyzvedl, že bez míru v srdci jednotlivce není ani mír v národech. Je tedy úkolem kněží zapalovat myšlenku míru v srdcích jednotlivců, v srdcích národů.

Nato pronesl náměstek předsedy vlády Zdeněk Fierlinger velmi významný projev, který přinášíme v plném znění pro jeho důležitost:

NAŠE ÚSILÍ O MÍR

Dnešní konference nám poskytuje příležitost nejen k výměně názorů na nejdůležitější otázky katolického duchovenstva, nýbrž též k tomu, abychom podtrhli význam I. čs. sjezdu obránců míru, který se sejde zítra v Praze za účasti význačné delegace našich katolických duchovních, vedené ministrem Dr. Plojharem, pověřenci Dr. Horákem a Lukašovičem, P. Márou, generálními vikáři Hronkem, Olivou a Buchtou, kapitulními vikáři Dechetem a Belákem, papežským prelátem Dr. Sobotou a jinými význačnými představiteli církve. Je zajisté potěšující, že tak důležité celonárodní manifestace za mír se zúčastní v tak hojné míře naše duchovenstvo a že v jejich předsednictvu této konference zaujmou čestné místo vynikající osobnosti z jeho řad. To dříve nebývalo. Byly řídké případy, kdy byla církev zastoupena pouze formálně na slavnostních aktech státního charakteru a nepamatují se, že by naše duchovenstvo bylo mohlo vyslat své mluvčí k tak význačné manifestaci celého našeho lidu, jak tomu bude zítra v Praze, aby jejich hlas se slil s hlasem celého národa. Je to zajisté důkaz, že se tu něco zásadního změnilo na poměru našeho duchovenstva k státu a národu, jakmile toto - alespoň jeho velká část - opustilo své konservativně stranické stanovisko, k němuž dříve bylo nuceno vysokou církevní hierarchií a zahraničními vlivy, jakmile se postavila na stranu lidu v jeho úsilí odstranit staré sociální křivdy, a především i v jeho úsilí o zachování míru, což zajisté nemůže býti a není v rozporu s křesťanským posláním. Každý, kdo si přeje, aby si církev uhájila své místo v národě a svou mravní autoritu, musí se z toho radovat. Vždyť tak nejlépe se církev vrátí k svému skutečnému poslání a bude sloužit věci lidskosti a spravedlnosti. Věc míru, o níž dnes jde,

je zajisté tak velká a vznešená, že přímo vybízí církev, aby se do ní začlenila.

Jsou ovšem lidé, kteří nespokojeni obratem, k němuž došlo v našem vnitropolitickém životě, kteří přišli o svůj velký majetek, o své zisky a o své výhodné postavení, chodí dnes zamračeně a tvrdí, že se u nás příliš mnoho mluví o míru. Že se s tím dělá příliš mnoho hluku, že je tu příliš mnoho mírových schůzí a konferencí. Musíme pochopit, že těmto lidem každá zmínka o míru je nepřijemná. Kolik je mezi nimi těch, kteří by si přáli nové války, aby přišli zase ke svému majetku a ke svým velkým, snadně získaným důchodům.

Nedávno jsem měl příležitost mluvit s francouzským občanem, který se vracel z varšavské mírové konference. Byl to katolický kněz, známý abbé Boullier. Když jsem se mu v rozhovoru zmínil o tom, jak mnozí, u nás i za hranicemi, snaží se bagatelisovat naši mírovou akci, tu odpověděl abbé Boullier: „Chápu, že mnohým mírová akce je velmi nepřijemná, zejména zbrojařům, kteří dnes na šíleném zbrojení, které bylo v kapitalistickém světě rozpoutáno, vydělávají pohádkové zisky. Je třeba ve všech zemích organizovat takové mírové hnutí, jako byla konference ve Varšavě. A nestačí pouze mluvit o míru, je třeba do celého světa volat a křičet o míru.“

Myslím, že můj francouzský přítel měl pravdu. Internacionála zbrojařů a velkého finančního kapitálu může ještě dlouho spřádat své temné pikle. Mohou ještě dlouho klamat lid, zejména tam, kde veřejnost je ještě pod vlivem korupčního kapitalistického tisku, který tvrdí, že je to SSSR a lidově demokratické státy, co válku připravují. Kapitalistický svět prý se obává přepadení, a proto musí zbrojit, proto musí znovu vyzbrojit Německo, proto musí dosadit do dřívějších funkcí nacistické pohlaváry a generály, proto musí být z ruské průmyslové oblasti vybudován nový mohutný válečný arsenál, proto musí být znovu vyzbrojeno Japonsko. A kapitalistický tisk a politikové i státníci, stojící ve službách velké finanční mezinárodní oligarchie, obracejí se k občanstvu a volají: „Dejte nám nové miliardy dolarů, jinak nám hrozí válka! Pouze po uši vyzbrojení uhájíme svou svobodu.“ Ale vidíme, že do té reklamované svobody je v kapitalistických zemích pro pracujícího člověka stále méně.

Drazí přátelé, bylo by neodpuštělné, kdybychom na tuto kampaň zbrojařů mlčeli a dovolili jim, aby dále klamali lid USA, Anglie a Francie. Proto naše kampaň za mír má tak značný význam. Náš hlas musí proniknout až za oceán, neboť tam též obecný lid touží po míru.

Nechceme, aby v kapitalistických zemích došlo opět k tomu, co my starší jsme již dvakrát ve svém životě zažili. Lid se dozvěděl po každé o vypuknutí

války teprve z mobilizačních příkazů. Stalo se, že občané vyšli ráno na ulici a uviděli na stěnách domů hrozivé mobilizační vyhlášky, podepsané ministrem národní obrany. A bylo pozdě. Již hřměla děla a vojška byla v pohybu. Nikdo příšeru války nezastavil.

Avšak lid v západních kapitalistických zemích začíná procítat a začíná chápat, co se dnes děje. Proto je taková panika v táboře zbrojařů.

Nedávno napsal o tom článek známý anglický publicista Alexander Werth, který zná velmi dobře poměry v SSSR, neboť tam působil po celou dobu války. Je příznačné, že je to člověk, který byl korespondentem BBC, jeho úvahy o SSSR přenášel anglický rozhlas do celého světa. Nelze tedy pokládat, že je to člověk, který by byl stranicky zaujat pro SSSR a proti kapitalistickému Západu. Ve svém nedávném článku, který byl uveřejněn ve významném labouristickém týdeníku, vysvětluje, proč SSSR válku nechce. Vždyť sovětské občané s takovým nadšením a s takovými úspěchy budují své socialistické hospodářství, stavějí závody a obytné domy a nechtějí by, aby jejich země byla znova hrůzami války postižena. Oni nepotřebují zbrojení, jejich hospodářství vylučuje kapitalistické a zbrojařské zisky. A článek končí velmi zajímavě: „Sovětský svaz je a musí být pro mír. Ale je přirozené, že sovětské občané chovají hluboké sympatie k národům Asie, které touží po svobodě.“

Vážení přátelé, podobné stanovisko sovětského lidu k osvobozenému boji asijských národů, které usilují o to, aby mohly setřást jeho koloniálního vykořisťování, nemůže nikterak nepříznivě naladit francouzský, anglický a americký lid. On ví dnes dobře, koho Bao Dajové a Li-synmanové představují, že jsou to pouhé loutky, placené a vydržované mocnými mezinárodními trusty, loutky, které se nemohou opřít o svůj vlastní lid. Ukrutnosti, páchané v Koreji pod praporem OSN, vyvolávají též na Západě hluboké rozhořčení a odpor.

Imperialisté a zbrojaři jsou si vědomi, že všeobecná válka by pro ně znamenala smrtelné dobrodružství. Rozhlížejí se kolem sebe a vidí, že tu není nikde lid, který by chtěl za jejich zájmy prolévat krev, že tu je pouze hrstka zfanatisovaných měšťáků a maloměšťáků, kteří jim slouží. Hledají marně potravu pro svá děla. Hledají marně národ, který by za ně chtěl bojovat.

Proč tedy ten povyk na Západě a ty přípravy k válce, můžete se mne zeptati. Drazí přátelé, vzpomenejte, jak začala druhá světová válka a jaké jsou to příčiny, které vedly k jejímu rozpoutání.

Válečná horečka začala velkou hospodářskou krizí, která vypukla v kapitálově nejsilnějším státě v USA v roce 1929. Přenesla se brzo jako strašná bouře též do západní Evropy. Přinesla velkou vlnu nezaměstnanosti. Ukázalo se, že zatím co výroba stoupala, kupní síla pracujícího lidu klesala a fabrikanti bezohledně vyhazovali dělníka na dlažbu. Pohroma

stihla drobné zemědělce, neboť bylo příliš mnoho pšenice i jiných zemědělských plodin, které ovšem hladovějící si nemohli koupit. V Německu bylo přes 6 milionů nezaměstnaných, u nás dostihla nezaměstnanost hrozivé cifry i milionu.

V USA docházelo ke krvavým srážkám mezi vládním vojskem a veterány z první světové války, kteří nemohouce dostat žádného zaměstnání byli odkázáni na nepatrnou invalidní rentu. V tomto nezdravém a otráveném ovzduší vyrostla moc Mussoliniho, Hitlera a Franca, to je všude tam, kde výsledky hospodářské krise byly nejvíce pocítovány. Nastal velký zápas o zahraniční trhy a imperialistické vášně se rozpoutaly. Začalo se mluvit o nevyhnutelnosti války a začalo se šíleně zbrojit, což okamžitě pomohlo zpevnit na burse kursy zbrojařských akcií.

Byl tu jediný stát, který neztratil hlavu. Byl to SSSR, který vyzýval západní velmoci, aby se semkly proti hrozícímu útoku se strany nacismu a fašismu. Leč SSSR zůstal ve svém úsilí o zachování míru izolován. Dokonce mu bylo vytýkáno, že se ujímá příliš horlivě věci míru, že příliš horlivě vystupuje na obranu napadené Číny, Habeše, Španělska a Československa. Západní státníci byli k jeho výzvám hluchí. Oni se více obávali stalinských pětiletok, které neskýtaly soukromým podnikatelům a zbrojařům pohádkové zisky, než Hitlera samého. Působil jsem tehda v diplomatické službě a byl jsem očitým svědkem nestoudné kapitalistické konspirace, která vedla k mnichovské zradě a nakonec k nové světové válce. Byl jsem svědkem toho, jak představitelé Vatikánu pomáhali všude německému nacionalismu a šovinismu a italskému fašismu, jak se jali podporovat zejména Mussoliniho a rakouské Heimwehry. Vatikán se tehda nepostavil na stranu pracujícího lidu proti kapitálu, na stranu míru, a když jeho hra s Mussolinim, s Dollfussem a Stahrenbergem smutně dopadla, smířil se na konec i s Hitlerem.

Drazí přátelé, tak se vyvíjely věci před druhou světovou válkou. Ukazuje to, kde jsou kořeny horečky zbrojení a nakonec i nových konfliktů a válek. Můžeme říci, že velká, hospodářská krise kapitalistických států z let třicátých byla příčinou druhé světové války.

Dnes jsme svědky obdobného vývoje. Velká krise v USA s miliony nezaměstnaných se ohlásila již v roce 1947 a dosáhla hrozivých rozměrů na podzim v roce 1949. Byla by se rozrostla ve skutečnou katastrofu, nebýt šíleného zbrojení, které bylo rozpoutáno. „Zbrojení, to je ten klasický prostředek, kterým monopolistický kapitál zahání příznaky krise, to je ten hřejivý balzám pro srdce podnikatelů, to je ten zázračný proutek, který žene kursy akcií do výše.“

Avšak, drazí přátelé, rok 1951 není rokem 1939. Je tu velký a pevný tábor míru. SSSR není více izolován. Lid z kapitalistických zemí není tak bezradný jako dříve.

Před krátkou dobou mohlo se zdát, že prožíváme

podvečer nové všeobecné války. Tak to alespoň vypadalo podle psaní kapitalistického tisku a podle projevů některých politiků a státníků. Zdálo se, že generál Mac Arthur po svých nezdarech v Koreji přejde k přímým operacím proti Číně a že válka může nabýt všeobecného charakteru. Co se však ukázalo? Pevné a důsledné stanovisko Číny v otázce Koreje a Tajvanu, jakož i důsledná politika celého velkého tábora mírumilovných národů zabránily nejhoršímu. Nastala panika v táboře imperialistů. President Truman obrátil se s projevem k národu o „národní pohotovosti“. Co znamená tento projev? Neobrací se k americkému lidu, obrací se k fabrikantům a zbrojařům a praví: „Neobávejte se, že náš nezdar v Koreji znamená konec zbrojení a konec vaší zbrojařské konjunkturny. My budeme ještě více zbrojit, my budeme vyrábět čtyřikrát tolik letadel, třikrát tolik tanků atd., my zaručujeme vám vaše zisky.“

To je, vážení přátelé, celé tajemství válečné hořečky v kapitalistickém světě, který potřebuje zbrojení, aby odvrátil na přechodnou dobu hospodářskou katastrofu. 85 % amerického průmyslu je prý zaměstnáno zbrojením. Dovedete si představit, co by bylo, kdyby se začalo mluvit o míru.

Ovšem, konečnou pohromu kapitalistického světa těmito prostředky nakonec nebude lze odvrátit, ona naopak nabude ještě ostřejších forem.

My zatím chceme klidně dále pracovat a budovat. My chceme lepší organizaci práce a moderní technikou usnadnit úkoly pracujících a zvyšovat jejich blahobyt. Chceme, aby nové metody práce pronikly i na náš venkov. To je náš program a myslím, že je to program nejenom socialistický, nýbrž v pravém slova smyslu také křesťanský.

Není to politika slabosti, naopak, jednáme tak u vědomí nepřemožitelnosti síly pokroku. Lidstvo může jít jen kupředu, a nikdy zpět. Války si nepřejeme, válku nenávidíme, ale války se též nebojíme.

Pro tuto tvořivou a pokrokovou politiku chceme získat i církve, která nemůže být cizím tělesem ve státě. Nežádáme od církve, aby se s tou neb onou politickou stranou ztotožňovala. Nechceme, aby kazatelny sloužily za platformu pro hlásání třídního boje, který je v revolučním zápase nezbytným. Ovšem, ani církve nemůže zavírat oči před nově se rodícím společenským řádem, nemůže být neutrální ve velkém zápase za spravedlnost, nesmí se stavět v cestu pokroku, jinak ji čeká těžká porážka.

PROCESY S CÍRKEVNÍMI HODNOSTÁŘI

Působení církve se má řídit evangeliem lásky k pracujícímu lidu, což obyčejně vysokou církevní hierarchií nebylo chápáno. Nedávné procesy s církevními hodnostáři odhalily, jak nesociální bylo jejich cítění a jak hluboko mnozí z nich klesli.

Vím, že mnozí naši duchovní byli procesy hluboce dojatí. Obávají se, že podobné procesy církvi neprospívají a že církve v očích veřejnosti kompromitují.

NEŠLO OVŠEM O ÚTOK PROTI CÍRKVI

Stát je nucen se bránit proti každé podvrtné akci, ať přichází s kterékoliv strany. Zejména jde-li o úklady organisované, opírající se o vlivy ze zahraničí. Bylo třeba odhalit ony vlivy a zájmy našemu lidu naprosto cizí, které nutily církve do úlohy instituce reakční a protilidové.

Každý se musí ptát, proč na Slovensku (obdobná byla situace i v Čechách a na Moravě) vysoká církevní hierarchie i za první republiky, která byla vůči politice Vatikánu tak smířlivá, podporovala vždy ty nej-konservativnější a nejreakčnější směry, proč se dávala k dispozici l'udáckofašistickému hnutí a vlastně jej vytvořila a vedla? Proč slovenští biskupové jako vysocí funkcionáři slovenského státu se pro slovenský fašismus tak horlivě exponovali a schvalovali všechny jeho zločiny? Proč v době povstání slovenského lidu se postavili na stranu nacistických zločinců? Proč po velkém vítězství nad nacistickým Německem, když jsme vytvořili naši první Národní frontu, pokoušeli se o její rozbití ve spojení s nejreakčnějšími prvky? Proč po únoru 1948, když československý lid zmařil pokusy buržoasie o návrat k poměrům předválečným, postavili se biskupové v čelo organisované protilidové konspirace? Nemůžeme čísti bez rozhořčení přiznání biskupa Vojtaššáka, jak se ve Státní radě tak zv. Slovenského státu exponoval pro deportaci židů, jak dokonce sám pomáhal nacistickým agentům vyhledávat skrývajících se židovské občany a jak farář Hatarovi, který byl jat výčitkami svědomí, napsal: „Tento zákon (rozuměj zákon rasistický) jedná jediné a výlučně o židech jako národnosti a k tomu má stát nejen právo, ale i povinnost. V tom může veledůstojnost vidět, jak se mýlila, když tvrdí, že tento zákon je proti učení katolické církve.“

Výpověď biskupa Buzalky, bývalého vikáře slovenské armády, vyslaného Tisou proti slovanským bratřím, je ještě více otřásající. Přiznává se a - nemůže být jinak, vždyť jsou tu usvědčující dokumenty - jak pracoval pro vítězství nacistických zbraní, schvaloval zločiny páchané na Ukrajině, jak se dal do služeb zpravodajské centrály Vatikánu a sám tuto zpravodajskou službu organisoval.

Pakli někdo může tvrdit, že podobné činy jsou slučitelné s posláním křesťanským a pakli může podobné skutky omlouvat, pak se jistě s takovým člověkem nikdy nedohodneme a nikdy si nebudeme rozumět.

Třetí odsouzený biskup Gojdič, hlava tak zv. uniatské církve, který byl souzen, ukazuje stejnou tvář zapřisáhlého nepřítele SSSR a spojence benderovců. Musíme si dobře uvědomit, kdo jsou to benderovci.

Jsou to představitelé nejhoršího ukrajinského šovinizmu a fašismu, věrní spojenci Hitlerovi, kteří se na Ukrajině dopouštěli nejhorších zločinů na vlastním ukrajinském obyvatelstvu.

Bratislavský proces demaskoval odsouzené biskupy a ony síly, které za nimi stály. Pro tyto slovenské biskupy bylo povstání slovenského lidu morem a nákazou a slovenští partyzáni sprostými zločinci.

Myslím, že naše spravedlnost prokázala církvi velkou službu, když tyto lidi odhalila, ukázala jejich skutečnou tvář a odkryla, kdo se za nimi schovával.

Na podzim roku 1945 jsem měl jako předseda vlády několikrát příležitost k rozmluvě s tehdejším internunciem v Praze Msgre Ritterem, kterého jsem upozorňoval na nevhodnost toho, aby byli ve své vysoké funkci ponecháni někteří slovenští biskupové. Oni tři biskupové, kteří byli nedávno souzeni v Bratislavě, byli v počtu těch, jejichž odvolání jsem tehdy žádal. Msgre Ritter mi po každé odpovědi pokrčením ramenou.

Ukázalo se, že i v dalším Vatikán pokračoval v ovlivňování církve ve smyslu nežádoucím, protilidovém a po únoru 1948 přímo zosnoval celou protistátní konspiraci, která pro Vatikán tak žalostně skončila.

Stát nemůže připustit, aby cizí moc, byť i duchovní, se vměšovala do jeho eminentně politických záležitostí, aby se opírala o příslušující jí politické organizace, strany a tábory, aby určovala, jak občané tohoto státu mají plnit své občanské povinnosti, a aby usměrňovala organizaci církve proti státu a jeho politice.

Musíme se plně ztotožnit s názorem znalce církevního práva prof. Karlovy university Dr Hobzy, který podal svůj úsudek již u příležitosti pražského procesu proti vysokým církevním hodnostářům a který praví:

„Moderní stát tvoří, nehledě k výjimečným případům, jednotnou právní oblast, která je naproti cizině přesně oddělena a do které jakýkoliv právní zásah zvenčí je v zásadě vyloučen podle práva mezinárodního.

To platilo již podle buržoasního pojetí a to platí tím spíše pro stát lidově demokratický a stát socialistický, kde právní řád je jen výrazem suverénní vůle lidu.“ To praví známý znalec církevního práva prof. Dr Dobza a já se mohu k jeho posudku jen připojit.

A tuto zásadu nevměšování se do vnitřních záležitostí státu budeme i nadále hájit, a řekl bych, žárlivě střežit.

Prospěje to církvi samé. Ba církev vyjde z očištného procesu vnitřně posílena a obrozena.

Proto naši poctiví duchovní, kteří to pochopili, nemusí věšet hlavy. Směrnice, které jsme si vytkli na historické konferenci na staroslavném Velehradě, zůstávají v platnosti. Hnutí vlasteneckých kněží sílí a roste, neboť kněží se přesvědčují, že politika státu se

neodchyluje od toho, co jsme si vytyčili, je důsledná a prosazuje se ve prospěch státu a církve samé.

JAKÉ JSOU NAŠE NEJBLIŽŠÍ ÚKOLY? ORGANISACE DUCHOVNÍ SPRÁVY

Především musíme zajistit normální funkci biskupství a jejich konsistoří. Znamená to doplnit v jednotlivých diecésích sbory kanovníků. V některých diecésích jsou vedeni v záznamech kanovníci dávno odsunutí do Německa, nebo také ti, kteří své funkce tím neb oním způsobem ztratili. Chceme, aby na tato odpovědná místa zasedli mužové bezúhonní, důstojní, věrní synové své církve. Chceme při tom, aby se tak stalo, pokud možno, podle uznaných zásad církve, v plné dohodě s ordinářem, respektive s jeho alter ego, s generálním vikářem nebo také s kapitulním vikářem. Přejeme si také, aby konsistoriální sbor poradců byl dostatečně rozšířen tak, aby každá diecése mohla být spravována v souladu s přáním ostatních duchovních.

Mohu zde konstatovat, že v poslední době mnozí ordináři jmenovali vedle kanovníků faráře z praxe skutečnými konsistorními rady, a tak vedle kanovníků se i prostí faráři podílejí na správě diecése.

Dalším úkolem bude lépe rozdělit celý náš sbor duchovních na jednotlivé diecése tak, aby duchovní správa byla všude řádně zajištěna. V některých diecésích je poměrně dost kněží, v jiných je citelný nedostatek. I tu je třeba postupovat podle obvyklých pravidel a zvyklostí. Pokud je nám známo, dal olomoucký ordinář souhlas k přeložení dvaceti duchovních do diecése litoměřické, která po stránce personální je na tom nejhůře.

OTÁZKA KNĚŽSKÉHO DOROSTU

Důležitým problémem je výchova nových kádrů katolických duchovních. Víte, jaké značné překážky byly kladeny v cestu vybudování nové Cyrilometodějské fakulty v Praze a v Bratislavě. Vybuďovali jsme je v soulase s církevními zásadami a pravidly. Mohu se zadostučiněním konstatovat, že poměry na fakultách jsou dobré a že výchova bohoslovců byla svěřena spolehlivým a církvi oddaným kněžím. Pouze společenské nauky přednášejí laičtí pedagogové. Jsme daleko toho, abychom bohoslovcům vštěpovali nějakou materialistickou doktrinu. Myslím, že vyučování společenským vědám se nemůže nikterak dotknout mravně duchovní výchovy bohoslovců, nýbrž naopak, lépe je připraví pro praktický život. Je třeba, aby byli získáni noví bohoslovci, zejména pro první ročník, z řad věřících katolické mládeže. A v tom nám musejí sami naši duchovní pomáhat.

Lze se nadít, že po uspokojivém vyřešení všech sociálních otázek duchovních a při stále se zlepšujícím poměru církve a státu bude dostatečně postaráno o kněžský dorost. To je zajisté začátek úspěšného vývoje, neboť právě tato otázka byla v dřívějších poměrech stále bolestivější. Je přece známo, jakými prostředky a jak často neodpovědným způsobem byli dříve přijímáni do seminářů kandidáti z řad studentů nejrozumnějších fakult, kteří byli ze studia ze závažných politických i mravních důvodů vyřazeni. Tento způsob získávání bohoslovců za každou cenu nepřispíval ovšem k dobrému poměru státu a církve.

Nedávno vyšli z nových našich fakult první absolventi, a to: z pražské fakulty 11, z bratislavské 4 novosvětcenci. Všichni byli řádně na kněze vysvěceni, a to v pražské diecési panem světicím biskupem drem Eltschknem a na Slovensku trnavským ordinářem panem biskupem Lazíkem.

TISK PRO KATOLICKÉ DUCHOVNÍ A KATOLICKÉ LAICKÉ VĚŘÍCÍ

S iniciativy vlasteneckých kněží začal vycházet u nás i na Slovensku „Duchovní pastýř“, který bude zajisté dobrou pomůckou všem duchovním v jejich povolání. List vychází měsíčně a obsahuje vedle odborných statí též krásnou homiletickou přílohu. Mohli jste se přesvědčit, že tento list neobsahuje nic, co by i největší pochybovači mohli označit za nekatolické. Řada písemných i ústních posudků z kruhů význačných katolických duchovních svědčí o tom, že „Duchovní pastýř“ dobře plní své poslání ve smyslu theologickém. Odpovědným redaktorem listu je profesor P. Josef Beneš, který má po ruce početnou redakční radu, která se skládá jak z profesorů Cyrilotodějské fakulty, tak i z význačných duchovních z praxe.

Je třeba, aby náš katolický tisk našel všude podporu u našich duchovních. Též Katolické noviny zasluhují, aby každý duchovní si list předplatil a četl. Na Slovensku obdržel schválení příslušného církevního úřadu a lze doufat, že se tak stane i v pražské diecési v nejbližší době. Prosím, pány generální vikáře, aby otázky katolického tisku, určeného pro duchovní i pro laiky, věnovali zvláštní péči a pozornost.

KATOLICKÁ AKCE

Upozorňuji též na činnost Katolické akce, k níž zcela neprávem některá vysoká církevní místa zachovávají dosud odmítavý postoj. Nikdo však nemůže říci, že by Katolická akce rozvíjela činnost církvi nepřátelskou neb škodlivou, naopak, zdá se, že dnešní Katolická akce pracuje v duchu původního a vlastního svého poslání, to je, chce být laickým pomocníkem duchovní správy. Její právo směřuje k propagaci

mravní autority církve mezi věřícími a k pěstování církevního kultu, zejména chrámové hudby. V době vánočních svátků, všude tam, kde byla k tomu příležitost, se Katolická akce dobře projevila.

Bylo by ovšem na druhé straně nepřipustné, aby Katolická akce si присvojovala funkci nebo poslání, které spadá výlučně do kompetence duchovní správy.

KATOLICKÁ CHARITA

Mohu vám s uspokojením sdělit, že se pomýšlí na zrušení národní správy Katolické Charity. Bude ustanoven řádný ústřední výbor, jakož i výbory diecéšní, složené z katolických kněží a význačných katolických laiků i charitativních pracovníků. Je to další krok ke konsolidaci a prohloubení činnosti Katolické Charity u nás, i když samozřejmě v moderním státě, který buduje veřejnou sociální péči pro všechny občany, činnost charitativní všech ostatních složek se proti dřívější musí nutně zúžit. Katolická Charita bude nicméně plnit i dále důležité charitativní poslání a bude rozvíjet svou činnost zejména ve směru vybudování řádné sociální péče o přestárlé duchovní, řeholníky a řeholnice, za vydatné pomoci z veřejných prostředků. Katolické Charitě bylo na příspěvcích SÚC na její sociální účely poukázáno v roce 1950 celkem 46,790.000.— Kčs, což je o 100 % více proti roku 1949, kdy byla dotována z prostředků ministerstva práce a sociální péče a ministerstva zdravotnictví.

Tato skutečnost je znovu důkazem, jak nesprávné bylo tvrzení těch, kteří prohlašovali, že dosazená národní správa bude hrobařem a koncem Katolické Charity.

HOSPODÁŘSKÉ PODNIKY

Taktéž jsme přistoupili k reorganizaci místních a regionálních hospodářských podniků zabývajících se výrobou a distribucí kultových potřeb. Veškerá tato činnost a veškeré do tohoto oboru spadající podniky budou soustředěny v „Chrámovém družstvu“, které bude rovněž zbaveno národní správy a utvořeno řádné vedení, složené z kněží a hospodářských odborníků, jejichž hlavním úkolem bude, aby nový podnik sloužil lépe a šíře všem potřebám kultovým, než to mohli činiti dosud roztříštěné podniky.

Družstvo „UNITAS“, které má své speciální podmínky a poslání, podrží i nadále svou dosavadní správu a formu.

UČITELÉ NÁBOŽENSTVÍ

Počet učitelů náboženství římskokatolické církve dosahuje dnes 1.326. Jejich platy byly v roce 1950 nově upraveny. Náklad na platy před úpravou činil

52,000.000.— Kčs, platovou úpravou tyto náklady stoupily na 80 milionů Kčs.

Je pravda, že dosud nemáme dostatečný počet laických katechetů a učitelů náboženství. Přikročíme v nejbližší době k řešení této otázky. Uvažuje se o tom, aby církev sama v dohodě se SÚC uspořádala řadu odborných kursů pro katechety v rámci diecézí.

Taktéž konsistoře přikročí v nejbližší době k vybudování sítě inspektorů vyučování náboženství. Jsme přesvědčeni, že závady, které jsou nám v tom ohledu hlášeny, budou brzy odstraněny.

NÁRODNÍ POJIŠTĚNÍ

Zatím co dříve nemocenské i starobní pojištění duchovních, a zejména farských hospodyň, bylo roztržštěné, nepřehledné a zdaleka nevyhovující, přešli jsme nyní v duchu všeobecného národního pojištění všech občanů k radikálnímu řešení této otázky.

Duchovní jsou dnes automaticky začleněni do národního pojištění jako všichni pracující občané, přičemž stát přispívá k pojišťovacím dávkám 14 % a duchovní pouze 2 %. U farských hospodyň, jak známo, hradí stát celé pojišťovací dávky.

Státní příspěvek k národnímu pojištění činil v roce 1950 přes 40 milionů Kčs. Nejenže všem duchovním se dostává takto všestranné nemocenské péče, ale je tím vyřešena taktéž dosud tak bolestivá otázka často neutěšeného stáří jak duchovních, tak i farských hospodyň.

VĚCNÁ VYDÁNÍ

Jak stát pečuje o potřeby církve, je taktéž zjevno z věcných nákladů za minulý rok. Na řádné věcné náklady farností bylo v roce 1950 vydáno přes 137 milionů Kčs. V rámci věcných nákladů dostalo se zvýšených příjmů též chrámovým zaměstnancům z řad laiků (kostelníků a varhaníků) ve výši 70 milionů Kčs. Jak vidíte, i na tyto nenáročné a skromné pracovníky ve službách církve jsme nezapomněli. Dostává se jim sociálně spravedlivého řešení jejich pracovních a existenčních podmínek.

Ostatní část věcných nákladů sloužila především k udržování církevních objektů. Celkem bylo opraveno 593 objektů nákladem, který za rok 1950 překročí částku 50 milionů Kčs. Jsou prováděny větší opravy na mnohých architektonicky a historicky významných budovách, tak na př. je prováděna stavební úprava vzácné slovanské památky kostela Emauzy, která si vyžádala již nákladu ve výši 5 milionů Kčs,

poutního kostela na Velehradě, kde byl investován 1 milion Kčs. Je prováděna stavba vyhořelého kostela v Bohutíně, okres Příbram, která byla zadána za 2,500.000.— Kčs. Za obnovu kostela v Ústí n. L. bylo dosud proplaceno 3,500.000.— Kčs. A mnoho jiných kostelů a vzácných architektonických a církevních památek je opravováno, což si vyžaduje milionových nákladů. Pražské naše přátele bude zajímat, že opravujeme mezi jiným též chrám sv. Mikuláše v Praze III a chrám sv. Jiří v Praze IV.

Jak vidíte, úkolů je mnoho, ale mohli jste se přesvědčit, že se stát snaží plnit své povinnosti vůči církvi dobře a svědomitě. Jsem proto přesvědčen, bude-li i na druhé straně stejně dobrá vůle ke spolupráci, poměr církve a státu bude stále lepší a přijde snad i okamžik, kdy jej budeme moci definitivně vyřešit a upravit.

To bylo pochopeno mnohými našimi pokrokovými a vlasteneckými duchovními, kteří se dobře začlenili do budování lepšího a šťastnějšího zítřka. Vždyť ministrem je P. Dr. Plojhar, máme dva pověřence kněze a kromě toho řada kněží, vzorně spolupracuje s našimi orgány lidové správy. V těchto orgánech dostalo se již asi 150 kněžím různých veřejných funkcí, a dokonce p. farář Hlaváč z Kostelní Myslové je předsedou místního národního výboru. Mnozí katoličtí duchovní působí dokonce v JZD. Je jistě povznášející konstatovat, že na 200 duchovních je členy JZD, z toho 53 jsou tam vedoucími funkcionáři.

V jednom filmovém žurnále jsem viděl dokonce faráře, který jako člen JZD oral pole, dávaje tak svým spoluobčanům krásný doklad toho, že v socialistickém státě každá poctivá práce je čestná. Takový příklad pracovitosti nesnižuje jeho důstojnost, nýbrž naopak, v duchu evangelia ho mravně pozvedá. Pan farář Menšík je spoluzakladatelem JZD v Herálci u Pardubic. A mnoho dalších duchovních i páni vikáři jsou činní v JZD. Z toho vidíte, že duchovní má možnost uplatnit se všude ve veřejné správě i v družstevním hnutí svým všeobecným vzděláním, ve všech možných oborech sociální péče, zdravotnictví i v administrativě.

Neznamená to, že tam musí duchovní uplatňovat politické stanovisko, které by odporovalo zásadám církve, neznamená to, že by dotyční duchovní, kteří pracují v lidové správě, měli přestat být dobrými kněžími. Jsou pouze dobrými rádci i svých farníků a spoluobčanů nejen ve věcech duchovních, nýbrž i v uskutečňování praktických cílů sociálních a skutečně křesťanských.

Někdo si může položit otázku, proč vláda Národní

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLU PÁTÉMU

1. Iniciála z kodexu Ostrovského z 1. poloviny XIII. století.

2. Kodex Vyšehradský asi z roku 1085.

3. Žaltář Svatojirský z 2. poloviny XIII. století.

4. Bible Velislavova.

5. Bible litoměřická.

6. Ministr Dr Josef Plojhar při mírovém projevu na konferenci kněží Pražského kraje.

7. Náместek předsedy vlády Zdeněk Fierlinger promlouvá při slavnosti otevření Kněžského domova.

8. Noví kanovníci kapitoly královéhradecké a litoměřické vsdpp.: gen. vikář Ladislav Hronek, Msgre František Hrubý, Msgre Ed. Oliva, Ludvík Tůma, Josef Robl a František Koucký.

9. Pohled do hostinského pokoje Kněžského domova.

10. Jidelna v Kněžském domově.

fronty, ve které je vedoucí silou KSČ, věnuje tolik pozornosti a tolik péče církvím a nebrání kněžím hlásat svou víru a přidržovat se svého hlediska idealistického. Na to dávají odpověď, pakli si je pozorně přečteme, všechny projevy jak presidenta Gottwalda, tak i předsedy vlády Zápotockého. To vyplývá logicky z celé politiky naší Národní fronty. V našem státě bude vždy mnoho nekomunistů a mnoho věřících a vláda Národní fronty chce vést a přesvědčovat o správnosti své praktické politiky pro pracující lid i nekomunisty a velkou masu věřících, chce je získat pro kladné stanovisko vůči lidové demokracii. Součástí této politiky je také naše pozitivní politika vůči církvi. Zásady naší ústavy o plné náboženské svobodě zůstanou vždy v platnosti.

Pro nedostatek času řekl jsem vám, vážení přátelé, pouze to nejdůležitější, abych vám alespoň přibližně naznačil, jak si představuji naši spolupráci v příštím období, abych zhodnotil to, co bylo námi již vykonáno.

Ohlédneme-li se zpět na vývoj v minulém roce, obdržíme jistě obraz velmi potěšitelný a můžeme říci, že i v dalším se pro vzájemný poměr státu a církve otvírají výhledy příznivé.

Po neutuchajícím a dlouho trvajícím potlesku ujal se slova ministr Dr. Josef Plojhar, který ve svém nadšeném projevu zhodnotil dosavadní práci vlasteneckých kněží.

My, vlasteneční kněží, řekl poté ministr Dr. Josef Plojhar, kteří jsme se postavili mezi lid, v odpovědi všem těm, kteří nám přisuzovali zlé úmysly, stavíme do popředí úkol budování. Pro tyto naše úkoly od začátku a stále nalézáme plné pochopení jak u vlády, tak i u státního úřadu církevního. Právě socialismus vyřešil pro nás mnoho těžkých otázek. A co se nepodařilo nikdy v minulosti, podařilo se vybudovat a dobudovat právě ve státním zřízení lidové demokracie. Jako kněží si dobrovolně ukládáme povinnost hledat katolický dorost pro naše bohoslovecké fakulty, aby první ročník na našich fakultách byl počátkem konečného řešení nedostatku kněžského dorostu v naší republice. Nezapomeneme, pravil v této souvislosti, ani na tak zv. pozdní povolání. Vybudujeme školu a vypracujeme takové osnovy, aby i tato otázka kněžského dorostu byla hladce vyřešena. Má-

me nedostatek laických katechetů. Uspořádáme tedy tříměsíční kursy a odpovědní za výběr osob budou generální vikáři.

Následovala diskuse, která vyústila v jednomyslně schválenou resoluci k I. čs. sjezdu obránců míru, kterou přečetl ředitel Katolické Charity P. J. Mára.

SLAVNOSTNÍ OTEVŘENÍ KNĚŽSKÉHO DOMOVA

Tato konference byla korunována odpoledním slavnostním otevřením Kněžského domova v Praze, jemuž předcházela obřad vysvěcení křížů, které provedl v chrámě sv. Ignáce J. E. njdp. biskup Dr. Ant. Eltschkner.

Je symbolické, řekl poté ministr Dr. J. Plojhar na domácí slavnosti, již se též zúčastnil náměstek předsedy vlády Zd. Fierlinger, že modlitbou a rukou biskupovou byly v tento pátek posvěceny kříže, je symbolické, že svůj Kněžský domov otvíráme jako dům pokoje a míru v předvečer I. čs. sjezdu obránců míru. Zajisté, že je naším přáním, aby si každý náš spoluprátr z tohoto střediska odnášel v srdci dar vnitřního míru.

Nato generální tajemník P. J. Románek objasnil práci sekretariátu a šéfredaktor t. l. promluvil o práci redakce Duchovního pastýře. O knihovně Kněžského domova promluvil P. Jirků a nato náměstek předsedy vlády Zd. Fierlinger blahopřál k šťastné realizaci myšlenky Kněžského domova, jejímž původcem je ministr Dr. J. Plojhar. Bohatství života, pravil, tkví v pospolitosti, zaměřené ke službě celému lidstvu. Člověk potřebuje živý styk se životem a Kněžský domov duchovním tento styk se životem jen usnadní.

Ministr Dr. J. Plojhar poděkoval jménem všech duchovních náměstků předsedy vlády Zd. Fierlingrovi za přízeň a účinnou podporu při zřízení Domova, světící biskup Dr. A. Eltschkner přijal poté patronát nad Domovem a vyslovil dík náměstkovi předsedy vlády za vzácnou přízeň, kterou věnuje katolickým duchovním. Věřím, řekl, opravdu věřím, že dosáhneme vnitřního klidu, spokojenosti a Božího požehnání.

Na závěr promluvili ještě děkan prof. Dr. V. Šanda, za slovenské kněze kapitulní vikář J. Dechet a následovala prohlídka Domova, který je po všech stránkách moderně vybaven.

JVS

KŘÍŽ

Principy Kristovy lásky k lidem a vzájemné lásky lidí v Kristu jsou symbolisovány křížem. Kde vidí křesťan tato dvě zkřížená břevna, v hluku moderních ulic, v pustině, mezi hřbitovními stromy, nad směsicí střech, opětovně vidí znamení, v němž se božské setkává s lidským; znamení domova, volání rodiny: a ve chvílích modlitby - lásky a vzývání - shromažďuje se se svými bratry v jeho stínu. Spatří-li jej v cizí zemi, cítí se vkročením do jeho okruhu opět ve vlasti a nepotkává kolem sebe cizince, nýbrž bratry. Kříž v každém soužení potvrzuje lásku proti zápasení; proti rozlučování jednotu, proti smrti život: i když je postaven nad hrobem, hlásá solidaritu pozůstalých s tím, který odešel, v nevyjadřitelném obcování svatých.

Připomíná povinnosti spravedlnosti, ježto nespravedlnost, spáchaná v jeho světle, uráží samého Krista: a žádá milosrdenství. Civilisace vytvořená v duchu evangelia vstavila kříž na svůj vrchol: chtěla naznačit úsilí o zdoání barbarství a pohanství. V chudasově chatrči nebo v poustevníkově jeskyni stál, aby označoval Boží přítomnost, aby ukazoval cesty naděje, aby připomínal neúchylnost spravedlnosti, v níž se s definitivní platností rozhodne o bídě, pustošení, slzách chudiny, orgiích zhýralců.

Na korunách králů sloužil k tomu, aby neustále připomínal, že moc pochází od Boha a že to není právo

k ukájení sobectví a slávě osobní, nýbrž výkon práva svěřený k prospěchu poddaných. Přijal-li jej některý král ne jako symbol pokory a dobrotivosti, nýbrž jako dvouramennou šibenici k zavěšení dvou provazů najednou, znovu se dopouštěl rouhání a vraždy, kterou spáchali Kaifáš a Pilát ze ctižádosti a slabosti; a nejprve Bůh a pak kolektivní uvědomění křesťanstva ho tvář v tvář kříži dvakrát odsoudili.

Ale kříž, dříve ještě než se stal symbolem, byl šibenicí, a to tak potupnou, že mnoho Židů se z ošklivosti k ní nestalo křesťany a mnozí pohané v něm spatřovali podmínku duchovní méněcennosti křesťanství. Apoštolové a apologetové se po celá století museli namáhat, aby u současníků zahladili utkvělou představu o potupě tohoto dřeva, jež spravedlnost po staletí vyhrazovala otrokům, zlodějům a zběhům. Když Alexander Janneus (103-76 př. Kr.) se zmocnil předáků odpůrců strany - farizeů v Bethomé - dal jich osm set ukřižovat před očima žen a dětí, sám přihlížející k tomuto divadlu po boku milostnic. (Jos. Flavius, Ant. XIII, 64.) A po dvou stech padesáti letech jeden z jeho rasy, Trifon, v rozhovoru s křesťanským učitelem Justinem takto shrnul motivy, pro něž si jeho národ ošklivil Mesiáše: „Věť, že veškerá naše rasa očekává Krista a uznáváme, že texty Písem se týkají tohoto předmětu. A jméno Ježíš, jež jako přídomek bylo připojeno ke jménu Naue,

CESTOU KŘÍŽOVOU

Václav Mařík je mužem hrdosti a naděje - vždyť co nejdříve má přijít z města jeho jediný syn jako - novosvěcený kněz. To bude radosti a veselí, to bude štěstí, to bude svátek pro celou vesnici - až bude státi jeho syn u oltáře, až bude sloužit první mši svatou! Uvnitř domu se matka a dcera již také nemohou dočkat a připravují všechno k veliké slávě - k primici jejich syna a bratra - k slavnosti celého domu.

Přichází posel a předkládá noviny a dopisy, ale - co to má znamenat? - Od něho, od Jirky, žádný? Pravděpodobně dosud nevěděl, kdy bude svěcení, protože starší biskup právě onemocněl. Avšak od koho je tento dopis s razítkem města, ve kterém studuje jeho Jiří? Mařík otvírá dopis a čte - čte znovu - čte a chvěje se a bledne. Píše rektor semináře. A to statného muže v této minutě srazilo jako blesk z čista jasna, takže nyní jako bezduchý tupě zírá do dopisu: Jiří je nemocen, těžce nemocen, někdo z rodného domu necht přijede co nejdříve! Co nejrychleji!

Otec se potácí. Čte ještě jednou a ještě jednou a ještě. - Nesouhvá se země pod jeho kročeji, jež náhle jsou tak těžké a pomalé? Nenaklání se tu štít? Neboří se tento dům? Či onen tam? -

Ne, ne, Musí se vzchopit! Pevným musí být, neboť dvě ženy tam v domě se nesmějí o ničem dovědět. Žena a dcera, matka a sestra jeho syna, nesmějí zvědět o ničem! Pryč nyní, pryč do města! Jako vzdušné zámky

se řítí nyní jeho štěstí. V poledním prudkém světle leželo ještě tolik, tolik záře!

Vzpřimil se a vstupuje do domu. V jeho krátkém a stručném způsobu vyjadřování nevidí ani dcera ani žena nějakou změnu. Jakési poselství prý přišlo od jeho syna, musí rychle do města; pak se připraví - a ony vědí, že vždy jednal tak rychle a náhle. Ještě pozdrav a odchází na nádraží. - Cestou však přichází do úžasné rychlosti. Nejdříve to bylo jako krásný obraz z dlouho zapomenutého snu: jak kráčeli společně touto cestou, když byl Jiří ještě malým chlapcem, když jej přiváděl z města na prázdniny a on, malý čiperný studentík, nosil vždycky pěkná vysvědčení - nebo když hošík zase pospíchal zpátky s knihami pod paží z prázdnin do školy. Jak se leskly slzy v očích Jirkových, jak se ještě dlouho leskly...

Musí rychle pospíchat - a dával se téměř v běh - vždyť tam ve městě na něho čeká jeho Jiří, jeho Jirka, jeho dítě drahé - snad čeká na něho umírající?! Umírající? - Ne, to není smrt, ta záře sluneční nemůže zhasnouti nad hlavou Václava Maříka! To je něco, co je horší než smrt, strašnější, stokrát strašnější než smrt - šílenství!

Jiří Mařík, mladý nadějný kandidát kněžství, že by měl být šílený? - Jeho jemné, dlouhými studii přepracované tělo je zhrouceno, zatím co duše, stojící před cílem, již se chtěla radovat a jásat - ale radostný výkřik se změnil v pronikavý, bezsmyslný sten... a nad mladou lidskou duší se počalo stmívat.

mě tak dojímá, že se vzdávám: připouštím to. Ale v čem naše pochybnosti trvají, je okolnost, že Kristus se má dát tak zneuctit, že bude ukřižován; neboť v Zákoně se praví o ukřižovaném, že je zlořečený. Pisma předpokládají trpícího Krista, to je jasno: ale chtěli bychom vědět, proč to má být utrpení zlořečené...“ (Tryph. LXXXIX.)

Když Crassus krvavě potlačil Spartacův odboj, dal vztyčit podél cesty z Capuy do Říma šest tisíc křížů a přibít na ně zajatce. (Appianus, De bel. civ. I, 120.) Varus, aby potlačil povstání po smrti Heroda Velikého, dal ukřižovat dva tisíce Židů. Dokonce i otroci měli před křížem větší hrůzu než před smrtí: jakási otrokyně v Satyricon (Petronius, 126) ujišťuje, že bohové nedopustí, aby se zamilovala do otroka - člověka, „který může jednoho dne skončit na kříži“.

Kristus se stal otrokem všech a za všechny zaplatil ukrutnou smrtí na této šibenici a při vrcholném aktu svého pozemského života se prostřednictvím nejpotupnější šibenice postavil do řad nejsprostších zločinců. Ježto byl kříž vztyčen v nejnižší vrstvě, všichni, kteří stáli nad ním, byli k němu dolů strhováni, nebo v křesťanském převrácení hodnot všichni měli vzhlížet k němu

Starý Václav Mařík stojí před svým synem. Jeho ruka leží na srdci a chvěje se jako pod hrozným úderem neviditelné pěsti. Ale nyní se již opanoval, což mu dalo více námahy než spoutati nejbujnějšího oře. Kráčí pomalu k nemocnému, který spí v pokoji, do něhož polootvřenými dveřmi dají otci nahlédnouti na zhroucené dítě. Nyní stojí těsně u syna, jehož rysy jsou mu téměř neznámé. Tento statný muž stojí zde na smrt bledý a podává nemocnému ruku:

„Pozdrav tě Bůh, Jirko! Jak se ti daří?“

Leč Jiří Mařík nepoznává v tomto muži, který tu u něho stojí, svého otce. Ztrnule hledí před sebe, jeho zrak bloudí do dálek, jako by tam viděl něco, co jednou bylo a co mu nenávratně zmizelo, jako by chtěl uprchnouti do temné a tmavé noci, tak je zadumán, zamyšlen, pohroužen do svých vzpomínek. Otci však, který stojí před ním, se řinou horké slzy po lících, takže jedna sráží druhou. -

Tu nemocný vzhledne. Jako velmi daleké, slabé světlo zažhne v jeho očích, pak náhle se objeví v jeho záři nekonečně slabé poznání a konečně přechází přes jeho rty slabé, umdlené, polotázavé a polosténavé: „Otče, otče...“

Avšak v příštím okamžiku trhá to všemi údy šileného, otrásá to jím, zmítá a svíjí v strašlivé zuřivosti. Tu se vydral z jeho nitra strašný skřek, který se rozléhá po celé chodbě semináře: „Maminka, matka!“

jako k trofeji každého převyšující; kdyby to byla bývala smrt mečem, otroci by se byli mohli domnívat, že jsou vyloučeni z dobrodiní poprav, vyhrazené vyšším vrstvám. Kdežto kříž znamenal nejhrdinější lásku, přijetí oběti lidsky nejtěžší; a kříž se stal emblémem nekonečné lásky.

Když Bůh bídou postihl Izrael „kvůli Saulovi a jeho krvavému domu, protože pobil Gabaonské“, vydal David jejich potomkům sedm synů a vnuků Saulových, aby je ukřižovali: a po tomto vykoupení „Bůh vzal zemi na milost“. (2. Král. XXI, 1-15.)

„Smrt Kristova - a to je nevyvratitelný bod - znamená v dějinách náboženství konec lidských obětí.“ (Harnack.) Byla to dokonalá oběť Bohu a úplně vymazala závazek lidstva k odpykání viny. Měla také znamenat konec prolévání krve, kterou člověk někdy obětuje své krutosti, pyše nebo podezření v podobě vraždy, války, gladiátorských zápasů, ježto nejčistší krev Syna člověka měla navždy uhasit žízeň po krvi, která v lidských žilách v perversní chvíli urputněji se hlásí. Jeho smrt měla vyvést smrt všech, skrze ni jsme byli všichni vykoupeni, čili vysvobozeni z otroctví hříchu.

J. B.

A matka? Stojí právě doma ve světničce před malou podobiznou svého syna a pousmívá se šťastně a blaženě. Takový tichý a blažený úsměv to je, který se jí rozlévá po tváři...

Rozsudek je vyřčen. Není již záchrany. Nešťastný syn Václava Maříka je nevléčitelně chorý. Otec dosud nic neoznámil domů. Bože na nebi, vždyť je na to dosti pokdy, dověděl-li se to až zítra ráno. Nyní je třeba starati se o nemocného. Třebaže není naděje na uzdravení, musí býti přece převezen do ústavu choromyslných. Nešťastnou náhodou pronesl nemocný v polosvětlem okamžiku svého vědomí dosti hlasité slovo, které ho uvědomovalo o jeho beznadějném stavu; rychle za sebou se opakující záchvaty byly na to odpovědi, takže mu musela býti dána svěřací kazajka. A po celou noc bdí otec u svého syna, jenž se sice v temnotě uklidnil, ale jemuž z vědomého života blíká jenom velmi nejasná hvězdička: poznal svého otce a toto vědomí již nikdy neztrácí. Všechno ostatní je však v jeho duši zahaleno temnotou a mlhou a těch několik málo jasnějších bodů nemůže vytvořiti v jeho duši ani nepatrný svět vzpomínek. Není již pochyby: Jiří Mařík musí být odvezen do ponurého domu lidí zbavených rozumu - a tam mu bude noc, která jej obklopuje, daleko delší než noc, kterou u něho prožil nešťastný otec.

Ráno se vydali na cestu otec se synem. Nemocný reagoval smrtelnými záchvaty na každý dotek cizí ruky,

PROHLÁŠENÍ ZA MRTVA

V pohraničí vyskytují se často případy, že domnělá válečná vdova chce uzavřít nový sňatek, ale nemůže předložit úmrtní list svého nezvěstného manžela. Podle zákona č. 117/1945 Sb. má pozůstalá manželka dvojí možnost takový doklad si opatřit.

1. Může-li pozůstalá manželka prokázat smrt nezvěstného manžela doklady, na př. úředním dopisem velitele, dopisy kamarádů nebo svědky, že manžel padl a byl pochován, vydá jí okresní soud na její žádost pravoplatné usnesení o důkazu smrti. Toto soudní usnesení nahrazuje úmrtní list, pozůstalá manželka je vdovou a může uzavřít nový sňatek bez dalšího církevního povolení. Nařídil-li již státní úřad dodatečný zápis do úmrtní matriky, může z ní být vydán úmrtní list. Takových případů bude snad porůznu.

2. Častější jsou případy, že smrt přímo dokázat nelze. Zákon č. 117/1945 tu dává pozůstalé manželce možnost podati u okresního soudu návrh na prohlášení nezvěstného manžela za mrtva. (§ 4.) Ediktární lhůta je obvykle šestiměsíční. Před zavedením povinného občanského sňatku bylo třeba také žádati, aby soud prohlásil manželství za rozloučené. (§ 10.) Teď tohoto prohlášení není třeba, poněvadž zákon ze dne 7. prosince 1949 o zatímních změnách v některých občanských věcech právních č. 266/1949 Sb. v § 3 praví: „Manželství osoby prohlášené za mrtvou za-

niká tím dnem, kdy rozhodnutí o prohlášení za mrtvého nabude právní moci. Při počítání času rozhodného pro určení otcovství se však má za to, že manželství zaniklo dnem, který byl uveden v rozhodnutí o prohlášení za mrtvého jako den úmrtí.“

Tímto zákonem byl zrušen § 10 deketu presidenta republiky ze dne 27. října 1945 č. 117 Sb., kterým se upravují ustanovení o prohlášení za mrtvého. Mnozí se mylně domnívají, že byl zrušen celý citovaný dekret. Osoba nezvěstná musí býti i nadále státním i církevním soudem prohlášena za mrtvou, než může býti uzavřen nový sňatek.

Poněvadž se jedná o důležitý právní úkon, jest záhodno, aby se k církevnímu soudu domnělá válečná vdova dostavila *osobně* se všemi doklady, které má ohledně nezvěstného manžela po ruce, event. se svědky. Kdyby to bylo nemožné nebo velmi obtížné a nákladné, sepíše farní úřad s válečnou vdovou po složení přísahy protokol, v kterém by byly zodpověděny tyto otázky:

Přísaha:

Přisáhám Bohu Všemohoucímu, že o mém manželství s pohřešovaným..... budu vypovídati podle pravdy a podle svého nejlepšího svědomí. Tak mně dopomáhej Bůh a tato svatá evangelia, jichž se rukou svou dotýkám. Amen.

.....
vdova.

ale od svého otce se nechal vésti jako dítě. Proto nezbylo jiného východiska, než že otec musí dopravit sám svého syna do blízkého ústavu pro choromyslné. Jiří Mařík má na sobě stále svěrací kazajku, poněvadž, kdyby se měly záchvaty opakovati, stěží by se podařilo statnému a silnému muži přemoci jeho odpor. Ale cesta byla klidná. Přichází konečná stanice, kde je měl očekávati objednaný povoz. Není zde. Co tedy dělat? Má se svým nemocným synem čekat, až přijde pomoc? Má se vystavovati zvědavým pohledům dotěrných lidí, má poslouchati špatně šeptané poznámky? Rychle v něm uzrává plán. Několik otázek nádražnímu úředníku a již vede Václav Mařík svého syna: „Pojď, Jirko, půjdeme.“ A syn ochotně jde s otcem temnému osudu vstříc...

Oba zahruli na lesní cestu. Pomalu stoupá cesta v hustém lesním stínu vzhůru. Po jedné straně je provází čtrnáct zastavení křížové cesty Kristovy. Pohled na obrazy vzbuzuje v duši chorého bohoslovce jen nejasné, snivé a uplynulé vzpomínky, a to, co dříve vyvolalo záplavu citů, dnes vyvolává jenom mechanické pohyby ruky a sklonění hlavy, na pozdrav Spasiteli na jeho cestě utrpení.

Ale v otcově duši stojí bolest, která postihla jeho samého i jeho dům. Ach Bože, jaká to těžká cesta! Václav Mařík myslí, že ještě žádný člověk nešel tak těžkou cestou, jakou musí nyní jíti on se svým nemocným dítětem. Hle, tam stojí první zastavení na cestě křížové: „Ježíš k smrti odsouzen.“ Tak čte Václav Mařík.

„K smrti odsouzen.“ Ach, to je také on, který kráčí po jeho boku... odsouzen k duševní smrti. Proč, proč? - tak křičelo v jeho nitru. Bože na nebi, proč sesíláš na mne tolik neštěstí? ozývá se divoce otázka v trýzněné duši včera i dnes. Proč, proč?

Druhé zastavení.

K obrazu na okraji cesty zalétá pohled muže. Zde stojí Spasitel v slavnostním klidu a bere na ramena svůj kříž. - A ve zmučené duši otce se ozývá myšlenka: Pane, pod tvým křížem chci v pokoře státi! Až se diví, jak jej mohla napadnouti taková přání. Ale má pocit, jako by slyšel v letním lese podivné šumění, podobné zvukům varhan... a jako by stál doma v kostele na známém místě a jako by se rozlévaly sluneční paprsky posvátným prostorem. A tam nahoře na kazatelně stojí - Jiří Mařík, jeho syn - a kázání se začíná. Jak krásně mluví jeho syn a jak vroucně a zbožně naslouchají jeho slovům! A co to mluví? Mluví o nevystižitelné vůli Boží, o zkouškách a navštívení Božím, jak je musíme snášeti, jak musíme býti silní a trpěliví. Ano, mluví tak jasně a zřetelně, všemu rozumí Václav Mařík, všemu rozumí, co káže jeho syn...

Mařík se probírá ze snění, přetírá si čelo a oči mozolnatou rukou. Sniš, Václave, sníš? Ten, který vedle tebe kráčí, podívej se přece, ten nevstoupí nikdy na kazatelnu, ten nebude nikdy stát u oltáře - toho zavrou do malé cely - ach, co ti platna všechna tvoje víra v Boha, co

sepsaný na far. úřadě v dne.....
19..... s..... manželkou
pohřešovaného za účelem prohlášení po-
hřešovaného za mrtva.

Po složení přísahy vypovídá vdova:

1. Jak se jmenujete?.....
2. Kdy a kde jste se narodila?
3. Jak se jmenuje Váš pohřešovaný manžel?
4. Kdy a kde se narodil?
5. Kdy a kde jste byli spolu oddáni?
6. Měli jste děti z manželství s pohřešovaným?
7. Jak se jmenujete?.....
8. Jejich datum narození, rodiště a vyznání
9. Jak dlouho jste žila s pohřešovaným manželem?.....
10. Žili jste spolu ve shodě a svornosti?
11. Trpěl pohřešovaný nějakým neduhem a býval často nemo-
cen?
12. Kdy a proč se manžel vzdálil od rodiny?
(Šel na vojnu, odvečen do koncentráku, na nucené práce,
do vězení)
13. Psával Vám - jak často?
14. Kdy jste od něho obdržela poslední zprávu?
15. Kdo a jak Vám sdělil, že jest Váš manžel mrtev?
16. Jak to můžete dokázat?
Máte písemné vyrozumění vojenské duchovní správy, ne-
mocnice nebo úřadů? Může někdo potvrdit věrohodnost
onoho vyrozumění?
17. Kdy a kde byl pohřešovaný prohlášen soudně za mrtva?

*jsou ti platny všechny modlitby? Václav však velmi energicky odmítá temné hlasy, které počaly takto na-
šeptávat v jeho duši; kdyby šel tak cizí hoch vedle tebe
a mělš potěšiti jeho otce, co bys řekl? Vůle Boží není vůlí
lidskou, úřadky Boží jsou nevyzpytatelné, cesty Boží,
kterými vede člověka, jsou nejtajemnější, před vůlí Boží
se musíme skláněti a přijímati pokorně dobré i zlé z ru-
kou Jeho - tak bys jej těšil.*

*Opět padá jeho pohled na obraz křížové cesty. Je to
zastavení čtvrté: Ježíš potkává svou bolestnou Matku.
Jeho myšlenky nyní zalétají domů, kde žije jeho ubohá
žena, která nemá ani tušení, že její mateřské srdce pro-
bodne meč bolesti. Ubohá chudičká matka! -*

*„Jiří,“ táže se otec, „nemyslíš nikdy na domov?“
Žádná odpověď. „Jiří,“ začíná opět otec, „co mám říci
matce?“ - Při vyslovení jména matka probouzí se na
okamžik synova duše obestřená duševní mráкотou, ne
však bouřlivě a divoce jako včera - ne - klidně se dívá na
otce a praví: „Řekni jí, aby byla silná - a ty - a vy
ostatní -“ ale poslední tři slova udušuje pláč, který se
vydral z nitra nemocného.*

*„Sluneční paprsky se třepotají a tančí na lesní cestě,
kde husté větve dovolují přístup slunečnímu svitu. Tichý
šelest se ozývá ve vrcholcích stromů, tu i tam zajásá
svěží hlas ptačí.*

*„Otče, sejmí mi tuto věc.“ Je to svěřací kazajka, kte-
rou nemocný mluví. „Nech toho, Jiří, vždyť už nemáme
daleko.“ Ale nemocný stále prosí a lká... „Tatínku,*

18. Den, měsíc a rok smrti:
19. Jak se jmenuje Váš nynější ženich?
20. Kdy a jak jste se s ním seznámila?
21. Jest Vám známo, že, žije-li Váš pohřešovaný manžel, jest
sňatek, který hodláte uzavřít se svým nynějším snoubencem
neplatný?
22. Chcete ještě něco podotknouti nebo dodat?

Protokol skončen, přečten a podepsán.

x. y.

vdova.

farář.

Farní úřad žádá o prohlášení za mrtva nezvěstného
xy a o povolení sňatku domnělé válečné vdovy.

Doklady:

1. Pravoplatné usnesení soudu o důkazu smrti.
2. Pravoplatné usnesení soudu o prohlášení ne-
zvěstného za mrtva.
3. Přisečnou výpověď event. svědků, dopisy, úřed-
ní zprávy a jiné doklady, svědčící o tom, že nezvěstný
nežije.

Šetření nutno provést rigorózně, poněvadž církev-
ní soud nebo ordinář může dáti povolení k novému
sňatku jen tehdy, nabyli-li mravní jistoty, že nezvěst-
ný manžel nežije. Staly se případy, že nezvěstný man-
žel prohlášený za mrtvého se po letech vrátil, nebo
dal o sobě vědět, že žije. Je-li pozůstalý manžel a man-
želka je nezvěstná, platí obdobně, co bylo shora
řečeno.
P. JUDr František Jedlička

*půjdu zcela klidně vedle tebe.“ Tu nemůže již starý muž
odepřít a snímá svěřací kazajku. Syn nyní kráčí volně
vedle něho.*

*Bože na nebi, kdyby se ho mělo zase zmocniti šílen-
ství, co by si počal ubohý otec? Zoufalé modlitby se ři-
nou z nešťastné duše otcovy k nebi. Václav Mařík se
modlí tak vroucně, jak se v životě ještě nikdy nemodlil. -*

*Cesta se svažuje do údolí, les ustupuje lukám. Dole
v nížině se zaleskla řeka, kterou bude třeba přejíti, a za
řekou září v slunečních paprscích budova podobná zá-
mečku s parkem a obytnými staveními - blázinec. Krás-
né modré nebe, podobné línému poli v květu, vlnící se
zlaté žitné pole a zelená louka, na níž kvete jetel...
a blázinec. To je asi čtrnácté zastavení: Kristus položen
do hrobu, myslí si Václav Mařík. A zatím co nechává
pomalu klesati záchvatem stíženého mladíka a usedá
vedle něho, vidí, že i ten krásně vyleštěný zámek bude
hrobem, do něhož bude pochována pýcha a naděje Vác-
lava Maříka.*

*Nemocný se opět uklidnil. Dále kráčí otec se synem.
Nyní musejí přejíti most, který se klene nad bystřinou.
Na mostě stojí kříž, jenž je dvanáctým zastavením kří-
žové cesty: Ježíš Kristus na kříži umírá. Otec se pevně
chápe ruky svého syna. „Pojď, Jiříčku,“ praví, ale při-
tom má pocit, jako by se mělo přihoditi něco strašného.
Stojí uprostřed nad vodou, která dole šumí a hučí. Tu
stiskne náhle Jiří pevně ruku svého otce, stiskne želez-*

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. GELASIUS DOBNER, KNĚZ BUDITEL

V XVIII. století nastupuje v historickém bádání ve střední Evropě, hlavně v Německu, nový směr, který je vlastně nepřímým pokračováním cesty nastoupené v předcházejících stoletích humanismem, jenž horlivě pátral po pramenech ze staré doby a pilně je uveřejňoval. Z těchto prací vznikly nové obory historie: diplomatika a paleografie. Charakteristikou nového směru dějepysptného je snaha po objektivnosti, která se získává kritickým hodnocením pramenů, Tímto směrem se bere historické studium ne už jednotlivých badatelů, nýbrž celých universit v Německu. Předmětem bádání jsou skoro výhradně domácí dějiny, ne však už výhradně politické dějiny, nýbrž zájem badatelů si všímá také kulturního vývoje národního, církevního zřízení a jeho vlivu na duši národa, škol a vzdělání; v důsledku toho si všímá kronik, zápisů, soukromých listin a starožitností vůbec. Z tohoto zaměření poněkud klíčící národní uvědomění, jež se projevuje tím, že němečtí badatelé začínají znenáhla užívat národního jazyka německého a opouštějí latinu.

nou rukou šilence. „Zde, otče,“ mluví a tlačí starého muže k zábradlí, „zde!“

Stojí tu oba a dívají se na prchající vlnky. Václav Mařík má pocit, jako by stoupalo něco studeně ledového z hloubi bystřiny. Ledový chlad svírá jeho srdce, chce ho zbavit rozumu:

„Otče... tam dole... tam bych měl... klid - -!“

Jeho nemocný syn to vyslovil. A otec neví, zda to byla ta děsná slova nebo onen ledový chlad v jeho těle i duši, který jej zcela zmátl. Ale v témž okamžiku se již rozhodl. Vedle nich stojí na mostě kříž s ukřižovaným Spasitelem. - Jednou rukou objímá kříž, druhou svého syna a jeho bledé rty šeptají slova: Bože na nebi... jen to ne... nenech mne stát se sebevrahem! A modlí se a modlí se stále... A zatím dole v bystřině se řinou vody v nářikavém kolotání. Hned zpívají veselejší písničky, hned zase jako by vykřikovaly strašné slabiky. - A všechna ta voda volá: „Pojď... pojď... klid... klid.“

A v té chvíli bylo Václavu Maříkovi jasno: musí odtud pryč. Pevněji svírá rukou kříž a pomalu odtahuje syna od kraje mostu.

„Pojď, Jiříčku, půjdeme.“

„Otče, tady dole bych měl klid.“

„Jiří,“ praví otec a obrací něžně hlavu svého syna k obrazu Spasitelovu, „z lásky k Němu, půjdeme.“ - Porozuměl tomu nemocný? „Ano, z lásky k Němu, půjdeme,“ opakuje monotonně po otci a jde ochotně s ním. Václav Mařík neví, zda syn porozuměl slovům jeho na-

U nás v Čechách se v té době - začátkem XVIII. stol. - po této stránce ještě spí. Ještě Jos. Vrat. Monse vytýká v předmluvě k *Iura primaeva Moraviae* 1781 českým historikům, že nevydávají staré památky, takže cizí badatelé, Freher, Mencke, Pez, Ludewig, je zahanbují, uveřejňující prameny české historie...

Ale po nemnohých letech průbojný ráz tohoto směru vzbudil pozornost i našich badatelů. Na rozdíl od Německa, kde představitelé tohoto směru badatelského jsou universitní profesori, tedy zástupci tak řečené vědy oficiální, u nás jsou jejími zastánci mužové oděni pokorným řádovým rouchem benediktinů a piaristů.

V jejich čele je piarista Gelasius a sancta Catharina Dobner, narozený v Praze 30. května 1719. Ironií osudu byl tento koryfej české vědy historické původem Němec; jeho děd se přistěhoval do Prahy z Bavor. Gelasius - křestním jménem Job Felix - studoval a učil kromě jiných míst ve Vídni, Mikulově, Kroměříži, Kosmonosích, kde se naučil česky. První piaristické gymnasium, založené 1752, bylo jeho dílem. Vedl je až do r. 1778, kdy se stal exprovinciálem a

pominání, ale ví určitě, že tato slova byla mu vnuknuta Bohem.

Jdou dále a docházejí svého cíle.

A když se Václav Mařík náhodou podíval v ústavě do zrcadla, poznal, že mu vlasy zbělely jako sníh. - A mohl by zcela přesně určití místo na mostě, kde se tak stalo, kde jeho bujné vlasy, z nichž teprve několik zakvétalo stříbrem, zbělely zděšením a strachem v nejtěžším okamžiku jeho nejtěžší cesty.

Téhož dne večer je Václav Mařík opět doma. Nerozloučil se vůbec se svým synem, protože mu to lékaři důtklivě odepřeli, a to bylo právě nesmírně bolestné pro těžce zkoušeného otce. Když přichází, je světnice prázdná. Ale žena a dcera ho viděly a pospíchají k němu. Sedí u stolu a klobouk má na hlavě.

„Otče, kdy bude primice?“

„Kdy se vrátí Jiřík?“ tak útočí dcera, která právě, tak jako matka, nemohla viděti do tváře otce, sedícího proti světlu v polotmě.

„Zavři nejprve okno, maminko,“ praví otec.

A zatím co odstraňují květiny a zavírají okno, vstává a staví se pod velký kříž, který visí na zdi. Pak sní má klobouk, takže mohou viděti jeho sněhobílé vlasy - a pak praví pomalu a zřetelně:

„On se již nikdy nevrátí.“

Ještě dobře, že okno bylo zavřeno, neboť dva výkřiky, které se jizbou rozlehly, trhaly srdce.

J. B.

mohl se pak zcela věnovat svým oblíbeným historickým studiím.

Abychom správně pochopili ušlechtilý postoj tehdejších kněží buditelů, třeba si oživit v mysli politickou situaci té doby. Rakouský absolutismus v zájmu centrálního státu bezohledně potlačil politickou svobodu českého národa a nerad viděl snahy směřující k povzbuzení národního uvědomění. Mnozí katoličtí kněží podlehli tomuto tlaku a z obavy před persekucí vykonávali jenom své poslání kněžské, aniž by se přičinili o veliké dílo buditelské.

Druhá, mnohem početnější skupina kněží, jimž dodnes dává národ čestný titul kněží buditelů, vědoucí s apoštolem Pavlem, „komu uvěřili“, zachovala věrnost Církvi i národu a s ní svou osobní čest. Skupina slavných jmen, Piter, Ziegelbauer, Pubička, Dobner, Voigt, Steinbach, Ungar, Cornova, Durych, správně postihla nebezpečí, jež hrozilo ze soustavného potlačování zpráv o slavné národní minulosti: nebezpečí ztráty národního uvědomění, jazyka, odnárodnění, poněmčení, pohlcení hltavým jícnem absolutistického centrálního státu. O jejich díle s úctou mluví národ i dnes, protože platně přispělo k udržení a zachování národa.

Dobner byl k historickému bádání přiveden biskupem Ant. Václ. ryt. Vokounem. Pečlivým studiem cizích historických děl osvojil si kritickou dějzpytnou metodu. Jeho spisy i korespondence jsou důkazem, jak se přiblížil západoevropskému historickému bádání. Jak je mu trapné, když poznává, že cizinci mají větší zájem o českou historii než Češi, vysvítá z jeho listu Piterovi z 12. července 1759: „Stýskávám si na netečnost krajanů, že majíce bohaté dějiny podřimují nad slávou vlasti a dávají si na nesmírnou potupu vlasti tu i tam auktory naše tisknouti od cizinců a naše listiny, starobylé rukopisy a památky pílí cizozemců vydávati.“ Brzo nabyt přesvědčení, že nejprve je nutno odstranit spousty nánosu a pak teprve přistoupit k vlastnímu líčení dějin. Dobner představuje vlastně první typ historika učence. Nejde mu v dějinách o libivé ideové zabarvení, nýbrž o přesně doložená historická fakta. Své historické vědomosti čerpá a doplňuje studiem starých rukopisů, listin a knih. Neleká se obtíží a vydání, ale vytrvale prozkoumává archivy a knihovny v klášteřích i šlechtických sídlech.

Svou kritičnost prakticky osvědčil a své jméno proslavil rázem doma i v cizině při latinském vydání České kroniky Václava Hájka z Libočan. Toto latinské vydání bylo pořízeno *ad usum delphini*: hrabě Frant. Ant. Berka z Dubé chtěl slavné činy svých předků a české šlechty vůbec, o nichž tak poutavě Hájek vypravuje, rozhlásit po celém světě. Latinský překlad, pořízený piaristou Victorinem a Sancta Cruce, byl už dvě desetiletí v rukopise. Dobner 1761 vydává tedy po latinsku *Wenceslai Hagek a Liboczan Annales Bohemorum*. Vydal rychle za sebou šest svazků až do r. 1798. Sedmý díl, sahající až k r. 1230, už nevyšel. Tímto vydáním vytvořil Dobner jakýsi vzor kritické

dějzpytné práce: poznámky Dobnerovy mnohonásobně převyšují text, který se mezi nimi téměř ztrácí. Je to obrovská snůška dokladů z jiných starých kronik, citátů z listin, rukopisů i novějších tištěných děl. Současní badatelé byli jeho prací podníceni a utvrzeni, spatřující v něm svůj vzor. Avšak v Allg. hist. Bibl. v Halle vyšla 1767 také kritika nepříznivá, jež vytýká Dobnerovi, že vynaložil na Hájka zbytečně mnoho práce, že zbytečně vyvracel, co zdravý rozum sám nepřipouští, a končí: „Dobnerova kniha nejsou dějiny české, k tomu jí chybí metoda, pořádek a světlo, ani letopisy, třebaže je to na titulu... Je to chaos bez formy, skladiště nejřednějších materiálů, z nichž časem tvůrčí ruka může vytvořit dějiny.“ Ale sám Dobner brzo uznal, že si dal s Hájkem nadarmo tak namáhavou práci, jež byla k vyvrácení jeho bajek zcela zbytečná.

Svým vystoupením proti Hájkovým pověstem rozpoutal Dobner bouři odporu. Šlo hlavně o praotce Čecha, jež prohlásil za smyšlenku, odvozuje - ovšem nesprávně - ve svém hyperkriticismu jméno Čechů od kmene Zichů někde na Kavkaze. Je zábavné, že pohanského praotce urputně hájili hlavně jesuitští badatelé. Dobner však oprošťuje historické bádání od předsudků. Jeho ideál není v planém polemizování, a jakmile najde mecenáše, vydává tiskem staré prameny k české historii, které nashromáždil od počátku své vědecké činnosti pod titulem „*Monumenta historica Bohemiae nusquam antehac edita* v letech 1764-1785 v šesti svazcích.

Hlavní zásluha Dobnerova spočívá v tom, že přes opačné snahy josefinismu vzbudil zájem o české dějiny v širších vrstvách. Jeví se to vydáváním dějepisných knížek určených jednak mládeži jako učebnice, avšak také prostému občanu přístupných. Bylo zajisté radostno pro Dobnera vidět, že tyto knihy jsou spisovány třeba ne přímo z jeho popudu, alespoň však jeho žáky a přáteli z mladší generace, která si ho upřímně vážila. Prager gelehrte Nachrichten z té doby nazývají Dobnera „naším nejslavnějším učencem“ „z nejlepších historiků našeho století“. Lidsky vřelý vztah prozrazuje pojmenování „dobneriáni“, které si dávají jeho spolupracovníci a pokračovatelé. Sám Dobrovský, rovněž jeho žák, píše: „Vždyť díla pana exprovinciála Dobnera jsou naše a všech milovníků českých dějin právě *κέρας Ἀμαλθείας* = roh Amaltheie (t. j. hojnosti)“. Jiný jeho žák F. M. Pelcl vděčně ho uznává za „otce vytříbeného českého dějepisu“.

Zemřel 24. května 1790. Jeho dílo ani dílo ostatních spolubratrů nemělo v očích vídeňského dvora ceny. Řád piaristů byl zrušen, protože záře pravé osvěty vycházející z jeho klášterů byla příliš jasnou soupeřkou čadivému knotu germanisačního centralismu, který přes svou despotickou moc doblikal, avšak plamen osvěty zažehnutý prací kněží věrných Církvi a vlasti plane až po dnešní dobu. *Ĵ. B.*

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

ŘÍM

Jak se sděluje z Říma, bude o velikonicích 1951 provedeno blahověčení papeže Pia X., který byl papežem 1903-14, narodil se v Riesi a byl benátským kardinálem-patriarchou.

VIETNAM

V těchto dnech byl konsekrován již sedmý domorodý kněz vietnamský J. E. Hoan Van Doan. Je star 36 let a byl ustanoven biskupem diecése Bac Nink.

Katolická mládež z provincie Haidung při ústí Červené řeky vstoupila do samostatné jednotky, aby pomáhala lidové armádě osvobodit Vietnam od Francouzů. Ke katolickým vojákům promluvil v thamském kostele místní kněz, který řekl: „Po stránce duchovní musíme bojovat proti hříchu a zločinu. Po stránce hmotné musíme bojovat proti francouzským imperialistům.“ Vietnamští katolíci jsou ochotni spolupracovat s vládou presidenta Hočimina. Katolická strana má ve vládě dva ministry.

INDIE

V Indii počal od 1. listopadu vycházeti první katolický časopis. Je to deník psaný v hindustanském jazyku a redigovaný knězem P. Janem Barrettem. Jeho název je „Sanjivan“.

USA

Vsdp. profesor Stibor v Příbrami dostal dopis od svého přítele kněze, který žije v USA. Píše mimo jiné:

„Včera přišel Tvůj lístek, a to poměrně brzo. Zdá se, že od sud pošta jde velmi špatně. Není divu. Zvyšují poštovné, ale stále mají miliony deficitu každý rok, a tak omezili donášku pošty.“

V další části dopisu líčí pisatel neutěšený život duchovního, který se nemá na stará kolena na koho obrátit, nepomůže biskup, ani stát, ani věřící. Píše: „Nyní, když nejsem schopen duševní práce, biskup mě nepotřebuje a mne si nevšímá a nic mi nedá a nepomůže. Nemáš kam se obrátit, kde by byl nějaký příjem. Na tělesnou práci je už člověk zesláblý a neschopný. K duševní je nemožný a tak umřít - to nejde. A věru by bylo lépe, kdyby

přišel konec, když není naděje. Není divu, že i zde je tisíce nespokojenců.“

K církevně politické situaci v ČSR poznamenává: „Žádá-li vláda slib věrnosti a je ochotna zajistit živobytí a nesahá na víru, nevím, proč vzdorovat...“

Zde jsou poměry čím dále, tím horší. Inflace zaviněná vládou, která tvrdí, že bojuje proti inflaci, ale nechá produkovat farmáře všechno možné, ale aby ceny neklesaly - skupuje všechno za naše peníze, farmářům platí subvence, aby lacino nemuseli prodávat a tak máme miliony tun brambor, vajec miliony, máslo a sýra miliony. Vláda podporuje farmáky, jen aby se ceny zrní a krmiva udržely vysoko a tak „mes“, kterým vedle zrní se zde krmí slepice, stojí 100 liber dnes 5.25, dříve byl 2.50; zrní 1.50, nyní 4.20; tož kdo zavinuje inflaci. Vláda. Več: někteří prodávají od 50 do 70 centů tucet. My za 55 centů, když kolem nás jsou podobné ceny, ale krmivo musíme platit stejně vysoko. Za všechnu práci jsme rádi, pakli máme nějaké vejce a zaplacené krmivo. Za práci nic. Mléko bývalo 8 centů quarta, nyní 20 centů. Sýr domácí 8 až 10 centů, nyní 20 až 22 centů a připravovaný sýr švýcarský je až 50 centů, ač býval 25 - 30, neboť vláda dává subvence, jen aby se neprodával níže. Škoda se rozčilovat. Maso je nedosažitelné pro lidi jako my. Na vaření bývala libra za 4 centy, dnes za 35 centů. Káva bývala za 12 až 15 centů za libru, nyní je za 70 až i více. Prý se teď kávy více vypije. Nesmysl. Naopak, dříve se vypilo více než teď. My už budeme muset z majetků utíkat pro daně, jelikož máme daně: federální, státní, comuty (okresní), městské. Přímé, nepřímé, zjevné a tajné. To jest: koupíš něco a musíš platit taxu, že jsi to koupil: retail-tax, jindy koupíš něco, ale producent platí taxu - a za to cena je vyšší. Tedy tajná taxa. Kongres připravil zákon o omezení cen, ale zároveň se mají omezit platy. Aby prezident neztratil hlasy o volbách, tedy nedělá nic a tak se dělníci předbílají v platech s cenami.

President ať dělá co dělá, činí vše jen pro politiku. Amerika je už tak zadlužená, že to dlouho trvat nemůže a finančně to praskne. Vždyť jenom vládní vydání za rok jde na 50 bilionů. A vedle toho je válečné zadlužení 164 bilionů. Není divu, že je všude velký deficit každý rok. Běda, až to praskne. Zde to bude zlé, velmi zlé...“

NÁŠ ZÁPISNÍK

INSTALACE NOVÝCH KANOVNÍKŮ

V Hradci Králové byli instalováni noví kanovníci dne 18. ledna t. r., když po složení předepsaného slibu do rukou svého Ordinaria byli v katedrále oblečeni do kanovníckých rouch a uvedeni na své místo. Noví kanovníci jsou vsdpp. gen. vikář Ladislav Hronek jako probošt kapituly, Msgre František Hrubý jako kapitulní děkan, vikář poděbradského vikariátu Ludvík Tůma z Činěvse a Frant. Robl, jako městský děkan královéhradecký a kanovník. Slavnosti se zúčastnil za SÚC p. přednosta Dolek a četní zástupci veřejné správy a duchovenstvo. - V Litoměřicích byli instalováni dne 6. února t. r. vsdpp. gen. vikář Msgre Oliva a sobotecký děkan František Koucký. Instalační akt provedl Msgre Černý, děkan a čestný kanovník z Loučeně. Státní úřad pro věci církevní zastupoval p. přednosta Jirásek, diecési

královéhradeckou zastupoval J. M. gen. vikář a kapit. probošt Hronek, diecési brněnskou J. M. gen. vikář Kristek a okres mnichovohradištský sám předseda ONV s mnohými referenty. Velmi krásným dojmem působilo vystoupení předsedy MNV v Sobotce Stuchlíka, který ve svém projevu ukázal, jak byl milován vsdpp. děkan a nový kanovník Fr. Koucký veškerým lidem v Sobotce a jak je možno ve věrnosti k církvi i k lidu pracovat pro království Boží na zemi. - O instalaci nových kanovníků v Olomouci, v Brně, v Českých Budějovicích a v Praze přineseme podrobné zprávy v příštím čísle.

BIBLICKÉ PŘEDNÁŠKY

Římskokatolická CM bohoslovecká fakulta (katedra biblických věd) uspořádá 6., 13. a 20. března *cyklus biblických přednášek pro*

fesora Dr Jana Merella na themata: Archeologické a rukopisné objevy potvrzují pravost a pravdivost bible. Bible a český národ. Umučení Páně. Přednášky budou doprovázeny světelnými obrazy a při přednášce o Umučení Páně přednese mužský chrámový sbor od Křižovníků slavnostní sbory „Umučení Páně“ od Fr. Picky. Přednášky budou ve velkém sále Ústřední knihovny v Praze I.

NAŠ STÁT ZABEZPEČUJE POTŘEBY KATOLICKÝCH VĚŘÍCÍCH

V pátek 26. ledna se konala porada zástupců Státního úřadu pro věci církevní a zástupců ministerstva informací za předsednictví náměstka předsedy vlády Zd. Fierlingra v předsednictvu vlády o ediční činnosti Katolické Charity, zejména o vydávání katolických kancionálů, učebnic katolického náboženství a bohoslužebných pomůcek.

Na této poradě byl schválen plán ediční činnosti Katolické Charity. V plném rozsahu bylo vyhověno přání, ozývajícímu se z řad katolického kněžstva, které zdůrazňovalo zvláště naléhavou potřebu učebnic náboženství a kancionálů. Učebnice, kancionály i ostatní náboženský tisk byly povoleny v nákladu, zabezpečujícím plně potřeby katolických věřících. Zejména vyjdou v nejbližší době: Katolická prvouka, Katechismus katolického náboženství, Biblické dějiny, Příprava ke svaté zpovědi a přijímání a jiné.

Pro distribuci učebnic se dává k dispozici distribuční síť Státního nakladatelství učebnic.

Pro věřící přednostně povoleny tyto katolické kancionály: Svatováclavský kancionál, který je užíván v českých krajích, Boží cesta, která je užívána v olomoucké arcidiecési, a Cyrilometodějský kancionál pro diecési brněnskou.

Zvýšená péče bude věnována lidové levné edici „Listy víry“, která má sloužit náboženským potřebám věřících v přítomné době. Jednotlivé svazky této edice budou vycházet rovněž v dostatečném nákladu.

Na poradě byla kladně zhodnocena zdařilá edice Svatováclavského kalendáře a kalendáře Moravan pro katolický lid s tím, že bude věnována co největší pozornost a péče tomu, aby tyto kalendáře vyšly ve formě co nejdokonalejší.

Nakladatelství Vyšehrad bude svěřena péče o tisk sloužící masové potřebě, jako jsou kalendáře, Listy víry a pod.

KONFERENCE SE ZEMĚDĚLCI

V pátek dne 2. února t. r. sešlo se více jak 200 katolických zemědělců, kteří přijeli na rekreaci do Prahy, v Radiopaláci, aby zde společně s katolickými kněžími přátelsky pobesedovali. O církevní politice promluvil sekční šéf SÚC Dr Hub, načež dpp. Fořtel, Černocký, Mára a Stehlík prodiskutovali aktuální otázky týkající se zemědělců.

PRELÁT DR DRÁBEK O SOCIALISACI VESNICE

Na mírové konferenci římskokatolických kněží v Praze dne 19. ledna prohlásil probošt Drábek z Mikulova o úkolech římskokatolického kněze na vesnici:

„Nejzávažnějším úkolem venkova v r. 1951 je další budování JZD. Naši farníci-zemědělci mají mnohde ještě nedůvěru k JZD, která vyplývá z toho, že neznají podstatu celého problému, a dokonce někdy ani samy stanovy JZD. - Viděl jsem v Letovicích vzorné JZD, celou tu radostnou kolektivní práci. A tu jsem pochopil, proč stát podporuje budování JZD. My kněží bychom se měli dát poučit o výhodách a práci v JZD a aktivně se zapojit. Tím dokážeme, že naše křesťanské učení dovede přispět k budování nového společenského řádu a dovede prakticky uskutečňo-

vat lásku Kristovu, neboť ona jest společenstvím srdcí v Kristu. Ježíši, Pánu našem.“

JUBILEUM

Dne 15. února t. r. dožil se vysokého věku 90 let senior olomoucké arcidiecése vsdp. P. F. Gregárek, arcibiskupský rada v Ostravě-Staré Bělé. Třebaže je vysokého věku, zůstává velmi čilý a se zájmem sleduje všechno budovatelské úsilí našeho lidu. Ad multos annos a hojnost Božího požehnání.

TITULNÍ OBRÁZEK

obrazové přílohy tohoto čísla jest z kodexu Ostrovského, který pochází z první poloviny XIII. století. Pořízení obrázku bylo spojeno se značnými technickými obtížemi, neboť tato vzácná památka je pojištěna na 25 milionů Kčs. Redakce proto vzdává touto cestou své vřelé díky zvláště pí Dr Urbánkové z univerzitní knihovny za její nevšední ochotu.

HOVORNA REDAKCE

Redakční uzávěrka

příštího čísla je již 4. března t. r., protože hodláme vydati příští číslo ještě před svátky velikonočními, t. j. s datem 25. března 1951. Prosíme všechny dopisovatele, aby na to laskavě pamatovali.

Z dopisů došlých redakci.

„Viděl jsem u důstojného pana děkana v Kraslici Duchovního pastýře, líbí se mi, a proto Vás žádám, abyste mi jej také zaslal. Jsem Němec, ale umím česky - a Pán Bůh se nebude ptát, jaký jsi měl kabát. Je mi 81 let... J. R.“ „... současně Vás prosím, abyste Duchovního pastýře zaslali na moje útraty jednomu z mých spolubratrů do Itálie, který zde dlel skoro tři roky a slušně se naučil česky. Jeho adresa je...“ V. V.

Májové promluvy

na thema Růženec připravujeme jako homiletickou přílohu do příštího čísla (první polovina) a do čísla květnového druhou část. Promluvy zpracovali dpp. P. Ludvík Spurný OFM, P. Václav Košnar CSSR a P. Dr Josef Kasan OPraem.

Redakce D. P.

pořádala 22. února t. r. přednášku p. Dr H. Slouky Atomová energie a budoucnost lidstva. Přednáška se konala v Kněžském domově a byla provázena světelnými obrazy a filmem, znázorňujícím atomové výbuchy na Slunci. V březnu t. r. bude ještě exkurse do hvězdárny s odborným výkladem Dr H. Slouky Pozvánky pro dpp. z Prahy budou vždy včas rozeslány. Kdo by z dpp. mimopražských měl zájem o tyto podniky, prosíme, aby nám sdělil, abychom mu pravidelně pozvánky zasílali. Na duben je plánován jeden kulturní večer, přednáška Dr Pauka O vzniku našich hor a exkurse do pedagogické fakulty k prohlídce polárního mikroskopu.

Děkanství bohoslovecké fakulty prosí vsdpp., kteří mají ještě z dob svých bohosloveckých studií příručku bibl. řečtiny Dr Jos. Vajse „KOINE“ a mohou ji postrádati, aby ji laskavě věnovali bohoslovcům. Příručka je rozebrána. Bohoslovci by též vděčně přijali řecké Nové Zákony. Knihy zašlete na adresu: Římskokatol. bohoslovecká fakulta (seminář pro exegesi Nového Zákona), Praha XIX, Kolejní 4.

HLÍDKA UČITELŮ NÁBOŽENSTVÍ

III.

UČIVO - UČEBNICE - OSNOVY

V této kapitole pojednáme o třech velmi důležitých bodech. Důležitých proto, že i nový školní řád, který vstupuje na našich školách v platnost, dává reálné základy pro školní výchovu žactva jak po stránce rozumové, tak i všeobecně výchovné. Pamatujme, že úkol školy jest zásadní: dítěti vštípit s jeho spoluprací nejen jedno potřebné, ale všechno potřebné, aby žák nebo žákyně ve svých 15 letech užíval rozumu plně a samostatně, opřen o získané vědomosti dané školou.

Tu náboženská výchova zároveň ochotně působí; neboť pojímáme-li úkol náboženské výchovy jako duchovní stavění, „neboť (učitelé) jsme Boží spolupracovníci, vy (žactvo) pak Boží stavba“ (1. Kor. 3, 9, 17). K tomu má učitel náboženství jaksi trojí základní stavební materiál, jímž jest:

1. *učivo*. Toto si řádný učitel náboženství rozumně rozděluje na učivo biblické, katechismové a církevně dějinné.

Biblické učivo musí býti nejen doloženo, ale správně podloženo Písmem. V Písmě totiž jsou svaté pravdy, jak je Bůh „mnohými způsoby mluvil skrze proroky, posléze pak ústy jednoho Syna svého“ (Žid. 1, 1). Pamatujme vždy, že vyučujeme katol. náboženství, které je náboženstvím radosti, ať už mluvíme o stvoření světa (hexaameron), nebo i o pádu prvních lidí, neboť stále a stále máme na mysli Spasitele, i když připravujeme, resp. vyučujeme o přípravě na Mesiáše, nebo o Něm samém a jeho vykupitelském díle.

Prostě středem učiva jest vždy Ježíš Kristus. Co jemu předcházelo vždy vpřed, jaksi v budoucnost hledělo, a co po Něm, to vše žije z jeho díla vykupitelského. Proto právě učivo katechismové čerpá jednak z Písma svatého a z valné části pak z ústního podání. Učení o milosti a prostředcích k jejímu dosažení, stejně jako základní pravdy víry musí býti podávány formou, která se opírá o mravní předpisy Božího zákona. Proto všechno učivo, i učivo liturgické, se má žactvu podávat tak, aby prostoupilo náboženské vyučování od prvního do posledního ročníku. Mnoho záleží na vhodném rozdělení látky, aby i církevně dějinné učivo nejen nalezlo své místo, ale aby jasně osvětlilo ku př. i božský původ církve.

Sem nutno vhodně vřadit povzbudivé vzory pro život. V tomto úseku doplňuje učitel náboženství poslání školy, poučuje-li zvláště s hlediska vlasti a státu poukazem na národní světce nebo patrony křesťní, biřmovací, farní a pod. Svatý Václav, sv. Cyril a Metoděj, sv. Vojtěch a jiní - to jsou přec látky pro výuku dějinně historickou, které mají oproti biblickým katechesím tu výhodu, že jsou žactvu rozumové, časově i jinak bližší a dávají veliké možnosti nutné k pochopení života z víry.

Proto bude učitel náboženství, opíraje se o své vědomosti a svědomitou přípravu, používat jako základny

2. *učebnice*. Jsou jimi: katechismus (Prvotní pro 1. a 2. ročník nár. školy) a biblické dějiny. Jako doplněk použije učitel náboženství i dalších, jmenovitě mravouky a liturgiky, ovšem těchto jen pro učivo vyšších postupných ročníků (střední škola).

3. *osnovy vyučovací*. Tyto osnovy si učitel náboženství vhodně přizpůsobuje vzhledem k složení žactva spojováním několika postupných ročníků v jednu hodinu a pod. Také tyto osnovy nově vyjdou a připravované katechetské kursy (i prázdninové) osvětlí učitelům náboženství vhodný způsob jejich praktického použití. Jest nezbytně třeba, aby alespoň základy společenských

nauk byly vhodně uplatněny i při náboženské výchově žactva. Bude-li učitel náboženství i příležitostně používati modlitební knihy (nikoli však jako učebnice), vhodně zpestří náboženskou výuku.

Když bude učitel náboženství vycházeti z těchto základů, dosáhne ve spolupráci s literárními kolegy radostných výsledků ve škole, neboť škola a žactvo v ní bude postaveno do úlohy, kterou jí náš lidově demokratický řád dává, sledujíc zabezpečení našeho života v naší vlasti.

J. P.

VÝNOS

Státního úřadu pro věci církevní

ze dne 21. srpna 1950

o odměnách externích učitelů náboženství.

Státní úřad pro věci církevní stanoví po dohodě s ministerstvem financí a práce a sociální péče na základě ustanovení § 11, odst. 2 vládního nařízení č. 121/1950 Sb., toto:

§ 1.

(1) Externí učitelé náboženství jsou zaměstnanci, přijatí k výkonu prací vyskytujících se jen v určitých obdobích a vztahuje se na ně ustanovení § 33 zákona č. 66/1950 Sb.

(2) Externí učitelé náboženství se přijímají na dobu skutečné potřeby, nejdéle však na dobu jednoho školního roku kromě prázdnin.

(3) Externí učitelé náboženství přijímá po slyšení duchovenského úřadu příslušné konfese církevní oddělení okresního národního výboru, po předchozím souhlasu církevního oddělení krajského národního výboru.

§ 2.

(1) Vyučování náboženství na školách je pro externí učitele zásadně zaměstnáním vedlejším. Jako hlavní zaměstnání může mít externí učitel jakékoliv zaměstnání, zakládající pojistnou povinnost u okresní národní pojišťovny.

(2) Nejvyšší výměra učební povinnosti pro externí učitele náboženství je 10 vyučovacích hodin týdně.

(3) Ustanovení předchozích odstavců se nevztahuje na ženy v domácnosti.

§ 3.

(1) Odměna externích učitelů náboženství na školách národních a středních činí za jednu vyučovací hodinu Kčs 30.—, na gymnasiích Kčs 40.—.

(2) Externím učitelům náboženství, kteří vyučují na školách mimo místo svého bydliště, náleží paušální náhrada za cestné, cestovní výlohy, příp. jízdné a stravné, která činí:

a) při docházce do školy vzdálené nejvýše 4 km	Kčs 10.—
b) při docházce do školy vzdálené více než 4 km	Kčs 25.—

§ 4.

Odměny externích učitelů náboženství se vyplácejí za uplynulý měsíc.

§ 5.

Externí učitelé náboženství podléhají pojistné povinnosti podle zákona č. 99/1948 Sb. Odměny vyplacené za vyučování podléhají sazbě pojistného 22.8 %, z čehož připadá na zaměstnance 8.9 %, na zaměstnavatele 13.9 %.

Ministr:

Fierlinger v. r.

PAPRSEK

HLÍDKA BOHOSLOVCŮ ŘÍMSKOKATOLICKÉ CYRILOMETODĚJSKÉ BOHOSLOVECKÉ FAKULTY V PRAZE

Řídí tvůrčí kolektiv - Fakultní radě odpovídá Doc. P. Ladislav Pokorný

AD QUID VENISTI?

Sv. Bernard, opat a církevní učitel, napsal si při vstupu do kláštera v roce 1112 na tabulku, kterou měl stále před očima na svém pracovním stole, tato slova: „Bernarde, ad quid venisti?“ A tato prostá otázka, na niž světec odpovídal svým životem, učinila z Bernarda velikou osobnost v dějinách Kristovy církve.

Když jsem vstoupil do semináře, našel jsem na stolku svého pokojíku na štítku z tvrdého papíru napsanu tuto Bernardovu otázku. Zanechal ji tam snad náhodou bohoslovec, který zde bydlil přede mnou? „Ad quid venisti...?“ To byla první slova, jimiž mne seminář přivítal. A opět jsme tuto otázku slyšeli z úst spectabilis děkana naší fakulty při zahájení letošního studijního roku.

U bohoslovce předpokládá tato otázka jedinou odpověď: „Chci se státi knězem, svědomitým pastýřem Bohem mi svěřených duší.“ Správnost odpovědi však potvrdí jediné činy; cílevědomá, neúnavná a obětavá práce na utváření vlastní osobnosti, osobnosti budoucího kněze. Uvědomíme-li si závažnost toho, že býti knězem znamená býti „Alter Christus“, pak se nikdy nesmíme domnívati, že v práci na svém zdokonalování jsme snad již učinili dosti. Bohoslovec, seminarista je počátek povolání - kněz dokonalý, ctnostný, možná i svatý, je povolání konec a cíl.

Již v dřívějších letech zkušenosti představení semináře, profesori a kněží v duchovní správě volali po životnějším chápání teologie. Volali po tom, aby bohoslovci během svých studií se naučili theologicky pracovat, aby se naučili tvořit. Dnešnímu knězi již nestačí tlumočit svým farníkům to, co se naučil na fakultě a v semináři. V prudkém a převratném dění dneška jsme postaveni před povinnost nejen dobře ovládat úkoly dané našemu kněžskému povolání dosavadní osnovou a methodou práce na fakultě. Je současně nutné pro nás, abychom pečlivě poznávali dnešní život nejširších vrstev národa, aby naše pastorece byla sladěna s jejich tužbami, s jejich způsobem chápání, s jejich úsilím o lepší život, s jejich radostmi i starostmi. Proto je nutné, abychom se naučili pracovat tvořivě, t. j. abychom naše svaté poslání obohacovali neustále poznáním života kolem nás, abychom si porozuměli s našimi farníky i v otázkách zdánlivě odlehlých jejich duchovním potřebám, abychom poslěze to, co studujeme, co se snažíme vštěpovat lidem, našlo opravdu úrodnou půdu. Jestliže v semináři i na fakultě nám bude zářit před očima Bernardovo Ad quid venisti, pak nám vždy musí zaznít Kristova slova: „Jděte a uče...“ Jděte a naučte se učit... K uskutečnění tohoto poslání je stále časové Pavlovo heslo: Caritas Christi urget nos, s jeho apoštolským chápáním potřeb doby, s jeho sociálním pohledem na život. A podmínkou úspěchu je právě ta „Caritas Christi“. Pro lásku ke všem a pro službu všem.

V této lásce Kristově pak můžeme si při své práci na vytvoření dokonalé kněžské osobnosti vzájemně pomáhati. Všude ve veřejném životě vidíme, jak velikou úlohu hraje kritika a sebekritika. Pro kněžskou osobnost je třeba duševní samostatnosti, původnosti a tvořivosti. K tomu nám velmi mnoho pomůže upřímná, bratrská, spravedlivá kritika. V kritice budme věcní, přísní a spravedliví, neboť tak budeme budovat a podporovat skutečně tvořivou, životnou theologickou práci. Poznáme, co nám chybí, kde máme hledat nápravu, jaké výkony jsou žádoucí, a hlavně - jaké vyhlídky si můžeme dělat na úspěch.

Caritas Christi urget nos. Musí hořet nad všemi našimi pracemi jak jasná hvězda, musí udávat směr. Láska musí nejprve přetvořit nás a skrze nás každého, s kým přijdeme do styku. K tomu nepřestávejme si vyprošovati pomoc Ducha svatého, jenž vede Církev a jenž ve své lásce nás v plnosti času dovede k oltáři Božímu.

L. Rosenreiter

DÍVÁME SE DO ŽIVOTA

VZKŘÍŠENÍ

Když Kristus Pán přišel v lidské podobě na tento svět, andělské hlasy z nebe zvěstovaly účel jeho narození. Přišel, aby přinesl „pokoj lidem dobré vůle“.

A když vstal z mrtvých a zjevil se postrašeným a zmateným apoštolům, jeho první slova opět znějí: „Pokoj Vám.“ Přeje jim klid, mír, pokoj, jehož každý nejvíce potřebuje.

Mír – jedno z nejkratších slov lidské mluvy, a přece tak hlubokého významu. Mír, pokoj – toť cíl všeho našeho žití a našeho jednání. Uspokojení lidských tužeb a přání, vyrovnaní všech různých sobě odporujících žádostí, soulad mezi touhami duše a těla, tak příkrě často proti sobě se ozývajícími, to jest ono velké umění života, k němuž dospívají jen celé charaktery.

Vzkříšený Vykupitel přináší lidstvu pokoj, a to tím, že je naučil hodnotiti všechny věci a jevy podle jejich pravé ceny. Učil, že spokojenost a mír založí si ten, kdo nepřikládá pozemským statkům větší význam, než mají. Jeho učení vnáší soulad do duše člověka a ten si založí svatý mír ve své duši i uprostřed nejhorších bouří.

To vystihlo již renesanční umění, které tak rádo vidělo v pohanských mystických představách alegorii křesťanských pravd. A tak znázorňovalo Krista Pána jako Orfea, který svou písní a hudbou krotil divoké šelmy. Nebyl to případný obraz, vždyť Kristus Pán svým evangeliem a svým příkladem učí člověka, jak krotiti všechny ty divoké vášně, které jako šelmy číhají v našem nitru. Učí, jak uspořádati a naladiti celý život, aby v něm byla harmonie a správný životní rytmus, takový, jaký vnáší dirigent svým uměním do orchestru, v němž před jeho příchodem každý hrál „podle své noty“ bez ohledu na druhého, v divokém zmatku a chaosu všech možných tónin. Jak se nám proti tomu jeví směšným gesto francouzského krále Ludvíka XIV., který po uzavření míru v Nymvegách dal raziti zlatou minci, na které kolem jeho obrazu se klenula duha a na ní byl nápis: „Terras iubet esse quietas“. Poručil zemím, aby byly pokojnými! A neuplynulo ani deset let a země se chvěly novými boji.

Velikonoční poselství vzkříšeného Vykupitele nám hlásá, že pravý mír musí býti založen v duších národů i jednotlivců. Jsou správné snahy po odzbrojení, ale je také nutno odzbrojiti lidská srdce, totiž vytrhati z nich jedovaté střely vzájemné nelásky, závisť, osobních rozporů, nezdravých tužeb po bohatství, po moci.

V radostný čas velikonočních Aleluja volá k nám příroda slovy velepisné Šalamounovy: Zima pominula a přestala, kvítí se ukázalo na zemi.

Vše se vrací k životu. Povstáváme i my k novému životu, životu vnitřního míru a pokoje, míru Božího a k radostné budovatelské práci pro lepší zítřek našeho lidu a pro záchranu mírových vztahů mezi všemi národy a lidmi dobré vůle. P. J. Rouč.

ČMINUTKA PRO DUŠI

JARNÍ

*Svůj modrý baldachýn nad zemí jaro vzklene
a na stole zas vykyne v zlatový mazanec.*

*V tříšt ledu na potoce slunce po rámu vzhledne
jak žena v zrcátko, již čeká milenec.*

*Do kovu zvonů lidé svá srdce hnetou
jak orač do rádlu svou chuť na čerstvý chléb.*

*Vřeteno času rozvíjí se melodickou větou,
když do procesí zpěváků ozve se hlasem chlév.*

*Zmámenou duši složím do teplých dlaní dnů
jak do polštáře ze sametu květů kočiček.*

*Zvon hlasem slavnostním necht zvoní do
mých snů,*

když na orloji jara odbíjí rej roje družiček.

*Zas budu naslouchat té písni máje
a jak strom větve zrající své paže rozvěšm.*

*Však dnes už v snách nečteme marné báje,
v kořeny lidských rukou touhu svou zapustím.*

*Svůj modrý baldachýn nad zemí jaro vzklene
a na stole zas vykyne v zlatový mazanec.*

*A v písni vzkříšení jak holubice vzletne,
od srdce k srdci spínajíc tak míru růženec.*

F. Š.

S VELEPÍSNÍ NA RTECH

Prožíváme dobu svatopostní. Před naším zrakem se promítají zastavení křížové cesty, jež nám ukazují lásku trpícího Spasitele k nám. Caritas Christi urget nos, volá ve svých listech apoštol národů sv. Pavel. Ano, láska má býti signum distinctivum mezi křesťany. Bez lásky nelze žít, nýbrž ubíjet a ničit. Kdyby nebylo lásky mezi bohoslovci, kandidáty Kristova svatého kněžství a reprezentanty nadpřirozeného řádu, potom bychom nemohli hledat lásku ve světském prostředí, jež má být knězem posvěcováno, a musili bychom ji chápat jako ideální pojem, který by patřil pouze do nebe. Tam je, pravda, plnost a prožívání lásky, ale vstupenkou jest praktická křesťanská láska, realizovaná zde. Hic Rhodus! Hic salta! Ano, taky kde chodíš, kde žiješ se svým spolubratrem, ukaž, co umíš a jak rozumíš příkázání: „Miluj bližního svého jako sebe samého!“ (Mat. 22, 39.) To ovšem dokáže ten, kdo zná jemu předcházející: „Miluj Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé

mysli své!“ (Mat. 22, 37.) Bylo by velmi smutné, kdyby toho neznal bohoslovec. Pak ovšem by se mohlo i zde aplikovat axioma: „Caritas inter fratres raritas!“ Abychom tomuto tvrdému přísloví vyrazili důkaznost, jděme v této postní době seminární komunitou na rtech s velepisní, a to s Velepísni lásky sv. Pavla, obsažené v XIII. kapitole prvního listu ke Korintanům:

*„Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými,
kdybych však lásky neměl,
byl bych jen jako zvučící měď
a jako znějící zvonec...“*

Naučme se jí jako každodenní modlitbě, třeba zpačeti, a vryjme si ji do srdce a při večerním zpytování svědomí rozbírejme slovo za slovem a často, možná, že velmi často poznáme, jak jsme se během dne uchýlili od této zlaté regule caritatis. Ale z poznávání plyne předsevzetí nápravy a dej Bůh, aby každý kandidát svatého kněžství alespoň v hlavních rysech mohl tvořiti ilustraci k Pavlově Velepísni. P. G. Čejka

ZRCADLO FAKULTY

DRUHÁ ČLENSKÁ SCHŮZE FAKULTNÍHO SPOLKU

Dne 10. 1. 1951 byla členská schůze Fakultního spolku. Před jejím započatím byla slavnostně odevzdána látka na kleriky - vánoční dar SÚC pražským bohoslovcům. Po proslovu spectabilis děkana Dr V. Šandy a doc. Polívky zahájil předseda Fakultního spolku P. J. Rouč schůzi a br. kulturní referent E. Korba v úvodu svého exposé o bilanci čtvrtroční činnosti Fakultního spolku kriticky zhodnotil práci i nedostatky. Dále se zabýval zhodnocením práce jednotlivých referentů, jak se projevila v referátě sociálním, tiskovém, kulturním, školském, zdravotním a sportovním. Obšrný výklad kolegy Korby objasnil mnoho potíží, na které výbor Fakultního spolku ve své činnosti naráží. V závěru vytyčil vzor sv. soluňských bratrů, sv. Cyrila a Metoděje, jakožto příkladné ilustrace bratrského porozumění v naší práci na fakultě i v semináři.

V dalším jednání byl schválen návrh odpracovat 8 hodin měsíčně jakožto dar bohoslovců pražskému sjezdu obránců míru a udělení pochvaly kolegům kostelníkům, varhaníkům a infirmáři za jejich vzornou a obětavou práci.

- zv -

SLEPÉ DĚTI HOSTY BOHOSLOVCŮ

Velkým překvapením pro nás, pro všechny návštěvníky dejvického chrámu sv. Vojtěcha a přímo šťastná chvíle pro milovníky chrámové hudby, zvláště koled, byla návštěva slepých dětí ze slepeckého ústavu na Hradčanech. Návštěvníci kostela naslouchali nádherným koledám, které zazpívaly tyto děti. Přednes byl bezvadný, rovněž organizace celého podniku.

Ale nezůstalo jenom při zpěvu v kostele. Po večerní mši svaté děti navštívily náš seminář a tam po opravdu srdečným přijetím bohoslovci teprve ukázaly své umění. Sami jsme se mohli přesvědčit o pravdivosti slov pana ředitele ústavu, který v poděkování za krásné a opravdu křesťanské přijetí pravil, že hudba je těmto dětem světlem života. Zvláštní pozornosti se těšili mladí klavíristé a slepý harmonikář.

- zv -

KNIŽNÍ DAR SÚC FAKULTĚ

Po vánočním daru klerikové látky SÚC připravil posluchačům naší fakulty další milé překvapení. Je to dar mnoha krásných knih jako příspěvek pro bohosloveckou čítárnu. Jsou to především poslední ediční novinky předvánočního i povánočního knižního trhu, vesměs díla velice hodnotná. Tak na př. výbor ze světových klasiků, reprezentační díla sovětských, našich i světových spisovatelů, rovněž i klasická díla starších našich autorů, jako Jiráskova a pod. Tento krásný dar SÚC bude jistě nejen vítaným přínosem pro duševní zotavení a zábavu našich bohoslovců, nýbrž bude i platnou a cennou složkou jejich intelektuální a mravní výchovy. Pomůže jim i k získání světového rozhledu a literární erudice. Vždyť dobrá kniha je nejlepší učitelkou života a dnešní světová literatura, ta, která nám nejlépe reprodukuje tlukot srdce lidstva, je bezesporu jednou z nejdůležitějších pomůcek těm, kteří se připravují na kněžské povolání mezi lidem. Věříme, že tyto úkoly naše knihovna splní a že o knihy bude zájem odpovídající jejich hodnotě. To bude současně nejlepším díkem bohoslovců SÚC za tento krásný dar.

Témín

DESETIMINUTOVKY

Jako na jiných fakultách byly i u nás každý den zavedeny tiskové desetiminutovky. V těchto desetiminutovkách na začátku přednášek se seznamují bohoslovci s obsahem denního tisku a je jim tímto způsobem umožněno stále sledovat vnitrostátní i mezinárodní dění po všech směrech jak v politice, hospodářství, kultuře, literatuře i sportu. Mají-li tyto desetiminutovky vyplnit

svůj úkol, musí být prováděny systematicky a zprávy nesmějí se omezovat jen na suché předčítání titulků. Vlastní komentář k zprávám pro předčítatele má význam i v tom, že dopomáhá k rutinně individuálního zpracování látky, takového, aby ve zkratce byla obsažena její podstata a důležitost.

Doufáme, že se tyto desetiminutovky ještě více vžijí a stanou se nutnou a běžnou součástí denního programu.

- vt -

FAKULTNÍ KNIHOVNA

V prosinci minulého roku převzala fakulta správu t. zv. seminární knihovny. Tím se dává bohatý knižní materiál k studijní potřebě všem posluchačům fakulty. Knihovna byla v desolátním stavu, následkem německé okupace. Knihy bylo nutno nejprve zařadit, takže nebylo možno začít dosud s prací katalogizační a inventarizační. Při předběžných úpravách knihovny byly zasaženy brigády z posluchačů fakulty. Bývalá seminární knihovna je staršího původu a má přibližně 40.000 knih. Obsahuje několik set starých foliantů, mezi nimi vzácné tisky Melantrichovy a Velešlavínovy. Knihovna, která rostla bohatými dary, vlastní také zbytky bývalé jezuitské kolejší knihovny od sv. Mikuláše. Proto nacházíme v knihovně většinu jezuitských tisků ze XVII. století a českou náboženskou i buditeckou literaturu od XVI. až do XIX. století. Mezi českými ručně kolorovanými překlady díla Flaviova z XVI. století nacházíme Melantrichovu bibli i spisy Balbínovy a Tomáše Pešiny z Čechorodu. Barokní životopisy českých světců doplňují kancionály Šteyerův a Třanovského. A pak řada homiletických knih z minulého století, kázání kněží z doby obrozenecké, kdy kazatelna upevňovala lid ve víře v Boha i ve víře v šťastnější budoucnost vlasti. Kázání P. Vydry, známého buditele z Jiráskova díla i práce libuňského faráře P. Marka, vědecká díla kněží Fortunáta Durycha a Josefa Dobrovského, díla spisovatelů z doby národního probuzení i časopisy redigované Karlem Havlíčkem Borovským. Až po dílo Sušilovo mohou nastávající kněží sledovat v dědičném ideu staleté práce katolického kněžstva: službu Bohu i národu.

V knihovně bude však třeba ještě vykonati mnoho práce. Knihovna proto potřebuje brigádníky, kteří by pomohli v těžkých začátcích. Čím více věnujeme knihovně práce, tím dříve ji budeme moci používat.

J. Durych

ZALOŽENÍ POBOČKY SČSP

Dne 27. ledna 1951 byla založena na fakultě odbočka SČSP. Krásným úvodem byla přednáška p. ministra Th Dr h. c. Jos. Plojgara, který zdůraznil nutnost boje za mír. „My, kněží a bohoslovci,“ řekl pan ministr, „máme zvláštní poměr k této otázce. Naším prvním úkolem je starat se o vnitřní mír každého jednotlivce. Nikdo však nemůže tvrdit, že má mír v srdci, když kolem něho zuří válka, která rozhodně nevytváří podmínky pro uplatnění křesťanských zásad; je naopak nejpřísnější kontradikcí ke křesťanství, a proto, my kněží, musíme býti prvními obránci míru!“ Po promluvě pana ministra došlo k založení pobočky SČSP, jejímž předsedou byl zvolen rektor semináře P. F. Tripský OF Conv., prvním místopředsedou proděkan ThDr Jan Merell, druhým místopředsedou doc. J. Vejvoda, jednatelem kolega Jan Hudák, kulturním referentem E. Korba, pokladníkem Ladislav Kryšánek a revisorem účtů Jaroslav Zbořil a Josef Němeček.

- JS -

OSLAVA VÝROČÍ LENINOVY SMRTI

20. ledna 1951 jsme vzpomněli na naši fakultě velkého bojovníka dělnické třídy V. I. Lenina. O významu Leninovy osobnosti promluvil doc. J. Vejvoda. Báseň recitoval kolega Němeček. S

TĚŠÍ NÁS...

že na naší fakultě, kde začalo vyučování déle než na jiných fakultách, posluchači vykonali za nepříznivých podmínek zkoušky v běžném termínu s velmi dobrým prospěchem. Udělali tím kus dobré práce. Doufáme, že neztratí studijní elán ani v dalším semestru,

že P. spirituál se pečlivě stará o duchovní vedení bohoslovců, aby byli dobře připraveni na svátost sv. kněžství a aby jako kněží mohli jednou rozdávat věřícím z plnosti svého duchovního i mravního života,

že nám bylo slíbeno zvukové kino, které bude sloužit bohoslovcům nejen k zábavě, ale i k poučení. Br. Váňa, který má delší kinooperátorskou praxi, se nedočkavě těší, aby co nejdříve mohl svým spolubratřím zvýšit úroveň jejich rekreace a obohatit kulturní činnost.

BOLÍ NÁS...

že i když se na nás sluníčko začíná usmívat, mnozí bohoslovci nevyužívají jeho životodárných paprsků. Jejich hřiště zeje stále prázdnotou, i když je dobře zařízeno.

ANKETA

V minulém čísle jsme oznámili zahájení literární ankety „Kniha v mém životě“, na kterou již došlo několik pozoruhodných odpovědí. Dnes uveřejňujeme jeden z příspěvků. Příště další. Prosíme také ostatní kolegy, aby se naší anketě, která má ukázat vztah bohoslovců ke knize, zúčastnili. Věříme, že svou odpověď nebudete se ostýchat vyjádřit svůj kladný vztah ke knihám. Těšíme se na vaše příspěvky.

Příspěvek k anketě

Knihy jsem si oblíbil již jako tříletý. Nepamatuji se již, jaké knihy to byly. Dnes mně otec často připomene, jak jsem se těšil z obrázkových knih a kalendářů. To bylo ještě tehdy, když jsem neuměl číst. Později, když jsem uměl číst, pamatuji se, že jsem s velikou láskou obracel listy čítanek a jiných knih, které mně byly přístupny a které mně měly co říci.

Jedna kniha mně hluboko utkvěla v paměti a zanechala v srdci velikou lásku k lidem. Byla to „Chaloupka strýčka Toma“. Jak mocně na mě zapůsobilo líčení otroctví a ponížení člověka člověkem! Dlouho jsem nemohl pochopit, jak si mohou lidé navzájem ztrpčovat život, zotročovat a zneuctívat se navzájem.

Obdivoval jsem hrdinského černocho Toma a spolu s ním obdivuji lidi, kteří dovedou trpět, kteří dovedou být poníženi, ale kteří současně mají v sobě hlubokou víru ve vítězství pravdy. „Chaloupka strýčka Toma“ nenaučila mne jenom obdivovat, ale též milovat lidi celého světa, kteří požehnanou, radostnou a plodnou prací chtějí vytvářet šťastnější epochu lidských dějin, jež už nebude psána vylitou krví mnoha otroků a proletářů, ale která bude zapsána navždy bezpečným vítězstvím lásky, rovnosti a spravedlnosti.

Věřím tak jistě, že v chaloupkách mírumilovných lidí se toto přesvědčení zejména dnes přetváří v jejich srdcích v odhodlání bránit lidskou svobodu, mír a humanitu: vždy, všude a před každým, kdo by chtěl ještě dnes zotročovat, vykořisťovat a znásilňovat lidstvo.

E. Korba

Vyznamenání P. G. Hlbiny

Slovenskému katolickému básníku Pavlu Gašparu Hlbinovi se dostalo v těchto dnech dvojího vyznamenání. SNR svým rozhodnutím poctila jeho nejnovější básnickou sbírku „Ozveny slnka“ Jesenského literární cenou. Též J. E. ndp. biskup a ordinář nitranský Dr. Necsey jmenoval P. Hlbínu, doposud faráře v Bobotě, sídelním kanovníkem nitranským. Snaživému bojovníku za mír, přednímu slovenskému umělci slova a též - můžeme si dovolit říci - našemu bývalému kolegovi (P. G. Hlbina vystupoval na naší fakultě) k této zasloužené poctě z celé duše blahopřejeme.

FILMY

Zvony z rákosu

Film nejnovější domácí produkce. Představuje realistický obraz maloměstské české společnosti, odhaluje její zrádnou tvář. Též ukazuje spravedlivé úsilí pokrokových lidí v malém českém městečku, které spájí jednotná touha zbavit se vykořisťovatelských choutek majitele rákosových polí, obchodníka, vyděrače Blechy a typicky byrokratického purkmistra. Uvědomělí vesničané, vedení dělníkem Havlíkem a iniciativním učitelem, zakládají v obci družstevní konsum. Tuto myšlenku uskutečňují přes všechny překážky se strany místních činitelů. Jejich práce se daří, nedaří se však „práce“ vyděrače Moca, který z podvodně vydělaných zlatek dá si vystavět vilu s věží, ve které pověsí tři zvony z rákosu.

Film celkově splňuje požadavky svou realistickou dokumentací minulých dob, které jsou v něm zcela jasně zachyceny. Ve filmu poznáváme několik nových tváří, které se v něm slibně uvedly.

Chléb nás vezdejší

Je to film současné německé produkce, který odhaluje stav poměrů v poválečném Německu. Zápas o každodenní chléb střídán je s obrazy mravní bída a doklady úsilí dělnické třídy pracovat a budovat lepší zítřek. Skvěle je zobrazena špinavá machinace černoobchodníků a bédný život mladého, mravně narušeného děvčete. To je několik ukázek skutečného života v dnešním Německu. Film pro objektivní zachycení zpracovaného tématu je zajímavý a má hodně vzácných a dobrých psychologických postřehů.

Tajné posláni

Film představuje práci sovětské výzvědné služby a její úsilí o zneškodnění škůdců a nepřátel vlasti. Pro aktuálnost motivu, pro velmi cenná poučení o podvrtné a zálučné činnosti imperialistů zaslouží si film plně pozornosti. Skvělé výkony herců a solidní technické provedení doplňují nevšední rámec tohoto díla. Film je opět skvělým dokladem vyspělosti sovětské kinematografie.

KNIHY

„Tragedie člověka“ v slovenštině

Přeložením tohoto díla dostává se na slovenský literární trh vzácný přínos světoznámé skladby I. Madácha, která svým hlubokým myšlenkovým uspořádáním, formálně vyspělým stylem a objektivním pohledem na odvěký zápas člověka o znovupozdvižení ze svého pádu, skutečně patří mezi nejvzácnější díla světové literatury. Překlad pořídil F. Makarius.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Заместитель председателя правительства и уполномоченный министр управления по церковным делам. Зденек Фирлингер, в своей выдающейся речи на мировой конференции всех духовных, говорил о задачах церкви в людской демократии и в нашей борьбе с мир. Принимая во внимание важность выступления заместителя председателя правительства, сей номер журнала приносит его полный текст. - Научная часть журнала приносит статью из области библистики а именно о Шумерах, от профессора д-р. Фр. Коталика, археологическое доказательство о рождении Христа от д-р. богословия Бржезины и особенный трактат „Библия и чешский народ“, в котором проф. д-р. Иван Мерел излагает, как культура и религиозная жизнь чешского народа с самого начала соединена с библией. Дрежде всего он пишет о древнеславянских и чешских переводах библии и показывает, что чешский перевод библии является самым старинным из всех славянских переводов библии. После этого занимается эпохами романской и готической и останавливается у самых выразительных латинских и чешских библий, в которых текст имеет неоценимую стоимость а также с художественной точки зрения имеет большую ценность, (евангелие Св. Марка из 6. столетия, кодекс Вышеградский, кодекс Гигас в г. Стокгольме, библия Велислава и т. д.). - Наш народ имеет множество великолепных библических манускрипт, которыми редко какойнибудь из народов может гордиться. Автор будет в следующем номере продолжать описывание печатанных библий. Статья будет сопровождается иллюстрированными снимками. В практической части кроме великопостных мотивов находятся репортажи из последних событий церковной жизни в Чехословакии. В галерее патриотических священников изображен профиль Гелазия Добнера. Гомилетическое приложение приносит проповеди на пасхальные праздники и регулярные обзоры выработали материал по своей специальности.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

Deputy Prime Minister and Minister entrusted with Church affairs Zdeněk Fierlinger, in his important speech at the Peace Conference of the priests, spoke about the tasks of the Church in People's Democracy and about our fight for peace. This copy brings the speech of Deputy Prime Minister at full length owing to its importance. - The scientific part of the copy brings a biblical essay on the Sumerian people by ThDr Kotalík, an archeological proof concerning the birth of Christ by ThDr Březina and especially an article called 'Bible and the Czech Nation' in which professor Merell shows that the civilization and the religious life of the Czech people were linked by the Bible. First he writes about the Church Slavonic and Czech translations of the Bible and reveals that the Old Czech translation is the oldest of the all Slavonic translations of the Bible. Then he goes through the Romanesque and Gothic period, stops at the most remarkable Latin and Czech Bibles, some of which have a great value as for the text and for the artistic merit (such as the Gospel of St Marc from the 6th century, Codex of Vyšehrad, Codex Gigas in Stockholm, the Bible of Velislav etc.). Hardly any nation can display so many and so fine biblical manuscripts as our nation. In the next copy the author will continue his discourse about printed Bibles. The article is accompanied by some illustrations. In the practical part there are items of the Lent and some reports about the recent events of the Church Life in Czechoslovakia. In the gallery of patriotic priests we present Gelasius Dobner, in the homiletic supplement you will find sermons for Easter and the usual reviews bring reports from their own sphere.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Le vice-président du Conseil et le ministre chargé des affaires de l'Eglise Zdeněk Fierlinger dans son important discours à la conférence de la paix des prêtres parla des tâches de l'Eglise dans la démocratie populaire et de notre lutte pour la paix. Ce numéro apporte le discours du vice-président du Conseil dans toute son intégrité à cause de son importance. - La partie scientifique de ce numéro apporte un traité sur le peuple sumérien par ThDr Kotalík, une preuve archéologique de la naissance du Christ par ThDr Březina et un article „La Bible et La Nation Tchèque“ où ThDr Merell montre comment la civilisation et la vie religieuse de la nation tchèque furent unies à la bible. Tout d'abord il écrit sur les traductions slaves et tchèques de la bible et il montre que la traduction de l'ancien tchèque de la bible est la plus vieille traduction de toutes les traductions slaves. Après il passe par l'époque romane et gothique et il s'arrête aux plus expressives bibles latines et tchèques dont plusieurs ont une grande valeur artistique aussi bien que textuelle (l'évangile du Saint Marc du VIème siècle, ancien manuscrit de Vyšehrad, manuscrit Gigas de Stockholm, la bible de Velislav, etc.). Il n'y a pas beaucoup de nations qui possèdent tant de magnifiques manuscrits bibliques que la nôtre. Dans le prochain numéro l'auteur continuera son récit sur les bibles imprimées. L'article est accompagné par des gravures dans le supplément. Dans la partie pratique il y a les sujets de carême, le reportage sur les récents événements d'Eglise en Tchécoslovaquie, dans la galerie des prêtres patriotes on trouve le Père Gelasius Dobner, dans le supplément homilétique nous présentons les sermons de Pâques et dans les aperçus on trouve les récits concernant leur sphère habituelle.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Der Stellvertreter des Vorsitzenden der Regierung und mit der Leitung der kirchlichen Angelegenheiten betraute Minister Zdenko Fierlinger sprach in seiner bedeutungsvollen Kundgebung auf der Friedenskonferenz der Priester über die Aufgaben der Kirche in der Volksdemokratie und über unseren Kampf um den Frieden; diese Nummer der Zeitschrift bringt die Kundgebung des Stellvertreters des Vorsitzenden der Regierung wegen ihrer Wichtigkeit in vollem Wortlaute. - Der wissenschaftliche Abschnitt der Zeitschrift bringt eine biblizistische Abhandlung u. zw. über die Sumerer aus der Feder des Prof. Dr. Kotalík, einen archeologischen Beweis über die Geburt Christi von ThDr. Březina und besonders einen Artikel „Die Bibel und das tschechische Volk“, in welchem der Universitätsprofessor Dr. Johann Merell zeigt, wie die Kultur und das religiöse Leben der tschechischen Nation von Anfang an mit der Bibel verbunden waren. Er schreibt über die altslavischen und tschechischen Übersetzungen der Bibel und zeigt, dass die alttschechische Übersetzung der Bibel die älteste von allen slavischen Bibelübersetzungen ist. Dann wandelt er durch die romanische und gotische Zeit und bleibt bei den typischsten lateinischen und tschechischen Bibeln stehen, von denen viele einen ungeheuren Kunst- und Textwert haben (das Evangelium des hl. Marcus aus dem 6. Jhdt., der Vyšehrader-Kodex, der Gigas-Kodex in Stockholm, die Velislavbibel u. a.). Nur wenige Nationen können sich mit so zahlreichen und mit so herrlichen Bibelhandschriften ausweisen wie die unsrige. In der nächsten Nummer folgt die Fortsetzung des Autors über gedruckte Bibeln. Den Artikel begleiten Bilderbeilagen. Der praktische Abschnitt enthält ausser den Fastenzeitmotiven Reportagen über die letzten Ereignissen des kirchlichen Lebens in der ČSR, in der Galerie der vaterländischen Priester ist das Profil des Gelasius Dobner gezeichnet; die homiletische Beilage bringt Predigten für die Osterzeit und unsere Rundschau behandelt praktische Zeitfragen.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník I. - Číslo 5. - V Praze dne 1. března 1951.

NOVÉ KNIHY

KŘESŤANÉ MLUVÍ Z VARŠAVY. Nakl. Vyšehrad, Praha. Str. 96, 12 Kčs.

V politické knihovně ČSL jako 3. svazek vyšlá publikace „Křesťané mluví z Varšavy“ shrnuje jednak projevy křesťanských duchovních, pronesené na II. světovém kongresu obránců míru ve Varšavě, a v druhé své části projevy zástupců světa politického, vědeckého a uměleckého, jakož i mírovou výzvu k Organizaci spojených národů a manifest k národům celého světa. Z československých zástupců je výstižný projev ministra ThDr J. Plojehara, hodnotící spolupráci kněží a církvi s hnutím za světový mír, jakož i projev pověřence porf. ThDr Horáka, vyzdvihující přesvědčivé všechny předpoklady a důkazy pro vítězství sociální spravedlnosti a míru, moskevského metropolity Dr Nikolaje, rumunského metropolity Sebastianiana, abbé J. Bouliera, canterburského děkana H. Johnsona a jiných. Význam těchto hlasů je zdůrazněn zařazením projevů světových bojovníků za mír, jakými jsou prof. Joliot Curie, slavný sovětský spisovatel Ilja Erenburg a předsedkyně Čs. výboru obránců míru, místopředsedkyně NS Anežka Hodinová-Spurná. Knihu uzavírá Mírová výzva k Organizaci Spojených národů a Mírový manifest národům celého světa. Právní hodnocení těchto provolání napsal děkan právnické fakulty Karlovy university Dr J. Tureček. Knihu „Křesťané mluví z Varšavy“ vzorně redigovali Dr M. Drahota a Jaroslav V. Strniště.

GEORGIJ MARKOV, ZLATO V TAJZE. Nakl. Práce, vyd. ROH, Praha. Stran 710, 120 Kčs.

Je to dílo, které upoutá jak strhujícím dějem, tak výbušnou, drsnou krásou řeči. Markov vyličil v knize bohaté osudy tří generací rodu Strongových a časově obsáhl celé staletí, tak plně změn a vrcholící vpádem vítězné, socialistické revoluce do zapadlých vesnic sibiřské tajgy. Markov barvitě líčí lovce, včelaře, zlatokopy, zvyky a mravy sibiřských venkovanů, život a lovy v tajze, ilegální práci politických uprchlíků, přitom však nikde neztrácí hlavní nit vyprávění: jak pronikal socialismus na Sibiř, jak tam za Velké říjnové revoluce potírali sibiřští dělníci a rolníci bílé bandy, a tak přispěli k vítězství sovětské vlády. Markovovi se podařilo skvělé dílo, které jej řadí k pokračovatelům velké tradice ruských realistů.

VĚRA PANOVA, JASNÝ BŘEH. Nakl. Práce, vyd. ROH, Praha. 242 str., 31 Kčs.

Panova, zvědavá spolupracovnice novin, měla možnost zblízka poznat nejrůznější prostředí i lidí. Tak se seznámila i s novým, dosud neznámým prostředím sovchozu - specializovaného na mléčnou farmu. V románě líčí, často s milým humorem, povahy a osudy celé řady živě viděných postav. Čtenáře zaujme stejně poctivý, byť z počátku neukázněný ředitel Korostělev, jako mladá dojička - údernice Ňusa, nebo žertovný stařík účetní Lukjanyč.

SOUDRUHU GOTTWALDE, SVŮJ ZÁVAZEK JSME SPLNILI. Nakl. Práce, vyd. ROH, Praha. 73 str., 16 Kčs.

Pod tímto názvem vyšel sborníček statí a projevů, který je živým obrazem toho, jak zaměstnanci ČKD-Sokolova splnili do 28. října 1950 druhý rok pětiletky.

Ing. Dr M. PUME, I. V. MIČURIN. Nakl. Práce, vyd. ROH, Praha. 115 str., 32 Kčs.

Nejen spisovatelé a agrobiologové, ale každý, kdo se zájmem sleduje úspěchy socialistické vědy, má zájem o to, aby se podrobněji zasloužil do života a práce I. V. Mičurina. Autor na úvodních stránkách vypráví o Mičurinově dětství, jeho lásce k přírodě a k pokusnictví, pak líčí jeho první badatelské práce, boje s nepochopením carské vlády a novátorské práce Mičurinovy. Knížka zajímavě seznamuje s methodou Mičurinovy práce při získávání nových druhů rostlin.

A. D. STUPOV a V. L. KOKUNOV, 62. ARMÁDA V BOJI O STALINGRAD. Nakl. Naše vojsko, Praha. Str. 224 a 8 hlubotisk. obračů. 30 Kčs.

Na paměť výročí hrdinného vítězství Rudé armády u Stalingradu přijde jistě vhod tato kniha, která líčí bojovnou činnost 62. armády, která dvě stě dní a nocí hrdinně bojovala a zvítězila. Autoři knihy jsou gardoví podplukovníci, kteří se sami zúčastnili bojů, a proto mohli skvěle vyliciti jedinečnou morální sílu sovětských vojsk. Neobyčejně cenným přínosem je vypsání motivu, který uskutečnil jedinečné vítězství armády, totiž stranickopolitická práce ve vojsku. Obrazová příloha dokumentárních snímků činí knihu tím cennější.

ANDRÉ STIL, SLOVO HORNÍK, SOUDRUZI...

Nakl. Mír, tisk. podniky SBS. 120 stran, váz. 55 Kčs.

Reportážní formou psané příběhy z hornického života francouzského. Kniha popisuje v krásných obrazech a situacích dělníků a jejich rodin životní boje, strasti i radosti avantgardy dělnické třídy. Je to první pokus o socialistický realismus ve francouzské literatuře a našemu čtenáři ukáže nejen tvrdý boj pracujících, aby si proti smečce brutálních kapitalistů uhájili kousek výsluní, nýbrž i lidsky krásný život celých a pravdivých lidí v jejich drobných životních radostech.

PAUL TILLARD, BOJOVNÍCI NOCI.

Nakl. Mír, tisk. podniky SBS. 130 stran, váz. 55 Kčs.

Kniha líčí život skupiny partyzánů francouzských, od její přípravy k provedení atentátu na nebezpečného nacistu až k zatčení a uvěznění v pevnosti Romainville u Paříže. Prostý, ale dramaticky líčený děj, zvláště líčení solidarity a obětavosti, udrží čtenáře v napětí až do konce knihy.

L. ARGUTINSKAJA a M. POVZE, PLAMEN HNĚVU.

Nakl. Mír, tisk. podniky SBS. 280 stran, váz. 77 Kčs.

V hrůzném roce 1942, kdy se nacistická vojska valila ke Kavkazu a hrozila odříznutím naftových zdrojů, začíná tato hrdinná epopej kavkazských partyzánů. Při srovnání s výzbrojí nacistických vojsk nejmodernější techniky nemají partyzáni téměř ničeho. Ale mají to hlavní: v jejich nitrech hoří plamen pro spravedlnost, jehož síla drtí a smetá všechno, i početní převahu, i tanky, i bestialitu nepřítelů. Ze svých horských krytů podnikají partyzáni legendární útoky, zabírají Němcům ve volnosti pohybu a tak připravují půdu pro slavné stalingradské vítězství.

POHÁDKY NÁRODŮ SSSR. Práce - vydavatelstvo ROH, Praha, Kčs 90. —

Sovětská spisovatelka A. Ljubarská uspořádala jemnou a citlivou rukou výbor třiceti nejlepších pohádek z lidové tvorby všech národů SSSR a nazvala je *Kouzelná studánka*. Kniha spojuje pohádkový svět východu, tkvící svými kořeny v Bagdadu (hlavně pohádek abchazských a armenských) se zvířecími bajkami Indie (hlavně v pohádkách tatarských) a s pohádkovým světem slovanským a baltickým. Ať už jsou to pohádky běloruské, ukrajinské, či tatarské - všechny jsou velmi pečlivě vybrané, zajímavé, nezvyklé a stylisticky hodnotné. Zrcadlí se v nich opravdu jasně „kouzelná studánka“ pohádkového bohatství národů SSSR a přinesou našim dětem řadu nezapomenutelných chvilček čtenářského potěšení.

SLOVO O PLUKU IGOROVĚ. Nakl. Melantrich, str. 50, Kčs 29. —

Ze staroruského jazyka přeložil František Kupka perlu ruské literatury, opatřil poznámkami a Melantrich vydal v krásné úpravě s dřevoryty Michala Florianiana. Vřele doporučujeme tuto krásnou monografii.

Redakci došlo:

V. ČERMENSKÝ, JAK IMPERIALISMUS ZBÍDAČUJE LID. Nakl. Práce, vyd. ROH. Brož. 6 Kčs.

NAKLADATELSTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRAHA III, SNĚMOVNÍ ULICE 9 - TELEFON 451-45, 446- 473-76

LITERATURA NÁBOŽENSKÁ A LITURGICKÁ

MODLITEBNÍ KNIHY A ZPĚVNÍKY

DUCHOVNÍ A CHRÁMOVÁ HUDBA

OBRÁZKY A OBRAZY SVATÝCH

PAMÁTKY NA PRVNÍ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ

NÁBOŽENSKÉ UČEBNICE, EDICE LISTY VÍRY

TOUTO NÁBOŽENSKOU LITERATUROU I OSTATNÍ LITERATUROU ZE VŠECH OBORŮ
VÁS OBSLOUŽÍ NAŠE PRODEJNY

**KNIHKUPECTVÍ ČESKÉ
KATOLICKÉ CHARITY**

PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ 23, TEL. 311-87

HRDEC KRÁLOVÉ, TR. NÁRODNÍHO VOJSKA 300, TEL. 2134

BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁM. 14, TEL. 156-53

LITOMĚŘICE, VRCHLICKÉHO ULICE 7, TEL. 291

Radostná zvěst

o dědictví, které je nám přislíbeno od věčnosti. Slovo vyslovené Ježíšem Kristem a jeho Apoštoly

NOVÝ ZÁKON

nám ukazuje smysl našeho života. Tato kniha ležela od nepaměti na stole našich domovů jako duchovní pokrm. Kniha, v níž promluvil Bůh k lidem. Kniha, která je základem naší kultury. Kniha životní moudrosti, protože Moudrosti věčné. Vázaný výtisk Kčs 71.—.

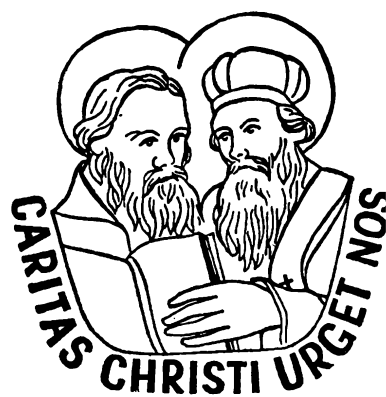
ŽALTÁŘ ŘÍMSKÉHO BREVIÁŘE

Žalmy a hymny Církve jsou hlubokou studnicí věčných pravd, které svatopisci podávají s básnickým vzletem, takže věřící je přímo strhován úžasem. Jeví se v nich bezprostřednost, upřímnost a přímo dětská důvěřivost ve vztahu člověka k Bohu jako k přepevnému Středu našeho života, jeho radostí i strastí. Nový latinsko-český text s liturgickým výkladem uspořádal P. Jan B. Bárta O. F. M. 580 stran na biblovém papíře v celoplátěné vazbě, cena 135 Kčs.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

*Slib věrnosti republice českých a slovenských biskupů
a ordinářů*

*Konference kapitulních a generálních vikářů vytyčuje
další úkoly*

*Prof. Dr V. Šanda osvětluje problém pravosti turin-
ského plátna*

*Prof. Dr J. Merell pokračuje ve studii o bibli v českém
národě*

*Prof. Dr J. Hronek uvádí první díl své studie o didak-
tických zásadách s ohledem na vyučování nábo-
ženství*

P. T. Birke OSB vysvětluje církevní kalendář

P. V. Šebek podává návrh na májovou pastoraci

ČÍSLO **6** ROČNÍK PRVNÍ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815 22168 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. ThDr Josef Koutný
Univ. prof. ThDr František Kotalík
Univ. prof. ThDr Josef Kubalík
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda
Univ. prof. Th a JUDr Josef Šíma

PRO ČÁST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
P. Jan Mára OCr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
ThDr P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OMConv.

Chceme byť ľuďmi pokojamilovnými. Uprostred nás stojí Kristus, ktorého pozdrav: „Pokoj Vám!“ je našim príkazom. Prosba: „Od moru, hladu a vojny vysloboď nás, Pane“, nech sa rozlieha našou vlasťou a celým svetom! Katolíkom sa priechi každý druh vojny. My sme za pokoj celého sveta. Odsudzujeme všetky prostriedky hromadného ničenia a atomové zbrane a chceme ich zapojiť v osožné služby človečenstva, a nie na jeho ničenie. Staviame sa do radov obrancov svetového mieru a pridávame svoj prosiaci hlas: „Da pacem, Domine, in diebus nostris“ - „Daj, Pane, pokoja našim dňom.“ Robíme tak preto, lebo len v mieri vidíme záchranu človeka a jeho mravného a náboženského presvedčenia.

Drahí oltárni spolubratia, milí veriaci! Majúc na mysli vážne otázky našich dní, dobrořečím všemohúcemu Bohu, že v svojej starostlivosti doprial nám vyriešiť všetko, čo bolo vecou nášho srdca, našej viery. Ďakujem i svetskej vrchnosti, ktorá prijala služby našej oddanosti a prejavila súhlas, aby sme s konzultorským sborom riadila osudy našej diecézy. A vy, milí veriaci: „Soblečte si doterajšie obcovanie toho starého človeka, ktorý sa skazil klamnými žiadosťami! Obnovte vo svojom smýšľaní a oblečte si nového človeka, stvoreného podľa Boha spravodlivosti a pravej svatosti. (Ef. 4, 23-24.)

Z oběžníku bisk. úřadu v Banské Bystrici, který se předčítal věřícím s kazatelen na II. neděli postní.

Duchovní PASTÝŘ

SLIB VĚRNOSTI REPUBLICE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH BISKUPŮ A ORDINÁŘŮ

V pondělí 12. března dopoledne se shromáždili v úřadě předsednictva vlády čeští a slovenští biskupové, aby složili slib do rukou náměstka předsedy vlády Zdeňka Fierlingra, který jednal za zastoupení předsedy vlády Antonína Zápotockého. Slavnostní akt zahájil náměstek ministra nř. Josef Plíhal, který promluvil o významu aktu slibu věrnosti Československé republiky a jejímu lidově demokratickému zřízení. Přednosta I. odboru úřadu předsednictva vlády dr. Josef Krásný přečetl slavnostní formuli slibu, při které všichni povstali.

Poté se biskupové a ordináři zavázali ve slibu věrnosti republice a jejímu lidově demokratickému zřízení, že budou vždy a v každé době chránit státní zájmy a jako nejvyšší představitelé katolické církve budou pomáhat pracujícímu lidu v jeho úsilí vybudovat nový a spravedlivý sociální řád. Podáním ruky, slovem »slibuji« a podpisem formule slibu provedli slib v tomto pořadí: I. E. biskup ThDr Jozef Čárský, apoštolský administrátor košický, ThDr Mořic Pícha, biskup bráňohradecký, ThDr Štěpán Trochta, biskup litoměřický, biskup ThDr Ambróz Lazík, apoštolský administrátor trnavský, ThDr František Onderek, apoštolský administrátor pro čs. část arcidiecése vratislavské v Českém Těšíně a kapitulní vikář pražské arcidiecése Antonín Stehlík.

Po ukončení slibu předstoupil biskup ThDr Jozef Čárský před náměstka předsedy vlády Zdeňka Fierlingra a přečetl prohlášení biskupů, které má toto znění:

»Pane náměstkou předsedy vlády, dovozte, abych vás u příležitosti slibu upřímně pozdravil jménem přítomných ordinářů. Jsme si plně vědomi své odpovědnosti, kterou jako církevní hodnostáři máme před Bohem i před svým národem.

Proto dovozte, abychom slavnostně prohlásili, že všichni bez výhrady uznáváme platnost státních zákonů, zvláště pak zákona, kterým se zřizuje SÚC a zákona o hospodářském zabezpečení církvi a náboženských společností, jakož i všech opatření, která na základě těchto zákonných předpisů byla kompetentními státními orgány učiněna.

Rovněž nebudeme uznávat církevní tresty a nebudeme jimi stíhat duchovní nebo věřící, pokud takové tresty jsou ukládány z politických důvodů.

Přičiníme se o to, aby zavládl trvale dobrý poměr mezi církví a státem. Chceme všemožně podporovat budovatelské úsilí našeho pracujícího lidu a našeho lidově demokratického zřízení, neboť jsme si vědomi, že toto budovatelské úsilí slouží k blahu nás všech a je v plné shodě s mravními požadavky naší svaté církve.

Rovněž upřímně vítáme úsilí našeho lidu o zachování míru ve světě. Chceme je ze všech sil podporovat. Považujeme nejen za svou občanskou, nýbrž i za svou křesťanskou povinnost pracovat na jeho posílení a postavit se proti všem, kdož by se pokusili rušit budovatelské úsilí vyvoláváním válečného ovzduší.

Prosíme v modlitbách Pána Boha se všemi svými věřícími, aby žehnal dílu, které je společné nám všem.«

Na prohlášení biskupů odpověděl náměstek předsedy vlády Zdeněk Fierlinger, který řekl:

»Vážení pánové, děkuji vám za vaše slova, která jsou důkazem zlepšujícího se poměru státu a církve v našem státě. Rád bych použil této příležitosti, abych jménem vlády vás ujistil, že odpovědní činitelé tohoto státu budou i nadále žárlivě střežit práva občanská zaručená naší ústavou, mezi kterými jedním z podstatných práv je svoboda svědomí a vyznání.

Proto žádná církev nemusí se obávat, že by její svobodný život, pokud je v souladu s naším právním řádem, mohl být omezován nebo rušen. Naopak, stát ve své péči o potřeby věřících občanů přijal značné povinnosti a závazky, které hodlá i nadále svědomitě plnit, a má tudíž právo očekávat od církve plnou důvěru a spolupráci.

Chceme věřit, že dřívější půtky a boje, sváděné v době předválečné mezi státem a církví, patří nyní minulosti, neboť naše lidová demokracie jasně a určitě vymezila práva a povinnosti duchovní správy a nemohla by připustit, aby církví bylo zneužíváno nepřátelskými a cizími vlivy, které s naším lidem nemají nic společného. Po těžkých zkouškách minulých let bude pracující lid žárlivě střežit svou samostatnost a svobodu rozhodování proti každému, kdo by se pokusil ji ohrozit.

Pravíte, že chcete všemožně podporovat budovatelské úsilí našeho pracujícího lidu a našeho lidově demokratického zřízení. Děkuji vám i za toto ujištění a mohu vás ubezpečit, že vaše rozhodnutí, postavit se na stranu lidu, bude všemi poctivými občany tohoto státu a zvláště vašimi věřícími náležitě oceněno.

Stavíme se na stranu lidu proti silám reakce, které by nás chtěly uvrhnout zpět do hrůz fašismu a nacismu a do nové válečné katastrofy: stavíte se na stranu velkého tábora míru, který objímá celý svět a který je nepřemožitelný. Jde o čestný a spravedlivý boj, který žádnému spravedlivému člověku nemůže být cizí, jde o boj proti těm, kteří, aby zachránili své výsady a své právo vykořisťování druhých, neváhali by rozpoutat novou světovou válku, kdyby se ovšem cítili dosti silnými. Na Dálném Východě, kde rozpoutali bezohledný a barbarský boj proti asijským národům, toužícím svrhnout jeho koloniálního útisku, odhalili před očima celého kulturního světa svou zvrhlou a nelidskou tvář. Jejich zločiny nemají nic společného ani s demokracií, ani s křesťanstvím.

Budoucnost ukáže, že jste se nemýlili, když jste se postavili na stranu utiskovaných a vykořisťovaných, na stranu velkého a vítězného hnutí pracujícího lidu celého světa. Nemohli jste ani jinak jednat, chápete-li své poslání jako poslání lidskosti a lásky k bližnímu.

Nechť tedy naše spolupráce se rozvíjí ve vzájemné důvěře a shodě a nechť je novým příspěvkem k utvrzení míru mezi občany tohoto státu a k zajištění trvalého míru mezi všemi národy.«

Slavnostnímu aktu byl mimo jiné význačné osobnosti přítomen ThDr Antonín Eltschkner, světitel biskup pražský, který složil slib věrnosti republice a jejímu lidově demokratickému zřízení již v minulém roce. Náměstek předsedy vlády Zdeněk Fierlinger setrval s přítomnými biskupy a ordináři v přátelském rozhovoru.

KONFERENCE GENERÁLNÍCH A KAPITULNÍCH VIKÁŘŮ

Dokladem vzrůstající spolupráce církve se státem byla pracovní konference kapitulních a generálních vikářů římskokatolické církve, uspořádaná ve čtvrtek 15. února 1951 v Národním klubu v Praze. Konference, které se zúčastnili vysocí církevní hodnostáři všech diecézí republiky, zhodnotila dosavadní úspěšný vývoj římskokatolické církve v Československu a pojednala o nejnaléhavějších úkolech duchovní správy. Na zasedání kapitulních a generálních vikářů se dostavil náměstek předsedy vlády Zdeněk Fierlinger, který pozdravil konferenci jménem Státního úřadu pro věci církevní. Porad se dále zúčastnil ministr dr. J. Plojhar, pověřenec pošt dr. Horák, pověřenec techniky profesor J. Lukačovič, z představitelů duchovenstva J. E. nřdp. biskup ThDr A. Eltschkner, děkan Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze ThDr V. Šanda, děkan bratislavské bohoslovecké fakulty ThDr M. Višňovský, papežský prelát ThDr J. Sobota a jiní významní církevní hodnostáři.

Předsedou konference byl zvolen kapitulní vikář spišský Andrej Scheffer, místopředsedou generální vikář královéhradecké diecése P. Ladislav Hronek, kteří řídili celé jednání. Ve svých

referátech hodnotili církevní hodnostáři dosavadní práci konsistoří, zabývali se otázkou náboru bohosloveckého dorostu pro příští rok, věnovali pozornost laickým učitelům náboženství a projednali některá opatření týkající se vydavatelské činnosti katolických novin, časopisů a náboženských knih.

Po přednesených referátech rozvinula se široká diskuse o všech těchto otázkách. Ministr dr. J. Plojhar ve svém projevu zdůraznil, že dnes nemusí mít žádný kněz obavy o své sociální zabezpečení, neboť mu stát zajišťuje dobrou existenční úroveň a zdůraznil, že vychovat dobré, vlasti oddané kněze je záležitostí nejen duchovních, nýbrž i věřících katolíků. Velkou část diskuse věnovali církevní hodnostáři otázkám vyučování náboženství na školách. P. Jan Mára promluvil o ediční činnosti Charity a pověřenec dr. A. Horák doplnil referát zprávou o bohatém vydavatelském programu Spolku sv. Vojtěcha v Trnavě.

Konference kapitulních a generálních vikářů všech diecésí republiky pak přijala čtyři usnesení, která konkretisují všechny podané návrhy a budou vodítkem pro další činnost, a to:

o personálním obsazení diecésí, o náboru kněžského dorostu, o zlepšení vyučování náboženství na školách a o náboženském tisku.

Na závěr konference promluvil ještě náměstek předsedy vlády Zdeněk Fierlinger. Zdůraznil, že pracovní konference kapitulních a generálních vikářů je dalším důkazem úspěšné spolupráce všech kněží, jimž záleží na dobrém poměru církve a státu. Potom byl schválen telegram presidentu republiky Klementu Gottwaldovi, ve kterém se m. j. praví: Chceme co nejlépe sloužit naší církvi a být jejími věrnými služebníky, ale současně jako upřímní a poctiví křesťané a vlastenci chceme též jítí důsledně s lidem, hájit jeho zájmy a jemu sloužit. Chceme také sloužit oddaně a nekompromisně velké myšlence míru mezi národy celého světa a chránit jej proti všem úkladům podněcovatelů nové války. Ujišťujeme Vás, pane presidente, že budeme v tomto duchu plnit dál své poslání, které nám církev, stát i národ ukládají.

Pracovní konference kapitulních a generálních vikářů všech diecésí republiky probíhala ve vzájemné důvěře mezi duchovenstvem a představiteli státu. Její význam tkví v tom, že přítomní zástupci všech diecésí představují již náš nový vysoký klerus, volený v souhlase s vůlí katolických duchovních, jichž převážná většina pochopila smysl a poslání doby, která poskytuje všechny možnosti k rozvíjení náboženského života.

THEOLOGIE

TURINSKÉ PLÁTNO

Velikonoční doba staví každému věřícímu člověku více než jindy před oči události z posledních dní Boho člověka - a je zcela přirozené, že lidé od počátku církve hledali a měli v uctívosti i všechny předměty, které přišly do blízkého styku se Spasitelem. Svého času se velmi mnoho mluvilo a psalo o t. zv. plátnu turinském. Nejde o problém základně náboženský nebo dogmatický, ale přec o velevýznamnou otázku archeologickou, která zajímá každého upřímného křesťana, zdali totiž plátno turinské jest též sindon, do něhož Josef z Arimatie zahalil mrtvolu Ježíšovu, a zdali postava na něm otisknutá je pravý obraz Spasitelův. Dr. Hynek a jiní na základě bedlivého nejnovějšího zkoumání lékařského a malířsky-technického pravost jak sindonu, tak podoby Kristovy co nejrozhodněji hájí. Proti pravosti obou u nás r. 1940 vy-

stoupil prof. Dr. Hudec z Olomouce ve spise jinak velmi poučném (Pravá podoba Kristova, Brno) a souhrn svých vývodů stručně opakoval r. 1947 ve Věstníku jednot duchovenských, Brno, č. 3, a v Rozsevači č. 12 a 15.

Podle Dr. Hudce a jeho předchůdců prostěradlo je falsifikát ze středověku, jak prý na základě starých tehdejších listin dokázali nebo potvrdili Chevalier, Bollandisté, jesuita Jos. Braun, F. X. Kraus a jiní, a to vesměs před 40 lety, kdy plátno turinské ještě nebylo řádně prozkoumáno. Právem r. 1939 jistý kritik napsal, že Chevalier*) se dopustil flagrantního opomínutí, odsoudiv turinský sindon, aniž by jej ohledal. Vůbec na základě pouhých zpráv a dekretů, ať papež-

*) Le St. Suaire de Turin, Chambéry 1899.

ských nebo biskupských, se pravost turinského plátna a obrazu *nedá ani dokázati, ani vyvrátiti*, což zmínění odpůrci již před 40 lety měli vědět. - *Nedá se dokázati*, neboť zprávy o sindonu jsou kusé, chronologicky nespojitelné, vykazují velké časové mezery (před 1204 plátno v Cařihradě... 1355 v Lirey ve Francii, od r. 1452 v Chambéry, od r. 1578 v Turíně) a není jasno, zdali všechny záznamy, zvláště starší, mluví o též rouchu, neboť podobných sindonů bylo ve středověku asi 40. - *Nedá se však ani vyvrátiti*, neboť plátno turinské mluví samo pro sebe, je jako rukopis bez kolo fonu, jehož pravost a stáří plyne z vnitřního nálezu, při čemž rozhoduje formát, jakost materiálu, chemické složení inkoustu, ráz písma a dekorace a pod. Podle toho kodex patří do určitého století, nechť zevnější zprávy tvrdí cokoliv. Výzkumná metoda je dnes tak dokonalá, že klam je skoro úplně vyloučen.

Turinské plátno bylo nejnověji odborníky opětovně co nejdůkladněji prozkoumáno. Možná, že na některé z nich trochu zapůsobila předběžná domněnka, že plátno je pravé a upřímná snaha tuto pravost dokázati. Dr Hudec ve spise str. 73 tomu říká petitio principii. Avšak kde běží o objektivní, pomocí chemie, mikroskopu, fotografie atd. pozorovatelný, čistě smyslový nález určitých vlastností na jistém předmětu, tam předběžná sympatie nemůže rušit rozumnou úvahu v té míře, jako na př. při čistě kritické, nepokusné diskusi o hodnověrnosti pramenů atd.

Nuže, objektivním nálezem na turinském sindonu byly nezvratně, ne jedním, nýbrž několika badateli zjištěny tyto tři věci:

1. Látka je antická. Téměř totožná tkanina z Pompejí, tedy nejpozději z r. 79 po Kristu pocházející, se ukazuje v Neapoli (Hynek II. sv. díla, str. 49). Úsudek v těchto věcech je naprosto jistý, antická plátna, zvláště egyptská, výborné jakosti a trvanlivosti 3 až 4 tis. let jsou důkladně probádána a hojně exemplářů je v každém velkém museu po ruce. Látka turinského sindonu je měřena podle starožidovského lokte, jenž se rovnal menšímu loktu staroegyptskému (45 cm), t. j. 2½ lokte široká (1.1 m) a 10 loktů (4.37 m) dlouhá. Na délce chybí něco přes 10 cm, což lze různě vysvětliti. Nebylo měř dokonale normalizovaných.

2. Obraz na plátně je negativní a není malován. Malíři odborníci, i naši čeští, malbu jako nápad přímo absurdní rozhodně odmítají (Hynek II, 73, 75, 95, 105). I když snad malíři středověcí již dovedli negativně malovati, jak tvrdil jezuita Braun, absolutní dokonalost negativu turinského podle úsudku znalců je ruce umělců nedostižná. Obraz tedy nemohl povstati než přímým otiskem na *ztuhlém* těle lidském.

3. Obraz turinský představuje muže asi 35letého, postavu rytířskou, nádherného těla, 185 cm vysokou, z kteréžto délky podle antického pravidla krásy na hlavu připadá právě osmina, t. j. 23 cm. Výraz obličeje je dobrotivý, klidný a královsky vznešený. Podle P. Gemelliho tento muž nepatřil k žádné rase (nor-

tické, dinarské atd.). Hlava je tak ušlechtilá, že u porovnání s ní skoro všechny obrazy trpícího Krista, i největších mistrů (Hynek II, před str. 241) se jeví jako karikatury. Nejvíce se jí ještě přibližují antické hlavy bohů od Pheidia počínaje, samozřejmě bez posvátného výrazu v tváři. Tento muž vykazuje na těle hojně stopy krvavých ran, ba krev se jeví na plátně jako pozitiv. Krváci na hlavě, rukou i nohou, pravé rameno je zvláště pohmožděno nesením těžkého tvrdého břemena, pravý bok je probodnut, chodidla jsou vertikálně ustrnulá následkem přibití na rovné dřevo.

Kdo chce prokázati falsifikát, musí bez ohledu na všechny dekrety a zprávy vyvrátiti uvedené body 1-3, *obzvláště bod 2*. Hic Rhodus, hic salta! Jinak uzavěr s 90 % pravděpodobnosti je neodvratný: Zobrazený muž jest umučený Ježíš Kristus. Ukřižovaného dvojníka zevnějšíku tak ušlechtilého ve starověku nenalezeme. Antičtí pohané měli jemný vkus a cit pro krásno a dobro, jen židovské luze úplně chyběl. Člověka na plátně zobrazeného by pohané byli popravili buď mečem (jako urozené osoby), nebo sekyrou (na zvláštní potupu) nebo bolehlavem (v Athénách), nikoliv však křížem. - K tomu však přistupuje záhada otisku *nikoliv malovaného* a dále důležitá otázka, *kerak a proč* byl *sindon s těla definitivně pohřbeného vůbec odstraněn*, a to - což je nejzávažnější - *nejdéle asi 40 hodin po úmrtí*, jinak by novými změnami na mrtvole otisk byl úplně rozmazán a zkažen.

Otisk povstal jakousi chemickou reakcí látek, jichž stopy plátno turinské hojně vykazuje (podle Jana 19, 39, myrha a aloë), ale definitivního, všeobecně přijatého vysvětlení této reakce dosud není. Bylo by však naprosto nevědecké, skutečnost nějakou popírat jen pro nedostatek jejího úplného vysvětlení; to se dělo před vznikem novodobé fyziky a brzdilo veškerý pokrok. Je ovšem třeba dalších chemických pokusů na plátně a jeho prosvícení ultrafialovými a ultračervenými paprsky.

Nasnadě je námitka, také Dr Hudcem opakovaná, že otisk tváře Kristovy podle Jana 20, 6-7, by se musel nacházeti na oddělené roušce (sudariu), jež po vzkříšení ležela odděleně, Jan 20, 7, nikoli na jednom kuse s ostatním tělem. Nuže, *středověký falšovatel by této námitce byl jistě vyhověl* a hlavu odděleně namaloval; rozhodně také již proto, že se celá obnažená postava k veřejnému uctívání a zobrazení (reprodukcí) nehodí. Ale právě tento zdánlivý nesoulad s Janem 20, 6-7, je mocnou oporou pravosti. Normální a v dostatečné časové lhůtě ošetřený nebožtík byl u Židů pohřben ve lněném šatě, hlava a končetiny byly pak ještě obvázány jednotlivě a na hlavu dána rouška (sudár, jako u Lazara - Jan 11, 44). Jelikož šat Kristův propadl katanům a zubožené, z tolika ran, také na hlavě, rukou a nohou krvácející tělo pro nedostatek času, vhodného místa a snad i vody, někde na zemi v Josefově zahradě, t. j. nízko ohrazeném suchopáru s nějakými olivami a novým hrobem, jen spěšně a povrchně mohlo býti ošetřeno, nejlepším vý-

chodiskem ze svízelné situace byl sindon dostatečné velikosti (viz bod 1.), jenž přehozen přes hlavu, celou zkrvácenou postavu i s hlavou i končetinami kryl a k tělu povijanem byl těsně přišněrován. Na hlavu pak pouze symbolicky a ze zvyku přes sindon přidána rouška (sudarium). O sindonu mluví první tři evangelia, o vázání a povijanu (othonia, plurál) jakož i o sudariu pouze Jan. Jsou i jiné výklady, ale na zviklání pravosti turinského sindonu tato námitka na žádný způsob nestačí.

Roku 1389 Petr d'Arcis, biskup v Troyes, protipapeži Klementu VII. do Avignonu hlásil, že jeho předchůdce, biskup Henri de Poitiers, odhalil podvod i nejménovaného umělce, jenž doznal, že ono plátno (turinské?) maloval. Toto opožděné hlášení je poněkud podezřelé. Proč mlčel Henri? Proč umělec nejmenoval? Doličná listina u Chevaliera je bez data a podpisu. Bylo-li malovaným plátnem míněno naše turinské, pak ono úřední hlášení, snad jen bona fide, obsahuje nepravdu, buď úplnou (umělec nic nemaloval), nebo částečnou, t. j. snad maloval kopii pravého plátna a tato kopie pak byla veřejně ukazována, kdežto sindon pravý zůstal pod bezpečným uzávěrem. Zná-

mé jsou podobné praktiky. Pravý démant je v tresoru, napodobenina se nosí, pravý kodex je uschován a kopie se ukazuje, tak podnes samaritánský pentateuch v Sichemu.

Na konec příklad o nespolehlivosti zevnějšího osvědčení bez vnitřního nálezu, tentokrát v neprospěch sporného předmětu. V klášterním chrámě v Cadouin (hodně východně od Bordeaux a blízko východně města Bergerac) od 800 let (kostel je z 12. století) bylo uctíváno bezobrazné pohřební roucho Kristovo (sudarium), o němž jistý cisterciák r. 1644 napsal, že až do onoho roku v různých spisech a zprávách registrováno přes 2.000 (dva tisíce) zázraků sudariem způsobených, z nichž 60 případů zmrtvýchvstání. Ohledání sudaria kolem r. 1935 pomocí ředitele muzea v Káhiře Gastona Wieta ukázalo, že je to roucho asi z r. 1101 s vetkanými mizivě malými arabskými průpovídkami, jako: Ve jménu Boha milosrdného a slitovného. Není Boha kromě Boha a Mohamed je jeho prorok. 'Ali je přítelem Božím. Nechť Bůh oběma žehná i jeho potomku imámu Ahmedu Abulkásimu el Musta'li - billáh, knížeti věřících (panoval v Egyptě od 1094 do 1101). Prof. ThDr Vojtěch Šanda

BIBLE A ČESKÝ NÁROD

(Dokončení)

IV. Bible tištěná.

Vynalezením knihtisku nastává nový rozmach české bible. Po Kronice trojánské z r. 1468 druhou českou inkunabulí je Nový Zákon (bez udání místa), který byl vytištěn pravděpodobně již v roce 1475. Jméno tiskaře neznáme, označil se jen signetem, tiskařskou značkou, na konci knihy. Text Nového Zákona obsahuje 209 listů, je sázen do dvou sloupců po 36 řádcích. Tiskař tohoto NZ zavádí do českých zemí pro tištěnou knihu nový formát, foliový a nové typy české bastardy,¹⁾ která je odvozena ze souvěského českého písma rukopisného. Podobně jako tiskař inkunabule z r. 1468, i tiskař tohoto NZ napodobuje písmem a úpravou svou rukopisnou předlohu.

I třetí český prvotisk je tisk biblický. Je to t. zv. Dlabačův Nový Zákon, nazvaný tak podle knihovníka strahovského kláštera B. J. Dlabače (1758-1820), který r. 1816 našel torso neznámého tisku NZ. Protože v tomto tisku chybí začátek i konec, jsme odkázáni jen na dohady. Je kladen před rok 1487. Písmo této inkunabule je opět bastarda českého původu a upomíná více na tiskaře Kroniky trojánské než na tiskaře NZ z r. 1475. Pouze Nový Zákon byl do r. 1500 vytištěn ještě jednou, a to r. 1498, a to ve známé tiskárně Severýnově, která byla v 15. stol. největší tiskárnou v českém království. Trojí vydání Nového

Zákona v lidové řeči, který se jinak tiskl pro kněze latinsky, je něčím velmi řídkým, neboť do r. 1501 se setkáváme s tištěnými překlady Nového Zákona jen ještě u dvou národů: u Němců a u Francouzů.²⁾

Žaltář byl vytištěn dvakrát. R. 1487 na Starém Městě Pražském u tiskaře Jonaty z Vysokého Mýta, který byl vlastencem své doby a vydal Žaltář „ku poctivosti jazyka českého“, v r. 1499 plzeňský tiskař Mikuláš Bakalář. Protože žalmy činí značné procento prvotiskové výroby a byla to oblíbená modlitební příručka, je dvojí vydání žaltáře v době inkunabulí vysvětlitelné.

Máme dokonce i u nás dva prvotisky celých biblí, jejichž tisk žádal pochopitelně velkého nákladu. První inkunabulí je bible Pražská, vytištěná r. 1488 v staroměstské tiskárně Jana Kampa, vytištěná nákladem měšťanů Jana Pytlíka, Severina Kramáře, Jana od čapů a Matěje od bílého lva, kteří, jak se praví v explicitu na konci Nového Zákona, „prohlédajíce napřed ke cti chvále božie a k dobrému a počestnému koruny slavné země české, a ku prospěchu věrných Čechův i Moravanův... náklady znamenité činili sú“, aby tato bible byla k šťastnému konci přivedena... Po druhé byla tištěna celá česká bible již roku následujícího (1489) v tiskárně Martina z Tišnova v Kutné Hoře. Bylo to veliké foliové dílo o 612 listech. Text byl sá-

¹⁾ Bastarda je nepravé knižní písmo, které vzniklo ve 14. stol. ve Francii pod vlivem kursivy.

²⁾ Srv. J. Vašica, Bible v české kulturní tradici. Biblica, příloha Logosu 1949, str. 13, a Zd. Tobolka, Knihopis čs. tisků (1925) I, 11.

zen ve dvou sloupcích o 50-51 řádcích. Písmo si tiskař dal řezat a lít, nebo si je řezal a lil sám, podle rukopisné předlohy. Žádná jiná tiskárna písma neužila. Tisk dvoubarevně, černě a červeně. Bible byla ilustrována tak, jak se tehdy bible ilustrovaly: vyobrazení se zpravidla omezovala na Starý Zákon a Apokalypsu, v Novém Zákoně bývaly jinak jen obrazy evangelistů. V biblí Martina z Tišnova je 109 obrázků čtvercového a obdélníkového tvaru. Tvar první má 11 vyobrazení. Jsou v jednoduchém rámcí, jenž někdy na jedné ze čtyř stran chybí. Obdélníkové dřevoryty byly prací českého mistra, ale byly dělány podle cizí, německé předlohy. Touto předlohou byly dřevoryty německé bible, vytištěné kolem r. 1479 v Kolíně n. R. Jindřichem Quentellem. Nevíme, zdali měl český dřevorytec před očima přímo tuto biblí nebo německou biblí z r. 1483, tištěnou u A. Kobergera v Norimberce, kde jsou dřevoryty z německé bible kolínské beze změny reprodukovány. Český řezbář svého německého vzoru nedostihl. Zachycoval jen hlavní myšlenku a kompozici obrazu, skutečné kopie předlohy nepořizoval. Byl ve své dřevorezbě daleko chudší, poněvadž ji asi dokonale neuměl. Vynechával z předlohy vše, co se mu zdálo vedlejší, zejména bylo-li to pracnější a vyžadovalo-li to větší řezbářské rutiny a nákladu, jako trávník, stromy, nářadí, zvířata, stavby, cesty, jména osob; měnil kroj, podobu lidí, tvar staveb a pod. Český řezbář byl v dřevorezbě začátečníkem a nezáleželo mu patrně na ničem jiném, než aby náčrtem poskytl nejnnutnější předpoklady fantasie čtenářovy.³⁾ V biblí Pražské i Kutnohorské bylo použito za základ textu revidovaného v době Jiřího z Poděbrad, asi typu, jaký je obsažen v rukopisné biblí Lobkovické, psané v letech 1476 až 1480. Oba tyto biblické prvotisky se pokládají právem za vzácné svědectví české kulturní vyspělosti, neboť bible jako prvotisky vyskytují se, nehledíme-li k jejich vydání latinskému a hebrejskému, t. j. v řečech neživých, za účely vědeckými, toliko ještě v pěti jazycích národních: německém, francouzském, vlášském, holandském a španělském. Česká bible je také jediná biblická inkunabule slovanská.⁴⁾

Další česká tištěná bible je již ze 16. století z r. 1506, známá pode jménem Benátská, textově založená na obou prvotiscích české bible. Je to veliké foliové dílo, které bylo dne 5. prosince 1506 vytištěno v Benátkách v tiskárně Petra Liechtensteina. Biblí na svůj náklad vydali tři měšťané Starého Města pražského, kališníci Jan Hlavsa, Václav Sova a Burian Lazar. Byla bohatě vypravěna, se 109 dřevoryty a na jejím titulním listě je znak města Prahy se dvěma anděly (viz přílohu). Na jiném místě jsou v renesančních rámcích tři štíty pražských měšťanů, kteří biblí objednali. Mimoděk se namane otázka, proč se čeští kališníci obrátili pro tisk české bible do ciziny. Dr. Zd. Tobolka⁵⁾ se do-

mnívá, že to byly asi tyto důvody: V Praze tehdy působící kališnická a největší knihtiskárna Severýnova-Kampova nebyla tak vyspělá, aby mohla vyrobiti dílo, které by nakladatelům vyhovovalo písmem i ilustracemi. Severýno-Kampovo písmo bylo tehdy již opotřebované, dřevoryty měla tiskárna rovněž sešlé a umělecky nevalně cenné a neměla ani všech, kterých bylo potřebí na ilustrování celé bible. Byla by se tudíž musila i písmovým a ilustračním materiálem nově vypravit, aby přání zákazníků vyhověla. Ale ti patrně také soudili, že tisk české bible bude za hranicemi, u tiskaře pro výrobu bohoslovných knih řádně vypravěného, i lacinější, užije-li se, alespoň částečně, dřevorytů a jiných pomůcek tiskařových. Bible nabyla i u katolíků takové vážnosti, že byla v XVII. století omylem pokládána za dílo katolické; přitom zůstala nepovšimnuta jedna dřevorezba, zjednodušený obraz A. Dürera k 6. kap. Zjevení sv. Jana, se třemi apokalyptickými jezdci, kde se mezi skosenými oběťmi ocitá v tlamě pekelné také papež, podle podpisu Julius II.⁶⁾

Benátská bible se stala vzorem pro české bible až do konce 18. století. Byly většinou vydávány v Praze a vedle t. zv. „Severýnek“ jsou nejznámější proslulé „Melantrišky“. Dílna Pavla Severýna z Kapí Hory se stala dědičkou tiskárny Kampovy, z níž vyšla první česká bible a z celé řady Severýnových tisků, jež patří k nejlepším té doby, zvláštní zmínky zasluhuje jeho dvojí vydání bible z r. 1529 a 1537. Ferdinand I. ustanovil z politických důvodů na několik let jediným tiskařem v Čechách malostranského tiskaře Bartoloměje Netolického, u něhož v r. 1549 vyšla česká bible, která se stala základem známých „Melantrišek“. Biblí vytiskl Netolickému Jiří Melantrich z Aventýnu, který na počátku čtyřicátých let po pobytu v Basileji a Norimberku a krátkém působení na Moravě přišel do Prahy a stal se pomocníkem a společníkem Netolického a v r. 1552 koupil jeho tiskárnu. Navázal styky s cizinou, kupoval štočky a nářadí, stal se tiskařem, nakladatelem, vydavatelem, překladatelem i autorem v jedné osobě. Z jeho tiskárny vyšlo přes 200 tisků. Chloubou českého tisku jsou jeho „Melantrišky“. V prvních vydáních (1549, 1557, 1561) nemají ještě ilustrací domácího původu; teprve čtvrté vydání z r. 1570 je vyzdobeno dřevorezami většinou pražského původu, patrně však od umělců, pocházejících z ciziny. Charakteristický je titulní list Melantrichovy bible z r. 1570. Střed titulní strany vyplňuje střídavě červený a černý text s názvem, úplným impresem a privilegiem. Na bohatém portálu s volutami a mušlemi vidíme nahoře uprostřed kartuš s Nejsvětější Trojicí a na hlavicích pilířů po andělu se sloupem a křížem. Ve výklencích pilířů stojí alegorické postavy víry a naděje a dole na veliké kartuši klečí Melantrich před krucifixem na výšině za městem. Stejným titulním listem bylo uvedeno i poslední

³⁾ Dr. Zd. Tobolka, Dějiny čs. knihtisku, Praha 1930, str. 58.

⁴⁾ Dr. J. Vašica, I. c., str. 13.

⁵⁾ I. c., str. 87.

⁶⁾ Srv. J. Vašica, I. c., str. 14, a Tobolka, Knihopis II (1939) 59, 108.

vydání Melantrichovy bible z r. 1577.⁷⁾ Textově i ilustračně s oběma posledními vydáními Melantrichovy bible je shodná v r. 1613 vydaná bible Samuela Daniela z Veleslavína. Když Danielův syn Samuel pro svou účast na povstání musel odejít ze země, jeho tiskárna připadla jezuitům a její inventář sloužil na příklad pro tisk Svatováclavské bible, kde se vyskytují melantrichovské štočky a iniciálky.

Netřeba ani zdůrazňovat, jakých zásluh o rozšíření a tisk české bible si získali Čeští bratři. Zvláště v bratrských tiscích moravských nalézáme dokonalou knižní výzdobu. Jejich překlady biblické mají výzdobu rázu ornamentálního. Příčiněním Českých bratrů se začala bible v době humanismu překládati z původních jazyků. Tak proslul překlad Nového Zákona, jež provedl podle řečtiny zastánce humanismu v Jednotě Jan Blahoslav. Vyšel r. 1564 v Ivančicích (druhé, málo pozměněné vydání v r. 1568) a patří ke skvostům ivančické dílny. Blahoslavův vzor vedl k překladu celé bible, ke vzniku proslulé šestidílné bible Kralické v l. 1579-1594. Překládalo se z původních textů, jak byly otištěny v antverpské polyglotě, a bylo pilně přihlíženo k nejstarším českým tištěným biblím. Titulní listy šestidílné Kralické bible jsou většinou svitkového a tepaného rázu. Ornamenty obdélníkové kartuše jsou doplněny množstvím festonů, namnoze ovocných, hlavičkami andělů a postavami sedících ptáků. Uprostřed hořejšího okraje rámce stojí v trnovém věnci beránek, symbol Kristova utrpení. Postranní kartuše zůstaly prázdné. Teprve šestý díl, Nový Zákon, má jiný titulní list. Jeho text je dvoubarevný a rámec má na čárkovaném pozadí 12 oválných kartuší jednak s biblickými scénami, s evangelisty v rozích a nahoře s beránkem bez korouhve. V dolní části se vznášejí nad krajinou andělé s věčným evangeliem.⁸⁾ Kromě tohoto vydání „Šestidílký“ vyšla z kralické tiskárny bratrská bible ještě dvakrát, r. 1596 v malém příručním formátu a r. 1613 ve foliu, obě v jednom svazku a bez výkladu. I když dnes, po nálezů a znalosti nových, nejlepších biblických rukopisů (Sinajský, Vatikánský, papyry), nemůže být označována Kralická bible po stránce textově kritické jako dokonalé vydání Písma svatého, je nutno uznat veliké přednosti Kralické bible na její dobu. Je známa celá řada výroků katolických spisovatelů, staré i nové doby, jimiž oceňovali bratrskou bibli. Tak je suita Matěj Václav Šteyer ve své mluvnici „Žáček“ neboli „Orthographia aneb výborně dobrý způsob, jak se má dobře po česku psáti nebo tisknouti“ (roku 1668), praví hned v nadpise, že je „vytažena z české biblí, která na několik dílů rozdělena byvši, mezi nekatolickými jest u velké vážnosti, ale pro kacířské bludy od katolíků ani čísti ani chovati se nemá. Nicméně poněvadž (podle všech zdání) nad jiné české

knihy vlastněji, pěkněji a pilněji vytištěna byla, způsob jejího písma nemůže se než nadmíru chváliti.“ Známy je i úsudky Sušilův, který v dopise Vinařickému píše: „Nemohu nevděčen býti té píle, se kterou Bratři se ku překladu bibly české připravili a se kterou věc provedli. Po třech stech letech snad něco lépe věděti můžeme, než jim pověděti bylo možno. Bylo by nespravedливо, žádosti věku našeho přenášeti do předešlosti; učinili seč tehda byli, a věru mohli bychom sobě gratulovati, kdyby mezi námi ta šlechetná píle se nalezla, jakou při Bratrších nalézáme...“⁹⁾ A výborný znatel českých biblí Dr. Jos. Vraštil T. J. o ní píše: „Všechny bible Kralické patří i zevní úpravou k předním ozdobám tiskařského umění soudobého u nás. Šestidílká tištěna zčásti i na pergameně... Bible bratrská je svým jazykem z nejvzácnějších památek našeho písemnictví. Vzornost jejího jazyka spočívá v přísné důslednosti tvoření forem, v přesné logické spojování myšlenek, v neobyčejné vytříbenosti, něžnosti a zbožnosti výrazu, ve zvláštní určitosti, jasnosti a bohatosti tvaroslovné, skladbové i slovníkové. Tyto přednosti byly a jsou uznávány všeobecně. Méně známy jsou vady tohoto překladu, na něž upozornil velmi dobrý znalec jazyka Šestidílký, ev. farář J. Karafiát. Vyskytují se v něm už dosti hojně cizomluvy, v dřívějších biblích nebývalé (grunt, rynk, šěňk, fěrtoch, kšaft, špehěř, morděř, rathouz, kvaltování, křaltování, šacování atd.), tu a tam už lze pozorovati klesání správných forem, počet účastníků zavinil nestálost a nedůslednost překladu, jehož volnost někde nevystihuje přesně smysl originálu; někde bez příčiny vynechává slova, užíváno výrazů slabších nebo silnějších, než měl originál. K hlavním vadám třeba počítati textovou nestálost různých vydání bible bratrské... Nedostatek ten uvádí Dr. St. Souček v souvislosti s nestálostí bratrské dogmatiky.“¹⁰⁾

Závěrem možno říci, že až na některé exegetické omyly šlo o práci skutečně obětavou a poctivou, kde důkladnost a odpovědnost překladatelů se spojila s nesmírnou láskou k českému jazyku.

Podnět k pořízení bible podle Vulgáty Sixto-klementinské dal pražský arcibiskup Matouš Ferdinand z Bilenberku. Práce byla svěřena jezuitům M. V. Šteyerovi, J. Konstancovi a J. Barnerovi. Roku 1677 vyšel Zákon Nový a 1712 a 1715 Zákon Starý. Protože vyšla v Dědictví svatováclavském, bývá nazývána biblí Svatováclavskou. Byla užívána i na Slovensku, kde neměli tehdy ještě vlastního překladu. „Svatováclavská bible se pokládá právem,“ píše Dr. J. Vašica, „za největší literární čin českých jezuitů a tvoří rovnocenný protějšek biblí Kralické. Pracovali o ní postupně tři vynikající literáti jezuitští... Také jejich úsilí se neslo k tomu, aby podali jazykově dílo ryzí a „neváhali si vzíti za vzor biblí Kralickou“. Ale jinak vychá-

⁷⁾ F. Horák, Česká kniha v minulosti a její výzdoba, Praha 1948, str. 107 n.

⁸⁾ F. Horák, l. c., str. 112.

⁹⁾ Vychodil, Fr. Sušil, str. 278.

¹⁰⁾ Článek České překlady biblické v Českém slovníku boho-
vědném III, str. 336.

zeli z jiného základu. Jejich překlad je ztlumočením latinské Vulgáty, které se drží někde až otrocky věrně, užívající také ze starších tisků hojně bible Benátské (1506) a dvou biblí rukopisných, jedné papírové a druhé pergamenové. Ale živý styk s lidem je chránil přílišného archaisování, jemuž hověli měrou daleko větší autoři bible Kralické, takže celkem máme při čtení bible Svatováclavské dojem jazyka svěžího, jadrného a zvukného. Svatováclavská bible sama je svědectvím o tom, jak si katolíci v době t. zv. Temna vážili Písma svatého a jak mocně byli zasaženi tradičním českým biblismem, který se v předchozích staletích projevil tak bohatou úrodou rukopisů a paleotypů. Řeč barokních kazatelů byla vypěstěna ve škole bible a jeden z nich, jesuita D. Nitsch, právem obdivovaný pro nádheru svého stylu, napsal přímo hymnickou chválu na bible české, jakožto zdroj jazykové krásy a řečnické výmluvnosti¹¹⁾ (viz příl.).

Bible svatováclavská byla podkladem pozdějších překladů, jako jsou bible v úpravě F. Durycha, Fr. F. Procházky, J. Krbce, F. Srdínka, K. Borového, I. Frencla, J. Desoldy, V. Štulce a F. A. Lenze. Z řečtiny překládal T. Draský, jeho překlad byl však zastaralý, takže se neujal. V r. 1862–65 vydal František Bezděka překlad Písma sv., který však byl jen málo změněným textem bible Kralické. K řeckému textu přihlížel ve svém překladě N. Z. František Sušil (počal vycházeti s komentáři k jednotlivým knihám roku 1864), avšak četné archaismy a nově tvořená slova učinily překlad nepřijatelným. Výklady Sušilovy jsou však na svou dobu velmi dobré. V tomto století přeložil celý Nový Zákon Dr. Jan L. Sýkora (1909 Evangelia a 1914 ostatek). Jeho překlad přehlédl a značně opravil profesor Dr. J. Hejčl. V r. 1946 vyšlo nové vydání Sýkora-Hejčl v nakladatelství Vyšehrad v Praze a nákladem exercičního domu ve Frýdku. V r. 1947 Sýkorův překlad v revisi Hejčlově upravil k tisku Dr. R. Col. Colův Nový Zákon představuje vlastně nový překlad podle kritického znění Merkova. Rovněž překladem z textu řeckého je nejnovější překlad Dr. Pavla Škrabala O. P., vydaný v roce 1948 dominikánskou edicí Krystal. Nekatolický překlad Nového Zákona je od Dr. Fr. Žilky. - Hodnotným překladem Starého Zákona, který se může vyrovnati překladům jiných národů, jak svou mluvou, tak poznámkami, je překlad Dr. Jana Hejčla z Dědictví sv. Jana. A těšíme se, že se brzy dočkáme jeho důstojného protějšku, celého překladu Starého Zákona od Dr. Jos. Hegera, o jehož přetlumočení četných, zvláště poetických knih starozákonních, netřeba se zmiňovati.

Pro úplnost několik slov o překladech slovenských.

Na půdě slovenské se zachoval rukopisný překlad (pravděpodobně od R. Hadbavného, kartuziána z Červeného kláštera za Magurou), kladený do r. 1790. Dalším překladem je překlad Juraja Palkoviča, ostríhomského probošta z r. 1829. R. 1888 Radlinský a

Sasinek zhotovili překlad, který však nevyšel. V letech 1913–1917 vyšlo po částkách Písmo sv., přeložené Donovalem (NZ), Hlinkou (SZ) a spolupracovníky. Nový překlad bible připravuje Biblická komise při Spolku sv. Vojtěcha. Zatím nákladem téhož spolku vyšel v r. 1946 NZ v překladě Š. Zlatoše a A. Šurjanského a překlad Žaltáře od Dr. Mikuláše Stanislava.

Těmito několika doklady není zdaleka vyčerpáno thema: Bible a český národ. Pole je přebohaté, ale snad i těchto jen několik nejvýraznějších dokladů stačí k poznání vroucí úcty a lásky českého národa, a to ve všech dobách, k biblí, která podle slov Dr. Jos. Vašici byla kvasem, který mocně prostoupil celou naši národní bytost a kde v dějinách jejího textu se odrážejí zřetelně osudy této země. A tak jako po celých více než 1000 let to byli kněží, kteří tuto lásku k biblí živili, bylo by neodpustitelným zanedbáním stavovské povinnosti, kdyby tomu tak nebylo i v dnešní době. Ale pouze ten duchovní, jehož poměr k biblí je hluboký a vnitřní, splní tento úkol. Proto uzavírám tento článek několika slovy o vztahu kněze k biblí.

V. Bible a kněz.

Studium a četba bible je pro kněze stavovskou povinností. O knězi platí slovo Hospodinovo k Josuovi: „Non recedat volumen legis huius ab ore tuo, sed meditaberis in eo diebus ac noctibus, ut custodias et facias omnia, quae scripta sunt in eo, tunc diriges viam tuam et intelliges eam“ (Jos. 1,8) a slovo sv. Pavla: „Attende lectioni“ (1 Tím, 4, 13).

Bible je vpravdě „liber sacerdotalis“ a s biblickými texty se setkává kněz denně, při mši sv., v kněžských hodinkách, při udělování svatých svátostí i při poučování věřících. Mše svatá... Čím lépe bude kněz znát Písmo sv., tím vroucněji bude sloužit mši svatou. Vždyť misál, tato obdivuhodná liturgická stavba, na které pracovala staletí, je z největší části stavbou biblickou. Krásně ukázal na spojení mše sv. s biblí a životem kněze Dr. Jan Hejčl v knížečce: Písmo svaté v životě knězově (Olomouc 1932). Když rozebral jednotlivé texty misálu, uzavírá svou studii slovy: „Tím vším učí církev kněze biblicky cítit, biblicky mluvit u oltáře samého. Možná říci, že církev biblí kněze na konsekraci a přijímání připravuje, myšlenky eucharistické vyslovuje a rozvíjí, že biblí učí ho děkovati. Čím dokonaleji se na mši sv. kněz připraví a čím dokonaleji za ni poděkuje, tím větší bude mít význam konsekrace a přijímání pro celý den, pro všecek jeho další život vnitřní i vnější. Příprava a díky budou tím dokonalejší, čím větší bude porozumění, promyšlení slov a úkonů, o kterých byla řeč. Porozumění a promyšlení bude tím důkladnější, hlubší, čím pečlivěji a bedlivěji kněz jmenované texty liturgické prostuduje a promedituje. Těch textů, narázek a reminiscencí biblických jest však veliké množství, lze jim porozumět dokonale v jejich souvislosti s celou biblí a proto již možná říci: Kněz, který chce dokonale sloužiti

¹¹⁾ Loc. cit., str. 18.

mši sv., nemůže než čísti a studovati celou bibli, jak Starý, tak i Nový Zákon... Studovati Písmo sv. znamená připravovati se náležitě na mši sv. a na důstojné díky za ni. Studium Písma sv. jest prostředek k cíli - a jaký význam má pro kněžův život konsekrace a svaté přijímání (cíl), takový význam má také studium Písma sv. (prostředek k tomu cíli). Bez něho nemůže býti kněz knězem dokonalým, duchovním, neboť by pak jmenované úkony více méně mechanicky konal a slova jako oslice Balaamova pronášel.¹²⁾

A co říci o breviři? Souvisí tak úzce se mší sv. Je částečně i přípravou na oběť eucharistickou, částečně díkyvzdáním a rozvedením mešních modliteb. Jsou to opět texty biblické, jež tvoří podstatnou část kněžských hodin. Čím více vnikneme do smyslu biblických textů breviře, tím méně bude tato naše každodenní modlitba odříkáváním a tím více modlitbou milou Bohu.

Kněz, který je sám prozářen světlem a duchem bible, bude toto světlo vyzařovat i na věřící. A má k tomu tolik příležitostí, hlavně v kázání. Písmo sv. a kázání musí být v nejužším styku, žádají toho vnitřní důvody, tkvící v samé povaze bible a duchovního řečnictví, žádá toho i doba. Kázání je strom, jemuž se daří pouze tehda, ssaje-li svými kořeny vláhu a život z Písma svatého. „Verbum Dei manet in aeternum“ (1, Petr 1, 25). Nebudou-li naše kázání biblická,

¹²⁾ Str. 23-24.

i kdyby byla sebeduchaplnější, duchovní život bude trpět úbytěmi. Bude se plnit Pláč Jeremiášův:

„Maličci žádají chleba,
není však, kdo by (ho) lámal jim.
Kteří žádali lahůdky,
hynou na ulicích“... (4, 4-5).

„Nechť tedy kněží, jimž je svěřena péče o věčnou spásu věřících, nejdříve sami v pečlivém studiu probádají Posvátné knihy a je si modlitbou a rozjímáním osvojí; potom však ať horlivě rozdělují nebeská bohatství božského slova v kázáních, homiliích a promluvách a utvrzují křesťanskou nauku slovy z Písma svatého a osvětlují vhodnými příklady z posvátných dějin, především z evangelia Krista Pána. Při vši této činnosti nechať se varují se svědomitou pečlivostí oněch akomodací, jež pocházejí jen z osobní libovůle a jsou zdaleka vzaty - tyto nejsou používáním, nýbrž zneužíváním slova Božího - spíše ať přednášejí všechno tak výmluvně, tak jasně a zřejmě, že věřící budou nejen povzbuzeni a nadchnuti k pravému způsobu života, nýbrž též naplněni hlubokou úctou pro Písmo sv.“ Budeme-li následovat tuto výzvu poslední biblické encykliky *Divino afflante Spiritu*, přispějeme k tomu, aby bible měla v našem národě i v budoucnu místo stejně čestné, jak tomu bylo v minulosti.

„Sint castae deliciae meae Scripturae tuae.“ Sv. Augustin. Conf. II, 2. Prof. ThDr Jan Merell

ŠUMEROVÉ, JEJICH JAZYK A VZTAHY K NÁRODU ŽIDOVSKÉMU

(Dokončení)

III. Vliv Šumerů na náboženství Izraelitů.

Nalezneme nějaké prvky ve zjeveném náboženství Starého Zákona, které bychom mohli vyvoditi z prostředí nejstarších obyvatel Babylonie, Šumerů? Toto by byla základní naše otázka. Nelze přirozeně připustiti tento vliv do samé podstaty zjeveného náboženství Izraelitů, vždyť je až příliš jasné, jak v každé době ústy svých vyvolených nesmlouvavě a rázně odmítali nebezpečné vztahy pohanských náboženských kultů. Jde nám tedy jediné o vztahy vnějšího rázu, o způsobu a úpravě různých obřadů. Šumerové však již dávno nebyli žijícím národem, když vznikaly první knihy Starého Zákona. Proto též nemohli mítí přímý vliv na Izraelity. Semitští obyvatelé Babylonie byli jistě v častém přímém vztahu i pokud běží o mnohé vnější formy zjeveného náboženství. Semitští národové Babylonie bezpečně přejali od Šumerů i náboženský kultus ve značné míře a vzdělanost. Z nápisů a vykopávek známe, kolik jmen bohů jsou šumerského původu, kolik mytů se váže přímo na tento nesemitský národ Babylonie. I v náboženském kultu semitských Babyloňanů nerozeznatelně splynuly prvky

vlastní s prvky přejatými od Šumerů, tím i v tomto prostředí zůstane často neřešitelná otázka, zda určitý vliv je přímo semitského nebo nesemitského původu Babylonie. Podrobnější pojednání nalézáme u E. Schrader - *Die Keilinschriften und das Alte Testament*, přepracováno H. Zimmern a H. Winckler, Berlin 1903; C. Bezold C. Frank - *Ninive und Babylon*, Bielefeld Leipzig, 1926. Není příliš mnoho jmen šumerského původu v Písmu sv. Většina z nich se váže na pohanský náboženský kult. Jen dva výrazy jasně šumerského původu nalézáme v prostředí izraelském, kde označují pojmy, úzce se vztahující k posvátné arše úmluvy a též i v původním jazyku označují pojmy ryze náboženského prostředí. *Kerúb* a *paróket*. Než ani zde nelze rozhodnouti, zda tyto posvátné pojmy u Izraelitů nebyly přejaty přímo od semitských Babyloňanů, kde se vyskytují totožné výrazy - *kuribu* a *parakku*. M. Kmoskó v časopisu *Biblische Zeitschrift* XI, 1913 spojuje jméno *kerúbim* s akkadským *kuribé*, jméno to se našlo v nápisu krále Asarhaddona u Assuru a označuje bytosti, střezící a zdobící vchody chrámů a královských domů. *Kurib* pak je šumerského vzniku *ku-rib* = jasný,

světly, krásný velikostí, postavou. *Pároket*, v akkadštině *parakku* se blíží šumer. *barag*, Frd. Delitzsch - Sum. Glossar. Mnozí o totožnosti těchto výrazů pochybují, ani H. Zimmern se o tomto původu nezmiňuje v díle - Akkadische Fremdwörter als Beweis für babylon. Kultureinfluss. Než přece tato podobnost je více než pravděpodobná, vizme šumerské slovo *barag*, holý výraz *bara* = bydlet, obydlí, místnost, akkad. *parakku* = Göttergemach, Heiligtum, A. Deimel - Šum. Akkad. Glossar. Znamé jméno Písma sv. *še'ól* též pravděpodobněji pochází od šum. *ki-gal*, v akkad. *kigallu* = orcus, podsvětí, Fläche, Grundfläche; šum. *ki-gal* = prostorné, velké místo... Deimel, ŠG. Hebr. *hékal* je bezpečně šum. původu *é-gal* = velký příbytek, dům; v akkad. *ékallu* = *ékallum* = Palast, Templ - Frd. Delitzsch, ŠG. Též hebr. *'árón* je blízké akkad. *aránu*, *erénu*, kde patrný šum. základ *uru* = střežiti, hlídati, téhož kmene i *urunu* = *ur-nakku* = chrámová věž.

Hebr. *'aggán* = *labrum* jistě souvisí s akkad. *aganu* = pánev, kotlina; protože u tohoto slova nenalzáme semit. základní kmen, zdá se, že původ slova je též šum., snad *a-gan*; první část je jasné slovo *a* = voda, druhá část *gan*? = je dosud neznámého významu, je možné, že *gan* významem pole, Feldmass, mohlo mít ještě nějaký blízký místní výraz, takže spojení slova *a-gan* = by mohlo znamenati - místo vody, pro vodu...

V knize Esther - 9,31 - čteme: *lqajjém eth-jmé happurim*... odtud název židov. svátků Purim. V akkad. téhož základu slovo *búru-púru* = nádoba - vas, patera. Šumer. původní tvar je *bur* = kamenná nádoba, džbán, též otvor, prohlubenina... Deimel ŠG.

Pokládám za užitečné, seznámiti čtenáře v tomto článku s překvapující teorií H. Radau, obšírně vysvětlené v knize - The creation - story of Genesis 1. - Zde spisovatel snaží se dokázati totožnost představy o Bohu v Izraeli a o bozích u Šumerů. V knize Ex. 6, 2 čteme jméno - *b'él šaddáj*... Jméno to pak odvozeno od hebr. kmene *šadat* = byl pevný... nebo od *šádáh* = byl vysoký, akkad. *šadú* = hora. Podle jeho mínění termín tento označuje Hospodina jako Boha

dvojího pevného základu - nebe a země. Tímto výkladem ztotožňujeme jméno Hospodinovo se šumerským bohem *En-lil*, nazvaným též *lugal-kur-kur* = král dvou míst, dvou hor. Patriarchové národa židovského nazývali též Hospodina - Bohem nebe a země, což je totožné s *En-lil*, který také byl ozdoben výrazem *lugal-an-ki* = rex caeli et terrae. Dokonce i výsostné jméno Boží Jahve je podle Radau zcela shodné s bohem *En-lil*, neboť *ma'lak jahweh* = angelus, legatus, vicarius Jahve blíží se šumerskému *Ningirsu*, který je také jakýmsi heroem boha *En-lil*. Neznáme dosud šumerské pojmenování tohoto heroa Ningirsu. Ve - Snu krále Gudea - Ningirsu by odpovídal Rammán, bohu hromu a blesku - text Vorderasiatische Bibliothek I, 1. Vlastnosti *mal'ak jahwe* jsou blízké Ningirsu a Rammán. V Ex. 19, 16-18 čteme - et ecce coeperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura... Totus autem mons Sinai fumabat, eo quod descendisset Dominus super eum... I v žalmu 18, 8-16, (podle textu hebr.) sestoupení Hospodinovo na zemi je provázeno blesky a ořesy zemského povrchu. Závěr celé této teorie je naprosto shoda Jahve se šumerským bohem *En-lil*, poněvadž i *mal'ak jahwe* je naprosto totožný se šum. Ningirsu a Rammán.

S. Landersdorfer - Die sumerische Frage und die Bibel - oprávněně odsuzuje až příliš odvážnou teorii H. Radau. Podrobné výklady šum. boha *En-lil* a i vysvětlení - Snu krále Gudea - nejsou naprosto bezpečné a jisté.

Rovněž vztahy Ningirsu k Bohu *En-lil* jsou velmi neurčité. Zdá se, že *En-lil* je synem boha měsíce *En-zu*. *En-lil* se pak nazýval i *Sin* a byl uctíván především v městě Ur. Ningirsu je zcela pravděpodobně bratrem boha *En-zu*. Abraham, který kdysi obýval šumerské město Ur, zajisté poznal též tyto šumerské bohy; ale jedině s tohoto hlediska bezpečně dokázati i původní kultovou náplň u praotců židovského národa zcela shodnou, ba přímo odvozenou od Šumerů, je naprosto chybné a odporující si s podstatou nadpřirozeného poslání Izraele a zároveň s mnohými jasnými důkazy prvních knih Starého Zákona.

Prof. ThDr Fr. Kotalík

DIDAKTICKÉ ZÁSADY S OHLEDEM NA VYUČOVÁNÍ NÁBOŽENSTVÍ

Základní požadavky katechese.

Vyučování a celý didaktický proces se řídí určitými pravidly, jimž říkáme *didaktické zásady*. Jsou to jakési zákony didaktiky, praví O. Pavlík, ukazující základní směr a cestu vyučování, opírající se o základní stránky noetiky a psychologie poznávacího procesu. Ovšem nedosahují, jak z povahy výchovy plyne, nikdy všeobecné platnosti zákona, i když mají často značně všeobecnou povahu, ale pro praktického vychovatele jsou závazná. Tato elementární, základní pravidla je nutno zachovávat při každém vyučování, při každé učební

metodě i při každé vyučovací formě, jsou tedy stejně závazná i ve vyučování náboženském. Didaktické zásady stručně shrnují výchovatské zkušenosti celých dob. Mnohaletá pedagogická zkušenost není jen náhodným postřehem, nýbrž výslednicí výchovatské moudrosti celých generací a odrazem skutečných životních procesů. Vyučovací zásady najdeme již u starých pedagogických theoretiků, na př. *Quintiliana*, sv. *Augustina*, ve scholastice. *Komenský*, tvůrce první dosud nepřekonané soustavy didaktické, věnuje didaktickým zásadám celé tři kapitoly své Didaktiky (kap.

XVI.-XVIII.), které v podstatě neztratily dodnes svou aktuálnost a význam. Novější didaktika má velmi rozmanité sestavy vyučovacích zásad. Někteří pedagogičtí theoretikové jich uvádějí více, jiní méně, ano jsou i takoví, kteří vycházejíce při školní práci jenom z výtěžků experimentálního zkoumání, neoprávněně popírají správnost didaktických zásad (na př. u nás D. Kádner). G. A. Lindner sestavil ve svém Všeobecném vychovatelství devět zásad: Vyučuj přirozeně, psychologicky, názorně, přístupně, výchovně, poutavě se zřetelem k samočinnosti žákově, důkladně a prakticky. Paulsen uznává všeho všudy jen dvě základní pravidla didaktická: Vyučování budiž srozumitelné a zajímavé. Všimneme-li si nových proudů didaktických, i tu shledáváme bohatou rozmanitost v počtu didaktických zásad. Prof. J. A. Kairov uvádí zásadu názornosti, uvědomělosti a aktivnosti, spolehlivosti při osvojení vědomostí žáků, zásadu soustavnosti a postupnosti ve vyučování, zásadu dostupnosti a přiměřenosti vyučování. V Ideologii nové didaktiky rozbírá V. Příhoda těchto šest principů: přirozená situace - přirozená reakce; vyučovací dynamismus; vnitřní motivace vyučování; globalisace vyučování; individualisace vyučování a organické vyučování. Ve své Obecné metodice redukuje J. V. Klíma těchto šest principů Příhodových na tři: Vyučování přirozené, dynamické a organické. V Pavlíkové velmi instruktivní Didaktice, která vůbec vyniká jasným podáním, najdeme těchto šest didaktických zásad: zásadu aktivnosti, názornosti, soustavnosti, přístupnosti, trvalosti a výchovnosti vyučování.

Shrneme-li osvědčené zásady starší a hlavní zásady moderních didaktiků a odkážeme-li některé z didaktických zásad do metod vlastních, pokládáme za důležité vyzdvihnout a zhodnotit pro náboženské vyučování tyto zásady:

1. zásadu názornosti vyučování,
2. zásadu aktivnosti vyučování,
3. zásadu trvalosti vyučování,
4. zásadu výchovnosti vyučování.

Zásada názornosti platí odedávna jako základní didaktická zásada. Názor je slovo odvozené od slovesa nazírat. V didaktice názornost je širší proces než jen zrakové vnímání, je to vnímání skutečného světa žáky prostřednictvím všech smyslů. Význam názornosti již dávno vystihlo scholastické axioma: Nihil est in intellectu, quod non ante fuerit in sensu - nic není v rozumu, co nebylo dříve ve smyslech. Udivuje, že axioma názornosti, tento „pedagogický imperativ“, poznáno bylo dosti pozdě, neboť vědomě a soustavně princip názornosti uplatňuje teprve realismus, a to zásluhou Komenského. Počátek poznání, psal Komenský, musí vždy vycházet ze smyslů, proto ani učení by nemělo začínat slovním výkladem o věcech, ale předmětným pozorováním věcí (Velká didaktika, kap. XV.). Smyslová data, vjemy, jsou materiálem, kterého se zmocňuje žák a který proniká myšlením a obje-

ním vztahů. Od smyslového názoru, který získáváme smysly, musí vycházeti všechno vyučování. Zcela ve smyslu sensualistického názoru radí Komenský: Omnia usurpanda sensibus, quotquot possunt - všechno budiž pojímáno smysly kolika jen možno. Plného uznání zásadě názornosti vydobyli Pestalozzi, Froebel, Herbart a Ušinskij. Dětská přirozenost zřetelně vyžaduje názornosti. Názorné vyučování definuje Ušinskij jako takové vyučování, které není budováno na abstraktních představách a slovech, nýbrž na konkrétních obrazech, přímo dítětem vnímaných. Scholastická zásada omnis cognitio incipit a sensu potvrzuje, že přímá smyslová zkušenost, názor stojí na začátku poznávacího procesu. Počátkem každého učení je názorné pozorování, cílem jasný pojem. Žáci si jasně a trvale zapamatují to učivo, které pochopili názorně. Zvláště velký význam má názornost vyučování na nižším stupni, kdy děti mají ještě velmi málo představ. Ve vyšších třídách, kde žáci mají už značně vyvinutou schopnost abstraktně myslet, nutnost obracet se k přímému pozorování předmětů je již menší, ale ani tam, praví Kairov, nepřestává nutnost názornosti ve vyučování. Podstatný rozdíl je v tom, že se zde učitel může častěji odvolat na obrazy, které žáci už znají ze své dřívější zkušenosti.

Eidika v oboru smyslového vnímání rozeznává dvojí typ lidí: 1. *typ smyslový - sensuální*, u něhož eidický činitel, to jest zrak jako nejvýznamnější lidský smysl, který má význam i pro utváření celé osobnosti člověka, se projevuje pozorováním; 2. *typ kontemplativní*, v němž se smysl eidický, t. j. zrak a zrakové vnímání uplatňuje slaběji, zato však se objevuje zvýšená hloubavost a citovost. Podle Markalouse jsou žáci většinou typu sensuálního, proto je nutno upravit vyučování tak, aby podporovalo názornost.

V praxi rozlišujeme názor přímý (smyslový, vnější), nepřímý (niterný, duševní) a vnitřní pochopení věcí.

Při názorném vyučování náboženském přímým děti nazírají přímo na skutečný předmět. Nemůžeme-li podat názornou představu samého předmětu, použijeme jeho modelu, obrazu, náčrtu. Předmět i obraz musí býti dostatečně velký, blízký, nepřeplněný a musí býti k jeho nazírání poskytnuta dostatečná doba. Účinná je též projekce barevných obrázků. Doporučuje se též zavést děti na př. do kostela, tam jim ukážeme liturgické nádoby a roucha, seznámíme je se zařízením chrámu, oltářem, svatostánkem a pod., navštívíme též jiná posvátná místa, jako hřbitov, kapli. Tím také uplatníme zřetel k bližší a širší domovině. Děti jsou takřka vkořeněny celou svou bytostí do rodné půdy svého domova, mají živý zájem pro všechno, co se týká domoviny.

Děti vynikají zvláštní vlohou vybavovati představy tak, že mají názornost přímého vidění. Tento psychologický jev se jmenuje *eidetika*. Jaensch a Kroh výzkumy zjistili, že 65 dětí ze sta má eidetickou vloh, kdežto z dospělých sotva 7 %.

Pokračování příště
Prof. ThDr. Jos. Hronek

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

SVATÍ MLUVÍ...

BOŽÍ MÍR

III.

Byla jsi útočištěm Metodějových žáků. Přijímala jsi je z vyšších pomutek, jak svědčí svědectví, že jsi v nich ctíla samého Krista Pána. Vzpomeň si, jak jsme k Tobě na Tetín putovali o svátku Tvého přenesení s hloučkem kleriků, abychom u Tebe započali jejich přípravu na kněžské svěcení. Šli jsme Tě pozvat na jejich primice, které byly slaveny právě o půlnoci vánoční jako doznění Milostivého léta. Při mši svaté, kterou jsme na Tetíně zpívali, byli jsme jisti, že se na nás díváš s kamenné emporý, o níž se archeologové domnívají, že jsi na ni vstupovala v lidském těle.

Očima rozzářenýma věčností se díváš na nové oltářní betlemy, záso-bárny andělského Chleba. Zdali se neopakuje o novém služebníkovi oltáře, že v den jeho svěcení a primice nastala „plnost času“, po které toužily celé generace jeho předků a nesčetní lidé dobré vůle? Z poznání, že vůbec není náhodou, když je někdo povolán k nejvyšší důstojnosti ve vykoupeném lidstvu, plynula Tvoje oddanost ke kněžství.

Když jsi se dívala s tetínské emporý na malého Václava, jak ministruje, viděla jsi, že nehmotné ruce ulétají kolem jeho hlavy svatozář. Všechno krásné a zbožné, co vyzařovalo z duše Václavova děda, otce a strýce, všech tří předčasně zesnulých, se slévalo do duše vyvoleného, jenž měl býti věčným dědicem své země. Babičko Ludmilo, vypravuj kněžím posvěceným na věky o tajemné genesi jejich příchodu k oltáři, o zřídlech jejich duchového rodu. Ať nezpronevěří hodnoty, které se do nich slévají modlitbami a obětmi jejich předků a tisíců neznámých, jichž advent jest ukončen jejich primičním Gloria.

Jako dar na cestu k oltářům dej jim svůj chápavý pohled, k němuž jsi dospěla v závěru svého putování na Tetíně. Či ruce tam upletly svatozář kolem Tvé hlavy? Ruce, kterým

Chci mluvit o míru - a musím myslet na bojovníky života, když slova pokoje a míru vyřknu.

Na bojovníky života musím myslet, kteří drží železné lopaty v rukou... kteří se lopotí v temných šachtách podzemních... kteří stojí u strojů továren... kteří v potu tváře své orají tvrdou půdu... kteří ukazují lidstvu svaté cesty k světlu.

Na nemocné a neduživé musím myslet, kteří leží v slzavém údolí útulku utrpení a stále zpívají své Ave, mors imperator svými bolestí oněmělými rty... kdo jim bude asi moci dáti sílu, aby s hlubokým klidem se ubírali nejobtížnější cestou smrtelníků? - Na lidi bolesti shrbené musím myslet, kterým utrpení drásá duši... kdo je potěší ve všech těch bojích v dlouhých smutných nocích jejich duší? Ach, na všechny bojovníky života musím myslet, chci-li mluvit o míru! -

A přece - žije mír i uprostřed tohoto bojem naplněného života! Byly jednou blažené časy. Tenkrát jste seděli jako děti kolem své matky v útulném pohádkovém koutečku své jizbičky. Víte to ještě? Jak ohýnek vesele praskal v kamnech a jak zimní meluzína jemnou, tichou hudbu k tomu hrála, brzo jásavým a brzy zas bědujícím hlasem? Víte ještě, jak to tenkrát hrálo ve vaší duši, jak ta vaše dětská srdíčka plesala a zpívala? A v těch vašich duších se ozval hlas, jako by to byl hlas anděla s nebe se sněhobílou lílil v ruce... a hlas ten zpíval:

„Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou...“ A vám bylo, jako by ten anděl kráčel rozsáhlou zahradou plnou bělounkých květín... a jako by se houpala tato zahrada v zářícím zlatém světle slunečním, jako by vzduchem proudila tajemná sladkost. Víte ještě, jak jste tenkrát tak zbožně ráno sepjali své ruce se slovy: „Bůh budiž ochráncem mým po celý tento den!“ A jak jste si večer opět směli myslet: „Teď usnu a budu spát pod ochranou Nejvyššího!“ - „Teď rozprostře nade mnou Panna Maria svůj plášť z tajemného hedvábí.“

Aužak slyším, že mne nazýváte blouznivcem, který zbytečně a marně se snaží daleké, daleké štěstí dávno utopených ostrůvků vyčarovat ze solného moře, do kterého zapadly...

Ó ano - já dobře znám toto moře! Toto moře jsou samé slzy z rozpálených očí! A vy myslíte, že tímto mořem musíme i my plouti se svou životní lodičkou? A vy miníte, že by poslední zářící úskali těchto zapadlých ostrůvků štěstí z našeho mládí vám mohla býti nebezpečnými skalami, na kterých ztroskotáme, budeme-li přespříliš k nadpřirozenému kmitání, které hraje kolem posledních vyčítavajících hrotů zapadlého, ztraceného ráje dětství a jeho blaženého pokoje a míru?

Ano, tímto mořem musíme plouti na své lodičce života! A já myslím, že vyzařuje z tohoto ráje dětského pokoje a míru zářící stopa, která se táhne dalekým mořem života lidského a která nám udává zároveň pravý směr ke břehu věčného štěstí. Netoužíme všichni po tomto břehu věčného štěstí?

Aužak vždy byli a jsou lidé, kteří vás poučí zcela jinak. Když jste byli ještě dětmi, děti ve věku, kdy se chodí k prvnímu svatému přijímání, říkali vám: „Blahoslavení chudí!“ Pak ale přišli jiní a ti vám řekli: „Blahoslavení bohatí! Ti si mohou koupiti cokoli chtějí a nemusí si nic odřít, po čem touží! Mohou se klidně dívatí budoucnosti vstříc, poněvadž jsou svou vlastní prozřetelností! Mohou svou hlavu nosit pyšně a volně, poněvadž se nemusí nikomu klanět! Jsou pány tohoto světa - blahoslavení bohatí!“ A dále vám kdysi říkali: „Blahoslavení tiší!“ Ale pak jste slyšeli hlásat ve světě jiné evangelium: „Blahoslavení tvrdého srdce. Blahoslavení oni lidé, kteří dovedou jednat bezohledně a tvrdě! Kteří nevidí v tváři každého člověka obraz Boží. Kteří dovedou utlačovat a zotročovat a vykořisťovat, aniž by se ve svém nitru zhrozili a zalekli sama sebe! Kteří dovedou přeměnit lidskou krev v lesknoucí zlato.“

Říkali vám: „Blahoslavení plačící.“ Pak ale zpívali naslouchajícím lidstvu jinou, novou píseň: Blahoslavení, kteří se smějí! Blahoslavení lidé, v jejichž srdcích nezmírá smích a na jejichž rtech nedoznívá jásos! Kteří vypíjí všechny poháry rozkoše až na dno a kteří trhají všechno ovoce hříchu! Kteří dovedou využít života k lehkému tanci a jeho bouří jako příležitosti k radostnému utkání. -

Říkali vám: „Blahoslavení, kteří lačnější a žízni po spravedlnosti!“ Pak vám ale říkali: „Blahoslavení sytí! Spokojení, vždy hotoví, které již žádná snaha nevytrhne z jejich lenivého klidu! Které netrýzní již žádná nouze svědomí! Které nevyplaší z jejich lenivého klidu žádný výkřik nouze z cizích rtů. Kteří nevidí žádnou cestu před sebou,

která vede k výšinám, nýbrž jen tučné, zelené pastviny, na kterých se pohodlně odpočívá v takovém lenivém klidu!

Říkali vám: „Blahoslavení milosrdní.“ Ale pak vám říkali, že to není pravda! A blahoslavili lidi, kteří jdou se sevřenými rukama a se zavřeným srdcem životem! A blahoslavili ty, kteří opovrhovali malými a nuznými. A nazývají toho, který se vysmívá vši měkkosti a dobrotivosti a mírnosti a šlechetnosti v lidské duši nadčlověkem!

Říkali vám: „Blahoslavení čistého srdce!“ A pak vyvyšovali omamující chválou všechny ty, kdo žijí mimo dobro a zlo, všechny ty, kteří se již netáží, zdali je jejich jednání čisté či nečisté, spravedlivé či nespravedlivé! Kterí si nedají rozkazovat žádným příkázáním a kteří neznají žádné hranice zla.

Říkali vám: „Blahoslavení pokojní“ - mírumilovní! - A pak plivali na ruku, která chce pracovat a budovat v míru a pokoji, a velebili ruku, která svírá smrtící dlaň a rozněcuje války.

V osmeru blahoslavenství hlásal kdysi Pán světa mír. Osmero bláhovství tříští a rozpolcuje svět: boháčů tohoto světa nemají ze svého bohatství žádnou radost, ztrácejí možnost užívat, jakmile ho nabyli. Všichni, kdož jsou tvrdého srdce, zpívají ve svém nitru veškeru ušlechtilou lidskost v karikaturu. Ti, kteří se věčně smějí, ztrácejí smysl pro velkou, svatou vážnost života, a nemají schopnosti pro bolest prolít mírné slzy, snad ještě jen schopnost k duchaprázdnému úšklebku. Ti, kteří jsou stále nasyceni, zmirají vnitřně hladem a nechají ve svém nitru největší hodnoty pomalu hynouti. - Ti, kteří mají zavřená srdce, uzavírají si srdce lidí a srdce Boží vlastní rukou. Upadají v podčlověka právě tehdy, kdy se domnívali, že se vyšinuli v nadčlověka. Ti, kteří stojí mimo dobro a zlo, odsuzují svou duši a vyhánějí ji ze země mravních hodnot a nejčistších lidských ideálů. Ti, kdož jsou nesmiřitelnými a nenávidějícími, přetínají již zde na zemi pouto, které jednou bude na onom světě pojiti všechny lidi, pouto všeobjímající lásky bratrské. -

Po této zemi kráčí podivuhodný zástup lidí. V tomto podivuhodném zástupu putují chudí duchem, jejichž ruce jsou prázdné, nemající pozemského bohatství, které však jsou naplněny poklady věčnosti. V tomto podivuhodném zástupu putují lidé tichého srdce, kteří považují za větší statek, když přemohou sama sebe, nežli by se dali přemoci hříchem. V tomto zástupu kráčí zarmoucení lidé, kteří poznali, že se slzy v očích, prolévané v utrpení s odevzdaností snášením, mění v perly koruny nebeské. V tomto zástupu jdou ti, kteří lačnější a žíznější po spravedlnosti a kteří bývají nasyceni skrytým pokrmem, jehož název je: plniti vůli Otce nebeského. V tomto zástupu putují milosrdní, za kterými jdou zástupy děkujících duší. V tomto zástupu putují lidé čistého srdce, z jejichž očí a z jejichž tváří září světlo věčnosti, které neviditelně svítí již v jejich duších a které je předtuchou toho, co krásného na věčnosti budou viděti. V tomto zástupu vykračují lidé pokojní a mírumilovní, kteří mají srdce z ryzího zlata a ruce, které dovedou pracovat a budovat štěstí. V tomto zástupu putují, kteří protivensktví trpí pro spravedlnost a hlásají, že existují síly, které jsou silnější nežli moc atomové bomby.

A všichni, kteří putují v tomto zástupu - mají ve svém nitru pokoj a mír.

P. Karel Sahan CSSR

jsi jenom dobře činila, splatily nevďekem, surovostí, zardousily Tě provázem. Ty jsi pochopila, čím jsi hnětena k dokonalé podobě s Ježíšem Kristem. Ať s Tebou pochopí oltářní následovníci božského Beránka, že by byl jejich vnitřní život bezkrevný, jejich kněžství nedužlivé, kdyby byli udiveni trpkostí své další cesty, kdyby nechápali tvou tetínskou zkušenost: kterak lze dojít k slávě...

P. Jan Lebeda

BŘEZEN

Karel Toman

Na naší studně ráno hvízdal kos.

Jde jaro, jde jaro.

A když jsem okno na sad otvíral,
 šeptaly pukající pupeny:

jde jaro, jde jaro.

Bez chvěje se a hrušně čekají.

Jde jaro, jde jaro.

Zas novým třpytem rozkvétá ti vlas
 a nových kovů napil se tvůj smích.
 Jde jaro, jde jaro.

Bože můj,

obnoviteli, obroditeli,

na srdce v sněhu pamatuj.

ČESKÁ KATOLICKÁ CHARITA PŘED NOVÝMI ÚKOLY

Ve čtvrtek 22. února 1951 konala se v Grégrově sále Obecního domu hl. města Prahy ustavující schůze ústředního výboru České katolické Charity, který byl vytvořen po zrušení národní správy. Po zahájení modlitbou podal ředitel Charity P. Jan Mára podrobnou zprávu o dosavadní činnosti a zdůraznil, že Charita bude i nadále s pomocí Boží plnit své poslání pro blaho vlasti a národa. Řekl mimo jiné:

Národní správa, která byla v Ústředí Charity zavedena po únorových událostech v roce 1948, plnila svůj úkol čestně a poctivě jak vůči státu, tak vůči Církvi.

Úkolem národní správy bylo dbáti, aby Katolická Charita, její ústřední aparát i vlastní výkon charitní péče, sloužily svému poslání, t. j. uskutečňování křesťanského přikázání lásky k bližnímu. Bylo nutno v zájmu pracujícího lidu, který se slavným únorovým vítězstvím

chopil moci v tomto státě, ale i v zájmu katolické Církve, zabrániti, aby Katolické Charity, jejího organizačního aparátu i peněžních prostředků nebylo zneužito reakčními živly, které pod rouškou náboženství a Církve chtěly vésti boj proti lidově demokratickému zřízení a usilovati o návrat k starým kapitalistickým poměrům.

Tento úkol národní správa čestně splnila a dnes můžeme s uspokojením konstatovati, že záměry reakce, zneužití Charity a její práce proti státu a socialistickému budování, byly zmařeny. Naopak práce České katolické Charity přičiněním národní správy znamenala velký příspěvek k budovatelskému úsilí na úseku sociální péče.

A to byl další důležitý úkol národní správy, která pečovala o to, aby činnost Katolické Charity nebyla prováděna izolovaně od ostatní veřejné sociální a zdravotní péče, nýbrž aby byla v plném souladu s touto ve-

řejnou péči, a aby se rozvíjela v duchu směrnic našeho sociálního zákonodárství.

Také tento úkol vůči státu byl uspokojivě splněn na všech důležitých úsecích charitní péče, t. j. v ústavnictví, na úseku ošetrovatelské a zdravotní péče v rodinách, v podpůrné činnosti a v doplňkově sociálně zdravotní péči.

Odpovědným úkolem národní správy vůči Církvi svaté bylo zachovati posvátné dědictví zásad, na nichž byla Charita zbudována v minulosti, a které ani v budoucnosti nesmí opustiti. Je to především vědomí, že Charita tvoří součást života Církve, a že je praktickým naplněním vznešeného příkazu Kristova: „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“ Je to dále přesvědčení, že služba lásky, věnovaná nemocným a trpícím bližním, je službou samému Kristu, který řekl: „Cokoli jste učinili jednomu z těchto nejmenších bratří mých, mně jste učinili.“ Je to konečně povinnost při charitní práci spojovati skutky tělesného milosrdenství s milosrdenstvím duchovním, neboť jako katoličtí křesťané nesmíme zapomínati, že trpící bližní potřebují pomoc nejen pro tělo, nýbrž také pro duši. Charitní práce vyžaduje nesmírnou obětavost a mimořádný idealismus u těch, kdož tuto práci vykonávají. Křesťanskou trpělivost a duchovní sílu pro hrdinské skutky lásky mohou charitní pracovníci čerpati jen z nadpřirozených zdrojů modlitby a sv. přijímání. Také v tomto směru cítila národní správa svoji odpovědnost a proto vždy zdůrazňovala vůči těm, kteří charitní práci takto nechápali, že orthodoxní katolicita Charity musí býti zachována a respektována.

Pak byl všemi přítomnými schválen ústřední výbor České katolické Charity, jejímž předsedou se stal ministr Dr. J. Plojhar, prvním místopředsedou P. A. Stehlík z Prahy a druhým místopředsedou poslanec Jan Niederle z Brna. Mezi dalšími 28 členy ústředního výboru Charity je také úderník Škodových závodů J. Lejčka, ostravský horník A. Šalamoun a předsedkyně JZD A. Valouchová. Zvoleno bylo rovněž sedmičlenné předsednictvo a v nejbližší době budou v každé diecési ustaveny patnáctičlenné diecéšní výbory katolické Charity, kde budou mít polovinu zástupců kněží a polovinu laikové. Předseda ministr Dr. J. Plojhar naznačil další činnost Charity a nakonec shrnul požadavky, které jsou kladeny na členy i administrativní aparát do tří bodů:

1. Politicky naprosto jasná linie ve smyslu spolupráce s lidem a lidově demokratickým zřízením. Chtěl bych zdůrazniti osobní odpovědnost členů správních sborů, aby dbali o nezávadnost, a aby zde přísnost a včasný zákrok ustoupil falešnému milosrdenství.

2. Zdůraznit, že jsme katolickou Charitou. Každý člen musí býti příslušníkem církve katolické a musí si býti vědom, že veškerá práce musí býti výrazem skutečnosti, že jsme institucí katolickou.

3. Prosím všechny členy, aby si byli vědomi své odpovědnosti, aby své členství nepojímali jako zbožnou, ale

bezvýznamnou funkci, nýbrž aby si byli vědomi, že jsou správním sborem podniku, který do roka má několika-milionový obrát. Spravují veřejnou instituci, která musí býti po každé stránce vzorná.

Jsem přesvědčen, že s pomocí Boží Katolická Charita splní své poslání pro vlast a národ.

Náměstek ministra pověřeného řízením Státního úřadu pro věci církevní ing. Plíhal pozdravil shromáždění a řekl:

Jménem pana náměstka předsedy vlády Zdeňka Fierlingra pozdravuji toto vaše slavnostní zasedání. Pan náměstek velmi lituje, že se nemůže zúčastnit zasedání a vyslal mne s tím, abych mu podal podrobný referát. Činím tak velmi rád proto, poněvadž vcházíme do nové etapy Katolické Charity. Jak již se zmínil ústřední ředitel P. Mára i pan ministr Plojhar, nacházelo se dříve v Katolické Charitě mnoho osob, které tam nepatřily a musela se státi náprava. Bylo velmi vítáno, že v čelo národní správy byl postaven P. Jan Mára. Zřízení ústředního výboru je známkou konsolidace poměrů v katolické Církvi a je známkou, že přecházíme do normálních kolejí, jak si všichni přejeme. Dnešní den je toho opět dalším důkazem. V brzké budoucnosti bude odstraněna také národní správa v Chrámovém družstvu v Pelhřimově a vedení družstva předáno do rukou vlasteneckých kněží.

Záslužná práce, kterou si na sebe vzala Charita, je zabezpečení klidného stáří přestárlým kněžím, řeholníkům a farským hospodynám. Poněvadž dosavadní místo, Opočno, je dosti malé, bude dán k dispozici adaptovaný velehradský klášter, aby se tam přestárlí kněží mohli co nejdříve nastěhovati - snad již během měsíce března. Naši snahou bude, aby staří páni měli co možná nejvíce pohodlí.

Pokud se týče Chrámového družstva, bude toto jediným výrobcem a dodavatelem bohoslužebných výrobků v republice.

Ke konci mi dovoluji, než abych vás ujistil, že stát plně oceňuje velké sociální úkoly Charity a bude i nadále plně finančně ji v jejích snahách podporovati, a také v rámci hospodářského plánování vybavovati a dbáti na úměrné investiční náklady zařazením přiměřené částky do rozpočtu SÚC. Pan ústřední ředitel bude míti kdykoliv možnost přijíti na SÚC, a my mu rádi v jeho těžkostech pomůžeme.

Přeji České katolické Charitě mnoho úspěchů v další práci s ujištěním upřímné podpory se strany SÚC.

Pozdrav slovenské katolické Charity přinesl její předseda a poverenik prof. Lukačovič a p. ing. Pujman vzpomněl ve svém proslovu na cenné dílo účinné lásky k bližnímu, když řekl:

Svatý Matouš vypisuje skutky křesťanského milosrdenství, jak je má konati jednotlivec. Každý věřící, byť nebyl ani knězem, řádovým či světským. První cír-

kev starala se o nebohé v každé osadě a biskupové sytili je z jmění společného.

Ale náboženství má určovat působení věřícího v budoucnosti; toho vždycky dbalo milosrdí křesťanské, v té míře dokonce, že ve změněných hospodářských podmínkách si správně našlo nové způsoby své činnosti nám k poučení.

V raném středním věku, kdy se rozmáhala města, s občanstvem už samostatným, svéprávným a na vrchnosti nezávislým, ustavovaly se nejen dobrodružné řády, ale přímo bratrstva a společenstva světská; zprvu jenom pohřební, pak všestrannější, se zájmem o živé - nejenom o nebožtíky. Pečovala o nemocné, o neduživé, což připadá dnes - v míře zdokonalenější - zdravotnickým úřadům. Zřizovala z darů, z jistin, odkazů i svépomocných sbírek chorobince, nalezince pro sirotky a odložené děti, domy slepců, chorých na mysl i malomocných, útočiště pro kající ženy, které se odřekly neřestného života, jak svědčí příklad Miličův. Budovala pro poutníky pohostinné útulky a pro pocestné jídelny a noclehárny, cizím slovem: hospice a hospitály. Dbala o zestárlé zajištěním starobním a nemocenským, zatím však jen náhodně. Starala se o žalářované, kterým vězňové neposkytovali potravu a vysvobozovala za výkupné zajatce.

Nemine dne v našem státě, aby se nesešly čtyři dobrovolných pracovníků, kteří provádějí pro obecné dobro užitečná díla, na př. trat mládeže. Takováto sdružení už působila, třeba roztroušeně, v raném středním věku. Koncem 13. stol. mnich františkánský kázal po Čechách a mezi skutky křesťanského milosrdí vpočítával „stavbu mostů, lávek, silnic...“

Družin, které z lásky k bližním zřizovaly mosty dřevěné i zděné, nebo cesty po neschůdném kraji, v bažinách

a horských srážech, vzniklo tehdy po Evropě bezpočtu. A jako v celém díle křesťanského milosrdí - laikové v nich měli převahu a vedení. Za podpory nejvyššího duchovenstva, za souhlasu papežova, vysluhovali si touto prací, lidem prospěšnou a bohu libou, odpustky. I vznikly jejich pospolitým přičiněním hráze, sjízdné cesty, přístavy, zdi nábrežní a majáky. Také s této stránky uvažte vznik mostu Karlova i roudnického, sklenutého Janem z Dražic, pražským biskupem.

Milosrdí nabývalo tehdy nejúplnějšího smyslu; totiž pracovat pro obecné blaho, hospodařit k dobru všech. Toto provádějí dnešní moudří státníci ne namátkou a nejen v hradbách uzavřených obcí, ale ve velkém a plánovitě.

Česká katolická Charita dnes, v době práce odborové článkované, zaměřuje působení ke způsobům, zase už pozměněným, podle nebývalých hospodářských podmínek. Ale dějiny ji učí, že se může plným právem zúčastňovat všeho podnikání nekořistného a nesobeckého.

Nejen svěťští věřící, i řády měly podíl v neustálém díle křesťanského milosrdí. Na příklad řád křižovníků s červenou hvězdou, jak vznikl při klášteře františkánském v Praze, založeném od blahoslavené Anežky Přemyslovny. Sedm set let bude tomu napřesrok, co papež udělil mu zvláštní odznak. A než dojde k výročí, ať členu toho řádu, hlavě české Charity, se zdaří všechny dobré, bohu libé plány, o něž usiluje se svou družinou.

Ustavující schůze ústředního výboru České katolické Charity se zúčastnil J. E. njdp. biskup Dr A. Eltschkner, generální vikář litoměřický, královéhradecký a brněnský a zástupci duchovenstva a laických charitativních pracovníků z celé republiky.

SLAVNOSTNÍ INSTALACE NOVÝCH ČTYŘ KANOVNÍKŮ METROPOLITNÍ KAPITULY PRAŽSKÉ

V předvečer dne, kdy český katolický lid vzpomíná přenesení ostatků sv. Václava, patrona české země, ze Staré Boleslavi do chrámu sv. Víta v Praze, konala se ve svatovítském dómu slavnostní instalace nových čtyř kanovníků metropolitní kapituly pražské. Instalaci ThDr Josefa Kubíka, faráře z Nového Strašecí, P. Antonína Stehlíka, faráře u sv. Antonína v Praze VII, prof. P. Osvalda Nováka, duchovního správce u sv. Josefa v Praze II, a ThDr Františka Kotalíka, profesora Cyrilometodějské římskokatolické bohoslovecké fakulty v Praze a administrátora v Cítově, provedl z pověření ordináře svěťící biskup Dr Antonín Eltschkner.

Za hlaholu zvonů vyšel v sobotu 3. března v 9.45 hod. z arcibiskupského paláce průvod duchovenstva a odebral se Matyášovou branou pražského hradu do chrámu sv. Víta, kde promluvil jeden z nově ustanovených kanovníků P. Antonín Stehlík. „Naše přední česká svatyně, velechrám sv. Víta,“ řekl, „stává se

dnes svědkem krásné a významné slavnosti. Vždy věrná metropolitní kapitula pražská přijme dnes do svého středu nové čtyři členy, kteří po řádném církevním schválení a se státním souhlasem mají doplnit uprázdněná kanovnická místa, neboť už od roku 1934 nedošlo k žádnému novému jmenování.

Uvedení v kanovnickou hodnost čtyř nových členů svatovítské kapituly,“ pokračoval P. A. Stehlík, „ukazuje jasně, že se pomalu uskutečňuje to, co bylo v posledních měsících nejvroucnějším přáním většiny kněžstva a věřícího lidu - konsolidace poměrů mezi církví a státem - konsolidace, která prospěje rozvoji náboženského života u nás. Tato skutečnost jasně vyvrací všechny ty pokrytecké a nemístné pověsti, jako by náš stát a jeho vláda upíraly církvi svobodu a zasahovaly do vnitřních záležitostí církve. Stát však nechce od nových církevních hodnostářů nic více než věrnost, kterou ostatně je právě podle nařízení církevního práva povinen zachovati vůči svému státu

a jeho představitelům každý věřící, tím spíše církevní hodnostář, který má být ve všem vzorem a příkladem.

My, nově jmenovaní kanovníci svatovítské,“ řekl P. A. Stehlík, „se k této cestě hrdě hlásíme a budeme ji vždy podporovat a hájit. V poslední době tolik radostných událostí jasně ukázalo jednak dobrou vůli státu vůči církvi, jednak tu skutečnost, že se chce duchovenstvo podílet na všech velkých problémech naší doby, že chce stát především v prvních řadách poctivých bojovníků za mír.“

Před vykonáním instalačního aktu promluvil v kázání J. E. njdp. biskup a děkan kapituly pražské Dr A. Eltschkner o povinnostech duchovenstva k Bohu, církvi a vlasti. Vřelými a vlasteneckými slovy hovořil o důležitosti a významu hradčanské metropole a pokusil se zvláště na to, že naši duchovní musí být dobrými duchovními pastýři věřících a dobrými občany státu.

Potom složili nově jmenovaní kanovníci slib věrnosti a po přísaze, slibu a vyznání víry byla jim odevzdána chórová roucha, numismata a birety. Slavnostní obřad, kterého se zúčastnili duchovní - delegáti ze všech diecézí - zástupci Státního úřadu pro věci církevní, primátor hlavního města Prahy Dr V. Vacek, poslanci doc. Dr J. Berák a Jan Vodička, zástupci lidové správy, profesorský sbor Cyrilometodějské římskokatolické bohoslovecké fakulty v čele s děkanem prof. Dr V. Šandou a věřící katolický lid, byl uzavřen Te Deum, státní hymnou a Svatováclavským chorálem.

Potom se průvod duchovenstva a hostí odebral do arcibiskupského paláce, kam mezi nově instalované kanovníky zavítal ministr Dr J. Plojhar, který se právě vrátil z návštěvy u prezidenta republiky. J. E. njdp. biskup Msgr Dr A. Eltschkner uvítal ministra Dr Plojharu jako zástupce vlády a v krátkém proslovu pak promluvil o spolupráci mezi církví a státem. „Někdo řekne,“ prohlásil, „že jsou zde na překážku dva světové názory: světový názor vědeckého socialismu a světový názor křesťanský. Ale není to pravda. My v upřímné spolupráci dobře vycházíme, neboť, jak krásně praví náš básník Kollár: ‚Cesty mohou být rozličné, jen vůli mějme všichni svornou!‘ Jde tedy o to, abychom měli společnou vůli prospět našemu státu. Pravým vlastencem,“ řekl závěrem p. biskup, „je ten, kdo svému národu skutečně prospívá.“

Poté blahopřál jménem vlády novým metropolitním kanovníkům ministr Dr J. Plojhar, který řekl: „Naše vláda pozorně sleduje církevní otázky a ví i o dnešní církevní slavnosti. Víme dobře, jak se za první republiky někteří ministři báli, aby svou pokrokovost neposkvřili přítomností na církevních slavnostech. Víme, že i po roce 1945 na příklad bývalý ministr Stránský, který sice mluvil o kladném poměru ke katolické církvi, se nám ve skutečnosti vyhýbal. Mohu vás ujistit,“ pokračoval ministr Dr J. Plojhar, „že vláda Národní fronty a náš pracující lid má velké pochopení pro potřeby náboženství v naší vlasti. Vyžaduje jen, aby náboženství nebylo zneužito proti lidu,

Radujeme se proto z dnešního dne, neboť jsme udělali důležitý krok ve správě největší diecéze v našem státě. V nových kanovnících máme záruku, že budou plnit heslo vlasteneckého biskupa Jirsíka: „Bůh - církev - vlast“ a že bude pro ně devisou Sušilovo slovo o službě Boží a službě lidu. Rád bych zdůraznil,“ řekl ministr Dr J. Plojhar, „že nejen vlastenečtí kněží u nás, ale i ostatní spolubratři v lidově demokratických státech a západních zemích pečlivě sledují vývoj v naší vlasti. Budou místa, která nebudou příliš potěšena touto instalací. Bude to v prvé řadě vatikánský rozhlas, kde ta část českých a slovenských kněží, která zradila svůj národ a lid, nás bude napadat a kritizovat. My však víme, že to děláme dobře a nezáleží nám na tom, co si myslí oni, ale co si myslí náš dobrý pracující lid.“

Náměstek ministra pověřeného řízením Stát. úř. pro věci církevní Ing. Plíhal pozdravil shromáždění a řekl: „Pan náměstek předsedy vlády a ministr Státního úřadu pro věci církevní Zdeněk Fierlinger mně uložil, abych Vás všechny srdečně pozdravil a zejména abych blahopřál jeho jménem pánům kanovníkům dnes instalovaným.“

Jsme přesvědčeni, že doplněný sbor pražské metropolitní Svatovítské kapituly bude nyní radostně pracovat k prospěchu církve i státu, a že jeho práce bude znamenat velký přínos k normálnímu běhu církevního života v pražské arcidiecézi.

Dnešní slavnostní instalace je dalším nezvratným důkazem toho, jak rychle postupuje v naší lidově demokratické vlasti konsolidace poměrů v římskokatolické církvi.

Je to také důkazem toho, že náš stát a naše vláda důsledně provádějí v praxi zásady víry na cestě spolupráce v duchu naší květnové ústavy, která zaručuje svobodu víry a svědomí a nedopouští jakékoliv zlehčování náboženského citění věřících.

Také naše nové církevní zákony jsou toho jasným důkazem.

Těší nás, že tato velkorysost našeho pracujícího lidu, těmito církevními zákony projevená, byla také správně pochopena věřícími i valnou většinou kněží. Je pochopitelné, že v dnešní velké době, kdy umírá starý společenský řád a rodí se nový řád socialistický, spravedlivější a krásnější, docházelo k mnohým obtížím a nedorozuměním a že církev byla často postavena před řešení velmi závažných problémů. Ale i tyto obtíže byly řešeny společně a v dobré vůli jak se strany státu, tak i se strany těch kněží, kteří se postavili věrně po bok lidu. A byly řešeny v celku úspěšně.

Je to zásluhou všech těch neohrožených duchovních, kteří pochopili, že nelze zavírat oči před těžkostmi doby a kteří plni dobré vůle snažili se upravit uspokojivě poměr katolické církve k lidově demokratickému státu. Za to jim patří dík a vděk všeho našeho věřícího lidu.

To je to pravé hrdinství, to je ta pravá láska k církvi i k vlasti. V tom vidíme mravní velikost duchovních

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLO ŠESTÉMU

Iničiála R s obrazem zmrtvýchvstalého Spasitele z kancionálu lobkovického z počátku XVI. století. (Universitní knihovna, Praha).

Bible Benátská.

Bible Kralická.

Bible Melantrichova.

Bible Svatováclavská.

Náměstek předsedy vlády Zdeněk Fierlinger promlouvá k českým a slovenským biskupům a ordinářům při složení slibu věrnosti republice.

Vždy věrná kapitula svatovítská v Praze byla doplněna novými kanovníky: ThDr Josef Kubík, P. Antonín Stehlik, který byl zvolen dne 8. března 1951 kapitulním vikářem pražské arcidiecése, Prof. P. Osvald Novák a ThDr František Kotalík.

Novi kanovníci v kapitule olomoucké: P. Rudolf Havelka, P. František Kubíček, P. Otakar Prtílek a P. Josef Glogar (zprava doleva).

Generální vikář brněnské diecése P. Josef Kristek s novým dignitářem Msgre ThDr Josefem Tomanem a novými kanovníky PhDr P. Františkem Falkenauerem a P. Petrem Frantou.

pastýřů a to také náš pracující lid i naše vláda dobře ocení.

Je ovšem třeba nenechat se ovlivňovat různými falešnými a sensačními zprávami. Je třeba ujasnit si jednou pro vždy, kde je místo Vás katolických kněží, je třeba být pevným, nekolísat, ale s jasnou myslí postavit se v čelo všech těch věřících, kteří chtějí vybudovat nový, spravedlivější a lepší společenský řád.

Loňský rok se všemi obtížemi je už za námi. Letošní rok, to už bude rok radostnější, rok konsolidace a konstruktivní, tvůrčí práce, rok, ve kterém převážná většina katolického kněžstva půjde tou cestou, kterou jdou už miliony pracujících.

Ukazuje se, že nejen drobné kněžstvo, nýbrž i nové vysoké duchovenstvo církvi a státu oddané, k němuž počítáme i Vás, pane biskupe Eltschknere, i Vás nově instalovaní páni kanovníci, bude příkladem všem věřícím, a že je povede po cestě směřující k plodné spolupráci církve se státem na všech úsecích našeho veřejného života.

Ještě jednou, vážení páni kanovníci, přijměte od všech nás přítomných zástupců SÚC naše upřímné blahopřání k Vaší dnešní instalaci a přejeme Vám, abyste spolu s dosavadními členy Svatovítské kapituly se dočkali mnoha úspěchů ve své odpovědné funkci. Nepochybujeme, že se Vám to plně podaří.“

Papežský prelát a apoštolský administrátor v Českém Těšíně Msgre Dr F. Onderek výstižně připomněl, že pražská kapitula má přívlastek „vždy věrná“, což zavazuje i nové kanovníky, aby byli věrni naší lidově demokratické vlasti. Potom promluvili zástupci českých i slovenských diecézí a j.

Ze slavnostní instalace čtyř nových kanovníků metropolitní kapituly pražské byly zaslány pozdravné telegramy prezidentu republiky Klementu Gottwaldovi a náměstkovi předsedy vlády Zdeňku Fierlingrovi.

Telegram prezidentu republiky zní:

Pane presidente! U příležitosti instalace čtyř nových kanovníků vždy věrné metropolitní kapituly sv. Víta v Praze dovolujeme si projevit Vám svou úctu a oddanost jako hlavě naší lidově demokratické republiky. Nejen jménem kapituly, nýbrž i jménem všeho katolického duchovenstva chceme Vám zároveň vyjádřit svou vděčnost za vše, čím zejména v posledních třech letech stát přispěl k zabezpečení pokojného života naší svaté církve.

Prosíme Vás, abyste přijal naše upřímné ujištění, že jako věrní synové své církve a oddaní občané naší lidově demokratické republiky budeme duchovně i mravně podporovat budovatelské úsilí našeho pracujícího lidu.

Telegram náměstkovi předsedy vlády Zd. Fierlingrovi zní:

Pane náměstkovi předsedy vlády! Duchovenstvo, shromážděné u příležitosti instalace čtyř nových kanovníků věčně věrné metropolitní kapituly sv. Víta v Praze, dovoluje si Vám zaslati upřímné pozdravy a dík za péči, kterou věnujete potřebám naší církve jako ministr pověřený vedením Státního úřadu církevního.

Ujišťujeme Vás svou oddaností k naší vládě i k Vám osobně. Zároveň chceme Vás ubezpečit, že budeme vždy věrně plnit své povinnosti jako občané naší lidově demokratické republiky.

J. K.

NOVÍ KANOVNÍCI V OLOMOUCI A V BRNĚ

V metropolitním chrámu sv. Václava v Olomouci byli 13. února 1950 instalováni noví čtyři sídelní kanovníci, laskaví duchovní pastýři svých věřících a dobří občané státu. Jsou to: P. Josef Glogar, olomoucký vikář, P. Fr. Kubiček, administrátor ve Vřesovicích a Výgovicích, P. R. Havelka, administrátor v oblasti Dolního Václavova na Rýmařovsku a P. Otokar Ptáček, administrátor v Bruntálu. Všichni jsou syny chudých rodičů a celý svůj život zasvětili moravskému lidu, ze kterého vyšli.

Instalaci provedl Msgre Dr Rudolf Nejezchleb v zastoupení Ordináře. Po přečtení arcibiskupského dekretu odevzdal novým kanovníkům birety a uvedl je na místa v kanovníckém chóru. Za nově jmenované kanovníky poděkoval pak P. Josef Glogar, který slíbil, že zůstanou věrni církvi, vlasti a lidu. Slavnostního církevního obřadu se zúčastnil za Státní úřad pro věci církevní odb. přednosta J. Dolek, vysocí církevní hodnostáři ze všech českých a slovenských diecézí, zástupci bohoslovecké fakulty a jiní.

Potom přivítali v Národním domě v Olomouci no-

vé kanovníky zástupci lidové správy a státních úřadů. Předseda KNV Teplý ve svém projevu řekl m. j.: „Obracím se na vás, na nové kanovníky, abyste pracovali tak, aby celá olomoucká arcidiecése stála na straně lidu. Jsem přesvědčen, že velká většina duchovních jde a půjde cestou, po které jde náš lid, a ujišťuji vás, že ve své odpovědné práci budete mít vždy plnou podporu naší lidové správy.“ Odborový přednosta Dolek zdůraznil zvláště závažné úkoly, které má jednotná fronta pracujícího lidu spolu s kněžími v boji za zachování míru.

Ze shromáždění byly odeslány pozdravné telegramy náměstkovi předsedy vlády Z. Fierlingrovi, ministru Dr J. Plojharovi a pražskému světícímu biskupovi Dr A. Eltschknrovi.

Ve středu 28. února 1950 byli v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně slavnostně uvedeni v úřad generálního vikáře a kanovníka Josef Kristek, na dignitáře postupuje Msgre Dr Josef Toman, a novými kanovníky ustanoveni PhDr František Falkenauer a P. Petr Franta. Uvedení v úřad nového generálního vikáře a

nových kanovníků se stalo z rozhodnutí J. E. njdp. biskupa ThDr Karla Skoupého, který toto jmenování oznámil oběžníkem všem kněžím brněnské diecése, a za schválení státního.

Instalaci provedl kapitulní děkan, prelát Msgre Dr J. Kratochvíl. Po slavnostním vyznání víry a přísaze generálního vikáře a nových kanovníků byly jim předány odznaky jejich hodnosti. Ve svém projevu Msgre Dr J. Kratochvíl zdůraznil, že se všichni nově jmenovaní církevní hodnostáři na svých starých působistích osvědčili a vyjádřil naději, že se i v novém úřadě stanou dobrými služebníky Božími a dokonalými občany našeho státu. Generální vikář, kanovník Josef Kristek odpověděl pak kázáním, ve kterém řekl m. j.: „Nedovedu srovnat ve svém svědomí, abych v době velkého sociálního přelomu v lidské společnosti zůstal netečným tehdy, kdy nejžhavější otázky se dotýkají a musí dotýkat kněžského srdce. V prvé řadě musíme mít účinnou lásku my mezi sebou, pak ji musíme přenášet na všechny ostatní, neboť na všechny pamatoval ve své lásce a smrti náš Pán.“ Obřady byly pak zakončeny svatováclavským chorálem a a státními hymny.

Instalace nového generálního vikáře a tří kanovníků brněnské diecése se zúčastnil za Státní úřad pro věci církevní odb. přednosta Dolek, za Cyrilometodějskou římskokatolickou bohosloveckou fakultu spectabilis Dr V. Šanda, generální vikáři českých a slo-

venských diecézí, zástupci lidové správy a jiní hosté.

Po církevních obřadech konalo se v brněnském Besedním domě shromáždění, na kterém byl přečten pozdravný dopis ministra Dr J. Plojgara a další blahopřejné telegramy. Zástupce Státního úřadu pro věci církevní Jan Dolek ve svém projevu zdůraznil, že spolupráce mezi státem a církví vůči hledně vzrůstá. Jménem KNV blahopřál novému generálnímu vikáři a kanovníkům předseda KNV Barák, který vzpomněl slov kancléře Msgre Dr S. Kulhánka, jenž slíbil, že kněží budou spolupracovat na budování vlasti a zajištění míru. Nové církevní hodnostáře brněnské diecése pozdravila delegace pracujících Brněnského kraje, jejíž vedoucí řekla: „My pracující v továrnách a na polích přinášíme vám pozdravy pracujících měst a venkova. Dnešní slavnost jest významnou nejen pro vás, ale také pro nás přináší příslib, posílení vzájemné důvěry a spolupráce. Máme a budeme mít rádi všechny kněze, kteří rozumějí pracujícím lidu a jsou věrni naší lidově-demokratické republice. S vaší pomocí chceme spínat ruce k modlitbě a pracovat tak, abychom se měli stále lépe, splnili pětiletku a ubránili mír. Přičiníme-li se o to všichni, Pán Bůh nám pomůže. Naší společné práci: „Zdař Bůh!“

Ze shromáždění byl také odeslán pozdravný telegram prezidentu republiky Klementu Gottwaldovi, náměstkovi předsedy vlády Zdeňku Fierlingrovi a ministru Dr J. Plojgarovi.

J. K.

O CÍRKEVNÍM KALENDÁŘI

Liturgie církevního roku zná svátky nepohyblivé (festa immobilia), které církev svatá slaví každý rok v tentýž den v měsíci, na př. 24. června svátek sv. Jana Křtitele, a pohyblivé svátky (festa mobilia), které se slaví v určitý den v týdnu, ale proto mění rok co rok své datum, na př. 6. neděle po sv. Duchu, která letos (1951) připadne na svátek sv. Jana Křtitele.

Pohyblivých svátků rozeznáváme dvě řady: 1. pohyblivé svátky doby vánoční a 2. pohyblivé svátky doby velikonoční a po sv. Duchu. Toto pojednání zabývá se výpočtem dat pohyblivých svátků na základě chronologických záznamů v mešní knize (De anno et ejus partibus) a článku o chronologii v Wetzes u. Weltes Kirchenlexion, str. 1903-39.

Nedělní písmena.

K výpočtu dat pohyblivých svátků či dnů církevního roku slouží nedělní písmeno (Litera dominicalis - Ld). Každý rok má jedno z prvních 7 písmen (A - g, v číslech 1 - 7), které naznačuje neděle toho roku. Ld 1950 = A = 1. Každé datum (1. I., 8. I., 15. I. atd.) s Ld A připadlo loni na neděli: 1., 8., 15. ledna... byly neděle. Ld 1951 = g = 7. První neděle byla 7. I. 1951. Přestupný rok má dvě nedělní písmena. Ld₁ platí od 1. I. do 29. II., Ld₂ od 1. III.

do 31. XII. Ld 1952 = f, e, první neděle bude 6. I. 1952. Výpočet dá vždy Ld₂, s kterým však vystačíme, říkáme-li: V obyčejném roce oznamuje Ld první neděle roku, v přestupném roce je ale neděle o den později než udává Ld. Ld 1952 = e = 5. 1. neděle — 6. I. 1952.

Výpočet nedělních písmen. Abychom čtenáře nezahluli příliš mnohými číslicemi, prozatím počítáme jen s 20. stoletím. Věnujme svou pozornost nejdříve *přestupnému roku*. 1904 = 1900 + 4, 1904 = rok = r. 1900 = století = s, 4 = annus = a, r = s + a. Ld r = Ld s + Ld a. Jelikož Ld 1900 = g = o, je v 20. století r = a. Ld 1904 = Ld anni 4.

Ld 1904 — 4 : 2 = 2 = b, je tedy Ld (2) př. roku - v polovině přest. roku.

Ld 1908 — 8 : 2 = 4 = d, Ld 1912 — 12 : 2 = 6 = f, 1. neděle = 7. I. 1912.

Ld 1920 — 20 : 2 = 10. Že jest jen 7 nedělních písmen, odečteme zde 7.

Ld 1920 — 20 : 2 = 10 — 7 = 3 = c: 1. neděle 4. I. 1920.

Ld 1948 — 48 : 2 = 24 — 21 = 3 = c. 1. neděle je 4. I. 1948.

Z těchto posledních dvou příkladů též poznáme, že jedna řada Ld obsahuje 28 let, po kterých začíná (opa-

kuje se) tatáž řada. Na př. $1903 + 28 = 1931 + 28 = 1959$.

Doba vánoční.

K výpočtu dat pohyblivých svátků doby vánoční od 1. neděle adventní do soboty před Devítníkem stačí nám nedělní písmeno. Vycházíme z poslední neděle po sv. Duchu, jejíž datum najdeme, když připočítáme k 18. XI. nedělní písmeno roku.

1. *příklad.* Na který den církevního roku připadne sv. Mikuláše 6. XII. 1951?

$U_1 - 18. XI. + 7 = 25. XI.$ Dni před 25. XI., tedy 24 dnů, odečteme a sečteme zbylé dni listopadové a dni prosincové do 6. XII.

$F 6. XII. = -24 + 30 = 6 + 6 = 12 : 7 = 1 A 5$ (5 – zbytek = čtvrtek). Dni téhodne od neděle do soboty v číslech 1 – 7. Sob. = 7 po neděli, Sob. = 0 před nedělí. – Sv. Mikuláše bude ve čtvrtek po 1. neděli adventní 6. XII. 1951.

2. *příklad.* Hromnice 1952? Sp 1 = 10. II. Ld = $52 : 2 = 26 = 5. I. neděle 6. V. F 2. II. = 5 + 31 = 26 + 28 : 7 = 4 Ep 0 - 3 Ep 7.$ Svátek Hromnic bude v sobotu po 3. neděli po Zjevení Páně 2. II. 1952.

Doba velikonoční a po sv. Duchu.

Pohyblivé svátky doby velikonoční a po sv. Duchu se řídí podle data velikonočního. Podle rozhodnutí 1. sněmu v Nicei (325) slaví církev svatá Boží Hod velikonoční v neděli po prvním chronologickém jarním úplňku. Vhodno upozornit, že měsíční fáze, jak je

chronologové vypočítají, liší se někdy 1 až 2 dny od astronomických údajů v běžných kalendářích. – První termín prvního jarního, tedy velikonočního úplňku je 21. března, poslední termín 18. dubna. Je-li 21. III. sobota, je velikonoční neděle 22. III. (nejčasnější velikonoce), naposled 22. III. 1818, příští 22. III. 2285. Je-li velikonoční úplňk v neděli 18. IV., jsou velikonoce příští neděli 25. IV. (nejpozdější velikonoce 25. IV. 1886, 1943, 2038).

Data největších svátků, které se řídí podle data velikonočního, dají se postupně určovat tímto výpočtem:

Velikonoce + 1 měsíc (30 dnů) + 9 dnů = Nanebevstoupení Páně, + 10 dnů = Boží Hod svatodušní, + 11 dnů = svátek Božího Těla, + 8 dnů = svátek Nejsv. Srdce Ježíšova.

Několik příkladů z církevních dějin.

Stuttgarter Kapplarbibel (Zeittafel N. T.) uvádí jako pravděpodobný den vykupitelské smrti Páně 7. dubna 30. Bylo-li tomu tak, slavili jsme loni (1950) Velký pátek v souhlasu s historickým datem. Jiní autoři však jsou jiného názoru.

Sv. Terezie od Ježíška zemřela ve čtvrtek po 16. neděli po sv. Duchu dne 30. IX. 1897.

Končíme datem svátku Krista Krále v roce 2000. Připadne na 20. neděli po sv. Duchu, 29. X. 2000.

P. Theobald Birke O. S. B.

MÁJOVÁ PASTORACE

Blíží se květen, měsíc královny máje a královny míru.

Je povinností každého dobrého kněze využití pastoračně tohoto mariánského měsíce pro dobro duší jemu svěřených.

Lidové pobožnosti mariánské vůbec – a v máji zvláště – nemají býti jen příležitostí k prosbám o útěchu, o pomoc a ochranu P. Marie. Úcta mariánská nesmí býti sentimentalitou, hledáním osobních zájmů a nemá opouštět přísně věroučnou pravdu, nesmí připisovati Marii vlastnosti, které patří výlučně Bohu.

Nejdříve posvěcení života ideály mariánskými a potom pomoc P. Marie. Musíme pěstovati ve věřících obdiv pozemské i nadzemské velikosti Matky Boží, vděčnost za její účast na díle vykoupení a spásy a touhu následovati ji na cestě k Ježíšovi. Podstatnou složkou zdravé úcty mariánské zůstane však následování P. Marie podle hesla svatých „Per Mariam ad Jesum – Skrze Marii k Ježíši!“

K tomu mají směřovati modlitby a písně, kázání, případně duchovní četba. Mariánské písně jsou jedinečným pokladem zbožnosti a umění. Umožněme lidu, ať sám oslaví nebeskou Matku a ať slovy písní

připomene, čím je mu Maria. Vybírejme vhodné písně, které lid dobře zná, aby každý mohl zpívat a podle potřeby hledme písně nacıvičiti.

A pak kázání. Slovo Boží hlásané denně po celý měsíc nezůstane bez účinku. Je škoda nelámat chléb slova Božího tolika lidem, kteří dychtivě přicházejí na májové pobožnosti. Líto je mi zástupů! Samozřejmě jako každý kněz cítím také já potíže, jak to dělat. Denně kázat! To je jistě nemožné pro většinu z nás při dnešním nedostatku a přetížení kněžstva. Ovšem! Naprostá pravda! Ale proč nezaříditi duchovní čtení pro lid? Je to snadné a často užitečnější než snad málo připravené kázání. Za kratší dobu v duch. četbě předneseme více hutných myšlenek, než když je musíme lovit v paměti. Třeba jen čísti zřetelně, jasně a s důrazem, jako bychom kázali, aby všichni dobře slyšeli a rozuměli. Pomůcek je dosti, na farátech a někde i v knihkupectví jsou sbírky májových promluv, stačí je trochu upravit pro novější dobu slohově, výběrem příkladů a pod.*) Nebo sáhnouti přímo k životopisu P. Marie. Chceme-li opravdu přiblížiti skrze Marii Krista lidu a lid Kristu, nezapomínejme v úva-

*) Toto číslo přináší první díl promluv na thema Růženec.

hách pojednávati o Matce Boží pracující v prostém nazaretském domku v prostředí dílny tesaře Josefa a jeho dělníka Krista. Tam strávila sv. rodina, tedy i sám bož. Mistr, náš Ježíš Kristus, většinu života, aby nás naučili především žítí podle zásady „Modli se a pracuj!“ Ze životopisů svatých se hodí stati, mající vztah k účtě mariánské; příklad světců dává praktický návod, jak má vypadat naše pravá mariánská účta. Další možnost a snad nejlepší: sami můžeme z různých dobrých pomůcek vybrati to nejlepší a sepsati májovou úvahu a pak přečísti ji jako duchovní čtení. Výběr se dá provést se zřetelem na místní poměry a potřeby. Tak vedeme věřící, že si navykají na duchovní četbu i soukromě. Pokud akustika kostela nebo jiné důvody nevyžadují jinak, je dobře konati duch. čtení od mariánského oltáře, kde se koná pobožnost.

Konání májových pobožností.

Věnujme jim všelikou péči. Nemluvím již o výzdobě chrámu a oltáře, to považuji všude za samozřejmé v mezích možností podle místních poměrů. Podobně snaží se snad všude vykonat vše k zvelebení zpěvu a hudby. Místo dětských básniček bych zapojil více dětí sborovým zpěvem. Důvodu pro to je mnoho.

Máme veliké výsady pokud se týče mše sv., kterou můžeme sloužit i večer. Proč toho nevyužít v duchu Církve sv. v květnu při májových pobožnostech, aby věřící tak hojně přicházející byli i ve všední dny účastni užitků mešní obětí a také sv. přijímání? Tak se nejlépe posiluje a utvrzuje vše, co při májových pobožnostech čerpají v mariánských modlitbách, písních a promluvách a uskutečňuje se krásně zásada „Per Mariam ad Jesum!“ K tomu cíli výsady ty vlastně dovoleny - k dobru duší. Tím se nemusí májové pobožnosti vůbec prodlužovati. Lid může střídavě se sborem dětí nebo dospělých anebo třeba jen s varhaníkem anebo zpěvákem zpívati Loret. litanii, která vyjde tak do konsekrace bez invokace „Beránku Boží“, která se nechá až po pozdvihování jako pozdrav na přivítanou euch. Hostu na mariánský oltář sestupujícímu. Přichází zase skrze Marii! Snad někomu se nebude zdáti právě vhodné zpívat Loret. litanii při mši sv. Zde platí „quot capita, tot sententiae!“ Připomínám, že na Sv. Hoře se zpívala po celý rok denně Loret. litanie při hlavní mši sv. v 9 hod. a snad je to tam i nyní. Světec Don Bosco zavedl růženec s Loret. litanii při mši sv., neboť jeho dělnická a studentská mládež a ani jeho spolupracovníci během dne nenašli jiné možnosti k těmto modlitbám. V říjnu je již běžná při mši sv. růžencová pobožnost, kde nelze ji konat zvláštním způsobem odděleně a je obdařena odpustky. Po dokončení litanie trojí invokací „Beránku Boží“ (po konsekraci) se může zpívat česky Magnificat, je to nejkrásnější mariánská píseň, pochází od samé Bohorodičky Marie a je vhodným díkučiněním

za Eucharistickou obětí a posilu u stolu Páně a za všechna dobrodiní Božího milosrdenství. Lid ji rád zpívá, zvláště když je poučen o jejím významu, u vědomí, že chválí Boha slovy samé Panny Marie. Kněz po skončení mše sv. bez předepsaných jinak modliteb odejde do sakristie a odloží mešní roucha, obleče se k májové pobožnosti. Zatím skončí Magnificat, případně se zazpívá podle potřeby ještě nějaká píseň a pak se kněz vrátí k oltáři, má promluvu anebo duch. četbu a na konec udělí svát. požehnání, při němž stačí již jen orace k P. Marii, k sv. Josefu, příp. k sv. patronům českým. Před duchovní četbou a po ní je vhodná též kratičká modlitba, má veliký význam v tu chvíli. Po svát. požehnání, když kněz uzavře svato-stánek, věřící vyzpěvují nějakou mariánskou píseň a víme, jak rádi! Taková májová pobožnost se mší sv. a duch. četbou nemusí trvat přes hodinu a může trvat dokonce méně než hodinu, je-li třeba, a to platí, i když by se Loretánská litanie nezpívala při mši sv., ale recitovala s lidem při svát. požehnání. Počítejme 30 minut na mši sv., 10-20 minut na promluvu nebo duch. čtení a zbývá nám 10-15 minut na svát. požehnání, což stačí i na litanii. Tedy času dosti na všechno a jak krásné to využití jedné hodiny, jak rozmanité a s jakým duchovním užitkem - eucharistická obětí a požehnání, slovo Boží, zpěv a modlitby církve, kněze a lidu.

V měsíci královny míru nesmíme zapomínat na věc míru! - Quasi oliva speciosa in campis!

V duchu církve sv. máme věsti proto také děti k mariánskému oltáři a zaříditi jejich společné sv. přijímání velikonoční na květen, když nelze snad věsti je na jedno zvláštní májové sv. přijímání za mír. Také prvokomunikanty podle volání sv. Stolce je tak vhodné přivést ke stolu Páně právě v měsíci zasvěceném královně míru. Při májových promluvách anebo při duchovním čtení je krásná příležitost mluvit o míru, jakým je cenným darem Božím a jaké jsou jeho užitky a jak se za něj máme modliti a jaké úsilí vynakládati o mír vnitřní i vnější. Ať už vykládáme život Panny Marie nebo svatých nebo Loretánskou litanii, mariánské modlitby nebo Magnificat nebo nějaký mariánský hymnus anebo píseň, vždy se najde k tomu vhodná příležitost.

Lid touží po míru a rád přináší pro mír i oběti a také děti lze k tomu úspěšně nabádati a v této akci najdeme podporu rodičů.

S radostí jsem uposlechl výzvy, abych napsal něco o pastoračním využití měsíce května a náš „Duchovní pastýř“ přináší těchto několik záměrně prostých, ale uskutečnitelných námětů již v dubnovém čísle, aby každý z nás měl čas promysleti a připravit co nejlepší pastorační využití máje. Je to jistě radostí každého kněze, který chce přiblížiti skrze Marii Ježíše lidu a lid Ježíšovi.

P. Václav Šebek

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. VÁCLAV MICHAEL FORTUNÁT DURYCH, PRVNÍ ČESKÝ SLAVISTA

V chudé dělnické rodině „kamenáře“, t. j. brusiče granátů, Josefa Durycha narodil se v Turnově 28. září 1735 synáček, který byl druhého dne pokřtěn na jméno Václav Michael. Pochází tedy první český slavista z chudé, tehdy přezírané vrstvy společenské. O jeho mládí je známo jen tolik, že studoval na piaristickém gymnasiu v Kosmonosích, jež by byl musel po otcově smrti opustit, kdyby mu dva strýcové s matčiny strany, kněží, nebyli obětavým přispěním umožnili další studium v pavlánském řádu v Tachově, v němž přijal řeholní jméno Fortunát.

Durychův život se rozvíjí v době kypící důležitými historickými událostmi světového, kulturního i politického významu; byl poddaným vlády Marie Terezie, Josefa II., Leopolda II. a částečně Františka; byl svědkem sedmileté války, při níž země koruny české byly ochuzeny o Slezsko a Kladsko; byl pamětníkem rozdělení Polska, válečného tažení Josefa II. s Kateřinou ruskou proti Turkům; do jeho duševního vývoje zasáhla francouzská revoluce; viděl vznik a vrchol slávy Napoleona I.; trpce zakoušel nejhlubší úpadek a porobu českého národa a jazyka a svým životním dílem platně přispěl k jejich povznesení.

Kněžské svěcení obdržel již v 23 letech a první mši svatou sloužil r. 1758. Jako vynikající orientalista vyučuje na pavlánském semináři ve Vídni. Rozhodný mezník v jeho životě znamená přeložení r. 1765 do Mnichova, kde přednášel theologii a hebrejštinu. Brzy po svém příchodu seznamuje se při návštěvě dvorní knihovny s jejím knihovníkem Ondřejem Felixem Oefelem, který ho vlídně po několik hodin knihovnou provádí a upozorňuje na vzácné exempláře. V rozhovoru zmínil se o důležitosti literární historie pro kulturní vývoj národů a poznamenal, že literární dějiny slovanského národa jsou dosud pium desiderium, ačkoli materiálu je pro takové dílo nadbytek. Věda, že Durych je původem Čech, vybídl ho, aby se sám pustil do sepsání literárních dějin nejen slovanského, nýbrž i českého národa. Na rozpačitou námitku Durychovu, že je mu tento obor úplně cizí, dává mu důkladný návod k vědecké práci tohoto směru. Durych je získán z podnětu tohoto vzdělaného Němce slavistickým studiím a hned v Mnichově se dává do práce; prohlíží knihovny, hlavně augustiniánskou, a shromažďuje materiál za vydatné pomoci ochotných přátel, poněkud více alumnů augustiniánského řádu, kteří se mu takto křesťansky odvděčovali, že je vydatně trápil hebrejskou gramatikou. Tohoto oboru týká se první Durychův spis *„Disertatio philologica de vocibus Hhartyimmim et Belahatchem: Exod. VII, 11“*, vydaný ještě před odjezdem z Mnichova. R. 1767

byl představenými povolán do Prahy, kde zůstal až do r. 1785. Vícekrát zastával v řádu hodnost spolurektora a též provinciálního vikáře. Při nové úpravě bohosloveckého studia byl jmenován examinátorem pro řečtinu a hebrejštinu při přísných zkouškách a pro všechny theologické předměty při obyčejných zkouškách. Všechny tyto funkce vykonával deset let bez zvláštní odměny. V té době, a to r. 1771, vydal jako tribut svého řádu knížku nevelkého rozsahu, dedikovanou Panně Marii, *„De originibus templi Salvatoris et monasterii patrum minorum S. Francisci de Paula Veteris Pragae“*.

Avšak zájem o studium slovanských jazyků a literatur, probuzený v Mnichově, neutuchá ani v Praze. Naopak; snaží se své nadšení pro věc sdílet svému okolí. A to není v tehdejší době snadná úloha, protože tento vědní obor byl naprosto zanedbaný a přezíraný. Durych podle vlastního doznání marně hledal v Praze učence, který by ho obeznámil se starou kyrilskou azbukou. Získal však přece zájemce, a to velmi významné, Voigta, Procházku, Dobrovského, který se pod jeho vedením seznamuje s počátky slovanských jazykových studií, což Dobrovský sám v dopise Ribayovi z 26. února 1788 uznává: „Můj starý přítel Durych,... který mě ponejprv obeznámil se slovanskou literaturou v době, kdy jsem jí pohrdal, ježto jsem byl pln horlivosti pro studium orientálních řečí.“ Možno bezpečně tvrdit, že Durych uvedl Dobrovského do studia slavistiky, v níž pak spolu úzce pracovali. Jako první plod jazykozpytných a literárních studií vydává r. 1777: *„De slavo-bohemica sacri codicis versione dissertatio“*, v níž se snoubí jeho kněžský církevní zájem se snahami buditelskými. Jest dedikována „svatým Cyrilu a Methodovi, apoštolům Slovanů moravských i českých a ve věcech křesťanských a literárních svatým učitelům též jiných národů tohoto kmene“. Titulní strana je ozdobena ocelorytinou, zobrazující svaté Cyrila a Metoda ve slavobráně, jejíž pobočné sloupy jsou ozdobeny písmenami staroslovanské azbuky. Předmětem krátkého (56 stran) pojednání jsou české biblické překlady a poučení o staroslověnských památkách a mluvnicích, o kyrilské azbuce a staroslověnském jazyku. Durych rozdmýšlavá národní uvědomění poukazem na spojení Čechů s ostatními Slovany, zejména starověkými. Ušlechtilou tendencí byla Durychovi láska k národu, úsilí o povznesení a vytržebení jazyka, který statečně hájí. „Za žádným jiným účelem nevydávám tuto rozpravu, než abych svým pokusným příspěvkem k církevním slovansko-českým dějinám podnítil studium mateřského jazyka po vzoru všech národů, obzvláště

příbuzných, a ukázal prameny a pomůcky slovanské filologie. "V dějinách probuzenské literatury setkáváme se ponejprv u kněze Durycha s uvědomělým popudem povznést spisovnou češtinu podle starých vzorů. Dobrovský pokračoval v očištění jazyka od vulgarismů a novotářských zkomolenin teprve pod jeho vlivem.

Přes úspěch, který tento spisek vzbudil nejen v českém a slovanském světě, nýbrž i v cizím, který teprve v něm ponejprv zahlédl skryté poklady opomíjeného slovanského jazyka, byl Durych na čas vzdálen od svých slovanských studií překladem Písma svatého. Pražský arcibiskup Ant. Petr Příchovský pověřil z příkazu císařovny Marie Terezie F. F. Procházku a F. Durycha překladem bible, ježto oba byli významnými znalci biblických věd a zároveň jazykově nejlépe kvalifikovaní k této práci. Překlad, o němž bude podrobně promluveno v životopisném nástinu F. F. Procházky, zabral mu několik let. Teprve když 1778. vyšel Nový Zákon a 1780 Starý Zákon, mohl Durych pokračovat v přerušném bádání tehdy hlavně v pražské universitní knihovně za vlídné podpory knihovníka Ungara, staroboleslavského kanovníka. Avšak nová rána nepříznivě zasahuje do života Durychova: na svatého Václava 1784 je zrušen pavlánský klášter, řeholníci přestěhováni do jiných klášterů a přiděleni na fary. Durych se proto obrací s prosbou ke dvoru, aby mohl ve studiích pokračovat ve vídeňské knihovně, „což by byla práce klerika důstojná a souvisela by velmi s pěstováním církevního jazyka Písem svatých a slibovala by rozmnožení vědomosti církevní v Čechách“. Žádosti bylo vyhověno a Durych s roční pensí 300 zl. odjíždí v květnu 1785 do Vídně. V tamní dvorní knihovně s pomocí knihovníka Denise, prof. Altera, prof. Zlobického pracoval 11 let, obraceje svou pozornost opět první mezi českými badateli také k památkám a spisovatelům byzantským, na něž ho upozornili již kněží řádu theatinů za jeho pobytu v Mnichově. Měl přitom na mysli obrovský plán: chtěl vypracovat úplné dějiny nejstarší slovanské literatury, zejména zcela objasnit problém písem a načrtnout obrysy nejstarších kulturních poměrů všech slovanských větví, zamýšleje tím účinně hájit přítomné Slovany proti výtkám méněcennosti a pohrdání, jimiž v jeho době byli Slované zahrnováni. Jeho píle nashromáždila takové spousty materiálu, že ho podle jeho vlastních slov jímala bázeň, stačí-li svou zkušeností na jejich zpracování - s krátkostí lidského života nepočítal. Počítal s ním však jeho přítel Dobrovský a do omrzení ho vybízel, aby uskutečnil vydání díla připravovaného déle než dvacet let.

Na nátlak Dobrovského vychází tedy konečně roku 1795 I. svazek latinsky psaného životního díla Durychova „*Bibliotheca slavica antiquissimae dialecti communis et ecclesiasticae universae Slavorum gentis*“, jež věnuje Král. české společnosti nauk, jejímž členem byl od r. 1786. Dílo je ozdobeno čtyřmi rytinami a titulní list nese citát z Columella: est antiquius facere agrum quam colere, jímž Durych jako by dílo ve

své skromnosti omlouval. Nejprve se pokouší etymologicky odvodit jméno Slovanů, potom vykládá nejstarší slovanská slova, jež se vyskytují v řeckých a latinských spisovatelů VI. až XI. století. V 3. kapitole vykládá klasické místo o Slovanech a Antech u Prokopia Caesarejského. V dalších kapitolách vypisuje první počátky vzdělanosti u Slovanů, hlavně u Čechů a Rusů; vyličuje pospolitý řád, obchod, zákony, náboženství, sídla, vojenské zřízení starověkých Slovanů. Ke konci se snaží postihnout původní společnou slovanskou řeč. Kritika dílo pochválila, ale měla také své námitky. Mezi nepříznivými kritiky byl sám jeho přítel Dobrovský.

Brzy po vydání knihy byl zrušen také vídeňský pavlánský klášter a Durych nedbaje rad přátel, aby zůstal ve Vídni, podlehl ve své dobrotě naléhání příbuzných a odstěhoval se do Turnova, kde žil v bídě, jsa nemilosrdně odírán svými příbuznými, i potom ještě, když jeho „osvícené veličenstvo“ mu na doporučení České společnosti nauk zvýšilo pensí v uznání „jedinečného“ díla o jedinečnou bídnou částku 200 zl. ročně. Zemřel 31. srpna 1802 po dlouhé nemoci tak chudý, že se mu turnovský děkan musel postarat o pohřeb. Byl dobrotivý až k sebeobětovnosti. „Je to vir integerrimus“, píše o něm Dobrovský Ribayovi 1788, „dobrosrdečnost činí mi ho vzácnějším než jeho vědomosti“ a tato dobrosrdečnost nedovolovala, aby něčí prosbu odmítl. Turnovští za to, že jim vymohl znovuotevření kostela Panny Marie, oslavili ho zvláštní písní, jejíž 16. sloka zní:

*Fortunatus Václav Durych
nemoh oslyšet svých milých,
svou přímlovou jim přispěl,
že se kostel otevřel.*

Smrt překazila vydání dalších čtyř dílů „Slovanské bibliotéky“. Přísně vědecky posuzováno, má jeho spis vady, jež však ukazují spíše nedostatky tehdejší vědy než neschopnost autorovu. Na př. jeho etymologisace nemohly vypadnout správně, když nebyla nauka o hláskosloví; historický vývoj a přítomný stav jednotlivých slov splývá v celek, ale stejné chyby se dopouštějí jeho vzory, němečtí učenci; vliv Rousseauův zapůsobil u Durycha na charakteristiku jeho Slovanů: jsou to lidé mírumilovní, po svobodě toužící, zbožní, dobrého srdce, citliví, znamenití zemědělci... tedy vesměs vlastnosti, jež později v romantické době tolik okouzlovaly Šafaříka, Kollára a jiné.

Hlavní význam jeho díla spočívá v tom, že svým líčením našich předků, stojících domněle na vysokém stupni vzdělanosti, životní moudrosti, řemeslné zručnosti, imponoval svým současníkům v osvícenském století, budil v nich hrdost nad jejich minulostí; dokazováním samostatné, na Němcích nezávislé, slovanské kultury na vzoru Polabanů, kteří byli Němcům učiteli v orbě a obchodě, na existenci starých mytologických zpěvů, jak se ještě tenkrát zpívaly na Rusi,

bořil tehdy ustálené mínění o naší kulturní závislosti na Němcích; obrazem veliké slovanské rodiny, s takovou péčí načrtnutým, rodiny, k níž i Čechové náležejí, znamenitě podporoval úmysly směřující ke spojení s ostatními Slovany – aťspoň kulturnímu, když ne politickému. Byla to svého druhu obrana, čestně se řadící k ostatním, jež v té době byly napsány. Moderní věda jeho dílo tak oceňuje. Pastrnek v ČČM z r. 1896 na str. 79 píše: „Celé pak dílo má již ráz apologetický. Durych zřejmě se vynasnažuje ukázat, že řeč slovanská, zvláště pak česká, honositi se může všemi přednostmi, které se přikládají jazykům klasickým, a že Slované, a jmenovitě Čechové, byli národ, který ušlechtilou povahou a osobitou kulturou se vykážíti může. *Jeho tichá láska k rodu a jazyku českému a slovanskému chvěje se celou knihou.*“

Jeho nejlepší přítel Dobrovský, povahově i badatelsky naprosto odlišný, na jehož korespondenci v pro-

jevu vzájemné lásky Durych napsal: „Thesaurus meus litterarius aere mihi pretiosior“, sám Dobrovský přes odlišné názory si ho upřímně vážil, jak vřele napsal v nekrologu: „Poníženost a pokora jeho klestily mu cestu k vyznamenáním v řádu. Jeho čisté mravy, téměř bych řekl, panenské, vzbuzovaly v každém zvláštní úctu k němu. Nejvyšší jemné jeho srdce překypovalo city vděčnosti za prokázané i nejmenší služby. Nikdo nemohl být laskavějším, ochotnějším a úslušnějším, nežli byl on k přátelům, ba i k neznámým. Nejštědřejší boháč nemůže tak rád ze svých přebytků udíleti, nežli on činil s patrnou radostí, ze svých literárních pokladů – jiných neměl. Nejednou se ke mně vyslovil, že nepřestane se učit, i kdyby už byl jednou nohou v hrobě. Jeho úsilí, aby vše obsáhl, čímkoli by mohl slávu svého národa, Čechů, povznést, nedovolovalo mu ani myslet na Horatiův výrok: Quid valeant humeri...“

J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

VATIKÁN

Londýnský Catholic Times z 19. ledna přinesl zprávu o projevu „významného amerického žurnalisty“ Herberta Bayarda Swopa na banketě v New Yorku. Swop se pokoušel obhajovat vysílání ozbrojených sil USA do zmarshallisované Evropy. Zmínil se též o úloze Vatikánu v imperialistickém táboře. Řekl to hezky naplno: „Vatikán je naše první linie, ohromně mocný činitel v boji proti Kremlu. Jakékoliv oslabení jeho sil by přineslo neblahé následky.“

FRANCIE

Ve dnech 31. ledna až 8. února 1951 zasedal v Bievres u Paříže výkonný výbor protestantské Světové rady církví. Podle zpráv buržoasních časopisů Le Pays-le Matin a Die Welt (Hamburg) jednalo se na schůzi o mezinárodní politické situaci a hlavně o remilitarisaci Německa. Je příznačné pro Světovou radu církví, že k remilitarisaci západního Německa nezaujala jasné stanovisko. Na schůzi výkonného výboru se mluvilo jen všeobecně o nebezpečí zbrojení a o nutnosti využít každé příležitosti k vyjednávání. Le Pays-le Matin píše: „Sjezd se domníval, že zbrojení, ať je ho jakkoli zapotřebí (!), nemá ovládat všechny národní a mezinárodní život.“ Proti remilitarisaci západního Německa se na schůzi postavil jedině pastor Niemöller. Řekl: „Znovuvyzbrojení západního Německa je největší hloupost, která se mohla stát, protože tím bylo jen zvýšeno nebezpečí nové války.“ Pastor Niemöller však narazil na odpor představitelů amerických protestantských církví.

MEXIKO

Vedení Sinarquistas, katolického hnutí v Mexiku, vydalo prohlášení, v němž se vyslovilo proti použití atomové pumy a proti válečné politice USA. Hnutí má své hlavní posice mezi zemědělci a v maloburžoasních kruzích. Jestliže nyní i jeho předáci byli nuceni vydat zmíněné prohlášení, svědčí to jen o síle mírového hnutí a o nesouhlasu nejširších lidových mas s válečnou politikou USA.

POLSKO

Časopis Catholic Ireland's National Weekly uveřejnil dopis rektora v Howtu, H. J. L. Armstronga, který se zúčastnil varšavského mírového kongresu jako úřední pozorovatel protest. církve Irského mírového bratrství. V dopise vyvrací některé nepravdy o poměrech ve východní Evropě, jež do listu napsal Dr O'Rahilly.

Píše m. j.: „Snažím se vyprávět pouze to, co jsem viděl ve Varšavě. V neděli, když jsem tam byl, byl jsem přítomen bohoslužbám v lutherském kostele. Bylo tam přítomno asi dvě stě padesát lidí. Přítel, jenž toužil poznat pravdu, navštívil jistý počet římskokatolických kostelů a sdělil mně, že v každém z nich našel početné shromáždění věřících. Různí Poláci, kterých jsem se vyptával, mi sdělili, že jim nejsou kladeny žádné překážky k účasti na bohoslužbách.“ H. J. L. Armstrong shrnuje své dojmy z Polska – pokud se náboženského života týče – takto: „Ze svých zkušeností vyvozují, že se mi Polsko projevilo jako země úplně náboženské svobody.“

V závěru svého dopisu píše pak H. J. L. Armstrong o těch, kteří pomlouvají země lidové demokracie a Sovětského svazu:

„Považuji ty, kteří zde doma ve jménu křesťanství nás uvádějí v hořkost, nenávist a boj proti těm, s nimiž můžeme být ve shodě, za lidi protikřesťanské a protináboženské, kteří vnášejí zlo do duší Božích dětí.“

ŠPANĚLSKO

Šéfredaktor vlivného španělského listu ABC byl suspendován proto, že prosazoval vlastní názor na náboženskou výchovu na školách, které Franco zneužívá ve prospěch své vlády.

EGYPT

V Egyptě se zachovalo až dosud na 40 křesťanských kostelů, z nichž nejkrásnější je v Abou Sifani a v Abu Sarga. První vyniká jako klenot arabskokřesťanského umění a chová zvláštnost: kazatelnu ozdobenou množstvím perel a vzácné řezby ve dřevě růžovém a ebenovém.

ŠPANĚLSKO

Francovo Španělsko bylo připuštěno do různých odborných výborů Spojených národů. Všechny členské státy mohou poslat do Madridu své diplomatické zástupce. Tímto rozhodnutím Valného shromáždění OSN se ruší usnesení o Francově Španělsku z roku 1946.

Propagační mašinerie Západu líčí již několik měsíců „nejvěrnějšího syna katolické církve“ v tom nejpříznivějším světle. Také švýcarský katolický list „Neue Züricher Nachrichten“ uveřejnil nedávno článek znalce španělských poměrů jako repliku na propagační tažení Západu. Pisatel článku úvodem poznamenává, že po nástupu k moci slíbil Franco světu, že bude provádět program rechristianisace a učiní Španělsko středem katolicismu na Iberském poloostrově. Pisatel pak doklady ze španělských církevních listů ukazuje na skutečnost, že tomu tak není. V březnovém čísle časopisu „Ecclesia“ si kardinál-primas španělský arcibiskup Play Demiel stěžuje, že dělníci žijí mimo církev a generální sekretář Katolické akce konstatuje v témže časopise, že 90 % mladých dělníků, jakmile jsou propuštěni z katolických škol, neúčastní se již náboženského života. Msgr Olachea, arcibiskup z Valencie, prohlásil nedávno, že 74 % dělnictva jeho diecése jsou Církvi nepřátelští a jenom 16 % z nich chodí do kostela.

Autor článku v katolickém švýcarském listě se ptá, zda je odolnost křesťanské duše španělského národa tak malá proti vlivům západního světa, či zda je to spíše způsobeno tím, že od vyhnání posledních maurských kalifů a od nasazení šlechty do latifundíí Andalusie a Mancha se vyšší klerus odcizil lidu a příliš často se ztotožňoval - a to velmi jednomyslně - se zájmy velkostatkářů. Dále se autor článku zabývá tiskovými poměry ve Španělsku a z vlastní zkušenosti prohlašuje, že všechny církevní noviny musí projít censurou, jestliže se chtějí zabývat veřejnoprávními otázkami.

Vývody autora článku v katolických švýcarských novinách jsou jistě pozoruhodné. Potvrzují skutečnosti, které neustále d'úrazňují delegáti mírového tábora v OSN.

ZÁPADNÍ NĚMECKO

V západním Německu je velmi tísnivý nedostatek kněží. Celá řada míst vikářů, farářů a kaplanů zůstává neobsazena a musí být administrována. Tyto skutečnosti doznává v jednom z minulých pastýřských listů kolínský arcibiskup kardinál Frings.

HOLANDSKO

V Holandsku žije asi 3,700.000 katolických věřících. Znamená to, že podíl katolíků na celkovém počtu obyvatelstva nyní činí 38,5 procent, proti 36,4 procent před dvaceti lety.

ITALIE

Generál Mark Clark, velitel spojenecké páté armády, která bojovala za druhé světové války v Itálii, vysvětluje bombardování kláštera v Monte Cassinu jako „omyl“. Generál doznává: „...věděl jsem, že není žádné známky o tom, že by Němci použili kláštera k jakýmkoliv vojenským účelům... Na náletu se podílelo 255 spojeneckých bombardérů, které svrhly 576 tun výbušnin. Při západu slunce bylo celé okolí kláštera zahaleno kouřem, vystupujícím z trosek...“

RAKOUSKO

Podle slov rakouského katolického publicisty Dr Fridricha Fundera je zaznamenán v Rakousku pokračující rozvrat rodiny. Počet uzavíraných manželství je velmi nízký. V samotné Vídni jsou dvě třetiny mladých mužů ve věku od 20 do 30 let svobodnými a počet svobodných žen v tomto věku převyšuje počet vdaných žen. Z 580.000 vdaných žen nemá jedna třetina vůbec žádné dítě a další třetina žen jen jedno dítě. Církevní místa pozorují tento rozvrat rodinného života se znepokojením.

PAKISTAN

Pakistanský biskup z Multanu Msgr Cialeo sdělil při své cestě v zahraničí novinářům, že je mu podřízeno pouhých 19 kněží, kteří pracují na velkém území, obývaném deseti miliony lidí. V jednotlivých městech mohou být slouženy sotva dvě mše sv. do roka.

NÁŠ ZÁPISNÍK

PÉČE O HOSPODÁŘSKÉ POTŘEBY CÍRKVÍ

Zákon o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností byl sice schválen již v říjnu roku 1949, ale tento rok nemohl ukázat na denní praxi ještě úplný dosah tohoto zákona, který se tak výrazným způsobem zobrazil na ulehčení materiálních obtíží života církví. Teprve uplynulý rok podal o tom obraz. I když ještě dnes nejsou známy konečné cifry z bilance uplynulého roku, můžeme přesto naznačit a dostatečnými doklady potvrdit celkovou velkorysost péče, kterou zahrnuje lidově demokratický stát jednotlivé církve, duchovenstvo a náboženský život vůbec.

Hlavní položky, při provádění zákona vydané, byly adresovány českému a slovenskému katolickému duchovenstvu. V minulém roce, jak je již známo, bylo z prostředků státního rozpočtu vydáno na 535 milionů Kčs na úhranu platů kněží, kteří dnes dostávají za svou vyčerpávající a odpovědnou práci odměnu opravdu důstojnou a postačující. Nelze ovšem přehlédnout, že tu jsou ještě další náklady na osobní výlohy, sloužící zájmům církve. V uplynulém roce bylo vydáno na platy učitelů náboženství na 105 milionů Kčs. Příštím rokem bude tato číslice ještě vyšší, pro-

tože právě v druhé polovině loňského roku byla provedena úprava platových podmínek učitelů náboženství. Tímto způsobem byla zejména odstraněna dlouholetá křivda, páchaná na pomocných učitelích náboženství z duchovní správy, kteří byli dříve odměňováni podle počtu vyučovacích hodin, a to ještě zcela nepatrnými, nedostatečnými částkami. Hovoříme-li už o školství, vzpomeňme, že loni na podzim byl zahájen vyučovací rok na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě, jejíž materiální potřeby, včetně sociálního zabezpečení studujících bohosloví, jsou hrazeny rovněž z veřejných prostředků.

Pokud jde o věcné výlohy církví, bylo na všeobecné věcné potřeby církve a nákup bohoslužebných předmětů pamatováno částkou více než 215 milionů Kčs. Vedle toho byla připravena zvláštní částka, a to 77 milionů Kčs, na běžnou údržbu církevních budov. V tom nejsou zahrnuty mimořádné opravy kostelů. Jen v samotném uplynulém roce bylo opravováno 1270 kostelů; rovněž tyto práce si vyžádaly stamilionového nákladu. Dále bylo vydáno takřka 50 milionů Kčs na podporu katolické Charity a jiných církevních institucí. Další osm milionů Kčs bylo věnováno na podporu lidových náboženských slavností. Konkrétní

doklady o této péči státu o církve nacházíme v každý čas a na mnoha místech. Nacházíme je v nově vyrůstajícím zdívu, krovch a věžích kostelů, vidíme je v zabezpečeném sociálním postavení kněží, kteří již nikdy nepoznají existenční tíseň, ve zkvalitnění theologického studia, jehož jsme dnes na bohosloveckých fakultách svědky, a vidíme je vůbec v celém tom neutuchajícím a radostném rozkvětu náboženského života v naší vlasti.

DUCHOVNÍ SPRÁVA KOSTELA SV. JOSEFA V PRAZE II

pokládá za svou povinnost poděkovati ÚNV hl. města Prahy - círk. odd., zejména p. ústř. tajemníku J. Richterovi, za okamžitou pomoc při nutné opravě kanalizačního zařízení při kostele sv. Josefa. Tímto zásahem byly zachráněny veliké hodnoty a dokázáno, jak se stát poctivě stará o kultové potřeby církve katolické.

JZD VYŠŠÍCH TYPŮ PODPOROVÁNO DUCHOVNÍMI CÍRKVE ŘÍMSKOKATOLICKÉ NA DOMAŽLICKÉM OKRESE

Dp. administrátor Maleček z Loučimi pomáhá družstevníkům na Brůdku tím, že daroval z farní hospodářské budovy žlaby pro dobytek. Dp. administrátor Melka z Mrákova poskytl kámen pro podezdívku společné stáje ochotně z kamenné zdi od kostela sv. Anny na Tanaberku. Tato zeď již od desetiletí jest v rozvalinách a hyzdí krásný rámec tohoto památkového kostela. Družstevníci učiní s dp. Melkou toto poutní místo mnohem vzhlednějším a JZD v Prapoříšticích bude míti dostatečné množství stavebního materiálu pro společný krávn.

OBEC NESE JMÉNO KNĚZE

Čeklis, dnešní Bernolákovo, je čtyřtisícová obec nedaleko Bratislavy, která se připomíná již v roce 1290. Roku 1787 přišel do této obce hned po vysvěcení P. Antonín Bernolák, autor první slovenské gramatiky, po němž nyní nese obec své jméno.

VÝZNAČNÝ OBJEV V KLÁŠTEŘE

Podle údajů některých zahraničních časopisů byly v jednom slezském klášteře nalezeny některé vzácné Beethovenovy a Mozartovy rukopisy, pohřešované od dob druhé světové války. Mezi nimi je i rukopis Beethovenovy Deváté symfonie.

Poněvadž mnoha vldpp. spolubratřím není známo, že při České katolické Charitě v Praze III, Sněmovní ulice 13, jest zřízena diagnostická ošetrovací stanice pro nemoce stáří, upozorňuji na ni veledůstojné pány. Jest pro nás starší kněze velikým dobrodiním. Vedoucím lékařem jest milý a obětavý lékař Dr. Josef Trieb, odborný lékař pro nemoci vnitřní. Sám jsem se dověděl od svého přítele a spolubratra o této ošetrovací stanici. Nikdo neříkej: jsem zdrav a necítím žádných bolestí! Chyba lávky! V dnešní době pro nás kněze tak těžké a namáhavé a vysilující nahromadí se v těle mnoho různých nemocí, o kterých ani sami nevíme a které nutno včas léčiti, aby se předešlo těžším nemocím, které obyčejně následují. Na radu svého přítele jsem se odebral na léčení na onu diagnostickou stanici. Postup při vyšetřování jest tento: lékař nejdříve zjistí, jak kdo jest stár, jaké nemoci měl, zváží každého, milé a obětavé sestřičky roentgenují, provádějí rozbor krve, moči, a uzná-li vedoucí lékař za nutné, provádějí masáže hormonů. Jak jest milo, příjemno a jak nervy posilují již po několika masážích! Po těchto procedurách se na zavolání předstoupí před vedoucího lékaře odborníka Dr. Trieba, který každého důkladně prohlédne, a je-li nutné, udělují léky z vlastní lékárny, a nejsou-li léky na skladě, předepíše recept. V čekárně slyšíme jenom sámou chválu o odborném a svědomitém lékaři Dr. Triebovi, o ochotných sestřičkách a o ostatním personálu Charity.

Pro nás, venkovské kněze, bylo vždy otázkou, kde budeme v Praze bydleti a se stravovati, budeme-li tam několik dní. I o to jest dnes u nás postaráno. Zasluhou pana ministra Dr. h. c. Plojhara a jiných kněží máme v Praze svůj Kněžský dům v Praze II, Ječná 2, kde můžeme v čas léčení v Praze bydleti a se stravovati. Jest nutno však několik dní předem lístkem se hlásiti o pobyt v Kněžském domě. Opět veliké dobrodiní a neocenitelná výhoda pro nás, venkovské kněze. Nařídí-li lékař dietní stravu, i v tom vyjdou nám kněžím v Kněžském domě vstříc. Krásné zařízení, pohodlné bydlení i stravování za nepatrný poplatek. V domě je ústřední topení, koupelny v každém poschodí, čítárna, klubovna, bohatá knihovna a jiné. I příležitost k sv. zpovědi u dp. spirituála P. Sahana. Důležité jest pro nás, že v domě nevíme o pověstném pražském hluku v ulicích. Proto vřele doporučuji dp. spolubratřím Českou katolickou Charitu a náš Kněžský dům. Věřte zkušenému!

Vojtěch Černý, čestný kanovník a bisk. vikář v Loučeni u Nymburka

VÝZVA HNUTÍ VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ HL. MĚSTA PRAHY VŠEM KATOLICKÝM KNĚŽÍM V PRAZE

Důstojní spolubratři,

na slavné cestě k lepší a šťastné budoucnosti stojí před naším pracujícím lidem velké a radostné úkoly. Jedním z nich je také smělá výstavba hlavního města Prahy v krásné město, aby se nám všem v něm radostně žilo. Bude třeba odstranit všechny následky kapitalistického vývoje, který na jedné straně postavil přepychové paláce pro malou, vládnoucí skupinu, zatím co na druhé straně nám vyrostly nouzové kolonie pro široké vrstvy dělníků, kteří svou práci přinášeli národu ty nejcennější hodnoty.

My, katoličtí kněží - hlasatelé křesťanského učení lásky, pokoje a spravedlnosti - chceme plně podporovati ušlechtilé snahy naší vlády a představitelů hlavního města Prahy a přičiniti se také svými silami o to, aby křivdy, které v minulosti napáchala vládnoucí třída na pracujícím lidu, byly co nejdříve napraveny.

Vedeni krásným příkladem našich spolubratřích vybízíme všechny katolické kněze hl. města Prahy, aby pomohli při uskutečňování ušlechtilého cíle - výstavby krásné Prahy.

Členové výboru vlasteneckých kněží hl. města Prahy se sami rozhodli, že věnují jeden den brigádě pro výstavbu Prahy. Věříme proto, že každý zdravý a schopný katolický kněz se připojí k naší výzvě a svým uvědoměním půjde tak příkladem všem věřícím v praktickém uskutečňování křesťanského ideálu.

Vybízíme důstojné spolubratry, aby své pracovní závazky ohlásili do konce března předsedovi Hnutí vlasteneckých kněží hlavního města Prahy prof. O. Novákovi, sídelnímu kanovníku, na adresu: Praha II, nám. Republiky 1077. Účast na brigádě byla by organisována společně na počátku dubna.

SEKRETARIÁT

Důstojné pány, kteří žádají o přiděl bohoslužebných předmětů, parament, prosíme, aby neurgovali vyřízení svých žádostí. Všechny žádosti budou vyřízeny postupně. Při nedostatku personálu není možné, aby expedice těchto věcí šla tak rychle, jak bychom si i sami přáli.

Důstojné pány, kteří přicházejí do našeho Kněžského domova a chtějí zde přenocovati, prosíme, aby nám včas svou návštěvu ohlásili, neboť naše pokoje jsou často plně obsazeny. Denní penze činí 50 Kčs, v čemž je zahrnuto nocležné, stravné i poplatek za použití koupelny. Každý důstojný pán má možnost celebrovati mši sv. v kostele sv. Ignáce, v jednom z nejkrásnějších pražských chrámů.

HOVORNA REDAKCE

Dr B.: Budeme uveřejňovati postupně. - J. J.: Není aktuální. - A. S.: Kázání je příliš dlouhé. Pošlete kratší a více lidové. - A. N.: Feuilleton příliš vzdálený době. - Zn. -vv-: Naši čtenáři nemají rádi články označené šifrou, tím méně kázání. Dejte svolení k otištění svého jména. Jinak nemůžeme uveřejnit. Za svou práci se nemusíte stydět, je velmi dobrá!

Ostatním: odpovídáme přímo.

HLÍDKA UČITELŮ NÁBOŽENSTVÍ

IV.

FORMA A ZPŮSOB

Vyučování náboženství musí být vedeno „pod zorným úhlem věčnosti“.

Proto volíme při náboženské výuce jiný způsob vyučování, než jaký známe z let minulých. Dřívější škola měla totiž zcela jiný charakter i poslání proti tomu, který jí dává dnešní řád. Třebaže jest plnou pravdou, že učení svatému náboženství jest v jádře neměnné, přihlížíme přece ke skutečnosti, že i toto učení, jako učení pro život, jest a musí být učení živým. Proto i forma a způsob jeho podání musí být živá a vnímání žactva lehce přístupná. Nikdy to však nesmí být způsobeno formou bázně, neboť náboženství je učení radosti. Proto velký význam klademe, kromě pevného učebního rozvrhu, i na

1. učení příležitostné, kterým vhodně doplňujeme učení katechismové, biblické i historicko-církevní.

Kristus Pán dal nám sám příklad, když užíval podobenství a obrazů z života kol sebe. I my používáme vhodných příležitostí, jimiž je tak bohatý život církve i náš denní život, k tomu, abychom výchovná zrnka mravní zasévali do duší nám svěřených dítek.

Poučky musí být stručné a hlavně dobově vhodné. Proto klademe důraz na vzdělání katechety, na nutné jeho vědomosti, jakož i na to, aby při výkladu nenahližel stále do učebnice. Tím by v očích žactva ztrácel nutnou autoritu.

Vyspělý katecheta proto pracuje učením

2. soustavně rozloženým v drobné postřehy, jak je přináší třeba každodenní život.

Tyto příležitostné poznámky nutno vsunouti do soustavného učiva tak, aby jeho jádro nebylo jimi narušováno. Proto je vkládáme buď na počátek, nebo na konec hodiny.

3. K žactvu mluvíme jazykem naším, mluvou krásnou a ušlechtilou, formou srozumitelnou, aby vyučující se nezdál žactvu cizincem. I sám církevní předpis praví, že duchovní správce musí ovládati jazyk a přirozenou mluvu svých farníků.

Proto, použije-li tedy žák t. zv. lidové mluvy, jest nutno nejmírnější formou jeho řeč opravit, a to takovým způsobem, aby žák neztrácel chuti a zájmu a aby se mu druzí nesmáli.

Naše vyjadřování musí být jasné. Volíme spíše krátké věty, které nejlépe vystihují podávanou pravdu. Zde budiž učitel náboženství vzorem sv. Jan Bosco. Vždy se v mluvě snižujeme co nejvíce k dětem a postupně pak je vedeme, a to i mluvou, k vyšší inteligenci. Jest jistě velikým uměním

4. málo slovy mnoho říci. Katecheta se o to musí snažiti. Lepších výsledků dosahuje učitel v mluvě spořivý než slovy plýtvající.

Náš učitel náboženství bude hodně čísti Písmo, bude ale také čísti knihy lidových povídek a pohádek (ale nebude je dávat číst v hodině náboženství po celou hodinu!), aby si osvojil dětskou mluvu. Nebude však, zachovávaje zásadu nemluvit mnoho, upadat do extrémů hutnosti. To jest nebude spojovat, jmenovitě v nižších třídách, dvě či více pouček v jednu větu. Jiné jest tuto větu napsat, když čtenář má možnost se zastavit a přemýšlet - školní dítě musí dostat podanou větu srozumitelně. Pamatujme, že žák musí stále poznávat i další pravdu, že „náležíme Pánu Bohu - nejsme jen svoji“.

J. P.

ODMĚNY ZA PŘESPOČETNÉ HODINY LAICKÝCH UČITELŮ NÁBOŽENSTVÍ

Státní úřad pro věci církevní stanoví v dohodě s ministerstvy financí a práce a sociální péče na základě ustanovení § 8 vládního nařízení č. 121/1950 Sb. toto:

1. Za každou vyučovací hodinu, převzatou učitelem náboženství nad normální míru vyučovací povinnosti, přísluší odměna, která činí:

- v I. pracovní třídě 20 Kčs za 1 týdenní vyučovací hodinu,
- v II. pracovní třídě 30 Kčs za 1 týdenní vyučovací hodinu.

2. Odměna za přespočetné hodiny nepřísluší:

- a) za hodiny, ve kterých učitel zastupoval nepřítomného učitele, pokud toto zastupování trvalo dobu kratší než 14 dní,
- b) za dobu nepřítomnosti v práci,
- c) za dobu hlavních školních prázdnin přesahující dobu dovolené na zotavenou.

3. Celková doba, za kterou odměna přísluší, se zaokrouhluje na celé týdny.

4. Odměny za přespočetné hodiny se vyplácejí za uplynulé pololetí školního roku.

5. Ustanovení odst. 1 tohoto výnosu platí obdobně též pro duchovní v duchovní správě ve spojení s ustanovením § 14 odst. 5 vládního nařízení č. 219/1949, 220/1949, 222/1949 a 223/1949 Sb.

6. Tento výnos nabývá účinnosti dnem 1. dubna 1950.

Náměstek ministra:

Dr Havelka v. r.

PAPRSEK

HLÍDKA BOHOSLOVCŮ ŘÍMSKOKATOLICKÉ CYRILOMETODĚJSKÉ BOHOSLOVECKÉ FAKULTY V PRAZE

Řídí tvůrčí kolektiv - Fakultní radě odpovídá Doc. P. Ladislav Pokorný

RESURREXI ET ADHUC TECUM SUM...

„Vstal jsem a jsem teď s tebou.“ To jest to radostné poselství velikonoc, naplňující celý svět úžasem a nevýslovnou radostí. Tato kratičká věta obsahuje nevystihlé tajemství našeho vykoupení, lásku vyznavačů i hrdinství mučedníků. Tato radostná skutečnost jest ústředním bodem naší víry. Jest tedy samozřejmé, že se vynasnažíme, aby svátky velikonoční byly více než který jiný svátek nejvniternějším osobním zážitkem, nejhlubší skutečností, která zcela zabírá duši.

Připomínka velikonočních událostí rozněcuje v srdcích čistou, velikou radost. Avšak tato radost nesmí vypudit z mysli Veliký pátek, nesmí vytlačit vzpomínku na Kristovo utrpení. Opravdové prožití velikonoc vyžaduje nejen prožití Kristova oslavení, ale především a hlavně jeho utrpení. Kalvarie, Zmrtvýchvstání, život Ježíše Krista mezi námi - to jest osa naší velikonoční úvahy. Jak blízký je její obsah životu bohoslovce a kněze! Toto opravdové prožití znamená pochopit nejvlastnější život křesťana a jeho poslání ve společnosti. Po poznání těchto tajemství je však třeba postavit svůj dosavadní život, své názory, ano i svou víru do světla vzkříšeného Krista.

Především pohlédme na Kristův kříž. Uvidíme jej bez příkras: holý, tvrdý, tížící, odpuzující, mluvící však o nekonečné Lásce. Láska je ale nejvlastnější náplň života. Láska to byla, jež přivedla Syna věčného Otce na dřevo kříže. Visí na něm za naše viny, aby nás usmířil s Otcem. Podívejme se nyní blíže do obličeje Božského Trpitele! Dívá se na nás Ježíš Nazaretský, Král židovský, pnící na Kalvarii v nejstrašnějších mukách mezi dvěma lotry. Hledí na nás svýma krví zalitými očima, svou tvář zkrvácenou, pošpiněnou a poplivanou a ptá se každého z nás: Půjdeš za mnou? Při tomto pohledu zkoumejme svůj poměr k bolesti, ke kříži a - k životu.

Bůh dopustil smrt svého Syna. Avšak třetího dne jej vzkřísil k životu. Právě tato úžasná skutečnost rozechvívá lidská srdce k neutuchajícímu jásotu: „Vstalť jest této chvíle ctný Vykupitel, Aleluja! Vyšel z hrobu vítězný a nesmrtelný, smrt nad ním již nepanuje, Aleluja! Vstal a jest nyní s námi, Aleluja! Mohli Krista ukřižovat, ale nemohli zničit jeho dílo, protože nemohli zabránit jeho zmrtvýchvstání.“

Svým životem a utrpením smířil Kristus Pán lidstvo s Bohem. Při jeho narození zvěstovali andělé pokoj lidem dobré vůle. Může nás tedy překvapiti, že první slova zmrtvýchvstalého Ježíše, jeho poselství křesťanům, zvěstují *pokoj, mír?* „Pokoj vám.“ Pravý, nezničitelný mír, to je poslední cíl vykoupení. Hlasateli tohoto pokoje jsou ti, jež Pán poslal do celého světa a ke všem národům - Kristovi kněží. Jak časové je právě v naší době toto velikonoční poselství! *Neslibuje lidstvu nový život, život spravedlnosti a bratrské lásky?* Nový život - to jest poslání velikonočních svátků. Jdeme proto každý den o kousek dále v tomto životě a každého dne umírejme životu starému. Nový život ve světle Kristově. To budiž naším velikonočním programem.

Kristus Pán vstal a žije teď s námi a v nás. To je vrcholné tajemství velikonoc. Tajemství, jež nás zavazuje přinášet světu pokoj a radost, radost z vykoupení. Že Kristus vstal a nyní je s námi. Kristus Pán je s námi ve svátosti své lásky - v Eucharistii. Malá Hostie - živý symbol velikonoc. To jest tajemství Eucharistie, že zde pod způsobou chleba je přítomen živý Kristus, vítěz nad smrtí a peklem. Prožívejme proto, spojení eucharistickým poutem lásky, události paschální a prosme Zmrtvýchvstalého spolu s apoštoly: Pane, zůstaň s námi... Abychom v jasu velikonočního světla došli k cíli, v němž by nám zazářilo tvé neuhasínající světlo. Abychom ve chvíli své primice s velikonoční radostí zvolali Tobě vstříc jásavé „Lumen Christi!“ Deo gratias...

Lubomír Rosenreiter

VELIKONOČNÍ

*Jak ptáci, kteří na křídlech
nám slunce z jihu nesou,
přilétly zvony nad náš kraj
a se svých boků střesou
jak kvočny jara na zem ráj.*

*Zazvoní srdce oráčů
kovovým hlasem rádlu.
Do tvarohových koláčů
jako do povíjany
žena už radost ukládá.*

*Zas zazvoní vemeny krav
zelené louky k městu,
v něm na barevnou kraslici
březen už kreslí cestu
dětem k lesům a vesnici.*

*Hodiny Bílé soboty
zní splavem zpěvu míru.
Rolník jak sadař štěpnice
roubuje na svou víru
zelený listek ornice.*

*Zvonice srdcí zazvoní
vzkříšení věčnou píseň.
Jaro zas okna rozední
a ze svého slabikáře
vetká lásku v naše tváře.*

F. Š.

ALELUJA!

Až anděla nám zazní hlas, my oživnem a vstanem zas.

Radostné velikonoční Aleluja se podobá paprsku jarního slunce, jenž křísí ze ztuhlé země nový život. Vidíme a připomínáme si opět prázdný Kristův hrob a jeho vítězství nad smrtí. „Resurrexit sicut dixit.“

Právě nyní měli bychom se zamyslet nad hřbitovy a se sv. Pavlem dojít k závěru:

„Pohlčena jest smrt vítězně. Kde jest, smrti, tvé vítězství?
Kde jest, smrti, tvůj osten?“ (1. Kor. 15, 55.)

Věřící křesťan nebojí se smrti a slovy mešní preface za zemřelého „tuis enim fidelibus, Domine, vita mutatur, non tollitur“, chápe jasně tajemství života a smrti. Odumírat hříchu a žít Kristu – toť úkolem kněze a jeho posláním pro věřící lid.

V semináři se připravujeme důkladně k realizaci svého životního úkolu známou trojí cestou k dokonalosti služebníka Božího: per viam purgativam, per viam illuminativam et per viam unitivam. Budme, bratři, důslední a krásně zazáří nám život, který čeká na naše mladá srdce. Pak požeňná nesmrtelný Král věků naší práci, že každá nám svěřená duše bude mít jasno v těch nejpálčivějších problémech a úzkostech, takže bude moci říci s básníkem křesťanské naděje J. V. Sládkem:

*Z osudu rukou vzal jsem svůj los
jak zrno, jež hodil do brázdy kdos;
jak obilné stéblo, jež vyroste v klas
a k zemi se schýlí, když došel mučas.
Vzklíčí a roste, dá zrno a dost. –*

*Jak ono na zemi – i já jsem host.
Tak všichni jsme lidé vládce i rob
a mne život těší a neděsí hrob.
V zem, jež ho vydala, schýlí se klas,
kdes v Boží zahradě vyroste zas – e)*

JARNÍ POZDRAV POESII

Jaro – údobí poesie! S prvním jarním příznakem vítali ji básníci všech věků a poesie jara bývala neoptimističtější pro svůj motiv rodícího se života v přírodě. Je velmi důležité uvědomit si to dnes, že to bylo jaro přírody, které hlavně inspirovalo básníky k lyrickým zpěvům a že arsenálem krásy byly květy, bublající potůčky, slunce a milostná láska, zatím co – v nejlepším případě – jejich životní optimismus tryskal z daleké naděje, ze snu o lepším zítřku!

Avšak pro nás už poesie není oním hostem, kterého pro většinu lidí přivádělo na svět jen jaro, bez pochybnosti nejčarovnější malíř svěžesti a krásy přírody i přirozený stimulans lásky. Neboť poesie dnes u nás už domácní, už přebývá v našich srdcích definitivně, bez ohledu na roční čas i počasí, jelikož zde našla svou nejpřirozenější a nejvlastnější oblast, krásu světa lidí, krásu nového, spravedlivého života.

Přestože od pradávna lidská srdce vyzvánějí nepřetržitě úchvatnou melodií víry, naděje a lásky, přeci jenom v krutém svěráku hospodářské tísne začasté člověk byl jen – dovolíš mi, poesie, mluvit tvou řečí – kůží bubnu, do níž tlouklo zoufalství poplachem k záchraně pouhopouhé existence! A teprve dnes u nás, kdy jsme zúčtovali se všemi vykořisťovateli lidských rukou a drancovateli lidských srdcí, dnes, kdy našim hospodářským řádem byly dány bezpečné podmínky opravdu křesťan-

skému vztahu mezi lidmi, teprve dnes se z poesie – popelky – stává nesmírná síla, rozněčující a umocňující životní horoucnost každého z nás.

Naplňuje se na zemi dávné poselství, že člověk je stvořen k obrazu Božímu. A proto tě, poesie, na prahu tohoto jara vítám ve znamení jara našeho nového života, pozdravuji tebou lidský život, který se stává pro všechny radostnou písní. Vítám tebou vzkříšení lidské důstojnosti, svobodného člověka, který už nejen se smí, ale opravdu se těší z dítěte, lásky, květu a koláče. Tvá krása je v prostotě, tvá velikost tkví v jednoduchosti. Neboť sebemenší dotek člověka s člověkem, člověka s přírodou je dnes poznamenán velikostí a krásou.

Je jen třeba, abys dnes, právě ve jménu tvém, ve jménu velikosti a slávy lidského života zaútočila bezohledně, i když si zdánlivě rozbiješ krásu proti všem svým nepřítelům, proti nepřítelům života, proti nepřítelům míru a pokoje mezi lidmi. Žijí i mezi námi se srdcem, které, místo aby bylo teplou dlaní lásky k člověku, u nich jako by bylo vyděláno z kůže peněženek.

A tak končím svůj pozdrav tobě, poesie, příslibem, že se budeme ještě horoucněji nakláněti tebou nad plností života, jeho každé chvíle. Všichni, kteří v závodech, na polích, v kostelích, práci či modlitbou, ať jakýmkoliv podílem přispívají k oslavě svobodného života ve věčném míru, zdravíme tebou a v tobě, poesie, radost jara našeho nového, spravedlivého života.

ZRCADLO FAKULTY

vyjdou skripta!

Po dlouhé době očekávání vyjdou skripta prof. Dr. Jana Mellera *Historie dětství Ježíšova a Theologia fundamentalis I. a II.* díl od prof. Dr. Josefa Kubalíka. Skripta tiskne a svým nákladem vydá v přiměřeném počtu Česká katolická Charita spolu s naším fakultním spolkem. Distribuci obstarají skriptoví referenti fakultního spolku.

APEL NA ZPĚVÁKY

Iniciativou několika jednotlivců ustavuje se pěvecký soubor na naší fakultě. Chceme nacvičit hodnotné chrámové a lidové písně, a to jak pro naše chystané kulturní pořady v semináři, tak i pro event. pořady mimo fakultu, v kostelích i při jiných příležitostech. Abychom se představili skutečně dobrým pěveckým tělesem, je třeba, aby nás bylo více než dosud. Zveme proto zájemce z řad bohoslovců a externistů do spolupráce. Informace a přihlášky přijímá bratr Dr. Svoboda nebo Korba.

Z HISTORIE SEMINÁŘE

Podnikneme menší výlet do minulosti pražského semináře, abychom se seznámili, jak žili naši kolegové v osmnáctém století.

Skrovné poznámky let dávno minulých vykládají nesměle o tom, jaké trápení měl vždy rektor s alumny... Stejně jako dnes. Tresty byly sice velmi pádny a nesmlouvavé, ale přesto se vždy našel někdo, kdo si chtěl život „zpestřit“ nějakým dobrodružstvím. Tak jedna velmi stará zpráva dokonce uvádí, že byl jistý alumnus, náruživý střelec, a bavil se tím, že s věže seminárního kostela střílel po chodcích - kamením.

Takovéto případy jsou ovšem v dějinách semináře kuriositou. Častěji je zpráva o tom, že čas od času vzplanula nějaká kuchyňská rebelie. Jednou vznikla domácí vzpoura proto, že na stůl jako *pátý* chod přišla kachna, kdežto páni bohoslovci si tehdy přáli skopovou. Z uvedeného případu vidíme, že jídlo nebylo v semináři právě nejhorší. Jen jako mimochodem nás historie poučí o tom, že o větších svátcích dostával každý bohoslovec ještě žejdlík vína a v masopustě o jeden chod více a piva co kdo vypil.

Vybavení pokojíků zůstalo stejné, jako je dnes. Stolek, židle, postel s matrací a dvěma prostěradly, polštářem a houní, skříň. Doba svícení byla omezena přidělem dvou svící, takže svítit přes čas nebylo možné, leda na vlastní režii. Každý alumnus totiž dostal na týden jednu větší a jednu menší svíčku, a to ještě jen v zimě, neboť v létě studovali jen do šesti večer.

Pro zajímavost je třeba poznamenat, že bohoslovci dostávali i papír a příspěvek na svázání skript.

Denní pořádek byl v semináři tento: Vstávalo se ve tři čtvrti na pět. Ranní modlitbu vykonal každý soukromě. Od půl šesté do sedmi bylo studium, pak začínaly přednášky. V deset hodin byla mše sv., po ní opakování přednesené látky. Oběd byl v 11 hodin a již ve tři čtvrti na jednu se znova studovalo až do přednášek ve dvě hodiny. Večeře se dávala v 6 hodin a po ní byla rekreace. V osm hodin pak končil den pobožností v oratoři.

Tento řád je jeden z nejstarších v dějinách pražského semináře a byl během doby různě pozměňován.

✓ Tehdejší bohoslovci se k svému cíli museli skutečně probíjet četnými obtížemi, hlavně hmotného rázu, o nichž my dnes nemáme ani tušení. Přes to však vycházely ze seminářů celé generace opravdu vzorných kněží, kněží oddaných Bohu i národu, kněží, jejichž památka zavazuje i nás. Bylo by dobře, kdybychom se v našem fakultním zrcadle občas podívali do jejich života a porovnávali, v čem jsme pokročili a v čem se můžeme od nich ještě přiučit.

Sargon

SVATÝ VOJTĚCH A MY

Společenství svatých jest článek víry, který zvláště posiluje poutníka na cestě do nebeské vlasti. S prvokřesťanskou radostí můžeme si denně připomínat, že skrze posvěcující milost patříme k nepřehledné rodině Božích dětí, s níž nás spojuje tajemné, silné pouto - *communio sanctorum*.

I my se můžeme s hrdostí hlásit k jasné rodině českých světců, kteří pro svou hrdinnou víru dosáhli nebeské oslavy. Jednou z nejjasnějších hvězd českého nebe je druhý pražský biskup Vojtěch z rodu Slavníkovců. On je prvním z oněch nemnoha synů našeho národa, který přerostl hranice své vlasti. Upoutal k sobě zraky celé kulturní Evropy více, než pozornost a lásku svého národa. A přece tolik miloval svůj lid.

Osobnost svatého Vojtěcha vyžaduje následování. Nestačí se jen hlásit k jeho odkazu. Ne, to je málo. Sv. Vojtěch byl mužem činu, vyžaduje tedy, aby každý, kdo se hlásí k jeho jménu, byl nejen vyznavačem, ale především plnitelům těch ideálů, za něž on obětoval život. Vždyť jeho osobnost je tak universální, že každému z nás má co říci. Vojtěch byl učencem, kazatelem, spisovatelem a myslitelem. Je horlivým apoštolem Kristova evangelia, věrozněm mnoha národů. První český biskup je chloubou papežů, přítelem králů a přitom zůstává pokorným mnichem a zbožným poutníkem. Na prvním místě však je biskupem, starostlivým a pečlivým pastýřem svého lidu. Miluje, i když není sám milován, slouží, i když neuznáván. Celý Vojtěchův život je jedinou sebeobětí ve službách Bohu, Kristově Církvi a národu. Následuje svého Mistra až do vylití své krve, z níž rozkvétá nevadnoucí růže slávy na erbu vyvražděného rodu Slavníkovců. Libice lehne popelem, avšak oheň z ní vzešlý zahřívá celou Evropu. Vojtěch dokonale naplnil své kněžství. Za života nechápan a pronásledován, vyštvan z vlasti, stal se svou velkodušnou obětí ve službách Krále národů základním sloupem tužeb a nadějí českého národa.

Není jisté náhodou, že náš seminární kostel je zasvěcen právě svatému Vojtěchu. Náš národ dobře věděl, komu má svěřit pod ochranu naděje své budoucnosti. Starostlivý biskup nezapomíná na svou diecesi. Je tedy samozřejmé, že jeho první starostí je, aby měl dosti schopných spolupracovníků na vinici Páně. Při poslední apoštolské cestě sv. Vojtěcha českými zeměmi, přicházeli k němu lidé ze všech vrstev národa a vroucně, z plna srdce jej prosili: „Nezapomínej na svůj národ. Svatý Vojtěše, vypros nám, abychom měli dostatek kněží.“ Tak prosili Čechové svatého Vojtěcha před čtyřmi lety.

Opět se blíží slavný den Vojtěchova svátku. Opět se ozývají hlasy, jež volají po rozmnožení kněžských povolání. Jaké stánovisko zaujmeme my, již jsme poslechlí hlasu Božího a přišli jsme sem, do semináře, abychom vkořenili v Boha a stali se hodnými kněžství Kristova? Především budeme v sobě modlitbou i studiem své povolání upevňovat. A potom jedna z prvních našich vzpomínek o svátku svatého Vojtěcha bude platiti těm, kteří v budoucnosti přijdou mezi nás. Svými modlitbami budeme usnadňovat a připravovat cestu všem, které Pán volá, aby poslechl jeho hlasu a přišli na jeho vinici. Kéž svatý Vojtěch je jejich vzorem a mocným přímluvcem u Boha! Ať jim i nám svítí jasným příkladem oběti z lásky k Bohu a svému lidu! Avšak podle životního hesla Vojtěchova „*Ora et labora*“ připravujeme se i skutky na přivítání nových spolubratří. Poctivou prací, živou modlitbou, důsledným plněním všech svých povinností, radostným životem v lásce Kristově připravme jim vzorné a teplé prostředí. Usnadníme jim tak jejich první kroky na cestě k oltáři Páně. Svatý Vojtěchu, žehnej naším snahám!

- Rr -

DÍVÁME SE NA SEBE

BOHOSLOVCŮM!

Na paměť nedávného kongresu obránců míru v Praze dali jsme si všichni závazek, že každý z nás odpracuje jako mírový příspěvek měsíčně počínaje lednem t. r. osm hodin brigádních prací. Chápeme, že v údobí ledna a začátku února bylo pro většinu z nás velmi nesnadné najít si někde volnou chvíli, neboť nás zaměstnávaly přípravy ke zkouškám. Ale nyní bychom měli přikročit již k plnění našeho závazku, který, věříme, je pro každého z nás zatím jen odložen, ale rozhodně ne do zapomenutí. Při této příležitosti rádi bychom poukázali na velmi podnětný článek L. Rosenreitera v posledním Paprsku, v němž vybízí nás k novému, tvořivému chápání naší práce vůbec.

L. Rosenreiter správně poukazuje na potřebu, abychom ve své theoretické i praktické činnosti dbali dnešních potřeb našeho lidu, jeho snažení, abychom porozuměli jeho dnešnímu způsobu myšlení, jeho starostem i radostem. Naše budoucí činnost duchovních pastýřů byla by málo účinná, kdyby nedbala dnešních hospodářských a sociálních skutečností, kdyby se nesnažila naroubovat na své duchovní poslání i potřebu pomáhat lidem v jejich denních zájmech, starostech i sdílet jejich radosti a tužby. Kněz by se odtrhl od svých farníků, kdyby nepoznal jejich život a nesnažil se tímto poznáním tvořivě obohatit a usměrnit svoji práci.

Je zde však současně i druhá stránka celého problému, na kterou chceme upozornit. V utváření své duchovní osobnosti musí bohoslovec víc než kdo jiný dbát na to, aby jakýkoliv morální akt nezůstal v něm pouhým květem, aniž by vydal své ovoce. Takovéto plané květy by celou morální osobnost brzy infikovaly neschopností tvůrčího procesu, neschopností akce. Chceme zde proto připomenout, že v zájmu dokonalého utváření své kněžské osobnosti bohoslovec musí pečlivě střežit každý jím učiněný závazek, aby se nestal pouhým slovem, nýbrž aby se naplnil činem. V tomto smyslu i podnět k novému způsobu tvůrčí práce bohoslovců nechtě je chápán také jako důležitý pokyn k výstavbě vlastní duchovní osobnosti. Je pak zřejmé s tohoto hlediska, že je třeba i na naše brigádnické závazky pohlížeti také jako na jeden z článků v soustavě naší vlastní sebevýchovy.

Red.

VÝZVA K SPOLUPRÁCI!

Při zakládání naší bohoslovecké přílohy v Duchovním pastýři sledovali jsme mimo jiné i účel, aby se Paprsek stal jakýmsi ideovým pojítkem mezi fakultou a seminářem a střediskem duchovní činnosti v diecésích, mezi bohoslovci a knězi. Spectabilis Dr V. Šanda ve svém úvodním článku v prvním čísle Paprsku výstižně vyjádřil toto poslání bohoslovecké přílohy a žádal vytvoření pro pastoraci užitečné synthese z ideologie, resp. ze zkušenosti „starých veteránů“ a z mentality nováčků.

Bylo by proto záhodno, aby z řad duchovních bylo častěji publicisticky reagováno na Paprsek, aby kriticky byly hodnoceny jeho články (i když mnohdy jsou to zatím jen publicistické pokusy), aby tak byl požadavek sladit teorii s praxí uskutečňován již usměrňováním radami, pokyny, náměty event. dotvrzováním konkrétními případy. Doufáme, že článek L. Rosenreitera v naší příloze v posledním čísle D. P., vybízející bohoslovce k novému, tvůrčímu způsobu práce, nalezl příznivý ohlas i mezi duchovními. Jejich současná pastorační praxe mohla by mnohými svými zkušenostmi být cenným příspěvkem pro bohoslovce v hledání nových pracovních metod, v jejich potřebě poznání našeho lidu, v případě pro budoucí kněžské povolání. Uvítali bychom proto vzájemnou výměnu zkušeností a názorů jakožto jeden z velmi užitečných prostředků k zlepšení práce našich bohoslovců.

Red.

KULTURNÍ ŽEŇ

PŘÍSPĚVEK K ANKETĚ

V životě člověk přečte hodně knih, z kterých obsah někdy mizí, jindy zas setrvá v paměti čtenáře. Osobně rád se věnuji četbě krásné literatury a do naší literární ankety chci přispět poukazem na jedno z mnoha krásných děl naší bohaté české literatury.

Vzpomínám si na román Marie Pujmanové „Lidé na křižovatce“. Autorka v něm realisticky vylíčila osud dělnické třídy v první republice a její zápas o svržení nespravedlivého vykořisťovatelského řádu. Naznačuje také prvky, které podstatně též působily ve vývoji tehdejšího dění v naší republice i v soušedním nacistickém Německu.

Dnes, když máme možnost číst současná díla našich nebo cizích pokrokových autorů, která zachycují stav vykořisťované dělnické třídy, její vítězství a její nadšenou práci na budování vlasti a nového lepšího světa, nijak neztrácí zmíněná kniha Pujmanové na hodnotě a významu. Toto dílo je a zůstane umělecky kvalitně zvýrazněnou výstražnou připomínkou minulosti. M. Blahák

Básníkův pohled na SSSR. (Kuba: Básník v Sovětském svazu.)

V Melantrichu vyšla v těchto dnech reportážní kniha mladého básníka demokratického Německa Kuby, který se vlastním jménem jmenuje Kurt Barthel. Kniha pod názvem „Básník v Sovětském svazu“ zachycuje umělecky vybroušeným slohem dojmy a zkušenosti autora z jeho návštěvy v SSSR. Je vyznáním obdivu k veliké vlasti socialismu a nadšeného budování. Básníkův pohled spočinul na těchto skutečnostech a z nich vzešel jeho zpěv a krásné líčení země i lidí sovětského Ruska. Předmluvu ke knize napsal Louis Fűrnberg.

- a -

Spolupráce - cesta k svornosti a bratrství. (Film Vítězná křídla.)

Jeden z nejnovějších českých filmů Vítězná křídla se sportovní tematikou je skutečně pozoruhodným dílem československých filmařů. Nemůžeme se v krátké recenzi obírat technickou a hereckou stránkou filmu. Chceme jen vyzdvihnout ušlechtilou náplň, která tvoří základ celé filmové historky. Film stal se uměleckým demonstrátorem skutečnosti, jak vzájemná spolupráce a společné úsilí o dosažení lepších výsledků odstraňuje překážky veškerého nedorozumění, antagonismus i mladistvou žárlivost v prostředí mladých letců. Ve filmu je též výrazně zachycen projev národní solidarity českých a slovenských závodníků před mezinárodním forem na závodech v Polsku. Tyto zdánlivě vedlejší záběry doopravdy správně ukazují tvář mladých slovenských i českých lidí, které již nic nerozdvojí, ale jež pojí upřímné přátelství a bratrské úsilí o dosažení vytčených úkolů. Film této vzácné myšlenky výborně poslouží.

- k -

Z tvořivé dílny bohoslovců

NADEŠEL JIŽ ČAS

*Vstaň k práci, bratře, slunce na nebi
a skřivan v poli Pána velebí!
Vstaň k práci, bratře, na poli
rolník již dávno s hruudou zápolí!*

*Vstaň k práci, než ti hluchý koukol
nepřítel vseje v pole vůkol!
Vstaň, bratře, plni se už čas
jak zlatý klas, jenž volá žence v nás.*

Jindřich Hauff

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Передовая часть приносит описание акта присяги на верность данной чешскими и словацкими архиереями и ординариями, которая была принята заместителем председателя правительства З. Фирлингером.

Конференция генеральных и епархиальных vikariev в ЧСР решила некоторые важные вопросы и это есть доказательством возрастающего сотрудничества церкви с государством. - Проф. д-р. В. Шанда занимается проблемами подлинности торинского полотна. - Профессор И. Мерелл продолжает свои исследования о библии на чешском языке и переходит к печатанным библиям. - Между прочим он находит следующие интересные факты: Второй, на чешском языке напечатанной книгой является Новый Завет от 1475 г. Третий чешский инкунабул (первопечатная книга) также Новый Завет (1487 г.). - Псалтирь был напечатан два раза, т. е. в 1487 г. и в 1499 г. - Существуют даже два инкунабула целых библий (1488 г. и 1489 г.). Обе эти первопечатные книги действительно являются редким доказательством чешской культурной зрелости, так как библии как первопечатные книги в народных языках находятся кроме чешского лишь только в пяти народных языках. Чешская библия является единственным славянским инкунабулом. После 1500 года библии печатались на чешском языке гораздо больше чем у других народов. - Автор закончивает свою работу разбором об отношении священника к библии. - Профессор д-р. Ф. Коталик закончивает свою студию о Шумерах и проф. д-р. Гронек приводит первую часть своей студии о дидактических основах в связи с преподаванием религии. - Практическая часть журнала приносит репортажи о заседании чешской католической хариты и о торжественных введениях в должности новых каноников в городах Оломоуц, Брно и Прага. - Патер Бирке занимается церковным календарем, патер Шебек пишет на тему майского пасторала и гомилетическое приложение приносит главным образом первую часть речей на майских церковных богослужениях. - Иллюстрированная часть показывает наше выдающиеся печатанные библии и снимки из последних торжеств.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

In the leading article there is a description of the ceremony of taking the oath of loyalty which Czech and Slovak bishops and ordinants made into the hands of the Deputy Prime Minister Zdeněk Fierlinger.

The conference of the vicars-general and the vicars of chapter of Czechoslovakia has solved several important problems and it is a proof of the growing cooperation between the Church and the State. Prof. ThDr V. Šanda deals with the problem of genuineness of the Turin shroud of Christ. Prof. ThDr J. Merell continues his theme 'the Bible and the Czech Nation' and goes on and speaks about printed bibles. Among other things he reveals some interesting points: the second Czech printed book was the New Testament from the year 1475. The third early printed book was the New Testament as well. The book of Psalms was printed twice: in 1487 and 1499. There are even incunabula of two complete bibles (1488 and 1489). The both incunabula are said rightly to be a rare testimony of the Czech cultural maturity, for the bibles as incunabula, apart from those in the Czech language, can be found only in five national languages. The Czech bible was also the only early printed slavonic bible. Even after 1500 the Czech production of bibles was so abundant that only few nations reached the same level. The author concludes his theme by speaking about the relation between the bible and the priest. Prof. ThDr F. Kotalík ends his article on the Sumerian people. Prof. ThDr J. Hronek presents the first part of his article about didactic principles concerning religious teaching. The practical part of the copy brings reports from the conference of the Czech Catholic Charity organization and from the solemn installation of the new canons in Prague, at Brno and Olomouc. The Rev. Father Birke writes about the Church calendar, the Rev. Father Šebek speaks of the May divine service and the homiletic supplement brings especially the first part of sermons for May devotions. The illustrated supplement shows some specimens of our printed bibles and snap-shots from the recent Church festivities.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Dans l'article d'introduction on trouve la description de la cérémonie pendant laquelle les évêques et les ordinants tchèques et slovaques ont prêté serment de fidélité et l'ont déposé dans les mains du vice-président du Conseil Zdeněk Fierlinger.

La conférence des vicaires généraux et des vicaires de chapitre a trouvé la solution de quelques problèmes importants et c'est une preuve de la collaboration croissante entre l'Eglise et l'Etat. Le professeur ThDr V. Šanda s'occupe du problème de la vérification du saint Suaire de Turin. Le professeur ThDr J. Merell continue son article sur la bible dans la nation tchèque et passe aux bibles imprimées. Il constate plusieurs choses intéressantes: le deuxième livre imprimé tchèque fut le Nouveau Testament (en 1475). De même le troisième incunable fut le Nouveau Testament. Le psautier fut imprimé deux fois en 1487 et en 1499. Il existe même les incunables de deux bibles entières (1488 et 1489). On prend ces deux incunables comme la preuve de la maturité intellectuelle de la nation tchèque, car les bibles qui datent des débuts de l'imprimerie, se trouvent, en dehors de la langue tchèque, seulement en cinq langues nationales. La bible tchèque est aussi le seul incunable slave de la bible. Même après 1500 la production des bibles fut très abondante en comparaison avec les autres nations. L'auteur termine son article en examinant la relation entre la bible et le prêtre. Le professeur ThDr Kotalík conclue son sujet sur le peuple sumérien et le professeur ThDr J. Hronek introduit la première partie de son article sur les principes didactiques en ce qui concerne l'enseignement de la religion. La partie pratique de ce numéro apporte les reportages de la conférence de la Charité catholique et de l'installation solennelle des nouveaux chanoines à Prague, Brno et Olomouc. Le Père Birke s'occupe du calendrier d'Eglise, le Père Šebek écrit sur le service religieux au mois de mai et dans le supplément homilétique on trouve des sermons pour le mois de mai. Le supplément illustré montre quelques spécimens des bibles imprimées et les instantanés des récentes solennités d'Eglise.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Der einleitende Absatz schildert den Akt des Treueides, welchen die tschechischen und slowakischen Bischöfe und Ordinarii in die Hände des Herrn Vorsitzenden der Regierung Zdenko Fierlinger ablegten.

Die Konferenz der General- und Kapitelvikare in der ČSR löste einige wichtige Fragen und ist ein Beweis der steigenden Mitarbeit der Kirche mit dem Staate. Prof. Dr. Šanda befasst sich mit dem Problem der Echtheit des Turiner Leintuches. Prof. Dr. I. Merell setzt seine Studie über die Bibel im tschechischen Volke fort und übergeht zu den gedruckten Bibeln. Unter anderm stellt er die nachfolgenden interessanten Tatsachen fest: Das zweite tschechische gedruckte Buch ist das Neue Testament aus dem Jahre 1475. Auch der dritte tschechische Erstdruck ist das Neue Testament (1487). Der Psalter wurde zweimal 1487 und 1499 gedruckt. Es existieren sogar auch zwei Erstdrucke der ganzen Bibel (1488 und 1489). Beide diese Erstdrucke werden mit Recht als seltenes Zeugnis der tschechischen kulturellen Reife erachtet, denn Bibeln in Volkssprachen kommen als Erstdrucke neben der tschechischen Sprache nur in fünf Volkssprachen vor. Die tschechische Bibel ist auch die einzige slavische Inkunabel. Auch nach dem Jahre 1500 ist die Herausgabe von Bibeln so zahlreich, wie bei selten einem Volke. Der Autor schliesst seine Studie mit einer Erwägung über das Verhältnis des Priesters zur Bibel ab. Prof. Dr. Kotalík beendet seine Studie über die Sumerer und Prof. Dr. I. Hronek eröffnet den ersten Teil seiner Studie über die didaktischen Grundsätze mit Rücksicht auf den Religionsunterricht. Der praktische Teil der Zeitschrift bringt eine Reportage aus der Versammlung der tschechischen katholischen Caritas und über die feierlichen Installationen der neuen Kanoniker in Olomouc, Brno und Praha. P. Birke befasst sich mit dem Kirchenkalender. P. Šebek schreibt über das Thema des Maipastoral und die homiletische Beilage bringt hauptsächlich den ersten Teil der Ansprachen bei den Mai-Gottesdiensten. Die Bildbeilage zeigt unsere vorzüglichsten gedruckten Bibeln und Aufnahmen von den letzten kirchlichen Feierlichkeiten.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník I. - Číslo 6. - V Praze dne 1. dubna 1951.

P. BEREZOV, M. V. FRUNZE. Nakl. Naše vojsko. 120 stran, 26 Kčs.

Mezi skvělými veliteli, vojevůdci a vojenskými theoretiky zaujímá ne právě poslední místo Michail Vasiljevič Frunze, jehož bouřlivý život od let gymnasiálních, přes vyhnanství v Kazani, rozsudek smrti a vyanství na Sibiři líčí tato kniha.

A. KOVALEVSKIJ, BOJOVÁ CESTA SOVĚTSKÉ ARMÁDY. Nakl. Naše vojsko. 154 stran, 30 Kčs.

Kniha líčí vznik a vývoj sovětské armády a její historii v období výstavby mírové i ve vítězné vlastenecké válce. Poslední část je věnována kapitolám bojové pohotovosti.

S. KOZELSKIJ, AMERICKÝ TISK. Nakl. Naše vojsko 170 stran, 29 Kčs.

Autor knihy odkrývá pravou tvář amerických tiskových králů Hearsta, Mac Cormicka, Scripps-Howarda, Pattersona a j., kteří vytvářejí monopol na ovlivňování a obelhávání lidu. Snad málokdo si dovede představit v plném rozsahu onu džungli, která nese jméno „tisk USA“, proto tato kniha je skutečným pohledem do zákulisí.

PRVNÍ POKRAČOVATELÉ KOSMOVI. Nakl. Melantrich str. 104, Kčs 50.—.

Mezi sloupky našeho středověkého kronikářství patří letopisecká díla, jejichž původci, většinou osoby málo známé, označují se souhrnným pojmenováním „pokračovatelé Kosmovi“. Toto jméno přísluší však především dvěma nejstarším z nich: jednoho dnes nazýváme kanovníkem vyšehradským, druhého mnichem sázavským. Nakladatelství Melantrich vydáním těchto starých děl oživuje staré události české a přispívá tak k poznání naší národní historie. Kniha je zvláště cenná, že přináší reprodukce architektury, mincí a rukopisů tehdejší doby.

SIXT Z OTTERSODORFU, O POKOŘENÍ STAVU MĚSTSKÉHO LÉTA 1547. Nakl. Melantrich, str. 172, Kčs 56.—.

Podnět k vydání tohoto spisu dala Sixtovi jednak sbírka písemností, která vydal Ferdinand I., a jednak Dennopis, usvědčující zvláště královská města ze vzbouřenecké činnosti. Proto napsal Sixt ilegálně tento spis, aby obhájil vzbouřence a odsoudil politiku královu. Vydání se však dočkal teprve nyní v Melantrichově knihovně Odkaz. Kniha přináší Sixtovo vyprávění o nepokojích v Praze, pompésním králově soudu a o jeho následcích. Patří mezi nejvýznamnější plody české literatury XVI. století.

VÝBOR Z DÍLA JANA NERUDY. Práce - vydavatelství ROH, Praha II, Kčs 52.—.

Mezi velkými spisovateli a spisovatelkami, kteří zážili na naší mladé literární obloze kolem druhé poloviny minulého století, je Jan Neruda naším srdcím z nejmilejších. Proto vítáme nový výběr z díla Jana Nerudy, který pod názvem *K českému máji* vyšel v knižnici „Živé dědictví“ s předmluvou a doslovem Karla Poláka, s ilustracemi Vlastimila Rady. Výbor jeho próz, uspořádaný Karlem Polákem, obsahuje ty povídky a feuilletony, v nichž se nejlépe obrazí Nerudův třídní cit a mnohostrannost jeho talentu. V povídce „Byl darebákem“ vidíme, jak mistrovsky ovládal ironický způsob podání. „Jan harfenista“ je drobný klenot české povídkové prózy, planoucí čistým ohněm revolučního romantismu. „Trhani“ jsou výmluvným a umělecky hluboce přesvědčivým svědectvím Nerudova hlubokého zájmu o svět utiskovaných. Tak bychom mohli probírat jednu povídku a jeden obrázek tohoto výboru za druhým, ale o próze Nerudově není třeba se šířit. Stačí říci, že se k ní budeme vracet stále a vždy s nejživějším zájmem.

JAK ZAJISTÍME SPLNĚNÍ TŘETÍHO ROKU PĚTILETKY? Práce - vydavatelství ROH, Praha, Kčs 7.—.

Velmi platná pomůcka všem odborářům a odborářským funkcionářům, neboť jsou v ní narysovány směrnice našich dalších budovatelských úkolů.

NOVÝ KATAJEVŮV ROMÁN. Práce - vydavatelství ROH, Praha, Kčs 29.—.

Valentin Katajev, autor románu „Na obzoru plachta bílá“, je k nám uveden novým románem. *Já, syn pracujícího lidu*. Tato knížka je napsána tak mistrně a poutavě, že dnes již patří ke klasickým dílům sovětské literatury. Děj se odehrává v době doznívající první světové války, na ukrajinské vesnici. Svou napínavostí a rychlým spádem děje, realistickým, často humorným líčením života ukrajinské vesnice a vesničanů, zaujme román každého čtenáře - v každém věku.

JAN WILCZEK, ČÍSLO 16 VYRÁBÍ. Nakl. Mír, str. 308, váz. 82 Kčs.

Prvotina mladého polského spisovatele uvádí čtenáře do Vratislavě, největšího města na Odře, které také bylo největší, ale poslední překážkou na cestě na Berlín. Město zůstalo v troskách, ale po vítězné skončené válce přicházejí dělníci-budovatelé a na troskách, které zanechal barbarský hitlerovský okupant, stavějí nejen nový společenský řád, nýbrž i nový život ve vzkvétajících podnicích, z nichž továrna na cukrovinky a marmeládu „číslo 16“ jako první roztáčí kola. Kniha je ukázkou románové technické reportáže a autorovi se podařilo dobře prokreslit nejen ústřední postavu inž. Stanislawského, nýbrž i drobné postavy, a ukázat nadšení a budovatelské úsilí lidu.

JIŘÍ HRONEK, VELIKÝ NÁŠ SVĚT. Nakl. Mír, str. 194, váz. 70 Kčs.

Šéfredaktor Jiří Hronek, který se nedávno vrátil ze své cesty na Daleký Východ, přibližuje nám svými reportážemi tento skutečně „veliký náš svět“, neboť jeho líčení je tak plastické a poutavé, že mimoděk cestujete s autorem knihy. Jako novinář vidí Hronek také život, který kolem něho vše v živém kolotání budovatelského úsilí v Sovětském svazu, v Koreji, v Číně a v Mongolsku. Kniha je doprovázena mnoha obrazovými přílohami, které dílo značně obohacují.

K. OSIPOV, BOHDAN CHMELNICKIJ. Nakl. Naše vojsko, str. 324, 78 Kčs.

Bohdan Chmelnickij byl odvážný a statečný diplomat a válečník 17. stol. Postavil se v čelo hrdinného odboje kozáků při lidovém povstání Ukrajiny. Autor knihy nechce napsat pouhý životopis, ale ukazuje na kořeny povstání lidu, a třebaže netají kolísání Chmelnického, když sobecký cit mu velí, aby ukojil své zájmy na úkor lidu, přece správně vyzdvihuje jeho význam jako sjednotitele Ukrajiny, který se nejvíce zasloužil o spojení s Ruskem. Kniha je vynikající dílo a proto také autor byl za toto dílo vyznamenán.

ANDREJ BUJLOV, TECHNICKÝ PLÁN MLÁDEŽNICKÉ BRIGÁDY TKALCŮ. Práce - vyd. ROH, brož. 8 Kčs.

Zkušenosti mistra Bujlova seznamují se správným postupem práce tkalců a ukazují, jak mohou i naši tkalci přecházet na větší počet stavů.

V. N. ŠČEPANSKÝ, POLITICKÉ PRÁCE V SOVĚTSKÉM ZÁVODĚ. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, 9 Kčs.

Poválečná stalinská pětiletka inspirovala sovětský lid k ohromnému úsilí o rekonstrukci válkou zničených podniků. Jak se tohoto úkolu zhostili sovětská lidé na jednom z největších závodů Ukrajiny, kolik nadlidského vypětí bylo třeba, kolik široce mobilisující politické práce, aby tento úkol byl splněn, o tom nás právě Ščepanskij živě a poutavě informuje.

MAXIM GORKIJ, POVÍDKY O HRDINECH. Nakl. Naše vojsko, str. 50, 9 Kčs.

NAKLADATELSTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRAHA III, SNĚMOVNÍ ULICE 9 - TELEFON 451-45, 446-12, 473-76

LITERATURA NÁBOŽENSKÁ A LITURGICKÁ
MODLITEBNÍ KNIHY A ZPĚVNÍKY
DUCHOVNÍ A CHRÁMOVÁ HUDBA
OBRAZKY A OBRAZY SVATÝCH
PAMÁTKY NA PRVNÍ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ
NÁBOŽENSKÉ UČEBNICE, EDICE LISTY VÍRY

TOUTO NÁBOŽENSKOU LITERATUROU I OSTATNÍ LITERATUROU ZE VŠECH OBORŮ
VÁS OBSLOUŽÍ NAŠE PRODEJNY

**KNIHKUPECTVÍ ČESKÉ
KATOLICKÉ CHARITY**

PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ 23, TEL. 31

HRADEC KRÁLOVÉ, TR. NÁRODNÍHO VOJSK 3, TEL. 2134

BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁM. 14, TEL. 156-53

LITOMĚŘICE, VRCHLICKÉHO ULICE 7, TEL. 291

Radostná zvěst

o dědictví, které je nám přislíbeno od věčnosti. Slovo vyslovené Ježíšem Kristem a jeho Apoštoly

NOVÝ ZÁKON

nám ukazuje smysl našeho života. Tato kniha ležela od nepaměti na stole našich domovů jako duchovní pokrm. Kniha, v níž promluvil Bůh k lidem. Kniha, která je základem naší kultury. Kniha životní moudrosti, protože Moudrosti věčné. Vázaný výtisk Kčs 71.—.

ŽALTÁŘ ŘÍMSKÉHO BREVIÁŘE

Žalmy a hymny Církve jsou hlubokou studnicí věčných pravd, které svatopisci podávají s básnickým vzletem, takže věřící je přímo strhován úžasem. Jeví se v nich bezprostřednost, upřímnost a přímo dětská důvěřivost ve vztahu člověka k Bohu jako k přepevnému Středu našeho života, jeho radostí i strastí. Nový latinsko-český text s liturgickým výkladem uspořádal P. Jan B. Bárta O. F. M. 580 stran na biblovém papíře v celoplátěné vazbě, cena 135 Kčs.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

*Ž. E. njdp. biskup ThDr Štěpán Trochta nabádá
k účtě mariánské*

*Velikonoční pastýřské listy našich ordinářů vybízejí
k práci pro mír*

*Náměstek předsedy vlády Zdeněk Fierlinger a Ž. E.
njdp. biskup A. Lazík promlouvají na konferenci
slovenských biskupů*

*Prof. ThDr Vojtěch Šanda osvětluje počátek éry
křesťanské*

*Prof. Dr J. Hronek pokračuje ve studii o didaktických
zásadách při vyučování náboženství*

P. V. Šebek dává návod k červenové pastoraci

R. F. Šimek zpívá o Královně míru

ČÍSLO **7** ROČNÍK PRVNÍ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 3235 8

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815 22168 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Václav Bartůněk
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
Univ. prof. ThDr František Kotalík
Univ. prof. ThDr Josef Kubalík
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda

PRO ČÁST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta
P. Jan Dočekal
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
P. Jan Mára OCr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
ThDr P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OMConv.

Sem tedy spěchal i dnes administrátor Faster. Věděl, že se tu jistě setká se svým bratrem Janem, děkanem v rodném městě Domažlicích, i se svým nejmilejším přítelem Karlem Krejčím, farářem ve Volmavě, probudilým to Čechem a osvíceným knězem, se kterým se hrabě Rudolf nejraději pouštěl i do politických debat. Mluvil se ovšem německy, ale o věcech a záležitostech výhradně českých. Hrabě Rudolf uměl sice česky, jak se naučil za dětských let i později ve styku hlavně s fořtem Pavelkou, ale byla to pouze čeština kuchyňská. Jakmile začal mluvit takový Ultraček - jak říkal faráři Krejčimu - stěží mu rozuměl. Scházely mu nejen odborné výrazy, ale často i věcná znalost české historie, literatury, vědy a umění, na to a ono za řeči musil se dotazovat, a tak hovor, byť z počátku česky vedený, mimovolně pokračoval plynouou němčinou. Hrabě slyšel tu mnohé věci jinak, než jak mu je vykládali na universitě vídeňské, opravoval i doplňoval si tu svoji znalost českých záležitostí. Slyšel tu zpívat naše národní písně, přednášet básně, viděl i divadlo hrát, čítal zde i Květy, Vlastimila a Pražského posla, které sem faráři v šosatých kabátech nosili a zde si vyměňovali, poznal jméno i význam Kollára, Šafaříka, Palackého, Čelakovského, Tyla, Klicpery a proti svému i svých kruhů přesvědčení počínal tajně věřit, že poněmčení českého národa se nezdaří a že veliká idea císaře Josefa II., udělat z celého Rakouska jednojazyčný stát, právě o tento národ ztroskotá.

I dnes dostala se debata do těchto kolejí.

„My se musíme domoci českých škol nejen triviálních, ale i latinských a vysokých. Česká řeč nesmí býti popelkou v tomto království, ale směle musí hlaholit ve chrámu, v úřadech, v obchodě, v palácích i barácích, zkrátka všude,“ horlil ohnivý Krejčí.

„Státní řeči úřední zůstane němčina,“ stručně, ale rozhodně pronesl hrabě - a společnost rázem rozestoupila se na dva tábory. Při hraběti věrně stál jeho direktor Melichar s obrfořtem Winklerem, ale proti nim všichni ostatní jako jeden muž.

„Excelenci, naše dějiny vypravují, kterak státní řeči i ve styku se dvory panovnickými u nás bývala čeština,“ uctivě podotkl pan děkan Faster.

„Hm, bývala, bývala - ale není a nebude,“ usmál se excelencpán.

„A proč by nebyla?“ osmělil se optat Krejčí.

„Protože němčina je i dvorní řečí, čeští králové snad mluvili a dopisovali si s ministry česky. Ale císař rakouský?“

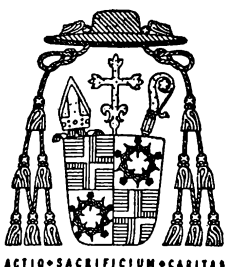
„Je také král český,“ propukl prudce Jakub Faster, který tu dosud seděl jako němý.

J. Š. Baar, Paní komisarka, str. 15-17 (vydalo nakl. Orbis).

Duchovní PASTÝŘ

ZDRÁVAS BUĎ, MILOSTIPLNÁ!

Biskup ThDr Štěpán Trochta

Usmívá se nám vstříc překrásný měsíc máj. Jeho úsměv je pro nás, kněze — a pro křesťany úsměvem neposkvrněné Panny Marie, Matky Boží a Matky naší. Zrak je okouzlen krásou, smysly opojeny vůní — srdce roznícena novou nadějí a duše osvěžena závanem nového života při pohledu na Tu, která je všechna krásná, svatá a neposkvrněná — a Ježíš přímluva všechno zmůže.

Náš věřící lid miloval vždycky a lnul upřímnou láskou k P. Marii. Opačně hrál zase kult mariánský nemalou roli v duchovní, mravní a kulturní historii našeho národa. Ne bezdůvodně tvrdil tedy učený a vlastenecký jesuita Balbín, že — milá byla Maria Čechům a milí byli Čechové Marii.

A jako v minulosti, tak i v budoucnu budeme potřebovat jistě lásky Mariiny i Její mocné přímlyvy. To předpokládá ovšem, že i náboženský a mravní život našeho lidu bude muset být takový, aby v něm mohla mít P. Maria zálibu. Je především úkolem našeho katolického duchovenstva, aby vedlo a utvrzovalo náš věřící lid v takovém bohumilém životě, který je zároveň rozkoší Mariinou. Měsíc květen se svými mariánskými pobožnostmi skýtá k tomu nejvhodnější a nad jiné účinnou příležitost. Vždyť náš věřící lid cítí živě i dnes přitažlivost mariánského kultu, je potřebí mu jen usnadnit, aby mohl opravdu jít per Mariam ad Jesum.

Má-li však býti katolický kněz vpravdě účinným a přesvědčivým hlasatelem lásky a důvěry k P. Marii, pak musí býti hluboce zakořeněna úcta a láska mariánská především v jeho kněžské duši. Ona je vlastně neklamnou známkou opravdovosti jeho kněžství. To, co má býti prosvěcením a zvroucením náboženského života věřících, musí být nutně nejdříve nikdy nevypuchlým a bohatým zdrojem opravdovosti a hloubky vnitřního duchovního života kněze Kristova. Proto těch několik myšlenek, jež následují, bude patřit především kněžským duším.

Ježíš Kristus se nechtěl státí tělem a veleknězem bez předchozího souhlasu a spolupráce své Matky. Ani ty by ses nestal dítkem Božím a knězem Kristovým, kdyby to nebylo přáním P. Marie, kdyby si tě nebyla Ona vyvolila a nepřivlastnila si tě zvláštní láskou za svého syna a vyvoleného. Musíš se proto cítit přecháštěm a plný vděčnosti za to, že patříš věčným a nekonečným úradkem Božím zcela výlučným způsobem Ježímu mateřskému Srdci.

Neposkvrněná Panna je tedy Matkou Boží, avšak i Matkou tvou, neboť Bůh tomu tak chtěl od věčnosti. Aby byla vhodnou matkou Krista Velekněze i matkou tvého kněžství, ozdobil ji Duch svatý všemi milostmi, čistotou a přeplnil ji svými hojnými dary přirozenými i nadpřirozenými jako žádné jiné stvoření. Kristus obdržel plnost kněžství hned v okamžiku vtělení v přecháštěm lůně P. Marie. A tvé kněžství, přes nekonečnou lidskou nehodnost, mělo své početí z Boží vůle rovněž v tom samém okamžiku a ve stejné svatyni.

Syn Boží miloval svou Matku nad všechna jiná stvoření. Stejně si přeje, abys i ty, knězi Boží, jenž jsi alter Christus, miloval P. Marii podobnou láskou. Něžnost Ježíše k Matce nekladla si žádných omezení. Proto ani žádný služebník oltáře nesmí se domnívat, že by jeho oddanost k P. Marii mohla býti upřílišněnou nebo dokonce přemrštěnou. Vždyť Maria přenáší veškeru lásku, která se v ní soustřeďuje, na Boha, který je vznikem a cílem všech věcí.

Ale jakkoliv Ježíš Kristus je Bůh, přece chtěl přijímat v svém časném životě na této zemi všechno z rukou své Matky. Na Ni se obracel ve všech svých potřebách. I ty, knězi Kristův, budeš se ve všem obracet na svou nebeskou Matku a z jejích mateřských rukou budeš přijímat všechny potřebné milosti. Bůh nejvyšší dobrotivý i všemohoucí je jistě ochoten dáti ti všechno, co je k tvému osobnímu posvěcení i k plodnému apoštolátu zapotřebí. Učiní tak však nejraději a nejtědřeji prostřednictvím své neposkvrněné Matky, která je rozdělovatelkou všech milostí.

Božský Spasitel jako dítě byl zcela závislý na své Matce. Chceš-li se opravdu líbit Bohu, dovol Mu, aby mohl tvým prostřednictvím pokračovat v tomto svém sladkém poddanství. Nepod-

nikej tedy ničeho bez Marie, dokud jsi Ji nepožádal o osvětlení vroucí modlitbou, nepodnikej ničeho bez Její rady a Jejího vedení. Kristus byl přece závislý na Jejm svolení netoliko když šlo o Jeho vtělení, nýbrž i když šlo o přehořkou oběť kalvarskou. I toto svolení a sebeobětování bylo obsaženo již v tom velkém Jejm »fiat«, neboť Ona obdržela autoritu Otce nad Ježíšem. I ty oběť celý svůj kněžský život Marii: svou činnost pro záchranu duší, své utrpení, smutky a rozčarování, všechny své radosti, úspěchy a díla, neboť jsi Jejm výlučným vlastnictvím.

Když dala Maria Ježíši lidské tělo, neboli látku obětí, neodmítla ani nabídnouti Jej věčnému Otci jako oběť výkupnou na dřevě kříže. Měla bezprostřední účast svou přítomností, obětováním i vůlí na první kalvárské mši sv. A nyní spolu s tebou obětuje denně svého Syna-Velekněze. Je spolupřítomna při každé tvé zbožné mši sv. a spolu s tebou obětuje denně svého Syna jako oběť smírnou, výkupnou i odčisťující na všech oltářích katolické Církve.

Božský Spasitel svěřil před svou smrtí ochraně Mariině sv. Jana, apoštola, kterého nejvíce miloval. Apoštol Jan byl v tomto okamžiku vlastně představitelem celého pokolení lidského, avšak především byl tehdy představitelem vyvolených, to jest kněží Božích. To tedy odevzdal tenkrát Božský Spasitel i tebe zvláštní ochraně P. Marie; tvé duchovní povolání, tvou kněžskou činnost, plodnost tvého apoštolátu svěřil Její mateřské ochraně. Maria tě spatřila již tenkrát pod křížem mezi svými budoucími vyvolenými a přijala tě ochotně pod svůj ochranný plášť.

Stejným způsobem svěřil Syn Boží i svoji Matku Marii péči sv. Jana: aby Ji přijal do svého domu, aby o Ni pečoval, aby Ji byl posilou a útěchou jako zástupce Kristův po zbývající část Jejího pozemského života. Což nesvěřil stejně Syn Boží i tobě svou Matku? Nesvěřil ti Její čest, Její oslavu, Její obhajobu, Její dobré jméno? Proto budeš podněcovati všude úctu k Ní, šířiti Její kult, vštěpovati všem důvěru, oddanost a lásku k nebeské Matce, která je Matkou všech a Pomocnicí křesťanského lidu. Budeš připomínati všem jímavými slovy Její převelikou lásku, Její slzy a Její přehořkou oběť, kterou snášelo ochotně Její mateřské srdce v době Kristova utrpení. A neopomineš jim ani připomenout konečné vítězství Kristovo, které je i vítězstvím Mariiným a oslavou Nanebevzaté.

A až udeří poslední hodinka, bude Ona — Matka státi, ó knězi Boží, u tvého lože bolesti, jako již stála kdysi u kříže, na němž umíral Její Syn. Bude ti jistě posilou a útěchou v posledním nejtěžším boji, který rozhodne o celé tvé věčnosti, ochotná přijmouti ve své mateřské lokty tvou kněžskou duši, aby ji přivedla před trůn Syna svého k přijetí koruny věčné a neporušitelné. Pamatuj na to stále a včas celým svým životem, působením, modlitbou, kněžskými skutky a etnostmi, aby mohla míti jednou Maria otevřený přístup k tvému smrtelnému loži. Ona ti za to zjedná přístup do věčného království Krista-Velekněze a Soudce, v němž i Ona je Královnou.

Milý spolubratře! Přístup s těmito několika prostými, avšak zcela realistickými myšlenkami, uváženými dobře ve vlastní duši a procítěnými ve vlastním srdci, obrácenými v svůj vlastní duchovní prospěch, přístup s nimi pln víry a vnitřní radosti vyvolenců Božích i Mariiných k májovým pobožnostem. Budeš-li nejdřív sám zakouseti plně, že Maria je tvou Matkou a Královnou, pak tvoje slova, vycházející z přesvědčeného srdce a omilostněné duše, otevrou jistě i srdce věřících všemohoucí a útěšné lásce Boží i Mariině. Krásné pobožnosti májové podnítí a uvolní v nich nepochybně nové přirozené i nadpřirozené síly a schopnosti, tolik potřebné k nezbytným etnostem pro šťastný život věčný i radostnější, plodnější a záslužnější život na této zemi.

VELIKONOČNÍ POSELSTVÍ NAŠICH ARCIPASTÝŘŮ

Na Boží hod velikonoční byly čteny v našich chrámech pastýřské listy našich nejdůstojnějších pánů ordinářů, které měly podkladem slovo Spasitelovo »Pokoje vám«.

Nejdůstojnější páni biskupové vyzývají věřící, aby se modlili za mír a poctivě pracovali na posvěcení sebe a svých rodin, aby také plnili své povinnosti občanské a zvláště aby pracovním úsilím upevňovali blahobyt své vlasti, čímž nejlépe budou bojovati proti těm, kteří by chtěli roznítiti novou světovou válku. V některých pastýřských listech zaznívá i starost o kněžský dorost a doporučení katolického tisku.

J. E. njdp. *ThDr Mořic Pícha*, biskup královéhradecký, vzpomíná na oběti minulých válek a říká:

»A zvláště o mír a světový mír prosme a modleme se v těchto dobách, drazí křesťané, o jeho zachování, upevnění a zajištění. Práce pro mír jest věcí bohumilou, neboť Bůh je dárce a milovníkem pokoje. A proto rouhačem a nenávistníkem Boha jest, kdo osnuje válku! Službu Bohu prokazovati budete, drazí křesťané, když i vy svým přičiněním, svou pomocí, svou vůlí i svými modlitbami posílíte snahy obránců míru! Při vzpomínce na hrůzy minulé války, na smrt tolika lidí, mezi nimi snad i vašich drahých a vám blízkých, na pustošení měst a vesnic a barbarské ničení cenných památníků kultury, podporujte pro lásku Boží požadavky Světové rady míru, která na jeho obranu se utvořila.«

O katolickém tisku se zmiňuje slovy:

»S mnoha stran je slyšeti nářky na nedostatek náboženského tisku u nás. Domnívám se však, že v minulých dobách těžko bychom hledali tak hodnotný náboženský tisk, jaký se nám dnes dostává do rukou. Ať již to je „Duchovní pastýř“, určený pro kněze, nebo „Katolické noviny“ pro věřící. Každá stránka „Katolických novin“ dává nám nahlédnouti nejen do současného církevního dění v našem státě, ale seznamuje nás prostou formou s jednotlivými články víry. Vedle čistě náboženských a theologických článků dávají „Katolické noviny“ svým čtenářům též zábavu a rozptýlení hodnotnými povídkami.«

J. E. njdp. biskup brněnský *ThDr Karel Skoupý* odsuzuje válku a věří, že když

»se lékařské vědě a společnému úsilí podařilo morové epidemie omeziti a některé již úplně vymýtit, musíme se všichni usilovným snažením o to přičiňovati, aby války — jež lidská zloba vyvolává — byly více a více omezovány a nakonec úplně vymýceny a odstraněny. Proto souhlasíme,« praví dále njdp. biskup, »s úsilím a podporujeme požadavky Světové rady míru, která již ukazuje cesty a podává prostředky, jimiž při dobré vůli lze dosáhnouti kýženého cíle, nebo alespoň pro dosažení cíle všechno připravití.

Dále pracujme každý ve svém povolání a ve svém oboru co nejsvědomitěji, pracujme s ochotou, láskou a radostí, abychom také svou usilovnou, poctivou a úspěšnou prací přispívali k zajištění míru.«

Litoměřický biskup J. E. njdp. *ThDr Štěpán Trochta*, který sám prožil léta v koncentračním táboře nacistického Německa a poznal všechny hrůzy a běsnění vyznavačů hákového kříže, mluví ke svým diecézánům takto:

»Božský Spasitel, zjevuje se po zmrtvýchvstání svým apoštolům a učedníkům, oslovuje je obvykle překrásným pozdravem, který má býti vlastně křesťanům heslem i programem: „Pokoj vám!“ Království Kristovo je královstvím spravedlnosti, pokoje a lásky. Nemyslete na úklady, nemyslete na nástrahy, nemyslete na válku. Myslete na mír a urovnávejte mu cestu. Pracujte pro mír! Právě křesťané, kteří si dovedli vybojovat a udržet mír svých srdcí, měli by býti nejúčinnějšími apoštoly míru. Měli by ten mír vyzařovat ze sebe, ze svých duší a stahovat do sladkých osidel míru každého, s nímž přijdou do styku. Opravdový mír nutno trpělivě a účelně budovat a organisovat všude: nejdříve kolem sebe, ve svých rodinách, potom ve svém sousedství, na svém pracovišti. Upevňovat obcování v obci, v kraji, v národě, ve státě, mezi národy. Jsouce přece všichni lidé dítkami Božími, všichni jsou bratry. Knížete pokoje. Lidé nosí ve své duši a na svém těle ještě stopy hrůz minulé války. Města a krajiny nezacelily strašných ran, zasazených jim ničivou technikou poslední války. Literatura je přeplněna hrůzostrašným vyprávěním o utrpeních a úzkostech jedinců i velikých mas lidí na bojištích, v zázemí, při bombardování, ve věznicích, v koncentračních táborech a jinde: K čemu? K čemu tolik utrpení namnoze bezbranných a nevinných lidí, k čemu tolik nevyličitelných úzkostí, utrpení a zmatků jedinců, rodin i celých národů? Vždyť přece Kristus si přeje především mír uvnitř i zvenčí a převážná část lidstva je s ním alespoň v tomto zajedno. Nedivím se proto, že vznikají v národech výbory pro ochranu a obranu míru, nedivím se, že hlavně ti, kteří vždy válkou nejvíce trpí, organisují manifestace pro ochranu míru, nedivím se ani, že vznikla Světová rada míru, která vytyčila zásady a podmínky, jak udržet mír mezi národy a zabezpečit jim klid a bezpečnost, potřebnou k budovatelské práci pro zvýšení všeobecného blahobytu, vzájemné důvěry a veřejného pořádku.«

Rovněž kapitulní vikář pražské arcidiecése J. M. njdp. *Antonín Stehlík* se zamýšlí nad miliony nevinných obětí válek, vyzývá věřící k práci a k boji za mír, zdůrazňuje význam Světové rady míru a nabádá k poctivé a usilovné práci ve prospěch naší vlasti, jakož i k práci na vlastním posvěcování a prohlubování náboženského života, zvláště v péči o kněžský dorost a rozšiřování katolického tisku u nás. J. M. njdp. kapitulní vikář praví:

»Jen si představme v duchu miliony nevinných obětí, které jsou vždy velikým vykřikem, jenž zavazuje všechny lidi dobré vůle, aby jim žádná práce a námaha na zachování míru a svornosti nebyla těžkou. Při vzpomínce na hrůzy minulé války, na smrt tolika lidí, mezi nimi snad i vašich drahých a vám blízkých, na pustošení vesnic a barbarské ničení cenných památníků kultury, podporujte pro lásku Boží požadavky Světové rady míru, která se na jeho ochranu utvořila. Světová rada míru je i vaším mluvčím a bojuje i pro vás, za

vaše životy a za výsledky vaší práce! Pamatujte, že i na nás katolicích leží odpovědnost za osud lidstva, za budoucnost a štěstí lidí našeho národa a naší vlasti. Musíme zabránit válce! Budíž nám ctí a povinností, abychom na této snaze, která je tak důležitá pro celý svět, měli co největší podíl. I na nás záleží, zda požadavek Světové rady míru o uzavření mírového paktu pěti velmocí, čili míru světového, bude splněn. K tomu nám dopomáhej Bůh! Prosme Boha, aby světový mír rozklenul se nad celým světem a aby pokojný a krásný náboženský život zavládl v naší republice a v naší arcidiecési.»

Apoštolský administrátor těšínský J. M. njdp. *ThDr František Onderek* ve svém pastýřském listě důtklivě klade na srdce svých věřících praktické provádění velikonočního pozdravu našeho Spasitele »Pokoj vám!« v dnešních dobách.

»Věřící člověk si přeje však také, aby jeho práce nebyla marná, aby pohromy a zloba lidská neničila jeho život a životy jemu drahých, ani ovoce jeho práce. Proto od prvotních dob křesťanských úpěnlivě volá: „Od moru, hladu, ohně a vojny, vysvobod' nás, Pane!“ Lidstvo naučilo se již chránit před morem, hladem i ohněm, nebo alespoň omezit jejich hrůzy. Avšak ani přes bolestné zkušenosti uplynulého půlstoletí nedovedlo lidstvo dosud zažehnat nebezpečí války. Ve středověku býval v postní době církevního roku a též o velikonočních veřejně vyhlášován t. zv. Boží mír, a církev vyzývala nepřátelské strany, aby zachovaly příměří a hledaly cestu ke smírnému rozřešení svých sporů. Zachovalo se to dosud u příležitosti mírového prohlášení a vzpomínky na padlé vojáky na Bílou sobotu. Každý věřící přeje jistě z hloubky své duše, aby velikonoční přání Kristovo — Pokoj vám! — nalezlo živý ohlas celého světa a posílilo všelny snahy pro zajištění spravedlivého a trvalého míru uvnitř jednotlivých národů i mezi národy celého světa. Spolu s vámi prosíme v modlitbách Pána Boha, aby nám všem pomáhal najít a odstraňovat všechny překážky pokojného spoluzití v našich rodinách, obcích i farnostech a tím nejlépe přispějeme k zajištění míru u nás a ve světě.»

Pastýřské listy našich ordinářů našly jistě plné pochopení nejen v srdcích věřícího lidu, nýbrž i u jejich pastýřů, kteří se budou přičiňovat, aby pokoj a Boží mír, který vzkříšený Pán přinášel a svým učením stále hlásá, byl náplní celého našeho kněžského života. J. B.

PRVNÍ KONFERENCE SLOVENSKÝCH BISKUPŮ A ORDINÁŘŮ

Náměstek předsedy vlády a ministr pověřený vedením Státního úřadu pro věci církevní Zdeněk Fierlinger zavítal 12. dubna na Slovensko, aby se zúčastnil první konference slovenských ordinářů. V dopoledních hodinách dne 13. dubna navštívil v Trnavě tradiční kulturní středisko slovenských katolíků »Spolek sv. Vojtěcha«. Uvítal ho tam správce tohoto spolku Msgre Jan Pöstenyi, který mezi jiným pravil: »Psát o minulosti Slováků, o jejich sbratření s naším nejbližším pokrevným slovanským národem, s bratry Čechy speciálně na poli lidové kultury nelze bez zmínky o „Spolku sv. Vojtěcha“. Naše osudy byly, jsou a budou společné. Mnoho jsme se poučili na minulosti, a proto právě můžeme i nyní po odstranění všech překážek společného kulturního a sociálního vývoje našeho pracujícího lidu tvořit širokou základnu srdečného a šťastného zítřka.« V době návštěvy náměstka předsedy vlády Zdeňka Fierlingra ve »Spolku svatého Vojtěcha« přišel ho pozdravit i trnavský biskup dr. Ambróz Lazík. Potom Zdeněk Fierlinger navštívil v Trnavě údernický závod Kovosmalt, kde setrval v srdečném rozhovoru s úderníky. Odpoledne si prohlédl starodávny hrad na Červeném kameni.

Dne 14. dubna sešli se slovenští biskupové a ordináři na pracovní konferenci, aby projednali naléhavé otázky současného církevního života a vyjádřili svůj postoj k nejaktuálnější otázce dneška — k zachování a upevnění světového míru. Srdečně přivítali mezi sebou představitele státu — náměstka předsedy vlády, ministra pověřeného řízením Státního úřadu pro věci církevní Zd. Fierlingra, ministra ThDr Josefa Plojhara a pověřence Ondreje Klokoče, ThDr Alexandra Horáka a prof. Jozefa Lukačoviče. Za předsednickým stolem usedli košický biskup dr. Jozef Čárský jako předseda konference, trnavský biskup Dr Ambróz Lazík, nitranský biskup Dr Eduard Nécsey, kapitulní děkan Ján Dechet a Andrej Schefer, gen. vikář Zoltán Belák a děkan Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Bratislavě Dr Mikuláš Višňovský.

Konference se zúčastnili všichni význační slovenští církevní hodnostáři. Zahájil ji košický biskup Dr Jozef Čárský, který vyjádřil radost nad tím, že se konference sešla a zdůraznil, že i to je důkazem další konsolidace církevních poměrů u nás. Shromážděné hodnostáře pozdravil náměstek předsedy vlády, ministr pověřený řízením Státního úřadu pro věci církevní Zdeněk Fierlinger, který řekl:

Jsem šťasten, že se mohu účastnit této první konference slovenských ordinářů, jež se schází po prvé a která zajisté svědčí o tom, že v poměru církve a státu dochází k žádoucímu vyjasnění.

Využívám této příležitosti k tomu, abych poděkoval všem těm, kdož se o to zasloužili. Vykonali dobré dílo prospěšné státu i církvi.

Děkuji panu biskupovi Lazíkovi, který tuto konferenci do své diecése svolal a který neopomněl pozvat také zástupce státu. Jednal zajisté správně. Má-li se poměr státu a církve trvale zlepšit, nemohou být mezi námi tajnosti. Chceme založit svou spolupráci na plné vzájemné důvěře. Rovněž my, představitelé státu, se nechceme s ničím tajit před činiteli církve, pokud se to týká církevních záležitostí. Naše církevní politika je jasná a srozumitelná.

Složení slibu pánů biskupů jest třeba zajisté označit jako událost radostnou, které jsme si sami přáli. Chtěl bych však předem rozptýlit možné pochybnosti. Nesmí to vést k domněnce, že snad zásady naší dosavadní politiky v poměru k církvi jsou tím nějak dotčeny. Ty jsou dány a určovány nikoliv oněmi činiteli, jimž jsou svěřeny církevní záležitosti, nýbrž samotnou podstatou naší lidové demokracie, která bude zárlivě střežit svobodu náboženství, jež však nepřipustí, aby kdokoli zneužíval — zejména nikoliv vlivy zahraniční — náboženského citění lidu proti státu, aby rušil naši socialistickou výstavbu, aby poskytoval podporu reakci a třídnímu nepříteli. Minulost je nám velkým poučením. Těžký byl úděl slovenského lidu. Po celá staletí byl předmětem bezohledného vykořisťování. Nejlepší jeho synové, velcí mužové obrozenecké doby ronili slzy nad jeho osudem, církev sama se stala nástrojem maďarského šovinismu a bezohledných odnárodňovacích snah. Na biskupských stolcích seděli často mužové nehodní, kteří se propůjčovali k nejhorším zločinům vůči slovenskému lidu.

Ještě v dobách první republiky nepodařilo se nám zbavit slovenský lid celkem tohoto neblahého vlivu. Ostrihom natahoval svou chtivou ruku za Dunaj, aby udržel svou moc a vliv nad Slovenskem. Vatikán nikdy nepodal Slovensku svou pomocnou ruku. Přihlížel s uspokojením, jak reakční vliv luďáctví za pomoci fašismu a nacismu rozvracel Československou republiku. V době temna, v době neblahého režimu tisovsko-tukovského vatikánští kardinálové žehnali nacistickým zbráním a také bratrovražděnému boji slovenských divísí proti SSSR. Není lehké zapomenout na tyto smutné stránky historie slovenského lidu. Všechny tyto křivdy odčinit a napravit je vaší velkou úlohou. Musíme chápat, že pracující lid sám vzal svůj osud do rukou a že nemůže připustit, aby se historie znovu opakovala. Lid se obrací k oněm svým duchovním, kteří vyšli z lidu a kteří se nezpronevěřují, jimž jeho cíle socialistického budování nejsou cizí. Obrací se tím k nim a praví: Nechej, abyste činili cokoli, co by odporovalo vašim povinnostem katolického kněze, abyste se zpronevěřili svému poslání. Žádám od vás pouze, abyste byli loyální vůči státu a lidové demokracii, abyste podporovali mé velké a ušlechtilé touhy a snahy po lepším životě. Přeji si, abyste se zapojili do našeho úsilí za mír. Zdaž můžete jako kněží a křesťané zůstat lhostejnými k zločinům, páchaným na asijských národech, jež touží po svobodě a které se chtějí zbavit jařma koloniálního vykořisťování?

Můžete zůstat lhostejnými k šílenému zbrojení a k remilitarisaci západního Německa, k válečné kampani zbrojařů, kteří, aby zachránili své zisky, rádi by uvrhli lidstvo do nové katastrofy? Žádný spravedlivý a slušný člověk nemůže dnes zůstat stranou.

Fronta míru roste a mohutní. K ní se připojují miliony pracujících občanů kapitalistických zemí.

Vážení přátelé, nemůžeme tušit, do jakého šíleného dobrodružství je kapitalismus a imperialismus schopen se ještě vrhnout, nemůžeme však pochybovat o tom, na čí straně bude konečné vítězství. Myšlenka svobody a zrovnoprávnění všech ras a národů, myšlenka míru je nepřemožitelná. Jí chceme věrně a oddaně sloužit.

Již dnes při pohledu na budovatelský ruch, který uchvátil Slovensko, na nové, moderní závody, jež se tyčí k obloze, na hospodářský rozvoj venkova, při pohledu na to všechno se nám otvírají krásné výhledy do budoucnosti, že slovenský člověk bude svobodně vytvářet svou budoucnost. Kdo půjde s ním, kdo bude jeho cíle podporovat, ten získá si jeho vděčnost. Doba feudálního útlaču maďarských grófů, doba zmateného luďáctví, zločinného režimu tisovsko-tukovského nenávratně minula.

Budeme-li my všichni vždy mít toto na mysli, realisticky s tím počítat, vyřešíme si vždy naše společné problémy dobře a úspěšně.

Přeji si upřímně, aby tato konference byla v tomto smyslu novým přínosem k posílení vzájemné důvěry a naší dobré spolupráce.

J. E. njdp. Dr *Ambróz Lazík*, biskup trnavský, ve svém projevu řekl:

»V dnešní době, čím dále tím více se ozývají světem dvě slova: válka a mír. Jsou to pojmy dvou největších protikladů. Válka znamená pustošení, ničení nejen hmotného dobra, nýbrž i ničení předrahých duchovních životů, zejména z řad pracujícího lidu. Leč dnes není slyšet jen slovo válka, nýbrž setkáváme se i s odstrašujícími ukázkami skutečné války, jako je tomu na př. v Korei. A byť ještě dnes nejsou ještě rozpoutány všechny možné ničivé prostředky, už to, co se děje, dostatečně přesvědčuje nás a celý svět o ničemnosti války jako prostředku řešení mezinárodních problémů.

Naproti tomu mír znamená předpoklad pro budování a zlepšení hmotných podmínek každodenního života jednotlivců a národů, znamená základny, na kterých se dají vytvářet trvalé duchovní a mravní hodnoty, základnu pro šťastný rozvoj na celém světě a proto není divu, že je v pohybu světové hnutí, které bojuje o zakončení války a zmírnění mezinárodního napětí vůbec a za vítězství trvalého míru mezi národy na celém světě.

Mezi těmito činiteli je na prvním místě Světová rada míru, jejíž delegáti mají se setkat se zástupci Organizace Spojených národů na čele s generálním tajemníkem OSN Trygve Liem.

I v tomto vidíme další krok na cestě k vytvoření předpokladů pro odstranění světového napětí a přiblížení se k toužebnému trvalému a spravedlivému míru. Proto pevně věřím, že tlumočím přesvědčení nás i našich věřících, když na okraj této konference to připomínám.

Zástupcové světových organizací zkoumají napětí, které dnes zatěžuje národy celého světa a snaží se o to, aby se našla společná základna pro bratrské spolužití národů světa a tak navždy se zahnalý děsivé mlhy války.

My příslušníci řím.-katolické církve sledujeme s upřímným srdcem každé šlechtné předsevzetí a počiny, které směřují k tomu, aby byly odstraněny příčiny mezinárodního napětí a vytvořeny předpoklady pro trvalý a spravedlivý mír. Denně se modlíme k Otci nás všech, aby bratrská a trpělivá láska mezi lidmi a národy, syny a dcerami téhož Nebeského Otce našla cestu dohody se všemi. My křesťané-katolíci jsme přesvědčeni, že každý člověk je naším bližním, každý národ rovnoprávným členem velké rodiny národů světa. Proto se vděčně připojujeme k tomuto vznešenému úsilí, které se snaží vyvést jednotlivé národy z ovzduší napětí, z nebezpečí hrozivého světového požáru, z úzkoprsé mentality, sobectví, egocentrismu do sféry vzájemné úcty, porozumění, spravedlnosti, do toužebně očekávané sféry trvalého míru na celém světě.

Nepřestáváme doufat, že Organizace Spojených národů, která vznikla proto, aby zaručila světu trvalý a spravedlivý mír, i prostřednictvím porady se zástupci Světové rady míru se přičiní o přiblížení chvíle dorozumění. Domníváme se, že mírový pakt pěti velmocí bude toužebným přínosem na cestě trvalého a spravedlivého míru a že jako jeho ovoce vznikne dohoda o zákaze a kontrole zbraní hromadného ničení a že nastane všeobecné odzbrojení, takže jednotlivé mocnosti budou se moci věnovat zlepšení sociální základny jednotlivců i celých národů, že se budou moci věnovat získávání, zabezpečování a upevňování míru. Nepřestáváme se modlit za Boží pomoc pro vládce národů, pro ty, kteří mohou účinně působit na veřejné mínění, jakož i pro ty, od nichž národy lehčeji přijmou upřímnou výzvu k míru, modlíme se i za úspěch budoucí porady, aby se opravdu zkrátily dny napjatého očekávání a zazářilo nad námi všemi slunce mravně spravedlivého a trvalého míru bez rasových a krevních předsudků v požívání plné sociální spravedlnosti.

Kromě toho spolu se svými věřícími rádi podnikáme vše, co je v našich silách, abychom přiblížili den plného dorozumění a zkrátili dny nejistoty. Organizujeme duchovní pochod míru zejména v měsíci květnu, kdy se v našich chrámech budou ozývat modlitby věřících ke Královně míru, aby vyprosila lidstvu pravý mír a jako předpoklad k tomu potřebné odhodlání těch, jimž jsou svěřeny osudy národů, vidět a odstranit překážky, dosavadní nedorozumění a vidět a i chtít prostřednictvím vzájemné dohody vytvořit skutečný spravedlivý a trvalý světový mír. Prosíme i o to, aby národy neváhaly přinést některé oběti pro tento mír, neboť jsme přesvědčeni, že takovéto omezené oběti, a to hlavně poměrně v krátké době zabrání tomu, aby vznikl třetí, nejnebezpečnější světový požár.

Budeme-li všichni jednotni, budeme-li umět ctít jeden druhého, dáme-li proniknout se duchem smíření, budeme-li umět přinášet z lásky k bližnímu i osobní oběti, jistě pomůžeme bojovníkům za světový mír, urychlíme příchod onoho dne, ve kterém zazní k společnému Otci nebeskému hymny díky a chvály stamilionů pracujících lidí všech ras a plemen, žijících ve svobodě a bratrství, požívajících sladké ovoce míru a budujících si každým dnem svůj krásnější a šťastnější život. My se tu osvědčujeme znovu za to, že se nepřestaneme modlit a pracovat za to, aby svítl tento den.«

Závěrem svého projevu navrhl resoluci, která zní:

*V době, kdy celý svět touží po zachování míru a s nevolí se odvrací od těch, kdož by chtěli roz-
útit světový požár, sešli jsme se my, katoličtí biskupové a ordináři, abychom promluvili k slo-
venskému katolickému lidu.*

*S upřímným srdcem sledujeme šlechetné počínání světové rady míru, která usiluje o odstranění
nezinádáního napětí a o vytvoření předpokladů pro trvalý a spravedlivý mír na celém světě.*

*Věříme, že budou-li splněny požadavky Světové rady míru, přiblíží se vzájemné dorozumění
že mírový pakt pěti velmocí vyřeší všechny otázky mezinárodního života, zastaví šílené zbrojení
a upevní mír.*

*Denně modlíme se k Bohu, Otci nás všech, aby bratrská láska mezi lidmi a národy, syny a dce-
ami téhož nebeského Otce přispěla k upevnění trvalého míru. Křesťanská láska nás učí milovat
všechny národy bez rozdílu rasy a barvy tváře, neboť všichni lidé byli stvořeni k obrazu Božímu a
sou stejně dítkami Božími.*

*Proto uznáváme právo všech národů na svobodný rozvoj hospodářských, kulturních a ná-
rodních hodnot, počítajíc v to i národy koloniální, úpějíci pod nelidským cizím jařmem. S hlubokým
ármutkem a s hořkostí v srdci sledujeme proto zprávy o hrozném utrpení mírumilovného korej-
ského lidu, na němž jsou páhány strašné zločiny těmi, kdož napadli tuto mírumilovnou zem.*

*Právě tak jak se přiči všem křesťanským zásadám vražedná válka v Korei, odporují naše-
nu křesťanskému svědomí i přípravy na novou válku v Evropě za pomoci válečných zločinců a na-
stických generálů. Znovuvyzbrojení Německa za jejich pomoci je přípravou nových válečných
ločinů.*

*Nepřestáváme se modlit za Boží pomoc pro všechny, kdož se z upřímného srdce věnují odvrá-
ení nové světové války. Nepřestáváme se modlit za všechny, kdož svou prací upevňují mír a pro-
íme Pána Boha, aby byly zkráceny dny napjatého očekávání a nastal trvalý mír v národech a mezi
národy.*

*Prosíme Vás, abyste se modlili s námi a svou prací přispívali k zabezpečení naší vlasti a šťast-
ného života nás všech.*

Nechť zazáří nad námi všemi slunce spravedlivého a trvalého míru.

Požehnání Boží nechť je s Vámi po všechny dny života.

Z konference byl odeslán pozdravný telegram prezidentu republiky Klementu Gottwaldovi
protestní telegram řím.-katol. biskupů a ordinářů francouzské vládě:

**»Římskokatoličtí biskupové a ordináři shromáždění na své konferenci v Bratislavě dovídají
e s lítostí o opatření francouzské vlády, kterým byla zakázána činnost Ústředního sekretariátu
světové rady míru. Žádáme jako hlasatelé Kristova učení lásky a pokoje, aby francouzská vláda
odvolala okamžitě toto rozhodnutí, které znemožňuje práci Světové rady míru, v níž tisíce kato-
lických kněží a miliony věřících účinně spolupracují na udržení a zachování světového míru.«**

THEOLOGIE

POČÁTEK KŘESŤANSKÉ ÉRY

Účelem článku není říci něco docela nového, nýbrž
jednatí jasno v otázce, kterou lze, stejně jako obdob-
ou o datu ukřižování Páně, nazvatí „vetus et nobilis
t magnis contententium studiis agitata quaestio“.
ředesílám několik poznámek. Od r. 153 před Kristem
ačátek nového roku v Římě byl 1. ledna (nástup kon-
ulů). Léta císařů se počítají od úmrtí předchůdce,
Octaviana Aug. od 1. ledna 30 před Kristem nebo
odle tak zv. „aera Actiaca“ (známá bitva u Actium)
d 2. 9. 723 U čili 31 po Kristu, někdy dokonce od bitvy

u Philippi (pád republiky) r. 42 (712 U) před Kris-
tem. Data uvádím ponejvíce od založení Říma, na př.
750 U (ab urbe condita). Léta židovských vládců se
odjakživa počítala tak, že první a poslední rok byly
neúplné, totiž od nastoupení do nového roku anebo
od nového roku do úmrtí, kterýmžto novým rokem
v době novozákonné podle Mišny byl 1. Nisan (zhru-
ba konec března nebo začátek dubna). Na tuto okol-
nost nutno bráti bedlivý zřetel při sčítání různých
let v jeden chronologický údaj.

I.

Den narození Páně se zjistiti vůbec nedá, není údajů ani číselných, ani věcných. *Měsíc nebo aspoň období narození* lze s pravděpodobností odvoditi z poznámky Lukášovy 2, 7, že novorozeně bylo umístěno v jeslích jakéhosi chléva (*ἐν φάτνῃ* bez členu), poněvadž nebylo místa v hospodě (*ἐν τῷ καταλύματι* s členem). Hospoda totiž, nyní chán zvaná, na vesnicích a v malých městech jest a vždy byla jen jedna, tenkrát přeplněná příchozími na soupis, což mohlo nastati pouze v zimě, kdy noci jsou chladné a déšť dosti častý, t. j. po 20. 12. až do začátku března. Jinak se vůbec a při návalu zvláště čistěji a klidněji nocuje pod stanem. Pro pastýře však za chladného počasí nastává pravá sezóna. Tráva po deštích bujně roste, hlídači mají vesměs primitivní kožichy a přenocují pod střechou v otevřených kůlnách, kam na noc zaženou stáda, aby je chránili před deštěm a zloději. Tím nabývá velké pravděpodobnosti domněnka, že Kristus se narodil v zimě, buď kolem 25. 12. nebo 6. — 10. ledna, jak se to v různých církvích praktikovalo, na západě podle názoru prvního, u Řeků a Syřů podle druhého.

Ohledně roku narození starověk a středověk bez zřetele na jiné prameny se prostě spokojily přibližným datem 751-754 U, získaným z Lukáše 3, 1, 23, následující úvahou: Patnáctý rok císaře Tiberia se počítá od 19. 8. 781 U, t. j. r. 28 po Kr. Tenkrát na podzim, kdy v údolí jordánském začíná krásné počasí, asi v listopadu 781 U, vystoupil Jan Křtitel a po něm před velkonocemi 782 U Kristus. Byl tenkrát přibližně 30 let starý, tedy narozen asi 751-4 U. Ve starověku převládalo datum 752 U, na př. praví Tertullian (adv. Jud. 8): „Videmus autem, quoniam quadagesimo primo anno imperii Augusti nascitur Christus.“ Počítáme-li léta Augustova od r. 712 U, t. j. 42 před Kr., dospějeme k roku 752 U. Taktéž v osmém stol. Beda Venerabilis (Migne, P. L. 94, 1140): „Videmus autem, quoniam quadagesimo et primo anno Augusti nascitur Christus.“ Dionysius Exiguus (zemřel 540) zavedl definitivně letopočet křesťanský místo tehdejší éry Diokleciánovy, počínající r. 284 po Kr., čili 1037 U. Začátek křesťanského letopočtu položil buď na rok 752 nebo, jak se obvykle tvrdí, 754. Proto mlčenlivou dohodou již dávno rok 753 platí za — 1, t. j. poslední rok před Kr., a 754 + 1, t. j. první rok po Kr. Léta 754 a 753 jako možné datum Kristova narození dnes nikdo nehájí. Ale rok 752 měl dosti stoupenců mezi staršími exegety. Zvláště učeně o tom psal jesuita Riess (Das Geburtsjahr Christi, Freiburg i. B. 1880), u nás Sýkora ve svém N. Z. První, jak se zdá, hvězdář Kepler ve snaze nějak identifikovati hvězdu betlemskou, dospěl k názoru, že narození Kristovo dlužno klásti do r. 747-9 U; než ona hvězda byla pravděpodobně pouhým světelným fenomenem a nikoli kosmickým tělesem, proto zůstala státi „supra, ubi erat puer“ (Mat. 2, 9). Teprve Sanclemente definitivně dokázal (De vulgaris

aerae emendatione libri quatuor, Romae 1792, Fol.), že Kristus se nemohl naroditi 751-754 U, ba ani 750 U, poněvadž Herodes I., vrah betlemských dětí, zemřel před velkonocemi 750 U.

II.

Že Herodes I. zemřel r. 750 U, t. j. 4 před Kr. (nedlouho před velkonočním svátkem; Jos. Flav., A. 17, 8, 1 a 17, 9, 3), plyne z následujících skutečností:

1. Archelaus, syn a nástupce Heroda I., byl od císaře Augusta sesazen za konsulátu Aemilia Lepida a Lucia Arruntia (Dio Cassius 55, 27), t. j. r. 759 U (6 po Kr.). Podle Flavie Josefa (A. 17, 13, 2, 3) se to událo v 10. roce jeho panování, při čemž podle židovského způsobu první a poslední rok jsou počítány jako celé. Archelaus tudíž nastoupil po otci 750, v tomto roce tedy Herodes I. zemřel.

2. Philippus, jiný syn Heroda I., byl v závěti ustanoven knížetem v severních krajích Trachonitis, Gaulanitis a Batanaea a podle Jos. A. 18, 4, 6 zemřel po 37 letech panování ve 20. roce císaře Tiberia (14-37). První rok Tiberiův začal smrtí Augustovou 19. 8. 767 U (14 po Kr.), začátek 20. roku tedy dlužno klásti na 19. 8. 786 U a je to zároveň 37. neúplný rok Philippův (začínající již v Nisanu). Následkem toho 1. rok Philippův začal 750 U po smrti Herodově.

3. Herodes Antipas, taktéž syn Heroda I., byl v závěti ustanoven knížetem v Galileji a Zajordánsku. Podle svých mincí panoval 43 let a byl sesazen v 3. roce Caligulově (který vládl 37-41 po Kr. od 16. 3. 790 do 24. 1. 794 U), to jest v létě 792. Neboť v 2. roce Caligulově (Jos. A. 18, 6, 11), který začal 16. 3. 791, Agrippa I., vnuk Heroda I., který krátce po nastolení Caligulově byl obdržel kraje zemřelého Philippa s královským titulem, se vrátil z Říma přes Alexandrii do Palestiny, při tom použiv pasátních větrů, které ve Středomoří vanou od 20. července po jeden měsíc (Philo, in Flaccum, § 5). Domů dostihl tudíž začátkem podzimu 791 U a vyběhl svého strýce Antipasa v Tiberias, aby se u císaře ucházel o titul královský (byl pouze tetrarchou). Po delším váhání a na stálé naléhání Herodiady (Marc. 6, 17) se k tomu odhodlal a vydal na cestu ke Caligulovi, což se mohlo státi jen už následujícího roku. Císař stihl (za příznivé pohody) v Baiae u Neapole a byl krátce po příchodu sesazen. R. 792 U Caligula byl dvakrát v Baiae, po druhé nedlouho před svými narozeninami, které nato 31. července slavil opět v Římě a pak ihned nastoupil tažení do Gallie a Germanie, z kterého se do Italie vrátil teprv za jeden celý rok. Sesazení Antipasovo spadá tudíž do roku 792, následkem toho první rok ze 43 Antipasových let byl 750 U, v němž tudíž zemřel Herodes I.

4. Podle Josefa Flavie A. 14, 14, 5 Herodes I. byl jmenován králem judským od římského senátu za přičinění M. Antonia a Octaviana, když konsulát spravovali C. Domitius Calvinus a C. Asinius Pollio, t. j.

r. 714 U (40 před Kr.). Do téhož roku Dio Cassius (48, 15, 26) klade sesazení Makkabejce Hyrkana II. skrze parthského vojevůdce Pacora. Tuto poslední událost také Josefus řadí do roku 714 U (A. 14, 13, 3, 6 a 14, 4, 5) a pragmaticky ji spojuje s rychlým odchodem Herodovým přes Masadu do Alexandrie, odkudž přes Rhodus krátce před začátkem zimy dospěl do Říma, kam právě před ním, už na sklonku roku, z Brundisia také stihli Octavian a M. Antonius (Dio Cassius, 48, 30, 31, a Appian, Civ. 5, 65-68). Jmenování Heroda I. králem judským r. 714 U a nikoliv později je tedy úplně jisté. Avšak od této události až do smrti Herodovy uplynulo 37 let (Jos., A. 17, 8, 1), z nichž první a poslední jsou neúplná. Smrt Herodova tedy patří do r. 750 U a nastala krátce před velikonočním svátkem (Jos., A. 17, 6, 4 a 9, 3). Nedlouho před tím, podle výpočtů astronomických, v noci 12.-13. března, nastalo zatmění měsíce. Herodes dlel tenkrát nemocen na svém hradě Kypros nad Jerichem a dal se 12. března donést do divadla v Jerichu, aby sesadil velekněze Mathiáše a k smrti upálením odsoudil pachatele výtržnosti v chrámě jerusalemském (stržení zlatého orla s portálu). - Ohledně zatmění měsíce různí obháji nesprávného letopočtu tvrdí, že lépe se hodí zatmění měsíce 9.-10. ledna 753 U, kvůli kterému podezřívají a zamítají veškeré sub 1-4 uvedené chronologické údaje a nahrazují je svými adaptovanými, či lépe fingovanými čísly, aby zachránili 752 U jako domnělý rok narození Páně (25. 12.). Netřeba nám zatmění v lednu 753. Vše, co vypravuje Jos. jako události od zatmění 12.-13. března až do smrti Herodovy a k velikonočnímu svátku, který r. 750 podle astronomických výpočtů připadl na 11. duben juliánsky, lze v dané době umístiti, totiž: zhoršení Herodova neduhu, cestu k horkým pramenům Kallirrhoe (východně nad Mrtvým mořem), pobyt tam a návrat, shromáždění judských notáblů (ovšem jen těch dosažitelných) v Jerichu za příčinou jejich utracení, Herodův pokus o sebevraždu, popravení jeho syna Antipatera, smrt krále, pohřeb na Herodeion (horu Franků u Betlema), sedmidenní smutek, jitření v lidu, velkonoční svátek. Na cestu do Kallirrhoe z Jericha, pobyt tam a návrat stačí deset dnů, počítáme-li z toho na pobyt šest dnů, což vzhledem na beznadějný stav Herodův úplně vyhovuje. Převoz mrtvol z Jericha do Jerusalema vyžádal si 6 hodin, cesta z Jerusalema na horu Franků obnáší 3 a půl hodiny. Sedmidenní smutek mohl se končit asi dva dny před svátkem, t. j. 8. dubna, takže Herodova smrt by připadla na 2. dubna, t. j. na 5. Nisan. - Je však i jiný výklad a k tomu velmi pravděpodobný. Židé měli jako mohamedáni rok měsíční, totiž 12 měsíců o 29-30 dnech, dohromady 354 dny, a aby v zájmu polního hospodářství atd. udrželi souvislost s vnější přírodou, která je řízena vlivem slunce, museli po dvou nebo třech letech vždy před 1. Nisan vsunouti přestupný měsíc, Weadar zvaný, čímž svátek velikonoční oddálen k následujícímu úplňku, tenkrát asi 9. května ju-

liánsky. Tím domnělý nedostatek času od 12.-13. března úplně zmizí.

35. Výsledek bodů 1.-4. konečně je potvrzen skutečností, že Quintilius Varus, jenž v srpnu r. 9 po Kr. byl poražen od Arminia v Teutoburském lese a tam spáchal sebevraždu, podle mincí byl místodržitelem v Syrii r. 25., 26. a 27. aktické éry (723 U), kterážto léta začínala 2. 9. r. 748, 749, 750 U. Ve vlastnosti legáta v Syrii vystoupil v Jerusalemě jako soudce z Říma se právě vrátivšího Antipatera, nejstaršího syna Herodova (Jos., A. 17, 5, 2, 7), asi v listopadu nebo v prosinci 749 U, a pak po smrti Herodově a za nepřítomnosti Archelaa, který dlel v Římě, potlačil vzpuru, jež o letnicích v Jerusalemě vypukla a rychle se rozšířila až do Galiley (v druhé polovici r. 750).

III.

Kristus se tedy narodil před Herodovou smrtí, na každý způsob však nikoliv v době od listopadu 749 do dubna 750 U. Krátce po odchodu Quintilia Vara 749 z návštěvy v Jerusalemě devětašedesátiletý Herodes tak vážně onemocněl, že udělal závět a v lidu se šířila pověst, že brzo zemře (Jos., A. 17, 6, 1, 2). To bylo v listopadu nebo nejpozději začátkem prosince 749 U. Neboť těsně před onemocněním Herodes poslal do Říma akty procesu proti Antipaterovi (jenž místo otce chtěl být králem) se žádostí, aby císař dovolil jeho popravu, jinak nepřípustnou, poněvadž všichni členové rodu Herodova byli římskými občany. Odpověď stihla z Říma do Jerusalema krátce před Herodovou smrtí (Jos., A. 17, 7, 1), tedy nejpozději koncem března juliánského kalendáře. Neboť na cestu tam a zpět v zimní době přes Malou Asii a Korinth dlužno jako minimum počítati čtyři měsíce. Tenkrát v listopadu následkem zhoršeného neduhu Herodes se pravděpodobně uchýlil na svůj hrad Kypros nad Jerichem, kde vzhledem na tamní velmi příjemné zimní podnebí pak už zůstal. Proto příchod mudrců z východu atd. (Matouš 2, 1, násl.) patří do doby dřívější, t. j. narodil-li se Kristus v zimě, nejpozději do konce r. 748 nebo na začátek 749 U.

Před Q. Varem byl po několik let místodržitelem v Syrii Sentius Saturninus. Jos. ho připomíná již r. 745 U, když Herodes I. válčil proti Nabatejcům (Arabům), s nimiž se byl znepřátelil kvůli 40 loupežníkům, kteří z území Herodova (Trachonitis) k nim utekli. Q. Varus pravděpodobně nastoupil v Syrii během r. 748 po 2. 9., takže první jeho místodržitelský rok nebyl úplný. V prvních měsících r. 748, kdy Herodes svého syna Antipatera poslal do Říma, úřadoval v Syrii ještě Sentius Saturninus (Jos. 17, 3, 2). O Saturninovi píše Tertullian (adv. Marc. 4, 19): „Sed et census constat actos sub Augusto tunc in Judaea per Sentium Saturninum, apud quos genus eius (Christi) inquirere potuissent.“ A tamtéž (4, 7): „...de censu denique Augusti, quem testem fidelissimum dominicae nativitatis Romana archiva custodiunt.“ Tato

zpráva jest zcela ojedinělá a odporuje tvrzení téhož Tertulliana, že Kristus se narodil r. 752 U (viz sub 1). Je-li pravdivá, pak Kristovo narození se událo za Sentia Saturnina jako místodržitele syrského asi 747 U nebo na začátku 748 U, a poznámku Lukášovu 2, 2, třeba přeložiti: *Tento soupis se konal dříve než byl v Syrii vládařem Quirinius. Haec descriptio prius facta est quam regente Syriam Cyrino.* Slova *ἐγένετο ἡγεμονεύωντος* se na žádný způsob nedají přeložiti *facta est a praeside* (Syriae Cyrino). Výraz *πρώτη ἐγένετο* s násl. genitivem *comparationis* je syntakticky zcela možný. V řeckém nápisu Inscr. Gr. 12, 5, 590, stojí: *ἐφ' ὅσας ἀλόχων πρώτος εἰς μακάρων χώραν*, t. j. dostal jsi se dříve než manželka do země blažených. Aelian (nat. anim. 8, 12): *οἱ πρώτοι μου ταῦτα ἀνιχνεύσαντες*, t. j. ti, kteří přede mnou tyto věci vypátrali. Taktéž čteme u Jana 1, 15, 30: *ὅτι πρῶτός μου ἦν*, t. j. (původem je přede mnou) poněvadž byl dříve než já.

Ostatně jakkoliv si kdo upraví rok narození Kristova, shora uvedený překlad Luc. 2, 2, musí přijmouti na každý způsob, nechce-li tvrditi, že Lukáš se mýlil. Quirinius nemá se soupisem v době narození Kristova nic společného a místodržitelem v Syrii se stal teprve r. 759 U s příkazem, aby provedl soupis tamního majetku, *ἀποτιμησόμενος* (Jos., A. 17, 13, 5), *τιμητῆς τῶν οὐσιῶν γενησόμενος* (A. 18, 1, 1). Provedení tohoto příkazu klade Jos., A. 18, 2, 1, do příštího roku 760 U, t. j. do 37. roku po bitvě u Actia. O tomto soupise (*ἡ ἀπογραφὴ*) mluví Lukáš v Act. 5, 37. Po odchodu Varově ze Syrie r. 750 nebo 751 U jest až do r. 753 mezera v řadě syrských místodržitelů. Možná, že do toho vakua 751 a 752 lze vsunouti Quirinia, poněvadž snad teprv tenkrát bojoval proti Homonadům v Cilicii, což mohl nejvhodněji jako místodržitel sousední Syrie. Avšak k výkladu Luc. 2, 2, se tím nepři-

spěje, jelikož tato domnělá činnost Quiriniova by spadala do r. 3-2 před Kristem, kdy Kristus byl už dávno narozen, a poněvadž výprava do Cilicie nutně nevyžadovala, aby byla vedena nějakým místodržitelem, ba pravděpodobněji spadá do doby dřívější brzo po Quiriniově konsulátu r. 12 před Kristem. Neboť Tacitus (Ann. 3, 48) o něm praví: „Consulatum sub divo Augusto, mox (brzo poté) expugnatis per Ciliciam Homonadensium castellis insignia triumphi adeptus.“

Jaký soupis se konal v Palestině za narození Kristova, tedy dlouho před vládařstvím Quiriniovým v Syrii, nelze blíže určit. Ale podobné soupisy byly zvykem v sousedním Egyptě, jenž byl za Ptolemejců vzorně spravován a proto i po zrušení tamního království jakousi samosprávu podržel. Prof. Merell v tomto časopise 3, 7 již upozornil na egyptský papyrus z r. 104 po Kr. (edikt tamního místodržitele), jednající o soupisu zcela podobném jako Luc. 2, 3.

Zdalí nápis v r. 1764 u Tivoli nalezený a v Duch. pastýři 5, 9, bez Mommsenových doplňků otištěný vskutku je od Sulpicia Quirinia, jak již tvrdil Sancelmente, není zcela jisto. Že ten, o němž nápis jedná, byl dvakrát místodržitelem v Syrii (tedy po prvé snad r. 3-2 před Kristem), z poslední řádky nutně neplyne, poněvadž „iterum“ se nemusí vztahovati na následující „Syriam“, nýbrž na to, že dotyčný po Asii dostal opět jinou provincii, totiž Syrii. O tom, že Quirinius byl dříve prokonsulem v Asii (t. j. v západní části nynější Malé Asie), není jinak nic známo, a z jeho tažení proti Homonadům v Cilicii to proto nelze odvoditi, poněvadž místodržitel v Asii neměl vůbec vojska.

Výsledkem všech údajů a úvah jest, že Kristus se narodil r. 748 nebo 747 U, t. j. r. 6 nebo 7 „před Kristem“.

Prof. ThDr Vojtěch Šanda

DIDAKTICKÉ ZÁSADY S OHLEDEM NA VYUČOVÁNÍ NÁBOŽENSTVÍ

Pokračování druhé.

Při nepřímém názorném náboženském vyučování hledíme slovním vyličením vzbuditi v dětech představu. Není to věc snadná! Představy niterných jevů, zážitků, vlastností a pod. objasňujeme tak, že vyvoláváme podobné stavy, příbuzné city a hnutí myslí anebo poukazujeme na osobnosti nebo příběhy, na nichž takové jevy jsou nápadné, známé, pochopitelné. Pojmy objasňujeme popisem věci, k níž pojem přiléhá. Činíme tak buď příkladem, nebo výměrem (definicí), podobenstvím, výkladem. Vyprávíme příklad, abychom znázornili určitou věc, líčíme příběh, abychom z něho vyvodili smysl a pojem, na př. lítost, důvěru v Boha. Příklad musí být přiléhavý. V Písmě svatém a v legendách svatých máme mnoho naučných vzorů a přiléhavých příkladů. Výměr vymezuje všechny podstatné znaky pojmu, ale ve vyučování ho můžeme užiti jen velmi zřídka. Podobenství (parabola, příměr)

staví vedle sebe nebo proti sobě dvě věci nebo dva příběhy, aby podstatné znaky jednoho vysvětlily podstatné znaky druhého.

Vnitřní pochopení věci, názor, který prožívá dítě samo na sobě při vypravování příkladu nebo při náboženském úkonu, zdůrazňujeme jako jednu z nejdůležitějších didaktických zásad.

Názornost přispívá k zajímavému výkladu učební látky a zajímavost má velkou úlohu v osvojení učiva, činí učení radostnějším a produktivnějším. A na tom nám právě záleží, aby náboženské vyučování dávalo dětem pevné vědomosti, aby vychovalo jejich náboženské přesvědčení a vytvářelo ty rysy povahy, které mají mít budoucí členové naší společnosti. Stupeň použití názornosti závisí na zvlátnostech předmětu, kterému se učí, na věku dětí a především na úrovni učitelovy přípravy. Účinným a levným a snadno do-

stupným prostředkem znázorňovacím je zvláště učitelův náčrt na tabuli a žákovy nákresy a přehledy v poznámkovém sešitě.

V užití názornosti se však také hřeší, a to dvojnásobně. Chyba je, zanedbává-li učitel názor vůbec a spokojuje-li se prostým slovním výkladem, nestaraje se o to, co z učiva se stává opravdovým a trvalým majetkem žáků. Není pak divu, že výsledky takové posice učitelovy jsou chatrné, žáci umějí málo a celé vyučování je nudné. Ale i omne nimium vertitur in vitium - i mnoho, přemíra názornosti škodí. Jsou totiž mnozí, kteří si z názorného vyučování vytvořili fetiš, pokládajíce názornost za prostředek, který řeší všechny úkoly vyučování, přexponovávají názor a hledí stůj co stůj zaměstnat co nejvíce smyslů, a tak spousta pojmů mate děti. Názor není universální prostředek vyučovací, nýbrž jen jeden z mnohých didaktických prostředků. Názornost nesmí se stát samoučelem, aby se přitom zanedbávala osnova a cíl vyučování.

Zásada aktivity vyučování spočívá v tom, že vyučovací proces musí rozvinout samostatnost a aktivitu dítěte. Názornost zajišťuje aktivní pozornost a přesné představy, ale pro nás je zvláště důležité *přímé a uvědomělé účastenství samých žáků* v učebním procesu. V didaktice se rozumí aktivitou snaha a vůle zúčastnit se činně a z vlastního popudu školní práce. Aktivností vyučování se míní, že žáci si osvojují vědomosti samostatným myšlením, pozorováním, srovnáváním a vlastní prací. Vyučování je vlastně soustavné poznávání světa dítětem za spolupráce a pomoci učitelovy. Není tedy rozporu mezi aktivitou žáků a vedoucí úlohou učitele. Aktivní škola je protikladem pasivní školy, známé z minulosti, v níž učitel přednášel a žák trpně vnímal a opakoval, memoroval.

Zásada dětské aktivity při vyučování vyvolala v první čtvrtině našeho století pedagogické hnutí za t. zv. *činnou školu*. Činná škola se stala přirozeným a neodlučitelným principem moderní didaktiky. Všichni vedoucí představitelé současné pedagogiky hlásí se k ideji činné školy, tak sem hledí známé principy zaměstnávajícího vyučování *J. Deweye*, Daltonský laboratorní plán *H. Parhurstové*, *Washbournova* soustava winnetská, projektová metoda *Kilpatrickova*, pokusy *Montessoriové*, „*écoles nouvelles*“ - nové školy *Ferriérov*, *Decrolyho* škola „životem pro život“, v témž duchu v Německu působili *Lay*, *Gaudig*. Rovněž vynikající sovětští pedagogové *N. Krupskaja*, *Makarenko* a j. zdůrazňovali velký výchovný význam práce. Vycházeli ovšem z jiných, přesnějších a vědecktějších základů než měšťáckí pedagogové američtí. K činné škole u nás se hlásila valná část pedagogů minulé generace, ze soudobých *Kriebel*, *Vrána*, *Uher*, *Žofková* a j.

Pojem činné školy, ač jde tu o pojem pro moderní pedagogiku přímo typický, není ustálený a dosti přes-

ný. Vcelku možno pojem činné školy shrnout v tyto momenty:

Princip činné školy spočívá na nejužším spojení samostatnosti a aktivity dítěte v myšlení a spontánním konání za podnětného vedení učitelova, jenž veškeru práci usměrňuje, kontroluje a hodnotí. Důležité je při vyučování probouzet a udržovat živý *zájem*, který je hybnou silou dětské aktivity. Není však nutno činit všechno v učení pro děti takovým, aby to vzbuzovalo bezprostřední zájem. Mnohé činí žák i proto, že si uvědomuje nutnost toho a svou povinnost. Toto vědomí nutnosti a povinnosti vytváří nepřímý zájem.

Nemá se podávat žákovi hotové vědění v učení opírat jen o paměť, ale žák v činné škole má nabývat nových vědomostí produktivní činností, vlastním pozorováním a myšlením. *Ranft* vidí základ zdravé činné školy v uskutečnění rady *Willmannovy*: „Neříkati nic, co může říci žák, a nepředkládati nic, co může žák sám nalézt.“ Nesprávně se chápá princip činné školy, ukládá-li se dítěti *samoučení*. Samoučením rozumíme, jestliže žák sám bez přímé pomoci učitelovy vykonává všechnu duševní práci, která je potřeba k nabytí vědomostí. Samoučení je nedostupná forma poznávací nejen u malých dětí, ale i u dospělé mládeže. Je známo, praví *O. Pavlík*, že ani vysokoškolská mládež není schopna vzdělávat se sama bez přednášek a cvičení, která vede profesor. Tím méně možno takovou schopnost předpokládat u mládeže mladší. Naopak je známa věc, že čím je dítě mladší, potřebuje tím větší a soustavné pomoci učitelovy. Ponechat dítě samo sobě, znamená znemožnit učení vůbec. Samoučení ve vlastním smyslu není ani úkolem školy, kde žák se učí s jinými za učitelova vedení.

Znakem činné školy je *dynamičnost vyučování*, které je protikladem statického vyučování, při němž si děti osvojují mechanickými cviky vědomosti už předem určené, hotové, kdežto dynamické vyučování je činnost, aktivisuje vyučovací metody, které zprostředkují nejen vědomosti, nýbrž podněcují také čin.

Požadavek aktivity znamená také požadavek upotřebení získaných vědomostí v praxi. Vědomosti žáků nesmějí u nich být mrtvou přítěží, nýbrž musí jich být užito v osobním a veřejném životě a činnosti žáků.

Dalším vývojovým stupněm činné školy je *škola pracovní*, která staví vyučování na pracovních metodách. Časem se pojem pracovní školy zúžil na školu, v níž se při vyučování užívalo hojně manuálních prací. Stalo se tak z mylného předpokladu tvůrce německé pracovní školy (*Arbeitsschule*) *G. Kerschensteinera*, že dětský pud po činnosti uspokojí nejvíce dovedností, které představují soustavu manuálních prací výchovných. Teorii pracovní školy propracoval *J. Dewey* a charakterisoval ji prostičkou větou: „Learn by doing - uč se tím, že děláš.“ Dewey vychází z filosofie pragmatismu, neodděluje poznání od činnosti, formuluje pojem pravdy biblickými slovy „po ovoci jejich poznáte je“. Pragmatismus pokládá za nejvyšší kritérium

pravdy užitečnost: to je pravdivé a skutečné, co je užitečné a dobré pro člověka, z čeho má prospěch celá společnost. Deweyův směr v pedagogice je nazýván *instrumentalismem*, t. j. postojem nástrojovým, který se na teorii, ideje, pojmy dívá jen jako na prostředky (instrumenty) činnosti, konání. Za hlavní část práce ve škole pokládá práci dětí v dílnách. Od skutečné práce přecházejí děti teprve k theoretickým poznatkům. Heslo pracovní školy, které již od počátku, jak konstatuje *Kádner*, bylo nejasné a mlhavé, postupným vývojem se víc a více komplikovalo a zatemňovalo, takže *Th. Litt* pracovní školu označil dokonce jako „*Babylonische Verwirrung*“. Proti jednostrannosti pracovní školy nutno zdůraznit, že hlavním účelem školy je vnitřní duševní činnost, nikoli technické dovednosti.

Činné škole se věnuje zvýšená pozornost v teorii náboženského vyučování a současně se princip činné školy realizuje v praxi. Autodidakce, samoučení, není vhodné v náboženském vyučování, zejména ne ve věrouce, kde nelze se obejít bez pevného, autoritativního vedení. Zdravé jádro činné školy má pro náboženské vyučování nepopiratelné přednosti. Ve své podstatě není vlastně činná škola v náboženském vyučování něčím novým. Sám božský Učitel klade důraz ne tak na vědomosti, ale na čin, když praví: „Jdi a čini!“ (Luk. 10, 37). *Princip činnosti je duší křesťanství*. Činností rozumíme vnější konání, vnitřní spolupráci, vnitřní prožívání náboženských pravd, které vede k náboženskému životu, k životu podle víry. Statičnost, neživotnost, mechanický nácvik náboženských vědomostí není dobrou přípravou pro dynamiku v životě. Není třeba, praví *Golosnickaja*, ze života dětí odstraňovat obtíže, námahu a práci dítěti prospěšnou, nýbrž naopak je nutno ji zařadit. Na správném zaměření výchovy k pracovitosti ve značné míře závisí rozumový vývoj dítěte, jeho chování a charakter.

Podstatný znak činné školy, probouzet a udržovat živý zájem žactva, má důležitý význam v katechesi. Již sv. *Augustin* upozorňoval: Není-li vyučování založeno na živém zájmu, bude z něho velmi malý užitek i u nejpilnějších posluchačů. Je třeba, aby učitel náboženství sám hořel velkým zájmem pro to, co dětem podává. Všechno na něm má při katechesi mluvit, i výraz obličeje, zrak, tón řeči, pohyby. Učí-li se dítě s osobním zájmem, pak vědomosti se stávají organickou součástí celé jeho bytosti a povzbuzují k dalšímu radostnému konání. Zájmu nesmí však být zneužito k individualistickým choutkám, žáci nemohou rozhodovat o tom, čemu se má snad učit. Zájem není možno izolovat od učitelovy povinnosti, splnit předepsaný učební plán.

Náboženské vyučování, ač zdůrazňuje zásadu aktivity žáka při vyučování a v plné míře uznává správnost zásady činné školy, nemůže prostě napodobovat teorii a praxi činné školy, musí si najít své vlastní způsoby aktivity, a to od elementárního stupně až po nejvyšší stupeň školy. Učitel náboženství uplat-

ňuje i v katechesi u dítěte přirozený pud po činnosti, neboť ví, že kdyby tak nečinil, dítě ztrácí zájem, pozornost jeho mizí a nemůže být trvalejšího užitku z takového vyučování. Zásadě aktivity na nejnižším stupni se hoví, když děti si nejdůležitější prvky náboženského sešitu nebo náčrtníku nebo podle návodu ve škole doma modelují a konstruují na př. betlem, Boží hrob, oltář, dívky šijí miniatury bohoslužebných rouch. Na vyšším stupni zhotovují a vybarvují na př. vzorný model oltáře, do poznámkového sešitu si zapisují diagramy, kresby, hesla, předsevzetí, přehled učiva. Přehledy, poznámky a předsevzetí mají být osobním zpracováním a užitím učiva. Se zdarem lze užít ve třídě dramatisace. Dramatisací se zkonkretňuje učivo, abstraktní představy, děje, zživotňuje a přibližuje žákům, kteří je nejenom se zájmem vnímají, nýbrž prožívají, na př. u mladších dětí dramatisace biblické události, ale i na vyšším stupni se má dramatisace využít, na př. mešní dramatisace názorněji a zajímavěji předvede učivo liturgické než jen pouhým slovem. Nutno však přitom zachovat vždy určitou míru a potřebný takt.

Principem činné školy získává náboženské vyučování mnoho metodicky, ovšem za nezbytného předpokladu respektování autority Boží. Již sám princip činné školy neznámá, že by snad žák sám objevoval nějaké nové pravdy, tím více dítě nesmí mít dojem, jako by ono náboženskou pravdu nalezlo. Již toto zdání, praví *Grunwald*, bylo by zhoubné. Žáci musí vědět, že Bůh skrze církev jim předkládá svaté pravdy, k nimž se nemohou sami zcela samostatně dostat. Nadpřirozený úkon víry, se kterým mají žáci přijímat zjevené pravdy, je možný jen za pomoci milosti Boží. Učitel náboženství jako „minister naturae“ pomáhá připravovat cestu milosti. Vstěpují-li se božské pravdy s takovým vědomím, je v tom zároveň ochrana před jednostranným subjektivismem a racionalismem. Zdůrazňuje-li se šíře a intenzita žakovské samočinnosti v katechesi, není tím nijak aktivita dítěte přeceňována, neboť vyučování nesmí být odtrženo od životní praxe. Výchovně se uplatňuje nejlépe to, co se prožívá. Vědomosti náboženské se časem zapomínají, avšak duchovní zážitek a všechno, co s ním souvisí, tkví hluboko a nesmazatelně v duši. Dnes nabylo úplně převahy přesvědčení, že učební cíle se dosáhne toliko aktivní účastí žakovou, bude-li náboženství vyučováno jako životu, který se musí prožívat. Duše dítěte se projevuje nejen aktivitou, nýbrž i receptivitou, potřebuje určitého klidu a vnitřního soustředění. Při veškeré životnosti nesmějí nikdy chybět v náboženském vyučování kázeň a cílevědomé pevné vedení.

Co lze podle zásady činné školy v katechesi probírat? Vše to, co směřuje k praxi, k životu; tedy možno probírat praecambula fidei, liturgii, církevní rok, učení mravů. Nedbá-li učitel na náboženství skutečného života a bez ohledu na proudy současného dění trvá v ilusi starých způsobů, marně pracuje. *Dokončení příště*

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

KRÁLOVNĚ MÍRU

R. F. Šimek

Královno Máje!

*Vzpomínka naše k Tobě dnes letí.
K nám se skloň ve své důvěře svatě,
obejmi nás, své děti!*

Královno Máje!

*Zachovej dětem svým navždycky Mir!
Královno Míru, šeptáme, ó slyš,
když kolem nás bouřný je vír!*

Královno Míru!

*S láskou přijmi dnes slov našich díky,
pohlédni na nás, na své děti,
pokorné prosebníky!*

Královno Míru!

*Srdce nám podej, věříme v štěstí,
a Tebe, drahá naše matičko,
v svých srdcích chceme nésti!*

Královno Máje!

*Požehnej dnům a dalšímu žití.
Kéž hvězda klidu a pokoje
nad námi radostně svítí!*

Královno Míru!

*Vyslyš nás v záplavě májových květů,
lásky dech, mír, štěstí a práce jas
celému daruj světu!*

NEJKRÁSNĚJŠÍ OBRAZ PANNY MARIE:

obraz pracující dívky, ženy a matky

Dívám-li se na obrazy nejsvětější Panny, vidím téměř vždy obraz královny. Umělci se snažili vždy podati její nejdůstojnější zobrazení. A přece byl skutečný obraz Matky Boží nejprostší, tak nenápadný, jaký kdy svět viděl. Nesmím se klamati a mysliti, že se vždy vznášela v oblacích. Pozorujme její život! Jak prostě, skromně, ponížene žila. Jak si ji mám představit? Musím si odmysliti z jejího mládí vše dětinské a vše, co pochází z hříchu dědičného. Jinak byla dítětem jako my, smála se, plakala, hrála si, učila se jako my. Na těchto skutečnostech se jeví veliká pravda. Přirozenost, kterou Bůh stvořil - bez hříchu, jakou ona měla - jest základem jejího milostiplného života. Pamatujme si: Milost neruší přirozenosti, nýbrž staví na ní. Právě s tím temperamentem, s těmi vlohami, s tou povahou přivedl mě Pán na svět... Maria rostla jako děvčátko v domě rodičů. A co tam asi dělala? To, co dívky jejího stavu dělaly - domácí práce. To je důležité pro ty, kdož vychovávají a vedou nábožensky dívky a ženy. Řekněte jim to! Jak prostince vyrostla nejsvětější Panna! Zaměstnávala se obyčejnými pracemi domácími. - Co je velikým před Bohem? Vůle Boží! Nejlepším skutkem Boží dokonalosti je vyplnění této vůle. (Podle Dr. Jos. Grosse „Výstup duše k Bohu.“)

Při tom možno a dlužno se držeti historické pravdy. V Miklíkové knize „Život blah. Panny Marie“ v předmluvě se praví, že se autor úmyslně vyhnul četným legendám, kterými obetkala zbožná mysl věřících velebný zjev Matky Kristovy a zmiňuje se o nich jen v poznámkách. Zato použil vydatnou měrou současných spisů rabínských, z kterých se dovídáme, jak se v té době žilo a pracovalo. Autor přepracoval nová vydání knihy, ale prý se nemohl odhodlati, aby přepracoval knihu po stránce slohové, neboť Matka Boží je příliš krásná, aby bylo třeba žebrať libivým slohem o větší úctu a lásku k ní. Opravil jen slohové nepřesnosti starších vydání. K jeho stanovisku byla mu vzpomínka na prosté čtenáře z lidu rozhodujícím důvodem.

Je zajímavé a působivé rozjímati o prostém životě svaté rodiny v domku nazaretském a v dílně tesaře Josefa, jemuž pomáhal Kristus-dělník. Byl tam jednotvárný denní pořádek jako v ostatních podobných domácích a dílnách. Maria, pečující o dva svaté dělníky, sama vzor pracujících, snaží se od úsvitu využítí času, aby za ranního chládku nanosila dostatek potřebné studené vody z dosti vzdálené studny v džbánech nebo ve velkých hliněných nádobách na ramenou

SVATÍ MLUVÍ...

IV.

Na prahu krypty sv. Kosmy a Damiana nás uvítal zanícený dějepisec svatováclavského mučedníšťa a milenec staroboleslavského Palladia. Kněz, jenž svůj životní program vyjádřil heslem „Bohemia Sancta“: Čechy svatě, lid Boží, země křesťanská.

Stanul s námi uprostřed háje románských sloupů, v ovzduší přímo katakombovém, prvokřesťanském. Jeho pohled byl zrosen úzkostí, když zašeptal: Tady to nejen bylo, ale ustavičně jest. Nazval jsem toto místo středem Čech, srdcem národa. Tady padl a modlil se snažněji: k nebi vykřikl svou krví. Od té doby sem proudí potoky a přituly miliónů žil a očí - slzy, pot a krev spravedlivých i kajících - zde se soustřeďuje síla všech k nebi promikajících modliteb.

Učinil několik kroků, aby přešel od pozemšťanů v okruh nebeského krásného dvorstva. Zaslechli jsme vyzvání jeho nebeského přátelství: Tady jsem doma, spojen s tvou ustavičnou adorací, svatý Václave. Všechno, co vidím, co u nás vůbec je - to vše prolula tvá getsemanská modlitba. Pole a hory, lesy a vody - to všechno je živé tvým potem, tvou krví. Vkořenil jsi se do své země, do svého národa, do mého vlastního srdce jsi vešel svou staroboleslavskou adorací...

Vrátil se k nám s prosbou: Častěji sem alespoň v duchu putujte a dovolávejte se Mučednickovy krve a s ní obětín celého národa, všech věků. Spojte zde s ranami Božího Beránka všechno spoluvykupitelské úsilí našich nejlepších lidí. Ať jejich setba znovu očistně a obroditelsky prolne zemi, těly a dušemi. To všechno jsem vložil do své svatováclavské modlitby, jejíž pozemský závěr jest obsahem mého přátelského obcování ve věčnosti: „A neráčíš-li vyslechnouti synů, vyslyš alespoň prosby otců našich, kteří se modlili za potomstvo své a v nebi na tebe hledí...“

Ale v té chvíli se znovu pohroužil do své adorace. V ozvěně jeho modlitby jsme opouštěli posvátnou půdu, z jejíž svatováclavské setby vzešlo Palladium, symbol celého křesťanství. Kdo porozuměl, odchází jako Podiven, vnitřně zahřátý, vyrovnaný, silný. V duši mu září nikoli jen odlesk hmotného Palladia, ale skutečný úsměv Snoubenky Ducha svatého, která je v balbínovské úzkosti andělem - těшитelem...

P. Jan Lebeda

nebo na hlavě jako jiné ženy. Jak pracně rozkřesávala oheň a mlela namáhavě pšenici na prostínkém mlýnku, až ruce umdlévaly, zatím co zdmožné ženy si zjednávaly na tuto práci otrokyně. Z mouky pekla prostý chléb, zapíjený po práci vodou anebo svažovaný v zeleninové omáčce, který býval jen někdy střídán rybou z blízkého jezera Genezaretského a o velkých svátcích kouskem masa a trochou medu. Tam se žilo zásadou „Ora et labora - Modli se a pracuj!“

Tyto skutečnosti na mne nejvíce působí. Hlásáme právem, že dokonalost člověka se má jevit v jeho denním životě řádným plněním povinností s čistým úmyslem z lásky k Bohu. K tomu především potřebujeme zářných vzorů, a proto Bůh poslal Syna svého jednorozeného skrze Marii, proto jeho řízením žila sv. rodina na zemi a proto Kristus jako dělník pracoval v dílně Josefově do 30. roku věku svého. A tu nelze opomíjeti příkladu P. Marie, tesaře Josefa a Krista dělníka ani ve výkladu duchovního života a věnovati jim největší část úvah právě na poli jejich denního života. Chceme a máme vésti sebe i věřící k řádnému, zbožnému, pracovitému a ctnostnému životu. Toho dosahujeme právě tímto způsobem. Směřujeme tak k podstatě mariánské úcty: přiblížiti skrze P. Marii Krista lidu a lid Kristu a Bohu.

P. Václav Šebek

SLIB VĚRNOSTI REPUBLICE

Dne 11. dubna t. r. složil do rukou náměstka předsedy vlády Zd. Fierlingra, jednajícího v zastoupení předsedy vlády, slib věrnosti republice podle § 7 zák., č. 218/49 Sb. J. E. nřdp. biskup a apoštolský administrátor Dr Eduard Nécsey, ordinář diecése nitranské. V souvislosti se složením slibu prohlašuje biskup Dr Nécsey, že se plně ztotožňuje s prohlášením, které učinil dne 12. 3. 1951 J. E. nřdp. biskup Jozef Čárský jménem svým a ostatních ordinářů složivších tehdy

slib. Jak známo, v tomto prohlášení se ordináři stavějí bez výhrad na půdu našich církevních zákonů a uznávají všechna opatření, která v souvislosti s nimi byla učiněna. Dále prohlašují, že nebudou uznávat církevní tresty a nebudou jimi stíhat duchovní nebo věřící, pokud takové tresty jsou ukládány z politických důvodů, a budou podporovat budovatelské úsilí státu, jako se i ztotožní s úsilím našeho lidu o zachování míru v celém světě.

PROSTŘEDNICE

„Její ruce jsou lilie zářící bělostí a Bůh, přítel lilí, nebude se mrzet, že obětina vložená do rukou Mariiných je mezi lilijemi,“ praví svatý Bernard.

Tělo, čili lidstvo, bylo spojeno s Kristem prostřednictvím Mariiným a Kristem bylo vykoupeno prostřednictvím krve, jež se nejprve vytvořilo v jejím lůně. Spojení Boha s člověkem nastalo v lůně Mariině: nepřetržitě spojení se uskutečňuje v jejím srdci.

Ježíš jest jediný věčný prostředník mezi Otcem a lidmi: Maria zůstává prostřednicí mezi Kristem a lidstvem: jako šev mezi oběma. „Ona je naše obhájkyň u Syna jako Syn u Otce: ona dokonce hájí naše zájmy a naše žádosti u Otce i u Syna. Pán byl s ní a ona s Pánem při díle našeho vykoupení. Matka milosrdenství pomáhala Otci milosrdenství při díle naší spásy.“ (Sv. Albert Veliký, De laudibus B. M. V.) Tedy spoluvykupitelka. A řečiště milostí. Nabídla světu Spasitele, a stále mu nabízí v něm spásu. Je-li Ježíš nový Adam, je Maria nová Eva, a jako první matka byla dána prvnímu otci jako družka a pomocnice, tak také nová matka byla dána od Boha Kristu jako průvodkyně a pomocnice při díle vykoupení, jež dále pokračuje.

Ona to byla, jež počala všeobecné vykoupení, Krista,

a vůči Kristu zůstává matkou s věčnými právy mateřství božského a tedy věčného; ona je to, jež vybízí syna, aby proměnil vodu ve víno a má radost vidouc víno proměněné v krev: matka Eucharistie, podněcovatelka zázraků. Ona to byla, jež více než kterýkoli jiný tvor trpěla s Kristem a v Kristu při ukřižování, získávajíc tedy jako v celém svém životě de congruo podle výroků theologů čili vhodně, čeho nabyl Kristus de condigno, čili podle spravedlnosti: krev synova dává stejně důstojnou hodnotu slzám matčiným. A z oné hodnoty duše naše znovu nabývají života a žijí. Spolupracovala s Bohem na díle vykoupení v čase a dále pracuje ve věčnosti: „obroditelka padlého lidského rodu, mocná prostřednice veškerého světa a tedy udělovatelka všeho bohatství, jež nám Ježíš získal svou krví a svou smrtí“ (Pius X. Enc. Ad diem illum, z 2. II. 1904).

Zkrátka: „Bůh chtěl, abychom všechno obdrželi Mariiným prostřednictvím.“

To vše je jasné lásce a přirozené rozumu; neboť Ježíš je počátek všech věcí, příčina a forma vesmíru, plasma svatosti; Maria jest jeho matka; a proto, čeho se nám dostává od Ježíše, dostává se nám také od ní. On je právě tak Synem věčného Otce jako Pannou Matkou; a oba nekonečně miluje; není žádného Mariina přání, jehož by pro tuto lásku nesplnil.

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLU SEDMÉMU

Královno míru, oroduj za nás!

Nejdůstojnější

v. v. metropolitní kapitule

u sv. Víta

v Praze

Nemám námitek proti návrhu nejdůstojnější
v. v. metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze
na obsazení 4 uvolněných míst kanovníckých,
ježž má být věna - f. l. m. - přeložen.

Je vládním nařízením ze dne 18/10 1949 čl. 219
bude třeba snad v základě s obklesky zastat
státním nároku církevním.

Bude věcný, jestliže některý z nejdůstojnějších
pánů vypracuje lastavě toho poolání na své.

Máte snad více možností, nežli já, přemě se
informovati, jak má být poolání učiněno.

Je to první případ od nového vládního nařízení

Příjmy proto všechny zádrži s obklesky a
také kvalifikace tabulky, bude li potřebna!

Je odlehle a vykonanou práci přilem děmji

+ J. J. J.
arcibiskup pražský

Lecturis salutem.

Laudem Dei et gloriam omni modo promovere ad summam Ordinariorum curam pertinet.

Qua de causa reverendae S.f.Capituli Metropolitani apud s.Vitum Pragae petitioni annuentes et vota eiusdem S.f.Capituli respicientes ad normam can.403 CJC, propter impossibilitatem recursus ad Sanctam Sedem, servatis tamen omnibus Sanctae Sedis iuribus et reservationibus, per praesens decretum ad 4 vacantia beneficia in nominato S.f.Capitulo nominamus :

1.ad canonicatum Joannem primum

A.R.D. Josephum K u b í k ,parochum in Nové Strašecí;

2.ad canonicatum Joannem secundum

A.R.D. Antonium S t e h l í k ,parochum Pragae VII;

3.ad canonicatum Joannem tertium

A.R.D. Osvald N o v á k ,administratorem Pragae II, ad S.Josephum;

4.ad canonicatum Joannem quartum

A.R.D. Franciscum K o t a l í k ,administratorem in Citov.

Quae nominationes effectum sortiri nequeunt, nisi omnes nominati prius emittant ad normam can.1443 C.J.C. praescriptam professionem fidei coram Excell.D.Dr.Antonio Eltschkner.Decano S.f.Capituli Metropolitani, quem ad hoc munus secundum can. 1406 § 1,N,5 C.J.C. delego et coram Capitulo.

Praeterea juxta Statuta Capituli ab omnibus nominatis consuetum juramentum tempore convenienti deponendum erit pariter coram S.f.Capitulo.

Deus Omnipotens intercedentibus S.Vito et omnibus Sanctis Patronis Patriae Nostrae adjuvent Vos, ut in Vestro novo munere ejus honorem semper prae oculis habentes omnia fideliter adimpleatis, quae ad salutem animarum Vestrarum, ad incrementum ac prosperitatem S.M.Ecclesiae et Nostrae Patriae necessaria et utilia esse possent.

Pro quibus gratiis Nostras orationes promittimus ac
Nostram Benedictionem Vobis impertimur

+ Jurek
archiepiscopus pragensis.

Datum Pragae in Residentia Nostra
die 13. Februarii 1951.

N.Ord. 13.

Pohled do velechrámu svatovítského při instalaci nových metropolitních kanovníků.

V Českých Budějovicích byli slavnostně instalováni noví kanovníci: P. František Čech, P. František Gabriel a P. František Titman.

INSTALACE NOVÝCH KANOVNÍKŮ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Významnou událostí v životě římskokatolické církve v Československu byla slavnostní instalace nových tří sídelních kanovníků českobudějovické diecése, kterou bylo uzavřeno jmenování kapitulních vikářů a kanovníků ve všech českých diecích.

Slavnostní instalaci P. Františka Čecha, administrátora děkanství u sv. Mikuláše, P. Františka Gabriela, vikáře v Římově a P. Františka Titmana, vikáře v Horšově Týně, provedl v katedrálním chrámu sv. Mikuláše v Č. Budějovicích kapitulní probošt Msgr Karel Boček, který vyzval nově instalované kanovníky, aby měli stále před očima světlý vzor českobudějovického biskupa J. V. Jirsíka, jeho heslo „Bůh - církev - vlast“, a aby nikdy nezapomněli, že z lidu vyšli a lidu slouží. Slavnostního aktu se zúčastnili kapitulní vikáři a kanovníci různých českých diecí, zástupci Státního úřadu pro věci církevní, poslanec

ČSL Kratochvíl, předseda KNV a JNV, zástupci lidové správy a složek z řad duchovních a věřících.

Po instalaci nových kanovníků konala se v hotelu Metropol družná beseda, během které promluvil generální vikář českobudějovické diecése P. Buchta. Řekl: „Vyšli jsme z drobného lidu a s ním také jdeme. Budeme se za mír nejen modlit, ale i pracovat a v případě potřeby i bránit.“ Kapitulní vikář pražské arcidiecése Ant. Stehlík ve svém projevu zdůraznil, že prohlášení věrnosti republice, které před velikonočními svátky složilo šest ordinářů, je důkazem stále se prohlubující spolupráce mezi státem a církví. Z besedy byl odeslán pozdravný telegram prezidentu republiky Klementu Gottwaldovi, náměstkovi předsedy vlády a ministru pověřenému řízením Státního úřadu pro věci církevní Zdeňku Fierlingrovi a ministru zdravotnictví Dr. J. Plojharovi. J. K.

PASTORACE V ČERVNU

Když jsme se snažili využít pastoračně mariánského měsíce května při májových pobožnostech vedením duší „Per Mariam ad Jesum“, musíme v červnu, zasvěceném nejsv. Srdci Ježíšovu, dokazovati, že jsme to myslili opravdově. Je to měsíc zvláštní úcty Srdce Ježíšova a pobožností „srdcových“.

V měsíci červnu musíme tudíž věnovati zvláštní pozornost a péči oslavě Pána Ježíše, jehož lásku nám

ukazuje právě jeho nejsv. Srdce. Tak zároveň utvrdíme duchovní užítky květnové mariánské úcty a naší májové pastorace.

Krásná příležitost naskytá se už koncem května, zejména pak při loučení s mariánským májem, při poslední májové, kdy upozorníme na přechod do června, zasvěceného Srdci Páně ve smyslu hesla svatých „Per Mariam ad Jesum“. Tím připomeneme ta-

*„Tys velká, vše tvé zmůže pokynutí,
že milost kdo bez tebe v světě žádá,
si přeje lítati však bez perutí.“*

(Dante, Ráj XXXIII.)

A Maria jako matka Ježíšova je matka naše. Kristus je náš bratr také proto, že máme společnou matku.

Také proto je novou Evou. Byla-li první Eva prostřednicí hříchu pro všechny lidi, nová Eva byla prostřednicí milosti pro všechny.

Pramen milosti - což je dar, jímž nás Bůh posvěcuje a uschopňuje, abychom se s ním mohli radovat ve věčné blaženosti - je Kristus; ale Maria je předavatelkou této živé vody: je-li hlavou Církve Kristus, jeho dary jsou jí udělovány prostřednictvím Marie, jež je takto v mystickém těle tím, čím je krk v organismu: uskutečňuje spojení hlavy s tělem. To jsou příklady světců a papežů.

Ti ji nazývají v její funkci nositelky spásy také „žilou Trojice“, k níž je připoutána trojím svazkem.

Pokračuje vykoupení, pokračuje Církev, pokračuje působení Marie, jakožto matky milosti. Pokračuje její mateřství v rodění a růstu věřících, jejichž život poněmhu doplňuje tělo úplného Krista, jejího Syna.

Toto prostřednictví, toto rozdělení Synových milostí rukama matčinými vyplývá z přirozené povahy věci: milost rozdělená ušlechtilou ženou, skutky lásky konané s úsměvem sesterským a mateřským zvyšují jejich hodnotu. Milosti jsou od Boha, ale jemu se líbí - a proto se líbí i nám - aby byly rozdávány liliovými rukama té Ženy. Takto se dostává pocty jí, způsobuje se radost lidem, má zalíbení ten, jemuž se v ní od věčnosti zalíbilo.

Maria jest zkrátka nevyhnutelně potřebná pro lidské zbožštění, jako byla pro božské vtělení: byla „vynalezena“ Bohem, aby sblížila Boha s lidmi a lidi s Bohem, což z ní činí pořadatelku milostí pro všechny tvory.

Jsouc srdcem Církve, sjednocuje pro svého Syna. Je sjednocovatelkou a strážkyní jako každá inteligentní zdravá maminka. Zvláště každá matka jediného privilegiovaného syna. Sjednocuje pro něho: co sama činí a co dává konat, je pro něho, na nějž zaměřuje jak všechny své city tak i city všech ostatních: neboť žije v něm a pro něho. Proto zbožnost, láska, poesie, jež je zdrojem, vyjadřují toliko rozmanitou čistou starostlivostí, aby k němu dovedla duše; poněvadž, jak říkají theologové, k Ježíši se jde prostřednictvím Mariiným: ad Jesum per Mariam.

Prostřednictvím lilí a růží.

J. B.

ké naše předsevzetí na počátku května kráčet skrze Marii k Ježíši. Dodržíme tak plán a přejdeme k zvláštní úctě Ježíše samého. Naše meditace a naše srdce vůbec nám vnukne pod vlivem milosti slova k našemu lidu, aby chápal tyto vznešené věci, tak prosté a přece tak hluboké.

Ani červen nezůstane bez velikého duchovního užítku, vynasnažíme-li se ho využití pastoračně obdobně jako mariánského měsíce května. Přesvědčili jsme se, že lze za hodinu - a dokonce necelou - vykonati velikou a cennou pobožnost, nevyjímajíc mše sv. a slova Božího, ať už je předkládáme lidu kázáním anebo duchovním čtením. (Viz pojednání „Májové pastorače“ v 6. č. tohoto časopisu.)

Rozhodli-li jsme se už při májových pobožnostech sloužit mši sv., pak při „srdcových“ pobožnostech je zvláště záhodno konati oběť mše sv., která je nejdražším odkazem našeho Vykupitele a Spasitele, nekrvavým opakováním jeho oběti na kříži, jejíž užítky se nám při mši sv. přivlastňují (oběť vykupitelská a přivlastňovací). Mše sv. je dokonalá oběť oslavná, děkovná, smírná a prosebná, při níž nejspíše nabýváme milosti k životu bohumilému, odpuštění časných trestů a pomoci Boží v časných potřebách, tedy v našich denních pracích, starostech, nesnázích a křížích. Biskup Dr Gross napsal, že „čeho nedosáhneme mší svatou, nedosáhneme od Boha vůbec“. Jest tedy závažnou pastorační povinností učiti lid čerpati co nejvíce ze mše sv., neboť ze mše sv. se čerpá více nebo méně, podle toho, jak náležitě jí jsme přítomni. Jeden čerpá vědrem, druhý jen náprstkem. Mše sv. se má prožívat! Vidíme často zjevně požehnané výsledky pastorační horlivosti a v tomto případě máme přece od samého Srdce Páně příslibení zvláštního požehnání a dokonce milosti pohnouti i srdci zatvrzenými. Při mši sv. lze zpívat litanii k Božskému Srdci, již lze však také s lidem recitovati až po mši sv. a po duchovní četbě (nebo kázání) při svát. požehnání.

Předmětem promluv nebo duchovní četby může býti přímo Srdce Páně, zdroj a vzor všech ctností, jeho příslibení ctitelům jeho Srdce, sv. přijímání a svátosti vůbec. Anebo život Ježíšův do 30 let prožitý v chudém nazaretském domku Mariině a v tesařské dílně Josefově v denní všední práci, ale také v horlivé službě Otci, z jehož vůle Kristus pracoval a vedl skrytý život dělníka a pak po tříletém působení vypil kalich utrpení až na dno za vykoupení lidstva. Ve výkladu života Kristova nemáme zapomínati na zdůrazňování jeho božství, ale ani na jeho život lidský, když právě proto se stal nám vyjma hříchu ve všem podobným, aby nám ukázal, jak žítí podle Boha. Můžeme vykládati také litanii nebo písně k Božskému Srdci anebo eucharistickou jeho oběť - mši sv., jak jsme už naznačili. Anebo vůbec věroučné či mravoučné pravdy (credo, desatero) a ctnosti, jichž zejména dnes je zvláště zapotřebí. Všecko to dává dosti příležitosti mluvit o pokoji a míru, o lásce a spravedlnosti, která je jeho

předpokladem. Dnešní neklidná doba k tomu přímo nutká, abychom připomínali lidem cenu míru a pokoje, který Kristus nabízí, který církev při každé mši sv. vyprošuje pro zásluhy Knížete pokoje, který je základem pořádku a zdárného rozvoje duchovního i hmotného blaha. Můžeme při výkladu mše sv. ukázati na krásné úryvky mešních modliteb za pokoj a mír. K srdci Ježíšovu volá církev v litanii: Srdce Ježíšovo, pokoji a smíre náš - výhni láskou planoucí - schráno spravedlnosti a lásky - smíření za hříchy naše! Kolik krásných námětů na vše, co dnešní doba potřebuje. A my opravdu nemůžeme státi mlčky, je naší povinností vnášeti Krista do veškerého dění každé doby. Jak lze obohatit duše za celý měsíc! „My katolíci máme opravdu nejkrásnější kulturní úkol,“ jak napsal biskup Dr Gross. Hlásáme, že jsme v Kristu dítkami Božími. „Křesťanství je pravé a skutečné synovství Boží. Proto musíme pracovati jako dítky Boží a nikoli jako obyčejný člověk!“ Podstatou naší úcty k Srdci Páně bude opět především následování příkladu Kristova v denním životě. Učte se od mne...

Jako nelze všude konati májové pobožnosti po celý květen každodenně večer, tak nelze ani všude mít „srdcové“ pobožnosti každodenně večer po celý měsíc červen. Kde je to jen trochu možno, ať se konají každý den. Někde mají stejně každý večer mši sv. po celý rok. Proč jí nedati v červnu ráz zvláštní úcty k Srdci Páně? Nic to nestojí a užitků je mnoho! Někde snad možno konati tuto pobožnost aspoň v některé všední dny, snad v pátky, kdy lidé rádi jdou do kostela dobrovolně z ochoty a vděčné lásky k Spasiteli ukřižovanému bez povinnosti pod hříchem, která váže v neděle a zasvěcené svátky. Avšak všude je možno a nutno využití pastoračně měsíce Srdce Páně aspoň v neděle. Kde účast na večerních bohoslužbách je mnohem menší než dopoledne anebo kde vůbec není večerních bohoslužeb, věnoval bych dopolední bohoslužby - včetně kázání - oslavě Srdce Páně. Letos je to zvláště dobře možné, neboť všechny větší svátky povelikonoční (Nanebevstoupení Páně, Letnice, Boží Tělo) nepřipadají v červnu, ale už v květnu není tedy žádná „Dominica impedita“ pro kázání o Srdci Páně. Ale i kdyby připadly v červnu, dá se je v kázání uvést ve spojitost a soulad s úctou k Srdci Páně, které je přece Srdcem Boha našeho. To platí také o každém nedělním evangeliu.

Jak zase vidět, netřeba konati nic zvláštního, ale jen svědomitě plnit to, co církev sv. k úctě Srdce Páně zavedla. Trpělivou a vytrvalou pastorační činností „maličkostmi“ s pomocí Boží docílíme velikých věcí pro dobro nám svěřeného lidu.

Letos připadá na den 1. června právě pátek po oktávě Božího Těla, tedy svátek nejsv. Srdce Ježíšova. I ta okolnost ať nás povzbudí, abychom se sobě svěřeným lidem přešli z mariánského máje uvědoměle a s důvěrou do horlivého prožití měsíce Srdce Páně: Per Mariam ad Jesum!

P. Václav Šebek

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. FRANTIŠEK FAUSTÝN PROCHÁZKA, PŘEKLADATEL BIBLE

Byl to skrovný, ne-li chudobný domeček, v němž 13. ledna 1749 v Nové Pace se narodil řemeslník Procházcevi chlapec, jemuž bylo na křtu svatém dáno jméno Franciscus Hilarius. Protože už brzo ve škole projevoval nadprůměrné nadání a upozornil na sebe dobrým hudebním sluchem, byl přijat jako klášterní zpěvák do latinské cisterciácké školy v Křesové ve Slezsku, kde pobyl tři léta. Jeho prospěch mu otevřel cestu na jesuitskou kolej do Jičína a r. 1766 na filosofii do Prahy. Na doporučení paulánů z Nové Paky byl přijat do paulánského kláštera ve Vranově a přijal klášterní jméno Faustinus r. 1768. Tento rok je šťastným mezníkem v životě Faustýnově. V řádu poznal totiž Durycha, který poznáv jeho vlohy, vštípl mu lásku k vědám, které sám pěstoval a zájem o českou řeč. V r. 1772 byl vysvěcen na kněze, stal se řádovým kazatelem v Praze a přitom ještě vyučoval alumny v humanitních naukách, orientálních jazycích, církevním právu a hermeneutice. Jeho vysoké vědecké úrovně si povšiml tehdejší pražský arcibiskup Petr Příchofský a pověřil ho spolu s Durychem, aby provedli nový překlad bible.

Nového překladu bylo zajisté nutně třeba jak v ohledu vědeckém, tak jazykovém. Každé nové vydání prostě přetiskovalo beze změny vydání předchozí, čili kolovaly texty pocházející z let 1677-1715, které neodpovídaly pokrokům biblické vědy a svými archaismy se nehodily k obecnému užívání, avšak ne hůře než ve XX. stol., kdy se s mnohých kazatelen slyší z ohmataných rubrik se zvláštní emfází přednášené: „Kým praví být lidé Syna člověka?“ a jiné perličky...

Procházka a Durych měli zjednat nápravu v obou směru: oba byli znamenitými odborníky v biblických studiích a vynikajícími znalci českého jazyka. Český překlad srovnávali s novým kritickým vydáním Vulgaty, vynechaná slova doplňovali, jiná opravovali. Bez vědeckého podkladu nic neměnili. Pokud šlo o češtinu, řídili se nejen českou biblí benátského vydání z r. 1506, ale také oběma pergamenovými rukopisy. Výsledek odměnil jejich pracnou námahu: „Ryzost řeči - praví Dobrovský - jež vládne v této knize, je přiměřena důstojnosti slova Božího.“

Toto 21. vydání české bible vyšlo pod titulem: „*Bibli česká to jest celé Svaté Písmo Starého i Nového Zákona, podle obecného latinského, od svatého římské církve potvrzeného a užívaného přeložení, opět s obzvláštní pilností přehlédnuté, ponapravené a znova vydané L. P. 1780.*“ Nový Zákon vyšel samostatně 1778. Vydání bylo vskutku laciné a pěkně vypravené o 1444 stranách textu. Stálo 2 zl. 15 kr.

Procházka, který překlad Písma označil jako „nej-užitečnější a bez odporu nejdůležitější pod nebem věc“, nespokojil se příliš chvatnou prací u prvního vydání a tak už r. 1786 vychází Písmo svaté Nového Zákona, tentokrát jenom prací Procházkovou. Při novém překladu se neřídil jenom latinskou Vulgatou, nýbrž i řeckým textem, neboť mu jde o to, aby podal českému čtenáři dílo co možná původní, jak vyšlo z rukou apoštolů. Procházka při tomto překladu se nerozpakoval sáhnout i po Kralické bibli, jejímž překladatelům vzdává spravedlivou chválu po stránce jazykové, kdežto po stránce výkladu vytýká, že překladatel nehleděl k tomu, jaký smysl dávají tomu kterému místu jednotlivé školy, „ale na to, který by smysl podle nejlepších pravidel vykládání Písma pravý byl“.

Liberalistická kritika chtěla z Procházkovy předmluvy vykonstruovat, že byl racionalista při pojmání Kristových zázraků. Šlo v podstatě o překlad slova *daimón*, jež Procházka odmítá překládat slovem ďábel, protože v dobách Kristových tento pojem byl neznámý a věřilo se, že duchové zemřelých posedají živé, proto „nechybil-li tehdy Kristus a jeho apoštolové obyčejných v těch věcech mluvení způsobů užívavše a k domněnám prostého lidu se skloňovavše, aniž tehdy církev v tom Krysta a apoštolů následující a však žádného k tomu, aby to tak, jak její slova znějí, a podle litery bral, nepřidržeci, chybuje nebo bloudí“.

Poslední vydání Písma vyšlo r. 1804 pod stejným titulem jako první vydání společně s Durychem. O kolik Procházka obohatil poznámkami a výklady nové dílo, dokazuje jeho rozsah: I. díl má 1335 stran, II. 1386 stran. Při svém překladu stojí na půdě přísné katolické, pokud jde o osvícenské proudy doby, následuje je bezhlavě, nýbrž obratně využívá nezvyklé přízně vídeňského dvora, aby „knihu knih“ v dokonalém českém rouchu zpopularisoval ve všech kruzích svého národa, čili aby svým dílem sloužil Bohu i národu.

K tomuto v jistém smyslu misionářskému cíli je zaměřena jiná jeho činnost: vydávání starých českých knih. Smysl pro tuto četbu dovedl tak probudit, že se přetiskování starých knih věnovali i soukromí nakladatelé. Při výběru hleděl k potřebám a vkusu nejširších vrstev, určuje k vydání knihy náboženského obsahu, poučení z praktické filosofie, ze zdravotní a staré historické památky. Chtěje získat i nekatolické čtenáře pro četbu katolických knih, vyhýbal se spisům dogmatickým a polemickým, ale volil díla nábožensky vzdělávací. V této skupině vydal 1786 několik děl sv. Augustina: „*Knížku svatého Augustýna,*

„*terouž nazval Manuale, to jest Rukověť*“ v překladu Dan. Ad. z Veleslavína, „*Knižku sv. Augustýna, již tytul dal Soliloquia animae ad Deum, to jest Samotné rozmlouvání duše křesťanského člověka s Bohem o věcech každému pobožnému k spasení potřebných*“, překlad M. Ad. z Vnoře „*Knihy o Městě Božím*“, „*Knižky dvě Svatého Augustýna: První slove: Zrcadlo hříšného člověka. A druhá: O Marnosti zdejšího života*“. Téhož roku vyšly „*Epištoly svatého Ignatia, arcibiskupa Antyochy, mučedníka Božího a někdy svatého evangelisty učedníka*“ přeložené Matoušem z Benešova, „*Knihy Erasma Roterdamského, v kteréž jednomu každému křesťanskému člověku naučení a napomenutí se dává, jak by se k smrti hotoviti měl. Z latinského jazyku do češtiny přeložená od Jana z Lobkovic, nejvyššího hofmistra království Českého*“. Potouchlé záští nařklo Procházku, že touto knihou vydal kacířské dílo. Ale Procházka v předmluvě ke spisku téhož autora „*Ruční knížky o Rytíři křesťanském*“ pohotově se hájí: „...neboť Erasmus nikdy za kacíře od církve svatě odsouzen nebyl, aniž jistě odsouzen býti zasloužil, poněvadž svých zvláštních domnění, dejme tomu, že by tak, jak oni sami chtějí, omylná byla, nikdy tvrdošíjně proti záповědi církve nehájil, bez kteréžto zajisté tvrdošíjnosti ani jméno kacíře nestane, ale sprostě a upřímně, jak smejšlel, tak psal.“

Do druhé skupiny náleží „*Příkladné řeči a užitečná naučení vybraná z knih hlubokých mudrců*“ z Platona, Sokrata, Seneky a zvláště z Petrarky. V předmluvě se sarkasticky rozmáchl proti těm, kteří by chtěli umlčovat antické mudrce, „kteříž bez toho kdyby z hrobů svých vstanouce sebe mezi kacíře počtené býti viděli, smíchu zdržeti a jiné příčiny toho nikterak nalézti by nemohli, nežli že přirozeným během toho štěstí míti nemohli, aby se světské moudrosti v jezuitských školách naučili“.

Ve shodě s vládními snahami poučovat lid o zdravotních opatřeních vydal překlad Ad. Hubera z Risenpachu „*Veytah z Regimentu zdraví od Henryka Rantzovia*“ s veršovaným „*Přídavkem některých zvláštních naučení*“ přeloženým Veleslavínem. V předmluvě vysvětluje, že z „*Regimentu zdraví*“ pořídil jen proto výtah, že nechtěl předkládati hojně všelijakých bludův a pověr, které namátkou uvádí, „jednak mezi staré železo a shnilé škarpály náležejících, jednak nepotřebných a neúčelných“.

Jeho kladný poměr k historickému bádání přivedl ho k starým českým kronikám. Aby odvrátil čtenáře od nespolehlivého V. Hájka z Libočan, vydal znovu „*Kronyku Českou od Přibíka Pulkavy z Tradenína* (t. j. z Radenína) na poručení Karla IV. latíně sepsanou, potom pak i v češtinu uvedenou a nyní v též řeči české z starožitného spisu po prvé vydanou“. Tento spis hověl jeho kriticismu, neboť Pulkava měl od Karla IV. nařízeno „všecky básně a babské povídačky vypustiti a toliko pravé a stále příběhy z nich vytáhnouti, aby měli Čechové při čtení příběhů své vlasti a skutků svých předků nač zpolehnouti“. Do

této vlastivědné skupiny náleží nové vydání Dalimilovy čili „*Kronyky Boleslavské o poslušnosti knížat a králů českých*“. Jako vzpruhu národního uvědomění a ovšem také k poučení o cizích krajích vydává „*Veytah z Kronyky Mozkevské, někdy latíně od Alex. Gvargnýna sepsané, potom v český jazyk přeložené od Matouše Hosia z Vysokého Mýta*“, jak vysvětluje v úvodu: „Poněvadž Mozkvané a Rusové posílají jsou z téhož národu jako my Čechové a téhož jazyka, kteréhož my a jiní národové slovanští, ač nemálo rozdílněji, jakož i Poláci, Charváti, Slováci, Srbi etc. používají, užitečné jest Čechům našim to znáti a věděti, jak daleko rozšířený jest národ jejich a že ne v samých těchto krajinách toliko, mezi Černými lesy a odtud k Uhrám a Polákům, ale i mnohem dále na východ slunce i půlnoci a od Lednatého moře, kteréž jest daleko za Mozkvou, až k moři Prostředzemnímu a Adryatyckému se vztahuje, tak že téměř polovici dvou dílu světa Asiae a Evropaie obsáhl a naplnil“. Tato byla činnost neméně účtyhodná a nesmírná než překlady Písma: v roce 1786 vydal dvanáct staročeských spisů a zkorigoval na 2670 stran.

Původní spisovatelská činnost byla zaměřena k povznesení českého jazyka a vzdělání nejširších vrstev lidu. Sem patří spis „*De saecularibus liberalium artium in Bohemia et Moravia fatis commentarius*“ jenž pojednává o náboženství pohanských Slovanů, vzdělanosti, literatuře psané i tištěné, umění, náboženských poměrech až do jeho doby. Literárně historické příspěvky vydával ve zvláštním německém sborníku „*Miscellaneen der Böhmischen und Mährischen Litteratur, seltener Werke und verschiedener Handschriften*“. Sborník však pro nedostatek odběratelů zanikl po prvním svazku r. 1784—1785. Procházka, ač osvícenec, dovedl odsoudit nespoutané útoky osvícenské nenávisti v článku „*Kritická zpráva o posavadních plodech svobody tiskové v Čechách*“, v němž nebojácně tvrdí: „knihy sepsané rozumem nespoutaným vždy se musí lépe zdařiti, nežli když člověk psáti musí, jak nesmýšlí, a smýšlí, jak psáti nesmí“.

Procházkovy dílo bylo oceněno vídeňskými kruhy i krajany. Byl brzo jmenován ředitelem pražských gymnasií a svěřena mu censura knih. Roku 1800 byl jmenován už referentem gymnasiijním u místodržitelství a je dotazován v záležitostech veřejného vyučování. Roku 1807 dostává titul direktora veškerých gymnasií král. českého a je pověřen správou pražské veřejné knihovny. V této funkci se přičinil o obnovu jičínského gymnasia. Mrtvice ho vyřadila z plodné práce 2. prosince 1809.

Rybička v Riegrově Naučném slovníku takto ho charakterisoval: „Byl on co se týče vzkříšení národnosti a obnovení i vzdělání jazyka i literatury domácí svého času opravdovým hlasem volajícího na poušti, jenž svými pracemi literárními a předkem vydáváním starších spisů českých a biblí připravoval cesty novější literatuře a dělníkům jejím.“

J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

FRANCIE

Francouzský biskupský sbor vyzval katolické věřící, aby upisovali novou půjčku, jejíž výnos bude sloužit k úhradě oprav válkou zničených chrámů. Prvá půjčka tohoto druhu byla vypsána už před lety. Církev nemá ve Francii jinou možnost opatřit si tyto potřebné prostředky, protože nemůže ani v tom nejmenším počítat s pomocí a podporou ze strany státu. Hospodářské obtíže církve jsou patrné i jinde. Již před dvěma roky poukazovali francouzští biskupové ve zvláštním pastýřském listě na nevýslovnou hmotnou tíseň duchovenstva. Příjmy duchovních jsou tak nízké, že těžko stačí na normální obživu; v mnoha městech byly zřízeny zvláštní vyvažovny pro kněze. Také katolický tisk trpí nesnáze a celková plynulost náboženského života je ochromována. Je nedostatek bohoslužebného náčiní, vnitřní zařízení chrámů chátrá i katolické školství trpí hospodářskými nesnázemi, což je proto zvláště bolestné, že na státních školách je zakázáno poskytovat náboženskou výchovu. Francouzskými biskupy zmiňovaný nedostatek prostředků na opravy církevních staveb je tedy jen jedním z dalších článků v dlouhém řetězu obtíží a nesnází, jež omezují náboženský život v západních státech, a tedy také ve Francii.

USA

Čtyřicet amerických kněží z amerického státu Washington vyzvalo presidenta Trumana a generálního tajemníka Spojených národů Trygve Lieho, aby odvolali intervenční armády z Koreje. Tito kněží se také vyslovili proti taktice „spálené země“, t. j. proti bezohlednému ničení měst i vesnic při ústupu, jak to americká armáda činí.

NDR

Politický výbor východoněmecké křesťanskodemokratické unie vyzval církev a náboženské společnosti v Německé demokratické republice, aby uznaly ústavu za základnu, na které by mohly být upraveny vztahy mezi církví a státem. Znamená to, praví prohlášení, že církev nesmí bránit svým funkcionářům vykonávat občanské povinnosti a musí vést věřící ke spolupráci na veškerém veřejném konání. „Účast v boji za mír,“ praví prohlášení křesťanskodemokratické strany, „a účast v boji za jednotu Německa musí být vážnou povinností každého křesťana, a tedy také každého církevního představitele.“

CHILE

Protestantské organizace v Santiagu jsou proti zákonu o náboženské výchově, který je právě v Chile projednáván. Organizace prohlásily ve zprávě pro národní sněmovnu, že zákon o náboženské výchově, již schválený senátem, „porušuje zásady ústavy, vytváří nepřijemné privilegium pro jednu víru a slouží podpoře náboženského konfliktu v době, kdy se volá po jednotě všech lidí. Státní výchova by měla být laická, ponechávajíc náboženskou výchovu domovu a církvi. Chilská ústava zaručuje přý stejná práva a svobodu svědomí všech obyvatel země.“

EGYPT

Různé křesťanské církevní organizace v Egyptě usilují již po dlouhou dobu o zastoupení ve státním rozhlasu. Doposud jim bylo přísně zakázáno vysílat jakékoliv náboženské promluvy, bohoslužby a pod. Tato zásada zákazu křesťanského vysílání byla

po prvé porušena na Štědrý den minulého roku, když egyptský rozhlas vysílal ranní bohoslužby římskokatolické církve z jesuitské koleje svatého Marka v Alexandrii. Egyptský tisk považuje tuto událost za velikou změnu a téměř denně ji komentuje v různých článcích. Jeden z vedoucích mohamedánských žurnalistů, Mohammed Tab'ee, zaujal k faktu křesťanského vysílání takovéto stanovisko:

„Skutečnost, že islam je státním náboženstvím v Egyptě, není důvodem k zákazu křesťanských programů v rozhlasu. O křesťanských svátcích navštěvují přece islamský šejk a hlava egyptské vlády koptického patriarchu, aby mu k svátkům blahopřáli a účastnili se křesťanských oslav. Proč by se takových oslav neměly účastnit také rozhlasové stanice?“

Je vidět, že zákony v mohamedánském Egyptě nezaručují rovnoprávnost církví.

MAĎARSKO

V zasedací síni nové budapeštské radnice projednalo 160 budapeštských katolických kněží založení odbočky celostátního mírového výboru katolických duchovních. Zasedání zahájil kanovník z Ostřihomě Miloš Beresztóczy. Konsistorní rada Dr Antal Széchy promluvil o dosavadních výsledcích mírového hnutí katolických kněží a o nastávajících úkolech. Mluvčí zdůraznil nutnost založení budapeštského mírového výboru, v jehož rámci by mohli katoličtí duchovní aktivně bojovat o zachování míru a za důsledné provádění dohody mezi církví a státem. Zasedání závěrem přijalo usnesení, které vyzývá katolické kněze z Budapešti i celého Maďarska k spolupráci v mírovém hnutí, jehož cílem je zachránit lidstvo před hrůzami války.

ZÁPADNÍ NĚMECKO

Na bruselských jednáních dohodly západní mocnosti o remilitarisaci bez souhlasu a proti německému lidu. Odpor proti válce se projevuje ve všech vrstvách německého obyvatelstva. Čtenáři katolického listu „Mann in der Zeit“ se z 90 % vyslovili proti remilitarisaci. Tytéž výsledky měly ankety západoněmeckých časopisů „Reutlinger General-Anzeiger“ a „Frankenpost“. Americký časopis New York Times, který obvykle zastává myšlenku remilitarisace, napsal, že se „většina Němců spíše zrekne práce, než aby se nechali naverbovat do plánovaných vojenských svazů“. A list Stuttgarter Zeitung zjišťuje: „Kdyby se západní velmoci zeptaly německého lidu, rozhodně by většina národa řekla ne, protože ví, že remilitarisace znamená národní sebevraždu a pohřbívá naději na sjednocení Německa.“

ITALIE

Řemeslníci, kteří pracovali na opravě krytiny chrámu Panny Marie v Miláně, přišli na zápalnou pumu, která zde zůstala po náletu v roce 1943. Puma byla ihned odstraněna a zneškodněna.

AMERIKA

Přes dva miliony amerických dětí katolického vyznání nemají možnost navštěvovat vyučování katolického náboženství, protože při 12.000 farátech nejsou katolické školy. Žáci jsou nuceni navštěvovat státní školy, kde však je vyučování náboženství zakázáno. Tuto skutečnost oznámil americký biskup O'Hara na mezinárodním kongresu pro otázky vyučování katolického náboženství.

KATOLICKÉ NOVINY

Ve velikonočním pastýřském listě zdůraznil J. Exc. ndp. biskup královéhradecký ThDr Mořic Pícha, že „... v minulých dobách těžko bychom hledali tak hodnotný náboženský tisk, jaký se nám dnes dostává do rukou. Ať již to jest „Duchovní pastýř“, určený pro kněze, nebo „Katolické noviny“ pro věřící...“ Rovněž ndp. spišský kapitulní vikář A. Scheffer a ndp. pražský kapitulní vikář Antonín Stehlík s vřelým uznáním ve velikonočním poselství duchovenstvu a věřícím zdůvodnili nutnost a závažnost našeho katolického tisku, který nejen nemá obdoby v dobách minulých, ale jaký bychom těžko hledali v zahraničí, zvláště na západě, kde katolické duchovenstvo v mnohých zemích spolu s katolickým lidem přímo postrádá dobrý a zdravý a skutečně katolický tisk.

Lidově demokratické Československo přesvědčuje skutky. A skutkem je u nás náboženská svoboda, skutkem jsou prováděné opravy chrámů, skutkem je náboženský život, jehož dění s láskou k naší drahé vlasti toužící po míru vyjadřují naše přeplněné chrámy a kostely při bohoslužbách a katolický tisk. Je to pro české kněžstvo „Duchovní pastýř“, pro slovenské kněžstvo „Duchovní pastier“ a pro věřící českých a moravských krajů týdeník „Katolické noviny“, pro věřící na Slovensku týdeník „Katolické noviny“, vycházející již po celé jedno století nákladem Spolku sv. Vojtěcha v Trnavě s církevním schválením.

V těchto dnech pražské „Katolické noviny“, které vydává Tiskový odbor České katolické Charity, dostaly církevní schválení českých ordinářů a pražský ordinariát ustanovil dekretem č. j. 1588 ze dne 2. dubna t. r. církevním censorem „Katolických novin“ metropolitního kanovníka prof. ThDr Františka Kotlíka, čímž byl splněn kanonický předpis, obsažený v can. 1385, § 1 a 2, a can. 1386, § 1.

V hlavičce „Katolických novin“ od počátku jejich vycházení je vyznačeno heslo českobudějovického biskupa - vlastence a buditele českého lidu J. V. Jirsíka: Bůh, Církev, Vlast! „Katolické noviny“ skutkem slova víry, naděje a lásky byly hodny takového poslání mezi dobrým českým lidem, kterému přináší nejlepší, neboť nejenom chlebem živ je člověk. „Katolické noviny“, vždy věrné katolické věrouce a křesťanské mravouce, sdílejí zápas o sociální spravedlnost a jsou spolubojovníkem nepřemožitelného boje lidstva za trvalý mír, jak to káže Boží zákon lásky k bližnímu.

Jak dojemný je hlas čtenářů „Katolických novin“, svědčí na příklad dopis hluché zemědělské dělnice, která v kostele dvě hodiny vzdáleném v horském kraji

od jejího domova neslyší slovo Boží - a to jí týdně přináší „Katolické noviny“ s nedělní epistolou a sv. evangeliem. Jiný z mnoha podobných dopisů zní:

„Praha, 20. února 1951. Vážené redakci Katolických novin v Praze. Pokládám za svou milou povinnost, abych Vám za svoji osobu poděkovala za krásně vždy vybavené každé číslo Katolických novin s bohatým obsahem, v němž není zapomenuto ani na ty nejmenší, zvláště pak si vážím kulturní jejich náplně. Katolické noviny učí nás prožívat církevní rok, informují o všech časových událostech, poskytují nám ukázky krásné četby a ukazují nám, jaké zásluhy má křesťanství a jeho hlasatelé-kněží v naší vlasti. S obzvláštním zájmem pročítám já i moje přítelkyně laické učitelky náboženství „Základní otázky pedagogické“ a s dychtivostí čekáme na další pokračování. Katolické noviny věru krásně plní své poslání, děkujeme ještě jednou redakci za velkou péči a přejeme hojně milosti a požehnání Božího a také velký počet odběratelů čtenářů. Za vděčné čtenáře B. Sichrovská.“ Tento dopis a mnoho jiných upřímně vyjadřuje, čím se staly „Katolické noviny“ věřícímu českému lidu v Čechách a na Moravě. „Katolické noviny“ se staly platným spolupracovníkem a pastoračním pomocníkem každému knězi v jeho farnosti. „Katolické noviny“ staly se listem duchovních i věřících, poněvadž redakci jsou sdělovány přání i náměty, jsou zasílány zprávy z farností a duchovní i věřící v takové radostné spolupráci spoluvytvářejí živý a poutavý list, který se šíří od farnosti k farnosti a vpravdě diecése soutěží mezi sebou o největší odběr přičiněním dp. farářů a duchovních správců v každé obci i městě českých, moravských i slezských krajů. Záleží na tom, jak si místní duchovní hromadný odběr „Katolických novin“ zařídil: někde zájem byl povzbuzen doporučením s kazatelnou, jinde kolportují „Katolické noviny“ ministranti nebo kostelník a jinde věřící kolportují si „Katolické noviny“ sami, že je odbírají v kostele s kostelní lištou a platí do pokladničky. Vyložené „Katolické noviny“ na kostelních lištách jsou věřícími v mnohých kostelích rozebrány z nedočkavosti po románu, uveřejňovaném na pokračování, děti dychtivě čekají, co jim přinese rubrika „Anděl strážný“ v „Katolických novinách“ a naši hospodáři: dělníci i rolníci a pracující inteligence, ženy i muži, mladí i starší, kteří přicházejí na nedělní bohoslužby, rádi k poučení i k ušlechtilé zábavě sahají po „Katolických novinách“ na kostelních lištách našich chrámů, kde pracující lid se modlí za hojnost a mír v naší zemi. Taková je skutečnost našich dnů modlitby a práce.

POŽEHNANÝ VĚK MATKY KNĚŽÍ

V malé vesničce Bolškovicích u Moravských Budějovic se dožívá 3. května t. r. pí Anna Roupcová požehnaného věku 90 let. Je to matka dvou kněží, žena, která celý svůj život vyplnila prací a modlitbou. Přejeme jí k jejímu životnímu jubileu hodně darů Všemohoucího a budeme ji zvláště nyní klásti jako vzor českým ženám a matkám, které by ji měly následovati, aby vychovaly našemu národu nové dělníky na vinici Páně.

ČESTNÝM KANOVNÍKEM

byl v těchto dnech jmenován vsdp. P. Fabián Gregárek v Ostravě zvláště pro svou sociální činnost, kterou po celý život vyvíjel. Gratulujeme.

ČESKÁ KATOLICKÁ CHARITA

V uplynulých dnech byly ve všech diecésích založeny diecéšní výbory ČKCH. Předsedou arcidiecéšního výboru v Praze je J. M. kap. vikář Antonín Stehlík, v Olomouci Msgre Kutal, v Litoměřicích J. M. gen. vikář Msgre Oliva, v Budějovicích P. Miloslav Trdla, v Hradci Králové P. J. Veselý a v Brně P. J. Románek.

CHRÁMOVÉ DRUŽSTVO PRO ČSR SE SÍDLEM V PRAZE

V měsíci dubnu došlo ke sloučení Chrámového družstva v Pelhřimově s Charitou, výrobním a distribučním podnikem v Praze. Sloučený družstevní podnik bude postupně vybaven tak, aby mohl lépe plnit úkoly distribuce bohoslužebných potřeb. Ve svých provozovnách bude vyrábět veškerá chrámová zařízení ze dřeva, sochy světců, řezbářské doplňky figurální i ornamentální, figurální doplňky ze sádky, hlíny a bisquitu, dále bohoslužebné předměty z kovů, ze dřeva a jiných materiálů. Rovněž bude zhotovovat veškerá bohoslužebná roucha, chrámové výšivky a příkrývky a pod.

DUCHOVNÍ SE ZAVAZUJÍ K BOJI ZA MÍR

V posledních dnech se scházejí ve všech okresech Ostravského kraje římskokatoličtí kněží k mírovým manifestacím, aby tak veřejně dokázali svou touhu pracovat pro zachování světového míru. Na těchto okresních konferencích vyslechli zprávy o varšavském mírovém kongresu a v závěru přijali manifestačně mírové resoluce, v nichž se zavazují k aktivnímu boji za mír. Tak v Místku přítomní duchovní podepsali resoluci, v níž slibují, že svým příkladem budou věřící podporovat v jejich budovatelském úsilí.

MÍROVÝ ZÁVÁZEK ŘÍMSKOKATOLICKÉHO KNĚZE

František Stabrava, farář z Písečné u Jeseníku, zaslal KNV v Olomouci dopis, v němž oznamuje svůj mírový závazek. Závazek P. Stabravy zní takto: Abych přispěl k budování míru ve světě, zavazuji se tímto:

1. V kázáních, jakož i ve vyučování náboženství a v soukromých hovorech s lidem mluvit o míru.

2. O hlavních církevních svátcích budou má kázání zaměřena výhradně na věc míru.

3. Během tohoto roku 1951 odpracuji jako mírovou brigádu 100 hodin ve státní strojní stanici v Jeseníku.

Tímto malým závazkem, který se budu snažit překročit, chci přispět také k budovatelské a mírové práci celého pracujícího lidu.

O výsledcích odpracované brigády podám zprávu.

KATOLICKÝ KNĚZ SE ZAVAZUJE K PRÁCI V JZD

Farář Josef Průša ze Starého Rožmitálu vysvětluje, proč vstoupil do JZD. Píše: „Z lidu jsem vyšel, mezi lidem pracuji a vidím jeho starosti i radosti. Budujeme lepší zítřek a radostnější budoucnost. Básník praví: Kdo chvíli stál, již stojí opodál.

A tak nechci jen přihlížet, jak jiní pracují a budují, ale i sám svou nepatrnou hřívnou se chci přidružit k celku a pomáhat, aby se lidé přesvědčili, že nejen v kostele a ve škole, ale i v jejich denních pracích chci jim pomáhat, neodcizovat se jim, stát při nich jako jeden z nich. Dnes máme v obci JZD a vidím, jak pečlivě se pozemky obdělávají. Kostelník povede účetnictví družstva. Budu vypomáhat jemu, i jinde, kde bude třeba. Jsem rád, že mi Pán Bůh popřává zdraví a mohu nejen pracovat ve správě duchovní, ale pomoci i tam, kde si mne lidé přeje mít. Již loni jsem vypomáhal při mláčením obilí. V roce 1951 se ještě více zapojím do práce, ať se jedná o práci v JZD, či brigádu, na kterou se již těším jako na změnu svého denního programu.“

KATOLIČTÍ KNĚŽÍ A JZD.

Farář v Hlučíně P. Augustin Stiborský nabídl místnímu JZD farní stáj pro společné ustájení dobytka. - Farář v Liptálu na Krnovsku P. J. Čech v rámci akce „Hovorů s vesnicí“ prohlásil: Jistě se neprohřeším, stanu-li se i já členem JZD. - Farář P. J. Čech všude prokazuje svůj poměr k socialisaci vesnice.

VLASTENECKÝ KNĚZ ÚČETNÍM JZD

Mezi absolventy prvního kursu pro účetní JZD Gottwaldovského kraje byl i člen JZD ve Chvalově na Holešovsku, vlastenecký kněz, farář Vincenc Majar. V diskusi s ostatními absolventy kursu hovořil o různých zemědělských problémech i o tom, jak nazírá na výstavbu vesnice.

DUCHOVNÍ DĚKUJE ZA OPRAVU KOSTELA

Duchovní správce několika farností v pohraničí dp. P. Alois Cindler z Roudna, okresu bruntálského, poděkoval Státnímu úřadu pro věci církevní, krajskému národnímu výboru v Olomouci, okresnímu národnímu výboru v Bruntále za subvenci, která byla poskytnuta na opravu válkou i stářím sešlého kostela v Roudně a svůj dopis končí:

„Hledali jsme a prosili o pomocnou ruku. Uznávala se nezbytná nutnost, slibovalo se nám, ale když mělo dojít k uskutečnění, vše se zahalovalo v hustou mlhovinu. Teprve nové zákony naší lidově demokratické republiky uvedly všechny sliby ve skutek.

Proto děkuje duchovní správce, děkuje i věřící lid farnosti Roudna, že může nyní bez obav spěchat do svého chrámu, k ochránci své farnosti, k nebeskému bojovníku svatému Michaelu archandělu, aby si vyprosil síly a ochrany při budování své vlasti v boji o světový mír.“

SOCIALISTICKÉ ZÁVAZKY KNĚŽÍ Z PLZEŇSKÉHO KRAJE

Dp. Dr. František Vilhum, administrátor ve Stodu, činí tímto socialistický závazek, že přesně povede veškerou farní agendu, což dosud nemohl pro nemoc dělati. Bude svědomitě dbát, aby kostelní i farní budova byla udržována v dobrém stavu, postará se o nápravu menších závad, na větší včas nadřazené úřady upozorní. Bude vyučovat 4 nadpočetné hodiny (ve Stodu) a po případě ještě aspoň tři hodiny v Hradci zdarma, protože mnohdy je nucen, jsa volán k výkonu jiné úřední funkce, hodinu vynechat nebo je redukovat. Chce tak činiti i jako náhradu za dobu, kdy byl nemocen. Bude ve škole i v nedělních promluvách zdůrazňovat ideál míru a bratrského altruismu podle slov Kristových: Blahoslavení pokojní... Bude při každé vhodné příležitosti zdůrazňovat pro křesťana samozřejmou mravní povinnost práce a úsilí o občanské ctnosti a plnění občanských povinností podle slov Páně: Dávej císaři, co je císařovo... Bude se snažit, co nejvíce zmenšit výlohy a pokud lze, šetřit kancelářským i bohoslužebným materiálem a odpadkové hmoty vrátit k novému zpracování a použití, jak již poslal Chrámovému družstvu v Pelhřimově 30 kg voskových odpadků k zpracování. Slibuje žňovou vý-

pomoc v JZD. K pravidelné spolkové neb jiné veřejné činnosti se zatím pro trvalou churavost zavázati nemůže.

Závazek k 1. květnu 1951 dp. faráře ve Lnářích P. Václava K. Vystrčila. Zavazují se: 1. Prořezat ozdobné křoviny na svahu vedoucím k farnímu kostelu a vyčistiti prostranství tohoto svahu a schodiště (asi 60 hodin práce). 2. Poučovat svěřené žactvo i se stanoviska náboženského, aby neplýtvalo potravinami, a dozírat ve třídách, kde vyučují náboženství, aby děti nepohazovaly chléb a pečivo.

SEKRETARIÁT

*Direktáře už vyšly a jsou expedovány farním úřadům z kon-
sistoří. Proto nemělo 6. číslo Duchovního pastýře jako přílohu
direktář na měsíc duben.*

30. března se konala na Státním úřadu pro věci církevní pra-
covní porada, na níž promluvil náměstek předsedy vlády Zdeněk
Fierlinger a ministr Dr. Josef Plojhar. Náměstek předsedy vlády
Zd. Fierlinger vyslovil ve svém projevu přesvědčení, že konsoli-
dace poměru státu a církve u nás úspěšně pokračuje, zejména
po nedávném složení slibu věrnosti republice našimi Ordináři.
Ministr Dr. Josef Plojhar srovnal obrozené kněžství po
roce 1918 s dnešním hnutím vlasteneckých kněží. Dnešní hnutí
vlasteneckých kněží je hnutím kněží, stojících hned od počátku
pevně na půdě církve. Je hnutím, které z malých počátků roz-
růstá se v masové hnutí, v jehož řadách jsou dnes už i Ordináři.
V diskusi, navazující na významné projevy obou členů vlády,
byly probrány nejaktuálnější problémy, zejména otázka kněž-
ského dorostu.

Církevní průvody,

*liturgickou příručku k pobožnostem křížových dnů, Božího Těla
a pod., možno objednat u farního úřadu ve Všetatech.*

HOVORNA REDAKCE

Vsdpp. spolubratry prosíme za odprodání nebo alespoň za-
půjčení Weidingerova obrázku: Ježíšek žehná ze svatostánku.

Redakce vzdává upřímné díky za všechny velikonoční po-
zdravy a přání, které upřímně opětuje. Zvláště milý byl dopis
J. E. nřdp. biskupa ThDr. A. Lazíka z Třavy a J. E. ThDr.
Mořice Píchy z Hradce Králové, který přeje „zdar a požehná-
ní Boží pro vznešený účel a poslání časopisu, aby přineslo hoj-
ného užítka, vzdělání a posily duchovní pro klerus našich
diecézí“.

Příští číslo vyjde dne 1. června t. r. jako poslední před
prázdninami. Potom vyjde opět Duchovní pastýř dne 1. září
1951.

Redakční uzávěrka pro příští číslo jest dne 6. května t. r. pro
články a 10. května pro zprávy.

HLÍDKA UČITELŮ NÁBOŽENSTVÍ

VYCHOVÁVATI - VYUČOVATI - UPAMĚTNITI

Již z předešlých kapitol jsme poznali, že náboženské vědění
nesmí zapadat do propastné nepaměti, ale že se musí stát
trvalým duševním majetkem svěřených dětí nejen pro jejich
dětský věk, ale i pro život. V tom je pravý smysl náboženské
výchovy jak školní s hlediska Církve svaté, tak i s hlediska občan-
ského.

Úkolem školy jest připravit mládež pro život plně a cele.
Proto nelze oddělovati mravní výchovu od náboženské, ale
vhodně doplňovati. Člověk, který vyznává jakékoli nábožen-
ství, právě v něm nalézá mravní opory. Toho si musí býti vě-
dom každý vychovatel mládeže a tím spíše učitel náboženství.
Proto

1. výchova mravní, kterou rozumíme výchovu celého cha-
rakteru podle platných mravních norem, musí býti zaměřena
k srdci a svědomí současně, jinými slovy: nelze jen „vyučo-
vati“, ale vychovávat.

I náš nový školský řád vychází z téhož poznání a tak dává
učiteli náboženství jakoby zřejmý pokyn. Výchova ovšem před-
pokládá vědomosti. Vědomosti získané a předávané. To zna-
mená vědomosti jak vyučujícího, tak i vyučovaného. Nena-
fíkejte na momentální nedostatek učebnic. Vždyť ani v minu-
lých letech neměli jsme žactvo, které by mělo v uspokojivém
počtu náboženské učebnice. Volme jinou cestu. Použijme
více školní tabule a poznámkových sešitů. Mluvme vřele, ze
srdce a k srdcím. Do výkladu dávejme hojně tepla a nadšení.
A když dojdeme ke známkování, snažme se ve známce opravdu
zachytiti jak prospěch, tak i vědomosti žáka. Znamka se nesmí
stati odstrašujícím prostředkem, ani nesmí býti bez zásluhy.
I znamka jest součástí výchovy, a to velmi významnou součástí!
I účast vašich svěřenců na nedělní mši svaté, u svatých svá-
tostí jest vašim vysvědčením. Pamatujme, že ten, kdo jest
o pravdě přesvědčen, hledí přispěti k uplatnění oné pravdy.

Výchova musí býti vedena ideou. Proto pronikneme naši
výchovnou metodu učením Ježíše Krista a náš život musí
býti světlem - příkladem. To jest ono kouzlo jak

2. vyučovati. Podáveme látku zajímavě, neboť co zajímá, se
snáze zapamatuje. Nikdy neukládejme učivo, jemuž žáci ne-
rozumějí. Nejprve látku dobře probereme, rozumově propa-
rujeme se zřetelem na věk svěřenců. Použijme formy roz-
hovorů a dotazů. Tím zvýšíme pozornost i zájem! Jest velmi
dobré také občas uložit, a to něco dosud nevysvětleného, ale
nikoli k naučení, ale jako důvod k přemýšlení. Za všech okol-
ností nutno ovšem zachovávat jednotnost učení Církve. Pa-
matujme, že „jsou náboženské pravdy a příkazy jakoby světlem
na životní pouti“ (Žalm 118, 105), které

3. musíme v dětech upamětniti, jim v paměť vštípit. Sem
patří v první řadě nejužívanější texty modliteb jak pro soukro-
mou potřebu, tak i bohoslužebně společnou. Jsou to ku příkladu
vložky posvátného růžence, modlitby mešní, pozdravení Nej-
světější Svátosti oltářní při příchodu i odchodu z kostela, nej-
důležitější pravdy věroučné i mravoučné, které musí býti
přesně a jednotně vázány na určitá a církevně vžitá vyjádření.

Dále nezbytně potřeba zachovávat i jednotnost v upa-
mětnění biblických vět, jimiž jsou předpovědi mesiánské, jako
citáty: Tento jest Syn můj milý - Ejhle, Beránek Boží - Ty jsi
Kristus - Syn Boha živého - Ty jsi Petr, to jest skála atd. atd.

Žactvu musí utkvěti v paměti pro celý život ku příkladu učení
Páně o marnotratném synu, o milosrdném samaritánu, o kou-
kolu a pšenici, o královské svatbě, o dobrém pastýři, o bohatci
a Lazarovi.

Pokračování příště - J. P.

PAPRSEK

HLÍDKA BOHOSLOVCŮ ŘÍMSKOKATOLICKÉ CYRILOMETODĚJSKÉ BOHOSLOVECKÉ FAKULTY V PRAZE

Řídí tvůrčí kolektiv - Fakultní radě odpovídá Doc. P. Ladislav Pokorný

O NOVÝ KNĚŽSKÝ DOROST

Jednou z největších bolestí církve sv. u nás je nedostatek duchovenstva. Tento zjev trvá již dlouho a jednou z jeho příčin byla do nedávna neutěšená hmotná situace kněží, zvláště v odlehlých menších farnostech. Dnes však, kdy sám náš lidově demokratický stát zabezpečil velmi dobře hmotnou situaci kněží, odpadá tato příčina, která vyvolala pro nás dnes tak neutěšený stav v duchovní správě a který se projevuje nyní hlavně v pohraničních oblastech.

Odpadá i druhá příčina této neblahé skutečnosti. Teprve události posledních měsíců a zejména složení slibu věrnosti republice biskupy a ordináři přispělo podstatně k vyjasnění poměrů a odstraňuje jakékoli výhrady, které by rádi chtěli vynalézat lidé, kteří nemají právě kladný poměr k lidově demokratickému řádu.

Tyto zjevy naznačují, že můžeme očekávat, že vinice Páně se na podzim rozhojní novými kandidáty vznešeného poslání kněžského.

Je možné, že některý z nich bude se dlouho rozmyšlet pod vlivem „informací“, které dosud někteří neodpovědní jednotlivci roztrušují. Tito, ač se třeba subjektivně domnívají, že mluví ve prospěch církve, ve skutečnosti ve věci pro církev životně tak důležité jednají proti ní, znemožňují její rozkvět, když se snaží brzditi vstup bohoslovců na fakultu.

Prohlédneme-li pravé motivy jednání těchto potutelných našeptávačů a sledujeme-li prameny, odkud své informace dostávají, dospíváme k zajímavému závěru.

Politiku do věcí církve a náboženství nezanáší náš stát, nýbrž ti přítelíčkové těch nejnelidštějších nepřátel jakékoliv lidskosti, jakéhokoliv náboženského citu, těch, kteří na své jediné cestě života, na cestě za vlastním peněžním ziskem využívají i záležitosti církve, aby oslabili tu sílu, která je koncem jejich kořistnického života a kterou představuje i náš stát svou mírovou politikou.

Od 16. dubna budou bohoslovci dobrovolně soutěžit o titul vzorného bohoslovce. Akce se opírá o podmínky, které ve svém celku představují základní předpoklady výchovy opravdu vzorného a církvi oddaného kněze, jako jest na př. dodržování seminárního řádu, přesná návštěva přednášek a pod.

Život na naší fakultě a v semináři vede k tomu, aby odtud vycházeli kněží, kteří jsou cele oddáni svému poslání, sloužit církvi a národu. Kéž náš Paprsek pronikne již dnes v řady nových adeptů kněžského poslání. Víťame již dnes jasné rozhodnutí těch, kteří přijdou na naši fakultu s vědomím, že ne slovy, nýbrž skutky poznají se opravdoví služebníci církve.

Š.

KVĚTEN V KVĚTECH

Z měsíců v roce nejpůvabnější přišel znovu mezi nás. Jsme rádi a naše radost je velká jak příslib kvetoucích strání, chce se nám dlouho a radostně zplvat. Proč asi? Pro tento život, který se v květnu rozlévá viditelněji ve své plnosti v ušlechtilé kráse a tajemném půvabu. A snad nejvíce pro ty, kteří se z něho nejvíce těší, pro dětátka, maminky, pro řadu lidí, kteří se mají rádi, i pro starce a stařenky, s přáním, aby se žilo tak nejenom teď, nýbrž i v budoucnosti životem květnovým. Symbolicky řečeno v květech, to znamená v radosti, v štěstí a v míru. Proto a pro udržení tohoto kouzla na zemi, pro zachování tohoto odlesku dědictví z ráje jsem prosil před sochou Královny prosbou obvyklou:

„Královo míru, oroduj za nás!“

E. K.

KVĚTEN NADĚJÍ

Máj a láska - jaké hekatomby veršů byly průběhem staletí napsány na toto věčné thema. Měně už je opěván druhý atribut měsíce května, který není o nic méně radostnější a také přímo vyplývá z podstaty tohoto měsíce života. Máj není jen měsícem lásky, ale i měsícem naděje, naděje splněné, ale tisíců nadějí nových. A snad právě tím, čím méně se po této stránce těšil obdivu miláček Mus, tím více ověřovali jsme si tuto skutečnost za oněch temných let války, na které nyní už jen vzpomínáme. Ještě dnes cítíme živě, co pro nás tehdy znamenala naděje. Ta to byla, která nás v tíživých, chmurných dobách okupace přenášela za všechny bíd, utrpení a válečné katastrofy, tam, kde byl klid a mír, tam, kde zářivými písmeny bylo napsáno slovo osvobození, které by se nám bez ní zdálo neskutečné a nedosažitelně vzdálené. A přece naděje všem nám přibližovala osvobození na dosah ruky. Touto nadějí sileni jsme dospěli k vytoužené metě, dočkali jsme se a bylo to právě v onom měsíci, který všim tím, co působí na lidskou duši, je ztělesněním oné radostné ctnosti. Přišel květen 1945. Zas po dlouhé době máj, jak si jej představujeme a jak jsme si jej přáli za dlouhých a smutných zim války. Teplý, jarní vánek přinášeje z polí a luk vůni, nebyl už kalen čadivým zápachem krematorií, koncentráků. V klidný podvečer, ale přece tak plný ztichlého života pod clonou soumraku, nemuseli jsme již naslouchat hvizdu sirén, drásajícího srdce. Zelenající obilí nebylo již broceno krví národa. Byl tu mír, opět jsme byli svobodní. Máj - měsíc naděje - nezklamal. Skončily hrůzy války, ze země byli vyhnáni ti, kteří jí způsobili strasti a utrpení, ale máj, symbol věčně obnovovaného života, lásky a naděje, neskončil tímto vítězstvím svůj radostný úkol. V tomto památném roce vykvetl máj novými nadějemi. Květen 1945 byl květnem vítězství, květnem splněných nadějí, ale byl i květnem nadějí nových. A těmito nadějemi sileni jdeme směleji vpřed, denně se blížíme k jasnému cíli jejich vyplnění. A nejsme sami, kteří s touhou hledíme vstříc této metě, kteří usilujeme o její konečné dosažení. Jsou s námi bok po boku poctiví a upřímní lidé všech národů světa, jak toho právě v minulém měsíci bylo svědkem ono město, jehož pád v květnu 1945 znamenal definitivní konec nepřítelů lidstva. Odtud vychází další výzva a rozhodnutí k zintenzívnění nového boje, boje podstatně rozdílného od toho, který tu byl před šesti lety skončen, boje o to, aby konečně zavládl na světě i v srdcích lidí tak toužený a tolika obětmi vykoupěný klid a pokoj jako záruka šťastného rozvoje a plodného života lidstva.

V. T

VZPOMÍNÁME ANTONÍNA DVOŘÁKA

1. května 1904 zemřel Antonín Dvořák. Jako německý národ má tři velké hudební veličiny, Mozarta, Beethovena a Wagnera, tak i na našem hudebním nebi zazářily tři hvězdy v osobách Smetany, Dvořáka a Fibicha. Na rozdíl od Smetany, který se stal zakladatelem světoznámé, ryze české opery, a od Zdeňka Fibicha, který je spíš tvůrcem českého hudebního dramatu, je Antonín Dvořák českým skladatelem, jehož hudební světový rozhled se mocně odráží v jeho díle. A jestliže má Bedřich Smetana hlavní zásluhy o českou operu, Dvořákův význam tkví zvláště v symfonických skladbách. Jeho život a dílo je jistě dostatečně známo, ale málokdo zná Dvořáka jako člověka hluboce věřícího, sociálně spravedlivého a velkého obdivovatele přírody. Rád navštěvoval krásná přírodní zákoutí doma i v cizině. A že do přírody, byť i zmráčený, se dovedl zaposlouchat svým jedinečným mistrovským sluchem, svědčí nejlépe úryvek dopisu, který píše svému příteli. Líčí zde dojem podzimního dne a připojuje k tomu tento čistě muzikantský přírůbek: „I ta božská příroda potřebuje své diminuendo a morendo, aby se opět oživila a vzeplala k velkému crescendo a dosáhla opět své síly a výše v mohutném fortissimu.“ Tento hluboký smysl pro přírodu byl u Dvořáka v nesporné spojitosti s citem jeho zbožnosti. Byla to zbožnost prostého, ale povahově složitého a hloubavě zalo-

ženého člověka, jenž ve svém velikém obdivu pro veškeré uspořádání přírody a života věří, že nade všim vládne vůle a moc nadpřirozená. Od Boha, jak věří, má darem své nadání a tvůrčí schopnost, s Bohem každé své dílo začíná a chválou Bohu, jak vypravují jeho rukopisy, je končí. Když odevzdává prezidentu České akademie věd a umění Josefu Hlávkově svou mši pro zasvěcení kaple v Lužanech, píše mu: „Mohla by se jmenovat Věra, naděje a láska k Bohu, k Bohu nejvyššímu a poděkování za tak velký dar, že mně bylo dopřáno dílo to k chvále dokončiti. Nedivte se mi, že jsem tak nábožný, ale umělec, který jím není, nic takového nedokáže...“

Leč Antonín Dvořák byl i člověk ušlechtilého demokratismu a sociálního citění, na něž máme výmluvný doklad v dopise z New Yorku Josefu Hlávkově: „Koncert bude ve středu pouze pro bohaté obecenstvo, ale den předtím bude se též mé dílo dávat pro chudé dělníky, kteří vydělávají týdně 18 dolarů, a to proto, aby také i ten chudý lid měl příležitost slyšet hudební díla všech dob a všech národů. Těším se na to jako malé dítě.“ A v jiném dopise píše: „Proč by ten chudák, který se celý týden plahočí o kousek chleba, neměl poznat Bacha, Beethovena, Mozarta?“ Takový byl Antonín Dvořák. A jestliže budeme na něho pohlížeti pod právě nastíněnými zornými úhly, vynikne ještě více a přiblíží se nám on i jeho úžasné umění, které věnoval Bohu, vlasti a národu, tak jako svůj plodný a obětavý život.

J. Fajman

ZRCADLO FAKULTY

SVÁTEK SV. TOMÁŠE AQUINSKÉHO

SVátek sv. Tomáše Aquinského byl oslaven v semináři slavnými večerními bohoslužbami podle dominikánského ritu. Tak byla nejlépe a jistě nejkrásněji uctěna památka tohoto veleducha křesťanské spekulace. Svou aktivní účastí na bohoslužbách dokázali bohoslovci, že si jsou plně vědomi dalekosáhlého a jedinečného významu tohoto světce, jenž tak geniálně shrnul veškeré soudobé theologické i filosofické vědění ve svých velkolepých synthesách, které snad svou universálností i rozsahovým pojetím nejsou dodnes překonány a tvoří tak osu studia spekulativních i praktických disciplin theologických.

Musíme pochválit všechny ty, kteří se aktivně zúčastnili slavné dominikánské liturgie, kterážto tím, ačkoli je poněkud neobvyklá, vyzněla velebně a zajisté důstojně toho, koho měla oslavit.

-vr-

AUDIENCE U NJDP. BISKUPA PÍCHY

Během velikonočních svátků asistovalo několik bohoslovců z našeho semináře v Hradci Králové při velikonočních obřadech, které celebroid generální vikář L. Hronek. Při této příležitosti byli naši bohoslovci přijati J. E. ndp. biskupem ThDr Mořicem Píchou, který s nimi setrval přes hodinu v srdečné rozmluvě. Njdp. biskup se hlavně zajímal o jejich práci na fakultě a duchovní život v semináři. Ve svých připomínkách bohoslovcům zdůraznil, že dobrý kněz může být jen kněz vzdělaný a zbožný, který chápe všechny problémy dnešní doby a dovede k nim zaujmouti správné stanovisko. Jako hlavní požadavek stanovil věrnost církvi, svatému Otci, biskupům, ale též věrnost a oddanost svému lidu, z kterého všichni pocházíme. V závěru se zmínil také o našem Paprsku a my věříme, že jeho otcovská napomenutí jistě přispějí k zdokonalení práce tvůrčího kolektivu. Aby až někdy jindy navštívíme njdp. biskupa, mohli jsme se ještě více těšit z jeho pochvaly a skutečně prospěšných připomínek.

M. B.

UPŘÍMNÝ ZÁJEM A BRATRSKÝ POZDRAV

Jinak ani nemožno označit list dp. V. B. z L., který nám přechetl spectabilis proděkan Dr Merell, když na výzvu redakce DP došlo několik řeckých Nových Zákonů a jiných theologických pomůcek ke studiu NZ, kterých při svém nynějším studiu tolik postrádáme. Dp. V. B. z V. nám věnoval svůj řecký NZ, abychom jej mohli spolu s jinými užívat při svém studiu a kromě toho napsal povzbuzující list, ve kterém mezi jiným píše: „Kdyby bohoslovec studoval řečtinu jen proto, aby v původním textu mohl čísti a studovat NZ, jeho námaha byla by hojně odměněna. Je to krásné vědomí, že před sebou má řeč, ve které psali sv. apoštolové a evangelisté; toto vědomí je mu zdrojem nepopsatelných radostí. Hojnost takových radostí, spojených s milostí Boží, přejí z celého srdce drahým spolubratřím. Jsem velice potěšen, že svým skromným dárkem mohu přispívat k vzdělávání budoucích kněží.“

Tolik z listu staršího spolubratra, který nás svými řádky upřímně potěšil. Děkujeme mu za ně, za jeho příspěvek zrovna tak jako všem ostatním důstojným pánům, kteří neopomíjejí našich potřeb a takovým způsobem usnadňují naše studium. E. K.

DALŠÍ SLUŽEBNÍCI OLTÁŘE

Dne 10. března byli v staroslavné svatováclavské kapli J. E. ndp. biskupem ThDr Antonínem Eltschknerem vysvěceni na kněze tito naši spolubratři: p. Maxmilián Kandler, p. L. K. Frkal, p. F. Holář, oba z O. Praem. a p. Ing. Jan Rosůlek z SP. Kromě toho njdp. biskup udělil jáhenské svěcení bratru K. Z. Němečkovi a M. V. Cetlovi, premonstrátům. Blahopřejeme na-

ším bratřím a v další cestě a práci na vinici Páně vyprošujeme jim hojnost požehnání a milosti.

-mb-

VYŠLA SKRIPTA

ThDr Jan Merell, Historia infantie. Exegetické poznámky k 1. a 2. kapitole evangelia sv. Matouše a Lukáše. Stran 106, 55 Kčs. ThDr Josef Kubalík, Theologia Fundamentalis. I. díl, stran 150, 115 Kčs; II. díl, stran 133, 100 Kčs. Skripta vyšla nákladem Tiskového odboru České katolické Charity, jsou vázaná a na objednávku zašle je ihned Fakultní spolek bohoslovců římskokatolické Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze XIX, Kolejní 4 - tiskový referát.

BRIGÁDY NA LETNĚ

Také bohoslovci připojili se k dlouhým řadám těch, kteří dnes a denně spěchají na letenskou pláň vytvářet krásnější tvář matičky Prahy. Po čtyři dny pracovaly jednotlivé ročníky na Letně a odpracovaly tak přes 600 pracovních hodin. Tímto činem dokázali bohoslovci, že i oni mají zájem na tom, aby Praha byla upravená, aby se líbila nám i těm, kteří sem přijíždějí ze zahraničí. V brigádách bude opět v příštích týdnech pokračováno.

DÍVÁME SE NA SEBE

O KRITICE A SEBEKRITICE

Už se na tomto místě, které má být jakýmsi zrcadlem bohoslovců, několikrát hovořilo o kritice a sebekritice. Zdůrazňoval se význam této metody, tak účinné v odhalování nedostatků a chyb v jednání i myšlení jednotlivců a přispívající vydatně k zlepšování a zušlechťování osobnosti. Pohlédneme-li okny semináře do kypícího života našeho národa, vidíme, že zde kritika a sebekritika je velmi významným, stále důležitějším tvůrčím způsobem, že je takovým jemným a citlivým hoblíkem, jež vede pečlivá ruka velikého pracujícího kolektivu, aby naše společenství rychleji dostalo tvar, jenž je předznamenán krásnými idejemi socialismu.

Pro bohoslovce by měla být tato tvůrčí metoda stejně tak důležitým prostředkem v sebevýchově i v pomoci na zdokonalování osobností druhých. Nadpis rubriky měl by být přímým apelem na všechny bohoslovce, aby v každé chvíli a ne snad jen v orámovaném prostoru našeho časopisu stále pečlivěji nastavovali si vzájemně zrcadlo kritiky a sebekritiky. Bohoslovec, jehož ústřední úsilí sleduje kristalisaci své duchovní osobnosti, má nepřetržitě konfrontovati cíl, za nímž spěje, se sebou samým i tímto spektrem kritiky a sebekritiky, aby v jeho jemném rozložení nalezl a obnažil si veškerou tkáň své dosavadní osobnosti, její světla i její stíny.

A snad v některých případech pozorný pohled vypátrá v nitru tkaniva citů a myšlenek, která rozhodně nepatří do čisté substance osobnosti, za kterou jistě každý cílí, chce-li být učedníkem Krista. Mravní bytost bohoslovce má být příkladně vzorou právě svým čistým spektrem, má být dokladem, že jakékoliv zhoubné nádory nenarušují duši zasvěcenice Božího. Nenávist, zášť, msta, posměch, ironie, neucta před druhým člověkem; tyto a podobné nečnosti nechť vyplní bohoslovec okamžitě, neboť je to plevel, který vydá zas a zas nová semena, jež poničí mnohou úrodu dosavadní soustředěné práce na výstavbě sebe sama. Nechceme věřit, že existuje mezi bohoslovci někdo, kdo, obnažen neklamným svědectvím zrcadla kritiky a sebekritiky, jevil by se před sebou samým a před ostatními v podobě, která

by dala tušit, že ji vytvářelo i zlo, nenávisť, zášť, mstivost a sobectví. Nebylo by větší ironie, kdyby se mezi bohoslovce objevil jednotlivce, který pod svou klerikou skrýval by duši malého, ubohého, sobectvím a zlem lomcovaného človíčka, marně kroceného a skrývaného falešným zaslibováním se Bohu.

Nedávná přelíčení s některými příslušníky církevní hierarchie jsou takovým dokladem toho, že ty nejnelidštější city a myšlenky, jako msta, spoléhání se na domnělou perspektivu války s jejími hrůzami, najdou svoji domácnost i v příbytku duše t. zv. služebníků Krista. Dnes, kdy hrstka imperialistů sleduje válku jako jediný prostředek záchrany svého kořistnictví a ujařmování lidu, je na prvním místě důležité, aby církev, a zvláště její představitelé, se vši rozhodností postavili se do tábora míru. Každý z nás ví, jaké síly to jsou, které mohou jedině zaručiti mír na světě, o který bojuje marně člověk už dlouhá tisíciletí.

A takto poučen, žádny z nás, a platí to hlavně o bohoslovcích, nemůže se izolovati od tohoto světového problému. *Proto dnes víc než kdy jindy stává se mravní otázkou bohoslovce současně otázka jeho postoje k problematice míru.* A tento postoj u služebníka Božího je jednoznačně jasný, uváží-li, že válečnými motivy jsou ty nejhanebnější sobecké zájmy vykořisťovatelů, i když jsou překrývány pro obalamucení neuvědomělých tažením za t. zv. ideálem svobody, který není ničím jiným než ideálem svobodné vlády kapitálu.

Proto dnes víc než kdy jindy je nutno, aby budoucí duchovní patřili nejen modlitbou, ale i ostatní všestrannou aktivní účastí v táboře míru vydávali svědectví těch, jejichž srdce má být neustále hněteno láskou k Bohu, a stejně tak láskou k tomu, kdo je stvořen k obrazu Jeho, k člověku. A toto prosvěcování sebe sama láskou k Bohu a člověku znamená pro bohoslovce stejně tak soustředění úsilí o dosažení nejvyšší milosti, tak i současně v poměru ke všem lidem dobré vůle - a dnes to znamená především k tomu, kteří stojí v táboře míru - snažit se, aby láska zde převládla definitivně nad jakýmkoliv záporným, dokonce nenávisným citem. Jedině tak bude zajištěn mír i v srdci bohoslovce, jedině tak bude možno, aby s klidným svědomím přistupoval před své bližní, aniž by musil lhát sobě i jim. A na této cestě, jistě dosti těžké, ale spravedlivé a jediné křesťanské, nechť slouží všem bohoslovcům vedle modlitby přísná a neustálá kritika a sebekritika. Není a nesmí být ale kritikou to, co bývalo kdysi pěstováno ve všech prostředích, není kritikou osočování, hanění a donašečství představeným. Aby byla kritika plodnou tvůrčí činností v zdokonalování sebe sama i bližních, je třeba, aby se nestávala zákeřnou zbraní, která by mohla místo prospětu ublížit. Není výsadou žádného jednotlivce. A právě proto musí připustit otevřenou sebekritiku, respektive i obhajobu těch, u nichž chyba se zdá zjevnou, aniž však mohou být soudcům předem dostatečně známy její příčiny. Proto se musíme naučit kritice i sebekritice veřejné. Proto musíme odstraniti v prvé řadě všechny způsoby pomlouvání, postranního našeptávání, musíme vymýtit v sobě neupřímnost, přetvářku a samozřejmě i jakékoliv vyhrožování jakýmkoliv sankcemi. Není možné delší dobu setrávat v posici, jejíž tvářnost je určena vnitřně vším možným, jen ne tím, co zdánlivě vyjadřuje výraz, který je pouhou škraboškou. Za dílem bytí i vytrvalého chytráctví objeví se za čas, tak jako v každé stavbě na nesprávných základech, sem a tam nějaká trhлина; objeví se pohled, výraz, slovo, které osvědčí sice autora plastiky masky z obratnosti, ale současně i z podvodu.

Nechť tyto úvahy mají jen theoretický ráz! Nechť každý bohoslovec přijme za své otevřenou kritiku a sebekritiku jako doplněk své duchovní činnosti. A nechť tento článek je chápán jen ve své dobré snaze, být příspěvkem k dalšímu zlepšování života na naší fakultě a v semináři. S

KULTURNÍ ŽEŇ

PŘÍSPĚVEK K ANKETĚ

Jako snad každý člověk, i já jsem začal číst knihy kolem 12 let. V té době jsem si také poznenáhlu uvědomoval, co kniha pro člověka znamená, četl jsem již více systematicky a vybíral si oblíbené autory.

Do 15 let byly mou oblíbenou četbou romány dobrodružné a historické, zvláště Alois Jirásek líčením naší dávné i blízké minulosti, která jeho vyprávěním vyvstala v čtenáři v plné barvitě životnosti.

Od 15 let jsem navštěvoval velmi často divadelní představení a od té doby jsem si začal také všimát divadelních her a básní. S radostí jsem si vždy odnášel nějaké levné vydání divadelní hry nebo básní od některého z našich významných spisovatelů. Zvláště jsem si oblíbil Jaroslava Vrchlického, J. K. Tyla, Lad. Stroupežnického a Svatopluka Čecha. Rovněž Máchův Máj a Čelakovského Ohlasy na mne zapůsobily. Po 17. roku svého věku se mi pozvolna otvírá brána také k literatuře cizí. V té době jsem částečně poznal H. de Balzaca, J. B. Moliéra, W. Shakespeara, G. B. Shawa, z ruských realistů pak hlavně N. V. Gogola, A. S. Puškina a A. N. Ostrovského. Zvláště se mi líbil Shaw svou někdy až příliš břitkou satirou a Gogol s Ostrovským, kteří dávají skvěle nahlédnouti do tehdejší ruské společnosti.

Kolem 20. roku jsem se začal zajímat o hudbu, s čímž souviselo větší poznání hudebních skladatelů jak našich, tak cizích. Neboť prohloubení vědomostí o autorech velmi přispívá k lepšímu porozumění jejich hudebnímu dílu.

A dnes, když si dělám jakousi bilanci své četby, vidím, že jsem urazil teprve nepatrný úsek na širokém poli literatury a umění vůbec. Vím také, že jsem v mnohém ještě dlužen svému vzdělání. Chci však prohloubiti svoje vědomosti nejen v oborech, jež jsou mými koníčky, ale také, pokud možno, i v těch ostatních. Pak teprve nabudu onoho rovnoměrného souladu ve vědění, jaké má mít každý studovaný člověk. Rád konstatuji svoji lásku ke knihám, které mám tak rád. Mám je proto rád, že jsou v mém životě dobrými průvodci, věrnými přáteli a spolehlivými učiteli. K takovým knihám, které učí a které pomáhají vytvářet radostnější a šťastnější epochu lidstva, které bojují za mír, lásku, spravedlnost a dobro všech lidí dobré vůle na celém světě, se budu vždy hlásit.

J. Fajman

Z tvořivé dílny bohoslovců:

JARNÍ DÍKŮVZDÁNÍ!

J. Zábrana

*Krajina plasticky prostupuje
a vše je zelené,
jde jarní vítr kolem mne a duje,
jde vítr kolem mne.*

*Na březích řeky a v keřů žiloví
opojně stoupá vlna míz.
Rackové bílí nad vysněnými ostrovy
a hlas, jenž šeptá: kdys...*

*Je to hlas Stvořitele,
jímž všechno počíná.
Je jaro úplné a celé
před mýma očima.*

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Его Превосвященство Литомержицкий епископ Степан Трохта, Доктор богословия, обращается к священникам - чутателям газеты - в начале месяца посвященного Королеве мая и побуждает к интенсивному почтению Марии. „Если ты сам будешь вполне верить, что Мария является Гвоей Матерью у Королевы, то твои слова исходящие из верующего сердца и души, наверно откроют и сердца верующих всемогущей и утешительной любви Божьей и Марии,“ говорит на-сонец архипастырь. На Пасху были читаны во всех храмах пастырские письма наших ордина-риев, главное содержание которых было побуждение к молитве и к борьбе за всеобщий мир. Сей номер журнала приносит самые важные мысли ис различных пастырских писем чешских орди-нариев. Его Превосвященство Антонин Стеглик, Пражский капитульный викарий говорит: „По-лните, что и мы католики отвечаем за судьбу человечества, за будущность и счастье людей на-шего народа и нашего отечества. Мы не должны допустить войны! Это должно быть нашей честью и обязанностью принять полное участие в этом стремлении столь важном для всего человечества и от нас зависит, будет ли исполнено требование Мирового Конгресса о заключении мирового пакта т. е. всеобщего мира между пятью державами. Надеемся в Божью помощь! Молимся Богу, чтобы всеобщий мир распространился во всем мире и чтобы прекрасная религиозная жизнь во-дарила в нашей Республике и в нашей епархии.“ На конференции словацких епископов и орди-нариев в г. Братиславе сказал заместитель председателя Зд. Фирлингер: „Фронт мира растет и ста-новится могучим. К нему присоединяются миллионы граждан капиталистических стран. Идея сво-боды и равноправия всех племен и народов, идея мира непреодолима; мы ей преданны и хотим ей искренно служить.“ Его Превосвященство епископ д-р. А. Лазик говорил на этой конференции о нашей борьбе за мир; журнал приносит полный текст его речи. В богословной части проф. д-р. Зойт. Шанда говорит о начале христианской эры, проф. д-р. Иосиф Гронек о дидактических принципах при преподавании вероисповедания и в практической части находится статья о прак-тической пасторации в июне месяце, написанная пастером Вячеславом Шебек: в галерее патриоти-ческих священников находится профил Франца Фаустина Прохазки, чешского библиста и другие обыкновенные рубрики. Иллюстрированная часть приносит подлинные снимки декретов назначаю-щих Пражских столичных каноников и гомилетическое приложение содержит темы проповедей майских и праздников Святой Троицы.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

His Excellency the bishop of Litoměřice ThDr Štěpán Trochta addressed the priests, readers of this paper, at the beginning of May consecrated to the Queen of May, and exhorted to an intensive worship of the Virgin Mary. "If you experience fully that the Virgin Mary is your 'Mother and Queen', then your words, coming from your convinced heart and your graced soul, will also open the hearts of the congregation to the almighty and comforting love of God and of the Virgin Mary," says the archpriest at the end of his address. At Easter the pastoral letters were read in all churches: the main contents of these letters is an appeal to pray and work for the world's peace. This copy brings principal ideas from the pastoral letters by the Czech ordinants. The Prague vicar-capitular His Grace Antonín Stehlík said: "Remember that the responsibility for the fate of humanity, for the future and happiness of our nation and of our country also lays on our Catholics. We must prevent war. Let it be our honour and duty that we may participate, as much as possible, in this effort which is so important for the whole world. It also depends on us whether the claim of the World's Peace Council for the conclusion of the five-power peace pact will be fulfilled. May God help us to it. Let us pray God that the world's peace may spread all over the world and that a peaceful and beautiful religious life may prevail in our Republic and in our archdiocese." At the conference of Slovak bishops and ordinants in Bratislava Deputy Prime-Minister Zd. Fierlinger said: "The Front of Peace is increasing and growing strong. Millions of workers of all capitalistic countries are joining it. The idea of liberty and equality of rights of all races and nations, the idea of peace is invincible. We want to serve this idea faithfully and devotedly." His Excellency the bishop Dr A. Lazík spoke at this conference about our work for peace; in this journal we quote his speech literally. In the theological part of the copy ThDr J. Šanda deals with the beginning of the Christian Era, ThDr J. Hronek speaks about didactic principles concerning religious teaching and in the practical part of the copy there is an article about practical pastorship in June by the Rev. Father Václav Šebek, in the gallery of patriotic priests we find an essay on Faustina Procházka and the usual reviews. The illustrated supplement brings authentical photographical reproductions of the letters of appointment of the new canons of Prague. In the homiletic part there are sermons for the month of May and for the Sundays of Whitsuntide.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Son Excellence, l'évêque de Litoměřice, ThDr Štěpán Trochta a parlé aux prêtres - lecteurs de ce journal - au début du mois consacré à la Reine de mai et il a exhorté au culte de la Sainte Vierge. „Si tu éprouve pleinement que la Sainte Vierge est ta Mère et Reine, alors tes mots, venant de ton coeur convaincu et de ton âme remplie de grâce, ouvrent certainement aussi les coeurs des croyants pour l'amour tout-puissant et consolant du Dieu et de la Sainte Vierge,“ dit l'archiprêtre. A Pâques on lit les lettres pastorales de nos ordinants dans toutes les églises; leur principal argument est l'appel à la prière et au travail pour la paix mondiale. Ce numéro apporte les principales idées des lettres pastorales des ordinants tchèques. Le vicaire capitulaire, Sa Grâce Antonín Stehlík dit: „Rappelez-vous que la responsabilité pour la destinée de l'humanité, pour l'avenir et le bonheur de notre nation est aussi à nous. Nous devons empêcher la guerre. Qu'il soit notre honneur et notre devoir que nous participions à ces efforts qui sont très importants pour le monde entier. Il dépend aussi de nous si la demande du Conseil Mondial de la Paix sur la conclusion du pact de paix de cinq grandes puissances est accomplie. Que Dieu nous aide de l'accomplir. Prions le bon Dieu que la paix s'étende sur le monde entier et que la paisible et belle vie religieuse règne sur notre république et sur notre archidiocèse.“ A la conférence des évêques et ordinants slovaques à Bratislava le vice-président du Conseil Zd. Fierlinger a dit: „Le front de la paix augmente et devient puissant. Les millions de travailleurs de tous les pays capitalistes se sont joints à cette idée. L'idée de la liberté et de l'égalité de toutes les races et nations est invincible. Nous voulons la servir fidèlement et avec dévouement.“ Son Excellence l'évêque Dr A. Lazík a parlé à cette conférence de notre travail pour la paix; dans notre journal son discours est cité littéralement. Dans la partie théologique, ThDr Šanda parle du commencement de l'ère chrétienne, ThDr J. Hronek présente les principes didactiques concernant l'enseignement de la religion et dans la partie pratique il y a un article du Père Václav Šebek sur le pastoralat pratique au mois de juin, dans la galerie des prêtres patriotes on trouve l'essai sur Faustin Procházka et les rubriques habituelles. Le supplément illustré apporte les photographies authentiques des décrets de nomination des chanoines de Prague et dans le supplément homilétique il y a les sermons pour le mois de mai et pour les dimanches de Pentecôte.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Seine Excellenz der hochwürdigste Herr Bischof ThDr. Stefan Trochta, Bischof von Leitmeritz, hält eine Ansprache an die Priester - die Leser des Blattes - zu Beginn des der Maienkönigin geweihten Monates und fordert sie zum intensiven Marienkult auf: „Bist Du selbst erst voll durchdrungen, dass Maria Deine Mutter und Königin ist, dann werden deine aus überzeugten Herzen und begnadeter Seele entströmenden Worte sicherlich auch die Herzen der Gläubigen der allmächtigen und trostreichen Liebe Gottes und Marias öffnen,“ sagt der Oberhirt zum Schlusse. Zu Ostern wurden in allen Kirchen Hirtenbriefe unserer Ordinarien verlesen, deren Hauptinhalt die Aufforderung zum Gebete und zum Mitwirken für den Weltfrieden bildet. Diese Nummer der Zeitschrift bringt die Hauptideen der verschiedenen Hirtenbriefe der tschechischen Ordinarien. Der Prager Kapitelvikar S. G. der hochwürdigste Herr Anton Stehlík sagt: „Seid eingedenk, dass auch auf uns Katoliken die Verantwortung für das Geschick der Menschheit, für die Zukunft und das Glück des Volkes unserer Nation und unseres Vaterlandes ruht. Wir müssen den Krieg verhindern! Es sei uns Ehre und Verpflichtung, an diesem Bestreben, welches für die ganze Welt so wichtig ist, den möglichst grössten Anteil zu haben. Auch an uns liegt es, ob die Forderung des Weltfriedensrates auf Abschluss eines Friedenspaktes zwischen den fünf Grossmächten oder des Weltfriedes erfüllt wird. Hiezu ver helfe uns Gott! Flehen wir zu Gott, dass der Weltfrieden sich über die ganze Welt wölbe und dass ein friedliches und schönes religiöses Leben in unserer Republik und in unserer Erzdiözese herrsche. Auf der Konferenz der slowakischen Bischöfe und Ordinarien in Bratislava erklärte der Stellvertreter des Vorsitzenden der Regierung Zd. Fierlinger: „Die Friedensfront wächst und erstarkt. Millionen arbeitender Bürger der kapitalistischen Länder schliessen sich ihr an. Die Idee der Freiheit und der Gleichberechtigung aller Rassen und Nationen, die Idee des Friedens ist unüberwindlich. Ihr wollen wir treu und ergeben dienen.“ S. E. der hochwürdigste Bischof Dr. A. Lazík sprach auf dieser Konferenz über unser Wirken für den Frieden; die Zeitschrift bringt seine Kundgebung in vollem Wortlaute. Im theologischen Teile erläutert Prof. Dr. Adalbert Šanda den Beginn der christlichen Aera, Prof. Dr. Josef Hronek die didaktischen Grundprinzipien beim Religionsunterrichte und im praktischen Teil ist ein Artikel für die praktische Pastoration im Juni von P. Wenzel Šebek, in der Galerie vaterländischer Priester ist das Profil von Franz Faustin Procházka, des tschechischen Biblisten und die weiteren üblichen Rubriken. Die Bildbeilage bringt authentische Aufnahmen der Ernennungsdekrete der in Prag siedelnden Kanoniker und die homiletische Beilage Anregungen für die Maipredigten und die Sonntage der Pfingstzeit.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník I. - Číslo 7. - V Praze dne 1. května 1951.

Vydavatel: Hnutí vlasteneckých kněží, Praha II, Ječná č. 2 (Kněžský domov) - Administrace: Praha I, ulice 28. Hjna č. 3 - Šéfredaktor: Prof. P. Jos. Benčí - Tiskne Svoboda, nár. podnik, závod 4, Praha II, Václavská 12. - Vychází měsíčně mimo prázdniny (10 čísel) předplatné ročně Kčs 50,- - Povolovací výměr č. 79.220 - Novinové výplatné povoleno okrskovým poštovním úřadem Praha 022 - Dohledací úřad Praha 022

F. L. ČELAKOVSKÝ, MUDROSLOVÍ NÁRODU SLOVANSKÉHO VE PŘÍSLOVÍCH. Nakl. Vyšehrad, str. 922, brož. Kčs 180.—, váz. Kčs 213.—.

Ze vrchní redakce univ. prof. Dr. J. Mukařovského připravil a poznámkami doplnil Karel Dvořák. Dílo vychází vlastně po třetí, ale tentokrát se řídí zásadami platnými dnes pro vydávání klasických textů. Prakticky to znamená, že v podstatě upravuje jen stránku pravopisu, v textové části zůstává zachována podoba daná autorem. Vhodně upravený rejstřík vyloučil původní obtíže, které měl čtenář při četbě i vyhledávání přísloví. V přísloví jest opravdu uložena pravá moudrost lidu a proto toto vydání není záležitostí jen vědeckou, nýbrž životní a životnou, která nás seznamuje se slovesným pokladem. Tento dostatečně svědčí o vyspělosti Slovanstva. Svolinského kresba na obálce zvyšuje význam díla. P.

A. F. PISEMSKIJ, NEKŇUBA. Nakl. Vyšehrad, str. 518, brož. Kčs 112.—, váz. Kčs 146.—.

V knihovně ŽOS (knihovna světové klasické prósy) vyšlo jako sv. č. 2. Z ruštiny přeložil V. Gala, rytiny, obálka a vazba od J. Mahelky. Kniha obsahuje tři charakteristické povídky autora, jehož český čtenář po více jak 50 let nepoznával, ačkoliv autor náleží mezi přední ruské klasiky. Všechny tři povídky ukazují celý ten široký, byť i komplikovaný, ale přece již zvolna se rozpadávající život staré buržoasie, stejně jako těžký život ruského mužika. Autor vychází z jednoduchého poznání hlavních rysů postav svých povídek. Tyto jednoduché rysy dávají mu možnost opravdu mistrovsky postavit čtenáře do zmatků té doby. Autor, jako znalec rozlehlých krajin své vlasti, v básnickém jazyce těchto znalostí hojně využívá. I pro naši dobu jsou cenné ukázky starých chyb tehdejší společnosti, kterých je i nám se vyvarovati. P.

JINDŘICH Š. BAAR, PANÍ KOMISARKA. Nakl. Orbis, str. 474, brož. Kčs 60.—.

Z podnětu MIO vydává Orbis ve své národní knihovně díla českých spisovatelů z XIX. a XX. stol. Tak plní zásadu danou ministrem informací V. Kopeckým „vzít bohatství národní kultury a dát je lidu“. Proto jistě J. Daňhelka se svými spolupracovníky sáhl také k Baaroví a k jeho „Paní komisarce“. Hlavní postavou je tu klenečský administrátor P. Faster, který se bolestně vyrovnává s vnitřními rozpory kněze a milujícího člověka, který bojuje proti špatnostem a pokrytectví. Baar nám v něm vykreslil postavu pravého vlasteneckého kněze, který slouží lidu, ze kterého vyšel a státu, vlasti, která má celé jeho srdce. Poznání Baara znamená rozumění i dnes našim vlasteneckým kněžím. Proto „Paní komisarce“ splňuje požadavek i naší doby a stává se nejživější hodnotou Baarova odkazu nám i budoucím. P.

H. JOHNSON, SOCIALISTICKÁ ŠESTINA SVĚTA. Nakl. Vyšehrad, str. 360, brož. Kčs 50.—.

Vyšlo jako další svazek PK ČSL. Z angličtiny přeložila Dr. M. Tučková za redakce Dr. J. Mráze a s předmluvou Rostislava Petery. Spis je rozdělen na šest knih. Již úvodní slovo a vlastní životopis zaujme čtenáře stejně jako ku příkladu vývoj v XIX. stol. a plasticky líčený popis popření spravedlnosti i lásky. Přechodem k vlastnímu tematiku je vlastně kniha druhá se svou kapitolou o programu a plánu, kde čtenář poznává nové mládí světa - socialismus a komunismus. To jest i jádrem a osou všech dalších knih, které tak zaujmou čtenáře, že tento radostně věří, že „lásky je naplněním života“. P.

L. PERVOMAJSKIJ, VĚRNÁ KREV. Nakl. Mír, Praha, str. 147, váz. Kčs 45.—.

Je to řada příběhů z Veliké vlastenecké války, kterou prožili jednotlivci i partyzánské jednotky na Ukrajině. Hrdinové a hrdinky těchto příběhů jsou lidé všedního života, skromní a nenároční, ale jejich hrdinné činy nesou na sobě krásnou pečť lidské velikosti. — Š.

MIECZYSLAW JASTRUN, MICKIEWICZ. Nakl. Čs. spisovatel, Praha, str. 444, brož. Kčs 81.—.

Největší polský básník Adam Mickiewicz stal se již několikrát ústřední postavou románu, protože jeho pohnutý život zasazený do kulís bouřlivých dob přímo volal po románovém zpracování. Veliký básník byl pronásledován ruským carem, prožil valnou část svého života jednak ve vyhnanství v Rusku, kde se setkal s děkabristy i se slavným Puškinem, ale prožil i část svého života ve Francii, kde také vrcholil jeho drama soukromého života. - Jastrunovi se podařilo v hluboké analýze života a díla Adama Mickiewicze přiblížit tuto vznešenou postavu čtenáři. Realisticky vylíčil jeho život, nezastavuje se před soukromím, ale neodkrývá je nikdy z touhy po sensaci, nýbrž k dokreslení jeho díla. — Š.

ČESKOSLOVENSKÝ LID V BOJI ZA MÍR. Nakl. Vyšehrad, str. 112, Kčs 16.—.

PK čs. strany lidové, kterou řídí Rostislav Petera, vyšla jako 11. svazek obsažná brožura s projevy a usneseními na 1. sjezdu čs. obránců míru. Jest obohacena řadou fotogramů a bude cenným dokladem jako dokumentární tisk hnutí našeho mírového úsilí. P.

LUĐVÍK AŠKENAZY, NĚMECKÉ JARO. Nakl. Mír, Praha, str. 220, váz. Kčs 65.—.

President republiky Klement Gottwald řekl: „Musíme zlikvidovat někdy i do našich řad zasahující názor: Němec jako Němec. Není to pravda. Není Němec jako Němec! Válka neprošla bez důsledků na myšlení německého lidu. I tam jsou síly míru a naší povinností je postarat se, aby tyto síly míru nabyly vrchu.“ A ukáží, jak tyto síly míru skutečně v Německu se probouzejí k vítězství a jak se projevují v různých oblastech života - je účelem této knihy. — Š.

BUDUJ VLAST - POSÍLÍŠ MÍR.

Nakladatelství Mír vydalo v těchto dnech pro Čs. výbor obránců míru sborník I. čs. sjezdu obránců míru v Praze, který přináší nejen projevy, nýbrž i krásné záběry z tohoto mohutného sjezdu. — Š.

VLADIMÍR JUREZANSKÝ, PŘEMOŽENÍ ŘEKY. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha.

Vstupním svazkem IV. ročníku knižnice ROD - Romány doby, je románové dílo Vladimíra Jurezanského, *Přemožení řeky*. Román je věnován Dněprostroji. Stavba této obrovité přehrady byla mezníkem v dějinách mladého socialistického státu; tímto činem se dal směle na cestu industrialisace. Jurezanskému se podařilo způsobem vpravdě velkolepým zachytit postup gigantické stavby, jejíž růst sledoval s láskou celý Sovětský svaz. Barvitě a dramaticky je tu vylíčeno krásné pracovní nadšení dělníků i dělnic, soupeřivost amerických a německých poradců mezi sebou, zdárné úsilí sovětských lidí, dělníků i inženýrů překonat nafoukané odborníky ze Západu. Vyprávění je stále plno vzruchu, života a děje. Je nutno bojovat nejen s nespoutaným, nebezpečným vodním živlem, ale také s machnovci, petljurovci, kulaky a jinými záškodníky. Je nutno šetřit materiálem, překonávat nedostatek strojů, často pracovat holýma rukama. Je nutno dokončit stavbu v předepsaném termínu, uskutečnit nadplán. Čtenář sleduje se vzrůstajícím zájmem děj od počátku, kdy je vylíčena schůze plánovací komise, které se zúčastní významné osobnosti sovětského státu - až k závěru, kde je oslaveno dokončení stavby. Románem Jurezanského dostalo se členům knižnice ROD do rukou dílo, které je oslavou písní techniky, práce, sovětského budování.

LYDIE KORABELNIKOVÁ, JAK ŠETRÍME MATERIÁLEM. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, str. 60, 6 Kčs.

Naším tiskem již proběhla řada článků o sovětském hnutí za komplexní úsporu materiálu, které vyvolala Lydie Korabelniková. Tato knížka ukazuje, jak se to dá uskutečnit.

KNIHKUPECTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRODEJNY: PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ ULICE 2;
HRADEC KRÁLOVÉ, TR. NÁR. VOJSKA 30c
BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁMĚSTÍ 14
LITOMĚŘICE, KONĚVOVA UL.

VÁM NABÍZÍ

UPOMÍNKY NA PRVNÍ SV. PŘIJÍMÁNÍ A OBRÁZKY NA ROZDÁVÁNÍ V RŮZNÉM PROVEDENÍ - VZORKY NA POŽÁDÁNÍ ZDARMA
DÁLE MODLITEBNÍ KNÍŽKY V DÁRKOVÝCH VAZBÁCH
A OCHRANNÝCH KRABIČKÁCH

RAJSKÉ KVÍTKY v černé vazbě Kčs 65.—, v bílé vazbě Kčs 93.—, v lepší vazbě Kčs 100.—
NEBESKÉ ZVONKY v černé vazbě Kčs 67.—, v bílé vazbě Kčs 90.— a lepší vazbě Kčs 99.—
ANEŽKA v bílé vazbě Kčs 139'50. POMNĚNKY V. B. Třebízského v bílé vazbě Kčs 80.—
a lepší vazbě Kčs 90.—

NÁBOŽENSKÁ LITERATURA ČESKÁ I SLOVENSKÁ A OSTATNÍ
LITERATURA ZE VŠECH OBORŮ STÁLE NA SKLADĚ - ZÁSILKY
POŠTOU DO VŠECH MÍST

LÉČEBNÝ A REKREAČNÍ POBYT V LÁZEŇSKÝCH DOMECH ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

V letošním roce připravila Česká katolická Charita v největších našich lázních své lázeňské domy pro pobyt hostů.

*PODĚBRADY, lázeňský dům „Charita“,
KARLOVY VARY, lázeňský dům „Leopoldum“,
FRANŤIŠKOVY LÁZNĚ, lázeňský dům „Charita“,
JANSKÉ LÁZNĚ, lázeňský dům „Marianum“.*

Mimo to máme zajištěna lůžka v lázeňském domě „Věra“ v Luhačovicích a v léčebných rekreačních střediscích Ústředné Karity na Slovensku, a to: v Číži u Rim. Soboty (jodové lázně velké účinnosti), v Dol. Smokovci a v Piešťanech.

Ústavy Charity jsou vyhrazeny v první řadě pro duchovní, řádové sestry a farské hospodyně, ale Česká katol. Charita má ještě řadu volných lůžek zejména na květen, červen a září, kdy může umístiti také ostatní pracující a důchodce, kteří budou potřebovat léčeni nebo odpočinek v uvedených lázeňských a rekreačních střediscích.

V našich rekreačních střediscích je všestranně postaráno o pohodlí rekreačních. Podává se výborná strava. Duchovním se zde naskýtá možnost strávit příjemný odpočinek v našich význačných lázních a vyhledávaných střediscích za opravdu výhodných podmínek. Celá řada děkovných dopisů je důkazem, že se duchovní loni cítili opravdu spokojeni. Ceny jsou přístupné.

ZÁJEMCI, OBRAŤTE SE O PROSPEKTY NA

ČESKOU KATOLICKOU CHARITU v Praze III, Sněmovní 13,
KTERÁ VÁM SDĚLÍ PODROBNÉ PODMÍNKY

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

SEZNAM KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

P. Bohuš Černocký se zamýšlí nad ideou cyrilometodějskou

Prof. ThDr Antonín Hrdý vykládá zásady morálky v péči o těle

Ph a ThDr František Falkenauer vysvětluje jeden z důkazů existence Boží

Prof. Dr J. Hronek zakončuje svůj výklad o didaktických zásadách při vyučování náboženství

Prof. ThDr Jan Merell přináší recenze novinek katolické novozákonní literatury

ThDr Kamil Kabourek píše o významu svatých knížíř apoštolských

Prof. Adolf Cmíral oceňuje mariánské písně po stránce hudební

JUDr František Jedlička podává vysvětlení Can. 1097 § 2

O **8** ROČNÍK PRVNÍ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358
ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815 22168 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ
S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČAST VĚDECKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Václav Bartůněk
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
Univ. prof. ThDr František Kotalík
Univ. prof. ThDr Josef Kubalík
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda

PRO ČAST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta
P. Jan Dočekal
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
P. Jan Mára OCr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
ThDr P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OMConv.

VĚČNÁ ODPLATA

Pojem věčné odplaty záleží v tom, že člověk obdrží po smrti určitou, zaslouženě přisouzenou odplatu, tedy něco nového, čeho dříve nebyl účasten. Jeho duše podle svých zásluh přejde do jiného stavu blaženosti. Pojem věčné odplaty jest spojen s právním pojetím vyššího blaha člověka. A proto, je-li věčný život výsledkem mravní dokonalosti člověka, čili jaksi jejím pokračováním a ovocem jeho mravního úsilí za doby života pozemského, pak právní pojem věčné odplaty odpadá. Aby mohl člověk správně pochopiti, v čem záleží věčná blaženost, musí si především zamilovati dobro a svatost a toto pokládati za své blaho. Sobec více myslí na sebe než na mravní dobro. Jej neláká dobro, kterého on vlastně se bojí a které nechápe, a jež má být jeho nejvyšší odměnou. Proto se musíme tak namáhati a tak trpěti, abychom se stali dobrými. Očekává nás mnohý a těžký boj, který musíme bojovati až do poslední chvíle svého pozemského žití - boj proti hříchu, boj proti hříšným návykům a vášním, boj proti sobě samému. Člověk si musí ukázat, že jediné dobro, právě tak jako pravda, může jej přivést ke skutečnému životu, k životu věčnému v Bohu, tak jako zlo má neodvratně za následek věčná muka a utrpení věčné - ačkoliv zlo, jako každá lež, zdánlivě lichotí, zdá se příjemným a svádí k jakési útrpnosti nad sebou samým a k omlouvání své slabosti. Pojmu věčné odplaty u sv. Otců a učitelů církevních užíváno bylo ponejvíce jen ve smyslu výstražném, aby byl pochopitelný pro hříšného, slabého člověka. Podle Písma sv. i proti přání a přes schopnosti a způsoblost hříšníka nevylučuje Bůh hříšníka z obcování se Sebou a z poznávání Sebe jako nejvyššího Dobra. Ale hříšníku je nepřijatelné obcování s Bohem. „Každý zajisté, kdo činí zlé, nenávidí světla a nejde ke světlu, aby nebyly usvědčeny skutky jeho, protože jsou zlé“ (Jan 3, 20). - Hříšníci sami opouštějí Boha a království Boží, protože je pro ně nesnesitelné. Jestliže člověk činil jen zlo, jestliže myslel jen na ukájení svých vášní a hříšných žádostí, pak ovšem v království Božím vidí jen usvědčení svého života, jeho odhalení, jeho odsouzení a zavržení, a proto je mu milejší tma, proto se vyhýbá světlu. - Každému dostane se toho, k čemu je připravena jeho duše. Spravedlivý vidí svou radost, své uspokojení a své blaho v tom, že došel světla, které hledala a ke kterému směřovala jeho duše, kdežto pro hříšníka bude mukou a utrpením právě ta tma, kterou miloval. „To pak jest soud, že světlo přišlo na svět, ale lidé milovali více tmu než světlo: neboť skutky jejich byly zlé“ (Jan 3, 19). Svati Otcové a učitelé církevní jasně odhalují přirozenou závislost budoucího osudu duše na směru a vedení života pozemského. Sv. Augustin biskup praví: „Každý člověk může dosáhnouti blaženosti věčné. Míra této blaženosti však řídí se tím, jak kdo otevřel srdce své k jejímu přijetí. Tato schopnost pak závisí od jeho vůle a úsilí, tuto blaženost získat.“ To však neznamená, že blaženosti nebo utrpení dostává se člověku bez Boha. Zákony bytí všeho světa jsou stanoveny Bohem. Dobro jest odměňováno a zlo trestáno podle spravedlnosti Boží. Jedině ta se neřídí pocitem urážky nebo touhou po zadostiučinění, nýbrž mravním stavem člověka. Nemá-li sebe samu popřít, nemůže Boží spravedlnost dát duši pokoj a mír ani život věčný nezaslouženě.

Gen. vikář Lad. Hronek

Duchovní PASTÝŘ

SVATÝ CYRIL A METOD

Staroslovanské legendy vystihují prozřetelnostní význam svatého Cyrila a Metoděje slovy: »Milosrdný a dobrotivý Bůh chce, aby všichni lidé spaseni byli a k poznání pravdy přišli. Proto posílal lidskému rodu proroky a apoštoly. Také našemu slovanskému rodu vzbudil učitele-apoštoly, kteří opuštěné Slované osvětili a je učili chodit ve světle přikázání Božích.«

Tisíc let později sv. Otec Lev XIII. v okružním listě »Grande munus« představuje věřícím celého světa ony »muže přesvaté« jako horlivce pro šíření náboženství lásky ke všem chudým a utištěným, ale zvláště velebí dobré smýšlení slovanských apoštolů o jiných národech, od jejich národa odlišných. Vyzdvihuje, že v této lásce ke všem národům a v touze po pokojném spojení všech národů v jedné církvi Kristově osvědčili se sv. Cyril a Metoděj ušlechtilými a pravými dědici sv. Pavla, který Soluni, jejich rodnému městu, přinesl víru a etnost křesťanské. Proto zvláště sv. Cyril si zasloužil, aby v Římě, blízko hrobu Apoštola národů, našel pokoj a posmrtnou poctu.

A my po dalším odstupu několika desetiletí můžeme dodat, že svatí bratři se zjevují před více než tisíci lety jako dva nebetyční a proto též osamělí velikáni, neboť daleko předstihli svou dobu pravým pojetím křesťanské obecnosti a bratrství v Kristu. Proto je chápe a docenuje dnešní doba, vyznačující se živelným úsilím lidstva o překlenutí propasti mezi národy a lidmi celého světa.

Svatí apoštolové přistupují k misiím u Slovanů pečlivě připraveni. Dokonale theologicky a filosoficky vzděláni, jsou též, zvláště sv. Cyril, vynikajícími filology. Mají zkušenosti administrativní a misijní. Mají také potřebnou iniciativu a odvahu, když se rozhodují dáti Slovanům nejen překlad Písma sv., ale i bohoslužebných knih a zavést staroslovanskou liturgii. Byl to v těch dobách jedinečný a velkorysý plán na rozšíření Kristova království. Legenda naznačuje, že sv. Metoděj již jako správce slovanského území uvažoval o misijním díle mezi Slované. V klášteře olympském, kam se uchýlili oba bratři v touze po vnitřním životě, domyslili všechnu hloubku i šířku obecné Kristovy lásky, podle níž jsou všichni národové povoláni k světlu evangelia. V duchu učení sv. Pavla a prvních křesťanských století nabyli jistoty, že před Bohem není rozdílu mezi národy, že všichni jsou stejně povoláni k svobodě dítek Božích a že všichni mají stejné právo na Kristovu pravdu ve vlastním jazyku i stejné právo oslavovati Boha svým jazykem při bohoslužbách. Bylo to správné chápání křesťanské rovnoprávnosti a nejúčinnější prostředek pro pokojné získání Slovanů Kristu. Tím se liší tak pronikavě působení sv. bratří od obvyklého tehdy pokřtění pohánů. Vzpomeňme jen na Karla Velikého a jeho násilnické a ukrutné obracení Sasů a jiných národů. Za Karlových nástupců nebylo o nic lépe. Chápeme, že Slované jímala úzkost a oprávněná nedůvěra v křesťanství, tak nekřesťanský zavedený a zbrojnou mocí vnucovaný, kdy šíření křesťanství sloužilo jen za záminku k podrobení. Proto chápeme neúspěch předcyrilometodějských misionářů u našich předků a oceňujeme státnickou prozíravost knížete Rostislava, že svému národu hledá svědomité hlasatele a uskutečňovatele učení Kristova.

Úkol svatých apoštolů je obtížný a v cestu se stavělo tolik překážek, zaslepenosti a zloby.

Musíme uvážiti, že sv. Cyril a Metoděj přicházejí z Byzance, podezřelí ze schismatu, a že přicházejí k Slovanům, které říše Franská od dob Karla Velikého neustále usiluje zařadit do své zájmové oblasti. Rozvíjející a mohutnějící Velká Morava se sousedící říši Bulharskou jsou předmětem mocenského zápasu mezi Franskou a Byzantskou říší. Velikou úlohu v osudech svatých apoštolů mají národy sousedních biskupů v čele s metropolitou solnohradským. Kolik překážek v zdárném působení a jaká příkoří a protivenství musí snášeti od těch, kteří jako nástupci apoštolů ze vznešeného poslání biskupského úřadu měli mít na zřeteli více šíření učení Kristova než rozsah diecése a politické zájmy.

Nad všemi překážkami vítězí apoštolská horlivost a láska k duším. Lidem jsou nadšeně vítáni. Budují svatyně, vychovávají kněžský dorost a v poměrně krátkém čase budují rozsáhlou církevní provincii — plnou náboženského života. Nadto kladou základy staroslovanské literatury a kultury. Přitom nesmíme zapomenout, že nástupce Rostislavův Svatopluk již nebyl přítelem a ochráncem slovanské liturgie. Přes veliké státnické a vojenské schopnosti nebyl schopen oceniti životní význam staroslovanské liturgie a vzdělanosti pro svou říši. Příliš podléhal vlivům fran-

ských kněží, zvláště nehodného biskupa Wichinga, který zneužíval osobních slabostí a smyslnosti krále k ustavičnému osočování sv. Metoděje a jeho žáků. Těm totiž nešlo o zdání a vnější formu, ale o skutečný křesťanský život z víry.

Bylo tragikou církve, že udání a hanebnosti Wichingovy nalézaly sluchu u Sv. stolice a že nástupcové papežů Mikuláše a Hadriana neměli ani potřebné prozíravosti ocenit význam cyrilometodějského působení mezi Slovaný, ani potřebné rozhodnosti potrestat zavčas a příkladně nehodné biskupy.

Slibně započaté dílo pokřtění Slovanů bylo bržděno a po smrti sv. Metoděje násilím potlačeno. Nepochopení Sv. stolice, zaslepenost Svatoplukova a barbarské mučení a vyhnání žáků Metodějových Wichingem stejnou vinou přetrhaly hrubým násilím veliké dílo křesťanské všeobecnosti a jednoty. Vyhnání žáci Metodějovi sotva mohli věřit, že jejich pronásledovatelé jsou pravověrnými křesťany. Životy velikých misionářů — apoštolů národů — vyznačují se obvykle pronásledováním nebo mučednickou smrtí od pohanů. Je příznačné, že sv. Metoděj sám podstupuje mučení od svých spolubratří — nehodných biskupů — a ve svých žácích a svém díle je pronásledován a mučen právě od těch, jichž povinností bylo pečovat o rozšíření evangelia mezi všechny národy.

Vypuzení žáků Metodějových přineslo pozeň a mohutný rozvoj křesťanství a vzdělanosti mezi Bulhary i ostatními Slovaný, takže staroslovanská liturgie a vzdělanost staly se pojítkem všech Slovanů a dopomohly jim po překonání tatarské a turecké nadvlády k mohutnému rozvoji národnímu. Také v českých zemích přes všechna pronásledování tradice cyrilometodějská nikdy úplně nezanikla, naopak během tisíce let její vůdčí myšlenky dávají novou sílu a obrozují naše křesťanství. Cyrilometodějská tradice byla trvalým podnětem slovanské vzájemnosti a podnětem vzrůstající touhy po pokojném spojení všech Slovanů jak v církvi Kristově, tak v bratrském společenství.

Zvláště živá je tato tradice od jubilejních slavností v roce 1863 a oslavy velehradské připoutávají stále větší účast kněží i věřících. Dílo náboženského i kulturního zrození Slovanů bylo nesčetněkrát objasněno učenci slovanských i jiných národů. Sv. Cyril a Metoděj došli náležitého uznání jako geniální filologové, úspěšní misionáři, mužové Prozřetelnosti.

Pro nás kněze platí však nejvíce, že to byli vskutku svatí kněží, milovníci Boha a lidí. Jestliže nám a všem Slovanům zanechali dědictví opravdové nábožnosti, pak musíme jít jejich cestou k velikému cíli, oživit křesťanství v pravém duchu Kristově. Vštíplí všem Slovanům tak příznačnou úctu mariánskou a proto pod ochranou Panny Marie budeme pracovat na sjednocení všech křesťanů, na překlenutí propasti mezi národy, pro osvobození všech lidí k důstojnosti dítek Božích a v zajištění pokoje a míru ve světě. Tím nejlépe dokážeme, že jdeme cestou sv. Cyrila a Metoděje.

P. Bohuš Černocký

THEOLOGIE

PÉČE O TĚLO PODLE ZÁSAD MORÁLKY

Nejdříve několik poznámek, které jsou nevyhnutelně potřebné, abychom porozuměli tomuto problému.

A. 1. Katolická morálka je vybudována na nadpřirozeném morálním řádu. Kristus Pán obnovil tento řád svou smrtí a založil církev, aby věřící učila žítí podle něho. (IV. základní pravda naší víry.)

2. Přirozeno a nadpřirozeno, t. j. milost Boží posvětná i úkonná, se spojuje v nadpřirozeném řádu s přirozenými vlohami člověka v jeden plodný princip činnosti náboženské a mravní. Účinky tohoto spojení jsou tyto:

a) Zdravý aktivismus každého uvědomělého, praktického katolíka, o němž mluví již Tertullián ve svém Apologetiku proti pohanům.

b) Klid a mír v duši, způsobený vědomím, že mezi Bohem a námi je vše v pořádku.

c) Radost z práce v každé situaci. Proto napomíná sv. Augustin (Řeč o Bohu, 80, 8; Migne, Patrologie lat. 38, 498): „Nenaříkejme na špatné časy, neboť my jsme tvůrci časů; jací jsme, takové jsou i časy.“ Vyzývá každého, ať kněze nebo laika, aby se hleděl přizpůsobit poměrům hospodářským, sociálním, kulturním a snažil se v nich uplatnit zásady náboženského mravní.

d) Nadpřirozený mravní řád, který přirozeného řádu ani neruší, ani se proti němu nestaví, plodí - a to je pro náš problém velmi důležité - rozumný názor na tělo lidské. Orthodoxní křesťanství nikdy nehlásalo fanatického trýznění těla a v péči o hmotné potřeby lidského těla, v rozumné hygieně, tělocviku, sportu a v ušlechtilé zábavě nikdy nevidělo překážku k dosažení vyšší křesťanské dokonalosti.

Podle přirozené morálky dostává každý člověk od Boha, svého tvůrce, dva podstatné dary, které činí

člověka králem a pánem veškeré přírody. Dostává rozumnou, svobodnou a nesmrtelnou *duši*, která je přirozeným obrazem Božím. A druhý podstatný dar je *tělo lidské*, které je sídlem duše a nástrojem duševní činnosti. Oba tyto dary jsou účelové, t. j. člověk je povinen pečovat o rozvoj duševních schopností a zároveň o své tělo a o své zdraví a tělesnou integritu, aby došel svého přirozeného cíle. Přirozený cíl vidí přirozená morálka nejenom v pozemském blahu, ale též v přirozeném štěstí na věčnosti. Platon mluví ve svém dialogu Phaidon o nesmrtelnosti duše, která přichází po smrti do sídla šťastných nebesťanů a žije tam dále ve společnosti jiných ušlechtilých lidí, pěstuje mravní ctnosti a v Bohu dochází plného štěstí, t. j. uspokojení rozumu, vůle a citu.

I tělesná kultura antického světa je vybudována na principech přirozené morálky. Důkazem toho jsou olympijské hry, v nichž se pěstuje nejenom kultura těla, ale též kultura ducha: poesie a umění, aby takto člověk dospěl k harmonickému rozvinutí tělesných i duševních schopností.

Nadpřirozená křesťanská morálka těchto ušlechtilých snah neruší, nýbrž je předpokládá, na nich buduje a je posvěcuje a přenáší jak duševní, tak i tělesné vlohy člověka do vyššího morálního řádu.

Toto vyšší povznesení tělesných sil a schopností do nadpřirozeného řádu jeví se takto:

1. Katolická morálka vidí v těle člověka mistrovské dílo Boží. Tělo lidské je mikrokosmos ve svém celku i ve svých částech. Oko lidské je div optiky, ucho div akustiky, ruce a nohy div mechaniky, zažívací ústrojí je div chemie. Ačkoliv věda lékařská učinila velké objevy ve studiu lidského těla, přece každý lékař pokorně uznává, že tělo lidské je svět divů a že pořád ještě víme o těle lidském a o jeho funkcích velmi málo.

2. Podle katolické morálky je lidské tělo sídlem duše a nástrojem, kterým duše projevuje svou činnost. Tělo není žádným žalářem, v němž je duše uvězněna a čeká na své vysvobození. Tento nesprávný názor hlásaly bludařské sekty starokřesťanské, vybudované na principu gnostického dualismu: Apoštolští, Ebionité, Nazirejští a Manichejští. Ti učili, že duše vzniká výronem (emanací) z Boží prabytosti, že existují samostatně před vtělením (praeexistence duší) a některé z nich že jsou za trest uvězněny do těla a mohou býti vysvobozeny dvojím způsobem: buďto neřestmi, jimiž se zničí tělesný žalář, anebo tvrdou askesí, která má za účel vyšší dokonalost, t. j. odpoutání duše od tělesného žaláře a opětné splnutí duše s božstvem. Proto nacházíme tu hrůzoplnou, fanatickou askesi v Indii, v Tibetě a v šintoismu asijských národů, Číny a Japonska, pěstovanou v jejich klášteřích.

Tyto gnostické prvky nacházíme ve středověku u Valdenských a Albigenkých, v novověku v kalvinismu a v rigorismu některých sekt protestantských. Ba vloudily se tyto prvky falešného rigorismu i do jansenismu, jehož stoupenci formálně od církve neodpadli a pod pláštěm pravověrného katolicismu způ-

sobili mnoho zmatků a škod. Proto papežové Urban VIII., Innocenc X., Alexander VII. a Klement XI. musili Janseniovy bludy odsoudit. Z těchto ukázek poznává každý nepředpojatý člověk, že skreslený názor na tělo lidské a přemrštěný rigorismus nehlásalo nikdy orthodoxní křesťanství, nýbrž křesťanství porušené.

3. Katolická dogmatika i morálka, vybudovaná na zásadách nadpřirozeného řádu, hlásá vznešenou zásadu, že tělo lidské je údem mystického těla Kristova. Myšlenku tuto vyslovuje sv. Pavel v I. listu ke Korintánům (6, 15): „Nevíte, že vaše těla jsou údy Kristovy?“

4. Naše tělo je v nadpřirozeném řádu chrámem Ducha svatého. Sv. Pavel v I. Kor. 6, 19 praví: „Což nevíte, že vaše údy jsou chrámem Ducha svatého, který je ve vás a kterého máte od Boha? Z toho tedy plyne povinnost, že nesmíme těla svého poskvřňovat hříchem: „Byli jste vykoupeni velikou cenou: (proto) oslavujte a noste Boha v těle svém.“

5. Jak hledí pravověrná dogmatika a morálka na tělo lidské, o tom nás poučuje nejnázorněji XI. a XII. článek víry: Věřím v těla vzkříšení a věřím v život věčný, jehož bude účastna nejen naše duše, ale též naše tělo. V každém člověku je pevně zakotvena touha po nesmrtelnosti a tato touha musí býti uskutečněna. Vložil ji do naší duše sám Stvořitel a jednal by proti své moudrosti a nekonečné dobrotě, kdyby vkládal do duše lidské ideály, kterých by nemínil uskutečnit. Že Bůh oslaví celého člověka, a tedy i jeho tělo, toho jest nám spolehlivou zárukou sám Spasitel, jehož tělo nezetlelo v hrobě, nýbrž sám vstal slavně z mrtvých, vstoupil na nebesa, aby nám tam připravil místo, kde celý člověk vezme spravedlivou odplatu za své skutky.

B. V těchto pěti zásadách je obsažen názor katolické morálky na tělo lidské. Proto jsme povinni pečovat o tělo a udržovat si zdraví, nejcennější poklad člověka. Abychom si udrželi život tělesný, dal Bůh lidem dva pudy: *pud obživný*, který chrání život jednotlivce, a *pud pohlavní*, který chrání život lidský druhový a zabezpečuje lidstvo, že nevymře, nýbrž novými generacemi se zmlazuje a tak se udržuje. O pudu pohlavním jedná VI. a IX. přikázání Boží, o pudu obživném mluví nauka o theologické sebelásce a V. přikázání Boží.

Péče o kulturu tělesnou vyžaduje, abychom věnovali náležitou pozornost obživnému pudu. Tento pud kategoricky vyžaduje od každého člověka:

- a) pečovati o pokrm a nápoj;
- b) pečovati o šaty;
- c) pečovati o příbytek;
- d) pečovati o zábavu;
- e) pečovati o zdraví tím, že se nemoci předchází a když člověk onemocní, že se vhodným léčením snaží nabýti zdraví.

Péče o pokrm a nápoj. Člověk musí jíst a pít, nechce-li si zničit zdraví. Ztratit chuť k jídlu je veliké

neštěstí. Nejlépe to znají matky, když musejí učit jíst malé děti. Touhu po pokrmu a nápoji regulují dvě morální ctnosti: a) *zdrženlivost* (abstinentia), která reguluje touhu po pokrmu a nápojích neopojných; b) *střízlivost* (sobrietas) reguluje touhu po alkoholických nápojích a po narkotikách. Opakem těchto ctností je obžerství a opilství. Podle sv. Tomáše (2, 2, q. 148 a 4) dopouštějí se lidé nestřídmosti v jídle pěti způsoby: tím, že nezachovávají pravidelné doby k jídlu, že volí jídla nad své poměry (po prvním se hoduje, ke konci měsíce není co jíst), přejídají se, jedí příliš hltavě a jsou vybíraví v jídle, t. j. dávají přednost lahůdkám a dráždivým jídlům před prostou výživnou stravou. Nestřídmost v jídle je zásadně lehký hřích, avšak v jednotlivých případech, vlivem okolností, může člověk hřešit těžce: a) když jídlo učiní smyslem svého života. Sv. Pavel v listě k Filipenským praví o těchto lidech (Fil. 3, 19), že jsou to modláři, jejichž bohem je břicho. Jiní hřeší těžce proto, že si přejídáním těžce škodí na zdraví a ochromují čilost duševní. Opilství úplně je těžký hřích, neúplně je hříchem lehkým, ale v jednotlivých případech se může prohréšit člověk i těžce, když utrácí za alkohol mnoho peněz, kterých potřebuje na výživu rodiny a tato musí trpět nouzí kvůli jeho vášni. Rovněž užívání narkotik, kokainu, morfia, opia může být těžkým hříchem, neboť notoričtí kokainisté a morfinisté si ničí nervy a srdce a páchají tak nepřímou sebevraždou.

Péče o šaty. - Šaty mají čtyřerý účel: fyzický, morální, sociální a estetický.

Fyzický účel šatů je chránit tělo od úrazu a škodlivých vlivů povětrnostních. Proto mají být v zimě dostatečně teplé, v létě lehké. Vždy má být oblek čistý, suchý a volný. Přemrštěná móda šněrovaček napáchala mnoho zla, zvláště u těhotných žen. Účel *mravní* je zakrývatí nahotu těch částí těla, které patří ke sféře pohlavní. Proto katolická morálka vždy odsuzovala výstřední dekoltáže žen.

Společenský účel šatů je označiti pohlaví a společenské postavení. U nás i stát zakazuje mužům chodit v ženských šatech a ženám v mužských šatech, když toho nevyžaduje nutná potřeba (v továrnách, v dopravě osob, ve sportu atd.).

Účel *společenský* vyžaduje, aby označoval společenské postavení. Bohužel v některých rodinách se vydává příliš mnoho peněz na parádu a šidí se žaludek. Dnes si však musíme s radostí přiznat, že rozdíl mezi venkovem a městem rychle mizí co se týká způsobu oblékání a také mizí nadměrná parádivost. Naše ženy chtějí být vkusně oblečeny, ale vědí, že přemrštěný luxus je vlastně odporný.

Estetický účel šatů chce uplatnit a zvýšit přirozenou krásu lidského těla. Proto se lidé řídí *módou*, t. j. upravují své šaty tak, aby to vyhovovalo měnivému vkusu doby. Katolík se má co do módy řídit zlatou střední cestou. Nemá být ani první, ani poslední ve způsobu oblékání.

Péče o příbytek. Příbytek je vlastně šat v širším

smyslu. Proto má způsob zařízení příbytku tentýž účel jako péče o šaty.

Dnes u nás otázka bydlení je velmi důležitá. Dělnictvo samo vzalo do rukou bytovou otázku a snaží se provést zásadu, že každý pracující člověk má právo na slušný, zdravý byt. Proto v našich městech rychle mizejí nadměrné byty a mizejí též nezdravé sklepní byty, v nichž se tísní příliš mnoho lidí. Účel bytu je a) fyzický; proto má být zdravý, t. j. světlý, čistý, vzdušný, suchý, dosti veliký pro četnější rodinu. b) Účel mravní vyžaduje, aby byt byl vyhrazen jen jedné rodině. Podnájemníci, nocležníci znamenají téměř vždycky nebezpečí pro mravní život rodiny. c) Účel společenský vyžaduje, aby byt byl přiměřeně upraven podle stavu a společenského postavení držitele bytu. Dnešní bytová otázka přinesla veliké změny: nemiluje velikých, luxusních bytů v době všeobecné bytové krise. d) Estetický účel se snaží upravit byt podle obvyklé bytové módy. Dnes jsou vydány státem směrnice pro zařizování bytů pro dělnictvo, zvláště pro novomanžely z dělnických vrstev. Prožíváme sice v nynější době značnou bytovou krizi, doufáme však, až budou vyřízeny jiné, naléhavější úkoly, že naše vláda přikročí k praktickému řešení bytové otázky.

Péče o zábavu (rekreaci). Člověk nevydrží bez oddechu pracovat. Po určitých hodinách práce se dostaví únava a člověk si musí odpočinout, aby mohl načerpat nových sil k další práci a tyto síly osvěžit. K osvěžení síly, vyčerpané prací, mnoho napomáhá též zábava.

Podle zásad katolické morálky má být zábava především a) *nevinná*. Písmo sv. praví: „Vyrázej se, ale ne v hříších.“ Za hříšnou zábavu se považují hazardní hry, četba pornografických spisů, nemravné tance, nemravná divadelní představení atd.

b) Zábava má být *včasná*, až po vykonané povinné práci, neboť je prostředkem k občerstvení tělesných sil, vyčerpaných prací. Zábava nesmí být cílem, nýbrž prostředkem k cíli. Člověk, který se honí jenom za zábavami a jemuž je zábava životním cílem, se nazývá rozkošník. c) Zábava má být *mírná*. Vždyť má občerstvit a nikoliv vysílit člověka. d) Konečně má být *přiměřená věku, pohlaví a stavu*. Jiné zábavy se hodí pro děti, jiné pro odrůstající mládež, jiné pro chlapce, jiné pro dívky, jiné pro dospělé muže a ženy a jiné pro staré lidi. Voditi malé děti do divadel a biografů, když se dávají představení nikoliv pro děti, nýbrž pro dospělé, je u nás policejně zakázáno, ale všelijak se tento zákaz obchází na škodu dětí samých. Rovněž pořádání dětských plesů je zábava pro děti nevhodná a pro rodiče často velmi drahá.

Ke *sportu* se katolická morálka chová kladně. Odsuzuje pouze lámání rekordů a hazardování životem při sportovních závodech o ceny, protože mnoho mladých a nadějných lidí zaplatilo toto hazardérství životem nebo aspoň těžkým úrazem. Ani k závodům sportovním nezaujímá zásadní negativní postoj. Pou-

e žádá, aby sportovec proměnil blízké nebezpečí úra-
u ve vzdálené. To se děje pravidelným, svědomitě
rovádným treningem, který umožňuje talentované-
mu sportovci docílit mimořádných úspěchů. Mladší
něžstvo prodělalo na středních školách povinnou tě-
snou výchovu a uplatňuje se ve sportu. Vyzná-li se
mladý kněz ve sportu a zúčastňuje-li se sportu v místě
vého působení, mnohem snadněji získá mládež. Pří-
klad vidíme na sv. Don Boskovi, který si uměl se svý-
mi chovanci zahrát, při hře se snažil nenápadně po-
nat jejich povahu a podle toho na ně výchovně pů-
bit.

I k tanečním zábavám zaujímá katolická morálka
ladný postoj. Dnes už nikomu nenapadne odsuzovat
moderní tance. Odsuzuje pouze výstřednosti v tan-
ení. Avšak výstřední tance bývají zjevem efemérním
málokdy se udrží déle než jednu taneční sezónu.

Péče o zdraví. - Abychom mohli pracovati, potře-
ujeme zdraví. Zdraví tělesné je drahocenný dar, je-
ož cenu poznáváme obvyklejné teprve tehdy, když
nemocníme. Proto jsou lékaři velikými dobrodinci
dstva. Pomáhají lidem zachovati život a vrátiti jim
tracené zdraví. Proto moudrý Sirach napomíná
38. kapitole: „Važ si lékaře pro případ potřeby, ne-
ot i jej stvořil Nejvyšší.“ Na nemoc pohlíží katolická
morálka jako na zlý následek dědičného hříchu a jako
a zkoušku ve ctnosti trpělivosti a odevzdanosti do
úle Boží. Péče o zdraví ukládá nám tyto povinnosti:
1. O zdraví je povinen každý člověk pečovati pro-
ředky normálními; 2. užívati prostředků mimořá-
dých k zachování zdraví *není povinen* nikdo, i když
má dost majetku, aby si mohl dovolit dlouhé a náklad-
é léčení. Můžeme takovému člověku pouze *radit*,
by se odhodlal k mimořádnému léčení, ale poroučet
mu to nemůže nikdo. Jsme tedy povinni v případě
ážné nemoci, když je to možné, povolati obvyčejného
kaře, který koná v našem bydlíšti službu, jsme po-
inni obstarati si normální, lékařem předepsané léky,
me povinni podrobiti se menší operaci, aby se léčení
rychlilo. K mimořádným zákrokům nejsme povinni
ati své svolení. *Hřeší proti vlastnímu životu:* kdo si
ivot svévolně ničí sebevraždou, kdo si tělo svévolně
irzačí a kdo se svévolně vydává do velikého blízkého
ebezpečí ztratit život.

Moderní svět vytýká katolické morálce, že skreslila
ázor na lidské tělo. Na to odpovídáme, že to neuči-
ila orthodoxní katolická morálka, nýbrž skreslený
ázor na tělo lidské hlásaly a hlásají dosud ethiky he-
tických křesťanských sekt, které nechápou správné
odstatu křesťanské dokonalosti.

Kristus Pán prohlásil: „Jho mé je sladké a břímě
je lehké.“ A tentýž Kristus vyžaduje od každého
nás křesťanskou dokonalost. Nemůže tedy býti křes-

ťanská dokonalost něco tak těžkého, co by vyžadovalo
tvrdého trýznění těla. Podstata křesťanské dokonalos-
sti záleží v lásce Boží, a to v lásce, tryskající z rozumu
a vůle. Rozumem a vůlí jsme povinni Pána Boha mi-
lovat, to jest považovat Ho za bytost, která zaslouží
naši nejvyšší lásky. Této rozumové a volní lásce se
říká *láska nejvyšší* nebo *nade všechno*. Má tři stupně.
První stupeň nejvyšší lásky (jinak dokonalé lásky)
k Bohu je ten, že jsme odhodláni všechno obětovat,
i život svůj, než bychom urazili Boha dobrovolným
těžkým hříchem. Kdo tedy svým rozumem a vůlí mi-
luje Boha tak, že je odhodlán vše, i život svůj oběto-
vat, než by Boha urazil těžkým hříchem, je křesťansky
dokonalý a *tato* dokonalost je každému člověku při-
kázána. Druhý stupeň dokonalé lásky k Bohu má ten
člověk, který je odhodlán obětovati všechno, i život
svůj, než by Boha urazil dobrovolným *lehkým* hří-
chem. A třetí, nejvyšší stupeň dokonalé lásky k Bohu
je ten, že člověk je odhodlán obětovat všechno, i život
svůj, než by volil menší dobro pro čest a slávu Boží,
ačkoliv má možnost voliti vyšší dobro. Druhý a třetí
stupeň dokonalé lásky k Bohu nejsou přikázány, ný-
brž pouze raděny. Též citová láska k Bohu není při-
kázána, nýbrž se může pouze radit. Kdo Boha doko-
nale miluje, musí míti milost posvěcující, neboť těžký
hřích a láska k Bohu jsou pojmy neslučitelné. Každý
člověk, který žije v milosti posvěcující a svým rozu-
mem a vůlí miluje Boha tak, že je odhodlán obětovat
i život svůj, než by Boha urazil těžkým hříchem, je
člověk svatý a křesťansky dokonalý. Prostředkem, ve-
doucím ke křesťanské dokonalosti, je křesťanská aske-
se. Jestliže svatí udržovali své tělo v kázní, pak ve fy-
sické askesi viděli prostředek k dosažení křesťanské
dokonalosti, nikdy však cíl. Životopisci svatých,
zvláště Bollandisté, zdůrazňovali nekriticky fysickou
askesi světců, takže u čtenářů mohla vzniknout ne-
správná představa o vnitřním životě světcově. Moder-
ní hagiografie však posuzuje askesi světců mnohem
věcněji a správněji. I dnes je povinen katolík pěstovat
askesi, ale metoda, jak se provádí, odpovídá potře-
bám a poměrům dvacátého století. Dnešní kněz na
příklad má dost a dost příležitostí k pěstování fysic-
ké askese. Nemusí to býti bičování, přísné posty atd.,
jako se to dovídáme o světcích 13. a 14. století, ale
stačí, když pokorně plní své pastorační povinnosti.
Práce ve škole, na kazatelně, ve zpovědnici, u lůžka
nemocných a ve styku s farníky vyžaduje mnoho obě-
tí a prací nejen duševních, ale i tělesných. A život
dnešního laika-katolíka vyžaduje mnoho starostí a se-
bezáporu, aby dostal svým povinnostem, jak ve své
rodině, tak ve veřejném životě, do něhož ho pro-
zřetelnost Boží postavila.

Prof. ThDr Antonín Hrdý

*Člověk má jakousi zvláštní sílu, na kterou se dost zapomíná. Je to síla činiti svět šťastným
ebo aspoň zmírniti rozsah utrpení na světě, že by se svět stal docela jiným než je nyní. Tato síla
ove se dobrota.*

Myšlenky ze spisů F. W. Fabera: Vyšší život.

CESTA K POZNÁNÍ JSOUCNOSTI BOŽÍ ZE STUPŇŮ DOKONALOST

„Tato cesta se bere ze stupňů, které se shledávají ve věcech. Shledává se totiž ve věcech něco více a méně dobré a pravdivé a ušlechtilé, a tak o jiných takových. Avšak více a méně se říká o různých podle toho, jak se rozličně blíží něčemu, co jest nejvíce. Jako více teplé jest, co se více blíží nejvíce teplému. Je tedy něco, co jest nejpravdivější a nejlepší a nejušlechtilější a v důsledku toho nejvíce jsoucno, jak se praví ve 2. Metaf. Co však se nazývá nejvíce takovým v nějakém rodu, jest příčinou všeho, co jest toho rodu; jako oheň, jenž jest nejvíce teplý, je příčinou všech teplých, jak se praví v téže knize. Tedy jest něco, co je příčinou bytí a dobroty a kterékoli dokonalosti ve všech věcech; a to nazýváme Bohem.“

Potud sv. Tomáš, a zdá se, že je to vše příliš abstraktní, anebo příliš umělá konstrukce. Není tomu však tak.

Jest nekonečná propast mezi něčím a ničím. Sebe-menší nějaké jsoucno jest nekonečně větší než nic.

Jsou různé a různé věci. Tyto různé věci se mohou navzájem srovnávat, ale jen podle téhož měřítka. Srovnáváme-li věci podle téhož měřítka, poznáváme různé stupně dokonalosti ve věcech. Je něco jistého, je něco jistějšího, je něco nejistějšího. Je něco dobrého, je něco lepšího i nejlepšího. Prostě dokonalého. Je něco krásného, krásnějšího a nejkrásnějšího. Nejkrásnější, nejlepší atd. znamená, že celý pojem dobra, krásy atd. je v tom obsažen a vyčerpán. O tomto nejvyšším stupni můžeme říci, že zvolenému měřítku plně odpovídá, a dokonce že je měřítkem samým. Uvážíme-li všechny vlastnosti věci a sledujeme-li je až k nejvyšším dokonalostem každého druhu, na př. k nejvyšší dobrotě, k nejvyšší pravdě, k nejvyšší kráse atd., tu tyto všechny dokonalosti dohromady nám dávají ideál nejvyšší dokonalosti vůbec.

Jaké jsou však stupně a rozdíly v měřítku k dokonalosti? Je člověk dokonalější než na př. čistě utvořený krystal? Je mnohobuněčný živočich dokonalější než živočich jednobuněčný? Jistě není, snad tento krystal je přesněji utvářen, a tedy dokonalější; sama jsoucnost netvoří rozdíly v dokonalostech. Je dokonalější kruh než čtverec? Kruh je něco a čtverec je také něco, v tom je dokonalost stejná. Jsou však vlastnosti, které vzhledem k druhým jsou ve větší nebo menší míře. Těleso neústrojně má na př. vzhledem k ústrojněmu nedostatek ústrojnosti; tato ústrojnost zde chybí, neboli není, jest ničím; těleso ústrojně má tedy něco, neústrojně, protože toto něco postrádá, nemá nic, protože opakem něčeho jest nic, ovšem s hlediska jednoho stejného měřítka. Některé těleso je teplejší než jiné. Teplota je něco v tělesu, je bližším označením a určením i vlastností tělesa. Teplejší těleso má tedy něco víc než těleso méně teplé nebo studené. Teplé těleso má na př. x teploty, teplejší těleso má $x + 1$ teploty, ještě teplejší má $x + 2$ teploty, studené těleso nemá žádnou teplotu. Teplá

a teplejší tělesa mají tedy něco, nebo něco $+ 1$, neb něco $+ 2$, studená tělesa nemají teplotu žádnou. N jedné straně je tedy něco, na druhé nic. A mezi něc a nic jest propast. O tělese teplém lze říci, že má něc víc, propastně víc, než těleso studené; o tělese teplejším lze věcně správně říci, že má něco víc, propastně víc, než těleso jenom teplé. O ještě teplejším lze věcně správně říci, že má ještě více něčeho než těleso teplejší. Nutně tedy existuje i těleso nejteplejší, a to nejen v možnosti, ale i ve skutečnosti. Teplejší těleso má více něčeho, ale přece má jen nějak nic, to jest nedostatek nejvyšší teploty. Studené těleso je naprosto vzdáleno od teplého nebo nejvíce teplého. Teplé těleso je též vzdáleno, ale méně, o teplejšího nebo nejvíce teplého. Teplejší je též vzdáleno, ale méně, od nejvíce teplého. Má-li tedy

teplé těleso teplotu	x ,
teplejší	$x + 1$,
ještě teplejší	$x + 2$,
ještě více teplejší	$x + 3$,
skoro nejvíce teplé	$x + y$,

tu stupňovitost je zřejmou zcela; v těchto stupních je od nejteplejšího nejméně vzdáleno

skoro nejvíce teplé	$o ? - (x + y)$,
ještě více teplejší již	$o ? - (x + 3)$,
ještě teplejší	$o ? - (x + 2)$,
teplejší	$o ? - (x + 1)$,
teplé je nejvíce vzdáleno, a to o	$o ? - x$ atd.

až k největšímu chladu.

Všechny tyto rozdíly jsou od sebe rozlišeny podl matematického měřítka stupňovitě, pokud se vša bytí týče, vždy propastně, protože je zde vždy určit nedostatek, a nedostatek v bytí jest nic. A mezi ni a něco, i když to něco je velmi maličké, je propast. Nejvíce chladné je ovšem stejně propastně vzdáleno od nejteplejšího jako od teplého, protože každý nedostatek je nic, ať ten nedostatek je velký, větší neb nepatrný.

V přírodě jsou tedy relativně nejvyšší dokonalosti i opak toho.

Různé stupně dokonalosti mezi věcmi, srovnávanými v tomtéž ohledu (na př. teplota), vedou k nějaké dokonalosti, v tomto ohledu nejvyšší, tedy k dokonalosti relativně nejvyšší. Sledujeme-li všechny různé dokonalosti věci až k jejich vrcholům, dojdeme k souboru všech relativně nejvyšších dokonalostí. Tento soubor značí spojení všeho, o čem se můžeme říci, že je to něco. Je to spojení veškeré skutečnosti veškerého bytí, je to bytí samo.

Jest však otázka, odkud se věcem dostalo těch různých dokonalostí. Buď mají tu určitou míru svého bytí samy ze sebe, ježto ji žádá jejich pojem, aneb odjinud.

Ze sebe ji všechny nemají. Neboť každé bytí jest je

nom jedno, nemajíc o sobě žádných stupňů; teplota na př. jest o sobě jenom jedna. Kdyby tedy nějaká věc sama ze sebe vyžadovala k pojmu a bytí nějaké reality vůbec, tedy ji může mít jen celou, nikoliv jen zčásti. Kdyby však vyžadovala k pojmu a bytí svému právě jen tuto část oné reality, tedy ji může mít právě jakožto tento svůj podíl z celku. Ale pak nebude nikdy různých stupňů téže dokonalosti, nýbrž veškeré věci, které mají totéž bytí a pojem, budou také úplně stejné, jelikož tato míra dokonalosti by náležela k jejich bytí. To však není; věci stejného pojmu se liší svými stupni dokonalosti. Tedy je musí mít určeny odjinud.

Kdyby to však bylo tak, že právě ta různost náleží k podstatě věcí, a že právě tyto rozmanité věci s těmito určitými stupni svých dokonalostí mají nutně své bytí samy ze sebe, tu by musily existovat všechny možné věci se všemi možnými odstíny dokonalosti; není přece důvodu klásti jen tyto stupně za jsoucí, leč bychom přijali někoho, kdo právě jen tyto do jsoucnosti povolal. Proč nemůže na př. existovati kulatý čtverec a hranatý kruh? I kdyby bylo pravda, že všechny možné stupně dokonalosti jsou uskutečněny, i v tom případě by byla nejvyšší a nejdokonalejší bytost nezbytnou. To však není; jsou ještě mnohé jiné nesčetné stupně možny. Nezbytně tedy jest někoho potřebí, kdo z možných stupňů některé vybral a uskutečnil.

Platí pak, že není účinku bez příčiny. A čím je vlastnost dokonalejší, tím dokonalejší příčiny potřebuje. Nejdokonalejší účinek potřebuje alespoň o nějaký stupeň více jak nejdokonalejší příčinu. Nemůže být přece účinek větší nebo stejný jako příčina. Je-li však něco i jen relativně nejdokonalejší, pak to není samo ze sebe, ale odjinud. A to nutně odjinud. I tedy jen relativně nejdokonalejší předpokládá absolutní dokonalost. Tou jest Bůh.

Velmi stručně to můžeme říci takto:

Jsou různé stupně dokonalosti mezi věcmi. Po stránce bytí je každý stupeň propastně rozlišen, správně můžeme říci absolutně rozlišen, protože stupeň vyšší má něco z relativně nejvyšší dokonalosti, nižší stupeň to nemá, tedy jest rozdíl mezi něco a nic. Překonání toto nic předpokládá moc absolutní, protože mezi něčím a ničím je absolutní propast. Různé stupně dokonalosti pak předpokládají nezbytně vrchol a plnost příslušných dokonalostí, kterážto plnost jediná může být příčinou všech nižších stupňů, i stupňů relativně nejvyšších. Musí tedy být nejdokonalejší bytost, která jest původem veškeré dokonalosti. Tato nejdokonalejší bytost jest a musí být skutečná, protože různé stupně dokonalosti jsou skutečné a mají skutečnou existenci.

To se může znázornit ještě jinak. Ve třídách jsou lavice. Je jich tam tolik, kolik je žáků. V jedné třídě je lavic 8, v druhé 9, v třetí 12, protože v první třídě je žáků 8, v druhé je žáků 9 a v třetí konečně 12. Počet lavic je v každé třídě množství úplně, více jich

potřebí není. Je to tedy vždy množství, měřeno měřítkem potřeby, počtem dokonalé. Tato množství potřebě zcela vyhovují. Měřeno však měřítkem absolutního počtu, pak vidíme rozdíly. V jedné třídě je lavic 8, v druhé 8 + 1, v třetí 8 + 4. Druhá třída je o 1, třetí o 4 lavice bohatší.

Počet lavic ve třídách není podstatným požadavkem ani lavic, ani třídy. Ve třídách by mohl být zcela jiný počet lavic, třeba 10, 15, 20, nebo 12, 14, 17 atd. Je-li jich tam 8, 9, 12, pak to má v něčem svou příčinu. Je to počet žáků. Ale ani počet žáků není zcela rozhodujícím momentem; rozhoduje vůle a rozvaha ředitele školy, kolik lavic dá do tříd položit. Rozvaha ředitele na příklad usoudí, že sice ve třídě, kde jest jen 8 žáků, stačí jen 8 lavic, ale protože je pravděpodobné, že se ještě během roku může některý žák přihlásit, dá jednu lavici navíc, a pro případ inspekce, aby si měl kde inspektor sednout, přidá ještě jednu; a ježto od loňského roku zbyly ve třídě 2 lavice a ty by se musely nést do skladiště, kde je vlhko, raději je ponechá ve třídě. Bude tedy ve třídě, kde je počet žáků 8, a proto by stačilo jen 8 lavic, lavic celkem 12. Rozhodujícím činitelem tedy byla rozvaha a vůle ředitele školy.

Počet lavic ve třídě tedy není určen jen počtem žáků, prostorem třídy atd., ale hlavně rozhodnutím ředitele. Není tedy podstatnou vlastností lavic, aby jich bylo ve třídě množství nejdříve udané, totiž tedy 8, 9, 12. Záleží hlavně na „mimolavicovém“ činiteli, jak ten rozhodne.

Kdyby podstata každé jedné lavice vyžadovala, aby lavice byla vždy jen ve třídě a spojovala se s jinými v určitý počet, pak nemůže být nikdy rozdílů v počtu lavic v různých třídách, neboť tento určitý počet je vlastností každé jedné lavice a jen v tomto určitém počtu mohou se spolu spojovat a existovat. Jsou však rozdíly v počtu lavic v různých třídách, proto toto neplatí.

Kdyby ale byla podstatnou známkou lavic různost počtu a jen v různém počtu se mohly spojovat a tak existovat, pak i ta různost je v určitém počtu a jsme u případu předcházejícího. A kromě toho víme, že v různých třídách může být stejný počet lavic.

K podstatě lavice nepatří typisace jejich počtu, ale naopak užitek, počet žáků, a hlavně vůle ředitele školy.

Jsou-li dávány lavice do třídy, děje se tak v určitém řádu, jenž je v první řadě odvislý od vůle ředitele a jeho rozvahy.

Ježto ve všech věcech v přírodě a v celém vesmíru je též řád, určitý řád, ale protože ten řád by mohl být jinací, zvolen jinak, neboť možností z kombinací různých prvků je nesmírně mnoho, existuje však tento řád, tento určitý řád, tu musil být zvolen, a musil být zvolen svobodně a rozumně, svobodnou a rozumnou bytostí, Bohem.

I když věci kolem nás jsou jen relativně dokonalé,

přece jejich Tvůrce musí být absolutně dokonalý. Matematicky by stačilo, kdyby Tvůrce jako původce řádu byl alespoň o něco málo dokonalejší než nejvyšší relativní dokonalost, tedy součet všech nejvyšších relativních dokonalostí + nějaké maličké x , ale ježto

se jedná též o bytí a nebytí věcí, a mezi bytím a nebytím je rozdíl propastný, požadující nutně stvoření, a stvoření předpokládá Bytost absolutní, od níž pak vše vychází, tu tento Tvůrce musí být i absolutně dokonalý. *Ph a ThDr František Falkenauer*

DIDAKTICKÉ ZÁSADY S OHLEDEM NA VYUČOVÁNÍ NÁBOŽENSTVÍ

Dokončení.

Zásadě trvalosti vyučování se přiznává v současné didaktice zvláště důležité místo. Svědomitý učitel vědom si své odpovědnosti vyučuje tak, aby ze školy odcházeli žáci s hlubokými a pevnými znalostmi. Zásada trvalosti vyučování spočívá v tom, aby žáci osvojené učivo trvale podrželi v paměti a uměli je reprodukovat, opírat se o ně, kdykoli je třeba. Non scholae - vitae discimus, neučíme se pro školu, ale pro život! Dosáhnout trvalosti vědomostí není tak snadné. Aktivita žáků při vyučování je také první podmínkou trvalosti poznatků. Nutno však trvalost vyučovacích výsledků zabezpečit především jasným a zřetelným podáním nového učiva a metodickým výkladem, aby žáci mu porozuměli a náležitým způsobem si je osvojili. Je třeba nejen učit, ale doučit a nenechávat načaté učivo. Nikdy se nestane trvalým majetkem žákovým taková učební látka, které se žák začal učit, ale vědomě si ji neosvojil, protože učitel, ať už z nedbalosti nebo z chvatu, přešel na jinou nebo ji náležitě nedoučil. Je třeba podávat jen tolik učiva, kolik předepisují osnovy a kolik ho žáci zvládnou; nezabíhat do přílišných, zbytečných podrobností a přidržovat se věcí podstatných, aby žáci mohli vniknout do jejich podstaty, pochopit jejich příčiny, souvislosti a vzájemné vztahy a ujasnit si zákonitosti, které je podmiňují. Je rozumnější raději něco z programu vynechat a o to se starat, aby to, co bylo podáno, stalo se trvalým majetkem žáků. Dodnes se cituje, ale málo dbá rady *Pliniovy*: non multa - sed multum!

Má-li se žák něčemu naučit, nesmíme podceňovat význam pamětného učení. Sama znalost věci také nestačí, neumíme-li se o nich správně vyjadřovat. Na tuto vyjadřovací schopnost, které pamětné učení velmi napomáhá a které právě dnes ve společenském životě člověku je tolik třeba, se neprávem zapomíná. Nelze přece z extrému pamětního učení upadat do krajnosti, jak praví *Klímeš*, jakési didaktické němoty.

Důležitou podmínkou, máme-li se něčemu naučit, jest *opakování*, to jest - praví *Kairov* - neustálé vrácení se ke starým vědomostem a obnovování jich v paměti žáků. Nutnost soustavného a stálého opakování zdůvodňuje *Ušinskij* psychologicky tím, že „každá osvojená vědomost, když se znovu vrací k vědomí, stává se nejen sama pevnější a jasnější, ale získává takřka schopnost, abych tak řekl, přitahovat k sobě nové znalosti a sdělovat jim svou vlastní trvalost“. Opakováním dosahujeme jistoty, přesnosti a trvalosti po-

znatků. Opakování je jedním ze zákonů učení. Získání nových vědomostí není možné, jestliže žák si nedovede vzpomenouti na určitá fakta, která souvisí s novým učivem. Často se chybí tím, že se cvičívá napoprvé až příliš mnoho, a pak že se učivo již vůbec neopakuje. Doporučuje se, aby učitel již při podrobném osnování vyučování pamatoval také na opakování.

Trvalosti vyučování musíme dbát i v učebním procesu katechese. Vedle pečlivého metodického výkladu a podání nového učiva trvalost náboženských vědomostí žáků si zajistíme opakováním. Zanedbáváním opakování a nacvičování probraného učiva a vštěpování jeho do mysli žáků byly by výsledky třebas usilovné práce učitelovy chatrné. Nezapomínejme, že organický duševní růst dítěte postupuje z počátku velmi pomalu, proto nové poznatky, ke kterým žáka vedeme, musí se opírat o starší, již osvojené vědomosti. Nepokračujeme kupředu, dokud se nepřesvědčíme, že žáci starou látku ovládají. Žák nabude vnitřního uspokojení z vědomí svého duševního růstu. Dávejme příležitost, aby síly jeho duše se lehce a střídavě uplatňovaly, a to nejen rozum, ale cit i vůle. Jen tak dosáhneme správné výchovy náboženské, jestliže v procesu soustavného a postupného vyučování budeme také usilovat o vytváření a upevňování vlastností důležitých pro mravní vývoj osobnosti dítěte.

Výchovné vyučování. Co bylo právě řečeno, sdostatek mluví pro to, že škola se nemůže spokojit jen vyučovatelským úkolem. Vyučování musí být organizované uskutečňování výchovy. Když vyučujeme děti, současně je také musíme vychovávat, tedy vedle vzdělávání intelektuální stránky duševního života zušlechťujeme vůli, charakter, mravní osobnost dítěte. Prvý, kdo zásadu výchovného vyučování vyzvedl a odůvodnil, byl *Herbart*. Jeho „erziehender Unterricht“ nadlouho zůstal takřka principem moderní pedagogiky. Herbartova psychologie však znamená radikální zintelektualisování celého duševního života. Základem duševního života jsou Herbartovi představy, z nichž všechno vyrůstá, i cit i vůle. Výchovu redukuje na vzdělávání představ, na vzdělávání rozumové stránky, dává jí přednost před jevy citovými a volními, které pokládá jen za průvodní k představám, takže všechno výchovné působení je vlastně vyučováním. Mravní výchovu klade mechanicky až za vyučování. Následovníci Herbartovi šli dále a intelektualistní ilusí zavedli

školu do formalismu a verbalismu. Děti přetěžovány přemírou učební látky bez zřetele na to, jak si ji žák osvojuje a jak jí rozumí. Tento způsob vyučování vede k tomu, že se žák naučí z paměti i věcem, jimž řádně nerozumí. Jeho vědění je mrtvé, nedovede je aplikovat. Místo probouzení a pěstování mravních vlastností nastupuje předčasné moralisování, přesahující síly dítěte. Není divu, že vznikl přirozený odpor proti nepřiměřenému intelektualismu a voláno po nápravě. Uváděno, že rozumová výchova nemůže nahradit výchovu mravní a že mravní výchova je zvláštní složkou výchovy člověka vůbec a usilováno o obnovení plné jednoty výchovy rozumové a mravní. V zásadě správný princip harmonické výchovy celého člověka utrpěl však jiným extrémem: reformní snahy zašly za přírodnostní meze. Rozumová výchova se začala podceňovat a odsunovat ve škole na podřadné místo a nade všechno uplatňovat výchovu zvyků a vůle dítěte, která pokládána za základní funkci duševního života, za něco primárního proti vnímání představování a myšlení. Tak vznikl *pedagogický voluntarismus*, který se obíral proti rozumovému vzdělání a vyzdvihuje kulturu, mravnost nadřazuje vzdělanosti. Pedagogický voluntarismus značně se rozšířil v pragmatistické pedagogice, nepotkal se však s úspěchem. A právě neúspěch voluntaristů přivedl je k úplnému popření výchovnosti vyučování. Opírajíce se o *psychologii behavioristickou* (psychologii chování) vidí základ a podstatu mravní výchovy v pěstování mravních návyků a doufají, že učiní člověka ctnostným pouhým zvykem. Hojným opakováním cvičí se dítě vést si v určitých situacích určitým způsobem. Uznáváme, že výchova potřebných návyků je důležitým výchovným prostředkem, *Foerster* mluví dokonce o korektuře určitých zděděných tendencí cvikem opačných sil. Právě mládí, poddajné a přístupné dojmům, hodí se výborně a vydatně přispívá k tomu, že se zvyklosti tak nadto ujímají, zakotvěnouji a ustalují, jak zdůrazňuje *Kádner*. Ale nemožno cvik a zvyk pokládat za hlavní výchovný prostředek a systém návyků, praví *Pavlík*, nemožno pokládat za obsah mravnosti. Základním rysem lidské mravnosti je nikoli mechanisace a automaticnost jednání, nýbrž uvědomělost konání, činů, t. j. že člověk se nechová jen podle zděděných pudů, instinktů anebo vydrasovaných zvyků, ale řídí se jako uvědomělá, rozumná, svobodná bytost. Člověk má v sobě vědomí mravní závaznosti a svobodnou vůli ve všem rozhodování. Tvrdíme-li, že lidská vůle je svobodná, stavíme se proti nauce, která lidskou svobodu popírá, tvrdíc, že člověk je ve svém jednání determinován, určen tak, že nutně chce to, co chce a nemůže

chtít jinak, čili že je svoboda vůle nemožná (*determinismus*). Přiznáváme, že na vůli mají vliv různé pohnutky a sklony, avšak tyto vlivy nepůsobí na vůli tak, aby byla fyzicky nucená k určitému úkonu (*umírněný indeterminismus*).

V teorii a praxi je třeba uskutečňovat harmonickou jednotu výchovy rozumové a mravní, bez této jednoty byla by mravní výchova slepá a všechno rozumování mrtvé a bezúčelné. A tak nutno také chápat zásadu výchovnosti vyučování. Není bez důležitosti i tu, kterak si vede učitel a jeho způsob vyučování. Verba movent, exempla trahunt! Učitel náboženství musí být ve všem pro děti zářivým příkladem. V náboženské didaktice zaujímá zásada výchovného vyučování významné místo jako živý formující činitel osobnosti dítěte a jeho nábožensko-mravní kvality. To je také základní otázka katechese. Učitel náboženství pečuje o to, aby náboženské hodnoty nezůstávaly v neosobní objektivitě, ale pronikly každého žáka do nehlubšího nitra jeho bytosti, co do porozumění, citění, chtění a konání. Výchovná katechese rozvíjí přirozeně i nadpřirozeně všechny síly dítěte harmonicky, a to tak, aby žák rozumem Boha poznával, aby celým srdcem v Bohu pravdu, dobro a krásu činně miloval a posléze, aby Bůh byl pohnutkou všeho jednání žáka a posilou jeho vůle.

*

Hodnotíme-li nakonec uvedené hlavní zásady didaktické, poznáváme, že nejsou sice ani všemocné, ani universální, ale přece jen *základními požadavky*, kterých musí dbát i učitel náboženství. Některé z těchto zásad jsou sice starší, ale neztratily aktuálnost a význam podnes. Novější didaktice patří zásluha, že didaktické principy jako výraz zákonitosti theoreticky zjišťuje a odůvodňuje a praktičtěji využívá. I katechese metodicky z těchto zásad mnoho získává. Náзор a zájem přibližuje dětem náboženské pravdy především po stránce učební. Pro hloubku poznání, intenzitu citů a činnost vůle je vnitřní prožití nejkratší cestou k osvojení náboženských hodnot. Náboženství je život v nejplnějším smyslu slova, proto i náboženské vyučování nesmí být odtrženo od životní praxe. Spontánní a aktivitou dětí dochází náboženské vyučování životního uplatnění. Katechese buduje na vnitřním prožití, myšlenkovém proniknutí a na zabezpečení náboženské pravdy pro život, není tedy pouhým věcným vyučováním s náboženským obsahem, ale osobním prožíváním náboženských hodnot, aktivní, kladnou součástí a osobitou složkou celého výchovného systému.

Prof. ThDr. Josef Hronek

Snad nikdy, dokud jsme na světě, nepochopíme nebeské moci modlitby, ani vzácného bohatství tohoto pokladu, s nímž, bohužel, nyní nakládáme lehkovážně, nevidouce, co jím můžeme učiniti pro oslavu Boží. Co bychom nezmohli modlitbou!

Myšlenky ze spisů F. W. Fabera: Vyšší život.

NOVINKY KATOLICKÉ NOVOZÁKONNÍ LITERATURY

Katolická bohovědná literatura byla v posledních letech obohacena o několik významných novozákonních knih, s kterými, pokud bylo je možno získat, chci seznámiti naše čtenáře. V rukou i katolických theologů v dřívějších dobách býval *řecký text* N. Z. od známého protestantského biblisty E. Nestleho. Dnes mají katolická vydání, která se vyznačují moderností a kritičností svého textového aparátu. Je to zvláště již 6. vydání řecko-latinského N. Z. od P. A. Merka (1948) a nejnověji ve 3. vydání vycházející N. Z. od H. J. Vogelse (Freiburg i. Br., Herder 1949; str. 795 + 795; M. 15). Dílo vychází ve dvou svazcích malého kapesního formátu (16 × 10 cm) a textový aparát je podstatně obohacen o poznatky nových rukopisů, Otců, a hlavně papyrů.

Rovněž v novém vydání, již pátém, vychází *Úvod do N. Z.* od M. Meinertze (Paderborn, Schöningh 1950; str. 354; M. 15), který patří mezi nejlepší introdukce do N. Z. Proti 4. vyd. z r. 1934 zkrátil autor některé otázky dnes méně aktuální, aby mohl věnovati více místa problémům časovějším, na př. výsledkům nejnovějšího bádání textově kritického, synoptické otázky (Formgeschichte) a j.

Moderní hermeneutikou je obsažná kniha P. J. Schil-denbergera O. S. B. Vom Geheimnis des Gotteswortes (Heidelberg, F. H. Kerle 1950. Str. 531. M. 15.80). Metoda tohoto díla není pouze historicko-apologická, jak bývá zvykem u hermeneutik, nýbrž více theologická, jak to odpovídá i charakteru bible. V duchu encykliky Divino afflante Spiritu věnuje autor zvláštní pozornost (str. 172-391) otázce literárních druhů Písma svatého. Kniha, která se opírá o všechny prameny poznání, jak je poskytuje rozum i víra, věda i církev, bude velmi dobrou pomůckou, kněžím i laikům, ke správnému porozumění a vykládání Písma sv.

Z komentářů se mi dostal do rukou nový svazek (XV.) sbírky Verbum Salutis P. A. Boudou S. J., výklad to pastorálních listů sv. Pavla (Paris, Beauchesne 1950; str. 320). Komentář byl dopsán již v r. 1940 v Tananarive (Madagaskar), kde autor působil jako profesor Písma sv. a v r. 1945 zemřel. Komentář je rázu morálního a asketického, určený spíše pro laiky než odborníky. Z komentářů Herderovy bible vyšel nejnověji poslední z komentářů k N. Z. (XVI/1; str. 372), P. Kettera výklad epištoly k Židům a listů katolických. Jako všechny komentáře P. Kettera, vyznačuje se jak kritičností, tak hloubkou myšlenek. Z komentářů t. zv. Řezenské bible (Regensburg, Grego-

rius Verlag-F. Pustet) vyšly po válce J. Schmidta komentář k evangeliu sv. Matouše (str. 278), A. Wikenhausera k evangeliu (str. 282) a Zjevení sv. Jan. (str. 143) a K. Staaba-J. Freudendorfa k Sol., listům ze zajetí a pastorál. I když jsou tyto komentáře celkem stručné, jsou psány přísně odborně a budou výbornou pomůckou pro kazatele. Z ostatních exegetických novinek si zaslouží zvláštní zmínky výklad parabol a alegorií od J. Pirota (Paris, Lethielleux; str. 508; Fr. 750). Dílo je moderním protějškem u našeho duchovenstva známého výkladu parabol od P. Foncka. J. kritické, přihlíží zvláště k literárnímu druhu parabol a pro bohaté použití církevních Otců a pro morální aplikace užitečnou pomůckou francouzských kazatelů.

Poslední biblická encyklika Divino afflante Spiritu znovu zdůraznila exegetům důležitost *biblické theologie*. V duchu této encykliky odhaluje P. J. Lebreton S. J. duchovní hodnoty N. Z. v díle Lumen Christi (Paris, Beauchesne 1948; str. 386). Kniha tohoto významného biblisty a dogmatika je mosaikou ze slov Kristových, jež ve své synthese podávají krásný obraz křesťanské dokonalosti. Dílo vrcholí epilogem o osobním a společenském životě křesťana v mystickém těle Kristově, v Církvi. S hlediska eschatologie analyzují jednotlivé knihy N. Z. dílko E. Waltera Das Kommen des Herrn (Freiburg i. Br., Herder. Sbírk. Leben aus dem Wort. 2 svazky; str. 185 + 144; M. 7). Pro *praxi* hlavně pro biblické hodiny, je určena knížka K. Brocka Die Apostelgeschichte in der Bibelstunde (Paderborn, Schöningh; str. 103).

S nejrůznějších hledisek osvětluje bibli 7/8 sešit časopisu Schweizer Rundschau z r. 1949, věnovaný bibli (Einsiedel, Benziger. Str. 115. Fr. 5.50). Do čísla přispěli švýcarští biblisté (Allgeier, Braun, Morant, Thieme) i cizí (Dillersberger, Chasles, Könnkraft, Zolli) stručnými, ale velmi obsažnými články o dnešním stavu exegese, biblické archeologie, o biblických rukopisech, o praktickém použití bibli v pastoraci a pod.

A nakonec dvě novinky z bratrského Polska. Předn. polský biblista E. Dabrowski vydal obšírný životopis sv. Pavla (Poznaň, Pallottinum 1950; str. 331), v něm živě, bez vědeckého aparátu, hlavně pro čtenáře z lidu líčí světce jako člověka, apoštola a spisovatele. Tý autor vydal nedávno zajímavou studii Problema Chrystusa we współczesnej literaturze katolickiej (Poznaň, Pallottinum 1950; str. 80), v níž se zabývá nejnovějšími životopisy, hlavně katolickými, Ježíš Krista.

Dr. J. Mereš

HLASUJEME PRO MÍR. Ve jménu míru, svobody a štěstí našeho lidu,

1. souhlasím s výzvou Světové rady míru, aby byl uzavřen mírový pakt mezi pěti velmocemi: Sovětským svazem, Spojenými státy americkými, Čínskou lidovou republikou, Velkou Británií a Francií;

2. žádám, aby bylo okamžitě zastaveno vyzbrojování západního Německa americkými imperialisty a abychom společně mírovým způsobem rozřešili otázku Německa;

3. odsuzuji zrádnou reakci, která podněcuje k válce proti vlastní zemi a ve spolku s nepřáteli republiky s esesáckými vrahmi, usiluje o nový Mnichov, o rozčlenění a zničení republiky.

Podpisem tohoto prohlášení hlasujeme za pakt míru a proti ozbrojení západního Německa. Činíme tak s vědomím, že pomáháme všem národům světa vybojovat mír a svobodu.

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

JEDINÝ MUŽ SVÉHO STOLETÍ - PANNA, SVĚTICE - ANDĚL MÍRU

Sv. Kateřina Sienská, mladá řeholnice třetího řádu dominikánského, která žila jen 33 let na zemi, byla vyznamenána jedním z historiků krásným názvem: jediný muž svého století. Je to zajímavé, a to tím více, že se jí dostalo té cti pro mírumilovnost, pro budování cesty pokoje, klidu a míru církvi a vlasti.

Pochopila plně slova Páně: Blahoslavení pokojní! Církevní dějiny vzpomínají této klausurní řeholnice s velikým uznáním za úsilí o pokoj a mír. Zasloužila se nesmírně o církev i vlast, usilujíc právě o mír a pokoj v tehdejší společnosti. Usmířila vládnoucí činitele svého kraje s římským veleknězem, obnovila kýžený soulad a dohodu mezi nimi. Dopisy vladařům, kardinálům a vůdčím osobnostem tehdejší doby docílila, že vyhasla trpká nevrážení, zášti a nedorozumění a zvítězila spravedlnost a láska Kristova.

Tato hodná nevěsta Kristova měla srdce podle Srdce Ježíšova, které je pokojem a smírem naším. Proto nemohla býti netečnou k potřebám své doby. Láska Kristova ji pudila k budování cest pokoje a míru a dávala jí nadpřirozenou sílu. Tak mohla splnit úspěšně poslání anděla míru, určené jí Boží Prozřetelností.

Každá duše, milující Srdce Ježíšovo, srdce knížete pokoje a jeho Máti, královnu míru, může a je nutkána plnit podobné poslání anděla míru v oblasti svého působení a soužití, v rodině, ve škole, na pracovišti a v každé životní okolnosti.

SRDCE JEŽÍŠOVO - ZDROJ POKOJE A MÍRU

Mezi názvy, jimiž označovali Bohem posaní proroci božského Vykupitele, aby předpověděli jeho život a poslání, je velmi známý název „kníže pokoje“.

Ježíš Kristus přišel smířit zemi s nebem, lidstvo s Bohem. Jediný, jenž může dát trvalý mír vnitřní a vnější trpícímu lidstvu. Pokoj svůj dávám vám...

Ježíš má zalíbení v srdcích, která, „učiněna podle jeho Srdce“, slyší jeho hlas míru a pokoje.

Pokoj a mír je tranquillitas ordinis. Možný je toliko ve stínu spravedlnosti a pravdy. Kde vládne přetvářka, dvojakost, sobectví, není možný pokoj, klid a mír.

Jelikož život člověka na zemi je ustavičný boj, není možný pokoj, klid a mír naprostý. Není pokoje bez práce, námahy, úsilí a obětí. Avšak křesťan, jenž chce nésti kříž za Kristem a následovati ho, umí s milostí Boží ovládati své nezřízené vášně a může dospět k dosažení pokoje a míru, který nabízí a přislubuje nejsvětější Srdce Ježíšovo, k němuž volá církev svatá v litanii: Srdce Ježíšovo, pokoji a smíre náš - smíření za hříchy naše - výhni láskou planoucí - schráno spravedlnosti a lásky!

Svatí mají v Srdci paprsky nebeského blaha, které znamená pokoj a klid srdce, naplněného milostí, který se rozlévá kolem nich, neboť se snaží plnit skutky pokoje, šířit tento pokoj, klid a mír mezi lidmi dobré vůle, již všichni mohou nalézt v Srdci Ježíšově zdroj pokoje podle příslibení andělů nad Betlemem: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!

SVATÍ MLUVÍ...

V.

Chodíme k Tobě na návštěvu ve dnech, kdy nás liturgie odívá do fialové barvy a na hlavy sype popelec. Sídliš na místě, kde byly v úsvitu našeho křesťanství soustavně a uvědoměle oplakávány viny. Nejen tělo, ale nadání, společenský lesk, moc a sláva byly kladeny ve svatojirském klášteře Bohu na oltář, aby se proměnily v prach před očima sebeobětujících.

Mlado, odčiňovatelko staroboleslavské bratrovraždy, jaký odkaz jsi nám zanechala 8. února 994, když duše jako jiskra vzlétla v ráj svého Stvořitele z popela, v němž se Ti už dávno proměnil celý svět?

Je ticho u Tvého hrobu, ale popelcové ovzduší je dosud prosyceno modlitbou za kainovský hřích, jímž Tvůj otec poznamenal první stránku našich dějin. Ty jsi tak dobře věděla, že hřích není něco pouze minulého, ale stále přítomného, jelikož se ve svých časných následcích vrací. Tvůj otec se domníval, že 28. září je pouhá epizoda, jež nebude mít ozvěnu. Ale nebylo náhodou, že po mnohém nekajícím vzdorování právě ve Staré Boleslavi r. 950 bylo ležení nepřátelského vojska, které právě odtud vytáhlo proti pražskému Hradu, až konečně bratrovrah musel sestoupiti s uchváceného prestolu a kajicně se pokoriti před mstitelem staroboleslavské viny. Mlado, slyším stále „Miserere“, kterým bušilo Tvé srdce. Chci se toto „Miserere“ modliti za viny otců nejen tělesných, ale i duchovních, těch zvláště...

Ovzduší Tvého hrobu je prosyceno ozvěnou Tvého setkání s knězem, který se stal, jako Ty, dobrovolnou obětí smíru za hříchy národa. K oltáři Tvého kláštera se v noci utekla cizoložnice a jejím svědkem byl - klerik, jenž prchl. Biskup Vojtěch se chtěl sám prohlásit za hříšníka, vydat se do rukou rozvášněných a smrti odpykati vinu svého marnotratného syna.

Tenkrát ještě nepřišla jeho hodina. Bůh čekal mnohem větší obět kajícího, k níž se ovšem Vojtěch upřimobil také svou zástupnickou vůlí v blízkosti svatojirského kostela.

Rok po Tvé smrti, blažená Mlado - 28. září 995 - bratrovražedné zlo se znova vrátilo. Byla vypálena a vyvražděna slavníkovská Libice. Vojtěch byl vyobcován ze svého domova, vyštván ze své vlasti. A když se mrtvý vrátil z ciziny r. 1039 po třídním postu vítězného vojska, za místo celonárodní kajícího byla zvolena právě Stará Boleslav. Byla tam zřízena kapitula, aby na svato-václavském mučedníšti kněžská srdce střežila Tvůj odkaz míru a odčínování a stále zpívala Tvé „Miserere“, Tvou životní píseň, Mlado, jménem celého národa...

Blahoslavení pokojní, pravilo Slovo, jež odhalilo city Srdce Božího. Oni synové Boží slouží budou! Budou dědici slávy Boží, protože vítězce nad svými nezřízenými náruživostmi a pracující o získání dalších srdcí pro podobné vítězství, trpíce pro šíření myšlenky pokoje Páně na zemi, budou uznáni za duchem podobné Bohu a přímo za syny Boží a budou připuštěni k bratrství jednorozeného Syna Božího, k dědictví ve spojení s Ježíšem Kristem, jenž je považuje za bratry. Jak úzký vztah pokoje a míru k bytosti samého Boha!

Kristus je velikým knížetem pokoje a nelze dospět k němu než vstupem do jeho království zachovávaním jeho zákonů a připodobňováním se jeho Božskému Srdci. Toť život klidu, pokoje a míru!

Kéž Srdce Páně, dárce pokoje, vládne celou svou božskou autoritou nad námi, kéž skloní naši nepoddajnou vůli, aby milovala jen dobro, pravdu, spravedlnost a z nich prýstící klid, pokoj a mír! Kéž za jeho příkladem máme odvahu budovat cesty pokoje a tak mírem a pokojem pozemským dospějeme pro jeho zásluhy a milosrdenství radosti z míru a pokoje nemíjejícího.

P. V. Šebek

SV. PETR A PAVEL

Život je málo spojoval, ty dva naše sv. apoštoly Petra a Pavla. Docela jiný byl jejich stav, rod, povaha a vzdělání.

Různili se celým životem. Až je spojila smrt, mučednická smrt. Spojila je jako dva bratry a jako dva největší apoštoly. Církev sv. nejmenuje nikdy jednoho, aby přitom ihned nevzpomínala druhého.

Petr z malé galilejské osady Betsaidy u jezera Genezaretského - Pavel ze světového města, z Tarsu, v němž kvetly umění a vědy. Petr z chudé chýše a z rybářského rodu - Pavel z bohatého, předního rodu židovského. Petr prostý, bez vyššího vzdělání - Pavel, žák slavného učitele Gamaliela, odchovanec vysokých škol.

Dva muži různého vzdělání a stavu spojení byli v nehynoucí, nerozbornou jednotu.

Vítězné cesty evangelia nelze si ani představit bez součinnosti obou těchto apoštolských knížat. Bez Petra neměl by sbor apoštolský hlavy a vůdce. Jako starý, zkušený rybář jasným a klidným okem hleděl na skutečný život. Byl podle ustanovení Krista „skálou“: pevným a věčným základem církve. Bez Pavla neměla by církev muže skvělého se universálním vzděláním. Kristus povolal Pavla, aby dovedl hlásati evangelium i těm nejvzdělanějším národům. Bez Pavla zůstalo by - po lidsku mluveno - křesťanství omezeno na malou židovskou sektu a nestalo by se náboženstvím světovým. Petra, prostého rybáře, apo-

štola, klesajícího ve své slabosti, ustanovil Kristus *hlavou církve*. Bylo to do dějin církve sv. poučení, že i člověk slabý a křehký může být pevným a rozhodným strážcem a nositelem pokladu učení Kristova a jeho tajemství i když někdy ruka, nesoucí jasnou pochodň se chvěje a nohy klesají, světlo pochodně stejně svítí a ukazuje bezpečnou cestu těm, kdo světlo hledají.

Mluví se a píše všeobecně o *velkých hodnotách*, které církev chová i pro nynější dobu, i pro dobu sociálních přeměn.

Církev svatá hlásala své učení lásky k Bohu a bližnímu. Hlásala jako nejvyšší princip všeho jednání *spravedlnost a poctivost*; lest, podvod, zpronevěru a bezohledné vydírání slabších, to všechno církev sv. zavrhovala jako nebezpečná zla, i když vedla k bohatství. Církev sv. zachovala tuto nezkrotnou touhu po bohatství a bezohlednost při nabývání majetku, čili jak my tomu dnes říkáme, bojovala proti kapitalismu. A proto zcela dobře hodí se církev sv. se svým učním o lásce a spravedlnosti i do dnešní doby, kdy vykořisťování člověka se pokládá za hřích proti lidskosti.

Církev sv. od prvních počátků zavrhovala a odsuzovala válku a o udržení *míru* a pokoje se vždy upřímně starala. Její modlitby „od hladu, moru a války“ vysvobodí nás, Pane, jsou toho svědectvím.

Církev sv. konečně učila a učí vždy, že *práce* je

všem lidem Bohem uložena, že se práci nikdo nesmí vyhýbat, a že v práci leží zvláštní požehnání. Práce je podle církevní nauky Bohu tak milou jako modlitba! Proto právě křesťanství hlásalo od nejstarších dob čest práci! Když kardinál Manning jako stařec 84letý se ujal přístavních dělníků, když vypukla válka, vytýkali mu, že to, co činí, je socialismus, odpověděl klidně: „Nevím, zda je to pro vás socialismus, pro mne je to křesťanství!“

Církev sv. vydírání pracujících nazývala hříchem do nebe volajícím.

Proto církev sv. patří zcela dobře i do naší doby. To její učení lásky naopak právě dnes se může plně uplatnit.

Tato církev katolická učí i dnes lásce, která s nebe na zem sestoupila, aby sobecká srdce lidská prohrála svým svatým žárem, aby sbratřila všechny národy, spojila v jedno všechny lidi, překlenula všechny propasti a přelámala všechny okovy.

Svátek sv. Petra a Pavla nám opět připomene, více než kdy jindy, že jsme kněžími své dobré matky Církve římskokatolické, která hlásá učení Ježíše Krista - a že je naší povinností, abychom ji nejen milovali a její předpisy a příkázání plnili, nýbrž, abychom hlásali celým svým životem hlavní příkázání, které Pán Ježíš dal: Milovati Pána Boha svého - a pro něho milovati sebe i bližního, milovati krásu života v míru a štěstí.

ThDr Kamil Kabourek OS Aug.

KNĚZ MUČEDNÍK P. JOSEF ŠTEMBERKA Z LIDIC

Když dne 11. června 1942 hlásil rozhlas zprávu o srovnání Lidic se zemí, ještě pevněji se sevřela pěst českého člověka. Ještě mocněji vzplanul žár odporu proti tyranské stvoře hitlerovského fašismu, která na pouhé udání zbohatlého továrníka vyvraždila celou osadu a do základů rozmetala staleté snažení pracujících obyvatel lidických.

Je pravda, že dnes stojí Lidice nové, Lidice krásnější, které postavil pracující člověk nové doby, aby dokázal nejen lásku k Lidičanům, nýbrž i jako pomník a památník na doby, které se nesmějí opakovat. Proto je třeba, abychom si stále a stále připomínali tento bestialní čin nacistů a byli na stráž proti všem nepřátelům naší svobody.

Redakce si vyžádala k letošnímu výročí Lidic vzpomínku na lidického faráře, který hrdinně zemřel se svým lidem, od jeho osobního přítele vsdp. P. Jiřího Dítěte, faráře v Buštěhradě.

Mezi sbírkami musea, umístěného dnes v Lidicích samých, vidíme před sebou originál protokolu, sepsaného u ministerstva vnitra v Londýně dne 4. května 1944 a přečítáme si tam zajímavý odstavec tohoto svědectví: „Váženou osobou v Lidicích byl místní farář Josef Štemberka, 73 roky starý, který tam působil asi 30 let. Byl všeobecně oblíbený u místního obyvatelstva a byl dobrým českým vlastencem.“

Ano, všichni, kteří lidického pana faráře znali osobně, s ním se skoro denně setkávali, podávají o něm stejné svědectví. Líčí ho jako muže vždy vzpřímené postavy, dobrého obličeje, s krátce ostříhanými vlasy, v černém kabátě, v důkladných botách - chodícího odměřeným krokem. Jeho páteř byla vždy hrdě vzpřímená, nikdy se neohnula před nikým. Jeho ruka byla stále chladná, zato jeho srdce plálo láskou k svým svěřeným, k vlasti a k Bohu.

Pan farář Štemberka byl rodákem z Pecky u Nové

Paky. Vyrostl z chudého prostředí podkrkonošského tkalce. Byl nesmlouvavým vlastencem, který ani při nejkrutějším pronásledování nedopustil slov pochybnosti o výsledku války. Radio, umístěné v jeho pokoji, dodávalo mu vždy nových nadějí.

S jeho láskou k národu byla spojena láska k spoluobčanům. Kdokoliv přišel, vždy byly mu farní dveře otevřeny. Odtud odnášeli si občané pomoc ve svých nesnázích, porady v tísní duševní i hmotné. Od něho nikdo neodešel s prázdnem.

Jeho jedinou zábavou byla hra v karty v útulně vytopené místnosti na faře. Byl málomluvný, jeho duch však byl čilý, svými bystrými úsudky předčil všechny. Sám kmet staříčkový byl duševně mladší nejméně o jednu generaci.

A jako byl dobrým pastýřem svých oveček po celých 30 let, tak zůstal jím i v jejich poslední nejhroznější chvíli. Když 10. června 1942 o půl 4. hodině ráno přijela z Prahy pověstná 30členná popravčí četa a za ní K. H. Frank, aby vykonali své krvavé dílo nad 174 lidickými hrdiny, připravoval je pan farář Štemberka ve sklepě Horákova statku, kde byli uvězněni, na poslední okamžik, modlil se s nimi za spásu duší a chladnokrevně provázel je až na popraviště, kde s nimi hrdinně dokončil.

Tři roky odpočíval mezi svými v neposvěcené zemi. Svěcení se jí dostalo teprve v revolučních dnech.

A tak se nám Lidice staly jedním z našich největších národních symbolů. Jejich utrpení je nám výstrahou a posilou. Výstrahou, abychom nikdy netrpěli mezi sebou proudy podvrtné, které by naši samostatnost jakkoli ohrožovaly a chtěly z našich kvetoucích obcí tvořit popel a rupy, a posilou, abychom vzpomínali, jak nám myšlenka na ně byla za okupace vodítkem k neumdlévání v odporu, směrnicí a touhou po konečném vítězství, trvalém míru a lepší budoucnosti.

P. Jiří Dítě

KANOVNÍK P. FRANT. ČECH ZEMŘEL

V pátek 4. května zemřel po krátké chorobě ve věku 63 let kanovník českobudějovické diecése, vikář P. František Čech. Celý svůj život zasvětil službě Bohu a lidu, kterému se nikdy nezpronevěřil.

Narodil se v roce 1888 v Lukavci na Pacovsku. Ve svých 25 letech byl ustanoven kaplanem ve Stachách na Šumavě. V první světové válce, která vypukla rok po jeho jmenování, působil jako polní kurát. Po skončení války se vrátil opět do Stach. V roce 1937 byl ustanoven děkanem v Lomnici n. Lužnicí, kde setrval až do roku 1950, kdy odešel do Českých Budějovic jako administrátor děkanského úřadu u sv. Mikuláše.

V lednu 1951 se stal místním vikářem v Č. Budějovicích a 15. března byl ustanoven sídelním kanovníkem. Za svou zásluhou práci dostal P. František Čech mnohá církevní vyznamenání. V pondělí dne 7. května t. r. přišli se rozloučit se zesnulým četní církevní hodnostáři a věřící katolický lid. Kanovník českobudějovické diecése, vikář P. Fr. Čech, zanícený duchovní pastýř, byl pohřben na hřbitově sv. Otylie v Českých Budějovicích.

J. K.

MARIÁNSKÉ PÍSNĚ

Lidové písně duchovní, zpívané v chrámech všech našich církví, mají kromě úkolu náboženského také nemalý význam lidový, neboť není lhostejno, zpívají-li se při bohoslužbě písně hudebně pěkné nebo špatné. Katolický lidový zpěv má bohatý výběr písní starých i novějších; ba snad je tato písňová reserva až příliš obsáhlá. Vždyť téměř každá diecése má svůj zpěvník, jehož písňové bohatství se často ještě rozhojňuje - obyčejně ne příliš šťastně - písněmi na lístcích. Bylo by chybou, kdybychom si zastírali, že se v našich chrámech často uplatňují skladby méně hodnotné, zatím co vzácné poklady duchovní lyriky zůstávají nepovšimnuty. Tato skutečnost platí zvláště o písních mariánských.

Chceme-li objektivně zjistit hodnotu lidové písně duchovní, povšimněme si 1. náboženského obsahu textu, 2. básnické hodnoty slov, 3. hudebních kvalit písně. Nevyhovuje-li píseň v některém z těchto bodů (někdy současně ve dvou, ba i ve třech bodech), měla by býti bezpodmínečně z chrámu vyloučena. Každý kompromis v této věci by byl škodlivý. Ostatně máme tu dobrou analogii v chrámovém umění výtvarném. Jistě bychom stěží našli duchovního, který by ve své svatyni cenné staré obrazy a sochy nahrazoval pouťovými barbotisky a bezcennými sochami. A stejné péče potřebuje krásný náš duchovní zpěv.

Mezi mariánskými písněmi je hojnost hudebního plevle. Je ovšem těžko bojovati proti lidovému nevku, který je pevně zakořeněn. Nezbyvá však než ozbrojit se trpělivostí a pozvolna nahrazovat úpadkové skladby písněmi dobrými. Je to konec konců *otázka výchovy*, která vždy vyžaduje trpělivé péče a lásky. Podobné zjevy se projevují také v hudbě světské, kde povrchní šlágry nejednou vytlačují cenná díla hudební.

A nyní jsme před základní otázkou: která píseň je *hudebně dobrá* a která je *špatná*? Je to vlastně jen otázka vkusu, který může býti vyspělý nebo pokleslý, a podle toho posuzuje hodnotu písně. A zase je to problémem výchovy a sebevýchovy, abychom třbili vkus

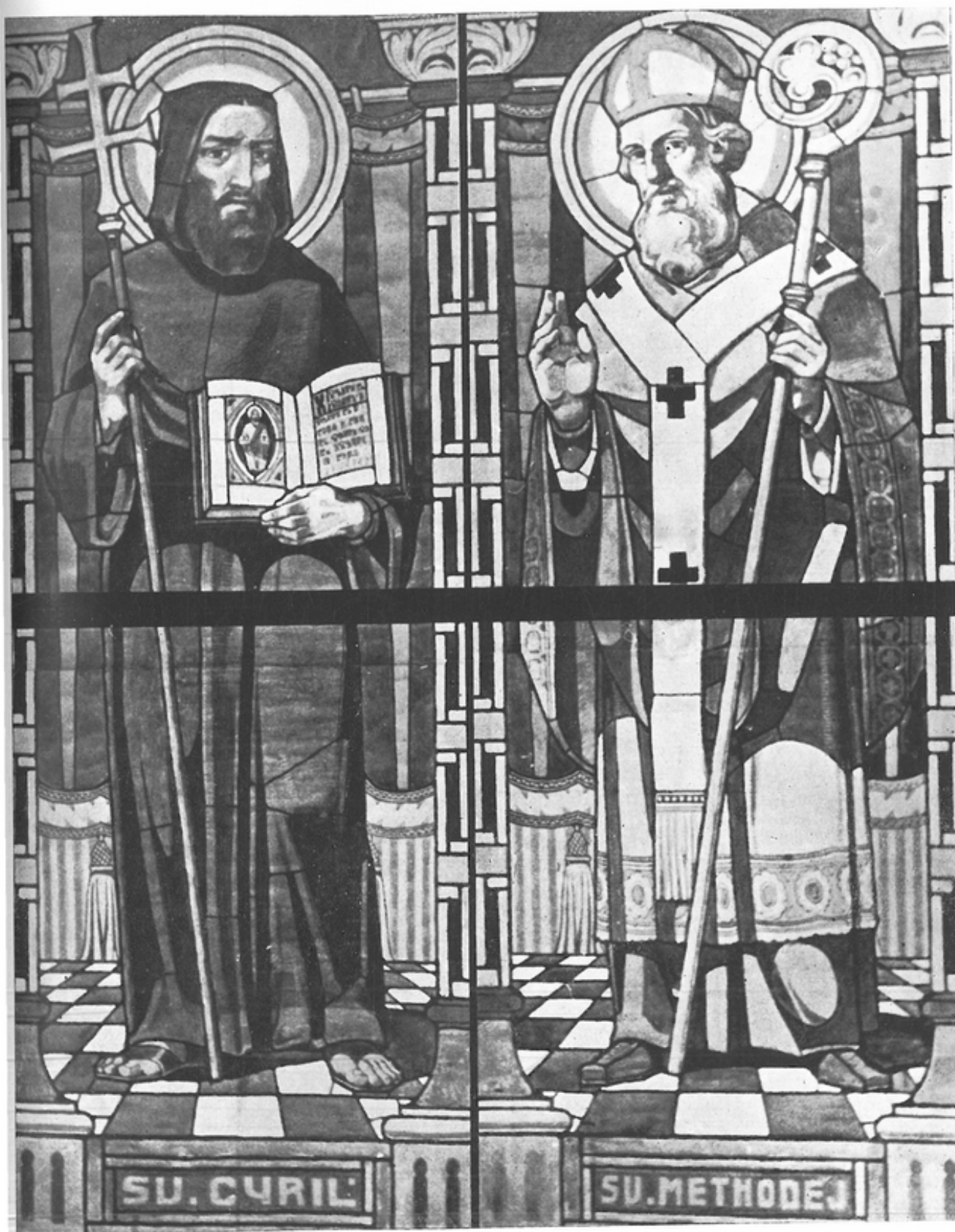
výběrem a poslechem hudebně krásných písňových skladeb. Již Jan Neruda věřil, že hudební vkus lidový se nejlépe vytříbí lidovou písní světskou, která je nadto nejlepším mostem k hudbě umělé. Stejná cesta se jistě osvědčí také rozumnou a dobře organizovanou výchovou, při níž nás povede dobrá lidová píseň ke vzácným pokladům liturgické tvorby hudební.

O *metodě hodnocení* lidových písní lze aspoň stručně říci toto: Ponechme stranou náboženský a básnický obsah slov, kde bývá hodnocení i pro nehudebníky celkem snadné, a všimněme si jen hudebního roucha písně. Ráz písně tvoří 1. nápěv, 2. rytmus, 3. formální členitost, 4. vhodné vyvrcholení. Není nesnadné ani pro neodborníka, aby pozorně vyslechl a posoudil nápěv, pozoroval působivost rytmickou, povšimnul si členitosti skladby a konečně zjistil, kde píseň vrcholí. Příkladem budiž nám obecně známá překrásná píseň velikonoční „Vesel se, nebes královno“, která má krátký, velmi vzletný a výrazný nápěv ostrého rytmu. Formálně se zcela pravidelně člení v předvěti a závěti a vyvrcholí krásně v závěrečném „alleluja“. Vyslechneme-li tuto prostou, srdečnou píseň v mohutném unisonu zpívajícího zástupu v chrámu, neubráníme se mocnému dojmu vzácné hudební krásy a hluboké zbožnosti. Není tu ani stopy po falešné sentimentalitě, neobjevuje se tu ani jediná kudrlinka, skladba je prostá jakéhokoli pathosu, a přece uchvacuje nejen svou hudební působivostí, ale současně i velikou mravní silou. A takových nábožensky, básnicky a hudebně krásných a dokonalých písní máme dost a dost, takže netřeba znešvařovat naše chrámy rozměklými nápěvy a rytmy nevkusné sentimentálních skladeb, z nichž vyznívá melodie a rytmus valčíků a polek, mazurek i pochodů, leckdy dokonce i útvary blízké moderním tancům. Není tomu dlouho, kdy jsem zjistil, že se v našich chrámech (snad zatím v jednom kraji) objevilo docela obratně vystavěné a čiperné tango k Panně Marii!

Dosti spolehlivým měřítkem pro zjištění hodnoty písně je její *tempo*. Zkuste zazpívat nebo zahrát ně-

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLU OSMÉMU

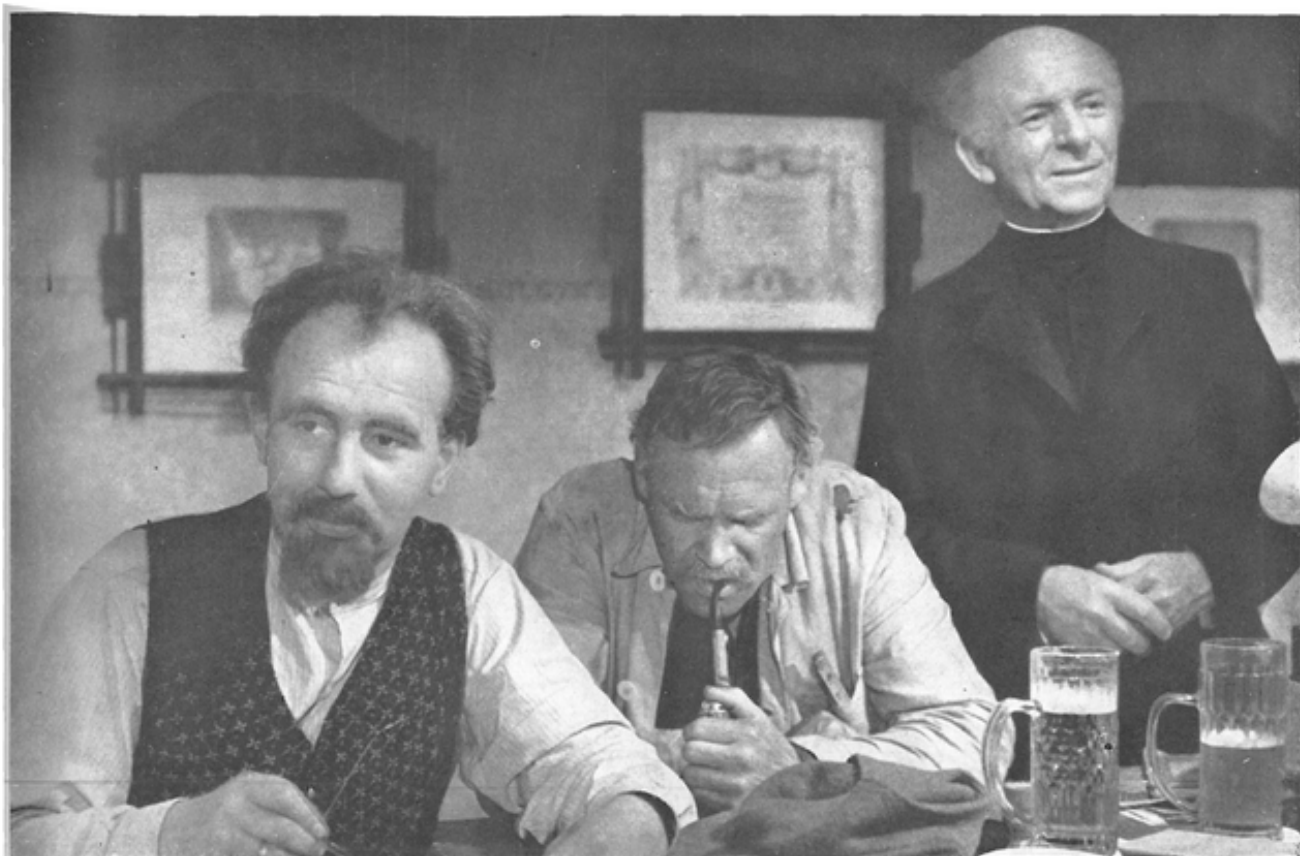
Barevné okno sv. Cyrila a Metoděje v arciděanském chrámu Páně sv. Ludmily v Praze XII, které podle ak. malíře Jana Köhlera provedl mistr Jan Veselý z Prahy-Karlína.

Budova Římskokatolické C.-M. bohoslovecké fakulty v Praze čeká na nové bohoslovce.

Ústavní kaple bohoslovců v pražském semináři.

Záběr z filmu „Vstanou noví bojovníci“ podle románu Ant. Zápotockého, v němž zachytil režisér Jiří Weiss život na Kladensku v osmdesátých letech minulého století. - Vlastenecký farář při zakládání podpůrného spolku.

Z filmu „Vstanou noví bojovníci“. - Scéna svěcení praporu podpůrného spolku.

Kapitulní vikář Ant. Stehlik pracuje s brigádou pražského duchovenstva na letenské pláni.

Lázeňský léčebný dům „Charitas“ v lázních Poděbradech je připraven pro duchovenstvo, farní hospodyně a řeholní sestry.

kterou mariánskou píseň nejprve v tempu volném a potom rychlém. Hudebně cenné písní rychlé tempo neublíží, kdežto píseň hudebně bezcenná se rychlým pohybem změnění v nepěknou kalamajku, jejíž kudrlinová „ondulace“ stírá s písně poslední stopy pěkného zpěvního projevu.

Zvláštní skupinu mariánských písní tvoří tak řečené *písně poutní*. Byla doba, kdy naši puristé zavrhovali každou poutní píseň jako úpadkový zjev. To bylo nesprávné. Máme sice zvláště z 18. století dostatek písní poutních, které jsou nevkusné a bezcenné. Avšak jsou právě mezi poutními písněmi také skladby opravdu krásné, melodicky svěží. Někdy nalezneme píseň, jež vyniká až smetanovsky národním charakterem. Na př. na Podblanicku jsem zapsal poutní píseň, jejíž text i nápěv jsou velmi zajímavým dokladem, kterak náš lidový básník a pěvec dovede velmi stručně a přitom neobyčejně jadrně vyjádřiti překrásnou myšlenku, za niž by se nemusil stydět ani největší básník a skladatel. Píseň zní: Vyšla hvězda, vyšla jasná, byla to Maria krásná. Byla Panenka Maria jako růžička spanilá. Vyrostl z ní *překrásný květ, zavoněl z něho celý svět!* -

Typickou písní mariánskou, která má znaky poutních písní, ačkoli je dosti mladá, je „Tisíckrát pozdravujeme Tebe“, kterou měl velmi rád Antonín Dvořák. Odpůrcům dobrých písní poutních je dobře připomenout, že se poutní písní poklonili tři největší naši hudební skladatelé: Antonín Dvořák (klavírní skladbou „Na Svaté Hoře“), Bedřich Smetana, který ve své zpěvohře „Tajemství“ vědomě napodobil poutní skladbu v písní „Matičko Boží“, a Leoš Janáček, jehož jedna milá skladba v klavírní sbírce „Po zarost-

lém chodníčku“ nese název „Frýdecká Panna Maria“.

V závěru si dovoluji připojit *seznam* těch mariánských písní, o nichž se domnívám, že jsou hudebně dobré. Písně jsou vybrány z běžných zpěvníků námatkou a bez nároku na úplnost. Současně jsem se pokusil roztržiti tyto písně ve dvě kategorie, a to v písně *velmi dobré*, označené (I), a písně *dobré* (II). Posuzoval jsem toliko kvalitu *hudební*, bez zřetele k stránce náboženské a básnické. Je to tedy posudek kusý a subjektivní. Kdyby šlo o podrobný posudek všech našich dnes užívaných mariánských písní, bylo by nutno provésti zhodnocení ve větším měřítku a za účasti široké veřejnosti odborné i neodborné.

Byl bych povděčen, kdyby laskaví čtenáři projevíli dopisem redakci své mínění ať již souhlasné, nebo odchýlné, o těchto písních:

Tisíckrát pozdravujeme Tebe (I). - Chválu vzdejme (II). - Horo krásná, spanilá (I). - Budiž věčně velebená (II). - Maria, ó jméno plné slasti (I). - Aj, což to libě zavání (II), (nápěv Šteyerův, nikoli valčíková melodie v taktu šestiosminovém). - Maria, Maria, nad slunce jasnější (I). - Matičko Boží (I). - Matko přesvatá (I). - Máti Páně přesvatá (II). - K Tobě, Matko Boží milá (I). - Neopouštěj nás (II). - Pozdravena buď, Královno (I). - Ó Maria, útočiště naše (I). - Matičko, tys provázela Pána (I). - Vychvalujme vesele (II). - Zdravas, Královno nebeská (I). - Pod ochranu Tvou se utíkáme (I). - Panno blahoslavená (I). - Vzpomeň, ó královno milá (I). - Matko Boží, neslycháno (I). - Žádám tebe ctíti (I). - Zdravas, dcero Boha (II). - Zdravas, Maria, anděl Páně s nebe (I). - Zdráva buď, Panno Maria (I). - Pod ochranu Tvou (I). - Ó Maria přemilostná (II) a mnohé jiné písně.

Prof. Adolf Cmíral

ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY

V tomto školním roce byla na úseku školské politiky učiněna řada významných opatření. Na školách I.—III. stupně byl zaveden nový školní a zkušební řád a započato s používáním žákovských knížek. Ministerstvo školství, věd a umění uložilo všem ředitelům škol a učitelům, aby více pomáhali a více pečovali o rozvoj skupin ČSM a pionýrů. Z iniciativy školských skupin ČSM a pionýrů vznikají na školách sokolské družiny. Zvláštní péče byla věnována venkovské škole a venkovskému učiteli, a to v takové míře jako doposud nikdy. Organisačně se celý systém školské výchovy upevňuje a zlepšuje.

Jak krásný, nadějný a cílů plný život má dnešní školní mládež. Dříve s pocitem strachu a úzkosti dívali se tátové a mámy na své dorůstající děti. Co bezesných nocí bylo vyplněno strachem o děti, které měly už opustit školu. Co s nimi? Co teď? A nakonec velmi mnohé z těchto dětí zvětšily stejně už hrozivě veliký počet armády nezaměstnaných.

Dnes závěrečné zkoušky na školách II. stupně zaručí mladým lidem umístění v tom oboru, v němž se nejlépe uplatní a kde také nejvíce prospějí naší vlasti.

Zavedení těchto závěrečných zkoušek bude znamenat velikou událost pro školu, učitele, žáky, rodiče a pro celou veřejnost. V červnu po prvé desetitisíce patnáctiletých chlapců a děvčat před zkušební komisí, před svými rodiči, před svými druhy a před veřejností prokáží, čemu je škola naučila, jak je připravila pro budoucí povolání nebo další studium, zda z nich vychovala uvědomělé občany lidově demokratického státu.

Zkoušky mají být konány v radostném ovzduší, formou přátelského rozhovoru. Žák bude moci komisi ukázat vedle školních vědomostí i ukázky ze své práce v zájmových kroužcích, v pionýrské skupině, zkrátka ukáže, co všechno se naučil, co umí a jaké má záliby a schopnosti.

To, že žák před veřejností prokáže, čemu se naučil,

že složí závěrečnou zkoušku - to je jen jedna část tohoto významného opatření v našem školství. Velmi závažná je i druhá část zkoušky. V ní zkušební komise po provedení klasifikace pozve jednotlivé žáky a jejich rodiče a rozhovoří se s nimi o tom, jaké jsou zájmy žáka, jakých výsledků se dopracoval v zájmových kroužcích, jaké má schopnosti technické, hudební, výtvarné nebo podobně, a jaké úmysly má žák sám i jeho rodiče pro budoucnost. S plnou důvěrou vyjeví tu rodiče své záměry se žákem, pohovoří se ještě

důkladněji o žákových vlastnostech a schopnostech.

Zkušební komise bude už znát důkladný lékařský posudek o každém jednotlivém žaku, výsledek zkoušky, pozorování a poznatky učitelů, takže v rozhovoru s rodiči může jim dobře doporučit, aby podepsali závaznou přihlášku žáka pro některé povolání nebo přihlášku do některé výběrové školy. Při tomto doporučování přihlédne k předpokladům a schopnostem žáka, k úmyslu rodičů a zejména ovšem k potřebám našeho plánovaného hospodářství.

KDO JE PŘÍSLUŠNÝM FARÁŘEM - PAROCHUS PROPRIUS - PŘI UZAVÍRÁNÍ MANŽELSTVÍ

Nesprávným výkladem can. 1097 § 2 dochází často se strany faráře sponsae k nedorozuměním a neoprávněným stížnostem; parochus sponsae dává licenci k sňatku faráři sponsi, když se sňatek koná u faráře ženichova, žádá od něho ex offio odd. list pro zápis do své odd. matriky a stěžuje si, že mu nebyl odd. list zaslán.

Can. 1097 § 2 praví: „In quolibet casu pro regula habeatur, ut matrimonium coram sponsae parochia celebretur, nisi iusta causa excuset.“ Sňatek má tedy zpravidla býti uzavírán před farářem nevěstiným, ale z vážného důvodu také před farářem ženichovým, který pak se stává parochus proprius.

Iusta causa, quae excusat, quominus matrimonium in paroecia sponsae celebretur, erit v. g.: desiderium familiae, ratio cognationis, convivium nuptiale in domo sponsi, intentio contrahendi matrimonium sacramentale, ipsa die post matrimonium civile et similia. Ergo si parochus sponsi in sua paroecia ex tali iusta causa copulat, *non indiget delegatione nec licentia*, sed parochus sponsae „litteris dimissorialibus“ una cum testimonio de peractis publicationibus testatur - žádal-li farář ženichův o dispens od tří ohlášek, není třeba ani ohláškového listu od faráře nevěstina - ex sua parte omnibus ex iure requisitis satisfactum esse.

Farář ženichův, který oddávky vykonal, sám zapíše kopulaci s číslem řadovým a nezasílá ex offio oddávkový list faráři nevěsty právě z toho důvodu, že nejde v tomto případě o delegaci nebo licenci. Když je svatba u faráře nevěsty, také se nic neoznamuje faráři ženichovu! (Cfr. Dr Matoušů: Praelectiones str. 167).

Kdo je oprávněn oddávati podle can. 1094-1097 C. I. C.

			Podle nového církevního zákona	
			Jak?	Co si tedy musí opatřiti?
I.	Farář (kaplan) oddává ve své farnosti	své farní příslušníky	platně	—
			dovoleně	—
			platně	—
		cizí snoubence	nedovoleně	dovolení od faráře nevěstina

II.	Farář (kaplan) oddává v cizí farnosti	své farní příslušníky	neplatně	delegaci od faráře místa oddavek
		tamní příslušníky	neplatně	delegaci a dovolení od faráře místa oddavek
		příslušníky jiné fary	neplatně	delegaci od faráře místa oddavek a dovolení od faráře nevěstina
III.	Farář (kaplan) oddává své farní příslušníky	ve své farnosti	platně dovoleně	—
		v cizí farnosti	neplatně	delegaci od faráře místa oddavek
IV.	Farář (kaplan) oddává cizí farní příslušníky	ve své farnosti	platně	—
		ve farnosti těchto snoubenců	neplatně	dovolení od faráře nevěstina
		v jiné farnosti	neplatně	delegaci a dovolení od faráře místa oddavek
V.	Kněz (který není duchovním správcem) oddává ve farnosti	příslušníky této farnosti	neplatně	delegaci od faráře místa oddavek
		příslušníky cizí farnosti	neplatně	delegaci od faráře místa oddavek a dovolení od faráře nevěstina

Uzákoněním povinného občanského sňatku odpadla farnímu úřadu starost, jaké doklady si musí opatřit, aby sňatek byl i státně platný.

P. JUDr Fr. Jedlička

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

MIKULÁŠ ADAUKT VOIGT, VLASTENECKÝ KNĚZ, ZAKLADATEL HISTORISMU

V osudově soumravné době pro český národ vyšel z německého nepřátelského tábora muž, který patří k nejhorlivějším a zároveň k nejzasloužilejším buditelům: je to Mikuláš Adaukt Voigt, který se narodil jako syn německého soukenického dělníka 14. května 1733 v Horním Litvínově na Litoměřicku, byl vychován německy a češtině se přiučil až v Slaném, kde studoval na piaristickém gymnasiu. Piaristický řád se mu zalíbil; byl přijat a obdržel řádové jméno Adauctus a Sancto Germano. Byl vysvěcen na kněze r. 1758. Hned potom vyučoval latině na řádových ústavech. Ale řád ve snaze, aby jeho členové měli podle svých přirozených vloh co nejobsáhlejší erudici a co nejvíce rozšířili svůj duševní obzor, poslal ho do Kirchbergu v Bádensku, kde působil jako kazatel. Do Čech se vrátil r. 1761, aby vyučoval dále na školách: od 1762 do 1766 v Ostrově, 1767-69 v Slaném, 1770 v Kosmonosích, kde vyučoval novice matematice a klasické filologii, ačkoliv nejmilejším vědním oborem mu byla matematika a experimentální fyzika.

Známost s Dobnerem znamená úplný obrat v jeho dosavadním životě a činnosti. Dobner znaje jeho vynikající vlohby pověřil ho úkolem, aby popsal a roztrídil bohatou numismatickou sbírku vzdělaného litoměřického biskupa hraběte Valdštejna. Numismatika byla totiž v té době nejzanedbanějším oborem pomocných věd historických, takže Voigt je vlastně první, který se za pomoci Dobnerovy a Rosenthalovy soustavně začíná zabývat dějinami české numismatiky. R. 1771 se stává vicerektorem koleje, je zároveň zbaven učitelských povinností a může se plně věnovat vědě. Ovoce této nové činnosti se projevuje u pilného piaristy neobyčejně brzo. Už v r. 1771 začal vydávat obsáhlé vědecké dílo: *Beschreibung der bisher bekannten böhmischen Münzen nach chronologischer Ordnung...*, jež vyšlo ve čtyřech svazcích do r. 1787. Popsal také mince nalezené u Podmokel. Jeho veliké vědecké dílo vzbudilo hned z počátku zaslouženou pozornost a zjednálo autorovi pověst nejlepšího znalce mincovnictví. Pro svou zdatnost byl povolán do Vídně a pověřen správou císařských numismatických sbírek r. 1777. Brzo potom byl jmenován profesorem historie na vídeňské universitě a prvním kustodem akademické knihovny. Ve Vídni se Voigt zabýval dále numismatikou a vydal několik pojednání z tohoto oboru. Nejlepší je popis německých mincí: „*Numi Germaniae medii aevi, qui in numophylacio Caesareo Vindobonensi adservantur, Vindobonae 1783.*“ Pozdější čeští pracovníci v oboru numismatiky Josef Mader a Fr. hrabě Sternberg uznale dali Voigtovi přídomek „otce českého mincovnictví“.

Ale mnohem záslušnější práci pro národ vykonal v Praze, dříve ještě než odešel do Vídně. Voigt je v sedmdesátých letech středící postavou, kolem níž se rozvíjí obrozenecké dějství, jako v jiné době byli Dobrovský a Jungmann. Vynakládá všechny své duševní síly s ušlechtilou nezištností na obrození národa, který není ani jeho vlastní. Má velmi jemný čich pro časové potřeby národa, čímž se liší od svých druhů. Má velmi mnoho styčných bodů s Jungmannem, které ho odcizují generaci Dobrovského, ale zato sblížují s romantismem nastupující generace. Svou buditelskou činnost zahajuje v časopise *Neue Litteratur* obhajobou domácí kultury proti opovržení ciziny a liknavosti vlastních krajanů... „*abychom si učinili správnou představu o stavu vzdělanosti v Čechách, jaký byl za minulých dob, a mohli se uhájit proti opovrhlivým a neoprávněným pokusům několika cizozemců, jako by se naši vlasti nebylo dostávalo krásných duchů a pravých učenců...*“. Přispívá do něho ukázkami ze starší české literatury, ale brzo se s redakcí rozchází pro názorové neshody. Odchází do *Prager Gelehrte Nachrichten*, které jsou však uvědoměle tendenčně rakušanské, což není vhod nezávislému duchu Voigtovu, který se zatím obírá přípravami k vlastním publikacím, které mají být ostrou reakcí proti duchu strašícímu v *Gelehrte Nachrichten*.

První dílo, *Effigies virorum eruditorum atque artificum Bohemiae et Moraviae*, vyšlo v letech 1773-1774 ve dvou dílech. V jeho díle pokračoval Pelzl a dokončil je čtvrtým svazkem. Obsahuje 116 biografií a týž počet Balzerových mědirytin. Voigt tímto dílem zahajuje otevřený boj proti vídeňským germanisačním snahám za udržení národní svěbytnosti. Proti útokům germanofilů se staví svou národní oposicí, uvědomuje si, že v *historismu* jest mohutná posila pro národ, který byl kdysi slavný a později upadl, a že *historism* zahrnuje regenerační národní program. A tu od zájmů čistě historických postupuje Voigt k zájmům filologickým a připravuje časopis *Acta litteraria Bohemiae et Moraviae*, jež vycházela ve dvou svazcích, každý o šesti oddílech, I. v letech 1774-5, II. v letech 1776-83. V tomto díle snesl Voigt bohatý materiál ze starší české literatury XIV. až XVII. století, psané česky, na př. o Dalimilovi, o českém Katonovi, o české Kyropajdii, latinsky i německy. V předmluvě vzpomíná Voigt vyspělé románské kultury, kdežto Němci jsou pro něho jenom „*vicinae gentes*, kteří nás se své povýšené pýchy sotva viděti mohou“ a kteří v době naší kulturní vyspělosti „se brodili ještě v hrozném kalu své nevzdělanosti“. Tehdejší úpadek české kultury a jazyka připisuje za vinu Němcům, proto dopo-

ručuje Čechům, aby vzdělávali svůj rodný jazyk ne po vzoru německém, nýbrž po vzoru bratrských národů Rusů a Poláků. Uvědomělá Voigtova germanofobie neústupně trvá na vytvoření samostatné české literatury jakožto projevu osobitého národního života a spolehlivého ochránce před poněmčením. Obrozením jazyka chtěl dojít k obrození literárnímu a literatuře psané českým jazykem, jakmile poznal, že čeština je schopna konkurence s nejvíce vyvinutými jazyky, dokonce i s řečtinou. Proto obě publikace představují nejhrdější vypětí českého národního uvědomění před ustanovením Společnosti nauk. Ještě dlouho po těchto jasných Voigtových projevech národního uvědomění a nesmlouvavého odporu proti germanisačním pokusům kolísají čeští učenci v poměru k své národnosti, nedovedou se rozhodnout k definitivnímu zamítnutí německé kultury, tím méně jsou přesvědčeni o naprostém vítězství české kultury na světovém kolbišti (Pelzl, Dobrovský). Voigt svými *Effigies* a *Acta* předstihuje vývoj do té míry, že zůstává v své době osamocen se svými pokrokovými požadavky. Voigt proklamuje své buditelské plány bez ohledu na to, jaký dojem to vzbudí u vídeňského dvora, dokonce, když nešťastný papež Pius VI. navštívil Vídeň, vyžádá si u něho audienci, pokleká a prosí za požehnání pro činnost svou a Dobnerovu... „Nejjasnější“ city ovšem poněkud ochladly v přízni k Voigtovi. Ale Voigt se nezklamal ani ve své politické předvídavosti, když hleděl pro věc české kultury a jazyka vzbudit zájem české šlechty proti nepřátelskému vídeňskému dvoru, jak ukázala budoucnost nepřilíš vzdálená.

Ale tím se literárně buditelská horlivost Voigtova ještě nevyčerpala. Napsal dějiny pražské university až

po Husa, nasbíral materiál o stáří a užívání českého církevního zpěvu, zabýval se otázkou o původu slovanského písma, psal o slovanském kalendáři a na popud Společnosti nauk sepsal po vzoru Montesquieuova „*L'esprit des lois*“ pojednání „*Ueber den Geist der böhmischen Gesetze in den verschiedenen Zeitaltern*“, které neuspokojilo, protože, jak objektivně konstatuje historik Společnosti, „odpověděti k této otázce bylo tehdy čirou nemožností, právě pro nedostatečnou známost zákonů českých“. Také jeho filologické pokusy o srovnávací jazykozpyt v rozpravě o slovanském kalendáři neobstojí před vědeckou kritikou, ale jejich význam v tehdejší době nebyl v jejich vědecké hodnotě, jako spíše v nacionálně apologetickém pojetí. Stává se v tom předchůdcem Durychovým, Dobrovského a Šafaříkovým, neboť ponejprv použil srovnávací metody k vysvětlení českého a slovanského mythologického původu a povahy zvyků a obyčejů národních a ponejprv dává filologický zájem do služeb národní myšlenky v přítomné době.

Voigt má nepopíratelnou zásluhu o zdar buditelského díla, neboť „čím se český romantismus představil, bylo z veliké části dědictvím Voigtovo a prvních buditelů. U Voigta už nacházíme všechny zárodky pozdějšího romantického programu: úcta národního ducha, který je nepřístupný cizím vlivům, ochrana před cizím porušením kultury domácí, vřele pathetické vzrušení nacionálního citění...: slovem u Voigta nacházíme široce a konkrétně pojatý historismus ve službách národní renesance“ (Strakoš).

Voigt zesnul 18. října 1787 v Mikulově na Moravě, v roce, kdy vyšel poslední díl jeho obsáhlého spisu o mincovnictví.

J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

ŘÍM

Blahořečení papeže Pia X. se koná v neděli dne 3. června 1951. Při této příležitosti se koná v Římě mezinárodní kongres katolického duchovenstva, při němž je jako hlavní thema probíráno: Eucharistie v životě kněze.

RAKOUSKO

Po osvobození Dachau byl postaven na apelpatze veliký dřevěný kříž, který byl nyní vyměněn za kříž mramorový. Památný kříž dachauský byl v posledním čase převezen do Vídně a po umístění v chrámě sv. Michala byl slavnostně posvěcen biskupem Dr. Jachymem.

ITALIE

Milánský arcibiskup a kardinál Schuster navštívil na milánském veletrhu i sovětský pavilon a svým průvodcům prohlásil: „Povězte svým vůdcům, že stačí, když se navzájem poznáme, abychom se navzájem ctili a milovali. Potom budeme umět všechno vyrovnat.“

KOREA

Podle statistických údajů měla Korea před válkou 182.000 katolíků, z nichž v Seule žilo 78 tisíc. Kněží katolických bylo v Korei 252 a z toho 89 korejské národnosti. V roce 1940 byl vysvěcen první korejský biskup domácího původu.

AFRIKA

V Africe se projevuje tíživý nedostatek katolických duchovních. Katolická tisková agentura „Fides“ oznámila, že za posledních padesát let vzrostl počet katolíků v Africe z původních 1,200.000 katolíků na více než 14 milionů věřících. Počet duchovních však nestoupá úměrně tomuto růstu počtu věřících. V roce 1900 bylo v Africe 1725 kněží, zatím co v roce 1950 pouze 9402. Přírůstek kněží je tedy poloviční v poměru k přírůstku věřících. V třiceti větších afrických bohosloveckých seminářích je nyní asi 1178 studentů, ale uvážíme-li, že studium je tam vzhledem ke zvláštním místním podmínkám sedmileté, pak vidíme, že je to malý počet, který nebude stačit nahradit úbytek kněží.

RUMUNSKO

V Kluži bylo slavnostně zahájeno mimořádné generální shromáždění Římskokatolického statusu v RLR.

Shromáždění bylo živou manifestací vděčnosti vládě RLR, která podle ustanovení Ústavy zabezpečuje možnost svobodného vyznání.

Zahajovací proslov pronesl Msgre Fodor Grigore, který zdůraznil nutnost úpravy vztahů katolické církve k vládě RLR a zároveň poukázal na to, že je svatou povinností všech katolických kněží a věřících zapojit se do obrovského boje národů za uchování trvalého míru.

Řečník pravil, že římskokatoličtí kněží a věřící v RLR nemohou zůstat zpět za katolíky z Maďarska, Československa, Polska, kteří našli správnou cestu k harmonické spolupráci mezi církví a státem, k spolupráci, jejímž cílem je sloužit svaté věci míru.

„Naší povinností je,“ řekl Msgre Fodor Grigore, „odsoudit jakoukoli akci, která je zaměřena k otřesení státního zřízení naší vlasti. Ti, kteří používají jména církve k svým nečestným, reakčním politickým cílům, nemohou být považováni za představitele římskokatolické církve.“

Představený římskokatolické církve v RLR zakončil svůj projev tím, že poukázal na povinnost kněžstva i věřících této církve nestát stranou od života lidu, podporovat tvůrčí práci lidu a začlenit se do boje za zajištění trvalého míru a vybudování šťastného života.

V rámci diskuse, která se na shromáždění Římskokatolického statusu konala, promluvili četní kněží i věřící, kteří vyslovili jménem těch, které zastupovali, hlubokou vděčnost za to, že Status tentokrát upraví poměry římskokatolické církve v souzvuку se zákony země, a dále rozhodnutí kněží i věřících římskokatolické církve zapojit se do boje za mír.

Po diskusi přijalo 224 kněží a věřících, kteří zastupovali 601 církevních obcí, zvolených na krajských konferencích, resoluci, v níž ujišťují vládu RLR, že Římskokatolický status bude pomáhat vytvářet takové sociální zřízení, které bude znamenat pro lid v RLR pokojný blahobyt, kulturní rozvoj a sbratření a které na mezinárodním poli zajistí světový mír.

Generální shromáždění Statusu svěřuje proto Vedoucí radě Statusu posvátný úkol učinit náležitá opatření k tomu, aby nejvyšší církevní orgány uskutečnily bezodkladně zapojení církve do zákonného řádu státu podle vroucího přání všech katolíků v zemi, toužících po míru.

FRANCIE

Msgre Maurice Feltin, arcibiskup pařížský, vzpomněl před časem v kázání v katedrále Notre Dame maršála Pétaina. Jeho slova vyvolala rozhořčení mezi miliony francouzských katolíků, kteří v době vlády kolaborantského režimu maršála Pétaina trpěli za nacistické okupace, byli zavlečeni do Německa nebo přímo do koncentračních táborů.

ČÍNA

Americká náboženská tisková agentura „Religious News Service“ přinesla zprávu, že více jak 1527 čínských křesťanských pracovníků různých církví podepsalo manifest, v němž jsou vytýčeny tyto principy: Církve budou z plného srdce podporovat politiku čínské lidové vlády. Pod vedením lidové vlády budou neoblomně bojovat proti imperialismu, feudalismu a byrokratickému kapitalismu. Ze všech sil budou pomáhat při budování nezávislé, demokratické, mírumilovné, jednotné, prosperující a silné Číny. Církve musí povzbuzovat všechny věřící k účasti na mírovém hnutí, musí neustále osvětlovat význam velkorysých pozemkové reformy. Musí pomáhat dělnictvu, podporovat kulturní

činnost, podporovat práci ve zdravotnictví, péči o dítě atd. Podpisování tohoto manifestu pokračuje.

Podle zprávy čínské tiskové kanceláře Sinhua odsoudil katolický mírový výbor v Pekinu použití jedovatých plynů americkými útočníky v Koreji. Zástupci 20 katolických farností, shromáždění v Pekinu, vyjádřili také svou neochvějnou podporu resoluci Světové rady míru a žádají všechny katolíky, aby se připojili k mírové kampani.

SPOJENÉ STÁTY

Ve Spojených státech vyvolal pobouření katolických kruhů film italského režiséra Roberta Rosselliniho „The Miracle“. Bylo zdůrazněno, že tento film zesměšňuje zázraky. Režisér tohoto filmu však přesto dostal povolení natočit film o životě sv. Františka.

VIETNAM

Ve Vietnamu je poměrně nejpočetnější katolická kolonie v celé jihovýchodní Asii. Vietnamští katolíci patří mezi odhodlané bojovníky za svobodu své vlasti, ohrožované francouzským nenasytným kolonialismem. Jsou rovněž nadšenými stoupenci světového mírového hnutí, neboť sami mohou nejlépe vydat svědectví o tom, jak bolestná a strastiplná je válka. Jménem Katolického svazu pro záchranu vlasti v provincii Caobang nedávno napsal katolický duchovní P. Pham Hun Thu Národnímu mírovému výboru ve Vietnamu dopis, ve kterém tlumočí pevnou oddanost vietnamských katolíků šlechetné myšlence mírového zápasu. Stejně přesvědčení bylo tlumočeno na velkém projevu, svolaném Svazem katolíků v provincii Nghé-An. Všichni přítomní se jednoznačně vyslovili též pro zákaz atomové zbraně. Francouzští kolonizátoři se netěší mezi vietnamskými katolíky bytí i té nejskromnější oblibě, neboť svou brutalitou a pácháním ukrutností vyhloubili propast mezi sebou a každým poctivým vietnamským občanem. Stále větší počet katolíků se hlásí do řad lidové armády a neméně než polovina katolických kněží v zemi zastává funkce polních kaplanů lidové armády.

ANGLIE

Daily Worker z 6. března otiskl článek Petra Fryera, nadepsaný: „Neozbrojujte nacisty“, říká vikář a biskup odpovídá: „Vzdejte se!“ — Citujeme jeho podstatnou část:

P. Clarke napsal 11. února dopis svému poslanci, panu John Charles Rodgersovi (Con. Sevenoaks), řediteli a předsedovi britského úřadu pro výzkum trhů. Prohlásil v něm mimo jiné, že znovuvybrojení západního Německa a propouštění nacistických válečných zločinců je urážkou těch, kteří zemřeli ve válce. „Církev je překážkou znovuvybrojení Německa, ježto v mnoha kostelích jsou umístěny tabulky se jmény občanů, kteří padli ve válce,“ napsal P. Clarke a doporučil ironicky panu poslanci Rodgersovi, aby tedy prosazoval zákon, podle něhož by se musily tyto tabulky odstranit a na jejich místa by přišly tabulky se jmény Hitlera, Goebbelse a Goeringa. P. Clarke od p. poslance odpověď nedostal. Zato obdržel dne 19. února hněvivý dopis od rochesterského biskupa, v němž mu tento jeho představený doporučuje, „aby se vzdal svého platu“.

Biskup odmítl zpravodaji Daily Workeru odpověď na otázku, jakým způsobem se mu dostal do rukou dopis, který P. Clarke poslal poslanci Rodgersovi. K osobě P. Clarkea poznamenává zpravodaj Daily Workeru, že P. Clarke sloužil za první světové války jak „serviceman“ u britského královského letectva.

Poněvadž napsal svému poslanci dopis, v němž protestoval proti znovuvybrojení západního Německa a proti propouštění nacistických válečných zločinců, byl vikář z Crockham Hillu (Kent), ctihodný O. Fielding Clarke svým biskupem vyzván, aby se vzdal svého platu! Tento biskup je Rt. Rev. Christopher Mande Chavasse z Rochestru.

NOVÝ SÍDELNÍ KANOVNÍK VE ST. BOLESLAVI

Kolegiátní kapitula sv. Kosmy a Damiána ve St. Boleslavi má nového správce. Je jím P. Antonín Mokrisch, který složil ve čtvrtek 10. května slib do rukou kapitulního děkana ThDr. Veseleho. Slavnostního aktu se rovněž zúčastnil ordinář pražské arcidiecése P. Ant. Stehlík, kanovníci pražští a četné duchovenstvo.

SVATÉ BIŘMOVÁNÍ

J. E. njdp. biskup Dr. A. Lazík uděloval na svatodušní svátky svátost biřmování v Bratislavě a do 25. června udělí ještě sv. biřmování ve 42 farnostech.

TRADIČNÍ REKOLEKCE DUCHOVENSTVA NA KLOKOTECH U TÁBORA OBNOVENY

Dne 19. dubna t. r. konala se po delší přestávce opět rekolekce duchovenstva na Klokotech u Tábora. Pořad byl ryze duchovní. V 10 hodin dopoledne vykonali si kněží sv. zpověď (zpovídali P. K. Sahan CSSR z Prahy a Msgre Karel Reban z Č. Budějovic). Potom následovala adorace před vystavenou Velebnou svátostí. Msgre K. Reban měl eucharistickou promluvu a meditaci na slova velikonoční mešní preface. Hluboké myšlenky a účinný přednes mocně mluvily k srdcím kněží. Procítěná slova padala jako jarní déšť do duší a osvěžila a posílila v lásce k Ježíši svátostnému.

Po společném obědě vdp. generální vikář z Č. Budějovic P. J. Buchta vybídl duchovní, aby se snažili získati studenty na osadě pro studium bohosloví, podal zprávu o kursu pro laické katechety, o vojenské službě duchovních a vybídl k šíření katolického tisku. Po praktických pokynech z agendy duchovní správy vdp. kancléře P. M. Trdly ukončil p. krajský tajemník Volf konferenci výzvou k zapojení se duchovních do mírového úsilí. Podle usnesení duchovních budou se tradiční rekolekce duchovenstva konati na Klokotech opět každého měsíce. Příští rekolekce byla projektována na den 17. května t. r.

PŘÍKLADNÝ SKUTEK P. F. MORYSE, FARÁŘE ZE STAŘÍČE

Ve Staříči na Místecku otevřeli počátkem dubna poradnu pro matky a kojence. Poradna je umístěna na faře v místnosti, kterou pro potřebu poradny dal k dispozici místoděkan P. František Moris. Tím projevil P. Morys praktické porozumění pro potřebu svých spoluobčanů. Na Místecku je to už druhý případ, že poradna je umístěna na faře. Také v Chlebovicích dal před časem farář P. Tvarůžek jednu místnost k dispozici pro poradnu. Těmito skutky dokazují někteří naši kněží, že mají zájem pomáhat farníkům k zlepšování jejich života.

DAR TRPÍCÍ KOREJI

Dp. farář Ferdinand Pur z Radotína věnoval ze svých úspor částku Kčs 50.000. — trpící Koreji. Tento krásný čin doprovází dopisem, v němž odsuzuje imperialistické přepadení malého národa a vyzdvihuje ušlechtilý postoj lidové demokratické vlády, která usnadnila věřícím a katolickým kněžím nejen vykonávání náboženských úkonů, nýbrž i zvýšila duchovním podstatně životní úroveň. Farář Pur je známým vlasteneckým knězem, spolupracuje již dlouho s lidovou správou, je členem okresního poradního sboru katolického duchovenstva, místopředsdou Okresního výboru obránců míru na okrese Praha-jih, členem SČSP atd. Svým kladným postojem k lidové demokratickému zřízení a přátelským stykem s lidmi je všeobecně znám a oblíben.

PRAŽSKÉ DUCHOVENSTVO NA LETNÉ

Jak již bylo oznámeno v denním tisku, postavilo pražské duchovenstvo dne 16. dubna t. r. pracovní brigádu, aby přiložilo také svou ruku ke krásnému dílu úpravy letenské pláně a budování krásné Prahy. Brigáda byla vedena J. M. kapitulním vikářem Stehlíkem, četla s bohoslovci půl druhé stovky a kněží všech věků bylo 28. V obrazové části přinášíme záběr z této radostné práce.

Z CELÉHO SRDCE PRO ZACHOVÁNÍ MÍRU

Dp. Jan Thonabauer, osvob. polit. vězeň německé národnosti, prohlásil:

„Jako bývalý politický vězeň, který strávil skoro 4 roky v nacistických žalářích a táborech, jsem z celého srdce pro zachování míru v celém světě.

Následkem imperialistické války Hitlera trpělo tolik národů a zahynulo tolik nevinných lidí, že to volalo k nebi o pomstu. Proto jsem proti zbrojení států na novou válku, zvláště proti remilitarisaci Německa, odkud již několikrát vyšlo potlačení.

Dále protestuji proti propouštění válečných zločinců, kteří měli tolik lidských obětí na svědomí. Mne, katolického kněze, tenkrát prohlásili nacisté za válečného zločince, že jsem poslouchal cizí rozhlas, a odsoudili mne skoro na 4 roky, při čemž mně bylo řečeno, že trest po dobu války mně nebude započítán.

Ptám se dnes, komu jsem ublížil, komu jsem škodil na majetku, koho jsem zranil nebo zabil, že jsem byl potrestán tak těžkým žalářem???

Jak se to srovnává se zásadami spravedlnosti, když mají nyní být krvaví zločinci propouštěni.

Zavazuji se, že budu s pomocí Boží pracovat pro zachování míru, při čemž doufám, že spravedlnost opět zvítězí.“

KNĚŽÍ PROTI OBNOVĚ NACISMU A PROTI VÁLCE

Katolíci kněží, členové Svazu bojovníků za svobodu národa, usnesli se na společné schůzi, konané v sekretariátu SBS v Plzni, na prohlášení, v němž praví m. j.: Protestujeme proti přípravám nové světové války, jež vedou imperialisté západních států, která neznamená nic jiného, než ničení všech kulturních i náboženských statků a hromadné zabíjení lidí, aby byl zastaven světový vývoj šťastného života všech pracujících lidí na světě. Stavíme se za světový boj o zachování míru, který vede Mezinárodní výbor obránců míru, neboť jsme si vědomi, že jedině v míru lze naplnit život štěstím.

DUCHOVENSTVO OKRESU PRAHA-JIH

při naprosté věrnosti sv. církvi a svému kněžskému poslání plní svědomitě také povinnosti vůči národu a vlasti, vůči státu a pracujícímu lidu, z něhož vesměs vyšlo, s nímž věrně žije a pracuje. Při každé vhodné příležitosti to také umí projevit svým kněžským způsobem. Všichni kněží okresu bez výjimky složili slib věrnosti republice. Nikdo nemůže o něm říkat, že není přítelem míru, neboť se začlenilo plně do práce pro mír. Početnými delegacemi bylo zastoupeno na pražských mírových manifestacích katolického kněžstva u příležitosti světového mírového kongresu varšavského a I. čs. sjezdu obránců míru. Zúčastnilo se též plně-okresních mírových schůzí katolického duchovenstva, svolaných na ONV, a podepsalo pracovní mírové závazky na rok 1951, jimiž se kněží zavazují, že se budou přičiňovati svým kněžským způsobem o šíření myšlenky míru a jeho udržení, a to modlitbami vlastními, řádným plněním svých prací, nabádáním věřících k modlitbám a obětím za mír, dále že budou

hospodařiti svědomitě v rámci rozpočtů v kostelích, které spravují, budou podporovat účinně lánskou akci v náboru učňů pro hornictví a hutnictví, budou se snažit o lepší poznávání situace domácí a zahraniční, aby mohli lépe věci míru sloužit. Někteří se zavázali odebírat i čisti Duchovního pastýře a případně do něho přispívat zprávy a články. Jiní se přihlásili na školení, P. Ferdinand Pur, arcib. notář a farář v Radotíně, se stal členem okresního výboru obránců míru.

KE DNI HORNÍKŮ

vykonány v kostelích bohoslužby s modlitbami za zemělé horníky, hrdiny práce, a jejich rodiny a za zdar a Boží požehnání hornické práci ve smyslu krásného havířského pozdravu „Zdař Bůh!“ Mimo to v soukromých hovorech a ve školách se duchovní zúčastnili svým podílem na lánské akci hlavně při počínání o volbě stavu při odchodu ze školy do života.

PRACOVNÍ BRIGÁDY ZASLUHUJÍ PASTORAČNÍ POZORNOSTI

Duchovenstvo je doporučuje, zejména když je umožněno svěcení neděle. Věřící při nich nezapomínají za vedení svých pastýřů ani na kostely a hřbitovy a na úpravu jejich okolí pro úsporu pracovních sil a nákladů. Krásně zapůsobila na věřící na př. horlivá účast dp. faráře Fr. Buriana na brigádách při úpravě okolí chrámu v Horních Mokropsích, až ho musila někdy odhánět z ohledu na jeho zdraví. - Zbraslavští farníci se připravují na jarní brigádu k výsadbě stromů na novém hřbitově u sv. Havla, kam díky přispění pracovních brigád mohl MNV ve Zbraslavi zavést nedávno vodovod, což veřejností nadšeně oceněno. Brigády hodlají se činně zúčastniti také oba zbraslavští duchovní, děkan i kaplan, pokud jen budou moci, aby přispěli svým příkladem a prací k úpravě nového svatého pole.

STYK S DĚLNÍKY

není opomíjen. Četli jsme v denním tisku, jak na př. zbraslavský děkan P. Václav Šebek k svátku sv. Barbory sloužil mši sv. v kostele sv. Jana Nepomuckého na pouti ve Velké Chuchli u Prahy pro tuneláře, zaměstnance ČSSZ, národní podnik Baraba, kteří přišli oslavit svou patronku a prapor s jejím obrazem odevzdali do ochrany kostela, jak je zvykem při tunelářských pracích. Po mši sv. v kázání probíral stručně život sv. panny Barbory a připomněl tunelářům jejich odpovědnou práci, přetrvávající věky a po zásluze ocenil, že právě oni zkracují cesty lidí a že mají toto krásné poslání plnit také v oblasti duchovní a mravní, spojovat lidi láskou, aby brzo nastalo sblížení lidstva, svítání lepších časů, pravý, spravedlivý a trvalý světový mír. Zástupci dělníků a vedení závodů, kteří obstarali sami dopravu kněze na bohoslužby, pozvali jej také na pracoviště k prohlídce pracovního zařízení a postupu prací.

ÚCTA KE CHLEBU

Duchovenstvo zbraslavského okresu se usneslo na jedné pracovní schůzi na ONV vésti věřící k hospodárnosti chlebem a potravinami vůbec. Zejména o 4. postní neděli, kdy se čte evangelium o rozmnožení chlebů, při němž Kristus Pán poručil apoštolům sebrati drobtů, jichž se nasbíralo 12 košů, vzpomněli všichni kněží povinné křesťanské úcty ke chlebu, který je darem Božím skrze ruce pracujících lidí a je také látkou Eucharistie, chleba nebeského, živícího naše duše.

Tyto kusé zprávy sebrané za čas většinou z denního tisku ukazují, jak lze pracovat v naprosté věrnosti Bohu a Církvi i vlasti a státu a jeho lidu.

MÍROVÉ ZÁVAZKY

Mnoho kněží složilo k 1. květnu t. r. svůj mírový závazek. Některé z nich uvádíme.

Vdp. děkan Jan Vais z Bubovic uvádí mimo jiné, že bude nabádati k šetření chlebem a pečivem, jak už dříve činil podle příkladu našeho Spasitele,

že s radostí bude vypomáhat v sousedních i vzdálených duchovních správách, kde bude o to požádán,

že vysází ve farské zahradě 12 ovocných stromků a stávající stromy prořeže, čímž odpracuje asi 30 hodin a j.

Dp. Jan Podhrázký v Březnici se zavazuje, že na jaře při opravě střechy děkanského kostela odpracuje zdarma jako dělník asi 60 hodin.

Dp. Václav Říha, administrátor v Kasejovicích, že bude kancelářské práce v stávající rozšířené agendě vyřizovat obratem pošty a k podpoře a urychlení jarních prací poslouží sv. svátostmi přímo ve vesnici.

Dp. farář Josef Průša ve Starém Rožmitále se zavazuje, že za 72letého p. děkana bubovického převezme vyučování římskokatolickému náboženství ve škole Pročevily. Bude počínat duchovní blatenského okresu o výhodách společné práce na polích a věřící o významu JZD.

Dp. Josef Buček ze Záběří u Blatné

bude veřejně i v soukromém styku vysvětlovat lidu, jak je nutno bojovat za mír ve smyslu hesla: „Buduj vlast a posilíš mír“ a jak strašným zlem by byla nová válka, kdyby se jí podařilo vyvolat vládami imperialistických národů,

bude působit na děti vycházející ze školy, aby se přihlásily na hornictví, hutnictví a strojírenství a vysvětlí jim, jak důležité jsou tyto sektory našeho průmyslu pro budování naší nové vlasti a lepšího zítřka nás všech a odpracuje 30 hodin na místním hřbitově a 50 hodin při opravě krytiny kostela, bude-li letos uskutečněna.

Dp. katecheta Václav Skala v Blatné

bude pomáhat průměrně 5 hodin týdně při vedení agendy ve škole a připomínati dětem, že největší štěstí lidstva je mír.

Dp. Josef Šorna, farář ve Hvožďanech,

upraví a vyčistí okolí kostela a schodiště před kostelem osázené keři (8 hodin) a pomůže při opravě šindelové střechy zvonice (50 hodin).

SEKRETARIÁT

NA OKRAJ PRÁZDNIN

Svého času řekl jeden exhortátor na táborské rekolekci kněží toto: „Každá doba je consecrabilis a ti, kteří mají svou dobu konsekrovati, jsou právě kněží. Hospodářské a politické uspořádání té které doby od nás Bůh chtít nebude, a díky Bohu, toho nežádá od nás ani svět. Zbývá tudíž jen ona činnost konsekrabilní.“ A skutečně i doba sama čeká od nás toto posvěcení, toto sblížení s věčným Bohem, s nímž nakonec se přece setká každá duše, ať již dobrá nebo špatná. Ale k této konsekrabilní snaze se vyžaduje u kněze dvojího: jednak duchovní zásady, jednak vzdělání odborné. Není pochyby, že duchovní stránka nás kněží je poměrně v dobrém stavu. Vždyť znajíce slova Spasitelova: Sine me nil potestis facere, tedy ani konstruere a tím snad méně consecrare - vracíme se stále k tomu dobrotivému Bohu, to jest jaksi spojeno s naším zaměřením již existenčně; ale to druhé - odborné vzdělání nemůžeme nikdy dosti zdůrazniti. Ať odpustí onen P. exhortátor, opakujeme-li jeho myšlenky dále, ale consecrare

nějakou dobu či etapu světovou předpokládá také hlubokou její znalost, a to nejen vnější, ale hlavně vnitřní. A to bychom snad měli na mysli, když chceme vás, důstojní pánové, zvát na soukromé studijní chvíle o prázdninách. Jde totiž o toto: Jako duch potřebuje dnů rekolekčních, aby nezahynul, tak také naše vědění potřebuje tu a tam prohloubení, aby bylo stále čerstvé. Mnozí velební pánové nemají pro přechytlé starosti času, aby se doma mohli nějakým studiem věnovat. Nuže, udělejte si o prázdninách několik dní volno, přijďte do Kněžského domova, kde v knihovně budete mít možnost obnovit tu přechytlou hloubku naší svaté víry, přijďte a ponořte se do zdrojů, které jsou zde pro vás připraveny. Vždyť i k tomu má sloužit Kněžský domov, nejen k hotelovému přespání. Aby z Kněžského domova se rozlévalo i to, co mu bylo také do vínku dáno, to jest vzdělanost, uvědomění a nadšení pro práci mezi nesmrtelnými dušemi. Ó, kéž by i na tomto poli svůj úkol Kněžský dům splnil.

A nakonec bych chtěl připomenouti, že se nejedná o nějaké organizované kursy, nikoli, nýbrž o soukromou návštěvu Prahy, při kteréžto příležitosti věnoval by důst. pán pozornost naší knihovně a theologické čítárně. Tam je možno věnovat se jakémukoli oboru theologické i profánní vědy, tam najdete knihy, jež není možno každému mít v soukromých knihovnách, tam můžete během tří neb čtyř dnů soustavného studia v privátních, čistě upravených pokojích načerpat množství poučení, zvláště toho, o které máte největší zájem. Naše knihovna čítá celkem přes 6000 svazků, které jsme rozdělili pro snazší orientaci na 4 oddíly: beletristický, asketický, který je nejrozsáhlejší a do něhož jsme přejali i literaturu homiletickou, theologický a variijní. Doufáme, že budeme moci důstojným pánům vyhovět i v jejich přáních. A na shledanou! P. Dominik Jirků, knihovník

DUCHOVNÍ REDAKCE

PŘÍŠTÍ ČÍSLO

Duchovního pastýře vyjde opět 1. září t. r. O prázdninách časopis nevychází. Redakční uzávěrka pro články je 5. srpna t. r. a pro zprávy 10. srpna.

DOTAZ

Je třeba při církevním sňatku, který následuje po státním, při prominutí všech tří církevních ohlášek žádat od snoubenců ještě manifestační přísahu?

Předložili-li - jak je předepsáno - snoubenci při protokolu křestní listy, ne starší jednoho roku, nebo potvrzení svého farního úřadu, že jsou svobodní, není třeba žádat od nich manifestační přísahu, i když oba sňatky jsou tentýž den s prominutím tří ohlášek.

Zvláštní opatření třeba u cizích snoubenců, kdyby v oddacím listě matričního úřadu (kněz má oddací list po uzavření občanského sňatku bezpodmínečně žádat!) měli u stavu vyznačeno „rozloučený“.

Manifestační přísahu musí snoubenci složit vždy, nemohou-li úředními listinami potřebné okolnosti prokázat (matriky byly zničeny válečnými událostmi, není možno doklady opatřit a pod.).

JUDr. F. J.

REDAKCE

pokládá za svou milou povinnost poděkovat všem, kteří až dosud spolupracovali na vytvoření našeho stavovského časopisu. Těší se, že po prázdninách a dovolených se opět sejdeme k společné a radostné práci - a přeje k zaslouženému odpočinku o dovolené dobrou pohodu a příjemné zotavení.

VSDPP. SPOLUBRATRY

žádá 47letý farář o doporučení hospodyně na venkovskou faru, která by také mohla vypomáhat na kůru. Lask. dopor. do adm. t. l.

HLÍDKA UČITELŮ NÁBOŽENSTVÍ

Vychovávat - vyučovat - upamětniti

(Dokončení)

Mimořádný zřetel v upamětnění musíme brát na ustanovení Nejsvětější svátosti oltářní a na ustanovení svatých svátostí vůbec, dále na narození Páně, jeho působení a na hlavní znaky jeho přehořké smrti. Co jest tu zajímavých motivů, které mohou srdce zapalovati.

Z katechismu (neb prvouky), nechť si žactvo zapamatuje otázky historické ze Starého i Nového Zákona, liturgické popisy a pamětné věty pro život. Takové přikázání křesťanské lásky se přece tolikrát a tolikrát v životě vyskytuje a častokrát se jeho citace užívá, že nutno již v mladém věku žactvu toto vštípit v paměť. Jest jako přikázání lásky k bližnímu mimořádně působivým výchovným prostředkem.

Jest jisté, že v některých třídách pracujeme s vyspělejšími, jinde s méně vyspělým žactvem. Proto nelze předepisovati, co máme žákům ukládati. Někde uložíme více, jinde méně. Ale jest třeba rovnoměrně látku ukládati na jedné škole proto, že se žactvo mezi sebou stýká a domluví se. V očích žactva nikdy nesmíme upadnouti v podezření, že někoho, některou třídu favorisujeme a druhou, téhož stupně, úkoly přetěžujeme. Vždy pamatujme, že umět neznamená ještě vědět. „Pravda osvobodí vás,“ praví sv. Jan (8, 37), a proto se snažme ji žactvu zasaditi hluboko do jeho srdcí i duší. Počítejme vždy, že doba vyučovací ve škole jest namnoze jedinou dobou, kdy žák na náboženské učivo myslí, proto hlavně spoléhejme jen na tuto dobu a dobře ji využívejme. Na učení doma nelze vždy dobře spoléhat, proto pamětné věty vždy ve škole upaměťujme. Pro učení doma vždy dávejme návod, jak se učit. Návod budiž tak podán, aby se žactvu doma učení jevílo jako příjemné jho a nikoli břímě. Tím docílíme, aby i o našich svěřencích platila slova sv. Lukáše (16, 10), že „kdo jest věrný ve věcech nejmenších, jest a bude věrný i ve věcech velikých“.

KONČÍME ŠKOLNÍ ROK.

V našich kapitolách byla probrána všechna základní pravidla, kterých učitel náboženství musí býti vždy pamětliv, aby vyučování náboženství bylo hodno zařazení mezi vyučovací předměty jako vyučování výchovné.

Jest však třeba, aby každý učitel náboženství vyučoval se zřetelem na skutečnost, že tenkrát je podaná látka účinná, když padá do srdce a směřuje k návyku. „Zvyk má železnou košili,“ tvrdí jedno naše staré české pořekadlo. Ano, i s tím ať každý učitel náboženství počítá. Proto před odchodem na prázdniny ještě vyzdvihne příkazy nábožensko-mravní, jako jest poslušnost, zbožnost, bliženecká láska, sebezápor, pravdivá mluva a oškli-vost nad hříchem. Ve spojení s ranní a večerní modlitbou a nedělní účastí na mši sv. jsou to hlavní základní projevy náboženského života. Věřím, že po celý školní rok se řádný katecheta tyto mravní příkazy snažil upamětniti v myslích žactva, ale opět a opět je připomínaje, směřuje k návyku k dobru dítěte, jako budoucího občana státu. Až po prázdninách se opětně ujmete svých dětí ve školách, zařídte si týden „zdvořilosti“, „týden svatých slov“, „týden řádu a kázně“, „týden práce ve jménu Božím“ a uvidíte, jak zajímavost a novost způsobu zvýší pozornost a zájem! Ve všech diecésích probíhají katechetské kursy, které naše řady rozmnoží o nové adepty a adeptky. Kursy pak jako takové dají učitelům potřebnou náplň pro jejich práci i život a náš „Duchovní pastýř“ opětně po prázdninách se vynasnaží býti i po celý školní rok rádcem a pomocníkem na „národa roli dědičné“, na tom společném budovatelském úsilí všeho našeho pracujícího lidu, jehož alfou i omegou vždy musí býti zásada: „chci býti šťasten za živa i po smrti“.

J. P.

M. M. FELIX, OKTAVIUS. Nakl. Spolek sv. Vojtěcha, str. 176, brož. 30 Kčs, váz. 48 Kčs.

M. M. Felix, mučedník římské doby, podává zde v dialogu disputy, jež vedl se svým přítelem Oktáviem, pohanem, kterého také přivedl ke křesťanství. Časté odvolávání Felixovo na známé veličiny tehdejšího liter. a kult. světa ukazují Felixe jako člověka vzdělaného a zaměřují tuto publikaci k tehdejší vzdělané společnosti. Lahodný překlad do slovenštiny činí knížku jen přitažlivější a milejší. Dž

ATHANASIUS, ŽIVOT BLAH. ANTONÍNA. Nakl. Spolek sv. Vojtěcha, str. 136, brož. 25 Kčs, váz. 43 Kčs.

Roztomilá tato knížečka, která zapálila kdysi na Západě ono mnišské nadšení a byla tak původcem poustevnického hnutí, ukazuje prostou formou výtečnost údělu, který Božská prozřetelnost určila Antonínovi, poustevníku a jeho následovníkům. Jasně písmo a čistý text činí knížku velmi zajímavou. Hodno odporučení. Dž

NINO SALVANESCHI, TAJOMSTVO BOLESTI. Nakl. Spolek sv. Vojtěcha, str. 200, brož. 43 Kčs, váz. 63 Kčs.

Je druhou částí trilogie Salvaneschiho. Slepý tento spisovatel a básník ukazuje zde cenu bolesti pro pochopení smyslu života. Spisovatelé je bolest původcem velkých věcí, ať již počíná bolestí kalvarskou a jejím ovocem pro celé lidstvo, tak i bolestí jednotlivcovou a jejím přínosem pro vytváření trvalých hodnot a osobního charakteru. Dž

POCTA BOJOVNÍKŮM ZA MÍR. Nakl. Vyšehrad, str. 38, brož. Kčs 14.—, váz. Kčs 34.—.

Mír je ono kouzelné slovo, které je dnes touhou stamilionového mírového tábora na světě. ČSL vydala jako další svazek své PK knižnice vkusnou brožurku, ve které zachycuje významný akt, jehož byla svědkem staroslavná aula Karlovy university v Praze, kdy bohoslovecká římskokatolická fakulta CM udělila čestný doktorát dvěma velkým bojovníkům za mír, a to ministru zdravotnictví P. Dr h. c. Josefu Plojharovi a pověřenci pošt P. Dr h. c. A. Horákovi. Úvodní slovo ke knize napsal prof. P. Josef Beneš. p.

I. A. GONČAROV, OBLOMOV. Nakl. Vyšehrad, Praha, str. 680, 98 Kčs.

Román s tak detailně prokreslenou postavou „hrdiny“ musel autorovi přinést největší popularitu a nesmrtelné jméno, které Gončarov skutečně má. A nejen to. Ústřední postava románu, věčně snící, věčně se zabývající jalovými problémy - a celý systém nevolnického zřízení před sto lety - naprosto apatická k jakémukoliv pokroku a setrvávající ve věčné nehybnosti a nečinnosti, dává čtenáři dneška - i přes propast tolika let - ještě mnoho nových myšlenek a činí z knihy jakoby nový román psychologický.

PÍSMO. Svazek třetí. Nakl. Melantrich, str. 430, 126 Kčs.

V překladu Vladimíra Šrámka a v krásné úpravě Oldřicha Menharta vycházejí knihy prorocké Starého Zákona jako „Pozdější věštcí“. Autor sám zdůrazňuje, že nepodává čtenáři knihu náboženskou, nýbrž chce tlumočit veliký odkaz lidstva, jak nám je historie zanechala. Proto se dívá na všechny řeči proroků jako na díla básníků a politiků. Třebaže my víme, že je to Zjevení Boží a ne jen díla lidská - nemůže nám vadit tento rozdílný názor a se stejným zájmem se můžeme ponořit do myšlenkové bohatosti a krásy těchto pokladů a jsme vděční překladateli za jeho velikou a krásnou práci, kterou obohatil českou literaturu. -š

Dr F. BORECKÝ, SJEDNOCENÉ ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTEVNICTVÍ. Vyd. Polit. knihovna ČSL, str. 128, brož. 30 Kčs.

Dr Borecký v knihovně Čs. strany lidové vykládá v 6 kapitolách příčiny, proč po vzoru a zkušenostech v SSSR dochází také u nás k vytváření JZD. Poukazuje na důležitost a snadnost společné práce, na pomoc a úzkou spolupráci socialistického sektoru s JZD a vybízí lidovecké družstevníky k výstavbě socialistické vesnice. Knížka má zdařilé fotografie z uvedeného oboru. Dž

KŘESŤANÉ V BOJI ZA MÍR. Vyd. Polit. knihovna ČSL, str. 164, brož. 30 Kčs.

Zdeněk Veselý v politické knihovně ČSL ukazuje místo, kam se má křesťan postavit v grandiosním boji o udržení míru ve světě. Ukazuje několikrát styčné body, které má křesťanství se socialismem ve společném boji o mír a osvobození pracujícího lidu z pout utlačovatelů. Zakončuje publikaci poukazem na kladné přínosy mírových sjezdů pařížských, varšavských a pražských. Dž

ALOIS JIRÁSEK, NA DVOŘE VÉVODSKÉM. Nakl. Práce, str. 280, váz. 57 Kčs.

Na podnět presidenta K. Gottwalda, za redakce ministra Zd. Nejedlého pokračuje vydávání Jiráskových spisů. K tomuto dílu je připojen doslov min. prof. Dr Zd. Nejedlého.

MAXIM GORKIJ, MATKA. Nakl. Mír, str. 360, váz. 65 Kčs.

V krásné úpravě vychází u nás opět klasické dílo sovětského spisovatele Gorkého, které mělo tak veliký význam na výchovu sovětského člověka a které znamená počátek nového období světové literatury.

ZD. NEJEDLÝ, TYL, HÁLEK A JIRÁSEK. Nakl. Československý spisovatel, str. 72, brož. 14 Kčs.

Nejedlý zde ukazuje Tyla, Hála a Jirásku jako spisovatele neuznané a zneuznané moderní buržoasní literární kritikou. Vyzdvihuje naproti tomu hrdinný boj Tylův o češství v poloněmeckém našem národě v letech osmačtyřicátých a později, jeho nástupce Hála, v němž vidí pravého, nefalšovaného lyrika (Večerní písně) a v delší lekci se obírá Jiráskem, jeho oblíbenou u prostého lidu a naopak nepochopením u kritiků tak slavných jako F. X. Šalda, A. Novák a pod.

K. V. RAIS, O ZTRACENÉM ŠEVCI. Nakl. Vyšehrad, Praha, str. 370 + 560, oba díly 142 Kčs.

K. V. Rais žil dlouhá léta v Podkrkonoší a jako učitel dovedl se velmi hluboce podívat do lidských životních osudů. Všechny jeho romány jsou skutečnými realistickými obrazy životů malých českých lidí podkrkonošských, kteří ve svých srdcích nesou žhavý plamen lásky k vlasti a k dědictví otců. Rais viděl utrpení tohoto lidu, zvláště když němečtí kapitalisté tiskli lid sociálně, neslychaně jej vykořisťovali, ale i po stránce národní jej tlačili a dusili. Román „O ztraceném ševci“ jest nejkrásnější práce Raisova. Jeho první vydání (po převratu 1918) našlo veliký ohlas mezi čtenáři a vykonalo velké dílo: ukázalo na léta bíd malých lidí v Podkrkonoší a jejich sílu proti útlaku národním i sociálnímu. Ale Rais je živý i dnes - a nakl. Vyšehrad mělo šťastnou ruku, když dalo své čtenářské obci tento největší román K. V. Raise. Kniha vyšla ve dvou dílech s krásnou úpravou a obálkou Mikuláše Alše jako I. svazek Knihovny klasiků (Živý odkaz domova).

Pokračování na 3. straně obálky.

PAPRSEK

HLÍDKA BOHOSLOVCŮ ŘÍMSKOKATOLICKÉ CYRILOMETODĚJSKÉ BOHOSLOVECKÉ FAKULTY V PRAZE

Řídí tvůrčí kolektiv - Fakultní radě odpovídá Doc. P. Ladislav Pokorný

SVĚTLA A STÍNY

Konec studijního roku je vhodnou příležitostí, abychom se podívali zpět na vykonanou práci a poctivě a spravedlivě zhodnotili výsledky celoročního snažení, abychom poznali i to, co bylo překážkou na cestě k vytyčenému cíli.

Jednou z největších obtíží, na niž jsme hned z počátku narazili, byla skutečnost, že se na půdě semináře sešli bohoslovci z několika diecézí a z několika řádů, z nichž každý byl zvyklý jinému pořádku ze svého semináře nebo kláštera. Byli bychom si ušetřili mnoho obtíží a neshod, kdybychom se úzkostlivě nedrželi svých zvyků, které jsme považovali za jediné dobré a možný způsob života, jako by jen on zaručoval trvání a šťastnou budoucnost našich povolání. Poznali jsme nakonec, že vše toto je jen druhořadá forma, která nemůže být překážkou na naší cestě k oltáři. Zásada, že jediné On musí růsti, já pak se menšiti, se nakonec ukázala zcela správnou a vyřešila počáteční nesoulad. Je to umění a především milost Boží přijímat život tak, jak přichází se svými denními starostmi a strastmi. Závisí však zcela na našem já. Je k tomu třeba našich vlastních sil, našeho vlastního činu. A pod tímto zorným úhlem se musíme dívat na uplynulý školní rok...

Na začátku jsme slíbili, že pro věrnost a lásku k Církvi Kristově a svému národu budeme pracovat co nejlépe na vytvoření své osobnosti, abychom se stali vzornými kněžími, kteří by byli svému lidu podle přání Kristova náměstka Pia XII. „nadpřirozeným sluncem, jež osvětlovalo lidskou mysl pravdou Kristovou a zapalovalo ducha lidí Kristovou láskou“. To je vznešený a veliký závazek. K jeho dosažení je nutné, abychom především my sami hořeli onou láskou, již na svět přinesl Ježíš Kristus. Tento oheň lásky v sobě můžeme udržovati a sílit jediné spojením s Božským Místrem v modlitbě a oběti. Zajdeme si do ticha seminární kaple a zde před tvář svého Pána zkoumejme, jak jsme svou povinnost splnili. Neboť kněží Kristovi mají především dávat i rozmnožovat život dítek Božích, podávat Obět a pokrm nového života. Zde budeme vždy bezpečně u kormidla, jen zde a odtud jako ze základu můžeme svému národu opravdu něco přirůsti a dáti.

Naši působnost mezi lidem, na niž se v semináři připravujeme, vyjádřil krásně Miláček Páně sv. Jan: „Toto přikázání máme od Boha, aby ten, kdo miluje Boha, miloval i svého bratra“ (1. Jan 4, 21). Lásku pramenící ze života kněze v Bohu a jediné ona může být tím nadpřirozeným sluncem kněžského působení, v jehož jasu a teple bude dozrávat hojná žeň. Zde si musíme znovu připomenouti svůj vztah k lidu a ke své době, abychom dobře rozuměli všemu, co se kolem nás děje. Abychom mohli dobře sloužit Bohu, musíme mu sloužit tím, co máme svého ze své vlasti a ze svého národa a ze své doby. Proto se kněz nemůže a nesmí uzavřít své době, protože i tuto dobu má zvládnouti a z ní vyčerpá pro Boží slávu to, co dobrého v sobě má. K tomu je třeba si stále vyprošovat světlo Ducha svatého a neustále se cvičit v opravdové, upřímné křesťanské pokoře, která nevidí jen sebe, neboť právě této pokory je třeba ke správnému chápání povinnosti ke kolektivu a celé společnosti. K takovéhle pokoře je však třeba veliké mravní síly, bez níž osobnost kněze je nemyslitelná. I když i v tomto směru své práce jsme pokročili každý podle svých schopností, nesmíme si zatajovati, že nás ještě čeká práce nemalá. Neboť právě ještě v tom, co nám dosud chybí, bylo vidět největší brzdu společného života v mnoha podnicích v semináři a na fakultě.

Je proto třeba, abychom využili doby prázdnin k tomu, že v sobě upevníme vše, co dobrého jsme v tomto studijním roce získali, abychom v roce příštím s Boží pomocí mohli pokračovat v započaté práci. Děkujeme dobrotivému Pánu za všechny milosti v tomto roce obdržené a prosíme ho, aby svou milostí nás neopouštěl, ale ve světle své lásky nás dovedl ke svému oltáři.

Lubomír Rosenreiter

DÍVÁME SE DO ŽIVOTA

ČMINUTKA PRO DUŠI

ŽEŇ SICE HOJNÁ JEST, ALE DĚLNÍKŮ MÁLO...

„K cíli se ženu za odměnou nebeského povolání od Boha v Kristu Ježíši.“

Fil. 3. 14.

At se všichni přičiňují, aby rostl počet statečných a zkušených dělníků na vinici Páně. At si osvojí i světské vědomosti, je to zajisté věc jeho svědomí, aby měl porozumění pro pokrok a potřeby své doby. (Pius XI., Ad catholici sacerdotii.)

Úkol hodný tohoto povolání bohoslovců a kněží je, aby pozdvihovali duše k Bohu a byli zprostředkovateli mezi Bohem a lidmi. K tomu cíli musí mít správný poměr k Bohu a světu, k lidu! Dobří kněží jsou nutností světa, solí země. (Mat. 5, 13.)

Těm, kteří mají povolání a následují je, kteří se věnují práci apoštolské, zaplatí Pán mnohými způsoby. Poznávají již zde na zemi, jak dobrý je Pán, žijí v pocitu krásy a síly duše. Obohacují duchovně sebe i jiné. Zde na světě je stále ještě místo pro kněze, který chce upřímně pracovat pro člověka a dosažení jeho cílů. Cíle časného: štěstí, míru a sociální spravedlnosti. Tento cíl nutno realizovat i o druhý, nadpřirozený, nutno usilovat. Zde má kněz vznešené pole činnosti, pro něž nestačí krásná slova, ale vložení všech sil do díla. Pouhé vyznávání Boha ústy a matrikové katolictví, to nedostačovalo nikdy, tím méně dnes. Naše doba nutně vyžaduje opravdovou lásku k Bohu a k lidu. A tato láska je v činech. Jsou mnozí, kteří stojí stranou, domnívajíce se, že jsou lepšími katolíky než ti, kteří berou jho a vycházejí na vinici, aby snášeli břímě dne a horka. Tito chtějí budít dojem hrdiny a nadkatolíka. Nepodobá se to však zběhnutí od praporu? Či čekají snad, až bude svět ideální? Zdaž nejsme zde na světě církev bojující? Ovšem bojující pro svůj lid a ne proti němu. Kristus řekl: „Oheň na zem jsem přinesl a co chci jiného, než aby se vznítil.“ (Lk. 12, 49.) Vzpomeňme, za jakých těžkých okolností vykonával svou apoštolskou práci apoštol národů sv. Pavel! A všichni znáte světce moderní doby sv. Jana Bosko!

Neuvědomím si, že dnes veliká příležitost, schůdná cesta, aby i ony mohly přijít na vinici Páně. Více než kdy jindy platí dnes slova: „Žeň sice hojná jest, ale dělníků málo.“ Bohoslovecká fakulta a seminář dávají možnost přípravy, studia a vnitřního života pod vedením zkušených a odpovědných představených státi se dobrým knězem.

Jestliže se plnily semináře kněžské i v dobách rakouského absolutismu a nepřátelství proti českému národu, za vlády kapitalismu, proč by dnes nemohl přijít zbožný a nadaný jinoch do semináře, aby se dal do služeb svému lidu? Duše lidská je vždy stejné hodnoty a ve všech časech potřebuje veliké péče. Proto i dnes potřebujeme mnoho dobrých a svatých kněží! I dnešní doba potřebuje lásky, uvědomění a méně sobectví. Dnes každý člověk dobré vůle, a tím spíše kněz, může najít a nacházet cestu k práci duchovní i sociální, za níž dříve bývával i různě trestán.

„Dávejte, co je císařovo, císaři, a co Božího, Bohu.“ (Mk. 12, 17.) Na všech povoláních je, aby byli poctivými dělníky na díle Božím a na díle svého lidu. Tak naplníme svůj životní úkol a milost povolání. Potom budeme i my moci se sv. Pavlem zvolati: „Dobrý boj jsem bojoval, běh svůj jsem dokončil!“

Jaroslav Koutecký

NOVOKNĚZI

J. Koutecký

Ruku svou přiložil k pluhu

a nebude se ohlížet zpět.

*Chce sloužit Pánu za mnoho dluhů,
které má splácet svět.*

Nebude hledat choutek svých

a marných věcí kolem.

*Milostí dotčen touhu má
být dobrým apoštolem.*

A cesta je obtížná břemeny,

podobna bolesti vrásce.

*Však tiha se v radost promění
v oddání Kristově lásce.*

Žehnej mu, Pane, v úsilí!

*Nechť trny mu vzkvetou v květ,
v srdci, jež nezemdlí na chvíli!*

A nech ho pak v náruč svou spět!

MÚSE LÁSKY BOŽÍ

Jindřich Hauf

*Ó kněžno harmonii, rajsských sfér,
kdy vábně zaznívá tvé tiché pění
kdes v údolí, jež v tichý podvečer
si paprskové krásli znachovění.*

*Kdy huďba tvoje šumem z olšovi
a z blízka lesa po sosnách se snáší
až k srdci mému: kdož mi vypoví,
jak tebe ctím, jak jsi mně stále dražší?*

*Ó Múso dobrá ladných souzvuků,
tys jistě ona milá velitelka,
jež ve přírodě lásky nauku
tak vroucně rozehrává! Jak jsi velká!*

*Buď, prosím, mně vždy Músou laskavou,
buď vždycky mně tou vůdkyní, jež lyru
jen Boží umí nadchnout oslavou,
tož láskou, hlásajíc ji po všem míru.*

*Hni srdce strunami, at k tvým se hnou
a ve souzvuku blahém s tvými pějí.*

*Mám víru ve tvou lyru vítěznou -
vždyť mládne příroda v té písni její. -*

ZRCADLO FAKULTY

NIŽŠÍ SVĚCENÍ NAŠIM SEMINARISTŮM

V den svátku sv. Vojtěcha, patrona seminárního kostela, udělil J. E. nřdp. biskup ThDr Antonín *Eltšhner*, světitel biskup pražský, z příkazu českých, moravských, slovenských ordinářů a řeholních představených jednotlivým bohoslovcům tonsuru a některá nižší svěcení. Kéž sv. Vojtěch spolu se sv. Cyrilem a Metodějem vyprošují hojně milostí našim spolubratřím při jejich cestě k oltáři a nechť se z nich stanou jednou kněží, kteří budou ozdobou nejen své církve, ale také ozdobou svého národa!

M.B.

SOUTĚŽ O VZORNÉHO BOHOSLOVCE

Je jistě snahou a touhou každého člověka, aby ve svém oboru co možná nejvíce vynikl a dosáhl maximální možné dokonalosti. Vidíme proto, že ve všech úsecích života toto úsilí nabývá konkrétních forem ve spontánním hnutí neseném snahou vyniknout, vzorně plnit své povinnosti a dostát tak požadavkům, které to či ono místo ve společnosti na jednotlivce klade. Tím spíše musí být snaha po řádném a spontánním plnění povinností vlastní bohoslovcům. Proto na naší fakultě byla vyspána soutěž, jejímž cílem je povzbudit posluchače, aby řádně a pečlivě plnili své povinnosti, kterých zajiště není málo. Ale již předem je třeba říci, že soutěžícím nesmí být jejich úsilí finální causou jen ona odměna stanovená pro toho, kdo bude vzorně plnit své povinnosti, nýbrž především věc sama, totiž snaha stát se opravdu vzorným a po všech stránkách příkladným bohoslovcem. Odměna musí zůstat jen a pouze odměnou. Nikdy ne důvodem a pohnutkou k účasti na soutěži, i když se nedá popírat, že každému mimo vlastní vnitřní uspokojení z dobře vykonávaných povinností přijde také oněch 2.000 Kčs vhod, hlavně na konci semestru, kdy se pomýšlí na prázdniny. Jistě všichni, kteří se zúčastní soutěže, budou si vědomi účelu celé akce a budou se snažit ze všech sil zajistit jejich zdárný výsledek.

Podmínky soutěže jsou jednoduché: vzorně plnit všechny své povinnosti, studijní, seminární, pracovní. Bude se bodovat především prospěch, docházka na přednášky, zachovávání seminárního řádu, účast na brigádách, práce pro celek, ať na fakultě, či ve spolku a v semináři. Zásluhy každého spravedlivě bude vážit soutěžní komise.

Doufáme, že tato komise bude moci na konci semestru konstatovat co možná největší počet vzorných bohoslovců, neboť bude jistě snahou každého, aby jak pro povznesení celkové úrovně, tak i pro sebe sama plnil řádně a vzorně všechny své povinnosti, které na sebe vzal a které mu ukládá seminární život při studiu na fakultě.

V. T.

BYLI JSME ZNOVU NA BRIGÁDĚ

Na druhé členské schůzi fakultního spolku usnesli se bohoslovci, že odpracují jako dar pražskému sjezdu obránců míru 8 hodin měsíčně. Ukázalo se, že toto usnesení nezůstalo prázdňným slibem. Pracovní referent podle svých záznamů oznámil výboru fakultního spolku, že již přes 50 procent posluchačů splnilo a 20 procent posluchačů vysoko překročilo. Dne 12. 4. zúčastnili se naši posluchači i se svými profesory brigády na úpravě letenské pláně. Musíme s radostí konstatovat, že nebylo jednoho bohoslovce, který by se brigády nebyl zúčastnil! - mb -

Z ČINNOSTI SČSP NA NAŠÍ FAKULTĚ

Dne 30. IV. 1951 měl výbor odbočky SČSP na naší fakultě pod předsednictvím vřp. P. Fr. Tripského, předsedy odbočky, svoji první pracovní schůzi, na které si členové výboru určili svůj pracovní plán do konce tohoto školního roku. Plán shrnuli

do těchto 6 bodů: 1. Uspořádání poučné přednášky o nových stavbách v SSSR. 2. Uspořádání vzpomínkové slavnosti 9. května. 3. Aspoň jednou v týdnu bude členům a posluchačům fakulty promítnut 1 sovětský, event. československý film v klubovně semináře. 4. Získávání dalších členů mezi bohoslovci a posluchači fakulty. 5. Uspořádání organizačních záležitostí odbočky a to: kartotéka členů, razítka, vybírání členských příspěvků a j. 6. Výbor odbočky se bude jednou měsíčně scházet ke svým poradám na kterých bude kritizovat a kontrolovat plnění vytyčených úkolů. S radostí konstatujeme zahájení činnosti odbočky SČSP na naší fakultě a k prvním podnikům přejeme jí hodně zdarů!

- kro -

DÍVÁME SE NA SEBE

SLOVO NA ZÁVĚR

(*Stručná bilance naší činnosti*)

S pomocí Boží končíme školní rok, ve kterém se zrcadlí všechno to, co jsme udělali, chtěli udělati nebo vůbec neudělali. Rádi bychom použili této příležitosti k menší rekapitulaci toho všeho, co vzešlo z vykonané práce, z našich úsilí a tužeb. Na prvním místě musí býti zdůrazněn fakt, že jsme zahájili školní rok na fakultě a v semináři po prvé v nové zákonné úpravě. Kdo zná a kdo prožil obavy a nejistoty, které se nás zmocňovaly loni o velikých prázdninách, ten nejlépe dovede ocenit nutnost vyzdvižení tohoto faktu. Byly rozptýleny obavy, byly zlomeny nejistoty a my jsme zahájili svůj školní rok vroucným Veni Sancte ve starobylém Týnském chrámě a pak oficiálně na půdě staroslavného Karolina. Rádi jsme se vrátili, my pražští posluchači, do svých dobře známých a milých školních lavic i do lavic v naší seminární kapli. S těmi pocity přišli mezi nás též bohoslovci z jiných seminářů a ti, kteří začínali. Tenkrát to začínalo pochopitelnou nedůvěrou, která je dnes zapomenuta a mizí z našeho středu! Dalším silným popudem byla první valná hromada fakultního spolku, volení výboru a práce, která se rozrůstala a potřebovala víc a více lidí. Tehdy jsme si hodně věcí vytyčovali. Tehdy se dalo říci, že uděláme to nebo ono, tehdy ale nešlo tvrdit, že to nebo ono splněno bude. Pro toto konstatování přichází čas až teprve teď. Můžeme hrdě a bez sebemenší výčitky zahledět se na naši práci, probrati zhruba její výsledky i nedostatky. Poukázati na dosažené výsledky, jak se projevíly v činnosti fakultního spolku, resp. v jeho jednotlivých referátech.

Velmi vážnou a záslužnou práci vykonali sociální referenti FS. Zajištění stipendia do vánočních prázdnin za známých organizačních potíží, dále obstarávání a zvyšování stipendijní sumy dalším kolegům - toť jistě naléhavá záležitost a dá se s naprostým klidem říci, že byla svým funkcionářem náležitě splněna a splňována. Tiskový referát se spíše zaměřil na obstarávání script ze staré zásoby pro potřeby posluchačů. Příčinil se též o to, že už letos mohla býti vytištěna další scripta, a to profesorů Dr *Merella* a Dr *Kubalíka*. Plnost rozvítí práce očekává tiskový referát v příštím roce, který poskytne větší rukopisný materiál nových pánů profesorů a docentů naší fakulty, kteří se k nim letos ještě nemohli dostat. Pracovní referát FS dbal a umožňoval provádění brigádnických závazků. Dosáhl jistě potěšitelných výsledků, musí se ovšem připomenout, že byla v tomto referátu opomíjena přísnější kontrola a zajištění účasti na brigádnických úsilích všem členům bez rozdílu. Tato připomínka vyplývá ze zásady: Závazek většiny je závazkem všech a neomlouvá menšinu od to-

ho, aby se do celkového snažení nezapojovala. Kulturní referát, který byl obsazen až v prosinci, nevyužil všech možností, které umožňovaly zintenzívnět práci v kulturně-osvětovém oboru. Byla to patrná činnost: Mikulášský večírek, slavnosti, zařizování kulturních a zábavních místností, též umožňování kolegům, zvláště seminaristům, chodit na divadelní a hudební podniky, dále činnost promítacího přístroje v posledních dvou měsících. I když toto všechno se splňovalo oproti letům minulým v míře zajisté větší, očekává se, že v příštím roce činnost kulturního referenta se musí více rozvinouti a navázat na spolupráci s již existující odbočkou SČSP na naší fakultě, aby byl jednak podchycen zájem o umělecké a kulturní dění a jednak, aby bylo plně využito kulturních místností, knihoven, čítáren a klubovny k dobru bohoslovců. Z úsilí kulturního referátu došlo též ke vzniku naší přílohy Paprsku, o které se chcem zmínit na jiném místě. Slabou iniciativu projeví ve své činnosti referent zdravotní a sportovní. Těmto musíme připomenout některé úlohy, které v příštím školním roce nesmějí býti opomenuty, a to: zařízení a úprava tělocvičny, zajištění zahrady pro rekreaci alumnů semináře, navázání styku se studentským zdravotním ústavem a umožnění též našim posluchačům, aby mohli navštěvovat hodiny povinné tělesné výchovy, která je zavedena na všech fakultách. Ve funkci školního referenta se vystřídal víc kolegů. Tato funkce byla velmi pečlivě vykonávána v zimním semestru. Jejím zjevným výsledkem bylo zlepšení docházky na fakultu.

To je stručně zaznamenaná bilance činnosti výboru FS. Chcem to připomenout všem, ne z toho důvodu, abychom přeceňovali a přehodnocovali činnost Fakulturního spolku, nýbrž proto, abychom konstatovali dosažené výsledky, poukázali na nedostatky a naznačili, co v budoucnosti od jednotlivých referentů očekáváme.

V závěru musíme poukázat na náš Paprsek, který také byl vizitkou naší činnosti. Jednak, že byl jednou z možností, kde se mohla projevit naše tvůrčí původní činnost, jednak, že byl spolehlivým informátorem a hodnotitelem vlastní práce a činnosti v semináři i na fakultě. Tuto svoji funkci příloha splňovala přičiněním se všech členů tvůrčího kolektivu. Je však nutno, aby se Paprsek stal záležitostí všech bohoslovců, aby přibývalo příspěvků i spolupracovníků a tím se zvedla jeho úroveň. O to usiluje a musí usilovat tvůrčí kolektiv, jenom důsledně splní svoje poslání, které si naznačil ve svém jednacím statutu! - ek -

KULTURNÍ ŽEŇ

Básník zdraví svoji domovinu (V. Nezval: Z domoviny)

Mluvíme o V. Nezvalovi již v prvním čísle Paprsku. Tentokrát to byl jeho Zpěv míru, kterého jsme si stručnou a poměrně krátkou recensí všimli. Dnes po kratším čase vracíme se k Nezvalovi znovu. Všimáme si jeho nejnovějšího díla. Je to báseň „Z domoviny“. Zaslouží si jistě našeho pohledu, tím více, že jde o známého básníka, laureáta Čs. mírové ceny, též proto, že sbírka je vzácným přínosem našemu literárnímu umění. Je a chce býti vyzpívání nejvroucnějších citů básníka k jeho domovině, k lidu jeho kraje a k lidem na celém světě. Básník v každém pracujícím vidí milého spoluobčana, drahého krajana a přítele, ať je to kdokoliv, ať je to třeba ten, koho nezná osobně, jménem a místem, ale ať je to člověk, který chápe svoji dobu, který přispívá k její proměně a který prací svých rukou aktivně na tomto progresivním díle pracuje. Toť je sumárně vyjádřen smysl Nezvalovy básně Z domoviny. Otevírá své dětsky prosté a upřímné srdce, přichází k nám svým veršem jako nábožný ministrant se svou dobrou vůlí a radostí, jako člověk vzpomínající na krásná

léta dětství a jako člověk bojující o obnovu tohoto dětského ráje s plností životní reality pro všechny a všude. Je odhalovatelem krásy a tuto odhaluje nejenom pro sebe, nýbrž každému, kdo po ní touží: „A proto zpívám, člověče, - pokud mám v hrdle kousek hlasu - o ceně života, jenž rychle uteče - a proto opěvuji jeho krásu“ (strana 40.) Najdeme zde vážné volání po tom, abychom důsledně plnili každé naše úsilí. Nebylo by správné stát se založenýma rukama, asi tohle nám chce říci verš: „Čas nečeká a dny se krátí - Po smrti bude těžko odvolati - či vysvětlovat cokoliv“ (strana 42). Nezvala uchvátila krása jeho domoviny, ta čistota snažení lidí jeho kraje, totožná s tím, co naplňuje mysl lidí všech krajů naší vlasti i na celé zemi. „Zatím co dolar šve zas do války - vím, na tvých volných stránkách není hadu. - Za těmi okny kvetou bazalky - a kos ti zpívá jarní serenádu“ (strana 67). Tento zpěv jeho krásné domoviny vlévá do duše čtenáře hodně hřejivé touhy, zaznívá přesvědčivě z jeho osmi- veršových sloh a vrcholí pozdravem všech a všeho, co proniká dneškem, jako neodvolatelná touha milionů: Udržet krásu všech domovin, odstranit všechno z nich, co ji špatí a přivésti všechny k tomu povznesenému postavení a úrovni: aby člověk byl člověku člověkem!

E. Korba

Z NOVÝCH FILMŮ

Slepice a kostelník.

Film svým zajímavým, veselým a hudebně podepřeným obsahem ukazuje aktuální skutečnosti, které zasáhly naši vesnici. Episodka, která se odehrává v malé slovácké vesnici na Moravě, vyjadřuje úsilí snaživých občanů zemědělců, kteří zakládají JZD. Naznačuje jejich zájem, jejich snahu a radost z prvních dosažených výsledků, poukazuje na negativní postoj vesnického boháče, na jeho špinavou touhu, aby práce v JZD vyšla nazmar a byla korunována neúspěchem. Jeho intriky jsou zmařeny, vítězí kolektivní síla a odhodlání pracovat lépe, společně a radostně na půdě, která patří pracujícím na ni. Musíme připomenouti postavu venkovského kněze, který se kladně staví k těmto novým snahám farníků a zásadně odmítá intriky a vyhrůžky velkostatkáře.

- a -

Zocelení.

Tomuto filmu čs. produkce byla udělena na posledním MFF v Karlových Varech cena za sociální pokrok. Film je výhrůžnou připomínkou zašlých let, kdy v naší republice vládli kapitalismus, nezaměstnanost a zocelovala se touha dělnické třídy i všech poctivě pracujících lidí, kteří usilovali o svržení tohoto nespravedlivého společenského řádu.

Vstanou noví bojovníci

Film Československé filmové produkce natočený režisérem Jiřím Weisssem podle známého románu Antonína Zápotockého. Film ukazuje počátky dělnického hnutí u nás a odhaluje špinavé zákulisí, z kterého byla řízena tehdejší vládní politika, a těžké postavení prvních vůdců dělnického hnutí, kteří byli persekvo- váni pro své pokrokové a sociální smýšlení. Skvělé technické provedení filmu, režie a výběr herců.

Veselý souboj

Je to film ze sportovního života, v kterém je zachyceno úsilí dnešních mladých českých lidí o dosažení Tyršova odznaku zdatnosti.

Muži v sedle

V tomto barevném sovětském filmu můžeme znova poznat udatnost sovětského lidu za německé okupace. Je v něm vyjádřena spravedlivá nenávisť proti okupantům a domácím zrádcům a hrdinná vytrvalost sovětských jezdců - partyzánů, mužů v sedle, kteří pro blaho svých nejdražších se dovedou obětovat a zvítězit.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Передовая статья приносит исторический разбор личностей славянских апостолов св. Кирилла и Мефодия по описанию П. Б. Черноцкого. Теологическая часть журнала содержит четыре статьи а именно: „Попечение о здоровье согласно принципам морали“ от проф. доктора богословия Антонина Грдого. „Путь познания существования Бога из степеней совершенства“ от доктора богословия Франциска Фалькенауера, „Дидактические основания в связи с преподаванием закона Божьего“ от доктора богословия проф. Иосифа Гронка, и доктор богословия проф. Иван Мерелл рецензирует новости католической новозаконной литературы. Часть „Религия и жизнь“ занимается вопросом мира с различных точки зрения и композитор проф. Адольф Цмирал разбирает с музыкальной точки зрения духовные чешские марьянские несни. В галлерее патриотических священников находится портрет основателя духовной истории священника Николая Ад. Фойкта. Остальная часть журнала есть заполнена статьями из современной религиозной и духовной жизни как здешней так и заграничной. Обыкновенная богословская и гомилетическая часть есть дополнена приложением нового формуляра святой литургии праздника Успения Божьей Матери.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Dans l'article d'introduction il y a une analyse des personnalités de deux apôtres slaves, les Saints Cyrille et Méthode par le Père B. Černocký. Dans la partie théologique il y a quatre articles: La culture physique d'après les principes de la morale chrétienne par le professeur ThDr Antonín Hrdý, la voie vers la connaissance de l'existence de Dieu par les degrés de la perfection par Ph et ThDr František Falkenauer, les principes didactiques concernant l'enseignement de la religion par le professeur ThDr Josef Hronek et le professeur ThDr Merell examine les nouveautés de la littérature catholique touchant le Nouveau Testament. Dans la partie intitulée „La religion et La Vie“ on trouve un traité sur la paix de divers points de vue et le compositeur et professeur Adolf Cmíral s'occupe des chants tchèques consacrés à la Sainte Vierge du point de vue musical. Dans la galerie des prêtres patriotes on trouve le portrait du Père Mikuláš Ad. Voigt, fondateur de l'historisme. Les autres parties du journal sont remplies par les actualités de la vie religieuse et d'Eglise, de l'intérieur et de l'étranger. Les suppléments habituels, c'est-à-dire illustré, homilétique et celui pour les étudiants de théologie, sont augmentés par le nouveau formulaire de la messe pour la fête de l'Assomption de la Sainte Vierge.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

The leading article brings a historical analysis of the personalities of the two Slave apostles St. Cyril and St. Method by the Rev. Father B. Černocký. In the theological part of the copy there are four articles: Physical culture according to the principles of the Christian morals by ThDr Antonín Hrdý; the path to the recognizing of the existence of God from the grades of perfection by Ph and ThDr František Falkenauer; didactic principles concerning religious teaching by Prof. ThDr Josef Hronek and Prof. ThDr Merell surveys novelties from the Catholic literature in connexion with the New Testament. The part of the copy 'Religion and Life' examines the problem of peace from various points of view, and composer and Professor Adolf Cmíral deals with the Czech hymns to the Virgin Mary from the musical point of view. In the gallery of patriotic priests there is the portrait of the Rev. Father Mikuláš Ad. Voigt, the founder of historism. The other parts of the copy are filled up with actualities from the religious and Church life, at home and abroad. To the usual illustrated and homiletic supplements is added the new formular of the Holy Mass for the Assumption of the Virgin Mary.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Der Leitartikel bringt eine historische Erörterung der Persönlichkeiten der slawischen Glaubensapostel der h. Cyrill und Method aus der Feder des P. B. Černocký. Der theologische Teil der Zeitschrift enthält vier Artikel und zwar: Die Fürsorge für den Leib nach den Grundsätzen der Moral von Prof. ThDr. Anton Hrdý. Weg zur Erkenntnis des Wesen Gottes aus den Stufen der Vollkommenheit von Ph & ThDr. Franz Falkenauer. Didaktische Grundsätze mit Rücksicht auf den Glaubensunterricht von Prof. ThDr. Josef Hronek. Prof. ThDr. Johann Merell rezensiert die Neuerscheinungen der katholischen neutestamentarischen Literatur. Die Abteilung Glaube und Leben befasst sich mit der Friedensfrage von verschiedenen Gesichtspunkten aus und der Komponist Prof. Adolf Cmíral erörtert die tschechischen geistlichen Marienlieder nach ihrer musikalischen Seite hin. Die Galerie patriotischer Priester enthält ein Portrait des Gründers des Historismus P. Nikolaus Ad. Voigt. Der übrige Teil der Zeitschrift ist mit Aktualitäten aus dem inländischen und ausländischen religiösen und kirchlichen Leben ausgefüllt. Die gewohnte Bild-, theologische- und homiletische Beilage ist noch weiter durch Beifügung eines neuen Formular der heiligen Messe für den Himmelfahrtstag der Jungfrau Maria vermehrt.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník I. - Číslo 8. - V Praze dne 1. června 1951.

ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ, RUDÁ ZÁŘE NAD KLADNEM. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, str. 420, 56 Kčs.

Román „Rudá záře nad Kladnem“ je nejen svým obsahem politicky poučný, ale jako všechny knihy Zápotockého psán poutavě a zajímavě. Co rozmanitých postav tu nalézáme, od kolísavců a prodejných politiků až po kladné a životné typy dělníků a dělnických vůdců, kteří se vypořádávají s reformismem a stávají se komunisty. A jako v ostatních knihách Zápotockého, ani tu neschází jadrný rázovitý humor, ztělesněný v horníku Šádkovi. Romány Antonína Zápotockého jsou četbou, která způsobem nejpřístupnějším zasvěcuje pracující do zápasů dělnické třídy a tím prohlubuje jejich politické vzdělání.

F. M. REŠETNIKOV, MEZI LIDMI. Nakl. Vyšehrad, Praha, str. 620, 88 Kčs.

Jako 7. svazek Knihovny světových klasiků vydává Vyšehrad dílo u nás neznámého Rešetnikova, jednoho z největších ruských realistů a učitele Maxima Gorkého. Autor je první, který sáhl po sociálním námětu a ve svých umělecky hodnotných povídkách ukazuje na život průmyslového proletariátu. Kniha obsahuje tři povídky, z nichž nejobsažnější je Mezi lidmi, podle níž celý výběr je pojmenován. -š

J. MUKAŘOVSKÝ A LAD. ŠTOLL, KULTURA V BOJI ZA MÍR. Nakl. Mír, str. 24, brož. 5 Kčs.

Jsou to dvě řeči pronesené na zasedání Č. O. M., kde J. Mukařovský zdůrazňuje ideál míru a Ladislav Štoll zhodnocuje Fučíka a jeho životní a socialistický vývoj. Dř

GEN. GORDON, VIDĚL JSEM TITOVU ZRADU. Nakl. Mír, str. 80, brož. 16 Kčs.

V podrobné publikaci dokazuje zde gen. Gordon v několika kapitolách skutečnou historii Titovy zrady již od počátku nastoupení fašistické agrese Německa a zvláště po napadení jugoslávského území italskými a německými vojsky. Dř

PRVNÍ ZASEDÁNÍ SVĚTOVÉ RADY MÍRU V BERLÍNĚ. Nakl. Mír, str. 64, brož. 5 Kčs.

Mezi jinými jsou zde projevy Pietra Neniho za Italský výbor obránců míru a Yvese Farge za Francii, který porovnává „výsledky“ spojeneckých porad, jak byly míněny a jak se uskutečnily. Další svazky přináší nám 8 referátů a diskusních příspěvků. Dř

ARNO KRAUS, BALVAN S CESTY. Nakl. Čs. spisovatel. Str. 80, 31 Kčs.

Básník známý již několika předchozími sbírkami napsal v této básnické knize dosud svou nejlepší práci a právem byl za ni poctěn cenou v soutěži ministerstva zemědělství. Zpívá o nových lidech na vesnici, o mírových žních a vesnických pionýrech.

N. VASILJEV, AMERIKA ZADNÍM VCHODEM. Mír, nakl. podniky SBS, str. 320, váz. 72 Kčs.

Autor byl v Americe plně tři roky a bedlivým zrakem pozoroval všechny změny, které se děly po smrti presidenta Roosevelta až k době ukončení války na bojištích v Evropě i v Japonsku. Dochází k závěru, že proti Americe, která za vedení Trumana zahajuje dobrodružný nástup k politice zosťřených výbojů, stále více a silněji se formuje Amerika druhá, bojující za pokrok, demokracii a mír. -š

JURIJ BURJAKOVSKIJ, LIDÉ, BDĚTE! Nakl. Čs. spisovatel, 17 Kčs.

Významný ukrajinský dramatik zpracoval v této hře krátký, ale nejzávažnější úsek ze života Julia Fučíka a vyslovil jeho nezlomnou odvahu, hrdinství i neochvějnou víru ve vítězství. Národní divadlo v Praze má tuto hru právě ve svém repertoaru.

VÍTĚZSLAV NEZVAL, Z DOMOVINY. Nakl. Čs. spisovatel, str. 84, 38 Kčs.

Je to vroucí básnické vyznání lásky k rodné moravské vesničce, prostoupené vzpomínkami na trpký úděl vesničanů za kapitalismu. Pro svou vroucí lásku k vlasti a odhodlanost bránit mír proti nové válce je báseň Z domoviny dalším velkým vítězstvím současné české poesie.

LUDVÍK PÁLENÍČEK, JINDŘICH MOŠNA, HEREC REALISTICKÝ. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, 58 Kčs.

Autor nakreslil profil Mošňův velmi výrazně, zasadil jej do rámce doby, takže čtenář se tu dozví hodně z historie Prozatímního divadla a zvláště z počátků Národního divadla. Mošna pocházel z nemajetných rodičů, vyšel z lidu a lidu zůstal věren i ve své tvorbě herecké.

THEODOR BALK, MUNICE PROTI TITOVÍ. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, 42 Kčs.

Jugoslávský protifašistický spisovatel Theodor Balk ve svých reportážích odhaluje jugoslávskou skutečnost. Je tu řada záběrů z nejrůznějších prostředí, z města i venkova, ze světa dělnického i ze světa jugoslávské inteligence.

ANNA SEGHERSOVÁ, ZACHRÁNĚNÍ. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, str. 490, 64 Kčs.

Hned v úvodní vzrušující scéně poznáváme Bentsche jako jednoho z party horníků, kteří týden žijí v zasypané šachtě a čekají na smrt. Jen díky Bentschově charakteru, odvaze a povzbuzování dočkají se vysilení soudruzi konečného vysvobození. Bentsch se stává hrdinou městečka. Sotva však se postižení vrátí z nemocnice, je na dole zastavena těžba, horníci jsou odkázáni na podporu a živoří za hrozných podmínek. Bentsch se vlivem událostí stává revolucionářem a na závěrečných stránkách knihy přechází do illegality.

ÚPADKOVÉ RYSY HOSPODÁŘSTVÍ USA V POVÁLEČNÉM OBDOBÍ. Nakl. Orbis, Kčs 14.50.

Rozklad monopolistického kapitalismu se nejvýrazněji projevuje v základní síle imperialistického tábora USA. Inflace ve Spojených státech, která provází zločinné zbrojení, odkrývá odumírání kapitalistické soustavy, odhaluje neschopnost buržoasního státu stabilizovat poválečnou znehodnocenou měnu.

ROI OTTLEY, ČERNÁ ODYSSEA. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, str. 422, 80 Kčs.

Černošská otázka je jedním z nejpálčivějších problémů Ameriky a ukazuje v pravém světle tvář „země svobody“. Ottley nepíše nějak všeobecně a abstraktně, nýbrž na řadě typických osudů černochů podává dramatický obraz víc než třistaletého útisku černých lidí.

KAREL ŠIKTANC, TOBĚ, ŽIVOTE! Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, 31 Kčs.

Základní předností Šiktancovy básnické sbírky jest, že její verše neberou za vděk odtazitou a oťelou heslovitostí a že ideové zánícení se v ní pojí se svěží představivostí a s vřelým citem. Je to kniha lyriky dneška.

ALFRED KURELL, ŽIJÍ V MOSKVĚ. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, 54 Kčs.

Autor odpovídá v knize na otázky, které každého zajímají. V první kapitole mluví o sobě a o svých cestách do Moskvy od roku 1919. V další kapitole popisuje svůj moskevský domov a svá studia kultury Kavkazu a střední Asie. Dále se zabývá bydlením v Moskvě, přidělováním bytů, nájemným atd. V jiné kapitole líčí pracovní poměry, odměny, postavení spisovatele, otázky sovětské domácnosti, cenovou politiku, volný obchod. Zkrátka odpovídá na otázku, jak žijí občané v SSSR.

JULIUS FUČÍK, V ZEMI MILOVANÉ. Nakl. Mír, Praha, str. 482, váz. Kčs 127. —

Známy náš novinář a národní hrdina Julius Fučík, proslavený v celém světě svou Reportáží psanou na oprátce, byl v letech 1934—1936 v SSSR. Jako žurnalista prochází světem s očima široce rozevřenými a zachycuje na papír vše, čím se vpišuje vnější svět do jeho nitra. Vznikla tak řada reportáží, článků a feuilletonů, které sice byly již otištěny v novinách a v časopisech v dusné době, kdy nad Evropou visely hnědé mraky Hitlerova fašismu - ale které jsou nesmírně dokumentární a nemají cenu pouze včerejška, nýbrž i dneška a zítřka. Julius Fučík není pouhý reportér, který popisuje a vypravuje; on hledá smysl všeho, a proto jeho reportáže o SSSR jsou tak jasné a teplé. Nakladatelství Mír, podniky SBS, Praha, vydalo knihu skutečně krásně a vypravilo mnoha obrázky tištěnými hlubotiskem.

KNIHKUPECTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRODEJNY: PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ ULICE 23
HRADEC KRÁLOVÉ, TR. NÁR. VOJSKA 300
BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁMĚSTÍ 14
LITOMĚŘICE, KONĚVOVA UL. 7

VÁM NABÍZÍ

UPOMÍNKY NA PRVNÍ SV. PŘIJÍMÁNÍ A OBRÁZKY NA ROZDÁVÁNÍ V RŮZNÉM PROVEDENÍ - VZORKY NA POŽÁDÁNÍ ZDARMA
DÁLE MODLITEBNÍ KNÍŽKY V DÁRKOVÝCH VAZBÁCH
A OCHRANNÝCH KRABIČKÁCH

RAJSKÉ KVÍTKY v černé vazbě Kčs 65'—, v bílé vazbě Kčs 93'—, v lepší vazbě Kčs 100'—
NEBESKÉ ZVONKY v černé vazbě Kčs 67'—, v bílé vazbě Kčs 90'— a lepší vazbě Kčs 99'—
ANEŽKA v bílé vazbě Kčs 139'50. POMNĚNKY V. B. Třebízského v bílé vazbě Kčs 80'—
a lepší vazbě Kčs 90'—

NÁBOŽENSKÁ LITERATURA ČESKÁ I SLOVENSKÁ A OSTATNÍ
LITERATURA ZE VŠECH OBORŮ STÁLE NA SKLADĚ - ZÁSILKY
POŠTOU DO VŠECH MÍST

Radostná zvěst

o dědictví, které je nám přislíbeno od věčnosti. Slovo vyslovené Ježíšem Kristem a jeho Apoštoly

NOVÝ ZÁKON

nám ukazuje smysl našeho života. Tato kniha ležela od nepaměti na stole našich domovů jako duchovní pokrm. Kniha, v níž promluvil Bůh k lidem. Kniha, která je základem naší kultury. Kniha životní moudrosti, protože Moudrosti věčné. Vázaný výtisk Kčs 71.—.

ŽALTÁŘ ŘÍMSKÉHO BREVIÁŘE

Žalmy a hymny Církve jsou hlubokou studnicí věčných pravd, které svatopisci podávají s básnickým vzletem, takže věřící je přímo strhován úžasem. Jeví se v nich bezprostřednost, upřímnost a přímo dětská důvěřivost ve vztahu člověka k Bohu jako k přepelnému Středu našeho života, jeho radostí i strastí. Nový latinsko-český text s liturgickým výkladem uspořádal P. Jan B. Bárta O. F. M. 580 stran na biblovém papíře v celoplátěné vazbě, cena 135 Kčs.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

DESÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

*Šedesátiny náměstka předsedy vlády Zdeňka Fierlingra,
ministra pověřeného řízením věcí církevních*

Prof. P. Josef Beneš hodnotí práci kněží v boji za mír

Prof. ThDr František Kotalík vykládá hexažeron

*Prof. ThDr Jan Merell se zamýšlí nad novou úpravou
žaltáře*

Prof. ThDr Josef Hronek osvětluje formy školní práce

*Dr Rudolf Fikrle píše na thema Původ hudby a Písmo
svaté*

Prof. RNDr Josef Kašpar vysvětluje podstatu televise

ČÍSLO **9** ROČNÍK PRVNÍ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ D OMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815 22168 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČAST VĚDECKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš

Univ. prof. ThDr Václav Bartůněk

Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý

Univ. prof. ThDr Josef Hronek

Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.

Univ. prof. ThDr František Kotalík

Univ. prof. ThDr Josef Kubalík

Univ. prof. ThDr Jan Merell

Univ. prof. P. František Panuška CSSR

ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka

Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda

PRO ČAST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta

P. Jan Dočekal

P. Ladislav Hronek

P. Dominik Jirků OFM

P. Jan Mára OCr.

Msgre PhMg Eduard Oliva

ThDr P. Josef Plojhar

P. Karel Sahan CSSR

Prelát Ph a ThDr Jan Sobota

P. Karel Tomíček

P. František Tripský OMConv.

Když jsem byl v květnu 1940 svěcen na kněze, zpívali mi na závěr obřadu: „Šťastni ti, kdo jdou, aby hlásali Mír a Dobro.“ Ale svět byl v té době již ve válce...

Tento zpěv vnukl mi myšlenku, která mě po deset let provázela v mém kněžském povolání. Proto jsem hledal pokoj, bojoval jsem za pokoj, ale nebylo pokoje a ani nyní ho není. Nosím v srdci vzpomínku na miliony umučených lidí, které poslední hrozná válka rozptýlila a povraždila po celém světě. Den co den vzpomínám na statisíce lidí všech národů, kteří byli mými společníky v táboře smrti v Mauthausenu, v němž nacisté studovali a uskutečňovali vědecký způsob ničení lidí a idejí spravedlnosti a svobody. Přestál jsem však, jako mnozí, tuto hroznou zkoušku. Bohužel ani po tak krutých dnech nepřestali lidé trpět. Hlasy pro válku znovu probíhají celým světem, ruší lidi v jejich práci na obnově mírového života, tolik potřebné celému lidstvu. Existují síly, mající zájem na válce, které, jak se zdá, chtějí zavléci do hrozně odpovědnosti za své úmysly i autoritu mé Církve.

Kristus se zrodil za zpěvu andělů: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ V Horském kázání přislíbil Kristus pokojným důstojnost synovství Božího.

Na tomto základě a s příkladem Kristovým nemohou křesťané za žádnou cenu souhlasit s válkou! Ale dnes se snaží propaganda vyvolat zmatek, zvláště mezi italskými katolíky. Měl jsem to štěstí, že jsem mohl procestovat východní země. A hle - viděl jsem všude mír. Našel jsem jen dílo míru, budující Varšava zní jedinou harmonií nesmírné písně míru.

Sledoval jsem v Itálii ušlechtilou činnost organizací obránců míru a viděl jsem, jak se lidé objímali, kteří se po prvé sešli na mírové manifestaci, člověk s člověkem - věřící i bezvěrec, mistr i dělník, představený i podřízený. To je nejlepší důkaz, že jsme na dobré cestě, na cestě, jež vede od srdce k srdci.

Stojí proti nám nesmiřitelná reakce, ale my nepřestaneme přesvědčovat, bojovat za mír a - bude-li třeba - za mír položíme i život. Sešli jsme se z celého světa, jsme různého vyznání, ale máme jediný záměr, vedení vzájemnou láskou. Miliony lidí čekají na naše slova a naše svědectví. Nejsou to jen miliony vdov, sirotek, ubožáků, nezaměstnaných a dělníků, kteří nám pozorně naslouchají. Jsou to všichni poctiví lidé bez rozdílu, protože jejich srdce spojuje ušlechtilá potřeba, kterou nelze žádnými silami potlačit: Osvo-bodit se od zla a milovat! Tato potřeba nás povzbuzuje v boji za skutečnou svobodu a lásku i pro ty, co dnes bojují proti nám. Musíme si být jisti, že mírem zvítězíme nad zlem a dojdeme ke skutečné lásce.

Mohutný proud bojovníků za mír, který sjednotil poctivé lidi všech národů a vyznání, otevřel cestu ke sblížení všech tvořivých sil světa v bratrské spolupráci na velkém mírovém díle. Tak tomu chce opravdu čisté lidské srdce, a dovolíte-li, abych to tak řekl, i srdce Boží.

Podejme si proto ruce, lidé odevšad, lidé různých náboženství, lidé čestní a poctiví! Sjednotme se a přijměme jediný zákon, jenž nám ukládá povinnost kráčet svorně a jednotně k míru. A jako kněz Kristův vám pravím: Když toto uděláte, dojdeme též k jedi-nému Bohu, který je nesmrtelná Láska.

Z mírového projevu italského kněze Don Andrea Gaggero.

Duchovní PASTÝŘ

60

Z F

*Dne 11. července 1951 vzpomínali jsme
desátin pana náměstka předsedy vlády*

*Zdeňka Fierlingra,
ministra pověřeného řízením Státního
úřadu pro věci církevní*

*Do dalších let života pro vlast a národ
řežeme hojnost zdaru a osobního blaha*

Narodil se v Olomouci, kde studoval na gymnasiu a obchodní akademii. Věnoval se zejména uštině a slovanské uvědomění, vštípené mu jeho otcem, vedlo jej do Ruska, kde strávil tři roky před první světovou válkou. Za války byl aktivním spoluvůdcem legií a zároveň nesmlouvavým bojovníkem proti jejich kontrarevolučnímu zneužití.

Po skončení světové války pracoval ve významných funkcích v ministerstvu zahraničních věcí a později jako vyslanec v Haagu, Bukurešti, Washingtonu, Ženevě, Bernu, ve Vídni a v Moskvě.

Velký významný úkol je svěřen náměstkovi předsedy vlády Zdeňku Fierlingrovi, když je dne 5. dubna 1950 pověřen vedením Státního úřadu pro věci církevní. Na tomto místě se vynikajícím působem zasloužil o vytvoření harmonické spolupráce mezi církví a naším lidově demokratickým státem.

K velikým úspěchům, jichž dosáhl Zdeněk Fierlinger na poli církevně politickém, patří velká úroveň konference duchovních v Luhačovicích, která měla, díky četné účasti zahraničních delegátů, skutečně mezinárodní význam a konference našeho katolického duchovenstva, konaná zářijem nato ve dnech 3.—6. července 1950 na Velehradě. Zejména tato konference zapůsobila mocně na další vývoj vztahů mezi církví a státem v kladném směru. Úprava bohosloveckého studia počátkem školního roku 1950—51 a založení Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze a Bratislavě se řadí k dalším velkým počínům, jako bylo zabezpečení hmotných potřeb církví duchovních i učitelů náboženství, restaurace a úpravy církevních památek, jež si vyžádaly velkých částek ze státních peněz.

Úspěch naší církevní politiky, určované základní linií celé politiky našeho lidově demokratického státu, je dílem státnické prozíravosti a diplomatického taktu Zdeňka Fierlingra. Stačí zmínit, jak po únoru 1948 někteří duchovní a část hierarchie podlehla vatikánské politice

a snažila se zneužít náboženství k politickým cílům reakce, kdežto dnes, díky naší církevní politice, zvítězily kladné směry v duchovenstvu i mezi věřícími, lid prohlédl nekalé záměry těch, kdo pod rouškou náboženství jej chtěli svést na cestu proti zájmům vlasti. Drtivá většina našich biskupů a ordinářů složila slib věrnosti lidově demokratické republice ve smyslu nových církevních zákonů, proti nimž se někteří členové vysoké církevní hierarchie původně stavěli. Na tomto krásném vývoji, který spěje dále k ještě plodnější spolupráci mezi státem a církví, má největší zásluhu vedoucí osobnost naší církevní politiky náměstek předsedy vlády Zdeněk Fierlinger.

Svou obětavou prací, již věnoval uplatnění zákonů, vycházejících z ústavních zásad náboženské svobody, rovnoprávnosti a vzájemné snášenlivosti, přispěl Z. Fierlinger vynikajícím způsobem k posílení jednoty všeho našeho lidu.

V PŘEDNÍCH ŘADÁCH

Prof. P. Josef Beneš.

Koncem května a v prvních dnech červnových jsme prožívali chvíle, které svět dosud nezažil. Ještě nikdy nebyl dotázán lid na svou budoucnost, ještě nikdy se nikdo netázal, zda chceš prožít budoucí dny svého života v klidu, míru a pokoji, či zda si přeješ zabíjení, vraždění a válku. Vládcové, jak nám je historie líčí, měli před očima vždy jen svoje sobecké cíle a poddaný lid nebyl pro ně ničím více než nástrojem k jejich dobovacím choutkám. Bylo jim vždy vedlejším, zda jejich cíl byl dosažen milionovými oběťmi drobného lidu, smrtí nejlepších synů národa a hořem puklých srdcí matek, manželek a dětí. Proto se také nikdy neptali, zda lid souhlasí či se vzpírá jejich plánům - a když uzrála doba jejich výbojů, hnali lidstvo na krvavá jatka ať chtělo či nechtělo.

Teprve naše doba - po prvé v historii lidstva - dává lidstvu přímo rozhodnout o jeho budoucím osudu. Každý mohl svým hlasovacím lístkem projevit svůj názor na dnešní mezinárodní situaci. Rozhlas, noviny, veřejné projevy a volná diskuse, které se netajily s vážným napětím, které ve světě je, které jasně a nepokrytě ukázaly cíle hrstky kapitalistů, která se domnívá, že může ještě zadržeti vývoj světa a zvrátit jej do starých forem sociální nespravedlnosti, dostatečně osvětlily, oč jde, a každý občan přistupoval tedy po zralé úvaze a s vědomím důležitosti celé akce k hlasování.

A výsledek?

Mezi miliony hlasujících pro pakt míru, proti remilitarisaci západního Německa a odsuzujících zrádnou emigraci, se našlo pouze 60 tisíc občanů našeho státu, kteří pro mír nehlasovali. Ti si nepřejí prožívat klidné dny svého života, ale chtějí raději vidět potoky krve a slz, chtějí slyšet příšerný rachot dopadajících bomb, chtějí prožívat všechnu tu fyzickou i mravní povodeň, jež při každé válce rozleje své kalné vlny lidstvem.

Je to smutný zjev, že se mezi námi našlo tolik lidí, kteří nedovedou položit na jednu misku vah všechno neštěstí, které s sebou válka přináší, a na druhou misku vah zdánlivé výhody, které si ve svých snech kreslí - a nedovedou poctivě zvážit, které statky jsou dražší.

My katoličtí kněží vyšli jsme z tohoto lidového hlasování čestně a můžeme říci hrdě před tvářím všeho našeho lidu: všichni katoličtí kněží hlasovali pro mír!

Není to konstatování něčeho bezvýznamného. Snad si mnohý řekne, že je přece samozřejmé, že ten, který je alter Christus, který je hlasatelem Jeho evangelia, radostné zvěsti lásky, nemůže být současně hlasatelem nenávisti, zabíjení a války. Zajisté! Ale vzpomeňme na nedávnou ještě dobu, kdy někteří naši spoluobratři nechápali velikou převratnou dobu, v níž žijeme, a posilování vatikánským rozhlasem, který nezná a nechápe naše poměry a který také podle výslovného výroku svatého Otce není mluvčím svaté Stolice, stavěli se proti všemu, co vycházelo od státních činitelů, i když jim zdravý rozum ukazoval nesmyslnost jejich počinů.

Děk jasnému postoji a otevřenému jednání některých našich arcipastýřů, J. E. njdpp. biskupů Dr Mořice Píchy, Dr Štěpána Trochty, Dr Antonína Eltschknera a jiných, otevřely se oči i těm našim spolubratřím, kteří se dívali nejčernějšími brýlemi, aby pochopili, že stát od nás nežádá a ani žádat nemůže, abychom se stali nevěrnými svému náboženskému přesvědčení, svým kněžským slibům a přísahám, ale chce při všem respektování našeho náboženského přesvědčení, abychom stáli v jedné řadě s lidem, z něhož jsme vyšli, a na svém kněžském poli a ve svém kněžském působení pomáhali budovat nový šťastný život na nové cestě, kterou lid nastoupil. Při naprosté věrnosti a oddanosti Církvi svaté a její nejvyšší viditelné hlavě svatému Otci a svým ordinářům, při naprosto svobodném vyznávání naší svaté nauky katolické, zkrátka: při jasné a nekompromisní příslušnosti k mystickému Tělu Kristovu chceme být také svědomitými a oddanými občany naší lidově demokratické republiky, chceme být uvědomělými budovateli lepších zítřků, pro něž pracuje vláda našeho lidu - ano, chceme jít dále: svou modlitbou a prací chceme svému dobrému věřícímu lidu pomáhat na jeho cestě k novému životu a k šťastné věčnosti.

Je docela přirozené, že se nás bolestně dotkla událost babická, v níž bohužel se objevila jména i dvou našich bývalých spolubratřích, kteří pro své kněžské, nekřesťanské a nelidské jednání byli zbaveni své kněžské lůstojnosti na základě vynesení nadřízeného církevního úřadu a podle Can. 985, § 4 CIC, a potrestáni i rozsudkem soudu našeho lidu - víme však, že naše katolické kněžstvo české ve svém celku je kněžstvem vpravdě vlasteneckým, které jde a půjde vždy věrně se svým lidem.

Ve filmu „Setkání na Labi“ je dojemný obrázek. Sovětský voják při postupu na Berlín přichází k matce, vysokou zdí ohrazenému domku s malou zahrádkou. Na domku je nápis: „Malé, ale moje.“ A voják se zamyslí. Před očima vidí velikou svou vlast, vidí nesmírné stavby, které v několika letech vyrostly z mozulů pracujícího lidu, vidí nesmírná pole, po nichž jezdí kombajny, vidí nedozírná moře brázděná jachtami kanarádů-spoludělníků, kteří jsou v mořských lázních na rekreaci, vidí dněprostroj, údolní přehradu, elektrárny, továrny, loděnice, nádhernou moskevskou podzemní dráhu - a pak se zasměje a říká si: „U nás je všechno velké a - naše!“

Malé, ale moje - velké, a naše!

Velké a naše je i u nás všechno. Do propadliště dějin zmizeli všichni ti Petschkové, Preissové a jim podobní magnáti kapitálu - a to, co dřív sloužilo jenom jim a několika jim podobným k ukájení jejich sobeckých ilú, s tím nyní hospodaří celý národ, je to naše! Máme k tomu jiný poměr než jsme měli dříve, máme i jinou odpovědnost za hospodaření a udržení těchto národních statků. Proto válka, jako nesmyslná ničitelka všech těchto základních zdrojů časného blahobytu, je nepřítel č. 1, proti níž musíme býti stále na stráži.

My kněží postavili jsme se v lidovém hlasování do prvních řad obránců míru. Mezi námi nebylo zrádců mírové myšlenky, nebylo desertérů z boje za mír. Jistě, že tento postoj byl zvážen a oceněn na nejvyšších místech naší vlády, ukázal, že český katolický kněz je knězem vpravdě vlasteneckým - ale má svůj nesmírný význam a ohlas také za hranicemi naší republiky.

Tak jako jsme věrnými kněžími církve římskokatolické, tak také jsme jednotni v boji za mír a žádná tvářská hesla nás od nastoupené cesty neodradí, neboť je to cesta křesťanská, cesta opravdu kněžská!

Ve čtvrtek dne 21. června t. r. se sešli v Praze čelní představitelé římskokatolického kleru a zástupci všech diecésí z celé ČSR ke konferenci, v níž za přítomnosti náměstka předsedy vlády a ministra pověřeného řízením Státního úřadu pro věci církevní Zdeňka Fierlingra, ministra zdravotnictví ThDr Josefa Plojgara a poverenika ThDr Alexandra Horáka zhodnotili krásné výsledky lidového hlasování za mír a s radostí a naslšením vyslechli zprávu, že všichni kněží hlasovali pro mír a veliký počet katolických duchovních se aktivně účastnil na mírové akci.

Náměstek předsedy vlády Zdeněk Fierlinger ve svém projevu vysoko ocenil účast kněží v boji za mír a projevy ministra ThDr Plojgara i poverenika ThDr Horáka byly vyslechnuty s mimořádnou pozorností. Po živé diskusi vyšel z konference, kterou řídil kapitulní vikář Stehlík, podnět utvořiti ve všech diecésích mírový výbor katolických kněží. Celostátnímu mírovému výboru římskokatolických kněží ČSR stojí v čele ministr ThDr Josef Plojgar a ve výboru jsou zástupci všech diecésí. Závěrem byla přijata resoluce v níž se uvádí mimo jiné:

Naplňuje nás radost, že všichni katoličtí kněží u nás hlasovali pro výzvu Světové rady míru a že přemnozí z nich se aktivně zúčastnili této akce tím, že ve svých modlitbách, kázáních, při pastorační práci i jako členové výborů obránců míru a ve svých veřejných projevech nabádali lid k posilování míru budováním vlasti a tím se pravdu zasloužili o věc míru. Tím si získali vděčnost všech mírumilovných lidí doma i za hranicemi. Děkujeme roto všem našim spolubratřím, kteří v duchu Kristova přikázání lásky a slov evangelia „blahoslavení pokojní, neboť oni synové Boží slouží budou“ věnovali své úsilí vznešené věci míru.

Úspěšné zakončení lidového hlasování o míru je pro nás povzbuzením, abychom ve své práci pro mír neumdlěli, nýbrž ve svém úsilí pokračovali, protože zloba nepřátel míru dosud neustala.

V následujících dnech se utvořily ve všech diecésích početné výbory mírového kněžstva a na svých konferencích vyzvedly vysoko prapor svého boje za mír.

Avšak i na okresních besedách katolického duchovenstva se živě debatovalo o otázkách míru, takže celostátní mírový výbor nemohl neslyšeti všechny tyto hlasy nadšených bojovníků za mír. Řád katolického duchovenstva, zhodnotil na své konferenci, konané 23. srpna, všechn tento přínos katolického kleru světovému boji za mír a usnesl se, že uspořádá v předvečer svátku svatého Václava, patrona a dědice země České, dne 27. září 1951 celostátní sjezd katolického duchovenstva v Praze.

Na tomto sjezdu chceme veřejně manifestovati svou odhodlanost brániti mír a ukázati, že naše práce jako katolických kněží je práce eminentně mírová a že tak, jako jsme věrnými kněžími církve římskokatolické, tak také chceme býti oddanými občany našeho státu a nekompromisními bojovníky za světový mír.

MÍR A POKOJ V PÍSMĚ SVATÉM

K nejčastěji se opakujícím myšlenkám v Písmě svatém patří také myšlenky o pokoji a míru. Jako červená nit táhne se biblí výzva k mírumilovnosti a touha po pokoji. Nejširší pojem míru a pokoje je obsažen v biblickém pozdravu „Šalóm“ ve starozákonním i novozákonním „*Pokoj s tebou*“!

Biblická theologie míru a pokoje: V biblí se pod pojmem mír rozumí hlavně harmonický poměr jedince i národů k Bohu. Cestou k tomuto míru je zachování zákona, opakem pak hřích se svými následky: „*Pokoj hojný mají, kdož milují zákon tvůj, (jakýkoliv) úraz jich nepotká*“ (Ž 118, 165). „*O bys byl šetřil mých příkázání! Bylo by jako řeka tvé blaho, a tvé štěstí jako mořské vlny*“ (Is 48, 18). Proto vyzývá žalmista: „*Uchyl se od zlého a čiň co je dobré, hledej pokoje, ano hoň se za ním*“ (Ž 33, 15).

Prvotní hřích a překročení zákona Božího porušily harmonický vztah člověka a lidstva k Bohu a způsobily zlo ve světě a neštěstí Izraele. Původní harmonie může být obnovena jen Bohem a Bůh tak přislíbil pro dobu mesiánskou. Proto starozákonní mír v Izraeli je doba mesiánská. Tento mír je milostí Boží. Touha po míru a jeho radostné očekávání se ozývá hlavně v žalmech a u Isaiáše: „*Poslechnu, co mi řekne Hospodin Bůh... Ano pokoj zvěstuje lidu svému, svatým svým, jejichžto srdce ho vyhledává*“ (Ž 84, 9). „*Udělím ovoce rtů: ‚Pokoj, Pokoj‘ tomu, kdo daleko i tomu, kdo blízko jest - praví Hospodin - uzdravím ho*“ (Is 57, 19). Pramenem a dárce míru je Bůh: „*Dám pokoj vašim končinám; budete spát a nikdo vás nebude vyrušovat... meč nepřekročí hranic vašich*“ (Lev 26, 6). *I řekl Hospodin Gedeonovi: ‚Pokoj s tebou!‘ Postavil tam tedy Gedeon oltář Hospodinu a nazval jej: ‚Pokoj Hospodinův‘ až do dneška*“ (Sdc 6, 23n.).

Mír není však výlučně darem Božím, jeho uskutečňování je také úkolem lidí: Bázeň Boží, zachovávání zákona, plnění vůle Boží. Milost Boží a lidská vůle se musí spojit a v tomto společenství je základ pravého míru. „*A učiním s nimi smlouvu pokoje, smlouva věčná s nimi to bude, a upevním a rozmnožím je, a zřídím svou svatyni uprostřed nich na věky*“ (Ez 37, 26).

Starozákonní theologie pokoje a míru je úzce spjata s příchodem Ježíše Krista, který je v plném slova toho smyslu „*Knížetem pokoje*“. Proto i novozákonní theologie míru navazuje nutně na starozákonní předobrazy a proroctví. Mír je podstatou říše Boží, království Ježíše Krista. K pokoji je povolán křesťan (Kol 3, 15). „*Vždyť království Boží není pokrm a nápoj, nýbrž spravedlnost, pokoj a radost v Duchu svatém; neboť kdo tímto slouží Kristu, je Bohu milý a lidem přijemný*“ (Řím 14, 17).

I v Novém Zákoně je označován Bůh jako dárce pokoje a míru. Pozdravem: „*Bůh pokoje budiž s vámi se všemi!*“ (Řím 15, 33; 16, 20; 1 Kor 14, 33; 2 Kor 13, 11) s oblibou uzavírá sv. Pavel své listy. Mír j darem lásky Boží a prostředkovatelem pravého míru je ve Starém Zákoně předpověděný Vykupitel Ježí Kristus. Jako nositele míru ho pozdravil Zachariáš ve svém chvalo zpěvu: „*...milostivě shlédli na nás Vy cházející z výsosti, aby osvětlil ty, kteří jsou ve tmě a v stínu smrti, aby řídil naše kroky na cestu pokoje*“ (L 1, 78n.) a betlemští andělé překrásným: „*Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!*“ (L 2, 14). Mír je Spasitelovým odkazem učedníkům „*Pokoj svůj vám zanechávám, pokoj svůj vám dávám ne jako svět dává, já vám dávám*“ (Jan 14, 27). Svojí krví a smrtí na kříži uskutečnil předpovědi Starého Zákonu a obnovil porušenou harmonii veškerenstvem jako král míru a pokoje: „*...zalíbilo se Otcí, aby v něm přebývala plnost všeho a aby skrze něho smířil všechno s sebou, i co je na zemi, i co je na nebi, tím, že sjednal pokoj krví na jeho kříži*“ (Kol 1, 20). Přímou strhující způsobem ličí apoštol Pavel mírové poslání Kristovo v epístole k Efeským. Kristus usmířil jednotlivé národy navzájem a celé lidstvo s Bohem. Založení Církve se stal Kristus zakladatelem velkého míru není rozdílu mezi židem a pohanem, mezi národem a národem, mezi rasou a rasou, před Bohem jsou všichni rovni. Kristovou smrtí pozbyl platnosti Mojžíšský zákon se svými obřady, jež byly pouze náznakem věcí budoucích, a lidstvo se sjednotilo v mystické těle Kristově: „*...On je náš pokoj, On spojil v jedné obě strany, odstraniv dělicí stěnu ohrazení (příčinu nepřátelství tím, že na svém těle zrušil zákon s jeho předpisy a ustanoveními, aby v své osobě jako zjednatel pokoje přetvořil ty dvě (strany) v jednoho nového člověka, a aby obě v jednom těle křížem smířil s Bohem tím, že na sobě samém usmrtil ono nepřátelství. Tak přišel a zvěstoval pokoj vám, kteří jste byli daleko, i pokl tem, kteří byli blízko*“ (Efes 2, 14–18).

Mír Kristův není jenom darem Božím, ale zavazují také věřící, aby se o mír snažili a mír chránili. Tato povinnost, která zavazovala již v Zákoně Starém, který byl „*vychovatelem ke Kristu*“, zavazuje tím více křesťany, kteří musí býti kvasem míru a „*usilovat o pokoj, bez něhož nikdo nespátrá Boha*“ (Žid 12, 14). Spasitel blahoslaví pokojné a nazývá je syny Božími (Mt 5, 9); jsou ze zvláštního titulu Božími dětmi, protože Bůh je Bohem pokoje a pokoj chce. V prvé řadě požaduje Pán mírumilovnost od svých učedníků „*Mějte v sobě sůl a zachovávejte pokoj mezi sebou!*“ (Mk 9, 49). Apoštolové v duchu Kristově opět ukládá

ji závazek mírumilovnosti věřícím: „Možno-li, pokud je na vás, mějte pokoj se všemi lidmi“ (Řím 12, 18). „Nuže usilujeme tedy o to, co je k pokoji!“ (Řím 14, 19). „Bratři, žijte v pokoji, a Bůh pokoje a lásky bude s vámi“ (2 Kor 13, 11). Záleží na jednotlivci a na všech, „aby Pán pokoje dal stálý pokoj na každém místě!“ (2 Sol 3, 16). Proto tak často je mírumilovnost předmětem Pavlových modliteb: „Bůh naděje ať vás naplní veškerou radostí a pokojem ve víře...“ (Řím 15, 13)

A kdo jiný má více spolupracovat k tomu, aby pokoj Boží, převyšující všechno pomýšlení, ochránil naše srdce v Kristu Ježíši (Filip 4, 7), než kněz? Biblická theologie míru a slova Písma jsou jasná a důrazná. Modlitba a práce za mír přispěje tolik k dobru našich bratří a přispěje jistě jednou k tomu, aby nás uvítal, jak se modlíme v hymnu nešpor *Dedicationis ecclesiae*: „*Caelestis urbs Jerusalem, beata pacis visio...*“

Prof. ThDr Jan Merell

ŠESTIDENNÍ

Genesis 1, 1-2, 4a.

Biblická zpráva o stvoření světa v Genesi 1, 1-2, 4a, je neocenitelného obsahu nábožensko-mravního, jak i Dr Hejčl v České bibli velmi výstižně poznamenal. Z celého tohoto popisu se přímo vytyčují dvě základní a též nejdůležitější myšlenky - svět, vesmír a vše, co na něm je, hýbe se a žije, je jediným výlučným dílem stvořitelským Božím. Druhý bod přináší osvětlení významu sedmého dne, požehnaného a posvěceného Hospodinem, který podle lidského náhledu a přiblížení představivosti o Bohu k lidem odpočinul toho dne ode vši práce, kterou byl učinil - Gen. 2, 2. Celek pak je skutečně přímo vetkán ve věroučný obraz předních a nejvyšších pravd o Boží podstatě, o úkonu stvořitelském, o původu, účelu a cíli člověka a jeho života pozemského. Opomineme podrobný výklad jednotlivých veršů této části Písma svatého, abychom příliš nerozšířili naši stat, než tím svědomitěji se soustředíme na závěrečné věroučné vývody biblické zprávy.

Stvořitelský úkon, podaný inspirovaným textem prvé knihy Mojžíšovy, zajisté uspokojí mravní a náboženské potřeby lidstva. Zdá se, že je to jediná uklidňující odpověď na stále neutuchající touhu lidského rozumu po poznání pravé podstaty a pravzniku všech věcí i ostatních spojitých okolností s touto otázkou. Přednost všeho stvořeného, krása, dokonalost i jeho užitečnost pochází rovněž od jediného Boha, Stvořitele. Tímto způsobem již první kapitola Písma sv. Starého Zákona vylučuje jednou provždy opodstatnělou a rozumově odůvodněnou možnost jakékoliv formy polytheismu a modloslužebného kultu. Všeho na světě mohou lidé dovoleně užívat pouze v mezích účelnosti, již Hospodin přiřkl každé jednotlivosti v okamžiku stvořitelského úkonu.

Celý vesmír jeví se nám jako zrcadlo, v němž poznáváme dobrotu a vznešenost Boží. Jaký získáváme obraz o samém Bohu ze zprávy o stvoření? Svatopisec řeší problém, jak vznikl svět a jeho náplň, než otázka o vzniku Boha je pro svatopisce neřešitelná a neexistující. Bůh byl již dříve, než začlo v čase samo stvoření všeho. Opravdu jemný náznak Boží věčnosti! Jeho pouhým slovem hned vzniká z ničeho světlo, rostlinstvo, zvířena. Skutečně celý vesmír je dílem

rukou Božích. Vše je též dokonale stvořeno, jak Bůh si představoval. Přesvědčujeme se takto o Boží všemohoucnosti. Z popisu stvoření čerpáme i důkazy o neskonale moudrosti Hospodinově. V samém stvořitelském úkonu pečuje již vhodným způsobem, aby jednotlivé druhy byly uchovány i do budoucnosti. Vkládá do mnohých semena, jiné tvoří o dvojím pohlaví. Stvoření se vyvíjí v překvapujícím postupu, aby nižší předcházely vyššímu, méně dokonalé, aby sloužily více dokonalým. Člověk, koruna tvorstva, nejvyšší stvořitelský úkon, vládne prvotně vším nižším a méně dokonalým, rovněž vše nižší má podle plánu Božího sloužiti rozumové bytosti. Bůh je též neklamně a neskonale dobrý. Každý jednotlivý úkon stvoření přesvědčivě ukazuje Boží dobrotu i lásku, vždyť přímo hmatáme v biblickém podání důvody stvořitelského úkonu, které jsou jediné láska a dobrota Boží, sám nic nemaje zapotřebí k své dokonalosti. Jaká dokonalost a duchovní výše, přímo dech Boží inspirace, v popisu vzniku světa a jeho vztahu k Tvůrci ve srovnání s četnými mythy o původu vesmíru nejrůznějších národů! Myšlenky tyto nám mnohem obsírněji a živěji nastiňují již církevní spisovatelé, jako sv. Jan Zlatoústý v druhé homilii v prvé kapitole Genese, sv. Basil, sv. Řehoř Nyssenský, sv. Ambrož. Tytéž náměty jsou v moderním rouchu důkladně vysvětleny u těchto praktických theologů - Eberhard, *Homiletische Vorträge über das erste Buch Mosis* a F. Stinger, *Homiletischer Führer durch das A. T.* z roku 1931.

Člověk pak podle biblické zprávy je též Božím tvorem, a proto má svého Tvůrce uctívat, milovat, díky vzdávat a vždy poslouchat. Zároveň člověk je Božím obrazem a pro tuto nikdy plně nepochopenou vznešenost má mírniti nežádoucí vlivy svých nižších schopností, aby si v každém lidském úkonu zachoval nejvyšší stupeň mezi všemi ostatními stvořenými tvory. Jak jasný bez nejmenších pochybností, je naznačen vztah jeho k ostatnímu světu i vesmíru! Člověk je korunou stvořitelského díla Božího. Je opravdu knězem, který za všechny tvory bez svobodné vůle a rozumu chválí a oslavuje Boha. Bytost rozumová je též pánem vesmíru, pánem slunce, měsíce, hvězd,

světa a vši jeho náplně. Ještě dnes vzpomínám, jak rektor biblického ústavu v Římě A. Bea vytyčil jedinou okolnost, která snad často mnohým uniká. Téměř u všech tehdejších sousedních pohanských národů slunce, měsíc a hvězdy byly buď přímo bohy, nebo nějakými bytostmi vyššími a mocnějšími než sám člověk. Proto lidé jim musili obětovat, jim se klanět, je uctívat nejrozličnějšími způsoby. A nyní, hle, text první kapitoly knihy Genese! Zcela krátce, ale rozhodně praví - slunce, měsíc a všechny hvězdy jsou pouze tělesy, stvořenými tímž jediným Bohem, a jejich jediný úkol je osvětlovati zemi ve dne a v noci. Žádný jiný úkol nebo působnost není jim Stvořitelem dána! Jaká čistota pravého zjevení, nadpřirozeného náboženství a víry v jediného Boha! V řádu mravním týž biblický text nalézá jediné zákonné a Tvůrcem žádané spojení mezi mužem a ženou, a to v monogamickém manželství. Přední cíl tohoto manželství je rození dítek - Požehnal jim (muži a ženě) též Bůh, řka: Rosťte, množte se, naplňte zemi... Gen. 1, 28.

Závěr biblické zprávy o stvoření světa ohlašuje druhou základní myšlenku svatopiscovu. Posvěcení sedmého dne jako příkaz Hospodinův, kterého lidé, Boží tvorové, mají býti poslušni. Bližší rozvedení tohoto příkazu nalézáme v okružním listu papeže Pia XI. - *Caritate Christi compulsi* - AAS 24 - 1932. Sedmý den ustanovil Bůh též k prospěchu lidí, aby v ten den obohatili svůj duchovní život a více se zamyslili o svém vztahu k Bohu. Tento den má býti i brzdou nezdravé touhy po hromadění hmotného majetku. Vědomé neuposlechnutí tohoto Božího zákona mělo býti potrestáno i hrdelním trestem. Vizme příklad v knize Numeri, kde člověk sbírající v sobotu dříví byl na rozkaz Hospodinův ukamenován za tábořem - Num. 15, 32-36.

Podstatnou částí této stati o biblické zprávě stvoření světa budou i četné exegetické výklady o hexaëmeronu, o šestidenní stvořitelském. Běžně se rozdělují do tří skupin - výklady historického podání, které se snaží nalézt totožnost mezi biblickou zprávou a skutečností popisovaného děje. V druhé skupině jsou výklady idealistické, kde zastánci tohoto směru zcela opouštějí historičnost biblické kosmogonie. Třetí směr kráčí tradiční zlatou střední cestou a spojuje vhodným způsobem i historičnost i účelné a cílevědomé literární zpracování stvořitelského úkonu. V první skupině se setkáváme s nejstarším výkladem přísně literárním, kde podle inspirovaného textu Bůh skutečně stvořil svět v šesti dnech o 24 hodinách. Oprávněně lze nazvati tento výklad patristický pro velký počet stoupenců z řad církevních Otců a spisovatelů - Basil, Ambrož, Chrysostom, Beda, Rupertus, Řehoř z Nazianu, Řehoř Velký a jiní. V jejich šlépějích kráčeli i mnozí scholastikové často již s určitými výhradami, povzbuzeni především osobním výkladem sv. Augustina. Dokladem toho budiž nám známý Suarez v díle - *De op. 6 dierum*. Pro nepřeko-

natelné rozpory se současným stavem přírodních věd - kosmogonie, geogonie, palaentologie - je tato theorie již po dlouhou dobu naprosto opuštěna a jména badatelů - Cuvier, Vigouroux, Kaulen i Chr. Pesch, Palmieri a Sales - jsou údobím volnějšího výkladu prvotního tradičního směru - periodismu. Hebrejské slovo - yóm - den znamená v tomto výkladu časové úseky mnoha a mnoha tisíc let, které by pak odpovídaly jednotlivým geologickým periodám. Než ani tato volnější theorie není udržitelná. Jsou zde dvě základní překážky - náplň stvořitelských úkonů v jednotlivých dnech v biblické zprávě naprosto neodpovídá postupu vědecké kosmogonie a příbuzných vědních oborů. - Světlo již prvního dne a zdroje světla, slunce, měsíc a hvězdy stvořeny až čtvrtého dne. Rovněž druhý, třetí a pátý den se šestým jsou v nesoúladu s vědeckým postupem kosmogonickým. Jak vysvětliti meziperiodu čtvrtého dne, kdy se objevuje teprve slunce po vzniku rostlinstva a před stvořením ryb a ptáků? Tyto obtíže připouští i vzdálenější zastánce Chr. Pesch! Druhá překážka je filologická. Hebrejské slovo yóm znamená skutečně den 24 hodin. V duálu a v plurálu někdy znamená i širší časový úsek, ale vždy spojený se základním významem slova - den, yóm. Příklady - Gen. 2, 4; Ex. 10, 6; Lev 7, 35. 36; Num. 7, 10; Ez. 7, 7. Nikde nenalézáme ve St. Zákoně slovo - yóm - totožné s časovou periodou tisíce let. Prohlédneme si rozsah významu tohoto slova v základních odborných hebr. slovnících - Gesenius, König i Zorell v příslušném sešitu. Právě v popisu hexaëmeronu výraz yóm je bezpečně ve významu dne o 24 hodinách pro své typické hebrejské rozdělení tohoto základního časového úseku na večer a ráno - vždyť židovský den se skládal z noci a ze dne, začínal západem slunce, večerem a končil v tutéž dobu příštího dne - A. Müller, *Bibel u. Gnomik*; Bert. Cohn, *Die Stundenteile im jüdischen Kalender*; E. Mahler, *Die chronologische Bedeutung von arbaim u. coharaim* - ZDMG 1914 pro oba poslední autory; J. Miklík, *Bibl. archeologie*, 1936, str. 345.

Ve druhé skupině idealistických výkladu biblické kosmogonie poznáváme několik odstínů. Liturgisté předpokládají, že Mojžíš neměl vůbec v úmyslu napsati děje stvoření světa, nýbrž pouze ustanovení dnů a týdnů, kterým pak připisuje jednotlivé Boží úkony podle mytů Egyptanů a Babyloňanů. Allegoristé vidí podstatu biblické zprávy pouze v prvním verši první kapitoly knihy Genese, ostatek je jen analytické rozvinutí základní myšlenky četnými metaphorami. Mimo Origena z prvních století křesťanství snad ojedinele v minulém století se hlásí k tomuto názoru A. Stoppani, *Sulla cosmogonia Mosaica*, Milan, 1887.

Více zastánců nalézáme v theorii vidů (visionis). Bůh totiž Mojžíše, nebo snad již prvního člověka Adama poučoval o svém stvořitelském díle zvláštními přímými viděními. Mezi prvními razil tento výklad Hummelauer, podle něho B. Schäfer i věhlasný dogmatik minulého století M. J. Scheeben.

Všechny odstíny skupiny idealistických výkladů biblické zprávy o stvoření nejsou příliš šťastné. Velice lehce opouštějí základní půdu literárního smyslu textů Písma sv. a nechraňují historičnost biblického podání, což je i v jistém rozporu s církevní tradicí, dekrety Biblické komise, okružním listem Lva XIII. Providentissimus Deus.

Třetí skupina výkladu historicko-literárních spojuje v sobě vhodně přední prvky všech předcházejících systémů. Nejpříjemnější a dosud všeobecně uznávaný výklad je historický idealismus, nebo lépe podle A. Bea nazvaný theorie historicko-literární, abychom se vyhnuli ne příliš šťastnému názvu výkladu idealistického. Zastánci tohoto směru jsou Janssens, Döller, Th. ab Orbiso, Renié, Heinisch, Junker, nejjasněji a nejčistěji podává zmíněnou teorii A. Bea - *De Pentateucho*, Řím, 1933. V jeho podání přesně rozlišujeme literární útvar a prvky historicko-doktrinální. Prvky historické a věroučné zahrnují tyto skutečnosti - Bůh na počátku času stvořil vesmír; vnitřní dobro i dokonalost všeho stvořeného, neboť vše je uskutečněním Boží myšlenky a vůle; člověk stvořen k obrazu Božímu, předčí ostatní živočichy především duchovně a panuje nade vším na světě; čas stvořitelského úkonu přenáší svatopisec v úsek šesti dnů a sedmého dne Božího odpočinku ode vsí práce a požehnání i posvěcení tohoto dne s jasným poučným cílem pro lidský život.

Útvar literární se jeví v obrazech Boha, který jako člověk mluví a jedná - v popisech nebe, země, moře, řek, rostlin i zvířat, což není pochopitelně líčeno podle odborných výrazů a vědeckých zákonů, nýbrž jedinečně ve shodě s představivostí tehdejšího lidu, jak totiž tehdy lidé o všech těchto věcech běžně mluvili a jak svými smysly mohli chápati. Rovněž postup stvořitelských úkonů není libovolný ani skutečný ve smyslu vědeckém, nýbrž logický, či přirozený, spořádaný, teleologický. Příkladem nám budiž stavitel při stavbě domu v postupu od základních a všeobecných rysů k úsekům přesnějším, vyhraněnějším, dodávajícím stavbě konečného vzhledu a ozdoby. Proto i v biblickém pojetí stvořitelského díla rozeznáváme první úsek

všeobecný - *opus distinctionis* a *opus ornatus* - druhý díl zdokonalující a ozdobující celek. Tato theorie snad jediná plně vyhovuje četným a obtížným požadavkům této první kapitoly Genese. Zachovává vlastní a bezprostřední smysl biblického textu, slovo - yóm - skutečně znamená den 24 hodin, což nelze popřít, že jedině tento význam má zde zmíněné slovo. Nikterak neruší historický charakter biblického podání. V tomto bodě jistě svrchovaně důležitým pro katolickou exegesi se přísně řídí dekretem Biblické komise ze dne 30. 6. 1909 - *Primum caput Geneseos esse vere historicum*. - Vítanou předností tohoto výkladu je obratný a skutečně důstojný způsob řešení vztahu moderních vědeckých kosmogonií k biblickému textu. Bez obav můžeme prohlásit, že takto žádná současná vědecká theorie o vzniku světa nepřinese biblické zprávě o stvoření rozporu a nepřekonatelné překážky, pokud ovšem zásadně neodpírá jsoucnost Boží, Boží prozřetelnost, odlišný původ člověka a jeho duchovní výši a nadřaděnost nad všechny ostatní tvory.

Jak věcná je charakteristika biblického hexaëmeronu Dr V. Šandy v díle - *Moses und der Pentateuch* - Zpráva o stvoření světa v Genesi I, 1-2, 4a je vznešený vstup (*eine erhabene Ouvertüre*) k celému Písmu sv. Takovýto začátek nepochybně zamýšlel sám svatopisec, přísný monotheista a muž vysoce duchovní, jako úvod k dějinám celého lidstva a především vyvoleného národa izraelského!

Seznam předních samostatných katolických děl tohoto století v chronologickém pořadí, mimo přčetné všeobecné úvody ke knihám Starého Zákona a články v odborných časopisech:

- L. Janssens, *Tractatus de Deo Creatore*, Freiburg i. Br. 1905.
- G. Hoberg, *Die Genesis nach dem Literalsinn erklärt*, Freiburg i. Br. 1908.
- V. Zapletal, *Der Schöpfungsbericht der Genesis*, Regensburg 1911.
- L. Murillo, *El Génesis*, Řím 1914.
- V. Šanda, *Moses und der Pentateuch*, Münster 1924.
- G. Ryckmans, *Het Boek Genesis*, Brugge 1927.
- P. Heinisch, *Das Buch Genesis*, Bonn 1930.
- H. Junker, *Die biblische Urgeschichte*, Bonn 1932.
- A. Bea, *De Pentateucho*, Řím 1933.

Prof. ThDr František Kotalík

NOVÝ ŽALTÁŘ PŘEDZVĚST REFORMY BREVIÁŘE?

Jednou z předností úpravy breviáře za Pia X. bylo nové rozdělení žalmů k recitaci kněžských hodinek. Žaltář byl rozdělen tak, aby se kněz pomodlil během týdne všech 150 žalmů. Tím však vystoupila do popředí staletá bolest, potřeba nového překladu žalmů. Kolik je v latinském žaltáři nejasných a zřejmě originálu neodpovídajících veršů žalmů! Tato bolest byla v r. 1945 odstraněna novým překladem z původních textů a svolením, aby tohoto nového žaltáře (*Psalterium Pianum*) se smělo užívat při soukromé i veřejné recitaci breviáře.

Zavedení P. P. (= *Psalterium Pianum*) bylo velkým zásahem do liturgie a znovu vyvolalo hlasy po podstatné reformě breviáře celého. Čím dále tím více se ozývají hlasy, že rytmus hodinek breviáře - s četnými modlitbami v noční době, které dávaly náplň monastickému životu dávných století - již neodpovídá rytmu dnešního života a pracím i životu kněží, kteří ve své velké většině jsou *in cura animarum*. Farní práce, za nedostatku kněží, je dnes středem kněžského života a je proto prý třeba upravit breviář tak, aby jeho rytmus odpovídal přirozenému rytmu kněžského

života. Známý liturgický časopis *Ephemerides Liturgicae* již v r. 1929 uveřejnil velké pojednání o reformě Římského breviáře a v r. 1948/49 pod vlivem nového žaltáře a na popud samotného Pia XII. uspořádal dokonce široce založenou anketu o reformě liturgie, hlavně breviáře. Byli dotázáni kněží všech kategorií i národností, universitní profesori, představení seminářů, duchovní správci, členové řádů a kongregací, zpovědníci a exercitátoři kněží, takže se možno domnívat, že hlasy, které se sešly v redakci, nejsou hlasem jedinců, ale kněžského celku a že podávají zajímavý obraz názorů na reformu breviáře. Doufám, že bude zajímat vdpp. spolubratry jednak podrobnější zhodnocení nového žaltáře - zvláště když katol. Charita slibuje obstarání většího počtu breviářů s novým žaltářem - jednak seznámení s výsledkem ankety *Ephemerides Liturgicae* o reformě breviáře.

I. Nový žaltář t. zv. *Psalterium Pianum*.¹⁾

1. *Předchůdci nového žaltáře.*

Otázka vzniku a prvních počátků latinského překladu žalmů, není ani po četných studiích nejmodernějších autorů úplně jasná.²⁾ Jedno však je jisté: První latinské překlady žalmů nejsou z textu hebrejského nýbrž z textu řeckého (LXX), jsou to překlady z překladu a to z překladu otrockého. Nejstarší latinský překlad vznikl pravděpodobně na půdě africké a jeho stopy nacházíme ve spisech sv. Cypriana a Tertuliana. Na půdě Evropy kolovaly také různé typy latinského žaltáře a zachovaly se až do dnešních dob (Milán, Verona, Galie, Španělsko). Tyto žaltáře byly knihou modlitby a zpěvu lidu a jejich latina byla také „lingua vulgaris“, latina lidová.

Jméno sv. Jeronyma, který zasvětil svůj život studiu a překladu Písma sv., je nerozlučně spjato i s žaltářem a sv. Jeronym se dokonce třikrát k žaltáři vrátil. Je známo, že dosavadní text žaltáře římského breviáře je tak zvané *Psalterium Gallicanum* sv. Jeronyma. Podkladem tohoto žaltáře je starý latinský překlad z poloviny druhého křesťanského století (ne dosti správně nazývaný *Itala*). Tento překlad sv. Jeronym kolem roku 386—90 v Betlemě opravil podle Origenova znění šestislopcového (*Hexapla*). Tato recense byla velmi záhy přijata do liturgie. Nejdříve se tak stalo v Gallii, odtud jméno: *Žaltář galský*. Později přijetím do oficiálního vydání do římské *Vulgáty* stal se tento žaltář součástí breviáře. Ještě před touto recensí latinského žaltáře opravil sv. Jeronym v Římě kolem roku 383 (384) na přání papeže Damasa podle starého řeckého překladu z doby před *Hexaplou* žaltář, který je označován jménem *Žaltář římský*. Byl nazýván římským, protože této recense Jeronymových žalmů bylo užíváno až do Pia V. (1566—72) v liturgii města Říma. Nyní recitují podle tohoto žal-

táře jen u sv. Petra v Římě. V našem breviáři se z tohoto žaltáře zachoval jen žalm 94 (*Invitatorium*). Rovněž v *Missale Romanum* jsou ještě stopy římského žaltáře, na př. v *Introitech*, *Gradualech* a *Traktech* nedělí a svátků staršího původu. Tyto texty římského žaltáře byly v liturgii ponechány pro vžitě již chorální melodie, jichž nebylo možno tak snadno měnit. Ještě jednou se vrátil sv. Jeronym k překladu žalmů. Kolem roku 389—92 učinil překlad přímo z hebrejského znění do latiny. Jest to tak zvané *Psalterium Hieronymianum* nebo též nazývané *Psalterium secundum Hebraeos*. Hebrejská předloha k tomuto překladu byla blízká textu masoretskému, lišila se však jak od tohoto textu, tak od textu řeckých překladů.

Galský žaltář, překlad to z překladu, nebyl ideální ani z hlediska exegetického, ani linguistického a tak není divu, že zvláště v době humanistické bylo několik pokusů jak na straně katolické (M. A. Muret, G. Manetti, S. Pagnino O. P., kardinál G. de Vio O. P., Arias Montano), tak nekatolické (S. Münster, S. Chastillon, I. Tremelius, F. du Jon a j.) o přetlumočení žaltáře z textu původního. Po dekretu Tridentského koncilu o užívání *Vulgáty*, se dlouho neodvažovali katoličtí biblisté překládat Písmo sv. z původních textů. Teprve v polovině 18. stol. tak učinil oratorian Ch. F. Houbigant († 1783) ve své *Biblia Hebraica* (Paříž 1753) a v překladě žalmů *Psalmorum versio vulgata et versio nova ad hebraicam veritatem* (1746). Pak po celé století nebylo význačnějších pokusů o překlad žalmů z hebrejštiny, až teprve na konci minulého století se vyskytují první pokusy k nimž patří i náš M. Mlčoch svým *Psalterium seu Liber Psalmorum iuxta Vulgatam et Versionem textus originalis* (Olomouc 1890). Hlavně však po reformě breviáře za Pia X. - když kněžím byla dána možnost častější recitace všech 150 žalmů - se projevuje nutnost větší věrnosti a srozumitelnosti žalmů, jež jsou z hebrejského textu překládány jak do latiny tak do moderních jazyků (F. Zorell, A. Rembold, J. Cales, Sedláček, Heger a j.).

Již sv. kardinál R. Belarmin si povzdechl: „*Liber Psalmorum, quem ecclesiastici omnes legunt et pauci admodum intelligunt*“. Volání po novém překladě žaltáře, který by byl vzat i do liturgie stále rostlo, až Pius XII. se rozhodl „splnit tuto zbožná přání, ačkoliv jsme si plně vědomi obtíží s tím spojených, a třeba víme, že tak zv. *Vulgáta* je úzce spjata se spisy svatých Otců a s výklady církevních učitelů a že dlouhým užíváním získala velikou vážnost v Církvi“ (*In cotidianis precibus*). Pořízení nového, toužebně očekávaného překladu žaltáře svěřil Pius XII. profesorům Papežského biblického institutu v Římě.

2. *Opravit Vulgátu, nebo přeložit žalmy z hebrejštiny?*

Práce, před kterou byli postaveni profesori Biblického institutu, nebyla snadná. Předně bylo nutno vy-

¹⁾ Používám v této stati hlavně článků a studií P. A. Bea, bývalého rektora Papežského bibl. institutu v Římě.

²⁾ F. Stummer, A. Allgeier, D. De Bruyne a j.

řešit zásadní otázku, zda postačí pouhá úprava latinské Vulgáty podle hebrejského textu, či zda má být učiněn překlad zcela nový, z původního textu, aniž by byla vzata Vulgáta za podklad. Za opravu Vulgáty se přimlouvali hlavně benediktini od sv. Jeronyma v Římě, pověření revisí Vulgáty. Byly uváděny zvláště důvody historické a theologické: Žaltář sv. Jeronyma inspiroval liturgii, patristickou literaturu, theologii, je posvěcený 16 sty letým užíváním v Církvi, je to přece žaltář sv. Augustina, Řehoře, Bernarda, Bonaventury, sv. Tomáše! Toho si byl vědom i Pius XII. a přece nařídil pořízení překladu nového. Opačkovalo se totéž, co za doby sv. Jeronyma, který také z rozkazu papeže Damasa pořídil překlad, který nebyl překladem posvěceným tradicí, jehož užívali Tertulian, sv. Cyprian, Hilarius a Ambrož. Sám sv. Augustin chtěl zdržet sv. Jeronyma od nového překladu žaltáře. Je dobře známo, jak Vulgáta byla napadána, zvláště žaltář, který byl živou modlitbou věřících a jak v liturgii ještě dodnes se mísí nova et vetera.³⁾ Ani liturgie Církve nemůže být nějakou zkamenělinou a dějiny znají nejednu reformu liturgie, na př. za Řehoře Vel., Pia V., Pia X. Církve je opatrná, ale jistá v úsudku o zralosti doby k reformám a ta doba přišla. I když zásah se zdál mnohým, zvláště liturgům - quod non fecerunt barbari! - tvrdým, rozhodl sv. Otec ve prospěch překladu nového.

Po encyklice *Divino afflante Spiritu*, kde bylo jasné formulováno, že jedině inspirovaným textem je text v původním jazyku, jak vyšel z rukou svatopisců,⁴⁾ nebylo ani jinak možno, než pořídit překlad textu z hebrejského.

Dne 15. ledna 1941 pověřil Pius XII. šestičlennou komisi, skládající se z profesorů Biblického institutu, překladem žalmů. V komisi byli známí biblisté, jako P. A. Bea, tehdejší rektor institutu, a dnes již zesnulí odborníci P. A. Merk, známý vydavatel řeckého textu Nového Zákona, a P. F. Zorel, autor řeckého a hebrejského slovníku. Komise stanovila společná pravidla pro překlad a prováděla po dokončeném překladu každého jednotlivého žalmu o tomto rozpravu. V srpnu 1944 byl nový překlad předložen sv. Otci a již počátkem září předán Vatikánské knihtiskárně. V březnu 1945 vyšlo kritické vydání „*Liber Psalmorum*“ a v srpnu téhož roku „*Psalterium Breviarium Romani cum excerptis e communi sanctorum secundum novam e textibus primigeniis interpretationem latinam Pii Papae XII. auctoritate editum*“.

3. Charakter a duch nového žaltáře.

a) Kritická rekonstrukce textu.

Než přistoupili profesori Institutu k vlastnímu překladu, bylo nutno rekonstruovati hebrejský text žal-

³⁾ Srv. *Missale Romanum*, kde vedle čtení Vulgáty jsou na př. v Introitech verše z latinského překladu sv. Jeronymem před (Vetus latina). Rovněž v breviáři, v homiliích sv. Cypriana a Ambrože jsou komentovány texty bible, jež se neshodují s Vulgátou.

⁴⁾ Více viz v mém výkladu e. „*Studium a četba bible*“.

mů, protože t. zv. Mazoretský text je až ze stol. 9. Bylo nutno „srovnat“, jak praví *Motu Proprio*, „současné hebrejské texty s ostatními starými texty a tak najít nej přesnější a nejčistší čtení“. Podobná byla metoda i sv. Jeronyma, který přihlížel k LXX, Akvilovi, Symmachovi, Theodotionovi a srovnával tyto překlady s hebrejským textem, který mu opatřil jakýsi žid.

Dnes, kdy počet kodexů vzrostl a textová kritika učinila značné pokroky, stala se věc ještě složitější, ale také po četných kritických studiích žalmů i snazší. Překladatelé sáhli v první řadě k moderním kritickým vydáním Starého Zákona (R. Kittel, P. Kahle), ale přihlíželi i k překladům starým, hlavně řeckým a syrským, a kriticky hodnotili jejich různá čtení. Hebrejský text, který byl podkladem pro překlad, možno v celku označit za lepší, než je text masoretský a text LXX. Mnohdy se tento text odchyluje od masory a jde s Vulgátou, ale v podstatě je to masor. text, jak se vyskytuje v edicích moderních hebrejských biblí. Je to text asi 2.-3. stol. př. Kristem, ne však ještě text žalmisty. Podle úsudku odborníků (na př. B. Botte, A. M. Dubarle) snažili se překladatelé najít střední cestu mezi přílišnou bázlivostí, spojenou s konservativností a mezi příliš odvážným kriticizmem.

b) Věrné přetlumočení původního kritického textu.

Po rekonstrukci hebrejského textu přikročila komise k překladu, kde se snažila nejenom v celku, ale i v jednotlivostech, t. j. v charakteristických semitských obratech, v metaforách, v rytmu, ve zvukomalbě, zachovat, pokud to latina snese, kolorit semitského jazyka. Tak na př. čteme ve Vulg. v žalmu 17 (18), 2, násl.:

*Diligam te, Domine, fortitudo mea.
Dominus firmamentum meum
et refugium meum et liberator meus;
Deus meus, adjutor meus, et sperabo in eum;
protector meus, et cornu salutis meae et susceptor meus.*

Firmamentum, adjutor, protector, susceptor jsou bezbarvé, skoro abstraktní výrazy místo konkrétních hebrejských: petra, arx, rupes, clipeus, praesidium. Proto nový žaltář překládá:

*Diligo te, Domine, fortitudo mea,
Domine, petra mea, arx mea, liberator meus,
Deus meus, rupes mea, in quam confugio,
clipeus meus, cornu salutis meae, praesidium meum.*

Tato řada konkrétních výrazů odpovídá heroickému válečníku, jakým byl David, když v žalmu 17 (18) opěvoval vítězné bitvy, jimiž prošel za Boží ochrany.

V žalmu 23 (24), 7-9, Vulgáta překládá: *Attolite portas, principes vestras, et elevamini portae aeternales*, „kdežto původní text v poetické řeči apostrofuje místo vůdců přímo brány: „*Attolite, portae, capita vestra, et attolite vos, fores antiquae, ut ingre-*

diatur rex gloriae“, t. j. Král slávy, který je tak vznešený, že i mohutné brány jsou nízké a je třeba, aby se zvýšily. Tak odvážným a výrazným anthropomorfismem líčí žalmista nekonečnou velebnost Boží.

LXX a po ní Vulgáta ztemnila překladem smysl vlastních jmen. Protože nový žaltář je určen pro kněze, ponechává vlastní jména bez překladu. Předpokládá u kněží znalost starozákonních událostí a vlastní jména lépe vybaví historické pozadí. LXX byla překladem pro lid a proto bylo někdy účelnější vlastní jména přetlumočit. Tak v ž. 119 (120), 5, jsme zvyklí podle Vulgáty čísti: „Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est, habitavi cum habitantibus Cedar.“ V novém překladě: „Heu mihi, quod dego in Mosoch, habito in tentoriis Cedar“ vyjadřuje konkrétně bolest žalmistova exilu, který žije daleko od Svaté země, na severu, nebo v nehostinné Syrsko-arabské poušti. Mnohého překvapí nové znění Invitatoria brevife, žalmu 94 (95), 8, kde místo dosavadního „Nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto“ se v novém žaltáři modlíme: „Nolite obdurare corda vestra in Meriba, ut die Massa in deserto“, připomínající reptání Izraelitů proti Hospodinu a Mojžíšovi v poušti Meriba a Massa (Ex. 17, 1-7; Num. 20, 2-13).

Je známo, že Gallský žaltář učinil mnohá místa nerosrozumitelná a že nejednou dal podnět i k špatným výkladům na kazatelně. Kdyby nový žaltář neučinil nic jiného, jen tyto texty ujasnil a přiblížil ad hebraicam veritatem, dosti učinil. Nebudu uváděti příkladů, protože jsem tak již učinil jinde.⁵⁾ Z nového žaltáře vymizel i nejeden text, který budeme dlouho postrádati, jako „ad Deum, qui laetificat iuventutem meam“ (ž. 42 (43), 4) = „ad Deum laetitiae et exultationis meae“, anebo dokonce „Deus in adiutorium meum intende“ ze ž. 69 (70), 2, což podle hebr. textu je přeloženo: „Placeat tibi, Domine, ut eripias me.“

Věrný překlad originálu vyžadoval dobrou znalost hebrejštiny, jak gramatiky, tak ducha hebrejského jazyka. Netřeba podotýkati, že znalost hebrejštiny od doby sv. Jeronýma značně pokročila a zachycení všech jemností tohoto jazyka v novém překladě je velkým přínosem žaltáře Piova. Nejeden nejasnost Vulgáty a gal. žaltáře byla zaviněna právě nedbáním ducha hebrejského jazyka. Snahou překladatelů bylo vyjádřit i v latině syntaktické zákony hebrejské gramatiky. Na př. není možno překládat každé hebrejské perfektum perfektem a futurum futurem (srv. konec ž. 64 (65) ve Vulg. a v novém překladě: „Visitasti terram...“ Otrockým uvedením semitismů do LXX, a tím i do Vulg., stal se nejasný text žalmů. Na př. komparativ v hebr. se vyjadřuje předložkou min, kterou Vulg. překládá a, ab nebo ex. Odtud nejasnost v ž. 8, 6: minuisti eum paulo minus ab angelis“ (nový žalt.: „fecisti eum paulo minore angelis“). Podobně je tomu i s neutrem, které se vyjadřuje v hebr. žen-

ským zájmenem, jako v ž. 26 (27), 4: „unam petii a Domino, hanc requiram“ (nový ž.: „unum peto a Domino; hoc requiro“ a pod.). Netřeba též podotýkati, že hebr. slova mají i různý význam v různé souvislosti a věrný překlad proto nespočívá jen v mechanickém nahrazení hebrejského slova slovem latinským a že proto překlad je zároveň exegezí. Proto nový žaltář tolik usnadňuje i porozumění žalmů.

c) Latina nového překladu.

Otázka volby latiny byla velmi svízelná pro překladatele. Kdyby latina byla živou řečí, stačilo by zvolit latinu užívanou v dnešní době, protože však latina je ve skutečnosti mrtvou řečí, bylo třeba se rozhodnouti buď pro latinu klasickou, nebo pro latinu církevní. Volit latinu klasickou (jako učinili někteří humanisté) bylo by rozchodem s církevní tradicí, církevní latina pak nemá ustálené formy. Překladatelé se proto rozhodli volit střední cestu, t. j. snažili se přiblížit svůj překlad latině klasické, ale zachovat podle možnosti ducha latiny církevní (Vulgáty). Je to dobrá a plyná latina, odpovídající církevní i liturgické tradici. Za základ volili latinu dvou století před a prvních dvou století po Kristu. Po stránce latiny překladatelská práce sv. Jeronýma byla ještě těžší. Latina byla ještě řečí živou, věřící ještě se modlili a zpívali latinské žalmy, a proto sv. Jeroným nemohl tak zasáhnouti do latinské struktury žalmů, jak by si byl přál. Musel, proti své vůli, zachovat v gal. žaltáři mnoho z latiny dekadentní (Vetus latina), protože, jak sám si posteskl, „mnozí pijí raději z kalných potoků než z čistého pramene“.⁶⁾ To vysvětluje, proč gal. žaltář se více blíží starým latinským překladům než jiné knihy Starého Zákona ve Vulgátě.

Při recitaci nového žaltáře nesetkáme se s mnohými termíny a výrazy, bez nichž si nedovedeme ani žalmy představit. Výběr slov byl pro překladatele jednou z nejpálčivějších otázek. Křesťanství, zvláště od doby Tertullianovy, obohatilo latinský slovní poklad novými termíny (z lidové latiny, řečtiny, nové výrazy k označení idejí neznámých pohanství). Bylo proto nutno najít zase střední cestu: vyvarovat se slov příliš cizích klasické latině a při tom neodhodit slova příliš vžitá a drahá křesťanskému citění. V novém žaltáři se nesetkáváme s neklasickými výrazy, jako: abyssus, aeternalis, beneplacitum, confiteor, ecclesia (= coetus), episcopatus (= munus), eremus, evangelizo (= annuntio), honorifico, humilio, iubilare, sanctificatio. Tato a podobná slova jsou nahrazována příbuznými výrazy, jež se vyskytují v jiných knihách Starého a Nového Zákona (na př. Dominus, illuminatio mea est = Dominus lux mea est; místo confitemini Domino: gratias agite Deo).

⁶⁾ „non ambigo multos fore qui vel invidia vel supercilio malint contemnere videri praeclara quam discere et de turbulento magis rivulo quam de purissimo fonte potare“. Praef. in Psalterium PL 29, 120.

⁵⁾ Dobrý pastýř, r. II (1946), č. 16; III (1947), č. 20.

Pečlivou snahou překladatelů bylo zachovat náboženský a křesťanský charakter překladu. Ve zjevném náboženství jak Starého, tak Nového Zákona je mnoho idejí, pro něž profánní latina nemá korespondujícího výrazu. Nejedním výraz se stal nepostradatelný v křesťanské terminologii (Salvator, dilectio, gratia) a slova tohoto druhu zachovává i nový překlad, ovšem se zřetelem, aby neanticipoval ve Starém Zákoně, co je vlastní teprve Zákonu Novému.

d) Poesie žalmů v novém překladě.

Poetickou a uměleckou hodnotu žalmů netřeba připomínat a dokazovat. Snahou dokonalého a věrného překladu proto musí být i v cizím rouše vystihnout i poetickou krásu žalmů. I zde si překladatelé zaslouží zvláštního uznání pro snahu, aby literární krása žalmů byla zachována i v latině. Překladatelé se snažili zachytit a vystihnout jak vnější prvky hebrejské poesie (rytmus, strofy, refremy), tak i věrně přetlumočit myšlenky a city žalmistovy zachováním stylu, obrazů a metafor svatopiscových. V novém překladě je zvláště zachovávan pro semitskou poesií tak charakteristický „parallelismus membrorum“. Snažili se o to i úpravou typografickou, jako na př. v ž. 21 (22), 11:

*Tibi traditus sum inde ab ortu,
ab utero matris meae Deus meus es tu.
Ne longe steteris a me, quoniam tribulor;
prope esto: quia non est adjutor.*

V ž. 128 (129), 1-4, který v hebr. tak plasticky popisuje utrpení Izraele, latinský překlad se snaží co nejvěrněji reprodukovat plastičnost originálu, když překládá:

*Multum oppugnaverunt me a juventute mea,
dicat nunc Israel:
Multum oppugnaverunt me a juventute mea,
sed non devicerunt me;
supra dorsum meum araverunt aratores,
longos duxerunt sulcos suos,
Dominus autem justus
concidit funes impiorum.*

Pro nedostatek místa není možno uvést více překladů básnického přetlumočení nového žaltáře, ale při trochu pozornějším recitování breviáře je jistě vycítíme. Je velmi zajímavé srovnání tohoto překladu s překladem žalmů našeho Dr Josefa Hegera, jak mnohdy se oba překlady shodují. Je pravda, že se modlíme breviář hlavně pro pobožnost a útěchu, ale proč nevychutnat i formální a duchovní krásu, do které Duch svatý oděl zpěvy žalmů?

4. Námitky - zhodnocení - vyhlídky do budoucnosti.

Nepřekvapuje, že i při tomto novém přetlumočení žalmů do latiny se opakuje totéž, co za doby sv. Jeronýma. Není přijímán jednomyslně. Nový žaltář vnikl náhle a převratně do liturgie, a jsou to hlavně liturgové, kteří mají své výhrady. Nový žaltář odmítl

především pastorálně-liturgický časopis „La Maison Dieu“ č. 5 z r. 1946, který věnoval téměř celé číslo debatě o novém žaltáři. Byli to hlavně členové řádu benediktinského a dominikánského, kteří měli námitky. Alespoň nejhlavnějších se dotknou.

Hlavní zásada francouzských dominikánů a benediktinů zní: Stačilo zlepšení Vulgáty. Je škoda opouštět znění žalmů posvěcené tak dávnou tradicí. Proč sám sv. Otec se rozhodl pro překlad z textu původního, bylo vyloženo již dříve.

Žaltář prý je suše a školácky přeložen. Nemá prý onoho libozvuku a poesie jako žaltář sv. Jeronýma. Chybí prý mu rytmus a nehodí se ke zpívání: tomu prý profesori Biblického institutu nerozumějí. Přitom však všichni musí přiznati, že Septuaginta byla z hebrejštiny přeložena opravdu otrocky, nejasně, a proto tím větší jsou i nedostatky Vulgáty. I žaltáři sv. Jeronýma byla vytýkána nemelodičnost a myslím, že po letech, až již nebude kněžské generace, která by znala gal. žaltář, kdyby měl někdo hlasitě recitovati dnešní žaltář, jsa již zvyklý na Psalterium Pianum, shledal by nerytmický žaltář sv. Jeronýma.

Struktura staré liturgie je v nebezpečí, volají odpůrci nového žaltáře. Tato obava je oprávněná, ale jen tehdy, myslíme-li pouze na vnější formu. Vnitřní struktura liturgie, její tajemnost nemůže býti dotčena, aniž by jí byla zasazena smrtelná rána. S tímto podstatným omezením podepisujeme - píše Ansgar Faller,⁷⁾ že zavedení nového žaltáře Piem XII. bude mít za následek radikální přetvoření misálu a breviáře. Poněvadž zůstává nezvratnou skutečností, že liturgie a žaltář velmi úzce a již po staletí spolu souvisí, a že každé přepracování žalmů nutně se dotýká celé liturgické bohoslužby, zřejmě nastala doba přetvoření celé liturgie. Hlasy, zatím po reformě breviáře, jež se tak mohutně po žaltáři Pia XII. ozvaly a s nimiž v následujícím seznámím naše čtenáře, jsou toho názorem.

Zhodnocení nového žaltáře možno shrnouti do těchto bodů:

1. Novým překladem bylo splněno dávné volání po srozumitelnosti žaltáře.
2. Nový překlad je chloubou katolické biblistiky. Je to překlad, který je zbudován na základě dnešního stavu:
 - a) textové kritiky (kritická rekonstrukce textu);
 - b) znalosti hebrejské řeči a jejího ducha (je věrným, ne však otrockým přetlumočením textu);
 - c) znalosti poesie starých semitů (zachování básnické struktury a rytmu);
 - d) podle zásad moderní překladové techniky.
3. Je to práce průkopnická, která dává tušit další reformy:
 - a) počátek kritického překladu celé latinské bible. V žaltáři je i nový překlad hymnů (Benedictus, Magnificat);

⁷⁾ Časopis „Lebe mit der Kirche“ (Oktober) z r. 1947.

b) reformy liturgie, zvláště breviáře a misálu.
4. Nutno přiznat, že tu jde o dobrý latinský text, který se vyznačuje věrností, srozumitelností, klasicismem latinou, který ale zachovává osobitý ráz biblické a církevní mluvy.

Církev nový žaltář dovoluje a nikomu nevnučuje. Toto dobrovolnění je na rozdíl od povinně zavedené

úpravy breviáře z r. 1913. Nový žaltář byl téměř všude přijat s radostí. Je pochopitelné, že zvláště u starších kněží bude trvat déle, než novému žaltáři „přijdou na chuť“. Nový žaltář činí dojem nového domu - světlý, vzdušný - ale zvláště starším se v něm stýská, těžko si zvykají, není pro ně domácí a je pro ně bez tradice. *Dokončení příště.* Prof. ThDr Jan Merell

FORMY ŠKOLSKÉ PRÁCE KATECHETICKÉ

Kapitola z náboženské didaktiky.

Kdo učí, chce zajistit, aby dosáhl cíle učení. Je tedy důležitým momentem didaktického procesu, kterým se realizuje a naplňuje cíl učení nejen správná metoda, ale i způsob, jak se k cíli dojde, a ten se jmenuje *vyučovací forma*.

Vyučovací forma je vnější způsob, kterým učitel vyučuje v jednotlivých hodinách. Pedagogičtí teoretikové činí rozdíl mezi vlastní učební metodou, t. j. vyučovacím postupem, který vyvírá z věcné, obsahové stránky učební látky nebo z duševního pochodu učebního v mysli žáků a mezi vyučovací formou, t. j. způsobem, kterým se žactvu učivo podává. Avšak někteří didaktikové chápou učební metodu značně široce, snad také i z toho důvodu, že obě tyto didaktické cesty metoda i forma mají společný cíl, aby se žákovi prostředkovala znalost učiva, a zařazují vyučovací formy neprávem do učebních metod.

I. Vyučování na našich školách udílí se *kolektivně* či *hromadně*, všichni žáci se učí ve třídě v jednotlivých předmětech podle pevné osnovy téže látky, týmž způsobem a stejně dlouho. To vyžaduje, aby vyučování bylo uspořádáno se zřetelem ke všem žákům ve třídě, byť mezi žáky i téhož věku byly určité, osobité rozdíly a to mezi vědomostmi, stupněm inteligence a chápáním, rychlejším nebo pomalejším pracovním tempem i mezi jakostí jejich učení. Systematika hromadného učení je výsledkem dlouhotrvajícího vývoje didaktických a methodických zkušeností významných novověkých pedagogů, jejichž ideály výchovy a vyučování byly vtěleny v novodobou školskou soustavu. Jsou to především *J. A. Komenský*, *J. Pestalozzi* a *J. B. Herbart*. Do veřejné školské soustavy vnikají dále nové ideje pedagogické, které v přítomné době vrcholí v základní úpravě jednotného školství zákonem ze dne 21. dubna 1948, č. 95 Sb.

II. V nejnovější době pokusili se někteří pedagogové v protikladu proti hromadnému učení o *vyučování individualisované* radikální přeměnou školské organizace. Jedním takovým pokusem byl *Dalton Laboratory Plan*, plán školní práce, který vypracovala r. 1920 *Helena Parhurstová*; poněvadž jej provedla v americkém městě Daltonu, označila jej jako daltonský plán. Plánováním si žáci sami rozvrhnou látku učebních předmětů, jimž se učí vlastním tempem a po svém, za součinnosti stejně pracujících spolužáků, organizační

jednotkou není čas, ale učivo. Propracovanější obdoba daltonského plánu je *winnetská soustava*, vypracovaná *Carletonem W. Washbournem* v americkém městě Winnetka. Winnetská soustava jako celková organizace školské práce je dvojího druhu: předně čistě individuální samoučení a dále společné a tvůrčí činnosti konané hromadně. Negativní stránkou obou těchto systémů je samoučení jako hlavní prostředek učení.

Očekávané výsledky nepřinesla ani jiná forma individualisovaného vyučování - *globalisace*. Praxe s globálním, celostním nazíráním na vyučování opírá se o tvarovou psychologii, která vychází od přirozených celků. Tyto celky analyzuje v prvky a hodnotí je podle toho, jaká je jejich funkce vzhledem k celku.

Z radikální globalisace vychází *komplexové vyučování*. Komplexem rozumí se nějaký celek učební látky. Při komplexovém vyučování není vyučovacích předmětů, osnov, rozvrhu hodin, nýbrž stanoví se ústřední téma, které se zpracovává na menší temata (komplexy), určená na měsíc, týden, hodiny. Komplexové vyučování nedává žákům pevné poznatky a učivo se soustavně nevyčerpává.

Za nejpropracovanější formu globalisace se pokládá *projektové vyučování*. Theoretiky a propagátory projektového vyučování byli *W. S. Kilpatrick* a pragmatista-instrumentalista *John Dewey*. Projekt je totéž, co podnik žákův, a to za určitým cílem, odpovědnost za výsledky projektu přejímá žák. Při projektovém vyučování není jednotlivých předmětů ani tříd. Projektové vyučování bylo zkoušeno i ve vyučování náboženství. Kromě *Mc Mahona* zevrubně zpracoval projekty náboženské *E. L. Shaver* a *G. Johnson*. Ale ani tato forma individualisovaného vyučování nemůže nahradit systematického vyučování.

Ve vyučování náboženském zachováváme zdrženlivý, kritický poměr k formám individualisovaného vyučování, přihlížejíce nejen k reálným pedagogickým a didaktickým možnostem, ale i k stinným stránkám a úskalím, která z nich plynou a o nichž se přesvědčili všude, kde chtěli v širším měřítku individualisované vyučování realizovati, očekávající od nich zdravou renaissanci. Odmítaný poměr k radikálním formám individualisovaného vyučování v katechesi odůvodňujeme intelektualisticky jednostranným postupem a především nebezpečím subjektivismu a racionalismu. Ne-

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLO DEVÁTEMU

Matyáš Braun: ANDĚL ŽIVOTA. Kuks.

Krásné dílo slavného barokního sochaře jako by k nám mluvilo slovy Pisma sv.: „Na stezce spravedlnosti je život, ale cesta bludná vede k smrti.“ (Přisl. 12, 28.) Kdo z lidí by si nepřál život? Proto také to mohutné úsilí všech za světový mír, který je zárukou života a proto ten odpor k válce, která přináší s sebou bolesti a smrt.

Foto Státní fotoměřický ústav v Praze.

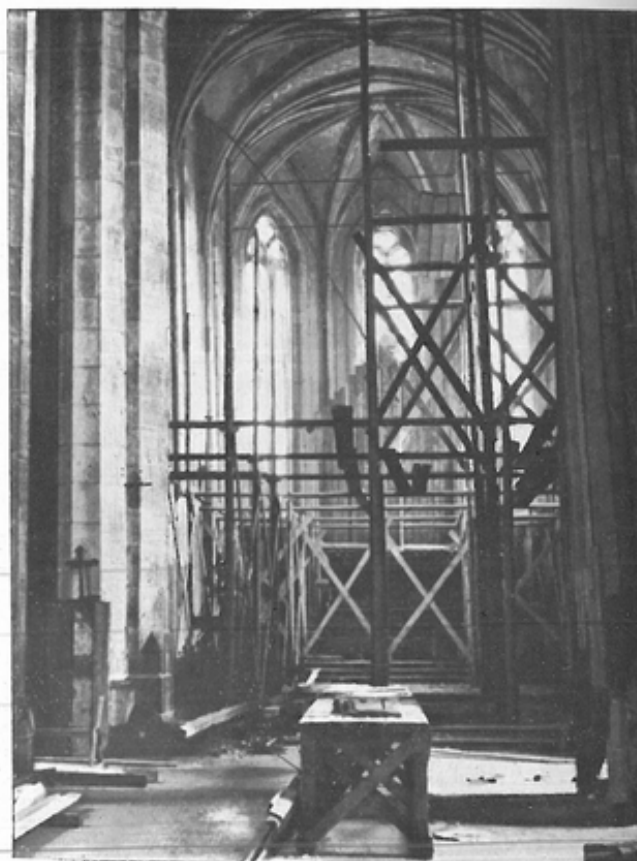
V současné době se provádějí na mnoha místech opravy kostelů a jiných církevních památek, které provádí stát mnohamilionovým nákladem. Vnitřek opraveného chrámu sv. Václava v Mikulově na Moravě.

Pohled na věž kostela sv. Václava v Mikulově, který byl právě opraven péčí našeho státu.

Ke konci války v roce 1945 byl bombardováním těžce poškozen arciděkanský chrám Nanebevzetí Panny Marie v Ústí nad Labem. Věž kostela se vychýlila v příčné ose o 1,40 m, byla 300 „betonovými injekcemi“ (vstříkování řídké malty pod tlakem 8 atmosfér) zachráněna. Opravu provedl stát.

Arciděkanský chrám v Ústí nad Labem je vzácná stavební památka ze 13. století. Byl opraven péčí našeho státu. Oprava si vyžádala nákladu 12 milionů korun čs.

*Ve dnech byla dokončena oprava vnitřku děkanského kostela
v Zbraslavi nad Vltavou. Stát uhradil 230.000.— Kčs.*

*Klenot české malby gotické - Zbraslavská Madonna - byl restau-
rován péčí Národní galerie v Praze. Obraz pochází z pol. 14.
století (1360—70). Nyní byla dokončena i úprava vnitřku svatyně
zbraslavské.*

*Ve Vojtěch Šanda byl slavnostně instalován na děkana kapituly Věch svatých Spectabilis děkan theologické fakulty
v Vojtěch Šanda. Na obrázku ministr ThDr Josef Plojhar, náměstek ministra Ing. Josef Plíhal, kapitulní vikář Antonín
Siehlík, Spectabilis ThDr Vojtěch Šanda a profesori theologické fakulty.*

*J. E. nřdp. biskup Štěpán Trochta instaloval na probořta litoměřické kapituly sv. Štěpána J. M. generálního vikáře
Msgre Eduarda Olivu.*

*Královská kolegiální kapitula sv. Petra a Pavla přijala ve slavné instalaci dva nové sídelní kanovníky P. Josefa Fořtela a P. Bohuř
Černockého. Čestným kanovníkem byl jmenován úřřední ředitel České katolické charity P. Jan Mára.*

smí se zapomínat, že náboženství podává zjevené pravdy Boží a že zákon víry je možný jen za spolupůsobení Boží milosti. V katechesi nejde nám pouze o vědomosti, nýbrž také o plné citové prožití náboženských pravd, aby co nejvíce zaujaly osobnost žákovu a co nejplněji vyzněly také v životě. Toho lze však po stránce přirozené snáze dosáhnout především tím, jenž je „minister naturae“ - osobností učitele; mezi oběma: žákem i učitelem musí být nejúžší spolupráce za nenápadného a podnětného vedení učitelova. Co se má státi svatým dítěti, musí být svato jemu. Sám musí být pln bázně Boží, má-li tuto bázeň sdílet s dětmi;

ovládán pravdou, chce-li budít pravdivost; a hořeti láskou nadpřirozeně motivovanou, chce-li vésti k lásce.

Kritickým poměrem k individualizovanému učení nikterak netvrdíme, že by vyučování náboženské nemělo respektovat důležitost individuálních vlastností žakových, ať už jeho nadání, sklony a potřeby, ať sociální prostředí, v němž žák vyrůstá, přihlížeti také ke zdravotnímu stavu žákovu, k podmínkám jeho duševního růstu a k možným výkyvům v jeho vývoji. Učitel musí mít nejen postřeh pro tyto okolnosti, ale podle nich také s dětmi zacházeti.

Pokračování příště.

Prof. ThDr. Josef Hronek

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

MEDITACE

POTŘEBA ROZJÍMÁNÍ O ŽIVOTĚ JEŽÍŠE KRISTA

Člověk jest stvořen pro Boha, stvořen, aby spasil svou duši, tot jeho životní cíl, nejvyšší a jediný. Pravda je, že tohoto cíle nelze prakticky dojít jinak než skrze Krista. On je tedy jediné východisko a základ vši spásy. Kristus je jediná cesta k Bohu. Kdo skrze Krista nepůjde, cesty do nebe nedojde. „Nikdo nemůže k Otci leč skrze mne,“ osvědčuje Pán (Jan 14, 6). Kristus je nejen princip morality, nýbrž vzor absolutní svatosti a dokonalosti. Jemu patří všechna srdce, všechny doby, minulost, přítomnost i budoucnost, čas i věčnost, nebe i země. O nauce Kristově možno říci, že jest věčně nová, vždy plná života a síly.

Poznat Krista je již samo o sobě nejbohatším kodexem pravidel i zákonů dnešního života. Proto kniha „Následování Krista“ hned na první straně praví: „Kdo mne následuje, nebude choditi ve tmách (Jan 8, 12). Tak zní slova Kristova, kterými nás napomíná, abychom následovali života a mravu jeho, chceme-li býti opravdu osvíceni a slepoty srdce zproštěni“ (Ff. 4, 18).

Kněz je povolán k tomu, aby byl v duchovním životě učitelem, proto musí o životě Ježíše často a dobře rozjímat. On je pramenem našeho duchovního života, chceme-li žít, musíme z něho čerpat. Kněz má být „alter Christus“, kterak by se mohl jím státi, kdyby neusiloval vniknouti do smýšlení a citění Kristova? Kristovo smýšlení je moudrost, jeho city jsou: láska, milosrdenství, jeho skutky: poslušnost, ne pro sebe, nýbrž pro svůj úřad, pro své poslání pracuje, učí, trpí a umírá. I kněz musí takto činit: musí hledat pravdu v sobě samém, jeho víra musí být skálopevná, naděje nezlomná, láska hořící. V jeho srdci nesmí chybět vědomí svojí malíckosti, křehkosti a pravé lítosti nad svými hříchy. Jenom takto se stane duchovně silným a charakterním knězem. Jenom tehdy dovede tvořit, býti obětavým a pracovitým, když zůstane vždy pravým knězem, jak ve svém úřadě, tak i před veřejností i v samotě před svým svědomím. Hle, zde máš vzor, viš, podle čeho máš formovat svoje srdce, mysl i vůli.

Kněz musí být horlivý, aby dokázal v sobě utvořit srdce pokorné a odříkající, aby dovedl následovati Ježíše i po trnitých cestách života i v čas opuštěnosti a duševní suchoty, aby dovedl trpělivě snášet slabosti a nedokonalosti lidí, aby pro nezdar svého namáhání neztratil vůli k apoštolské práci, nýbrž aby tím horlivěji a s větším idealismem pracoval. K tomu je ovšem potřeba síly, a to veliké síly, protože člověk lehce opouští od svého

SVATÍ MLUVÍ...

VI.

V blízkosti Tvého rodiště vytryskly poděbradské prameny, jež uzdravují srdce. Požehnal jsi jim, když jsme Tě 950 let po Tvé smrti doprovodili na „apoštolské cesty“ do rodné Libice. Právě tehdy se tam otvírala země: byl odhalen základ mohutného slavníkovského hradu. Dívali jsme se do této studánky, na jejímž dně je popel vypáleného kostela a krev vyvražděného rodu. Srdce se zachvěje bolestí: v archeologické zajímavosti se zrcadlí celá svatovojtěšská tragika.

Tragika? Otázaly se tři drobné literární prameny, které se vlastně objevily také až v naší době. Jsou ozvěnou Tvých slov, Tvého nazírání a smýšlení. Srdce pookřává...

Naučil jsem se jinak dívat se na svět, události a lidi, protože mými přáteli a důvěrníky byli Svatí, kteří mají nejsprávnější vidění. Co na tom, že mi byli vzdáleni délkou staletí, když jsem porozuměl jejich vždy blížké duši! Naučili mne dívat se na mé nynější pozemské osudy s retrospektivního hlediska. Svoje těžkosti jsem srovnával a spojoval s jejich většími a heroicky snášenými pašijemi. Přečti si můj úvod k životopisu sv. Gorgonia: „Sluší se, abychom byli dychtivi na vyzvídání zpráv o utrpeních svatých mučedníků, neboť drahocenná jest smrt jejich před očima Páně. Jím naše nevědomost zajisté neuškodí, ale nám ke zlu musí býti přičteno, jestliže

tak málo dbáme o poznání toho, co věrně a užitečně vykonali.“

Druhou směrnicí pro můj úděl pohrdaného dal příklad sv. Alexeje, v jehož klášteře jsem jako vyhnanec prožil svá nejkrásnější léta. Alexej se stal dobrovolným žebrákem pro Krista, ale aby úděl byl dokonalejší, žebroval pod schody svého vlastního domu, nepoznan až do smrti. Měl jsem v něm heslo „nevykrucovat se z trpělivosti“, jak jsem to nazval ve své homilii o něm. Tam jsem také zdůraznil svůj vlastní vítězný závěr: Za svou trpělivost byl Alexej hlasem shůry označen jako „člověk Boží“ a ač žebroval pod schody svého domu jako vyvrhel, byl největším dobrodincem svého okolí, neboť „jeho modlitba za usmíření všech hříšníků lidu římského byla vyslyšena“.

Třetí literární památka, jež po mně zůstala, je vlastně první kázání napsané českým člověkem. Týká se slavnosti přenesení ostatků sv. Václava, jehož jsem plnorodým duchovním bratrem. Nás právě nerozlučně spojila moje Libice vyražděná v den jeho svátku. Václavův i můj život vůbec není tragický, i když se na chvíli zdálo. Ve svém svatováclavském kázání jsem vyznal naději v slavnou nesmrtelnost: Otevřená rakev Václavova v náznaku vzkříšení ukázala neporušené tělo, jehož rány se velikonočně zhojily, kromě oné, jež byla nejradostněji odpuštěna, jsouc zasazena rukou vlastního bratra. Jestliže už tělo na zemi zazářilo vítězstvím, oč slavněji se zastaví nesmrtelná duše!

Svatý Vojtěch se usmál, dal svým klerikům požehnání a jejich srdce jako znovuzrozené se rozezvučelo jeho i básnickým i velekněžským odkazem – zpívajícím pramenem: svatovojtěšskou písní...

P. Jan Lebeda

předsevzetí a znechucuje se. Zkoumej svoje srdce, zda v něm hoří alespoň tolik horlivosti, kolik jsi měl po svém vysvěcení.

Pracuješ na tom, aby povaha tvoje, odstraňováním denních poklesků stávala se vyrovnanější, tak aby nerozhodovaly v jednání tvém nálada, ale rozumné důvody? Přemáháš zejména netrpělivost v jednání se spolubližním, ať je to kdokoli? Počínáš si tak, aby věřící divajíce se na tebe mohli si vzít příklad k následování? Uvědomuješ si, že kněz není jen sám pro svoji vlastní osobu, ale způsob, jak žije a jak se chová, má dalekosáhlý vliv na lidi? Láska k Bohu a nesmrtelným duším nás zavazuje pracovat za mír v duši každého věřícího a tak v míru prohlubovat náboženský život a pracovat pro dobro celku i svoje.

Rozjímání povzbudí kněze ke svatosti života, ale k tomu je zapotřebí, aby kněz to, co slovy hlásá, i příkladem svým ukázal. Jenom tak stane se užitečným, a to nejen náboženství samému, ale i blahu veřejnému a občanskému. Kněz se musí snažit, aby nezanedbával nic z toho, co slouží prospěchu jiných. A to jest hlásati slovo Boží, řádně zpovídati a vždy i všude následovati Krista. A při všem tom ať má stále na mysli napomenutí Pavlovo: „Není ničím ani ten, kdo sází, ani kdo zalévá, nýbrž Bůh, jenž dává vzrůst“ (I. Kor. 3, 7).

Jen jedno jest, co člověka s Bohem spojuje, jedno, co ho činí milým Bohu, a to jest svatost života a mravu. Když to chybí knězi, chybí mu všechno. Jenom svatost činí nás takovými, jakými si nás žádá mítí božské posláni. To tedy mějme za jisté a dokázané, že kněz, má-li své povinnosti náležitě zastati, musí býti horlivý v rozjímání, protože rozjímání očišťuje mysl, ovládá city, řídí jednání, opravuje chyby, napravuje mravy a konečně dává znalost věcí božských i lidských. Hojný je tedy užitek, který rozjímání přináší, a naopak zanedbávání rozjímání přináší velikou škodu: protože jejich duch znenáhla chladne, snadno nastane nedbalost a vlažnost, až se dostaví omrzelost a nechť k věcem nepotřebnější. A proto nic není tolik potřebno kněžím, jako rozjímání. Uvažuj o tom častěji. Přisluhuješ-li sv. svátosti, rozjímej, co činíš, sloužíš-li mši sv., rozjímej, co obětuješ, modlíš-li se žalmy, rozjímej, s kým mluvíš a co mluvíš. Ó kéž bychom alespoň v tom hleděli denně osvědčiti Spasiteli svému svoji vděčnost za milosti, které nám poskytují.

Ó všemohoucí Bože, pomoz, ať v rozjímání o tvém životě načerpáme hodně síly, abychom nábožně Tobě sloužili, abychom spáchaných chyb náležitě oplakávali a budoucně Tobě tím horlivěji s dobrým úmyslem v duchu pokory sloužili. Amen.

*P. František Tripský,
rektor semináře*

SVĚTOVÉ MILOSTIVÉ LÉTO 1951

Milostivé jubilejní léto z minulého roku bylo rozšířeno na celý svět a prodlouženo až do 31. prosince 1951.

Podmínky k získání plnomocných odpustků milostivého léta jsou v podstatě tytéž, jako vloni, změna je v počtu kostelů, které třeba navštívit, a v modlitbách,

kteří jsou předepsány pro každou návštěvu. Jsou tedy podmínky tyto:

1. Svatá zpověď, vykonaná zvláště za účelem získání odpustků milostivého léta. Nestačí povinná zpověď velikonoční, uložená církevním příkázáním. Kdo by

ji byl letos opominul, musí ji vykonati dodatečně a potom další za účelem získání odpustků.

2. Svaté přijímání, vykonané též zvláště za tímto účelem.

3. Návštěva čtyř kostelů, které určí biskup pro sídelní město, nebo duchovní správce pro svou farní osadu. V sídelním městě biskupském má býti jedním z těchto kostelů chrám katedrální. Není-li v místě nebo v blízkosti potřebný počet kostelů nebo veřejných kaplí (oratorium publicum), mohou to býti kostely tři, dva, ano i jediný, ale návštěvy musí býti vykonány čtyři, každá zvláště (jako u Porciunkule).

4. Při každé ze čtyř předepsaných návštěv kostela dlužno se pomodlit tyto modlitby:

a) pětkrát Otče náš, Zdrávas Maria a Sláva Otci...

b) jednou Otče náš, Zdrávas Maria a Sláva Otci na úmysly náměstka Kristova.

c) jednou Věřím v Boha.

d) třikrát Zdrávas Maria a po každé připojit vzývání: Královno míru, oroduj za nás!

e) jednou Zdrávas Královno.

Jubilejní odpustky lze získati v tomto roce tolikrát, kolikrát se splní všechny podmínky. Lze je též získati pro duše v očistci. Pořad podmínek je libovolný, ale při plnění poslední podmínky musí býti duše ve stavu milosti. Dokud nebylo začaté získávání jedněch jubíl. odpustků dokončeno, nelze začínat s plněním podmínek pro nové. - Nemocným určí zpovědník místo návštěvy kostelů neb jiné úkony.

NAŠE DALŠÍ PASTORACE

Když se ozvaly mlátičky a krajinou zaznělo radostné „...když nám země zrno dá, budou chleby bílé“, zdaž jsme v tom neslyšeli, my kněží a věřící, ozvěnu modliteb při prosebných průvodech do polí z jara, kdy kněz volá ke všem čtyřem stranám světovým: „Hospodin dá požehnání, aleluja“ a lid odpovídá: „A země vydá úrodu, aleluja.“ A zdaž nás nenapadlo v době žní tolikrát slovo božského Velekněze Ježíše Krista: „Žeň sice mnohá, ale dělníků málo?“

Měl jsem noční polní hlídku jako mnozí jiní z nás kněží, kteří ochotně přijali výzvu a dokázali, že i při přetížení prací v péči o duše následkem nedostatku dělníků na vinici Páně, snaží se vyhověti a pomoci pokud jen možno podle svých schopností také v úsilí o hmotné blaho našeho lidu a výstavbu naší vlasti. Nedal jsem se nikým zastoupiti a nelitoval jsem toho. Jak krásné je rozjímání za nočního ticha uprostřed polí v posvátné době žní!

Božský Spasitel, Kristus-Dělník, jenž do 30 let pracoval v tesařské dílně, během svého veřejného působení, obklopen prostými galilejskými rybáři, uprostřed přírody a venkovského, zemědělského pracujícího lidu, čerpá převážně svá krásná evangelická podobení z prostředí života a práce polní. Učil v podobeníích - praví evangelista. Názorně na příkladech ze života a práce zemědělského lidu dával posluchačům hlouběji vnikati v chápání svatých věčných pravd a v tajemství království Božího.

Tak i my kněží učme sebe i věřící z posvátné doby žní...

Po žních se žije „z nového“. Už při žních se vyvíjejí podmínky k vyšší úrodnosti příští...

I když nový rok občanský začíná 1. ledna a nový církevní rok první nedělí adventní, v našem společném životě má nesmírný význam rok hospodářský, který je v přírodě stanoven právě dobou žní a sklizně plodin. K jeho začátku přiléhá nový školní rok. Koncem letních prázdnin, v době sklizně plodin zem-

ských, počátkem nového školního roku, nastává nový pracovní rok na našich školách, pro učitele a vychovatele, a také pro naši mládež, která se v nich vzdělává. Nový školní rok, související s novým rokem hospodářským, řídícím se přírodou, ovlivňuje také nejvíce náš celkový život, neboť vzhledem k dětem zasahuje nejvíce do života rodin, které jsou základem společnosti a jejího života.

Vše se točí ve světě hlavně kolem chleba, který je látkou svátostného Chleba. Platí to tedy v řádu přirozeném i nadpřirozeném. Krásně praví R. Mäder, že všechno tvorstvo hladoví, nemá života ze sebe. Potřebuje potravu. Buďto chléb, anebo smrt. V chýši i v paláci, na poli i mezi stroji, všude zaznívá neodbytná otázka člověka: „Co budu jísti?“ Odtud hlad, tato tajemná touha po jídle. Hlad těla po tělesném pokrmu, hlad rozumu po pravdě, hlad srdce po lásce, hlad očí po kráse, hlad duše po Bohu. Člověk je bytost, která má hlad. Bůh, který stvořil hlad, stvořil i chléb. Bůh, který ustanovil, že musíme jísti, postaral se také, abychom jísti mohli. Stvořil pšenici a tvoří Nejsvětější Svátost, chléb života. A řekl: „Jezte!“ Jísti je příkaz Boží. Nejísti znamená vraždit sebe samého. Tedy nepřijímati pokrmu je sebevraždou. - Zase v řádu přirozeném i nadpřirozeném. „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a pít jeho krve, nebudete mít v sobě života.“ (Jan 6.)

My pastýři lidu jsme vyvolení dělníky na vinici Páně, v království Božím na zemi a máme sytiti duchovní hlad lidu nám svěřeného. Toť nejvlastnější předmět naší pastorace.

V tuto chvíli - na začátku nového období - přicházejí vhod krásná slova, dobré rady litoměřického biskupa Dr. Štěpána Trochty, uveřejněná v Katolických novinách č. 29 t. r., v důkladném pojednání, v němž vysvětluje pohnutky ke kněžskému povolání a praví, že „touha dáti se do služeb Božích musí vyvěrati z mnohem vznešenějších pohnutek“ (než jsou po-

hnutky čistě pozemské a z lidských ohledů). Pak uvádí „aspoň některé nejdůležitější: Krása a vznešenost kněžství; přinášeti za lid obět nejsvětější, zbavovati jej hříchů a nedokonalostí, vlévati mu do duše nadpřirozený život dítek Božích a j.

Zvláštní pozornosti nejen kandidátů svatyně, pro něž především byla napsána, ale i pastýřů, pracujících už mezi naším lidem, zasluhují další slova páně biskupova: „*Touha po životě opravdu velkém, vznešeném a přinášejícím co nejvíce dobrodiní a požehnání lidstvu... Ano i hmotný blahobyt, zlepšení sociálních podmínek lidu, činnost lidumilná a charitativní, na níž mělo duchovenstvo vždy tak široký podíl, může býti vznešenou pobídkou ke kněžství. Vždyt výchova k všeobecné mravnosti, úsilí o zvýšení poctivosti a pracovitosti, svědomitosti, o prohloubení vzájemné důvěry a lásky má býti vždy předmětem nejvlastnější působnosti kněžské a opačně prohloubení těchto všech potřebných ctností je nejbezpečnějším zajištěním blahobytu, spokojenosti a pořádku. Kněžská práce má býti tak zaměřena, aby z ní měla též společnost co největší užitek.*“

Zvláště pak zasluhují naší úvahy a poslušnosti pro pastorační práci následující věty, které napsal ještě Episcopus Stephanus: „*V každém oboru lidského pod-*

nikání a snažení jsou jedinci a specialisté, kteří se namáhají prospěti co nejvíce lidstvu vytvářením vždy lepších podmínek k blahobytu, zlepšováním a usnadňováním pracovních method, zvyšováním produktivity práce ve svém oboru. Proč by se nemohl snažiti duchovní býti zdravým novátorem ve věcech nejsvětějších a nejpotřebnějších, a proč by i on neměl zvedat normy apoštolské práce, když jde o spásu duší a šíření dobra na zemi. Ano, jeho úsilí na poli dobra a záchrany duší mělo by býti tím opravdovější a úspěšnější, čím více se opírá vírou o přísliby Ducha sv., učiněné na př. listy takového sv. apoštola Jakuba: „...všecko dání dobré jest shůry, sestupuje od Otce světla“ (Jak. I-17), a čím více si uvědomuje, že především záležitosti spasení Boží pomoc je podmíněna lidským přičiněním.“

Vidíme zase, že „*nihil novi sub sole*“ a že předmětem naší pastorace není v podstatě nic nového. Dělat to, co se dělá, co se dělalo v Církvi už dříve, anebo lépe *co se dělati má* – svědomitě a co nejlépe, se zvýšenou horlivostí pro duchovní i hmotné dobro našeho lidu. Non nova, sed nove! To platilo v každé době naší pastoraci a platí i nyní.

Dnes obzvláště třeba hodně horlivě se modlit a přinášet oběti pro mír a pokoj. P. Václav Šebek

PŮVOD HUDBY A PÍSMO SVATÉ

Dějiny evropské hudby, i když ve svém vývoji znamenají největší, nejbohatší a nejhlubší hudební kulturu světa, jsou poměrně mladé proti hudební kultuře asijské. Žádnou kulturu, tedy ani starých asijských národů, nelze si představit bez hudby a zpěvu. Děje- pis hudby staví na pramenných dokumentech minulosti a opírá se zejména o dochované hudební skladby nebo vykopávkami objevené nástroje a z nich vyvozuje závěry. Nepůjde nám v této studii o sledování dějného vývoje, nýbrž o sledování užití hudby v Písmě svatém.

O původu hudby je mnoho teorií. Dávnověk je zahalen v neproniknutelné tajemství a veškeré dohady na základě hudby primitivních národů nemohou spolehlivě objasniti tajemství původu. Novodobé pokusy o jeho objasnění vycházejí z racionalistických základů, pokládají jiné výklady za myty. Tak Darwin vysvětluje původ hudby z napodobení ptačího zpěvu, Spencer ze stupňované mluvy, Bücher z rytmu práce a pod. Tyto mlhavé teorie nemají právě tak opodstatnění jako těmito autory opovrhované „mythy“. Nejnovější názory spojují její původ úzce s tancem a rytmem a tím chtějí budit zdání věrohodnosti. Ale i tyto vývo- dy jsou jen názory jedinců, kteří konec konců k nim dospěli spíše spekulací než věrohodnými důkazy. Nikdo totiž nemůže dokázat, že tanec byl nutným a životně důležitým projevem prvních lidí. Ve všech dějinách hudby se setkáváme s úmyslným opomíjením stránky náboženské, o jejíž důležitosti

v životě všech národů není nejmenších pochybností. Že náboženství bylo průvodním zjevením v životě všeho lidstva od nejstarších dob, je všeobecně známým a uznávaným faktem. Přes to se soustavně opomíjí a vymýšlejí všemožné kombinace, snažící se budit dojem věrohodnosti. Pokud se ovšem vychází z přírodního nebo hmotného názoru na svět, pak nelze jinak než vyhledávat teorie, které by mu zcela odpovídaly. My křesťané však věříme v duchovní prvotní příčinu všeho dění ve světě i světa samotného, již nazýváme – Bůh. A jistě bylo v úmyslech Božích, aby se člověku dostalo všech darů, i těch, které ho mají zušlechťovat a povznášet. Písmo svaté, které vzniklo ze zjevení a vnuknutí Božího, velmi často se zmiňuje o hudbě a zpěvu, z čehož lze usuzovat, že Bůh sám si přál, aby se tohoto nebeského daru lidstvu dostalo. Jestliže je Písmo svaté slovním zachycením zjevení Božího, tudíž pravdy samé, pak každé slovo v něm je pro nás křesťany věrohodným dokumentem, nikoli mlhavým mythem, jak se vykládá téměř ve všech dějinách hudby. „Z oné vlasti nebeské, ku které putujeme,“ praví sv. Augustin, „došla nás tato svatá písma, jsouce jako úpis od Boha nám daný, jímž nás napomíná, abychom svatě živi byli.“ A sv. Řehoř prohlásil: „Písma svatá jsou jako psaní, jež Stvořitel Bůh poslal svým tvorům.“

Při studiu starozákonních textů, jichž zjištěné stáří dosahuje tisíců let a které obsahují zprávy až ke stvoření světa, se dovídáme, i při vší kusosti zpráv, jak

důležitou úlohu hrála hudba ve Starém Zákoně. A ježto vše, co je v Písmě sv. obsaženo, vzniklo z úmyslů Božích, jak bylo již podotknuto, lze zcela správně usuzovat, že bylo záměrem Božím použití hudby a zpěvu k bohuslužbám, a tím i k jeho oslavě.

Písmo sv. Starého Zákonu nám nevysvětluje, jaká byla hudební kultura národa vyvoleného. Ze zpráv můžeme jen vyčísti, při jakých příležitostech se hudby a zpěvu užívalo a na které nástroje se hrálo. Tak hned u potomků Kainových zjišťujeme, že vedle řemesel a dobývání kovů se věnovali ušlechtlejší a jemnější práci. V sedmé generaci potomků Adamových seznamuje nás totiž Písmo sv. se jménem Jubalovým, který vytvořil citery a harfy a jehož děti se věnovaly hudbě. Tak začalo růsti a rozkvétati umění.

Odloučeně od potomků Kainových vyrůstalo nové pokolení. Byli to potomci Sethovi. V bázni Boží žili a sloužili svému Tvůrci. I u nich se shledáváme s hudbou a zpěvem, jichž užívali při bohuslužbě, založené Henochem. Pak nastává dlouhá pomlka. Teprve u Mojžíše znovu se vyskytuje zmínka o zpěvu. Mojžíš, který vyrostl na dvoře egyptském, jakožto „syn královský“ byl vyučen vši moudrosti i umění egyptskému. V té době kultura egyptská byla na vysokém stupni. Prvé poznatky o egyptské hudbě jsou ikonografické z doby asi IV. dynastie. To značí asi 3000 let před naším letopočtem. Před Mojžíšem měli Egypťané vyspělý typ flétny, jemně propracovanou harfu se 4 až 21 strunami a v době jeho pobytu v Egyptě byly nástrojové typy rozmnoženy o lyru, zanesenou sem ze Syrie, hoboje, loutny a bicí nástroje jsou obohaceny o t. zv. rámové bubínky. Z toho vyplývá, že dřívější hudba, rázu spíše jemného, stala se hřmotnější, nabyla ostřejšího zvuku a lze míti za to, že do souboru nástrojů pronikly i trubky, s jejichž jmény se v Písmě svatém, po návratu Židů z Egypta několikrát setkáváme.

Mojžíš, poznáv vyspělé umění egyptské, jistě obohatil jím i kulturu svého národa. Však se také od dob Mojžíšových častěji seznamujeme se zpěvem a hudbou, jež zaznívají jako projevy díků. Když Mojžíš přešel přes Rudé moře, poděkoval on i synové Izraelovi Hospodinu písní: „Zpívejme Hospodinu, neboť slavně ukázal, že jest veliký: koně i jezdce uvrhl do moře. Silou mou - a písní mou - jest Hospodin, a tak se stal mojí spásou...“ Píseň, kterou Mojžíš spolu s lidem velebil Hospodina za jeho veliké skutky, jest nejstarším chvalozpěvem nám známým vůbec. Tato píseň je důkazem, jak člověk při každé příležitosti projevoval nadšené city zbožnosti nejen hlučným slovem, ale i krásnou a lahodnou modulací hlasu, t. j. zpěvem. A když byly dny Mojžíšovy sečteny, řekl mu Hospodin, aby povolal Josue, kterému pak svěřil úkol uvést lid izraelský do zaslíbené země. Hospodin mimo jiné pravil jim: „Nyní tedy napište si tuto píseň a uče ji syny Izraelovy, by ji nazpaměť uměli a ústy zpívali, aby mi byla píseň tato svědectvím mezi syny Izraelovými.“ Mojžíš na přímý rozkaz Hospodinův

zanechává tak příštím pokolením na paměť vzácnou tuto píseň.

Ve III. knize Mojžíšově (Leviticus), kap. 25, se dovídáme, že Bůh sám nařídil, aby se milostivé léto vyhlášovalo trubením. Ve IV. knize (Numeri), v kap. 10, je uchován příkaz Boží Mojžíšovi, aby zřídil dvě trouby stříbrné, aby jimi svolával vojsko do boje, aby jimi volal k obětem a pod. V téže knize, v kap. 29, je nařízeno, co se mělo obětovati na svátek trubení (t. j. nového roku). „Měsíce pak sedmého den první slavný a svatý vám bude: žádného díla služebného nebudete dělati v něm, neb je den zvuku a trub.“

Sledujeme-li zatím jen knihy Mojžíšovy, zachycující dobu od stvoření světa až po smrt Mojžíšovu, shledáváme se s poměrně vyspělým stupněm zejména v nástrojích. Hned první zpráva mluví již o hotových nástrojích - citerách a harfách - jejichž vynálezcem je jmenován Jubal. To znamená, že již v Jubalově době byly již na takovém stupni, že jich bylo lze použiti. Jde ještě o to, zda lze náležitě zhodnotit dobu předcházející - praehistorickou. Dochovalo se totiž velmi málo nástrojů a ty, které se vykopávkami zjistily, podávají svědectví jen dílčí. Z pozorování plyne závažné ponaučení. I ty nejstarší dochované nástroje jsou už vyššího typu a určitě nejsou z primárního stadia výroby. Jeví se v nich jistý stupeň hudební kultury, a to rozhodně pozdější. Nikdo nikdy nezjistí, kdy a jak došlo k tomu, že si praehistorický člověk uvědoměle a uměle vyluzoval tón a snažil se jím zachytiti duševní stavy. Právě tak na základě jen racionalistického postupu nelze zodpovědět otázku, kdy člověk dospěl k tomu, aby užíval vynalezeného nástroje jenom k účelům hudebním. Badatelé o době praehistorické soudí, že hudební nástroj byl vynalezen zcela náhodně. Vedle těchto dohadů se vyskytují u starověkých národů různé myty, které vypravují o hudebních nástrojích jako o daru bohů. Badatelé připouštějí, že mohly být podmínky, kdy praehistorický člověk našel nástroj hotový nebo jej vynalezl při zpracování hmoty. Hotovým nástrojem se rozumí takové přirozené utváření hmoty, že jí bylo možno použiti bez přímého zásahu člověka. Také druhý badatelský názor - vynalezení hudebního nástroje prací řemeslnou - zcela odpovídá Písmu sv. Řemeslná výroba přímých potomků Kainových předcházela vzniku hudebních nástrojů. I tu, chceme-li se přidržet badatelů o praehistorii hudby, zjišťujeme, že Písmo sv. neodporuje vědeckým názorům, zachovávajíc postup příčiny a následku. Další zdokonalování nástrojů pak už záviselo na vynalézavé schopnosti člověka. Jestliže se připouštějí these, jak o nich byla zmínka ve vědeckých kruzích, pak nikdo nemůže upírat nám křesťanům víru v Písmo sv., jehož původcem je sám Bůh. Tvrdí-li ještě badatelé, že u hmoty, hodící se za hudební nástroj, musel se vyskytnouti člověk, pak není nic podivného na tom, věříme-li, že byl přímo samým Bohem upozorněn nebo obdržel vnuknutí k objevení hudebního nástroje.

Z několika příkladů, čerpaných z knih Mojžíšových, je zřejmé, že bylo úmyslem Božím doprovodit a doplnit bohoslužebné úkony i jiné význačné náboženské události hudbou. Dal-li Bůh člověku poznati krásu tónu, poskytl mu tím to nejkrásnější a nejušlechtlejší ze svých darů. Vyžádal-li si ke své oslavě hudby,

pak tím naznačil, že i hudbou lze se modlit. Nábožnou písní a hudbou povznáší člověk duši k Bohu, nábožnou písní odhání hříšné myšlenky, nábožnou písní a hudbou zapomíná na svět kolem sebe a celou svou bytostí se oddává svému Stvořiteli, bez jehož vůle se nic na světě nezmění.

Dr Rudolf Fikrle

TELEVISE

Televise, přenášející na dálku pohyblivé obrazy cestou radiotelegrafickou, je již na vysokém stupni dokonalosti, stále víc a více se prakticky uplatňuje, a proto mnozí čtenáři jistě s radostí uvítají náš článku, objasňující v kostce fyzikální základy tohoto problému.

Základní problém televise je obdobný jako v telefonii. Jako zde jde o přeměnu zvuku v elektrické proudy různě silné pomocí mikrofону, o jejich přenos do druhé stanice a konečně o převod elektrických proudů zpět na zvuk pomocí telefonu, tak v televizi přeměňujeme světlo v elektrické proudy proměnlivé intenzity použitím Nipkovova kotouče nebo ikonoskopu, tyto přenášíme do druhé stanice pomocí elektromagnetického vlnění a pak je po jejich zachycení znovu převádíme na světlo pomocí Braunovy katodové trubice.

K snadnějšímu porozumění níže popisovaných televizních systémů předeseílám krátké repetitorium potřebných fyzikálních poznatků.

Dobře je známo vzájemné působení obou druhů elektřiny, kladné a záporné. Dva souhlasné náboje se odpuzují, dva nesouhlasné se přitahují. Oba druhy elektřiny jsou atomistické struktury, t. j. skládají se z určitých, dále již nedělitelných částic. Nejmenší množství záporné elektřiny se nazývá elektron. Jeho hmota je velmi nepatrná, a proto i jeho setrvačnost je rovněž velmi malá, to znamená, že může okamžitě měnit směr svého pohybu účinkem nějaké síly.

Neelektrické těleso obsahuje stejné množství elektřiny kladné a záporné. Obě množství se vzájemně ruší. Ztratí-li neelektrické těleso část své záporné elektřiny, t. j. určitý počet elektronů, nabíjí se kladně, neboť kladná elektřina v tělese pak převažuje zbylé množství záporné elektřiny. A nabíjí se tím větším kladným nábojem, čím více svých elektronů ztratilo.

Kondensátor se skládá ze dvou vodivých desek, oddělených od sebe nějakým nevodivým prostředím. Nabije-li se jedna z desek na př. kladnou elektřinou, pak na druhé desce se obě elektřiny rozestoupí tak, že v bližší části je opačná elektřina, u nás záporná, ve vzdálenější pak souhlasná kladná. Tato kladná elektřina je kladným nábojem první desky odpuzována a může být nějakým vodivým prostředkem, třeba dotykem ruky, odvedena do země. Vybije-li se z nabitého kondensátoru jedna deska, pak náboj na druhé desce již není přitahován, uvolní se a může být snadno odveden. Na velikosti nábojů na deskách závisí

přitažlivá síla mezi nimi a mluvíme pak o různém napětí na deskách kondensátoru.

Při spojení obou pólů článků drátem protéká jím elektrický proud od kladného pólu k zápornému. Jde tu vlastně o pohyb t. zv. volných elektronů od záporného pólu ke kladnému.

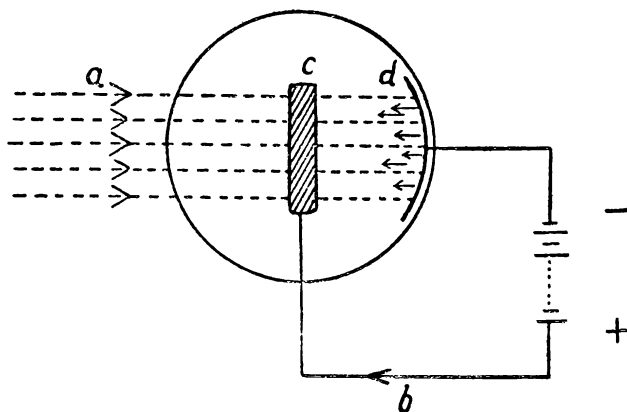
Kolem vodiče protékaného proudem vzniká magnetické pole. Proto magnetka se v okolí proudovodiče vychyluje ze své normální polohy. Obráceně též magnetické pole vychyluje vodič určitým směrem. Zvláště si připomeňme, že magnetické pole, vytvořené v okolí cívky, se ztotožňuje s magnetickým polem tyčového magnetu.

Anodou u různých přístrojů nazýváme tu část (zvanou elektrodou), která je připojena ke kladnému pólu nějaké baterie článků, katodou pak elektrodu, připojenou na záporný pól baterie.

Všechny elektronové lampy v našich přijímačích jsou založeny na tak zvaném Edisonově zjevu, že totiž rozžhavený vodič uvolňuje (emituje) ve vzduchoprázdnou elektrony. Ty jsou pak v elektronkách přitahovány nebo odpuzovány jednotlivými elektrodami podle toho, jaké a jak veliké napětí mají elektrody vůči kovu, emitujícímu elektrony.

Doutnavka je založena na průchodu elektrického proudu nějakým zředěným plynem, obvykle neonem, který při tom vydává světlo. Jeho intenzita závisí na napětí mezi elektrodami doutnavky, jímž dáváme různý tvar podle účelu jejich upotřebení.

Fotočlánek je vyčerpaná skleněná baňka (obr. 1), v níž anoda je vytvořena sítkou jemných drátků a ka-

Obr. 1. a) směr světla, b) směr proudu, c) anoda, d) vystupující elektrony.

thodou je kovový povlak alkalických kovů (zvláště cesia) na jedné straně vnitřní stěny baňky. Alkalické kovy se vyznačují tím, že uvolňují elektrony při dopadu světla, a to tím více elektronů, čím jsou intenzivněji osvětleny. Elektrony jsou anodou přitahovány, a proto fotočlánek protéká proud (tok elektronů je totiž elektrický proud opačného směru), jehož intenzita závisí na intenzitě dopadajícího světla.

Oko zachovává každý zrakový vjem asi o $\frac{1}{10}$ vteřiny po jeho skončení. Při rychlém pohybu v kruhu žhoucí sirkou v temné místnosti zdá se nám, že plane současně celý kruh. V biografu, kde se promítá ve vteřině 25 obrázků, málo se od sebe lišících, překládají se jejich obrazy v našem oku na sebe a dostáváme tím dojem pohybu.

Pokračování příště.

Prof. RNDr. Josef Kašpar

KNĚZ MILUJE STROM

Nebylo na světě oboru vědy a práce, na němž by se byl nepodílel svou účastí katolický kněz jak řeholník, tak světský. Kněží vedle své duchovní činnosti pěstovali s nevšední láskou a obětavostí všechny druhy umění, vzdělanosti, učili lidstvo polnímu i lesnímu hospodářství, rybářství, včelařství i pěstování ovocný strom. O posledním jedná tato malá moje črta.

Farské zahrady měly vždy dobrou pověst. Byly školkami i školami celé farnosti, protože z rostlinné výroby došlo u kněží největší obliby sadařství. A je to snadno pochopitelné. Pěkný a plodný strom přináší oku radost pohledu v době květu a dozrávání ovoce, jazyku příjemnou pochoutku, lidskému organismu žádoucí šťávy a vitaminy a peněženice vítaný doplněk celoročního příjmu.

Kněží s láskou předávali své poznatky a zkušenosti svým ovečkám a učili je pěstovati a milovati ovocný strom, zahradu i sad. A mnozí z nich stáli v čele snah, aby naše krásná vlast stala se velikou ovocnou zahradou. A byli to zvláště kněží královéhradecké diecése, kteří slovem i písmem se o to starali. Vzpomeňme alespoň poděbradského děkana Rösslera, který po celý svůj život sbíral odrůdy ovoce z celého světa a rozšiřoval je, novobydžovského děkana Nývltu, rektora semináře královéhradeckého P. Antonína Stránského, faráře Františka Hradeckého a z doby nedávné fundatistu P. Zámečníka v Praskačce, rodáka stěžerského, kteří všichni napsali příručky o pěstování a užitku ovoce a o štěpařství.

Ovocný strom zasluhuje si plnou měrou naší péče a lásky. Vždyť z říše rostlinné je naším nejlepším přítelem ano i učitelem. Proto se nedivíme, že každý dobrý a ušlechtilý člověk miloval zahradu vždy ve všech dobách a za každých poměrů. Býti majitelem pěkné zahrady nebo alespoň uživatelem bylo ideálem a touhou každého nezkaženého lidského srdce, zahrada a ovocný strom byl vždy žádoucím doplňkem lidského, pozemského štěstí.

Vždyť i první stránka bible vypravuje o rajske zahradě, kterou dobrý Hospodin k původní svatosti a blaženosti první lidské dvojice Adamovi a Evě přidal, aby jim nic na světě nechybělo. A podívejme se do starého Říma. Ušlechtilí Římané zakládali na okraji věčného města zahrady, které nesly honosný titul „Horti Romani“, v nichž se pěstovalo umění, filosofické disputace a kde se scházeli k oběti lásky i křesťané.

Kdo miluje strom a zahradu, má v lásce i vše ostatní, co krásí a povznáší náš všední život. A můžeme větu i obrátiti. Kdo miluje dobro, ctnost a krásu, nemůže nemilovati strom a sad. Proto malíři, sochaři, básníci, romanopisci tolik lásky věnovali zahradě ve své tvorbě, ve svých vzpomínkách a pamětech. Bylo by dílem velmi obsáhlým a neobyčejně zajímavým, kdyby někdo v celek sebral všechno to, co inspirovalo umělce všech věků a národů ve svém vztahu k ovocnému stromu k tvorbě nejčistší, plné idyl a neznámých krás zahradních průhledů a zákoutí.

Co krásných obrazů věnovali malíři pěstěným i zanedbaným zahradám, co divných starých, nahnutých a pokroucených jablo-

ní, mohutných hrušní, třešní a ořešáků zříme na genrových obrazech, kolik krásných básní napsali básníci při pohledu na stromy a zahrady, kolik popisů a nádherných líčení zahrad malých i velkých nalézáme u našich povídkářů, novelistů a romanopisců.

I já miluji neobyčejně ovocný strom a zahradu. Přiznávám se k této své lásce, a to i za tím účelem, abych v srdcích zvláště mladých kněží a adeptů vznešeného kněžství vzbudil něco podobného, co v mém nitru hárá.

Jsem rád, že jsem vědomě a úmyslně žádnému stromku a stromu na světě neublížil ani maličkou větvíčkou nezlomil, i když jsem byl chlapcem.

Začátky mé literární tvorby začaly rodnou zahradou. Tam jsem psal své první verše a stromům v letní podvečer platily i písně, které jsem dvojhlasně zpíval se svou sestrou.

A co čistých radostí mně přinesla farní zahrada. Při horské faře byla maličká, se stromky jak jsou horské kleče. Při faře v Polabí je větší. Dá hodně práce, ale také hodně radosti. Je v ní tolik světla, vůně, barev, ticha a míru. A je vděčná za trochu lásky. A co krásných příhod, překvapení a scén, z nichž dýchne na nás skoro pohádka.

Kněží, zahradníci Boží, dělníci na vinici, milujte své ovečky jako dobří pastýři a trochu lásky a péče dejte i prostým dítkám Božím, květům, keřům a stromům, bez nichž by náš život byl smutnou poutí pustinou. -

Venkovský farář má na starosti i tu druhou zahradu Boží, hřbitov. I jeho krása mu leží na srdci, dohlédne na jeho stromy a vede své ovečky k tomu, aby zahradu mrtvých milovaly a jí neškodily.

PODLETÍ A JESEŇ V ZAHRADĚ

V měsíci květnu, kdy ovocné stromy, jmenovitě jabloně kvetou, je v zahradě nejkrásnější a zahradník, přítel stromu, s nevšední zálibou pohlíží do kvetoucích korun stromů, povzbuzuje bzučící včeličky, aby si pospíšily a navštívily každý kvítek a tak zaručily pěstiteli hojnou úrodu, až přijde měsíc sklizně září a říjen, kdy je v zahradě nejradostnější.

Na stromech se modrají švestky, žlutnou hrušky, červenají se jablíčka jako dívčí líčka a pěstitel čistí komory, bílí je a připravuje lísy.

Zkoumá zralost poloraných hrušek a jablek, které se česají v září. Když jsou správně vybarvena a lehce lze stopku od plodonosné větvíčky oddělit, česají se opatrně do menších košíčků, zvaných trháčeků a není-li času k okamžitému třídění, ukládají se na lísy ve vzdušné komory. Vrstvy mohou být třicet centimetrů vysoké. Totéž se činí při česání pozdních, zimních odrůd v měsíci říjnu. Komory se stále větrají, okna zastíňují. Čím chladnější vzduch v komoře, tím lépe. Ovoce pomaleji dozrává a déle vydrží. Teplo a světlo zraní urychluje. Když je ovoce oče-

sáno, překládá se a třídí podle velikosti. Přitom se červivé dává zvlášť.

Hrušky kladou se na lísy stopkou navrch, jablka stopkou dolů, a to ve dvou vrstvách. Když začnou chodit mrazy, okna se na noc zavírají, zvlášť v měsíci listopadu, kdy se častěji díváme na teploměr. Jakmile klesne v něm rtuť téměř k nule, přeneseme opatrně ovoce na předem připravené lísy do sklepa, jenž má přiměřenou vlhlost a stejně jako v komoře uložíme ovoce k zimní úschově. Některé zimní odrůdy, jsou-li řádně uloženy, vydrží do nového ovoce, kterým jsou třeseň v měsíci červnu. Podepsaný zkusil jednou uložit několik jablek, která jsou na Hradecku nazývána „vrbová“, a vydržela dva roky. Než to není snahou pomologů. Stačí, když nám jablka vydrží do května nebo do června. Sklep se musí za zimní oblevy větrati. Ovoce na lisách musí se nejméně jednou týdně prohlížeti, aby nahnívajícím mohlo být vybráno a zužitkováno v kuchyni.

V měsíci září kopou se jámy pro výsadbu nových stromků.

Průměr od 80 do 100 cm, hloubka 50 cm. Stromky se sázejí hluboko, jako byly ve školce, přivazují lehce ke kolíkům. Kořeny se ostrým nožem na špičkách seříznou a rovněž i koruna se zkrátí na dvě třetiny větvíček. Po sklizni, a to nejlépe v listopadu, odřezávají se uschlé větve a je-li třeba, prořežou se trochu i koruny. Nedoporučuje se však příliš koruny ovocných stromů prořezávat, neboť potom nemá zpěvné ptactvo kde hnízdit. Žalostným zjevem v zahradách je právě veliký úbytek zpěvného ptactva. Snad je toho příčinou i přílišné prosvětlování korun ovocných stromů, takže každý kocour lehkou hnízdo, pokud ještě bylo vystavěno v řídkých stromech, spatří a vyplní.

Kdo věří postřikům, může na podzim stromy stříkat. Vydatnější ochranou stromů je však dostatečná výživa, lepkavé pásy na kmenech a sbírání vajíček, kukel a housenek. A když k tomu přidáme ještě trochu lásky ke stromům, dočkáme se od nich hojně odměny.

P. Roman Petrovický

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. STANISLAV VYDRA S. J., MATEMATIK A BUDITEL

V XVIII. století narodili se v Hradci Králové tři mužové, kteří vynikající měrou přispěli k probuzení a obrození českého národa: P. J. M. Rautenkrantz, P. J. L. Ziegler a P. S. Vydra. Nejstarší z nich byl Vydra, který se narodil 13. listopadu 1741, a ježto byl právě svátek sv. Stanislava Kostky, dáno mu jméno Stanislav. Jeho otec Karel František byl městským syndikem a později radním. Jeho matka, rozená Umlaufová, pocházela z Nového Bydžova jako otec. Vychovávali Stanislava s jeho dvěma sourozenci Ignácem - později rovněž S. J. - a Janem jako uvědomělí katolíci a Čechové ve zbožnosti a lásce k národu. Prvního vzdělání se dostalo Stanislavovi v mateřském jazyku a již doma se obeznámil se staršími i novými českými knihami: Svatováclavskou biblí, Zdoroslavíčkem, kronikami Hájkovou a Beckovského, listoval ve Veleslavínově historickém kalendáři, v Městských právech a Zemském zřízení a se zvláštní oblibou čítal Balbínovy spisy. Projevil takové nadání, že byl už v osmi letech přijat do tamního jezuitského gymnasia, kde pod vedením znamenitých učitelů, hlavně P. Jana Krňovského a P. Fr. Damašky, výborně prospíval ve všech předmětech a stal se miláčkem všech svých učitelů, zejména tehdejšího rektora P. Mladoty. Vydra si oplátkou zamiloval jezuitský řád a byl do něho už v šestnáctém roce přijat. Noviciát nastoupil r. 1757 v Brně, kde pobyl dvě léta a pak byl poslán do klatovské koleje na obvyklou „*repetitio humanorum*“. Tam doplnil své vzdělání, hlavně v zeměpisu, dějepisu, archeologii, latině a řečtině, takže nejen plynně oběma jazyky mluvil, nýbrž latinsky také spisoval. Dobu v Klatovech strávenou považoval až do svého stáří za nejkrásnější léta svého života, snad proto, že následovala po přísném noviciátu.

Na filosofii byl poslán řádem do pražské koleje kle-

mentinské, kde se vedle filosofických doktrín věnoval matematice a rozšířil své znalosti literatury a jazyka německého. K jeho oblíbeným autorům náleželi: Haller, E. Kleist, Gellert, Hagedorn, Rabener a zvláště epigramatik Kästner. Pro „Schöngeliste“ neměl pochopení. Skončiv filosofická studia r. 1764 zabýval se ještě celý rok studiem matematiky a fyziky a už tenkrát na sebe upozornil.

Hned nato byl poslán do Jičína, aby na tamní koleji vyučoval gramatice. Dlouho tam však nepobyl, ježto už r. 1766 si ho jako asistenta vyžádal prof. Stepling, u něhož setrval, pomáhaje mu při jeho hvězdárských studiích celých pět let. Stepling byl průbojný vědec, který r. 1751 založil klementinskou hvězdárnu a zreformoval studijní řád na filosofické fakultě odstraniv staré názory matematické zaváděním učení Newtonova, Wolfova a Eulerova. Vydra vedle prací na hvězdárně chodil na přednášky prof. Tesánka o vyšší matematice a studoval teologii. Vysvěcen na kněze byl r. 1769.

Podle ustálených řádových pravidel musel odejít r. 1770 do Jičína na t. zv. *terciarát*. Ale již koncem téhož roku byl ustanoven zástupcem nemocného faráře ve Vilémově. Tam se ponejprv prakticky projevuje ušlechtilé kněžské srdce Vydrovo: když po neúrodě nastává hlad a nemoci, Vydra neúnavně navštěvuje nemocné, přisluhuje jim svátostmi umírajících, stará se o jejich pohřby a o výživu sirotků. Činí tak s vlídnou tváří, obětavě, ochotně, aniž slovem dává znát únavu a vyčerpání. Jediným rozptýlením jsou mu návštěvy v jezuitské koleji v Golčově Jeníkově, kde dříve bývali zámořští misionáři, v jejichž společnosti se dovídá mnoho zajímavého. Lid ho nazývá svým dobrodincem, andělem strážným...

Po dvou letech mu Stepling, který ho jen nerad

ropouštěl, vymůže místo profesora matematiky na pražské filosofické fakultě, kde nedlouho předtím byl promován na doktora svobodných umění a filosofie.

Během jednoletého působení na fakultě získal si i posluchačů i představených takové obliby, že když v r. 1773 byl jezuitský řád zrušen a všichni jesuité měli opustit místa veřejného působení, našlo se tolik vlivných osobností, že společnou akcí dosáhli, že Vydra byl na fakultě dále ponechán se svým spolubratrem Šteplingem, kde zůstal plných třicet let až do své smrti.

Obliha Stanislava Vydry jako učitele nebyla nezaoloužená. Ze všech sil se snažil netoliko při přednáškách, nýbrž i po nich v hodinách korepetice, jež dával zdarma každému posluchači, aby studentům látku co nejvíce objasnil a učinil stravitelnou. Proto vydal

1774 tři spisy: 1. *Primae calculi differentialis et integralis notiones*; 2. *Annotationes in regulas arithmeti-
corum, quas regula aurea ingreditur*; 3. *Supplementum tractatus de sectionibus conicis*. První spis vyšel r. 1783 a druhé. Aby studentům zkrášlil a přiblížil nezáživnou látku, vydal r. 1778 z popudu hr. Frant. Kinského: *Historia matheseos in Bohemia et Moravia cultae; conscripta bono auditorum suorum*. Téhož roku prolovil pohřební řeč o svém příznivci a příteli J. Šteplingovi, jež byla vydána tiskem pod titulem: *Laudatio funebris J. Štepling coram senatu populoque academico in basilica Sti. Salvatoris dicta, Pragae 1778*. O Šteplingovi vydal ještě životopis a slavnostní řeč, proslovenou při odhalení jeho poprsí v universitní knihovně. Když vídeňské germanisační úsilí dosáhlo vrcholu, byla počínajíc r. 1784 jakožto vyučovací jazyk pro matematiku a fysiku na filosofické fakultě zavedena němčina. Vydra byl nucen celou přednášenou látku přeložit do němčiny a nadto vytvořit novou terminologii, ježto němčina té doby nebyla do té míry vyspělá, aby obsahovala vědecké názvosloví. Byla to práce nesmírná, uvážíme-li, že Vydra dosud přednášel a sepisoval jenom latinsky, a že šlo o vytvoření odborného názvosloví pro samostatné vědní odvětví. Pro potřebu posluchačů vydal r. 1795 *Stätze aus der Mechanik, die den Herrn Hörern der angewandten Mathematik vorzutragen pflegt Vydra*.

Dvakrát byl zvolen děkanem filosofické fakulty a jednou rektorem university. Poslední universitní hodností bylo jmenování jeho ředitelem studií matematických a fysikálních na pražské universitě. Na nátlak akademického senátu musel přijmout hodnost čestného kanovníka u Všech svatých, na niž měl právo nejstarší universitní profesor-kněz. V letech 1786-88 sešla se z popudu J. Dobrovského společnost, jež chtěla sestavit veliký česko-německý slovník a jejímž členem byl i Vydra. Ale ježto se ve schůzkách nesmělo mluvit jinak než česky, osvětlené úřady věřily nebezpečí a společnost rozpustily.

Pro své skvělé kazatelské schopnosti býval zván jako slavnostní kazatel do různých chrámů. Frant.

Vavák píše: „Čtvrtého Juli v Sázavě hlas Vydry mile slyšán byl.“ Některá kázání vydal tiskem r. 1799, z nichž jedno - u sv. Haštala - jak jemně ironicky píše v úvodu, „památne jest z ohledu jistého tovaryšstva kazatelotepcův, ano v tu dobu povstalo, a mou, jediné pro Boha předsevzatou práci v tištěných německých listech zbičovalo, nebo dalo svému vypravování tento nápis ‚Geissel der Prediger‘ t. j. ‚Bič kazatelův‘.“ Byl to známý pamflet rytíře ze Steinsbergu.

Jakožto povinnou daň své lásky k oblíbenému spisovateli vydal *Leben Bohuslav A. Balbins, der Gesellschaft Jesu... herausgegeben am 29. Wintermonats 1788, an welchem Tage vor 100 Jahren sein ruhmvolles Leben beschlossen hat*, neboť jeho životním pravidlem vůči přátelům živým i mrtvým bylo: „*Amicitia, quae cessare potest, vera numquam fuit!*“

Plodem slunných chvilék jeho života pracemi přetíženého a zároveň ukázkou jeho všestranného vzdělání bylo osmdesát osm epigramů, které vyšly r. 1804 pod titulem: *Stanislai Vydra epigrammata*.

Když pak koncem ledna r. 1803 při přednášce náhle pozbyl zraku, že musel být domů odveden, osvědčila se na něm pravdivost výroku, že všechno přispívá k dobrému těm, kteří milují Boha: nezhroutil se, nepoklesl na mysli, neoddal se nečinnosti, nýbrž začal diktovat své přednášky česky dvěma studentům J. Zieglerovi a I. Dostálovi, kteří s ním bydleli, „jakožto památku a odkaz svým milým krajanům“. Dal tak vznik „*Počátkům arithmetiky*“, jež vyšly až za několik let po jeho smrti.

Ta trpělivého, do vůle Boží oddaného starce zastihla 3. prosince 1804, když už po ztrátě zraku a pak i sluchu ničím nemohl svému milému národu prospěti.

Vůdčím životním motivem tohoto obdivuhodného muže byla *caritas Christi*. Ztělesnil v sobě takřka vlastnosti dokonalého kněze Kristova. Učitelskému úřadu se věnoval svědomitě, nestačilo mu jen odpřednášet látku, nýbrž ve svém bytě hned po přednášce vysvětloval všem studentům, kteří přišli, čemu nerozuměli, a to zdarma, nežádaje za to žádný zvláštní honorář. Ale ani tím nebyla jeho péče o studenty vyčerpána; pomáhal hmotně ze svého nevelkého platu všude, kde bylo třeba, a to anonymně. Kromě toho bydleli s ním vždy dva studenti a u něho se stravovali. Aby mohl prokazovati co nejvíce dobrého, omezil své osobní potřeby na míru nezbytně nutnou, skromně se šatil, prostě a střídme jedl. V souhlase s Kristovým příkazem nebažil po prebendách, ba ani po honosných prázdných titulech a kanovnickou hodnost přijal jen na nátlak akademického senátu jakožto hodnost spojenou takřka s jeho funkcí. Jako vzorný kněz staral se také o mravní a náboženské vzdělání akademické mládeže. V pozdějších letech každou sobotu odpoledne, oblečen v kněžské roucho, přednášel v posluchárně universitánům o důležitosti mravního života a nabádal je, aby plnili své náboženské povinnosti. Mládež

byla jeho „gaudium et corona vitae“. Jeho zbožnost byla někdy k posměchu různým těm „šéngaistikům“ rodné země, jimž dovedl Vydra rázně odpovédět. I na universitní půdě se stal předmětem posměchu u prof. estetiky A. H. Meissnera, jemuž však Vydra oplácel jeho neomalenosti vybraně jemným chováním, takže „estét“ se mu nejen omluvil, ale po jeho smrti mu věnoval srdečnou vzpomínku, jež končila: „Sein Herz, es richte in jener Welt welcher Richter man wolle, wird gewiss stets vor ihm Belohnung finden.“

Ale ze všech nejdůležitější je pro národ jeho činnost buditelská. Již doma si zamiloval český jazyk pro jeho libozvučnost, jadrnost a bohatost výrazovou, že jej považoval za největší národní statek a nejvzácnější dědictví. Proto bolestně nesl, když tento jazyk byl pozvolna, ale soustavně vytlačován ze škol a z veřejného života. Proto při svých přednáškách, ač se zabývaly jiným oborem vědním, vštěpoval posluchačům jako nejsvětější povinnost, aby milovali vlast, národ a svůj jazyk, srovnával jej s germánskými a románskými jazyky a dokazoval na příkladech jeho přednosti. Předpovídal, „že ani sami sv. dědicové čeští toho nedopustí, aby náš jazyk svatováclavský měl zahynouti a jazykem cizím vytištěn býti, anobrž že se obnoví, ožije a rozšíří, jak to bývalo za Otce vlasti české, za císaře Karla IV. slavné a svaté paměti

a za Rudolfa II., kdež jazyk náš slavil svůj věk zlatý“. Při každé příležitosti oživoval v posluchačích historické události, vzpomínaje Žižky, Otakara, Jiřího Poděbradského a nabádaje k čtení českých dějin. Na způsob historického kalendáře vzpomínal každý den slavné události, zasloužilé muže: matematiky, básníky, historiky, zasloužilé členy řádu. Byl popuzen proti Dobrovskému, Pelclovi, Ungarovi, kteří tehdy pochybovali o vzkříšení českého jazyka. Jeho slova padla do vnímavých myslí bratří Nejedlých, Hněvkovského, Jungmanna, Rulíka, Marka, Rautenkrance, Zieglera, kteří sami dosvědčili, že bez jeho povzbuzování nebyli by se stali pilnými dělníky na roli domácí literatury. Prof. Dr. J. Studnička (Bohatýrové ducha, str. 202) o něm píše: „Bez vlasteneckého učitele Vydry neměli bychom patriarchy nové literatury české, jakož dovozuje V. Zelený v důkladném životopise Josefa Jungmanna a tento vděčný žák sám to vyznává, chová je v nehynoucí paměti učitele svého, o němž praví, že byl „dobrý, jak jich málo v světě, člověk, pěstoun, kněz i Čech“.

Láska ke Kristu a k bližnímu v něm stavila triumfy a byla požehnáním pro všechny, s nimiž přišel do styku, a pro zdárný vývoj probuzenských snah. Zůstal až do posledního dechu věren heslu: *Omnia ad maiorem Dei gloriam!*

J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

ŘÍM

Francouzský katolický časopis „La Quinzaine“ otiskuje v posledním čísle dopisy, které si vyměnili předseda Světové rady míru prof. Joliot-Curie a státní tajemník římské kurie Msgre J. B. Montini. Časopis uveřejňuje rovněž komentář vatikánského listu „L'Osservatore Romano“, ve kterém se hrabě de la Torre zabývá vztahem sv. církve ke Světové radě míru a podotýká: Mezi mírem, který žádají obránci míru, a mírem, jehož se dožadují katolíci, neexistuje v podstatě téměř žádný rozdíl. V další části pisatel podotýká, že se obě strany mohou shodnout na takovém míru, který by vylučoval válku jako jediné východisko k řešení všech problémů v národech i mezi národy. Prof. Joliot-Curie ve svém dopise nejvyšším představitelům všech církví navrhl, aby prostředky, jež uznají vhodnými, pracovali pro to, aby bylo skončeno zbrojení a tím uvolněna cesta k úplnému odzbrojení.

MAĎARSKO

Na počátku července se konala schůze maďarského biskupského sboru, která přijala rozhodnutí složit slib věrnosti maďarské lidové republice. Tento slib složil biskupský sbor současně s přísahou věrnosti ústavě a vládě v sobotu dne 21. července v parlamentě do rukou předsedy Sándora Ronaie. Jménem biskupského sboru promluvil arcibiskup Gyula Csapik, který pravil mezi jiným, že slavnostní přísahou věrnosti dává maďarský biskupský sbor výraz svému rozhodnutí podporovat ze všech sil budovatelskou práci maďarského lidu a Maďarské lidové republiky, mírovou politiku maďarského lidu a státu.

POLSKO

Polská vláda snížila duchovním výměr daní na letošní rok o plně tři čtvrtiny. Je to další příspěvek k hospodářskému zabezpečení církve i duchovenstva. Duchovním byla zajištěna důstojná existenční základna rozhodnutím, jímž byly vyňaty z pozemkové reformy pozemky far do výše 50 až 100 hektarů podle bonity půdy a místních poměrů. Hospodářství vyšších církevních úřadů bylo zabezpečeno článkem dohody mezi církví a státem, podle něhož bude z výnosu dřívějších církevních velkostatků pamatováno na jejich potřeby. Výnos těchto statků je vůbec určen na hrazení potřeb církve, jmenovitě na úhradu oprav chrámů a na úhradu pensí zasloužilým duchovním. Opravy církevních staveb pokračují rychlým tempem a nedávno byla na příklad vysvěcena nově postavená katedrála v Częstochowé. V polském parlamentě bylo svého času zdůrazněno, že na deset domů, které byly po válce v Polsku opraveny, připadá jeden opravený kostel.

FRANCIE

Francouzský katolický časopis „Témoignage Chrétien“ napsal: „Boj za mír není marný ani ztracený. Boj o světový mír, o osud světa a o náš osud se odehrává současně na tisících šachovnicích... Považujeme věc míru za věc vítěznou. Válce možno zabránit a odsunout ji dnes alespoň o hodinu, znamená možné odsunutí o několik dní, měsíců, roků - a kdo ví, zda ne navždy.“ Týdeník „Témoignage Chrétien“ je nejvážnější katolický list francouzský po deníku „La Croix“.

PRAŽSKÁ ARCIBISKUPSKÁ KONSISTOŘ

byla ustavena a měla své první zasedání dne 30. června, kdy byli ve svou hodnost uvedeni noví skuteční konsistorní radové, ustanoven církevní soud, jmenování noví prosynodální examinátoři, faráři-poradci, sbor pověřenců pro správu majetku Cyrilomethodějské bohoslovecké fakulty v Praze a zkušební komise pro laické učitele náboženství. Poradu řídil metropolitní kanovník a kapitulní vikář Antonín Stehlík.

MSGRE E. OLIVA, GENERÁLNÍ VIKÁŘ LITOMĚŘICKÝ, KAPITULNÍM PROBOŠTEM

J. E. njdp. biskup Dr. Štěpán Trochta slavnostně instaloval dne 12. července za veliké účasti duchovenstva i věřících v katedrále sv. Štěpána gen. vikáře Msgre E. Olivu na kapitulního probošta. Slavnosti byl přítomen za SÚC sekční šéf Jan Dolek, za fakultu Spect. děkan Dr. Vojtěch Šanda, za pražskou metrop. kapitolu kanovník prof. Osvald Novák, za kapitolu královéhradeckou probošt Ladislav Hronek, za diecézi českobudějovickou gen. vikář Josef Buchta, za Českou katolickou charitu ústřední ředitel P. Jan Mára a j. V obrázkové části přinášíme záběr z instalace.

NOVÍ KANOVNÍCI NA VYŠEHRADĚ

Ve čtvrtek dne 26. července instaloval metrop. kanovník a kapit. vikář Antonín Stehlík v chrámu Páně sv. Petra a Pavla na Vyšehradě dva nové sídelní kanovníky, a to dpp. Josefa Fořtela, faráře v Lišnici, a P. Bohuše Černockého, administrátora fary u Panny Marie Sněžné v Praze. Na čestný kanonikát královské kolegiální kapituly na Vyšehradě byl instalován současně dp. P. Jan Mára, ústřední ředitel České katolické charity. Instalaci slavnosti se zúčastnilo mnoho věřících, takže byl chrám Páně zcela zaplněn.

INSTALACE NOVÉHO DĚKANA KOL. KAPITULY U VŠECH SVATÝCH

Ve středu 27. června 1951 v domácí kapli arcibiskupského paláce v Praze na Hradčanech slavnostně instaloval metropol. kanovník A. Stehlík, kapitulní vikář pražské arcidiecése, děkana pražské Cyrilomethodějské bohoslovecké fakulty ThDr. Vojtěcha Šandu na děkana kolegiální kapituly u Všem svatých na Hradčanech. Instalace se zúčastnili ministr zdravotnictví Dr. J. Plojhar a náměstek ministra pověřeného řízením Státního úřadu pro věci církevní ing. J. Plíhal, členové metropolitní kapituly svato-vítské a kolegiální kapituly u Všem svatých, zástupci pražské Cyrilomethodějské bohoslovecké fakulty a další hosté jak z řad duchovenstva, tak i státních úřadů a lidové správy. Nejprve promluvil instalátor k instalovanému jako někdejší žák k svému profesorovi na bohosloví. Kapitulní vikář vřelými slovy zdůraznil, že udělením děkanátu starobylé kapituly u Všem svatých, za souhlasu vlády dostává se této vysoké církevní hodnosti českému theologu světového jména, který stojí v čele pražské Cyrilomethodějské bohoslovecké fakulty. Po přečtení jmenovacích dekretů odevzdal kapitulní vikář instalovanému odznaky jeho hodnosti. ThDr. Vojtěch Šanda upřímně poděkoval za prokázané uznání a zakončil svůj proslov slovy radosti nad souladem mezi církví a naším lidově demokratickým státem.

SVÁTOST BIŘMOVÁNÍ

v Brně uděloval J. E. njdp. biskup Dr. Ant. Eltschkner v měsíci červnu. Svátost sv. biřmování přijalo několik tisíc věřících, takže udělování svátosti trvalo od rána až do 6 hodin večer.

NOVÍ DĚLNÍCI NA VINICI PÁNĚ

Na svátek apoštolských kníží sv. Petra a Pavla vysvětil J. E. njdp. biskup Dr. Antonín Eltschkner v katedrále sv. Víta v Praze šest diakonů na kněze. Svěcení přijali tito absolventi pražské římskokatolické Cyrilomethodějské theologické fakulty: Jaroslav Bajška z Prahy, M. V. Cettl z Teplé u Mariánských Lázní, Jan Dienstpíer z Mladé Boleslavi, František Kolanda z Vlašimě, Jaroslav Ptáček ze Zdislavic a Josef Machek z Prahy. Rovněž v Bratislavě bylo v ten den svěcení na kněze. Absolventům Cyrilomethodějské bohoslovecké fakulty v Bratislavě udělil svěcení J. E. njdp. Dr. Ambrož Lazík. Jsou to: František Eibener z Lučence, Ján Galis z Krušovic, Ludovit Hollý z Velkých Levár, Adolf Hlinka z Valaskej Belej, Karel Jurík z Nitranského Hrádku, František Marko ze Starej Turej, Milan Medek z Bojneje a Štefan Morovics z Královej nad Váhom.

SVATÁ HORA

Před poutní basilikou na Svaté Hoře provedl orchestr a sólisté Národního divadla z Prahy v rámci oslav slavného mistra Dr. Antonína Dvořáka v neděli dne 1. července jeho nesmrtelné „Stabat Mater“.

DUCHOVENSTVO OKRESU PRAHA-JIH

na své červnové konferenci vyslechlo s nevšedním zájmem velmi hodnotnou přednášku okresního církevního tajemníka p. Lad. Relicha o postavení pracujících na západě a v zemích lidové demokracie, při níž zdůrazněno, že v zájmu zvýšení produktivity práce pro zvýšení životní úrovně je nutným předpokladem zvýšení pracovní morálky a mravnosti vůbec. V diskusi, opravdu živé, navázáno na dřívější thema „Pětiletkou k mravnosti“ a duchovenstvo opět projevilo ochotu spolupracovati na tomto poli, které znamená velikou část kněžského poslání vůbec. Ocenilo znovu snahu lidově-demokratického státu zajistiti pětiletkou zvýšení úrovně nejen hmotné, ale i mravní, což je v souladu s křesťanskými názory a požadavky, aby se odstraňovaly neblahé následky zhoubných válek, které způsobily velikou spoušť mravní i hmotnou. Duchovní chtějí i nadále věřícím v kostele, ve škole a při každé příležitosti připomínati jménem Božím povinnost vésti život v lásce a svornosti, v pokoji a míru, v spravedlnosti, pracovitosti a střídmosti, jak to žádají přikázání Boží a celá křesťanská morálka vůbec, a přinášeti tak užitek duchovní i hmotný nejen sobě, ale všeobecnému dobru našeho lidu, národa a státu.

PŘÍKLAD HODNÝ NÁSLEDOVÁNÍ

Kněží blatenského okresu plní své mírové závazky. Svou účastí v boji proti mandelince bramborové ukázali cestu jiným. Sami se školní mládeží vyšli do polí na brambořiště, jako na př. dp. P. Václav Říha, administrátor v Kasejovicích.

DALŠÍ KNĚZ DO LIDOSPRÁVY

V těchto dnech se rozhodl dp. P. František Burián, farář v Horních Mokropsích, vstoupit do kulturní komise místního národního výboru, aby dokázal svou oddanost lidu.

STO PADESÁT LET OBNOVENÍ CHRÁMU PÁNĚ V ČESKÉ TŘEBOVĚ

bylo vzpomenuo dne 29. července t. r. slavnou poutní mší sv. a večerem duchovní hudby, při němž účinkovali: šéf opery ND z Opavy Fr. Preisler, virtuos na harfu Fr. Bassi z Prahy, operní pěvec Al. Šoun, konc. mistr Jos. Roubal a člen orchestru FOK z Prahy M. Brühl. Provedeny byly skladby Lisztovy, Pickovy, Janáčkovy, Pravečkovy, Preislerovy a j. Řídil Dr. A. Michl, ředitel chrám. hudby u Křižovníků v Praze.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Газета упоминает в заглавии о шестидесятилетнем юбилее заместителя председателя правительства Зденка Фирлингера, уполномоченного министра по церковным делам. Шефредактор журнала оценивает в передовой статье работу священников в борьбе за мир и между прочим говорит: „Мы, священники вступили в первые ряды защитников мира при народном голосовании. Среди нас не было ни изменников ни дезертиров в борьбе за мир. Мы являемся не только искренними духовными римско-католической церкви, но и одновременно соединены в борьбе за мир и никакие подстрекательные лозунги не отговорят нас от наступленного нами пути, так как этот путь есть христианский и на самом деле священнический“. Профессор доктор Й. Мерель излагает в чем заключается новое приспособление псалтыря, проф. доктор Фр. Коталик излагает науку о гексаэмероне, проф. доктор Й. Гронец объясняет формы школьной работы, патер Фр. Трипский, ректор духовной семинарии излагает медитацию и патер В. Шебек пасторальный разбор. В нашем журнале есть помещена научная работа из части светских наук, проф. Р. Н. доктора Иосифа Каšпара о телевидении и доктора Рудольфа Фикерле о происхождении музыки в Святом Письме. В галерее патриотических духовных находится портрет Станислава Выдры С. И.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

On the title page, we remember the sixtieth birthday of the Deputy Prime Minister Zdeněk Fierlinger, entrusted with Church affairs. The editor-in-chief of this journal in the leading article appreciates the work of priests in the fight for Peace and he says among other things: „We priests, we stood in the first line of the defenders of peace during the peace plebiscite. Among us there were not any traitors of the idea of Peace, there were not any deserters from the fight for Peace. As we are the faithful priests of Catholic Church, so we are united in the fight for Peace and no slogans of instigators can dissuade us from the way we have chosen, because it is the Christian way, in reality the way of priests.“ - Prof. ThDr Merell deals with the new arrangement of the Psalter, prof. ThDr Fr. Kotalík expounds the doctrine of hexaëmeron, prof. ThDr J. Hronek writes about the different forms of work at school. Spiritual meditations are by the Rev. Father Fr. Tripský, rector of the seminar, and reflections upon pastorship by the Rev. Father V. Šebek. In the scientific part prof. RNDr Jos. Kašpar deals with television and Dr Rudolf Fikerle speaks about Holy Scripture and the origin of music. In the gallery of patriotic priests there is the portrait of Stanislav Vydra S. J.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

En tête nous commémorons le soixantième anniversaire du Vice-Président du Conseil Zdeněk Fierlinger qui est chargé des affaires d'Eglise. Le rédacteur en chef de ce journal apprécie dans l'article d'introduction le travail des prêtres dans la lutte pour la paix et il dit: „Nous autres prêtres nous nous sommes mis au premier rang des défenseurs de la paix dans le plébiscite pour la paix. Parmi nous il n'y a pas eu de traîtres de l'idée de la paix, il n'y a pas eu de déserteurs de la lutte pour la paix. Comme nous sommes les fidèles prêtres de l'Eglise catholique, de la même manière nous sommes unis dans la lutte pour la paix et aucune devise des instigateurs ne nous détourner pas de la voie que nous avons choisie, parce que c'est une voie chrétienne, en vérité une voie sacerdotale.“ Prof. ThDr J. Merell explique le nouvel arrangement du psautier. Prof. ThDr Fr. Kotalík élucide la doctrine du hexaëmeron, prof. ThDr J. Hronek tire au clair les différentes formes du travail à l'école. Le Père Fr. Tripský, recteur du séminaire, écrit sur les méditations et le Père V. Šebek fait des réflexions pastorales. En ce qui concerne les sciences, le journal nous apporte un article sur la télévision par le prof. RNDr Jos. Kašpar et le docteur Rudolf Fikerle parle de l'origine de la musique et de l'Ecriture Sainte. Dans la galerie des prêtres patriotes, on trouve le portrait de Stanislav Vydra S. J.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Auf der Titelseite gedenkt das Blatt des 60. Geburtstages des Vertreters des Vorsitzenden der Regierung Zdenko Fierlinger, des mit der Leitung der kirchlichen Angelegenheiten betrauten Ministers. Der Chefredakteur der Zeitschrift wertet im Leitartikel die Tätigkeit der Priester im Kampfe für den Frieden und sagt unter anderem: „Wir Priester haben uns bei der Volksbestimmung in die ersten Reihen der Verteidiger des Friedens gestellt. Unter uns gab es keine Verräter des Friedensgedankens, es gab keinen Deserteur aus dem Kampfe für den Frieden. So wie wir getreue Priester der römisch katholischen Kirche sind, so sind wir auch einig im Kampfe für den Frieden und keinerlei hetzerische Schlagworte werden uns von der betretenen Bahn abbringen, denn dies ist ein christlicher Weg, ein wahrhaft priesterlicher Weg. Prof. Dr. J. Merell erläutert, worauf die neue Regelung des Psalters beruht, Prof. Dr. F. Kotalík eröffnet die Lehre vom Hexaëmeron, Prof. Dr. J. Hronek beleuchtet die Formen der Schularbeit, P. Fr. Tripský, Rektor des Priesterseminars, steuert eine Meditation bei und P. W. Šebek eine Pastoralerwägung. Die Zeitschrift bringt eine Arbeit des Prof. RNDr. Josef Kašpar über Television und des Dr. Rudolf Fikerle über den Ursprung der Musik in der Heiligen Schrift. In der Galerie väterländischer Priester ist das Portrait des Stanislaus Vydra G. J.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník I. - Číslo 9. - V Praze dne 1. září 1951.

NOVÉ KNIHY

JIRÍ WOLKER, BÁSNĚ. Nakl. Orbis, Národní knihovna, str. 230, 22 Kčs.

M. A. Nexš říká o Jiřím Wolkerovi, že je básníkem staré, předmarxistické, evangelické úrovně a vidí sestupovati království Boží na zem. Skutečně. Probíráme-li se motivy a postavami jeho díla, často narazíme na křesťanské symboly a motivy. Půvab poesie Wolkerovy je veliký a přece je hrdým bojovníkem za lepší, krásnější svět.

TERÉZA NOVÁKOVÁ, JIRÍ ŠMATLÁN. Nakl. Orbis, Národní knihovna, str. 180, 20 Kčs.

Národní knihovna přináší díla českých spisovatelů dvou minulých století, která znamenají skutečný vrchol naší národní kulturní tvorby, proto redakční kruh, sestavený z nejvýznamnějších znalců literatury, také sáhl po Teréze Novákové a vydal její nesmrtelný román Jiří Šmatlán, román muže hledajícího štěstí a spravedlnost.

POLITICKÁ KNIHOVNA ČS. STRANY LIDOVÉ

přináší ve svých posledních svazcích skutečně aktuální práce. Redakce D. P. dostala svazky č. 5, 6, 7, 10 a 14. První dva jsou z pera Hewletta Johnsona Sovětská síla a Sovětský úspěch, v nichž děkan canterburský se vyznává ze své lásky k Sovětskému svazu a vysvětluje, v čem tkví úžasná síla a optimismus sovětských lidí. Je to jaksi hlubší pohled na sovětskou otázku, než jak ji podal v knize Socialistická šestina světa. Svazek 7. přináší dvě úvahy kněze Bernarda Bolzano O pokroku a dobročinnosti. O Bolzanovi jako sociálním mysliteli podává důkladnou studii ThDr. Josef Plojhar. Katolíci se vrací ze Sovětského svazu je název dalšího (10.) svazku Politické knihovny. Je to překlad francouzského originálu (Pierre Debray: Un catholique retour de l'URSS) od Stanislava Bartáka. Předmluvu napsal Dr. Dion. Polanský. Pro nás kněze je nesmírně zajímavá kapitola o postavení pravoslavné církve v SSSR. - Ing. Dr. Bedřich Spáčil v brožurě Péče státu o církev (č. 14.) vypočítává všechna vydání s opravami chrámů a církevních památek, jakož i všechnu péči státu o církevně náboženský život u nás. - Politická knihovna přináší skutečně velmi zajímavé práce a zaslouží si naší pozornosti. Knihovnu řídí Rostislav Petera.

KONSTANTIN BIEBL, BEZ OBAV. Nakl. Čs. spisovatel, str. 53, 82 Kčs.

Nové básně Konstantina Biebla shrnují básnickou tvorbu z let 1940-1950. Boj za mír, úspěchy našeho budování a mnohé jiné motivy, čerpané z kontrastu mezi radostným světem a úpadkem v zemích kapitalismu, to vše dodalo básníkovi poesii nový tón ostré bojovnosti.

O VERŠI (Vladimír Majakovskij: Jak dělat verše; Jiří Taufer: Jak jsem překládal Majakovského). Nakl. Čs. spisovatel, str. 104, 25 Kčs.

Vladimír Majakovskij hovoří s neobyčejnou konkrétností o tom, že poesie je těžkou, denní prací a studiem, že jazyk je nesmírně cenným materiálem, z něhož básník tvoří, že je nutno chápat „sociální objednávku“ a stát uprostřed života a událostí, že nepolitičnost umění je přežitou bádorkou a že jednou z podmínek básnické životnosti je právě boj v předních řadách dělnické třídy.

V druhé části studie Jiří Taufer uvádí přednášku „Jak jsem překládal Majakovského“, pronesenou po prvé na školení začínajících spisovatelů na Dobříši.

RÁZNÝM KROKEM. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, str. 80, 18 Kčs.

Je to sborníček 7 aktovek, které byly odměněny nebo doporučeny uměleckou komisí. Všechny tyto aktovky jsou poutavé a ideově hodnotné a poskytnou našim divadelním skupinám vděčný repertoár.

VLADIMÍR DOSTÁL, HÁLEK SOCIÁLNÍ. Nakl. Čs. spisovatel, str. 52, 11 Kčs.

Vítězslav Hálek „šel po boku lidu... proti boháčům peněžním... a boháčům erbovním. Proto má plné právo na naši úctu a uznání, neboť lásky se mu už od prostých čtenářů dávno dostalo...“ - tak uzavírá mladý kritik svou studii o Hálkově živém vztahu k zápasům našeho lidu a o jeho zamlčované pokrokovosti, sociálnosti i bojovnosti. Po projevech Zd. Nejedlého o Hálkovi je tato studie cenným příspěvkem k lepšímu chápání a spravedlivějšímu hodnocení díla tohoto velkého českého básníka.

FRANT. BRANISLAV, MILOSTNÝ NÁPĚV. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, str. 64, 26 Kčs.

Autor se tu vyznává z láskyplného citu k rodné zemi a k jejímu pracujícímu lidu, který směřuje vstříc šťastnému příští. Tato nová básnická sbírka je svěžím přínosem naší poesie.

VAŠEK KÁŇA, VÁLKOU NARUŠENÍ. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, str. 270, 50 Kčs.

Děj začíná vypuknutím první světové války a končí v letech dvacátých. Chlapec Staňa, hrdina románu, je dítětem pražského předměstí. Vyrůstá v početné rodině deputátníka, který padne hned v prvních dnech války. Vdova s houfem osiřelých dětí prožívá přituhující bídu válečných let se všemi jejími důsledky, ať je to hlad a nemoce, jež mučí dětské bytosti, ať pokrytecká lež měšťácké filantropie, kterou záhy prohlédají. Vzmáhající se lidové demonstrace za chléb a mír, posléze konec války a 28. říjen. Hodnota Káňovy knihy a její působivost, nejednou vpravdě otřesná, spočívá hlavně v tom, že za každou řádkou cítíme bolestně prožitou zkušenost, která této obžalobě kapitalistického zlořádu a blahobytného buržoasního cynismu dává neodbytnou průkaznost.

ZDENĚK NEJEDLÝ, ALOIS JIRÁSEK A SPOLEČENSKÝ VÝZNAM JEHO DÍLA. Nakl. Čs. spisovatel, str. 104, brož. 19 Kčs.

Nové vydání studie laureáta státní ceny Zd. Nejedlého, který ji napsal k 75. narozeninám Aloise Jiráska roku 1926 a s trvalou platností v ní vyložil význam Jiráskova díla a zhodnotil jeho poměr k lidu.

MAXIM GORKIJ, ČTYŘI STATI O LITERATUŘE. Nakl. Čs. spisovatel, str. 80, 12 Kčs.

Významný příspěvek k pochopení základních otázek socialistického realismu, obsahující stati: O socialistickém realismu, O próze, O jazyce a O literární technice.

A. M. JEGOLIN, GORKIJ A RUSKÁ LITERATURA. Nakl. Čs. spisovatel, str. 52, 9 Kčs.

Zásadní dílo o „geniálním umělci slova, ohnivém publicistovi, moudrém kritikovi, duchovním vůdci sovětské literatury“ Maximu Gorkém se obírá zhodnocením jeho vlivu na rozvoj ruské literatury a jeho podílu na nové socialistické kultuře.

REDAKCI DOŠLO:

A. P. Ljapin, *J. V. Stalin o postupném přechodu od socialismu ke komunismu*. Nakl. Orbis, str. 42, 5 Kčs.

Bohumil Ryba, *Betlemské texty*. Nakl. Orbis, str. 250, 78 Kčs.

V. Jermilov, *Sovětská literatura v boji za mír*. Nakl. Čs. spisovatel, str. 124, 20 Kčs.

M. Dušková, *Nezapomenutelný květen*. Básně. Nakl. Čs. spisovatel, str. 64, 20 Kčs.

Jiří Ostaš, *Za sluncem*. Básně. Nakl. Čs. spisovatel, str. 56, 18 Kčs.

Marie Kratochvílová, *Neskončil náš boj*. Básně. Nakl. Čs. spisovatel, str. 94, 23 Kčs.

Jiří Havel, *Z lásky k životu*. Básně. Nakl. Čs. spisovatel, str. 74, 22 Kčs.

KNIHKUPECTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRODEJNY: PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ ULICE 23
HRADEC KRÁLOVÉ, TŘ. NÁR. VOJSKA 300
BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁMĚSTÍ 14
LITOMĚŘICE, KONĚVOVA UL. 7

VÁM NABÍZÍ

UPOMÍNKY NA PRVNÍ SV. PŘIJÍMÁNÍ A OBRÁZKY NA ROZDÁVÁNÍ V RŮZNÉM PROVEDENÍ - VZORKY NA POŽÁDÁNÍ ZDARMA
DÁLE MODLITEBNÍ KNÍŽKY V DÁRKOVÝCH VAZBÁCH
A OCHRANNÝCH KRABIČKÁCH

RAJSKÉ KVÍTKY v černé vazbě Kčs 65.—, v bílé vazbě Kčs 93.—, v lepší vazbě Kčs 100.—
NEBESKÉ ZVONKY v černé vazbě Kčs 67.—, v bílé vazbě Kčs 90.—, v lepší vazbě Kčs 99.—
ANEŽKA v bílé vazbě Kčs 139.50. POMNĚNKY V. B. Třebízského v bílé vazbě Kčs 80.—,
v lepší vazbě Kčs 90.—

NÁBOŽENSKÁ LITERATURA ČESKÁ I SLOVENSKÁ A OSTATNÍ
LITERATURA ZE VŠECH OBORŮ STÁLE NA SKLADĚ - ZÁSILKY
POŠTOU DO VŠECH MÍST

Radostná zvěst

o dědictví, které je nám přislíbeno od věčnosti. Slovo vyslovené Ježíšem Kristem a jeho Apoštoly

NOVÝ ZÁKON

nám ukazuje smysl našeho života. Tato kniha ležela od nepaměti na stole našich domovů jako duchovní pokrm. Kniha, v níž promluvil Bůh k lidem. Kniha, která je základem naší kultury. Kniha životní moudrosti, protože Moudrosti věčné. Vázaný výtisk Kčs 71.—.

ŽALTÁŘ ŘÍMSKÉHO BREVIÁŘE

Žalmy a hymny Církve jsou hlubokou studnicí věčných pravd, které svatopisci podávají s básnickým vzletem, takže věřící je přímo strhován úžasem. Jeví se v nich bezprostřednost, upřímnost a přímo dětská důvěřivost ve vztahu člověka k Bohu jako k přepevnému Středu našeho života, jeho radostí i strastí. Nový latinsko-český text s liturgickým výkladem uspořádal P. Jan B. Bárta O. F. M. 580 stran na biblovém papíře v celoplátěné vazbě, cena 135 Kčs.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

ČASOPIS KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

ThDr Josef Plojhar vítá Celostátní mírový sjezd katolického duchovenstva

Prof. Jozef Lukačovič vyzývá k boji za světový mír

Ks. Ad. Walouszek promlouvá k svým spolubratřím polské národnosti

PhDr a ThDr František Falkenauer dokazuje platnost páté cesty sv. Tomáše

Prof. ThDr Jan Merell dokončuje svůj článek o reformě breviáře

Msgr prof. ThDr Josef Hronek pokračuje ve studii forem školské práce

Prof. RNDr Josef Kašpar osvětluje otázku televise

LO **10** ROČNÍK PRVNÍ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA
CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358
ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815 22168 25522
ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ
S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČAST VĚDECKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Václav Bartůněk
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
Univ. prof. ThDr František Kotalík
Univ. prof. ThDr Josef Kubalík
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda

PRO ČAST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta
P. Jan Dočekal
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
P. Jan Mára OCr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
ThDr P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomiček
P. František Tripský OMConv.

MODLITBA ZA VLAST

Bože otců mých, králi nebes i země, k Tobě vznáším vroucí modlitbu za blaho své vlasti a svého národa. Tvé svaté požehnání učinilo krásnou a kvetoucí moji vlast po pohromě největší, kdy bédou lidskou byla k pláči zmořena; ono nadchlo silou a osvětlilo rozumem statečné a zmužilé její bojovníky a přivedlo chudobku již v zapomenutí klesající zase na stupeň slávy mezi ostatními národy. Ó, jak velice Tobě za to děkuji, Bože můj, a prosím Tebe celou vroucností, aby Tvé požehnání dílo nad milovanou zemí, dokud kámen bude v ní státi na kameni, a spočívalo nad národem drahým, dokud nepřestane žít jazyk jeho mluvy!

Neopouštěj, Hospodine, národu, jehož krev krví mou a jehož tlukot srdce i mého jest tlukotem, chraň ho, sřez a opatruj, zachovej ho ode zla veškerého a od záhuby každé.

Dej, aby nikdy v něm nevznikly různice a nesváry domácí, chraň ho od úkladů zlých jeho nepřátel a popřej, aby ve svornosti, lásce bratrské a v míru dokonalém hledal jediné a našel blaho své.

Vzněť v srdcích našich, v srdcích celého národa pravou, ryzí lásku k vlasti, nechť všichni milujeme rodnou svou zemi jak matičku svou a hotoví jsme v každém okamžiku sílu svou, ducha svého a rozum svůj službě její zcela zasvětili.

A když svorně, bratrsky budeme pracovati společně jak na rolích a v chatrčích doškových, tak i na poli vědy a umění, pak s Tvým, Pane, přispěním zasedne vlast má na trůn mezi národy a vynikati bude mezi nimi jako dýmek mezi křemeny.

Ó, dej, Bože dobrotivý, abych činností svou vlasteneckou byl ozdobou své země rodné, a tak sobě zasloužil klidného odpočinku v jejím klíně, a dopřej mi té milosti, abych životem bezúhonným, vzorně křesťanským v této vlasti hodným se stal vstoupiti jednou ve vlast všech národů celého světa!

Václav Beneš Třebízský

Duchovní PASTÝŘ

IN TERRA PAX HOMINIBUS

(*Congressus sacerdotum Pragae 27. IX. 1951*)

ThDr J. Plojhar

Diebus, quibus pars quaedam orbis terrarum humano generi omnem spem vitae quietae auferre eique arma intentare conatur, totius Rei publicae czechoslovaciae sacerdotes pacis desiderio incensi Pragam conveniunt ad pronuntiandam pacis sententiam secundum illud Salvatoris nostri dicentis »diliges proximum tuum sicut teipsum«, quod est mandatum magnum datum non solum coaetaneis Christi, sed omnibus hominibus christianis ubique terrarum usque ad consumptionem saeculi. Tempore, quo homines, quorum numerus iniri non potest, foederi inter maximas quinque mundi civitates subscripserunt, pastores quoque animarum Rei publicae nostrae exemplum supponere desiderant, ut simul cum fidelibus doctrinam illam profiteantur ac factis impleant, quam Christus olim discipulis annuntiavit dicens »in quaecumque domum intraveritis, dicite: pax huic domui«, contra omnes mala cogitantes peioraque utilitatis suae causa et in animam suam et in totum genus humanum committentes.

Ecclesia enim catholica eiusque sacerdotes nullo modo generis humani necessitates, quas ipsum tempus poscit, praetermittere possunt. Doctrina christiana non solum praecepta determinantia, quas virtutes homo exercere debet, ut finem vitae aeternae obtineat, docet, sed etiam homines famulorum suorum peritia adiuvat immo sententias declaravit de omnibus huius mundi condicionibus, de societate humana eiusque obligationibus et ex parte operarii et ex parte faeneratoris, de belli et pacis institutione, de iure et iniuria, de caritate.

Sacerdotes catholici Pragae congregati hoc unum intendunt, ut Christo Deo eiusque fratribus in mundo toto corde et animo inserviant memores illius Christi Domini »quod unum ex minimis fecistis, mihi fecistis«. Salutem dicimus omnibus confratribus non solum concivibus nostris, qui convenerunt ante conspectum fidelium ceterorumque concivium nostrorum superaturi malum, quo maius non invenitur contra praeceptum caritatis et quod semper et ubique superandum est, sed etiam omnibus confratribus externis, qui idem ac nos in patria faciendum sibi proposuerunt. Advenientes vero unitatem ac universitatem declarant omnium fidelium, quos — ut scripsit Doctor gentium — »Deus in pace vocavit«. (I Cor. 7, 15.) Hoc facientes illud mandatum magnum caritatis »Diliges proximum tuum« adimplemus. Quod vero mandatum ut adimpleatur non solum verbis, sed potius exemplis, sacerdotis cuiusque esse constat ipsa Scriptura monente »ex fructibus eorum cognoscetis eos«.

Ingens tam fidelium quam ceterorum hominum multitudo totius orbis terrarum unanimiter ardentissimeque postulat, ut principes imperiorum occidentalium cum principibus ceterorum civitatum conveniant ad foedus faciendum. Quam vero multitudinem plurimum valere in re publica gubernanda imprimis cum ultimi discriminis tempus adventat, omnibus nobis satis notum est. Ex quo apparet sacerdotes adiuvante populo sine dubio potius ad effectum perducere posse illud Joannis senis, quod cotidie discipulus praedicavit: »Filioli, diligite alterutrum.«

Sint ergo sacerdotes primi omnium verae pacis defensorum adiuvante Deo, a quo postulat Psalmista »ut dissipet gentes, quae bella volunt«. (Ps. 67, 31.)

Sed eheu! sunt, qui — ut ita dicam — non inveniuntur in numero prudentum, sed partibus favent adversariorum pacis. Quos — ut speramus — timore ac minis insidiarum perterritos

admonemus, ne obliviscantur verborum Domini monentis Petrum in hora apprehensionis suae »omnes, qui acceperint gladium, gladio peribunt« (Matth. 26, 52), sed e contra exhortamur ut una cum omnibus pacis amicis viam illam ingrediantur, qua pervenitur ad vitae huius mundi beatitudinem. Diebus vero illius beatitudinis »conflabunt homines gladios suos in vomeres, et lanceas suas in falces: non levabit gens contra gentem gladium«. (Is. 2, 4.)

Simus ergo ardentis pacis defensores cum omnibus bonum cogitantibus, cum socialistis, quos diebus nostris pacis causam optime suscipere videmus.

Cotidie cum Ecclesia orantes »Da pacem, Domine, sustinentibus Te« rogemus Omnipotentem, ut unitatem omnium hominum bonae voluntatis confortare eisque benedictionem suam impertire dignetur ad bene exstruendam exaedificadamque Rem publicam.

Signum vero pacis tuendae verba sumantur

Ex Oriente lux, ex Oriente pax.

S KRÍŽOM DO BOJA ZA KRISTOVU PRAVDU

Prof. P. Jozef Lukačovič

Kristovo učenie sa vyznačuje okrem hlásanej lásky k Bohu, aj prikazovaním lásky k blížnym. Tomuto príkazu dával Kristus mohutnú náplň tým, že ho sám aj prakticky prejavoval. Skutkami miernil bolesti, stieral slzy biednych, nasycoval hladných, zaodieval nahých a brojil proti boháčom, ktorí milovali len seba samých, hnali sa za osobným prospechom a pohodlným životom na úkor druhých. Tvrdé výroky na adresu koristiach boháčov, rany korbáča na chrbáty kupcov a lakomcov boli jasné argumenty Jeho učenia.

Cez 20 storočí hlása kresťanstvo Kristovo učenie. Sväté písmo je najrozšírenejšia kniha celého sveta. Treba ale nezaujať uznať, že za krátkych 6 rokov od obnovenia Republiky pokročili národy oslobodenej vlasti na poli Kristom hlásaného sociálneho vyrovnania tak, ako sa to predtým nestalo cez celé stáročia.

Najmä slovenský človek nikdy predtým nepracoval tak intenzívne za svoju krajinu budúcnosť, ako v práve prekonávanej našej prvej päťročnici. Mohutným rozmachom odstraňuje príčiny večnej biedy, kľatbu vystahovalectva a buduje základy úplne novej priemyselnej krajiny pre blaho vlastné a svojich detí. Naše hospodárske plánovanie postupne vyrovnáva rozdiely medzi Slovenskom a českými krajinami. Spriemyselnenie Slovenska vnáša červánky radostného života s hospodárskym rozvojom do zanedbávaných oblastí severného a východného Slovenska, za čo patrí vďaka nášmu milovanému prezidentovi Klementovi Gottwaldovi a pomoci českej robotníckej triedy. Niet kraja ani okresu, v ktorom by sa neozýval radostný rytmus tvorivej práce.

Doterajšie výsledky otvorili oči mnohým. Aj bývalí pochybovači už veria, že naše plánovanie nie je neuskutočniteľným snom, alebo prázdnu bublinou. Krásne majáky miliardových hodnôt stoja pevne na svojich základoch. Tieto nenaruší šuškaná propaganda zámerne rozširovaná vnútornými neprajníkmi, ani rozhlasové štvaniace roztrubované ústami zradnej emigrácie. Naš pracujúci človek sa nezľaknul veľkých úloh a splňuje plány aj za cenu tvrdých mozolov na rukách. Pracoval statočne cez dvojročnicu a stupňuje produktivitu svojej práce každým rokom v prvej päťročnici.

Prestala rezervovanosť aj u nášho duchovenstva. Socializačný prerod ľudskej spoločnosti už nie je strašiakom, ktorý mátožil ľahkoverných. O náš náboženský život sa prestali strachovať aj tí, čo verili, že budovaný socializmus zahubí všetko, čo nesie na sebe známky kresťanstva a viery a čo má súvis s našou svätou Cirkvou.

Dnes je už za nami všetko, čo malo rozbúriť pokojnú hladinu nášho budovania. Tvrdé strely namierené proti základom nového života sa minuly svojho cieľa. Do tradičného ticha našich fár preniknul ruch budovateľského nadšenia nášho pracujúceho ľudu. Nastalo brieždenie aj tam, kde panovala tma.

Šíky vlastenecky cítiacich duchovných, ktorí sa neuzavierali pred túžbami ľudu, ktorí mali porozumenie s úsilím pracujúcich a žehnali mu, sa rozrástli. Hlas sebedovedomého kňaza sa stal ráznym. Na diecezálnych poradách odbavovaných na jaro t. r. sa prejavila vôľa spolupracovať a ísť s ľuďom u mnohých, ktorí predtým stáli rezervovane stranou. Mocným putom spájajúcim duchovného s pracujúcim ľuďom, bola idea zachovania svetového mieru.

Kto by aj mohol byť účinnejším zástancom pokoja v rodinách, v obciach, mestách i štátoch od kňaza? Veď kňaz pri bohoslužbách denne vznáša prosbu k Všemohúcemu, aby ušetril ľudstvo od pohrôm a aby sa rozhostil boží mier na svete. Bol by pokrytcom a farizejom, keby ústami hovoril ináč, ako cíti vlastným srdcom. Bol by nepriateľom ľudu, keby išiel v pretvárke tak ďaleko, aby načúvajúc hlasu nepriateľskej propagandy, túžil po zmene nášho života za cenu novej vojny, za cenu miliónov nevinných ľudských životov. Nebol by človekom, keby si želal, aby nové ničivé bomby zničily všetko, čo si náš pracujúci ľud doteraz vybudoval a čo má a bude slúžiť mierovým účelom a na povznesenie životnej úrovne drobných ľudí.

S ľudom žijúci, z ľudu pochádzajúci a tomuto ľudu žičiaci kňaz nebude nikdy za novú vojnu. Zákon mieru je jeho životným krédom. Pri nových diecezálnych poradách konaných v auguste t. r. sa znásobila práca katolíckeho duchovenstva za zachovanie mieru sveta a za pokojné budovanie. Rozšírené diecezálne mierové výbory za spoluúčasti popredných cirkevných činiteľov a spolu s arcipastiermi stali sa avantgardami bojovníkov za mier. Na týchto poradách odznelé referáty a diskusné príspevky dosvedčujú, že katolícke duchovenstvo sa hlási do mierového tábora poctive, úprimne a bez výhrad. Vyše tisíc duchovných na Slovensku si jasne formulovalo svoj postoj a zameranie. Konkrétnymi záväzkami sa prihlásilo k práci za mier a za urýchléné dobudovanie nového života do šírky i hĺbky.

Sme svedkami toho, že si katolícke duchovenstvo ozrejmiло vážnosť prežívaných historických chvíľ na prelome ľudských dejín. Správne chápe svoje poslanie. Na diecezálnych poradách neodznely prednášky bezduchým spôsobom. Tu vystupovali popri cirkevných hodnostároch drobní duchovní zo zapadlých dedín, ktorí zápalistým spôsobom tlmočili všetko to, čo hreje duše ich veriacich, za čím túžia a čo si vytýčili za svoj životný cieľ. Hovorili o svojej práci v pastorácii, o svojej činnosti pri zakladaní Jednotného roľníckeho družstva, o spolupráci pri prekonávaní prechodných ťažkostí v zásobovaní, o pomoci pri náboře pracovných síl pre priemysel a výstavbu, slovom pri budovaní nového života so spravodlivou socialistickou náplňou. Takto sa stali aktívnymi spolupracovníkmi splnenia úloh prvej päťročnice.

Na augustových diecezálnych poradách sme videli duchovných, ktorí brali účasť na nich prvý raz. S rozhriatym srdcom a s nadšením v očiach sa prihlásil k práci. Zmizela nielen rezervovanosť a vyčkávanie, ale aj strach. S nimi sa rozrástly rady vlasteneckých duchovných na obrovskú väčšinu, ktorá ide za svojim cieľom pri boku veriacich aj pracujúceho ľudu.

Naše duchovenstvo vidí krásne nové továrne vybudované v rámci industrializácie Slovenska. Na predtým biednej Orave a na Kysuciach žijú naše pracujúce rodiny doma, bez strachu pred hladom z nezamestnanosti.

Východnému Slovensku donesie budovaný Hutný kombinát predtým netušené možnosti rozvoja. Kľatba vystahovalectva nehrozí viac týmto oblastiam a ich obyvateľstvu. Stavané hydroelektrárne, zmodernizované staré výrobné, nové školy, byty, kostoly, mosty, cesty, železnice a autobusové linky sú dostatočnými faktami toho, že obnovená Republika vedená starostlivým kormidelníkom, prezidentom Klementom Gottwaldom a našou ľudovodemokratickou vládou, je dobrým naším spoločným domovom. Za takúto vlasť hodno pracovať. Za jej mierové dobudovanie je hodno sa nielen modliť, ale v tom účinne spolupracovať.

Na diecezálnych konferenciách všetkých diecéz Slovenska sa vyslovilo katolícke duchovenstvo za mier, za pravdu zakladateľ'a kresťanstva Ježiša Krista, v šlapajách ktorého chce kráčať ku krajšiemu životu všetkých ľudí. S krížom Kristovým v ruke chce bojovať proti vojnovým štváčom. V tomto zameraní sa katolícke duchovenstvo Slovenska stavia po boku oltárnych bratrov Čiech a Moravy. Slovenský kňaz si podáva ruku s českým a moravským kňazom s pocitom rovnocenného partnera. Zvýrazní sa to najvýraznejšie na celoštátnom mierovom sjazde katolíckeho duchovenstva v Prahe 27. septembra, kde definitívne padnú ostatné zvyšky barier, ktoré ich predtým rozdeľovali. Katolícke duchovenstvo obnovené Republiky v somknutých radoch popochoduje, aby sa tak, ako pracujúci sliati v jeden celok, prekonávali prekážky, pracovali spoločne a radovali sa z výsledkov spoločnej práce.

CHCEMY POKOJU

Ks. Ad. Waloszek

Nareszcie nadszedł dzień wolności i dzień pokoju!

Było to dnia 29 kwietnia 1945. W obozie dachauowskim od rana panował garączkowy nastrój, bo oto nad obozem zawiąła biała chorągiew, jako zwiastun zbliżającej się wolności. O wszystkim mówiliśmy między sobą, a przecież główną myślą wszelkich wspomnień, życzeń i planów nie było nic innego, jak tylko myśl nadchodzącego długo trwałego pokoju. Jakby oczarowani tą prawdą, że Bóg w swej Opatrzności pozwolił nam doczekać się wybawienia i wrócić między swoich, zapominaliśmy na to, co przeżywaliśmy w tych latach udręki obozowej. Cieszyliśmy się, jako dzieci, że nie tylko dla nas, ale i dla naszych rodaków i dla całego świata nadchodzi upragniony czas pokoju, i że znękanie ludy po wojnie odetchną i zaczną sobie budować nową i szczęśliwszą przyszłość.

Tą radosną myślą ożywieni i posileni wracaliśmy do domu.

A oto niestety po sześciu latach trudno nam powiedzieć, że nastał trwały pokój. Z małymi przerwami wojna trwa dalej, ba nawet grozi i niepokoi ludy, które nie zdołały jeszcze zagoić rany odniesione w ostatniej walce.

Dlatego też lud i każdy, kto z ludu jest i dla ludu chce pracować, nie tylko tęskni po pokoju, ale wszystkimi siłami dąży do tego pokoju i stara się o osiągnięcie i utrwalenie pokoju. Przede wszystkim pracującemu ludowi zależy na utrzymaniu pokoju, ponieważ właśnie on najwięcej zawsze odczuwał i ponosił ciężkie i przygniatające brzemie każdej wojny. Wojna niszczy warsztaty jego pracy, niszczy jego pola, zabiera najlepszych i najzdrowszych jego synów. Dlatego też kapłan, który przecież z ludu wyszedł i dla ludu pracuje, uważa pracę dla pokoju za ważną część swego wzniosłego i szlachetnego powołania kapłańskiego. Kapłan ma być ojcem i przyjacielem każdemu, ma pomagać madlitwą, radą, słowem i uczynkiem budować lepszą i szczęśliwszą przyszłość. Lud cieszy się z tego, że jego duszpasterz rozumie jego ból i śpieszy mu z pomocą.

To też dziś, kiedy szczerą troską napełnione są serca ludu o utrzymanie pokoju, kapłan nie może nie słyszeć wołania ludu po pokoju, ale sam przyczyni się w swym zakresie do osiągnięcia tak wzniosłego celu. Dla kapłana jest i musi być jasną rzeczą, że tylko w czasach pokoju może owocnie pracować na niwie Bożej i skutecznie w codziennym życiu miłość bliźniego. Każda wojna niszczy zdobycze wiedzy i zabiegi o polepszenie doli człowieka, a sprowadza ruinę gospodarczą i nędzę moralną. Stąd myśl i pragnienie po pokoju leży głęboko w sercu kapłana, bo wie, że pokój jest błogosławieństwem dla ludu. Każda praca dla pokoju ma wielkie znaczenie, a z jaką chęcią ją ktoś wykonuje, w takiej też mierze przyczynia się do utrwalenia pokoju.

TELEGRAMY NAŠICH ORDINÁŘŮ K CELOSTÁTNÍMU MÍROVÉMU SJEZDU KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA V PRAZE

Mgr. Josef Čársky, biskup, Košice:

Rozhodnutie Celostátného mierového výboru katolíckeho duchovenstva ohľadom usporiadania manifestácného celoštátného sjazdu katolíckeho duchovenstva v Prahe v predvečer sviatku sv. Václava s radosťou som vzal na vedomie. Tento sjazd bude výmluvne dokumentovať oddanosť celého katolíckeho duchovenstva myšlienke mieru a jeho odhodlanie podniknúť všetko za uskutočnenie trvalého mieru medzi národami. Vaše rozhodnutie plne schvaľujem a jeho úspešnému prevedeniu vyprošujem požehnanie shora. - Biskup Josef Čársky.

Dr. Antonín Eltschkner, světitel biskup, Praha:

Raduji se z Vašeho rozhodnutí uspořádati v Praze v předvečer svátku svatého Václava celostátní sjezd manifestující vůli katolíckého duchovenstva pracovati pro mír ve světě a vyprošuji této vpravdě křesťanské snaze Boží požehnání. - Kapitulní děkan Eltschkner.

Dr. Mořic Pícha, biskup, Hradec Králové:

Děkujeme za laskavé oznámení. Plně souhlasím se svoláním celostátního mírového sjezdu katolíckého duchovenstva a projevuji vroucí přání, aby svatý Václav, kníže pokoje a míru, oslavil sjezd nejhojnější účastí duchovenstva. - Biskup Pícha.

P. Antonín Stehlík, kapitulní vikář, Praha:

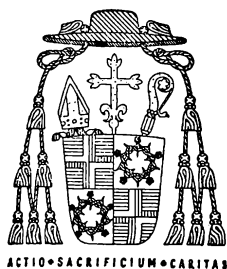
Děkuji za sdělení o konání celostátního mírového sjezdu katolíckého duchovenstva v Praze v předvečer svátku velkého knížete míru svatého Václava. Kéž největší počet našeho kněžstva před tváří celého národa ukáže, že po tisíci letech kněz je stejně oddaným stoupencem míru a pokoje jako v době sv. Václava. Vyprošuji sjezdu hojnost Božího požehnání a plný úspěch. - Antonín Stehlík, kapitulní vikář pražský.

Dr. Štěpán Trochta, biskup, Litoměřice:

Děkuji Vám srdečně za pozdravy i projev oddanosti. Žehnám každé poctivé a ušlechtilé akci založené na spravedlnosti, bratrském dorozumění v křesťanské lásce, směřující k záchraně a upevnění míru v národě a mezi národy. Modlím se s Vámi na ten úmysl. - Štěpán, biskup litoměřický.

NAŠE DUCHOVENSTVO VÍTÁ SVATOVÁCLAVSKÝ SJEZD

Biskup Dr Št. Trochta, Litoměřice:

Každý katolický křesťan si musí mír přát, za něj se modlit a pro něj pracovat podle nejlepšího křesťanského svědomí. Vždyť program Kristův je nejen programem spravedlnosti, ale především programem lásky, a praktické uskutečnění lásky v národě a mezi národy si nelze představit bez upřímného vzájemného dorozumění a skutečného míru.

Katolický kněz je svým povoláním a svým postavením živým hlasatelem Kristova míru v království Kristově a v tomto smyslu také jistě chápe plnou hloubku a význam slov apoštola národů sv. Pavla — Pokoj Kristův zvítězí ve vašich srdcích.

Jedině tenkrát, když se rozhostí v nitru knězově tento mír Kristův, bude jej moci s úspěchem a přesvědčivě také upevňovat v srdcích svých věřících.

Generální vikář P. Josef Kristek, Brno:

Celostátní mírový sjezd katolického duchovenstva jistě bude dalším krokem konsolidace poměru mezi církví a státem. Uvědomme si, jak obrovské sumy vynaložil stát za poměrně krátkou dobu na opravy církevních staveb, že vydrží všechny kultové potřeby katolické církve a značnými obnosy přispívá na udržení církevně náboženského života. Uvědomme si však i velké možnosti, které církev má, aby přispěla k úspěchu našeho budování a prospěla státu. Morální základna, vyplývající z náboženství a příkladu Kristova - dávati císaři, co je císařovo - má nesporně obrovský význam na výchovu věřících ve vzorné občany státu. A jak již častokrát bylo vzpomenuáno, dává i nejbezpečnější základnu cílevědomému životu člověka na zemi. Náboženství a z něho vyplývající morálka ukazují nesmlouvavě cíl člověka na zemi, neboť mu říká slovy Písma svatého, že stvořen jest člověk k práci jako pták k letu, a docela i slovy apoštola svatého Pavla - Kdo nepracuje, ať nejí.

Je tedy přirozené, uvědomíme-li si vzájemný vztah církve a státu a vzájemnou podporu obou, že se můžeme radovat z toho, že dochází k tomuto sjezdu, který poukáže na svou mírotvornou práci a přesvědčí lid, že my, katoličtí kněží, při naprosté věrnosti církvi svaté nejen můžeme, ale musíme býti dobrými občany a svým kněžským vystoupením se musíme zařadit mezi přední obránce míru. Tento sjezd ukáže jednotu veškerého katolického kněžstva a věřícího lidu, pracovat ruku v ruce s tímto lidem pro zajištění lepších zítřků. Myslím, že celostátní sjezd katolického duchovenstva přinese opravdu prospěch jak církvi, tak i státu a ještě více stmelí ve svornosti a lásce všechny činitele veřejného i církevního života u nás.

Olomoucký kanovník P. Josef Glogar:

Když jsem se ve vojenském autokaru vracel z koncentračního tábora v Dachau do vlasti, projížděl jsem Mnichovem a jinými německými městy a viděl jsem, jaké spousty způsobila válka. Města byla k nepoznání. Tehdy jsem si vzpomněl na neblahý výrok Hitlerův: Svěřte mi Německo na deset let a já vám ukáži, co z něho udělám. Nuže, tam dospěl Hitler a fašismus, kteří rozpoutali jednu z nejstrašnějších válek. A také jsem si řekl, vida to všechno: už nikdy válku a rozhodl jsem se cele pracovat pro myšlenku míru. Vhodnou příležitostí ukázat našemu dobrému věřícímu lidu, že se nejen za mír modlíme, ale i pro mír pracujeme, je pořádání celostátního mírového sjezdu katolického duchovenstva v Praze. V minulém čísle Duchovního pastýře končí úvodník z pera prof. P. J. Beneše, nadepsaný v předních řadách, těmito výstižnými slovy: „Budeme manifestovat svou věrnost k církvi katolické, svou oddanost našemu státu a nekompromisní odhodlanost bojovat za mír.“ Je přirozené, že takováto tvůrčí náplň sjezdu nemůže zůstat bez ohlasu nejen u delegátů, nýbrž i u ostatních kněží, kteří, ač jistě rádi, se sjezdu nemohou zúčastnit, ano i v širokých vrstvách věřícího lidu u nás i za hranicemi. Tato vůdčí myšlenka musí nutně semknout veškeré duchovenstvo pod svatým praporem míru a semknout veškeré kněžstvo mezi sebou a s věřícími. Nechť tato pochodeň míru a lásky zapálí srdce všech lidí dobré vůle na celém světě a skuteční Kristův pozdrav Pokoj vám!

Brněnský kanovník P. Petr Franta:

Brzy po skončení druhé světové války bylo oznámeno, kolik si tato válka vyžádala obětí na lidských životech. Bylo to hrozné číslo, které vyjadřovalo zničení 80 milionů lidských životů. Snadno se vysloví počet 80 milionů lidí, avšak není možno si představit člověka ve všech těchto podobách, vždy jinak, s vlastní jeho duší a tváří, člověka, který by možná přinesl hojnost požehnání, pokroku i světla, rozumu, citu a lásky. 80 mi-

lionů mužů, žen a dětí zahynulo v poslední strašné válce. Naše republika má asi 12 a půl milionu obyvatel. Kdyby rázem zahynulo obyvatelstvo asi šesti takových republik: muži, ženy, dívky, jinoši, děti, starci, mě bychom představu obětí této nesmírné válečné katastrofy, která i po materiální stránce byla třikrát nákladnější než první. Představme si, že za peníze vynaložené na druhou světovou válku by se mohly z afrických pustin vybudovat kvetoucí úrodné zahrady. A pravděpodobně vůbec celý vývoj lidstva by se ubíral šťastnějším směrem, kdyby 80milionová část lidské společnosti nebyla válkou vyřazena z klidné, tvůrčí a všem prospěšné práce. Kolik tu kromě materiálních škod zahynulo štěstí, úspěšného rozvoje, kolik domů, továren, mostů bylo zničeno, kolik úsilí a práce přišlo nazmar. Statistiky a diagramy zaznamenávají mrtvé, nezvěstné sirotky, raněné, zřícené domy, zbůhduharmu utracené miliardy: nepočítají a nedovedou odhadnout tu velkou škodu, která válkou byla utrpěna pro naši další budoucnost. Je-li na světě více než dvě miliardy obyvatel, je 80 milionů lidí zahynuvších ve válce z tohoto počtu hrozné procento. Pakli je Evropanů 200 až 300 milionů je to nesmírná ztráta na živém majetku tohoto v posledním půlstoletí dvěma válkami týraného světadílu.

Jaké stanovisko zaujmeme k této strašné skutečnosti my, katoličtí kněží? Chtěl Kristus Pán, náš vůdce a učitel, aby lidská společnost byla doupětem divokých šelem, které se navzájem vraždí? Jaké je vpravd Kristovo evangelium - radostná zvěst a poselství lidstvu?

Kristus svým učením přikazuje, abychom se navzájem milovali. Přikazuje milovat každého člověka. A kněží jsou v první řadě povolání, jako hlasatelé evangelia Ježíše Krista, evangelia lásky a pokoje, aby stáli v předních řadách bojovníků za mír a mohutně volali do svědomí lidstva, že štěstí, po kterém touží od nepaměti, nenalezne ani v rozkoších, ani v bohatství, tím méně v krvavých a zhoubných válkách. Válkou s duše lidská stává jen pustější, hladovější a prázdnější. Lidstvo se chce ale plně vyžít, touží po klidu. Prostředek, jak dosáhnout klidu, štěstí a spokojenosti, je pouze v lásce, v míru a v bratrství. Tomu nás učí Božský Spasitel i prostá zkušenost. Proto také svatý Pavel v listu k Římanům, v hlavě 13, ve verši 8-10, praví: „Ni komu nejste ničím povinni, leč abyste se milovali. Neboť kdo miluje bližního, zákon vyplnil. A jsou-li nějak jiná přikázání, zahrnují se v tomto slově: „Miluj bližního svého jako sebe samého! Láska k bližnímu nečiní zlé. Vyplnění zákona je tedy láska.“

Co kněz, to nositel těchto ideálů! Život kněze musí být naplněn prací pro lásku u vědomí, že toliko z ní vyplyne mír, pokoj a sbratření lidstva. To je kněžovo pravé poslání. Jinak nedosáhne ani uspokojení, ani radosti z kněžského apoštolátu a zrazuje to, co tvoří podstatu křesťanství a jeho život se stává jen řadou skutků farizejských, páchaných nejen na církvi, ale vůbec na celém lidstvu. Hlavně kněžím přísluší ukazovat na kazimíry, kteří pro své nekalé úmysly a zisky chtějí zneužít i náboženství, jež je jim potud vítáno, pokud jím mohou obchodně využít. Takoví lidé za libry a dolary jsou ochotni změnit jakékoli náboženství a jakýkoli světový názor. Jaká to špinavá a bezcharakterní zásada: obchod je obchod!

Náleží především nám kněžím postavit se do předních řad demokratického tábora míru, vedeného mocným Sovětským svazem, a při každé příležitosti vysvětlovat evangelium lásky a pokoje. Hrozíme celou váhou své autority po vzoru proroků Božích: „Bůh rozdrtí a rozptýlí národy, které chtějí válku!“ Hlásejme s kázatelem, že si nepřejeme, aby se vyráběly smrtící nástroje pro příští imperialistickou válku, ale že našich vroucím přáním je, aby ze všech továren na celém světě vycházely jen užitečné nástroje míru, pluhy, traktory, mlátičky a vše, co slouží rozvoji a blahobytu. Kouř z těchto továren nesmí být znamením zkázy, ale vznešeným symbolem budovatelské mírové práce.

Aby se u nás římskokatoličtí kněží v boji za mír ještě více a lépe semkli a ještě houževnatěji se zapojili do jeho obrany, proto se sejdou v Praze 27. září v předvečer svátku sv. Václava na velkém manifestačním mírovém sjezdu. Při této slavnostní příležitosti budou volat kněžstvo celého světa, aby se zapojilo do mírové fronty všeho pracujícího lidu, celému světu budou tlumočit svou nezlomnou vůli, že nechtějí válku, protože Kristus přikázal nám všem konat jen dobro a dílo lásky. Naproti tomu válečné ničení je největší křivdo páchanou na lidstvu a nejhroznějším činem každého křesťana. Na tomto sjezdu učiní kněží z celé naší republiky taková rozhodnutí pro boj za mír a jeho obranu, aby obstáli před Bohem, před soudem dějin, před svým svědomím, před všemi lidmi dobré vůle. V Praze myšlenka míru, která dnes už zachvátila celý svět a již nelze umlčet ani v kapitalistických zemích, se římskokatoličtí kněží postaví nekompromisně do prvních řad, neboť obrana míru, zachování světového míru je nejkrásnějším květem křesťanské lásky vůbec.

Prof. P. Jaroslav Michal, Litoměřice:

Pevně semknutí v šiku obránců - bojovníků za světový mír, třímáme v rukou i v srdci křesťanské žezlo výheň lásky a spravedlnosti, pevně věříme, že zvítězíme. Mohutné pluky táhnou s písni práce a budování lepšího zítřka na rtech, doprovázené rachotem traktorů a řinčením strojů - obrodit člověka, změnit svět. Práce a úsilí, posvěcené pokornou modlitbou, dávají vyrůstat sladkým plodům šťastného rána, které chceme mít i děti budoucího věku užívat v klidu a míru. Nechceme narovnat zemskou osu, nechceme ekliptiku změnit v kruh, my chceme mír - mír v duši člověka - mír života - mír světa.

Vpředu Sovětský svaz a po boku vlády lidově demokratických států - my chceme s nimi vpřed - za čistého člověka, za nový svět, spravedlivý život, pohádkové ráno bojovat. Boj? Kruté to slovo, však náš smysl boje není krev, není chmurná smrt, boj nám znamená žít - žít modlitbou a prací. Žít všem znamená bojovat - jedněm však násilím, druhým - nám láskou. Násilí užívají zvířata, lásky pak člověk. Cicero ve svém spise *De officiis* naše mínění dotvrzuje: „...nam cum sint duo genera decertandi, unum per disceptationem, alterum per vim, cumque illud proprium sit hominis, hoc beluarum.“

Týž výtečník římský nám dotvrzuje, že společným úsilím, vzájemnou láskou, pospolitostí musíme žít u největším vědomí povinnosti státu, vlasti, za niž pravý vlastenec neváhá podstoupiti i smrt, a naproti tomu budiž proklet ten, kdo zločinným způsobem strojí své vlasti zkázu: „*Sed cum omnia ratione animoque lustraris, omnium societatum nulla est gravior, nulla carior quam ea, quae cum re publica est uni cuique nostrum, cari sunt parentes, cari liberi, propinqui, familiares, sed omnium caritatis patria una complexa est, pro qua quis dubitet mortem oppetere, si ei sit profuturus? Quo est detestabilior istorum immanitas, qui lacerarunt omni scelere patriam et in ea funditus delenda occupati et sunt et fuerunt.*“

Každý se má snažiti, aby ve své vlasti byl nejlepším občanem. O nejlepší místo však není třeba se zasloužiti činy válečnými, neboť mnoho činů v míru je slavnějších než činy válečné - „*multae res urbanae maiores clarioresque quam belicae exstiterunt*“. (Cicero.) Laelius de Amicitia: „*nec sine virtute amicitia esse ullo pacto potest*“ ukazuje, že opravdová láska, přátelství je základem štěstí, blaha rodin, měst a států a nejednotnost a neshody ničí společnost lidskou a podlamují státy.

Pragmatický dějepisec Thukydides v Perikleově řeči pohřební mluví nám z upřímného srdce, a byť žil 460-396 let př. Kr., vyjadřuje mírumilovnou naši mysl a chválí naši lidovládu, když praví: „*Máme zajiště ústavu, ona nenapodobuje zákonů národů sousedních, ba sami spíše mnohému jsme vzorem, než abychom jiné padělali. I podle jména se nazývá lidovládou, ježto nespočívá na jednotlivcích, nýbrž na lidu; dostává se pak podle zákonů všem stejného práva a v přičině státních hodností každý, jak v čem vyniká, podle své způsobilosti má přednost. - - my nevěříme ochranným přípravám a úskokům více nežli odhodlanosti k činům, jež spočívají v nás samých. - - libujeme si v kráse vedle spořivosti a zanášíme se vědami bez zženštilosti. - - toho, kdo se veřejných záležitostí nijak nezúčastní, pokládáme ne snad za netečného, nýbrž za neschopného a neužitečného.*“

Cicero v díle *De re publica Libri VI (I)* praví, že přirozená zdatnost vede člověka k tomu, aby věnoval své nejlepší síly společnému blahu všech. Taková zdatnost se projevuje jen činy. Politikové uskutečňují dávno to všechno, co promysleli filosofové. Ale ani ti se nemají vzdalovati věcí veřejných, neboť vlast má právo využití pro sebe všech schopností každého.

Pro vlast, pro blahobyt, pro šťastný zítřek je málo, ba nic jen mluvit, usnášet se a svědčí nám opět před 384 lety př. Kr. nejslavnější řecký řečník Demosthenes: „*To nebudiž vám tajno, že pouhé mluvení, usnesení se není ničím, nepřistoupí-li k němu vůle, že ochotně vykonáte, co bylo uzavřeno. Neb kdyby usnesení o sobě dostačila, aby vás přinutila podniknouti, co se patří, nebo aby se jím vykonalo to, pro co byla navržena, pak byste vy mnoho uzavírajíce nečinili málo nebo lépe ničeho, aniž by nepřítel po tak dlouhý čas byl prováděl svévoli...*“ „*Čin jsa v čase pozdější než řeč a hlasování, jest platností svou přednější a mocnější.*“

Tyrtaios (685-668 př. Kr.) povzbuzuje i dnes mladíky, aby se stavěli do šiku obránců míru, aby pevně stáli v boji za šťastný zítřek a svatý mír: „*Hanebno věru a k necti, kdy v předním poklesna šiku, leží již starý muž před řadou mladíků sám, hlavu an kryje mu snít a v šedinách vzkvítají vousy, poslední statečný vzdech v špinavý vysílá prach, na těle obnažen jsa. To všecko sluší mladíku, pokud mu kvete pln krás mladosti líbezný květ, s podivem hledí naň muži a ženám cílem je tužeb za živa; krásný je též, padne-li vpředu řad. Na místě strvej každý, a vykroče nohama pevně, opři se o tvrdou zem, zuby se zakousni v ret!*“

Vrcholnou pak odezvou našeho úsilí o světový mír, o klidný život v budování je nejlepší elegický římský básník Albius Tibullus (54-19 př. Kr.), jehož musa dýše mírem téměř dětinně myslí. Jak dálný to zvuk, a přece jak milý, neb s námi zatracuje válku a velebí klidný život venkovský:

„Kdož pak z lidí to byl, jenž vražedné vynal melče?
Kterak byl krutý ten muž, opravdu kovový sám!
Tenkrát lidem se vražda a tenkrát se zrodila válka,
tenkrát byl otevřen vchod, kterým je ke smrti blíž.
Či snad ten chudák vši viny je prost, a sami jsme k vlastní
záhubě zvrátili to, co nám dal na divou zvěř?
Zlato je vinno tím zlem, neb dokavad při hodech stála
za stole buková čis, nezuřil na světě boj.
Vebylo hradů ni náspů, a uprostřed oveček pestrých
pával dozorce stád, veškerých starostí prost.
Tenkrát měl jsem být živ! Tu neznal bych strašlivých zbraní,

neslyše válečný roh, při kterém chvěje se hrud,
nyní jsem do boje vláčen, a snad již nepřítel někde
drží v pravici zbraň, kterou mi zarazí v bok.
Tenkrát spíš dbal věrnosti lid, když v úpravě chudě
ze dřeva zrobený bůh ve skrovné budově stál.
Tento usmířen býval, když někdo mu hrozen neb z klasů
věnec za obět dal, vloživ jej na svatý vlas.
Jestliže došel kdo přání, ten sám pak koláč mu nesl,
dceruška malá šla s ním, nesoucí čistounky plást.
Avšak kované šipy, ó Larové, odvrátte od nás, za to vám
vepřika dám, vezma jej z bohatých stád,

za ním pak půjdu já, jsa v čistém rouchu a nesa
myrtou ovitý koš, myrtou jsa věnčen i sám.

Tak se vám líbiti chci...

Jaký to běs, když černavou smrt kdo válkami volá!

Stejně je vzápětí všem, plížíc se potichu k nám.

Oč šťastnější je ten, jehož překvapí v chatrči malé
líknavé staroby věk, ve své an rodině dli!

Sám své ovečky pásá a jehňata synáček jeho,
když pak vrátí se mdlý, lázeň mu ohřeje chot.

Toho přál bych si i já, kéž vlas můj zbělí, a kéž bych

vyprávět mohl, jsa kmet, o činech bývalých dob.
Zatím at mír dá polnostem zdar. V jho zapřáhl nejprv
dobyteč bělostný mír, aby nám oralo lán,
mír dal révovi vzrůst a ukryl ve hrozny štávu,
takže i za pozdních dob po otci víno má syn.
V míru i pluh i kopáč se skví, však vražednou zatím
krutého vojína zbraň v zákoutí užirá rez.

Přijď k nám, ž i v í c í M í r e,
a klas v své pravici třímej
a tvůj bělostný klín nadbytek ovoce měj!

A končím svou úvahu po vzoru smělého, povahou však milého, dobrosrdečného, skromného a mírumilovného Vergilia (70-19 př. Kr.), který nenáviděl každou drsnost, a tím spíše boj a válku, končím: hrdi budme:

Fuimus Slavoni, fuit Bohemia et ingens gloria omnium Slavorum!

†UC P. Jan Šanda, děkan v Bernarticích u Tábora:

Mír... mír - - to slovo se opakuje milionkrát v našem národě i na celém světě. Je vtěleno ve verše i hudební skladby - - - Není to již slovo unavené, otřelé? Není... Denně opakuje v Otčenáši: Chléb náš vezdejší dej nám dnes... a nikdy nám ta modlitba nezevšední... Ani slovo mír nestává se a nestane stálým opakováním slovem otřelým... Křesťan se má modlit denně, a denně voláme po míru... Je to bázeň...? Je to škemrání...? Prosíme lidi o mír na kolenou? O mír na kolenou prosíme jen Boha, ale vůči lidským rušitelům míru stavíme se do postoje bojovníků. Kněz se nazývá „Miles Christi...“ - bojovník Kristův. A čím bojuje? Hodnotami ducha - - spiritu militare - toť naše heslo. Proniknutí ideami míru až do morku kostí, do poslední kapky krve, sdělujeme svoje přesvědčení jiným...

Známa symfonie Smetanova „Vltava“ hudebně naznačuje, jak z nepatrných pramének vzniká velická řeka... mohutně už, ale klidně, protéká matičkou Prahou... I my, kněží katoličtí, sjeli jsme se do Prahy ze šumavských, krkonošských a jiných hor, z Čech, Moravy, Slovenska, abychom v Praze vytvořili mohutnou symfonii míru. Nechtě tuto mírovou symfonii slyší celá lidově demokratická republika...! Nikdy ve jménu kříže - znamení lásky a míru - války, nýbrž jedině - mír! Svátý Václave, mírumilovný kníže náš, vypros nám i lidstvu všemu u Boha trvalý mír.

P. Alfons Pluta, děkan ve Vyskytné nad Jihlavou:

V posledních prázdninových dnech pojala mne touha podívat se po letech opět do mého milého a přemírou přírodních krás oplývajícího Slezska. Žil jsem tam jako student a jezdil jsem tam k rodičům na návštěvu i jako bohoslovec. Opava, metropole Slezska, a její krásné okolní vesnice mne lákaly i v letech pozdějších, kdy jsem působil na různých místech daleko od mého slezského domova. Jak zabořilo mé srdce při pohledu na Opavu, jejíž vzhled nabyl docela jiné tvárnosti. Kam se poděly ty krásné vysoké domy a jaké to podivné prázdné plochy s bující trávou uprostřed města kdysi tak krásného? Marně jsem hledal dům, kde žili přátelé, kteří se na mou návštěvu vždy tolik těšili. Postál jsem chvíli a v duchu defilovaly před mým zrakem obrazy hrůzy, bolesti a zkázy, které postihly město a proměnily v trosky a ssut tak mnoho klidných lidských příbytků. I po odstupu několika let švírá srdce bolest při pohledu na spoušť, kterou způsobila válečná litice. Náš národ měl to štěstí, že se mu válka v celé své děsivé a ničivé hrůze vyhnula. Těch několik posledních dnů, kdy nacistická vojska, hnaná Rudou armádou, se naším územím přehnal, byla již jen dohasínající válečná litice. A přece jaké moře slz, kolik hrobů na bitevních polích a kolik podlomeného zdraví tato válka způsobila! Jak těžko se smazávají ještě dnes její stopy! A sotva se poněkud zacelily rány, již se znova ozývají hlasy po nové, ještě strašnější válce. Ano, válka je hrozná, a proto s takovou radostí vítáme dnešní boj za její úplné odstranění. Není možné, abychom my, hlasatelé míru a pokoje, v tomto gigantickém zápase mohli zůstat stranou. Ušlechtilá je snaha obránců míru, kteří se energicky stavějí proti těm, kteří chtějí válku, a my, katoličtí kněží, se vši rozhodností a se vši naší silou se řadíme do předního šiku obránců míru. Není nic bližšího srdci a přesvědčení kněze nežli práce pro to, co je nejkrásnější v lidském i křesťanském slova smyslu. Vždyť základem křesťanského učení je láska - a kde je láska, je mír a pokoj. Jen zloba lidská chce vyvolat válku, která se přiči vůli Boží a lásce. Bůh je láska a láska válku vylučuje. Bůh tedy válku nechce. Může ji dopustit, protože sám i zlo dovede obrátit v dobro, jak nám ukazuje událost s egyptským Josefem. Neboť Bůh je princeps pacis - původce pokoje. I my musíme chtít mír a pokoj a do všech důsledků vésti boj dobra proti zlu. Mír je dobro. Válka je zlo. Pro všechny platí nezabíješ! Každý člověk se pachtí po štěstí, které spočívá v míru, pokoji a lidské

spokojenosti. Ale první podmínkou spokojeného člověka je práce, ať již tělesná, či duševní. Každá práce přináší duševní uspokojení a pocit radosti. Zahálka je matkou zla. V buržoasních dobách jsme tak často pocítovali morální bahno, kam lidskou společnost právě přivedla lenost a zahálka. A byli to zpravidla lidé štítící se práce a žijící z potu pracujícího lidu, kteří plnili kavárny a noční podniky, pelechý to zla a hříchů. Tyto vředy na těle národa ostrým nožikem vyoperoval pracující lid. A ten je nám i Bohu bližší, protože v lásce usiluje o sociální spravedlnost. A v tomto zápase o přestavbu lidské společnosti musí pracujícímu lidu pomoci i kněz. Musí věnovat zájem všem jeho snahám, které směřují k zvýšení životní úrovně pracujících. I venkovský kněz má své poslání. Musí se zaměřit k přestavbě vesnice. Trpělivě přesvědčovat venkovany a překonávat s nimi i překážky a těžkosti, které se na cestě budování socialismu na venkově objeví. Vytváření JZD je jedním z úspěšných nástrojů k udržení světového míru. Pro nás, kněze, je blaho národa nejvyšším přáním. Dnes, kdy se splňují všechny ideály, za něž dali život čeští hrdinové, jdeme všichni v jedné řadě hájit to, co nám tito svou krví vydobyli - mír. Proto zdravím mírový celostátní sjezd katolického duchovenstva, který se koná v čase, kdy mezinárodní napětí neztratilo nic na své ostrosti a kdy naopak se ještě dále stupňuje ohrožení pokojného vývoje světa. Přejí tomuto mírovému jednání zdar a úspěch a nejvroucněji prosím sv. Václava, pod jehož patronací se tento sjezd koná, o jeho přímlovu u Božského Syna, aby tomuto sjezdu požehnal a vyslyšel vroucí prosbu českého lidu: „Svatý Václave, nedej zahynouti nám ni budoucím.“

P. Josef Hlaváč, farář, Kostelní Myslová:

My kněží modlíme se téměř každý den při mši sv. „Gloria ni excelsis Deo - Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ Kdo jiný tedy by měl být prvním hlasatelem pokoje-míru, nežli katolický kněz. On první musí být v řadách těch, kteří usilují o zachování světového míru.

Žádná věc však nepříjde sama, tedy ani mír. Musíme o mír pracovat, o mír bojovat. Heslo „Modli se a pracuj!“ nám jasně praví, že nestačí se jenom modlit, ale je třeba také pracovat. Nestačí se za mír jenom modlit, ale také o něj pracovat, za něj bojovat.

Budeme-li silní, nebude mít nepřítel odvahu nás napadnout, rozpoutat novou válku.

Kněz je pastýřem duší a má být dobrým pastýřem všech duší. Nemá čekat, až tyto duše za ním přijdou, ale má je vyhledávat všude. Je tedy první povinností kněze, aby se zúčastnil i veřejného života a pracoval i v lidové správě.

Právě kněz má největší příležitost přesvědčovat lidi o nových formách hospodaření a práce a mít lidi k tomu, aby zanechali sobeckosti a pamatovali, že je třeba pracovat pro celek. Máme mnoho lidí, kteří nedovedou zapomenout na staré časy. Ačkoliv chodili do kostela a byli až příliš zbožnými, jenom aby je ostatní chválili, zapomínali na to, že vedle nich jsou také lidé, kteří také chtějí aspoň trochu slušně žít.

Kněz má být strůjcem štěstí svých svěcených oveček, a proto musí ze všech sil podporovat ty, kteří se o toto štěstí pro všechny snaží.

Tedy ne jenom modlitba, ale také práce mezi lidem podle našeho velikého vzoru arcibiskupa Stojana.

Jdeme ve šlépějích našeho svatého knížete jako jeho sluha a pak budeme cítit také ve svém srdci hřejivé štěstí, že jsme také přispěli k dobré věci.

Jdeme s lidem, pracujeme pro blaho tohoto lidu, aby nám lid žehnal a ne abychom snad nestáli, jako někteří spolubratři, před soudem toho lidu, jemuž jsme měli sloužit.

Theolog Lubomír Rosenreiter, Praha:

Krásné a vznešené heslo jsme si zvolili v našem snažení za udržení světového míru: Modlíme se za mír, pracujeme pro mír. Již z tohoto spojení modlitby a práce pozná každý duchovně žijící člověk, že nejde o mluvení o míru, ale o život pro mír. Válkou je život ohrožen, je tedy třeba, aby obraně míru byl i život zasvěcen. Čím více je náš mírový život ohrožen, tím více poznáváme jeho cenu. Zvláště my bohoslovci vidíme, že mír, pokoj a klid je jednou z nejpodstatnějších podmínek zdárného vývoje a růstu člověka vpravdě duchovního.

Nemůžeme žít bez pokoje. Potřebujeme jej nutně k životu přirozenému, avšak ještě více jej potřebujeme k rozvoji života nadpřirozeného. Proto neustáváme prositi Boha, aby nás a všechny národy světa chránil válek. Proto také ti, kteří připravují válku, jsou největšími nepřáteli lidstva, a tedy i našimi, protože nám chtějí vzít možnost klidného života a připravují rozvrat a zničení těch nejcennějších hodnot a statků člověka.

Chceme mír. Proto spolu s miliony mírumilovných lidí na celém světě voláme mohutným sborem k Tomu, jenž jest Knížetem pokoje: Dej, Pane, mír našim dnům, mír duším, mír rodinám, mír vlasti, mír mezi národy... Modlíme se za mír s pevnou vírou ve vyslyšení, protože víme, že „ruce sepnaté k modlitbě dovedou porazit více vojska než ruce třímající zbraň“ (Bossuet).

Tak jako víra bez skutků je mrtvá, byla by prázdná i naše modlitba za mír, kdybychom upřímnost svých

proseb nedokázali také skutky. Proto pracujeme a budeme pracovat pro věc míru podle svých sil. Vždyť nemůže se rozvíjeti a duševně růsti ten, jehož duše je trýzněna a zneklidňována obavami z nebezpečí války. Víme, že mír bude zachován, budou-li všichni lidé pro mír žít a pracovat; budou-li mírumilovní. Nestačí tedy jen vědomí, že věc míru, již sloužíme, je dobrá, ale musíme se vynasnažiti podle svých sil, aby i naše služba byla co nejlepší. Pracovati pro dobrou věc znamená zmnohonásobovati svou činnost. Tím spíše pracovati sjednoceně s mnohými - toť stonásobiti síly jednotlivců! V této vážné době měl by si každý člověk uvědomiti, že ten, kdo nedovede nebo nechce bojovati za dobro, padne v otroctví zla.

Je proto naší povinností nejen jako křesťanů, ale jako budoucích kněží Kristových, býti hlasateli a obránci míru všude tam, kam nás prozřetelnost Nejvyššího postaví. Je naší povinností býti zakladateli nového řádu světa, řádu spravedlnosti a lásky, abychom od pokoje a míru v duších dosáhli pokoje a míru mezi národy. Abychom uskutečnili to, k čemu nás Bůh povolal: Mír Kristův v království Kristově.

THEOLOGIE

MÁ PÁTÁ CESTA SV. TOMÁŠE OBJEKTIVNÍ PLATNOST?

K poznání jsoucnosti Boží přichází člověk i jen svým rozumovým uvažováním. Práví o tom sv. Pavel: „... poněvadž Bůh jim to zjevil. Vždyť neviditelné jeho vlastnosti lze od stvoření světa viděti a poznati ze stvořených věcí - a to i jeho věčnou moc i jeho božství - takže nemají omluvy.“ (Řím I, 19-21.) Sv. Tomáš Aquinský podal pět cest, jimiž lze na základě jen a jen rozumovém dojít k poznání existence Boží. U poslední své cesty argumentuje takto:

„Pátá cesta se bere z řízení věcí. Vidíme totiž, že některé věci, které postrádají poznání, totiž přírodní tělesa, jsou činná pro cíl*). Což je zřejmé z toho, že vždycky nebo velmi často jsou činná tímže způsobem a dosahují toho, co jest nejlepší. Z toho jest patrné, že ne náhodou, nýbrž z úmyslu docházejí k cíli. Co však nemá poznání, nesměruje k cíli, leč řízeno někým poznávajícím a rozumějícím, jako šíp lučištníkem. Tedy jest něco rozumějící, jímž všechny přírodní věci jsou řízeny k cíli, a to nazýváme Bohem.“ (Theologická summa I. část, ot. II, čl. 3.)

*) Sv. Tomáš užívá třikrát pojmu cíl. A tento pojem právě může působit nesnáze. Příroda totiž si cíle nestaví a cíle nezná. Cíl, účel, účelnost je pojmem přírodě naprosto cizím. Cíl si stanoví jen člověk. Má tedy pravdu sv. Tomáš, když mluví o cílech v přírodě? Zdá se, že pojem cíl, účel, účelnost klade člověk do přírody neprávem; zdá se, že člověk svou vlastní účelnou, cílevědomou, plánovitou činnost promítá do přírody; člověk pozoruje přírodu a posuzuje ji podle svých myšlenek a podle své cílevědomé činnosti, tedy že vlastně přírodu zlidšťuje, avšak činí tak neprávem. Zdá se, že pojem cíl a plán je jen v mysli člověka, a odtud je do přírody jen promítán, ovšem neprávem. Pak by objektivní platnost páté cesty sv. Tomáše zakolísala, nebyla by platnou. Jedná se tedy o objektivní platnost; subjektivní myšlenky člověka o cílech v přírodě (snad jen zdánlivých) musí být opuštěny.

Stručně řečeno říká sv. Tomáš:

1. Některé věci, které postrádají poznání, jsou činné pro cíl.
2. Jsou činné tímže způsobem a dosahují toho, co jest nejlepší.
3. Je zřejmo, že se tu nemůže jednat o náhodu, ale o úmysl, řízení.
4. Co nemá vlastního poznání, musí být řízeno někým, kdo má poznání.

Závěr: Jest tedy, kdo věci v přírodě řídí, a to jest Bůh.

Sv. Tomáš napsal tyto věty před 700 lety. Platí vůbec pro vždy? Ostatně sv. Tomáš stavěl tyto věty na Aristotelovi, jenž je podal před více než 2.000 let. Ovšem od sv. Tomáše i Aristotela uplynulo mnoho staletí. Vědecké poznání se od těch dob nesmírně zvětšilo. Obstojí tedy věty obou filosofů ve světle tak mnohých nových vědeckých poznatků?

Všimněme si proto jen několika zjevů v přírodě a konfrontujme je s větami Aquitánovými. Nejlepším argumentem je vždy konkrétní hodnocení a vážení.

I. Včela. Již řecký matematik Pappus (okolo r. 300) si všiml skvělého uspořádání včelí buňky. Je to hranol, jehož základnu tvoří pravidelný šestiúhelník, při čemž hořejšek hranolu je zakončen třemi stejnými kosočtverci, které dostaneme, když kratšími úhlopříčkami šestiúhelníkové základny povedeme roviny, nakloněné pod stejnými úhly α k základnám. Taková forma buněk umožňuje neobyčejně kompaktní výstavbu celého plástu. Avšak to není ještě vše. Roku 1712 Maraldi změřil úhly včelích buněk a našel, že charakteristický úhel β se rovná $109^{\circ} 28'$. Poté fysik Réaumur pověřil matematika Königa, aby vyšetřil, co je charakteristické pro včelí buňky geometricky. Výsledky tohoto bádání byly uveřejněny roku 1739. König zjistil, že tělesa odpovídající různým úhlům $\alpha = (180^{\circ} - \beta) : 2$ mají stejné objemy, že však těleso, u kterého $\beta = 109^{\circ} 28' 16''$, má nejmenší povrch, že tedy pro

budování včelí buňky je zapotřebí minimum vosku. Povrch původního hranolu se zmenší na maximum veličiny, jejíž vzorec jest

$$3ax + \frac{3a^2}{4} \sqrt{3} - 3a \sqrt{3} \sqrt{x^2 + \frac{a^2}{4}}.$$

Bylo jistě skvělým výkonem matematiků, když se jim podařilo tento vzorec zjistit. Jak je to však s výkonem včel?

Je faktem, že včela koná určitou činnost. Jejím výsledkem je včelí plást, jenž je souborem přečtených dutých hranolů. Toto jako lidé vidíme, pozorujeme a konstatujeme. Toto poznání není promítáním našich myšlenek do přírody. Dílo včel v přírodě jest a my je jen poznáváme, a to zcela objektivně.

Je pak jisto - a opět je to jistota objektivní - že dílo včel je matematicky nejpresnějším dílem, že presnějšího díla by vytvořit nemohla; to nám říká vysoká matematika. Včela

- α) takto spotřebuje minimum materiálu,
- β) dosahuje přitom maximální pevnosti stavby,
- γ) spotřebuje minimum prostoru.
- δ) dosahuje maxima obsahové upotřebitelnosti.

Opět je jisto, že každá včela, jakmile doroste, ihned se dá s neomylnou jistotou do přesné práce podle nejpresnějších zásad vysoké matematiky.

A též je jisto, že při tom všem včela matematiku nezná.

Závěr z toho: Lidský rozum, který je nebo má být vedoucí složkou lidské činnosti, sleduje činnost a výsledky činnosti vlastní, druhých lidí a celé přírody. Sleduje tedy i činnost včely. Je ovšem otázka, zda neposuzujeme práci včely měřítkem lidským, neboli zda se nedopouštíme omylu, když jako lidé posuzujeme matematickými a fyzikálními svými poznatky dílo včel. Nuže:

1. Budeme pozorovat a hodnotit jen svou lidskou činnost.

2. Dostaneme do rukou krásně pravidelně zpracované šestiboké duté hranoly, vyrobené z vosku, jež do sebe s obou stran mistrně zapadají; víme s jistotou, o níž jsme se přesvědčili, že je vyrobil člověk.

a) Toto lidské dílo přezkoumá, přeměří, vyzkouší a propočítá matematik.

b) Matematik po přesných a přísných propočtech a měřeních prohlásí o tomto lidském výrobku, že

- α) člověk, který toto dílo vyrobil, spotřeboval minimum materiálu,
- β) dosáhl přitom maximální pevnosti stavby,
- γ) spotřeboval minimum prostoru
- δ) a dosáhl maxima obsahové upotřebitelnosti.

Závěr: Člověk pracoval rozumně, užíval svých rozumových schopností a dosáhl skvělého, matematicky zcela přesného díla.

Člověk, který vytvořil toto skvělé dílo, nikdy nic neslyšel o práci včel, včelí plást nikdy neviděl, ani nemá

tušení, že takové dílo, které on vytvořil na základě svých matematických znalostí a své zručnosti, někde v přírodě se může najít a existuje; dal si jen za úkol sestavit na základě matematických výpočtů šestiboké duté hranoly tak, aby vyhovovaly podmínkám, uvedeným pod α-δ, aby jeho dílo bylo matematicky zcela přesné. Učinil tak a vytvořil dílo, jež jest matematiky a fyzicky zcela přesné a dokonalé. To byla činnost cílevědomá, plánovaná a rozumná, činnost lidská.

Tento člověk-výrobce, který ono dílo vyrobil, a matematik, který jeho dílo vědecky přezkoušel, najednou uvidí dílo včel. Prohlédnou je, prozkoumají, proměří, propočítají a s úžasem zjistí, že včela udělala totéž.

„Jako bych to byl vyrobil já,“ řekne onen šikovný člověk-výrobce nutně a právem a samozřejmě.

„Jako by včela byla užívala vysoké matematiky,“ musí říci matematik, který propočítával dílo člověka.

Jaký je tedy rozdíl v obou dílech?

Rozdíl?

1. Věcně žádný, protože obojí dílo, lidské i včelí, je navlas stejně dokonalé.

2. Co do původu rozdíl jest. Původcem jednoho je člověk, bytost rozumná, původcem druhého je včela, bytost nerozumná.

3. Je rozdíl co do způsobu výroby. Člověk vyráběl své dílo na základě znalosti matematiky - a včela?

Avšak člověk i včela vyrobili totéž.

Matematika pak jest věda objektivní.

A včela nepracovala náhodou.

Závěr: „...jsou činná pro cíl. Což je zřejmé z toho, že vždycky nebo velmi často jsou činná tímž způsobem a dosahují toho, co je nejlepší. Z toho je patrné, že ne náhodou, nýbrž z úmyslu docházejí k cíli.

Co však nemá poznání, nesměruje k cíli, leč řízeno někým poznávajícím a rozumějícím.

Tedy jest něco rozumějící, jímž všechny přírodní věci jsou řízeny k cíli, a to nazýváme Bohem.“

Objektivní platnost vět Tomášových jest zřejmá.

Dodejme ještě, že skutečnost dokonalé stavby včelího díla je nesporná.

Náhoda je rovněž vyloučena, což je opět skutečnost nesporná.

Člověk skutečně dovede vyrobít včelí plást, to je rovněž skutečnost nesporná.

Z toho tedy, že plást vyrobila včela, nijak nevyplývá, že by dílo i činnost měly být posuzovány jiným měřítkem než dílo lidské. I dílo lidské, i dílo včel musí být posuzovány stejným objektivním měřítkem.

Konečně mohlo by se státi, že nám budou podány dva plásty, jeden vyrobila včela a druhý vyrobil člověk, ale my nevíme, který plást byl kým vyroben. Co nám zbývá? Jen objektivní měřítko - nic jiného.

Věty sv. Tomáše mají platnost jen objektivní.

Tuto skutečnost nám ukazuje všechno v přírodě. Všimněme si ještě několika těchto skutečností.

Dokončení příště.

PhDr a ThDr František Falkenauer

NOVÝ ŽALTÁŘ PŘEDZVĚST NOVÉHO BREVIÁŘE?

(Dokončení.)

II. Volání o reformu breviáře.

Jak již bylo v úvodu tohoto článku vzpomenu, nový žaltář vyvolal diskusi o všeobecné liturgické reformě, a hlavně o reformě breviáře. Anketa liturgického časopisu *Ephemerides Liturgicae*⁸⁾ se setkala s nečekaným zájmem. Sešlo se takové množství odpovědí, že nebylo možno všechny uveřejnit, a proto redakce E. L. došlé náměty zpracovala a výsledek ankety publikovala. Alespoň ve výtahu chci seznámiti vdpp. spolubratry s hlavními náměty a návrhy ankety. Anketa se sice týkala všeobecné reformy liturgické, ale většina odpovědí se omezila na breviář a s reformou breviáře související reformu kalendária (temporale, santorale).

A. Kalendarium.

Velká většina dotázaných žádala, aby temporale (oficium církevního roku) převládalo nad santorale (svátky svatých). Požadavky shrnula redakce v tyto body:

- a) Vlastní preface pro adventní dobu.
- b) Odstranění kommemorací v adventní době.
- c) Ve vánoční době nechť liturgický kalendář odpovídá pořadí událostí z narození a dětství Ježíšova.
- d) Ve vánoční oktávě nechť je dána přednost vánočním tajemstvím před svátky svatých. Svátky svatých ať se pouze kommemorují, pouze svátek Mláďátek nechť zůstane pro svůj vztah k vánočnímu mysteriu. Do vánoční oktávy se doporučuje vložit lekce ze svátku sv. Rodiny, Mateřství Panny Marie a podobné.
- e) O svátku Zjevení Páně se doporučuje ještě druhý mešní formulář na oslavu křtu P. Ježíše (mše sv. o sv. Třech králích ráno, druhá po terci).
- f) Velikonoce. Liturgická úprava bude závislá na stanovení pevného nebo pohyblivého data svátků.
- g) Svatodušní svátky. Návrat k nejstarší praxi, kdy velikonoční čas končil padesátým dnem, t. j. Hodem Božím svatodušním, bez oktávy.

Všeobecně bylo požadováno zredukování a nové odstupňování svátků svatých a rozšíření kultu latreutického a feriálních oficií. Mnohým z dotazovaných se zdá dnešní santorale příliš složité. Zvláště se navrhuje, aby svátky semiduplicia byly převedeny na ritus simplex, kdežto nedělní officia povýšena na duplex nebo duplex majus. Někteří navrhuji převedení všech svátků svatých na ritus simplex s výjimkou svátků, jež si vyžadují, na př. z důvodů lokálních, větší oslavu. Někteří navrhuji, aby svátky svatých neměly zvláštního propria, jen patronové země, velcí světci universální Církve a pod. K odstranění hromadění kommemorací se navrhuje, aby do primy v breviáři bylo vloženo čtení z martyrologia.

⁸⁾ Viz též časopis *Bibel und Liturgie*, 1949/1950.

Někteří z dotazovaných vypracovali již podrobné návrhy k úpravě santorale, dokud však nebude provedena všeobecná reforma kalendáře, je předčasné se do podrobností otázkou zabývat. Vydavatelé E. L. správně uzavírají tento oddíl ankety poukazem na dva prvky, jež musí ovládat reformu církevního kalendária, na katolický, universální a římský charakter Církve.

B. Breviář.

Nejvíce návrhů reformy se soustředilo kolem breviáře, který, jak se zdá, bude východiskem dalších liturgických reforem. Všeobecně je voláno, aby se officium stalo středem kněžské pobožnosti, po případě se dostalo i do rukou zbožných laiků. Spíše se volá po zmenšení denního závazku, než po jeho rozšíření. Jako důvod je všeobecně uváděno pracovní přetížení kněží, zvláště kněží v pastorači, kteří tvoří převážnou většinu kněžstva.

K podrobnostem:

a) Žaltář.

Staletá bolest nesrozumitelnosti žaltáře byla odstraněna novým překladem. Tím, že se žaltář, podstatná to část kněžských hodinek, stal srozumitelný, nejsou ještě vyčerpány všechny problémy. Protož dotazovaní se přimlouvají většinou za zkrácení officia, týká se toto zkrácení také a hlavně žalmů.

1. Někteří navrhuji, aby v matutinu, jako ve velikonoční a svatodušní oktávě, se recitovaly pouze tři žalmy a četly tři lekce. Navrhuje se schema: Invitatorium, hymnus, tři žalmy, tři lekce, Dominus vobiscum, modlitba dne. Te Deum ponechat jen o velkých svátcích.

2. Jiní se přimlouvají za ponechání žaltáře v jednom týdnu a navrhuji, aby jen o největších svátcích se upustilo od recitace žalmů de feria.

3. Někteří navrhuji rozdělení žaltáře do dvou týdnů a vložení dalších nových úryvků z Písma sv. do hodinek. Navrhuje se na př. toto rozdělení:

Nešpory: čtyři antifony, čtyři žalmy, čtení z Písma sv. (asi 20 veršů) se vztahem na liturgickou dobu, responsorium, hymnus, versikl, Magnificat.

Kompletář: Dnešní schema.

Matutinum: Invitatorium, hymnus, jeden nokturn se třemi antifonami, třemi žalmy (jedno Gloria Patri), tři lekce.

Laudy: Dnešní schema, avšak s recitací ž. 148-150, jak tomu bylo ve starých dobách.

Malé hory: Dnešní schema.

Myšlenka není nová. Ambrosiánský ritus již odevládá má rozdělený žaltář do dvou týdnů.

4. Vyskytly se také návrhy, aby jednotlivým žalmům byl předaslán nadpis se stručným obsahem, aby

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLO
K ČÍSLO DESÁTEMU

VÍTÁME DELEGÁTY
CELOSTÁTNÍHO MÍROVÉHO SJEZDU KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA V PRAZE.

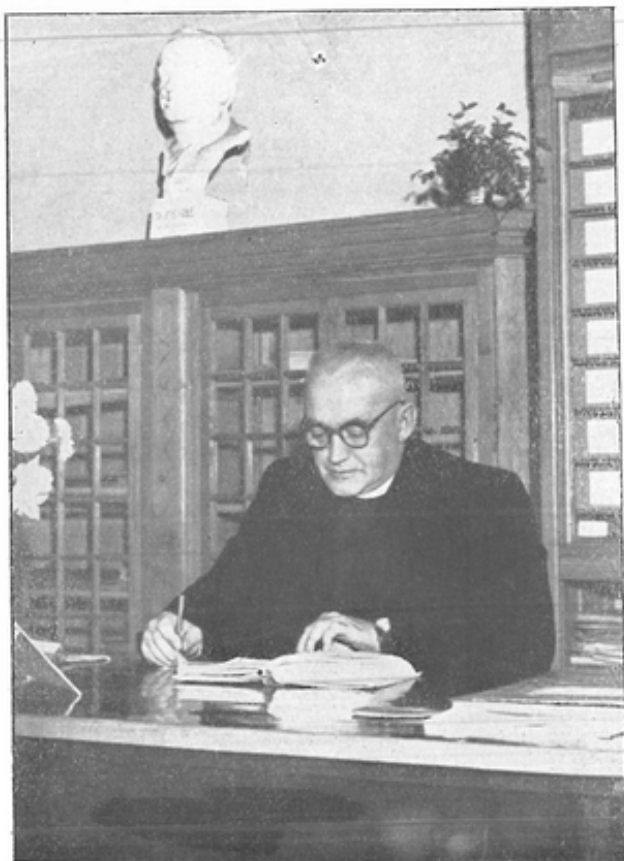
Z LIDU VYŠLI

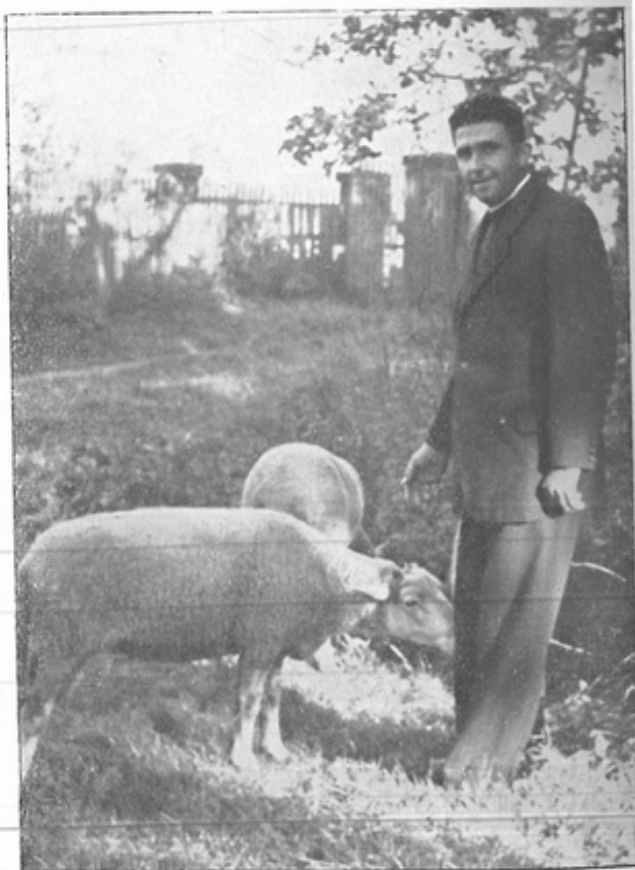
P. Vojtěch Klouda, mičurinec, Ovčáry.

P. Josef Hlaváč, předseda MNV, Kostelní Myslůvá.

P. Jiří Hůlek, ředitel ústavu hluchoněmých při studiu světské odborné literatury, Hradec Králové.

P. Jan Zilvar, jednatel' JZD, Dolní Lanov.

S L I D E M J D O U

P. Karel Tomíček, dirigent filharmonie, Česká Skalice.

P. Vladimír Dobiáš, traktorista, Holice v Čechách.

Alois St. Novák, ovocnář, Stěžery.

P. Václav Skalník, vinař, Čejkovice.

P. Josef Přerovský, pilot, Gottwaldov-Zlin.

BEKMA

P. Jiří Sahula, automobilista, Svojšice.

DOFF

Gelostátní mírový výbor katolického duchovenstva konal svou předsjezdovou schůzi za předsednictví ministra ThDra Josefa Plojhara-

o svátcích místo 118. žalmu byly recitovány Ps. graduales a ž. 118. byl ponechán jen pro neděle, aby Symbolum Athanasianum bylo recitováno jen o svátku Nejsvětější Trojice a j.

b) Antifony.

Nedílnou součástí žalmů jsou antifony a anketa ani na tyto nezapomíná. Požaduje se:

1. Recitace vždy celých antifon (ne jen prvních slov).

2. Vhodnější výběr antifon, aby se v nich lépe odrazil obsah a smysl žalmu. Doporučuje se, aby byly brány z Nového Zákona, aby tak více vynikl žalm ve světle vykoupení.

c) Lekce.

Je zajímavé, že i při volání po zkrácení denního officia je požadováno rozšíření lekcí. V matutinu se třemi lekcemi se navrhuje jedno čtení ze Starého Zákona, jedno historické a jedno čtení ze Zákona Nového.

Mnozí žádají, aby v biblických lekcích se četly celé knihy Písma svatého, zvláště aby byly čteny Skutky apoštolské a listy. Jeden z dotazovaných navrhuje povinné desetiminutové čtení bible podle svobodné volby duchovního. Velmi mnozí požadují, aby bylo věnováno v novém breviáři více místa Zákonu Novému než Starému. Životopisy svatých je třeba přezkoušet, očistit od legendárních prvků a zvláště vyzdvihnout osobní charakter a význačné vlastnosti jednotlivých světců. Čtení ze svatých Otců zrevidovat podle kritických textů. Rovněž homilie de tempore bude nutno přezkoušet a u homilií de commune udělat větší výběr.

d) Kapitola a responsoria.

S otázkou lekcí souvisí i kapitola. Doporučuje se o nedělích číst úryvky z epístol příslušných neděl. Odstranění responsorií - znovuzavedených Piem X. - by bylo ochuzením breviáře. Responsoria po lekcích jsou heslovitým rozjímáním o čteném a pozdvihnutím duše k Bohu.

e) Hymny.

Požaduje se návrat ke starým textům. Moderní hymny jsou nesrozumitelné, bude třeba výměny a oprav. Požaduje se větší rozmanitost hymnů o svátcích Panny Marie a světců (neopakovat často hymny z commune, jako „Ave maris stella“, „Iste confessor“, „Deus tuorum militum“). Někteří navrhuji i střídání hymnů v kompletáři.

f) Počátek a konec hodinek - Orationes - Preces.

Protože se dnes při soukromé recitaci kněz modlí jednotlivé hory zpravidla dohromady, navrhuje se (pokud se recitují hory in continuo) vynechání Pater, Ave, Credo. V oracích se požaduje návrat ke starým,

stručným a krásným modlitbám (odstranit modlitby, v nichž se na př. hromadí myšlenky spojené s celým životem a skutky světce a pod.). I preces bude nutno redukovat.

g) Zvláštní poznámky.

Nakonec E. L. shrnují některé ze zvláštních poznámek, jež účastníci ankety zaslali redakci. Někteří na př. navrhuji, aby každému dennímu officiu anebo i jednotlivým hodinkám byly určeny vůdčí myšlenky a úmysly. Někteří žádají o svolení, aby v postní době, jako v mešním officiu, bylo dovoleno vzít místo officia světců officium de tempore. Mnoho námětů se týká oktáv. Doporučuje se jejich redukce. Rovněž redukce komemorací se doporučuje. V breviáři by komemorace mohlo nahradit čtení z Římského martyrologia v primě. Sešla se i celá řada námětů ve věci rubrik misálu a breviáře.

Z á v ě r.

Nový překlad žaltáře a vložení tohoto žaltáře do liturgie je významnou událostí v historii Písma svatého, v liturgickém životě Církve i v duchovním životě nás kněží.

V biblistice dává nový překlad naději, že nadešel den, kdy se do rukou kněží a bohoslovců dostane nový latinský překlad celé bible podle původních kritických textů. Taková práce, samozřejmě provedená odborníky, bude opravdovým požehnáním. A že sv. Otec jednoho dne vydá rozkaz k novému překladu celé bible, je více než pravděpodobné.⁹⁾

V liturgickém životě je nový žaltář náznakem reformy dalších, hlavně reformy breviáře, jak bylo výše ukázáno. Víme, že reforma nepříjde ihned, ale průlom byl učiněn novým žaltářem a cesta připravena rostoucím liturgickým hnutím v celé Církvi.

I v našem kněžském duchovním životě má nový žaltář svůj nesmírný význam přiblížením modlitební knihy, kterou bereme denně do rukou. Duch Boží a krása Boží vane z liturgie a kněžských hodinek. Jednota liturgie v celém katolickém světě a pro nás kněze vědomí, že není okamžiku, aby některý z našich spolubratrů se nemodlil tytéž modlitby touž liturgickou řečí v našem breviáři, je radostným vědomím katolicity a universality naší Církve a neméně radostným vědomím duchovního společenství a bratrství římsko-katolického kněžstva.

Prof. ThDr. Jan Merell

⁹⁾ Přípravu k tomu možno vidět v překladu knihy Ecclesiastes, který z původ. textu do latiny pořídil P. A. Bea S. J. v Římě 1950 (nákladem Bibl. institutu).

FORMY ŠKOLSKÉ PRÁCE KATECHETICKÉ

Kapitola z náboženské didaktiky.

Pokračování.

III. Není naší snahou uplatňovat přílišné lpění na výlučně vnější stránce vyučování náboženského, rozhlédneme se hlavně po vyučovacích formách, kterých lze nesporně s úspěchem užíti při katechesi. Výklad jejich nejdůležitějších směrodatných složek usnadní nám dosažení úkolů, které má náboženství.

Jsou to především:

A) *základní formy* výkladu nové učební látky, a to ve dvou hlavních typech: forma vyprávěcí a forma otázková;

B) za druhé *formy složené*: cvičení, opakování a zkoušení.

A. Z rázu hromadného vyučování vyplývá jeho typická, základní *forma vyprávěcí* (akroamatická, monologická, přednášecí). Učitel žákům prostě podle osnovy přednáší hotové poznatky a žáci hledí si je zapamatovati. Ovšem v přednášení samém, v rozvíjení poznatků může učitel postupovat analyticky nebo synteticky, induktivně nebo deduktivně, geneticky nebo dogmaticky. Typická forma přednášecí je na vysokých školách, na škole národní a střední se kombinuje forma vyprávěcí s otázkovou, neboť souvislý výklad klade značné požadavky na žákovu pozornost a vytrvalost. To je v moci učitelově, jakou problematiku vnese do vyučovacího procesu. Ale třeba věnovat pozornost i technice sledování přednášky; nestačí spokojiti se s předpokladem, že žák nové poznatky chápe a duševně je zpracovává, nýbrž učitel dává pokyny, co si třeba z výkladu poznamenat a soustavně tuto zručnost zdokonaluje.

Forma vyprávěcí je a zůstane hlavní formou didaktickou všude tam, kde učitel musí vyprávěti žákům nějaký příběh a událost nebo výjev ze života. Při náboženském vyučování formou vyprávěcí označujeme pozitivní pravdu, kterou nelze odvoditi rozumem, tedy všechny děje biblické a zjevené pravdy Boží a potom kdykoliv máme působiti na srdce nebo na vůli, neboť se tím dodá řeči více důrazu a ohně.

Prostřednictvím živé řeči sděluje učitel žákům nejen nové vědomosti, ale působí také na jejich city, a to tím více, čím je forma vyprávěcí dynamičtější a zajímavější. Vyprávění v nižších třídách nemá trvati déle než 15 minut, na škole střední 25—30 minut, tu je už výklad soustavný, obsáhlejší, aby udržoval žáky v aktivitě.

Mnoho při formě vyprávěcí záleží na tom, jak dovede učitel mluvit. Učitel musí dbáti *správné výslovnosti*. Základem vzorné výslovnosti je klidná mluva vzdělaných vrstev. Soubor pravidel o správné výslovnosti podává *orthoepie*. Mluvit s dětmi je umění, i tehdy, když umíme mluvit jadrně, jasně, názorně. V hodině vyučování náboženského má zaznívati čistý spisovný jazyk mimo nejnižší stupeň, kde lze činiti jisté ústupky lidové mluvě. Řeč učitele náboženství

budiž *důstojná*, vážná, nejasné žerty a nevybraná slova nepatří do hodiny náboženské; *srozumitelná* a *jasná*, aby žák chápal smysl řeči, všemu rozuměl a mohl si učivo zapamatovat. Ctižádostí každého učitele musí být o nejsložitějších problémech se vyjadřovat jednoduše.

Druhou základní formou vyučovací je *forma otázek* (erotematická, dialogická, heuristická, katechetická, sokratická), která záleží v tom, že buď učitel dává otázky žákům, nebo žáci se táží učitele na to, co nevědí a věděti chtějí. Používá se ve škole velmi často a nejen při výkladě nového učiva, ale i při opakování a zkoušení.

Ustálilo se několik zvláštních vyučovacích forem. Používá-li se této formy při osvojování nového učiva, nazýváme ji *heuristickou* (z řec. heurisko = hledám), vyvoláváme totiž známé představy a na ně navazujeme nenápadně nové poznatky. Pro nás není dnes duše dítěte podle slov Lockeových white paper (tabula rasa - jak už řekl Aristoteles) - pouhý nepopsaný list, který by pasivně přijímal, co naň výchova a výcvik vepíše, ale každý živý tvor si přináší již při svém narození určité tendence, dispoice i po tělesné i po duševní stránce, v jejichž rámci se děje jeho pozdější vývoj. Nutno však se varovati toho, aby snad otázkami se nezacházelo do mechanického otázkování nebo z žáků dostávati, co vědí buď nejasně a neurčitě, anebo dokonce vůbec nemohou věděti.

Poněvadž se této formy užívá hojnou měrou při vyučování katechismu, v němž učební látka se podává v otázkách a odpovědích, nazývá se též *formou katechetickou*. Katechismus je podkladem, ze kterého se při vyučování vyvozují účastí všech žáků náboženské pojmy, aby si je uvědomil každý žák. Konečná stylisace těchto pojmů nemůže býti ponechána žákovi, nýbrž musí mu býti podána ve formě pevné formulace pojmové. Tato pevná formulace se trvale vstřepí do mysli žáků, neboť jde o víru, která má býti pevná, ale zároveň také živá a účinná. Až do nedávna byly známy katechismy ve své tradiční formě, dnes však změnily od základů svou funkci, napřed je katechismový článek a teprve za ním otázky a odpovědi. Dítě se nezatažuje balastem pamětných vět a abstraktních definic, není tudíž dnes katechismus pomůckou k memorování, ale jeho úlohou je působit přímo na duši dítěte. Z katechismového učiva se memorují doslovně jen nejvíc užívané texty modliteb pro denní soukromou a liturgicky společnou potřebu katolického křesťana a z pravd věroučných a příkazů mravních nejdůležitější za účelem obsahově přesné správnosti; a těchto nemá býti mnoho, *Götzels* praví, že nemá jich býti víc než 40 vět pamětných.

Pokračování příště.

Prof. ThDr. Josef Hronek

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

MEDITACE

KVAS

„Tak svít světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích.“

Můžeme upřímně říci, že naši současníci viděli světlo v našem nynějším křesťanském životě, zesláblém, zkornatělém, umdlévajícím ve způsobech jiného věku? Mohou naši současníci říci, že vidí křestany, skutečné křestany? Nezbyvá nám než s nimi uznati, že naše svědectví, příliš slabé nebo udušené, k nim už nepromiká.

Budou mít potřebu našeho Boha, jen když budou žít v blízkosti, když se budou dotýkati křestanů „svůdných“, aby vydávali svědectví o Kristu, dosti hrdých na ono „my křestané“, aby je učinili žádoucím kvasem. Dostí účinným, aby pronikl lidským těstem a prokvasil je.

Jsou již křestané noví, synové světla, kteří vyšli, odchováni týměž křesťanstvím, které vysílá ze svého středu syny, planoucí vším, co je v něm života i duchem vášně, mládí; syny, které Církev vybavila, jak i ještě nevybavila žádné předcházející: všechna ta bohatství, daná do našich rukou, denní přijímání, návrat k Písmu, důvěrná přítomnost a blízkost Boha, kterého nacházíme všude v jeho stvoření, vědomí si našeho synovství a našeho božského života, smysl našeho společenství ve velkém Těle Kristově, zalíbení v liturgické modlitbě a její hluboká potřeba. Potom má Církev právo vyžadovat od svých synů zářící svědectví; proto milujeme Církev, která v duchovní práci vychovává s láskou tyto křestany zitřka.

Ve světě, jenž trpí, jenž jest hněten, se připravuje křesťanství v hlubokém životě Kristově. Křestané si uvědomí bohatství své víry od křtu k manželství a svěcení kněžstva, vydávané každodenním Chlebem, který se nyní rozděluje při každé mši svaté, křestané, kteří objeví pro svět lásku a manželství; křestané, kteří se už nebudou bát hodiny smrti; křestané, kteří si schválně uloží tvrdý a radostný způsob života v chudobě, která jde tak daleko, že činí společným vše, co má; křestané svůdní, kteří potáhnou za sebou lidi dobré vůle.

To ovšem předpokládá, že kněží budou s to býti dobrými pastýři těmto křesťanům, že budou ve svém duchovním životě i pastýřské průpravě s tím počítat, že to bude součástí jejich denních rozjímání a předsezvetí. Musí si uvědomit, že Církev nechce ani tak, aby všichni lidé vykonali svou velikonoční povinnost, jako aby svět byl spasen a aby křestané vykonávali svou velikonoční povinnost, aby byli schopni spasit svět a začínali u své rodiny, u svého prostředí. Vše se ještě neskončilo, když křestan byl na celé mši svaté v neděli. Dostává se mu modlitby Církve a samého Těla Kristova jen jako prostředku, aby o něm vydával svědectví kolem sebe.

*Ve světě, který přichází, nebude se od nás žádat, abychom byli vyzna-
vači peněz a moci, nýbrž abychom byli svědky Božími a jeho Církve.*

P. Václav Šebek

SVATÍ MLUVÍ...

VII.

*Od pramenů vytrysklých ve svato-
vojtěšské Libici jsme putovali po jejím okolí. Na všech místech nás vítají studánky, ve kterých duše národa zptává o svatosti. Je v nich nadpřirozený déšť přivolaný kdysi Vojtěchovou modlitbou. Tyto posvátné proudy se ozývají z hlubin země, jsou nevyhladitelné, i když leckde zmizely viditelně s jejího povrchu. A v každé době žijí lidé, kteří slyší hudbu těchto skrytých pramenů. Postihují křesťanskou tvář svého domova zrcadlem zbožných památek. Svým věděním a cítěním obzírají minulost a jako živé studnice v sobě zachycují a udržují k obecnému prospěchu tisícileté bohatství národního duchovního života.*

*S jedním z nich jsme se tu potkali: vyšel z branky skramnického hřbitova. Jeho oči se neobyčejně rozzářily, když pochopil, že celý seminář zamířil do Chotouně, kde stála kolébka jeho dávného a tolik milovaného spolukrajana. Když jsme v chotouňském kostelíku obnovili své křestní sliby odřeknutím se ďábla, zadívali jsme se s Františkem Vavákem do blízké svatoprokopské brázdy, směřující k le-
sům sázavským.*

...Jméno Prokop vykládají jako označení člověka, který v práci pokračuje tím, že se dále prokopává. Dívám-li se na celý náš kraj, vidím všechny svatynky jako děti rozběhlé ze sázavské školy. Vidím také všechno duchovní snažení, k němuž zde po dlouhá staletí vedla berla a památka sázavského Divotvorce. Musíte navazovat na tuto silnou národní tradici našeho prvního světce, slavně kanonizovaného na prazích apoštolských. V její síle se prokopávejte do budoucnosti a k srdci našeho lidu. Ale také sami k sobě: k nitru, k duchovní hloubce, k opravdovosti. Prokop se lekl křesťanského povrchu své doby, utekl do sázavské samoty, aby tam štípil ryzí sazenice Božího království. Nebál se námahy a byl tak

pružný, že i dábla do své služby dovedl zapřahati...

František Vavák nám potom ukázal cestu na Sázavu, která právě v našich dnech promlouvá svými odhalenými základy a slaví zhrobuštění. A aby zdůraznil, že má vřelý zájem o kněžský dorost a jeho svatopropokskou směrnicí, otevřel nám list svých Pamětí, v nichž k roku 1797 poznamenal: „Na den a svátek sv. Prokopa, vlastence a divotvorce našeho, byl jsem já v klášteře sázavském. Tam kázání měl velebný otec P. Stanislav Vydra, filosofie doktor

a profesor matematiky v Praze, které bylo staré a římské. Ó, by tak nynější nováčkové kázati chtěli! V týž den v mé doma nebytnosti přijel ke mně do Milčic onen znamenitý Čech, velebný pán Josef Dobrovský...”

Chtěli jsme se zeptat na obsah vzorného kázání, ale milčický rychtář četl naše myšlenky. Před očima jsme měli jeho otisk a ve dvou větách jsme poznali, jak bylo živě sociální: „Hospodář od čeledína svého práce žádá, však jemu slušné mzdy buďto nedává, buďto zadržuje, ne s dobrotou, jen s křikem a klením

s ním jednati obyčej máje. A což vy, opovržení a mužní žebráčkové, jenž nemůžete sobě, jsouce neb mrzáky, neb sešli věkem, chleba práci svou dobýti, ach, jakouž vy, pravím, u mnohých lásku nacházíte?”

Zdalo se nám, že v očích Vavákových jsme zahlédli hrozící berlu sv. Prokopa: byla to ruka při kázání varovně zdvižená. Vydra, odkloněn od skeptického svého spolubratra, jenž nechápal tajemství Sázavy a putoval pouze do Milčic, se podpisoval svatopropoksky: „Spravedlivý a jak řeči, tak i víry svatováclavské se pevně drží Čech.“ P. Jan Lebeda

ZACHOVÁNÍ MÍRU A NAŠE PASTORACE

Úkol katolické duchovní správy je nadpřirozený: vésti lidi ke spáse. Děje se tak zprostředkováním nadpřirozeného života duším. Nadpřirozený život duše má pak ten, kdo je spojen s Ježíšem Kristem milostí posvěcující. Spojení duše s Ježíšem Kristem se navenek projevuje spojením s Jeho církví: vírou v její učení, přijímáním jejích svátostí a plněním jejích příkázání.

Latinské označení duchovní správy, cura animarum, péče o duše, nelze brát pouze v úzkém smyslu vedení duší ve zpovědnici, nýbrž v širším smyslu péče o celého živého člověka, s duší i s tělem. Cura animarum netýká se zase jenom pokřtěných, nýbrž i těch, kdož dosud žijí mimo jejich viditelné společenství, mimo Církev katolickou. Ti všichni, kteří mají být spaseni, žijí v čase a v hmotném prostředí tohoto světa. Namáhají se nebo se mají namáhati o dvojí cíl: o šťastný život pozemský, přirozený, i o život věčný, nadpřirozený. Naše cura animarum musí tedy nezbytně být zaměřena dvojím směrem: k smrtelným tělům i k nesmrtelným duším. Supernaturale supponit naturale. Přirozený život a svět je základnou, ze které se vyrůstá do života nadpřirozeného. Ježíš Kristus, Dobrý Pastýř, pečoval i o těla i o duše. Kněží, kteří se svým vnitřním životem i skutky tohoto života nejvíce přiblížili ideálu Dobrého Pastýře, nepůsobili v duchovní správě jinak. Poukažme pouze namátkou na sv. Vincence de Paula, sv. Dona Bosca a † Dr Karla Sonnenscheina, apoštola Berlína ve dvacátých a třicátých letech tohoto století. Ani my to nemůžeme ve své duchovní správě dělati jinak.

Nikdy neztrácejíce se zřetele nadpřirozený cíl duchovní správy, vésti lidi ke spáse, pomáhejme všemi svými silami, schopnostmi a dary vytvořit takové hmotné prostředí pro naše věřící a pro lidi vůbec, aby zbaveni starostí o přirozený život mohli se tím spíše věnovati dosažení života nadpřirozeného. Nesčetné

mešní modlitby Církve sv. v Postcommunio během církevního roku přímo nás k tomu vybízejí! Pro nedostatek místa upouštím od podrobného citování.

Hmotné prostředí, příznivé pro nadpřirozené cíle duchovní správy, je hluboký mír a blahobyt. Usilujeme o vytvoření tohoto prostředí

A) mluveným slovem. Učme lidi přemýšlet, že se mír zabezpečuje a blahobytu dosahuje v prvé řadě soustavnou a cílevědomou prací. Pracuj, Bůh ti požehná! Modlí se a pracuj! Bez práce nejí se koláče! Mluvme o práci při všech vhodných příležitostech: při některých kázáních, při promluvách k snoubencům, při pohřbu dělníka, v katechesích na střední škole k dospívající mládeži. Nevyhýbejme se ani přednáškám na půdě Národní fronty. Vychováváme náš lid k vytrvalé a soustavné práci jako nejdůležitějšímu prostředku k zachování míru a k dosažení blahobytu. Křesťan usilující o nadpřirozený život snáze překoná nesnáze a všednost každodenní práce, již z titulu pěstování křesťanských ctností, než ten, kdo těchto ctností nemá. Per aspera ad astra! Ukažme našemu lidu, že je nezbytně nutno, aby se prokousal současným budovatelským úsilím, máje na zřeteli jeho konečný cíl: mír a blahobyt. Fysická námaha horolezce předpokládá nejen fysickou zdatnost, ale i zdatnost mravní. Jinak nedojde cíle.

B) Slovem tištěným: rozšiřujeme Katolické noviny. Svým praktickým obsahem mluví za nás i k těm, k nimž se naše mluvené slovo nedostane. A pišme do K. N., nebo aspoň s redakcí sdělme stručně jednu dvě myšlenky, které redaktor již rozvede.

C) Osobním příkladem: Z naší kněžské osoby ať vyzařuje rovnováha mezi světem nadpřirozeným a přirozeným v podobě skutečného křesťanského realismu. Ať je vidno, že jsme se rozhodli jednou provždy pro náš lid a jeho šťastný dnešek i budoucnost. Důstojně odmítejme nejapné výmysly, vyzdvihujme kla-

dy našeho společenského života a plni lásky vysvětlujeme jeho obtíže, jestliže se objeví. Nemlume jiným o práci, aniž bychom sami tělesně nepracovali. Nebudme pouhými nadšenými diváky budovatelského úsilí našeho lidu, nýbrž také budujeme svou tělesnou práci: nějaký půlden výpomoci při naléhavých zemědělských pracích nebo při všeužitečných stavbách budiž nám samozřejmou věcí. Kolik kněží dříve tělesně pracovalo a dodnes namnoze pracuje na farním rurálu! Mladí kněží jsou dnes motoristy. Kombiněza jim není cizí. Mnozí jsou docela zručnými mechaniky. Někdy den výpomoci v STS, kde je v místě, bude jim dělat čest a sblíží se s mladými! Sv. Pavel vyráběl stanové pokrývky, savoyští chudí faráři byli domácími hodináři. Kněz - včelař nebo ovocnář - je vždy uznávanou autoritou. Menší údržbové práce na kostele nebo vnitřní inventáři si provedeme sami. V nadpřirozeném světle služby Ježíši Kristu konaná práce v kostele je nádhernou modlitbou! Pečujeme o čistotu domu Božího a jeho bezprostředního okolí - svými rukama. Zametati, smýčeti kostel není nedůstojné sluhý oltáře. Je mnoho způsobů tělesné práce, kterou kněz, zejména mladý, může radostně vykonati za jiné a jaký dá příklad, jak skutečně vlastníma rukama pro-

kleští cestu věřícím nebo i vlažným katolíků do kostela, někdy skutečně zarostlou! Nedělejme to demagogicky, s reklamou, ale spíše skrytě a samozřejmě, a uvidíme brzy výsledky. Zejména při změně působitě, při nastoupení nové štače.

D) Dělejme práci za mír bez reklamy. Tato práce budiž samovolným výrazem našeho kněžského nitra. Dělejme ji radostně, spontánně, s pravým františkánským veselím, opření o Boha svou mužnou, kněžskou vírou a obětující mu tuto práci jako výraz naší lásky k Bohu a bližnímu. Silou té víry a žárem té lásky zapálíme chladné a vlažné a strhneme je k tomu, aby i oni měli s námi nakonec velikou křesťanskou naději, že mír světa a šťastný život všeho lidu v něm bude společnou plodnou prací zachován a rozhojněn a že bude provázen požehnáním Božím, zárukou života věčného.

Nikdo nám nebrání v tomto apoštolátě čínorodé lásky k bližnímu; jsem přesvědčen, že je to jediná rozumná cesta dnešní pastorace. Touto láskou k bližnímu, vyjádřenou naším úsilím o jeho hmotné blaho, snáze ho pak přesvědčíme o lásce Boží a ceně nadpřirozena.

P. Antonín Kindl

TELEVISE

Pokračování 2.

Tak jako v mnoha jiných případech i v televizi ukázala příroda televizním technikům cestu, po které mají postupovat při řešení svého těžkého problému. Jsou to zrakové pochody v našem oku. Připomeňme si je. Zrakový vjem vzniká promítnutím vnějšího světa oční čočkou na sítnici, na níž se rozvětluje oční nerv v soustavu nervových buněk, zvaných jednak tyčinkami (jimi rozeznáváme světelnou intensitu), a jednak čípkami (ty slouží k rozeznávání barev). K rozeznání dvou bodů musí jejich obrazy padnout na dvě různé tyčinky nebo čípky, čili v obraze rozeznáváme od sebe ty podrobnosti obrazu, které padnou na jednu a tutéž nervovou buňku. Tím se nám celý obraz rozpadá na veliké množství tak malých, stejnoměrně svítících plošek, že jim můžeme docela klidně říkat body. Podráždění zrakových buněk převede se nervovým vláknem do mozkového centra pro vidění, kde se příjmem všech podráždění vytvoří zrakový vjem pozorovaného vnějšího světa.

V televizi úlohu sítnice převzala hustá síť malinkých fotoelektrických buněk, úlohu nervového vlákna elektromagnetické vlnění a úlohu centra pro vidění Braunova katodová trubice.

Lze tedy zhruba celkový úkol, který musí každý televizní systém svým způsobem vyřešit, rozdělit na několik dílčích úkolů, a to:

1. Rozložit obrázek na různě světlé body.
2. Přeměnit takto docílené střídání světlejších a tmavších bodů na elektrické proudy proměnné intenzity.

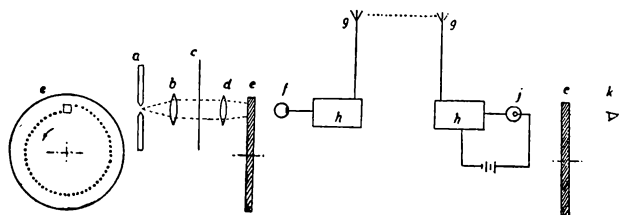
3. Tyto po zesílení přenést na druhou stanici a tu je po opětném zesílení vhodně upravit.

4. Zachycené a zesílené elektrické proudy přeměnit zpět na světlo proměnné intenzity.

O třetím dílčím úkolu se nebudeme vůbec zmiňovat, poněvadž vše, co je v něm obsaženo, je obdobné jako u radiotelegrafie. Naším cílem bude vyložit si zbývající tři body, a to jak byly vyřešeny u dvou nejznámějších televizních systémů, staršího mechanického a nového čistě elektrického. Všeobecně k prvnímu úkolu lze říci toto: V televizi se nevysílá celý obraz najednou, nýbrž bod za bodem v určitém, vhodně zvoleném pořádku (celou stránku též nepřečteme najednou, nýbrž postupně písmenko za písmenkem, řádek za řádkem). Tento způsob přenášení obrazu je umožněn setrvačností našeho oka a jeho rychlost musí být taková, aby při přenášení posledního bodu obrazu byl zrakový vjem prvního bodu obrazu ještě zachován, má-li vzniknout dojem plynulého pohybu. Jde obvykle o přenos 25 obrázků ve vteřině. Kvalita obrázku závisí na počtu bodů, na něž se obraz rozkládá. Dnešní televise rozkládá obrázek asi na 625 řádků po 800 prvcích, tedy celkem na 500 000 bodů. Musí být tedy ve vteřině vysláno ($625 \times 800 \times 25$) přes 12 milionů bodů.

V raných začátcích televise prováděl se rozklad obrazu na menší počet řádků s překvapující jednoduchostí mechanickým způsobem pomocí Nipkovova kotouče (r. 1884). Nipkovův kotouč (obr. 2) je plochá kruhová deska se spirálovou řadou malých, stejně

velikých otvorů a stejně od sebe vzdálených. Každý z otvorů je právě o svůj průměr blíže k ose kotouče než otvor předcházející a jejich vzdálenost na obvodě je rovna šířce vysílaného obrazu. Scéna, která má být přenesena, promítne se na rotující Nipkovův kotouč. Docílí se toho obvykle tím, že světlo ze silného zdroje se soustředí kondensorem k prosvětlení filmu, který se promítá promítací čočkou; zřídka kdy se promítají výjevy přímo z atelieru, poněvadž tento musí být nesnesitelně osvětlen. Při naznačeném smyslu rotace proběhne první otvor Nipkovova kotouče první řádek promítnutého obrazu při horním okraji odleva

Obr. 2. Televisní systém s Nipkovovým kotoučem.

- a) uhlíková lampka, b) kondenzátor, c) film, d) promítací čočka, e) Nipkovův kotouč, f) fotočlánek, g) anténa, h) zesilovač, j) doutnavka, k) oko.

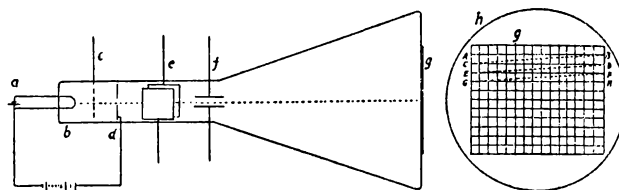
doprava. V tom okamžiku, kdy první otvor vpravo mizí, začíná zleva probíhat otvor druhý, druhý řádek pod řádkem prvním. Postupně pak další otvory probíhají další řádky, až poslední otvor proběhne po dolním okraji obrazu. Při každém otočení kotouče se celý postup znovu opakuje. Světlo, procházející otvorem, dopadá na fotočlánek, umístěný za kotoučem. Jeho intenzita se mění podle toho, nachází-li se právě otvor ve světlejším či tmavším místě obrazu. Rozkládá tedy Nipkovův kotouč celý obraz na řadu různých světelných bodů. Tyto světelné změny se přemění fotočlánekem na změny elektrické, jimiž se po jejich přenosu a zesílení na přijímací stanici rozsvěcuje speciální doutnavka, jejíž svítící elektroda má obdélníkový tvar velikosti obrazu. Ta se pozoruje kotoučem stejným a stejně (synchronně) rotujícím jako ve vysílači. Vidí tudíž pozorovatel právě ten bod, který právě dopadá na otvor ve vysílači, a to v poměrně stejné světelné intenzitě.

Výkonnost Nipkovova kotouče čili jakost obrázků je omezena dvěma okolnostmi, které pramení z jedné a téže příčiny. Jakost obrázků závisí nepřímo na velikosti otvorů. Čím menší otvor, tím ostřejší obrázky. Menší otvory ale znamenají méně prošlého světla do fotočlánek a větší počet otvorů, a tedy větší rozměry kotouče. A právě pro omezenou výkonnost Nipkovova kotouče byly hledány nové a nové cesty. Velká většina jich přešla do historie televise dříve, než se mohly prakticky uplatnit. Proto v dalším omezíme se jen na hrubý popis dnes nejužívanějšího a prozatím nejdůmyslnějšího televizního systému.

Je to systém čistě elektrický, pracující ve vysílači i přijímací stanici s elektronovým svazkem paprsků.

Ve vysílači při snímání obrazu užívá se ikonoskopu a v přijímači k nakreslení vysílaného obrazu Braunova katodové trubice. S ní se s methodického hlediska musíme nejprve dobře seznámit.

Braunova katodová trubice (r. 1897) je silně vyčerpaná skleněná baňka. Její tvar je patrný z obr. 3. Je to trubice, která je na jednom konci rozšířena jako hruška s plochým dnem. Zde je umístěno stínítko, které je vytvořeno povlakem kovových solí, zářících při dopadu elektronů. V zjednodušeném podání lze její podstatu vyložit takto: Kathoda po zapojení žhavicí baterie se rozžhává a vysílá elektrony. Ty jsou

Obr. 3. Katodová trubice.

- a) žhavicí baterie, b) kathoda, c) mřížka, d) anoda, e) I. dvojice vychylovacích destiček, f) II. dvojice vychylovacích destiček, g) stínítko.

anodou přitahovány, letí k ní proto značnou rychlostí a některé z nich proletí otvůrkem v anodě a vytvoří tenký přímý svazek elektronů. Při jeho dopadu na stínítko zazáří zasažené místo stínítka jako nepatrný světelný bod. Mezi katodou a anodou je umístěna další elektroda, t. zv. mřížka. Změnou jejího napětí mění se intenzita světelného bodu na stínítku, neboť je-li mřížka nabitá kladně, sčítá se její přitažlivý účinek na elektrony s přitažlivým účinkem anody a tok elektronů je větší, kdežto záporný náboj na mřížce způsobuje svým odpudivým účinkem, že tok elektronů se zeslabuje.

Za anodou jsou uvnitř lampy umístěny dvě dvojice t. zv. vychylovacích destiček, které mají do stěny zatavené přívody. Každá dvojice vychylovacích destiček tvoří kondensátor. Je-li na př. horní deska druhého vychylovacího kondensátoru nabitá kladně, a tudíž spodní záporně, tu elektronový paprsek se vychýlí nahoru, neboť je horní deskou přitahován a spodní odpuzován. Vychyluje nám tedy tato soustava elektronový paprsek směrem svislým. První soustava vychylovacích destiček ze stejných důvodů vychyluje elektronový paprsek směrem vodorovným. Máme tudíž možnost vhodnou volbou náboje na vychylovacích destičkách poslat elektronový paprsek na libovolné místo stínítka. Vychylovací destičky bývají nahrazeny vně trubice vychylovacími cívkami, z nichž každá svým magnetickým polem, vytvořeným v jejich okolí elektrickým proudem, působí na elektronový paprsek podobně jako vychylovací destičky. Televisním technikům se podařilo docílit, aby elektronový paprsek postupně probíhal všemi body stínítka. Lze totiž první pár vychylovacích destiček nabíjet tak

vzrůstajícím napětím, že paprsek se pohybuje vodorovným směrem od A do B. V tom okamžiku, kdy paprsek dospěl do bodu B, vybije se automaticky napětí na obou destičkách a současně se začne nabíjet druhý pár vychylovacích destiček tak, že elektronový paprsek se již pohybuje do bodu C. Dospěje-li do bodu C, vybije se náboj na druhé soustavě vychylovacích destiček a začne se současně znovu nabíjet první pár destiček, takže elektronový paprsek jde z bodu C do bodu D. Pak ze stejných důvodů probíhá postupně dráhy DE, EF, FG, GH atd. Vzhledem k tomu, že setrvačnost elektronů pro jejich malou hmotu je velmi malá, může elektronový paprsek proběhnout docela snadno 600 řádků za $\frac{1}{25}$ vteřiny, a přece v této

kratičké době postupně rozsvítí všechny body stínítka, a to intenzitou, která odpovídá příslušné výši napětí na mřížce, měnícího se podle proměnné intenzity zachycené televizní vlny z přijímače. Zpracuje-li elektronový paprsek celou plochu za $\frac{1}{25}$ vteřiny, pak lidské oko nepostačí sledovat jeho pohyb a vnímá jen celkový obraz.

Vedle normálních televizních katodových trubic, jejichž stínítko má až 60 cm v průměru, máme dnes i speciální projekční katodové trubice. Jejich stínítko je malé, ale obraz v něm vzniklý je tak intenzivní, že jej lze promítnout, a tím mnohokrát zvětšit.

Dokončení příště.

Prof. RNDr. Josef Kašpar

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. JOSEF FRANTIŠEK HURDÁLEK, VLASTENECKÝ BISKUP

Když se chudému tkalci v Náchodě Janu Hurdálkovi narodil 6. listopadu 1746 synáček, který byl pokřtěn na jména Josef František, jistě si otec nepomyslel, jak jeho synek jeho jméno proslaví. Ježto nadání chlapcovo brzo na něho upozornilo, byl poslán na gymnasium nejprve do Kladska a od r. 1764 do jezuitského ústavu v Praze. Rok 1771 dává jinochovi první uspokojivé zadostučinění: je vysvěcen na kněze a zároveň promován na mistra filosofie a svobodných umění a bakaláře bohosloví. Pro svou kvalifikaci je ustanoven za prefekta biskupského semináře v Hradci Králové, ale už za rok odchází jako zámecký kaplan do rodného Náchoda. Protože chce dovést své vzdělání doktorátem theologie, odchází 1775 do Vídně, kde se stává prefektem tereziánské akademie. Jeho uhlazené chování otvírá mu dveře do nejvyšší společnosti a tak se seznamuje s nunciem hr. Garampim, který mu 1776 pro jeho vědyctivost udílí právo mít a číst všechny zapovězené knihy, avšak *ad effectum hos confutandi, quos secreto et sub clavi tenebis, ut libri huius modi ex his provinciis non efferantur, s omezením pro tempore legationis nostrae tantum valituris*. A ježto strach z opačných názorů byl i tehdy náramný, bylo vyňato z tohoto dovolení několik knih, mezi nimi Macchiavelli! Jak se dále uvidí, četba těchto knih jeho obzor nemálo rozšířila, aniž ohrozila jeho pravověrnost. V r. 1777 je už zase v Hradci Králové jako biskupův ceremonář, tajemník a konsistorní referent. Už r. 1779 je jmenován přísedícím, konsistorním radou a též praesesem semináře. Příští rok sklízí první veliký úspěch své apoštolské činnosti: byl jmenován děkanem v Novém Městě n. M. a poslán v této funkci do Náchoda a Jilemnice, aby zjistil, proč několik katolických obcí se přihlásilo k evangelictví. Křesťanský vlídný a logickým výkladem dosáhl toho, že se hned

93 lidí vrátilo do církve a druhý den následovali další. Poněvadž nebažil po planých titulech, odmítá r. 1785 jmenování kanovníkem v Č. Budějovicích, nechť je „se vydati na milost a nemilost plané horlivosti a intrikám zlosti svatoušků“. Rovněž odmítá kanovníctví sekavské, chtěje „národ svůj osvěcovati a šlechtiti“. Téhož roku je jmenován rektorem generálního semináře v Praze a královéhradecký biskup Háj ho povyšuje na čestného kanovníka. Roku 1790 korunuje své vzdělání doktorátem theologie.

Jako rektoru semináře naskytá se mu první příležitost k osvětové a náboženskomravní reformní činnosti mezi alumny, po níž tak dlouho toužil. Brzo navrhuje na místo vicerektora J. Dobrovského, sice jen jáhna, „který se jen proto nedal dosud na kněze vysvětit, že neměl duchovního úřadu, ale jako vicerektor že tak učiní“. Jeho návrh neprošel. Při výchově příštích kněží klade veliký důraz na jejich mravní bezúhonnost a hluboké vzdělání. Lidí neschopné, líné nebo mravně nahlodané nestrpěl. Jako odchovanec Kantovy filosofie byl prost předsudků, snášenlivý v názorech a v prokazování dobra lidstvu spatřoval nejvyšší ctnost. To hleděl vštípit svým chovancům, a ježto byl sám hluboce klasicky vzdělán, miloval a pěstoval svůj mateřský jazyk a znal téměř všechny evropské jazyky, hleděl, aby nutnost co nejširšího vzdělání všeobecného také nahlédl a co nejvíce si z něho osvojili. Ale jeho činnost se nelíbila právě těm neschopným a mravně pochybným, kteří si našli záminku, aby Hurdálka očernili u dvora, zvláště když dal z kostela sv. Salvatora odstranit některé relikviáře, které podle mínění lékařů obsahovaly kosti zvířecí... a když pořádal hudební akademie pro alumny, na nichž se provozovaly skladby Mozarta, s nímž byl osobně znám.

Když císař Josef II. navštívil Prahu, otevřeně po-

věděl Hurdálkovi všechny stížnosti: že seminaristé nenosí vždy talár, že nechodí ve dvojstupu, že nenosí kadeře, že se nepudrují... Když se Hurdálek ospravedlnil, vyslovil panovník pochybnosti, nejednali-li řeholní alumni proti řádovým předpisům, když nebydlí v klášteře, nepostí se ve středu a nenosí řeholní roucho. Hurdálek stejně otevřeně odpověděl, že slib žít z mozolů jiných, nosit špinavou kutnu jistě není Bohu milejší než vzdělávat se pro blahodárné působení v duchovní správě ve prospěch bližního.

Po zrušení generálního semináře 1790 zůstal Hurdálek v Praze, až ho 1794 jmenoval císař František II. děkanem kapituly litoměřické, jímž zůstal 20 let. Po ustanovení biskupa Chlumčanského pražským arcibiskupem stal se 1815 litoměřickým biskupem.

Pokoušel-li se dříve o nápravu v některých oborech, hleděl ji nyní prosadit mocí svého úřadu; mezi jiným podal podrobně vypracovaný návrh na zrušení celiátu. Ale největší pole působnosti mu poskytl seminář, který se za jeho až příliš shovívavého předchůdce stal rejdištěm všech možných neřestí za vedení pověstného kanovníka Hirnla, který pěstoval simonii, prodávaje nedoukům nebo kněžím špatného života výnosné fary, což mělo na morálku kněžstva v diecési zhoubný vliv. V semináři se pořádaly pitky a tančovačky, úroveň vzdělání a mravů seminaristů klesala, smysl pro vědecké snažení mizel a zájem o život kněze důstojný hasl. Ježto Hurdálek viděl těžiště kněžského života ve vědeckém vzdělání a bezúhonném životě, aby s prospěchem mohli uplatňovat Kristovu nauku a upevňovat vážnost církve, stanul před povinností *deformata reformare*. K tomu nestačila jen slova, bylo třeba i přísných trestů, jak píše císaři Františkovi 29. března 1820. Považoval proto za veliké štěstí, že profesor Fesl, jehož vynikající vlastnosti znal, zůstal jako praeses semináře a neodešel s odcházejícím biskupem do Prahy, kam byl zván. Fesl byl nebojácný bojovník proti nevzdělanosti a nemravnosti. Alumni vedle povinného studia nabádal k četbě, z níž si měli pořizovat výtahy, veřejně museli přednášet své práce, jež veřejně byly posuzovány. Hudební produkce, časté vycházky do okolí zpestřovaly program. Výsledkem byla brzo jemná družnost, takže žádný lenoch nebo mravně pochybný dlouho nevydržel. Hurdálek se z tohoto radostného výsledku upřímně těšil a kde mohl, napomáhal. Počátkem každého školního roku měl zahajovací řeč k profesorům i seminaristům, doporučuje pečlivou vědeckou práci jako základ dobrého kněžského díla. Výnos třebovického pivovaru určil na nákup knih pro seminaristy. Osobně býval přítomen všem zkouškám, aby se přesvědčil o odborné zdatnosti chovanců. Pro seminář získával nejlepší vědecké síly. Často navštěvoval seminář ne jako představený, ale jako host, který se srdečně účastnil zábav bohoslovců a velmi často je zval k svému stolu, aby je důkladněji poznal.

Nyní šlo o to *reformati conformare*, proto založil Hurdálek spolu s Feslem *Kristův spolek*, jehož odzna-

kem byl železný prsten na znamení otužilosti a pohrdání slávou a bohatstvím, a jehož účelem bylo vésti chovance i po absolvování, chránit je před mravní zkárou a nabádat k svědomitému vykonávání kněžských povinností. Biskup Hurdálek byl jim prvním příkladem: biskupské záležitosti vyřizoval sám, v sezeních konsistoře hájil nebo vyvracel přednášená mínění s takovou vervou, že bylo zajímavé ho poslouchat. Rovněž pastýřské listy psával sám a byla to malá literární díla, jež se těšila pozornosti i laiků.

Ale horlivost Fesla, který nesnesl v semináři líné a nemravné chovance a bezohledně stíhal nedbalé a prostopášné kněžstvo, našla své mstitelé-udavače, kteří, aby jistě zasáhli, vypálili dvě rány: ve Vídni ho osočili z karbonářství a v Římě z kacířství. Jako první následek došel list z Říma 5. ledna 1820 trpce vyčítající, že biskup trpí na tak důležitém místě muze převrácených, proticírkevních a protipapežských názorů, jako je Fesl a žádá, aby ho sesadil i s jeho pomocníky. Hurdálek statečně se jal hájit svého spolupracovníka. Listem Svaté stolici z 17. ledna 1820 ubezpečuje, že se na svých visitačních cestách přesvědčil o pravověrnosti lidu a jeho oddanosti církvi, že následkem horlivosti kněží, odchovanců Feslových, mnoho lidí se vrací do církve. Zdůrazňuje, že Fesl byl od jeho předchůdce pro své vynikající vlastnosti ustanoven profesorem a že od té doby, co je praesesem, chválí kněžstvo i lid chovance pro jejich nábožnost a mravnost, že v učení Feslově nic závadného nenašel, ač je vždy při zkouškách přítomen. Ale dodává, že přece zbavil Fesla úřadu praesesa i konsistorního rady. Profesorstvího zbavit nemohl, protože bylo to mimo jeho úřední působnost. V přesvědčení o spravedlnosti hájené věci jde ještě dále: posílá 18. února 1820 do Vídně osvědčení podepsané kněžstvem celé diecése, že diecése nikdy tak nebyla spravována a tak dobré kaplany nedostávala jako v posledních čtyřech letech. Z toho dovozuje bezpodstatnost obvinění. Bezvýsledně! Fesl a několik jiných zatčení a uvěznění. Papíry *Spolku Kristova* konfiskovány. Ale ničemnost si umínila, že Hurdálka odstraní. Jeho referáty, ač jsou psány jasným slohem, jsou překrucovány, vkládán do nich jiný smysl, takže se biskup musí neustále ospravedlňovat, až mu konečně císař z Lublaně projevil svou nelibost a pokáral ho, že se nestará o pravověrnost svých chovanců. Propustil tedy bývalé spolupracovníky Feslovy, a protože ani na tom neměli nepřátelé dosti, ustanovil místo sebe generálního vikáře. A tak slavil své kněžské jubileum 29. září 1821 zdánlivě pokořen v očích světa. Ale o jeho pevném přesvědčení, že dobře sloužil Kristu a národu, svědčí pastýřský list při této příležitosti vydaný. - Kněžstvo i věřící lid pochopil: jeho list měl neobyčejný ohlas, koloval v četných opisech mimo hranice diecése. Byl však k resignaci donucen. Požádal proto Pia VII., aby ho zbavil biskupského úřadu. Ten mu svým breve z 18. prosince 1822 vyhověl. Vídeň mu z ohledu na jeho stáří vyměřila pensi 4000 zl. ročně. Kněžstvo jeho

diecése uznávajíc jeho zásluhy, považovalo si za čest, aby v osobě kněze ceremoniáře z litoměřické diecése sloužilo svému velikému statečnému biskupu až do smrti. I po své resignaci konal Hurdálek denně duchovní cvičení a četl si v klasikách. Zůstal až do své smrti v Praze a pokusil se také o literární činnost vydáv r. 1824 pod pseudonymem M. A. Keladruh:

Mravní vypravování a povídky pro malé a dospělé.

Klidně zesnul 27. prosince 1833 ozářen trojí gloriolou lásky k Bohu, církvi a národu, již zasvětil celý život. Byl pohřben za nesmírné účasti lidu ze všech vrstev na malostranském hřbitově v Košířích, odkud byl r. 1890 slavně převezzen do rodného Náchoda.

J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

ŘÍM

V Římě jsou nyní v proudu přípravy k beatifikaci a kanonizaci několika služebníků Božích, původem Poláků. Nejznámější je P. Maxmilián Kolbe, polský kněz, jenž v německém koncentračním táboře obětoval svůj život, aby zachránil život jednoho ze spoluvězňů. Dále jsou připravovány beatifikační procesy polské královny Hedviky, která žila v XIV. století, kardinála Houzia, P. Rafaela Kalinowského z řádu Karmelitů a j.

ITALIE

V minulých dnech byl posvěcen základní kámen pro nový kostel, který se bude stavět na vychladlé lávě v Pompejích, na místě, které bylo posledním vybuchem sopky zničeno.

SSSR

Již po několik let jsou prováděny obnovovací práce ve slavné Pečerské lavře v Kyjevě. Je to, jak je známo, starý, z XI. století pocházející podzemní jeskynní klášter, ve kterém m. j. žil proslulý Nestor, první kronikář ruský z XII. století. Za bojů o Kyjev nacistická armáda ve značné míře zničila podzemní klášter, ve kterém hitlerovci hledali poklady. Po zakončení války sovětské úřady přikročily k obnově. Dosud byla již obnovena zvonice a oltář sv. Jana. Celá Pečerská lavra má být obnovena během pěti let.

V Moskvě na Dorogomilském nábřeží se staví obrovský hotel o 32 poschodích, který má být do konce tohoto roku dostavěn do 20. poschodí. Hotel bude mít 1000 jednopokojových až třípokojových apartementů a bude vysoký 175 m. Věž, která bude zdobit střední část hotelu, dosáhne výšky 40 m a bude pozlacená.

NDR

V Německé demokratické republice vyšlo v červenci první číslo katolického týdeníku „Tag des Herrn“. Články prvního čísla napsali význační církevní hodnostáři, mezi nimi i biskup míšeňský, světitel biskup magdeburský, gen. vikář erfurtský a j.

POLSKO

Polský katolický episkopát vyzval kněžstvo i věřící, aby upisovali státní půjčku hospodářského rozvoje: Výzvu podepsal tajemník biskupského sboru biskup Zikmund Choromaňski. Rovněž Komise polských katolických pracovníků při Polském výboru obránců míru vydala výzvu podobného obsahu.

Polský katolický deník „Słowo powszechnie“ uveřejňuje statistiku studentů na katolické universitě v Lublíně, kde studuje kolem 3000 studentů. Z toho počtu je 250 kněží, bohoslovců, řeholníků a řeholnic; ostatní jsou laikové. Kolem 600 studentů university bydlí v internátě a 800 dostává stipendia. Studenti se rekrutují z celého Polska a ze všech vrstev polského lidu.

FRANCIE

V západoevropských státech ustavičně stoupá počet rozvodů. V Německu na příklad bylo v roce 1900 rozvedeno 14000 manželství, v roce 1938 40.000 manželství, v roce 1947 jenom v západním Německu 90.000 manželství a v roce 1949 asi 100.000 manželství. Je to smutný doklad rodinného rozvratu. Také ve Francii stoupá počet rozvodů. Stěžují si na to francouzští kardinálové a arcibiskupové v jednom z minulých pastýřských listů.

NÁŠ ZÁPISNÍK

Z LIDU VYŠLI, S LIDEM JDOU

Z naší obrazové přílohy.

Mezi našimi kněžími najdeme ne jednotlivce, ale celé desítky desítky takových, kteří se, navazující na dobrou tradici, pustili ve svých volných chvílích do výzkumnictví. A každý z nich, podle svého založení, si pěstuje toho svého koníčka. Máme mezi nimi znamenité zemědělské odborníky, vinaře, včelaře, hudebníky, budovatele, krátce řečeno upřímné a poctivé kněze, kteří lidu vyšli a s lidem také jdou.

V Ovčárech u Kolína, kde trávil své mládí náš veliký básník aroslav Vrchlický, je administrátorem P. Vojtěch Klouda, který vyjma práce v lidové správě, je totiž členem MNV, pracuje

pro věc míru jako člen okresního výboru obránců míru a ve Svazu čs. sovětského přátelství. Navíc je mičurincem a především upíná svůj zájem na otužování vinné révy. Konečně se zabývá škůdci na našich plodinách a stromech.

„Tak trochu ještě maluji,“ říká skromně. V kumštu tedy pokračuje ve šlépějích svého předchůdce P. Adolfa Lenze, který pro ovčárecký kostel sv. Jakuba vyřezal ve dřevě Ukřižovaného v životní velikosti. Patronem kostela byl Mistr Jan Kubelík a památku na něho pečeti v chrámu Páně rozjasněná olovnatá okna.

Ale vraťme se na ovčáreckou faru. Uprostřed hald papíru, knih a brožur zastihujeme vldp. faráře v plné práci. P. Klouda nám ukazuje nezvyklého u nás motýla, krásně vytónovaného do sytých, dobře laděných barev. Tři tito motýlové jsou napnuti

mezi dvěma prkýnky. Motýl je z daleka, až z Portugal, a byl chycen v blízkosti ovčárecké fary; nedaleko je totiž korkárna a do Československa se tedy dostal tento motýl zakuklen v surovině, kterou v továrně zpracovávají. U nás, jak se zdá, se to-muto portugalskému nočnímu pavímu oku velmi dobře daří a počíná se silně rozmnožovat. Dělá to, co dělají naši špačkové: hoduje na třešních a višních. P. Klouda se tímto škůdcem zabývá a stará se o to, aby ho co nejdříve s našich stromů odstranil. Avšak tenhle motýl není jediný škůdce. A proto pokusnictví, jak na všechny tyto škůdce vyzrát, jak zachránit co nejvíce úrody pro náš stůl, je tedy vážná a odpovědná práce.

Domky obce Kostelní Myslová na třeštském okrese obklopují pěkný kostelík, o němž je zmínka již ze třináctého století, jako kuřata kvočnu. Předsedou místního národního výboru v Kostelní Myslové je *vdp. farář P. Hlaváč*, který v lidové správě pracuje od osvobození. Pro svou poctivou práci a otcovskou péči, s níž vykonává odpovědnou funkci v lidové správě, je u osadníků oblíben. Svůj čas dělí mezi duchovní správu a lidovou správu, je pilný, obětavý a věří ve vítězství míru.

Neméně jasným a zdravým optimismem sršícím knězem je ředitel ústavu hluchoněmých v Hradci Králové *vdp. P. Jiří Hůlek*, který, jak jsme se dověděli, pracuje se zápallem ve Svazu československo-sovětského přátelství a jehož jsme právě zastihli při studiu sovětské odborné knihy, kterou vydala Akademie pedagogických nauk. Kniha, toť se ví, pojednává o otázkách výchovy hluchoněmých. V besedě jsme přišli i na tuto otázku a místo odpovědi zavolal p. ředitel J. Hůlek hluchoněmé děti, chlapce a děvčata, s nimiž začal rozprávět. A jak rozprávět! Děti odpovídaly jasně, srozumitelně a z hovoru měly radost. Z hovoru i ze svého ředitele, kterého mají upřímně rády. Od sjezdu ředitel P. J. Hůlek očekává, že bude naplněn krásnou Sušilovou ideou: „Církev a vlast v mých sestřersky milují se prsou, každá má srdce mého půl, každá má mé srdce celé...“

Tam nahoře v Krkonoších je Dolní Lánov. Všude šťavnatá zeleň, všude vysoká obloha a na příkrém svahu fara a za ní kostelík sv. Jakuba s barevnou lodí. Jak jsme zjistili, pochází ze XVI. století. Farářem je tam mladý *vdp. P. Jan Zilvar*, který je jednatelem JZD a členem MNV. Právě jsme ho zastihli při skládání sena. Pochází z hospodářství a proto mu byly zemědělské práce odjakživa blízké. P. J. Zilvar vedle duchovní správy pomáhá při žních a krátce všude tam, kde je ho třeba, získává stále větší oblibu u svého věřícího lidu. Věru kněz, který je svým farníkům a všemu lidu svou příkladnou prací blízký a skutečným pastýřem. Od sjezdu očekává, že vytvoří poctivé základy pro jejich práci i pro věc míru. „Sjezd,“ řekl nám, „ukáže manifestaci sílu kněžstva v boji za mír.“

Duchovním pastýřem libežného kraje Boženy Němcové, Českoskalicka, je *vdp. děkan P. Karel Tomíček*, který je každým coulem oním poctivým českým muzikantem, jenž pro svůj kraj znamená velmi mnoho. Je si vědom ušlechtilého významu hudby, významu hudebního vzdělání i jejího blahodárného účinku. Děkan P. K. Tomíček je dirigentem městského symfonického orchestru, který má pětasedmdesát členů. Orchester absolvoval od svého založení (v roce 1940) více než čtyřicet koncertů ve směs z děl klasiků našich i světových, jako Smetana, Dvořák, Suk, Blodek, Glinka, Glazunov, Musorgskij atd. Pod taktovkou svého dirigenta dosáhl orchestr takové umělecké jednotlosti, že byl za jeho zaneprázdnění řízen významným českým dirigentem, který po právu práci děkana K. Tomíčka vzdal svůj upřímný dík. Jako hudebník je vyznavačem harmonie. A harmonie má být náplní i vzdejšího života. Harmonický svět je svět mírumilovný, a proto je pro mír, proto volá: Zdar celostátnímu mírovému sjezdu katolického duchovenstva.

Patron pardubického vikariátu *P. Vladimír Dobíš* z rodiště slavného českého cestovatele Dr Holuba v Holicích v Čechách je členem Diecézního mírového výboru v Hradci Králové. Jako kněz brigádnicky pracoval v letošních mírových žních na Státní stacioni jako traktorista, svážel kámen a sto sedmdesát pět odpracovaných hodin za letošek mluví o jeho upřímné snaze podpořit naši budovatelskou práci. Mimo to je okresním místopředsedou Svazu československo-sovětského přátelství a navíc jedním z činitelů, kteří svému městu připravili slavnostní dožínky. „Vládní činitelé, tak i lid,“ říká o Svatováclavském sjezdu, „mohou být ujištěni, že my, katoličtí kněží, chápeme věc míru opravdově a tak vážně jako svůj duchovní úřad.“

Vdp. děkan *Alois St. Novák* ve Stěžerech je kromě svého povolání i úspěšným spisovatelem a ovocnářem. Od svého vysvěcení na kněze toužil, aby při své fari měl pěknou zahradu, které by mohl věnovat všechny své volné chvíle. Přání se stalo skutkem, když se dostal na nynější faru. Má zahradu, kterou osázel ovocnými stromky, z nichž ve zdejší půdě nejlépe prospívají třešně, švestky a trochu i hrušky. Jabloním složení půdy příliš nesvědčí a těžko se zde vypěstuje zdravá, silná jablona. Proto raději přerouboval starší stromy, jejichž plody byly méně hodnotné. Starší stromy s dobrým ovocem zmlazoval, ježto zmlazený strom dává často lepší užitek než nově zasazený strom, jenž musí prodělati krušné mládí se všemi nemocemi. Shání rouby od nejlepších pěstitelů ovoce v okolí, zkouší různé podložky a křížení stávajících odrůd. Používá roubování plátkování za kůru a často se vrací i k staršímu způsobu roubování do rozštěpu, které zaručuje pěkné výsledky. Příští jaro hodlá zkusit nový způsob roubování podle svého nápadu. Pomolog profesor Melichar přivedl do zahrady vdp. děkana studenty a ukazoval jim zvláštnosti starého roubování i vzrůstu podložky na úkor roubu nebo obráceně. Zvláště je krásné, že vdp. děkan své zkušenosti sděluje i jiným a vychovává své farníky k lásce k stromům a k této ušlechtilé práci.

Ta naše milá Morava je odevšad sličná, odevšad jiná a na dobřého člověka padneš všude. A jak je radostné si s ním pobesedovat! Vdp. farář *V. Škalník z Čejkovic* na Moravě je místopředsedou Jihomoravského vinařského ovocnického družstva a svůj volný čas celé věnuje vinicím a vinařskému výzkumnictví. A právě tato odborná práce přinesla družstvu dobré ovoce. Proto je mezi vinohradníky právě tak oblíben jako mezi svými věřícími.

Mezi kněžími nejsou jen odborníci v zemědělských otázkách, vzorní pracovníci v lidové správě, úspěšní výzkumníci, hudebníci a historikové, ale také odvážní sportovci. Jedním z nich je vdp. farář *P. Přerovský z Gottwaldova*, který má pilotský diplom a který se ve sportu ukázal jako kněz hodný následování, neboť razí heslo, že ve zdravém těle je i zdravý duch.

Prakticky to nejlépe dokazuje *vdp. P. J. Sahula*, emer. kat. techeta na Vinohradech, kterému sice již táhne na osmdesátku, ale jehož radost je automobilismus. Pořád něco kutí v motoru - a tak jej také zachytil náš fotoreportér: u jeho autíčka v charitním ústavě ve Svojsicích.

ŘEDITEL KŮRU, státně zkoušený sbormistr s dlouholetou odbornou praxí, mohl by dojížděti prozatím na neděle a zasvěcené svátky neb v případě nutnosti i v jiné dny hrát na varhany v pohraničí, kam je vlakové neb autobusové spojení ze Všetat. Přání laskavě zašlete na adresu: *Ferd. Mareš, Všetaty*.

VLDP. SPOLUBRATRY

žádá o doporučení hospodyňky pro farní domácnost na faru u Prahy. Oznámení lask. do adm. t. 1.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Торжественный номер журнала занимается в своей передовой статье мировым вопросом и государственным съездом католического духовенства всей страны, который состоится 27. сентября в городе Прага. Министр, Доктор богословия Иосиф Плойгар в своей передовой статье на латинском языке поясняет значение и цель съезда и уполномоченный проф. Иозиф Лукачевич озаглавил свою статью: „В бой с крестом за правду Христа“ и между прочим говорит: „Мы являемся свидетелями того, что католическое духовенство поняло серьезность проживаемых исторических моментов на переломе человеческой истории - и идет как трудящийся народ в сомкнутых рядах, с целью соединиться воедино, преодолеть препятствия, совместно радоваться результатам коллективной работы.“ Священник польской народности Кс. Ад. Валоусек также видит в борьбе за мир главную цель настоящего времени. В следующей статье приносит журнал полный текст телеграмм чехословацких ординариев на почестъ съезда. Целый ряд священников, начиная Его Превосвященством епископом Доктором Степаном Трохтой и кончая теологом пражского богословского факультета, выражают в своих статьях радость над тем, что съезд происходит и готовы дать все свои силы в борьбе за всеобщий мир. Его Превосвященство епископ говорит: „Каждый католический христианин должен желать мир, молиться и работать по своей христианской совести для мира. Учение Христово является не только учением о справедливости, но прежде всего о любви: практического осуществления любви в народе и между народами нельзя себе представить без искреннего взаимного согласия и действительного мира.“ Генеральный викарий Кристек верит, что съезд принесет пользу церкви и государству, каноник Глогар требует объединение всех людей доброй воли; каноник Франта видит в борьбе за мир осуществление Христова учения о любви; проф. Михал поясняет, что и классики вели борьбу против войны и духовные заведующие ИУС. Шанда, Плута и Главач показывают как возможно в пасторации бороться за мир. Теологическая часть журнала приносит философско-теологический трактат о пятом путешествии Святого фомы, написанный Доктором богословия Франтишком Фалкенауером, окончание статьи проф. Доктора богословия Ивана Мерелла, касающейся реформы католического молитвенника и педагогическую статью монашину проф. Доктора богословия Иосифа Гронка. В практической части находится медитация от патера Вячеслава Шебка и спиритуаль духовной семинарии патера Ивана Лебеды. Пасторально-мировым мотивом занимается приходский ксендз Антон Киндл. Проф. РН. Доктор Иосиф Кашпар оканчивает свою популярную статью о телевидении, сопровождаемую иллюстрациями. Галерея патриотических священников представляет нам патера Иосифа Гурдака, патристического епископа, который жил в восемнадцатом столетии. Осведомительная часть из католического мира и из родного края сопровождается иллюстрированным приложением, изображающим священников, которые зная, что вышли из народа, идут с ним и работают не только по своей духовной миссии, но также и по другим секторам человеческой работы и общественной деятельности. Гомилетическое приложение дает читателям тему для проповеднической работы.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

The solemn number of our periodical deals with the problem of the world peace and with the State Congress of the Catholic clergy that takes place on the 27th of September in Prague. Minister ThDr Josef Plojhar in his Latin leading article emphasizes the meaning and the purpose of the Congress, Plenipotentiary, Professor Jozef Lukačovič entitled his article 'with Cross into the Battle for Christ's Truth' and he says among other things: "We are witnesses that the Catholic clergy is aware of the gravity of the historic times that we live in, at the turning point of human history, - and in close ranks they marche to unite into one body, as the working people do, to overcome obstacles, to work jointly and to enjoy the results of mutual work." - The Polish priest Ks. Ad. Walouszek as well sees in the work and struggle for Peace the main mission of our time. In the next article the copy brings the full text of telegrams of the Czechoslovak ordinants to the Congress. Many priests, beginning with His Excellency the bishop Dr Štěpán Trochta and ending with the student of theology from the Prague faculty, in their contributions express pleasure that the Congress takes place and the resolution to give all their strength to the struggle for the World Peace. His Excellency the bishop says: "Every Catholic priest must wish peace, and pray and work for it according to his Christian conscience. The programme of Christ is not only a programme of justice, but first of all a programme of Love, and the practical realisation of charity in the nation and among the nations is impossible to imagine without the sincere and mutual comprehension and the true peace." - Vicar-general Kristek believes that the Congress will bring benefit to the Church and to the State, Canon Glogar calls for the union of all men of good will, Canon Franta sees in the struggle for Peace the realisation of the Love commandment of Christ, Professor Michal considers the fact that already the classics were fighting against war and the spiritual administrators JUC Šanda, Pluta and Hlaváč show the possibility to fight for Peace in the pastorate. - The theological part of the copy brings the philosophotheological essay on the fifth journey of Saint Thomas by Ph and ThDr František Falkenauer, the conclusion of the article by Professor ThDr Jan Merell about the reform of the breviary and a pedagogical study by Msgr Professor ThDr Josef Hronek. - In the practical part there are meditations by the Rev. Father Václav Šebek and by the spiritual Father of the priest seminary Jan Lebeda. The Rev. Father, Vicar Ant. Kindl presents the peace study from the point of view of the Pastorate, and Professor RNDr Josef Kašpar concludes his popular article about television accompanied with illustrations. In the gallery of patriotic priests we find the portrait of the Rev. Father Josef Hurdálek, a patriotic bishop who lived in the eighteenth century. - The news service from the Catholic world and from home is accompanied with an illustrated supplement which represents priests who, aware of the fact that they have risen from the people, marche with the people, and apart from their spiritual mission, they take part in many sections of human work and of public life. - The homiletic supplement gives the readers some suggestions for their religious exhortations.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Le numéro solennel de notre journal s'occupe dans sa partie substantielle du problème de la paix mondiale et du congrès d'Etat du clergé catholique qui a lieu le 27 Septembre à Prague. Le ministre ThDr Josef Plojhar dans son article d'introduction, écrit en latin, montre le sens et le but du congrès, le plénipotentiaire, le professeur Jozef Lukačovic a intitulé son article „Avec la croix dans la lutte pour la vérité du Christ“ et il dit en dehors d'autres choses: „Nous sommes les témoins que le clergé catholique s'est rendu compte de la gravité des moments historiques que nous vivons maintenant au tournant de l'histoire humaine - et dans les rangs serrés le clergé marche pour s'unir l'un avec l'autre, comme les autres travailleurs, pour surmonter les obstacles, pour travailler en commun et pour se réjouir des résultats du commun travail.“ - De même, un prêtre polonais Ks. Ad. Walousek voit dans le travail et dans la lutte pour la paix la mission principale de nos jours. Dans l'article suivant on trouve la teneur entière des télégrammes des ordinants tchécoslovaques adressés au congrès. Beaucoup de prêtres, commençant par Son Excellence l'évêque Dr. Štěpán Trochta et se terminant par l'étudiant en théologie de la faculté de Prague, manifestent leur joie à l'occasion du congrès et leur résolution de donner toutes leurs forces à la lutte pour la paix mondiale. Son Excellence l'évêque Dr. Štěpán Trochta dit: „Tout chrétien catholique doit souhaiter la paix et prier et travailler pour cela, suivant sa conscience chrétienne. Le programme du Christ est non seulement un programme de la justice, mais aussi et avant tout un programme de la charité et il est impossible d'imaginer la réalisation pratique de la charité dans la nation et entre les nations sans accord mutuel et sincère et sans la paix réelle.“ - Le vicaire général Kristek croit que le congrès apporte un profit aussi bien à l'Eglise qu'à l'Etat, le chanoine Glogar demande l'union de tous les hommes de bonne volonté et le chanoine Franta voit dans la lutte pour la paix la réalisation de la charité du Christ, le professeur Michal prend en considération le fait que déjà les classiques luttèrent contre la guerre et les administrateurs spirituels JUC Šanda, Pluta et Hlaváč montrent comment il est possible de lutter pour la paix dans l'activité pastorale. - La partie théologique nous apporte le mémoire philosophe-théologique sur la cinquième voie de St. Thomas par Ph et ThDr Fr. Falkenauer, la fin de l'article du professeur ThDr Jan Merell sur la réforme du bréviaire et l'étude pédagogique par le Msgr ThDr Josef Hronek. - Dans la partie pratique il y a les méditations par le Père Václav Šebek et par le Père spirituel du séminaire Jan Lebeda. Le Père Antonín Kindl, curé, a écrit une dissertation pastorale sur la paix, et le professeur RNDr Josef Kašpar termine son article populaire sur la télévision, accompagné des illustrations. - Dans la galerie des prêtres patriotes on trouve le portrait du Père Josef Hurdálek, un évêque patriote qui vécut dans le dix-huitième siècle. - Le reportage sur le monde catholique et des nouvelles de chez nous, avec un supplément illustré représentant les prêtres conscients de leur origine du peuple, qui marchent avec le peuple et qui, en dehors de leur mission spirituelle, ont aussi leur sphère d'activité dans d'autres domaines du travail et de la vie publique. Le supplément homilétique fournit aux lecteurs les sujets pour leur activité de prédicateur.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Die Festnummer der Zeitschrift befasst sich zum wesentlichen Teile mit der Frage des Weltfriedens und mit dem allstaatlichen Kongress der katholischen Geistlichkeit am 27. September in Prag. Minister ThDr. Josef Plojhar hebt in seinem lateinisch geschriebenen Leitartikel die Bedeutung und das Ziel des Kongresses hervor, Bevollmächtigter Prof. Jozef Lukačovič betitelt seinen Artikel „Mit dem Kreuze in den Kampf für die Wahrheit Christi“ und sagt unter anderem: „Wir sind Zeugen dessen, dass die katholische Geistlichkeit sich der Wichtigkeit der durchlebten historischen Momente für die Umwälzung in der Geschichte der Menschheit bewusst wurde - und in fest geschlossenen Reihen marschiert, damit sie sich wie die Werktätigen zu einem Ganzen vereinigen, die Hindernisse überwinden, gemeinsam arbeiten und sich der Erfolge der gemeinschaftlichen Arbeit erfreuen.“ Auch der Priester polnischer Nationalität Ks. Ad. Walousek erblickt in der Arbeit und im Kampfe für den Frieden die Hauptsendung der Gegenwart. In einem weiteren Artikel bringt die Zeitschrift den vollen Wortlaut der Telegramme der tschechoslowakischen Ordinarien zum Kongresse. Eine Reihe Priester, beginnend mit S. E. dem hochwürdigsten Bischof Dr. Stefan Trochta und endend mit dem Theologen der Prager Fakultät, äussert in ihren Beiträgen ihre Freude über das Stattfinden des Kongresses und ihre Entschlossenheit, alle ihre Kräfte dem Kampfe für den Weltfrieden zu weihen. S. E. der hochwürdigste Bischof erklärt: „Jeder katholische Christ muss den Frieden wünschen, für denselben beten und für ihn nach seinem christlichen Gewissen arbeiten. Christi Programm ist nicht bloss ein Programm der Gerechtigkeit, sondern vor allem der Liebe und eine praktische Verwirklichung der Liebe im Volke und zwischen den Völkern können wir uns ohne aufrichtige gegenseitige Verständigung und wirklichen Frieden nicht vorstellen.“ Generalvikar Kristek glaubt, dass der Kongress der Kirche und dem Staate Gedeihen bringen wird, Kanonikus Glogar ruft nach Vereinigung aller Menschen guten Willens, Kanonikus Franta sieht im Kampfe für den Frieden die Verwirklichung des Gebotes der Liebe Christi, Prof. Michal stellt Erwägungen darüber an, dass bereits die Klassiker den Krieg bekämpfen und die geistlichen Verweser JUC. Šanda, Pluta und Hlaváč weisen darauf hin, wie in der Seelsorge für den Frieden gekämpft werden kann. Der theologische Teil der Zeitschrift bringt eine philosophisch-theologische Abhandlung über den fünften Weg des hl. Thomas aus der Feder des Ph. u. Th. Dr. Franz Falkenauer, den Schluss des Artikels von Prof. ThDr. Johann Merell über die Reform des Breviers und eine pädagogische Studie von Msgr. Prof. ThDr. Josef Hronek. Der praktische Teil enthält eine Meditation von P. Wenzl Šebek und ein Spiritual des Priesterseminars P. Johann Lebeda. Mit dem Pastoralfriedensmotiv befasst sich Pfarrer P. Anton Kindl und Prof. RNDr. Josef Kašpar schliesst seinen mit Abbildungen versehenen populären Artikel über Television ab. Die Galerie vaterländischer Priester präsentiert uns den P. Josef Hurdálek, einen vaterländischen Bischof, welcher im 18. Jahrhunderte lebte. Die Berichterstattung aus der katholischen Welt und aus der Heimat ist von einer Bildbeilage begleitet, welche uns Priester zeigt, die im Bewusstsein dessen, dass sie aus dem Volke hervorgingen, mit dem Volke gehen und sich ausser ihrer geistlichen Sendung auch auf verschiedenen anderen Gebieten des menschlichen Wirkens und des öffentlichen Lebens betätigen. Die homiletische Beilage gibt den Lesern Anregungen für ihre Predigertätigkeit.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník I. - Číslo 10. - V Praze dne 1. října 1951.

Vydavatel: Hnutí vlasteneckých kněží, Praha II, Ječná č. 2 (Kněžský domov) - Administrace: Praha I, ulice 28. října č. 3 - Šéfredaktor: Prof. P. Jos. Beněš - Tiskne Svoboda, nár. podnik, závod 4, Praha II, Václavská 12. - Vychází měsíčně mimo prázdniny (10 čísel) předplatné ročně Kčs 50,- - Povolovací výměr č. 79.220 - Novinové výplatné povoleno okrskovým poštovním úřadem Praha 022 - Dohledací úřad Praha 022

NOVÉ KNIHY

KLEMENT GOTTWALD, O JIRÁSKOVI. Nakl. Orbis, str. 28, 5 Kčs.

Vkusně upravená knížka přináší tři projevy presidenta republiky o Mistru Jiráskovi a článek Fr. Nečásky, Proč má náš prezident rád Jirásku.

ZDENĚK NEJEDLÝ, BEDŘICH SMETANA. Nakl. Orbis, str. 284, 50 Kčs.

Zdeněk Nejedlý je nesporně nejlepším znalcem velikého Bedřicha Smetany, avšak jeho dílo není jen životopisnou studií, nýbrž i cenným poznáním celého tehdejšího života. Pro nás kněze je v této knize velmi zajímavá část, líčící postavy kněží německobrodského gymnasia, zvláště prefekta Daníčka a profesory P. Divoka, P. Šindeláře a P. Kryštůvka. -š.

NÁRODNÍ KNIHOVNA VŠEM.

Předpokladem k vytvoření skutečně nové socialistické literatury je navázat na naše klasická díla, vybírat z nich to nejlepší a nejpotřebnější, vzít to, co je opravdovým pokladem a co bylo za kapitalismu mnohdy úmyslně skrýváno, a přiblížit to vše našemu pracujícímu lidu. Česká literatura - vždy úzce spjatá s lidem v době národního obrození a socialistického uvědomování - má své hluboké demokratické kořeny. V našem lidově demokratickém státě není literární dědictví něčím zapominaným a umlčovaným, ale je zpřístupněno všemu pracujícímu lidu. Vydávají se knihy našich nejlepších spisovatelů a básníků; z iniciativy presidenta republiky Klementa Gottwalda bylo přikročeno k vydávání Jiráskových a Hviezdoslavových spisů, do češtiny se překládají nejvýznamnější díla světové literatury. V této bohaté nakladatelské činnosti zaujímá významné místo Národní knihovna, která vychází z podnětu ministra informací a osvěty Václava Kopeckého a přináší díla českých spisovatelů 19. a 20. století. Výběr řídí redakční rada, jejímiž členy jsou: Dr F. Buriánek, Dr A. Grund, Dr B. Havránek, Dr J. Hrabák, Fr. Kautman, Dr J. Mukařovský, Fr. Nečásek, Dr A. Pražák, Dr. V. Ržounek, Dr J. Štefánek a Dr F. Vodička, o redakci jednotlivých svazků pečuje prof. R. Skřeček. V Národní knihovně vychází „Babička“ B. Němcové, „Kytice“ K. J. Erbena, Nerudovy „Povídky malostranské“, Jiráskovi „Psohlavci“, Holečkovi „Naši“, „Básnické dílo“ K. Havlíčka Borovského, Mácha, Winter, Nováková, Světlá, Stašek, Hálek, Wolker, Olbracht a mnoho jiných našich velkých spisovatelů. Každá kniha obsahuje doslov, v němž naši literární odborníci přibližují čtenářům život, líčí společenské poměry doby, v níž žil, a jejich vliv na jeho tvorbu, a podrobně hodnotí obsah i formu jeho díla. Tak se našemu pracujícímu lidu dostává mnohdy do rukou kniha autora, kterého měšťácká a buržoasní společnost pro jeho smělé revoluční myšlenky a obžalobu tehdejších vládnoucích vrstev hluboce nenáviděla a všemožně utiskovala (V. Šolc, „Prvosenky“, K. Havlíček Borovský „Básnické dílo“ a j.). Že se u našeho lidu projevuje skutečný zájem o naši klasickou literaturu, o tom svědčí čísla nákladů jednotlivých svazků: „Babička“ - 91.500 výtisků, Wolkerovy „Básně“ - 51.500, Nerudovy „Povídky malostranské“ - 51.000, Olbrachtova „Anna proletářka“ - 80.000 výtisků a j. Svazky Národní knihovny vycházejí ve vkusné a úhledné úpravě, jsou tištěny na hodnotném papíře a jejich průměrná cena je 30 Kčs.

Ediční rada Národní knihovny připravuje nová vydání „Psohlavců“, „Ohlasů písní ruských a českých“, „Kytice“ a „Babičky“; dále vyjde ještě letos Raisův „Západ“ a „Zapadlí vlastenci“, Nerudovy „Knihy básní“ a Tylův „Jan Hus“ a „Kutnohorští haviři“. Dříve byla Národní knihovna určena pouze knihovnám a školám, dnes vychází v masových nákladech, takže každý pracující člověk má možnost doplnit si svou knihovnu vedle literatury politické také díly našich nejlepších národních klasiků.

ALEXANDER VOLOŠIN, KUZNEČKÁ ZEMĚ. Nakl. ROH, Praha, str. 354.

Autor pracoval dlouhá léta jako horník, posléze se stal spiso-

vatelem. „Kuzněcká země“ je jeho první rozsáhlé dílo. Hrdinou románu je inženýr Rogov, demobilizovaný důstojník, který se vrací z fronty do Kuzněcka na důl Kapitální, aby tam v boji pokračoval, tentokrát na frontě práce. Vedení dolu Kapitální je v rukou líknavých pracovníků, kteří se spokojují se starými metodami těžby. Rogov, houževnatý pracovník, chce však kráčet vpřed, začíná prosazovat nové revoluční formy práce. Na své straně má osazenstvo dolu, proti sobě ředitele a některé pohodlné vedoucí. Rogov a osazenstvo dolu posléze zvítězí nad rutinéry a důl Kapitální se stává prvním v Kuzněcké pánvi. Vološinův román seznamuje názorně a živě s haviřinou, předvádí na sta živě zachycených typů horníků, uvádí nás do jejich každodenní práce a dává nám konkrétní představu o životě a lidech z Kuzněcké země.

K. V. RAIS, JAK SE ŽILO. Nakl. ROH, Praha, str. 330, 58 Kčs.

Ve svých nejlepších povídkách Rais nevidí vesnici oblitou idealistickou svatozáří, ale realisticky, pravdivě její hluboké třídní rozpory, chamtivost, nadutost a prohnatost sedláků i žalostnou bídu utlačených chalupníků a podruhů. Byť z tohoto pravdivého pohledu nevyvozuje důsledky nápravné - hovoří přesto živě k nám, čtenářům naší doby, právě proto, že jeho láska patří chudému lidu. Výbor uspořádal Josef Vlček. Ilustrovali Bohumil Matějček, Miloš Pošar, Jan Sedláček, Marie Štátná a Václav Turek. Předmluvu napsal Miroslav Stuchl.

FRANTIŠEK KUBKA, MALÉ POVÍDKY PRO MR. TRUMANA. Nakl. Čs. spisovatel, 26 Kčs.

Materiálem, z něhož autor čerpal, byly aktuální novinářské zprávy i vlastní životní zkušenosti. Posláním této knihy je býti zbraní v našem boji o světový mír. „Jsou to povídky politické, jsou to povídky lidské,“ říká sám autor o svém díle. „Proti ničivým silám strůjců a paličů nové imperialistické války staví autor mírové a budovatelské úsilí u nás, v Polsku, v Bulharsku a především v Sovětském svazu.“

ODPOR, VÝBOR Z POVÍDEK MLADÝCH BENGÁLSKÝCH AUTORŮ. Nakl. Čs. spisovatel, str. 188, 46 Kčs.

Nedávné rozdělení Indie na hindskou Indii a muslimský Pákistán postihlo nejvíce právě Bengálsko, jehož východní část připadla Pákistánu a Západní Indii. O důsledcích této politiky anglických imperialistů se dočte čtenář v povídkách knihy „Odpor.“ Pozná v nich však vůbec souhrn nejpálčivějších problémů indického života v nedávné minulosti i dnes. Autoři těchto povídek odhalují pravé příčiny vysávání indického lidu a jeho pravé nepřátele, povzbuzují indický lid k boji proti vykořisťovatelům a utlačovatelům i proti starým předsudkům, které pomáhají vládnoucí třídě udržovat její panství.

PIERRE COURTADE, ALBÁNIE VČERA A DNES. Nakl. Práce - ROH, Praha, str. 90, Kčs 33.—.

Kdo chce mít přehledný a jasný obraz o malé statečné zemi, která stojí v táboru pokroku a míru, nalezne jej v této reportážní knížce francouzského žurnalisty Pierra Courtade, jenž ukazuje, jak přes staleté boje a turecký útlak zachovali si Albánci svůj jazyk i svérázný kulturní život. V druhé kapitole je zařazena povídka albánského autora Alekse Caciho, jejímž obsahem je autobiografické, velmi dramatické líčení bědného života zemědělských dělníků v minulosti. V dalších kapitolách se Courtade zabývá náboženskými problémy Albánie, budovatelským úsilím albánského lidu, rozvojem školství a osvěty.

REDAKCI DOŠLO:

L. Němyševová, *Velká rezerva*. Nakl. Práce, str. 25, 8 Kčs.

G. Bondarevskij, *Národní osvobozenecí boj národů Malajska po druhé světové válce*. Nakl. Orbis, str. 52, Kčs 9.50.

Ant. Zápotocký, *Vybudujeme nové Ostravsko, mohutnou základnu socialismu*. Nakl. Práce, str. 62, 1 Kčs.

Georges Cogniot, *Aktuálnost Marxova Kapitálu*. Nakl. Orbis, str. 56, 11 Kčs.

KNIHKUPECTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRODEJNY: PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ ULICE 23
HRADEC KRÁLOVÉ, TR. NÁR. VOJSKA 300
BRNO KAPUCÍNSKÉ NÁMĚSTÍ 14
LITOMĚŘICE, KONĚVOVA UL. 7

VÁM NABÍZÍ

UPOMÍNKY NA PRVNÍ SV. PŘIJÍMÁNÍ A OBRÁZKY NA ROZDÁVÁNÍ V RŮZNÉM PROVEDENÍ - VZORKY NA POŽÁDÁNÍ ZDARMA
DÁLE MODLITEBNÍ KNÍŽKY V DÁRKOVÝCH VAZBÁCH
A OCHRANNÝCH KRABIČKÁCH

RAJSKÉ KVÍTKY v černé vazbě Kčs 65.—, v bílé vazbě Kčs 93.—, v lepší vazbě Kčs 100.—
NEBESKÉ ZVONKY v černé vazbě Kčs 67.—, v bílé vazbě Kčs 90.—, v lepší vazbě Kčs 99.—
ANEŽKA v bílé vazbě Kčs 139.50. POMNĚNKY V. B. Třebízského v bílé vazbě Kčs 80.—,
v lepší vazbě Kčs 90.—

NÁBOŽENSKÁ LITERATURA ČESKÁ I SLOVENSKÁ A OSTATNÍ
LITERATURA ZE VŠECH OBORŮ STÁLE NA SKLADĚ - ZÁSILKY
POŠTOU DO VŠECH MÍST

Radostná zvěst

o dědictví, které je nám přislíbeno od věčnosti. Slovo vyslovené Ježíšem Kristem a jeho Apoštoly

NOVÝ ZÁKON

nám ukazuje smysl našeho života. Tato kniha ležela od nepaměti na stole našich domovů jako duchovní pokrm. Kniha, v níž promluvil Bůh k lidem. Kniha, která je základem naší kultury. Kniha životní moudrosti, protože Moudrosti věčné. Vázaný výtisk Kčs 71.—.

ŽALTÁŘ ŘÍMSKÉHO BREVIÁŘE

Žalmy a hymny Církve jsou hlubokou studnicí věčných pravd, které svatopisci podávají s básnickým vzletem, takže věřící je přímo strhován úžasem. Jeví se v nich bezprostřednost, upřímnost a přímo dětská důvěřivost ve vztahu člověka k Bohu jako k přepelnému Středu našeho života, jeho radostí i strastí. Nový latinsko-český text s liturgickým výkladem uspořádal P. Jan B. Bárta O. F. M. 580 stran na biblovém papíře v celoplátěné vazbě, cena 135 Kčs.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

SIČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

ČÍSLO

1-12

NÍK PRVNÍ

*Celostátní mírový sjezd katolického
duchovenstva v Praze*

*Prof. ThDr Vojtěch Šanda podává překlad koptického
Transitus B. M. V.*

Prof. ThDr František Kotalík vysvětluje Gen. 1, 26-29

*Prof. ThDr Josef Hronek dokončuje studie o formách
školské práce katechetické*

*PhDr a ThDr František Falkenauer dokazuje platnost
páté cesty sv. Tomáše*

*Prof. Ing. Ferdinand Pujman osvětluje původ posvát-
ných i světských her středního věku*

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA
CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358
ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815 22168 25522
ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ
S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Václav Bartůněk
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
Univ. prof. ThDr František Kotalík
Univ. prof. ThDr Josef Kubalík
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda

PRO ČÁST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta
P. Jan Dočekal
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
P. Jan Mára OCr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
ThDr P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OMConv.

Z PROJEVŮ ABBÉ BOULIERA, PROFESORA V PAŘÍŽI

Uvažme, jak velmi se vzdálili od křesťanské věrouky i mravouky štváči, kteří přísluhují podněcovatelům nové války. Odpadli ve skutečnosti od pravé víry a jejich boj je boj špatný, boj Bohem zatracený.

Naše duchovní i fyzické síly musí proto sloužit plně k obraně míru, abychom se mohli zvát dobrými křesťany, kteří zvedají svůj meč a štít jen v boji za dobré, k němuž nás vybízí svatý Pavel.

Boj za mír je onen „dobrý boj“, ke kterému svatý Pavel vyzývá všechny křesťany. Jestliže se modlíme za mír - a my tak máme činit - jak můžeme nebojovat za tento mír? To by znamenalo, že naše modlitba je pouze výsměchem, který by stoupal až k nebesům. Třetí světová válka nebude pouhým otřesem celého světa, nýbrž stane se zločinem proti lidstvu. Každý zločin volá svého původce. Je proto třeba, aby vůle národů, toužících po míru, se zcela postavila proti úmyslům těchto původců zločinu a války. Mír je vepsán do srdce lidí dobré vůle, do nitra všech lidí, všech ras, všech zemí, celého lidstva - tento mír je hlasem Božím, vycházejícím z hloubi duše nás všech. Bojovníci míru mají jediné přání: Buď vůle Tvá!

Duchovní PASTÝŘ

PRESIDENT
ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

V Praze dne 27. září 1951.

Vážení přátelé!

Děkuji Vám upřímně za Vaše pozdravy a dopis a zdravím neméně upřímně Váš celostátní mírový sjezd katolického duchovenstva. Vaše dosavadní činnost pro posílení světového míru i Vaše odhodlání pracovat dále ze všech sil pro věc míru a pro socialistickou výstavbu naší vlasti, jsou jistě významným přínosem k mírovému a budovatelskému úsilí našeho pracujícího lidu. A jsou přínosem tím významnějším, že dnes vskutku nad jiné potřebujeme pevnou jednotu všech občanů našeho státu, všech upřímných vlastenců. Právě v těchto dnech vzpomínáme výročí nejchmurnější kapitoly našich dějin - Mnichova. Jaká to výstražná vzpomínka! Výstražná proto, že vidíme, jak se v poslední době přímo rojí dědicové Mnichova. Západní imperialisté by opět rádi rozhodovali o nás a bez nás; znovu by chtěli zničit naši svobodu a nezávislost a nastolit v troskách naší vlasti tentokrát americký protektorát, při čemž by však úlonu drábů a katů hráli titíž němečtí gestapáci a esesáci jako v letech 1939-1945.

Ano, je mnoho mnichovanů za hranicemi naší země. Avšak nesmí jich být mezi námi. Nesmí být mezi námi zrádci a kapitulanti. Je nutno, aby vskutku ztroskotaly všechny pokusy reakce - této agentury západního imperialismu - zakotvit kdekoli v řadách našich občanů, je vskutku nutno, abychom se všichni svorně semkli v práci na výstavbě naší vlasti a stáli jako jeden muž ve světové frontě míru, vedené velikým Sovětským svazem. To je nejpevnější a jediná naše záruka před opakováním Mnichova.

A je pravda, že v tom může vykonat mnoho i naše katolické duchovenstvo. Jen si vzpomeňme, jak mnoho vykonali buditelští kněží pro obrození našeho národa i přes zlobu mnohých rakušáckých hierarchů! Neméně, ba ještě více může vykonat vlastenecké kněžstvo i dnes pro svoji vlast, pro blaho národa, pro světový mír.

V tomto dobrém díle nalezne katolické duchovenstvo podporu u všeho našeho pracujícího lidu. V tomto dobrém díle též přeji našemu duchovenstvu mnoho zdarů.

Sošwalsky

CELOSTÁTNÍ MÍROVÝ SJEZD KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA V PRAZE

Prof. P. Josef Beneš.

Božský Spasitel Ježíš Kristus, když se loučil při poslední večeři se svými apoštoly, pronesl řeč na rozloučenou, v níž klade na srdce apoštolů - a tím i nám, svým kněžím - abychom v celém svém životě rozséváli lásku. „*Ne vy jste mne vyvolili, nýbrž já jsem vyvolil vás a ustanovil jsem vás k tomu, abyste šli a přinášeli užitek, a užitek váš aby zůstával, by začali byste poprosili Otce ve jménu mém, dal vám. Toto přikazuji vám, abyste se milovali vespolek.*“ (Jan 15, 16—17.)

Katoličtí kněží, vědomi si těchto slov Spasitelových, hlásali a hlásají stále lásku Kristovu, proto i v dnešních dobách hlásí se do tábora mírumilovných lidí, stavějí se do předních řad obhájců míru.

V poslední době práce našeho duchovenstva pro mír se stávala vždy více a více systematická, takže bylo třeba vytvořit ústředí, kterým se stal Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva, v němž za předsednictví ministra Dr. Josefa Plojgara zasedali zástupci všech diecézí českých i slovenských. Dalším krokem v mírovém úsilí bylo vytvoření diecézních mírových výborů, do nichž byli zvoleni osvědčení pracovníci v duchovní správě - kněží, kteří pochopili, že je třeba společně s věřícím lidem vzít otázku míru do svých rukou a ostražitě bojovati proti všem, kteří jakýmkoli způsobem napomáhají palicům nové světové války. Okresní besedy z nejrůznějších míst naší republiky projevíly přání, aby se veřejně manifestovalo pro mír a ukázalo se tak nejen věřícímu lidu československému, nýbrž i celé naší veřejnosti, ano, celému světu, že

český katolický kněz je opravdovým bojovníkem za světový mír, a to nejen se svého stanoviska katolického kněze, nýbrž i jako uvědomělý občan našeho milovaného státu.

Padlo rozhodné slovo. Celostátní míro-

vý výbor katolického duchovenstva zhodnotil toto volání a stanovil dne 23. srpna 1951, že se bude konati tento sjezd v předvečer sv. Václava dne 27. září.

Přípravy.

Nyní ovšem nastalo pracovní tempo, aby se sjezd po všech stránkách nejlépe vydařil. Pracovní sjezdový komitét si rozdělil práce tak, že každý měl svůj vlastní referát: 1. duchovní: P. Karel Sahan, 2. ideový: P. Jan Mára a P. Bohuš Černocký, 3. tiskový: Prof. P. Josef Beneš, 4. ubytovací: P. Dominik Jirků, 5. organizační: P. František Tripský, 6. stravovací: Dr. Josef Kasan. Generálním tajemníkem sjezdu jmenován P. Jan Dočekal. Není možno vypočítávat všechny práce, které bylo třeba vykonati, ale není možno také mlčeti o veliké práci, kterou věnoval našemu sjezdu SÚC, a můžeme říci nepokrytě, že kdyby veškeré úřednictvo Státního úřadu pro věci církevní poctivě nepracovalo po celé dny a poslední v době i celé noci, nebyl by vyzněl náš sjezd tak manifestačně a nebyl by tak dokonale technicky připraven, jak jsme byli svědky.

Předvečer sjezdu.

Ve středu 26. září přijely do Prahy dva mírové vlaky kněží, z nichž jeden vyjel z Košic a druhý z Bratislavy. Před Wilsonovým nádražím, slavnostně ozdobeným, byla vlajkosláva a nápis: Víťame delegáty celostátního sjezdu katolického duchovenstva. Již během cesty byli delegáti sjezdu vyprovázeni věřícím lidem. V Českém Těšíně se přišli rozloučiti představitelé našeho veřejného života a pracující lid v čele s početnou delegací horníků. Do Olomouce vyjel naproti vlaku P. Dominik Jirků, který o cestě do Prahy říká:

„Když jsem se po dvouhodinové procházce městem vracel na nádraží, uvítali nás již z dáli červené šátky pionýrů a pionýrek, kteří se měli zúčastniti uvítání. Na peroně byl nápis v blankytných barvách: Víťame delegáty celostátního mírového sjezdu katolického duchovenstva. Čekali jsme na vlak. Byl brzy ohlášen a pak již jsme viděli, jak se blíží lokomotiva s transparentem „Chceme mír“ a s velkou holubicí. Vlak zastavil na určeném místě a zahrála hudba. Z vozu vystoupili někteří delegáti, kteří pozdravili Olomoucký lid. Uvítací proslov měl krajský cirk. taj. Horák. Pionýrky podaly květiny do vlaku delegátům a vlak se opět rozejel za zvuků hudby. V České Třebové jsme se setkali s druhým mírovým vlakem, bratislavským, který nás o několik minut předejel.“

Na nádraží v Praze uvítal sta a sta českých a slovenských katolických kněží předseda sjezdového výboru ministr Dr. J. Plojhar, dále primátor hl. města Prahy Dr. Václav Vacek a v zastoupení náměstka předsedy vlády, ministra pověřeného řízením Státního úřadu pro věci církevní, jeho náměstek ing. J. Plíhal. Za uvítání poděkoval povereník prof. J. Lukačovič.

Potom se počalo nádraží uvolňovat. Umlkly zvuky hudby, která vítala delegáty, ztichly vítací projevy a nad hlavami duchovenstva se objevily nápisy jmen hotelů, které drželi pořadatelé-bohoslovci, aby potom své skupiny zavezli autobusy na nocleh.

Den sjezdu.

Od časných hodin přicházeli již jednotlivci i skupiny kněží do kostela sv. Ignáce na Karlově náměstí.

Z Čech přijížděli vlaky i autobusy delegáti z míst ne příliš vzdálených, takže v půl osmé byly prostory tohoto krásného a velkého kostela zcela zaplněny. Tichou mší sv. celebroid s asistencí J. E. njdp. biskup Dr. Ambrož Lazík, který také před mší sv. intonoval „*Veni sancte Spiritus.*“ Při mši sv. české kněžstvo česky a slovenské slovensky zpívalo nejprve velehradskou mešní píseň „Ejhle, oltář Hospodinův září...“ a potom: „Tisíckrát pozdravujeme Tebe, ó Matičko Krista Ježíše...“ Při této mši svatě podal njdp. biskup velkému počtu věřícího lidu svatě přijímání. Mše svatá byla zakončena sborovým zpěvem Svatováclavského chorálu.

Z kostela sv. Ignáce odebrali se delegáti českého a slovenského kněžstva pražskými ulicemi do největšího pražského sálu Lucerny, kde ještě před zahájením

sjezdu vzbudila jejich pozornost pečlivě připravená výstava knih pražského nakladatelství Vyšehrad spolu s výstavou náboženských bohoslužebných předmětů Charity, většinou vyrobených v dílnách Chrámového družstva v Pelhřimově.

Největší pražský sál Lucerna byl skvěle vyzdoben. V průčelí stála tribuna, v jejímž pozadí se od blankytného pozadí odrážel svítící mohutný bílý kříž, z jehož paprsků jakoby vycházela slova hesla: „*Ex Oriente lux - ex Oriente pax*“, dávající náplň celému sjezdovému jednání, podobně jako symbol míru - bílá holubice - a výzdoba pravé části tribuny: státní vlajka československá a sovětská, u jejichž cípů stály v zeleni sochy presidenta Klementa Gottwalda a generalissima J. V. Stalina. Stěny sálu byly vyzdobeny nápisy: „*J. V. Jiršík: Bůh, církev, vlast*“, „*Katolický kněz do předních řad bojovníků za mír*“ a „*J. V. Stalin: Mír bude zachován a upevněn, vezme-li lid věc zachování míru do svých rukou a bude-li ji hájit do konce*“.

O deváté hodině rozlehlý a dvouposchodový sál Lucerny byl naplněn duchovními, kteří seděli podle diecézí u stolů v přízemí sálu, na galeriích i v lóžích. Středem sálu prošel profesorský sbor Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze i v Bratislavě se svými děkany i proděkany, kteří usedli před tribunou, pod níž uprostřed zaujali svá místa v historických krojích pedel pražské a pedel bratislavské Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty, držíce žezla obou fakult po celé sjezdové jednání.

Po deváté hodině za bouřlivého potlesku vstoupilo na tribunu předsednictvo sjezdu se sjezdovými hosty a předseda sjezdového výboru ministr Dr. J. Plojhar

prohlásil sjezd za zahájený. Pěvecké sdružení pražských učitelů zazpívalo úvodem Foerstrův Svatováclavský chorál a Šostakovičovu Píseň míru. Ministr Dr. J. Plojhar uvítal vládní delegaci, kterou vedl náměstek předsedy vlády Zdeněk Fierlinger a jejímiž členy byli náměstek předsedy vlády Dr. J. Ševčík a ministr A. Petr. Dále pozdravil zástupce předsednictva Národního shromáždění místopředsedkyni NS Anežku Hodinovou-Spurnou, místopředsedu NS Dr. D. Polanského a poslance V. Töröka. Dále uvítal přítomného čs. vyslance v Římě Dr. Matouška, za ústřední výbor Komunistické strany Československa poslance Vošahlíka, za ústřední akční výbor Národní fronty Dr. Jana Felcmana, za československou stranu lidovou generálního tajemníka a poslance Antonína Pospíšila a poslance docenta Dr. J. Beráka, za Ústřední nář. výbor hlav. města Prahy primátora Dr. V. Vacka a zástupce Státního úřadu pro věci církevní v čele s náměstkem ing. J. Plíhalem. Předsedající srdečně pozdravil zástupce československého episkopátu ndp. litoměřického biskupa Dr. Š. Trochtu, ndp. biskupa Dr. A. Lazíka, ndp. světícího biskupa pražského Dr. A. Eltschknera a ndp. pap. prelátu a apoštolského administrátora Dr. F. Onderka. Potleskem byli uvítáni především tajemník Světové rady míru John Darr a dále kněžské delegace polské a maďarské, dp. A. Lemparty, ředitel katolické polské Charity, varšavský kanovník Dr. B. Kulawik, Dr. M. Beresztóczy, kanovník a prelát z Ostrihomy, budapeštský farář A. Vértés a známý francouzský abbé Boulier, člen Světové rady míru. Zahraniční delegáty přivítal Dr. Josef Plojhar latinským proslovem:

Fucundum mihi est et gaudium magnum habeo ex praesentia etiam vestra, carissimi et reverendissimi confratres ex Hungaria, Galia atque Polonia.

Venistis ad nostrum congressum cleri, quia „caritas Christi urgebat vos“ ad complendum maximum praeceptum Domini nostri Jesu Christi: „Diligis proximum tuum sicut te ipsum.“

Caritas Christi urget nos omnes, ut inter primos defensores pacis simus et stemus.

Redemptor et Salvator noster dicens: „Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis“ nos ligavit, ut pacem servemus non tantum in privata vita nostra, sed etiam, ut pacem praedicemus omni creaturae omni que populo semper et ubique, „ut omnes unum sint“.

Si desiderium pacis permagnum conjungit omnes nationes, eo maius conjungere necesse est nos sacerdotes variarum nationum.

Et iterum dico: „Maxime me laetitia affecit praesentia vestra, carissimi confratres nostri, et exopto, ut juvante Deo, sempiternae laudis sit iste congressus pacis, hominibusque totius mundi saluti.

Předsedající zvláště uvítal zástupce kanceláře presidenta republiky odborového přednostu Františka Nečásk a ostatní zástupce složek Národní fronty, Sboru pověřenců, Slovenské národní rady, Světové rady míru a Československého výboru obránců míru.

Předseda ThDr. Josef Plojhar tlumočí na návrh sjezdového předsednictva dopis presidentu republiky Klementu Gottwaldovi, který vyslechlo přítomné duchovenstvo stojíc a bouřlivým potleskem schválilo znění dopisu:

Drahý pane presidente,

delegáti celostátního mírového sjezdu katolického duchovenstva Vás upřímně zdraví a vyslovují Vám svou vděčnost za moudré a prozíravé vedení našeho státu.

Náš sjezd, který uskutečňuje přání naprosté většiny katolického duchovenstva, zhodnotí dosavadní práci katolických kněží pro mír a bude manifestovat naši nezlomnou vůli bojovat za mír. Všemi prostředky se chceme přičinit o upevnění a udržení světového míru v době, kdy podněcovatelé nové války usilovným zbrojením ohrožují pokoj mezi národy a již dnes na Dálném Východě vedou válku proti asijským národům a zbraněmi masového ničení neostýchají se brutálně hubit celá města i vesnice, bezbranné obyvatelstvo, starce, ženy i děti, nedbajíce žádných zákonů, božských ani lidských. Sjezd chce též vytyčit úkoly katolického kněze při socialistické výstavbě naší vlasti.

Jsme vděční, pane presidente, pracujícímu lidu naší vlasti, že za Vašeho vedení zákonitou cestou hospodářsky zabezpečuje naši církev a zajišťuje nám plnou náboženskou svobodu.

V duchu Vašich projevů, v nichž jste několikrát mluvil o postavení a poslání církve v našem státě, odmítáme zneužívání náboženství k reakčním cílům.

Náš sjezd je manifestačním důkazem toho, že pokusy reakce zakotvit v našich řadách ztroskotaly, což nás naplňuje radostí i hrdostí jako občany tohoto státu.

Chceme pod Vaším vedením spolu se všemi lidmi dobré vůle budovat naši milovanou vlast, spravedlivý sociální řád a šťastný život v ní.

Chceme s naším věřícím lidem modlit se a pracovat za upevnění a udržení spravedlivého a trvalého míru na světě.

Kéž Bůh žehná našemu dobrému dílu.

Dne 27. září 1951.

Celostátní mírový sjezd katolického duchovenstva v Praze.

Poté byla vyslána sjezdová delegace, sestávající z ndp. pražského kapitulního vikáře *A. Stehlíka*, dp. faráře *Augustina Kadlčíka* z Litovle, ndp. trnavského kanovníka *Adamčíka* a dp. faráře *S. Onderka* z košické diecése, na pražský hrad, která odevzdala list do rukou přednosty kanceláře presidenta republiky *Dr. B. Červíčka*, aby jej odevzdal panu presidentovi *Klementu Gottwaldovi*.

Za Celostátní výbor obránců míru pozdravila sjezd předsedkyně *Anežka Hodinová-Spurná*, místopředsedkyně *N. S.*, která projevila rozhodnou vůli našeho lidu za mír bojovat a přála sjezdu plný zdar.

Zdůraznila, že sjezd se koná ve velmi vážné době, v době, kdy paliči nové světové války přikročili k dalším zákeřným akcím, směřujícím k podkopání světového míru a k rozpoutání útoku proti Sovětskému svazu, proti zemím lidové demokracie, proti naší republice. Zmínila se o nedávné konferenci v San Francisku, kde pod diktátem vládců Spojených států byla podepsána t. zv. „mírová smlouva“ s Japonskem, hovořila dále o washingtonské konferenci zahraničních ministrů Spojených států amerických, Velké Britannie a Francie, na které se dohodli o dalších konkrétních opatřeních, která směřují k znovuvyzbrojení západního Německa a k obnovení hitlerovské armády. „*To vše jsou další články velké spiknutí imperialistů proti světu míru, demokracie a pokroku,*“ řekla *Anežka Hodinová-Spurná* a pokračovala: „*Je to dílo těchže útočných sil imperialistů, kteří před 13 lety připravili pro nás tak potupnou mnichovskou dohodu, jejíhož výročí zítra vzpomínáme.*“

V další části srovnávala poslankyně *Anežka Hodinová-Spurná* snahy anglo-amerických imperialistů v roce 1938 a dnes. Stejně jako Mnichov 1938, tak i dnešní jejich akce jsou namířeny proti nám, proti svobodě našeho lidu a proti samostatnosti naší re-

publiky. V době Mnichova byli však v naší republice u vlády představitelé agrárnícké a velkokapitalistické reakce, kteří se spřáhli se zavilými nepřáteli naší republiky, kteří vydali zem Hitlerovi. Dnes naopak je vláda skutečně vládou lidu a nikdy jej nezradí a nezaprodá nepříteli. Opíráme se o spojenecký svazek s mocným Sovětským svazem, který je naším nejlepším přítelem a nejjistější zárukou naší svobody a samostatnosti.

Dále se poslankyně *Anežka Hodinová-Spurná* zmínila o špinavé politice amerických válečných paličů. Vyslovila přesvědčení, že všechny úklady nepřátel proti naší republice budou zmařeny a rozdraceny. Je však třeba, aby každý občan naší republiky bez rozdílu ještě poctivěji plnil úkoly, které mu ukládá naše *Gottwaldova* pětiletka. Je třeba ještě více semknout se kolem presidenta *Klementa Gottwalda*, ještě více prohlubovat přátelství se Sovětským svazem. A konečně je třeba, abychom ruku v ruce s miliony mírumilovných lidí všech zemí světa, pod prapory Světové rady míru ještě rozhodněji bojovali proti znovuvyzbrojení západního Německa a usilovali o uzavření mírového paktu mezi pěti velmocemi, který účinně přispěje k zachování a posílení míru ve světě a odstranění nebezpečí nových válek.

Ke konci projevu se předsedkyně Československého výboru obránců míru posl. *Anežka Hodinová-Spurná* obrátila k přítomným těmito slovy: „*Jménem Československého výboru obránců míru vás proto vyzývám, abyste se všichni ještě aktivněji než dosud zapojili do práce v československém mírovém hnutí a abyste aktivně podpořili všechny akce a kampaně, které probíhají nebo budou probíhat.*“

Jménem československého episkopátu pozdravil sjezd *J. E. njdp. Dr. Ambrož Lazík* a přečetl i projev *J. E. njdp. biskupa košického Dr. J. Čárského*, *J. E. njdp. biskup Lazík* řekl:

Mám za úkol pozdravit náš sjezd jménem Jeho Excellence njdp. biskupa Dr. J. Čárského, který by zavítal rád mezi nás, ale jehož choroba mu znemožnila účast. Je v duchu jistě s námi a posílá ve jménu episkopátu našemu sjezdu toto poselství:

Ve svém projevu, který sám nemohu přečíst, chci tlumočiti postoj katolických biskupů a ordinářů k tomuto sjezdu. Dnešní sněmování více než 1500 zvolených delegátů katolického duchovenstva všech diecézí z českých zemí i ze Slovenska je nejpřesvědčivějším důkazem jak pro náš pracující lid, tak i pro světovou veřejnost, že katolické duchovenstvo Československé republiky cítí s lidem, s kterým žije, mezi kterým působí, a že sdílí jeho radosti i bolesti, úspěchy a starosti vyplývající z práce na vybudování lepší budoucnosti.

Myšlenka, která dnes naplňuje srdce a valí se jako lavina světem v tisku, na vlnách etheru, na shromážděních, na mezinárodních konferencích, v soukromých rozhovorech a která zachycuje a strhává stamiliony lidí každé rasy, všech světadílů, států, národů, rozdílných světových názorů a náboženského vyznání, je myšlenka míru a snaha zabránit nové válce. Síla této myšlenky je tak veliká, že i ti, kteří válku připravují, tvrdí, že zbrojí pro udržení míru, ačkoli každý soudný člověk slyší v tomto tvrzení hlas chamtivého Jakuba, převlečeného za Ezaua k oklamání lehkověrných.

Vědomi si této skutečnosti vyslali duchovní celé republiky své zástupce na tento sjezd, aby veřejně vydali

svědectví, že katolické duchovenstvo se přiznává k myšlence míru a že je odhodláno za jeho uskutečnění pracovat. Zároveň přišli dokázat věrnost duchovenstva Československé republice a jejímu lidově demokratickému zřízení, jak se k tomu toto na svou čest a svědomí slibem zavázalo, považujíc to za svou samozřejmou povinnost.

Při té příležitosti pokládám za nutné prohlásit zásady, které duchovenstvo košické diecése zdůraznilo na svém mírovém sjezdu touto resolucí: „Jsme kněžskými Kristovými, jsme a zůstaneme navždy věrni Bohu, sv. Otci, jak nás tomu učí katolická vírouka; zůstaneme věrni jedné svaté apoštolské katolické církvi Kristově, stejně jako svému národu a státu a jeho lidově demokratickému zřízení.“ To jsem považoval za nutné zdůraznit!

Ohledně předmětu jednání sjezdu konstatuji, že kladné stanovisko katolického kněze k otázce míru má svůj základ a hlavní důvod v katolickém náboženství, jehož je kněz služebníkem a které věřícím hlásá. Tedy důvod nadpřirozený.

Kněz cítí, že jeho vzorem je Kristus - „Král pokoje“, který přišel na svět ne jako ozbrojený vojevůdce, který ranami trestá, ale jako milosrdný Samaritán, který rány obvažuje a jehož celý život, učení a příklad jsou stálým hlášením pokoje. Jednotlivé údaje o tom znáte z evangelia!

Kněz ví, že tohoto ducha pokoje převzala od svého zakladatele Církev a nesla a nese ho jako součástku blahoslavenství pro celé lidstvo, zvláště pro miliony vyděděných, vykořisťovaných otroků a nevolníků. Neboť člověk, který nemá co do úst vložit, čím se přiodít a kde hlavu sklonit, nemá pokoe. Nejlepší vykladač učení Kristova sv. Pavel ve svých listech 24krát zdůrazňuje pokoj a o kněžích praví: „Jak milý je příchod těch, kteří zvěstují pokoj, kteří přinášejí dobrou zvěst!“ (Řím. 10, 15.) Též apoštolské listy sv. Jana, Jakuba a Petra zdůrazňují význam pokoje.

Kněz již vykonáváním svých kněžských povinností je veden k míru, poněvadž naši liturgii jako mít se prolitná modlitba: „Dej, Pane, pokoj ve dnech našich.“ Ve mši svaté se Církev sedmkrát modlí za pokoj a do litanií pojala prosbu: „Od moru, hladu a války vysvobod nás, Pane!“

Proto patří práce pro mír k povinnostem kněze. Kněz ví velmi dobře, že za mír nestačí jen se modlit, řečnit a usnášet se na resolucích. Za mír je třeba pracovat - jmenovitě knězi! Nám, kteří působíme mezi lidem, nemůže být vzorem kněz a Levita z evangelia, kteří přešli okolo raněného, aniž ho politovali a ujali se ho. Naším vzorem musí být Samaritán, který se u něho zastavil, ošetřil ho, obvázal, zavezl do domu a měl o něho péči. My věříme, že válce možno zabránit, že mír možno zachránit! Jako se lékařské vědě podařilo odstraniti mor a hospodářským smlouvám přemoci hlad, tak se musí společnému úsilí stamilionů podařit odstranit válku, jejímiž průvodci bývají mor, hlad a nejrůznější utrpení.

Do tohoto všeobecného úsilí na znemožnění války a za uskutečnění míru se musí zapojit i katolický kněz. Má k tomu mnoho příležitostí: styk s věřícími na farním úřadě, při různých schůzkách v obci, v soukromém rozhovoru, ve škole, na kazatelně. Nezapomínejme, že hříchem je nejen přímé napomáhání zlu, ale i opominutí zlo překazit a jemu zabránit. To platí i zde! K práci pro mír patří též napomáhání úsilí o hospodářské a sociální zlepšení úrovně našeho lidu: odstranit vykořisťování, zvýšit produktivitu práce, ulehčit práci a podobně. Zde může kněz ve vhodné chvíli a vhodným způsobem mnoho vykonat. Od sjezdu očekáváme, že dodá duchovním chuti k další práci pro mír, horlivosti k pastýřské činnosti a že sblíží oltární bratry obou částí republiky.

Sjezd schválil sestavu dvou komisí, a to:

K o m i s e v o l e b n í:

K o m i s e n á v r h o v á:

Předseda: P. Jan Mára, ústřední ředitel Charity, Praha.

Předseda: Prof. P. Josef Beneš, šéfredaktor, Praha.

Místopředseda: Filip Žatko, kanonik, Nitra.

Místopředseda: Dr Ladislav Škoda, šéfredaktor, Bratislava, Prievoz.

Členové: P. Oldřich Henych, sekretář konsistoře, Hradec Králové; P. Petr Franta, kanovník, Brno; Alexander Orságh, správce fary, Bratislava.

Členové: P. Inocenc Kukla, kooperátor, Olomouc; P. Michal Úradník, zástupce gen. vikára, Nitra; P. Bohuš Černocký, kanovník, Praha.

Potom následovaly tři hlavní sjezdové projevy. První projev pronesl náměstek předsedy vlády a ministr pověřený řízením Státního úřadu pro věci církevní Zdeněk Fierlinger, který končil:

Vážení přátelé, stát nežádá od našeho duchovenstva, aby se zpronevěřilo svému duchovnímu a křesťanskému poslání, aby zradilo zásady víry, které církev hlásá. V otázkách vírouky je církev naprosto svobodná, a pokud se bude její činnost rozvíjet v oblasti skutečně duchovní a mravní, může vždy počítat s podporou státu. Jak již pravil v Bratislavě na velké manifestaci obránců míru předseda vlády Antonín Zápotocký: »Pokládám za nutné jménem celé naší obrozené Národní fronty závažně a se vším důrazem prohlásit, že svoboda náboženského vyznání a přesvědčení je u nás ústavou zaručena a zákony vládou i úřady důsledně chráněna a dodržována. Ten, kdo své náboženské přesvědčení vyznává a proti republice nečiní úklady a na výstavbě nového života poctivě pracuje, své povinnosti řádného občana důsledně plní, bude u nás žít vždy klidným a spokojeným životem.«

Stejná ujištění jste slyšeli nejednou z úst našeho presidenta Klementa Gottwalda.

Velká většina našich duchovních tuto pravdu pochopila. Vždyť vyšli z lidu a chtějí lidu sloužit. A proto také můžeme říci, že poměr státu a církve se u nás vůči hledě lepší a naše vzájemná spolupráce vykazuje krásné výsledky.

Snažili jsme se poctivě a upřímně plnit povinnosti, které stát vůči církvi přijal, přes pokusy

tuto naši činnost rušit tendenčními a lživými zprávami, které mají stát v očích věřících diskreditovat. Duchovní správa, až na řídké výjimky, plní své úkoly dobře, její věcné i osobní výdaje jsou plně zajištěny. Pro zajištění vyučování náboženství jsme připravili nové kádry laických učitelů z řad věřících katolíků, kterým se dostalo výuky kvalifikovanými a církvi oddanými theology. Předmětem stálé naší péče jsou obě bohoslovecké fakulty, kde pečujeme o to, aby autorita církvi schválených profesorů se plně uplatnila, aby řádná výchova bohoslovců byla tak plně a všestranně zajištěna. Na přání některých ordinářů a duchovních hodláme zřídit přípravnou školu pro výchovu kandidátů bohosloví, tak aby výchova nového kněžského dorostu byla stále plně zabezpečena. Avšak i letos jsme společně s naším duchovenstvem a ordináři se snažili, aby nástup nových bohoslovců do prvního ročníku neutrpěl újmou, což se také podařilo, byť i za daných okolností a při nepřátelské kampani, namířené proti novým fakultám, to nebyl úkol snadný.

Jestli se nám nepodařilo vyřešit vždy všechny úkoly souvisící s církví tak, jak bychom si přáli, jsou toho jistě příčinou mimořádné poměry, které prožívá s námi celý svět, je to kampaň zloby a nenávisti, kterou vede klika válečných štváčů. Zabezpečení trvalého a spravedlivého míru mezi národy a rasami je tudíž naší upřímnou snahou. Do našich řad obránců míru vítáme každého, pro něhož není mír prázdňím slovem, a radujeme se upřímně, že i katolické duchovenstvo se hlásí jednomyslně pod náš prapor míru.

Proto přejí vašemu sjezdu plného úspěchu v hlubokém přesvědčení, že bude mocným podnětem k dalšímu zdárnému vývoji katolické církve v naší lidové demokracii a vydatnou pomocí k zajištění a k upevnění míru v celém světě.

Druhý hlavní projev měl povereník *ThDr Alexander Horák* na thema „Křesťanstvo v boji za mír“. Řekl mimo jiné:

Zatracujeme vojnu, lebo naša Cirkev ju považuje za veľké nešťastie a zlo. V nej sa zničí veľa životov a hodnot. Jej následok býva všeobecná mravná skaza a spustlosť. Považujeme ju za živel, v ktorej sa rozpúta sedem hlavných hriechov. Je porušením najväčších príkazů lásky k Bohu a bližnému. Je pošliapaním osem Blahoslavenstiev, je zavrnutím troch božských ctností. Niet v nej viery, niet nádeje, niet lásky.

S otázkou aktívneho boja za mier súvisí aj náš postoj k robotníkom, ktorí najmä v kapitalistických štátoch odepierajú vykonávať prácu, smerujúcu k prípravám novej vojny. Myslím tu na štrajkujúcich robotníkov, na železničiarov a námorníkov, ktorí odepierajú prevážať vojnový materiál.

Človek, podľa našej morálky, môže svoje sily ponúknuť, komu chce a odeprieť ich, ak sa proti tomu postaví hlas svedomia, pretože cíti, že skutok slúži nemravnému cieľu.

Je taký robotník povinný poslúchať hlas svedomia a službu odeprieť? Myslím, že ano, a kresťanská morálka ho musí pochváliť a my aj ako katolícki kňazi a kresťania takýmto hrdinom mierovej resistencie máme so súhlasom zatlieskať a ich v šlachotnom boji morálne podporovať.

Konečne v prípade, že by všetky prostriedky svetového tábora mieru zlych a zver vojny by sa predsa odtrhnuť z relazi, na ktorých ho drží upútaného vóla stamilionov ľuďu mierového tábora, povinnosťou by bolo z pohnutí kresťanských, z pohnutí svedomia povedať nášmu ľudu: Brániť vlast, brániť pokojný život, chrániť ženy a deti a rodiny, ochraňovať naša polia a fabriky, vyhnúť zo zeme nespravodlivého útočníka je hrdinstvom a vysoko vlasteneckou mravou, ale aj kresťanskou ctnosťou a povinnosťou.

Nesmieme sa báť ani paradoxu: obrániť mier aj so zbraňou v ruke, ako to robia naši hrdinskí bratia na Kórey, vo Vietname a u iných potlačených koloniálnych národov bojujúcich za svoju národnú slobodu a štátnu nezávislosť...

Nech Boh spravodlivý žehná našim úsiliam zachrániť pre svet mier a spravodlnosť.

Žehnajme aj my nášmu ľudu, ktorý s napätím všetkých svojich síl buduje si svoju vlast a takto najlepšie podopiera aj svetový mier.

Aj náš ľud bude žehnať nám, keď bude spomínať, že v jeho svätých a spravodlivých zápasoch o lepší zajtrajsek stáli sme po jeho boku.

Tretí hlavní sjezdový projev „Poslání katolického kněze v dnešní době“ přednesl
MINISTR ZDRAVOTNICTVÍ *ThDr JOSEF PLOJHAR*, PŘEDSEDA CMV:

Na troskách a nesčetných hrobech dvou světových válek se odehrává gigantický zápas dvou světů. Na jedné straně svět k zániku odsouzené minulosti, svět v první a druhé světové válce totálně poraženého fašismu a nacismu, svět imperialismu, kapitalismu a koloniálního útisku. Svět rasové diskriminace, svět kapitalistů, továrníků a velkostatkářů na jedné straně, a vyssávaných širokých mas pracujícího lidu na druhé straně. Svět diplomatických intrik, neupřímnosti, krvelačnosti a lidské zloby, svět, který neváhá v plánovitě připravované nové světové válce způsobem nelidským a nekřesťanským proměňovat proudy lidské krve v chladné zlato a mrtvý kapitál. Svět, který nesvědomitě omilostňuje a znovu na vedoucí místa dosazuje nejtěžší zločince a masové vrahy druhé světové války. Svět, který používá všech prostředků k tomu, aby znovu miliony lidí vyrval z prostředí rodin, z pracovišť, radostného života a posílal

je v zájmu, aspoň dočasného udržení moci a vlády k zániku odsouzené minulosti, na pole smrti, vraždění a mrzačení v třetí, ještě hroznější válce. Tak se nám představuje svět kapitalismu, který je naplněn zlobou, ochotný znovu prolévat proudy nevinné lidské krve, svět imperialistů, válečných zbohatlíků, pln nenávisti k světu míru a pokoje.

A je zde druhý svět rodící se z vůle a radostné práce pracujícího lidu měst i venkova, svět, snažící se o vybudování lidské společnosti v záři a ideálech velké Říjnové revoluce. Svět, chránící životy pracujících mužů i žen a štěstí v nevinosti na svět se usmívajících dětí. Svět, který uskutečňuje všelidské, vpravdě křesťanské ideály o rovnosti a bratrství všech lidí bez rozdílu rasy, národnosti a světového názoru. Svět, který nadšenou a radostnou prací milionů lidí klade základy k lepší a šťastnější budoucnosti všeho lidstva. Svět, který nenávidí válku, toto největší zlo lidstva, který miluje mír, pracuje pro něj a bojuje za něj, neboť je si vědom, že jedině v míru a pokoji lze vybudovat štěstí člověka jako jedince i lidstva jako celku.

Tváří v tvář této skutečnosti a tomuto gigantickému zápolení dvou světů na naší zeměkouli vyvstává všemu křesťanstvu, církvi katolické, biskupům i kněžím otázka, na niž nutno dát jasnou a jednoznačnou odpověď.

Na čí stranu se postavíme? Do kterého tábora se přihlásíme? Kde je naše místo? Kde budeme pracovat, na čí straně budeme bojovat?

Jasně a přímě odpovědi na tyto otázky se nemůže nikdo, ani katolický kněz vyhnouti. Žijeme na *tomto světě*, naše poslání je *k lidu tohoto světa* a jednou na věčnosti budeme klásti účty z toho, co jsme *na tomto světě* a *v těchto dobách* dělali.

Nutno konstatovat, že v katolickém světě se rozhodla část církevních hodnostářů i prostých kněží působit a pracovat v zájmu záchrany světa minulosti. Tisíce a tisíce jiných katolických kněží zvolily cestu života a pracují pro uskutečnění velikých ideálů svobody, demokracie, pokroku a míru.

Abychom si mohli na právě uvedené zásadní otázky dát ve svém kněžském svědomí přesnou a jasnou odpověď, předvedme si činnost a výsledky práce jedněch i druhých.

Do světa kapitalismu a imperialismu patří osnovatelé nové války, kteří usilují aspoň dočasně zachovati ještě pozice minulosti. Je to svět, který se snažil a snaží využítí nebo lépe řečeno zneužítí mravních hodnot a duchovní síly katolické církve a katolických kněží pro své nelidské, nekřesťanské a zločinné plány a cíle.

Je to především *vatikánská politika*, která přísluhuje těmto plánům. Zde nutno jasně rozlišovat mezi nejvyšší autoritou katolické církve jako neomylnou autoritou ve věcech víry a mravů a mezi činností Vatikánu jako politického činitele a světské moci, která zaujímá politické stanovisko k nejrůznějším problémům a otázkám současné doby.

Jsme a zůstáváme katolickými kněžími, pro něž samozřejmě je nejvyšší autorita církevní rozhodujícím činitelem ve věcech víry a mravů a ve všech otázkách katolického náboženství. Sv. Otec je námi uznávanou hlavou katolické církve jako náboženské společnosti.

Úplně se však rozcházíme s dnešní vatikánskou politikou, která plně přísluhuje světu kapitalismu a imperialismu, souhlasí s ním a podporuje tak zvané křížácké tažení proti Sovětskému svazu a lidovým demokraciím.

V další části řeči vysvětluje Dr Plojhar církevně-politický postoj některých církevních činitelů v zahraničí i u nás a pokračuje:

A nyní věnujme svoji pozornost druhému světu, který stojí proti kapitalismu, a podívejme se, jaký je tento svět.

Je to svět života a štěstí, je to svět socialismu a pokroku. Je to svět dítek Božích, je to svět, ke kterému se hlásí každý člověk dobré vůle, je to svět, ke kterému přísluší a musí příslušet i každý katolický kněz.

Bylo nás po slavných a historických únorových dnech 1948 jenom několik málo kněží, kteří jsme tuto cestu míru a socialismu, cestu skutečného a praktického křesťanství od prvopočátku razili jako jediné správnou a možnou pro katolické kněze, u vědomí, že jsme poslání Bohem a církví k lidu a ne proti lidu.

Byli jsme si vědomi, že máme stavět a ne bourat. Byli jsme přesvědčeni, že socialismus a křesťanství ruku v ruce mohou při vzájemném ideologickém respektu společně vybudovat nový a lepší svět.

Řady poctivých, podle hesla biskupa-vlastence J. V. Jirsíka „Boha, církev a vlast“ milujících kněží stále rostly a mohutněly. Třídenní pracovní konference více než 400 katolických kněží na Velehradě v roce 1950 umlčela posměvače a pomlouvače a dala pádnou odpověď těm, kteří lživě a nenávisťně špinili a pomlouvali naše úmysly a naši práci. Počet vlasteneckých kněží, krácejících v šlépějích kněžských buditelů a biskupů-vlastenců v českých zemích i na Slovensku, stále více mohutněl. Dnešní naše konference za účasti více jak půl druhého tisíce delegátů ze všech diecézí naší republiky, zástupců biskupského sboru, před očima zástupců vlády a lidu i zahraničních delegátů - katolických kněží je důkazem naší síly, naší jednoty a pevnou nadějí velkých úspěchů do budoucna.

S radostí konstatujeme, že se nepodařilo ani domácím, ani zahraničním, ani světským, ani církevním reakci zmobilitovat katolické duchovenstvo a náš věřící lid proti lidově demokratické republice a jejímu pracujícímu lidu.

Žádná doba nebyla tak příznivá harmonické spolupráci církve a státu jako právě doba naše. My starší pamatujeme dobře pořouchlé doby tak zvaného „katolického“ Rakouska. Nebylo státu, který by byl býval tak hluboce, tak drasticky a nespravedlivě zasahoval do práv a svobod církve katolické jako právě toto „katolické“ Rakousko. Připomínám pouze znemožnění volby kardinála Rampolly papežem, který byl znám jako přítel slovanských národů a velký ctitel cyrilometodějsví. Tehdejší krakovský kardinál oznámil na příkaz rakouského císaře veto v konklave proti tomuto kandidátu, což stačilo, aby nebyl zvolen.

Doba naší první republiky byla dobou zákeřného boje proti katolické církvi. Byl to sám prezident Masaryk, který jasně prohlásil, že „katolíci budou mít tolik práv, kolik si jich dobudou“. To byla přímá výzva hlavy státu k vnitřnímu rozkladu a náboženskému bratrovražednému boji.

Teprve naše lidově demokratická republika, vedená pracujícím lidem, přiznala ústy našeho milovaného presidenta Klementa Gottwalda věcímu lidu plná práva a náboženskou svobodu.

President Gottwald prohlásil v roce 1949: *Nikdo nechce brát nebo potlačovat našim věřícím náboženství, nikdo nechce zavírat kostely a faráře nebo dokonce zabráňovat někomu, aby konal nebo se zúčastnil náboženských obřadů, jak mu to předepisuje církev...*

Ještě nikdy nebylo v našich zemích tak široké náboženské svobody, jako je tomu nyní za lidově demokratického režimu.

Valná většina katolických kněží z Čech i Slovenska vítá tento krásný a kladný poměr církve a státu.

Většina našich biskupů, která se přesvědčila o správnosti této společné cesty složila slib věrnosti republice. Jsme pevně přesvědčeni a věříme, že jsou a budou vždy plněna slova prohlášení, které jménem těchto biskupů učinil košický biskup Dr. Čárský, který řekl:

„Všichni bez výhrady uznáváme platnost státních zákonů, zvláště pak zákona, kterým se zřizuje Státní úřad pro věci církevní. Nebudeme uznávat církevní tresty a nebudeme jimi stíhat duchovní nebo věřící, pokud takové tresty jsou ukládány z politických důvodů. Přejeme si, aby zavládl trvale dobrý poměr mezi církví a státem. Chceme všemožně podporovat budovatelské úsilí našeho pracujícího lidu a našeho lidově demokratického zřízení, neboť jsme si vědomi, že toto budovatelské úsilí slouží k blahu nás všech a že je v plné shodě s mravními požadavky naší svaté církve. Rovněž vítáme úsilí našeho lidu o zachování míru ve světě. Chceme je ze všech sil podporovat.“

A tak nastoupila zdrcující většina katolického duchovenstva i hierarchie v naší vlasti jedinou správnou a jedinečnou cestu slidem a pro lid. A nejsme sami. Znovu a znovu docházejí zprávy ze zemí svobody, pokroku a socialismu, že 80 milionů katolíků a tisíce katolických kněží nastupují navzdor všemu reakčnímu štvání a zrádným pokynům vatikánského rozhlasu, vysílaného v nejrůznějších řečech, tuto radostnou cestu spolupráce s lidem a socialismem, s plným vědomím toho, že teprve nový socialistický světový řád umožňuje a umožní plný rozvoj a praktické uplatnění velikých ideálů skutečného křesťanství.

Rozcházejí se se všemi a s každým, kdo slouží těm, kteří připravují novou hroznou, třetí světovou válku. Žádná hrozba a žádný trest, žádný rozhlas a žádný příkaz nás neodvrátí od nastoupené cesty pravdy a míru. Podáváme bratrsky a v duchu praktické lásky křesťanské bez rozdílu každému přátelsky ruku, kdož bojuje s námi za stejné ideály svobody, demokracie, pokroku a míru.

Na podkladě těchto úvah je naše odpověď, odpověď katolického kněze jasná a jednoznačná. Patříme celou svou bytostí, svým přesvědčením, svou vůlí i svým srdcem do tábora míru, práce, výstavby a socialismu. Nezradili jsme a nezradíme. Milujeme v duchu velikých příkázání Božích Boha a náš lid. Z lidu jsme vyšli a slidem za všech okolností půjdeme. Naše cesta je vítězná a krásná.

Je nelidské a nekřesťanské, je dogmaticky a morálně pochybné a nesprávné *prohlašovat válku za metlu Boží* a defaitisticky a nečinně očekávat válku jako nutné zlo z Božího dopuštění.

Křesťansky a dogmaticky správné je to, že válka útočná, imperialistická, válka vraždící lidi stvořené k obrazu Božímu, válka vraždící v masách dítky Boží je *výplodem lidské zloby, lidského hříchu*, lidské nenávisti, nenasytnosti kapitalistů a krvelačnosti imperialistů. Útočná válka je zneužitím svobodné lidské vůle, narušením plánu Božího, který je plánem lidského štěstí, pokoje a míru.

Pro nás katolické kněze je odpověď na úvodem předložené otázky na podkladě našeho křesťanského přesvědčení, na podkladě naší sjezdové úvahy a na základě hlasu našeho kněžského svědomí jasná a jednoznačná:

Naše místo je v prvních řadách bojovníků za světový mír. Všechno naše úsilí je a bude věnováno časnému i věčnému blahu, štěstí a spokojenosti našeho drahého lidu.

Pevně stmeleni rozumem i srdcem, krví i životem s naším lidem budeme kráčet cestou výstavby šťastné republiky ke krásným zítřkům.

Nikdy nezradíme velké socialistické, ale i prakticky křesťanské ideály naší národní revoluce a slavných únorových dnů, kdy náš lid a s ním i my chceme žít a pracovat v nejužším věčném přátelství se Sovětským svazem.

Naše modlitby a naše činnost bude věnována požehnanému rozkvětu naší drahé vlasti.

Na této slavné a vítězné cestě nejsme sami. Miliony věřícího lidu a tisíce katolických kněží na celém světě

v čím dále tím větším počtu se přesvědčují vždy více a více o správnosti našeho programu, o kráse naší práce a o konečném vítězství naší myšlenky.

Zdravíme z této celostátní manifestace a pracovní konference všechny naše spolubratry na celém světě.

Zdravíme katolický lid všech států a voláme k nim z hloubi naší duše: „Pojďte s námi budovat nový život a nový svět na troskách prohnité minulosti.“

Naše každodenní práce, naše každodenní modlitby budou důkazem, že jsme plně odhodláni zásady našeho sjezdu uvádět v skutek a život.

Na vzdor všem osnovatelům nové války a reakčním nepřátelům půjdeme v jednotné frontě s pracujícím lidem, naslouchajíc tlukotu jeho prostých a věrných srdcí, pod vedením našeho milovaného presidenta republiky Klementa Gottwalda, odhodlaně a hrdě do světové fronty obránců míru a budovatelů nového, socialistického, ale i křesťanského světa, pod vedením geniálního vůdce všech lidí dobré vůle J. V. Stalina.

Bůh zehnej našim ideálům a naší práci!

Všechny projevy byly vyslechnuty s napjatou pozorností a odměněny dlouho trvajícím potleskem.

Během sněmování střídali se za předsednickým stolem v řízení jednání zvolení místopředsedové sjezdu: J. M. kapitulní vikář pražský *Antonín Stehlík*, J. M. trnavský kanovník *Ľ. Greguška*, J. M. vikář banskobystřický *Ján Dechet*, J. M. prelát *Dr František Drábek*, probošt z Mikulova a rožnavský generální vikář, J. M. kanovník *Zoltán Belák*.

Po hlavních projevech se v diskusi vystřídali u řečnického stolu všichni hodnostníci a všichni diecési: děkan *Šebek* ze Zbraslavi, kanovník *Glogar* z Olomouce, Spec-tabilis děkan *Dr Višňovský* z theologické fakulty bratislavské, za kněžstvo banskobystřické *P. J. Do-*

vala, za spišskou diecési kap. vikář *Scheffer*, *P. Trdla* z Českých Budějovic, který přečetl diskusní příspěvek *Msgr. Rebaňa*, který pro autonehodu nemohl osobně svůj příspěvek sjezdu přednésti, za Českou katolickou charitu promluvil čestný kanovník *P. Ján Mára*, za polský klerus v apoštolské administratuře československé promluvil osvob. politický vězeň z Dachau *P. Ad. Waloszek*, za košickou diecési p. farář *Onderka*, za brněnskou *Toman*, za rožnavskou *To-karčík*, za litoměřickou J. M. probošt a gen. vikář *Msgr. E. Oliva* a za diecési královéhradeckou *P. Jiljí Hůlek*, ředitel ústavu hluchoněmých a předseda Sva-zu československo-sovětského přátelství v Hradci Králové, který řekl:

Slavný sjezde, drazí spolubratři! My Češi a Slováci patříme k velké rodině slovanské a s velkým národem ruským nás poutá nejen rodová a jazyková, nýbrž i duchovní příbuznost. Nám oběma přinesli před tisíci lety světlo Kristova evangelia dva bratři ze Solu-ně, sv. Cyril a Metoděj. Tito jsou otcové naši a my jsme jejich duchovní synové, tudíž vzájemně jsme si duchovními bratry. Bratrství mezi námi bylo od nepaměti. V těžkých dobách útlaku a nebezpečí pro národní existenci vkládali jsme vždy naději v pomoc a ochranu velkého Ruska. Ale to Rusko bylo vinou vlády a neblahých vnitřních poměrů státem ubohým, byl to obr na hliněných nohou.

Teprve po velké Říjnové revoluci, kdy vláda přešla do rukou pracujících, rodí se nový život a začíná v celé oblasti Sovětského sva-zu obdivuhodný rozmach po všech stránkách kulturního i hospodářského života. Nový socialistický řád vytvořil z něho největší světovou velmoc. Kapitalismus citě se ohrožen ve svých imperialistických choutkách, chystá se násilím, zbraněmi zastavit dějinný vývoj. V nasta-lém válečném napětí láká nás Západ pod rouškou ochrany křesťanské kultury na svou stranu. My jsme rozhodnuti zařadit se ne podle krásných slov, nýbrž podle skutků věci naší vlasti. My dobře víme, že Východ nás nikdy neohrožoval, ba naopak, byla to hrdinná sovět-ská armáda, jež s velikými obětmi na životech nás osvobodila z jarma hitlerovského fašismu. Víme, že Sovětský svaz vždycky plnil mezi-národní smlouvu a nikdy nás nezradil. Když v kritickém roce 1947 hrozil nám hlad, byl to Sovětský svaz, jenž nám pomohl. Náš lid v továrnách a v závoděch může pracovat, protože Sovětský svaz nám dodává potřebný materiál. Práci na polích nám ulehčují sovětské stroje. Pro krátkost času nelze vypočítat vše, co jsme přijali z jeho bratrských rukou, čemu jsme se od něho naučili a stále se učíme na ces-tě k novému, sociálně spravedlivějšímu životu. Jen jednu věc si musíme ještě připomenout. Sovětský svaz je vedoucí velmocí míru. On se poctivě snaží odvrátit od lidstva strašlivou metlu války. Akce pro zachování míru začala v Sovětském svazu a má v osobě velkého Stalina moudrého mluvčího a vůdce. A právě toho si my katolíci kněží nejvíce vážíme. Vlast nám dal Bůh a Bůh od nás žádá, aby-chom ji chránili a pracovali na odvrácení každého zla od ní. Za dané situace vidíme, že jsme-li pro mír, musíme být pro Sovětský svaz. Jsme-li pro svobodu vlasti, musíme být pro společenství se Sovětským svazem. Jsme-li pro sociální spravedlnost, musíme následovat Sovět-ský svaz. V Sovětském svazu je záruka naší národní svobody, našeho klidu a štěstí, našeho kulturního i hospodářského vzestupu.

Proto s pracujícím lidem našeho státu voláme my katolíci kněží: At žije Sovětský svaz! At žije věčná družba Čechů a Slováků s národy Sovětského svazu, at žije mír, který zaručuje Sovětský svaz! Ex oriente lux, ex oriente Pax.

Velmi významný příspěvek k diskusi pronesl Msgr. Eduard Oliva, kapitulní probošt a generální vikář:

Slavný sjezde! Nejdůležitější pan biskup Dr Čáslavský ve svém příspěvku, pan ministr Dr Plojhar ve svém referátu jasně vyjádřili sku-tečnost, že práce pro mír je neoddelitelnou součástí naší pastorační práce. Pracovat pro mír není nějaká práce mimo pastorační činnost, nýbrž je podstatou, ba základní podmínkou zdatu veškeré naší pastorační práce.

Ježíši Kriste, Kniže pokoje a míru, vyvolil si nás kněze, abychom, jdouce v jeho slépějích, byli dobrými pastýři svěřeného nám věřícího lidu.

Příklad jistě dal jsem vám, řekl Kristus Pán a podle jeho příkladu musí Kristus kněz tvořiti v duších svěřených mu věřících předpoklady pro mír a musí bojovati proti všemu, co předpoklady pro opravdový, trvalý mír narušuje, boří nebo znemožňuje.

Toto vědomí kněžské povinnosti pracovat a bojovat pro mír v lidských srdcích, mezi lidmi, mezi národy a státy, pracovat a bojo-vat pro světový mír stále a stále v našich řadách hlouběji proniká, protože si uvědomujeme, že bychom nebyli dobrými pastýři svěře-

něho nám věřícího lidu, kdybychom mu spolu nezjednávali to, co je jednou z největších hodnot duchovního i hmotného života všeho lidu, kdybychom nepracovali pro trvalý světový mír.

Chceme spolupřispět k předpokladům pro trvalý mír. Náš pracující lid ve své převážné většině pochopil nutnost tvoření těchto předpokladů a zajišťuje trvalý mír svým pracovním budovatelským úsilím. My kněží jsme povinni náš lid v tomto mírovém budovatelském úsilí celou svou kněžskou prací plně podpořit. Příležitost plnění této povinnosti naskytá se nám denně při naší pastorační práci, ve škole, v kostele na kazatelně, v denním styku s věřícími. Denně máme příležitost vstěpovat všemu našemu věřícímu lidu vědomí, že každé zrna sklizené navíc, každá tuna uhlí navíc vytěžená, každá rozoraná mez, každá chvíle věnovaná práci pro celek, prostě každá poctivá svědomitá práce je přínosem pro světový mír.

Denně máme při své práci příležitost povzbuzovat své věřící slovem i příkladem ke stupňování budovatelského úsilí tak, aby nebylo věřícího, který by nebyl budovatelem - obráncem světového míru. Cenným pomocníkem je nám kněžím v této práci náš katolický tisk. S radostí můžeme konstatovat, že nikdy v minulosti jsme neměli v našem katolickém tisku tak hodnotného a účinného pomocníka, jakým jsou nám nyní Duchovní pastýř, Katolické noviny, Charita a jiné. Je na nás kněžích, abychom tohoto pomocníka při naší kněžské mírové práci mezi věřícím lidem co nejvíce využili.

Jako kněží, věrní učedníci Kristovi a dobří pastýři svěřených nám věřících máme však nejen povinnost za mír se modlit, pro mír pracovat, nýbrž i za mír bojovat. Neobávejme se slova boj ve spojitosti se vznešeným slovem mír. Příklad nám dal opět Kristus Pán, který bojoval, nesmiřitelně bojoval proti hříchu, prapříčině všeho zla, tedy také války. Musíme proto i my kněží bojovat proti všemu, co mír ohrožuje. Příležitost se nám opět naskytá v naší denní pastorační práci. Z našich slov a z našich skutků musí všechna náš věřící lid poznat nepřitele míru vnitřního i vnějšího. Nepřáteli míru, které musíme věřícím denně odhalovat, nejsou jenom váleční paliči, kapitalisté a imperialisté, ale jsou jimi také lidské sobectví, nepoctivost, požívačnost, nesnášenlivost, lež a přetvářka. Nepřítelem a rušitelem míru je také alkoholismus, pracovní absence, rozvracení manželství, nepoctivá a nesvědomitá práce, nešetření společného majetku, snaha po bezpracném zisku. Tedy všechno to zlo, proti kterému je kněz ex officio povinen bojovat.

Jestliže kněz opravdu poctivě a svědomitě bojuje proti těmto hříchům a chybám v lidech a mezi lidmi, pak může mít vědomí, že již tím koná kus poctivé práce pro mír a proti válce.

My kněží si musíme stále připomínat, že pojem boje za světový mír není nějaká pouhá vžitá fráze, nýbrž že je to opravdový boj, ke kterému je kněz v první řadě povolán. Jsme si toho vědomi a proto chceme spolu se vším lidem tento boj za mír bojovat poctivě a svědomitě.

Nebudeme stát stranou, svůj lid, usilující o stále lepší zítřek žítý v míru a pokoji, nikdy nezradíme, nýbrž jej v jeho budovatelském mírovém úsilí, v jeho boji za mír plně podpoříme celou svou kněžskou prací, celým svým kněžským životem. To našemu dobrému věřícímu lidu slibujeme a tento slib nikdy nezrušíme.

Dvakrát byly radostně přerušeny diskusní příspěvky.

Na celostátní mírový sjezd katolického duchovenstva se dostavil přednosta kanceláře presidenta republiky B. Červíček, který předsedovi sjezdu Dr. J. Plojharovi doručil osobní list presidenta republiky Klementa Gottwalda. Ministr Dr. J. Plojhar přečetl dopis presidenta republiky celému shromáždění, které vyslechlo stojíc jeho znění; manifestační bouřlivý potlesk všech účastníků sjezdu byl důkazem, že všichni vzali s nejlepším občanským předsevzetím list presidenta republiky na vědomí pro další svou práci. Originál dopisu presidenta republiky přinášíme na první straně tohoto časopisu.

Po druhé byla diskuse přerušena, když se dostavila do sálu početná delegace krojovaných Valachů, aby pozdravila jménem věřícího lidu sjezd duchovenstva, poděkovala kněžstvu za jeho práci pro mír a zapěla národní písně.

Mezi diskusní české a slovenské příspěvky byly zařazeny projevy zahraničních hostů.

Za všeobecné pozornosti vyslechlo shromáždění projev francouzského kněžského bojovníka míru abbé J. Bouliera, člena Světové rady míru, který českému a slovenskému kněžstvu tlumočil pozdravy francouzského lidu, bojujícího za udržení světového míru: „Jsme křesťané, proto se modlíme za mír, proto pracujeme pro mír, proto bojujeme za mír.“

Zahraniční delegace na našem sjezdu sestávala z dvou kněží bratrského Polska: Dr. Boleslava Kulawika, kanovníka ve Varšavě a Ks. Antonína Lempartyho, ředitele katolické charity z Varšavy. Maďarsko vyslalo rovněž dva delegáty, a to Dr. Mikuláše Beresztóczyho,

generálního vikáře a apoštolského protonotáře z Ostřihomy a faráře Andora Vértése z Budapešti, dále zde byl již zmíněný abbé Boulhier, profesor z Paříže a Rev. John W. Darr ze Spojených států amerických. Zahraničních novinářů bylo na sjezdu 22, z nichž největší pozornost budil mladý černoch z Madagaskaru, který byl ve skupině novinářů francouzských. Všichni naši zahraniční hosté měli k dispozici sluchátka, takže všechny projevy mohli současně poslouchati překládané do své mateřštiny.

Doba vyměřená konání sjezdu se blížila ke konci. Diskusní příspěvky k proneseným referátům skončily a na řečnické vystupuje povereník prof. Jozef Lukačovič, aby zhodnotil diskusi a učinil závěr.

Povereník prof. J. Lukačovič vyslovil díky československé vládě, biskupskému sboru a pravil: „Dnešní debata ukázala, že s prací nás duchovních - hlasatelů lepšího sociálního řádu - může počítat náš milovaný president, naše milovaná vláda a náš drahý československý lid. Žádná doba v minulosti nedávala kněžím takovou krásnou možnost pracovat za lepší zítřek, za zabezpečení každodenního chleba.“ Povereník prof. J. Lukačovič skončil svůj projev výzvou, aby české a slovenské katolické duchovenstvo s episkopátem v čele vytvořilo jedinou a jednotnou velikou katolickou kněžskou rodinu a věnovalo všechny své síly boji o mír. Po skončení diskuse předseda návrhové komise ohlásil, že jsou vypracovány texty telegramů Světové radě míru, Československému výboru obránců míru, resoluce sjezdu katolickému duchovenstvu v ČSR, pozdrav katolickému duchovenstvu celého světa a poselství katolickému věřícímu lidu ČSR.

J. M. kanovník Černocký přečetl telegramy:

Telegram Světové radě míru:

Více než tisíc šest set delegátů vyslaných na celostátní mírový sjezd katolického duchovenstva veškerým kněžstvem naší vlasti a jej zastupující vyslovuje svou rozhodnou vůli stát vždy pevně a rozhodně na straně míru, za mír pracovat a pro mír bojovat.

Proto my delegáti celostátního mírového sjezdu upřímně vás zdravíme a vyslovujeme vám dík za vaši práci pro mír ve světě. Jménem svým i jménem našich věřících vás ujišťujeme, že radostně a bezvýhradně se stavíme za vaše požadavky, protože vyjadřují vůli všech mírumilovných lidí na celém světě a jsou ve shodě s hlavními principy křesťanství. Chceme učiniti vše, co je v našich silách pro trvalý a spravedlivý mír.

Telegram Československému výboru obránců míru v Praze:

V době, kdy podněcovatelé války ohrožují mír ve světě a budování pokojného a lepšího života našeho lidu, obracíme se my katoličtí kněží, shromáždění na celostátním mírovém sjezdu v počtu více než 1.600 delegátů, na vás s ujištěním, že plně podporujeme vaši záslužnou práci pro upevnění míru v národě i mezi národy. Na dnešní konferenci manifestujeme své rozhodnutí v celé své činnosti: v duchovní správě, pastorační práci, na kazatelně, ve škole a při veškerém styku s věřícími slovem i skutkem pracovat pro pokojnou výstavbu naší lidové demokratické vlasti a mír ve světě. Vlast svou nezcizíme a vždy půjdeme neochvějně s naším lidem za vedení presidenta Klementa Gottwalda po boku Sovětského svazu, abychom hájili věc míru až do konce.

J. M. probošt Dr Drábek přečetl resoluci katolickému duchovenstvu v ČSR:

„Non vos eligistis me, sed ego elegi vos...“ Ne vy jste mne vyvolili, nýbrž já jsem vyvolil vás, abyste šli a přinášeli užitek a váš užitek aby zůstal... to přikazuji vám, abyste se navzájem milovali“ (Jan 15., 16—17).

Tato slova Kristova zavazují nás katolické kněze, abychom celý svůj život a veškeré své kněžské působení založili na lásce. Praktickým uskutečňováním Kristova přikázání v dnešní době je pracovat především k tomu, aby mír vládl v lidských srdcích, v rodinách, ve státech a mezi národy. To znamená, že my kněží musíme se celým srdcem a se vším nadšením postavit po boku těch, kteří vidí budoucnost světa ve světle míru a vzájemné lásky a nikoliv v temnotách války a zničení.

Mír je vážně ohrožen. Jsme svědky toho, jak západní mocnosti znovu vyzbrojují německé nacisty a japonské militaristy, jak stále více rozšiřují válečné základny, jak na úkor životní úrovně pracujících zvyšují válečné rozpočty, ano, vidíme, že rozpoutaly válečný požár v Koreji, kde teče krev nevinného lidu a letecké bomby ničí celá města.

Proto jsme se sešli na Celostátním mírovém sjezdu, který je největším shromážděním katolických kněží, k němuž kdy došlo v naší vlasti, abychom manifestovali svoji rozhodnou vůli státi jasně a nekompromisně na straně těch, kteří bojují za trvalý mír ve světě a za odstranění příčiny, která ohrožuje mír. Touto příčinou je kapitalistický řád, který již vyvolal dvě světové války.

Odsuzujeme činnost podněcovatelů nové války, zejména zločinnou válečnou propagandu. Odsuzujeme také zneužívání náboženského citění věřícího lidu na podporu válečných paličů. Zarmucuje nás skutečnost, že politikové ve Vatikánu nejen že tuto činnost neodsuzují, nýbrž k ní mlčí nebo ji nepřímou podporují.

Stavíme se bezvýhradně za Světovou radu míru a její požadavky, které vyjadřují vůli mírumilovných lidí v celém světě a jsou zároveň v plné shodě s mravními principy křesťanství.

Boj za mír spojuje nás křesťany s těmi, kteří usilují o uskutečnění sociální spravedlnosti ve světě. „Pax et iustitia osculatae sunt“ - „Mír a spravedlnost políbily se“. Proto je naší povinností, abychom ze všech sil podepřeli práci na výstavbě nového sociálně spravedlivějšího světa. Kdo tak nečiní, vůli Boží se protiví.

Boj proti bezohlednému sobectví, které v kapitalistickém systému nabylo příšerných forem, je bojem za vyšší rovnost lidské společnosti i ve smyslu křesťanském. Proto vše, čím katolický kněz přispívá k odstranění pozůstatků starého řádu, slouží věci míru a je mravně dobré a Bohu milé.

V době současného přerodu lidské společnosti každý katolický kněz si uvědomuje, že nový společenský řád, který budujeme v naší vlasti, je mravním zásadám křesťanství bližší než staré společenské zřízení kapitalistické, které vede k bezohlednému sobectví a vykořisťování, které je popřením lásky a spravedlnosti a které zbavuje lidi důstojnosti dítek Božích.

Proto jsme rozhodnutí v duchovní správě, v naší pastorační práci, na kazatelně, ve škole, ve styku s věřícími uskutečňovati slovem i skutkem vytčené zásady. Jsme si vědomi toho, že nic velikého na světě nevzniká bez námahy a bez obětí. Výstavba nového, sociálně spravedlivého řádu a přetvoření člověka vyžaduje lidí obětavých a ctnostných, naplněných láskou a nadšením. Věsti takto duše nám svěřené - tot nejčasovější náš pastýřský úkol. Budeme-li jej svědomitě plniti se vši odpovědností před Bohem, najdeme zajisté pochopení, úctu a lásku našeho věřícího lidu.

Nechť celý svět slyší naše rozhodnutí stát věrně po boku našeho pracujícího lidu a nikdy nezradit naši drahou vlast. Nechť celý svět si uvědomí, že neochvějně půjdeme s lidem, za naším presidentem Klementem Gottwaldem a naší vládou, že spolu s nimi budeme budovat naši republiku a po boku Sovětského svazu hájit věc míru až do konce.

Šéfredaktor Katolických novin vsdp. Dr Škoda z Bratislavy přednesl pozdrav sjezdu katolickému duchovenstvu celého světa:

DNES SLYŠÍTE HLAS PŮL DRUHÉHO TISÍCE DELEGÁTŮ KATOLICKÉHO KNĚŽSTVA V ČESKOSLOVENSKU, kteří spolu se svými biskupy se shromáždili v předvečer sv. Václava, aby manifestovali za mír, a považují za svou povinnost promluvit ke svědomí katolických kněží celého světa.

Drazí spolubratři!

Posíláme Vám kněžský pozdrav z našeho mohutného shromáždění, jakého v naší vlasti nebylo, a v bratrské lásce dovolujeme si obrátit se na Vás, abyste si uvědomili své odpovědné poslání v této vážné době, kdy se rozhoduje mezi mírem a válkou.

Vy, drazí spolubratři v Kristu, milujete své farní osady, milujete svou rodnou zem, milujete své věřící i svůj národ a podle Kristova příkazu veškeré lidstvo! Uvědomte si, že toto vše by zničila válka. Jistě dobře cítíte, že právě v přítomné době nestačí pouze křesťanství slov, nýbrž křesťanství činu, neboť „víra bez skutků je mrtvá“.

Proto odsuzujeme imperialistickou politiku podněcovatelů nové války jako zločin proti lidskosti a hřích proti přikázáním Božím. A právě jako věrné syny církve nás zarmucuje, že tato zločinná politika není ve Vatikánu zavrhována, nýbrž dokonce podporována. Ti, kteří takto jednají, měli by si uvědomit, že církvi neprospívají, nýbrž škodí.

V přítomné době je kapitalistický řád brzdou vývoje naší společnosti, nemá co dát lidstvu, je příčinou nezaměstnanosti a bídy milionů lidí a jejich vykořisťování a koloniálního útisku. V této chvíli Církev svatá by měla dáti veškerou mravní podporu těm, kteří vytvářejí na zemi lepší život a krácejí nezadržitelně k socialismu.

To byly důvody, proč my katoličtí kněží v Československé republice jsme se postavili za obránce míru, kteří bojují o to, aby byl upevněn a zachován spravedlivý a trvalý mír. Prosíme vás, abyste se s námi postavili za spravedlivé a vpravdě křesťanské požadavky Světové rady míru. Jsme přesvědčeni, že zápas o mír nepovedeme sami, nýbrž se zástupy věřících a všech lidí dobré vůle. Budete jim příkladem, aby se naplnila slova modlitby: „Dej, Pane, mír našim dnům, mír duším, mír rodinám, mír vlasti, mír mezi národy. Kéž duha uklidnění a smíření jasným obloukem svého světla překlene zemi.“

Na konec přečetl předseda návrhové komise Poselství sjezdu katolickému lidu, které se četlo v našich kostelích v neděli dne 7. října t. r. a bylo přečteno po prvé ve velechrámu svatovítském při večerní pobožnosti v předvečer sv. Václava. Sjezd schválil texty telegramů, resoluce, pozdravu i poselství a předseda volebního výboru přednesl návrh kandidátky Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ČSR. Návrh byl jednomyslně přijat a zvolen tento výbor:

Arcidiecése pražská:

Dr Josef Plojhar, ministr zdravotnictví, Praha; Antonín Stehlík, kapitulní vikář, Praha; J. E. Dr Antonín Eltschkner, světící biskup, Praha; Dr Vojtěch Šanda, děkan C. M. fakulty, Jan Dočekal, sekretář arcibiskupské konsistoře, Praha; Bohuš Černocký, kanovník kapituly na Vyšehradě; Jan Mára, kanovník a ředitel Charity, Praha; Josef Beneš, redaktor Duchovního pastýře, Praha; Oldřich Sedláček, vikář, Kolín; Jaroslav Rauwolf, farář, Obora, okr. Plasy; Václav Koula, administrátor, Velichov, okr. Karlovy Vary; Bohumil Koza, děkan, Loket, okr. Sokolov.

Diecése litoměřická:

J. E. Dr Štěpán Trochta, biskup, Litoměřice; Msgre Eduard Oliva, gen. vikář, Litoměřice; František Ondrouch, kaplan, Teplice; Ludvík Spurný, farář, Krásný Les, okr. Frýdlant; Josef Němeček, vikář, Jablonec n. Nisou; František Klapuch, administrátor, Sobota, okr. Mnichovo Hradiště.

Diecése královéhradecká:

Ladislav Hronek, gen. vikář, Hradec Králové; Jiří Hůlek, farář a ředitel ústavu, Hradec Králové; Dr Jan Zlotý, administrátor, Ruprechtice, okr. Broumov; Dr Jan Sobota, papežský prelát, Poděbrady; Emil Záruba, administrátor, Slatiňany, okr. Chrudim; Bedřich Malina, vikář, Sádek, okr. Polička.

Diecése českobudějovická:

P. Josef Buchta, gen. vikář, České Budějovice; František Kajman, kaplan, Písek; Antonín Titman, kanovník, České Budějovice; Karel Janeček, farář, Velhartice, okr. Sušice; František Kocián, farář, Dlažov, okr. Domažlice.

Arcidiecése olomoucká:

Josef Glogar, sídelní kanovník, Olomouc; Augustín Kadlík, farář, Litovel; Inocenc Kukla, kooperátor, Olomouc, u sv. Michala; Vincenc Majar, administrátor, Sv. Hostýn, okr. Holešov; Bedřich Lang, administrátor, Bystřice, okr. Holešov; Rudolf Matěna, administrátor, Vacenovice, okr. Kyjov; Mikuláš Šindelář, farář, Pustějov, okr. Bílovec.

Diecése brněnská:

Josef Kristek, gen. vikář, Brno; Dr František Drábek, probošt, Mikulov; Antonín Fischer, děkan a probošt, Znojmo; Josef Gross, kaplan u sv. Jakuba, Brno; Jakub Bílý, katecheta, Nové Město n. Mor., okr. Žďár; Josef Hlaváč, farář, Kostelní Myslová, okr. Třebíč.

Apoštolská administratura

Český Těšín:

Dr František Onderek, apoštol, administrátor, Český Těšín; Karel Blahut, administrátor, Karvinná I; František Stabrava, administrátor, Písečná, okr. Jeseník; Antonín Veselý, sekretář apoštolské administratury, Český Těšín.

Diecése trnavská:

J. E. Dr Ambrož Lazík, biskup a ap. administrátor; Josef Lukačovič, povereník techniky, Bratislava; Leopold Adamčík, zástupce gen. vikáře, Trnava; Štefan Zarecký, kanonik, Bratislava; Ladislav Škoda, farář, Bratislava-Prievoz; Viktor Gajdošík, farář, Nové Zámky; Dr Mikuláš Višňovský, děkan bohosl. fakulty, Bratislava.

Diecése nitranská:

Dr Michal Beňo, gen. vikár, Nitra; *Pavol Gašparovic*, kanovník, Bobot; *P. Václav Straňák*, Žilina, frant. kláštor; *Filip Žatko*, kanovník, Nitra.

Diecése banskobystrická:

Ján Dechet, kapit. vikár, Banská Bystrica; *Josef Dovala*, kanovník, Banská Bystrica; *Benedikt Mravík*, farár, Hliník.

Diecése rožnavská:

Dr Alexander Horák, povereník pošt, Bratislava; *Zoltán Belák*, gen. vikár, Rožnava; *Štefan Tokarčík*, dekan, Hnúšťa.

Diecése košická:

Ján Tuleja, gen. vikár, Košice; *Vojtěch Jančary*, kanovník, Košice; *Štefan Onderko*, farár, Lenartov.

Diecése spišská:

Andrej Scheffer, kapit. vikár, Spišské Podhradí; *Ondrej Podolský*, děkan, Spišská Stará Ves; *Martin Stefček*, správce fary, Ružomberok.

Z tohoto výboru zvoleno pracovní předsednictvo:

Předseda:

Dr h. c. Josef Plojhar.

Místopředsedové:

Dr Alexander Horák, povereník; **Dr František Drábek**, probošt; **Antonín Stehlík**, kapitulní vikár; **Andrej Scheffer**, kapit. vikár.

Sekretáři:

Jan Dočekal, sekretář konsistoře; **Štefan Zárecký**, kanovník.

Tiskoví referenti:

Prof. Josef Beneš, redaktor; **Dr Ladislav Škoda**, redaktor.

Členové předsednictva:

Jan Mára, kanovník; **Bohuš Černocký**, kanovník; **Msgre Eduard Oliva**, gen. vikár; **Ladislav Hronek**, gen. vikár; **Josef Buchta**, gen. vikár; **Josef Glogar**, kanovník; **Josef Kristek**, gen. vikár; **Antonín Veselý**, sekretář ap. adm.; **Josef Lukačovič**, povereník; **Leopold Adamčík**, zást. gen. vikáře; **Dr Michal Beňo**, gen. vikár; **Ján Dechet**, kapit. vikár; **Zolo Belák**, gen. vikár; **Ján Tuleja**, gen. vikár.

Na ukončení sjezdu v odpoledních hodinách poděkoval předseda ministr Dr J. Plojhar vládě, Národnímu shromáždění a všem ostatním složkám našeho státního života za zájem, za přátelskou a srdečnou účast a požádal zahraniční delegace, aby pozdravovaly kněžstvo i věřící lid Polska, Maďarska a Francie. Ve svém doslovu ministr *Dr J. Plojhar* znovu shrnul průběh sjezdu a uvedl, že celostátní sjezd katolického duchovenstva shodl se na dvou úkolech pro duchov-

venstvo. Prvý úkol je kněžský, plnit vůli Boží, a druhý úkol je občanský, plnit vůli lidu. V 16 hodin byl sjezd prohlášen za skončený.

V pozdějších odpoledních hodinách u příležitosti Celostátního mírového sjezdu katolického duchovenstva uspořádal *Státní úřad pro věci církevní* pro delegáty prohlídku památného Strahova, a to obnovené slavné knihovny a nově odhalených románských základů. Na prahu proslulé Strahovské knihovny uvítal hosty náměstek předsedy vlády a ministr pověřený řízením Státního úřadu pro věci církevní *Zdeněk Fierlinger* v přítomnosti náměstka předsedy vlády *Dr J. Ševčíka*, ministra *Dr J. Plojgara*, přednosty kanceláře presidenta republiky *B. Červíčka*, primátora hlavního města Prahy *Dr V. Vacka*, zástupců ministerstva školství, věd a umění a jiných významných osobností. Připomněl, že Státní úřad pro věci církevní dobře plní své úkoly, čímž utvrzuje důvěru ve stát a v církevní politiku, čehož je dokladem právě Strahov, který je zachován jako kulturní památka, aby byl předán do kulturních a vědeckých služeb veřejnosti a stal se významným přínosem pro českou i slovenskou kulturu. Náměstek předsedy vlády představil potom správce knihovny převora *P. Víta Hůlku*, dlouholetého strahovského knihovníka, který provedl účastníky knihovnou a doprovodil výkladem všechny klášterní památnosti. V úvodu svého výkladu vzpomněl dp. převor P. Vít Hůlka, že je tomu právě v těchto dnech 44 let, co byl oblečen v bílé řádové roucho sv. Norberta a kdy ponejprv vstoupil do knihovny. Při té příležitosti poděkoval vládě republiky a Státnímu úřadu pro věci církevní za provedení obnovy knihovny a prohlásil, že nyní teprve zazářila Strahovská knihovna v nebyvalé kráse. Potom provedl hosty celou knihovnou a odborným výkladem vysvětlil strahovské památnosti.

Strahovská knihovna je z nejbohatších knihoven evropských. Má dnes na 100 tisíc svazků vědeckých knih, zejména náboženských, filosofických a dějepisných, přes 1000 rukopisů a listin. Počet prvotisků se blíží číslu 400 a v tomto počtu jsou mnohé unikáty, na něž můžeme být hrdi před celým světem. Z těch nejvzácnějších zaznamenejme aspoň Pražskou bibli z roku 1488, Kroniku trojanskou z let 1488 a Kroniku římskou z téže doby. Mezi rukopisy najdeme Pontifikál biskupa litomyšlského Alberta ze Sternberka z roku 1376, stará latinská evangelia, snad z 10. století, český Starý Zákon s obrazovou výzdobou, spadající do 15. století, Trojanskou kroniku z roku 1435, Tristana z roku 1449, Tkadlečka, Dalimila a četná jiná díla.

Rozsah knihovny a péče, jíž je zapotřebí jí věnovat, přerůstaly v poslední době možnosti premonstrátského řádu. Vzhledem k tomu, že generální úklid v knihovně byl proveden naposled v r. 1907 a že ošetření nebylo přímo úměrné významu knižních unikátů, které se tu chovají, přikročil Státní úřad pro věci církevní k rozhodnému kroku. Značným nákladem zrestauroval knihovnu, jež byla rozšířena o řadu kanceláří, novou studovnu a rozsáhlé depositáře. Bylo postaráno o odborné ošetření vzácných tisků a rukopisů, zařízeno moderní vytápění, takže knihovna bude moci lépe než dříve sloužit vědeckým účelům.

Večerní pobožnost u sv. Víta na hradě pražském.

Ukončení celostátního mírového sjezdu katolického duchovenstva v Praze skončilo tam, kde začalo - před svatostánkem. A ještě něco bylo třeba podtrh-

nout: sjezd skončil tam, kde začíná práce každého kněze - mezi lidem.

Šéfredaktor František Moravec popsal slavné *Te Deum* ve svatovítském velechrámu v deníku Lidová demokracie takto:

Velechrám sv. Víta v předvečer svátku patrona České země sv. Václava byl nejen shromaždištěm účastníků Celostátního mírového sjezdu katolického duchovenstva, ale především pražský věřící lid ze všech farností přišel v mohutných zástupech do hradčanské katedrály, aby byl účasten závěrečné mírové pobožnosti se slavným „Te Deum“ k zakončení v církevní české a slovenské historii jedinečné události v takovém rozsahu dosud nekonaného sjezdu katolického kněžstva u nás.

Před 19. hodinou rozezvučel se mohutnými a dunivými údery svatovítský zvon a poté vystoupil na kazatelnu přeplněného velechrámu metropolitní kanovník a pražský kapitulní vikář Antonín Stehlík, aby pronesl kázání a přečetl poselství českému a slovenskému lidu, kteréžto poselství bude čteno se všech kazatelen katolických chrámů v republice v neděli 7. října. Ve svém kázání nejprve se kapitulní vikář zmínil o slavném významu sv. Václava pro český lid po celá staletí a vyzval shromážděné zástupy, aby zpytovaly svědomí a vědomí podle příkladu Božího bojovníka míru sv. Václava, který příkladem svého života ukázal všem věřícím správnou křesťanskou cestu. Poté vyzval věřící, aby neslučovali s vírou to, co Kristus Pán odsoudil, ale aby našli jedinou spasitelnou cestu Boží, cestu lásky, pokoje a míru. Pražští věřící byli první, kteří slyšeli u hrobu sv. Václava poselství svých duchovních pastýřů z celé republiky shromážděných spolu s biskupy a ordináři všech českých a slovenských diecézí. Zástupy věřících s pohnutím vyslechly poselství, po němž kázal polsky za zahraniční kněžské delegáty polský kanovník Dr B. Kulawik, který volal český a slovenský lid do řad obránců míru hlasem bratrského národa polského při památce sv. Václava a sv. Vojtěcha.

Po kázání přistoupila k oltáři svatovítská kapitula se svým kapitulním děkanem Dr A. Eltschknerem, světcím biskupem pražským. V presbytáři byli přítomni biskup Dr A. Lazík, apoštol administrátor trnavský, s duchovenstvem z českých a slovenských diecézí, dále náměstek předsedy vlády Dr J. Ševčík, ministr Dr J. Plojhar, pověřenci prof. A. Horák a prof. J. Lukačovič a náměstek ministra pověřeného řízením Státního úřadu pro věci církevní ing. J. Plíhal.

Chrámový svatovítský sbor zpíval litanie k sv. českým patronům a po nich celebrant této svatováclavské mírové pobožnosti zapěl díkyčinění „Bože, chválíme Tebe...“. Svatovítským dómem zazněl sborový zpěv zástupů a po něm udělil všem shromážděným světcím biskup pražský svátostné požehnání. Dojemná a mohutná mírová svatováclavská pobožnost byla zakončena zpěvem státní hymny a svatováclavským chorálem, kterýžto chorál všech českých pokolení slavně zněl nad oltářním hrobem Božího bojovníka míru sv. Václava jako nejmohutnější přísaha pražského lidu, že slova poselství českého a slovenského katolického duchovenstva spolu se svými duchovními pastýři usku-

teční pro šťastné zítřky našeho lidu.

Ve chvíli, kdy se účastníci Celostátního mírového sjezdu katolického duchovenstva rozcházeli na cestu do svých farností a diecézí po celé republice, v předvečer svátku sv. Václava, k jeho cti a památce, rozhlaholily se pražské zvony ve stovžaté Praze

A tak skončil slavný den československého katolického duchovenstva. Zatím co odcházely zástupy z velechrámu, vyzářovala slavnostně osvětlená Praha krásu umění a historie svých starobylých chrámů a monumentálních staveb. V chrámě svatovítském ještě J. M. metropolitní kanovník Dr Kubík podával výklad v kapli Svatováclavské a tichá mše sv. končila posledním evangeliem: *Et Verbum caro factum est et habitavit in nobis et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti a Patre, plenum gratiae et veritatis.*

P o s j e z d u.

Delegáti z Čech a z Moravy odjeli do svých domovů ještě v den sjezdu, neboť druhý den - na sv. Václava - ve svých farnostech oslavili svátek patrona země české. Delegáti ze Slovenska zůstali v Praze na druhý den, spolu s věřícím lidem zaplnili prostory velechrámu svatovítského při pobožnosti k svatým českým patronům a odjeli do svých farností na svátek sv. Václava.

Zahraniční delegace zůstala u nás ještě několik dní. J. M. kapitulní vikář Antonín Stehlík pozval p. ná-

městka předsedy vlády ministra Zdeňka Fierlingra, ministra Dr Josefa Plojgara, povereníka Dr Horáka, povereníka prof. Josefa Lukačoviče, J. E. njdp. biskupa Dr Lazíka, J. E. apošt. admin. Dr Františka Onderku, zahraniční delegáty a některé členy pracovního výboru sjezdového na přátelskou večeři do arcibiskupského paláce, kde hosté mohli po prvé zhodnotiti význam sjezdu katolického duchovenstva a naši delegáti z Polska pozvali na svůj sjezd, který hodlají v krátkém čase svolati do Varšavy.

Druhého dne odjela zahraniční delegace do Lidic, navštívila Terezín a byla přijata J. E. njdp. biskupem Dr Štěpánem Trochtem.

V sobotu dne 29. září t. r. dával ministr Dr Josef Plojhar oběd pro zahraniční delegaci v lázeňském léčebném ústavě „Charitas“ v Lázních Poděbradech, jehož se zúčastnil také místní duchovní správce J. M. prelát Dr Jan Sobota a legační rada Dr Alfons Welter z maďarského vyslanectví. Při vstupu do budovy přivítal hosty zástupce presidia České katolické charity latinským proslovem, načež si delegace prohlédla ústav a po přátelském obědě odjela k prohlídce Kutné Hory, zvláště krásného gotického chrámu Panny Barbory, na Sázavu, posvěcenou životem sv. Proko-

pa a večer opět v Praze se zúčastnila divadelního představení ve Smetanově divadle. Při obědě v Lázních Poděbradech velmi krásně promluvil dp. farář budapeštský, *P. Andor Vértés*, o svých dojmech, které si odnesl z návštěvy Lidic. Přinášíme jeho projev, jak se nám jej podařilo zachytiti:

Po velkolepém zážitku, který pro nás znamenal sjezd, byl mně pozorností našich milých hostitelů umožněn ještě zcela neobyčejný osobní zážitek. Byla to otřásající návštěva v Lidicích, která mě naplnila především dvojím pocitem. Byl to jednak pocit hrůzy, vyvolaný bezprostředním pohledem na nejpropastnější lidské zlo, jednak pocit silné, vítězné vůle k životu, jež vzbudila ve mně mírová pohoda člověka budujícího šťastnou budoucnost.

Když předsedkyně místního národního výboru ukázala v museu na podobiznu jedné z obětí se slovy: „To je můj syn!“ a vyprávěla, že bestie v lidské podobě vyvražďily celou její rodinu, napadlo mě – skoro hříšná myšlenka pro kněze –, z čeho tato žena může čerpat sílu, aby po této hrozně ráně unesla tíhu dalšího života. A když nám ukázala nádherný domek, který dostala darem ze štědrých rukou lidové vlády, uvědomil jsem si význam krvavé oběti lidických mučedníků: vítězství obnoveného života nad zkázou a smrtí.

Smekl jsem v místech, kde stála mučednická obec – jak přikazovala pieta. Ale nemohl jsem pokrýt hlavu ani mezi skvělými domky nových Lidic – tak mi přikazovala úcta k vítězné lidské vůli.

I kdybych nikdy nebyl cítil povinnost postavit se do řad bojovníků tábora míru, poučení z návštěvy Lidic bylo by pro mě příkazem, abych všechny své síly a schopnosti věnoval práci pro zabezpečení

pokojného života lidí. Chci napříště ještě uvědoměleji, ještě obětavěji pracovat pro to, aby bylo zabráněno dalším zločinům zvlčilých lidí a aby se uskutečnil andělský slib betlemský: oblažující mír lidí dobré vůle!

V neděli dne 30. září zavítali naši zahraniční delegáti do Staré Boleslavi, aby zhlédli toto známé poutní místo. Navštívili poutní chrám Panny Marie, kde je přivítal polským proslovem od oltáře staroboleslavský kanovník *Ant. Mokrisch*. Jménem celé delegace poděkoval mu polský kanovník *Dr Boleslav Kulawik*, který pak promluvil k shromážděným poutníkům o krásných dojmech, které v něm zanechal mírový kongres katolického duchovenstva. Zdůraznil, že polsko-československé přátelství má pevnou základnu ve společné katolické víře a ve společné práci pro zachování světového míru. Po uctění posvátného Paladia země české prohlédli si zahraniční hosté klebníci a chrámové ambity.

V kostele sv. Kosmy a Damiána uvítal zahraniční delegáty latinským proslovem kanovník *Dr Veselý* a pamětihodnosti chrámu ukázal jim ochotně starší děkan kapituly kanovník *Málek*. S pohnutím stanicí delegáti na místě, kde prolil mučednickou krev patrona a dědic země české sv. Václava. Návštěva vzácných zahraničních hostů ve Staré Boleslavi stala se předmětem živého zájmu četných poutníků, kteří se přišli poklonit památce knížete pokoje sv. Václava.

Je po sjezdu, který nesporně znamenal veliký krok kupředu v konsolidaci poměru mezi církví a státem. Ukázal jasně, že převážná většina kněží pochopila, že by bylo nesprávné, nekřesťanské a neknežské hledat to, co nás může dvojit s někým, kdo má jiný názor, ale že je naší povinností hledat a nalézat to, co nás spojuje. A je toho věru velmi mnoho. Tento sjezd také ukázal, že jsme věrnými katolickými kněžími, kteří se neodchýlí od svého náboženského přesvědčení, a že katolický kněz, který z lidu vyšel a pro lid je ustanoven, musí s lidem jít, s lidem pracovat pro jeho lepší budoucnost, s lidem se radovat z dosažených úspěchů, s lidem se postavit proti každému nepříteli, který brání jeho štěstí, s lidem se postavit proti největšímu nepříteli dnešní doby — proti válce, která by vyvolala znovu potoky slz a záplavu vylité krve.

Tento sjezd ukázal, že katolický kněz, který poctivě vykonává své povinnosti k Bohu, k církvi a k lidu, má nejen porozumění pro svou práci, ale i vážnost a úctu. Jestliže sám prezident, hlava našeho lidově demokratického státu, pozdravil osobním dopisem náš sjezd, je to důkaz, že mírová práce katolického duchovenstva je oceňována a uznávána. Tento sjezd přinesl i ten klad, že byly navázány osobní styky mezi naším duchovenstvem českým a slovenským. Padly zde poslední zbytky přehrad, který byly v minulosti mezi nimi.

Tento sjezd ukázal především nezlomnou vůli katolického duchovenstva československého hájit a uhájit mír. Všichni delegáti si odnášeli do svých domovů šťastnou jistotu, že nejsou sami se svým názorem, který vyvěrá z pramenů theologických, že k životu šťastnému na zemi je třeba pokoje a míru, ale že spolu s nimi stojí obrovská masa lidí, kteří třebaže z jiných pramenů čerpají své odhodlání bránit mír, stojí přece v jedné řadě a v jedné frontě. K našim mírumilovným snahám přichází v poslední době na pomoc i přímočaré, křišťálově průhledné, ale přímo klasicky jasné slovo generalissima *Stalina*, které pronesl jako odpověď na otázky dopisovatelů »Pravdy« o atomové zbraně. Z těchto slov musíme mít radost z dvojího důvodu: J. V. Stalin znovu otevřeně prohlašuje, že »činitelé USA nemohou nevědět, že Sovětský svaz je nejen proti použití atomové zbraně, ale i pro její zákaz, pro zastavení její výroby« a že »právě zájmy zachování míru vyžadují především likvidaci takového monopolu a pak i bezpodmínečný zákaz atomové zbraně«. To jest veliké slovo posily všem těm, kteří pracují pro mír. A druhá radost a posila ze slov generalissima *Stalina* vyvěrá z uvědomění, že i veliký tábor obránců míru nestojí nepřipraven proti válečným agresorům. Dej Bůh, aby výbuch s altajské vysočiny, který zaznamenaly seismografy, roztránil všechny plány osnovené války a vyřadil je z lidské společnosti, tak jako izolujeme nepřítelů individuů. Půjdeme společně s naším lidem proti všem, kteří podněcují a podpalují nový světový požár, proti jejich sobectví postavíme svá láskou Kristovou naplněná srdce a sepjaté ruce k modlitbě k Všemohoucímu, proti jejich kapitálu postavíme se spolu s pracujícím lidem celého světa na místa své práce — a zvítězíme!

KOPTICKÝ TRANSITUS B. MARIAE VIRGINIS

K prvnímu výročí prohlášení dogma Nanebevzetí Panny Marie

Z nedostatku lepších zpráv těsně před a nyní po definici Nanebevzetí P. Marie mezi katolickými theology ožil zájem o apokryfní legendy, jež se dají označiti společným názvem *Transitus* nebo *Dormitio B. M. V.* Olomoucký prof. Dr T. Hudec v brněnské Hlídce 1927 uveřejnil velmi důkladný článek „Zesnutí Panny Marie v starém křesťanském podání“, který i dnes nepostrádá aktuality (vyšel také separátně, 81 str.). Tam jest otištěn český překlad řeckého *Transitu* (str. 20—28) a podán obsah *Transitu* syrského a arabského (str. 28—30), jakož i dvojí verze latinské A a B (str. 31—33), ke které lze přičísti i známý úryvek z apokryfní anebo aspoň nespolehlivé *Historia Euthymiaca*, citovaný v řeči sv. Jana Damašského, anebo lépe později do ní vložený (*Breviarium Rom.*, II. noct. 18. augusti). Oficiální a theologicky orientovaná církev se ani dříve, ani ještě ve 4. stol. o nanebevzetí P. Marie nezmiňuje. Sv. Jeronym, který žil 34 let v Betlemě a tam r. 420 zemřel, o hrobu, vzkříšení a tělesném nanebevzetí nic neví. Totéž platí o Cyrillu Jerusalemském, tammím rodákovi (315—386), který tam jako kněz a biskup po celý život působil. Jiný rozený Palestiňan jest Epiphanius (315—403), jenž se r. 367 stal biskupem v Salamis na Cypru, ale vždy byl v živém spojení s církvemi v Palestině, jak je tomu podnes. Neví, zdali sv. Panna vůbec zemřela a byla pohřbena anebo zůstala na živu a převedena do nebes. Zde máme zcela subjektivní a jinak nedoloženou úvahu o eventuálním nanebevzetí. Můžeme směle říci, že až do r. 400 oficiální církvi, zvláště té kritické a theoreticky sdostatek orientované, o nějakém hrobu P. Marie v Jerusalemě, natož o jejím tělesném nanebevzetí z nějaké tradice nebylo nic známo. Minění, že sv. Panna se s apoš. Janem přestěhovala do Efesu a tam zemřela, je vyvráceno dopisem biskupa Polykrata z Efesu, svědčícím papeži Viktoru do Říma kolem r. 190, v němž Polykrates jako velká „světila“, která v Asii odpočívají, vedle jiných jmenuje apoštola Jana a jáhna Filipa s dvěma dcerami (*Act. 21, 8*), kterého si ovšem plete s apoštolem Filipem, ale o sv. Panně mlčí. — Nynější chrám nad domnělým hrobem P. Marie v údolí kedronském pochází sice z 12. stol., ale již dlouho předtím tam stála svatyně, kterou nevěrohodně asi k r. 450 připomíná hist. *Euthymiaca* a věrohodně teprv r. 530 arcijáhen Theodosius. Pozdější cestopisy mluví také o hrobu sv. Panny tamtéž, po prvé tak zv. *Breviarius* kolem r. 614. Pak již oficiální církev začíná mluvit o smrti a tělesném nanebevzetí P. Marie, první svědek jest biskup jerusalemský Modestus (634).

Zdá se tedy, že začátek vývoje apokryfní literatury o nanebevzetí možno klásti na konec 5. století, ačkoliv první vznik základního apokryfu, od něhož se ostatní snad odštěpily, někteří hledají již v době dřívější. Svátek zesnutí P. Marie se slavil jistě už kolem r. 580, a sice 18. ledna, byl však císařem Mauriciem (582—602) přeložen na 15. srpen, což se všeobecně hned neujalo,

neboť *Missale gothicum* a *Martyrologium hieronymianum* jej mají i později dne 18. ledna.

Ačkoliv o historičnosti nemůže býti řeči, přec apokryf, který jsem z nářečí boheirského (severoegyptského) přeložil a zde předkládám, od shora uvedených verzí se podstatně a velmi výhodně liší:

a) Zázraky jsou stlačeny na nejmenší míru, je tu jen andělský doprovod Kristův při trojí návštěvě na zemi. Žádná vzduchová doprava apoštolů ze všech konců do Jerusalema, žádný brachiální útok židů na pohřební průvod s nešťastným koncem pro jednoho urputníka, žádný nevěřící Tomáš, žádný zásah nějakého místodržitele nebo dokonce edessenského krále Abgara, známého apokryfní korespondencí s Kristem atd.

b) Zcela jasně vyjádřeno opětné spojení duše s tělem, kdežto v textu řeckém, syrském a lat. A Mariino tělo bez duše je odneseno nikoliv do nebe, nýbrž do jakéhosi ráje, kde má zůstat.

c) Obsahuje chronologické údaje. Kristus při první návštěvě dne 20. Tobi, t. j. 15. ledna, apoštoly připravuje na událost následujícího dne. Dne 21. Tobi (16. ledna) Maria zemře a je pohřbena, apoštolé bdí u hrobu 3 a půl dne, pak obdrží pokyn, aby se k hrobu vrátili za 7 měsíců. Dne 16. Mesore, t. j. 9. srpna, Kristus tělo spojí s duší a vzkříšenou matku s sebou odveze do nebe. Dvojím datem se patrně děje pokus vysvětliti dvojí svátek, v lednu smrt a v srpnu nanebevzetí, ačkoliv kalendářní data přesně nesouhlasí, což však může býti zavineno velmi nesnadným přepočítáním z kalendáře egyptského na římsko-juliánský. Tím je snad naznačeno, že původ apokryfu nutno klásti do doby Mauriciovy nebo trochu později, nejdéle před arabskou invasi.

Text našeho apokryfu je původně koptický, nikoliv z řečtiny přeložený, neboť:

a) je velmi jasný a srozumitelný a nikde nevykazuje nejmenší anomalie gramatické, zvláště syntaktické, které by byly způsobeny tehdejší otročností téměř všech překladů (viz na př. latinské žalmy před nejnovějším překladem);

b) citáty z žalmů se úplně shodují s boheirským jejich překladem, vydaným Idelerem v Berlíně r. 1837, a zřejmě se odchyľují od textu Septuaginty;

c) hrůzy smrti jsou líčeny podle tehdejších ještě nevytvořených představ z egyptské „knihy smrti“.

Náš apokryf byl vydán od Lagarde v *Aegyptiaca*, Göttingen 1883 a zůstal dlouho nepovšimnut a bez překladu. Anglické citáty z něho stojí v *The Catholic Biblical Quarterly*, Washington 1950, č. 4, bude tudíž asi už přeložen do angličtiny. Rozdělení na kapitoly jsem převzal od Lagarde, čtyři první kapitoly jsem vynechal, jsou pěkným řečnickým výkonem, ale bez vztahu k vlastnímu temat, jež začíná v kapitole 5. Hned v této kapitole vypravování vykazuje mezeru, kterou koptický rukopis nenaznačuje. Zato je v kapitole 10 cizí fantastická vložka, kterou jsem vynechal. Evodius je osoba

celkem neznámá, u Syřů je to první biskup v Antiochii po sv. Petru (Eus. hist. eccl. 3,22).

Poučení, které pronesl svatý a v každém ohledu úctyhodný otec Evodius, arcibiskup velkého města Říma, jenž byl druhý po apoštolu Petru, a které proslovil o Paní nás všech, svaté Bohorodičce Marii, podává nám zprávu o tom, kterak skončila svůj život dne 21. měsíce Tobi podle Egyptanů v pokoji Božím, Amen.

5. Stalo se v čase, kdy Bůh syna svého a svaté Panny ve světě vpravdě zjevil a když on přišel, procházej se po jezeře Tiberiánském, byli jsme já Evodius a můj příbuzný Alexander na loďce spolu s otcem Petrem, připravující své síťe a za účelem rybolovu jezero objíždějící. Otcí Petrovi patřila loďka i se sítěmi, my pak se tam nacházeli jako dělníci. Kromě toho byl tam jako jeden z nás také Rufus k obsluze sítí. Když pak náš Pán Ježíš přišel, procházej se po jezeře Tiberiánském, zavola na otce Petra a jeho bratra Ondřeje řka: Pojdte, následujte mne. Otec Petr původně se jmenoval Šimon, když však Pán ho povolal k nebeskému povolání, přidal mu dvě jména, Petr a Kefas, takže jeho jméno pak bylo trojí: Š. P. K. Když tedy otec Petr a jeho bratr Ondřej líbezný hlas Páně uslyšeli, an jim řekl, následujte mne, nemohli se nikterak zdržeti, nýbrž všech věcí se zřekli, s loďkou na břeh přistali a následovali ho. Já pak, totiž nejponiženější Evodius, jakož i Rufus a Alexander (Marc 15,21) už jsme nechválali ke svým rodičům, nýbrž pospíšili a následovali otců apoštolů a stali jsme se služebníky jeho ve všech věcech, které by nám přikázal. Těch, které dohromady s otcem Petrem povolal, bylo v celku počtem dvanáct, těch totiž, které nazval apoštol, dokonce i člověk, jehož jméno se nemá ani vysloviti, t. j. zrádce Jidáš, i ten byl připočten k oddílu 12 apoštolů, nás ostatních pak bylo 72... (*mezera ve vypravování*).

Vzhledem na tuto důležitou věc setrvali jsme na onom místě v úkrytu, a po dlouhou dobu nebylo nám možno vycházeti pro strach před židy, aby nás nezabili, až k nám přišel náš Pán Ježíš Kristus, aby nás poučil o cestě, kterou bychom se měli ubírat. Maria, matka Pána našeho Ježíše Krista, bydlela s námi uvnitř v domě s ostatními ženami, které ji z Jerusalema následovaly - chodily totiž s námi, až náš Pán Ježíš byl ukřižován - t. j. Salome, Johanna a ostatní panny všechny, jež se s ní stýkaly. Otec Petr posvětil oltář uvnitř domu, v němž jsme bydleli, jak náš Pán před svým umučením nás poučil, a i poté, když vstal z mrtvých nás opět poučil.

6. Stalo se pak dne 20. měsíce Tobi, byli jsme ve spolek podle příkazu Páně shromážděni tam, kde sv. Panna bydlela; když jsme ještě byli zaměstnáni úpravou oltáře, abychom přijali požehnání (t. j. tělo Páně?), přišel k nám náš Pán Ježíš Kristus, stanul uprostřed nás a řekl: „Pokoj vám všem.“ My jsme byli ve velkém strachu a rychle se mu poklonili. Odpověděl řka: „To jsem já, nebojte se, já, který byl ukřižován za celé pokolení Adamovo, jenž zemřel a třetího dne vstal z mrtvých a jenž synům lidským zmrtvýchvstání k životu zjednal. Pokoj vám všem, moji ctní apoštolé, pokoj mým menším učedníkům, pokoj Marii, mé panenské matce, která mne na zemi

zrodila, pokoj všem ženám, které vás následovaly. Pokoj svého dobrotivého Otce vám udílím, nebojte se, neboť já jsem s vámi až do skonání věků.“ Náš Spasitel pak objal svoji panenskou matku, poté objal otce Petra, pak i všechny apoštoly a nás menší učedníky. Nakonec řekl otcí Petrovi: „Pospěš, připrav oltář, abych vám dnes požehnal, neboť musím z vašeho kruhu v zítřejší den velikou obět přinést, dříve než každý jednotlivý z vás odejde do svého přikázaného okrsku, který mu připadl, aby tam kázal.“ Poté Pán nám všem onoho dne požehnal a vykonal ordinaci otce Petra na arcibiskupa, nás pak menší učedníky, některé z nás učinil kněžími - já nejponiženější Evodius byl jeden z nich - pak jáhny k službě oltářní, jakož i lektory, žalmisty a strážci k službě chrámové. Toto vše vykonal v našem středu dne 20. Tobi. Pak ses námi rozloučil a odebral nahoru do nebes, mezitím co my se všickni za ním dívali. Onen celý den jsme strávili jsouce shromážděni v jednu schůzi, blahorečíc Boha za veliký dar, kterého se nám dostalo. Pak opět jsme se sesedli, navzájem se dohadující, co asi znamená slovo, jež nám řekl Pán: „Musím zítra z vašeho středu velikou obět přinést.“

7. Stalo se pak za svítání 21. dne měsíce Tobi, t. j. v zítřejší den, že Kristus, pravé Slovo, k nám zavítal, sedě na voze cherubů, an myriady andělů se za ním ubíraly, obklopen světelnými Mocnostmi, hymny před ním prospěvujícími, zatím co svatý žalmista David seděl na světelném voze, drže v ruce duchovní harfu a volaje: „Zpívejme Hospodinu, neboť slavně se proslavil.“ Náš Spasitel pak stanul v našem středu za zavřenými dveřmi, pozdvihl nad námi všemi ruku za přítomnosti celého sboru učedníků a řekl: „Pokoj vám všem.“ My všickni najednou povstali a uctívali jeho ruce a nohy, on pak žehnal nám nebeským požehnáním, při čemž andělé po něm dodali Amen. Pak se obrátil k otcí Petrovi a pravil: „Měj péči o oltář, abych vám požehnal, neboť musím dnes velkou obět z vašeho kruhu přinést.“ My se mu vrhli k nohám, klaněli se mu a prosili: „Pane Bože náš, prosíme tě, abys nám vysvětlil slovo, jež jsi nám řekl: Musím dnes velikou obět z vašeho středu přinést.“ Náš Spasitel odpověděl: „Moji ctní údobé, které jsem z celého světa vyvolil, to je den, kdy se vyplní proctví otce Davida: Královna stanula po tvé pravici v šatech ze zlata tkaných, různým způsobem přioděna a vyzdobena. To je den, kdy svou panenskou matku, jež mně na zemi po devět měsíců za příbytek sloužila, s sebou vezmu a vzhůru odvezu do oblasti nebeské a jako dar přinesu svému dobrotivému Otcí, tak jak David pravil, že králi dovnitř přivedou panny v jejím doprovodu a přivedou mu dovnitř také všechny její společnice.“ Pak zvolal svým božským líbezným hlasem: „Povstaň, pojď ke mně, má milovaná matko, v níž se duši mé zalíbilo, ty krásná mezi dcerami kedarskými, ty holubičí hnízdo vyvolené, v němž krásná holubice bydlí, ty vyvolená zahrado, úrodná bez semene a obdělání, jež vydala dobrý plod, ty nádobo zlatá, v níž byla uložena mana, kterou jsem já, pravá mana, ty tajná pokladnice, v níž bylo skryto pravé světlo, zjevivší se a bohatství uštědrivší synům lidským. Povstaň, pojď ke mně, moje krásná holubice, nedotčená nevěsto, čisté pole, vezmu si tě s sebou do

své zahrady a prosytím tě svou myrhou a vůní a rozestru pod tebou koberce z byssu. Ó Maria, moje matko, blahoslavená, že jsi mne zrodila na zemi. Vezmu si tě s sebou do nebeských výšin a živiti tě budu vzácnými dary svého Otce, a jestliže ty jsi mně dala seděti na tvých kolenou, ó Maria, panenská moje matko, já tě posadím na vozy cherubské a do nebes odvezu k sobě a k Otci, a jestliže ty jsi mne do plének zahalila, když jsi mne zrodila a do zvířecích jeslí mne položila, takže vůl a oslík mne kryli, tak i já dnes tělo tvé do nebeských rouch chci zahaliti, která jsem s nebes s sebou přivezl a pod stromem života tě umístím a cherubům přikáží, aby jej ohnivým mečem střežili, a tvoji blahoslavenou duši zahálím v clonu zakrývající oltář nebeského Jerusalema, a jestliže ty jsi do Egypta mne nesla strachem před zločinným Herodem, když mne pronásledoval, i já přikáží svým andělům, aby tě svými křídly kryli a tobě na věky hymny zpívali.“

8. Uslyševše tyto věci, které náš Spasitel své panenské matce pověděl, všichni jsme porozuměli, že ji chce z těla odnésti. Rozhlédli jsme se a dali do hořkého pláče a plakala s námi také matka nás všech, svatá panna Maria. Tu řekl náš Spasitel: „Proč pláčete?“ Otec Petr odpověděl: „Pláče, Pane Bože náš, pro velkou osiřelost, jež nás stihne. Když Tě zločinní židé ukřižovali, truchlili jsme několik málo dnů, poté náš smutek se nám obrátil v radost tím, že jsi vstal z mrtvých, nám se zjevil, nás potěšil a své panenské matce svěřil, Marii, matce nás všech. Bylo nám, jako bys ty opět v těle mezi námi bydlel. Nyní však, vezmeš-li ji nám, pak by pro nás bylo lépe, kdybys nás před ní odsud vzal, než osiřelost, která nás stihne.“ Odpověděl mu náš Spasitel: „Můj vyvolený Petře a všichni apoštolové, jež jsem vyvolil, zdali jsem vám neřekl, že vás osiřelé nenechám, nýbrž opět se k vám vrátím? Ostatně neplačte nad skolem mé panenské matky, nepřipustím, aby se vám brzo nezjevila. Jako já se před vámi neskryl, tak i moje panenská matka nebude před vámi skryta, nýbrž po každé, když se vám zjeví, přivedu ji s sebou, abyste ji viděli a vaše duše zajasala.“ Tu otec Petr a ostatní učedníci našemu Spasiteli řekli: „Pane Bože náš, nikoliv není možné, aby ona vůbec zemřela.“ Odpověděl jim Vykupitel: „Divím se vám, svatí apoštolé, pro onen výrok, který jste pronesli. Což je možno, aby slovo, jež jsem na počátku vyřkl, se stalo lží? Nikoliv, tomu nemůže tak býti. Vždyť jsem na začátku vyřkl ortel nad veškerým tělem, že všichni musí zakusiti smrt. Co se tkne těla, které jsem já přijal, i já zakusil smrt, já Pán veškerenstva, abych bolesti smrti překonal.“ Nato Petr: „Pane Bože můj, rozkaž, abych směl k Tobě ještě jednou promluvit.“ Řekl Pán: „Mluv.“ Nato otec Petr: „Přejeme si, aby ses nad námi smiloval a svoji panenskou matku nám nechal ještě několik málo dnů na živu, vždyť ona jest nám po tvém odchodu útěchou.“ Náš Spasitel odpověděl: „Petře, můj vyvolený, což nevíš, že každému jednotlivci je stanoveno jakési předurčení, které musí na tomto světě vyplniti? Jakmile je vyplněno, není možno, aby se byl i jednu hodinu déle zde zdržel. Nuže, předurčení mé matky je dnes vyplněno, proto je nutno, aby z těla odešla, a já si ji vezmu s sebou vzhůru ve slávě. Ejhle veškeré

úradky nebeské, které Otec chrámu (matce) svého milovaného syna, kterým jsem já, předurčil, se na ní vesměs plní. Povstaňte, abych já s ní vám ve svaté oběti dříve požehnal, než ji vzhůru vezmu ke svému Otci.“

9. Tu ženy, jež s ní chodily, t. j. panny z jejího doprovodu, obrátily se obličejem zpět a plakaly vesměs hořce a vzdychaly, i slzela s nimi i svatá panna Maria. Náš dobrotivý Spasitel se ujal slova a řekl jí: „Proč pláčeš, Maria, moje panenská matko? Nyní necháš za sebou lkání a pospíšíš k radosti, jež trvá na věky, zanecháš žal a nářek a octneš se v potěšení a radosti věčné. Opustíš věci pozemské a nastoupíš dědictví nebeské.“ Odpověděla panna Maria našemu Spasiteli: „Pane Bože a synu můj, kterak nemám plakati a býti v srdci zarmoucená? Často jsem slyšela, jak jsi mluvil se syny lidskými, že při smrti se vyskytuje množství postav působících strach a hrůzu těm, kdo na ně padají. Je-li tomu tak, kterak nemám plakati, vždyť se bojím, nevědouc, kterak budu schopna dívati se na postavu smrti, která je strašná.“ Náš Pán Ježíš jí odpověděl: „Ó Maria, krásná matko má, což se strachuješ smrti, když ten, jenž zničil veškerou moc smrti, se vedle tebe nachází? Jak se máš děsiti její měnitelné postavy, když životodárce veškerenstva při tobě stojí?“ Pán byl v srdci tak pohnut, že se přiklonil ke své panenské matce, její slzy setřel a božskými ústy ji políbil. Pak Pán Ježíš přistoupil k oltáři, žehnal nám všem a přál pokoje, i řekl otci Petrovi: „Pospěš, podívej se na oltář a přines čistá roucha, která mně Otec s nebe seslal, abych v nich blahoslavenou matku pohřbil, neboť žádný šat tohoto světa nemá býti vložen na tělo mé milované matky.“ Otec Petr našel roucha z byssu, čistá, neposkvrněná, drahocenná a vůní ze sebe vydávající. Když jsme tato světlem zářící roucha viděli, velmi jsme se divili. Vykupitel vzal tato roucha z ruky otce Petra, vlastníma rukama je rozestřel a zavolal svoji panenskou matku řka: „Povstaň, pojď ke mně, má stříbrná holubice s pozlacenými křídly, pojď ke mně, můj nevinný beránku beze skvrny.“

10. Tu vstala královna všech žen, panna Maria, matka krále králů, aby šla ke svému milovanému synu, Pánu našemu Ježíši Kristu. Povstali jsme my všichni a s pláčem jsme uctívali její ruce a nohy. Náš Pán Ježíš, její milovaný syn, ji přivítal takto: „Pojď, vstup na roucha, která jsem rozestřel, obrať obličej proti východu, pomodli se a pak se polož na roucha a zakončiž svou pozemskou dráhu jako každý jiný člověk, jenž se na zemi zrodí.“ Tu královna všech žen Maria, matka našeho Pána Ježíše Krista, krále králů, povstala, pospíšila do středu rouch, jež náš Spasitel vlastníma rukama byl rozestřel, stanula obrátivši obličej k východu, proslovila modlitbu v řeči nebešťanů a když ji ukončila, připojila Amen. My při tom stáli, Amen po ní opakující. Nato ulehla na roucha a položila ruce na prsa s obličejem k východu obráceným. Spasitel nás vybídl, abychom zaujali postoj k modlitbě a za ni orodovali, i s pannami, které původně sloužily ve chrámě (jerusalemském) a za ní přišly, když byl náš Spasitel ukřižován. - (Následuje cizí vložka o roztržení záclony před chrámovým nejsvětějším za ukřižování Páně.)

11. Dvanáct panen a ostatní ženy, které byly s ná-

mi, plakaly spolu, jak jsme tam stáli a kolem sv. panny kruh tvořili, propěvující jí nebeské hymny, jak jsme se to naučili. Kristus přitom seděl uctivě vedle své panenské matky a jeho ruka spočívala na její tváři. Když jsme byli po dlouhou dobu zpívali žalmy, políbil svou matku a vyvedl nás ven. Sv. panna mu řekla: „Prosím tě, Ježíši, synu živého Boha a milovaný synu můj, vpravdě hříchem neposkvrněný, buď pamětliv té, která tě zrodila, ó Bože můj, ach, blíží se ke mně postavy smrti. Prosím tě, milovaný synu, nechť moci smrti a síly temnoty ode mne prchnou, nechť jsou při mně andělé světla, nechť červ, jenž nezírá, se uklidní, nechť zasvitne temnota zevnější, nechť přede mnou umlknou žalobci podsvětí, nechť zavře tlamu drak propasti, až mne uvidí k tobě přicházeti, rozkaž, synu můj milovaný, aby pochopové propasti přede mnou prchli a moji duši nestrašili, kameny úrazu na cestě ležící nechť se přede mnou rozpadnou, ti různohlaví karatelé nechť svýma očima na mne nehledí, ohnivá řeka, která se jako vlny mořské před tebou vzdouvá a v níž na obou březích jsou zkoušeni spravedliví i hříšníci, ta nechť duši mou nespálí, až budu přes ni převezena. Nechť se stanu hodnou Tobě se klaněti s nezahanbenou tváří, neboť Tvoje je moc a sláva na věky věkův, Amen.“

12. Náš Pán líbezným hlasem své matce odpověděl: „Měj odvahu, moje matko Maria, učiním, aby všechny tyto věci před tebou prchly, poněvadž nemají se mnou docela nic společného. Ale pro tebe jsou připravena místa odpočinku v nebesích se spravedlivými, kteří jsou v nebeském Jerusalemě, abys tam odpočívala na věky. Viz, že vedle palmových ratolestí k pohřebnímu průvodu nebeská roucha jsou připravena, aby tvé tělo do nich bylo zahaleno. Tvoji blahoslavenou duši pak vezmu s sebou vzhůru do nebes a přinesu jako dar svému dobrotivému Otci, vzácnější nad veškeré dary, ó moje roditelko.“ Nato náš Pán Ježíš Kristus řekl apoštolům: „Pojďme teď trochu ven, neboť vpravdě nyní nastala chvíle, kdy moje milá matka opustí tělo, a není jí možno smrti patřiti tváří v tvář, dokud u ní sedím já, životodárce veškerého světa. Ejhle, všechny zástupy nebeské jsou nyní u nás shromážděny a čekají na nás.“ Tedy my apoštolé šli jsme s ním na určité místo ven a nechali ji ležeti, zatím co všechny panny i Joanna, Salome a ostatní věřící ženy vesměs byly u ní shromážděny a těšily ji. Náš Pán Ježíš Kristus seděl na kameni venku před vchodem do brány, zatím co my všickni byli v kruhu kolem něho. Vzhlédl k nebesům, povzdechl a pravil: „Míním tebe, ó smrti, která sídlíš v jižní komoře, pojď, zjev se mé panenské matce, aby tě viděla, že ty jsi, kterou jsem ustanovil královnou nad veškerým tělem, ale nechť jsou tvá síla a tvůj osten v tobě tak dlouho zlomeny, dokud na tebe bude hleděti moje matka Maria, pak teprv učin, aby zapůsobila tvá strašlivá postava, jakož i tvoje moc a tvůj osten, které jsou v tobě napořád.“ Ihned v okamžiku se objevila ta smrt, jejíž jméno jest pro každého hořké. Tu se stalo, že jakmile Maria ji očima spatřila, duše její z těla vletla přímo na řadra jejího drahého syna tam, kde seděl - seděl totiž vedle nás tam, kde se nacházel, on Bůh Slovo, jehož jsou plná nebesa a země. Jakmile duši své panenské matky zachytil - byla bílá jako holubice -

poceloval ji a zabalil do byssových rouch a pak ji odevzdal sv. archandělu Michaelu, položil ji totiž na jeho světelná křídla, až by potřebné stanovil ohledně jejího svatého těla. Když všechny ženy u ní shromážděné zpozorovaly, že zesnula, zaplakaly vesměs a lkalily. Salome vyšla ven a vrhla se Pánu našemu Ježíši Kristu k nohám, klaníc se a řkouc: „Pane Bože můj, právě zemřela ta, kterou miluješ. Běda nám pro velkou osiřelost a osamocenost, jež nás dnes stihla. Kdybys nebyl vyšel, nebyla by zemřela.“ Náš Pán Ježíš Kristus jí na to odpověděl: „Neumřela Maria, moje panenská matka, nýbrž oživila. Vždyť její smrt není smrtí, nýbrž oživení na věky.“ Svatý žalmista David rozezvučel svoji duchovní harfu a zpíval: „Drahocenná jest před Hospodinem smrt svatých jeho, raduj se, ó Maria, matko Krista, krále králů, tento jest den, kdy se naplnila prorocství o tobě předpověděná, ó královno pravdivá.“

13. Náš Spasitel s kamene povstal, šel dovnitř domu a my všickni za ním. Uzřeli jsme obličej Panny zářící nad slunce, kdežto celé její tělo vydávalo líbeznou vůni. On se klonil nad mrtvolou své matky, vypukl v pláč a pronesl nad ní následující řeč: „Blažené jsou rty tvé, ó moje matko Maria, jimiž nyní vítáš Boha. Blažené oči tvé, roditelko moje, že smíš patřiti v tvář onoho, jenž shlíží na povrch země a tím jí v základech otřásá. Blažené uši tvé, kterými přeji, abys mne slyšela, když s anděly rozmlouvám řečí nebesťanů, blažené ruce tvoje, té, která mně sloužila za příbytek, že jsi na nich nosila toho, jenž nese veškerenstvo mocí slova svého. Blažené nohy tvé, ó moje drahá, že jsem na nich sedával, já, jenž sedí na trůně slávy své na výsostech. Blažený, požehnaný život tvůj, že jsi mne po devět měsíců nosila. Blažené, celé tělo tvé a duše tvá, neb byly ozářeny světlem mého božství.“ Když byl tato slova náš dobrotivý Spasitel nad mrtvolou své matky pronesl, zaplakal a my všickni plakali s ním. Pak povstal, vzal nebeská roucha a zabalil do nich spolu s Petrem a Janem její svaté tělo, a roucha pevně k němu přilnula. Nato vybídl apoštoly řka: „Povstaňte, vyzdvihněte tělo mé milované matky, které mně sloužilo za posvátný chrám, a neste je na bedrech, když už je zabaleno do rouch s výsosti přinesených a jsou tu i palmové ratolesti s nebeských výšin. Ty můj vyvolený Petře, ponesíš její hlavu na své šíji, a Jan nese u nohou, neboť vy jste moji bratři a moji svatí údové. Ostatní apoštolové nechť před ní zpívají žalmy. Vyjděte s ní všickni, jak malí, tak velcí, až na východ od Jerusalema v pole Josafatské, tam najdete nový hrob, do něhož ještě nikdo nebyl uložen, tam pohřbete její svaté tělo a bděte u něho po tři dny a půl dne, nebojte se, já budu s vámi.“ Když náš Spasitel k svatým apoštolům domluvil, pomodlil se a tu sv. žalmista David zazpíval Aleluja řka: „Přivedeny budou ke králi dovnitř za ní panny, předvedeny dovnitř také všechny její družky.“ Poté náš Pán Ježíš se s námi rozloučil, a všickni jsme se mu poklonili, zatím co David zatančil řka: „Aleluja, povstaň, Hospodine, k odpočinutí svému ty, a archa tvé svatyně, již jsi ty, ó Maria panno neposkvrněná.“ Té chvíle náš Spasitel vstoupil do svého cherubského vozu, a veškeré šiky nebeské se za ním ubíraly, chválu mu propěvující. Jako kdyby vzduch byl prosycen množstvím libé

vůně, tak to bylo, když vzal duši své matky k nadřům, zavinitou v byssové plátno a světelné blesky vyzářující a vzlétl k nebesům, zatím co my všichni se za ním dívali. Té chvíle bylo také tělo sv. Panny vyzdvíženo, takže otec Petr je nesl u hlavy a otec Jan u nohou. Ostatní apoštolé šli před námi, nesouce v rukou kadidelnice libé vůně a prozpěvující, kdežto panny kráčely vzadu za mrtvolou. Stalo se však, když jsme dospěli na východní straně Jerusalema k místu, jemuž se říká pole Josafatské, tu odbojný, bohovraždny a proklatý lid židovský, uslyšev libý hlas svatých otců, žalmy prozpěvujících, navzájem pravil: „Kdo je to, jenž ve zdejší městě dnes zemřel?“ Někteří z nich jim odvětili: „Matka Ježíše Nazaretského, kterého jsme ukřižovali, právě ji odnášejí do hrobu.“ Tu se navzájem uradili a v satanském hněvu šli proti nám, neboť věru satanáš to byl, který jejich srdce naplnil, chtěje, aby nás porubali a tělo svaté panny odnesli a ohněm spálili, jak nám později i doznali. Avšak když se k nám přiblížili, veliká ohnivá stěna nás a je obklíčila, a jejich oči byly zatemněny. Hospodin totiž je ranil hmatatelnou (Ex. 10, 21) temnotou, jako svého času učinil Egypťanům. Tělo Panny apoštolé nesli dále a v hrobě uložili podle rozkazu našeho Spasitele a střežili je tři a půl dne.

16. Když židé pocítili veliký hněv, který na ně přišel od Hospodina, s pláčem volali řkouce: „Prosíme tě, ó Maria, matko Ježíšova, pomoz nám. Vyznáváme, že Ježíš Kristus, jehož jsi zrodila, je Syn Boží. Prosíme tě, Maria, sestro naše, smiluj se nad námi, vždyť jsi z našeho rodu. Velice jsme tvému synu Ježíši ublížili, aniž by byl vůbec nám někdy ublížil. Ty aspoň, sestro naše, smiluj se nad námi a vrať laskavě zrak našim očím.“ V okamžiku otevřeny jsou oči jejich, viděli opět světlo, chodili sem tam, ale těla sv. Panny nenašli a byli ve velkém údivu nad zázrakem, jenž se stal, takže hlasu svého povznesli volajíce: „Jediný jest Bůh izraelský, jenž seslal do světa svého milovaného syna, věru velikým zločinem jsme se provinili.“

17. Když nastalo poledne čtvrtého dne, mezitím co apoštolé i s pannami byli spolu shromážděni u hrobu, v němž leželo tělo sv. Panny, tu zazněl mohutný hlas s nebes jako zvuk hlásné trouby řka: „Odejděte každý na své místo na sedm měsíců. Ejhle, zatvrdil jsem srdce velebnější židů vesměs, aby toto místo neopozorovali a nepoznali a následkem toho nehledali tělo mé panenské Matky, až je vezmu s sebou vzhůru do nebes. Vy pak všichni, učedníci a také panny, které u vás vytrvaly, přijďte sem dne 16. měsíce Mesore, abyste viděli moji panenskou matku, jak ji odvezu k sobě do nebes i s duší v těle, žijoucí tak, jak byla na zemi u vás a abyste celým srdcem uvěřili v zmrtvýchvstání, které se dostane veškerému tělu.“ Když jsme tento hlas uslyšeli, vzdali jsme chválu Bohu, povstali jsme, pomodlili se a vrátili do domu, v němž jsme bydleli, jsouce ve velkém smutku a lkání z toho, že sv. Panna Maria nám byla vzata, a prosili jsme Boha dnem i nocí, aby nás v srdci upevnil a nám ji ještě jedenkrát ukázal. - Nato pak v sedmém měsíci od okamžiku, kdy vyšla z těla sv. Panna a Bohorodička Maria, to je v měsíci Mesore, vstali jsme dne 15. tohoto měsíce a shromáždili se také s ostatními pannami u hrobu, v němž leželo tělo sv. Panny, a celou noc jsme strávili

při bdění, zpěvu, přikládání libé vůně a při rozsvícených, olejem naplněných lampách.

18. Když pak téže noci nastala doba svítání, což bylo začátkem dne 16. měsíce Mesore, přišel k nám, tam, kde jsme se nacházeli, náš Pán Ježíš Kristus ve velké slávě a řekl nám: „Pokoj vám všem, moji svatí apoštolové, pokoj svatého Otce vám vyřizují.“ My jsme se vrhli na zem, klaněli se mu, a on nám všem žehnal řka: „Proč se nacházíte v tak velké skleslosti, bolesti a smutku?“ Odpověděl otec Petr: „Pane Bože náš, jsme plni bolu nad zesnutím tvé panenské matky a matky nás všech, že jsi nám ji ještě jednou neukázal ode dne, kdy vyšla z těla.“ Náš dobrotivý Spasitel odpověděl: „Vždyť tělo mé drahé matky je u vás, a moji andělé podle příkazu mého Otce nad ním bdí, jelikož se stalo chrámem jejího syna, kterým jsem já. Její duše ovšem se nachází v nadhvězdě oblasti nebes, a výsostné Moci jí prozpěvují hymny. Nyní však jsem pro ni poslal, aby ji přinesly. Ona přijde a zjeví vám pocty, jichž jest účastna a jež jsem i vám přislíbil místo statků, které zde opustíte.“ Ještě mezitím, co náš Spasitel s námi mluvil, slyšeli jsme ve výši zpěvy. Ihned jsme tam hleděli a užívali veliký světlý vůz, dojel, zastavil v našem kruhu, byl tažen od cherubů, kdežto sv. Panna v něm seděla, záříc desettisíckrát nad slunce a měsíc. Nás pojal strach, padli jsme na tvář a poklonili se jí. Ona vztáhla ruku nad námi všemi, žehnala nám a přivítala nás. Opět jsme se jí poklonili, ocitnuvše se ve velké radosti a jásotu, a ona nás poučila o velikých skrytých tajemstvích, jichž vzhledem na nevěřící lid nelze zjeviti. Pán volal do hrobu, vzkřísil tělo své matky, vrátil jí duši do těla a užívali jsme ji živou v těle, jak byla mezi námi, když žila v těle smrtelném. Náš Spasitel rozevřel ruce a posadil ji do vozu vedle sebe. Pak se ujal slova a řekl nám svým milým hlasem: „Zde vidíte moji drahou matku. Je to ona, jejíž panenský život mne po 9 měsíců nosil. Zde ji vidíte tvář v tvář, jak jsem ji vzkřísil z mrtvých, a ona vám všem požeňla. Nyní vás už neopustím a budu vás opatrovati, až dokončíte svůj životní boj. Nyní povstaňte, jděte do celého světa a zveštujte všude evangelium a křtíte všechny národy ve jménu Otce a Syna, a Duchu sv. a učte je zachovávat vše, co jsem vám přikázal.“ Takto promluviv náš Spasitel strávil celý den tam u nás se svou matkou, pak se s námi rozloučil a vstoupil vzhůru na nebesa ve slávě, a andělé před ním zpívali.

19. To je život Paní nás všech, svaté Bohorodičky Marie v den 21. Tobí a její nanebevzetí dne 16. Mesore. Já Evodius, učedník otce Petra, apoštola našeho Pána Ježíše Krista, mluvil k vám nyní v této promluvě, byl jsem mezi apoštolý, s nimiž jsem chodil, a viděl jsem to vše, co se stalo. Nikoliv co jiný mně řekl, řekl jsem vám, nýbrž co jsem svými očima viděl a vlastníma ušima slyšel, to jsem láskám vašim vypravoval o skonu svaté neposkvrněné Panny Marie, matky Boha našeho Krista. Bůh, spravedlivý soudce, který bude soudit živé i mrtvé, on je mým svědkem, že jsem z těch slov nic nevynechal ani nepřidal. Nechtě Paní nás všech, jejíž svátek dnes slavíme, za nás oroduje u svého syna Ježíše Krista, Boha našeho a syna Boha Otce v pravdě, aby se nad námi smiloval a nám milosrdenství prokázal. Prokazujeme činnou lásku chudě-

mu ve jménu svaté Bohorodičky Marie, aby nás jako cizince neopustila na onom světě, nýbrž za nás orodovala u našeho Boha Krista, aby se nad námi smíloval a nám naše hříchy odpustil. Chvalme ho po všechen čas stálými modlitbami ve dne v noci takto volající: Budiž Tvoje milosrdenství nad námi, Pane Bože a

Spasiteli náš Ježíši Kriste, skrze něhož veškerá čest a sláva přísluší Otci s ním a s Duchem svatým, životodárce a jedné podstaty s ním, nyní a po všechen čas a na věky všech věků. Amen.

Prof. ThDr Vojtěch Šanda

STVOŘENÍ PRARODIČŮ

Gen. 1, 26–29; 2, 7; 2, 20b–22.

Ve druhé kapitole v prvním verši knihy Genesis tkví klíč k hlubšímu poznání biblického hexaemeronu. Igitur perfecti sunt caeli et terra, et omnis ornatus eorum - Gen. 2, 1. Tato věta byla též vodítkem již scholatického rozdělení biblického šestidenní na dva úseky, na opus distinctionis et opus ornatus. Latinský výraz překladu sv. Jeronyma - ornatus - nevystihuje přesně původní hebrejský výraz - sebhá'ám. Tento latinský výraz se příliš váže na řecký překlad LXX, kde čteme... pás ho kósmos autón. V. Zapletal připomíná, že latinské ornatus a hebrejské sábhá jsou pojmy značně rozdílné.

Již sv. Tomáš Akv. upozorňuje na nevhodný výraz ornatus a tím i na nepřesné rozlišení biblické zprávy scholastiků. Jasně praví, že hebrejské sábhá vytyčuje mnohem více představu pohybu než pouhé ozdoby a výplně stvořeného prostoru nebeského a zemského - Ad opus ornatus pertinet productio illarum rerum, quae habent motum in coelo et in terra - S. Th. I, q. 69a, 2 ad 1 m.

Tak nahradíme nevhodné ornatus výstižnějším latinským termínem exercitus, jak již učinil i kardinál Cajetanus - In s. Scripturam commentarii, Lugduni 1639 I. Pozměníme též i první výraz scholastického rozdělení slovem regiones místo distinctio. Schema pak biblického šestidenní bude znít - productio regionum et exercituum - V. Zapletal: Le récit de la création dans la Genèse.

Podle představivosti vyvolaného národa Bůh stvořil nejprve prostory, které pak oživil a naplnil pohybem i životem vojsk. Jsou tedy prostory skutečnými bitevními místy vojsk nebeských, pozemských a mořských. Nejvýrazněji se nám představuje tento obraz v prostoru nebeském, kde jeho vojskem prvního řádu jsou hvězdy, což je zdůrazněno i v jiných starozákonních knihách - S nebe bylo proti nám bojováno, hvězdy zůstavše ve svém řádu a běhu proti Sisarovi bojovaly - Sdc. 5, 20. Ještě průkaznější místo nalézáme u Isaiáše - Zdvihněte k výšinám své oči, a vizte, kdo je (hvězdy) stvořil, kdo vyvádí sčítané vojsko jejich... Js. 40, 26. Takovýto postup svatopisec vložil v šest dnů Boží stvořitelské práce se sedmým dnem posvěcení a odpočinku s poučením a cílem, patrným z předěšlého článku o šestidenní.

První den budiž úsekem všeobecné přípravy k stvořitelskému úkonu; světlo má být totiž nezbytnou podmínkou spořádaného života v přírodě. Druhý den Bůh tvoří prostor nad oblohou, prostor nebeský a prostor pod oblohou, vzdušný. Třetího dne vzniká prostor zemský, souše a prostor mořský, vody. Do téhož úseku je vloženo zplození rostlin i stromů všeho druhu a nikoliv do druhého dílu šestidenní v část -

productio exercituum. Pravý důvod postřehl již sv. Tomáš Akv. - Vita in plantis est occulta: quia carent locali motu et sensu... Et ideo, quia immobiliter terrae inhaerent, earum productio ponitur quasi quaedam terrae formatio - S. Th. I q. 69 a. 2 ad 1 m.

Čtvrtý den je počátkem tvoření vojsk - exercituum, která mají naplnit a oživit prostory předešlých dnů. Nejdříve Hospodin tvoří vojska nebeská, hvězdy, měsíce a slunce. Pátý den ryby všeho druhu oživují prostory vodní a ptactvo opět prostory vzdušné, nadzemské. Posledního dne šestého, kdy Bůh ukončuje své stvořitelské dílo, se objevují zvířata krotká, divoká i drobná zvířena lezoucí po zemi, která má svůj příbytek v prostoru zemském. Naposledy pak přichází koruna všeho tvorstva, nejcennější dílo Boží, člověk.

Potom (Bůh) řekl: Učiňme člověka k obrazu a podobě naší; ať panuje nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad krotkými zvířaty, nad celou zemí, jakož i nade vši drobnou zvířenou, která se pohybuje po zemi - Gen. 1, 26.

Tento nečekaný, ale vznešený úvod k poslednímu Božímu stvořitelskému úkonu zcela přesvědčivě označuje, že člověk je nejvyšším a nejdůstojnějším tvůrčím úkonem Hospodinovým. Snad nás poněkud zaráží v tomto 26. verši množné číslo v 1. osobě slovesa i suffixy v množném čísle při slovech obrazu a podoby - na'asé - besalménú... Již v době patristické někteří církevní Otcové viděli v tomto plurálu přímou rozmluvu Nejsvět. Trojice - Efreim, Irenej, Basil.

Dnes je toto mínění téměř zcela opuštěno až snad na Fr. Hummelauer a Fr. Kaulen, kterým je toto tajemství zde zastřeno temnou, neproniknutelnou rouškou. P. Heinisch - Das Buch Genesis - velmi kategoriicky, ale se zdravým jádrem skutečnosti praví: Wer die Stelle von der Trinität versteht, der vergisst, dass Gen. 1 ein Stück des AT ist. Je jisté zbytečné vyvracet určité názory o zbytečích polytheismu v tomto úseku. Nelze totiž pochybovat o přísném a nesmlouvavém monotheismu svatopisce této statí. A. Dillmann - Genesis - se domnívá, že množným číslem slovesa má být vyjádřena plnost moci a síly Boží. Přechod zájmena 1. osoby jedn. čísla na plurál zdůrazňuje slavnostní okamžik tvůrčího úkonu, ale též plné vědomí Boží důstojnosti a uplatnění plnosti moci, kterou Bůh v sobě shromažďuje k stvoření člověka. Měli bychom zde příklad pluralis majestatici, který ovšem marně hledáme ve starších knihách Starého Zákona. Prvé příklady nalézáme až po zjetí babylonském - Esd. 4, 18 a I. Mach. 10, 19, vliv to nepochybně perský, kdy vládcí mluvili o sobě v 1. osobě množného čísla. Zdá se, že bezpečným východiskem v tomto bodě nám budou dopisy

Tell-el-Amarna z doby faraonů Amenophise III. a IV. z let asi 1410 - 1356 před Kristem. Jménem - elóhím - je zde jmenován sám král egyptský. Protože název ten je mluvnickým množným číslem, je pravděpodobné, že i příslušné sloveso nebo přídavné jméno si mnohdy zachovalo gramatickou shodu v čísle. Stejně vysvětlíme i plurál adjektiva při elóhím v knize Josue - ki elóhím qedhóšim hú - Jos. 24, 19. V Genesi zase plurál slovesa se váže k témuž jménu elóhím - hith'ú óthi elóhím - Gen. 20, 13.

Hebrejské jméno ádhám je hromadný název - lidstvo, nikoliv vlastní jméno prvního člověka. Hromadný pojem je potvrzen nejbližším slovesem, vztahujícím se k pojmu - ádhám - wejirdú = ať panují, vládnou - (tedy lidé, lidstvo).

Bůh stvořil člověka k svému obrazu a podobě. V hebrejském textu čteme - bhesalménú kidhmúthénú. Oba tyto hebrejské pojmy se významem příliš neliší. Podle mnohých exegetů toto dvojí vyjádření možno pokládati za zesílené vyjádření jediného pojmu - Zapletal, Heinisch, Bea, Simón - Prado.

V čem nyní spočívá podstata tohoto Božího obrazu a podoby? H. Holzinger vidí onu podobu v neomezeném panství, jež má člověk nad přírodou a nade všemi zvířaty. Moc nad celou zemí je nepochybně následek lidské důstojnosti a nikoliv příčina. Správné uvažování je tedy toto - protože Bůh stvořil člověka k svému obrazu a požehnal mu zcela zvláštním způsobem, proto dostal i nadvládu nad ostatními tvory a nikoliv opačně!

Jiní zcela jednoduše poukazují, že i Bůh podle názoru Semitů má též své tělo, tedy člověk je skutečnou podobou Boží. P. de Lagarde - Orientalia II. - obě hebrejská slova podoby překládá pojmy - postava a podobnost. Je pak Adam v témže vztahu, co se týče podoby, k Bohu, jako Seth k svému otci Adamu - Gen. 5, 1-3. P. de Lagarde vidí ve verši 26 a 27 příklad nejhruššího antropomorphismu. Takto bychom se téměř ztotožnili s představami řecké a římské mythologie, kde člověk je - eikón theú - nebo effigies moderantium cuncta deorum. Na fysickou podobu poukazují i H. Gunkel i A. Loisy. Nestle chce oprávněně mínění o Symmachovu úpravu LXX ve verši 27 - en eikóni diafóró orthion éktisen autón.

Je jasné, že tento výklad je neudržitelný a bezpečně pochybený, než přece dejme některé přesvědčivé protidůkazy. Boží u semitských národů nejsou vždy představováni v lidské podobě, nýbrž častěji a důsledněji v podobě nejrůznějších zvířat! Mnohé antropomorphismy v knihách Starého Zákona nesmějí se nikdy brát doslovně. Kolik je jich v knihách prorockých i básnických. Jak často čteme v těchto knihách o ruce, o rameni Božím, a přece jistě nikdo, ani ze současníků, nemyslí na skutečné ruce, ramena, na skutečné tělo totožné s lidským. Obrazy tyto byly vždy jen pomůckou, jak názorněji, živěji a přístupněji vykreslit bohatou činnost a působení Hospodinovo na národ vyvolený.

Zbývá jediné řešení, pronikající smysl biblického podání. Nápomocen nám bude 7. verš 2. kapitoly Genese - utvořil Hospodin Bůh člověka z hlíny země, a vdechl v tvář jeho (hebr. be'appáw = v nozdry jeho) dech života...

Tělo člověka je tedy vzato ze země, z orné půdy - hebr. 'adhámáh = Ackerboden, totiž tělo lidské je z těchže prvků jako tělo ostatních živočichů. Tím i odpadá jakákoliv možnost podoby Boží po tělesné stránce. Ale k lidskému tělu přistupuje ještě dech života, který Bůh, a to jedině u člověka, vdechuje přímo v jeho nozdry. Nosem dýchá člověk a dech byl pokládán za neklamnou známku života. Tento dech Boží je zdrojem lidského života. Biblický pojem lidské duše! Není nikterak neznámo podle slov Zapletala Starému Zákonu, že člověk je bytost rozumová a mravní, totiž bytost obdařená rozumem a svobodnou vůlí.

Je přirozené, že tyto hluboké pravdy nebyly nikdy vyjádřeny přesně a odbornými pojmy, na které jsme snad nyní zvyklí. Svatopisec se spokojil s popisem prostým, více lidovým a názorným, výrazy spíše širšími a často i mnohoznačnými. Obraz a podoba Boží u člověka se jeví jedině v jeho schopnosti rozumové a svobodné vůle, jimi lidská bytost nesmírně vyniká nad všechny ostatní živočichy. Jde tedy v této biblické stati pouze o podobnost přirozenou a nikdy ne o obraz nadpřirozený na podkladě posvěcující milosti, jak ojedinele se někteří domnívali.

Téhož dne stvořil Bůh i ženu, jedinou dvojici lidskou, která je počátkem veškerého lidského pokolení, prarodiči lidského rodu - Gen. 1, 27. Podrobněji líčí svatopisec stvoření ženy v 2. kap. ve ver. 20b - 22. Adam nemohl nalézt mezi všemi živočichy bytost sobě podobnou. Hospodin sesílá na Adama hluboký, extatický spánek - hebr. tardémáh - ne visio podle LXX, přesněji sopor - Vulg. i úpravy Aq. i Sym. - Adam neměl býti svědkem tohoto Božího úkonu - Heinisch -, a vyňal z těla Adamova - sélá' - snad žebro, nejspodnější žebro podle Heinische nebo část boku, též část hrudního koše - Göttberger, Landersdorfer - a učinil z této tělesné části Adamovy první ženu. Teprve nyní poznává Adam v ženě bytost sobě co nejbližší, téměř totožnou přirozeně, tělesně. Onu skutečnost vyjadřuje přiléhavým semitským obratem - To je konečně (teprve) kost z mých kostí a maso z mého masa - Gen. 2, 23 a. I jméno této ženy má ukázati na onen nejužší vztah k muži - herb. iš - iššáh, oba výrazy téhož kmene - muž - mužice. Bůh žehná této dvojici, přikazuje jí, aby se množila a naplnila zemi, svěruje jí nadvládu nad celou zemí, nade vším, co Bůh stvořil - Gen. 1, 28. Je překvapující, jak důraznými, silnými výrazy je vyjádřena vláda lidí nad veškerenstvím - kábhaš = rozšlapati, nohama rozdrtiti; druhé sloveso - rádháh = nohama zmáčknoti, ztláčiti, pravděpodobně i téci, plynouti u nohou - assyr. redú - syr. rdá, - odtud snad i Zapletalův překlad - fouler aux pieds.

Nyní svatopisec ukončil zprávu o stvořitelském úkonu Božím. Tohoto šestého dne, kdy Hospodin dovršil své stvořitelské dílo a zároveň uvedl na tuto zemi i člověka, korunu všeho tvorstva, hodnotí Bůh celé své dílo slovy: A bylo to *prevelice* dobré - wehin-néh tobh *méodh*- Gen. 1, 31a.

Prof. ThDr Fr. Kotlík

MÁ PÁTÁ CESTA SV. TOMÁŠE OBJEKTIVNÍ PLATNOST?

(Dokončení).

II. Včela megachile, samotářka. Jakmile začnou kvést růže a chrpy, změní způsob svého života. Dříve totiž poletovala po všech květech a se všech brala pro sebe potravu. Pak si všimá jen dvou druhů. Předtím však vyhrabala někde v zemi jamku, pečlivě ji vyčistí a pak do ní nosí kousky květů růží a chrp. Těmito růžovými lístky vystele jamku, budoucí hnízdečko potomstva. Vykousaná poupátka růží jistě jste všichni viděli. To udělala megachile. Pak sbírá jen pel a med z chrp, ukládá jej na růžové lístky a neustane, dokud není snesena dostatečně veliká zásoba. Potom teprve naklade vedle shromážděných zásob vajíčka, ucpe jamku a již se o hnízdečko nestará. Larvy, které se tam potom vylíhnou, mají o své živobyti postaráno.

Tedy: 1. včela megachile vyhrabe v zemi jamku,

2. do ní nosí kousky lístků z květů růží a jimi jamku vystele,

3. na tento růžový podklad nosí pyl v med z chrp,

4. sem potom naklade vajíčka,

5. jamku pečlivě zakryje.

Vylíhlé larvy mají potřebnou potravu zajištěnu.

Pracuje tedy včela megachile pro cíl? A co je tím cílem?

Srovnejme, abychom si mohli objektivně odpovědět:

Člověk postaví domek. Můžeme říci: člověk si postaví domek. V něm bydlí. Jedna místnost jest špižirna. Do ní uloží mouku, zeleninu atd. Pracoval člověk pro cíl? Ano. Postavil si domek, aby v něm mohl bydlet; postavil špižirnu, aby v ní ukládal své živobyti.

Člověk tedy pracoval pro cíl.

Proti tomu:

Megachile vytvořila jamku, do ní uložila vhodnou potravu, z té potravu žijí vylíhlé larvy, z nichž později vyrostou hotové včely megachily.

Člověk i megachile učinili věcně totéž.

Megachile tedy nepracovala pro cíl? Anebo lépe řečeno: nebylo u megachile dosaženo cíle?

Je nutno a je dovoleno a je správně jinak posuzovat dílo, a tím i tvůrčí činnost člověka a dílo a činnost megachily? Věcně totiž posuzovat?

Je ovšem pravda, a to samozřejmá, že otázka cíle a smyslu může vzniknout jen u bytosti myslící, tedy jen u člověka, a jen jeho myšlením může být zodpověděna. Je však též důležitou skutečností, že tento myslící a po smyslu a cíli se tážající subjekt-člověk je *sám částí přírody*, což nemůže zůstat při tomto řešení nepovšimnuto. Živočich i člověk žijí na téže základně přírody, je obklopen týmiž životními projevy a podmínkami. Živočich si bere pro svůj život tu věc, člověk jinou, každá živá bytost podle své přirozenosti. A tu nezáleží na tom, co se bere, nýbrž zda to slouží. Megachile slouží med a pyl z chrp a lístky

z růží, člověku by to nesloužilo. Rozumná bytost vidí věci kolem sebe a pozoruje jejich vzájemné souvislosti, a z těchto souvislostí vyvozuje objektivní ideu činnosti a jevů, vyvozuje cíl a smysl. Základem je ovšem lidský rozum a lidská činnost. To ani jinak nejde.

Vrátíme-li se k megachile. Kdyby člověk dělal totéž co megachile, nač by se ptal? Na postup práce a na cíl.

K čemu jamka?

K čemu pyl a med právě z chrp?

K čemu lístky z květů růží?

A kdy vykonat tuto činnost? Ovšem teprve tehdy, až kvetou zároveň růže a chrpy.

Odpověděl by si:

V jamce budou žít larvy.

Med a pyl z chrp bude potravou larvám.

Lístky z růží, protože obsahují kyselinu tříslnou, budou chránit nashromážděnou potravu, t. j. pyl a med z chrp, aby se do té potravu nedostala v zemi plíseň a potravu se nezkazila.

Tak by si podle svého rozumu odpověděl člověk. A podle toho by jednal. Pracoval by pro cíl, t. j. zachování rodu včel megachile.

Megachile nejedná podle rozumu, ale prostě jen jedná.

Ovšem: Odkud „ví“ megachile, že jamka bude sloužit za hnízdo pro budoucí potomstvo,

že pyl a med z chrp je zcela vyhovujícím pokrmem, že lístky z květů růží konservují nashromážděnou potravu, protože obsahují kyselinu tříslnou?

Faktem jest: Megachile tímto svým jednáním svůj rod udržuje. Cíl je dosažen, i když ne vědomě.

Závěrem proto musí být řečeno, že věty Aquinátovy objektivně platí, protože objektivní skutečnost je potvrzuje. Udržování a pokračování rodu včel megachile je objektivní skutečností. Tuto objektivní skutečnost člověk musí označit dosažením cíle, se strany megachily jen „dosažením“ cíle. Ale ať cíl nebo „cíl“, objektivně je to stejné.

III. Láčkovky. V přírodě nevládnou mravní zákony, ty jsou vyhrazeny jen lidem. V přírodě platí zásada: Kdo s koho. Kdo je v přírodě silnější, ale lépe, kdo je v přírodě lépe zařízen, ten vyhrává. A tak je tomu i u láčkovek.

Láčkovky (různé druhy nepenthes) rostou na vlhkých místech od Madagaskaru až do Indomalajska. Láčkovky si berou potravu z dutin větví a kmenů a zvětřalých stromů, na nichž koření; je to ovšem potravu velmi nuzná. Proto (?) se „zařídily“ i na potravu živočišnou. A na to jsou zařízeny jedinečným způsobem. Rostlina totiž na svém každém vyvinutém listu prodlouží střední žebro v jakousi úponku, na jejímž konci visí džbánkovitý dutý útvar v podobě dýmky. Otvor džbánu je uzavřen víčkem. Uvnitř džbánu

ku je velké množství sladkého nektaru, který šíří do svého okolí libou vůní. Této vůni ovšem hmyz podléhá. Běda však hmyzu, který se touto vůní dal zlákat! Hmyz vlezle do džbánku pro sladkou šťávu; jakmile však přijde poněkud hlouběji, dostane se na pás z tvrdého, lesklého a hladkého vosku. Zde se ovšem neudrží a klesá dolů. Zpět už nemůže, protože jsou proti postaveny ostré a tvrdé štětiny. Zatím však stěny džbánu jako by začaly ožít. Žlázy stěn se nadouvají, a tam, kde nohy nebo křídla hmyzu podráždí dotekem stěny rostliny, začne se perlit smrtící šťáva, která polapený hmyz usmrtí. Pak počne rostlina vydávat jiné látky, jimiž se usmrcený hmyz rozpouští a tak se vstřebává do rostliny. Tyto látky jsou podobny pepsinu v lidském žaludku.

Není to zařízení podivuhodné? Rafinovaně sladké lákadlo, skluzavka z vosku, hladoučký povrch skluzavky, štětiny, postavené proti směru zpět, látky smrtící a látky trávicí - prostě rafinovanost a chemická továrna zároveň.

Je cílem celého tohoto důmyslného zařízení polapit hmyz? Jisté je, že se tam hmyz lapá, že je tam usmrcován a stráven. To stačí. Láčkovka „nemá ovšem poznání, nesměruje k cíli, leč řízena někým poznávajícím a rozumějícím, jako šíp lučištníkem,“ jak praví sv. Tomáš.

A láčkovka je tak zařízena, že její vůně jest hmyz lákán. Hmyz pak nemůže se již dostat ven, jakmile byl lákán.

Polapený hmyz je pak bezvadným chemickým způsobem usmrcen a stráven.

Toto je objektivní jistota. Závěr z toho jest patrný zřetelně.

IV. Ploštice růžová. Je to vynikající „odborník“ ve fyzice. Na šípových růžích najdeme jistě zbytky odzátkováných buněk larev této ploštice. Jsou složeny v přesných šestiúhelníkových obrazcích. Larvičky ploštice jsou velmi měkké a jemné, a proto potřebují pevné vnější ochrany. Mají ji. Je to pevný celuloidový obal vajíčka. Z tohoto obalu se však musí hotová ploštice nějak dostat ven. Ale i na to je „pamatováno“. Pevné vajíčko nepukne jenom tak, nýbrž otevře se jen víčko vajíčka, které je dosud spojeno s celkem. Když se toto stane, má ploštice cestu skoro uvolněnou. Ale jenom skoro, protože malá ploštice uvnitř vajíčka je větší než otvor způsobený odchlípnutím víčka. A další obtíž je v tom, že měkoučká a snadno zranitelná ploštička, kdyby měla svým čelem odchlípnout víčko obalu, by toho nedokázala a musila by v obalu bezmocně zahynout. Ale i na to je „pamatováno“. Měkoučká ploštička má na hlavě zvláštní pevnou kotvu, zespodu pěkně vystlanou jemnou vložkou, takže může dobře tlačit na víčko, aniž se přitom poraní. Jak ale nyní zdolat malý otvor obalu, když bylo uvolněno víčko? Tu přicházíme opět k velmi zajímavému zjištění. My lidé to víme z praktických pokusů teprve nějakých 30 let, že na př. dětský balónek, natláčený do dvoudílného obalu, ihned vyskočí ze své-

ho uložení, když sejmemme menší víčko. Je to proto, že uvolněná, prudce se nadouvající část ihned strhne s sebou také tu část, která je ještě v zajetí. A tak se stane i s ploštici.

Ku podivu, jakmile se dostane ploštice ven z obalu, je již bez kotvy, která jí pomohla odtlačit víčko. Kotva tam zůstane i s měkkým obalem, ve kterém byla ploštice po čas pobytu ve skořápce vajíčka uložena.

Ploštice „dovedla“ tedy vyřešit hravě celou řadu složitých problémů. Opravdu jen „dovedla“. Ale ty problémy zde jsou a jsou řešeny. To je jistá a objektivní skutečnost.

V. Babočka žahavková. Žahavkových kopřiv si nikdy nevšimne. Jenom jednou, když totiž klade vajíčka. Housenky této babočky mohou se vyvinout jen na kopřivách. Odkud to babočka „ví“?

VI. Yuccový mol. Je to zajímavý případ. Americká rostlina rodu yucca má v prašných pytlíčkách svých tyčinek pyl slepený, takže se nemůže rozlétnout a blizny opylit. Avšak samičky mola yuccového (pronuba yuccasela) pyl sbírají, uhnětou z něho kuličku a přenesou ji na jinou rostlinu, kde ji vecpou do nálevníkové blizny, čímž se uskutečňuje opylení a tvorba semen v semeníku. Bylo dokázáno, že některé druhy yucca se jinak opylovati vůbec nemohou, takže kdyby hmyz nepřenesl pyl, vykvetly by, ač kvetou bohatě, zcela naprázdno.

Proč však samička mola yuccového udělá z pylu kuličku a nacpe ji do semeníku? Pravda, naklade do semeníku svá vajíčka, ale neklade je do pylu. Proč tedy, když vajíčka klade do semeníků a ne do pylu, přenáší kuličku pylu?

Lidsky mluveno, je to jednání nejvýše prozíravé. Larvy, které se totiž z vajíček mola vylíhnou, živí se semeny yuccy. A my lidé víme, že kdyby rostlina nebyla pylem oplodněna, semena by se nevytvořila a larvičky by neměly žádnou potravu. Ovšem i rostlina přijde na své. Semen se vytvoří tolik, že se mohou uživit všechny larvy, ale i pro rostlinu zůstane dostatečné množství na rozmnožení.

Tedy: yucca potřebuje mola a mol potřebuje yuccu. Navzájem si slouží. Opravdu slouží? Anebo jen „slouží“? Objektivně konstatováno - yucca by bez této činnosti mola yuccového zahynula.

Odkud však „ví“ samička mola, že se musí postarat o opylení rostliny, aby tím bylo zároveň postaráno o její potomstvo?

Tento případ jistě potvrzuje tu skutečnost, že příroda je jeden celek. Tak jako živý organismus je jedním celkem a v tom celku je řada různých orgánů, celých systémů z orgánů, jež vzájemně harmonicky vytvářejí jeden živý organismus, tak i celá příroda je jedním celkem. Vidíme orgány, jejich život, jejich organisaci, jejich harmonii v celku, ale od jednotlivosti je nutno pohlédnout k celku, k řádu celku. Ten se ukazuje sám sebou. A v tomto řádu je i vzájemné prolínání života yuccy a yuccového mola. To ostatně ví-

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLU
JEDENÁCTÉMU A DVANÁCTÉMU

Mezinárodního mírového sjezdu katolického duchovenstva ČSR se zúčastnilo 1726 delegátů. - Pohled na tribunu v sále Lucerny v Praze.

Ministr Dr. Josef Plojhar se přivítal na nádraží s J. E. nřdp. biskupem Dr. A. Lazikem z Trnavy.

Člen zahraniční delegace ostřihomský kap. vikář Dr. N. Beresztócz v rozhovoru s nám. předsedy vlády, ministrem Z. Fierlingrem.

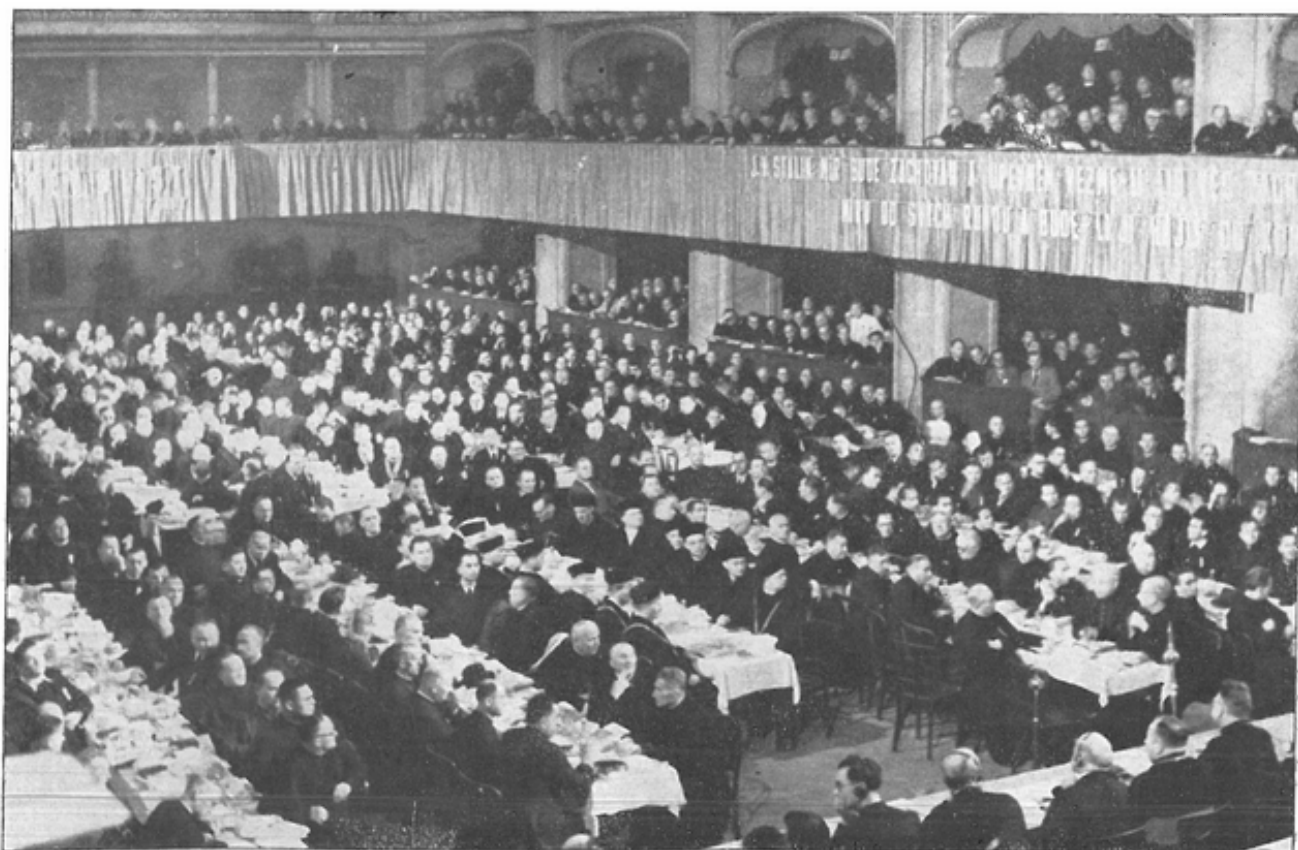
Pohled do pravé poloviny sálu.

Ľ. E. nřdp. biskup Dr Štěpán Trochta v rozhovoru s přednostou kanceláře presidenta republiky Dr Boh. Červíčkem.

Ľ. E. nřdp. biskup Dr Ant. Eltschkner rozmlouvá s členem vládní delegace ministrem Aloisem Petrem.

Pohled do levé poloviny sálu.

Sjezdová delegace vedená njdp. kap. vikářem Ant. Stehlikem byla přijata v kanceláři presidenta republiky přednostou Dr B. Červíčkem.

J. M. apoštol. administrátor československý Dr Fr. Onderek přijíždí do Prahy.

Zahraniční delegace zleva doprava: vsdpp. A. Lemparty, ředitel katol. Charity ve Varšavě, kap. vikář Dr N. Beresztóczy, kanovník a prelát z Ostřihomy, abbé Boulier, profesor z Paříže, Dr B. Kulawik, kanovník z Varšavy, P. A. Vértés, farář z Budapešti.

Člen Světové rady míru abbé Boulier při svém projevu.

Tajemník Světové rady míru John Darr se zúčastnil sjezdu.

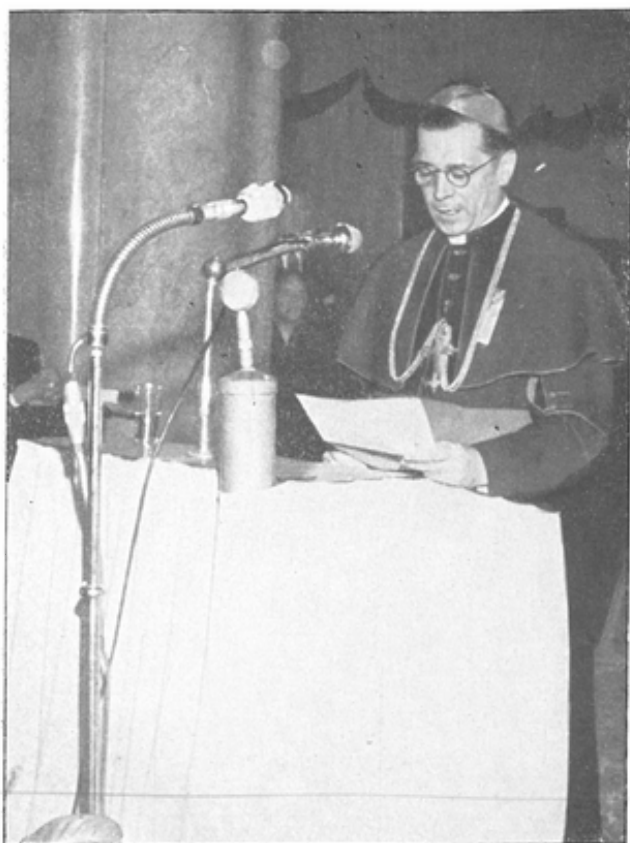
Zahraniční delegace na sjezdové tribuně.

Profesoři theologické fakulty pražské i bratislavské se zúčastnili sjezdu ve svých slavnostních talárech.

Skupina Valachů pozdravila delegáty sjezdu národní písní.

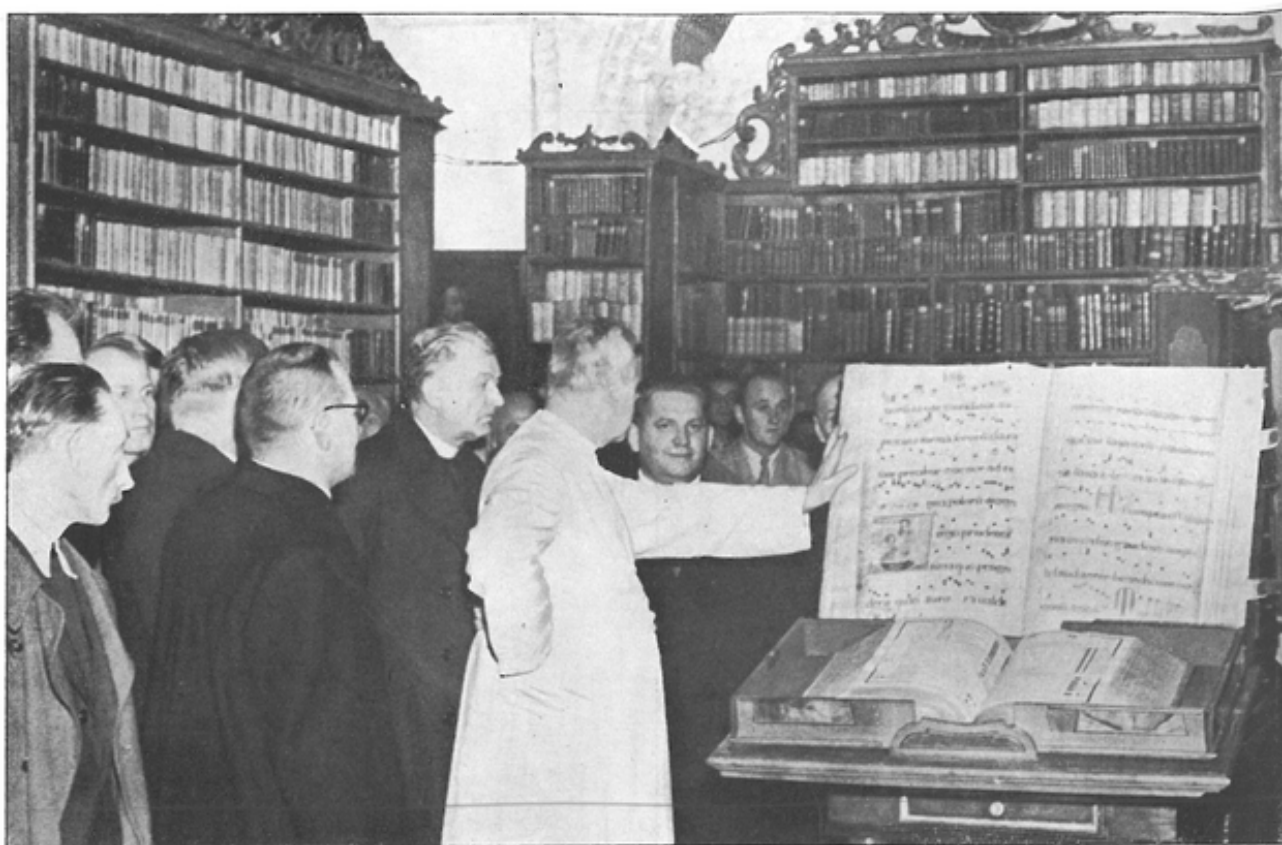
J. E. njdp. biskup Dr Ant. Lazík z Trnavy pozdravil sjezd nadšeným projevem.

J. E. njdp. biskup Dr Ant. Eltschkner při večerní pobožnosti ve velechrámu svatovítském.

Večerní pobožnosti u sv. Vítu se zúčastnili všichni metropolitní kanovníci.

Účastníci sjezdu si prohlédli Strahovskou knihovnu.

Zástupy věřícího lidu zaplnily prostory velechrámu svatovítského při večerní pobožnosti k sv. českým patronům.

díme v přírodě všude, tento případ je jenom jedním z celku, jak i jmenované příklady jsou jen částí harmonického celku.

VII. Jmelí. Roste na stromech jako cizopasník. Svého hostitele však obírá jen o vodu a soli, všechnu ostatní potravu si vyrobí pomocí svého chlorofylu samo. Vyrobí si i svá semena. Ale nejsou to semena jen tak obyčejná! Ptáci, kteří je sezobou, mohou strávit jen povrch, vlastní jádro je tvrdé, takže je nestráví, nýbrž vyjde ven celé. Zůstane s trusem přilepeno na stromě a jmelí, nová rostlina, je zajištěno.

Jmelí tedy „myslí“ na všechno. Pomoc ptactva si zajistí částí semena, svou záchranu zajistí tvrdostí jádra.

VIII. Vodouch stříbřitý, argyroneta, je vodní pavouk. Žije ve vodě, ale protože nemá žábry, nemůže čerpat vzduch přímo z vody. Však si pomůže, a to

tak, jak si pomáhají lidé. Chce-li člověk pracovat pod vodou, užívá potápěcího zvonu, kde má nahromaděn vzduch. Tento pavouk také si vytvoří takový potápěcí zvon. Pod vodou vytvoří z pavučin vzdušný váček, do něhož si nosí vzduch s vodní hladiny na svém chlupatém zadečku. V tomto vzdušném balónku tráví pavouk polapenou kořist a zde též vychovává své potomstvo.

Dalo by se ovšem pokračovat do nekonečna. Závěrem stačí říci, že příklady, jež byly uvedeny, ukazují, že pátá cesta sv. Tomáše má platnost objektivní. Vždyť jsme ani tak neposuzovali přírodu, ale člověka; bytost rozumnou jsme srovnávali s bytostmi v přírodě. A právě rozumná a cílevědomá činnost člověka je základem pro konstatování o činnosti přírody.

PhDr a ThDr František Falkenauer

FORMY ŠKOLSKÉ PRÁCE KATECHETICKÉ

Kapitola z náboženské didaktiky.

Dokončení.

Nejstarší formou vyučovací je *forma rozmluvná, dialogická*. Stejně jako forma heuristická i forma rozmluvná skrývá v sobě nebezpečí, že žáci, nemají-li pro rozhovor opory ve vědomostech, chytají se na nejvyš jen prvků obsažených v otázce a rozhovor vyznívá hluše. Forma rozmluvná mívá formu rozmluvy *sokratické*, jak ji známe z dialogů Platonových, v nichž Sokrates rozmlouvá se svými žáky a přáteli vede otázkami jejich myšlení tak, že nakonec sami prohlásí pravdou, co jim chtěl říci. Pro vyučování náboženské je naprosto nevhodná.

Otázky učitelovy a odpovědi žákovy musí odpovídati určitým požadavkům.

Nejdůležitější druhy otázek jsou:

1. *doplňovací* (věcné), nejvhodnější, žák při nich má doplnit soud členem naznačeným v otázce; je třeba rozlišovati doplňovací otázky na obsah pojmu (co je hřích?) a rozsah pojmu (které druhy hříchů znáte?);

2. *rozhodovací* (katerogické, verbální), na které žák odpovídá ano nebo ne; jsou méně vhodné, v praxi jich užíváme jen výjimečně, a to jen u žáků slabých;

3. *rozlučovací*, u nichž již v otázce je rozlučka, kterou má žák rozhodnouti (je hřích zlo nebo dobro?); i tento druh otázek není v katechesi vhodný.

Učitelovy otázky mají se dávat *celé třídě* a vyhovovat po stránce logické, stylistické a mluvnické. Otázka nemá obsahovati ani o slovo více, ani o slovo méně, než je třeba, aby jí žák porozuměl. Nesprávné je dávatí zájmeno tážací na konec otázky. Po správné otázce očekáváme správnou odpověď.

Odpovědi žákovy musí být stručné, zřetelné, pokud možno tvořit větu, s výjimkou na nižším stupni, kde vyžadovati důsledně celou odpověď zdržovalo by vyučování a bránilo volnému dětskému projevu.

Každou chybu v odpovědi nutno vždy opravit. Žákovi třeba dát čas na rozmyšlení, neboť vybavuje pomaleji nežli dospělý. *Pravidla chování* školního řádu uvádějí: Je-li žák vyvolán, postaví se zpráva a sedne si jen na pokyn učitele; nenapovídá!

Učitel neopakuje odpověď žákovu (školské echo), ani nedoprovází ji stereotypně „dobře“, „správně“, „ano“ a pod., ani nezasahuje do odpovědi žákovské, pokud žák mluví. Nedostane-li učitel odpovědi nebo dostane-li odpověď nesprávnou, nemá se s žákem vaditi a tím se zdržovati, nýbrž postřehnouti, v čem to vězí, na př. otázka mohla být didakticky nevhodná nebo žák byl nepozorný nebo bázlivý a podle toho nutno se zaříditi.

Obě uvedené základní formy nelze od sebe oddělovati, nýbrž didakticky správně *střídati*, a to podle vyspělosti dětí a psychologických okolností. Které formy kdy učitel užije, záleží na jeho taktu a pedagogické zkušenosti. Kombinace forem vyučovacích je velmi rozmanitá. Náznorné učení opírá se hlavně o *formu ukazovací* (deiktickou), hojným užíváním pomůcek, jako na př. obrazů, modelů, náčrtů na tabuli. Podmínkou jest ovšem vzornost, zřetelnost a estetičnost. I náboženské učebnice mají míti obrazy a ilustrace. Z věcí, jež děti pojmu zrakem, zapamatují si asi 58%, sluchem 24 %. V nedostatku vhodných pomůcek při vyučování náboženském má značnou cenu didaktickou *náčrt*, zejména vzniká-li před očima žáků, je-li prováděn zpaměti, lehce a schematicky. Mladému učiteli jen prospěje, cvičí-li se v črtání na tabuli. Z hodnotných moderních pomůcek pozornost zasluhuje *diapositiv*, *film* a *rozhlás*. Projekce je mocným nástrojem sugesce, diapositiv zachycuje předmět v klidu, film v pohybu, v tom je také přednost filmu před statickým obrazem; dynamika filmu spočívá v tom, že

před očima pozorovatele se rozvíjí skutečný život. Školní film náboženský je pro nás zatím nedostižný, i s diapositivu jest obtíž, částečnou náhradu poskytuje *epidiaskop*, zvětšující malý, tedy levný obrázek na velikost drahých obrazů. Možno při projekci užítí též ilustrací v knize, aniž by se tím kniha poškodila. Projekce musí zapadat do rámce vyučovací hodiny jako ostatní názorné pomůcky. Vítaným způsobem školské práce může být *vycházka*, když je ovšem dobře připravena, vykonána (pozorování na místě nemá zpravidla trvat déle než 45 minut), zkušenosti a materiál z vycházky zpracovány a využity.

B) Učněním se poznávací proces začíná, nacvičováním a opakováním se dovršuje. *Forma nácvičná* je v tom, že se probrané učivo, jemuž žáci už dobře rozumějí, vštěpuje do mysli žáků, aby se stalo opravdovým a tvalým jejich majetkem. Nacvičování učiva je podstatný článek učebního procesu, nedělitelnou a bezpodmínečnou částí vyučování, proto se nemá nikdy zanedbávat. Musíme si upřímně doznati, že proto děti málo umějí z náboženství, že právě nacvičování a doučování se nevěnuje náležitá péče a probírá se jen a jen nové učivo bez ohledu na to, co z něho děti mají. Je proto rozumnější raději něco z programu vynechat, aby zbyl čas pro soustavné nacvičování.

Je několik způsobů nacvičování učiva. Nejčastější je *forma opakovací* (repetitorská) jako opětovné prožívání a uvědomování si nějakého duševního pochodu (vnímání, představování atd.). Opakování je důležitou podmínkou, má-li se žák něčemu naučiti. Cenu opakování jako didaktického prostředku naznačuje průpověď: *repetitio est mater studiorum*. Nejnovější pedagogové zvláště zdůrazňují opakování, protože se jím dosahuje jistoty, přesnosti a trvalosti vědomostí, proto také opakování označují jako jeden ze zákonů učení, někteří dokonce jako jediný zákon učení.

Opakování se může dít jako nácvik nebo ve formě přehledu. V nácviku může rozeznávat nejříve prohloubení a doučování a potom zařazení nové látky k dřívějším poznatkům a její důkladné upevnění. Dříve se toto upevňování dalo mechanickým cepováním, drilem, dnes musí být nacvičování pozorné, soustředěné, správně rozvržené a motivované.

Opakování jako přehled učiva nemá na zřeteli nacvičování látky, nýbrž její utřídění, shrnutí a zkoušení.

Jako zvláštní druh formy nacvičné se uvádí *nápodobá* (imitace). Učení nápodobou, praví V. Přihoda, znamená, že napodobujeme akty, které instinktivně umíme nebo takové, jimž rozumíme, nikoli akty zcela nové. Přizpůsobení vzoru ulehčuje se cvikem. V nápodobě vidí prof. Přihoda prostředek facilitace, usnadnění učení; každé opakování činnosti, jež je provázeno úspěchem, usnadňuje další její provedení.

Jinou vhodnou formou nácvičnou je *dramatisace* učební látky. Dramatisací učiva rozumíme předvedení situace (děje, události, zkušenosti, myšlenky) mluvou, gestem a mimikou, aby vznikl dojem skutečnosti.

Dramatisace zkonkretňuje učivo, zživotňuje je a přibližuje žákům, kteří je nejenom se zájmem vnímají, nýbrž i prožívají. Jako didaktický prostředek je dramatisace velmi vhodná a účelná zejména u mladších dětí. Je však dbáti potřebného taktu a určité míry, aby se dramatisace nezvrhla v karikaturu. Bylo by omylem dramatisovat každý děj biblický.

Učební pochod dovršuje a dokončuje *zkouška*. *Forma zkoušecí* (examinatorská) je organickou složkou vyučování a školské práce. Bez kontroly upadá jakost vyučování, žáci ztrácejí zájem o učení. *Nový zkušební řád pro školy prvního až třetího stupně*, vydaný výnosem ministerstva školství, věd a umění z 30. XII. 1950, č. 64.000-I, výslovně praví v § 2, odst. 3: Zjišťování a hodnocení výsledků prospěchu a chování žáků je

a) nezbytným předpokladem, aby učitel mohl správně kontrolovat účinnost svých výchovných a vzdělávacích prostředků a tak svou práci stále zlepšovat;

b) kontrolou vlastní práce žáka a podnětem k zvyšování jeho aktivity;

c) pro kolektiv třídy podnětem k rozvinutí spolupráce a vzájemné pomoci, aby se úroveň výsledků vyučování u jednotlivých žáků i u celé třídy zvyšovala.

A přece byli pedagogové, kteří pokládali zkoušky za přežitek, který nutno odstranit ze školy.

Důležitou úlohou školy je pěstovat u žáků vědomí odpovědnosti, potřeby vážné, opravdové a poctivé práce, kterou je ve škole učení. K tomu je třeba neustálé a soustavné kontroly, evidence žákovské práce se strany učitele. Bez zkoušení se vyučování rozkládá, upadá a znemožňuje.

Zkouškami učitel zjišťuje, jak si žáci postupně osvojují učivo a jak je ovládají. Jak žák pracuje, učitel si ověřuje zkouškami jednak *orientačními*, jednak *prospěchovými*. Zkoušky orientační, jež koná učitel zpravidla v každé vyučovací hodině, umožňují mu, aby stále sledoval účast žáků na vyučování, aby vedl žáky k soustavné práci a aby včas zjišťoval a odstraňoval nedostatky, které se projeví ve vědomostech žáků i v jeho vlastní práci.

Po ukončení určitého tematu nebo části učebních osnov konají se zkoušky prospěchové a je jim zpravidla věnována celá vyučovací hodina, jak stanoví nový zkušební řád v § 4, odst. 3. Žáci mají ukázat, jak ovládají probraný úsek učiva, jak se rozvíjí jejich myšlení a jak dovedou užívat nabytých vědomostí při řešení praktických úkolů. Je třeba pečovat o to, aby se žáci vyjadřovali co možná samostatně a souvisle bez pomoci učitele.

Projevy žáků hodnotí učitel podle správnosti známky podle stupnice prospěchu a chování. *Prospěch žáků* hodnotí se podle této stupnice:

Stupeň I (výborný) dostane žák, který bezpečně ovládá všechno učivo předepsané učebními osnovami, na otázky k učivu v rozsahu osnov odpovídá správně, s porozuměním a s jistotou, dovede samostatně řešit praktické úkoly. V odpovědích užívá správné mluvy.

Stupeň 2. (chvalitebný) dostane žák, který ovládá učivo předepsané osnovami, na otázky k učivu v rozsahu osnov odpovídá celkem správně.

Stupeň 3. (dobrý) dostane žák, který v podstatě ovládá učivo předepsané osnovami, na otázky odpovídá celkem správně, ale nepřesně a neúplně.

Stupeň 4. (dostatečný) dostane žák, který má mezery ve znalostech učiva předepsaného osnovami, odpovídá zpravidla na návodné otázky učitele, častěji se dopouští hrubých jazykových chyb.

Stupeň 5. (nedostatečný) dostane žák, který projevuje celkovou neznalost učiva předepsaného osnovami.

Užívání bodovacího systému při hodnocení prospěchu žáků se nepřipouští.

Chování žáků se hodnotí podle této stupnice:

Stupeň 1. (velmi dobré) dostane žák, který plně vyhovuje všem požadavkům na chování žáka ve škole i mimo školu.

Stupeň 2. (uspokojivé) dostane žák, jehož chování má některé méně závažné nedostatky nebo který se dopustil lehčích provinění proti školnímu řádu.

Stupeň 3. (méně uspokojivé) dostane žák, jehož chování má závažné nedostatky a který se dopustil těžších nebo opakovaných provinění proti školnímu řádu. Tato známka je žákům výběrových škol výstrahou, že mohou být ze školy vyloučeni.

Stupeň 4. (neuspokojivé) dostane žák, jehož chování vážně ohrožuje výchovné působení školy. Takový žák bude z výběrové školy třetího stupně vyloučen.

Podle § 5 zkušebního řádu učitel je osobně zcela odpovědný za správné hodnocení prospěchu žáků. Nikdo nemá práva vykonávat na něho jakýkoli nátlak, pokud se týče určení známky. O známce z chování rozhoduje na návrh třídního učitele učitelská porada.

Ze školní praxe novým zkušebním řádem odstraňuje se celý obor kvantitativního školského měření, především školské testy, ať už to jsou testy inteligence, kterými se má zjišťovati duševní síla, měřiti vrozené duševní schopnosti, nebo kontrolní testy vědomostí a místo nich jako prostředek k poznávání žáků zavádí se *soustavné pozorování* jednotlivých žáků i tříd při denní výchovné a vzdělávací práci ve škole a také mimo školu, zejména v pionýrských a školských skupinách Československého svazu mládeže. Soustavné pozorování je rozhodně lepší než krátkodobý a izolovaný test, v němž se může také projevit okamžitá indispozice, jako na př. strach, únava a pod. Jiný nedostatek testování vidí O. Pavlík v tom, že se při něm zanedbává vyjadřovací schopnost dítěte, nevzdělává se totiž žákova řeč a s ní těsně postupující myšlení.

A ještě jednu novotu zavádí nový zkušební řád vedle klasifikace žáků, která se zapisuje do úředních knih a třídních záznamů, všechny známky, které žáci obdrží při hodnocení svých projevů, zapisují učitelé podle vzoru sovětského denníku do *žákovských knížek*, a to pro žáky od 3. ročníku národní školy, pro školy II. a III. stupně. Budou v nich dále uvedeny vedle záznamů o žákově práci ve škole i doma pochvaly i odměny, kladné i negativní momenty chování, sdělení rodičům i rodičů škole. Žákovské knížky budou rodiče týdně prohlížet a potvrzovat. A tak stane se žákovská knížka významným součinitelem při plnění hlavního úkolu naší školy, při utváření osobnosti mladého člověka ne „podle míry“, ani podle vnějšího odhadu, ale systematickým zaznamenáváním pedagogických faktů, zjištěných učitelovým soustavným pozorováním.

Prof. ThDr. Josef Hronek

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

MEDITACE

EJHLE, HOSPODIN PŘIJDE...

Nové vánoce před námi, dokonání vánoc betlemských: adventem tisíciletí předkřesťanských slavíme svůj vlastní advent, advent opětného příchodu Pána „v oblacích nebeských“. (Mat. 24, 30.)

„Spasitele očekáváme, Pána Ježíše Krista, který obnoví naše porušitelné tělo a připodobní tělu jasnosti své: střízlivě a spravedlivě a pobožně budme živi na tomto světě, očekávajíce blahou nadějí a příchod slávy velikého Boha.“ (I. ned. adv. V. respon. a k Tit. 2, 12.)

Není-liž to divné, a zdaž, jak se někdy zdá, nepůsobí to vážné potíže upřímnému vnitřnímu křesťanskému životu, že musíme rok co rok přerušiti posvátnou, tichou radost svatodušní z Krista Vítěze, přebývajícího ve své církvi, abychom se vrátili o tisíce let zpátky do temné, bolné touhy adventní: „Ó Pane, vůdče a vejvodo domu Izraelova, který jsi se ukázal Mojžíšovi v ohni hořícího keře a jemu dal zákon na hoře Sinaji: přijď, vztáhni rámě své, abys nás vykoupil.“ (Velká antifona 18. XII.)

I když tento obnovený advent trvá jen krátký čas a brzo přechází

SVATÍ MLUVÍ...

VIII.

Každoročně 2. března nás ovane dech dvou jarních květů zasazených jejím královským rukama. Přicházíme k nim úmyslně s té strany, která spojuje Anežčiny raně gotické počátky s plným dozráním Karlovým, jež podnes v svém nitru voní tvořivou životností. Najdeme-li správnou pohledovou základnu, vynoří se jeden z nejhlubších pražských stavitelských symbolů: v klínu dvou kostelních střech na Františku je k nebi pozdvižen svatovítský velechrám jako dítě v loktech matčiných. Tento pohled v hluboké vnitřní souvislosti postihl kněz, který získal jedinečný název

„duchovní dovršitel stavby svatovítské“. Těžko říci, zda pouhou shodou okolností započal svou pražskou působnost pětadvacetiletý Antonín Podlaha jako kaplan právě v ovzduší Anežčiny svatohaštské farnosti.

Z troskek Anežčina díla, jehož dva kostely už od dávných let byly skladištěm, dával se na protější vltavský břeh k nedokončené katedrále, jejíž prázdné hrotité okno mu připadalo navenek jako obrovská zřícenina a vnitřně jako obraz dějin národa, jehož vývoj byl rázem podřát. Do jeho snů o dobudování svatyně, které bylo společnou touhou doby před 70 lety, promlouvala blažená Přemyslovna myšlenkami, jež podnes probleskují jako světélka nad jejím zapomenutým hrobem.

...Před sedmi stoletími jsem sestoupila s hradčanské slávy dolů mezi chudé. Promíkla jsem pod třípytný povrch své údajně křesťanské doby a zamířila jsem od hodnot k hodnotám. Tuto mou cestu musíš sledovat ve svém životním vývoji: od věcí druhořadých vždy k podstatě. Co by bylo platno, kdybys dosáhl společenského lesku, ale uvnitř tebe by bylo srdce nekrálovské, duch nerytířský? Jenom lidé vnitřně bohatí, duše opravdu knížecí jsou pravými dárci a rozsevači úrod, které neklamou. To hlásal za svých časů Boží vyslanec z Assisi a já to pochopila.

V klínu svých kostelů spočívá katedrála. Nezapomeň, že každá generace jako z kořenů vyrůstá z náruče svých předků. Krev, která všechny spojuje, toť svatodušní práce minulosti, z jejíhož užitku dnešek žije a jejíž hodnoty zítřek nesmí promarnovat. Tvé ruce necht jsou zapojeny do této věkovité tvořivosti, již v rozličných úsecích působí jeden a týž Duch, který rozděluje jednomu každému podle své vůle...

Pětadvacetiletý netušil, že v podvečer života před jeho očima počne se znova rozvíjet katedrála, vrcholný květ vyrůstající z Anežčiny svatohaštské sazenice a probuzený především jeho celoživotní péčí. Květ, který právě on podá Dědici země o jeho mileniu jako projev tisícileté lásky a věrnosti celého národa. Poučen Anežčinými vzkazy, obzírál zpytavým a chápavým pohledem celou naši svatováclavskou minulost, hledal a uchovával její nejčistší odkazy, aby je rozmnožoval pokorným srdcem a pracovitými rukama, které

v andělskou vánoční radost: „Dnes narodil se Kristus! Dnes objevil se Vykupitel! Dnes na zemi prozpěvují andělé, radují se archandělé: dnes plesají spravedliví, řkouce: Sláva na výsostech Bohu, aleluja!“ (Antif. 2. nešpor Nar. Páně k Magnif.) - Nejsou-li i tyto vánoce duchovní nesnází?

Může dospělý muž, když prošel zoufalým bojem a nocemi útrap, stát se zase bezstarostným dítětem, jako by byl pod ochranou matčinou? Od nás se to žádá - když po spásonosném boji čtyřicetidenního postu, po silných úderech kladivových pašijového týdne, po radosti velikonoční až příliš veliké pro lidské srdce - najednou máme zase upřít nezkalené, dětské oči na jesličky: „Maličký narodil se nám dnes a nazván bude Bůh, Silný, aleluja, aleluja!“ (Ant. 5. k chválám Nar. Páně), a přece vědět, že brzo přijde Golgota?

Hle, to je to tajemství lidského života, které dobrotivá Prozřetelnost Boží pojala do plánu spásy, aby tím bylo tajemnější, ale také - jako je to se všemi tajemstvími - právě tím bylo plnější milosti: jako bylina a strom čerpají svůj život z kořene, i když už dlouho a vysoko vyrostly nad kořeny, tak vždy zase naše budoucnost vyrůstá z naší minulosti a naše minulost se obrátí vždy v naší budoucnosti: nikoli táž, ale také nikoli jiná, nýbrž táž obnovená.

Pohlédni zpět do svého života: Sklony, snahy, které jej nyní ovládají, nežily již také v dítěti a nebyla hra chlapce - dílo muže v zárodku? - Tak jest ovšem pravda, že již nežijeme v adventu, ani ve vánocích, ani v úzkostech Gethsemani a Golgoty, ani v bouřné radosti velikonoce a v ohni letnic, nýbrž jsme údové Krista, jenž sedí na pravici Otce a my „nadějí“ s ním, takže již klid věčného odpočinku dýše v náš život: „ať církev tvá nerušeně oddanosti se těší“ (modlitba 4. ned. po sv. Duchu).

Ale tento „zralý věk“ po letnicích čerpá svůj život z adventu a vánoc a postu a velikonoce, jako bylina a strom rostou ze síly svých kořenů; a každoroční návrat těchto období jest jenom načerpávání životních pramenů do kořenů.

Je tomu proto s církevním časem jako se základními silami lidského žití vůbec: jako se člověk sebevíce očištěný vždy obnovuje novou touhou, novým přerodem, novým bojem životním, novým vítězstvím, novým pokojným držením toho, co má - tak i my obnovujeme zase přebývání ve své „vlasti v nebesích“ novou touhou po nebi - rozšiřujeme své srdce, aby nebe více místa v něm mělo: „Vy pak, hory Izraelovy, vyháňjte své ratolesti a ovoce své přinášejte!“ (1. resp. fer. III. po 1. ned. adv.) - „Ejhle, přicházím od jihu, já Hospodin, Bůh váš, abych vás navštívil pokojem. Chci shlédnouti na vás a dáti vám vzrůst: budete rozmnoženi a upevním s vámi smlouvu svou!“ (tamtéž 3. resp.)

Je to tak zařízeno s naším „obcováním v nebesích“ zde, že ještě, „ačkoli máme prvotiny Ducha, i my sami v sobě sténáme, očekávající synovství, totiž vykoupění těla svého.“ (K Řím. 8, 23.) Adventem předkřesťanským máme slaviti svůj vlastní advent:

„Ejhle, Hospodin přijde, a všichni svatí jeho s ním; a bude v onen den světlo velké: a vyjdou z Jerusalema jako voda čistá, a bude kralovati Hospodin na věky nade všemi národy.“ - „Hle, Hospodin v moci přijde, a kralování v rukou jeho a moc a vláda.“ (2. ned. adv. resp. 2.)

„Ejhle, Hospodin přichází, naše ochrana, svatý Izraele, královskou korunu máje na hlavě, - a panovati bude od moře k moři, od řek až k hranicím okrsku zemského.“ (Tamtéž 4. resp.)

„Ejhle, Hospodin se ukáže na oblaku jasném a tisícové svatých s ním a na rouchu a na opásání psáno: Král králů a Pán panujících. - Přijde na konec, bude pravdu mluvíti a jestliže nepřijde hned, čekajme na něho, neboť je už na cestě.“ (3. ned. adv. 1. resp.)

Tak jděme s patriarchy a proroky vstříc, „Vycházejícímu z výsosti“ a pozdravme, zatím co vše pomíjející vadne a ztrácí listy, tím radostněji přicházející jaro lidstva a v půlnoční osamělosti na této pouti - hvězdu shora:

„Z dálky pohlížeje, hle, vidím přicházející moc Hospodinovu, a mlhu, kryjící celou zemi. Jděte mu vstříc, řkouce: „Pověz nám, jsi-li ty Ten,

který má kralovati v lidu izraelském?“ (1. ned. adv. 1. resp.) - „Zdvihněte, knížata, brány své, zvyšte se, brány věčné, aby mohl vejít král slávy!“ (Žalm 23, 7.)

„Ejhle, Hospodin sestoupí v jase, a síla jeho s ním, aby navštívil pokojem svůj lid a založil mu život věčný.“ (2. ned. adv. 8. resp.)

„Staré řády pominuly, v jas se stíny rozplynuly, a noc prchla přede dnem.“ (Lauda Sion.)

To „nové“ se začalo, když Panna řekla: „Aj, já dívka Páně,“ a „Slovo tělem učiněno jest“; - a rostlo, jako vinná réva nasazuje ratolesti, neboť jeho smrti na kříži stali jsme se účastni „božské přirozenosti“ i „abychom byli podobni tomu, v němž s tebou máme svoji podstatu.“ (Nar. Páně, sekreta.) - A (nové) se dokoná, až v blaženém zmrtvýchvstání „synovství Boží bude dokonáno“.

„Který přijíti má, přijde a nebude otálet; a nebude strachu v končinách našich, neboť on je náš Vykupitel. Sejme s nás všechny nepravosti a uvrhne do hlubin mořských všechny naše hříchy. Tak vidí církev, poklekajíc u jeslí, v očích usmívajícího se Dítka již strhaný zrak Ukřižovaného a zářící světla Krále věčného, jenž pozdravuje „Požehnané Otcovy“. (3. ned. adv. fer. II.)

„Ten, jenž před námi kráčí, jde jako Beránek bez poskvrny, velekněz podle řádu Melchisedechova po všechny věky věků, On je král spravedlnosti, jehož rod nemá konce.“ (Tamtéž fer. V. 2. resp.)

„Rač nám dáti, prosíme, Pane Bože náš, abychom, kteří s radostí slavíme tajemství narození našeho Ježíše Krista, hodným životem zasloužili společenství jeho dojít. (Nar. Páně. 1. mše sv. Postcommunio). - „Uděl, prosíme, všemohoucí Bože, aby narozený dnes Spasitel světa jako je nám původcem božského zrození, tak také byl i dárce nesmrtelnosti.“ (Tamtéž 3. mše sv. Postc.)

Vždyť Dítě, které leží v jeslích, přišlo, aby nás udělalo dětmi, poněvadž „dítka vejdou do království nebeského“ (Mat. 18, 3); a všechno naše vzrůstání v něm až „v míru věku plnosti Kristovy“ (k Ef. 4, 15., 4, 13) je stále omlazování, až mdlé stáří tohoto smrtelného života pohlceno bude věčným a nesmrtelným synovstvím, kde plně teprve opět připodobnění budeme „k obrazu a podobnosti Boha“ (Ireneus, Clem. Alex. atd.), který, ač „stařec velkého věku“ (Dan. 7, 9), nestárne: „starší než všechno a mladší než všechno.“ (Aug. de Gent. ad lit. 8, 28.)

„Toto svátostné znovuzrození vždycky nás, Pane, obnovuj, jehož podivuhodné narození lidskou zničilo sešlost.“ (Nar. Páně 2. mše.)

Má-li tento život nový růsti a kvést a zráti, aby jednou vyrašil ze slupky pomíjivosti, je nade vše důležitě, aby vždy hlouběji byly zapuštěny kořeny; má-li působiti v nás plnost milosti Boží, pak se musí rozhodně rozšířiti naše srdce, aby vždy více a více chápalo, že čím větší milosti letnic z hlubin utrpení Páně se nám dostalo, tím mohutněji musí plápolati naše touha po Adventu a musí vypáliti všechno z našeho srdce, aby tam bylo místo pro novou, větší milost; právě velikost našich letnic žádá si nového adventu, aby „naše obcování“ v nebesích bylo dokonalejší - ze silnější touhy po nebi: „Přiď, Hospodine, navštiv nás pokojem, abychom se z tebe radovali v dokonalém srdci.“ (1. adv. sob. Ant. k Magn.)

Sláva těchto přicházejících vánoc, úplných vánoc je v jejich „odměně“ tou měrou totiž, jako Kristus zde na zemi v našich duších žil, zapustil kořeny, rostl, kvetl a zrál; tou měrou, „jak náš skrytý život s Kristem v Bohu,“ (Kol. 3, 3), na plnosti a bohatství přibral: tou měrou bude sláva těchto vánoc „zjevením synů Božích“ (Řím. 8, 9): - již nyní jsme dítkami Božími, ale ještě se neukázalo, co budeme. Víme však, že když se to ukáže, budeme podobni jemu, nebo budeme ho viděti, jak jest.“ (1. Jan 3, 2.) - „Ó Bože, jenž jsi tuto přesvatou noc jasně pravého světla ozářil, dej, prosíme, abychom téhož světla, jehož tajemství jsme na zemi poznali, také v radosti požívali v nebi.“ (Modlitba při mši sv. Nar. Páně.)

Přiď, Pane, neprodlevej a navštiv nás pokojem! Ať můžeme radostně a nadšeně volati s anděly nad Beltemem: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!“

P. Václav Šebek

od svých pětadvaceti let uvědoměle proměňoval ve svatodušní nástroj.

Do svého biskupského erbu vložil znak mluvící: své rodné jméno, jež ideově vystihuje Anežčinu tvořivou základnu: něco, po čem se šlape, ale na čem se jistě a bezpečně stojí...

Vzpomeň, blažená Přemyslovno, že také my jsme stávali na tvé půdě autvésetbyserozhlíželi posvém životním posláním. Dej nám moudrost stavitelů chrámu, abychom dorůstali do počtu vůdčích duchů své současnosti!

IX.

„Uctil jsem náhrobek této blahoslavené před mnoha lety a bylo mi, jako bych byl zalit zvlášť sladkou zbožností,“ vzpomínal před více jak čtvrtisíciletím kněz, který měl stálý osobní dar: cítiti nebeskou vůni české země. Tolikrát čteme o neviditelných květech, které se rozvoněly ze země nejposvěcenější - z těl Božích miláčků. Stačí jen trochu pozornosti a vlastní zkušenost ti dosvědčí, že jsi také ty alespoň někdy pocítoval jakési pohlazení rukou už cele odhmotněných, když jsi poklekl na hrobech světců. Cítil jsi něco podobného, co musí občas prožívat každý v adoraci Božítělové.

Ale ve Zdislavině kryptě v Jabloném pod Ještědem viděl Bohuslav Balbín také staré obrazy kolem jejího náhrobku, jež promlouvaly o závanech nebeské vůně zvlášť působivých. Dodnes jsou tam aspoň ve zkratce štetcem zachyceny události, kterak dotek světice působí jako zázračný květ, položený na palčivé rány.

Zdislavo, hradní paní na Lemberku, rytířská křesťanka našeho věku třináctého, v čem je zdroj tvé sladké zbožnosti, kterou dodnes zaléváš vyprahlost našich srdcí? Proč vábíš k sobě, matko svých dětí a svých poddaných, odkud je tvá uzdravující síla? Měla Zdislava kladný vztah ke každému člověku a zdroj byl v jejích očích, jež křesťanskou láskou v každém bez rozdílu objímaly Krista Pána. Především v lidech ubohých, trpčích poznávala Muže bolesti. V hříšných abloudících velkopáteční, v spravedlivých velikonoční Tvář.

Zdislavo, nápadná orodovnice kněží, přišli jsme k tvému hrobu s klerikem a svěřili ti jeho touhu po oltáři. Nebylo možné, abys nepomohla všem, které jsme ti v něm odevzdali. Připravila jsi myrty primiční, vidouc v každém z nich povoláního Páně: druhého Krista.

P. Jan Lebeda

DOBŘE DÍLO SE PODAŘILO

Slovo o přípravě učitelů náboženství v katechetických kursech.

Prožíváme dějinnou epochu, kdy se mění hospodářský, politický, kulturní a společenský život. Na těchto změnách se podílí také výchovná teorie a praxe a tak zapojuje se do monumentálního budovatelského procesu. Aktivním tvůrcem nového společenského řádu je prozíravá politika státní, která vytýčuje výchovné postuláty, jež pedagogové uskutečňují při utváření nového člověka podle jednotlivých věkových stupňů a druhů škol. I při velikém soustředění se na úkoly hospodářské, na splnění pětiletého plánu, jak prohlásil sám prezident republiky *Klement Gottwald*, nezapomíná se u nás na výstavbu kulturní, na výchovu člověka. Došlo k reorganizaci školství na prospěch pracujícího lidu. Zákon o základní úpravě jednotného školství ze dne 21. dubna 1948, č. 95 Sb., vytvořil předpoklady pro přestavbu a novou náplň naší školy, jím se dostává všem schopným dětem stejné příležitosti ke všem stupňům školské výchovy.

V této ideální jednotě ve školské organizaci zvláště vyzdvihujeme důležitost a význam základních stupňů, a to *školy národní a střední*, s povinnou devítiletou docházkou pro všechny děti, kde se jim dostává společného jednotného vzdělání, které je nejen úhelným kamenem dalšího vyššího školského systému, ale má, jak správně dokládá poslanec *Gustav Bareš*, rozhodující význam pro formování charakteru a pro výchovu všech občanů, kteří dále už potom do školy nechodí.

Na tomto výchovném úkolu se podílí též *náboženská výchova*, která se podle § 19 školského zákona netoliko umožňuje, ale přímo škole ukládá: „*Škola je povinna starati se o náboženskou výchovu žáků podle jejich náboženského vyznání.*“ Citovaná stylisace ukazuje jasně, že zákon o jednotné škole je prodchnut poznáním, že náboženství jako ethický činitel kulturních tradic je v našem státě uznáváno. Únorové vítězství pracujícího lidu podtrhlo tuto linii zvláště uzákoněním *Ústavy 9. května*, kde jedním z podstatných, zaručených práv občanských je *svoboda svědomí a vyznání*. Je třeba tudíž, aby náboženská výchova ve škole šla ruku v ruce s velkou výstavbou našeho lidově demokratického státu a byla uceleně zaměřena k tomu, aby žáci si osvojili základní vědomosti víry a mravů, aby rozvíjela jejich potřebné charakterové vlastnosti, aby tak naše mládež se stala důstojnou nositelkou budoucnosti našeho národa. Proto obsah náboženské výchovy a vyučování není a nemůže být v rozporu s učebním plánem ostatní výchovy a učení, nýbrž tvoří dohromady harmonický celek. Co je v lidských věcech posvátného, co se týká duší a úcty Boha, ať již svou přirozeností či pro vztah k cíli, to je úkolem náboženské výchovy; všechno ostatní občanské a státní povahy, všestranný rozumový, citový, mravní a tělesný rozvoj žactva jest obsahem a náplní vyučo-

vání a společným výchovným úkolem školy, do něhož se náboženská výchova zapojuje.

To je úkol nemalý, který vyžaduje svědomité a pečlivé přípravy se strany náboženského vychovatele a učitele. Duchovnímu dostává se patřičného vzdělání odborného a pedagogického na theologické fakultě. Ve škole dnes vypomáhají laičtí učitelé náboženství. Kde ti mají nabýti potřebného vzdělání a přípravy pro výkon svého poslání ve škole? Zvláštní problematika náboženské výchovy si vyžaduje speciálního studia, kterému se věnují kandidáti učitelství náboženství ve zvláštních kursech, aby se potom po jejich absolvování zařadili jako učitelé náboženství ve škole národní a střední. Za tím účelem byli zřízeny *katechetické kursy*. Podnět k nim dal náměstek předsedy vlády a ministr pověřený řízením Státního úřadu pro věci církevní *Zdeněk Fierlinger*. Zásahu o jejich včasné a rychlé uskutečnění má člen vlády, ministr *ThDr Josef Plojhar*. Přípravná komise, jím navržená, vypracovala vše potřebné za úspěšného vedení prof. *Josefa Beneše*. Za velkodušného pochopení pro náboženské potřeby *Státního úřadu pro věci církevní* a za jeho souhlasu postavili jsme si základy a zásady, na kterých chceme pokračovat v zamýšleném díle - vzdělávání laických učitelů náboženství.

Katechetické kursy zajistí nám pro nejbližší dobu potřebný počet učitelů náboženství. Bez katechetických kursů nemohli bychom krýti stále rok od roku stoupající potřebu učitelů náboženství v důsledku rozvoje našeho školství a jeho dokonalé organizace; pro děti silně populačních ročníků zakládají se nové školy a třídy, a tím se potřeba učitelských sil zvyšuje.

Vděčně vzpomínáme vzácné podpory Státního úřadu pro věci církevní, již byla zajištěna *materiální základna* katechetických kursů.

Ideovou náplň katechetických kursů můžeme doložit pražským kursem, ostatní kursy v jednotlivých diecésích měly obdobnou náplň. J. M. ndp. kapitulní vikář *Antonín Stehlík* vložil vedení katechetického kursu do osvědčených rukou zkušeného pedagoga, profesora, metropolitního kanovníka *Osvalda Nováka*, jenž kurs dobře, promyšleně a plánovitě organizoval, aby nastávající učitelé náboženství stáli na výši doby theoreticky a prakticky i duchovně, věrni církvi a našemu dobrému pracujícímu lidu. Základem učebního postupu stanovil podle studijního plánu přednášky jak o vědeckých disciplínách, tak o pedagogických otázkách. K tomu úkolu vyvolil si kvalifikované síly, profesory řk. cyrilometoděské bohoslovecké fakulty. Důležitou součástí přípravy budoucího učitele náboženství je katechetická praxe. Praxe se konala na národní škole Dětského domova, kterou ochotně kursu o prázdninách propůjčil Ústřední národní výbor.

Ve škole kandidáti nejprve sledovali pedagogicko-didaktický proces a pak vyučovali sami. Přípravu na vystoupení si sestavovali za přítomnosti vedoucího praktických výstupů doc. *Lad. Pokorného*, který jim dával rady. I na duchovní stránku, integrální to součást celkového vzdělání kandidátů, bylo pamatováno v ideálním prostředí při společném, povinném ubytování v arcibiskupském semináři. Největší problém byl, kterak zvládne nesourodý kolektiv nesnadnou učební látku. Ale i tento problém ndp. kanovník Novák úspěšně vyřešil za vzácné a ochotné spolupráce přednášejících profesorů, kteří poměrně značné množství látky a v krátké době kursu vyměřené podali posluchačům tak, že si posluchači mohli osvojiti tolik theoretických i praktických znalostí, jichž nezbytně budou potřebovat pro svou pedagogickou práci ve škole. Nutno zcela objektivně doznati, že to nebyla práce nikterak malá a snadná, ale všichni profesori měli opravdový zájem na tom, aby posluchače všemu naučili dobře, znovu a znovu vysvětlovali obtížnější partie, až jim porozuměli všichni, i ti z posluchačů, kteří měli malé předběžné vzdělání. To bylo umožněno tím, že posluchači s opravdovým zájmem a pozorností sledovali přednášky a přednesenou látku v kroužcích si opakovali. Cílevědomou a nadšenou prací po-

sluchačů vytvořil se *kladný, radostný vztah k učení*, jehož výsledky se ukázaly při úspěšných závěrečných zkouškách.

Dalším kladem katechetického kursu je, že posluchači si uvědomovali, v čem spočívá poslání učitele náboženství v přítomné době, že jeho působení nekončí čtyřmi stěnami učebny, ale že má také poslání k rodičům dětí, ve veřejnosti, že je povinen zapojit se upřímně, oddaně a účinně do budovatelského díla, že jeho místo jest na straně pracujícího lidu a sociálního pokroku. Pro věřícího křesťana, a tím více pro učitele náboženství, není vznešenějšího úkolu nežli být mezi těmi, kteří usilovně pracují o posvátnou věc míru a pokoje, o lepší, šťastné zítřky.

Zkušenost, kterou jsme letos získali, nás opravňuje k tvrzení, že katechetické kursy nám dají živé vychovatele, kteří v harmonické spolupráci s ostatním učitelstvem, novou, nadšenou masovou organizací pionýrů a skupin Svazu československé mládeže a Sdružením rodičů a přátel školy se vynasnaží vytvořit, vychovat uvědomělou novou zdravou generaci. Nebude tudíž nadsázkou, řekneme-li o katechetických kursech: *Dobré dílo se podařilo!*

Msgr. prof. Dr. Josef Hronek

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ NOVÉHO ŠKOLNÍHO ROKU NA CYRILOMETODĚJSKÉ ŘÍMSKOKATOLICKÉ FAKULTĚ V PRAZE

Další významou církevní slavností vedle Celostátního mírového sjezdu katolického duchovenstva bylo slavnostní zahájení nového školního roku na Cyrilometodějské fakultě v Praze za účasti ministra Dr. J. Plojhara, pražského kapitulního vikáře Ant. Stehlíka, člena Světové rady míru abbé prof. J. Bouliera, preláta Dr. B. Opatrného, děkana prof. Dr. V. Šandy a profesorského sboru. Nový školní rok byl zahájen ve středu 3. září v seminárním kostele svatého Vojtěcha slavnostním Veni Sancte a mší svatou, kterou celebroidl proděkan prof. Dr. J. Merell. Poté se bohoslovci i hosté shromáždili ve vyzdobeném refektáři, kde je pozdravil děkan fakulty prof. Dr. V. Šanda. Alumni na návrh svého děkana jednomyslně schválili pozdravné telegramy prezidentu republiky Klementu Gottwaldovi a náměstkovi předsedy vlády a ministru pověřenému řízením Státního úřadu církevního. Nato děkan prof. Dr. V. Šanda otcovskými slovy vyzval bohoslovce, aby veškerý svůj zájem a píli zaměřili k odpovědnému prohloubení studia a seznámil je s úpravou studia, do něhož bylo zařazeno studium křesťanské archeologie, dějiny hudby a konečně i studium orientálních jazyků.

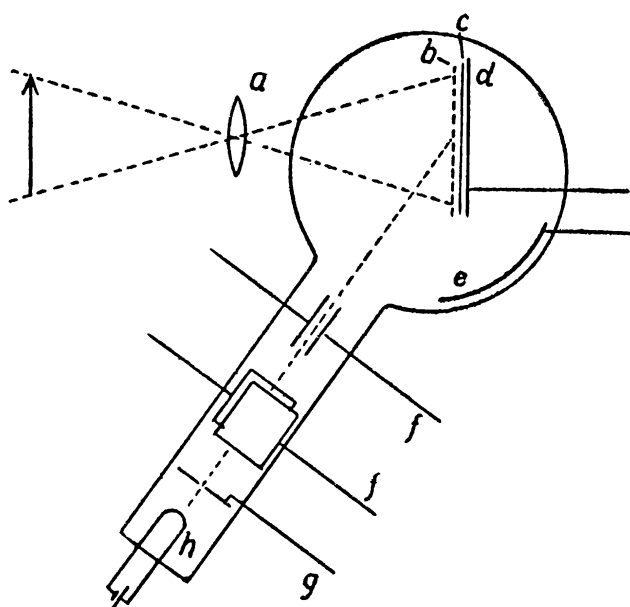
Jménem celostátního mírového výboru katolického duchovenstva přivítal nové bohoslovce do velké kněžské rodiny ministr Dr. J. Plojhar. Vyzvedl zejména, aby bohoslovci měli stále na paměti pevný cíl státí se dobrými, lidu oddanými katolickými kněžími. Aby tohoto cíle dosáhli, je třeba poctivého studia theologického, milosti Boží, kázně, ale i všeobecného vzdělání. Neboť aby kněz byl dobrý, musí mít znalosti též

všech potřeb a tužeb lidu a na jeho praktickém životě se i podílet. To také znamená soustavně vzdělávat i svůj kněžský charakter. A k tomu je třeba vnitřní síly a důsledné zpytování svědomí, této duchovní kritiky a sebekritiky. Jen takto odpovědně chápané studium a dokonalé poznání života lidu dává předpoklady, že se naši bohoslovci stanou dobrými pastýři lidu. Ministrova nabádavá slova, aby si bohoslovci byli vědomi svého poslání, aby dbali studia a sebevzdělání, které jim v takové míře umožňuje pracující lid, aby dbali své odpovědnosti k Bohu, státu a lidu, přijalo shromáždění s přesvědčivým souhlasem. Neméně souhlasný potlesk zazněl k výzvě kapitulního vikáře Ant. Stehlíka, aby šli všude svým příkladem statečně vpřed a vedli lid ke spáse. To ovšem předpokládá svůj lid znát a mít k němu lásku. Správná je cesta těch seminaristů, kteří o prázdninách sfárali do dolů, kteří pracovali na polích, v lesích a všude, kde bylo třeba. To je cesta do srdcí věřícího lidu.

Z pověření náměstka předsedy vlády Zd. Fierlingra odborový přednosta SÚC Dolek kladně zhodnotil Celostátní mírový sjezd duchovních, který se stal důležitým mezníkem v poměru mezi církví a státem. Toto vzájemné respektování dává všechny předpoklady pro dobré soužití. Bohoslovce též pozdravil člen Světové rady míru abbé J. Boulier, který se obdivně vyjádřil o budování života u nás, v němž vyrůstá nový člověk. Po slovech rektora Tripského, který konstatoval, že bohoslovci mají všechny možnosti k úspěšné, tvůrčí práci, uzavřel slavnost theolog Hudák vytyčením hesla: „Svědomité studium - naše práce za mír.“ *JVS.*

Braunovou katodovou trubicí lze též nahradit Nipkovův kotouč a doutnavku v přijímači dříve již popsaného systému. Chod elektronového paprsku musí býti řízen zvláštním rázovým proudem, vyslaným vysílačem, tak aby přesně souhlasil s řádkováním ve vysílači.

Vynálezcem ikonoskopu je Rus Zvorykin (r. 1934). Je to vlastně katodová trubice sloučená s fotočlánkem (obr. 4). Katodová trubice je bez mřížky a je na konci rozšířena v baňku, v níž místo světélkujícího stínítka je umístěna umělá sítnice. Ta má na přední straně tenké slídové destičky, t. zv. mosaiku, která je

Obr. 4. Zvorykinův ikonoskop.

a) objektiv, b) mosaika, c) slídová destička, d) signalizační destička, e) anoda fotočlánku, f) vychylovací destičky, g) anoda, h) katoda.

vytvořena miliony navzájem od sebe izolovaných fotocelových katod, drobných to stříbrných zrníček, potažených cesiem (o němž již víme, že při osvětlení emituje elektrony), na zadní straně je pak spojitý kovový povlak.*) Každé zrníčko mosaiky tvoří s kovovým povlakem miniaturní kondensátor. Anoda foto-

*) jemuž se podle Zvorykina říká signalizační destička.

člátku je umístěna poněkud stranou. Funkci ikonoskopu načrtne si opět jen v hrubých rysech.

Objektiv vytvoří na mosaice obraz nějakého výjevu, osvětleného třeba jen denním světlem. Jednotlivá zrníčka mosaiky se tak obecně různě osvětlí. Osvětlením vyvolá se u každého jednotlivého zrníčka emise elektronů, jejichž počet je úměrný intenzitě osvětlení. Elektrony přitahuje anoda, kterou tvoří kovový povlak na části baňky. Zrníčka se po emisi elektronů nabíjejí kladně, a to různě velikým nábojem, podle intenzity osvětlení. Jejich náboj vyvolá naproti každému zrníčku na signalizační destičce stejně veliký vázaný náboj záporný. Dopadne-li nyní na zrníčko elektronový paprsek katodové trubice, jeho kladný náboj se okamžitě vybije záporným nábojem elektronového paprsku. Tím se ale uvolní náboj na protějším místě signalizační destičky a odvede se do zesilovače. Elektronový paprsek je vychylován dvěma páry vychylovacích destiček, po případě cívek, stejně jako u katodové trubice, takže postupně projde všemi body mosaiky. Tím se postupně vybíjejí jednotlivá zrníčka mosaiky, a tím se i postupně uvolňují náboje na signalizační destičce. Tyto uvolněné náboje jsou různé silné, podle intenzity osvětlení, a v témž rytmu mění se intenzita proudu přiváděného do zesilovače. Proudové změny po přenesení radiotelegrafickou cestou na mřížku katodové trubice v přijímači způsobují různou svítivost bodů na stínítku.

Připomínkou, že vysílací stanice vysílá zvláštní synchronizační impulsy, jimiž se docílí absolutně stejného chodu elektronového paprsku v ikonoskopu i katodové trubice, je fyzikální stránka nyní užívaného televizního systému dostatečně v hrubých rysech objasněna.

V televizi používá se elektromagnetických vln o délce několika metrů, poněvadž jen ty se hodí k přenosu intenzity tak rychle se měnící jako světelnost jednotlivých bodů rozloženého obrazu. Ultrakrátké vlny se již značně podobají světlu, šíří se do dálky jen přímočaře, neohýbají se podle zakřivení Země a neproniknou za překážky, jako jsou hory a pod. Můžeme proto zachytit televizní vysílání jen tehdy, je-li možno od přijímače dohlédnouti na anténu vysílače. Z tohoto důvodu stavějí se televizní vysílače pokud možno na vysokých místech, aby dosáhly co největší okruh.

Prof. RNDr. Josef Kašpar

HRY POSVÁTNÉ I SVĚTSKÉ STŘEDNÍHO VĚKU

V Čechách před sedmi sty lety vyzrávalo zbožné divadelní umění. Hudebníci užívají názvu *variace*, který znamená, že z nápěvu buď svého, nebo přejatého vyvozují skladbu; nápěv základní se vine celým dílem proměňován; ale k poznání proměňován. Střídá vzezření a výraz, ale pod ním se poznává nicméně táž lidská tvář. Četná díla divadelní takto zpracová-

vala též příběh. Jinak jej však pořádají, s nových hledišek naň patří. Příběh se předvádí někdy krátce, jindy obsírněji. Účastní se při něm méně nebo více osob.

Raná, po latinsky zpívaná hra o třech Mariích a o Božím hrobě, jak se v Čechách prvně prováděla, rozvětluje příběh z Písma vzatý. Nové osoby v něm

vystupují; zbožný mastičkář, jenž vyznavačkám Ježíšovým prodá vonné oleje; Syn Boží, který z mrtvých vstal a u hrobu se zjeví Maří Magdaleně. Hra se uzavírá písní velkonoční, kterou přednáší a ztělesňuje sbor. On sleduje dva učedníky Páně, kteří přibíhají ke hrobu a najdou kámen odvalený; v dutině pak roucha, do nichž se halilo tělo pohřbeného Krista; sbor se táže (slovy písně latinské) pak Magdaleny, cože zhlédla cestou ke hrobu a její výpovědi ujištěn, že uviděla Krista živého, vzdá díky zpěvem „Tebe, Boha, chválíme“.

Pozdější hry vynesly mastičkáře, vynesly koupi vonných olejů. A zveršovaly zato příběh – dosud pronášený *řečí nevázanou do slok pravidelných*. K nim se již nehodil chorálový nápěv, jinak rozměřený. K nim se skládaly již nové nápěvy, tak pravidelně článkované jako verš a sloka. Děj se rozvíjí do slovesných variací; po zpívané sloce latinské se ozývala sloka česká, touže notou hlaholená; po třetí pak sloka *česky hovořená*; variace se lišily *zněním*.

Nejstarší hry předvádějí děje posvátné a zbožné osoby, jež výroky a činy svými uctívají Syna Božího; a jejich povolání světské, zaměstnání, život, práce všedních dnů se zatím nijak neprojeví.

Až ve hrách (neúplně zachovaných) o Kristově umučení, o Marii Magdaleně, o Kristově zmrtvýchvstání (ze století XV.), v Mastičkářích prozrazují postavy své zájmy vezdejší, své starosti a radosti a radovánky. Strážní na Golgátě hrají v kostky; hříšná ještě Magdalena zpívá, tančí nápadníkům, s kterými se miliskuje; nedbá sestry, která nadarmo ji varuje; a sama netuší, že na zálety přišli k ní tři přestrojení ďáblové; hlídka u Božího hrobu pře se, výsměchem se potýká. Pomocníci Mastičkáře vábí kupce, hádají se s pánem, chvástají se mezi sebou, ukazují, vychvalují zboží, nevázaně, drze vtipkují. Bujnost, bezbožnost už se zbožností sousedí a často, zcela světsky, nad ní převažuje. Protože hry předváděly životopis kajících, podle Písma, které opovídá větší radost nad hříšníkem kajícím než nad sedmdesáti sedmi spravedlivými: tož neřesti, jichž odřekl se napravený provinilec, aby vedl konec konců život libý Bohu.

Světské děje, světské hry se nehodily do svatyní a duchovenstvo jich tam netrpělo. Samy posvátné hry o Kristově umučení, o zázracích Matky Boží, o životě světců, o životě Adamově hrávaly se před průčelím chrámů nebo na tržištích, náměstích a širém prostranství a (v Anglii) i v kruhovitých amfiteatrech. A neskládaly se již jenom ze sporých slov Písma. Děj se rozmáhal a přibývalo osob, množila se dějiště. V latinské hře o Pavlově obrácení dějištěm byl chrám a města; místa, kde se příběh konal, *naznačovala se zatím, nezpodobovala se věcně*.

Z francouzské hry o Adamu se zachoval po latinsku psaný řád; a z něho vyplývá, jak jevištěm se představuje peklo, země, nebe, porost rajske zahrady i nářadí, jímž první člověk po vyhnání z ráje obdělával půdu; z něho vyplývá, jak se uplatňují kromě obřad-

ného pohybu a kroku (jimiž vyjadřoval se Bůh Otec) hnutí pracovní a náruživá, která znázorňují sklíčenost, hněv, záští (ve výjevu Kaina a Abela).

Francouzské hry o životě Krista Pána rozvíjely příběh, zalidňovaly jej tak, že představení trvalo několik dní, že počet veršů rostl do tisíců, počet herců do set. Z divadla, jež předvádělo děje rajske, pozemské i podsvětné se stala „dramatická katedrála“. Obklopeny andělskými sbory, zpívajícími i hudoucími v ráji, trůnily tři božské osoby a zvaly smrtelníky k cestě spásy. Z pekelného jícnu plazili se ďáblové a usilovali svěst lidské duše k záhubě a k ztracení. O provoz hry pečovala divadelní bratrstva; vzdělání i prostí lidé ujali se úloh; duchovenstvo dozíralo, půjčovalo mešní roucha, pro osoby božské, proroky a světce; jednotlivci pořizovali si nádherný kroj, *soudobého* střihu, pro děj biblický, v němž vystupovali; podél náměstí se táhlo jeviště, ráj vlevo, země uprostřed a vpravo peklo, jícen obrovského netvora, jenž sklápěl čelist, když byl zhltnut ztracence; jiné stroje, zdviže, spusti, propadliště se uplatňovaly při výjevech zázračných. Duch svatý po nich sestupoval, Kristus nebo anděl stoupal. Stánky, jednoduché divadelní stavbičky se k sobě řadily a znázorňovaly chrám, palác jerusalemský a vůbec lidská obydlí. Nádrž plná vody s loďkou zpodobila moře. V Anglii však stánky se stavěly i na vůz (na pojízdné jeviště) a herci, kteří v jedné čtvrti městské dokončili výjev, odjížděli s divadélkem o ulici dál, kde čekal na ně nový zástup diváků. Z divadla se stala slavnost, která přivábila širé okolí.

Původními herci byli kněží, mniši, řeholnice. Posunky, zpěv, mluvu přísně nacvičili jako obřad chrámový a přísně je přiměřovali postavám i dějstvům; v Nizozemí ještě slavný malíř Brueghel vstoupil do bratrstva. Ale prostí herci z vrstev občanských a živnostenských nebyli tak dokonalí. V XVI. stol. – tak dlouho se udržely hry s dějem nábožným – se vyskytovala dobrá zdání vrchnosti, jímž náleželo udílet právo provozovací; a námitky těch úřadů až do drobností se shodují s úsměchem, jímž stíhá Shakespeare ve „Snu noci svatojanské“ herce živnostníky, horlivé a nenasytné, ale někdy pro umění málo způsobilé.

Ve Francii zvláště hojně kromě posvátného divadla se hrály kusy světské. Ve sdruženích zvaných „Puis“ – společnostech uměleckých, akademických, jak bychom nazvali ta družstva nyní. V „bratrstvech“, která se seskupovala s cílem provádět stručné hry, kde představovali se vrstevníci, lidé současní a mrav i nemrav jejich; hry veselé až posměšné a zase nápravné i umravňující.

Hrám posvátným i světským ze středního věku patří zásluha, že skladatelé uvádějí ve vztah dějstva zázračná i pozemská; že dovedli je předvést rozmanným *slohem, velebným a pomníkovým*, který – jako v chrámu obřad – nedbá všedních podrobností, který druží lid s nadsvětím i s podsvětnými bytostmi a volí události, vzbuzující bázeň blaženou a úžas nad zje-

vením. *Sloh mravoličný předvádí*, jak lidé spolu žijí, jak se žíví, co je druží, proč se rozcházejí.

Ukázka: Žena chce mít nové šaty. Marně prosí muže, příštipkáře, o groš. Odbývá ji vychytrale, odpovídá písničkami, které s věcí nesouvisí. Ani pro souseda nemá moudré slůvko, zase nic než písničky. I radí soused manželce, jak vyzrát na svéhlavce. Po jídle ho opít, práškem uspat, ve spaní mu sebrat váček z kapsy. Příštipkář se vzbudí; peníze ty tam. Láteří; vymáhá na ženě zlatáky. Žena oplácí mu stejně, písničkami. Muž ji zbije, ona hrozí, že ho udá, že mu uteče. Příštipkář se umoudří a smíří. Měsíc však je pryč. Ztratil ho sám švec? Či jeho žena? Ukradl ho někdo? Čert věř ženám, které na člověka vyzrají.

Druhý příklad: Manželé jdou spat. Kdo z obou zavře na noc dveře? Žena ne, muž také ne. Hádká skončí pošetile, vzdornou dohodou: Kdo první promluví, ten zamkne. Kdo první promluví, ten prohrál, příště vždycky bez vytáček uposlechně. Oba sedí na zápraží bez hnutí, němí jako sochy. Uhlíř kráčí mimo, zdraví, vykřikuje: „Kupte uhlí!“ Oni mlčí zarytí a brvou nehnou. „Zdřevěněl jsi? Vypadáš jak sv. Martin v kapli. Jen ti schází meč!“ Uhlíř mu dá koště do ruky a na temeno hrnec. „A vousy!“ Načerní ho. „Chochol!“ Zastrčí mu pírkem za týl. „Svatý Podivíne, oroduj teď za mne!“ Uhlíř se otočí k ženě, když muž nepromluvil, dvoří se jí, lichotí se k ní. Což dohřeje i podivína muže; spráská uhlíře, křik zaráží mu žena. „Prohráls! Poslouchej a nekřič! *Usmířme se!* Uhlíři, pojď s námi pít!“

Hra o Adamu, psaná - neznámo kým - francouzsky, s latinskými poznámkami o výpravě, posuncích a slovném přednesu, je z dvanáctého století. Adama a Evu několikrát svádí ďábel, naposledy ve způsobě hada. *Napětí hry, obojetnost* ďábelská, rub jeho úlisného přemlouvání plynou z živé léčky, ztělesněné hejnem čertů, po vůkolí rozptýlených, číhajících, aby první zatracenci, z ráje vyhnání, včas se octli v zívající bráně-tlamě pekelné. A stejně uhrančivě, stejně obojetně obklíčují čerti příští výjev; oběť Adamových synů; bratrovraha Kaina. *Pomníkovým* slohem, *obojetným* dějem zdivadelňuje hra prvek dějstva, prvek předvedení úzkostný a znázorněný tentokrát událostmi ze Starého Zákona; jak člověk - zatím obelstěný člověk - zadá duši ďáblu z touhy, aby *všecko věděl*.

V Divu Teofilově (hře, kterou ve třináctém věku napsal Rutebeuf) hříšník upíše se ďáblu prostřednictvím čaroděje, *aby získal moci nad světem*; div Boží matky vyrve Satanovi blánu. Kolem roku 1400 se hrával příběh o rytíři, který svou manželku zadal ďáblu, aby zvrátil nepříznivou Štěstěnu a *nabyl světských statků* pro rozkoš hry v kostky. V divu o Robertu - ďáblu - matce, vévodkyně, satanovi zaslíbí své příští dítě, když byl oslyšel Bůh její modlitbu a nepožehnával ji synem. Tento prvek *všelidského* dějstva připravuje ve hrách ze středního věku děj a povahopis příštích Mefistů a Faustů, tvorů, kteří *usilují o vše*

doucnost a všemohoucnost, třeba pohubili bratra nebo bližního, jenž obmezil by jejich zájmy. „Zlo páchal jsem, zla spášu víc“ je heslem Robertovým. Ještě shakespearovský Richard Gloster, hrbáč mezi Juany, má totéž heslo: „Být zločincem, to jsem si předsevzal.“ Jiné rysy, dějové, ne povahové, přejal ze hry po Robertu ďáblu Tannhäuser, jenž pobyl v hoře Venušině: „Všech činů zlých se odříkám a na kajícínou pout se dám, až rozhřeší mne papež římský.“ Oba dva si přitěžují na kajícíné pouti: „Vše snášet budu, úpal, mráz i bídu...“ Papež Robertovi slíbí rozhřešení, vrátí-li se do údolí Rhôny ke zpovědníku a vykoná-li pokání naň vznesené: „Vy hrejte šilence, / jenž k tanci dlaní takt si tleská / a na krku má obojek... Vy hrajte šilence, jenž pojídá / jen sousto, které vyrve psovi /; a němého, jenž nevysloví / nic; ani hlásku / ...“ a s tím údělem se Robert vydá do Říma a přiživuje se jak žebrák na císařském dvoře. I zjeví se mu anděl Bohem poslaný:

„Jdi na lučinu, k vodě pramenité,
tam najdeš modré brnění a zbroj;
ty vezmi je a do boje se stroj,
bij pohany, až pro kříž zvítězíte.“

Jako *pohádkový* rytíř, vojsku neznámý, jde Robert dvakrát do vítězné bitvy. Aby odvděčil se statečnému rytíři, jenž prchá, zničil Saracény, císař dá ho stíhat šlechticem:

„i unikne, ač poraněný;
neb v bodné ráně na holeni
hrot kopí utkvěl ulomený...“

Jako *v pohádkách* i v této hře se za vítěze vydává lstně podvodník, jenž jizvu s ulomeným hrotem zbraně padělá. Jako v Tristanu i v této hře rek prozradí se ulomeným hrotem zbraně, který v ráně utkvěl. A jako v pohádkách, i v této hře se pravda neutají. Němá císařova dcera (divem) řečí nabude a šalbu odhalí i bohatýra pravého, jež vídala, když na palouce u studánky na sebe bral zbroji zázračnou. A na zpovědníkův i na papežův pokyn oslavený Robert (který rozhodl se býti poustevníkem) se zasnoubí s princeznou. V dějích o Robertovi i Tannhäuseru se ukazuje další souběh povahových rysů, jenže ne tak zjevných při povrchním pohledu. Oba změní povahu, v nich obou se dokoná zvrát a přelom, protože s nich *vinu hodlá sejmut žena*. Zprvu Robertova matka. Pak čisté panny, obě z rodu vladařského, obě nakloněné provinilcům z ponuknutí Matky Boží; obě, podílence divů, dovršují kajícíkovu očistu.

Obě skladby o Robertovi i Tannhäuserovi se shodují *příhodami*, ale také tvary, *větičkami*, které (ve starší hře za hovoru, v pozdní ve zpěvech i v nástrojovém znění) *se vracejí mnohokrát jako stálý, úmyslný příznak*; on - být obměněn - se poznává, děj svazuje a jasně člení. Anebo se opakuje jako důtklivá a slavná výzva; jako příkaz Boží pozemšťanu; jako povel panovníků poddanému, který do slova má býti splněn.

„Zlo páchal jsem; zla spášu víc“ - je hlavní příznak, jímž se několikrát dotvrzuje, soustřeďuje příběh a jenž po zákonech hudebních se ozve - zase opětován - ale v *převratu*, když Robert se dá na pokání: „Zlých činů zanechám...“

Příznakový prvek, úryveček, z jakých stavějí zpívající hru hlavně (ač ne prvně) skladatelé XIX. věku, zdrobnil hlavní větu sonátovou - zdrobnil ji a zanikal by pro svou stručnost. O to častěji než ona (a to s důrazem) se *opakuje*. Tento příznak plní úděl výstavebný; označuje kromě toho postavy a předěly i obratníky děje; napomáhá však i paměti a vštěpuje se v mysl mluvčího a posluchačově tak vryvně jako pravidelný verš a rým. I příznak patří ústrojenstvu řeči vázané, jež souzvukovým skladem upozorní ve hrách ze středního věku představitele, kdy přestal jeho druh a kdy on sám řeč přejímá.

Vladař: „Bůh anděla nám poslal slitovníka.“

Rytíř: „Ne anděla, však smrtelníka...“

V umravňující hře, v moraliťe nadepsané „Odsouzený Hodokvas“, jež vznikla na rozmezí věku středního a nového, se ozývají složitější souznění: rým korunní, kde shoduje se rým a závěr slova předchozího; rým královský, jenž budí v témže verši trojnásobnou ozvěnu.

Hra o Adamu předpisuje za dějiště potrojně: ráj, vzdělávanou zem a peklo; za pozadí chrám. Tam zájde, odtud vystupuje Bůh.

Hra o Robertu ďáblu střídá množství dějišť:

I. Hrad normanského vévody. II. Kraj poblíž zámku. III. Statek lakomého sedláka. IV. Opatství. V. Zámek vévodský. VI. Hrad Robertův. VII. Zámek vévodský. VIII. Náměstí. IX. Hrad Robertův. X. Les u poustevny. XI. Lesní cesta. XII. Zámek vévodkyně. XIII. Les. XIV. Hrad Robertův. XV. Opatství. XVI. Zámek vévodkyně...

I. Řím (sídlo papežovo). II. Poustka v Provinci. III. Ráj. IV. Poustka v Provinci. V. V Římě před palácem císařovým. VI. V císařově paláci. VII. Tržiště. VIII. Síň v císařově paláci. IX. Terasa, kde císař stoluje. X. Náměstí. XI. Ráj. XII. Schodiště, kde leží Robert ve psím výklenku. XIII. Před palácem na náměstí (kde se strhne bitka křesťanů a pohánů). XIV. Byt senešalův. XV. Ráj. XVI. Poustka v Provinci. XVII. Dvůr císařův. XVIII. U papeže. XIX. V císařově paláci. XX. Před schody, kde leží Robert.

Hra, dnešním názvem řečeno, má 36 obrazů a 19 různých dějišť, která sousedí a tak se sledují a k sobě přiřazují jako 14 obrazů a kaplí, jako 14 zastavení cesty křížové, jež ve svém celku před divákem stojí. Jenže stánky (tato zastavení nábožné hry ze středního věku) stály vedle sebe, v témže průčelí. Výpravě tak rozčleněné, jako ve hře o Robertu, pomáhaly verše, které - často předem - slovně určují a hlásí příští dějiště; nebo při slyšení, jak je papež, císař udílí. Z oslovení vyplyne, kde, v kterém sídle octl se před-

stavitel. V 2. obraze zní návěst pro dějiště příští: „Povedu vás k sedlákovi (o něm každý vám tu poví), že má alespoň 5 tisíc.“ V 3. obraze zní návěst: „A teď rychle bez okolků / k bohatému opatovi /.“ Vévodova návěst: „Huchone, běž rychle hlásit / po tržištích všeho města /.“ Anebo se místo připomene oslovením osob: „Svatý Otče, vyznávám se, zpovídám.“

O mrtvých jen dobré. Moudrost lidová tím řečným postihuje vznik a základ *pomníkového a památníkového* umění: se záměrem vynechává z podoby a ze života zesnulého rysy znešvařující a titěrné a skládá v celek obrazy a tahy vzorné, které zasluhují záchovy, a ztělesněny slovem, kamenem a kovem připomínají se rodině a potomkům. I národům se připomínají ti mrtví, kteří vskutku jenom dobré silí, stejným způsobem; jen *vypodobovací* úroveň se zvýší - jak by řekli dějepisci umění - a zásluhný duch se zobrazí bez titěrných rysů těla svého, *památníkem*, *ne však věrnou podobiznou*, jež by zaznamenala i vadnutí a křehkost, porušitelnost a pomíjivost lidskou.

Nejstarší hry chrámové jsou památníky svatých postav, svatých dějů, které zpomalenou, jasnou čelností povznesly a vytříbily posunek i mluvu, aby utkvěly v myslích jako řády sváteční a obřady, kde všednost se shonem a rmutem není přítomna, kde náruživosti se kázní, kde se ani nezobrazují, kde ani obřadníkům, ani účastníkům (v duchu sjednoceným) nezbude čas, aby se vytrhli z obecného naladění: z posvátného úžasu a z pokorného díkůvzdání - natož aby zpytovali sebe.

Ve hře o Adamu obřadné i příznakové hnutí, jehož příkladem buď předpis: „Jakmile se kterákoliv z osob zmíní o ráji, ať k němu pohlédne a ukáže naň rukou“ - obřadné a příznakové toto hnutí, které patří do jednoho, povznesenějšího slohu, sousedí již s posunkem, jež „shodují se s tím, co vyřkla osoba“. A to - zvláště po pádu - je velké hoře, stud a bázeň před Bohem, jenž kárá „s tváří hrozebnou“. Vzhled herců znázorňuje hnutí duchová; i střídá tvářnost. Ve hře o Robertu ďáblu postoupilo toto rozdušení. Robert nestřídá jen tvářnost, ale změní *povahu* a několikrát mění stav a mrav a povolání své, až podle průpovědky doslova „i šat a stravu přizpůsobí svému stavu“. Robert - zprvu kněz, který se zlotřilci chodí na zboj (jako v Shakespearovi Jindra králevic); pak v povahovém zvratu kající a poutník, němý blázen, tanečník a žebrák ve psím pelechu; pak pohádkový rytíř, vojevůdce; naposledy vladař. Setrvalé obřadové vzezření, vzhled stálý, postoj utkvělý, to vše se rozdušuje v nejbohatší posunkovou pestrotu a proměňavost, aby kromě niterného dění se znázornil obor, odbor, tolikera zaměstnání, z nichž si každé po svém vybírá a tříbí posunkem.

„Hra v loubí“ od Adama Arraského, od Adama de la Halle (1240—1286) je z r. 1262; hra světská, která nejenomže představuje, *co je lidsky trvalého v současnosti*, ale ve které se vypodobňuje sám básník, po-

vznášeje na potyčku dramatickou roztržky, jež mívá v manželství a v umělecké soutěži. S lidmi též hraje příroda, kdy hrdina se zamiloval; na příklad: „To bylo v létě, větérek / kdy jemně, polehounku váł /, já u čirého pramene jsem stál...“

Z posledních dvou veršů číší celá *obojakost* časné lásky, toho, co v ní už není, co v ní by však mělo být - obojakost, mnoha verši, mnoha dějovými úseky dál rozváděná; *obojakost, základ svárů mnoha přístích veselých her: farcí.*

Z úvodního souverši až po shakespearovsku krásně zpívá příroda, v níž milost nejednoho trouvera si často našla i s odrazem obraz. Souverši to plně kouzla, předznamenává však celé 2. dějství Adamovy hry - a to je francouzský „Sen noci svatojanské“. Uvedeny hlasatelem svého krále, provázeny hudbou, plesem zpívající družiny, tři víly krasavice, sudičky a vědmy při měsíčku vtančí na pažit. *A napětí hry* vzniká z bázně lidských, skrytých vetřelců, jež vábí čarovný ten hod. A na rub - smavě - *se převracejí čertovy léčky (z posvátné hry o Adamu)* - v bázeň časnou, jakou asi zakoušel John Falstaff, nežli sborem dorážet naň začal průvod víl - žen windsorských. I „Titania“ ze „Hry v loubí“ - víla Morgue - zadala by lásku krále svého pro náklonnost k Soumilloneovi, jenž na zlost Arraského Adama tak ochotničí mezi trouvery, tak lační po úloze vůdčí, jako Klubko mezi herci ve „Snu noci svatojanské“; až názor družek zotvírá jí oči, názor těch, kdo obdařují Adama.

Mezi nadpřirozenými bytostmi a schovanými lidičkami trvá tedy na jevišti napětí a roste, jakmile sbor krásných sudiček dál zasahuje v osud současníků. Vjíždí kolo Štěstěny, té „němé, hluché, slepé paní“; na lopatkách kola toho básníkovi rodáci a provinilci, kterým víly po právu čtou levity a způsobí, že klesnou s lopatkami kola, pod přítěží odhalených hříchů.

„Hra v loubí“, jak svědčí její název, se hrávala v přírodním divadle, pod letorosty a širým nebem.

Pastýřská hra ukrašluje, zlahodňuje přírodu a přirozené lidi postupem, jenž prozrazuje dosud píseň lidová i naše: „Pásla ovečky v zeleném háječku“; postupem, jenž vidí skutečnost jen růžově a ponechává naturalistům skla čirá a skla černá. Postupem, jenž vybírá si z příběhů a lidí tahy půvabné. *Pastýřská hra* tvoří utěšená dějstva; snímá kletbu ztraceného ráje. *Pastýřská hra* o Robinovi a Marioně, psaná pro dvůr neapolský králi Robertovi II. a tamtéž provedená, oslavuje věrnou lásku, proti které rytíř záletný nic nezmuže. A z pastýřství si vybírá slast kvetoucího luhu, ze širého obzoru a modrojasu písně, taneční hry o víně a o zástavy, prostné hody, zasnuby; a o starostech ani zdání. Jak se hrála? Jistě ve výpravě nezatěžované, šveholeným veršem, přelétavým roztačeným hnutím, lahodně a luzně. Skladba o Robinovi a o Marioně je *první zpívaná hra, první světská opera.*

Mále, znalec věku středního a dějepisec tehdejšího výtvarnictví, usoudil, že kameníci, kteří sošným dílem obroubili vlys a boky vchodů chrámových a vnější, přízemí zdi svatýň, nebo malíři, když z barevných skel pro chrámová okna skládali si postavy a z postav děje, ti že vesměs brali podnět ze soudobých divadelních her, jež známy byly vůbec.

Z umravňující hry „Odsouzený Hodokvas“ vzal námět rozložitý čaloun, který v pěti polích někde ve dví rozdvojených zpodobil děj na barevné tkáni. Koho představují herci této skladby? Představují lidi: mistra, který proslovem kus uvádí; čtyři odedávna slavné lékaře: Hippokrata (který v Mastičkáři jmenuje se Ypokras), pak Galiena, Avicennu, Averroa; a zpovědníka odsouzenců, blázna, štolbu, sluhy, kucháře a pomocníky. Jiní herci jmenují se: Oběd, Hodokvas, pan Přípitek, pan Nedopita, pan Večeře, pan Kratochvíl a další z nich: pan Léka, pan Pouštímžilou, pan Pročistil, pan Pilulka, pan Klystýr a pan Újma, který plní povinnosti kata. Herečky se nazývají: Mlsnost, Mrtvice a Obrna; Padoucnice, Zanícená pohrudnice, paní Záškrtová, Vodnatelnost Úplavice, Žloutenka, Dna, Ledvinová nemoc, Navyklost a Zkušenost.

„Choroby, ať znázorňují se postavami ohyzdnými, nestvůrnými, oděnými, ozbrojenými tak podivně, že stěží se dá rozeznat, zda jsou to muži nebo ženy.“ Na čalounu probíhá děj shodně se hrou, takto:

1. *pole*: Oběd sezval Dobrou společnost a pány Přípitka a Kratochvíla. Pan Večeře a Hodokvas naň žárli; stojí u otevřeného okna, snují pomstu. 2. *pole*: Tytéž hosty pozve tedy k sobě mstivý Hodokvas a ukáže se v celé hostitelské slávě; ale za jídla dá pokyn chorobám; i vtrhnou do hodovní síně. 3. *pole*: Výzva Hodokvasova: Choroby přepadnou pokojné jedlíky. Obecná mela. Pana Přípitka a Labužnici zahrdluje Mrtvice a Horečka. Ohrožení kordem Hodokvasovým, pan Kratochvíl i Dobrá společnost i Zvyklost, jedva uniknou. 4. *pole*: Uprchlíci si stěžují paní Zkušenosti, která trůní na stolci a zavolá si pány: Újmu, Léka, Pilulku a Klystýra a velí zatknout viníky. 5. *pole*: Páni Hodokvas a Večeře, týmž poutem svázání, jsou uvedeni před soud. Paní Zkušenost mu předsedá a slavní lékaři jí radí... Rozsudek: Pan Hodokvas buď oběšen, pan Večeře vždy ať se drží osm honů od místa, kde sídlí Oběd - čili mezi obědem a večeří ať se dodrží lhůta 8 hodin.

Hrám posvátným i světským ze středního věku patří tedy zásluha, jež buďto se jim upírala, nebo přiznávala, ale poskrovnu:

1. Jejich skladatelé si dovedli volit rozmanité *vypodobovací úrovně vnitř her* a uměli je dodržet; ty *různé prahy skutečnosti* uvádějí ve vztah: děje nadpřirozené i pozemské a několika odstavcovanými slohy vedou dílo k jednotnému záměru.

2. Z těch sousedících slohů vzniká často divadelní *pomníkova obojetnost*, která:

3. ve hře ze současného života se zdrobněle jeví ve způsobu opačného mínění. Zvrat, přelom dějový i povahový, se v nich navazuje událostmi, které budí úžas, tedy opětně stav obojetný, totiž bázeň blaženou.

Proto obojí ty skladby kladly základ k povahám nejsložitějším. Z nich vyšli básníkové příštích věků, protože ten základ utkvěl v podvědomí obecném a v pospolitě mysli snad více než děje biblické a první články víry.

1. Hry o „Teofilu“ a o „Rytíři, který zadal ženu satanovi“ - hlavně - objasňují zvrácenosti společenských řádů; ďáblu propadá, kdo touží získat jmění *bez práce* a bez vlastního přičinění: „Nikdy se nesmí slitovat nad chudásem, ... vždy se musí chovat k němu proradně a pyšně“ (Teofil); odpírat mu slyšení a jít svou cestou. Ďábel se chlubí, že „vládne světem“. Důvod? Umí bezpracnými zisky „obohatit lidi“ (rytíře...).

Protože: „Kdo poznal bohatství, ten se rmoutí a truchlí, shledá-li, že ‚nezáviset na ostatních lidech, nenajedl by se ani nenapil‘.“ I nabízí se ďábel Teofilovi, že udělá ho velikánským pánem, jakým nikdo nebyl, jakého svět neviděl a který nepocítí vlastní závislosti na bližních.

2. Syn člověka byl „cesta, pravda, život“. Ale kromě toho - za pozemských let - i mudřec, básník svrchovaný. Před dvaceti věky lidsky rozsuzoval jednáním i příkladem i slovy nejožehavější pře; při penízi daně vztahy správy duchovní a světské; často kráté případ provinilce, trestaného veřejností; případ milostnice, obletované i opovrhované, nežádoucí pro kruh společnosti „vybrané“, jež o to víc však stála o ni v soukromí. V důvěře a s vědomím, že hříšnice se napraví, dal jejím kárcům naučení: „Kdo z vás bez hříchu jest, hoď první po ní kamenem.“ K té lidskosti se snaží dospět znenáhla až dnešní soudnictví, jež neztratí provinilce navždy, ale přijímá ho s dřívější ctí opět, jakmile odčinil spáchanou vinu. Ale ještě před sto lety (u Dumase, u Balzaca) „paní s kameliemi“, byť obětavé, třeba k pravé lásce obrácené, byly provždy vyvrhelem.

Taktéž Grušenka i Nastasie z Dostojevského. Společnost jim nepromíjela a vyřazovala je. O to víc, že (v duchu doby) mravní otázka se proměnila v nemrav zobecněný, v prodejnost a kupování, zapletený zájmem o peníze, o dědický podíl, o rodinné jmění, o milencův společenský vzestup nebo pád. Maří Mag-

dalena byla rozmařilá dívka, z domu zámožná, ne vydržovaná, tak jako milostnice „s kameliemi“.

3. Pastýřské hry se vytýká nedostatek smyslů pro skutečnost, nedbá-li se událostí, které předcházely jejímu vzniku. Právo zcela rovné s muži přiřkly ženám vlastně teprv dnešní zákony. Křesťanství však uplatňovalo ten názor od začátku proti pohanům, kdy ženě na manželu závislé se přiznával jen význam rodičky a zalidňovatelky země. Sotva však křesťanstvo se záměrným ctěním Matky-Panny ženu povzneslo a rozšířeným pojmem lásky (na vzájemné zdokonalování) zušlechtilo smyslný styk obou pohlaví, už vnikly do trouverských básní svody islamu a rozkošnická dvornost, záletnictví „svitáníček“.

V pastýřské hry nepodléhá milostnému šlechticově nadbíhání ani venkovanka; naopak ta dovede ho vyprovodit, odkud přišel, sama nebo za přispění chasy; natož aby neodolala mu paní urozená, s náklonností k řeholi a ke světectví, projevovanou už od zásahu milánského světce Ambrože.

Vztah pohanovi neznámý; vztah původu až křesťanského vede muže, aby zprvu „získal srdce ženino i ducha“, aby se jí nezmocňoval jenom násilím. Tento mravní názor činí z lásky blaženství a milost; na něm se zakládá všechno příští básnictví, i lidové a román.

4. Pozdější hry braly podnět zřejmě z příběhů a osobností současných. Jistě se stal předobrazem Fausta světec, myslitel a bohoslovec Albert Velký, pro objevy nepochopitelné vrstevníkům, v lučbě, rostlinářství, ve hvězdářství, pro objevy přírodopisné i geologické.

Jistě k „Robertovi ďáblu“ dával popud hříšný život šlechty, západní i byzantské. Tak otec pozdějšího rozkolníka Fotia, když z klášterních zdí řeholnici unesl a oženil se (po příkladu cara Michaela II.); a když pak zpovědník ji zdrtil předpovědí, že dá život satanovi, *bytosti, jež zneužije nejjobsáhlejšího vědění i neobvyklé převahy své nad lidmi*.

5. Káci v české pohádce se dvoří čert; a jeho původ sahá právě do naší hry o hříšnici Magdaleně. Křesťanství se v středním věku zasloužilo o lidové léčitelky, kořenářky, „herbarie“; dávné pověry je vinívaly z travičského čarodějství. Ještě zpívaná hra „V studni“ zmiňuje se o Veruně, „čarách jejích, protože ‚zná všechny byliny... a čítá v starých knihách‘.“ Ještě u Třebízského se čte, že venkovánům se zdál čarodějem písmák, zahloubaný do herbáře, knihy o rostlinách.

Prof. Ing. Ferd. Pujman
režisér opery Národního divadla

NIKDY NESMÍME ZAPOMENOUT!

Je tomu letos už sedmdesát let, co byla na podnět z kruhů školských a redakčních na obranu proti útočnému (a rakouskou vládou štvavě protežovanému) Schulvereinu založena naše drahá Ústřední matice školská, národní instituce přímo nesmírně záchranné a výchovné ceny kulturní, vlastenecké a mravní. A je tomu letos už pětadesát let, co byly založeny obě obranné jednoty stejných cílů a hodnot: Severočeská národní jednotka a Pošumavská

národní jednotka, které se jí statečně postavily po bok pro určité lokální úseky naší vlasti.

Dnes, v době lidově demokratické republiky, kdy české školství národní, střední i vysoké je nejenom skvěle kvetoucí, nýbrž po své nové organizaci se rozběhlo a údernicky pádí do nových met k zvýšení osvětových, technických i sociálních vrcholů, a kdy naše vláda právě i tomuto školství a mládeži věnuje jednu z největších péčí,

skoro už ani Ústřední matice a Jednot nevzpomínáme a mnozí snad ani nevědí, existují-li dosud. Ale bylo by velkým národním hříchem zapomínat, nevýslovným nevděkem, kterým bychom si v dobách štěstí a dobytého vítězství lepili hanbu na vlastní čelo.

Vždyť Ústřední matice školská se svými pozdějšími Jednotami, Severočeskou a Pošumavskou, zachraňovala nám v době germanisačních zločinů vídeňských vlád (a také ještě i po získání samostatnosti) nechtaných statistik a milionů české mládeže před odnárodněním; zachraňovala je ve vlastních nebo podporovaných opatrovních a školách všeho druhu - od mateřských jeslí počínajíc, ve školách obecných i měšťanských, školami středními a odbornými končíc. Podle nově vypracovaných stanov z r. 1922 (tedy již po převratu) zůstalo účelem ÚMŠ vedle potřebných škol (zejména v pohraničních zněmčených územích) „zřizovati, vydržovati a podporovati také výchovné kurzy, vychovatelny, sirotčince, konvikty, útulny a stravovny, ale i knihovny a čítárny“ - a vůbec všeobecným vzděláním šířiti všude v potřebných krajích znalost českého jazyka spisovného. ÚMŠ a Jednoty poskytovaly za tím účelem i odměny, stipendia a učebné pomůcky, konaly přednášky a vydávaly tiskem vše, co sloužilo zanedbanému vzdělání. Jak vidno, úkoly této nesmírně významné instituce - zejména v dobách germanisačně nejnebezpečnějších - byly tudíž nanejvýš rozlehlé do široka.

Za prvních padesát let svého trvání (1880-1930) jen sama Ústřední matice školská založila jen školek mateřských a opatroven v Čechách 217, na Moravě 103, ve Slezsku 35 ostatních škol 141 a jazykových kursů 590. Jen školských učilišť bylo tedy skoro 500. Za první rok od založení vydala ÚMŠ přes 70.000 zlatých, ale za 50 let trvání vzrostl její rozpočet na 16 milionů...

Je zajímavé a je nutno zvláště připomenout, že zápas o české školy jak v ÚMŠ, tak v ochranných Jednotách musel být před první světovou válkou neobyčejně zostřen, protože zejména v „uzavřeném území“ bylo usilováno všechny naše české školy vyhladit. Přesto se obezřetnému vedení těchto institucí podařilo školy nejen zachránit, nýbrž i počet opatroven rozmnožit. Na stráží tu stáli jednotlivci mezi našimi poslanci a je dlužno také zvlášť zdůrazniti obratnou politiku výboru a ředitele matiční kanceláře Bělehrádka a předtím i ředitelů Kneidla a prof. Metelky. Mimo to radostně zaznamenáváme, že zločinný tlak vyvolal na české straně i značnou obětavost v přispěvcích, darech i mecenášských odkazech. Nová střední škola dokonce vznikla v těch pohnutých dobách: gymnasium v Orlové. Válka sama odňala ovšem přemnoha školám vlastní úlohu zabráním pro lazarety a povoláváním učitelstva k vojenské službě (obyčejně se znakem „nespolehlivosti“), sbírky

byly zakazovány, dary a obětiny konfiskovány a jenom zásluhou ředitele Bělehrádka a výboru nebyla Matice zrušena vůbec, jak přímo žádaly rakouské a vojenské kruhy. Vždyť mnozí členové ÚMŠ pracovali s velikou obratností i v Mafii!

Při jubilejní vzpomínce na veliký význam ÚMŠ a záchranných Jednot zejména na poli českého školství nesmí být opominuto srdečné poděkování literárně řečnickým jednotám bohoslovců všech českých seminářů, které patřily k nejzdatnějším podporovatelkám těchto vynikajících národních institucí. Naši bohoslovci uměli si dokonce najíti zajímavou i originální pomoc k peněžní podpoře ÚMŠ: t. zv. kuřácké odbory, v nichž se kouřil dražší tabák a výtešek z jeho prodeje šel na podporu záchranných jednot. Snad nebylo jediného bohoslovce, jenž by nebyl býval členem zakládajícím anebo jinak blízkým. A že sám nezapomenutelný biskup vlastenec J. V. Jirsík patřil k nejzářivějším citelům ÚMŠ, snad ani dnes není všude známo pro jeho příkladnou skromnost. Jak vím přímo od Aloise Jirásky, sdělil s ním ještě za Jiráskova působení v Litomyšli tamní děkan a biskupův důvěrník P. Antonín Šanta, že Jirsíkova stála (a jistěže velmi munificentní) podpora Ústřední matice dala se čistě důvěrně a bez jakéhokoli zveřejňování. Naše duchovenstvo stálo vždy v čele mravní i hmotné podpory našeho školství, protože v dobře vedené škole spatřovalo základ i naději národa.

Hned po převratu se značně proměnila a částečně i omezila t. zv. zákonem Metelkovým (1919) činnost ÚMŠ, ale úkoly její nezůstaly méně důležité. Omezily se na pomocnou a podpůrnou činnost již výše uvedenou a na přímou pomoc tam, kde zákon vykazoval mezery. Pracovala zejména i na Slovensku i na Podkarpatské Rusi. Ještě ve školním roce 1935 vydržovala 326 různých škol s 11.000 žáků. V zmatených dobách před okupací a za ní musila opět velmi značně zvýšit své úsilí obranné a teprve zázračné osvobození Sovětskou armádou zbavilo ji nesmírných obětí dalších. Dnes ovšem je naše školství v zmíněném již vývoji reorganisovaném a v rukou nejpešlivější lidové vlády, je mimo každé nebezpečí a mimo každou starost o další rozkvitání. Ale na nesmírné zásluhy našich obranných jednot a institucí nesmíme nikdy v národě zapomenout. Jako že nikdy nesmíme zapomenout na slavnou historii našeho obrození.

Pro celkovou historii ÚMŠ nutno ještě vzpomenout, že vznikla z „Matice školské“, kterou r. 1873 založil na Moravě Jan Ev. Kosina, zasloužilý vůdce literární a kulturní družiny olomoucké, autor známých „Hovorů olympských“ a „Života starého kantora“. Stejně i naše „Matice česká“, spolek na vydávání knih při Museu, vznikla r. 1831 podle vzoru „Matice srbské“. Fr. Skn

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. ANTONÍN MAREK, VLASTENECKÝ KNĚZ BUDITEL

Synáček, který se 5. září 1785 narodil turnovskému brusiči drahokamů Antonínu Markovi, neměl pokračovat v ušlechtilém řemesle otcově, nýbrž se měl stát zušlechťovatelem nejvzácnějších drahokamů: lidských duší a mateřského jazyka. Osířel v útlém věku spolu se třemi nedospělými sourozenci, ale svědomitá matka pečovala o jejich vzdělání. Začal chodit do školy turnovské, jež se přes germanisační nátlak udržela českou. Po roce stráveném ve Wiesentalu u Smržovky, kde se učil německy, byl poslán do slezského města Grüssau na gymnasium. Bydlil a stravoval se v tamním cisterciáckém klášteře a za to zpíval v kostele ve sboru. Po absolvování gymnasia, jež mělo tehdy jen pět ročníků, odchází r. 1801 do Prahy na filosofii, kde

skomíral ještě duch josefinismu. Po skončení filosofických studií r. 1804 se odebral do Litoměřic do kněžského semináře, který za slabého vedení biskupa Chlumčanského trpěl pod neblahým vedením kanovníka Hirnla. Markovi však dal podnět k ideálnímu zaměření života v opačném směru, než jaký v semináři vládl: seznámil se tam s J. Jungmannem, který vyučoval seminaristy češtině a který na něho podle jeho vlastních slov mocně zapůsobil, jak později doznal: „Kouzelná spanilost a prostosrdečnost tohoto muže, jehož jméno po stech letech v Slovanstvu bude slynouti, okouzila také mne, že jsem jeho citem cítiti, v jeho vědách žiti, jeho okem v šir i hloub slovanské národnosti, jakž Čechovi mé vrstvy lzelo, hleděti započal.“

Oba mužové se stali upřímnými, nerozlučnými přáteli a své přátelství osvědčovali si po celý život slovy i skutky. Jungmann, který první ze všech profesorů a ze všech českých ústavů začal r. 1800 na litoměřickém gymnasiu vyučovat češtině, svou mocnou individualitou úplně získal Marka pro své ušlechtilé buditelské záměry a Marek stal se jeho neocenitelným spolupracovníkem, jak sám v listě z 29. března 1843 doznává: „*Vaše připomenutí mně starších dob a našeho dávného a trvalého přátelství dotklo se hlubin srdce mého. Počítám to i já k nejutěšenějším stránkám života mého, že mi nebe ve vás věrného, šlechetného, smýšlením, snahou a celou duší podobného přítele uděliti ráčilo.*“

Když byl Marek 30. srpna 1808 vysvěcen na kněze, byl dosazen za kaplana nejprve do Rožďalovic, pak do Libuně, Tatobit a za lokalistu posléze na Hrubou Skálu. V březnu 1820 se stal farářem v Týně nad Rovenskem a r. 1823 v Libuni, kde přes půl století působil.

V své literární činnosti představuje se Marek nejprve jako básník. První báseň vydal ještě jako seminariista r. 1807 v Hlasateli pod titulem *Má vlast*. Její tón je vůdčím motivem veškeré jeho básnické tvorby: zpívá v ní žhavá láska k vlasti, tlumená žalem nad zaniklou slávou a významem českého národa, rozněžnělá bolest nad přítomnou porobou a živelná touhou po znovudobytí ztracené velikosti. V poesii pokračuje v jakýchsi básnických listech příteli Jungmannovi a jiným. Je to především *Básnické psaní, Marek Jungmannovi*, jež je tím významné, že podle životopisce Markova V. Zeleného „*jest nejodvážnější od obnovení literatury po onu dobu tištěná báseň a že jí se Marek stal tvůrcem poesie politické*“. Marek v ní odvážně bouří proti tehdejšímu utlačovateli národa, poukazuje na příbuznost s ostatními slovanskými kmeny a vyslovuje naději, že slovanským národům se dostane pomoci a vysvobození od mohutného bratrského národa, od Rusů. Nesmí nás udivovat, že tehdejší censura nezakročila: Rakousko bylo tehdy spojencem Ruska proti Napoleonovi a panslavistická myšlenka tehdy ještě nenaháněla hrůzu. Druhé *Poslání k Jungmannovi v únoru 1817* a list *Marek Sedláčkovi z Hrubé Skály do Plzně* hlaholí láskou k Slovanům a ozývá se optimismem. V ódách *Na Trosky* a *Na Velíš v okolí Jičína* jsou základními myšlenkami nadšení pro vlast, pro její slávu v minulosti, láska k Slovanstvu a cit pro přírodu.

Porážka Napoleonova u Lipska nadchla ho k básni *Píseň k pokoji*, v níž jeho nadšení a radost nad vítězstvím bratrských Rusů vyvrcholuje:

„*probuzen byl od půlnoci
národ velký s námi sbratřený;
s náramnou svou vstana mocí
šťastně rozvil v světě proměny.
Z Moskvy Franka na zábřehy Rejna
jeho statná zapudila hejna...*“

Vedle menších elegií a básní napsal, jak bylo tehdy zvykem, řadu příležitostných veršování, jež nikterak jeho básnický význam nesnižují, tím spíše, že jsou věnovány krajanu Fortunátu Durychovi, buditeli biskupu Hurdálkovi a jiným. Puchmajerovy „*Nové básně*“ obsahují ještě řadu menších Markových poesii.

Z podnětu biskupa Hurdálka složil dvě hymny *Proba k Bohu v nouzi nyníjší* a *Píseň za ourodu*, jež jsou důkazem nejen jeho básnického vzletu, nýbrž i hluboké zbožnosti a oddanosti do vůle Boží.

Vedle původní básnické tvorby věnoval se Marek také činnosti překladatelské, jež při tehdejší nedostatku původní české tvorby byla téměř nepostradatelná, měl-li se národ seznamovat s vynikajícími díly cizí produkce a rozšiřovat tím svůj kulturní obzor. Překládal z Kotzebua, Stolberga i Ovidia. Pod pseudonymem *Bolemír Izborný* vydal v překladu Shakespearovy *Omyly*. Některé z těchto překladů jsou tak dokonalé formou i dikcí, že by dělaly čest i modernímu překladateli. Kde toho vyžadoval zájem národa, nevyhýbal se ani činnosti zdánlivě podřadné a nedůstojné básnického pera. Již v té době pod rouškou tak zvaných lidových časopisů daly se pokusy překládat nejširším vrstvám kdejaký libivý literární brak; na příklad Hýblovy *Rozmanitosti* měly v programu: kriminální příběhy, povídky o strašidlech, nešťastné příběhy... Aby tento zhoubný vliv paralysoval zábavnou a přitom literárně hodnotnou četbou, založil Jungmannův syn „*Sbírku povídek zábavných*“. Pro ty mu Marek přeložil povídky van der Veldovy. Na překladech se ukázalo nejlépe, jak Marek jako básník vnikal do ducha cizích básníků, jak si dovedl přizpůsobit řeč dosud nevyvinutou a podat cizí dílo českému čtenáři v rouše nejen dokonalém formálně, ale i výrazově se přimykajícím původnímu dílu. Předčil tím současníky alespoň o dvacet let, jak srovnáním s pozdějšími překlady možno se přesvědčit.

Touto činností nebyl však zájem Markův vyčerpán. Z filosofické fakulty si přinesl neutuchající zájem o filosofické otázky a problémy jim blízké. Výsledkem tohoto zájmu byly úvahy: *O smrti, Rozmlouvání mezi pravdou a lží, O řemeslnictví*. Aby se jeho zájem povznesl výše, o to se postaral Jungmann, který se již v Litoměřicích zabýval úmyslem založit malou českou encyklopedii, v níž pro obor logiky a psychologie určil Marka. K vydání encyklopedie nedošlo, ale zájem Markův byl probuzen. Rozhodl se pro logiku Kiese Wetterovu. S překladem to bylo ovšem obtížnější. U ostatních kulturních národů postupoval jazykový vývoj stejným krokem s vývojem vědeckých doktrín. Takového vývoje u české řeči nebylo. Obrozená řeč se pěstovala jen pro potřebu nejširších vrstev. Vytváření nových slov pro nově vznikající pojmy a poznatky se zanedbávalo. Marek stanul před úplnou prázdnotou. Svůj úkol si ještě znesnadňoval tím, že nechtěl do češtiny přejímati cizích slov. Po dlouhém loptění, dotazech u přátel vyšla konečně r. 1820 *Logika čili Ummice* a vzbudila smíšené dojmy pro své nové výrazy. Sám Dobrovský napsal, „že by se o podobných věcech česky nemělo psátí“. Hlavní zásluhou venkovského kaplana jest, že svou prací položil pevný a bezpečný základ pro filosofické názvosloví české a důkazem jeho jazykové solidnosti je, že valná část slov jím vytvořených nebo pro nové pojmy užitých zůstala v platnosti podnes. Druhým filosofickým dílem jeho byla *Metafysika*, jež vyšla s druhým vydáním *Logiky* pod názvem *Základní filosofie. Logika. Metafysika* r. 1844. Nebyla původní prací, nýbrž zpracováním díla Krugova. Její přínos tkvěl

hlavně v obohacení českého odborného názvosloví. Proti jeho purtickému tvoření nových slov vystoupil první Palacký radě, aby dohodou spisovatelů se užívalo cizích slov všude tam, kde všechny evropské řeči mají týž výraz.

Jeho literární činnost rychle klesala, když se stal farářem, takže Čelakovský rozmrzele o něm píše Kamarytovi: „já pravím, jen spisovatelé žádnou faru a žádné statky pozemské...“ Jeho hlavní literární dílo skutečně spadá do doby, kdy byl kaplanem. Ale i jako farář se zajímal o veřejný život: byl stálým přispivatelem Jungmannova slovníku, účastnil se založení Společnosti české, Matice české a jiných spolků, když přispívaly k šíření známosti o věcech české řeči nebo slovanské vzájemnosti. Jeho fara libuňská se stala dostaveníčkem vynikajících mužů českých i cizích. Tak ho navštívil ruský učenec Srezněvský r. 1840, který se o něm a českém prostředí velmi pochvalně zmínil: „Řekl jsem Markovi, že lze pokládati české duchovenstvo za sloupy českého národa. Má poznámka kolovala okolo celého stolu a oběd se dokončil zdravici na Slovany...“ Jako ušlechtilý člověk pomáhal netoliko zájmům literatury, ale také spisovatelům. Byl jedním z osmi, kteří pět let podporovali P. J. Šafaříka, aniž se obdarovaný kdy dověděl jejich jména. Božena Němcová mu děkuje za dar: „Díky tisícere ode mne i od mé rodiny. Zaplat Vám to Bůh stokrát! Však by nebylo nazbyt i milionkrát! Kdo na takový způsob jmění ukládá jako Vašnost, tomu bych přála, aby zlato rostlo, kudy kráčí.“

V náboženských otázkách byl a zůstal zatvrzelým josefinistou, byť i konal věrně všechny kněžské povinnosti. Když proti náboženskému indiferentismu a z něho vznikající vlačnosti, lajdáctví, simonii a nemravnému životu vystoupili a místo něho hleděli uplatňovat vroucího ducha náboženského a mravní bezúhonnost kněží Bolzano, Fesl a jiní, pohlížel na ně Marek nepřátelsky, což je jediným temným rysem jeho ryzí povahy. Přes svůj indiferentismus vydal ve „Sbírci výkladů a kázání“ přes šedesát promluv. Rovněž, ač řidčeji, přispíval do „Posvátné kazatelny“.

Za své vzorné kněžské působení byl vyznamenán titulem děkana, vikariálního sekretáře, biskupského vikáře, konsistorního rady a konečně čestného kanovníka kapituly litoměřické. Vedle toho byl školním dozorcem čtrnáct let a svým působením povzněl svůj vikariát na první místo. Staral se o vzdělání českého učitele, ježto v něm správně viděl nejvhodnějšího hlasatele pro tlumočení a šíření vlasteneckých idejí. Chtěl, aby ze školy pronikala buditelská myšlenka do nejširších vrstev. Zavedl učitelské porady a na nich sám přednášel o české mluvnici a slohu. Jako naprostou novinku zavedl vyučování polního hospodářství, jež se mělo dávat při opakovacích hodinách, které na libuňské škole v neděli odpoledne sám vedl a k němuž chodili ze zájmu i dospělí, ježto Marek byl znám jako výborný hospodář.

Mnohotvárná byla životní činnost P. Marka, ale v každém jejím jednotlivém úseku zní jako základní oddaná láska k české vlasti a národu. Té zůstal po celý život a v celém svém snažení věren. Za jeho života se objevil Puchmajer, Nejedlý, Hněvkovský, Kollár, Čelakovský, Mácha, Němcová, Neruda, Hálek, Vrchlický... ale Marek nedá na sebe působit žádnou školou, žádnou módou a zůstává stále tím skromným pracovitým katolickým knězem-buditel-lem národa!

Už za života pohlíží celá česká veřejnost s úctou k bělovlasému knězi na libuňské faře, který se pomalu stává postavou téměř patriarchální a zároveň populární, jak ho ve své hře „Libuňský jemnostpán“ vykreslila Abigail Horáková.

V Libuni zůstal až do 1. října 1876 a odešel na odpočinek do Prahy, aby tam 15. února 1877 klidně zesnul.

„Stařec odhodlal se usdlit se tam, kde v harmonický rozkvět přišlo vše, po čem kdy jeho vlastenecky nadšená duše prahla, kde již vidět i zralé ovoce snahy stoleté - přišel k matičce Praze. Položil hlavu svou na její prsa a skonal,“ jak v nekrologu napsal o něm Jan Neruda. J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

ŘÍM

Acta Apostolicae Sedis uveřejnila dekret církevní kongregace, kterým se všem ordinářům na celém světě zakazuje, aby napříště užívali ve svém znaku anebo erbu šlechtického, anebo jakéhokoli světského titulu. Dekret rovněž zakazuje užívání knížecích titulů u arcibiskupů.

ITALIE

Boloňský arcibiskup přijal delegaci italského výboru obránců míru, které prohlásil, že plně souhlasí se světovým mírovým hnutím.

FRANCIE

Francouzský katolický týdeník Témoinage Chrétien ostře odsuzuje válku ve Vietnamu a žádá, aby bylo co nejrychleji toto krveprolévání skončeno. Zároveň žádá, aby byla uznána práva vietnamského lidu.

MAĎARSKO

Maďarský národní mírový výbor katolických kněží uspořádal 3. září t. r. v Budapešti mírovou konferenci, jíž se zúčastnilo přes 250 delegátů mírových výborů katolických kněží z jednotlivých žup, předseda Státního úřadu pro věci církevní István Kossa a čelné osobnosti katolické církve. Za Maďarský výbor obránců míru byl přítomen nositel Kossuthovy ceny, novinář György Parragi.

Konferenci zahájil předseda národního výboru katolických kněží Miklós Beresztoczy. Ve svém projevu zhodnotil růst mírového hnutí mezi katolickým kněžstvem v Maďarsku, dále hovořil o důsledné mírové politice Sovětského svazu a lidově demokratických zemí a odsoudil válečné machinace západních imperialistů. V závěru Beresztoczy zdůraznil oddanost maďarských katolických kněží lidově demokratickému Maďarsku a skutečnost, že šest členů výboru bylo vyznamenáno.

Pak promluvil nositel Kossuthovy ceny, novinář György Paragi a ostříhomský kanovník a tajemník národního mírového výboru katolických kněží Richard Horvath, který mimo jiné pravil: „Mír nelze rozdělit, neexistuje mír křesťanský a mír komunistický. Bomba rozbojí stejně kostel jako továrnu.“

ZÁPADNÍ NĚMECKO

Proti válečnému kursu politiky bonnské vlády se stavějí četní katoličtí kněží a věřící. Tak v řeči k mladým katolíkům západního sektoru Berlína přiznal nebezpečí vyzbrojování západního Německa nástupce zemřelého kardinála Preysinga, biskup Weskam. Ten, kdo si myslí, řekl, že problémy, které nás zatěžují a které jsou ještě před námi, mohou být vyřešeny válkou, ten nechť si uvědomí, že on sám, stejně tak jako my všichni budeme muset jednou před Bohem skládat účty z toho, zda jsme sloužili tvůrčímu dění, anebo myšlence zkázy. Další duchovní, farář Fresenius, píše v listu uveřejněném v Frankfurter Neue Presse: Nechceme ani novou armádu, ani všechno to, co s tím souvisí, neboť výslednicí tohoto počínání je válka. Proti vyzbrojování se rozhodně vyjádřil i známý katolický básník R. Schneider. V dopise petičnímu výboru bonnského parlamentu praví: Národ, který je v nebezpečí, že bude zničen bratrovraždou válkou, nemůže se nikdy chopit zbraní. Schneider dále zdůrazňuje, že odmítá vyzbrojování západního Německa jako křesťan.

USA

Mezicírkevní výbor mírové akce oznámil, že zaslal prezidentu Trumanovi dopis, ve kterém naléhá, aby prezident učinil nutná opatření pro zastavení palby na Koreji a pro zahájení jednání o příměří.

Ve výboru zasedá mnoho významných kněží, jako ku příkladu děkan Rockefellerovy kaple u university v Chigagu John Thompson, prof. hawardské university John Wild a mnoho dalších.

ANGLIE

Britský duchovní Stanley Evens navrhl v kázání v londýnské katedrále sv. Pavla, aby byli do Velké Britannie pozváni ze Sovětského svazu a zemí lidové demokracie církevní hodnostáři a promluvili k britskému lidu. Koncem září na tuto výzvu bylo svoláno do Londýna shromáždění pod heslem křesťané pro mír, jehož se zúčastnili věřící kněží všech církví. Delegáti schválili resoluci, v níž vyzývají představitele všech církví k zahájení jednání západních a východních církví o společném boji za mír. Rozhodli se také požádat britskou vládu, aby prováděla mírovou politiku a přispívala všemi svými silami k ukončení korejského konfliktu a k zahájení mírových jednání mezi pěti velmocemi. Na schůzi promluvil kanovník londýnské katedrály sv. Pavla P. L. J. Collins a P. Stanley Evans.

Starobylé opatství Shaftesbury ve Velké Británii, v němž jsou uloženy ostatky sv. Edvarda, bylo nedávno dáno do dražby. Jak protichůdný obraz u nás, kde milionovými náklady jsou opravovány církevní místa a památky.

FRANCIE

Francouzští biskupové vydali výzvu katolickým věřícím, aby každý podle svých možností upsal půjčku na obnovu válkou zničených kostelů ve Francii. Je to druhá akce v krátké době. „Prvá půjčka k takovému účelu,“ praví se ve výzvě francouzských biskupů, „byla upsána před dvěma roky a vynesla 1 miliardu 950 milionů franků za 24 hodin. Tyto peníze jsou však již vyčerpány a ve Francii je ještě příliš chrámů Páně, čekajících na svou obnovu.“

POLSKO

Ve dvoraně Jagellonské university v Krakově byla otevřena výstava věnovaná reformě této university, provedené Hugem Kołłątajem, jehož jubileum - dvousté výročí jeho narození - Polsko právě oslavuje. Tato výstava bude tvořit základ velké výstavy v r. 1951; zobrazí vývoj polské vědy a osvěty v druhé polovině XVIII. století, jejich vliv na společenské proměny a pokrokové polské tradice. Jednou z nejvýznačnějších postav onoho období byl Hugo Kołłątaj, vlastenecký kněz, revolucionář, politik a spisovatel, především však reformátor polského školství. Zasloužil se zejména o reformu krakovské university, ovládané tehdy dogmatickou a scholastickou filosofií. Byl jejím rektorem od r. 1783 do r. 1786. Zavedl místo latiny jako vyučovací jazyk polštinu, místo scholastické dogmatiky přírodní vědy. Kołłątaj byl též znamenitý spisovatel a měl veliký vliv na polské veřejné mínění. Zasloužil si také intenzivně do politiky; byl spoluvůdcem Ústavy 3. května a zakladatelem pokrokové sněmovní frakce „Kućnica“ (Kovárna). Organisoval masové lidové demonstrace ve prospěch pokrokové Ústavy 3. května a byl spoluvůdcem slavného „Unwersalu Polanieckiego“, který sliboval rozsáhlé agrární reformy. Po zhroucení kościuszkovského povstání prchl do rakouské Haliče a byl pak vězněn v Josefově a Olomouci. Vrátil se nakonec do Varšavy, kde r. 1812 zemřel v bídě a zapomenut.

Cenné historické památky byly nalezeny při rekonstrukci budov v Toruni pod lészycą: hrob církevního hodnostáře z XIII. století a kancionál z XV. století.

TIBET

Pozornost světa se soustřeďuje k Tibetu, kde pokračuje postup čínských lidových armád, osvobozujících rozsáhlá území této horské země. Při této příležitosti si připomínáme, kolik úsilí vynaložili katoličtí misionáři v minulosti na to, aby pronikli do této země. Po prvé se katoličtí misionáři pokoušeli obrátit tibetský lid na víru v 17. století. Revoluce v r. 1630 rozbila výsledky jejich práce a misionáři byli vyhnáni ze země ven. Teprve v 18. století se opět vracejí do země. Tentokrát šlo o členy kapucinského řádu. Je jim dovoleno vstoupit do hlavního města Lhasy, náboženského centra lamaismu. O třicet let později jejich práce znovu ztroskotala. O dalších sto let později dva vincentiánští kněží, P. Huc a P. Gabet, vstoupili do Lhasy, krátce tam pracovali a opět byli vypovězeni. V roce 1846 byla misijní prací v Tibetu pověřena pařížská misijní společnost. Prvým misionářem, kterého tato společnost vyslala do Tibetu, byl zatčen, vypovězen a eskortován do čínského přístavního města Kantonis. K dalším pokusům misionářů, aby pronikli do Lhasy, nedošlo. Postupem času vznikaly v pohraničním tibetsko-čínském území menší katolické kolonie, avšak fanatičtí lamové je nechali zničit. Dnes není v celém Tibetu ani jediný katolický kněz. Náboženskou svobodu může země přinést jedině vítězný postup čínské lidové armády, jež je obyvateli Tibetu právem vítána jako nositelka svobody této vzdálené horské země, příhodně nazývané „střecha světa“.

NÁŠ ZÁPISNÍK

REKOLEKCE

duchovenstva se konala ve čtvrtek odpoledne dne 18. října t. r. v kostele sv. Ignáce v Praze, za vedení vsdp. P. Alfonse Daňhy. Účastnilo se jí 45 kněží z Prahy i z venkova. Příští rekolekce bude opět v době adventní. Den i hodina budou včas oznámeny.

PŘEDSEDA POLSKÉ CHARITY NAVŠTÍVIL ÚSTŘEDÍ ČKCH

V pondělí dne 1. X. 1951 dopoledne navštívili polští delegáti Celostátního mírového sjezdu katolického duchovenstva Antoni Lemparty a Dr Boleslav Kulawik Ústředí České katolické Charity. Vzácné hosty uvítal ústřední ředitel kanovník Jan Mára. Shromáždění zaměstnanci vyslechli s velkou pozorností a s opravdovým zájmem nejprve J. M. kanovníka Dr Kulawika, který promluvil o svých dojmech a zkušenostech z mírového kongresu katolického duchovenstva. Prohlásil, že mírová manifestace českých a slovenských katolických kněží bude mít živý ohlas mezi polským duchovenstvem a povzbudí je ještě k intensivnější mírové práci.

Předseda polské Charity P. Antoni Lemparty promluvil pak o činnosti této významné organizace polských katolíků. Uvedl, že ve správě polské katol. Charity je celkem asi 1.000 sociálních ústavů, které jsou určeny péči o člověka od narození až k jeho smrti. Polský stát a jeho lidová vláda oceňuje záslužnou práci katol. Charity a vydatně subvencuje její ústavy. Je však nutno zdůraznit, že značná část vydání na charitní péči je uhrazena z výnosu prodeje kostelních předmětů a devocionálií, jejichž výroba a distribuce je soustředěna v mohutném charitním podniku zvaném „Ars Christiana“.

Polská Charita, jak uvedl P. Lemparty, má ve svém provozu také několik lázeňských domů, které slouží léčení a rekreaci duchovních.

Bylo dohodnuto, že obě katolické organizace naváží úzké a přátelské styky, zejména na poli tisku. V závěru zodpověděli polští delegáti několik otázek, které jim položili zaměstnanci Ústředí Č. K. Ch.

Přátelská beseda byla zakončena doslovem kanovníka Jana Máry, který polským hostům vřele poděkoval a vyslovil přesvědčení, že jejich návštěva byla krásným výrazem polsko-československého přátelství, které se může teprve dnes v lidové demokracii plně rozvinouti. Nakonec byly oběma polským přátelům odevzdány upomínkové dary: sošky sv. Vojtěcha a bl. Anežky České, Římský misál v překladu J. Schallera a polská modlitební kniha, která byla vydána nakladatelstvím Č. K. Ch. pro polské katolíky v ČSR.

ZEMSKÁ MÍROVÁ KOMISE KATOLICKÝCH KNĚŽÍ V BUDAPEŠTI zaslala CMV dopis tohoto znění:

„S pocity vděčnosti a lásky vzpomínáme na krásné dny strávené ve vašem kruhu. Děkujeme Vám srdečně, že jste svým pozváním umožnili nám zúčastnit se Vašeho velkolepého kongresu a že budeme moci všechno, co jsme u Vás viděli a slyšeli, upotřebiti pro zvelebení své práce. Jsme Vám však vděční i za milé a pozor-
né pohostinství, kterého se nám u Vás dostalo.

Děkujeme Vám za velké zážitky kongresu, za nezapomenutelné poučení Lidic a Terezína, děkujeme Vám, že jste nám s hřejivým kněžským srdcem ukázali, že umělé hranice stavěné mezi

národy se sesouvají a nový člověk ve znamení opravdové lásky Kristovy najde ve svém bližním bratra.

Přejeme Vám, aby Vaše šlechetné úsilí čím dříve se uskutečnilo a Vámi nám prokázaná bratrská láska necht bude nejmilejší vzpomínkou naší návštěvy a pevnou zárukou přátelské spolupráce našich národů.

S upřímnou láskou Vás pozdravují:

Dr Mikuláš Beresztoczy, ostřihomský arcibiskupský vikář,
P. Ondřej Vértés, farář v Budapešti.“

ODEZVA SJEZDU KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

V pátek 28. září 1951, na den sv. Václava, se konalo zasedání širšího předsednictva Ústředního výboru Katolické akce v Praze. Schůze byla věnována organizačním otázkám a novým úkolům katolických věřících u nás vyplývajících z mohutného Celostátního sjezdu katolických kněží, který se konal o den dříve. Usnesení Katolické akce z této schůze vítá provolání mírového sjezdu katolických kněží a vyjadřuje pocity štěstí, že duchovní pastýři tak mohutně vyjádřili svoji vůli pracovat na zajištění míru jako přední členové obránců míru u nás.

Ve stejném radostném duchu pozdravilo předsednictvo Katolické akce zasedání rozšířeného plena Československého výboru obránců míru v Praze, které se sešlo též den.

Na zasedání hovořili cennými příspěvky místopředseda NS Dr D. Polanský, poslanec Török, prof. ing. Ferd. Pujman, poslanec Prokeš a jiní.

Večer byla v sále bývalého kláštera Voršílek uspořádána „Svatováclavská beseda“, na které hovořil kanovník Jan Mára, ústřední ředitel České katolické Charity a Dr Vilém Volf. Spoluúčinkoval J. Kosina na klavír a Eva Kroužková recitace.

NITRA

DMV na své konferenci konané 17. září t. r. vydal resoluci, v níž vyhlašuje závazky ke sjezdu, a to:

1. v měsíci říjnu ve všech farnostech po sv. růženci pobožnosti mírové;
2. zvýšení odběru Katolických novin;
3. každý kněz prosloví kázání o práci (zvláště včasné skončení prací podzimních);
4. celý DMV vstoupí do Svazu československo-sovětského přátelství a všichni delegáti budou odbírat Svět socialismu;
5. okres trenčanský: všichni kněží do Svazu československo-sovětského přátelství;
6. děkan turzovský: všichni kněží přednáškami a kázáním zahájí boj proti alkoholismu;
7. kázání, aby věřící zanechali soudů a sporů;
8. kanovník Hlbina se zavazuje napsati svazek socialistických básní, jednu z nich zhudební děkan Herodek z Červeného Kamene.

ROŽNAVA

DMV konal poradou 17. září, na níž vydal z plena návrh, aby na počest mírového sjezdu se konaly mezi duchovními mírové závazky, a to:

1. spolupráce při rozpise podzimních prací v JRD;
2. příprava Měsíce československo-sovětského přátelství;
3. pomoc MNV při nárazových pracích.

POUŤ V BANSKÉ ŠTIAVNICI

V neděli 16. září sešly se na tradiční pouť v Banské Štiavnici velké zástupy věřících, aby zároveň oslavily výročí 200 let od založení slavné banskobystrické Kalvarie, jež připadlo na 14. září. Slavnosti se zúčastnil též J. E. njdp. biskup Dr Ambrož Lazík v doprovodu kanovníků, který na památné Kalvarii za asistence kněží celebroid pontifikální mši svatou. Pro maďarské věřící sloužil mši svatou probošt Dr Prenner. Odpoledne pak udělil p. biskup většímu počtu biřmovanců z Banské Štiavnice a okolí svátost biřmování.

VZPOMÍNÁME 110. VÝROČÍ NAROZENÍ ANTONÍNA DVOŘÁKA

V České Třebové provedl chrámový sbor a orchestr v neděli dne 21. října t. r. Dvořákovy skladby:

Své hlavy v prachu skláníme (z opery „Jakobín“), *Biblické písně* (s průvodem orchestru), *Veliký Bože náš* (Large z Novosvětské symfonie), *Fac ut portem Christi mortem* (Duo z oratoria „Stabat Mater“), *Hospodine, pomiluj ny* (z oratoria „Sv. Ludmila“). Při dopoledních bohoslužbách byla provedena slavná Lužanská mše, D-dur a Tantum ergo.

Spoluúčinkovali členové opavské opery, Růžena Stodolová a František Preisler a dále Alfons Šoun, koncertní pěvec z Prahy.

STRUČNĚ O LITURGICKÉ HUDBĚ

Liturgická hudba v našich chrámech není stále na výši. Velmi často rozléhají se prostorami chrámu melodie světské, dokonce se preluduje na themata operetní, což nevydává dobré svědectví o varhaníkově náboženském uvědomění. A přece je tolik vhodných skladeb, jimiž se může bohoslužebný obřad zahájit i ukončit. Kdyby varhaníci prováděli vynikající varhanní skladby po bohoslužbách, povznegli by nejen ducha zbožnosti u věřících, ale upoutali by i pozornost znalců.

Je však důležité, aby i provozované mše byly hodny doplňovat nejsvětější obětí, jež se na oltáři děje. Avšak stále ještě se zpívají mše, z nichž vane prázdnota ducha a laciná libivost. A přece máme díla, jež by mohla být ozdobou našich chrámů. Jsou to na příklad mše domského varhaníka od sv. Víta - Jandy - a duchovní skladby prof. O. A. Tichého. Když jsme jim naslouchali v důstojném provedení Sdružení pro duchovní hudbu v Praze u sv. Jakuba, opět se nám vybavily všechny vznešené vlastnosti liturgické hudby. Až oba skladatelé vyrostli z jiného prostředí, první ze školy Foerstrovy, druhý z francouzské Scholy cantorum, přece jen duchovně jsou si blízcí. A v tom je právě síla a nekonečné možnosti hluboké víry. Je na omylu ten, kdo se domnívá, že liturgická hudba je jen formulka, podle níž se musí jít a nelze se odchýlit. Právě u uvedených autorů vynikly zřetelně rozdílné skladatelské typy a přitom byly zachovány tři základní znaky dobré liturgické hudby: její posvátnost, uměleckost a všeobecnost. Všeobecnost je nutno připomenouti, neboť tento znak bývá nejmeně chápán. Proto si zapamatujme, co o ní řekl Pius X. v „Motu proprio“: „Liturgická hudba musí býti zároveň všeobecná v tom smyslu, že třebas je dovoleno každému národu užívati při církevních skladbách oněch zvláštních forem, které jaksi tvoří odlišný ráz jeho vlastní hudby, přece mají býti takovým způsobem podřízeny hlavnímu rysu posvátné hudby, aby nikdo z jiného národa neměl nepříznivý dojem.“ To je třeba připomenout nejen těm, kteří liturgickou hudbu chtějí skládat, ale zejména těm, kteří o duchovní hudbě v nejširším smyslu slova chtějí psáti.

Dr R. F.

ZKUŠENOSTI SE ZAZIMOVÁNÍM VČELSTEV

Velmi vhodným materiálem pro zazimování včelstev je žitná sláma. Kukuřičná sláma nebo měkký rákos jsou náchylné k plesnivění. Ale samotná slaměná rohož nestačí ani pro včelstvo silné, tím méně pro včelstvo slabé. Doporučuje se proto použít obyčejného novinového papíru. Je nejlépe dát dvě až tři čísla navrstveného novinového papíru hned za poslední plást před rohož, ale na strůpek papír přes strůpkovou rohož. Je to lepší, protože na jaře ještě dřívě, než by včely začaly papír vatovat, můžeme jej vzadu dát snáze za rohož, kdežto překládat jej také na strůpku by bylo již nesnadné. Vyhledejte si takový formát novin, který dobře vyhovuje rozměrům úlu. Novinový papír jako makulatura je 30krát levnější než plst, není ho třeba takové množství, neza nechává chloupky a snáze se uskladní. Teplu včelstvu vždy spíše chybí než přebývá. Je tedy dobré zatlačit zahřívací materiál, i když mu často padne za obětí několik včelek. Zezadu je přitížení zahřívacího materiálu snazší, nahoře na strůpku je na prospěch jakékoliv zatížení, třeba dvěma cihlami, přisunutými po délce k bokům úlu.

HOVORNA REDAKCE

Tímto dvojčíslem končíme ročník našeho časopisu a děkujeme všem, kteří se přičinili o to, abychom mohli dát do rukou našemu duchovenstvu časopis v takové úpravě a takového obsahu. Stačí letmý pohled na obsah tohoto ročníku, který snad i toho nejnáročnějšího čtenáře přesvědčí, že bylo vykonáno kus poctivé práce. I zde je třeba, abychom poděkovali za podporu a pochopení našemu státu, který nejen že velikými náklady opravuje naše svatyně, ale stará se i o ostatní hmotné potřeby církve sv. Redakce děkuje dále všem přispěvatelům za jejich dosavadní činnost, děkuje naší čtenářské obci za cenné podněty, které od ní dostávala, a všem našim spolupracovníkům v tiskárně Svoboda, závod 04, bez jejichž práce a péče by nemohl náš časopis vycházeti v tak krásné úpravě.

Příští číslo Duchovního pastýře vyjde s datem 1. ledna 1952, bude však již expedováno před svátky vánočními. Vzhledem k úspoře papíru budou vycházeti v příštím ročníku jednotlivá čísla o 16 stranách, ale s obvyklou homiletickou i obrázkovou přílohou.

Redakce D. P.

PŘEDPLATNÉ

kdo dosud nezaplatil (Kčs 50.—), nechť tak laskavě učiní vplacením lístkem, který byl vložen do č. 3, nebo bianco vplacným lístkem Státní banky čs. (číslo konta 39.525 Kněžský domov, Praha II., Ječná 2).

DVACÁTÝ DRUHÝ ROČNÍK KAZATELNY (pelhřimovské) vyměním za 8. nebo 18. ročník Kazatelny. Nabídky prosím na redakci t. 1.

DIELO JÁNA HOLLÉHO. Nakl. Spolok sv. Vojtecha, Trnava, 10 svazků.

S pocitem radosti a uspokojení může se dívat nakladatelství na krásné dílo, které vydalo v sebraných spisech kněze Jána Hollého. Svazky obsahují překlad Aeneidy Virgilovy, básně přeložené i původní poesii. Doporučujeme našim čtenářům a upozorňujeme, že nakladatelství hodlá vydati ještě životopis kněze-básníka Jána Hollého jako jedenáctý svazek tohoto díla.

IVAN OLBRACHT, ANNA PROLETÁŘKA. Národní knihovna, str. 275.

Autor vyzpíval v této knize všechnu svou lásku k dělnické třídě a vykreslil děj prosincových bouří roku 1920. Ve strhujícím ději dává však také nahlédnouti do pravé skutečnosti a odhaluje mistrně jednotlivé charaktery vůdců pravicového křídla dělnické třídy. Kniha zachycuje kus historie dělnického hnutí u nás.

TARAS CHADKEVIČ, KOLCHOZ ZPÍVÁ. Nakl. Vyšehrad, str. 162, 32 Kčs.

Autor podává obrázek života vesnice po velké Vlastenecké válce v SSSR. Šťastně vystihl nový typ mladých lidí a v časovém úseku od jara do podzimu poválečného roku líčí prostým a svěžím způsobem nadšení při budování nového života. Nakladatelství Vyšehrad přichází s touto knihou právě včas - v měsíci čs.-sovětského přátelství - aby tímto uměleckým dílem podpořilo snahu o nové směry v zemědělství.

JOSEF TRÄGER, NÁRODNÍ UMĚLEC VÁCLAV VYDRA. Nakl. Čs. spisovatel, str. 122, 87 Kčs.

Studie Josefa Trägra o národním umělci Václavu Vydrovi je cenným příspěvkem k vykreslení životního a uměleckého profilu jedné z nejznámějších a největších postav českého jeviště. Autor sleduje Vydrův život a hereckou práci. Podrobně líčí jednotlivé význačné role, v nichž Vydra vystupoval, jejich rozbořem dokládá Vydrův umělecký růst k mistrovství, všímá si vlivu ruského divadla a ruského herectví na českého umělce, zmiňuje se o Vydrově zájezdu do SSSR a vyzdvihuje Vydrův kladný, pokrokový postoj k zápasu o lepší směr společenského vývoje.

MARK TWAIN, AMERICKÝ NÁPADNÍK. Nakl. Práce, 40 Kčs.

Mark Twain je u nás jedním z nejoblíbenějších amerických spisovatelů. Humoristicko-satirický román „Americký nápadník“ patří k těm Twainovým dílům, ve kterých se jasně projevuje jeho nesouhlas s kapitalismem, nesouhlas se společenským řádem, který odsuzuje poctivé pracovníky k smrti hladem a šarlatánům a kýčářům dává ohlupováním lidu zisk. Jako celé Twainovo dílo, patří i tato kniha k tomu kulturnímu dědictví Ameriky, k němuž se hlásí a jež miluje všechno pokrokové lidstvo.

THEORIE STÁTU A PRÁVA. Nakl. Orbis, str. 564, 116 Kčs.

Tato učebnice, která je kolektivním dílem vědeckých spolupracovníků Institutu - dopisujících členů Akademie věd SSSR M. A. Aržanova, S. F. Kekečkjana, B. S. Maňkovského a M. S. Strogoviče, se opírá o učené, ucelené učení o státu a právu vytvořené Stalinem. Vysvětluje stát a právo v různých podmínkách jejich vývoje v průběhu celé jejich historické existence - od okamžiku jejich vzniku v minulosti až po jejich zánik v budoucnosti a soustřeďuje při tom hlavní pozornost na sovětský socialistický stát a právo jako stát a právo nejvyššího typu. - V 17 kapitolách zkoumá otázky původu státu a práva, příčiny jejich vzniku a zákonnosti jejich vývoje, dává představu o tom, jak se ob-

jevil stát a právo v důsledku rozštěpení společnosti na třídy. Charakterizuje vykořisťovatelský stát a právo (otrokářské, feudální a buržoasní), zkoumá to, co je obecné všem těmto typům státu a práva a co odlišuje jeden typ od druhého.

MARCEL CACHIN-JEAN VARIOOT, ŽIVÝ BALZAC. Nakl. Čs. spisovatel. Str. 68, 14 Kčs.

Obsahuje studie dvou francouzských autorů. Cachin hodnotí ve stati Balzac zejména geniovu pronikavou schopnost kriticky zobrazit francouzskou buržoasii XIX. století a revolučnost jeho literárního díla. Varloot píše o Balzacově základním politickém rozporu a o jeho soudu nad společností tehdejší doby.

Dr. M. PURKYŇOVÁ, ZÁVODNÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBA. Nakl. Práce, vyd. ROH, Praha. Str. 50, 15 Kčs.

Autorka probírá celou problematiku závodní sociální služby, při čemž postupuje systematicky od nejzákladnějších potřeb pracujících. Každý úsek v této tak mnohotvárné práci má svoji kapitolku, která stručně a srozumitelně poučí o tom, jaký význam má tato služba a jak nejlépe ji zvládnout.

L. V. MARKOV, AMERIČTÍ ODBORÁŘSTÍ BYROKRATÉ - AGENTI AMERICKÉHO IMPERIALISMU. Nakl. Práce, str. 42, 9 Kčs.

Knížka stručně informuje o postavení pracujících v USA, zvláště zdůrazňuje živoření černošských a zemědělských dělníků. Přeložili V. Holub a E. Vergeinerová.

GIOVANNI GERMANETTO, ITALSKÝ REVOLUCIONÁŘ (PAMĚTI HOLIČOVY). Nakl. Práce, str. 306, 54 Kčs.

Autor byl jedním z nejbližších spolupracovníků Togliattiho v politickém boji socialistické Italie po první světové válce, a hlavně v době nastupujícího italského fašismu. Tato kniha je dokumentem vývoje politického bojovníka Germanetta a zároveň hutným, neobyčejně výstižným obrazem dělnických bojů Italie. Germanetto politicky pracuje v různých městech. Široký proud národního dění valí se před čtenářem, viděný a prožívaný člověkem, který zachycuje jen to nejdůležitější a nezabývá se zbytečnostmi.

I. I. JERMAŠEV: „EVROPSKÁ RADA“-NÁSTROJ ÚTOČNÝCH PLÁNŮ AMERICKÉHO IMPERIALISMU. Nakl. Orbis, str. 56. Kčs 8.20.

M. S. DRAGILEV, KRACH „MARSHALLOVA PLÁNU“. Nakl. Orbis, str. 51, Kčs 8.20.

MARIAN BRANDYS, ITALSKÁ SETKÁNÍ. Nakl. Práce - ROH, Praha, str. 170, brož. Kčs 33.

Brandysova kniha o dnešní Italii ukazuje život i mentalitu měšťáckých rodin. Seznamuje nás s tím, jak vzrůstá třídní uvědomění pracujících, kteří stávkami a demonstracemi protestují proti domácím i cizím vykořisťovatelům. Nalezneme tu kapitolku o pokrokových umělcích, kteří raději pozvolna umírají hladem, než by zradili své přesvědčení, o bojovnících proti fašismu, kteří jsou pronásledováni a znovu žalářováni. Závěrečná kapitolka je věnována Sicilii s jejími zvláštními hospodářsky podmíněnými jevy banditismu. Přeložila Vlasta Dvořáčková.

A. S. PEREVERTAJLO, HISTORICKÉ VÍTAZSTVO ČÍNSKÉHO LIDU V BOJI ZA NEZÁVISLOST A DEMOKRATIZÁCIU KRAJINY. Nakl. Naše vojsko, str. 46, Kčs 5.-.

Oktávův překlad do slovenštiny popisuje zničení ozbrojených sil kuomintangů a historické vítězství čínského pracujícího lidu pod vedením Mao-Ce-tuny.

p.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Государственный мировой съезд католического духовенства состоявшийся накануне праздника святого Вячеслава является могущественной манифестацией духовенства Чехословацкой Республики, для мира. Сей двойной номер в обзорательной статье написанной шефредактором, приносит целый ход съезда, вюписки из главных докладов и обширную иллюстрированную репортаж. На съезде участвовали заграничные делегаты из Польши, Венгрии, член Всемирного Мирного Совета аббэ Булие из Парыжа и секретарь Всемирного Совета Джон Дарр. Главными съездовыми ораторами были заместитель председателя правительства, министр Зденек Фирлингер, министр Доктор Иосиф Плойгар и уполномоченный Доктор Александр Горак. Министр Зденек Фирлингер между прочим сказал: „Государство на требует от нашего духовенства изменять своей духовной и христианской миссии, и отречься от принципов веры, проповеданных церковью. По вопросам вероучения церковь имеет полную свободу, предполагая, что её деятельность будет развиваться исключительно в области духовной и нравственной, она может всегда рассчитывать на поддержку государства.“ Министр Доктор Плойгар говорил в своем выступлении о миссии католического священника в настоящее время и указал на два мира и их гигантскую борьбу: на мир приговоренный к гибели, то есть мир капитализма и империализма и на другой мир, который ведет к прогрессу и счастью. Свое выступление он окончил словами: „Мы никогда не изменим великим социалистическим, но практически христианским идеям нашей народной революции и славным февральским дням, когда наш народ и с ним также и мы желаем жить и работать в наилучшей, вечной дружбе с Советским Союзом. Наша ежедневная работа, наши ежедневные молитвы будут доказательством, что мы вполне готовы приводить принципы нашего съезда в действие и в жизнь.“ - В богословской части журнала помещен коптический Транзитус Б. М. В. переведенный и объясненный Доктором В. Шанда, пояснение Ген. 1 - 26-29 от Доктора Коталика и окончание статей от Доктора Фалкенауера и Доктора Гронка из предыдущего номера. В следующей части журнала находится замечательная работа режисера оперы Народного театра, проф. инженера Ферд. Пуймана, „Духовные и светские игры из средних веков.“

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

The State Congress of the Catholic clergy that took place on the eve of the national commemoration day of St Wenceslas was a mighty manifestation of the clergy in Czechoslovakia for peace. This double-copy brings from the Congress a survey of the whole proceeding by the editor, the excerpts of the principal speeches and an ample illustrated report. At the Congress there were present the foreign delegates from Poland and Hungary, the member of the World Peace Council abbé Boulrier and the secretary of the World Peace Council John Darr. The main speakers were the Deputy Prime Minister Zdeněk Fierlinger, Minister Dr Plojhar and Plenipotentiary Dr Alexander Horák. Minister Zd. Fierlinger said among other things: "The State does not require of our clergy to depart from their spiritual and Christian mission, to betray the principles of the faith that the Church proclaims. As for the dogmatic questions, the Church is quite free, and as far as her activity develops in the sphere really spiritual and moral, she can always rely on the support of the State." Minister Dr Plojhar spoke about the mission of the Catholic priest in present times and he showed the two worlds and their gigantic struggle: a world condemned to failure, the world of capitalism and imperialism and the other world that marches towards progress and happiness. His speech was concluded in these words: "We shall never betray the great socialist ideals, as well as the practical Christian ideals of our national revolution and of the glorious February days, when our people and ourselves wish to live and work in deep-rooted everlasting friendship with the Soviet Union. Our everyday work and everyday prayers will be a proof that we are quite decided to carry into effect the principles of our Congress." - The theological part of the copy brings a translation and explanation of the Coptic Transitus B. M. V. by Professor Dr V. Šanda, an interpretation of the Book of Genesis (I, 26-29) by Dr Kotalík and the conclusion of the articles by Dr Falkenauer and by Dr Hronek. In the following part there is a remarkable article entitled 'The Sacred and Secular Plays in Middle Ages' by the state-manager of the opera of the National Theatre Ing. Ferd. Pujman.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Le congrès d'Etat de la paix du clergé catholique qui eut lieu à la veille de la fête du patron national Saint Venceslas, fut une puissante manifestation pour la paix du clergé de la République Tchécoslovaque. Dans ce double-numéro du journal on trouve l'article du rédacteur en chef sur la progression du congrès, les extraits des rapports essentiels et un étendu reportage illustré. Au congrès étaient présents: les délégués de la Pologne et de la Hongrie, le membre du Conseil Mondial de la Paix l'abbé Boulier et le secrétaire du Conseil Mondial de la Paix John Darr. Les principaux orateurs du congrès étaient le vice-président du Conseil et ministre Zdeněk Fierlinger, le ministre Dr Plojhar et le plénipotentiaire Dr Alexander Horák. Le ministre Zdeněk Fierlinger dit: „L'Etat ne demande pas à notre clergé de déroger à sa mission spirituelle et chrétienne, de trahir les principes de la foi que l'Eglise prêche. En ce qui concerne les questions des dogmes, l'Eglise est absolument libre et dans la mesure où son activité se déroulera dans la sphère vraiment spirituelle et morale, elle peut toujours compter sur l'appui de l'Etat.“ - Le ministre Dr Plojhar a parlé dans son discours de la mission du prêtre catholique dans les temps présents et a montré les deux mondes et leur lutte gigantesque: le monde condamné à la disparition, le monde du capitalisme et de l'impérialisme et l'autre monde, qui marche vers le progrès et le bonheur. Il a terminé son discours par ces paroles: „Nous ne trahisons jamais les grands idéals du socialisme, ni les idéals pratiquement chrétiens de notre révolution nationale et des glorieux jours de février, quand notre peuple, de même que nous, nous voulons vivre et travailler dans l'amitié éternelle et la plus profonde avec l'U. R. S. S. Notre travail quotidien, nos prières quotidiennes seront la preuve que nous sommes décidés de mettre en pratique dans la vie les principes de notre congrès.“ - Le parti théologique apporte la traduction, accompagnée des explications, du Transitus B. M. V. coptique par le professeur Dr V. Šanda, l'explication de la Genèse (1, 26-29) par ThDr Kotalík, la fin des articles par Dr Falkenauer et par Dr Hronek. Dans le parti suivant il y a un article remarquable, intitulé „Les jeux sacrés et temporels du moyen âge“, par le régisseur de l'opéra du Théâtre National Ing. Ferd. Pujman.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Der allstaatliche Friedenskongress der katholischen Geistlichkeit, welcher am Vorabende des Feiertages des Nationalheiligen, des hl. Wenzel, stattfand, bildete eine mächtige Manifestation der Geistlichkeit der tschechoslowakischen Republik für den Frieden. Diese Doppelnummer bringt in einem übersichtlichen Artikel aus der Feder des Chefredakteurs den ganzen Verlauf des Kongresses, Auszüge aus den hauptsächlichsten Referaten und eine umfangreiche Bildreportage. Am Kongresse nahmen ausländische Delegierte aus Polen, aus Ungarn, das Mitglied des Weltfriedensrates Abbé Boulier aus Paris und der Sekretär des Weltfriedensrates John Darr teil. Hauptredner auf dem Kongresse waren der Stellvertreter des Vorsitzenden der Regierung Minister Zdenko Fierlinger, Minister Dr. Josef Plojhar und der Bevollmächtigte Dr. Alexander Horák. Minister Zdeněk Fierlinger sagte u. a.: „Der Staat fordert von unserer Geistlichkeit keineswegs, ihrer geistlichen und christlichen Sendung untreu zu werden, die Grundsätze des Glaubens, welche die Kirche predigt, zu verraten. In Fragen der Dogmatik ist die Kirche völlig frei, und soferne sich ihre Tätigkeit innerhalb des tatsächlich geistigen und sittlichen Gebietes entwickeln wird, kann sie immer mit der Unterstützung des Staates rechnen.“ Minister Dr. Plojhar sprach in seiner Rede über die Sendung des katholischen Priesters in der heutigen Zeit und verwies auf die zwei Welten und deren gigantischen Weltkampf: auf die zum Untergang verurteilte Welt, die Welt des Kapitalismus und Imperialismus und auf die zweite Welt, welche zum Fortschritt und zum Glücke schreitet. Seine Kundgebung beendete er mit den Worten: „Niemals werden wir die grossen sozialistischen, aber auch praktisch christlichen Ideale unserer nationalen Revolution und der ruhmreichen Feuertage verraten, wann unser Volk, mit demselben auch wir in allerengster ewiger Freundschaft mit dem Sowjetverband leben und wirken wollen. Unsere tagtägliche Arbeit, unsere tagtäglichen Gebete werden Beweis dessen sein, dass wir voll entschlossen sind, die Grundsätze unseres Kongresses zu verwirklichen und zum Leben zu bringen.“ Der theologische Teil der Zeitschrift bringt den koptischen Transitus B. M. V., übersetzt und erläutert von Spec. Dr. V. Šanda, eine Erläuterung Gen. 1, 26-29, von Dr. Kotalík, den Abschluss der Artikel aus der vorhergehenden Nummer von Dr. Falkenauer und Dr. Hronek. Der weitere Teil enthält eine beachtenswerte Arbeit des Opernregisseurs des Nationaltheaters, Prof. Ing. Ferd. Pujman „Geistliche und weltliche Spiele des Mittelalters.“

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník I. - Číslo 11-12. - V Praze dne 1. listopadu 1951.

L. N. TOLSTOJ, VZKŘÍŠENÍ. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, str. 520, 87 Kčs.

V devadesátých letech minulého století, v posledním období Tolstého literární činnosti, kdy se velký romanopisec rozešel se svou třídou a přešel na posice patriarchálního rolnictva, dopsal román *Vzkříšení*, jenž znovu vychází v překladu národního umělce Josefa Hory. Je to znamenité a vzácné dílo jak po stránce sociální, tak umělecké. Je cenné tím, že velký spisovatel-realista v něm osvětlil nejvážnější stránky života Ruska konce devatenáctého století, a to s hlediska mnohamilionového utištěného rolnictva. S velkolepou silou a mistrovstvím umělce vylíčil obrazy bídy mezi lidem a zároveň podrobil nemilosrdné a vášnivé kritice velkostatkářstvo - kapitalistický stát, vládnoucí třídu a státní církev - toho věrného služebníka carismu i ztělesnění lži a pokrytectví. Síla kritiky základů buržoasně-šlechtické státnosti byla u Tolstého v tom, že v hlase umělcově zazníval protest desítek milionů rolnictva, které nakupilo horu nenávisti proti tehdejšímu držitelům moci a chystalo se k tomu, aby revoluci smetlo s povrchu země zbytky nevolnictví v Rusku.

ALPHONSE DAUDET, TARTARIN V ALPÁCH. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, 27 Kčs.

Tartarin, zámožný měšťáček tarasconský, vydobyl si v městečku určitou proslulost tím, že se vždy staví do pózy hrdiny a odvážného lovce. Ovšem má v městečku i své závistníky, kteří mu nepřejí slávu, a hlavně jeho čestnou funkci předsedy klubu alpinistů. Poněvadž ohrožují jeho reputaci těsně před novou volbou - je donucen odhodlat se k novým hrdinským činům, jede do Alp a vystoupí na „Jungfrau“ a pak dokonce na „Mont Blanc“. S úsměvnou ironií vypráví Daudet, jak je to vlastně s Tartarinovým hrdinstvím. Je to nejen dobrý humoristický román, ale pro nás i dokument o groteskních typech minulosti. Knihu výstižně ilustroval J. Hochman.

HENRY FIELDING, CUDNÝ LOKAJ A SLAVNÝ MIZERÁ. Nakl. Práce, vyd. ROH, Praha, 92 Kčs.

Oba romány jsou satirickými a kritickými obrazy feudálního řádu, jehož temné stránky trvají v obměněné formě i za kapitalismu. Terčem autorova smíchu jsou v „Cudném lokajovi“ hlavně příslušníci tehdejší všemocné šlechty a jejich měšťáctí příslušníci. Jeďiní, kterým patří srdce autorovo, jsou poctiví chudáci, jako lokaj Andrews, jeho milá, komorná Fanyňka a dobrácký farář Adams. „Slavný mizerá“ je satirický obraz bídy a zlotřilosti, založený na skutečném soudu kdysi slavného londýnského zločince. V osobě tohoto Jonathana Wilda stihá Fielding výsměchem všechny t. zv. silné jedince, kteří se na cestě k majetku neštítí ničeho. Ani v této bojové satirě však autor nezapře hlavní klady svého realistického umění: optimismus a víru ve vítězství dobra. Vychází v překladu J. Fastrové, s ilustracemi Cyrila Boudy, s předmluvou Zdeňka Kirschnera.

MECHT HUSEJN, APŠERON. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, 44 Kčs.

Hrdinou románu je sedmnáctiletý venkovan Tair, který se rozhodne, že opustí kolchoz, aby zkusil štěstí v Baku. Tair nenáhlou přemáhá různé překážky, získává pracovní zkušenosti a posléze tu nalézá i lásku. Husejn zachycuje prostě a bez příkras život dělnictva, jejich zábavy, práci i život rodinný. Husejnov román byl poctěn Stalinovou cenou.

JINDŘICH HILČR, JARNÍ ZEMĚ. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, str. 56, 28 Kčs.

Jindřich Hilčr je jeden z těch básníků, kteří náleží k naší mladé generaci. Jeho sbírka je prosycena pocitem doby, ve které je nám dáno žít, a pocitem nového života, jenž rozkvétá a rozkvetne pod sluncem socialismu.

LOTOSOVÁ ZÁTOKA. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, 50 Kčs.

Jedenáct povídek zrcadlí osudy čínského lidu za posledních třicet let. Povídky působí hlubokým dojmem životnosti, pravdivosti a krásy, proto jsou nesporným přínosem pro poznání Číny a obohacením naší překladové literatury. Kniha je vyzdobena původními čínskými dřevoryty. Přeložili V. a Z. Hrdličkovi.

VÁCLAV BĚHOUNEK, MAXIM GORKIJ. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, 30 Kčs.

Běhounkova literární monografie seznamuje zhuštěným slovem se vším podstatným, co má o Gorkém znát člověk politicky i literárně vzdělaný, který miluje Gorkého díla a chce mít souhrnný a výrazný pohled na Gorkého umělecký vývoj.

JIRÍ MAREK, HOVOŘÍ MATKA. Nakl. Čs. spisovatel, str. 30, 9 Kčs.

Krátká, ale básnický silná próza, hovořící za všechny mírumilovné ženy celého světa.

H. DE BALZAC, PŘÍBĚH O VELIKOSTI A PÁDU CÉSARA BIROTTEAU. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, str. 316, Kčs 41.—.

V tomto románě zpodobnil Balzac osudy Birotteaua, zbohatlého pařížského voňavkáře. S neobyčejnou ironií ukazuje průvodní vlastnosti Birotteauova zbohatnutí: šosáctví, maloměšťáckou ješitnost, politické zpátečnictví. Zároveň však Balzac vidí i to, že si Birotteau přes své podnikatelské úspěchy podržel základní povahovou poctivost, plynoucí z jeho prostého původu. Tento Balzacův román je opět mistrným a kritickým obrazem francouzské společnosti minulého století.

M. ANDERSEN NEXÖ, V ŽELEZNÉ DOBĚ. Nakl. Mír, Praha, str. 375, váz. Kčs 74.—

Autor tohoto románu je dánský spisovatel, který odvážně sáhl do selského prostředí, aby čtenáři prokreslil odporný typ ketasa, který tyje z cizí bolesti a utrpení jiných. Děj se odehrává za první světové války, kdy se Dánsko rozdělilo ve dva tábory: agrárníky, kteří na válce vydělávali, a tábor lidí pokrokových. Spisovatel ukazuje na ústřední postavě svého románu - na Jensu Vorupovi - jak je hnusná lakota a lichvářství, jak všichni tančí kolem zlatého telete - ale ukazuje také cestu k novému životu v novém uspořádání lidské společnosti. Jeho láska k drobným lidem, kteří budují nový svět, prolíná celým dílem, jež je psáno živě a má postavy kreslené tak, jak je život opravdu podává.

—š.

J. N. SEMJANOV, FAŠISTICKÁ GEOPOLITIKA VE SLUŽBÁCH AMERICKÉHO IMPERIALISMU. Nakl. Naše vojsko, str. 120, brož. Kčs 18.—.

Přeložil B. Trkan. Kniha zachycuje charakteristické rysy dějinné epochy, kterou se domnívali tvořiti jak Hitler, tak i W. Churchill, ale kterou nakonec suverénně ovládl veliký vůdce svobodomyšlených národů J. V. Stalin. Jest cenným historicko-politickým příspěvkem a po knížce prospěšné sáhne každý.

p.

REDAKCI DOŠLO:

Z. Vas, *Vývoj a problémy plánování v Maďarsku*. Nakl. Orbis, str. 32, 5 Kčs.

Rudasukács-Revai, *O problémech literatury v lidové demokracii*. Nakl. Var, str. 132, 23 Kčs.

M. Procko, *Sovětská inteligence v boji za komunismus*. Nakl. Orbis, str. 76, Kčs 8.50.

V. I. Něustrojev, *Martin Andersen Nexö*. Nakl. Var, str. 64, 11 Kčs.

Pryč s remilitarisací Německa. Nakl. Práce, str. 108, 15 Kčs.

A. Kočetkov, *Rostoucí zbídačování anglického proletariátu*. Nakl. Orbis, str. 48, 8 Kčs.

M. Ovsjannikova, *Tragická situace dětí v kapitalistických státech*. Nakl. Orbis, str. 48, 6.20 Kčs.

M. D. Kammari, *SSSR - veliký přátelský svazek socialistických národů*. Nakl. Orbis, str. 56, 7.20 Kčs.

V. A. Karpinskij, *Společenské a státní zřízení SSSR*. Nakl. Orbis, str. 116, 18 Kčs.

A. Lesnidov, *Labouristická fraška*. Nakl. Orbis, str. 45, 6.50 Kčs.

M. G. Mošenskij, *Fašisace politického života v USA*. Nakl. Orbis, str. 60, 9.20 Kčs.

KNIHKUPECTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRODEJNY: PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ ULICE 23
HRADEC KRÁLOVÉ, TR. NÁR. VOJSKA 300
BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁMĚSTÍ 14
LITOMĚŘICE, KONĚVOVA UL. 7

VÁM NABÍZÍ

UPOMÍNKY NA PRVNÍ SV. PŘIJÍMÁNÍ A OBRÁZKY NA ROZDÁVÁNÍ V RŮZNÉM PROVEDENÍ - VZORKY NA POŽÁDÁNÍ ZDARMA
DÁLE MODLITEBNÍ KNÍŽKY V DÁRKOVÝCH VAZBÁCH
A OCHRANNÝCH KRABIČKÁCH

RAJSKÉ KVÍTKY v černé vazbě Kčs 65.—, v bílé vazbě Kčs 93.—, v lepší vazbě Kčs 100.—
NEBESKÉ ZVONKY v černé vazbě Kčs 67.—, v bílé vazbě Kčs 90.—, v lepší vazbě Kčs 99.—
ANEŽKA v bílé vazbě Kčs 139'50. POMNĚNKY V. B. Třebízského v bílé vazbě Kčs 80.—, v lepší vazbě Kčs 90.—

NÁBOŽENSKÁ LITERATURA ČESKÁ I SLOVENSKÁ A OSTATNÍ
LITERATURA ZE VŠECH OBORŮ STÁLE NA SKLADĚ - ZÁSILKY
POŠTOU DO VŠECH MÍST

Radostná zvěst

o dědictví, které je nám přislíbeno od věčnosti. Slovo vyslovené Ježíšem Kristem a jeho Apoštoly

NOVÝ ZÁKON

nám ukazuje smysl našeho života. Tato kniha ležela od nepaměti na stole našich domovů jako duchovní pokrm. Kniha, v níž promluvil Bůh k lidem. Kniha, která je základem naší kultury. Kniha životní moudrosti, protože Moudrosti věčné. Vázaný výtisk Kčs 71.—.

ŽALTÁŘ ŘÍMSKÉHO BREVIÁŘE

Žalmy a hymny Církve jsou hlubokou studnicí věčných pravd, které svatopisci podávají s básnickým vzletem, takže věřící je přímo strhován úžasem. Jeví se v nich bezprostřednost, upřímnost a přímo dětská důvěřivost ve vztahu člověka k Bohu jako k přepevnému Středu našeho života, jeho radostí i strastí. Nový latinsko-český text s liturgickým výkladem uspořádal P. Jan B. Bárta O. F. M. 580 stran na biblovém papíře v celoplátěné vazbě, cena 135 Kčs.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5